יעקב בן חוה שרה הורביץ ווססלבין

ספר

מקור חיים

והוא חלק הראשון מטור אורח חיים להחכם מהר"י קארו ז"ל,
עד הלכות כתיבת תפילין:

עם פירוש יפה אף נעים על דרך הנסתר אשר חיברו איש אלקים בן דעמי' ומדברנא דאומתי'
בוצינא דנהורא אספקלריא המאירה עטרת צבי תפארת המפארה הרב החכם הכולל המקובל
מהור"ר חיים הכהן ז"ל, והוא היה תלמיד נאמן להרב אשר ינק מים על ידי
המקובל הנשר הגדול מהו' חיים וויטאל ז"ל:

ואם כי דבריו הקדושים בנוים ע"פ סודות התורה בכל זאת הוא שוה לכל נפש ופשטות
אמריו מלאים תוכחת מוסר להעיר ולעורר את האהבה המסותרת בלב עם ה' ורשפי'
רשפי אש להלהיב לבבות בני ישראל אל התורה ואל היראה,

והובא לבית הדפוס ע"י הרב הגאון וכו' מהו' חיים אלעזר וואקס שליט"א,
אב"ד ור"מ דק"ק קאליש יע"א:

פיעטרקוב

בדפוס הרבני הנגיד מהו' טובי' פייביל נ"י ב"ר צבי בעלכאטאווסקי.
שנת תרל"ז לפ"ק.

МКОРЪ ХАИМЪ.

ПЕТРОКОВЪ
Въ типографіи Ф. Белхатовскаго.
1878.

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ

Варшава 29 Марта (11 Апрѣля) 1878 года.

מכתב גלוי

לאשר אנכי באתי בברית עם איש עמיתי הגביר ר׳ פייבל בעלבאטאווסקי מפיעטרקוב ש׳ב חותני הגאון האמיתי מו׳ה יהושע שליט׳א אבדק׳ק קוטנא להעלות על מכבש הדפוס ספרי הקודש. ותהי׳ ראשית מלאכתינו להדפיס ספרי הגאון המקובל מו׳ה **חיים הכהן** זצ׳ל מתלמידי עיר וקדיש ר׳ **חיים ויטאל** זצ״ל אשר יצק מים ע״י **האר״י** זצ״ל. אשר עשה כונים למלאכת שמים לעשות פירוש על ש׳ע או״ח ויו׳ד ע״פ דרך מוסר ופנימית התורה ויקראו בשם. טור אודם החלק הראשון. וטור פטדה החלק השני. וחלק השלישי ברקת. וטור יהלום על ש״ע יו״ד ונדפסו פעם ראשונה באמשטרדם. והראשונים כמעט ספו תמו. ולא נמצאו עוד. ונשלח חלק אחד מירושלים. ובטורח גדול נקבצו כל החלקים. וחלק א׳ הי׳ נמצא באוצר הספרים מהרב הגאון וגדול מו״ה שלמה הכהן זצוק״ל מראדאמסק. ובניו הרבנים הגדולים הצדיקים שליט״א נתנו חלק אחד לזכות את הרבים ולע״ע יצא לאור חלק ראשון. וברצות ה׳ אח״כ יצאו לאור יתר החלקים ורבים המתאוים לשמוע דבר ה׳ מעיר וקדיש מן שמיא נחית. ירוו צמאונם בזה. ותועלת גדול יהי׳ בהדפסת הספר הזה לשלחו ביעקב ולהפיצו בישראל.

דברי הכא עה״ח יום עשרה בחדש אדר תרל״ו לפ״ק קאליש.

נאום **חיים אלעזר וואקס** אבדק״ק קאליש.

הסכמת

הרב המאור הגדול הגאון הדריף המפורסם פאר הדור וכו' מו"ה ישראל יהושע נ"י אבדק"ק קוטנא.

כבוד ש"ב ידידי הנגיד הנכבד מו"ה טובי' שרגא פייבל בעלכאטאווסקי נ"י מפיעטרקוב יהיב דעתי' למהדר בדפוס שלו ס' הגאון המקובל מו"ה חיים כהן ז"ל אשר חיבר על ד' טורים ע"פ סוד וזה רבות בשנים אשר נדפסו וידוע שהי' מגדולי תלמידי הרב איש אלקים מוהרח"ו ז"ל (וכפי הנראה הוא אשר מסר גנזי ס"ת להרב המקובל אי"א הרמ"ז ז"ל בעת היות הרב המחבר ז"ל במדינת איטליא להדפיס חבורו תורת חכם על התורה) לזאת ההסכמה על הספר הוא למותר לא נצרכה אלא לנדור נדר בפני עושי עולה ולבקש מאחב"י שבל יעברון להדפיס הספר הנ"ל במשך י"ב שנה אחר כלות ההדפסה והעובר ע"ז הוא בכלל ארור משיג גבול רעהו והשומע ישכון בטח ושאנן נאום המדבר לכבוד התורה יום ו' עש"ק כ"ד אדר תרל"ז לפ"ק.

ישראל יהושע חופ"ק קוטנא יצ"ו.

הרב המאור הגדול הגאון החריף המפורסם פאר הדור וכו' מו"ו ברוך צבי הירש ראזענבלום נ"י אב"ד דפה ק"ק פיעטרקוב.

זה היום שקויתיו מצאתיו ראיתיו שהזמין ד' לפני כבוד רחימא דנפשאי הגאון הגדול פ"ה וכו' מו"ה חיים אלעזר אבדק"ק קאליש יע"א שיחי' שלשה חלקי החבורים היקרים אשר אין ערוך אליהם מהגאון האלקי המקובל הגדול מו"ה חיים הכהן מארם צובה תלמיד רבינו מהור' חיים וויטאל זצוקל"ה וזה כמה שנים שהי' לי השתוקקת להשיג החבורים הנפלאים הנ"ל כי מלבד כי רוח ד' דבר בו לפרש כל הש"ע בדרך נסתר סוד ד' ליריאיו עוד נמצא בהם כמה מוסרים נעימים לעורר איש הישראלי משנת תרדמתו ולילך בדרך החיים כראוי בעיני ד' ואדם ישר הנה עתה נתגלגל זכות ע"י ידיד"נ הגאב"ד הנ"ל להביאם לבית הדפוס החדש המשובח אשר הוקם פה בעירנו ע"י הרבני הנגיד מו"ה טובי' שרגא פייבל בעלכאטאווסקי נ"י בכן הנני בזה להחזיק רב טוב לכבוד הרב הגאון הנ"ל שי' ומסכים אנכי בכל לבבי להוציא לאור החבורים הנ"ל וחלילה לשום מדפים בעולם הן במדינה זאת והן במק"א לחזור ולהדפיס הספרים הנ"ל עד כלות י"ב שנים מיום דלמטה מבלי למיקם בארור משיג גבול רעהו כי עלו רוב יגיעות וטרחות והוצאות מרובות עדי זכו להוציא לאור דברי המדבר לכבוד התוה"ק לכבוד הגאון הקדוש מחברו ז"ל ובאעה"ח יום י"א אדר תרל"ז לפ"ק פה פיעטרקוב.

ברוך צבי הירש ראזענבלום
חופ"ק הנ"ל והגליל יע"א.

אמר חיים הכהן אחר אשר העיר אותי רוח ה' להכין צידה לדרכי דרך המלך מלכו של עולם תרתי בלבי לקיים דברי פי חכם חן מש"ה לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי כי הנה כוונת החכם במלת לכו להעיר לב האדם על מה שהניחו לעולם יעשה אדם עצמו ת"ח ופי' רש"י ז"ל ולית ביה משום יוהרא ולכן הוא אמר לכו בדרך זה לחמו בלחמי עצה טובה קמ"ל ואל תחוש דלית ביה משום יוהר' עוד רצה במאמרו כי יש לאדם לחשוב תמיד בדעתו כי הולך הוא אל בית עולמו כאשר צוה דהע"ה לאמר אנכי הולך בדרך כל הארץ ר"ל כי יתן אל לבו על כל פסיעה כי הולך הוא וכבר נתחסר מימיו ובזה מתקיים גם"כ כי הולך האדם אל בית עולמו ר"ל כי מתוך שנותן לבו בהליכתו נכון ומובטח הוא שהולך אל בית עולמו המיוחד לו בג"ע ולא כמו שנאמר בכסיל גם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר ולכן נק' כסיל ולכן פתח בזה דהע"ה אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ר"ל כאותם ההלכים הנז' דרשעים אשר יכשלו בהליכתם אלא בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה גם בהליכתו ולכן אמר לכו לחמו בלחמי לומר בהליכה תלייא מלתא ולהיו' כי שהע"ה מלמד לאדם דעת כמשחז"ל בקהלת רבה לאסטרולוגוס היושב על פרשת דרכים ואומר פרקמטיא זו מועיל למקום פ' וכו' ולכן הודיע מדי דברו בדברי קדשו כי אין דבר המועיל לאדם היוצא מן העולם אלא התורה כמשחז"ל תחילת דינו של אדם על ד"ת שנאמר פוטר מים ראשית מדון ולכן נקט מלת לכו להגיד כי זה הוא דבר המועיל פרקמטיא יוצאה לעולם שהולך לשם גם בדרך כשהוא הולך שנאמר בהתהלכך תנחה אותך ומה גם אם מקיים כאשר הולך בתורתו יהגה היינו בהתהלכך ולכן להיות כי בזמן שעבר נתעסקתי במילי דאגדתא שלא לעבור על משחז"ל בפ' ואת פועל ה' לא יביטו זה שאינו משגיח על האגדה כמ"ש החכם תרתי בלבי למשוך ביין את בשרי שנתבאר אצלי בפי' קהלת כי מאחר שאחז"ל כל מקום שנאמר במגיל' זו אכילה ושתיה בד"ת הכתוב מדבר ולכן ירצה במאמרו זה תרתי בלבי יצר"ע אע"ג כי הלחם עיקר הוא התלמוד כי זהו כוונת חז"ל במ"ש האי פתא מזוניתא דלבא הוא התלמוד כי זה מועיל לשבר כח היצה"ר ע"י הפלפול כי זהו כוונת חז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבהמ"ד וכו' מ"מ גמר אמר להתעסק בדברי אגדה להיו' דבר המועיל לאחר המיתה כמשחז"ל כל מי שאומרים דבר שמועה מפיו שפתותיו דובבות בקבר וזה נמצא מאד בדרשה ומילי דאגדתא ולכן אמר תרתי בלבי וקיימתי בעצמי למשוך ביין את בשרי ע"י מילי דאגדתא כי שפתותיו דובבו' בקבר כהומר של ענבים וכו' כמשחז"ל כך קיימתי בעצמי נמי מצד הסברה להתעס' באגדה ועתה אמרתי לקיים משחז"ל בתורה בנביאי' בכתובי' מצינן האי פתא מזונית' דלבא מאחר שכבר עשיתי פי' על התורה ודברתי על הנביאים גם בכתובים לכן אמרתי ואקחה פת לחם וידעתי בעצמי כי אין בי דעת ולא תבונה סמכתי עצמי לאלן גדול זה מפני כי התבוננתי ראי' אחרת שלא על חנם העלה שם הספר שולחן ערוך. אלא מפני כי הוא ה' נוסעה בו להגיד כי ימצא מי שיסדיר עליו ערך לחם וימצא השולחן מוכן לפניו ובלי ספק כי השולחן עיקר כדאי' בזוהר פ' תרומה דף כ"ד וז"ל פתח ואמר ועשית שולחן וכו' שולחן דא איהו לתתא לשואה עליה לחם אפיא מאן עדיף דא מן דא לחם או שולחן אי תימא דהוא איהו חד הא שולחן מסתדרא לגוי הסוא לחם שולחן לתתא ולחם עליה אלא שולחן איהו עיקר' בסידורא דיליה לקבלא ברכאן דלעילא ומזונא לעלמא וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי השולחן שעשה זה הגאון ז"ל הוא עיקר לתת מזון לעולם מי כמוהו מורה ולפי בי ידעתי זו כחו לאלהיו יהי עלי טהרה וזכותו יעזרני להוציא לאור כוונתי לכן נתאבקתי בעפר רגלי קדושתו ובענותו תרבני כי זהו הנרצה בשאלת אבנימוס הגרדי. הארץ היאך נבראת' תחילה ר"ל מאחר שנאמר לרוקע הארץ על המים היאך נבראת חוץ מן הטבע אז השיב לו יוסי הבבלי ע"ה נטל הב"ה עפר מתחת כסא הכבוד וזורק אותו על המים וכו' שהרצון בזה להגיד משחז"ל על מה העולם מתקיים על מי שאינו שנאמר תולה ארץ על בלי מה היינו מ"ש נטל הב"ה עפר הוא מדת הענוה כמשחז"ל הקיצו ורננו שוכני עפר וזה היה עיקרו מתחת כסא הכבוד כך אחז"ל כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הב"ה אתה מוצא ענותנותו בצדו א"כ זהו כסא כבודו של הקב"ה מדת הענוו' אמנם זה יהי' על המים של תורה כי לא ע"ה חסיד ולפי כי אני ידעתני ענו' הגאון זלה"ה המכוני להסדיר לחם על שולחנו לתקן כרעותיה הב"ה שנאמר לכם הכהנים וכו' מגישים לחם וכו' נזמרתי להכין לחם קדוש זה ויען כי דקדקתי במ"ש החכם לכו לחמו בלחמי בכינוי שהרצון לומר כי ישתדל בלחם המיוחד לו החכמה שנתן לו ה' שנא' בו ויחכם מכל האדם הוא מה שצוהו דהע"ה ועתה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדהו אלא הענין בידיעה תחילה ואח"כ העבודה וכן צוה שהע"ה בכל דרכיך דעהו היא המצוה הראשונה שנצטוו יש' עליה שנאמ' וידעתם כי אני ה' כדאי' בזוהר וכמ"ש הרמב"ם ז"ל מצוה ראשונה לידע שיש שם אלוה וכן אומרים לאדם פלפלת בחכמה וכו' ולכן אמר לכו לחמו כי בהליכתו לעה"ב לאחר ששואלים לאדם עסקת בתורה עוד שואלים ממנו פלפלת בחכמה וכו' וכדאי' בזוהר שהמלאך שואל לנשמה הגמיאיני נא מעט מים של תורה מכדך הם כ"ד ספרים ואי' בזוהר באדר' האזינו דף רנ"ח וז"ל וכל הני מלין הוו טמירין עד השתא וכו' משום דתמן שאלתא שאיל לנא. וכו' וחכמה בעיין מניה וכו' ולכן זה יהיה כוונת מש"ה כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כדאי' פ' נשא דף קמ"ו וז"ל ותורה יבקשו מפיהו עילאין יבקשו מפיהו ומאי יבקשו מפיהו תורה וכו' ולכן הסכמתי בדעתי לפרש הספר הנכבד הזה ע"ד הרמז גם בדרך הסוד וסמכתי על דברי התנא האלהיי הנז' ואיתא בתיקון מ"ג דף פ"ה וז"ל בראשי' תמן אתר יבש וכו' בההוא זמנא צווחין בנין לתתא הס"ד אז יקראונני ולא אענה וכו' מאן דגרים דאסתלק' קבלה וחכמתא מאורייתא דבע"פ וכו' ואמרין דלא אית אלא פשט באורייתא ובתלמודא בודאי כאלו

הוא

הקדמה

הוא יסלק נביעו מההוא נהר מההוא גן ווי ליה. טב ליה דלא אתברי ולא יוליף ההוא אורייתא דבכתב ואורייתא דבע"פ דאתחשיב ליה כאלו אחזר עלמא לתהו ובהו וגרים עניותא בעלמא ואורך גלותא וכו' ולכן לפי כי קרבה שנת השמטה וראיתי עת שמכניסים חכמת הקבלה בכל מקום אשר התהלכתי אמרתי מלתא אתגבישייהו יקירא לתת להם להם מפני כי פקד ה' את עמו והנה הם ימלאו בזה ענינים מנגדים אין זה בעיקר הדין מן הנז' בתלמוד גם הביא הסברא אמיתי' מדברי הרשב"י ע"ה הנז' בזוהר ובתיקוני' ובזה מסתלק האדם מן הספק ואל יסמוך על מ"ש אין הלכה כרשב"י שהרי אחז"ל לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו ומה גם כי זה היה לו מתחלה אמנם אח"כ כל מה שפירש היה בהסכמת הב"ה כדאי' בתיקונים ומה גם כי אותם שהיו חביריו מתחלה אח"כ היו לומדים עמו תורה ר' יהודה ראש המדברים בכל מקום ור' יוסי ושאר הגאים ע"ה מי לנו גדול מר' פנחס בן יאיר ע"ה קודם שנכנס הרשב"י למערה היה מקשה הרשב"י ומתרץ ר' פנחס י"ב פירוקין ואחר שיצא מן המערה היה מקשה ר' פנחס ומתרץ הרשב"י כ"ד פירוקין ונוסף על הכל שהיה בהסכמת רעיא מהימנא הרי כי כלם נתנו מרועה אחד מרע"ה ולכן אין להסתפק בדבריו כלל ולכן באתי לבאר זה הספר כדי שיבין האדם טעמי המצו' לפי כי המוסכם הוא כי מצות צריכו' כוונה וחז"ל אמרו תפלה בלא כוונה כגוף בלא נשמה ולכן תשכיל ותדע ממוצא דבר זה כמה צריך האדם להיות זהיר בענין הלימוד שיהיה בכוונה טובה ודעת נכונה ומה גם בכל מעשה המצו' אשר יעשה אותם האדם וחי בתרגומו וייחי לחיי עלמא ולכן הטיתי וקראתי שם לביאור זה **מקור חיים** סיבה ראשונה להיו' כי הביאור שלי על התורה קראתיו תורת חכם לכונות המפורשים שם ולכן בא יבא ביאור זה מקור חיים היינו תשלום הפ' תורת חכם מקור חיים שהוא לסור ממוקשי מות כי מי שאומרים דבר שמועה מפיו שפתותיו דובבות בקבר ולכן יצדק מ"ש מקור חיים כי על ידי הלומדי' בספר זה ימצא כי מקור חיים שאינם פוסקים ומה גם לכל הלומדי' בו המה יחיו בחיי הגוף וחיי הנפש ששם נצחיים ועוד ימצא סיבה אחרת מפני כי ע"י כך מתעורר למעלה התורה העליו' ומשפיע לעה"ז חיים כמש"ה כי עמך מקור חיים והנה תדע ותשכיל כי כל מעשה האיש הישראלי בתורה ובמצוה הוא יעשה פעולה גדולה למעלה ולכל העולמו' עליונים ותחתוני' ומה גם לעצמו ותועלת זה הוא נצחי וקיים בשלשה זמנים בין בהווה בשע' מעשה וגם לאחר המיתה שנאמר בשכבך תשמור עליך וביותר לעתיד לזמן התחיה וכל השלימו' הוא בגוף ונפש יחדיו וזהו הרצון אלא יען כל התורה ניתנה בסיני ובני' באהל מועד ונשתלשה בערבו' מואב לזכות האדם לשלש זמנים הנזכרים וזהו כוונ' המשנה רצה הקב"ה לזכו' את ישראל כאשר יבא בהוא לזכו' בגוף ונפש וכאשר מפורש מדברי הזוהר ומה גם מדברי חז"ל ואמנם לא אאריך ברצו' להשב' הקיצור ואחז"ל אדם עושה רצון יוצרו לפי שעה והב"ה מודד לו בלי שיעור וקצבה וכדאי' בתיקון ע דף קכ"ט וז"ל ואגרא דבר נש דאמליך לקב"ה על כל אבר והבר לא אתייהיב רשו לגלאה דאילין איגון טעמי מצו' דלא אתייהיבו לגלאה בגין דלא יהא בר נש עובד לקב"ה על מנת לקבל פרס אבל ברי מילין אילין דלא צריכין לאתגליי' יהו טמירין בגנך עלייהו אתמ' לאכול לשבעה ולמכסה עתיק מלין עתיקין דלא אצטריכי לגלאה ה"ח בר נש מתעטף בעטופי דמצוה ומנח תפילין וקרי ק"ש הא תקין ליה כרסייא בעטופא דמצוה והא אוקמוה והוכן בחסד כסא ובתפילין מעטר ליה הה"ד שמך כתוב עליך וקרא דיסרי על כרסייא דתקין ליה שמע ישראל הכי קב"ה מתקן ליה בההוא עלמא כרסיי ויקרא וכו' ואמליך ליה על כל מלאכין ומשריין דתמן הה"ד וירדו בדגת הים ובעוף השמים וגו' ורזא דמלה כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו עכ"ל ובלי ספק כי על כיוצא בזה נאמר מה רב טובך אשר צפנת ליראיך כי האדם עושה רצון הב"ה שעה קלה והב"ה מודד לו בלי שיעור דבר נצחי וקיים ולכן צריך האדם בעשותו אחת מכל מצות ה' או בשעה שקורא בתורה יהיה נמי על ידי מעשה דיבור ומחשבה לפי כי האדם הוא מורכב משלש עולמו' שהם בא לו נפש רוח נשמה ועל ידי כן נמצא משלים כל חלקי נשמתו ואי' בזוהר פ' ויקהל דף ר"י וז"ל זכאה חולקיה מאן דזכי להני לבושי דקאמרן דמתלבשן בהו צדיקייא בגנתא דעדן אלין מעובדי טבין דעביד בר נש בהאי עלמא בפיקודי אורייתא ובאלי קיימא נשמתא בגנתא דעדן ואתלבשא בהני לבושין אחרני יקירין כד סלקא נשמתא בההוא פתחא דרקיעא לעילא אזדמנו לה לבושין אחרנין יקירין עילאין דאינון מרעותא וכונה דלבא באורייתא ובצלותא כד סלקא מתעטרא מההוא עטרא מאן דמתעטרא ואשתאר חולקיה לההוא בר נש ואתעביד מניי לבושין דנהורא לאתלבשא בהו נשמתא לסלקא לעילא ותע" דאוקמוה דאינון לבושין בעובדין תליין אלין לא תליין אלא ברעותא דרוחא לקיימא גו מלאכין רוחין קדישין ודא איה ברירו דמלה ובוצינא קדישא אוליף הכי מאליהו ז"ל לבושי דלתתא בגנתא דארעא בעובדין לבושין דלעילא ברוחא ורעותא וכונה דלבא עכ"ל הנה ראיה מפורסמת מדברי המאמר כמה מועיל הכוונה טובה לאדם ומוכרח הענין להיו' כן לפי כי הנהגת בדברי חז"ל ובפרט פ' קרח רבה כי האדם הוא כולל נפש רוח נשמה חיה יחידה ואין מקום בזה להאריך בענין חלק חיה יחידה מה עניינם מכל מקום בדרך סתם נאמר כי אלו הם נחלקים בחמשה מקומו' חלק אח' נשאר בקבר להיו' מוכן לזמן התחיה והוא אשר מתראה בחלום לבני האדם ויגיד להם כפי השגתו וידיעתו מה שיראה יגיד וחלק א' הוא השוכן בג"ע הארץ ושלש חלקים האחרים הם בשלש עולמו' ולא יקשה לך פי' זה עם מאמר הזוהר כי כל זה צריך ביאור ויש דעתך בביאור הנכון פה אז תבין קצת מזה כלל הדברים כי כל אלו החלקים לא יתכן להיותם ערומים זולת הרשע שנקרא ערטילאי נפ ההוא מסטרא דנחש שנאמר והנחש היה ערום ר"ל ערום בלי לבוש כדאי' בזוהר פ' בראשית ומאחר כי כל חלק מאל

הוא

שהוא בעולם אחד מוכרח הוא שיהיה לכל חלק מהאלו לבוש אחד גם לא יתכן שיהיו המלבושים בהשוואה אחת כלבוש חלק היושב בעולם העשיה שהוא הנפש כחלק היושב ביצירה יותר למעלה וכו' ובמה יהיה ענין ההפרש הם לא במעשה דיבור מחשבה כי חלק המעשה יעשה הלבוש לעולם העשיה לחלק היושב שם וחלק הדיבור יעשה ליותר למעלה וענין המחשבה וכוונה טובה יפנה למעלה כמו שלמד הרשב"י ע"ה מפי אליהו ז"ל ולכן אמר שהע"ה לכו לחמו בלחמי כלומר לכו מעולם לעולם במעלו' רמו' ואמנם הוא אמר בפתח דבריו לתת לפתאים ערמה מועיל וגם לנער דעת ומזימה אמנם גם כי לא יועיל זה להם כך אמרו חז"ל אשרי המדבר על אזן שומעת לכן אני אומר ישמע חכם ויוסף לקח ר"ל כי הלווים שהוא מלוה מהם ואילך אין זה הכריח כי כל ההמון ינהגו בדרך זה ואם לאו מה הועילו דבריו לכן אמר הלא די לי כי ישמע חכם אחד יחיד ויוסף לקח ירבה בתורה על ידי שילמד בדעת נכונה ובכוונה טובה ונבון תחבולות יקנה מאחר שיבין כמה וכמה השכר מרובה אינו עושה אלא לשמה וסוף הכבוד לבא וזהו ענין תחבולה מאחר כי נודע הוא שאין הב"ה מקפח שכר כל בריה אפילו שיחה נאה כמ"ש חז"ל ונוסף עוד איתא במדרש קהלת ז"ל אמר רבי ירמיה עתיד הב"ה לחדש מאור פניהם של צדיקים לעתיד לבא הכמד"א ואוהביו כצאת השמש בגבורתו וכשם שהוא מחדש מאור פניהם כך הוא מחדש לבושיהם יומא דין סימיסדיקון למחר אולודיסקון וכו' הנה מבואר זה מדברי זה המאמר כמה מיני לבושים עתיד להיות לאדם בזמן התחיה ולאחר המות וכל זה לא יתכן להיות אלא כפי מה שלמד האדם בתורה במדרגו' שונו' וכפי מה שמתבונן האדם בתורה ובמצו' בכונו' טובו' כך יזכה לאחר המות והיתה מנוחתו כבוד ואחז"ל לדיקים אין להם מנוחה לפי כי מוליכי' אותם מישיבה לישיבה שנאמר ילכו מחיל אל חיל וכו' ואם אינו לומד האדם בכל חלקי התורה איך יעלה לישיבה אחר' אמנם ילמד היטיב בכל ארבע חלקים שהם פרדס אז ילך לכל הישיבות ויזכה לנשמתו בכמה טובו' ומה גם לאחר התחיה ובזה ילדק מש"ה ויוסף לקח כי על ידי שמרבה בעס' התורה יוסיף גמול טוב מהקב"ה אם לענין העה"ז בהווה כדאי' בזוהר פ' בראשי' דף י"ג וז"ל כתיב ישרצו המים שרץ נפש חיה וכו' בהאי קרא אית תלת פקודין חד למלעי באורייתא וכו' דכיון דבר נש אתעסק באוריי' אתתקן בנשמתא אחרא קדישא וכו' וע"ד אמר דוד לב טהור ברא לי אלהים למלעי באורייתא וכדין ורוח נכון חדש בקרבי והנה מבואר מדברי זה המאמר כי כפי מה שיעסוק האדם בתורה כך מוסיף רוח חדש נכון ולכן חלקתי זה החיבור שהוא ארבעה חלקים שהם מיוסדים על ארבעה טורים כל טור מהם לשלשה חלקים וסמכתי על מש"ה ארבעה טורי אבן טור אודם פטדה וברקת וכו'. והטור השני נופך ספיר ויהלום. והטור השלישי לשם שבו ואחלמה. והטור הרביעי תרשיש שוהם וישפה. אולי יזכני ה' ללבוש אותם בעה"ז אע"ג שאני כהן הדיוט אמנם בלי ספק כי כל הלומד בהם

כך מלבישים אותו בעולם הנשמות לפי כי ימלא שני תועליו' בהיבור זה זה ילא רהשוגה ענין מוסר לאדם ושם דרך לשוב אל ה' כי הוא נותן טוב טעם לענין מעשה המלות ע"ד מה שפירש רעיא מהימנא כל המצו' בדרך רמז הלם גם ימלא בדינים הללו בדרך זו אלך בע"ה ללמד לאדם דעת להשר מתחילים כמוני ובכן ירבה כבוד התורה כאשר יראה האדם כי לא נמנע היות נמלא בה מכל אשר יתאווה נפשו של אדם כמש"ה דדיה ירווך בכל עת מה דד הזה כל שעה שהתינוק ממשמש בו ימלא חלב כך ד"ת כל זמן שהאדם הוגה בהם ימלא טוב טעם ומש"ה בכל עת לרבות לאחר המיתה שנאמר בה עת למות דדיה של תורה ירווך כמש"ה דובב שפתי ישנים ולא חלק האדם בלבד הוא שמח בהם אלא גם הב"ה ושכינת עוזו הנק' ישנים כי הנה הקב"ה נאמר בו עורה למה תישן ה' וזה נאמר על זמן זה של הגלות כמו שבינו יוחנן כהן גדול בטל את המעוררין שהיו אומרים עורה למה תישן ה' אמר להם וכי יש לפניו שינה והרי נאמר הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל אלא כשישראל יושבים בלער וכו' גם השכינה אמריה תאמר אני ישנה כלם באים לשמוע ד"ת כמ"ש חז"ל אפילו יחיד ועוסק בתורה שכינה כנגדו מכ"ש כשלומד האדם בתורה הבאה מבית הסתרים כדאי' בזוהר פ' משפטים אמר הסבא אל תמנע טוב מבעליו דנא קב"ה ושכינת עוזו שומעים וכדאי' בזוהר באותו ספר של ר' כרוספדאי תמיד לבא שהיו לומדים בו והיו מתקבלים מה לשמוע במזמוטי חתן וכלה וקב"ה ושכינת עוזו היו באים לשמוע דבריו כדאי' בזוהר בראשי' ואמנם אע"ג כי כל עיקרים הללו היו עם לבי ורוחי כל הימים חיים לא נתחזקתי להעלו' על ספר דברים נעלמים עד שראיתי כמה מאשי הזמן חלפו תורות עברו חק להדפיס מאמרי האר"י ז"ל וראיתי אחרי ראי לאשר הביא אלוה בידו הוא עמק המלך לא די כי כל זה הוא בדרך גנבה כי מעולם לא ילא נותחת ידי הקדוש ז"ל דברים אלו ולא במסירה פה אל פה אלא שכתב אותם לבמו ועשה עלמו מפרש דברי האר"י ז"ל ומאמרי הזהר והנה מעולם האר"י לא למד תורה זולת לקדוש הר"ח ויטל זלה"ה והעשרה היושבים עמו אין לומדים מפי האר"י ז"ל רק אומר הקדמה אחת ומסתלק כדרך מרע"ה וכולם לומדים עם הקדוש הר"ח ויטל זלה"ה ומעולם לא כתב האר"י ז"ל זולת הקדמה אחת לענין קשר עם הלדיקים הנה היא כתובה בספר עץ החיים מידי האר"י ז"ל ותולא מדי הכל מיד הרב הקדוש חיים ויטאל ז"ל ה"ה מורי ורבי ובעמק המלך מפרש דברים אשר לא כן והלא אפילו ההקדמות של הדרושים שמסר האר"י ז"ל לרב הנז' ארבעה דרושים מהם גזר עליו בכח נח"ש שלא יוליא אותם מפיו כלל והם דרוש א"ק ומאמר תלת רישין וכו' כך אמר לי הרב מפיו ומי התיר לזולת להעלות אותם בדפוס להתעולל בהם ערלי לב וכו' ומה לעשות דאמסר עלמא לטפשאי אלולי נתקיים מש"ה אם ימות גבר היחיה היו רואים בני האדם עונש המעמיקים הללו אמנם דברי לעו ודאי זולת לכל יראי ה' לפחות לא ילמדו

הקדמה

ילמדו בהם ברבים שהנה שנינו לא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד ובלי ספק כי חכם עדיף מנביא הרב האלהי זלה"ה שעשה כמה התחלות לספר עץ החיים והזהיר בו ולא רצה לגלות רק את אלו ועל כל אלו עשה התגלות גדול בספר עץ החיים כלל הדברים כי היודע כתיבת ידי הרב זלה"ה אותם יראה ויסמוך עליהם לא על זולת ולא מדרכי דברתי עד הנה רק למען יגלו כל יראי ה' מן העונש ואני את נפשי הצלתי ואמנם כל זה ראיתי כמה ראיות ולקחתי רשות לעצמי להעלו' דברים אלו להדפיס אותם כי נמצא בהם סור מרע ועשה טוב כאמו' למעלה עוד יש טוב טעם למה הועלה חיבור זה מקור חיים לפי כי בחיבור זה ימצא טעם לכל מעשה המצות כי הם לתיקון חטא אה"ר שאכל מעץ הדעת שאל"כ לא היה צריך את כל המצו' אלו ולכן באו במספר רמ"ח מ"ע כנגד רמ"ח איברים ושס"ה מל"ת כנגד שס"ה גידים כי זה כל האדם ולפי כי ישראל שבו על עון אבותם כמשחז"ל בפ' והמה כאדם עברו ברית וישראל לכן נק' אדם ולכן כל איש ישראל נתחייב במצות במספר זה לפי כי כן כל הנשמות היו כלולות בגוף אה"ר כמ"ש חז"ל בפ' איפה היית ביסודי ארץ איפה שלך היכן היתה בא"ה והגוף נמי נמשך ממנו ולכן נאמר אלה המצו' אשר יעשה אותם האדם וחי בהם נמי אדם הראשון ובכן ימצא סיבה להמשיך ממנה חיים שבתחילה לא מיתה בעולם ובכן האדם הנלבב יראה העיקרים האלה ויקיים בעצמו כי עמך מקור חיים יו"סיף הא"הבה וי"ראת ה"רוממות לקיים איברי הגוף עם איברי הנפש י"זכה ה"אדם וי"חיה ה"נפש וגייתו כתרשים לאור באור החיים "יחיה "הגוף "והנשמה המחוברים להיות כל הימים חיים כל הכתוב לחיים בירושלם :

א דין השכמת הבקר ובו ט׳ סעיפים:

[א] יתגבר כארי לעמוד בבקר לעבודת בוראו שיהיה הוא מעורר השחר: [ב] המשכים להתחנן לפני בוראו יכוין לשעות שמשתנות המשמרות שהן בשליש הלילה ולבסוף ב׳ שלישי הלילה שהתפלה שיתפלל באותם השעות על החורבן ועל הגלות רצויה: [ג] ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן ב״ה: [ד] טוב מעט תחנונים בכונה מהרבות בלא כונה: [ה] טוב לומר פ׳ העקידה ופ׳ המן וי׳ הדברות ופ׳ עולה ומנחה ושלמים וחטאת ואשם: [ו] פ׳ הקרבנות לא יאמר אלא ביום: [ז] כשיסיים פרשת העולה יאמר יר״מ שיהא חשוב זה ומקובל לפניך כאלו הקרבתי עולה וכן יאמר אחר המנחה והשלמים מפני שהם נדבה: [ח] יאמר עם הקרבנות פ׳ ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה׳: [ט] יש נוהגים לומר פ׳ כיור ואח״כ פ׳ תרומת הדשן ואח״כ פ׳ התמיד ואח״כ פ׳ מזבח מקטר קטורת ופ׳ סמני הקטורת ועשייתו:

[א] יתעורר האדם ויעיר השחר כי יראה אמר חז״ל הגידו בפ׳ עורה כבודי וכו׳ שהי׳ דהע״ה אומר ללבו עורה כבודי אע״ג כי דרך מלכים לעמוד בשלש שעות ביום אין כבודך לפני כבוד יוצרך כלום ולכן על ידי תוכחה מגולה זו אעירה שחר ולכן כאשר האדם יתן אל לבו את הדברים האלה אז מתגבר כארי יעיר לעמוד בבקר בעשותו קל וחומר גדול מדהע״ה ולכן יהי׳ הוא מעורר השחר וכבר בארתי פ׳ אדם ביקר בל ילין כי מי שרוצה להתמיד יקר שנתן לו הקב״ה ללה דמות תבניתו לא יהיה אוהב שינה כך אחז״ל תחילת מפלה שינה דמיך ליה ולא עביד עבידתא דמיך לי׳ ולא עסיק באורייתא ולכן נמשל כבהמות מיעוט רבים שנים הם שנא׳ ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע וכו׳ ואמנם אע״ג כי שלימות זה האדם גורם לעצמו ע״י שמשכים בכל בקר מ״מ יתכוין שמשכים לעבודת בוראו לקיים מ״ש הרמב״ם ז״ל בכל דרכיך דעהו וסוף הכבוד לבא כי הנה נתב׳ בהקדמה כי בכל ענין עבודה ותורה מעשה אשר יעשה האדם שקונה לעצמו שלימות בשלשה זמנים יעשה פעולה גדולה למעלה בכל העולמות והנה עמידת השחר כת׳ בזוהר כמה מועיל לאדם כדאיתא פ׳ בשלח דף כ״ז וזה לשונו כ״ש אמר בשעתא דצפרא נהיר ואילתא קיימא בקיומא וכו׳ בר נש דאשתדל בפלגות ליליא באורייתא בשעתא דאתער רוחא דצפון ותיאובתא דאילתא דא לאתערא בעלמא אתי עמה לקיימא קדם מלכא. בשעתא דנהיר צפרא משכין עלי׳ חד חוטא דחסד מסתכל ברקיעא בריה עלי׳ נהיר׳ דסכלתנו דדעתא קדישא ואתעטר ביה בר נש ודחלי׳ מניה כלא הכי אקרי ברא דמלכא עליה כתיב קרוב ה׳ לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת עכ״ל הנה מבואר מדברי המאמר כמה מרויח האדם שמתעורר בלילה מכ״ש אם עוסק בתורה תחילה כאמור ואמנם זה יהי׳ לאדם רמז לענין זמן התחיה כדאיתא בזוהר פ׳ ואתחנן דף ע״ר וזה לשונו לכון בני נשא מארי דחכמתא מארי דסכלתנו קלא קארי וכו׳ אילנא חד רברבא ותקיפא אתחבר בחד ענפא שפירא וכו׳ אפיקו חד רוחא ומליא להוא גבילו דעפרא וקאים על רגלוי ואמלכי׳ על כל עלמא הה״ד תמשילהו במעשה ידיך. אתפקיד על ההוא אילנא לנטרא פקודא אתיב מלכא רוחיה לגביה וכו׳. לבתר אגניז בעפרא וכו׳ בחד גרמא תקיף דהוא יתבנון בקדמיתא ויקומין אילין תגיינות בארעא מתערין וכו׳ הנה מבואר מדברי המאמר מקרה שהיה לאדם ועתיד להתעורר לזמן התחיה ולכן נמי ראוי לאדם להתעורר בבקר כאמור כי בזה יתן אל לבו לזכות לזמן התחיה ועוד יש מעלות רבות בזה אין להאריך אמנם כנגד היחוד הנעשה למעלה איתא בזוהר בפסוק חדשים לבקרים ע״ש ובפרשת נשא דף קכ״א וזה לשונו בפלגות ליליא ממש אתער שמאלא כמלקדמין וורדא קדישא סלקא ריחין והיא משבחת וארימת קלא וכדין סלקא ושריא רישא לעילא בשמאלא ושמאלא מקבל לה. כדין כרוזא קארי בעלמא דהא עידן הוא לאתערא לשבחא למלכא וכו׳ זכאה חולקיה מאן דאתער לזווגא זווגא דא כד אתי צפרא וימינא אתער ומחבק׳ ליה כדין זווגא דכלא אשתכח כחדא עכ״ל עוד איתא פרשת ויקרא דף י״ג וז״ל תא חזי בשעתא דבר נש קם בפלגות ליליא למלעי באורייתא ורוח צפון אתער. ההיא אילתא קיימא ומשבח׳ לי׳ לקב״ה ובשעתא דהיא קיימא כמה אלף ורבבן קיימין עמה וכלהו פתחן לשבחא למלכא קדישא. ההוא מאן דזכי וקם בפלגות ליליא למלעי באורייתא קב״ה אצית ליה כמה דאוקמוה היושבת בגנים וכו׳ לקולך השמיעני וכל אינון אוכלוסין לעילא וכל בני תושבחתא דמזמרין למאריהון כולהו משתככי בגין תושבחתא דאינון דלעו באוריי׳ ומכרזי ואמרי הנה ברכו את ה׳ כל עבדי ה׳. אתון ברכו את ה׳. אתון אעטרו ליה וההיא אילתא מתעטרא ביה בההוא בר נש קמת וקמיה מלכא ואמרת חמי במאי ברא אתינא לקמך במאי ברא אתערנא לקמך ומאי אינון דשבחא כלא דילהון קמי מלכא. הדר. ואמר העומדים בבית ה׳ בלילות וכו׳ ובזוהר פרשת לך לך דף נ״ב וז״ל בפלגות ליליא וכו׳ כדין אתער קב״ה בנימוסי׳ לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן זכאה חולקיה דההוא בר נש דקאים לאשתעשעא באורייתא דהא קב״ה וכלהו צדיקיא צייתין לקליה דכתיב היושבת בגנים וכו׳ לקולך השמיעני ולא עוד אלא דקב״ה משיך עליה חד חוטא דחסד למהוי נטיר בעלמא וכו׳ אמר ר׳ חזקיה כל מאן דאשתדל באורייתא בהאי שעתא ודאי אית ליה חולקא בעלמא דאתי וכו׳ הנה מבואר מדברי המאמר שהשעה כך הוא בן העה״ב עוד פ׳ חיי שרה דף קל״ב וז״ל על דא כל מאן דאשתדל באורייתא היכו אית ליה מכלא בעלמא דין משעבודא דשאר עמין חירו בעלמא דאתי בגין דלא יתבעון מניה דינא בההוא עלמא כלל ועוד מעלות רבות נמצאות לאדם העוסק בתורה בלילה אמנם אין לאדם לעשות זולת ליחדא קב״ה עם שכינתיה וסוף הכבוד לבא כנאמר בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך: [ב] המשכים להתחנן לפני

לפני בוראו וכו' עיקר הדבר מ"ש חז"ל ג' משמרות הוי הלילה ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כארי ואומר אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתי את בני לבין האומות כלו' ג' דברי' של שלימו' נעדרו א' מה שהחרבתי את ביתי שהי' מתקדש שמי בה כמש"ה וגם אל הנכרי וכו' ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי וזש"ה כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים מפני כי כל בקשתם נעשית ואות שנית אוי ששרפתי את היכלי כי שם מקטירים והיה מתרצה הקב"ה לפושעי ישראל באמצעות הלבונה על ידי הקטר שהיה גורם למעלה הקטורת במדות העליונות ויותר מזה אוי שהגליתי את בני לבין עכו"ם דאיכא תרתי לריעותא חילול ה' הלילה באמור להם אם עם ה' אלה למה מארצו יצאו אלא ודאי הזקינו הדברים ועוד כי ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם ולכן ימצא כי אותם התחנונים שהאדם יאמר על החורבן ועל הגלות הם רצויים לפניו ית' מאחר כי הקב"ה מתרעם על הגלות ועל החורבן כמ"ש חז"ל ג' דברים הקב"ה מתרעם עליהם גלות שנאמר ועתה מה לי פה נאם ה' כי לוקח עמי חנם ודקדקתי במה שאמר הכ' מה לי פה שרמז על המקדש שנאמר פה אשב כי אויתיה הרי מ"ש אוי שהחרבתי את ביתי ולכן מועיל נמי לאדם התחנונים שיאמר אמנם מאמר זה אינו חולק על מ"ש חז"ל גם בזוהר ושם נאמר כי בחצי הלילה נעשה הספד ובכיה למעלה ומוריד שתי דמעות לים הגדול וכדאיתא לקמן הנה אלו הדברים הנזכרים ונעשים באמת ולא פליגי כי מ"ש בברכות ג"פ בלילה שואג כארי וכו' אין זה ענין בכיה והספד רק שאגה בעלמא שנאמר ה' ממרום ישאג וכו' שאג ישאג על נוהו מפני כי יזכור המשמרות שהיו שומרים במקדש והיינו מ"ש ג' משמרות הוי הלילה והזר והגיד ועל כל משמר ומשמר יושב הב"ה ושואג שצריך לומר על כל משמר ומשמר שהיה במקדש מקביל למשמרות של מעלה שואג הב"ה אבל אין עושה הספד ובכיה כמבואר אלא בפי' עין יעקב והראיה כי כן נמי נעשה ביום כנזכר שם במעשה דר' יוסי כשנכנס לחורבה להתפלל שמע בת קול מנהמת כיונה ואומרת אוי שהחרבתי את ביתי וכו' אמנם בחצי הלילה נעשה הספד ובכיה ובוטש הב"ה ברקיע כמשחז"ל וכדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף קצ"ה וז"ל משרייא תניינא אתמנא בארבע שעתי אחרנין ולא אמרי שירתא בר מרי שעתי עד דאתפלג ליליא וכו'. ואלין אינון אבלי ציון ואינון דבכו על חורבן בי' מקדשא וכו'. פתחי ואמרי על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו וכו' אלין אינון דבכו על נהרות בבל עמהון דישראל דכתיב גם בכינו ומנלן דבכו תמן דכתיב הן אראלם צעקו חוצה. מהו חוצה דא בבל בגין דכלהו אזפוה עד בבל ותמן בכו עמהון וע"ד פתחי בהאי. ומסיימי זכור ה' לבני אדום וכו' וכדין אתער קב"ה בדרגוי ובטש ברקיעין ואזדעזעו תריסר אלפי עלמין וגעי ובכי דכתיב ה' ממרום ישאג וכו' ואדכר לון לישראל ואחית ב' דמעין לגו ימא רבא וכדין אתער שלהוביתא חד דבסטר צפון ובטש וכו' והכא שעתא אתפלג ליליא ושלהוביתא אזלא ובטש בגדפוי דתרנגולא וקארי. וקב"ה לית ליה נייחא עד דעאל לגנתא דעדן לאשתעשעא בנשמתהון

דצדיקייא וכו' והנה הענין מובן וגם ממנו נקח כי מה טוב לאדם להתכוין להתחנן באותם הזמנים כאשר כת' אלא בפירוש התורה אלא פי' יעיר בבקר בבקר כי אמר ישעי' ע"ה האי דעדיפנא מחבירי שלא למדתי הנבואה מן הזולת רק מהב"ה כמשחז"ל שלכן הוא שקול כמרע"ה לכן היה אומר ה' אלהים נתן לי במתנה לשון למודים שיוכל ללמד תורה לרבים דהיינו סייעתא דשמיא ועוד נתן לי לדעת לעות את יעף על התורה דבר תורה לפי דעתו וזה היה לי לפי כי יעיר הרוח והלשון שלי הנזכר בבקר בבקר בהתמדה וג"כ הוא כפול ע"ד קדמו עיני אשמורות בשליש הלילה ולכן הב"ה יעיר לי מדה כנגד מדה כי כאשר אמר ה' את מי אשלח ומי ילך לנו שמעתי דבריו ואומר הנני שלחני ועוד יעיר לי אזן לשמוע ענין התורה והנבואה כלמודים כדרך שאדם למד מבן אדם אבל לא למדתי רק מהקב"ה וכל זה הסבה לפי שהיה מתעורר באותם השעות שהמשמרות משתנות כאמור ונוסף עוד עתה שהקב"ה שואג על נוהו שמטיב לעצמו ועושה נחת רוח ליוצרו ולא יהיה האדם ישן על מטתו והקב"ה בוכה עליו ואומר אוי שהחרבתי את ביתי וכו' והגליתי את בני אמנם יהיה נעור ויעסוק בתורה כדי שבוראו יהיה משתעשע עמו כאמור ואיתא בזוהר פ' שלח לך דף קס"א וז"ל כד אתער צפרא קלא אתער במלקדמין ואמר עמא תקיפא כאריא גברין כנמרין הבו יקר למאריכון דכתיב על כן יכבדוך עם עז וכו' שמעו קל חילין ומשריין סגיאין דהוו אמרי לך ה' הגדולה והגבורה עד ומרומם על כל ברכה ותהלה אדהכי נהר יממא וכו':

[ג] ראוי לכל ירא שמים שיהיה מיצר ודואג על חורבן ב"ה כלומר בכל שעה מאלו בלילה באותם ג' משמרות או ביום ג"פ הרי כבר נאמר אבל ראוי להיות דואג על החורבן. אבל לא בזמן התפלה שנאמר תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה ובטוב לבב וביותר בשעה שלומד בתורה כמ"ש חז"ל הקורא והשונה בלא נעימה עליו נאמר וגם אני נתתי להם וכו' כדלקמן לפי שהשמחה שמשמח האדם בשעה שלומד בתורה ועוסק במצוה מוסף עליו רוח טהרה וחי בהם אמר רחמנא ועושה נחת רוח ליוצרו כדאיתא בזוהר פ' תצוה דף קפ"ד וז"ל ת"ח עלמא תתאה קיימא לקבלא תדיר והוא אקרי אבן טבא. ועלמא עילאה לא יהיב לי' אלא כגוונא דאיהו קיימא אי איהו קיימא בנהירו דאנפין מתתא כדין הכי נהרין ליה מעילא. ואי איהו קיימא בעציבו יהבין לה דינא בקבליה. כגוונא דא עבדו את ה' בשמחה. חדוה דבר נש משיך עליה חדוה אחרא עילאה וכו' וחז"ל אמרו אין השכינה שורה וכו' לא מתוך עצבות ונאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב ואי' בזו' פ' פקודי דף ר"נ ז"ל שרפים דתרין גוונין חוור וסומק רחמי. ודינא אלין קיימין לאשגחא דכתיב משגיח מן החלונות ואלין קיימין לאסתכלא בכל אילין דמקדמי לבי כנישתא ואתמנון מאינון עשרה קדמאי כדין סלקין וכתבין לון לעילא בגין דאלין אקרין חברי' לגבייהו. הה"ד חברים מקשיבים לקולך השמיעני:

[ד] טוב מעט תחנונים בכונה מהרבות בלא בכונה וכבר כת' אלא ממשחז"ל שואלים לאדם קבעת עתים לתורה ואין שואלים ממנו כמה תורה היה לומד שלכן מה טוב לאדם ללמוד ה' פרקים במתון ובנעימה

יותר

יותר מעשרה בנחולה וקרוב לזה אחז"ל בפ' טוב מלא כף נחת וכו' טוב מי שלומד סדר אחד וכו' אלא רעותי' דמתקרי תניין וכן לענין התחנונים והתפלה כאשר יצא לקמן מבואר הדק היטב בע"ה: [ח] טוב לומר פ' העקידה ופ' המן ועשרת הדברות וכו' הנה פ' העקידה שגורה היא בפי הכל ואומרי' אותה בכל יום אבל בהר הפרשיו' לא נהגו לאומרם בכל מקום מפני שאין להם שורש ולא צורך לענין התפלה ועשרת הדברות בטלו אותם חז"ל מפני תרעומת המינים והיינו האמיתית מפני כי לא נמצא בהם צורך לענין התפלה ולכן אע"ג דליכא מינים עתה לא נהגו לאומרם אמנם אם היחיד ירצה לומר אותם הנה הם בכלל לימוד בתורה אז טוב לו שיאמר יר"מ וכו': [ה] יאמר עם הקרבנות פ' ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה' ואיתא בפר"א יכוין בעקיד' יצחק כשאומ' צפונה לפני ה' ויהיה נזכרון טוב וכאשר יאמר פ' העקידה יכוין בפ' ויעקוד את יצחק בנו שיעקוד הקב"ה ויקשור כל המקטרגים על ישראל למעלה כפי שאחז"ל בשעה שהיה א"א ע"ה עוקד ליצחק היה עוקד הקב"ה לכל השרים של מעלה ובזמן החורבן אמר הנביא לישראל מה אתם סבורים כי אותם השרים עדיין הם קשורי' כבר הותר הקשר שלהם של' כי עד שרים סבוכים וכו' ולכן טוב לכוין כשאומר ויעקוד את יצחק בנו שהקב"ה ברחמיו יחזור לקשור אותם השרים פעם שנית כדי שלא יקטרגו על ישראל בשעת התפלה נפשו' ואיתא בזוהר פ' נח דף ל"א וז"ל אל בכל אתר נהירו רב דהכמתא שלהם הוא וקיימא בקיומיה. ואלמלא דהאי אל אתער בעלמא לא יכיל עלמא למיקם אפילו שעתא חדא מקמי דינין תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא הה"ד אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם באתערותא דאברהם קיימי. וכד אתער אברהם בעלמא כל אינון דינין דמשתכחי בכל יומא ויומא דהי להו לבר ולא קיימין קמיה הה"ד ואל זועם בכל יום. זועם או זעום בכל יום לא כתיב אלא זועם בכל יומא ויומא דדינא אשתכח דהי לון לבר וקיימא הוא ומבשם עלמא הה"ד יומם יצוה ה' חסדו וכו' ולכן טוב לכוין בזה כשאומר ויעקוד את יצחק בנו כי אברהם מדת אל הוא עוקד למאריהון דדינים שהם מצד יצחק כנודע והיינו מלת את לרבות השרים לעקוד אותם בשעת התפלה: [ט] יש נוהגים לומר פ' הכיור ופ' תרומת הדשן ואח"כ פ' התמיד וכו'. והנה אנחנו לא נהגו באחת מאלה זולת פ' התמיד נהגו כל איש לאומרה ואמנם צריך לכוין בה מ"ש בזוהר פ' נח דף כ"ז וז"ל ר' אבא פתח ואמר והאש על המזבח תוקד בו וכו' והאש על המזבח תוקד בו ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר הכא אמאי. והא תנינן אשא בכל אתר הוא דינא והכא מסטרא דימינא קא אתיא והאיך הוא מן דינא דהא כהנא לא אזדמן בדינא לעלמין והכא הוא בעי לאוקדא דינא בעלמא דכתיב ובער עליה הכהן. אלא הכי אוליפנא בר' גם דאתי למתעי קמי מאריה הוא אוקיד גרמיה בשלהוביתא דיצה"ר

ב דין לבישת בגדים ובו ו' סעיפים:

[א] לא ילבש מיושב אלא יקח הלוקו ויבניס בו זרועותיו בעודנו שוכב ונמצא כשיקום שהוא מכוסה:

אל

ויצה"ר מסטרא דרוח מסאבא קא אתיא וכא שרייא ביה רוח מסאבא וכו' ולא אתפתי ולא אתבטל ההוא רוחא מסאבא בין מבר נש בין מההוא סטרא דאתי מניה אלא באשא דמדבחא דההוא אשא מבערא רוח מסאבא וזיינין ביה מעממא. וכהנא בהא אתכוון וכו' ועל דא בעי דלא ידעכון ליה לעלמין וכו' ועל דא תנינן אית אשא אכלא אשא אחרא אשא דמדבחא אכלא אשא אחר'. ועל דא אשא דא לא תכבה לעלמין וכהנא מסדר לה בכל יומ' וכו' עוד זאת ימצא מן השלימות בענין קריאת פ' התמיד מ"ש פ' צו דף כ"ז וז"ל צו את אהרן וכו' רזא הכא דהא אוקימנא לית צו אלא ע"ז והכא אתייהיבת ליה לאתוקדא ההוא מחשבה רעה ולאעברא לה מגו קודשא בהאי רעותא דסלקא לעילא ובהאי תננא וכו' והאי צו בכהנתייהו קיימא כל זמנא דעבדי רעותא דמאריהון דלא יכלא לשלטאה עלייהו. והאי קרא כלא אתיא לאחזאה רזא דמלה לאעברא להאי רוח קודשא לעילא ולאפרשא לדא רוח טומאה לנחתא לה לתתא. דא ברעות' ובצלותא ודא בעובדא כלא כדקא חזי ליה וכו' צו דא ע"ז רוח מסאבא לאמר דא אתתא דאקרי יראת ה' כתיב הכא לאמר. וכתיב התם לאמר הן ישלח איש את אשתו וכו' זכאה חולקהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי דאינון ידעי אורחי דאורייתא ואזלי באורח קשוט עלייהו כתיב ה' עליהם יחיו. מאן עליהם. אלין אינון אורחי דאורייתא יחיו. יתקיימון בעלמא דין ובעלמא דאתי וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כמה מועיל חלק המעש' לאדם בעה"ז ולעה"ב ומה טובה גדולה גורם למעלה: ולענין קריאת מעשה הקטורת נמי נמצא לאדם תועלת גדול לדחות המחשבה רעה דוגמא לקריאת פ' התמיד כאמור כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף רי"ח וז"ל קטורת כל מאן דאהרה בההוא תננא כד סליק ההוא עמודא מההוא מעלה עשן הוא מברר לביה בבירו דנהירו בחדוה למפלח למאריה ואעבר מניה זוהמא דיצה"ר ולא הוה ליה אלא לבא חדא לקבל אבוה דבשמיא בגין דקטורת תבירו דיצה"ר איהו ודאי בכל סטרין וכו'. מלה דא גזרה קיימא קמיה קב"ה דכל מאן דאסתכל וקרי בכל יומא עובדא דקטורת ישתזיב מכל מלין דחרשין בעלמא ומכל פגעין בישין ומהרהורא בישא ומנמוסא ולא יתזק כל ההוא יומא דלא יכיל סטרא אחרא לשלטאה עליה והצריך דיכוין ביה וכו' והנה זאת תורת האדם האומר מעשה הקטורת ומכוין בו אמנם כנגד מה שגורם למעלה ג"כ מבואר ושם נאמר ז"ל בההוא קטורת כד הוה סליק תננא בעמודא הוה כהנא חמי אתוון דרזא דשמא קדישא פריחן באוירא וסלקי לעילא בההוא עמודא לבתר כמה רתיכין סחרין ליה מכל סטרין עד דסליק והדי למאן דהדי וקשר קשרין לייחדא כלא והא אוקימנא וכו'. והנה מבואר הדבר מזה המאמר היחוד הנעשה למעלה על ידי הקטורת:

[א] **אשר** הז"ל הגידו כי אין נאה לפני הב"ה כמי שמהלך ערום. והסיבה לזה הוא מ"ש בזוהר פרשת נח דף ס"ב וז"ל ת"ח מה כתיב לעילא ויהי כי החל האדם לרוב וכו'

[ב] אל יאמר הנני בחדרי חדרים מי רואני כי הב"ה מלא כל הארץ כבודו: [ג] ידקדק בחלוקו ללבשו כדרכו כדי שלא יהפו' הפנימי לחוץ: [ד] ינעול מנעל ימין תחילה ולא יקשרנו ואח"כ ינעול של שמאל ויקשרנו ויחזור ויקשור של ימין: [ה] כשחולין מנעליו חולין של שמאל תחילה: [ו] אסור לילך בקומה זקופה לא ילך ארבע אמות בגלוי הראש יבדוק נקביו:

וכו' והוו אזלין ערטילאין לעיניהון דכולא מה כתיב ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו' ודא הוא יסודא ועקרא למיגד בחוביהון עד דגרים לון לאשתצאה מעלמא ובגין כך אתמשכן בתר ילה"ר ובגזעו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי עיקר החטא של דור המבול היה לפי שהי' הולכים ערומים וכה"א ערום הלכו מבלי לבוש ולכן חטאו ונאבדו מן העולם ולכן נא' וינחם ה' וכו' ולכן שונא הב"ה מי שמהלך ערום ולכן אמר ר' יוסי מימי לא ראו קורות ביתי אמרי חלוקי נראה שלא היה פושט החלוק עד שהיה מתכסה בסדין ואח"כ פושט ולכן נמי מי שיבן ערום לא ילבש מיושב כדי שלא יראו קורות ביתו את בשרו כי הב"ה מלא כל הארץ כבודו וכבר אחז"ל מי מעיד באדם קורות ביתו שנא' כי אבן מקיר תזעק וכו' לכן צריך האיש הישראלי לדקדק בכל מעשיו דוגמא לזה כך אחז"ל וכל מעשיך יהיו לש"ש ר"ל בכוונה למעלה ואיתא בזוהר פ' ויקרא דף ד' וז"ל זכאין אינון ישראל דבכל אתר דאשתכחו קב"ה אשתכח עמהון ומתפאר בהו בישראל הה"ד ישראל אשר בך אתפאר. ולא עוד אלא דישראל אשלים מהימנותא בארע'. וישראל שלימו דשמא קדיש' אינון. וכד ישראל אשתלימו בעובדייהו כביכול שמא קדישא אשתלים וכו'. ולכן לא נכון להיות מתגלה בשר האדם ואיתא בחז"ל פ' בראשית אלא והנחש היה ערום וז"ל והנחש היה ערום לא הוה צריך קרא למימר אלא ויעש ה' לאדם כתנות עוד אלא להודיעך מאיזה חטא קפץ עליו אותו רשע מתוך שראה אותם עסוקים בדרך ארץ וכו' ובזוהר פ' בראשית ז"ל והנחש היה ערום מאי ערום בלי לבושין ומזה תבין מפני מה הב"ה שונא כל כך המהלך ערום לפי כי זה היה סיבה לחטא א"ה ונגזר מיתה על כל העולם ומה גם כי היה סיבה לדור המבול שחטאו מפני כי ערום הלכו מבלי לבוש ולכן נימוחו מן העולם כאמור ולכן נלמד מזה כי מפני שתי סבות אין ראוי לאדם להיות ערום כל שהוא אם מפני כי זה היה עון ראשון של א"ה מסיבה שהיו ערומים שנאמר ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו וכן נמי היה סיבה לדור המבול שנמחו ועוד שנית מפני כי ע"י כך נמלא שהוא נותן כח לסטרא אחרא שהוא חוזר וניעור כמו שהיה מאז בזמן הבריאה ואיתא בזוהר פ' נו דף כ"ח וז"ל לית אורח לאתגלאה כלה בקירוב בשר אלא לאתן דילה בההוא זמנא מתקיים ויהיו שניהם ערומים וכו' דכבר אתעבר ערבוביא בישא ערב רב מעלמא דאינון ערריין דקב"ה משמע כי עתה אסור להיות ערום וכבר נת' כי לכן שנא הב"ה למהלך ערום מפני כי הוא נותן יד לפושעים שלכן נמי אסור להלך ארבע אמות בגילוי הראש כדלקמן ובכן יהיה זה הדבר לזכרון לאיש הישראלי כי יתבונן לעשות המצות כדי שיהיה לו חלוק ללבוש בג"ע ולא יהיה ערטילאי כמו הרשעי' אלא יעשה לו הלוקא דרבנן ויהיה כל כך לדיק עד שלא יצטרך להיות ערום אפילו שעה אחת אלא מיד שפושט הגוף הגגוף הזה כשיולא מן העה"ז תיכף ילבישוהו חלוקא דרבנן כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף ק"כ וז"ל כיון דאתפשט האי גופא וכו' חסד עבד קב"ה עם בני נשא דלא אפשיט אינון לבושין עד דאתקין ליה לבושין אחרנין יקירין ועבין מאלין וכו' וסוד הדבר מפני כי כל מעשה האיש הישראלי הוא גורם כך למעלה כנז' במאמר הקודם וכאשר מתבאר עוד לקמן בע"ה: [ג] ידקדק בחלוקו ללובשו כדרכו וכו' גם בזה בא הרמז לאדם הנלבב שלא יהי' גורם על ידי מעשה הרע להפך חלוקו ע"ד משחז"ל בפ' ויהושע היה לבוש בגדים צואים וכי יהושע כ"ג היה לבוש בגדים צואים אלא שנשאו בניו נשים נכריות וכן איתא בגמרא מ"ע נענש לפי שבניו נשאו נשים נכריות הנה למדנו מזה היות המלבוש כינוי לאשה רעה ואמנם יהיה ג"כ בזה הדין דרך רמז מ"ש ידקדק בחלוקו ר"ל ישתדל ליקח אשה הגונה ועוד ידקדק ללובשו כדרכו שלא יהפוך שולחנו כדי שלא יתהפך נמי הפנימי שלו לחוץ כדאיתא בזוהר כי מפני העון הנשמה מסתלקת מן האדם הוא הפנימי שלו יולא לחוץ והולך לו שלכן אחז"ל איזהו ת"ח שמחזירין לו אבידתו בטביעות עין זה המקפיד על חלוקו שלא יתהפך יגיד על הרמז הזה כלומר כי מאהר שהוא ת"ח והוא מקפיד כל כך בדקדוקי הדברים כי ירא על נפשו שלא תאבד ממנו ולכן נמי בלי ספק כי לא ידבר כזב ולא יחפוץ ליקח דבר באינו שלו וכאשר נאמר כי גם זה הוא בדרך רמז מ"ש מחזירין לו אבידתו היינו מ"ש בזוהר או מלא אבידה שהוא בחינת נשמה ולכן לזה המדקדק במעשיו ג"כ מחזירין לו מלמעלה אבידתו היא נשמתו אם נאבדה ממנו בטביעות עין העליונה שנאמר הנה עין ה' אל יריאיו מדה כנגד מדה ואיתא בזוהר פ' אמור דף ק"א וז"ל דתנינן דעובדין טבין דעביד בר נש בהאי עלמא עבדין ליה בההוא עלמא לבושא יקירא עילאה לאתלבשא בהו. וכד בר נש אתקין עובדין טבין וגברין עליה עובדין בישין ואשגח ביה קב"ה ועובדוי בישין סגיאין והיהו רשע דאשתכח קמיה מהריה חטאה ותוהא על אינון טבאן דעביד בקדמיתא הא אתאביד הוא מכלא מהאי עלמא ומעלמא דאתי. מה עביד קב"ה מאינון טבאן דעבד האי חטאה בקדמיתא אלא קב"ה אע"ג דההוא רשע חטאה אתאביד. אינון טבאן לא אתאבידו אית לדיק אזיל באורחוי דמלכא קדישא ואתקין לבושוי מעובדוי קב"ה אשלים ליה מאינון עובדין דעבד האי רשע חטא' ואשלי' לבושוי לאתתקנא בההוא עלמא הה"ד יכין ולדיק ילבש ההוא חטאה אתקין ולדיק אתחפי ממה דאיהו תקין הה"ד כסוי חטאה כסוי הוא מידא דחטאה אתחפי מחטאה וכו' ולכן יאמר נא כי ידקדק בחלוקו האדם זה אשר יעשה מן המצות מעשיות אותה חלוקא דרבנן יהיה זהיר ללבוש אותה כדרכו בכל מעשיו ובכל פניותיו ידקדק שלא יהיה סיבה להפוך הפנימי שלו לחוץ כלומר כי גם אם באולי יחטא יש לו תקנה

רק

רק שלא יהיה תוהא על הראשונות ומתהפך הפנימיות שלו הוא הרצון על מה שעשה ויצא לחוץ כי לכן הוא מפסיד הכל ולוקח אותם הצדיק ונעשה לו כסוי ומלבוש לאותו עולם כדבר האמור: [ד] ינעול של ימין תחילה כך שנינו כשהוא נועל נועל של ימין תחילה ומ"ש ר' יוחנן כתפילין כך מנעלים היינו לומר כמו ששנינו בתפילין תפיל' של יד אינה מעכבת של ראש כך מנעלים ואם רצה נועל של שמאל תחילה ומפני כי הבינו כי כוונת ר' יוחנן לומר כי השמאל הוא חשוב לכן הם אמרו ירא שמים יצא ידי שתיהן וינעול של ימין תחילה וכו' ובחלילה של שמאל תחילה והנה זה יהיה כונת הפ' שמור רגליך כאשר תלך לבית האלהים כי אין ראוי לאדם להלך יחף כמו שלוה החכם אל תמנע מנעלים מרגליך לא בימות החמה ולא בימות הגשמים ואיתא בזוהר פ' חוקת דף ק"פ וז"ל קם ר' אלעזר ואמר וזאת לפנים בישראל וכו' שלף איש נעלו וכו' האי קרא אית לאסתכל' ביה אי אינון עבדי הסכמ' בעלמא ואתו בתראי ובטלוה אמאי. ואי לאו הוא הסכמ' בעלמא אלא כדינא דאורייתא אמאי בטלוה. והא מאן דבטיל מלה דאורייתא כאלו חריב עלמא שלים. אלא ודאי בדינא דאורייתא הוה וברזא עילאה אתעבידת ובגין דהוו קדמאי חסידי זכאי האי מלה אתגלייא ביניהו ומדאסגיאו חייבי בעלמא אתעבידת האי מלה בגוונא אחרא בגין לאתכסאה מלין דאינון ברזא עילאה והא אוקמוה ויאמר אל תקרב הלום של נעלך מעל רגליך וכו' ועל דא כל מה דיהיב מית' לבר נש בחלמ' טב נטיל מאניה מן ביתא בישׁ כגון סנדליה מ"ט בגין דאעבר רגלי' מהאי עלמא וכו' והנה נת' הדב' מזה המאמר כי ענין הנעל הרמז הוא על האש' כמש"ה של נעלך ואוקמוה דפקיד ליה על אתתא לאתפרש' מינה וכו' והנה האדם יש לו שתי נשים כדאיתא בזוהר גם בתיקונים ויולר שתי צירות וכו' זכה עזר לא זכה כנגדו והנה חז"ל אמרו אין מזווגין לאדם אשה אלא לפי מעשיו ופריך והרי אחז"ל מ' יום קודם יצירת הולד בת קול אומרת בת פ' לפ' ומסיק כאן בזווג ראשון כאן בזווג שני ולכן יבא הרמז בדין זה לנעול של ימין תחילה כלומר שיהיה האדם נזהר בכל מעשיו כדי שיזכה לקחת לו אותה אשה שאומרת בת קול עליה בת פלוני לפלוני שהיא של ימין ולא יקשרנו וזה להודיע מש"ה אם אין לך לשלם וכו' כי בעון נדרים אשתו של אדם מתה ולכן יתן אל לבו כי אינה קשורה אשה זו עמו' לעול' דאפשר כי יחטא ואשם ויקח משכבו זה מתחתיו ואח"כ ישים של שמאל היא האשה שמזווגין לאדם כפי מעשיו ואמנם פעמים נמי כי אין האדם זוכה לזווג ראשון של אותה בת קול לפי שלא היה לו מעשים והיינו מ"ש שינעול של ימין תחילה ולא יקשרנו וכו' כמ"ש כי זווג ראשון הוא כאשר מכריז בת קול וזווג שני היינו בשעה שבא לקחת אותה אין מזווגין אותה אשה עלמה לאדם זה אלא לפי מעשיו שאם אין לו זכות אינו לוקח אותה ולכן יאמר ינעול של ימין תחילה היא האשה שהקנו לו מן השמים על ידי בת קול בת פלוני לפלוני ולא יקשרנו מפני אשר לא טוב עשה ינעול של שמאל דהיינו לפי מעשיו ואח"כ הוא חוזר לנעול של ימין לרמוז אם מטיב מעשיו יזכה לאשה עלמה של בת קול הנז' לפי דקים לן אדחי גברא מקמי גברא כדאיתא בגמרא שנאמר על כן חלבתי בנביאים הרגתים באמרי פי וכו' וכדאיתא בזוהר פ' משפטים אין להאריך אמנם עיקר הדברים אמורים בדרך כינוי אל האדם על אשה שהקנו לו מן השמים היא הנשמה וכדאי' בתיקונים בענין מאחז"ל בפ' ותזנח משלו' נפשי וכו' אשה מקושט' לת"ח דהיינו להזהיר על האדם שיקשט עצמו לזכות לאותו תוספת נשמה הנתוסף בשבת כמאחז"ל נשמה יתרה נתוסף באדם בע"ש וכו' והיינו כינוי אשה מקושטת ר"ל נשמה חשובה וכן ראוי לתת רמז לדבר לקיים דברי חכמים ז"ל שהנה אשה מקושטת הוא בגימ' אלף קס"ח וכן עולה בגימ' הנשמה המחודשת אלף קס"ג נוסף שתים לרמוז כי משני בחינות נמשך זאת הנשמה המחודשת פעם ראשונה בע"ש נמשך מעלמא דנוקבא אמנם ביום הוא יותר עליונה מעולם הזכר כאשר יבא במקומו בע"ה ואמנם יבא הרמז בזה גם לענין התפלה שאנו מתפללים בכל יום והענין מ"ש בזוהר פ' ויקהל דף ר"ד וז"ל תא חזי רזא דמלה כל אינון שית יומין קיימא מלה דכול' אתאחדאן ברזא דחד נקודה קדישא וכלהו יומין אתאחדאן ביה. ואית יומין אחרנין דקיימין לבר בסטרא אחרא. ואית יומין אחרנין דקיימין לגו מעגולא קדישא ואתאחדן בנקודה קדישא. וישראל קדישין וכל אינון דמתעסקין בקדושה כל יומין דשבתא אתאחדן כל אינון שית באינון שית יומין דלגו דאתאחדן בההיא נקודה אתאחדן בהאי בגין לנטרא לון וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי שלשה מיני ימים הם השולטים בימי השבוע אית יומין דקיימין לבר בסטרא אחרא לעכו"ם ואית ששת ימי המעש' לכל כללות ישראל ואית שית יומין פנימיים דלגו דאתאחדן בההיא נקודה של שבת כי אלו זוכים בהם כל אותם העוסקים במלאכת שמים א"כ ממאמר זה ממנו נקח לעבוד את ה' כי כל העוסק במלאכת שמים הוא זוכה בחול לתוספת נפש בכל יום בהשואה אחת לאותה תוספת של נשמה שנתוסף בע"ש לכללות ישראל ומאחר כי מעלה זו נתוסף לאיש הישראלי העוסק בקדושה כאמו' במה יזכה נער את ארחו להרויח תוספת נשמה זו אם לא בהנחת התפילין שהוא סוד הנשמה הנוספת ולכן מן הראוי הוא כי האדם ילבש תפילין כל היום אמנם לפחות צריך ללבום אותם בשעת ק"ש ותפלה ככ"ל כי בזה יקנה האדם תוספת נשמה כאמור דהיינו אשה מקושטת לת"ח העוסק במלאכת שמים כי זוכה לה בכל יום ויום משעה שלובש התפילין והלאה כל היום היינו הנשמה המחודשת בני' כאמור ובזה יובן מאחז"ל בפ' גומל נפשו איש חסד זה הלל הזקן שהי' פורש מתלמידיו א"ל ר' להיכן אתה הולך א"ל לגמול חסד עם אכסניא שלי א"ל וכי בכל יום ר' יש לך אכסניא א"ל והנפש זו אינה אכסניא היו' כאן למחר הולכת כי הנה תימה הוא על דברי הלל למה היה ממשל משלי' הללו וע"ק כי הנפש זו לא ילדק בה שהיא אכסניא מחדש שהרי היא קבועה באדם מיום לאתו לאויר העולם עד יום מותו ולא ילדק לומר בה שהיא אכסניא בכל יום ויום מחדש ואינה הולכת למחר עד שהיה אומר ולמחר

ולמחר הולכת אמנם הענין מתבאר על פי דרכי עם מ"ש במאמר כי העוסק במלאכת שמים בכל יום ויום קונה נפש חדשה ובלי ספק כי כפי ערך הלימוד והמעשה אשר מתעסק האדם כך יהיה ערך הנפש חדשה שיקנה בכל יום ויום לא ראי זה כראי זה ולכן נתכוון הלל הזקן לתת רמז לתלמידיו בשבח זה הנמצא לת"ח העוסק במלאכת שמים כי יזכה לנפש חדשה היינו אכסנאי בכל יום ולמח' הולך לו ויקנה אחרת זולתה ולכן צריך לגמול חסד עמה ואין לו רשות להתענות ועל יסוד זה אחז"ל להאי צורבא מרבנן דיתיב בתעניתא ליכול כלבא לשירותיה אותו חלק שהיה ראוי לתת לאותה נשמה חדשה שהוא מתעלה על ידי שיהנה ממנו הנשמה כמו ענין האכילה של שבת שהוא מצוה כדאיתא בזוהר בפ' ביני ובין בני ישראל פ' ויקהל דף ר"ד וז"ל האי רוחא אתהני בהאי יומא מהנאותן דישראל ומענוגא דלהון ולמיהב ליה ענוגא במיכלא ומשתיא בתלת סעודתין וכו' והאי נטיל חדוה וענוגא באינו' סעודתי דישראל וכו' ואתעביד רוחא נהירא מכל סטרין אתפלג לעילא ונהיר אתפלג לתתא ונהיר ודא הוא דכתיב ביני ובין בני ישראל חולק אחסנא אית לן כחדא וכו' ולכן יאמר כי ת"ח המתענה ואינו מענג אותו תוספת הנמשך עליו מן הנשמה במאכל לכן יאכל הכלב החיצון המאכל שהוא מתוקן לו לעת ערב ולא יהיה לו חלק בקדושה ולא יהיה ענין בירור לקדושה באותו מאכל מפני כי לא רצה לענג אות' נשמה חדשה הבאה אליו היינו אשה מקושטת לת"ח כמשחז"ל והיינו מ"ש ותזנח משלום נפשי ובגויה של נפש משתעי קרא וכן נמי בנדון דידן ירצה במאמרו ינעול של ימין תחילה היא הנפש העיקרית הקבועה בו לפי שבלילה מפקיד רוחו ביד קונו כ"ש בידך אפקיד רוחי ולכן בא הרמז לנעול של ימין זה תחילה ועכ"ז ולא יקשרנו להודיע דאע"ג שכבר זכה וחזר עליו בחינת הרוח לא יעשה עון באופן שיסתלק ממנו לפי כי הרוח אינה קבוע כמו חלק הנפש ולכן ע"י איזה עון ברוח הוא וזהו אגלי כונת הפ' ויגנוב יעקב את לב לבן הארמי וכו' כי לבן הוא הקליפה כנודע מן הזוהר המרמה לאדם ומחטיא אותו אמנם יעקב שהוא בחי' הרוח כדאיתא בזהר פ' ויצא וז"ל ר' יצחק הוה יתיב יומא חד קמיה מערת' דאפיקות' אעבר חד בר נש ותרין בנין עמיה אמר חד לחד האי תוקפא דשמשא מסטרא דדרום איהו ועלמא לא אתקיי' אלא על רוח וכו' אמר ליה אחוה זעירא אלמלא יעקב לא אתקיי' עלמא וכו' והנה יעקב בחי' הרוח לא הגיד לוצר כי בורח הוא בזמן שהאדם חוטא לא נשאר בו רק הנפש שנא' נפש כי תחטא ולא רוח ולא נשמה כי בעבור העון בורחים ולכן לא יקשרנו ואח"כ ינעול של שמאל ר"ל לא ימנע עצמו מלתקן מעשיו עד שתבא לו רוח אחרת או נשמה אבל היא פחותה מן הראשונה לשעה והוא בערך שמאל והיינו מ"ש ואח"כ ינעול של שמאל ואח"כ יחזור לשל ימין ע"י התיקון יכול להחזיר אותה נשמה עצמה שנאבדה ממנו ויקשר אותה הדק היטב על ידי התשובה שלא תחזור לנכא ובכן נמי יבא אזהרה לאדם שישתדל על הגוף הראשון יעיר עליו בבקר בבקר הוא המכוון של ימין שלא יעשה

מעשה בלתי טהור והוא מכונה בסוד נעל לפי שהוא סוגר ונועל בעד הנפש של אדם בקרבו וייטיב מעשיו כדי שיזכה לזמן התחי' וינעול אותו כדאיתא בזוהר שאומר אברהם הוא הנשמה למלאך ומשביעו כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה זה הגוף לבני לבניני אותו עצמו ואמנם אח"כ ינעול של שמאל הוא רמז לגוף השני כי הוא צריך להתגלגל פעם שנית לטוב לו ולכן לא יקשור של ימין תחילה דלא סגי לאדם בלי גלגול אמנם אח"כ יחזור לשל ימין לרמוז על גוף השלישי שהוא מתוקן ולכן מכונה בשם ימין ואז יקשרנו הדק היטב כי בזה הוא העיקר לכן על פי הדברים האלה החי יתן אל לבו להטיב עצמו בכל מעשיו בעה"ז לטוב לו לזמן התחי' גם לעה"ב כאמור כאשר יזכור פ' שמור רגלך בענין המנעלים וכו' אמנם להיות כי כל תורת מעשה אשר יעשה האדם הוא מושרש למעלה ולכן בא החיוב באופן זה לכן זה יהיה נמי בענין החליצה כי כאשר חולץ מנעליו יש לו לחלוץ של שמאל בתחילה לרמוז לכל הענינים הנז' כי צריך האד' להתבונן משחז"ל אשה רעה מאי תקנתיה יגרשנה ויתרפא ופריך והא כתיב כי שנא שלח אמר ה' שנוא הוא המשלח ומסיק כאן באשה ראשונה כי כל המגרש אשה ראשונה מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' וכו' ולכן בא הרמז בזה כי לענין החליצה שהוא רמז לגט של שמאל היא אשה שניה אם הוצרך הדבר אז הוא חולץ של שמאל תחילה וכן נמי ימצא בזה רמז לענין הנפש הנוגע בעולם אדם כאשר חולץ הוא חולץ של שמאל תחילה הוא אותה הנפש הבאה אליו בסוד תוספת אמנם אם חטא ביותר אז הוא חולץ נמי של ימין היא הנשמה שהיתה בו בתחילה וכן נמי בא בזה הרמז על ענין הגופי' לזמן התחיה כשהוא חולץ שנאמר בפתחי את קברותיכם עמי ונתתי רוחי בכם וחייתם אז הוא סוד ועצמותך יחליץ אז חולץ של שמאל תחילה הוא חלק הנפש ואחר שהוא מתגלגל ויעמוד על עמדו ויתהלך בארץ ישראל אז יבא לו חלק הרוח או הנשמה דהיינו של ימין לפי כי גם לעתיד הכל יבא אל האדם בהדרג' זה אחר זה: [ו] אסור לילך בקומה זקופה וכו' הנה ענין זה הוא נוגע בעולם אדם בזמן הזה ומה גם לזמן התחיה והנו בזמן הזה אחז"ל המהלך בקומה זקופה כאלו דוחק רגלי השכינה לפי שנאמר מלא כל הארץ כבודו לכן נאמר רומו מעט ואיננו כל אדם שיש בו גסות הרוח מתמעט וכיצד ימצא שהאדם מתמעט אם לא נאמר בהכרח שמתמעט חלק הנשמה אשר בקרבו ע"ד שנתבאר בענין ה"ה כאשר גרעה קומתו בגשמי ונעשה מאה אמה כך הנשמה שהיתה בקרבו נתמעטה וכן זה המהלך בגסות הרוח בקומה זקופה מתמעט כמות זה כן מות זה וכן נמי נענש לזמן התחיה כמשחז"ל כל אדם שיש בו גסות הרוח אין עפרו ננער שנאמר הקיצו ורננו שוכני עפר וכו': גם לא ילך ארבע אמות בגלוי הראש כדאיתא בזוהר פ' בלק דף קפ"ז וז"ל פתח ואמר החכם עיניו בראשו וכו' וכי באן אתר עינוי דבר נש אלא בראש דלמא בגופיה או בדרועיה דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא. אלא הכי תנינן לא יהך בר נש בגילויא

דרישא

דרישא ארבע אמות. מ"ע דשכינתא שריא על רישיה וכל חכים עינוי ומלוי ברא‌שו אינון בההוא דשריי' על רישיה וכד עינוי תמן לינדע דההוא נהורא דאדליק על רישי' אצטריך למשחא בגין דגופא דבר נש איהו פתילה ונהורא אדליק לעילא ושלמה מלכא צוח ואמר ושמן על ראשך אל יחסר אינון עובדין טבין וכו' ועל ידי כן יהיה לו כיסוי לעתיד עטרה בראשו כי ע"י מעשה הטוב קנה לו חלוק' דרבנן כנ"ל וכנגד זה שאינו הולך בגלוי הראש מקיים מה שאמרו ויהי מורא שמים עליכם ולכן יזכה לכובע ישועה בראשו כמשחז"ל לעתיד לבא צדיקי' יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה שנאמר ביום ההוא יהיה ה' לעטרת צבי וכו' לשאר עמו לעושה עצמו שיריים וכו': יבדוק נקביו כדי שלא יתרחק בזמן התפלה וכמשחז"ל שמור רגלך שמור נקביך והעיקר לבדוק עצמו מן העון פנים ואחור ולא יהיה לו ריח רע ויתבונן במעשיו שיעשה תשובה קודם שיתפלל כדי שלא יהיה דבר מעכב התפלה וזהו פי' הפ' וקרוב לשמוע מתת הכסילים זבח בתפלה ואינם יודעים לעשות רע לתקן הרע בתחילה ע"י הרהור תשובה כאמור ולזה תיקנו הראשונים לומר הוידוי אחר הבקשות כדי שלא ימצא דבר המעכב התפלה הנה זאת תורת האדם אשר יתכוין בכל המעשה אשר יעשה אע"ג כי הוא צורך הגוף לקיים מש"ה וכל מעשיך יהיו לשם שמים: ועתה אשיב לפרש כל הדינים הללו כילד הם משורשים למעלה ואשר צריך האדם לכוין דעותיו כי זה כל האדם כמשחז"ל כל העולם לא נברא אלא בעבור זה ונאמר אדם אחד מאלף מצאתי ולכן בא דין זה אזהרה לאדם לא ילבש מיושב כי להיות האדם מתחייב מן השכל לעשות כל מעשיו בכונה לטוב לו ולכן להיות כי האדם עיקר לעורר הדברים העליונים הרוחניים צריך לכוין בכל מעשיו ואיתא בזוהר פ' פקודי דף רכ"ע וז"ל מגו נהורא דלעילא נפק חד צילו דנציץ ואנהיר וכו' ואינון הוו לבושין דקדשא דאתלבש בהו מיכאל כהנא רבא וכד אתלבש באינון לבושי יקר כדין על לשמשא וכו' ובגין דנפקין מרזין עילאין ואינון כגוונא דלעילא אקרון בגדי שרד וכו' הנה לכן כאשר ילבש האדם ישים אל זה לבו לתקן אלו המלבושים ומה גם כדרך שהב"ה גומל חסד עם האדם הגשמי שנא' ויעש ה' לאדם כתנות עור וילבישם וזה לאו דווקא נא' על אדם הראשון אלא על כל איש הישראלי כי כן נק' אדם כמשחז"ל בפ' אדם אתם אתם קרויים אדם וכן נא' בזוהר פ' בראשית על ישראל נאמר הענין ולבושים אלו הם לצורך הנפש בעה"ז גם הם ללבוש בג"ע הארץ וגם לזמן התחייה ולכך אנו מברכים בכל יום להב"ה המלביש ערומים כדלקמן אשר על כן גם האדם צריך להיות נזהר לתקן בגדים נאים ללבוש בעולם העליון כדאי' בזוה' פ' אמו' דף צ"ח וז"ל הולך תמי' ופועל צדק מאן אינון אלא אלין אינון דמתקנין למטרוניתא בתכשיטהא בלבושהא בעטרהא וכל חד פועל צדק אקרי עכ"ל הנה מבואר הדבר מזה המאמר כי האדם ע"י כונתו הטובה מתקן למטרוניתא עטרהא ולבושהא ומה. גם על ידי מעשה אשר יעשה האדם ולכן יזהר לא ילבש מיושב ולא יגלה כנף אביו לפי כי בעבור חטא א"ה לא נעשה

עוד היחוד העליון אלא על ידי התלבשות דאלו מתחילה נאמ' ויהיו שניהם ערומים וכו' ולכן נא' לעתיד ולא יכנף עוד מוריך וכו' אמנם עתה יש התלבשות הוא סוד משחז"ל יש כנפים לארץ שנאמר מכנף הארץ וכו' כנפים לשמש שנאמר וזרחה לכם שמש צדקה ומרפא בכנפיה וכו' כנפים למעלה שנ' ובני אדם בצל כנפיך יחסיון וזה היה מפני כי. הנחש ראה אותם עסוקים בדרך ארץ כמשחז"ל לא היה צריך קרא למימר אלא ויעש ה' לאדם כתנות עור אלא להודיעך מאיזה חטא קפץ עליו אותו רשע שנאמר ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו ולכן ויעש ה' כתנות עור אמנם לעתיד נאמר ולא יכנף עוד מוריך וכו' ואיתא בתיקון ל"ד דף ע' וז"ל בגין דערוה בינייהו אית פירודא באתוון דאינון הוי"ה שה"ד כי המות יפריד וכו' לבתר דאתעבר עריות מנייהו יהי ה' אחד וכו' ולכן לא ילבש מיושב כי יבא להגלות בשרו ואשר לא טוב עשה למעלה אלא יקח חלוקו ויכניס בו זרועותיו בעודנו שוכב ונמצא שיקום כשהוא מכוסה ובכן יהיה מכלל הצדיקים אותם הנקראים פועל צדק דאלביש למטרוניתא עטרהא ולבושהא כנ"ל: [ג] ידקדק בחלוקו ללובשו כדרכו כדי שלא יהפוך הפנימי לחוץ וכו' הנה בתחילה אתה דורש זה הענין למה שנוגע בסוד מטט' כי הנה מטט' נק' מטה מפני שפעמים מטה לצד ימין ופעמים מטה לצד שמאל כדאי' בזוהר פ' בראשית דף כ"ן וז"ל מטה דא מטט' מסטריה חיים ומסטריה מיתה כד אתהפך למטה איהו עזר מסטרא דטוב כד אתהפך לנחש איהו כנגדו מיד וינס משה מפניו וכו' הנה מבוא' הדבר מזה המאמר כי ההיפוך הוא מורה בסוד מטט' כאמו' אמנם ענין ההיפוך שהוא מתהפך הוא החיצוניו' שבו כאשר יבא הביאור לקמן בסוד הטלית קטן שהוא בחי' מטט' שלכן השיעור שלו הוא כדי שיתכסה ראשו ורובו של קטן כד"א ונער קטן נוהג בם ולכן יאמר נא כי צריך ליזהר שלא יתהפך החלוק שלו דאע"ג שהוא מתהפך כנז' החלוק שלו אינו מתהפך מכל מקום ואם נאמר כי מ"ש בזוהר כי מטט' הוא מתהפך היינו בסוד החיצוניות דהיינו בחינת החלוק לכן באמת צריך להיות זהיר כאשר לובש האדם החלוק שלא יתהפך לפי כי לכן הוא גורם שמתהפך גם למעלה כדבר האמור שהנה נאמר ומעיל קטן תעשה לו אמו לפי כי כנסת ישראל היא אמו בסוד לא זז מחבבה עד שקראה אמי והיא עושה לו מעיל קטן כמשחז"ל תינוק יונק משדי אמו כדאיתא בזוהר פ' אחרי מות דף ס"ד משמרה ג' כדין תינוק יונק שדי אמו בגין לדכאה לון וכו' ולכן אין ראוי לאדם להפך בחלוק שלו לפי כי כל מעשה האדם הוא פועל למעלה כל הטובה הזאת כאמור וכאשר נעמיק יותר בענין יהיה ענין זה החלוק בסוד מה שאמרו ועושין לה חלוק לכתחילה בשבת לענין המילה כי היו עושים כמין כיס דחוק ומכניסים ראש הגיד לתוכו וכו' ולכן יאמ' נא כי ראוי לאדם לדקדק בחלוקו אותו החלוק הידוע המיוחד שעשו לו לצורך המילה שראוי לדקדק בו ביותר ראשו' צריך להיות נקי מענין כי לא יוציא שכבת זרע לבטלה ואפילו טיפה אחת כדאי' בתיקונים כשחז"ל אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו ומהו הכבוד זה

שלא

שלא יוצי' שכבת זרע לבטלה ולא בזולת אלא יעשה לה זה הכבוד לשמור עצמו לתת לה טיפה ראשונה ולכן נקט לשון זה אוקירו בלשון חכמה לשון יקר כלומר יזהר שלא יהפוך המלה ויהיה קרי וכמו שנת' אלא בפי' יקר מחכמה ומכבוד לפי שהטיפה נק' יקר ונמשך מן המוח היינו מ"ש מחכמה ומלת מכבוד הוא סוד הדעת ואיתא בזוהר פ' נח דף ס"ב וז"ל ת"ח כל חטאוי דבר נש כלהו חבלותא דילהון תלייא בתשובה וחטאה דאושיד זרעיה על ארע' ומחבל אורחי' ואפיק זרעא על ארעא מחביל ליה ומחביל ארעא ועליה נאמר נכתם עונך לפני ונאמר לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע וכו' והנה מבואר מזה המאמר מ"ש מחביל ליה ר"ל אות ברית קדש ומחביל ארעא הוא ארץ החיים כנסת ישראל ומה גם ידקדק שלא יטמא אות ברית קדש בשאר עבירות וידקדק היטב שלא להפוך החלוק זה להיות לזולת כנ"ל כי הנה בענין מה שנעשה לאדם חלוקא דרבנן הכל תלוי באות הברית כדאיתא בזוהר פ' נח דף כ"ט וז"ל ת"ח כל ישראל אית לון חולקא לעלמא דאתי מאי טעמא בגין דנטרין ברית דעלמא אתקיים עליה כד"א אם לא בריתי יומם ולילה וכו' ולא עוד אלא בגין כך אקרון צדיקים וכו' מכ"ל מיוסף בגין דנטר ברית זכה דאקרי צדיק וכו' והעיקר מפני כי כן כמעשה אשר יעשה האדם הגשמי למטה כך נעשה למעלה ונמצא על ידי שמדקדק חלוק זה שהוא שלו ג"כ הצדיק עליון מדקדק באותו חלוק שלו היינו הכיס אשר לו כד"א כיס אחד יהיה לכלנו לשון נקי' ואינו הופך אותו לתת שפע לשפחה אותה טיפה קדושה כד"א בן פורת יוסף בן פורת עלי עין הוא מעין כפי' רש"י ז"ל כד"א עין המים הוא הנמשך לאותם בנות על ידי כי הגבירה שלהם צעדה עלי שור ונמשך להם זה השפע בדרך ישר ואינו מהפך הפנימי לחוץ לתת אותה טיפה פנימית לאותה אשה רעה שהוא לחוץ מן הקדושה ומה גם כאשר מדקדק האדם הגשמי למטה בחלוק שלו כמו כן מדקדקין למעלה בחלוק אחד יותר עליון שבו נאמר ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם והיינו החלוק שנותנת אימא עילאה לת"ת ישראל ולכלתו וכאשר האדם מדקדק שלא יתהפך הפנימי לחוץ כך הוא למעל' ועיין בהיפוך השופר הפנימי לחוץ ויתבאר לך סוד זה ועוד איתא בתיקונים דף ג' וז"ל וזכאה איהו מאן דלביש מלכא ומטרונית' בעשר ספירן דבריאה דכלילן בשם יאהדונהי כשמיה כן לבושוי וכו' דיומי דשבתות וי"ט איהו לביש לבושי מלכותא דאינון עשר ספירות דבריאה וביומי דחול לביש עשר כתות דמלאכיא דמשמשי לון לעשר ספירות דבריאה וכו' והנה הדבר מבואר מן המאמר כי כמה לבושים הם יש לבושים שהם של חול ויש לבושים שהם של קדש שלובש אותם בשבת וי"ט ולכן מי שמדקדק בחלוקו ללבשו כדרכו שלא יתהפך הפנימי לחוץ הוא גורם שלא להתהפך למעלה הלבושים דשבת לחול וההפך מובן. ועו' יש לכוין בענין לביש' החלוקה זה שלא יתהפך הפנימי לחוץ מ"ש בספרא דצניעותא וז"ל לבושין דיקר אתקין ואחסין והענין הוא מ"ש בזוהר וכד לאו אינון דכר ונוקבא כדין אימא

עילא' אגגידת ברכאן לסטר אחרא וכו' : [ד] ינעול מנעל ימין תחילה ולא יקשרנו וכו' הנה מצינו לחז"ל כי המנעל הוא כינוי לאשה כדאיתא בפ' של נעלך מעל רגלך כי הב"ה צוה על מרע"ה לפרוש מן האשה והנה בזה יהיה הצווי על דרך משחז"ל והייתם קדושי' קדש עצמך במותר לך ובכן יהיה גם כן באופן זה הנמשל למעלה לפי שנאמר הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא וכו' ואיתא בזוה' פ' אחרי מות דף ס"ע וז"ל בכה ר' שמעון ואמ' מלכא בלא מטרוניתא לא אקרי מלכא מלכא דאתדבק בשפחה באמהו דילה דמטרונית' אן הוא יקרא דיליה רזא דמלה זמינא קלא לבשרא למטרוניתא ולימא גילי מאד בת ציון וכו' הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא כלומ' צדיק הוא נושע בגין דהוה רכיב עד השתא באתר דלא דיליה באתר נוכראה ויניק ליה ועל דא כתיב עני ורוכב על חמור כביכול צדיק ונושע הוא יתיר מכלא וכו' והנה מבוא' מזה המאמר כי הצדיק עליון הוא מתדבק עם השפח' בעבור הגלות וזה בעבור מעשה התחתונים ולכן יאמר ינעול מנעול של ימין תחילה הוא הרמז לאשה יראת ה' שהיא לימין סטרא דימינא ולא יקשרנו והא רמז לזמן הגלות כי אין קשר בין צדיק וצדק כנזכר במאמ' זה עוד יבא לקמן בפ' הצדיק אבד מאי אבד אבד למטרוניתא ואח"כ ינעול של שמאל והוא רמז לאותה שפחה שמתדבק עמה בזמן הגלות כאמור ואח"כ יקשור של ימין לתת רמז כי לעתיד צדקת זו תהיה נקשרת בימין לעולם כדאי' בזוהר פ' בראשית דף כ' וז"ל פתח ר"ש ואמר נאם ה' לאדוני וכו' נאם ה' דא יובלא לאדוני דא שמיטה דכתיב בה אהבתי את אדוני וכו' אי הכי במאי נוקים שב לימיני אלא עד זמנא ידיעא דכתיב עד אשית אויביך הדום לרגליך ולא תדיר אמנם לעתיד עד אשית אויביך הדום לרגליך אז מתקיים שב לימיני לעולם ולכן אח"כ יקשור מנעל של ימין לרמוז על קשר אמיץ זה שעתיד להיות לכנסת ישראל כי כן דבר ה' הוא שנ' נאם ה' לאדוני כנז' ועוד יגלה מ"ש בזוהר פ' חקת הובא קצת ממנו למעלה וז"ל דף ק"פ קם ר' אלעזר ואמר וזאת לפני' בישראל וכו' נעלו וכו' הא אוקמוה אל תקרב הלום של נעלך אמאי נעל הכא אלא דפקיד ליה על אתתא לאתפרשא מינה ולאזדווגא באתתא אחרא דנהירו קדיש' עליה וכו' דכתיב מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב וכו' הנה הדבר מובן מזה המאמר היות המנעל בסוד כ"י היא בת נדיב הנזכר בתו של אאע"ה כמשחז"ל בת היתה לו לאברהם ובכל שמה ולכן יאמר נא ינעול של ימין תחילה וזה לרמוז כי בת נדיב זו בתחילה צריך לחבר אותה בבחינ' הימין לפי כי נק' בת לאברהם כמשחז"ל אמנם לא יקשרנו לפי כי אין הרצון לחבר אותה עם הימין כי הנה בתחילה צריך להיות התעוררות מן השמאל שנאמר שמאלו תחת לראשי אמנם נעילת הימין בתחילה הוא על כונה אחרת כדי להכניע בעלי הדין כדי שלא יתאחזו ממנה בעלותה בית ה' דהכי איתא בזוהר בפ' ואל זועם בכל יום כי מדת החסד מתעורר בכל יום יעיר בבקר בבקר ויזעו' למאריהון דדינין ולכן בתחיל' ינעול של ימין כדי לעורר בחינ' הימין בסוד ואל

זועס בכל יוס למאריכון דדינין אמנס ולא יקשרנו לפי כי אין המדה זו נקשרת עתה עם הימין אמנס ינעול של שמאל לגמרי כדי לעורר השמאל תחילה בסוד שמאלו תחת לראשי ואחר כך יקשור של ימין לפי כי כן אחר כך היא נקשרת עם הימין בסוד וימינו תחבקני · ולכן כאשר ינעול של שמאל יקשרנו לפי כי כן כאשר מתעורר השמאל הוא נקשר עמה שנא' רשפי' רשפי אש שלהבת יה ואחר כך יקשור של ימין לפי כי כן אחר שניתן השמאל תחת ראשה אחר כך הוא וימינו תחבקני ומזה תבין מ"ש ר' יוחנן נעילת הסנדל הוא כתפילין לפי כי כך הוא כוונת הנחת תפילין בסוד שמאלו תחת לראשי ואחר כך הוא וימינו תחבקני כנזכר בזוהר וכן נמי מניח תפילה של יד והינו קושר סביב הזרוע ואח"כ מניח של ראש וחוזר וקושר של יד כאשר יבא לקמן בע"ה :

[ה] אמנס כשחולץ חולץ של שמאל תחילה לתת לה תמיד קשר עם הימין בכל האפשר וכאשר נתבונן במש"ה כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף שרומז לאימא עילאה המסככת על בניה בסוד והאם רובצת על הבנים אז תבין למה ינעול של ימין תחיל' לפי כי כן היא רובצת תחיל' על הבן הקדום שהוא מצד הימין לפי שהוא זכר כדאי' פ' תזריע כנ"ל אמנס לא יקשרנו דמשמע כי האם עליו רובצת ותו לא והינו כן ולכן ינעול תיכף אח"כ של שמאל להורות כי גם האם רובצת על הבת היקר' שהיא בסוד השמאל כנזכר פסוק ואם נקבה תלד וטמא' שבועיים כפלים ויקשרנו לפי כי כן נמי הנקבה נקשרת בסוד השמאל ואחר כך חוזר וקושר של ימין לפי כי כן הזכר נקשר עם הימין הוא מ"ש בתיקונים הוא בנצח ואיהי בהוד וע"י כך נעשה היחוד ביניהם כנודע ולכן כשחולץ אותם חולץ בתחיל' של שמאל לפי כי כאשר אימא מסתלקת למעלה נאמר ותרם מעל הארץ תחילה מסתלקת מעל הבת היקר' הנתונה בשמאל ואחר כך מסתלקת מעל הבן והוא העומד בימין ולפי כי אימא עילאה עד הוד אתפשטת כדאיתא בזוהר ובתיקוני' לכן ימצא כשהיא מסתלקת למעלה תחילה מסתלקת מבחינת הוד שהוא שמאל ואחר כך מבחינת נצח שהוא בימין כאמור :

[ו] אסור לילך בקומה זקופה והענין כי הנה נת' בתיקונים כי כינוי גוהר הוא באימא עילאה ואיתא בזוהר פ' ויחי דף קי"ג ראשך עליך בכרמל זה נבוכדנצר מחיק שמא הה"ד תחותוהי תטלל חיות ברא וכו' והנה על עיקר שני מאמרי' הללו אסור לילך בקומ' זקופ'. אם אמרנו מפני כי ע"י כן ס"א ירים ראש כנזכר אלי בסוד פ' כי עונותינו רבו למעלה ראש ע"ש דבר נפלא ואין לך רעה גדולה מזו כי לאחר שהקליפה בסוד נהירו דקיק כנזכר בזוהר ועתה על ידי שהולך האדם בקומה זקופה תבנה ותכון סטרא אחרא עד מקו' שמתעל' בסוד שנאמר אם תגביה כנשר וכו' ונעשה לה בחינת ראש ומה גם הוא עושה העדר ופגם בסטרא דקדוש' כי הנה כל מה שאנחנו מרבים במעשה ובתפלה ובלימוד הוא כדי שתהיה האם רובצת על הבנים ואמנם כאשר אדם זה מתגאה ומהלך בקומה זקופה לכן נמי אימא עילאה מתרוממ' ומסתלקת מעל הבנים ולכן נאסר הדבר הזה ביותר לפי כי הוא עושה פגם גדול למעלה כדבר האמור : לא ילך ד' אמות בגילוי הראש וכו' אמר חז"ל הגידו כי בזמן הבריאה קטרגה הירח ואמרה לפני הקב"ה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד ולכן נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך אז אמרה לפי שאמרתי לפניך דבר הגון גזרת עלי כך. אמר לה צדיקים יקראו על שמך ודוד הוא הקטן והנה למדנו מזה המאמר כי על ידי התחתונים יחזור לה הכתר למעל' וכמ' במאמר לעיל דאלבישו למטרונית' לבושהא ושוו לה עטרהא כל אחד פועל צדק אקרי והפך מזה המהלך ארבע אמות בגילוי הראש הוא גורם לסלק בחינת הכתר מן הכלה הקדושה ומה גם מן החתן ובזה יובן מ"ש אמיה דר"י כסי רישך כי היכי דתהוי אימת שמיא עלך לפי כי נזק והפסד ימצא בזה כי גילוי של הראש הוא גורם התגבורת הקליפה ופגם למעל' ומגיע העדר לסטרא דקדושה ולכן מפני שהיו אומרים לה כלדאי בכך גנבא הוי לכן נתחכמה ולא מצאה תקנה לדחות מבנה אותו התגבורת היצר הנמצא בו מסטרא אחרא אלא על ידי שיהיה ראשו מכוסה תמיד כי בזה נכנע סטרא אחרא ומתגבר סטרא דקדושה על כן ירים ראש כדבר האמור : יבדוק נקביו וכו' גם בזה ימצא ענין גדול כי למה נאסר על האדם להשהות את נקביו ועובר משום בל תשקצו את נפשותיכם וסוד הענין תבין מפני מה הע"ז עליה נאמר לא תאמר לו מפני כי החלק שלה והמזון הוא מן היאתה הוא מפסולת אשר מתהפך ויורד עד עולם העשיה ומשם הם מתפרנסים ס"א ולכן נקרא אלהים אחרים מפני שהם בסוד האחור של סטרא דקדושה ומה גם שהם מתאחזים בבחינת האחורים ומשם מאותו מותר הנמשך משם הם מתכלכלים ומתפרנסים ממנו וכדאיתא בזוהר פ' בלק וז"ל ותא חזי מבין סטרי חולקהון דממנן על שאר עמין נפיק חד שביל דקיק דמתמן אתנגיד חולקא להינון תתאי ומתמן מתפרש לכמה סטרין. ודא קרינן ליה תמלית דנפיק מסטרא דארעא קדישא ועל דא עלמא כוליה מתמלית דארץ ישראל קא שתי. ומאן ארץ ישראל הא אוקימנא ובין לעילא בין לתתא כל אינון שאר עמין עע"ז לא אתזנו אלא מהאי תמלית. ולא תימא דאינון בלחודוי אלא אפילו אינון כתרין תתאין מההוא תמלית שתיין וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מן מותרו' העליונים כאשר הם יוצאים לחוץ משם מתפרנסים סטרא אחרא ולהיות כי האדם הגשמי הוא דוגמא לאדם הרוחני הנקרא אדם דעשיה כדאיתא בזוהר ובתיקונים אית אדם דעשיה אדם דיצירה אדם דבריאה וכו' וכן הובא פ' בראשי' ולכן צריך האדם להוציא מתוך גופו אותו המותר לחוץ בין מצד הפנים בין מצד האחור כדי לפרנס סטרא אחרא והקליפות כאמור ואמנם כאשר כבר נתהפך והגיע זמנו לצאת לחוץ לפי ש כבר נתברר ונפרד בחינת האוכל מן הפסולת ולכן הטבע הוא דוחה המותר להוציא אותו לחוץ לפי הטבע הוא קדום כי כן עולה הטבע בגי' פ"ו כמנין אלהים לרמוז כי כמו שנברא העולם בשם אלהים כך האדם שהוא בחינת עולם קטן נברא על ידי הטבע כי אלהים קדושים הוא וכאשר הוא דוחה המותר לחוץ מפני כי כבר הוברר הטוב שבתוכו ולא נשאר בו רק הפסולת רצונו לדחות אותו

לחוץ

ג דין הנהגת בית הכסא ובו י"ז סעיפים:

[א] כשיכנס לבית הכסא יאמר התכבדו מכובדי' וכו' ועכשיו לא נהגו לאומרו: [ב] יהא צנוע בבית הכסא ולא יגלה עצמו עד שישב: [ג] אם רוצה למשמש בפי הטבעת בצרור או בקיסם לפתוח נקביו ימשמש קודם שישב ולא ימשמש אחר שישב מפני שקשה לכשפים

לחוץ ולכן כדי לפרנס לסטרא אחרא הקליפות הניזונים ממנו נמצאים בבתי כסאות כדאיתא בזוהר פ' בראשית ולכן האדם המשהה נקביו והמותר זה נשאר עדין במקומו ומתאחר שם מתעוררים סטרא אחרא סוד אלהים אחרים לקחת חלקם שאלו בפיהם ובאים לינק מבחינת הפנימיות דאדם דעשיה ולכן אסור לאדם הגשמי להשהו' נקביו אמנם יבדוק עצמו קודם שיתפלל כדי שלא יהי' מקום לקליפה לינק מסטרא דקדושה ותהיה תפלתו תועב' לפי שפוגם ענין המעשה שהוא הקודש כמובא בזוהר כנ"ל:

[א] **הנה** מה שנהגו שלא לומר התכבדו מכובדים וכו' אין הענין מפני שאין נמצא עם האדם מלאכי' שהרי נאמר כי מלאכיו יצוה לך וכו' ולא סגי בלאו הכי אמנם כדי שלא ימצא באדם רמות רוחא לכך אין לאומרו וממי לא יובן כי המלאכים הם ממתינים לו מבחוץ כי הנה הם מלווים לשמרו שנאמר לשמרך בכל דרכיך ואעפ"י כן צריך שיהיה צנוע בבית הכסא ולא יגלה עצמו עד שישב כי הנה אין לך מקום שהוא פנוי מן המזיקין כמשחז"ל אין לך בית רובע שאין בו כמה אלפים מזיקים ואלו הם נכנסים שם ומה גם כי נמצא שם מזיקין קבועים כדאיתא בזוהר פ' בראשית דף י' וז"ל ואסיר לברכא בידים מזהמות. וכן כל שעתא. בגין דבשעתא דבר נש נאים רוחיה פרחא מניה וכו' על לבית הכסא לא יברך ולא יקרא בתורה אפילו מלה חדא עד דיסחי ידוי. ואי תימא בגין דמלוכלכין אינון לאו הכי הוא במה אתלכלכו. אלא ווי לון לבני עלמא דלא משגיחין ולא ידעין ביקרא דמאריהון ולא ידעי על מה קיימא עלמא. רוחא חדא אית בכל בית הכסא דעלמא דשרייא תמן ואתהני מההוא לכלוכא וטנופא. ומיד שרי על אינון אצבען דידוי דבר נש וכו' הרי הדבר מבואר מן המאמר איך בכל בית הכסא נמצא שם רוח אחד קבוע מצד הטומא' כי שם ביתו והוא שורה מיד על הידים של האדם הנכנס לשם כאמור ולכן צריך כי יהיה צנוע בשבתו שם כדי שלא יאחזו ממנו לפי כי שם הוא רשות שלהם ולכן לא יגלה עצמו עד שישב כי אז הוא מוכרח במעשיו: [ג] אם רוצה לשמש בפי הטבעת בצרור או בקיסם לפתוח נקביו ישמש קודם שישב וכו' והנה ראוי לתת רמז לכל הדברים אלו כי הגם שהפשט לא יופשט והם תועליות גדולות לאדם מ"מ צריך להבין כי בכל אלו הדברים נמצא הערות בעצם האדם לומר מה לך נרדם התבונן בעצמך מה אתה ואל תתגאה כמ"ש הפייטן והבעת מה אתה ושנינו הסתכל בג' דברים ואין אתה בא לידי עבירה דע מאין באת וכו' כמשחז"ל מפני מה האדם נצרך לנקביו לומר ראה מה אחריתך על דרך החכם כד מכתפי ליה בשבתא דריגלא היה אומר אם יעלה לשמים שיאו וכו' כגללו לנצח יאבד וכו' כי השלם הזה לא היתה כונתו למעט עצמו בלבד כי דבר פשוט הוא אלא לסלק הקושי הגדול מן הפ' כי אל יחשוב האדם שכונת איוב לומר כי אין אחרית ותקוה אע"ג כי יעלה לשמים שיאו וכו' חלילה אלא הכי קאמר בדרך הודעה שמענה ואתה דע אם תראה בן אדם שהוא מתגאה אם יעלה לשמים שיאו מגודל לבב וראשו לעב יגיע מצד הגאוה תדע נאמנה כי זה האיש כגללו לנצח יאבד לעתיד כי כך אחז"ל כל אדם שיש בו גסות הרוח אין עפרו ננער שנאמר הקיצו ורננו שוכני עפר מי שהיה שכן לעפר בחייו גם בעה"ז רואיו יאמרו איו ולכן היה אומר החכם פסוקים הללו לעין כל כדי שלא יתגאו ולכן כל אלה הדברים יהיו רמז לאדם ולכן כאשר היו נכנסים לב"ה היו אומרים התכבדו מכובדים לפי כי מאחר שהקליפה שולט בעולם צריך לתת לה מקום כדאיתא בזוהר פ' פקודי דף רל"ז וז"ל ת"ח לגבי אתר דאיהו רוח מסאבא קב"ה יהיב ליה שולטנו לשלטא בעלמא בכמה סטרין ויכיל לנזקא ולית רשו לאנהגא ביה קלנא דבעינא לאסתמרא מניה דלא יקטרג עלן בגו קדושה דילן וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי יש ליראה מסטרא אחרא שלא יזיק לאדם ונוסף עוד כי צריך לנהוג בהם כבוד ולכן תקנו לומר התכבדו מכובדים וכו' ומה גם לתת לסטרא אחרא כבוד צריך שיהיה צנוע בבית הכסא מפני כי ושעירים ירקדו שם ויש ליראה מהם שלכן אסור לדבר בהיותו בבית הכסא וגם שלא לתת להם מקום להתאחז בענין הקול והדיבו' של האדם כי קדוש הוא ופנה למעלה ולפי כי האדם מצווה שנאמר ונשמרתם לנפשותיכם לכן אמרו הרוצה לשמש בנקביו לפתוח אותם כך יעשה קודם שישב והוא אזהרה לאדם ינקה עצמו מן העון בעה"ז קודם שישב ר"ל קודם שישתרש בעון כדי שלא ימצא מקום לקטרג המקטרג ומה גם יתבונן במעשיו לא יהיה גורם כי נפשו תלך למקום הטומאה לקליפה לא תאמר לו כמשחז"ל בדרך משל הצדיק דומה לאילן העומד במקום טהרה ונופו נוטה לצד טומאה נקצץ נופו נמצא עומד במקום טהרה כי הצדיק כל עצמו עומד במקום טהרה בסטרא דימינא וגופו נוטה לצד טומאה הם הדברים הצריכים אל הגוף כי לא ימנע מלהיות בהם פניה וכיון שנקצץ והגוף כלה נמצא עומד במקום טהרה בסטרא דקדושה בג"ע והרוח תשוב אל ה' אשר נתנה וההפך מזה הרשע כי כלו הוא במקום טומאה בקליפה כמשחז"ל רשעים בחייהם קרויים מתים רק חלק ממנו הוא נוטה לצד טהרה מצד השארות הנפש אשר בקרבו אור בו ולכן כשנקצץ ומת האיש ההוא נמצא כלו עומד במקום טומאה כי נפשות הרשעים כן הן המזיקין כמשחז"ל ונא' ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע ולוקחת אותה הקליפה ולכן לזה יתבונן האדם לבדוק את נקביו ולפתוח אותם

לכשפים: [ד] לא יגלה עצמו כ"א מאחוריו טפח ומלפניו טפחיים ואשה מאחוריה טפח ומלפני' ולא כלום: [ה] אם נפנה במקום מגולה שאין בו מחיצות יכוין שיהיו פניו לדרום ואחוריו לצפון או איפכא אבל בין מזרח למערב אסור: [ו] וכן אסור לישן בין מזרח למערב אם אשתו עמו ונכון להזהר אפילו כשאין אשתו

אותם לסוליא כל הטומאה לחוץ ולתת אותם לחילוניים והמנהג מי גרם נאים היפראלי זה לעשות כך לפי רוב הטעות הנמלאים אתו הוא המשל אמר חז"ל הגידו היכי דמי הרשע לקודח בספינה אמרו לו מה אתה עושה אמר להם מה איכפת לכם והלא במקומי אני קודח אמרו לו והרי אתה מציף עלינו את הספינה כך אמר איוב אתי תלין משוגתי מה השיבו לו חביריו כי יוסיף על חטאתו פשע בינינו יספוק ולכן יאמר נא כי מתורת דרך ארץ צריך האד' למשמש בפי הטבעת בצרור או בקיסם כדי לפתוח נקביו רמז למבחז"ל יפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש בפי הטבעת רמז למה שנוקב האדם ע"י העון ומוציא דברים מגונים כמ"ש ברשע חטאת פימו דבר שפתימו ולכן צריך למשמש שם באשר הוא סוף כל האדם כך יעשה בצרור כי יזכור שהוא גוש עפר ועל עפר ישוב אם יזכה אז נאמר וישוב העפר אל הארץ כשהיה. או בקיסם ר"ל אם אינו זוכה כאכול קש לשון אש תאכלנו אם לא נופח של גיהנם ועל ידי שהוא מתבונן לתקן את הנקבים אשר עשה בגוף שלו שהוא נמשל לספינה כדאיתא פ' ויקהל בפ' ויונה ירד אל ירכתי הספינה וכאשר יתן אל לבו בענין זה אז הוא מפתח נקביו להוציא הטומאה לחוץ ונשא השעיר עליו את כל עונות תם אל ארץ גזרה היא ארץ הטומאה אשפה מטונפת כדאי' בזוהר פ' תצא היא הקליפה והמנהג כך יעשה קודם שיתמיד בעון יקיים וזכור את בוראך בימי בחורותיך וכו' לפי שאם כך יעשה לאחר שישב ויפתה בחטא הוא קשה לכשפים כלומר כי שפחה אחרת היא שולטת בו וקשה לפרוש ממנה אח"כ כמש"כ עד אשר לא יבאו ימי הרעה כי אז שולטת הקליפה הנק' ימי רע כדאיתא בזוהר פ' מקץ קצ"ח: [ד] לא יגלה עצמו כי אם מאחוריו טפח ומלפניו טפחיים גם בזה בא הרמז למבחז"ל כתיב אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וכתיב מכסה פשעיו לא יצליח ומסיק כאן בדברים שבין אדם למקום כאן בדברים שבין אדם לחבירו א"נ כאן בחטא מפורסם דידעו ביה רבים כאן שאין העון שלו מפורסם ולכן על יסוד שני מיני הנהגות הללו בא הרמז בזה בשני מיני גילוי שצריך לפרש העון ולפרסם אותו כי הנה הגילוי שהוא מגלה מלאחוריו טפח היינו כנגד החלוקה שהשיב בעל המאמר בעון שבין אדם למקום ולכן אף על גב כי הוא עון פלילי וכתיב מכסה פשעיו לא יצליח מכל מקום בגילוי מעט מספיק במגלה טפח בינו לבין קונו לפי כי חנון ורחום הוא וחס על כבודן של בריות אמנם בדברים שבין אדם לחבירו שהרמז הוא מלפניו ובמה שיפר לפניו בפרהסיא ולכן צריך גלוי טפחיים כך אחז"ל אם אינו מתרצה בפעם אחת יחזור וילך פעם ב' וג' ויוליך עמו ג' בני אדם עד שירצה אמנם באשה מאחריה בהבלעה אחריה ירצה ה' בדברים שבינה למקום טפח ומלפניה ולא כלום אינה מחוייבת להוליך עמה אנשים לפייס לחברתה ולענין תיקון

שני כאן בחטא מפורסם וכו' יאמר כי בעון שרומז מלאחריו שאינו מפורסם מגלה טפח דכתיב כסוי חטאה אמנם מלפניו דידעו ביה רבים מגלה טפחיים דכתיב מכסה פשעיו לא יצליח ובאשה מלאחריה טפח דידעו ביה ומלפניה ולא כלום דכתיב כסוי חטאה: [ה] אל יפנה במקום מגולה גם זה מדבר כנגד החלוקה האחרת דכתיב מכסה פשעיו לא יצליח וכמבחז"ל חציף עלי מאן דמפרש' חטאה ולכן בא הרמז בדין זה אל יפנה במקום מגולה דהיינו הרמז שלא יפרסם האדם העון שלו והיינו נמי מבחז"ל חציף עלי מאן דמצלי בבקתא דהיינו מי שמגלה העון שלו אמנם יכוין שיהיו פניו לדרום ר"ל כי יתן אל לבו כי לשומתו ב"ה כי משם עולות התפלות שנאמר וזה שער השמים כך תתקבל תפלתו ואחוריו לצפון כי שם נאמר מצפון תפתח הרעה ועתה הוא דוחה הרעה ממנו ולכן ונשא השעיר עליו את כל עונותם כנ"ל אבל בין מזרח למערב אסור שהרי אחז"ל שכינה במערב שהרמז לומר שהקב"ה ברחמיו מקבל האדם בתשובה עד שעה שהעריב שמשו שנאמר תשב אנוש עד דכה אבל אסור לאדם לומר אעשה תשובה בסוף ימי לפי שחיי האדם הם מכונים מזרח ומערב כמבחז"ל בפ' וזרח השמש ובא השמש על זמן הלידה והמיתה עד שלא שקעה שמשה של שרה זרחה שמשה של רבקה וכו' אסור לאדם לומר כך שהרי עובר על מש"כ וזכור את בוראך בימי בחורותיך וכו' ובעבור עון זה אפשר שאין מספיקין בידו לעשות תשובה: [ו] אמנם לענין השינה כבר אחז"ל הנותן מטתו בין צפון לדרום הויין ליה בנים זכרים שנאמר וצפונך תמלא בטנם ולפי כי לא הבינו כוונת חז"ל כי לא פורש לכן אמרו ראשו לדרום וכו' אמנם השיקר הוא שיהיה ראשו למזרח ורגליו למערב וכן איתא בזוהר פ' במדבר דף קי"ח וז"ל מערבית דרומית היא אזלא לאתחבקא בדרום כמה דדרו' תלייא במזרח וכו' הכי נמי מערב אזלא לאתאחדא בדרום הס"ד וימינו תחבקני וימינו דא דרום ורזא דא אוליפנא קב"ה יהיב מטתיה בין צפון לדרום. ואתידת להאי בן ודאי. ועל דא אית לכו לבני נשא למיהב מטתייהו בין צפון לדרום. והכי אוליף לי אבא. דיהבין לכו בנין דכרין דהא איהו אתכוון כלפי מהימנותא שלימא עילאה בשלימותא דכלא. לגבי קב"ה דאיהו בין צפון לדרום ולגבי כנסת ישראל דאתסידרין בין צפון לדרום. ודאי יהוויין ליה בנין דכרין וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי בין צפון לדרום ר"ל שיהיה דרום לצד ימין וצפון לצד שמאל וראש' למזרח ורגליו למערב וכן איתא בזוהר פ' במדבר דף קי"ט ע"ב וכן איתא בתיקונים דף רל"ב וז"ל שררך אגן הסהר וכו' דא ציון טבור עלמא נקודה דמינה הושתת עלמא ולקבלייהו רישא למזרח גופא למערב דרועין לדרום רגלין לצפון עכ"ל הנה הדבר מבואר ומה גם לא ולמד מאדם הראשון שהיה יציר כפיו של הקב"ה וראשו למזרח ורגליו למערב והתכלית הוא בזמן שאשתו

אשתו עמו : [ז] המטיל מים מן הצופים ולפנים ישב ופניו כלפי הקדש או יסלק לצדדין : [ח] כשנפנה בשדה אם הוא אחורי הגדר יפנה מיד ובבקע' יתרחק עד מקום שלא יוכל חבירו לראות פירועו : [ט] לא ישב במהרה ובחוזק ולא יאנוס לדחוק עצמו יותר מדאי שלא ינתק שיני הכרכשא : [י] לא יקנח ביד ימין : [יא] לא יקנח בחרס משום כשפים ולא בעשבים יבשים שהמקנח בדבר שהאור שולטת בו שיני התחתונות נושרות ולא בצרור שקנח בו חבירו מפני שמביא את האדם לידי תחתוניות : [יב] יפנה בצניעות בלילה כמו ביום : [יג] לא ישתין מעומד מפני ניצוצות הניתזין על רגליו אם לא שיעמוד במקום גבוה או שישתין לתוך עפר תיחוח :

עמו כי לכן הויין ליה בניס זכריס כמ"ש במאמר איהו אתכוון כלפי מהימנותא עילאה וכו' וכן במדה זו נותניס לו בניס זכריס והאוסר ליסן עס אשתו בין מזרח למערב מפני כי שכינה במערב אולי ישכח כי מלות עונה מן התורה כמו מלות הנחת תפילין כי לריך שלא יסיר דעתו מהס כך בענין זה ומה גס כי התכלי' הוא זה כדי שתהיה נמלאת שס השכינה הוא משחז"ל איש ואשה זכו שכינה ביניהס ואז משתתפין אביו ואמו והב"ה כדין בני אדס המשתתפין כל אחד נותן חלקו לתוך כיס אחד: [ז] המטיל מיס מן הלופיס ולפניס ישב ופניו כלפי הקדש וכו' כפי דרך הראשון שנתבאר בענין הפותח נקביו דהיינו על לד העון שהוא נוקב ויורד עד התהוס כמו כן הוא הרמז בענין המטיל מיס דהיינו דרך הנקב השני הדוחה את המותר לחוץ אמנס זה יהיה רמז לעונות היותר דקיס וקליס כי האדס זה מתבונן בהס ורולה לעשות מהס תשובה שהס סוד מותר המיס ורולה לתקן ע"י המיס כמשחז"ל וישאבו מיס וישפכו לפני ה' וכי מיס שפכו אלא שעשו תשובה שנא' שפכי כמיס לבך כמו כן ירלה במאמרו זה המטיל מיס לעשות תשובה מעבירות שבידו שעשה בדרך הנקב זה לכן כך יעשה אס מן הלופיס ולפניס ישב ופניו כלפי הקדש כלומר לפי שנאמר לופה רשע ללדיק וכו' ה' לא יעזבנו בידו ולכן ישב ופניו כלפי הקדש כי ידע נאמנה זה אשר נתכוון להתגבר על ילרו לא מעולס כחו אלא מעשה כי ה' לא יעזבנו בידו כי הב"ה מעליס כחן של לדיקיס לעשות רלונו או יסלק הקדש ללדדין ע"ד ולא ירשיענו בהשפטו כשנפנה בשדה וכו' בא בזה רמז על עונות שעשה דוגמא של שדה ע"ד משחז"ל ויבא עשו מן השדה שבא על נערה המאורסה כי בשדה מלאה והפקיר עלמו כשדה וכיולא ורולה להפנות עלמו מן העון אס הוא אחורי הגדר כי לא פרץ גדרן של חכמיס אלא חטא בדבריס קליס יפנה מיד ויהיה נקי מן העון אמנס אס הוא בבקעה שלא היה גדר לפי שפרץ גדרן של חכמיס יתרחק עד מקוס שלא יוכל חבירו לראות פירועו כלומר מאחר שנאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה לכן מן הדין הוא שיתרחק כאשר רולה להתוודות עד מקוס שלא יוכל חבירו לראות פירועו שמתגלה על ידי הוידוי כי לא ישמע דבריו ומה גס שיתרחק מן העון משס והילך עד שלא יוכל חבירו לראות פירועו דבר של שמלה כלל כי יעשה תשובה שלימה : [ט] לא ישב במהרה ובחוזק וכו' הנה בא בזה הרמז על אופן התשובה אשר יעשה האדס ר"ל על מהירות הענין אך לא על הזמן כי זה טוב לו לקייס וזכור את בוראיך בימי בחורותיך אמנס ירמוז על ענין המהירות שעליו אמרו חז"ל פרי המהירות חרטה ולכן יעשה התשובה מתון מתון בישוב הדעת וגס לא יעשה בחוזק כמו קלת בני אדס שעושים תעניות רלופיס בהפסקות שלשה ימיס ושלשה לילות ולא ידעו דרך ה' ולכן יחלה ומתיש כחו ונמנע מכל וכל ואפשר שימנע כמי מלעשו' תיקון לנשמתו לכן יאמר לא ישב בחוזק וגס לא יאנוס לדחוק עלמו יותר מדאי לעשות חומרו' יתרות שלא לאכול בשר ולא לשתות יין וכיולא אלא יעשה דבר שיוכל לעמוד בו ולהתמיד מעשיו כפי כחו ולא ינתק שיני הכרכשא דהיינו כי על ידי שידחוק עלמו לעשות סיגופיס יותר מדאי אפשר יבא לידי סכנה ומבטל הכל : [י] לא יקנח ביד ימין הנה גס בזה ימלא דרך רמז אל מעשה התשוב' שהוא כינוי לענין תקונו' כמשחז"ל ביוס הכפורי' מקטרגיס שרי א"ה על ישראל ואומריס הללו עע"ז והללו עע"ז הללו מ"ע והללו מ"ע וכו' משיב הב"ה אחות לנו קטנה מה קטן זה מתלכלך ואמו מקנחת אותו כך כל מה שישראל מתלכלכיס כל ימות השנה בעבירות בא יוס הכיפוריס ומקנח אותס אמנס לא יקנח אותו הטינוף מן העבירות ביד ימין היינו רמז לשני דבריס שאחז"ל שהס בימינו של הב"ה התורה והלדקה שנאמר מימינו אש דת למו ונאמר לדק מלאה ימינך לפי שנאמר ולרשע אמר אלהיס מה לך לספר חקי וכן נמי נאמר זבח רשעיס תועבה ונא' יד ליד לא ינקה רע כמשחז"ל מי שנותן לעבירה ביד אחת ועושה לדקה ביד אחרת לא ינקה רשע הוא אבל יתקן עלמו על ידי התשובה אז טוב לו כי לכן הקדוש ברוך הוא הפושט לו יד ימינו ומקבל תשובתו שנאמר כי ימינך פשוטה לקבל שביס : [יא] לא יקנח בחרס משוס כשפיס וכו' הענין הוא בדרך רמז והוא ג"כ על דרך הנז' כי האיש הישראלי שירלה לנקות עלמו מן העון לא תאמר לו לריך להיות כזכר לא יקנח בחרס היינו ענין המין שמת בנו ועלה החכס לבקרו אמר ליה רחילין אנן דמאריה עלמא דאת חמי אפוי לעלמא דאתי אמר ליה אית חרסין מתדבקין לא כן כתיב ככלי יולר תנפלס ולכן יזהר האדס מסברא זו כי מאחר שיש תהיה עכ"פ נמלא מתרפה מן התשובה ולכן העיקר הוא כי המקנח העון לריך לעשות תשובה הדק היטב ולא ילטרך לחזור לבא בגלגול לפי שלא חזר בו כראוי לכן לא יקנח באופן זה בחרס וזה משוס כשפיס כי יתגבר עליו סטרא אחרא ולא יוכל להשליס התשובה ולא יקנח בעשביס יבשיס דאע"ג דקיס לן כי התשובה של רביס עדיף שנאמר הן אל כביר לא ימאס מ"מ לא יתחבר עס אשיס פועלי און כך אחז"ל לא יתחבר אדס עס רשעיס אפילו להחזירס למוטב והדוגמא שלהס הס עשביס יבשיס לפי כי אחז"ל

אמז"ל בני אדם דומים לעשבי השדה אבל הבלתי הגונים הם דומים לעשבים יבשים שנאמר בפרוח רשעים כמו עשב וכו' ונאמר יהיו כחציר גגות ולכן אל יתחבר עמהם והטעם מפני כי המקנח בדבר שהאור שולט בו שיניו התחתונות נושרות ר"ל שהמקנח והוא רוצה להנקות מן העון בחברם דבר שהאור שולט בו הנה אלה רשעים המעותדים לאש של גהינם לכן שיניו התחתונות נושרות והענין כי הנה השינים הם תכונים הפרנסה כמשחז"ל כיון שנתמעטו שיניו של אדם נתמעטה פרנסתו שנאמר גם אני נתתי להם נקיון שינים וכו' וכה"א בהתחברך לרשע פרץ ה' מעשיך ולכן יאמר שיניו התחתונות כלומר הפרנסה הגשמית נושרת ממנו ומאבד אותה גם לא יקנח בצרור שקנח בו חבירו כלומר לא יעשה התשובה באותו סדר שעשה חבירו לפי כי לא כל העונות שוים ואיתא בזוהר בפ' והוקע אותם לה' נגד השמש מכאן דצריך בר נש לתקנא בההוא אתר דחב ביה ומאן דלא עביד הכי לית ליה תקנתא לעלמין ולכן אינו מועיל לקנח העון שלו בצרור שקנח בו חבירו הוא הדבר הנ"ל כי יזכור שהוא גוש עפר ואז יכנע לבבו וישוב אל ה' וירחמהו וזה הדרך אע"ג כי טוב הוא כדי להכניע היצר אבל צריך להיות התיקון בכונה נכונה באותו עון פרטי שעשה לתקן אותו והמקנח בצרור שקנח בו חבירו דרך שהם אין זו תקנה לפי שמביא לידי תחתוניות והוא כינוי למדרגות של גהינם שהם שאול תחתית ר"ל דאע"ג כי העושה תשובה אין צריך גהינם שנאמר הלא כה דברי כאש נאם ה' וביארתי במקומו כי מלת דברי הוא התשובה שנאמר קחו עמכם דברים כמשחז"ל אין דברים אלא תשובה וביארתי הטעם מ"ש בלשון שלילה אין דברים משחז"ל שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו א"ל חטאים תרדף רעה שאלו לנבוא' אמרה הנפש החוטא' היא תמות שאלו לתורה אמרה יביא קרבן שאלו להקב"ה אמר יתודה שנאמר והתוודו את עונם הנה מבואר שלכן התשובה נקרא דברי מפני שהקב"ה מתרצה מן החוטא בדברים של וידוי ולכן אמר הלא כה דברי שאמרתי יתודה כאש של גהינם שממרק ולכן מלת כאש נקוד בהרחבה אמנם מי שאינו יודע להתוודות ולכוין בחטא פרטי שלו ואין לו תקנה כאמור ולכן הוא מוכרח לירד לגהינם להנקה מן העון לכן הנה צדק החכם במאמרו שהמקנח ומנקה עצמו בצרור שקנח בו חבירו ומנקה עצמו בו סתם מביא אותו לידי תחתוניות שיורד למדרגות של גהינם כי רבים הם ואח"כ מצפצף ועולה : [יב] יפנה בצניעות ר"ל שיתודה ויעשה תשובה בצניעות ולא יפרסם מעשיו מה שהוא עושה מן הטובות וזה יהיה בלילה כמו ביום ר"ל הסיגופים שעושה ביום אל ירגישו בו כמו בלילה שנאמר אתהלך בתם לבבי בקרב ביתי : [יג] לא ישתין מעומד כבר נתבאר למעלה שהדוגמא של מטיל מים היינו הבא להטהר מן מקצת עונות שהם קלים ע"ד משחז"ל מים קלים אמנם הם דברים דדשו בהם רבים כמים שהם צריכים להם ועושה תשובה מהם ע"ש שנאמר שפכי כמים לבך ולכן לא ישתין מעומד ר"ל שלא יהיה העון קל בעיניו מפני שהם דומים למים והם מאותם שמנה הרמב"ם ז"ל כ"ד דברים המעכבים את התשובה האוכל מסעודה שאינ' מספקת לבעליה וכו' וזה מפני ניצוצות הניתזים על רגליו כלומר כי אדרבא מפני כי עונות אלו הם דוגמא עונות שהם קלים לכן הם נתזים ועולים על רגליו הם הנק' עון עקבי ולכן האדם נכשל בהם ביותר והם מעכבים את התשובה ולכן אין מועיל התשובה באופן זה אם לא שיעמוד במקום גבוה ר"ל כי מעריך בעיניו אלו העונות הקטנים בערך גבוה ויהיו גדולים לפניו לפי כי כן כמי עושים רושם גדול לגבוה או יעשה להשתין לתוך עפר תיחוח כי ישפיל נפשו ביותר הדק לעפר שאין נמצא בו תועלת כלל ולא תוחלת ובדרך אחד משנים אלו תתקבל תשובתו כאמור :

ד דיני נטילת ידים ובו כ"ג סעיפים:

[א] ירחץ ידיו ויברך על נטילת ידים מים הפסולים לנטילת ידים לסעודה כשרים לנטילת ידים לתפלה מיהו

בענין נטילת ידים דשחרית צריך ליזהר האדם מאוד מפני כי שורה על הידים רוח רעה כדלקמן והסיבה לזה מתבאר בזוהר פרשת תרומה דף קע"ג וז"ל רזא לחכימין מלאכי עילאין וישראל לתתא כלהו דחקי בההוא סטרא אחר' מלאכין עילאין כד בעאן לאתאחדא במאריהון לא יכלי עד דדחיין לה לבר מה עבדין נחתין שתין רבוא דמלאכי קדישי ואפילו שנתא על כל בני עלמא וכד איהו נחתא דקא דחיין לה לבר ויהבי לה כל עלמא דא בהכי' שינתא כדין איהי שלטא עלייהו ומקבלין מסאבו מינה וכו' הנה מבואר הדבר מזה המאמר כי סטרא אחרא שולטת בלילה בזה העולם והיא שורה על בני האדם והם מקבלים טומאה ממנה ולכן הכל צריכים לרחוץ ידיהם גם הפנים לפי כי שם שורה גם כן כמו שביארתי בהלכות יום הכפורים שנאסר ענין הרחיצה ועכ"ז התירו לרחוץ עד קשרי האצבעות כדי לדחות הטומאה השור' שם כדבר האמור ואמנם סדר של הרחיצה נתבאר בזוהר פ' בראשית דף י' וז"ל הכי הוי עבדי חסידי קדמאי נטלא דמייא הוו יהבי קמייהו ובזמנא דאתערו בליליא אסחן ידייהו וקיימי ולעאן באורייתא ומברכי על קריאתה. תרנגולא קארי כדין איהו פלגו ליליא ממש וכדין קב"ה אשתכח עם צדיקייא בג"ע ואסיר לברכא בידן מסואבות בגין דבשעתא דבר נש נאים רוחיה פרחא מניה ובשעתא דרוחיה פרחא מניה רוחא מסאבא זמין ושריא על ידוי ומסאיב לון ואסיר לברכא בהו בלא נטיל' וכו' הנה מבואר מדברי המאמר זה שני דברים הצריכים לענין נטילה זו דשחרית זה יצא ראשונה שלמדנו כי סטרא אחרא שורה על האדם בזמן שהוא ישן וגם שמענו שהיא שורה על הידים דוקא ולכן צריך לנטילה ואחר כך יברך. דאף על גב דקים לן כל המצות מברך עליהם עובר לעשייתן שאני ברחיצה זו שידיו טמאות לכן צריך לרחוץ אותם תחילה ואח"כ מברך על נטילת ידים וזה מפני כי הכלי נקרא נטלא כמ"ש במאמר הנזכר חד נטלא דמייא הוה קמייהו ועוד נלמוד כי לשון

נטילה

מיהו יש שאומר דלא מברך עלייהו : [ב] ידקדק לערות עליהן מים שלשה פעמים להעביר רוח רעה ששורה עליהן : [ג] לא יגע בידו קודם נטילה לפה ולא לחוטם ולא לאזנים ולא לעינים : [ד] אפילו מי שנטל ידיו לא ימשמש בפי הטבעת תמיד מפני שמביאתו לידי תחתוניות ולא יגע במקום הקזה שמשמוש

נטילה הטעם הוא כי צריך להגביה ידיו למעלה כמש"ה וינטלם וינשאם ועל ידי שהוא רוחץ וטהר כך נעשה לנשמתו כך אמרו חז"ל בב"ר ברית כרותה למים ואיתא בזוהר פרשת ויקהל דף קל"ח וז"ל ביומא תניינא ברא רקיעא דיהא מפרים בין מיא למיא דכתיב יהי רקיע וכו' ויהי מבדיל בין מים למים ואתני עמהון קב"ה דמיא יהון מפרישין לישראל מטומאה' לטהרה לאתדכאה בהו וכך הוא עכ"ל הרי מבואר מדברי המאמר הזה כי המים נמצא בהם כח לטהר את האדם ולכן כשרוחץ בבקר ונטהר חייב לברך להקב"ה אשר הוא הסיבה לטהרה זו לפי כי כן התנה עם המים מזמן של הבריאה כאמור והיינו אשר קדשנו אמנם כדי להבין מפני מה צריך לרחוץ הפנים אקדים מ"ש בזוהר באדרא רבה דף קל"ז ותאנא חמש גבוראן איגון בהאי זעיר אנפין אסתלקי לאלף וארבע מאה גבוראן מתפשטאן בחוטמוי בפומא בידין וכו' ולכן להיות כי סטרא אחרא היא מתאחזת במקום הדינים ויונקת מהם בסוד אדם דעשיה ולכן היא שורה באדם במקומות הללו דווקא כדי לינק מהם וליהנות מהם אשר על כן צריך האדם לטהר את עצמו במים במקומות הללו לפי כי אין שורה באדם אלא במקומות שמתגלים שם שורש הגבורות ולכן צריך לרחוץ פניו אשר שם הם שני נקבי החוטם אשר מתגלה בהם כח הגבורות וגם הפה כדלקמן וגם הידים והרגלים מפני כי שם מתגלים כדאיתא במאמר בחוטמא בפומא בידין ברגלין ולכן כל מקומות הללו צריך לרחוץ אותם במים כי זה הוא סברת הרמב"ם ז"ל כי צריך לרחוץ רגליו גם כן בכל יום אמנם מה שנהגו העולם שלא לרחוץ הרגלים היינו הטעם להיות דסבירא להו כי אין כח באדם להעביר הטומא' מן הרגלים לפי שנאמר רגליה יורדות מות ולכן מאי דאפשר לתקוני מתקנינן והם הפנים גם הידים ולכן נמי לא אמר בזוהר שירחץ הרגלים כאמור : [א] מים הפסולים לנטילת ידים לסעודה כשרים לנטילת ידים לתפילה וכו' והענין כי הנה כוונת המים הללו היינו כדי להעביר אותה טומאה של סטרא אחרא ששרתה על הידים וטמאה אותם ולכן הם עדיין עומדים בטומאתן עד שפוך מים עליהם והם נטהרים ולכן על ידי איזה מים מספיק לפי כי הנה נתבאר כי ברית כרות' למים לטהר את האדם מטומאתו אבל נטילת ידים דאכילה יש בהם כונה אחרת כדי להמשיך מים מן הקדושה העליונה על הידים כאשר רוחץ אותם לאכול לחם כאשר יבא במקומו בע"ה כמשחז"ל בשעה שתיקן שלמה נטילת ידים יצאה בת קול ואמר' בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני ולכן יאמר כי מים פסולים יש מי שאומר דלא מברך עלייהו כי מאחר שהנהגו כי אין הרצון בנטילה זו רק לדחות רוח הטומאה ולהעביר אותה מן הידים שלכן סבר דסגי במים הפסולים א"כ נפקא מינה כי אין ראוי לברך עליהם לפי כי הברכה העיקר שלה היא לעורר ולהעלות למעלה אור חוזר על ידי הברכה ובכן

נמשך הטהרה מלמעלה למטה בסוד אור ישר ומאחר כי מים הללו אינן ראוים להמשיך טהרה וקדושה זולת להעביר הטומאה והטינוף לכן אין לברך עליהם ואמנם טוב שישתדל שיהיו לו מים כשרים ויברך עליהם כדמשמע מן הזוהר ממאמר הנזכר נטלא דמיא הוה קמייהו וכו' אמנם אם לא נזדמן לו מים כשרים מברך על הפסולים מאחר דברית כרותה למים כנזכר ויש טעם לדבר : [ב] ידקדק לערות עליהם מים ג"פ וכו' מפני כי כך אחז"ל רוח זו בת מלך הוא ולכן צריך לערות עליהם שלשה פעמים בסירוגין שלשה פעמים והיינו שיטול הכלי של מים בתחילה ביד ימין והוא נותן הכלי ביד שמאל וזהו כענין מי שהוא נותן רשות לשמאל והשמאל מערה המים על יד הימין בתחילה ואחר כך יד ימין לאחר שנטהר מערה ושופך המים על יד השמאל ואחר כך חוזר ונותן הכלי ליד שמאל והוא שופך המים על יד הימין ונותן הכלי ליד ימין והוא חוזר ומערה מים על יד שמאל אח"כ יד של שמאל נותן מים ביד ימין ומשפשף שתי ידים יחדיו הדק היטב נמצא כי מערה על כל יד משתיהן שלשה פעמי' וכן איתא בזוהר ועיקר הדבר הוא לרמוז מש"ה ועתה יגדל נא כח ה' ושני פעמים י"ד בגי' כח בימין וכ"ח בשמאל וכ"ח שלישי באמצעות שתי ידים לפי כי אין יותר משלשה מיני כח והם מפורשים בספר התיקונים ולכן תכוין בהם כי העיקר הוא על ידי הכונה כאמור ולכן כך צריך לערות עליהם בכגון זה כדי להעביר מהם רוח רעה ששורה עליהם מפני כי בת מלך היא כשחז"ל והכל על ידי הכונה כנזכר [: ג] לא יגע בידו קודם נטילה לפה ולא לחוטם ולא לאזנים ולא לעינים וטעם הדבר כבר נתבאר למעלה מפני כי בכל אלו המקומות שורה רוח רעה על האדם להתאחז מהם ולינק מהם מפני כי שם מתגלים שורש הדינים מבוצינא דקרדינותא כנזכר שם ולא תקשה לך מידי משחז"ל כי הנוגע קודם נטילה בעינים או לאוזן וכו' נעשה עור וחרש וכיוצא והרי אינו כן בחוש כי הענין הוא בתורה כמו שאמר הכתוב מי עור כי אם עבדי וחרש כמלאכי אשלח והנוגע באחת מאלה נעשה סומא וחרש בתורה באותו היום כי לא יבין שמועה ולא מה שישמע בתורה : [ד] אפילו מי שנטל ידיו לא ימשמש בפי הטבעת תמיד וכו' ראוי להתבונן האדם מ"ש רבינו הקדוש כי מעולם לא הכניס ידו למטה מאבנטו ויש סוד בדבר אדבר בו בקצרה והענין מיוסד על מ"ש בזוהר פקודי דף רכ"ז וז"ל וכסף פקודי העדה בגין דהאי כל מה דאתפשט' לתת' הכי הוא טב ואף על גב דלאו איהו באתרות' אבל דהבא כל מה דאתפשט לתתא כלא הוא לביש דא אתפשט לטב ודא אתפשט לביש ובגין כך דא אצטריך לארמ' ארמות' ולאסתלקא לעילא ודא אצטריך לאתפשטא לתתא ולכל סטרין בגין דכלהו קאים לטב וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כי חלק הזהב כל מה שהוא מתפשט למטה הוא רע והטעם

שמשמוש היד מזיק לחבורה : [ה] ולא יגע בגיגית שכר שמשמוש היד מפסיד השכר : [ו] אין צריך רביעית לנטילת ידים לתפלה : [ז] טוב להקפיד בנט"י שחרית בכל הדברים המעכבים בנטילת ידים לסעודה : [ח] נטילת ידים שחרית אין נוטלין ע"ג קרקע אלא לתוך כלי : [ט] מים של נטילת ידים שחרית אסור ליהנות

מפני כי הוא בסוד הדין וכל בחינות שהם של דין כל מה שהם יורדים ומתפשטים למטה סטרא אחרא נאחז בהם עד מקום שהם הם אלהים אחרים וכבר נתבאר למעלה כי כוחות הדין נתגלו בחמשה מקומות בהוטמא בפומא בידין ברגלין ולכן מפני שהוא היה יודע כי הידים בהם מתגלים הדינים ולכן לא היה מוריד ידיו למטה כדי שלא יתאחזו מהם סטרא אחרא ולכן נקרא קדוש מפני שלא הי' אחיזה לסטרא אחרא בו כלל ועיקר ולכן יום שמת רבי בטלה כהונה לפי כי לא היה דבוק בו שום טומאה ולכן מזה נלמד כי נזק גדול עושה לעצמו האדם כאשר ממשמש תמיד בפי הטבעת בידו וזה לך האות ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ויתנה להמן ולא נעלם ממך משחז"ל כל מקום שנא' במגילה המלך סתם משמש קדש וחול ולכן אין ראוי להוריד הידים למטה מפני שהיד משמש לדבר מלוה הוא סוד משחז"ל תמר מיעכה באצבע ולכן מעוכות של בית רבי תמר שמן ובזה תבין מ"ש בזוהר פ' בלק דף קפ"ו וז"ל והבריח התיכון באמצעיתא רב ועילאה מכלא ביה קיימין שאר אחרנין וכו' ובריח קדישא אתער בחמש אצבען דידא ומלה תימ' הוא על מה דאמרת. ועל דא כל ברכאן דכהנ' באצבען תליין פריסו דידא דמשה על דא הוה כי כל דא אית בהו לית דינא למהוי בנקיו כד מברכין להו להקב"ה בגין דבהו ובדוגמא דידהון מתברך שמא קדישא עכ"ל והנה הדבר מבואר מן המאמר מ"ש לא ימשמש בפי הטבעת והסיבה לזה כפי פשוטו שלא יביאנו לידי תחתוניות ואמנם כפי מה שנתבאר הסוד של הענין יהיה נמי מה שנתבאר למעלה כי זה רמז למדרגות תחתונות של גיהנם הנקרא שאול תחתית והיינו הסוד בזה מפני שמתאחז בו סטרא אחרא סטרא דמסאבא שהם בסוף כל העולמות בתחתית אדם דעשיה ולכן יזהר ביותר : [ד] ולא יגע במקום הקזה נמי מן הטעם הנזכר שהרי אחד מן המקומות אשר מתפשטים שם הדינים הוא בזרוע כנזכר במאמר באדרא רבה ואע"ג כי כאשר הדינים בזרוע הם מכוסים שם עתה מפני שהקיז דם נתגלה הדין דם שפך ולכן יכול להתאחז משם הקליפה ולכן צריך נטילה המקיז דם כדלקמן ולכן משמוש היד מזיק לחבורה כאמור : [ה] לא יגע בגיגית מפני שמשמוש היד מפסיד השכר והנה דין זה גם הוא על דרך הנ"ל מפני כי השכר הוא בחינת דין בערך של יין ויותר שנאמר יין ושכר אל תשת והיד הוא מוכן להפסיד כי הנה נתבאר כי שם מגלים ה' גבורות באצבעות ולכן כאשר נוגע באצבעות היד בגבורות הללו בשכר שהוא דין מפסיד אותו לפי שמתחבר בחינת הדין זה ולכן נאחז שם סטרא אחרא לינק משם והיינו סוד מ"ש חז"ל פיזור לרשעים הנאה להם והנאה לעולם : [ו] אין צריך רביעית לנטילת ידים לתפילה שהרי כבר נתבאר כי תכלית נטילת ידים זו אינו זולת להעביר רוח רעה מן האדם אך לא להמשיך תוספת קדושה ולכן אין צריך רביעית לפי כי סוד רביעית הוא אות ה' כדאיתא בזוהר פ' פנחס וז"ל רביעית ההין רגלא רביעאה לכרסייא עילאה: [ז] טוב להקפיד בנטילת ידים שחרית בכל הדברים המעכבים בנטילת ידים לסעודה וזה מן הטעם האמור כי התכלית בהם הוא כדי להעביר רוח רעה השורה על הידים כדי שלא ימצא מקום להתאחז משם סטרא אחרא אבל בסעודת האדם ממשיך טהרה וקדושה ולכן נמי טוב להקפיד גם באלו כדי שישאר טהר' וקדושה על הידים:

ענין זה של נטילת ידים שחרית כתב בזוהר פ' וישב דף קפ"ד וז"ל ר"ש פתח ארחץ בנקיון כפי וכו' אבל תא חזי רזא דמלה דהא לית לך בעלמא כלה בר נש דלא טעים טעמא דמותא בליליא ורוח מסאב' שרי' על ההוא גופא ואסתאב וכו' והא אתמר דידוי דבר נש זוהמא דמסאבו אשתאר בהו ועל דא לא יעבר ידוי על עינוי בגין דההוא רוח מסאבא שריא עליו עד דנטיל לון וכד נטיל ידוי כדקא חזי כדין אתקדש ואקרי קדוש. והיך בעי לאתקדשא בעי חד כלי לנטילא וחד כלי לתתא דיתקדש מההוא דלנטילא וההוא דלתת' דיתיב בזוהמא דמסאבו ביה ודא כלי לקבלא מסאבו ודא לאתקדשא מניה דא ברוך ודא ארור וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי המים של נטילת ידים אין נוטלין על גבי קרקע אלא לתוך כלי מפני כי הם טמאים כאשר יבא לקמן ולכן אין ראוי להתבלע בקרקע ולכן שנינו חכמים הזהרו בדבריכם שמא תחובו חובת גלות ותגלו למקום מים הרעים וכו' שראוי להבין למה בא הלווי זה לחכמי' והלא כל אדם צריך להיות זהיר בדבריו ולא פירש מהו הזריזות שיעשה בדבריו הן אמת כי פירשו בזה שהאזהרה היא לחכמים ומכ"ש לזולת ומים הרעים פירשו על אמונות הרעות אמנם דע מאחר דקים לן כי הפשע לא יופשע לכן לפי שהחכמים נמצא בהם קטרוג היצה"ר יותר כמשחז"ל בפסוק ואת הצפוני ארחיק מעליכם זה יצה"ר שהוא צפון בתוך לבו של אדם ארחיק מעליכם וכו' כי הפליא לעשות שמניח ע' אומות ואינו מתגרה אלא בישראל ובת"ח יותר מכלם כי הא דאביי וכו' ולכן הזהיר לחכמים על ענין הדיבור שלא ישנו אותו שכן שנינו גלות בא לעולם על עע"ז ואחז"ל המשנה דיבורו כעע"ז שנאמר והייתי בעיניו כמתעתע ותגלו למקום מים הרעים כענין דרבא שלא השד לנכר להביא מים א"ל למה נתאחרת א"ל עד שעברו מים הרעים ואמנם מים הרעים הם שמור' עליהם סטרא אחרא כענין ההוא רוחא דהוה בההוא מעין ונגלה על החכם ואמר לו כמה זמן היה שם ולא הזיק בריה ובא רוח אחר לגרשו והוא מזיק את הבריות ולכן יאמר כי מים הללו אין ניטלין על גבי קרקע מפני שרוח רעה שורה על הידים בלילה עתה כאשר שופך מים על ידיו נעשים מים הרעים ויבא מהם תקלה לכל העובר עליהם ולכן חזר ואמר מים של נטילת ידים דשחרית אסור ליהנות מהם מפני

שמרתה

ליהנות מהם ולא ישפכם בבית ולא במקום שעוברים בני אדם: [י] נוטל כלי של מים ביד ימינו ונותנו ליד שמאלו כדי שיריק מים על ימינו תחילה: [יא] לא יטול ממי שלא נטל ידיו שחרית: [יב] אם שכשך ידיו בתוך כלי של מים עלתה לו נטילה לקריאת שמע ולתפלה אבל לא לרוח רעה שעליהן אם שכשך ידיו בשלש מימות מחולפים יש להסתפק אם עלתה לו להעביר רוח רעה שעליה: [יג] אם היה ניעור כל הלילה יש להסתפק אם צריך ליטול ידיו שחרית להתפלל ולהעביר רוח רעה מידיו: [יד] השכים קודם עמוד השחר ונטל ידיו יש להסתפק אם צריך ליטול ידיו פעם אחרת כשיאור היום להעביר רוח רעה השורה

מקור

שׁשׁרתה עליהם רוח רעה ולא ישפכם בבית ולא במקום שעוברים שם בני אדם שלא יהיה להם נזק מהם ובזוהר פ' ויחי דף קפ"ד ז"ל ולא בעיין איהון מיין דזוהמ' לאושד' לון בביתא דלא יקרב בהו בר נש דהא בהו מתכנשי סיטרא דילהון ויכיל לקבלא נזקא מאינון מיין מסאבין ועד דיתעבר זוהמא מן ידוי לא יברך ואוקימנא עכל"ה: [י] נוטל כלי ביד ימינו וכו' והכי איתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"ד וז"ל שמאלא נטיל מימינא תדיר בקדמיתא וכו' מיא איהון מימינא ואיהו חדוה מיד יהיב לשמאלא ואתדבקו ביה איהון מים וחדאן ליה וכו' וסימניך מאן דנטיל מיא בידיה ימינא במאנא קדמא' לארקא מיא בשמאלא איהו ולא משמאלא לימינא דהא מיא מימינא נטיל לון שמאלא ובגין כך מיא לא אשתכחו אלא מסטרא דשמאלא וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי תחילה נוטל הכלי ביד ימין ונותנו לשמאל ומן השמאל מריק המים על יד הימין כנ"ל: [יא] לא יטול ממי שלא נטל שחרית ידיו גם זה מבואר בזוהר פ' ויחי דף קפ"ד וז"ל ובגין כך בר נש עד לא יקדש ידוי בצפרא אקרי טמא כיון דאתקדש אקרי טהור ובגין כך לא יטול אלא מן ידא דאדכי בקדמית' דכתיב והזה הטהור אל הטמא דא אקרי טהור ודא אקרי טמא בגין כך בעי חד כלי לנטלא וחד כלי לתתא דא קדיש' ודא מסאבא ומאינון מיין אסור למעבדי בהון מדי אלא בעי לאושדא לון באתר דבני נשא לא עברין עלייהו ולא יבית לון בבית' דהא כיון דאתושדא בארעא רוח מסאבא אשתכח בהון ויכיל לנזקא ואיהפך להון מדרון תחות ארעא דלא יתחזון שפיר: [יב] אם שכשך ידיו לתוך כלי של מים עלתה לו נטילה לק"ש ולתפילה דלא צריך נטילה שלש פעמים אבל לא יועיל להעביר רוח רעה שעליהן שהרי צריך שיבאו בהם המים מכח אדם כאמור והזה הטהור על הטמא ואותם המים אשר שכשך ידיו בהם טמאי' הם וצריך ליזהר מהם כדין המים של נוטל ידיו בכל הפרטים האמורים בהם: אם שכשך ידיו בשלש מימות מחולפים יש להסתפק וכו' עד עתה קיימנו מש"ה כבוד אלהים הסתר דבר אמנם להיות הכרח לפרש קצת מהצורך לדעת מה יעשה ישראל ולכן שמענה ואתה דע לך ותחילה שית לבך כי להיות שכבר נתבאר בהקדמה כי האדם הגשמי הוא תופס מכל העולמות חלק וכדאיתא בתיקונים נפשין מעשיה רוחין מיצירה נשמתין מבריאה ולכן מתחייב מזה כי כל מעשה אשר יעשה האדם תעורר כל המדות שהם בכל עולם מאלו והנה לכן תדע ותשכיל ממולא דבר זה כי כל הדברים אשר יעשה האדם הגשמי מענין הטהרה שבו הוא יהיה סיבה לטהר בחינת הנפש שלו בהוא מעולם העשיה שהרי כאשר ייטן האדם

חיים

לא ישאר בו זולת חלק הנפש בקרבו וכאשר שורה רוח הטומאה על האדם עיקר מה שנאחז הוא בידים לפי כי שם בסוף האצבעות מתגלה הארה של הקדושה הפנימית ושם הצפרנים שהם שורש ליאחז סטרא אחרא באותה. הזוהמא ולכן כאשר האדם יעור משנתו אז טוב לו לרחוץ ידיו ואח"כ פניו ואמנם ענין טהרה זו להיות מכח אדם כענין הרחיצ' של האכילה לפי שבחינת הנפש כבר קבלה טומאה מסטרא אחרא ולכן צריך כי יבא לאדם הטהרה מכח עליון ממנו שיוכל להעביר אותה רוח רעה כי בת מלך היא כמשחז"ל כלומר בתו של סמ' וזה הכח. נמשך מעולם היצירה אשר משם שורש הרוח כאמור ולכן אין הטהרה תלויה במים בלבד אלא בכח מן האדם דיצירה השופך עליהם המים וגם שהאדם עצמו רוחץ ידיו הוא מכח הרוח שחזר בתוכו כשנעור משנתו. אם כן מה מועיל לאדם להעביר הטומאה בעבור המימות שהם מחולפים כי לא מבעיא שלא יועיל לו לענין טהרה אבל המים עצמן הם נטמאים ראשון ראשון אף מעין ובור מקוה מים יתבא' לקמן והעיקר כדי להעביר רוח רעה הוא הכונה הטובה שיהיה מכח אדם ר"ל על ידי שם העולה כ"ח בגי' וגם הוא מכח אדם נעשה והבן ושלש פעמים שרוחץ הם ג' מיני כ"ח מחולפים הלא הם כתובים בתיקונים באורך: ועוד ימלא טוב טעם בענין רמז כי הנה שלש פעמים הללו הם דוגמא אל האדם שנטמא בחטא לפי שנאמר אין אדם צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ר"ל אע"ג דקים לן בא לטהר מסייעין אותו לא יהדל מלחטא בשוגג לפרקים ולכן בא הצורך להיות הטהרה שלו על ידי המים וסימן ורוח אלהים מרחפת על פני המים ר"ל מלת מרחפת נוטריקון מת פרח כי כאשר האדם ישן מת הוא ופרח ממנו בחינת הרוח ולכן נאמר ורוח אלהים כאשר אלהים משמים השקיף על בני אדם ומחזיר להם הרוח כדאיתא בזוהר וז"ש לראות היש משכיל בעצמו דורש את אלהים בסוד הגלות החיל שנעשה בחי' אלם שנאמר נאלמתי דומיה אז רוח אלהים זה מרחפת על פני המים הם שני דברים רומזים למים כמשחז"ל התורה שנאמר כל צמא לכו למים והתשובה הנק' מים שנא' שפכי כמים לבך ולכן צריך להיות מכח אדם בזמן שנמלא בו כח כמש"ה וזכור את בוראך בימי בחורותיך וכך אחז"ל בפ' אפריון זה העולם עשה לו מלך שהשלום שלו מעצי הלבנון בעלת התורה המלובנת במצותיה ובעלת התשובה המלובנת בדבריה ולכן צריך לערות ג' פעמים מים לרמוז מש"ה הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר וכבר כתב הרמב"ם ז"ל כי ליחיד מוחלין לו פעמים ולציבור שלש פעמים כך כתב בהלכות תשובה ולכן בא החיוב לרחוץ ג' פעמים

כל

השורה על הידים: [טו] ישן ביום יש להסתפק אם צריך לערות מים עליהם שלשה פעמים: [טז] דוד היה נזהר שלא לישן שיתין נשמי כדי שלא יטעו' טעם מיתה: [יז] יש נוהגים לרחוץ פיהם שחרית מפני הרירים שבתוך הפה: [יח] אלו דברים שצריכים נטילה במים הקם מהמטה והיוצא מבית הכסא ומבית המרחץ והנוטל צפרניו והחולין מגעליו והנוגע ברגליו והחופף ראשו וי"א אף ההולך בין המתים ומי שנגע במת ומי שמפלה כליו והמשמש מטתו והנוגע בכנה והנוגע בגופו בידו ומי שעשה אחת מכל אלו ולא נטל אם ת"ח הוא תלמודו משתכח ואם אינו תלמיד חכם יוצא מדעתו: [יט] המקיז דם מהכתפים ולא נטל ידיו מפחד שבע' ימים המגלח ולא נטל ידיו מפחד

כל יד והוא רמז ליחיד ופעם שלישית שופך על שתי ידיו ומשפשף אות' זו בזו והיינו לרמוז על פעם שלישי שמוחל הב"ה לציבור גם אותו היחיד הוא בכלל כמלא כי לעול' מוחל גם ליחיד שלש פעמים כאשר ביארתי בפי' על התורה וכל זה צריך להיות נוכח אדם כאמור כי יעשה הטובה מדעתו ורצונו הטוב במחשבת הלב שהם הרוח וכחו ונודע אשר הוא אדם אז המי' של הטהרה והתשוב' מטהרין אותו מבית ומחוץ: וכאשר יעשה האדם מעשיו לשם שמים על דרך זה הנה בודאי נטהרי' המדו' עליונות שבעולם שעשה ונבדלים מסטרא אחרא לפי כי הנה שם הוא ענין התערובות שמתערב טוב ורע כנודע מן התיקונים כי שם מתערבים סטרא אחרא עם סטרא דקדושה ולפי כי התערובות זה הוא מבית ומחוץ כמ"ש בתיקונים אית אילנא דקליפה דילית מבחוץ ויש שהפרי מבחוץ והגרעין מבפנים וזה הוא צודק בעולם הנפשי' ולכן צריך האדם לטהר עצמו מבית ומחוץ כי לכן נעשה הדוגמא שלו למעלה ונטהרה מכל בן נכר וזה יהיה ע"י שמפנה עצמו בתחלה כדאיתא בזוהר פ' במדבר ולכן נטהר מבפנים ואחר כך על ידי שמריק המים על ידיו שהם סוד החסד דוחה הדינים מבחוץ כדאיתא בזוהר פ' נ. דף ל"ה. וז"ל אתו שאילו לר' שמעון אמר לון ודאי אל זועם בכל יום וכו' אל בכל אתר הוא נהירו רב דהמנותא עילאה וקיימא בקיומיה ואלמלא דהאי אל אתער בעלמא לא יכיל עלמא למיקם אפילו שעתא חדא מקמי דינין תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא וכו' הה"ד ואל זועם. בכל יום נזעם או זעום לא כתיב אלא זועם בכל יומא ויומא ודינא אשתכח דהי לון לבר וקיימא הוא ומבסם עלמא הה"ד יומם יצוה ה' חסדו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מדת החסד הוא המכניע וזועם לבעלי הדין והוא בחינת המים שהם סטרא דימינא כנודע ואמנם זה יהיה מכח אדם שנאמר יומם יצוה ה' חסדו כנזכר כנודע כי שם הויה עולה בגי' מ"ה ונודע אשר הוא אדם בגימ' וע"י כח שלו דוחה הטומאה והזה הטהור על הטמא וכח זה הם אותיות המלוי כנודע ליודעי חן והם שלשה מיני כח מחולפים כאמור ועל ידי מעשה האדם הגשמי שנטהרו פנימי וחיצון גורם כביכול טהרה באדם דעשיה פנימי וחיצון כנז': [יג] אם היה נעור כל הלילה יש להסתפק אם צריך לטול ידיו וכו' איתא בזוהר פ' תרומה דף קע"ג. וז"ל כד רמש ליליא והא אתחשך כל אינון רוחין בישין וזינין בישין כלהו מתבדרן ומשטטן בכל עלמא וכו' רזא לחכימין. מלאכי עלאין וישראל לתתא כלהו דחקי בההוא סטרא אחרא. מלאכין עלאין כד בעאן לאתאחדא במאריהון לא יכלון עד דדחיין לה לבר. מה עבדין נחתין שתין רבוא דמלאכי קדישי ואפילו שינתא על כל בני עלמא כיון דאיהי נחתא דדחיין לה לבר ויהבי לה כל עלמא דא בההוא שינתא כדין. איהי שלטא עלייהו ומקבלין מסאבו מינה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי סטרא אחרא לא ישלוט על האדם עד שיישן דהא אפילו ענין השינה אינה נגד סטרא אחרא אלא שהיא ריבא מלאכים קדושים הם היורדים מלמעלה ומפילים השינה על בני האדם ולכן תיקנו חז"ל לברך להב"ה המפיל חבלי שינה על עיני וכו' כי זה יהי' מסטרא דקדושה ולאחר שיוצא הרוח מבני אדם וישן אז שורה עליו סטרא אחרא כאמור אם כן כאשר יהיה האדם נעור כל הלילה אין סטרא אחרא יכולה לשרות עליו רק עד שיישן והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה וזהו הטעם שצריך לישן שתין נשמי עד שיטעום טעם מיתה כדלקמן דהיינו עד שמסתלק לגמרי כח הרוח שהוא כולל שם קלוות והבן ומאחר שאין שורה על האדם סטרא אחרא אין בו טומאה ואין ספק כלל ואין צריך ליטול ידיו שחרית לק"ש ולתפלה משום ארחץ בנקיון כפי דהוה ליה כמו שטבל ובנה מזבח והקריב עליו קרבן כדלקמן: [יד] השכים קודם עמוד השחר ונטל ידיו יש להסתפק אם צריך ליטול ידיו פעם אחרת כשיאור היום וכו' הנה גם ענין זה הוא מבואר עם מה שהובא במאמר הקודם דאפילו אם ניעור כל הלילה אין רוח הטומאה שורה עליו לפי כי אינו שורה רק על מי שישן כאמור ומאחר שכבר רחץ ידיו והעביר ממנו רוח הטומאה אין לו רשות עוד לחזור ולשרות על האדם כדאי' בזוהר פ' בראשית דף כ"ג וז"ל ת"ח כל בני עלמא בשעתא דניימי על ערסייהו בליליא טעמי טעמא דמותא ומגו דטעמי טעמא דמותא האי רוח מסאבא שטייא על עלמא וכו' ושרייא על ידוי דבר נש ואסתאב וכד אתער ואתהדר ליה נשמתיה בכל מה דיקרב בידוי כלהו מסאבי וע"ד לא יסב מאנוי לאלבשא ממאן דלא נטיל ידיו וכו' וע"ד לא יטול בר נש ממאן דלא נטיל ידוי בגין דאמפיך עליה ההוא רוח מסאב וכו' הנה מבואר כי אין רוח רעה שורה אלא על הישן במטה וכאשר ניעור אם נטל ידיו אין לו רשות לשרות על האדם פעם שניה אבל טוב לרחוץ פעם שניה מן הטעם הנז' ארחץ בנקיון כפי אבל לא מטעם רוח רעה נפקא מינה כי אין צורך במים של רחיצה זו להיות מדקדק בהם כמו ברחיצה שהוא להעביר רוח הטומאה וטוב להיות אלו מים מרובים לפי שהם של טהרה ויכול לרחוץ ע"ג קרקע גם מותר ליהנות מהם כי הם מים קדושים: [טו] ישן ביום יש להסתפק אם צריך לערות עליהם מים ג' פעמים וכו' גם

מפחד שלשה ימים הנוטל צפרניו ולא נטל ידיו מפחד יום אחד ואינו יודע ממה מפחד: [כ] הרוחץ פניו ולא נגבם יפה פניו מתבקעות או עולה בהן שחין ורפואתו לרחוץ הרבה במי סילקא: [כא] צריך ליזהר בתפלה או באכילה שלא ליגע בשוק וירך ובמקומו' המכוסים באדם לפי שיש שם מלמולי זיעה וכן שלא לחכך בראשו אבל מקומות המגולים בראשו ובפניו ומקום המגולה שבזרועותיו אין להקפיד: [כב] אם אין לו מים יקנח ידיו בצרור או בעפר או בכל מידי דמנקי ויברך על נקיות ידים ויועיל להתפלל אבל לא להעביר רוח רעה שעליהן: [כג] לא תקנו נטילת ידים אלא לק"ש ולתפלה אבל ברכות דשחרית יכול לברך קודם נטילה אלא אם כן הוא ישן על מטתו ערום שאז אסור להזכיר את השם עד שינקה אותם:

דין זה מבואר מדברי המאמר הקודם ונוסף עוד ללמוד ממה שאמר בזוהר פ' בראשית דף י': וז"ל ואסיר לברכא בידין מסואבות ומזוהמות. וכן כל שעתא בגין דבשעתא דבר נש נאים רוחיה פרחא מניה ובשעתא דרוחיה פרחא מניה רוחא מסאבא זמין ושרייא על ידוי ומסאב לון ואסיר לברכא בהו בלא נטילה. ואי תימא אי הכי הא ביממא דלא נאים ולא פרח רוחיה מניה ולא שרייא עליה רוחא מסאבא וכד עאל לבה"כ לא יברך ולא יקרא בתורה אפילו מלה חדא עד דיסחי ידוי וכו' רוחא חדא אית בכל בה"כ וכו' ומיד שרי על אינון אצבען דידוי דבר נש וכו' הנה מבואר מן המאמר כי ביום אינו שורה על ידי האדם רוח מסאבא כלל ולכן נמי אע"ג שישן אין שורה כלל ולכן כלל הדברים כי כדי שיוכל לשרות על האדם רוח מסאבא צריך שלשה דברים כי צריך להיות שוכב במטה וצריך שישן שתין נשמי וצריך שישן במטה מתחלת הלילה מפני כי אז מתפש' סטרא אחרא בעולם כנ"ל במאמרים ומאחר שצריך שישן לכן אם היה עומד אינו שורה עליו ואם הוא ביום אע"ג שישן במטה אין שורה רוח רעה דהא ביום אין לו רשות כלל כנ"ל ואפילו מחצות לילה ואילך אין להם עוד רשות וכדאיתא בב"ר ההוא דאמרה ליה אימיה זיל אייתי סכין למקטע טיבורך פגע ביה רבהון דשידי אמר ליה זיל גלוג לאמך דקרא גברא דאלולי כך מאינא יתך וקטלנא לך וכו' הנה מבואר מדברי המאמ' כי מקריאת הגבר ואילך שהוא אחר חצות אין להם עוד רשות להזיק מכ"ש לטמא את האדם: [טז] דוד היה נזהר שלא לישן שתין נשמי כדי שלא יטעום טעם מיתה והסיבה לזה נתבאר בזוהר פ' ויגש דף ר"ז. וז"ל ודוד מלכא הוה נטיר כל יומוי דלא יטעום טעם מיתה בגין דשינתא חד משתין במיתה איהו ודוד בגין דוכתיה דאיהו חי לא הוה נאים שתין נשמי דעד שתין נשמי חסר חד איהו חי מתמן ולהלאה טעים בר נש טעמא דמותא ושליט ביה סטרא דרוח מסאבא ודא הוה נטיר דוד מלכא וכו' בגין דשתין נשמי חסר חד אינון נשמי עילאין ואלין רזא דילהון דתליין בהון חיי מכאן ולתתא רזא דמותא הוא וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי מי שאינו ישן שינה של עיקר דהיינו שתין נשמי אינו טועם טעם מיתה לפי שאינו יכול לשרות עליו רוח הטומאה כנז': [יז] יש נוהגים לרחוץ פיהם שחרית מפני הרירין שבתוך הפה כבר נתבאר למעלה כי בחמשה מקומות מתגלים הדינים שם אבל אינו שורה רוח הטומאה רק בידים ולכן הנוהג כן הוא מדרכי גסות הרוח והרירין הם בריאות לאדם ואין זה כבוד לה' ולא נכון לעשות כן משום לא

תלכו בחוקות הגוי אבל ומה לעשות אם הוא אסתנים: [יח] הנה כל הדברים הללו שאמרו חז"ל כי צריכים נטילה לא פורש הטעם שלהם ואין כלם מטעם אחד לפי כי יש בהם דברים שהם צריכים נטילה מפני רוח הטומאה ששורה על הידים באותה שעה וכגון הקם מן המטה כנ"ל כי מפני שישן לכן שרתה רוח רעה על ידיו בלילה גם היוצא מבה"כ צריך נטילה מפני כי רוח רעה נמצא שם ושורה על ידיו של אדם הנכנס שם כנ"ל במאמ' וכן היוצא מבית המרחץ והנוטל צפרניו ואם מעט הוא אמנם החולץ מנעליו והנוגע ברגליו גם החופף את ראשו אין זה מפני רוח רעה אלא משום נקיות אבל המהלך בין המתים ומי שנגע במת הוא משום טומא' ושאר הדברי' כנ"ל אבל יש ביניהם הפרש ונפקא מיניה לענין הנטילה כי הדברים שהם מפני רוח רעה יותר חמורים ולכן צריך לעשות נטילה מעולה חוץ מנטילת שחרית שצריך לערות ג' פעמים ואין ניטלין ע"ג קרקע וכל הדברים הנזכרי' מה שאין צריך כן לנטילת היוצא מבה"כ דאע"ג כי שורה על ידיו רוח רעה כנ"ל במאמ' אינה בת מלך תדע שהרי נכנס אדם לבה"כ בטלית קטן כדלקמן ולכן הרחילה אע"ג שצריך להיות עד הפרק אין צריך כלי וכיוצא אבל צריך לרחוץ כעין של שחרית אבל היוצא מבית המרחץ והנוטל צפרניו וכו' אין צריך רחילה ג' פעמים ההולך בין המתים והנוגע במת שהוא משום טומאה ולאו דוקא ההולך בין המתים אלא נכנס לב"ה בתוך ד' אמות הרי זו שהוג' קברות וצריך רחילה ולא ינגב ידיו כלל וצריך רחילה ג' פעמים ואין צריך כלי וכן בשאר המשמש מטתו משום טומאה כדאיתא בזוהר ובאדרא רבה ע"ש ואמר מי שעשה אחת מכל אלו ולא נטל ידיו אם ת"ח הוא תלמודו משתכח מפני כי כן רוח הטומאה הוא גורם השכחה כנודע ואם אינו ת"ח יוצא מדעתו לאו למימרא שיהיה כסיל לגמרי אלא שיהיה עושה מעשיו בלתי מכוונות כפי הדעת השוה: [יט] המקיז דם מן הכתפים ולא נטל ידיו וכו' הנה בחילוקים הללו הוא מורה על מה שאמרתי דאע"ג כי כל העושה אחת מהנה צריך ליטול ידיו אמנם אין הצורך של כלם מטעם אחד וזה לך האות כי המקיז דם מהכתפים ולא נטל ידיו מפחד ז' ימים אמנם המגלח ולא נטל ידיו מפחד. שלשה ימים בלבד והנוטל צפרניו ולא נטל מפחד יום אחד בלבד כל זה הוא מורה על ענינים חלוקים זה מזה ואמנם ענין הפחד שמפחד האדם היינו להיות כי נאחז בו הקליפה עד תום זה השיעור ולכן אין בידו להסיר ממנו אותו הפחד וכמשחז"ל האי מאן דמבעית אע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי: [כא] צריך ליזהר בתפלה

ובאכילה

ובאכילה שלא יגע בשוק ובירך וכו׳ ובמקומות המכוסים באדם לפי שיש שם מלמולי זיעה ואע״ג שאין שם עתה וכן שלא לחכך בראשו וכל זה משום נקיות ומכל מקום אם עבר ונגע מקנח ידיו בכותל או בבגדו ולא יפסיק ולא ימנע מן האכילה דלא גרע ממ״ש לייט ר״י למאן דמהדר אמיא כדלקמן : [כב] אם אין לו מים יקנח בצרור או בעפר וכו׳ ודין זה הוא הנוגע לצורך ק״ש ותפלה כמשחז״ל לייט ההוא צורבא מרבנן על מאן דמהדר בתר מיא בעידנא דצלותא דכתיב ארחץ בנקיון כפי כל דבר דמנקי אבל לאותם דברים הנ״ל כבר נתבאר שאין צריך רק לקנח ידיו בכותל או בבגדו כאמור : [כג] לא תקנו נטילת ידים אלא לק״ש ולתפלה משום טהרה דילמא נגע בידיו במקום המכוסה משום דידים עסקניות אמנם כפי׳ הנ״ל דבר גדול הוא לקדש ידיו. דהוי כאלו טבל כמשחז״ל מדלא קאמר ארחיץ והוי כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן דכתיב ואסובבה את מזבחך ה׳ וכו׳ אבל לענין ברכות השחרית יכול לברך בלא נטילה אלא א״כ ישן על מטתו ערום וכו׳ אמנם מן הזוהר משמע כי לא יברך עד שיטול ידיו כדאיתא במאמר הנ״ל בפ׳ בראשית דף י׳: דהכי קאמר ובשעתא דרוחיה פרחא מניה רוחא מסאב׳ זמין ושרייא על ידוי ומסאיב לון ואסיר לברכא בהו בלא נטילה עכ״ל וכן הוא מפורש פ׳ וישב דף קפ״ד ושם נאמר ר״ש פתח ארחץ בנקיון כפי וכו׳ ת״ח רזא דמלה הכא דהא לית לך בעלמא בר נש דלא טעים טעמא דמותא בליליא ורוח מסאבא שרייא על ההוא גופא וכו׳ ועד דיתעבר זוהמא מן ידוי לא יברך וכו׳ הנה מבואר משני מאמרים אלו כי מ״ש לא יברך הוא מפני רוח רעה ששורה על האדם ולכן אסור לומר הברכות עד שיטול ידיו נטילה מעולה להעביר מידיו רוח רעה ואחר כך יאמר הברכות ויזכיר את השם אחר שהוא קדוש כנ״ל :

ה כוונת הברכות ובו סעיף א׳ :

[א] יכוין בברכות פירוש המלות. כשיזכיר השם יכוין פירוש קריאתו באדנות שהוא אדון הכל ויכוין בכתיבתו ביו״ד ה״א שהיה והוה ויהיה ובהזכירו אלהים יכוין שהוא תקיף בעל היכולת ובעל הכחות כלם :

[א] בלי ספק כי טוב לכוין האדם בברכות כשהוא מברך להקב״ה בפירוש המלות בסגנון זה ומה גם כאשר יזכור השם יכוין פירוש קריאתו באדנות שהוא אדון הכל ויכוין בכתיבתו ביו״ד ה״א כי כן אחז״ל בב״ר ויקר׳ האדם שמות לכל הבהמה ולכל החיה וכו׳ א״ל הב״ה ואני מה שמי אמר לו אדני אמר לו למה. אמר לו לפי שאתה אדון על הכל הה״ד אני ה׳ הוא שמי הוא השם שקרא לי אדם הראשון והמשכיל יראה כי זה השם כתוב הויה ואיך הוא אומר הוא השם שקרא לי א״ה אלא הענין הוא כי כאשר קרא שם א״ה להב״ה לא הוציא מפיו זולת שם אדני ולכן שאל לו הב״ה היות כוונתו מה בלבו שהיה הלון בשם הויה ויבטא בשפתיו אדני לכן אמר לו למה קראת לי אדני ואין פיך ולבך שוים א״ל מפני שאתה אדון על הכל ובשם הויה ר״ל ממלי׳ הויות והרי כמה הויות ממליאי׳ הויות אחרות אמנם שם זה עדיף לומר שאתה אדון על הכל הה״ד אני ה׳ ר״ל מלת אני הוא בגי׳ אדני וה׳ שניהם הוא שמי שקרא לי א״ה שניהם כאחת ה׳ במחשבה ואני שהוא אדני בביטוי פה ויש לי לתת רמז דבר ממש״ה ויקרא האדם שמות וכו׳ ולאדם בטעם גדול ופנה למעלה לרמוז כי כמו שקרא שמות לכל ג״כ קרא שם ולאדם שנאמר בו כמראה אדם על דמות הכסא קרא לו שם ושם אדם היינו שם הויה כי הוא בגי׳ אדם ולכן יכוין שהיה והווה ויהיה והמלי׳ כל ההויות ובקריאתו יכוין בשם אדני שהוא אדון על הכל ובמלת אלהים יכוין שהוא ברא העולם בשם זה שנאמר בראשית ברא אלהי׳ להודיע שהוא התקיף בעל היכולת ובעל כל הכחות שנבראו בעולם אמנם כוונת אלו הם למי שאין יכולת בדעתו לחשוב מחשבות מלבד אלה אז יתרצה בזה והיה קטון וגדול נער וזקן זה שקנה חכמ׳ כלם שוים כי יסמוך דעתו למ״ש בזוהר פ׳ יתרו דף ל״ג: וז״ל ובעובדא דלתתא לשמה אסתלק עובדא לעילא ואתתקן כדקא יאות. כגוונא דא בעובדא דגופא אתתקן עובדא דנפשא בההוא רעותא דהא קב״ה בעי לבא ורעותא דבר נש. ואפילו הכי אי לאו תמן רעותא דלבא דאיהו עיקרא דכולא על דא צלי דוד ואמר ומעשה ידינו כוננה עלינו וכו׳ מאי כוננה עלינו כוננה ואתקין תיקונך לעילא כדקא יאות. עלינו אע״ג דלית אנן ידעין לשואה רעותא אלא עובדא בלחודוי מעשה ידינו כוננהו להוות דרגא דאצטריך לאתתקנא וכו׳ והנה מבואר מזה המאמר כי מאחר שאין האדם יודע לכוין יותר מקבלו הב״ה אמנם זה יהיה למי שאין בלבו הכנה והבנה בדעתו לכוין יותר אבל אם הוא פקח ויש רוחב בדעתו להשיג יותר ולכוין במשכלו׳ נק׳ עבריין ועונשו גדול דהא איתא בזוהר פ׳ תרומה דף קס״א: וז״ל בשעתא דסליק ברעותא דקב״ה למברי אדם קאים קמיה דיוקניה וקיומיה כמה דאיהו בהאי עלמא ואפילו כל אינון בני עלמא עד לא ייתון בהאי עלמא וכו׳ ובשעתא דזמינין לנחתא בהאי עלמא קארי קב״ה לחד ממנא דמני קב״ה ברשותיה כל נשמתין דזמינין לנחתא בהאי עלמא וא״ל זיל אייתי לי רוח פלוני בההיא שעתא אתיא ההוא נשמתא מתלבש׳ בלבושא דהאי עלמא וההוא ממנא אחזי לה קמי מלכא קדישא קב״ה אמר לה ואומי לה דכד תיהות להאי עלמא דתשתדל באורייי׳ למנדע ליה ולמנדע ברזא דמהימנותא. דכל מאן דהוי בהאי עלמא ולא אשתדל למנדע ליה טב ליה דלא יתברי וכו׳ הה״ד אתה הראת לדעת אתחזיאת על ידא דההוא ממנא קמיה קב״ה לדעת וכו׳ מהו למנדע כי ה׳ הוא האלהים וכו׳ למדנו מזה המאמר כי העובר על זה הוא עובר על השבועה וענשו גדול כדאיתא בזהר פ׳ פקודי דף רמ״ז : וז״ל האי חיותא יופיא״ל שמיה ואיהי קיימא בכל רזי דחכמתא וכו׳ כד נשמתא סלקא לגביה כדין שאל לה ברזא דחכמתא דמאריה וכפום האי חכמתא דרדיף אבתרה ואדבק הכי יהבי ליה אגריה ואי יכול לאדבקא ולא אדבק דחי לה לבר ולא עיילא וקיימא

תחות ההוא היכלא בכסיפו. וכד נטלי גדפייהו אינון שרפים דתהות' כדין כלהו בעשי בגדפייהו ואוקדו לה עכל"ה הנה הדבר מבואר מזה המאמר כי מי שיש יכולת בדעתו להתבונן ומתרשל עונשו הרבה ואיהו דאפסיד אנפשיה ואיתא נמי בזוהר פ' ויקהל דף ר"י: וז"ל כד סלק' נשמת' בההוא פתחא דרקיעא לעילא אזדמנן לה לבושין אחרנין יקירין עילאין דאינון מרעותא וכוונה דלבא באורייתא ובצלותא כד סלקא מתעטרא מההוא עטרא מאן דמתעטר ואשתאר חולקיה להווא בר נש ואתעביד מניה לבושין דנהורא לאתלבשא בהו נשמתא לסלקא לעילא ואף על גב דאוקמוה דאינון לבושין בעובדין תליין אלין לא תליין אלא ברעותא דרוחא כמה דאתמר לקיימא גו מלאכין רוחין קדישין ודא איהו ברירו דמלה. ובוצינא קדישא אוליף מן אליהו הכא ז"ל הנה מבואר הדבר מן המאמר כי על ידי הכוונה טובה בתורה ותפלה נעשה לאדם לבושים עליונים מנהורא לחלק הנשמה לעמוד לפני הב"ה בערך המלאכים ולכן מי שאינו מתכוין כפי הראוי בשמות הקדש מלבד שגורם העדר אלה מתחסר הוא מאותם לבושים דנהורא ולכן עונשו גדול כנ"ל במאמר הקודם כי על המכוין כראוי נאמר אשרי אדם מצא חכמה כנז' במאמר הקוד' בזוהר והיינו מאי דסמיך ליה כי טוב סחרה מסחר כסף וכו' וכי צריכא למימר אלא הרי קאמר טוב סחרה בסגנון זה בכוונה בתורה יותר מסחר כסף של המחזיק ביד עומלי תורה דאע"ג שנאמר בצל החכמה בצל הכסף היינו לענין הצל והחופה שעתיד לעשות הב"ה להם אבל לא כן יהיה שותף המחזיק עם המכוין בתורה באותם לבושים כמש"ה ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה כי אינו נשרף על ידי אש השרפים כאמור ויש רמז במ"ש מצא חכמה כי מצא הוא רמז למלאך שמשמיע תלמודו לפניו יופיא"ל בגי' מוצא חכמה. ולכן אם תרצה להיות מיראי ה' וחשבי שמו כדאיתא בזוהר מלשון וחשב האפוד התבונן מ"ש בזוהר פ' עקב דף רע"א ברזא דברכאן כמה טובה כפולה גורם האדם המתכוין לו ולכל העולמות ומכריזין בכל העולמות דא איהו דורונא דשדר פ' ואין להאריך בדברים פשוטים :

[א] **הנה** כל הפירושים הללו כלם נכוחים למבין אמתיים ורובם מדברי חז"ל במדרש אמנם תקנות

ו דין ברכת אשר יצר ואלהי נשמה ופירושיו ובו ד' סעיפים:

[א] כשיצא מבית הכסא יברך אשר יצר את האדם בחכמה שבריאת האדם היא חכמה נפלאה. וי"מ על שם שהגוף דומה לנוד מלא רוח והוא מלא נקבים כדלקמן בסמוך. וי"מ בהחכמה שהתקין מזונותיו של אדם הראשון ואחר כך בראו וברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים פירושו נקבים רבי' כגון פה והוטם ופי טבעת וגם ברא בו איברים רבים חלולים כגון לב וכרס ומעיים. שאם יסתם אחד מהם כלומר שבנקבים יש נקב אחד שהוא הפה שכשהוא במעי אמו הוא סתום וכשיוצא לאויר העולם הוא נפתח ואם כשיב' לאויר העולם היה נשאר סתום לא היה אפשר להתקיים אפילו שעה א' והאברים החלולי' אם היה נפתח א' מהם לא היה אפשר להתקיים אפי' שעה א'. ועוד יש לפרש שגבול יש לאדם שיכולים נקביו ליסתם ולא ימות וכיון שעבר אותו הגבול אי אפשר להתקיים אפילו שעה א'. וכיון שבכלל הנקבים הם פי הטבעת ופי האמה ובכלל האברים החלולים שאם יפתח אחד מהם אי אפשר להתקיים הם כרס ומעיים שפיר הוי שבח זה מענין עשיית צרכיו ואפשר עוד שמאהר

הראשונים וסידור מגיהם לא כוונה אחת בלבד נתכוונו כי רוח ה' נוססה בם כי לכן הם נקראים סופרים עד מקום כי בעלי החכמה האלהית התנאים ר"י ורבי יוסי הם משבחים אותם כדאיתא בזוהר פ' תרומה קמ"ו וז"ל מלין אלין סליק לון לבוצינא קדישא דאיהו מתקן תשבחין מתיקין וכו' ואיתא פ' בלק דף קנ"ו וז"ל כמה מתיקין מילין עתיקין דסדרו קדמאי ואנן כד טעמין לון לא יכלין למיכל וכו' והנה איתא בזוהר פרשת תרומה דף קמ"ד: ז"ל ותנינן ביומא תניינא לעובדא דברא שית דאתברי ביה גיהנם אתעביד חד גופא ברזא דאדם ואינון שייפין ממנן דמתקרבין לאשא מתין ומהדרן כמלקדמין. ודא בגין דאתקריבו לגביה האי חויא ואיהו אדם קדמאה דאתפתא גו משכנא בהאי חויא ועל דא מית וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי יש בחינה למעלה רוחנית ונודע אשר הוא אדם דשייך ביה ביטול ומיתה ובזה האדם יצדק כל הכתוב בברכה זו על פי הסוד דהיינו מ"ש אשר יצר את האדם בחכמה רמז לזה האדם והוא בחכמה נפלאה והתבונן כי אין הכונה להגיד על האדם הגשמי כי דבר פשוט הוא אמנם הרצון לומר כי יש דוגמא לאדם זה הגשמי אדם ג"כ לעומתו למעלה כי הבריאה של אדם זה בו שייך בעלם כל אלו החלוקות כמשמען וכפי פשוטן מבלי שיצטרך לדחוק עצמינו על כל אלה הפירושים ואע"ג כי אמתיים הם כאמור עכ"ז באדם זה הרוחני הכל הוא צודק בעצם ומה שאמר בנוסח הברכה. אשר יצר את האדם מלת את היינו לרבות הנקבה נמי כי כן אדם זה האמור נולד אדם כלול זכר ונקבה כדאיתא בלשון זה המאמר וז"ל ותא חזי והכי אוליפנא כל מה דעבד קב"ה עילא ותתא כלא ברזא דדכר ונוקבא איהו וכו' ובכל אתר אדם דכר ונוקבא איהו וכו' הנה עתה הדבר מבואר כי מ"ש את האד' היינו זכר ונקבה בסגנון אחד ברא אותם בחכמה עליונה נפלאה וברא בו נקבים ואע"ג כי עתה הוא אמר בלשון בריאה ובתחילה אמ' לשון יצירה אשר יצר את האדם הענין הוא מפני כי אלו הנקבים שהוא אומר לאו דווקא הם בענין היצירה אלא הם יותר עליונים ואמנם בענין האדם זכר בו ענין יצירה לרמוז על איזה בחינת אדם מדבר אמנם לענין הנקבים שנמשך בהם השפע והמזון נקט יותר למעלה לפי שהרי הוא אומר ב' פעמים נקבים נקבים והרצון אינו בלבד

שמאחר שאם יוצא לנקביו ביותר עד שאם עבר הגבול ימות בכלל שאם יפתח אחד מהם הוא והוי שאם יפתח אחד מהם נמי מענין עשיית צרכיו ממש. רופא כל בשר על שם הנקבים שברא בו להוציא פסולת מאכלו כי אם יתעפש בבטן ימות והוצאתו היא רפואה. ומפליא לעשות מפני שהאדם דומה לנוד מלא רוח ואם יעשה אדם בנוד נקב כחוד' של מחט הרוח יוצא והאדם מלא נקבים ורוחו משתמרת בתוכו הרי זה פלא. ועוד יש לפרש על שם שבורר טוב המאכל ודוחה הפסולת: [ב] יש נוהגים להמתין לברך על נטילת ידים עד בואם לבית הכנסת ומסדרים אותם עם שאר הברכות ובני ספרד לא נהגו כן: [ג] ברכת אלהי נשמה אינה פותחת בברוך מפני שהיא ברכת ההודאה וברכות ההודאה אין פותחות בברוך כמו שמצינו בברכת הגשמים: [ד] יש נוהגין שאחר שבירך ברכת השחר וענו אחריו אמן הוזר אחד מהעונים אמן ומברך ועונים אחריו אמן וכסדר הזה עושים כל אותם שענו אמן תחלה אין לערער עליהם ולומר שכבר יצאו באמן שענו תחלה מפני שהמברך אינו מבוין להוציא אחרים ואפי' אם היה המברך מכוין להוציא אחרים הם מכוונים שלא לצאת בברכתו:

כנגד על הנקבים שהם דומים את המותרות אלא ג"כ על הנקבים העליונים שרומז לעינים ואזנים וכו' ולכן זכר בהם לשון בריאה ואיתא בזוהר באדרא רבא בענין עינא פקיחא דלית גבינין על הוא עינא לא בתים אפילו רגעא חדא וכו' ואל תחשוב כי מאמר זה מדבר למעלה עמוק עמוק מי ימצאנו ואין שייך ענין זה זולת בעולם האצילות בלבד אינו כן כי יש לדעת כי אפילו בפרטים של עולם העשיה יש דוגמא לזה לא יעדר דבר ובכן ילדק מ"ש בברכה שאם יסתם אחד מהם אי אפשר להתקיים אפילו שעה אחת כי כן הוא באמת אם יסתם זה העין שעה אחת היה העולם מתבטל אמנם עם זה תשכיל ותדע ממולא דבר זה מ"ש שאם יסתם ואינו אומר יסגר. לפי כי הנקב של העין הנז' אין שם עפעפים פועלים כלל ולכן אינו צודק לומר אלא שאם יסתם דאולי אי אפשר להתקיים וגם בזה ילדק הנוסח' באמר אחד מהם לפי כי בזה ירמוז לאותו עין את הנז' שהיא פתוחה תמיד בסוד עינא פקיחא כי אין צודק לומר בבחינה זו שתי עינים וכן נמי אמר שאם יפתח אחד מהם היינו. נמי על הנקב שהוא דוחה את המותרות מהם כדאיתא בזוהר פ' בלק בפ' במשעול הכרמים באותו הנקב עליון שיוצא ממנו התמלית לאתזנא כל אינון ממנן דלעילא וכל אינון כתרין תתאין והנה השפע הזה שהוא יורד אל העולמות בלי ספק אם יפסק אפילו רגע אחד מיד הכל הם מתבטלים ונפסדים ולכן סיים בה הכי רופא כל בשר לומר דלא שייך בכל השינויים הללו הנז' בהם ענין רפואה שהוא הפך החולי זולת באדם זה הגשמי שהוא נקרא בשר שנאמר אדם כי יהיה בעור בשרו אמנם למעלה אע"ג כי שייך לומר כינוי בשר אמנם אעפ"י כן אינו צודק לומר חולי ורפואה בעלם אדם זולת באדם הגשמי והיינו מ"ש ומפליא לעשות דמיירי בענין העשיה כי בחלוקה זו כל אלה הדברים הם ענין פלא בבני מיני מליאות האחד הוא איך בגוף הגשמי מעט הכמות כלל בו הבורא ית' במו כל אלו הדברים וכמה עולמות נכללים בניתוח האיברים שבהם נבעה ככבי לכת והמזלות והוא פלאי ועוד שנית היות כל זה בבחינת רוחניות למעלה והוא יתברך על ידי השתלשלות הכין הכל להיות נמלא בבחינה גשמית שהוא מן הקלה אל הקלה מדבר שהוא חי בלתי תכלית הגיע הדוגמא שלו לדבר הווה ונפסד ודאי מפליא לעשות והכל הוא על ידי אותו נתיב עליון הנאמר עליו והוא פלאי. כדאיתא בספר יצירה בל"ב נתיבות פלאות חכמה וכו' ועוד יבא הרמז למה שאמרנו בעשרה מאמרות נברא העולם וכו' והאדם הוא עולם קטן ויש בו דוגמת עשרה דברים פנימיים הוא משחז"ל בויקרא רבה עשרה דברים משמשים את הנפש וכו' ובחיצוניות עשרה נקבים העינים והאזנים וכו' ויש נקבים פנימיים שהמזון עובר בהם כמשחז"ל נמצא שיש באדם נקבים נקבים שני מיני נקבים ויש שהם חלולים חלולים נמי מבית ומחוץ ובכול' שייך לומר שאם יסתם אחד. או יפתח אחד אי אפשר להתקיים בריאת האדם ולמה נברא כך דבשלמא הגוף יש צורך לכל הדברים הללו אבל באיברים הפנימיים במאמר אחד יכול להבראות ויהיה הפנימי דבר פשוט אלא לתת שכר טוב לצדיקים כי על ידי מעשיהם הם מקיימי' עלמין ונחשב להם שמקיימין עולמות העליונים שנברא בעשרה מאמרות והספך ברשעים נחשב להם שהם מאבדים עולמות העליונים ולכן נפרעים מן החומר נמי בענין סיבות זה וכל זה הוא פלאי כאמור: והתכלית מן השבח הזה שיהיה האדם מתבונן בבריאתו והרכבתו לדעת מהות עבודתו כמ"ש דהע"ה דע את אלהי אביך ועבדהו דאיך יתכן להיות האדם יודע את אלהי אבותיו אם לא כי מן הפעולות יוודעו הכחות ועוד עיקר שני כי יסיר לבו מפניות זרות מן המינים שהם מכמה מינים וכאשר יתבונן בהויתו וקיומו יראה כי מוכרח הוא להאמין כי הבורא יתברך הוא השגיח בשפלים ולא בהשגחה אחת על כל הנבראים כאחת אלא גם משגיח על הפרטים להעמיד אותם ולקיים אותם כפי מה שיתראה בחכמתו ובעיני השגחתו ובכל השינויים או דברים המתחדשים יאמין כי הם בהשגחה כמשחז"ל אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה והשלישית יותר בה הוא העיקר כאשר יתבונן כי הוא הווה ונפסד בעל תכלית אם ישתנה אבר אחד מאיבריו אלו שלא לפעול פעולתו בהתמדה או אם ירבה הפעולה ההיא ביותר מן הראוי תכף ונפל למשכב או ימות בלא עתו ולכן מתחייב להסתכל בבריאות גופו כדאיתא בב"ר ז"ל ויהי האדם לנפש חיה אמר הב"ה לאדם זה נשמה נתתי בך אל תמקמק אותה החייה אותה ולא יאכל דבר המזיק המתוק להיך ולא ירבה בתאוות הזמן כי הם מפסידים גופו והוייתו ואין זה כוונת הבורא יתברך ומזה

ומזה ימשך כי כל מעשה האדם יהיה לשמו של הב"ה לפי כי יעריך האיברים אשר נכללים בו לענפים מן השרשים העליונים שהם נצחיים והנפש שבתוכם מורכבת בהם הוא חלק אלוה ממעל כמשחז"ל ויפח באפיו נשמת חיים אין אדם נופח אלא ממה שבתוכו וזה יהיה סיבה לשלימות גופו ונשמתו לעבוד עבודתו יתברך כי כאשר יעמיק האדם במחשבות טהורות הללו יבין כי הרכבתו הוא דוגמת משכן להשראת שכינה על ידי אמצעות הנפש והתורה והמצוה והעבודה כל אלה חברו אל עמק המחשבה כך ימשיך עליו הקדושה העליונה ומקיים מש"ה בכל דרכיך דעהו כלומר בדרכים שהאדם מתנהג בהם על ידי פעולת איבריו פנימיים וחיצוניים כנז' הם סיבה לידיעת ה' ולכן אמר דעהו דשייך בזה ידיעה האמיתית והיינו דע את אלהי אביך כנ"ל:

[ב] יש נוהגין להמתין לברך ענ"י וכו' והוא מנהג שאין לו שחר אינו דומה לשאר הברכות לפי שברכת הנטילה הוא גמר הענין וכמעט אפשר שלא תלך רוח רעה השורה על הידים אם אינו מברך תכף לפי כי העיקר הוא להזכיר עליו שם שמים דהכי רוח הולך ולא ישוב וזה לך האות מעשה דפלימו ע"ה שאמר לו השטן שיאמר פ' יגער ה' בך השטן כנז' במקומו ולכן צריך לברך תכף והיינו נמי משחז"ל תכף לנטילה ברכה ויותר שייך בנטילה זו מטעם האמור: [ג] ברכת אלהי נשמה אינה פותחת בברוך וכו' ולכן אע"ג שהמתין אחר נ"י זמן מה יכול לברך אותה אח"כ: [ד] יש נוהגין שאחר שבירך ברכות השחר וענו אחריו אמן וכו' מנהג נכון הוא והשכר שלו מרובה כדאיתא בזוהר פ' עקב דף רע"א. וז"ל כד סלקין אינון ברכאן מתתא לית פתחא ופתחא לעילא. ולית ממנא לעילא דלא פתח כל אינון פתחין ומכרזי ואמרי בכל אינון רקיעין דא איהו דורונא דמלכא דסדר פ' דא איהו דורונא בקיומא כדקא יאות. ומאן איהו ברכה דאתיבו עלה אמן וכו' ואמנם צריך לכוין בו כדאיתא שם ועל רזא דא כתיב כי מכבדי אכבד בעלמא דאתי מאי ובוזי יקלו מאן דלא ידע לייחדא שמא קדישא ולקשרא קשרא דמהימנותא ולאמשכא ברכאן לאתר דאצטריך ולאוקיר שמא דמאריה וכל מאן דלא ידע לאוקיר שמא דמאריה טב ליה דלא אברי אמר ר' יהודה ובוזי יקלו מאן דלא ידע לאוקיר שמא דמאריה ולא אתכוון באמן דתנינן גדול העונה אמן יותר מן המברך והא אוקימנא קמיה דר"ש דאמן משיך ברכאן ממבועא למלכא ומלכא למטרוניתא וכו' וכדאיתא במדרש פתחו שערים ויבא גוי צדיק שאומר אמן ובילקוט דבר נפלא כי הרשעים שבשאול תחתית אינם עולים אלא בעבור שעונים אמן אחר הקדיש שאומר זרובבל בן שאלתיאל ע"ש אמנם זה יהיה למי

ז דין לברך ברכת אשר יצר כל היום אחר הטלת מים ובו ד' סעיפים:

[א] כל היום כשעושה צרכיו בין קטנים בין גדולים מברך אשר יצר ולא על נטילת ידים אף אם רוצה ללמוד או להתפלל מיד: [ב] הטיל מים ולא שפשף אעפ"י שצריך לברך אשר יצר אין צריך ליטול ידיו אלא משום נקיות או משום הכון: [ג] הטיל מים והסיח דעתו מלהטיל מים ואחר כך נמלך והטיל מים פעם אחרת צריך לברך ב' פעמים אשר יצר: [ד] אין שיעור להשתין מים כי אפילו לטיפה אחת חייב לברך שאם יסתם הנקב מלהוציא הטיפה ההוא היה קשה לו וחייב להודות:

שיעמוד בבקר אומר הברכות בב"ה אמנם השרידים אשר ה' קורא אשר משכימים לעסוק בלילה בתורה מחצות ואילך הם אומרים כל הברכות קודם שיעסקו בתורה ובפרט מי שרגיל לבכות על חורבן ב"ה ולעשות אז התיקון כנודע ויבא במקומו בע"ה הנה הוא צריך לברך בתחילה כל הברכות וברכות התורה ואחר כך יעשה סדר התיקון ואחר כך ילמוד בתורה עד אור הבקר כדלקמן וכאשר יבא לב"ה ישתדל לענות אמן אחר המברכים כי כן אמרו דורשי רשומות כי האדם צריך לענות תשעים אמנים ונתנו סימן לדבר כי יעשה האדם בעצמו סימן צדיק והם תשעים אמנים ארבעה קדושות עשרה קדישים מאה ברכות ובתיקונים שם נאמר סימן צדקה ע"ש ובזה יזכה האדם להשלים רוחו ונשמתו וחי בהם להקרא צדיק באמת ואיתא בזוהר פ' נשא דף קמ"ו: וז"ל אמר ר' יצחק בעי קב"ה דיתברכון עילאי בגין דיתברכון תתאי ויתברכון עילאי על ידא דתתאי וכו' ולכן אשרי אדם יחזיק בדרכי ה' שיזכה לו ולכל העולם:

[א] **בהיות** שנת' למעלה כי אחד מהעיקרים הנמצאים בברכה זו שאומרים אשר יצר את האדם בחכמה הוא כדי להסיר מן הלב פניות רעות ומחשבת פיגול לכן בא הדין הזה כי אין לברך ברכת על נטילת ידים כל היום כשעושה צרכיו אלא אשר יצר את האדם מפני כי יש רמז בדבר דאלו ברכת אשר קדשנו ענ"י היינו בענין ועשה טוב אמנם ברכת אשר יצר הוא סור מרע דוגמא לו ונודע כי העיקר הוא ענין סור מרע כי זה הוא אלי כוונת מלאכי השרת כאשר קטרגו במתן תורה ואמרו לפניו יתברך תנה הודך על השמים אין לומר כי נעל' מהם כי אין בהם מציאות לקיים המצות אלא דסברי מימר יותר טוב הוא שתתן התורה בשמים הודך הוא אע"ג כי אין בנו מעשים ולא תתן אותה לבשר ודם שיעבור עליה מה אנוש כי תזכרנו והוא בן אדם של אדם הראשון כי תזכרנו מה שחטא וקלקל כל העולם ולכן כאשר האדם עשה צרכיו דהיינו שדוחה המותרות לחוץ והוא ענין סור מרע בעלם אדם בדוגמא שלו אז ראוי לברך אשר יצר שהוא מקביל לענין סור מרע מענין הפנימיות בנפש האדם אמנם ברכת נ"י הוא מקביל לענין ועשה טוב כי כן נמי הוא נוסח הברכה אשר קדשנו במצותיו ולכן אע"ג שרוצה ללמוד או להתפלל מיד אע"ג דשייך לומר בהם אשר קדשנו מכל מקום סור מרע עדיף ויברך אשר יצר ונמצא כי כן נמי האי יתן על לבו כאמור: [ב] הטיל מים ולא שפשף וכו' אין צריך ליטול ידיו אלא משום נקיות וכו' הדא דתימא כאשר לא נכנס לב"ה אבל כאשר

כאשר נכנס לבית הכסא קבוע צריך כי הנה כבר נתבאר למעלה כי הנכנס לב"ה צריך ליטול ידיו ואם לא נטל אם ת"ח הוא משכח תלמודו וכו' ולכן ראוי להיות האדם זהיר ליטול ידיו וכפי המובן מן הזוהר שהנכנס לבית הכסא רוח רעה שורה על ידיו ולכן צריך לערות עליהם מים ג' פעמים דוגמא של נטילה דשחרית שהוא להעביר רוח רעה אמנם אין צריך כלי וכיוצא ושם נאמר פ' בראשית דף י': וז"ל בגין דבשעתא דבר נש נאים רוחיה פרחא מניה ורוח מסאבא זמין ושריא על ידוי וכו' ואי תימא אי הכי ביממא דלא נאים ולא פרחא רוחיה מניה ולא שריא עליה רוח מסאבא וכד עאל לבית הכסא לא יברך ולא יקרא בתורה אפילו מלה חדא עד דיסחי ידוי. ואי תימא בגין דמלוכלכין אינון לאו הכי הוא במה אתלכלכו. אלא ווי לון לבני עלמא דלא משגיחין ולא ידעין ביקרא דמאריהון ולא ידעי על מה קיימא עלמא רוחא חדא אית בכל בית הכסא דעלמא דשריא תמן ואתהני מההוא לכלוכא וטנופא ומיד שרי על אצבען דידוי דבר נש עכל"ה הנה מבואר הדבר מן המאמר כי הנכנס לב"ה בלבד אע"ג כי לא שפשף צריך ליטול ידיו שהרי הוא אומר ואי תימא בגין דמלוכלכין אינון לאו הכי א"כ למדנו דאע"ג כי לא שפשף צריך ליטול ידיו מפני כי רוח הטומאה היושב שם בקבע ונהנה מההוא לכלוכא וטנופא מיד הוא שורה על האצבעות ולכן צריך ליטול ידיו ג'. פעמים עד הפרק רק שאין צריך כלי דלא דמי לרוח רעה השורה בלילה כי בת מלך היא כמשחז"ל: [ג] הטיל מים והסיח דעתו מלהטיל מים וא"כ נמלך וכו' הסברא מכרעת דהיינו כאשר יצא מב"ה וא"כ חזר לשם אז נקרא נמלך או אם נסע ממקומו מפני דהוי דומיא של מי שלא התפלל שחרית שיתפלל שתים אבל אם עדיין ממקומו לא ימוש לא מקרי נמלך ואין צריך לברך רק פעם אחת בלבד אשר יצר כנ"ל: [ד] אין שיעור להשתין מים וכו' הם דברים פשוטים כי אפילו טיפה א' שמוציא הוי בכלל ומפליא לעשות כענין דחיית המותרות לחוץ כנ"ל: עוד תדע ותשכיל ממוצא דבר זה בענין הברכה שאין לברך ענ"י זולת בשחרית ובשעת אכילה כי יש סוד בענין זה והוא כי הנה אינו דומה נטילת שחרית לנטילת צרכיו לפי כי נטילת שחרית הוא צורך לעשות שני דברים הבאים כאחת ראשונה יש צורך להעביר רוח רעה השורה על הידים ועוד מדה שנית לקדש את הידים שלכן מטעם זה צריך האדם להגביה ידיו למעלה מה שלא כן בשאר נטילה זולת נטילת האכילה כאשר יבא במקומו בע"ה כי הרצון נמי בה לקדש ידיו כאשר יבא לקמן כי ברכה זו יש בה עשרה תיבות כנגד עשרה אצבעות ולכן מעלה אותם למעלה ליחד שמו של מי שברא העולם בעשרה מאמרות ויש בהם כ"ח פרקים כנגד כ"ח תיבות שיש בפ' בראשית וכו' כדאיתא בזוהר גם פ' פנחס תמצאנו ואחז"ל נמי נושאים כפים אל אל בשמים שנאמר נשא לבבנו אל כפים וכו' ומי הוא זה כי לא יתעורר על דברי חז"ל אלו שנראה כי לא חדשו כלום כי כן הוא מובן מן הפסוק ובתיקונים נתבאר קצת מזה כי תדרשנו ימצא לך ואיתא בזוהר פ' נשא דף קמ"ו: וז"ל אמר ר' יצחק בעי קדוש ברוך הוא דיתברכון עילאי בגין דיתברכון תתאי ויתברכון עילאי על ידא דתתאי וכו' ואיתא בזוהר פ' בלק דף קצ"ה: וז"ל אמר ר' אלעזר ארימית ידי בצלו לקמי מלכא קדישא דהא תנינן אסיר ליה לבר נש לארמא ידוי לעילא בר בצלו ובברכאן למאריה דכתי' הרימותי ידי אל ה' ומתרגמינן ארימית ידי בצלו דהא אצבען דידין מלין עילאין אית בהו עכ"ל לעניננו לכן בנטילה דשחרית ונטילה לאכילה צריך להגביה ידיו למעלה לייחדא מלין עילאין כאמור אבל בשאר הדברים אין הנטילה רק להעביר מידיו הטומאה ולכן אין צריך להגביה ידיו למעלה ואין שייך לומר נטילה שהוא לשון הגבהה כד"א וינטלם וינשאם אבל מברך אשר יצר לפי כי הוא חכמה נפלאה בריאת האדם והרכבתו והנהגתו ומאכלו וכל היוצא ממנו והרכבת הטבע הנמצא בו ומשם יתבונן נמי ופנה למעלה במש"ה נעשה אדם בצלמנו כדמותינו דאיך יתכן כי החי וקיים בלתי בעל תכלית יברא חומר גשמי הווה ונפסד ולא עוד אלא כי ויפח באפיו נשמת חיים והיא מעורבת בתוך גופו ולא עוד אלא כמה כתות רוחות ומזיקין הם ניזונין מן המותרות שהאדם דוחה לחוץ ובזה יתבונן כי כך הוא הדוגמא למעלה באדם דעשיה כאשר הוכא למעלה וגם סוד הענין מפורש בשום שכל בזוהר פ' בלק דף ר"ע. וז"ל ותאנא. מבין סטרי חולקהון דממנן על שאר עמין נפיק חד שביל דקיק דמתמן אתנגיד חולקא לאינון תתאי ודא קרינן ליה תמלית וכו' ולא תימא דאינון בלחודוי אלא אפילו כתרין תתאין מההוא תמצית שתיין וכו' לא כחלק יעקב שהם ניזונים מן הפנימיות ולכן נאמר ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום:

ח הלכות ציצית ועטיפתו ובו י"ז סעיפים:

[א] יתעטף בציצית ויברך מעומד: [ב] סדר עטיפתו כדרך בני אדם שמתכסין בכסותן ועוסקים במלאכתם פעמים

[א] "יתבונן "האדם "ותרבה "הדעת בראות אם חלק האדם מתואר במחוגה אלהית כמה מתקיים מש"ה ואבדיל אתכם מן העמים וכן הייעוד שנאמר למר"עה ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש מהו הענין של הפרש אשר ימצא בין איש הישראלי לכל האומות אם לא בענין דת האלהית שנתן לעמו פה אל פה כדאיתא במדרש חזית בפ' ישקני מנשיקות פיהו ואמנם זאת התורה שנתן לנו הב"ה מן הדין נתן אותה לנו כמשחז"ל כשקבלו ישראל את התורה נתרגזו א"ה אמרו מה ראו אומה זו להתקרב יותר מע' אמות א"ל הב"ה הבו לה' משפחות עמים הביאו יחוס שלכם וכו' ושבח זה נמצא להם לפי שגדרו עצמן מן הערוה וזה נמצא להם לישראל מאברהם ושרה ויוסף שגדרו עצמן מן הערוה כמשחז"ל ולכן נק' ישראל חבל נחלתו כדאיתא פ'

נשא מה חבל אין פחות משלשה חוטין כך ישראל משולשין מן האבות אשר הם תקנו מה שחטא וקלקל א"ה כי הנה א"ה כאשר חטא עשה פגם גדול לעצמו ולכל העולמות כאשר מפורש בתיקונים והנה אז נאבד ממנו חלק הנשמה זיהרא עילאה כנז' בזוהר וחלק זה אין לנו עסק בו זולת בחינת נפש רוח ונשמה שפגם אותם וקלקלם והנה אברהם תיקן בחינת הנפש שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן יצחק תיקן בחינת הרוח וזש"ה ורוח אלהים מרחפת מלת מרחפת הוא נוטריקון מת פרח כי בשעה שנעקד ע"ג המזבח פרחה נשמתו כמשחז"ל ומת ואז נתקן בחינת הרוח יעקב תיקן בחי' נשמה ולכן ראה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ואחז"ל סלם זה סיני לרמוז כי ממנו זכו ישראל לקבלת התורה ולכן נאמר אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל היינו ישראל סבא כלל הדברים. כי כל איש ישראל על ידי השתלשלות זה ימצא בו שלשה כחות נפש רוח נשמה בקנין מפני כי כן הוא. מושרש מהם ואע"ג כי חז"ל אמרו במדרש והובא פ' קרח כי נמצא באדם ה' כחות נפש רוח נשמה חיה יחידה אין צורך בזה לבאר זה הענין עד עת בא דברי בע"ה ואמנם על ידי שרשים הללו יזכה האדם ע"י מעשה המצות א"כ לנפש רוח נשמה מלמעלה כדאיתא בזוהר פ' משפטים וז"ל זכה יתיר יהבין ליה רוח זכה יתיר יהבין ליה נשמה וכל ענין של זכות זה יהיה על ידי מעשה המצות ולכן תיקנו נוסח הברכה אשר קדשנו במצותיו והנה בתחילה כאשר יפנה האדם ויטול ידיו ומברך לכן על ידי כך נמצא מטהר בחינת הנפש שלו העיקרית וקונה לו בחינת נפש מחדש וכן נמי בעטיפת הציצית הוא מתקן בחינת הרוח העקרי שלו וקונה לו רוח חדש וכן בהנחת תפילין מתקן נשמתו וקונה לו נשמה חדשה אמנם כל זה שקונה הוא לשעה בעת התפלה ובתיקונים דף ק"מ ובזכות פקודין אלין ירתין בני נשא תלת קטרין דאינון נשמתא ורוחא ונפשא וכו' הנה הדבר מבואר מדברי המאמר ועל ידי הקדמה זו יובן לך ספק גדול כי מה נשתנה מצות ציצית ותפילין כי חייב' התורה להיות בכל יום תמיד לא כן לוה בשאר המצות כגון סוכה ולולב שהם לזמן קבוע ראוי לומר על אלו מה נשתנה אמנם הענין לפי כי הם צורך לאדם לתקן עצמו בכל יום הוא משחז"ל משל למלך שאמר לאשתו התקשטי בכל מיני קישוטים כדי שתמצאי חן לפני אמנם דברים הללו צריכים ביאור רחב עצמו מספר אמנ' לענין הצורך אי אפשר בלעדיו דברתי כדי להבין טעם למצות הללו בדרך קצרה ולכן יאמר נא יתעטף בציצית ויברך מעומד כי הנה להיות כי נתבאר במצות הציצית הוא גורם לאדם ענין התעוררות לקנות בחינת הרוח לכן צריך להתעטף בו וסמך לדבר מש"ה כי רוח מלפני יעטוף ר"ל כי בחינת הרוח יעטוף לבחינת הנפש ומלבים אותה ויברך מעומד כי הנה להיות כי נתבאר שמצות הציצית הוא גורם לאדם בחי' הרוח לכן יהיה הברכה מעומד דילפינן לכם מספירת העומר וסוד הדבר לפי כי בענין בחינת הנפש האיש הישראלי והגר הגר בתוכם כלם שוים לטובה שנאמר ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם ולא היה להם רק בחינת

הנפש הזאת וכדאיתא בזוהר פ' יתרו דף ע' וז"ל עיקרא דכלא למה דהוה אתי אל המדבר ומאן איהו הר ה' דדא איהו אתר לגיורי לאתגיירא וכו' אל משה לגיירא לון ולאעלא לון תחות גדפוי דשכינתא אל המדבר הוו אתיין דאיהו הר האלהים למעבד נפשייהו. עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי הגר יש לו בחינת נפש שזוכה בה כאשר מתגייר אמנם בחינת רוח אין לו ולכן בענין ספירת העומר כתיב לכם לפי כי ע"י ספירת העומר האדם הוא זוכה לבחינת הנשמה דילפינן לכם גם לענין הציצית לומר כי גם בחינת הרוח הוא לאיש הישראלי נמי בלבד לא עשה כן לכל גוי והיינו כמשחז"ל לכם ולא לגוים כי כן הוא הענין בי"ע ואין להאריך ואמנם הנני מודיעך סוד גדול למה ענין גזרה שוה הוא הלכה למשה מסיני ואין האדם דן אותה מדעתו ולמה לא יהיה הענין מפורש ולא יהיה צורך לעשות גזרה שוה ולכן תדע ותשכיל ממוצא דבר זה כי כל ענין הנמצא בו שני צדדים הוצרך הענין ללמוד מגזרה שוה וזה לך האות מענין הציצית כי בו ימצא סברא הותכת שצריך להתעטף בו מיושב ולכן הוצרך ללמוד מג"ש של לכם ללמד שצריך להתעטף בו מעומד והענין יובן ממ"ש בזוהר פ' אמור דף ל"ז: וז"ל וכגון דאלין יומין יומין דעלמא דדכורא לא אתמסר חושבנא דא אלא לגברי בלחודייהו. ועל דא חושבנא דא בעמידה איהו ומלין דעלמא תתאה בישיבה ולא בעמידה ורזא דא צלותא דעמידה וצלותא מיושב. וכו' והנה נת' מדברי זה המאמר כלל גדול כי כל הדברים שהם מעלמא דנוקבא צריכים להיות מיושב והנה זאת מצאנו כי הציצית הוא נוקבא כדאיתא בזוהר פ' שלח לך דף קע"ה וז"ל ציצית איהו נוקבא רזא דעלמא תתאה אסתכלותא לאדכרא ניך ציצית נוקבא ודא לכל בר נש לין לכונא וכו'. הנה מבואר מזה המאמר כי ציצית איהו נוקבא וגם איהו מעלמא דנוקבא שמתחייב מזה שני דברים הבאים כאחד כהשוגה כי ראוי להתעטף בו מיושב וזאת שנית למה לא יתעטפו בו ג"כ הנשים כפי פירוש זה נהי כי הנשים פטורו' מטעם שהיא מ"ע שהזמן גרמא אמנם העטיפה למה לא תהיה מיושב ולכן הוצרך ללמוד מגזרה שוה שהעטיפה צריכה להיות מעומד דכתיב והיה לכם לציצית ושם נאמר וספרתם לכם וסוד הענין לענין מ"ש בזוהר כי ציצית הוא נוקבא ומעלמא דנוקבא ית' לקמן דאע"ג כי הוא מעלמא דנוקבא עכ"ז יש בחינה שרומז לעלמא דדכורא כאשר יבא לקמן ולכן יתעטף בו מעומד מן הדין וביאור המאמר של הזוהר יובן מתוך הביאור לינדעים חן: [ב] סדר עטיפתו כדרך בני אדם שמתכסין בכסותן וכו' וכון שיכסה ראשו בטלית. מפני כי כן כיסוי זה מביא לידי יראת שמים כדאיתא בשבת אמרה ליה אמיה לרב נחמן בר יצחק כסי רישך כי היכי דתהוי עלך אימתא דשמיא ובזה ניצול שהיו אומרים לה כלדאי ברך הוי גנבא וכו' ומה גם כי הנה תקנו נוסח הברכה להתעטף ועיקר העטיפה הוא בכיסוי הראש ובמדרש ז"ל מהיכן נבראת האורה מלמד שנתעטף הב"ה בשלמה והבהיק האור מסוף העולם ועד סופו שנאמר עוטה אור כשלמה ולכן הזהיר לכסות ראשו בטלית ירויח יראת ה' ויקנה לו הלוקה

דרבנן

פעמים בכסוי הראש פעמים בגלוי הראש ונבון שיכסה ראשו בטלי׳ : [ג] טליתו׳ קטני׳ שלנו שאנו נוהגי׳ ללבוש אעפ״י שאין בהם עטוף יוצאים בהם ידי חובת ציצית. וטוב להניח אותו על ראשו רחבו לקומתו ולהתעטף בו ויעמוד כך מעוטף לפחות כדי הלוך ארבע אמות ואחר כך ימשכנו מעל ראשו וילבשנו : [ד] מחזיר שתי ציציות לפניו וב׳ לאחריו כדי שיהיה מסובב במצות : [ה] מברך להתעטף בציצית. אם שנים או שלשה מתעטפים בטלית כאחת כלם מברכים ואם רצו אחד מברך והאחרים יענו אמן : [ו] על טלית קטן יכול לברך להתעטף אף על פי שאינו מתעטף אלא לובשו : [ז] צריך להפריד הוטי׳ הציצית זה מזה: [ח] יכוין בהתעטפו שצונו הקב״ה להתעטף בו כדי

שנזכור

דרבנן וכמשחז״ל ראשך עליך ככרמל אלו תפילין ודלת ראשך זה ציצית הנה הדבר מבואר מכמה סיבות כי צריך האדם לכסות ראשו ואיתא בפ׳ הכס עיניו בראשו בשכינה שעל ראשו שלכן אסור להלך ד׳ אמות בגלוי הראש ועוד פ׳ בלק דף קנ״ו ג׳ זמנין ביומא אתפתחו כוי נהורין ושריאן על בתי כנסיו׳ על רישיהון דצלאן צלותין ואיך ישרה עליו השכינה וראשו גרוע מגולה מן המצוה לכן צריך להתעטף ראשו בטלית ובזה יזכה לבחינת הרוח מראשו ועד רגליו ובזוהר פ׳ במדבר דף ק״כ ז״ל בקדמיתא עובדא. ולבתר יקבל עלי׳ האי עול לפרש׳ על רישיה פרישו דמצוה. וכן לקמן הנה מבואר כי חובה על האדם לכסות ראשו לקבל עליו עול המצוה : [ג] טליתות קטנים שלנו שאנו נוהגים ללבוש וכו׳ הנה נתבאר למעלה כי האדם כלול הוא מנפש רוח ונשמה שהרצון לומר כי כחות הללו הם כלולים בנפש האדם ולכן אע״ג שהם בחינת רוח ונשמה הכל מכונה בחינת נפש ולא יקרא רוח זולת לאשר נכנס באדם אח״כ כאש׳ יזכה אליו מבן י״ג שנים ואילך מפני כי אז מתחייב במצות ולכן על סוד זה הם השני טליתות האחד הוא טלית גדול כי צריך להיות מתכסה בו ראשו ורובו כי זה הוא סוד הפ׳ ותבא בי הרוח ותקחני בציצית ראשי כי זה הוא סוד הרוח הידוע של בחינת הטלית ולפי כי צריך להתכסות בו ראשו לכן נאמר ויקחני בציצית ראשי כדרך שהיה לובש אותו אמנם בחינת טלית קטן הוא סוד בחינת הרוח הנכלל בנפש כאמור ועל סוד זה נאמר ומעיל קטן תעשה לו אמו לפי שעדיין היה בן שתי שנים לא נמצא בו עדיין זולת בחינת הרוח שהוא דקטנות שנכלל בסוד הנפש כאמור והיינו מ״ש בזוהר פ׳ פנחס דף רכ״ו וז״ל למאן דיהא רשים באלין סימנין בלבושיה תקבלון צלותיה סימנא חדא דיהא רשים בצלותיה בכנפי מצות ציצית דאיהו דמי לרקיע דאיהו מטטרון וכו׳ ובגין דא אוקמוה רבנן שיעור הטלית שהקטן מתכסה בו ראשו ורובו והאי איהו דאתמר ונער קטן נוהג בם וכו׳ ומאחר שלמדנו מדברי המאמר כי הטלית קטן היא בחינה אחרת זולת הטלית הגדול כאמור ונלמד כי יוצאין בו ידי חובת ציצית היכא דלא אפשר דים ללמוד ממעש׳ דרב קטינא שאמר לו המלאך סרבלא בסתוא וכו׳ מצות ציצית מה תהא עליה דמשמע שלא היה לו אפילו טלית קטן : [ד] מחזיר שתי ציציות לפניו ושתים לאחריו כדי שיהיה מסובב במצות וכו׳ הכי איתא בזוהר פ׳ פנחס דף רכ״ו במאמר הנ״ל וז״ל והאי איהו דאמר ביה ונער קטן נוהג בם והאי איהו נוהג בארבע חיוון דאינון ד׳ וכו׳ ובמדרש תילים ז״ל כל עצמותי תאמרנה וכו׳ מאחרי ומלפני השלכתי שני כנפים של טלית וכו׳ : [ה] מברך להתעטף בציצית אם שנים או שלשה וכו׳ כלם מברכים דמאחר כי הטלית חובת גברא כל אחד מתחייב לברך ומה גם לענין הנז׳ כי ע״י מצות ציצית קונה האדם שלימות לענין הרוח צריך לברך וכענין הנ״ל ממאמר הזוהר דבעא הב״ה דיתברכון צלותי על ידא דתתאי וכדאיתא בברכות א״ל הב״ה ישמעאל בני ברכני וכו׳ : [ו] על טלית קטן יכול לברך להתעטף וכו׳ ויסמוך על עיקר הדבר כנ״ל דמאחר שהוא ענין שלימות אל בחינת הרוח הרי נאמר כי רוח מלפני יעטוף שר״ל מלבים ומכסה לבחינת הנפש : [ז] צריך להפריד חוטי הציצית שהרי נתבאר כי הציצית הוא מכוון כנגד בחינת הרוח ונודע הוא כי הרוח עיקר משכן שלו הוא בלב שלכן אמר דהע״ה לב טהור ברא לי אלהים וכו׳ דאיך יתכן כי יהיה הדבר הזה ואם בריאה יברא ה׳ מחדש לב טהור ראוי לברא לכל אחד נני ולכן חזר ופירש כי זה ימצא על ידי הסראת הרוח נכון המתחדש בקרבי וזה לא יוכל להיות על ידי הרוח העיקרי שמושרש בנפש כנ״ל אלא על ידי תוספת רוח מחדש וזה יהיה כאשר יזכה אז יהיה לו לב טהור ולכן תקנו חז״ל בברכה זו י״ב מצות לתת רמז לענין זה כי הנה מצא רוח יהם שלשה תיבות ונאמר מארבע רוחות באי הרוח וכאשר מפריד החוטין זה מזה מתכוין שהם ל״ב חוטין דהיינו מש״ה לב טהור ברא לי אלהים וכן נמי יש רמז בר״ת להתעטף בציצית היינו ל״ב ע״ש לב טהור שקונה האדם על ידי מעשה המצוה זו כאמור : [ח] יכוין בהתעטפו בו שצונו ה׳ וכו׳ ועיקר הדבר הוא אשר צוה ה׳ וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה׳ וכבר פירש הכתוב הכונה האלהית בזה ואמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם היינו משחז״ל עינא ולבא תרי סרסורי דעבירה נינהו אמר הב״ה תנה בני לבך לי וע״י זה ועיניך דרכי תצרנה ולכן אע״ג כי עיקר המצוה זו תלויה בלב וכן ביארתי בחיבור התורה שלכן אחז״ל שקולה מצות ציצית כנגד כל המצות אם מפני שנאמר וזכרתם את כל מצותי ועשיתם אותם אפשר כי כונת הכתוב אינו רק להודיע כמה מועיל מצות ציצית אך לא לענין שיקול קאמר אמנם מאחר שידענו מחז״ל כי מנין המצות רמ״ח באו בכוון במספר האיברים לכן מצות ציצית שהוא כנגד הלב כאמור שקולה היא כנגד כל המצות לפי כי בו תלוי חיי האדם וכן נתבאר בכל מצוה שאחז״ל שקולה ככל המצות היינו מפני כי העיקר שלה הוא באבר שתלוי בו חיי האדם ע״ש ולכן טוב לכוין שצונו ה׳ במצוה זו לקיים סור מרע שנאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וחז״ל אמרו המשה דברים הם ע״ז זנות וכו׳ כדלקמן כל זה ענין סור

נורע

שנזכור כל מצותיו לעשותם: [ט] קודם שיברך יעיין בחוטי הציצית אם הם כשרים כדי שלא יברך לבטלה: [י] אם לובש טלית קטן בעוד שאין ידיו נקיות ילבשנו בלא ברכה וכשיטול ידיו ימשמש בציצית ויברך עליו או כשילבש טלית אחר יברך עליו ויכוין לפטור גם את זה ואין צריך למשמש בציצית של ראשון: [יא] עיקר מצות טלית קטן ללבשו על בגדיו כדי שתמיד יראהו ויזכור המצות: [יב] אם יש לו כמה בגדים של ארבע כנפות כלם חייבים בציצית ואם לבשם כלם בלא הפסק והיה דעתו מתחלה על כלם לא יברך אלא ברכה אחת ואם מפסיק ביניהם צריך לברך על כל אחת ואחת והוא הדין אם לא היה בדעתו מתחלה על כלם הוי כמפסיק ביניהם: [יג] הלובש טלית קטן ומברך עליו ובשהולך לב"ה מתעטף בטלית גדול צריך לברך עליו דהליכה מביתו עד ב"ה חשיבה הפסק ואם מתפלל בתוך ביתו אם היה דעתו מתחלה גם על טלית גדול ולא הפסיק בנתיים בשיחה או בדברים אחרים אינו צריך לחזור ולברך: [יד] אם פשט טליתו אפילו היה דעתו להזור ולחתעטף בו מיד צריך לברך כשיחזור ויתעטף בו: [טו] אם נפלה טליתו שלא במתכוין וחוזר ומתעטף צריך לברך והוא שנפלה כולה אבל אם לא נפלה כולה אע"פ שנפלה

מרע ועשה טוב הוא מעשה המצוה כי בה נתקן האדם להיות לבו משכן לעבודת הבורא יתברך ולהשראת שכינה ובילקוט כל עצמותי תאמרנה ז"ל ציצית אני משים כנגד הלב בשעה שאני אומר והיו הדברים האלה על לבבך אמנם לענין הראיה הוא התכלת כמו שכתבו הפוסקים ז"ל וכן שנינו התכלת אינה מעכבת את הלבן נמצא כי תכלת ולבן הם כנגד הלב והעין ולכן נאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם: [ט] קודם שיברך יכוין בחוטי הציצית וכו' מאחר שכבר צריך להפריד חוטי הציצי' ודאי כי מזה יבא להמשך להתבונן בחוטים אם הם כשרי' כדי שלא יברך עליו לבטלה ולענין הרמז יראה כי צריך להפריד החוטין אותם דברים דקים שאדם דש בעקיביו הנמשלים לחוט כנ"ל במאמר כי לעתיד נראה היצר לרשעים כחוט השערה ע"ש מש"ה מושכי העון בחבלי השוא כך יעשה לעשות תשובה מהם עד שיהיו כל מעשיו כשרים ע"י. פשפוש זה כדי שלא יברך על הציצית לבטלה שאם הוא רובץ על חטאיו לא יקנה רוח חדש ונמצא שבירך לבטלה: [י] אם לובש טלית קטן בעוד שאין ידיו נקיות וכו' כבר נתבאר למעלה מאמר הזוהר כי אין ליגע בבגדים ולא בשום דבר עד שיטול ידיו ואפילו בעיניו ואזניו וכיוצא מפני כי עדיין רוח רעה שורה על הידים בלילה לא הלך לו ולכן נמי אין לו ליגע בטלית מכ"ש עד שיטול ידיו וכבר נתבאר כי מדרכי החסידות להיות לאדם כלי של מים לפניו וכאשר יעור משנתו תכף יטול ידיו ומברך ואח"כ ילבש הציצית ובגדיו וכדי שלא ישכח תלמודו כדלעיל: [יא] עיקר מצות טלית קטן ללבוש על בגדיו וכו' אמנם ממעשה של אותו שעלה לשכב אצל הזונה משמע כי הטלית קטן צריך להיות תחת הבגדים שהרי שם נאמר כי כאשר פשט בגדיו באו הציציות וטפחו לו על פניו אמנם מן הטעם האמור כי ענין הראיה הוא מכוון כנגד התכל' והוא תיקון אל העין עכשיו יוציא הציצית בשעות היום מתחת בגדיו ויסתכל בו ויזכור מעשה המצות: [יב] אם יש לו כמה בגדים של ארבע כנפות כולם חייבות בציצית וכו' על כנפי בגדיהם כתיב ומאחר כי מצות הציצית הוא חובת גברא והוא מועיל מאד להנצל מן החטא ומוסיף הארה בלב האדם ומתגלה בו בחינת הרוח ביותר ולכן אם מפסיק ביניהם מברך על כל אחד ואחד וה"ה אם לא היה בדעתו מתחלה על כלם הוי כמפסיק ביניהם וצריך לכוין לברך על כל אחד כדי להוסיף האדם מבחינת הרוח בקרבו כי בלי ספק בכל בגד מוסיף הארה כנז': [יג] הלובש טלית קטן ומברך עליו וכו' מאחר שכתבנו כי הטלית קטן הוא רמז לענין הרוח אשר הוא כלול ממנו האדם משעת יצירתו אמנם הטלית גדול הוא ירמוז לתוספת הרוח שמרויח האדם ע"י מעשה המצוה ולכן על כל טלית מהם צריך ברכה לפי כי אפילו אותו חלק הרוח אשר נמצא בו באיש הישראלי משעת הוייתו לא עשה כן לכל גוי כדאיתא בזוהר פ' ויקרא דף כ"ה וז"ל ת"ח מה בין ישראל לעע"ז ישראל אע"ג דלא זכי אלא בנפש בדרגא קאים עליה אי איהו בעי למקני רוח ואי איהו בעי למקני נשמה אבל עע"ז לא קיימין לעלמא בר אי אתגזר דקני נפש תחת נפש מאתר אחרא וכו' אמנם כאשר בדעתו גם על הטלית גדול פוטר אותו והוי כאלו קבל רוח מאותה שעה אבל אם שח בנתיי' כי הכנים מלין דחול ביניהם הפריד וצריך לחזור ולברך כנז': [יד] אם פשט טליתו אפילו היה דעתו לחזור ולהתעטף בו מיד יחזור ויברך כי הנה נתבאר כי סוד הטלית הוא תוספת רוח ולכן כאשר פושט הטלית מסתלק אותו תוספת ולכן צריך לחזור ולברך והיינו מש"ה מה יתרון לאדם שיעמול לרוח ר"ל היתרון שראוי לאדם המעלה להיות עמל לא לצורך קנייני עוה"ז כי אין להם אחרית אבל ראוי לו שיעמול הרבה לקנות רוח חדש כאמור לפי כי צריך התמדה: [טו] אם נפלה טליתו שלא במתכוין וכו' הוא הדבר מ"ש בזוהר פ' תרומה דף קכ"ח וז"ל אשתדלותא דקב"ה למנדע ליה כל מאן דבעי זכי ביה בלא אגרא כלל אבל אשתדלותא דקיימא בעובדא אסיר לנטלא ליה למגנא ובריקנייא בגין דלא זכי בההוא עובדא כלל לאמשכא עליה רוחא דקודשא אלא באגר שלי' ובאשתדלותא רב וסגי ובאתדכאותא דגרמיה ובאתדכאות' דמשכניה ורעותא דלביה ונפשיה ולואי דיכיל למרווח ליה דישוי מדוריה עמיה ועם כל דא דיהך באורח מישר דלא יסטי לימינא ולשמאלא ואי לאו מיד אתרחק מניה ולא יכיל למרווח ליה כד בקדמיתא וכו' ולכן כדי לתת ענין רמז בעיקר זה להודיע כי הקדושה שקונה האדם כאשר מסתלק ממנו קשה עליו אח"כ להרויח אותה פעם אחרת מתחילה דדמי לטינא ובר טינא ולכן בא הדין זה ואמר אם נפלה

טליתו

שנפלה רובה אינו צריך לברך : [טז] הלן בטליתו בלילה צריך לברך עליו בבקר אף אם לא פשטו וטוב למשמש בו בשעת ברכה : [יז] נתכסה בבגד שהוא חייב בציצית ולא הטיל בו ציצית ביטל מצות עשה :

עליתו כי בא ברוב ענין לרמוז אם נסתלק ממנו תוספת הרוח אשר קנהו לאחר אשר עמל לרוח וזכה בו אח"כ חזר ונסתלק ממנו אפילו שחטא שלא במתכוין בשוגג דהיינו כי לא חטא בענין חמור ולכן לא נודעה לו חטאתו אשר חטא עליה להתוודות ולעשות תשובה ואח"כ חוזר ומתעטף בה כי עשה מעשה טוב לחזור להתעטף באותו רוח שלו צריך לברך אשר קדשנו במצותיו כנז' וזהו שנפלה כולה ר"ל שעשה מעשה בלתי טהור עד מקום שנסתלק ממנו הרוח לגמרי כמשחז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות אבל אם לא נפלה כולה ע"ד מ"ש בזוהר בענין ויהי בבקר ותפעם רוחו דאזיל ואתי ולא נעתק ממנו לגמרי אין צריך לחזור ולברך לפי כי עדין לא נסתלק ממנו הקדושה לגמרי כדבר האמור : [טז] הלן בטליתו בלילה וכו' הוא רמז למי שזכה לקנות בחינת רוח והוא עמו בדרך קבע צריך לברך עליו בבקר ורמז לדבר אף רוחי בקרבי אשמרך לפי כי כאשר הרוח עמו גם שמפקיד אותו בלילה ביד קונו כפ' בידך אפקיד רוחי כמשחז"ל אע"ג דת"ח הוא בעי ליה למימר חד פסוקא דרחמי בידך אפקיד רוחי מפני כי רוח מסאבא אתי למשרי עליה דבר נש ולכן מקדימין למסור בפקדון הרוח ביד הקב"ה ולכן צריך לברך עליו בבקר אשר קדשנו במצותיו כאמור וגם אם לא פשט אותו טוב למשמש בו בשעת ברכה ולכוין בכל הנ"ל : [יז] נתכסה בבגד שהוא חייב בציצית וכו' לא מבעיא שביטל מצות ציצית אלא כך אחז"ל מי שאין לו ציצית בבגדו כמנודה לשמים ועונשו גדול שנאמר לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה וכן איתא בזוהר אע"ג דלא קנה רוח מעומד למקניה ליה ואי לא עונשיה סגי וכו' כי הוא בכלל דבר ה' בזה ולא חס על עצמו להחיות נפשו ח"ו : עוד תשוב ותראה בענין הציצית כמה פעולות טובות נעשים למעלה וההפך למבטל ממנו מצות ציצית קטן וגדול וסוד הענין מ"ש בזוהר פ' שלח לך דף קע"ה. וז"ל כתיב מכנף הארץ זמירות שמענו וכו' מכנף הארץ דא כנף דציצית זמירות שמענו אלין שאר חוטין דנפקין ותליין מאתר עילאה גו איגון שבילין עילאין דנפקין מחכמה עילאה. צבי לצדיק דא צדיק חי העולמים דאינון חוטין אינון שפירו דיליה דהא מניה נפקין וכל חוטא כלילא בתרין סטרין. וכד אסתכלנא אמינא רזי לי רזי לי דהא מגו רזא עילאה דכל מהימנותא נפקין וכו' הנה למדנו ממאמר זה שורש מקום הציצית אשר יוצאין משם החוטין מחכמה עילאה ל"ב חוטין ועד היכן מגיעים עד צדיק חי העולמים ולכן ממנו נקח להבין מ"ש יתעטף בציצית מפני כי כך למעלה אותם שבילין מלבישים כל המדות של עולם הבנין עד שמגיעים לצדיק חי העולמים ואמנם תדע ותשכיל ממולא דבר שנתבאר למעלה שאנו צריכים ללמוד בזה מגזרה שוה של לכם מספירת העומר ושם נאמר בקמה היינו בקומה מפני כי הציצית הוא כלול מתכלת ולבן והנה התכלת] הוא בחינת נוקבא כנ"ל מן המאמר

ואמנם אל תבין כי מ"ש בזה המאמר ציצית נוקבא היינו לומר שהוא בחינת הנקבה מלכות אינו כן אמנם הוא למעלה ביותר ואמנם כבר נתבאר לענין הלבן כי הוא בסוד חכמ' עילאה ולכן צריך להתעטף בו מעומד וסימן לדבר מש"ה והיה העטופים ללבן כלומר משם והי"ה שהוא צירוף מי"ב צירופים שבשם משם יוצאים העטופים ללבן סוד פ' והיה אם שמע שבתפילין ולכן נמי יברך מעומד מפני כי הם מעולם עליון : כסדר עטיפתו כבני אדם המתעטפים ומתכסים בכסותן וכו' מאחר שנאמר כי ענין הטלית הוא יוצא מהחכמה עילאה א"כ בני אדם המתכסים בו יהיו סוד הקצוות הנזכרים וראוי לכנות אותם בשם בני אדם כי כמו שהנלאים הם נק' בנים בסוד וכל בניך למודי ה' כך ראוי לכנות שם הקצוות בשם בני אדם כנוי דאדם קדמאה הוא חכמה כדאיתא בזוהר פ' יתרו מה שמו חכמה שמו מה שם בנו ישראל והם מתכסים באותו טלית של ל"ב חוטין אבל תמיד ראשם מכוסה בו כדלקמן : טליתות קטנים שלנו שאנו נוהגים ללבוש וכו' הנה לך לדעת כי סוד טלית קטן הוא מבינה וזש"ה ומעיל קטן תעשה לו אמו כי מפני שהיה עדיין קטן היה כרוך אחר אמו ולכן נמי היא עושה לו הטלית ואמנם התבונן כי אינו אומר הפסוק עשתה לו אלא תעשה כדי לתת רמז כי לא על חנה הגשמי' הוא ענין זה בלבד דאלו כך היה מה ענין הודעה זו מועילה לכותבה לנו אלא כי הסוד מדבר על חנה עליונה היא אמו שכן בגי' חנה עולה ס"ג וכן הוא צירוף הוי"ה שבאימא עולה בגי' ס"ג כנודע ולכן ענין טלית קטן משם הוא נמשך לאדם העליון בזמן שהוא מכונה בשם קטן ומאחר כי הטלית קטן הוא בחינה אחת בזמן שהוא קטן וטלית גדול הוא מצד חכמה עילאה הנה הם שני טליתות נפרדים לא ראי זה כראי זה ואיך יתכן כי טלית קטן יוצאים בו ידי חובת ציצית אלא א"כ הוא בשעת הדחק יש לסמוך על מ"ש בזוהר פ' ויקרא בפ' אכלו רעים לעילא בגין דלא מתפרשן כחדא שריין ולכן יוצאין בו ידי חובת ציצית : מחזיר שתי ציצית מלפניו וכו' הוא אשר חז"ל הגידו בפ' לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה שעתיד הקב"ה לאחוז בזכות ארבע כנפות של הציצית אוחז בארבע כנפות ולנער ממנה הרשעים והסוד על המדה הנק' ארץ כמש"ה ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ היא ארץ החיים כמ"ש הרמב"ם ז"ל וכדאיתא בזוהר בפ' אשרך ארץ שמלכך בן חורין פ' לך לך דף ל"ה ולנער ממנה הרשעים הם הקליפות הנאחזים ממנה כד"א רגליה יורדות מות וכדאיתא בזוהר פ' בראשית דף י"ג וז"ל תחות גדפיה תרין אדרין מגדפא ימינא ומאי גדפא מתפרשן לתרין אומין אחרנין וכו' וכלהו אקרון נפש חיה וכו' : ולכן צריך האדם הגשמי שיהיה מחזיר שני ציצית מלפניו ושתים לאחריו כי הנה בזה מרויח שיהיה מסובב במצות ורוח חדשה תתפשט בכל חלקיו ויזכה למשחז"ל עתיד להיות

להיות לאיש יהודי אלפים ת"ח עבדים בזכו' הטלית שנא' אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים בכנף איש יהודי וכו' והעיקר מפני שמתקיים מש"ה כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' וכו': מברך להתעטף כי הנה נאמר כי רוח מלפני יעטוף לפי כי כמו שהאדם על ידי מצות ציצית. קונה לו רוח חדשה כך נעשה למעלה כאמור כי כל ענין מעשה של התחתונים גורם להיות כדומה לו למעלה וזה הדרך שאמרתי כי האדם הגשמי כולל בנפשו רוח ונשמה ואח"כ על ידי מעשיו קונה לו נפש רוח ונשמה מחדש כך נעשה למעלה ואין ראוי להאריך בדברים הללו אמנם בכמה מקומות אני נותן רמז למבין כדי שיתעורר להשכיל להטיב ולכן בענין לבישת הטלית גדול למעלה הוא ענין בחינת הרוח בסוד כי רוח מלפני יעטוף כאמור וכאשר הוא מסובב בארבע הכנפות אז שתי כנפות. הטלית שמאחוריו נותנים הארה לנקבה שהיא מאחריו שנאמר זכר ונקבה ברא אותם: אם שנים או שלשה הם מתעטפים בטלית אחת וכו' כבר נתבאר למעלה כי האורות של הציצית הנמשכים מלמעלה הם מעטפים ומקיפים לכל המדות של עולם הבנין ולכן בא הדין בענין הגשמי אם שנים או שלשה מתעטפים בטלית אחת כלם מברכים לפי כי כן נמי המדות העליונות כל אחד ממשיך ברכה לעצמו מן המקום הנק' עמק ברכה ואם רצו אחד מברך הוא סוד הצדיק שממנו יוצאים האורות כנ"ל והשאר עונים אמן שנאמר פתחו שערים ויבא גוי צדיק שאומר אמן וכדאיתא בזוהר פ' עקב רזא דברכאן לאמשכא ממקורא דכלא ע"ש: על טלית קטן יכול לברך להתעטף וכו' והענין מטעם אחד לפי כי טלית קטן הוא רומז בסוד מט"ט ביצירה כדאיתא. ונער קטן נוהג בם ושם סוד. ארבע כנפות הם ארבע חיות הקדש ושם נאמר היא מתהלכת בין החיות כתרגומו שכינת יקרא והכל בסוד רוח שנאמר אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ולכן אעפ"י שאין מתעטף בו האדם הגשמי אלא לובשו מברך להתעטף מפני כי כן הוא הענין למעלה שמתעטף בו מטט' בטלית קטן כאמור: צריך להפריד חוטי הציצית והנני מודיעך סוד גדול כי הנה היודעים ברוחות העולם הם מבינים כי הנה הם ד' רוחות וכל אחד הוא כלול מארבע הרי י"ו ואלו מוציאים י"ו אחרים נמצא שהם ל"ב רוחות גשמיות שהם מנשבים זה אחר זה ובזה יובן מאמר בזוהר פ' ויצא דף קמ"ח ז"ל לית עלמא מתקיימא אלא על רוח וכו' א"ל אחוה אלמלא יעקב לא אתקיים עלמא וכו' שהרצון לומר כי יעקב סוד תפ' ישראל בו עיקר הרוח והוא רוח מן האלהים דמעשה בראשית וזה הרוח לפי כי יסודתו מן הבא שנאמר ביום עשות ה' אלהים וכו' נמצא שהוא כולל כל בחי' רוח שהם ל"ב שבילין ולכן יפריד חוטי הציצית מפני כי על ידי כך אותם ל"ב שבילין עליונים מתעוררים ומאירים ביותר לפי כי כן כל המעשה תחתון גורם דוגמתו למעלה ולכן כאשר מפריד חוטי הציצית נמצא פותח שערים עליונים דמאירים שבוס אלו החוטין מן האורות העליונים למעלה: יכוין בעטיפתו שצונו ה' אלהינו

וכו' אמנם מה טוב לאדם אם מתכוין למ"ש בזוהר פרשת פנחס דף ר"ל וז"ל חתן לימינא כלה לשמאלא. כד אתיין לה לחופה בכמה מיני נגונא וכו' וכלה בחופה דאיהי בדיוקנא דכנפי מצוה בציציות מוזהביות ותכלת ולבן לתקנא לון כסא דין וכסא רחמים כליל דא בדא וכמה קשרים ותליין סחרניה בכמה מרגלאן ואבנין יקירין תליין סגולות סחרין לגביה כדיוקנא דזגין ורמונין דלבושי מלכא ומטרונית' דאינון ד' בגדי לבן וד' בגדי זהב מסטרא דתרין שמהן יהו"ה אדנ"י כשמו כן כסאו כן לבושו כן חופתו רשים שמיה בכולא עכ"ל: קודם שיברך יעיין בחוטי הציצית אם הם כשרים כדי שלא יברך לבטלה אם לובש טלית קטן בעוד שאין ידיו נקיות וכו' ענין דין זה אינו שייך למעלה לפי כי שם לעולם הידים הם נקיות רק בעולם העשיה: עיקר מצות טלית קטן ללבשו על בגדיו וכו' והנה נתבאר לעיל כי ממעשה של אותו שעלה למטה ליסב כנגד הזונה. ערום ובאו הציציות וטפחו לו על פניו משמע כי לא היה הציצית על בגדיו אמנם הנני מודיעך בפעם הזאת המאמרים הנמצאים בזוהר ובתיקונים הנראה מהם משמע שהם חולקים זה עם זה במקום אחד יאמר כי בעולם היצירה יש תערובת טוב ורע ובמקום אחר יאמר כי ביצירה אין מתערב טוב עם רע רק בעולם העשיה ולכן שים לבך לסוד הנפלא הזה וכדי שלא להאריך אמשול לך הענין בערך הנמצא באדם הגשמי ומבשרי אחזה כי האדם הוא בחי' הרוחניות אמנם השאר הם בחינת מלבושים אליו וכך הוא בענין העולמות כלם בחינת הפנימיות שבתוכם ושאר הבחינות הם בסוד מלבושים להם והנה בחלק הפנימי אין שם תערוב' כלל אפילו בעולם העשיה כאשר ביארתי במקומו מפני כי גם בזה נמצא מאמרים חלוקים כי במקום אחד הוא אומר כי באצילות אין שם תערובת שנאמר אני ה' לא וכו' וכבודי לאחר לא אתן ובשאר העולמות מתערב טוב עם רע ובתיקוני' אתמר אית אילנא וכו' שהרצון מבפנים ושאר מאמרים הם יאמרו הפך מזה אמנם הענין הוא כי הפנימיות של כל העולמות עד סוף של עולם העשיה הוא נקרא אצילות כי כן הוא על האמת ובחלק זה אין בו תערובת כלל שנאמר אני ה' לא שניתי כלומר אפילו בעשיה הנק' אני לא יש שם שינוי כלל והיינו בחינת הנשמה של כל העולמות אך בחלק המלבים נשמה זו שהוא מכונה לרוח בזה מתערב טוב ורע בעשיה אמנם בעולם היצירה אין מתערב גם בחלק זה קליפה כלל ובזה תבין מ"ש בזוהר פ' תרומה כי סטרא אחרא דתקין מינה בעולם היצירה חלק המלאכים שהם רוח אמנ' אות' מלאכי' שהם של אש לא כן שנאמ' עוש' מלאכיו רוחו' וכו' ולפי כי ס"א הוא רוח מסאבא כדי שלא להתערב עמהם דוחים אותה למטה ואין בחלק הרוח תערובת אבל בחלק הנפש שהוא חיצון ממנו שם יש תערובת ולכן ימצא כי האד' בכלל הוא דוגמא אל הפנימיו' ואשר חוצה לו הם הבגדים הם דוגמא אל החלקים החיצוניים שבעולמות ונודע מן התיקונים כי יש אדם דעשיה ואדם דיצירה ואדם דבריאה וכו' והנה אדם זה שהוא דיצירה שהאדם הגשמי מכונה אליו לענין לבישת הטלית אין

צריך

צריך ללבוש הטלית על בשרו לפי כי אין שם ענין תערובת גם בחלוק אין שם תערובת לפי שהוא מכונה לחלק הרוח כאמור אבל למעלה מן החלוק או מלבוש אחר צריך ללבוש טלית קטן כדי להפסיק בינו ובין מלבוש העליון שהוא חלק המכונה לנפש כי שם יש תערוב' טוב ורע ולא סגי בלאו הכי ומזה תבין מה טוב לאדם שלעולם לא יסיר ממנו טלית קטן לא ביום ולא בלילה ואע"ג דאיכא להבין שיפשוט אותו מפני כי הרי נאמר כי סטרא אחרא דוחים אותה למטה ואין רע בעולם היצירה א"כ גם האדם אע"ג כי יפשוט הטלית קטן אינו עושה העדר לעולם היצירה מאחר שנדחה הקליפה למטה אמנם אין הענין כן לפי שהרי נאמר כי בעבור שדוחים אותה מלמעלה לכן נותנים לה שליטה על בני האדם ולכן הם שורים על הידים וכיוצא ומפני כן ראוי לאדם שיישן בטלית קטן כדי למנוע ממנו סטרא אחרא שלא תשלוט בעצמו ויש ראיה לדבר ממשחז"ל כשראה דהע"ה עצמו ערום במרחץ נצטער שהיה ערום מן המצות ולמה בלילה לא היה מצטער שהיה פושט טלית קטן ואין עמו מצוה למ"ד כי היה ישן עד חצות שנאמר חצות לילה אקום להודות לך שלכן נראה שלא היה פושט טלית קטן זולת במרחץ כשנכנס ולכן כך ראוי לנהוג יראת את ה' מרבים: אם יש לו כמה בגדים של ארבע כנפות כלם חייבות בציצית כי כל בגד שלובש כך מוסיף אומץ בעצמו בחלק הרוח שבו ומה גם כי מתרבים ענין האורות גם כן למעלה ע"י המעשה ואם לבשם כלם בלא הפסקה והיה דעתו מתחלה על כלם לא יברך אלא ברכה אחת על כלם מפני כי הברכה הוא גורם המשכת האור העליון ממקורא דכלא על כלם כאחד ואם מפסיק ביניהם צריך לברך על כל אחד ואחד כדי להמשיך אור עליון עליהם והוא הדין אם היה דעתו מתחלה על כלם הוי כמפסיק ביניהם וצריכים ברכה על כל אחד ואחד וסוד הענין הוא כי הנה נתבאר כי הטלית נמשך על כל קצוות הבנין והנה הקצוות הם נחשבים לשש מדות כאשר מתנהג בהם עולם הבנין ואמנ' כלם הם חיבור אחד בסוד התפארת הנק' ז"א ולכן אזלינן בתר הכונה של אדם זה וכפי מה שהסכים בדעתו כך בא החיוב מפני כי יש צדדים לכאן ולכאן כאמור: הלובש טלית קטן ומברך עליו וכשהולך לבה"כ מתעטף בטלית גדול צריך לברך עליו דהליכה מביתו לבה"כ חשיבה הפסק ואיתא בתיקונים דף י"ד סוד האדם כשהוא בביתו דהיינו כשהוא למעלה וכאשר הולך לבה"כ היינו בחינת הכלה ולכן אמרו רז"ל אין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת וז"ל ומאן דאיהו אדם בדיוקנא דעמודא דאמצעיתא עליה נאמר אין תפילתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת עכ"ל ולכן בא הדין דאע"ג כי בירך על טלית קטן והמשיך עליו ברכה היינו בהיות למעלה אבל כאשר הולך לבה"כ כי אז הוא לובש טלית גדול צריך נמי להמשיך עליו ברכה מההוא מקורא דכלא דהליכה מביתו הוי הפסק וכבר נתבאר כי אינו דומה טלית קטן לטלית גדול ולכן כך הברכה של טלית קטן היא אינה בשלימות כמו הברכה של טלית גדול כי הוא ממשיך אור יותר רוח שלם דהיינו רוח חכמה ובינה והוא ממקורא דברכאן: אם פשט טליתו אפילו היה דעתו לחזור ולהתעטף בו מיד צריך לברך שהרי נתבאר כי ענין הברכה הוא צורך גדול ככ"ל וז"ל בעא קב"ה דיתברכון עילאין בגין דיתברכון תתאין ובעא קב"ה דיתברכון עילאין ע"י דתתאין: אם נפלה טליתו וכו' כאשר נפלה כלה הרי נמנע אותו אור עליון שהיה מקיף עליהם ולכן כאשר חוזר ומתעטף בה צריך לברך והנה כבר נתבאר כי כל הדברים העליונים הם תלויים במעשה התחתונים ולכך כאשר נפלה טליתו מורה העדר למעלה ח"ו בסוד נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל לפי שכבר נתבאר למעלה דשייך ענין הטלית בכלה היינו בסוד בלע אמרתו בזע פורפיר' ולכן כאשר נפלה כלה מורה העדר שנפלה למטה בשלימות ולכן אז בהכרח הוא כי נסתלק ממנ' בחינת האור עליון ולכן כאשר חוזר ומתעטף כי זה יורה על שחזרה מדה זו למקומה לכן צריך לברך כדי להמשיך לה ברכאן עילאין ממקורא דכלא כאמור אבל אם לא נפלה כולה אז עדיין לא נעדר האור ממקומו ולכן נמי גם השפע הנמשך ע"י הברכה מתחלה ממקומו לא ימוש ולכן אין צריך המשכה אחרת: הלן בטליתו וכו' ענין זה מתבאר ע"י כסות לילה דאין צריך ברכה ושם יתבאר כי יש מקום לומר כי אין צריך לברך הלן בטליתו בלילה: נתכסה בבגד שהוא חייב בציצית ולא הטיל בו ציצית וכו' ואינו דומה למעשה דרב קטינא דא"ל למלאך ענשיתו אעשה דהתם מיירי שלא היה לובש בגד שחייב בציצית אבל זה שבטל מצות עשה בקום עשה ודאי שנענש בעה"ז והוא בכלל משחז"ל ואין ייסורין בלא עון דאין לך עון גדול מזה:

ט איזה בגדים חייבים בציצית ואיזה פטורים מציצית ובו ו' סעפים:

[א] אין חייב בציצית מן התורה אלא בגד פשתים או של צמר רחלים אבל בגדי שאר מינים אין חייבים בציצית

[א] **אשר** חז"ל הגידו כי הקרבן שהקריבו קין והבל היה פשתן וצמר ולפי שהיה סיבה זה שנהרג הבל לכן אמר הב"ה ח"ו לא יתערבו מנחת קין והבל לעד לעולם אפילו באריגת בגד שנאמר ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך ולכן נצטוו ישראל על הכלאים מפני כי כל הנפש הבאה לאיש הישראלי נמשך מקין או הבל דאע"ג כי חז"ל אמרו כי לא נותר מתולדות קין כלום וקין עצמו תלאו הב"ה ברפיון ובא המבול ושטפו והבל לא עשה בעולם זולת חמשים יום ולא עשה תולדות עכ"ז הלא לך לדעת כי כל הנפשות באים משניהם אי בעית אימא קרא שנאמר כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל ולכן בו נכלל וכל הנפשות ואי בעית אימא מן הזוהר והתיקונים דבר פשוט הוא כנז' בכמה מקומות ולכן כדי לתקן עון זה של קין והבל נאסר הכלאים על ישראל זולת במקד' הותר לכהן באבנט לכפר על

העון

העון וכן לענין התכלת בציצית כאשר יבא לקמן בע"ה ובכן תשכיל עם ענין זה על הנ"ל כי עיקר מצות ציצית הוא לתקן בחינת הרוח כי להיות האדם כלול בנפשו בחינת רוח ונשמה והם נמשכים מבחינת קין והבל לכן כאשר ילבש האדם הציצית נעשה התיקון אל האדם בבחינת הרוח ובכן יחזור התיקון אל קין והבל ולכן אין חייב בציצית מן התורה אלא בגד צמר או של פשתים והיינו צמר רחלים מפני כי כך היה הקרבן של הבל שנא' והבל הביא מבכורות צאנו ולכן בא הצווי לתקן העון אבל בגדי שאר מינים אין חייבים בציצית אלא מדרבנן והנה ראוי לתת רמז בענין הפרש החיוב אם הוא מן התורה או מדרבנן כי הנראה בזה הוא הפך מן המובן דאלו כפי פשוטו נראה כי מן התורה הוא יותר חמור ואינו כן אלא כמשחז"ל בפ' כי טובים דודיך מיין חמורים דברי סופרים מדברי תורה לא ולמד ממעשה דר' טרפון ששנינו פעם אחת הטתי לקרות כדברי ב"ש וסכנתי בעצמי מפני הלסטים ואלו לא קרא ק"ש בטל מ"ע ולפי שעבר על דברי ב"ה נתחייב מיתה ואמנם הנני מודיעך כי לעולם עיקר הדבר עם סיפר הולך והענין כי לפי שהקרבן היה צמר ופשתים כמשחז"ל לכן נאסרו אמנם אע"ג כי מן הפסוק מובן כי המיתה של הבל היה מפני הקרבן שנא' וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד ולכן הרג להבל אמנם חז"ל אמרו הבל מפני מה נהרג לפי שהציץ בשכינה ובזה תשוב תתפלא כי על הדבר שביארתי לעיל כי עיקר מצות הציצית הוא תיקון אל הלב והו' חלק הלבן אמנם התכלת הוא תיקון אל העין והענין כי הנה קין היה לבו רע כאשר יבא לקמן ומצאתי און לי בראיה ברורה מן הזוהר פ' שלח לך דף קע"ה: וז"ל אמר ר' יצחק אינון חוטין לאחזאה היך תליין מכאן ומכאן לארבע סטרי עלמא מהאי אתר ואיהי שלטא על כולא ברזא דלב דאיהו לבא דכל האי עלמא ולבא דעילאי ותלייא בלב עילאה וכלא הוא בלב דנפק מחכמה עילאה וכו' אמר ר' יהודה אמר קב"ה מאן דבעי למיהך בתר דחלתי יהך בתר לבא דא ובתר עיינין דקיימין עלה מאן אינון עיינין הד"א עיני ה' אל צדיקים אבל אתם לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כי מצות ציצית הוא כנגד העין והלב ולכן כנגדו בא ענין עיקר הציצית שהוא הלבן לתקן חטא של הלב הרע של קין ומה גם של כל אדם ושם ג"כ מושב הרוח והתכלת שהוא צמר בא לתיקון עון הבל שהציץ בשכינה והוא התיקון אל העין ומאחר כי עיקר מה שנהרג הבל היה למראית העין נמצא שהפג' הוא בתורה כי הסומא לא יקרא בתורה אבל בשאר מיני בגדים שאין שם עיקר מקרבן קין והבל התיקון הוא מדרבנן כי הם אמרו סומא פטור מכל המצות: [ב] ציציות של צמר ושל פשתן פוטרים בכל מיני בגדים וכו' מאחר שהנחתי כי עיקר של הדברים האמורים בצמר ופשתים היינו לתיקון

בציצית אלא מדרבנן: [ב] ציצית של פשתים או של צמר רחלים פוטרים בכל מיני בגדים חוץ משל פשתים לצמר או של צמר לפשתים בזמן הזה דליכא תכלת

חטא הקודם של קין והבל ומה גם איש ישראל הלובש אותו נתקן לבו ועיניו שנאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אפשר שהוא לשון הבטחה אע"ג אשר אתם זונים אחריהם ומה גם שמשלים את רוחו כנ"ל ולכן יאמר ציציות של פשתים או של צמר רחלים פוטרים בכל מיני בגדים חוץ משל פשתים לצמר או של צמר לפשתים בזמן הזה דליכא תכלת מפני שהם כלאים והנה ראוי לתת רמז לענין הציצית מהו ולמה נק' ציצית ולמה צוה הב"ה להיות על הכנף ולא במקום אחר ולמה כסות לילה פטור ולמה צריך להיות בת ארבע כנפים ואם לאו פטורה וכיוצא בדברים הללו אחת לאחת: והענין דרך קצרה כי הנה כל הדברים הם תלוים בתחלה בענין א"ה שאלולי חטא על הנפש לא היה צריך רק שבע מצות בני נח אשר נצטווה עליהם כמשחז"ל ותו לא מידי וביארתי בפירוש התורה במשחז"ל לעבדה ולשמרה אלו מ"ע ומל"ת כי כונת חז"ל להגיד כי בשני צווים אלו כלל בהם הב"ה מ"ע ומל"ת ואמנם לפי שחטא בשני איברים עינא ולבא תרי סרסורי דעבירה כך אחז"ל אדם הראשון מין היה שנאמר ויאמר לו איכה אן נטה לבך גם חטא במראית העין שנאמר ותרא האשה ועוד נתגאה כמשחז"ל בפ' אל תבאני רגל גאוה האילן היה צווח אל תבאני רגל שנתגאית על בוראה כלומר דמאחר כי אמר להם הנחש מאילן זה אכל וברא העולם ולכן אכלו אתם ותהיו כאלהים הרי נתגאה על בוראו כי חשב לברא עולמות נמי והיינו נמי מין היה וכאשר אאע"ה תקן עון א"ה כנודע וכנ"ל אמר אם מחוט ועד שרוך נעל לכן זכה לציצית כמשחז"ל א"ל הב"ה אתה אמרת אם מחוט חייך שאני נותן לבניך מצות ציצית כד"א ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת ר"ל מפני שתיקן חטא א"ה שהי' מין אמנם אברהם האמין בהב"ה ולא רצה ליהנות מן השלל ולא הלך אחר עיניו אחר חמדת הממון ואמר מחוט לכן נתן הב"ה לבניו מצות ציצית דהיינו לפי שהלכו אחר עיניהם ולבם ושבו על עון אבותם ע"ד משחז"ל בפ' והמה כאדם עברו ברית נמי אדם הראשון והנה נאמר בהם ויתורו את ארץ כנען ואמרו כי חזק הוא ממנו כי אין בעה"ב יכול להוציא כליו משם כמשחז"ל הרי שחטאו בלב ובזכו' אאע"ה נתן להם הב"ה מצות ציצית לתקן העון שנאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם הוא הנראה בסמיכו' פ' ציצית למעשה המרגלים ומאחר כי עיקר החטא היה מפני שנתגאה אדם הראשון לכן נק' ציצית כד"א ויקחני בציצית ראשי ולכן אח"כ לתקן חטא הנז' לכן נתן הב"ה לאדם תקנה לזה כדי לחבר שניהם יחדיו ולכן נאמר ויעש ה' לאדם כתנות עור ואחז"ל דבר הבא מן העור דהיינו צמר או דבר שהעור נהנה ממנו היינו פשתים אך קין והבל שבו על עון אבותם וקלקלו צמר פשתים. וכאשר בא אאע"ה תיקן העון ונתחברו שניה' ולהיות כי מה שהיה סיבה להריגת הבל היה על ענין ב"כ זה אומר בחלקי יבנה וזה אומר בחלקי יבנה שנאמר ויהי

תכלת מפני שהם כלאים : [ג] ציציות של שאר מינים אין פוטרים אלא במינם כגון משי לבגד משי וצמר גפן לצמר גפן אבל שלא במינם אין פוטרין : [ד] אם הטיל בטלית של שאר מינים קצת ציציות ממינו וקצת מצמר או פשתים יש להסתפק בו : [ה] י"א שצריך לעשות הציציות מצבע הטלית והמדקדקים נוהגים כן : [ו] י"א שאין לעשות טלית של פשתן ואף על פי שאין הלכה כן ירא שמים יצא את כלם ועושה טלית של צמר רחלים שהוא חייב בציצית מן התורה בלי פקפוק :

בהיותם בשדה כמשחז"ל אין שדה אלא ב"ה שנאמר ציון שדה תחרש לכן משנחרב ב"ה נגנז התכלת כי לא הועיל זכות אברהם שא"ל הב"ה מה לידידי בביתי כלומר אתה גרמת החורבן לפי שקראת אותו הר שנאמר בהר ה' יראה ומה לך כי נזעקת ואמנם אע"ג כי אין עתה תכלת שהוא תיקון למראי' העין הנה יש הלבן שהוא תיקון לבב כנ"ל ונאמר וראיתם אותו דקאי על הלבן דמשמע כי כן נמי מועיל לענין מראית העין ומעשה רב שהרי ניצול מן העבירה על ידי מראי' הציצית ולכן חזר הדין כי להיות כי עיקר הציצית הוא לתיקון חטא קין והבל לכן הציצית של פשתים או של צמר רחלים פוטר בכל מיני בגדים כלומר כי בא הרמז בזה דאע"ג כי ילבש האדם בגדים נאים שהם סיבה להתגאות בהם וקרוב הוא להלך אחר עיניו ולבו עכ"ז על ידי הציצית מכניע אותו היצר המתגאה עליו רק שלא יחבר צמר ופשתים כי הבל חטא בעיניו שהציץ וקרבנו צמר וקין היה לו לב חורש מחשבות און וקרבנו פשתים כי אז מלבד שמתחזק היצר בעשותו אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשנה הוא מעותד לחטא כי זהו הנרצה במשחז"ל לעתיד נדמה היצה"ר לרשעים כחוט לפי שהלכו אחר עיניהם לפי כי הם מכלל הנק' בוגדים שלא קיימו חוט של ציצית ואיתא בזוהר שלח לך דף קע"ה וז"ל ובגד בוגדים לבושא דילהון בלא ציצית אקרי בגד בוגדים וכו' והיינו מש"ה ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך ואיתא בזוהר פ' קדושים דף פ"ו: וז"ל מהו כלאים כד"א בית הכלא כמאן דיתיב אחרא בבי מטרא כך האיברים של האדם אסורים בבית הסוהר וכדאיתא בזוהר בפ' לאמר לאסורים צאו הם האברים כי ע"י העון זה שמונע ציצית מבגדו שולט על כל איבריו יצה"ר היינו מ"ש לא יעלה עליך ולכן אפילו חוט אחד עובר משום לא יעלה עליך והיינו חוט הנראה לרשעים לעתיד ולכן ממולא דבר זה תדע מה שייכות ימצא למצו' ציצי' להציל מאשה רעה דדרשינן גדילים תעשה לך וסמיך ליה כי יקח איש אשה ובא אליה ושנאה ר"ל דלא מבעיא שמציל מעבירה כמעשה שהיה אלא אפילו כי יקח איש אשה ובא אליה ממש בהיתר או באיסור ושנאה לפי כי יעשה תשובה והענין מפני כי עיקר מצו' ציצי' הוא לתיקון חטא אדם הראשון כאמור וזה היה עיקרו מן האשה שנא' ותרא האשה וכו' ולכן נאמר טוב לפני האלהים ימלט ממנה עוד ירצה במאמרו זה מ"ש בזוהר פ' שלח לך דף קע"ד וז"ל מאי קמ"ל דכל בר נש דלא זכי בהאי עלמא לאתעטפא בעטופא דמצו' כד עייל בההוא עלמא קאים בלבושא טנופא וכו' ת"ח כמה לבושין מזדמנין בההוא עלמא וההוא בר נש דלא זכי בהאי עלמא בלבושין דמצוה כד עייל לההוא עלמא מלבישין ליה בחד לבוש' דאשתמודע לגבי מאריהון דגהינם

וכו' ווי למאן דאתלבש ביה דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין לאחדא ביה ועיילי ליה לגהינם ולכן יאמר בדרך רמז כי ציציו' אלו פוטרין בכל מיני בגדים הללו שנאמר לא תירא לביתה משלג של גהינ' מפני כי כל ביתה לבוש שנים תכל' ולבן כמשחז"ל : [ג] ציציו' של שאר מינים אין פוטרים אלא במינם וכו' מאחר שכתבתי כי הרמז של הציצית הוא תיקון לעון הגאוה שהוא בראש שנא' בציצי' ראשי ולכן ימצא כי ענין הגאוה הוא ממינים שונים כנז' במקומו והנה הגאוה התכליתית העונש שלה היינו כי נכשל באשת איש כמשחז"ל שנאמר ואשת איש נפש יקרה תצוד לפי כי כן מה שנתגאה אדם הראשון היה על ידי האשה אשר חז"ל הגידו בא נחש על חוה והטיל בה זוהמ' שנאמר הנחש השיאני ואוכל ולכן המתגאה נכשל בה אמנם ציציות של שאר צבעונין ר"ל ענין גאוה שהיא באופן אחר הציצית הוא תיקון להם כאמור אין פוטרים אלא במינם ר"ל כי המתגאה בענין המלבושים שלו כמשחז"ל ראית איש חכם בעיניו וכו' אם ראית אדם שהוא מתגאה בלבושו מתלה בעקיבו אמר היצה"ר הדי' דידי הוא ולכן הרגיל בציצית פוטר אותו מלחטא וכן בכל שאר הענייני' כמדובר אבל שלא במינם דהיינו כי אין מקביל הענין שמתגאה בו אל הציצית אינו פוטר אותו מן החטא כנז' : [ד] אם הטיל בטלית של שאר מינים קצת ציציות ממינו דהיינו עון מכוון אליו עתה וקצת מצמר או פשתים הוא עון הקודם המכוון אליו יש להסתפק בו וצריך שיתחזק האדם שלכן שלשה צדיקים נזדרזו על יצרן בשבוע' יוסף אע"ג שנאמר ותתפשהו בבגדו היינו לומר שהיה לבוש ציצי' כד"א על כנפי בגדיהם מ"מ לפי שהיה עושה מעשה נערות ועשה לו אביו כתונת פסים לכן הוצרך להתגבר על יצרו בשבועה שנאמר וחטאתי לאלהים דמשמע נמי לפי שחטאתי מתחלה במעשה נערות הוצרכתי להשבע להמלט מאשה רעה זו בעז אע"ג כי לא היה בו עון אמנם מפני חילול ה' לכן הוצרך נמי להשבע דוד לפי שכרת הכנף של שאול ומנעו מן הציצית לא יכול להנצל אע"ג כי היה לבוש בציצי' לא יכול להצילו לפי שהוא מין בשאינו מינו הוצרך להשבע חי ה' וכו' : [ה] י"א שצריך לעשות הציצית מצבע הטלית והמדקדקים נוהגים לעשות כן וכפי דרך הנז' מן הרמז כי צריך להיות דבר מקביל כל דבר לחבירו כדי להמלט מן העון מוכרח הוא לעשות כן : [ו] י"א דאין לעשות טלית של פשתן וכו' והנה בענין יחזקאל אשר צוה ה' בבאם אל החצר הפנימית בגדי פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם צמר שם ביארתי בפירושי על התורה כי מצוה זו מתחדשת נמי לעתיד מפני כי בזמן הזה עיקר של התיקון הוא לעון של הבל שחטא במראי' העין והציץ ולכן אנו מתעטפים בציצי' של צמר רחלים

כדי

כדי לתקן אותו העון אשר הוא מושרש בכל אשי הזמן לחטא במראי' העין והלב חומד אמנם העון של קין גדול לפי שבא על תאומתו של הבל שנאמר ויהי בהיותם בשדה ושם נאמר כי בשדה מצאה לכן הציצי' של פשתן לא יכול להציל האדם מן החטא שהרי נתקרב ע"י עון זה של האשה אמנ' לעתיד בגדי פשתים ילבשו לתיקון עון קין ולא יעלה עליהם עוד צמר מדי דהוי שרגא בטיהרא שהרי כבר נתקן בזמן הזה ולכן אין לעשו' ציצית של פשתן אעפ"י שאין הלכה כן אמנם מאחר כי התכלית הוא כדי להציל מן העון וקרבן קין בא באיסור שכבר חטא בג"ע כאמור לכן אין לעשותו אמנם קרבן של הבל לא היה בו עון שלכן נאמר וישע ה' אל הבל ואל מנחתו אלא שאח"כ הציץ בשכינה ולכן מאחר שמקיים וראיתם אותו מציל מן העון כדבר האמור: עוד לאלוה מלין בדינים הללו לצד עילאה ימלל וכך היה אומר אין חייב מן התורה אלא בגד של פשתים או של צמר רחלים והענין מ"ש בזוהר פרשת בלק דף ר"ע וז"ל תאנא מטטרא דאימא כד איהי מתעטרא נפקין בעטרהא אלף ות"ק סטרי גליפין בתכשיטהא וכו' כד מזדווג מלכא במטרוניתא סלקא עטרא דא ואתיישבת ברישא דמטרוניתא וכו' לבתר אתהדר עטרא ומעטרא ליה אימא עילאה בההוא עטרא ופריסא עליה ועל מטרוניתא לבושי יקר וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אימא עילאה פריסת עליה לבושי יקר וכה"א ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם והנה חז"ל אמרו כתנות עור דבר הבא מן העור דהיינו צמר ועוד אמרו דבר שהעור נהנה ממנו דהיינו פשתים ולכן בא החיוב לענין ציצית בשני מיני בגדים הללו מן התורה לפי כי משם יוצא הציצית תכלת ולבן כאשר ית' לקמן אבל בגדי שאר מינים שהדוגמא שלהם הוא למטה החיוב הוא מדרבנן לפי כי משם הוא סוף הציצית עליון מגיעים ומשם הם מאירים לאותם הבגדים שהם בעולם הבריאה או ביצירה כאשר יבא במקומו לקמן בע"ה: ציצית של פשתים או של צמר רחלים פוטרים בכל מיני בגדים וכו' הנה בשני מינים אלו שהם צמר או פשתים כל רואיהם יכירום שהם גדולי קרקע והם רומזים למטה אמנם השורש שלהם עליון ופנה למעלה כי הם סוד ל"ב שבילין ול"ב אלהים דעובדא דבראשי' כדאיתא בזוהר פ' שלח לך דף קע"ה וז"ל מכנף הארץ דא כנף דציצית זמירות שמענו אלין שאר חוטין דנפקין ותליין בו איגון שבילין עילאין דנפקין מחכמה עילאה וכו' ולכן הם פוטרים כל מיני בגדים והענין כי הנה למעלה יש שני מיני טליתות טלית קטן בסוד יעקב בנה הקטן וטלית גדול בסוד ישראל ואמנם כמו כן נמצא למטה במטט' כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רכ"ח. וז"ל ואית טלית מסטרא דמטט' דאיהו עט' כליל ח"י בין קשרין וחוליין לכל סטרא ה' קשרין לקבל ה' חומשי תורה ותליסר חוליין לקבל תליסר מכילן דרחמי וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מטטרון יש לו טלית וגם יש לו טלית קטן שלכן אחז"ל שיעור הטלית כדי שיתכסה ראשו ורובו של קטן היינו מטט' בסוד ונער קטן נוהג בם כנ"ל ולכן יאמר כא ציצית של פשתים או של צמר

רחלים שהם יוצאין מל"ב שבילין ול"ב אלהים דעובדא דבראשית פוטרים כל מיני בגדים האמורים כי כלם הם בסוד כתנות עור כמש"ה ויעש ה' לאדם ולאשתו שהוא סוד אדם דאצילות וכך נעשה נמי לאדם דיצירה כי שמו כשם רבו בסוד כי שמי בקרבו ובתורתו של ר' מאיר מצאו כתוב כתנות אור ולכן פוטרים בכל מיני בגדים חוץ משל פשתים לצמר ושל צמר לשל פשתים בזמן הזה דליכא תכלת בגשמי ולכן נמנע משום דהוי כלאים כנ"ל: ציציות של שאר מינים אין פוטרים אלא במינם וכו' כי הנה ענין הלבוש למעלה הוא סוד החשמל כי כן מלת מלבוש עולה בגימ' חשמל וכמה מיני חשמל הם ולכן כל אחד פוטר באותו מין שלו כפי האו' העליון הנמשך עליהם מאותם ל"ב שבילין ול"ב אלהים אבל שלא במינם אין פוטרין לפי כי הנה הציצי' לכן הוא סוד הימין כנז' בזוהר פ' פנחס ואמנם ל"ב אלהים דעובדא דבראשית הם בחינת דין וכן ימצא במלבושי' שהם סוד חשמל כנז' ולכן שלא במינם אין פוטרין: אם הטיל בטלית של שאר מינים קצת ציציות ממינו וקצת ממין צמר או פשתים יש להסתפק בו מאחר כי אין אנו יודעי' השורש שלהם וקרוב לומר שאין פוטרין לפי כי ימצא חלק מהם מצד הגבורו' שהוא ביותר ונמצא כי הדין מתגבר והוא הפך מן הרצון כי צריך להיות מצד החסד והרחמים כנז' שם במאמר כי זהו סוד מה שאנו אומרים מלך יושב על כסא רחמים: יש אומרים שצריך לעשות הציצית ממין הטלית והוא יהיה מטעם האמור להיות כי הלבושי' עליונים הם ממינים שונים ולכן טוב לדקדק בהם ולעשות כסברת המדקדקים: יש אומרים דאין לעשות טלית של פשתן וכו' מאחר כי קרבן של קין היה פשתן תשכיל ותדע כי הוא סוד בחינת גבורה לפי כי קין הוא מסוד הגבורות כנודע ואמנ' שים לבך למה ששנינו בענין השוכר שדה מחבירו לא יזרענה פשתן מפני שהוא מכחיש כח האדמה ולכן נאמר ואל קין ואל מנחתו לא שעה לפי שהיה מכח הגבורות חזקות לפי שבא נחש על חוה ויצא קין קינא דמסאבותא במקום שהיה ראוי לו למתק הגבורות ולהעביר הטומאה ולתקן הקללה שנתקללה האדמה מפני מה שחטא אביו של' ארורה האדמה בעבורך אף על פי שלא חטא בענין האדמ' אלא כי בעבורו נתקללה כאינש דאמר לטיין בזייא דהכדין ינקין כמשחז"ל אמנם קין חטא באדמה במחשבה ובמעשה כדאיתא בתיקונים ולכן חזרה ונתקללה האדמה ולא די שהכחיש הכח שנה כאשר עקר ממנה הפשתן ע"י מחשבת פיגול כדאיתא בתיקון סע' דף ק"י וז"ל ועוד ואל קין ואל מנחתו לא שעה בגין דקרבנא דיליה הוה מההוא אתר דאקרי ערוה עכ"ל והדברים עתיקים ואני אמרתי רמז לזה כי מלת פשתן הוא נוטריקון פה שתן כלומר ממקום הפה שיוצא ממנו השתן והיינו ערוה דקאמר והבן ולכן נאמר ארור אתה מן האדמה ועוד הוסיף לחטא באשת אחיו כנז' בתיקוני' ושם נאמר ז"ל אם תטיב שאת אמר רבי אלעזר הכא לא צריך לכסאה רזא מאי שאת אשת הכא רמיז דעבר על אשת עמיתך לא תתן שכבתך דאתא על תאומתו של הבל ודא

איהו

איהו ויקם קין על הבל קם על תאומתו ולבתר קטיל לבעל' ולכן על. כל אלה הדברים אמר הקב"ה לא יתערב קרבן קין עם קרבן הבל לעולם לפי שהבל הביא מבכורות צאנו משפירו דיליה ולכן אמר רבי אלעזר ע"ה הכא לא צריך לכסאה רזא כלומר אף על גב דכתיב כבוד אלהים הסתר דבר אמנם בזה לא טוב הוא אלא להגיד כי ישר ה' ולא על חנם נאמר ואל קין ואל מנחתו לא שעה תיכף המנחה שנא שלא אמר ה' אמנם קין עצמו מפני מה אלא מפני מעשיו אשר לא טובים ומנחתו שהיתה פסולה במחשבה ובמעשה ולכן מאחר כי כל כך מן הרעה נמצא בענין לפשתן אין ראוי לעשות טלית של פשתן אעפ"י כי אין הלכה כן ועוד נמצא דבר רע בענין זה הוא מה שאמר בתיקונים ושם נאמר דף ק"י וז"ל ויהי מקץ ימים ויבא קין וכו' מקץ ימים משיורין דיליה כגון בר נש דאיהו בסוף יומוי חזר בתיובתא כד לא אית ליה חילא למעבד טב וביש ובשולמוי בתוקפוי לא תב כמה דאוקמוה מפני שיבה תקום ובגין דא ואל קין ואל מנחתו לא שעה עכ"ל המאמר והנה מבואר מדברי המאמר כמה דברים הרעים כאן נמצאו וכאן היו בקרבן של קין במחשבה ובמעשה גם בענין הרמז על ענין התשובה לכן שנא שלא ה' לו ולקרבן שלו שאל"כ לא הו"ל אלא ואל מנחת קין לא שעה אמנם קין עצמו נתרחק מפני מחשבת פיגול הנמצא בו ונוסף עוד מעשה הרע שעבר על ג' עבירות שנצטוה אביו ע"ז ג"ע ש"ד ולבסוף ולא אמר איה אלוה עושי כשאמר לו אי הבל אחיך והתרים כנגדו ואמר השומר אחי אנכי ולא חפץ בתשובה וכאשר אמר גדול עוני מנשא כלאחר יד כמשחז"ל כמרמה וגונב דעת העליונה ולכן ירא שמים יתרחק מן הפשתן ויעשה טלית של צמר רחלים שהוא חייב בציצית מן התורה דהיינו מן התורה העליונה היינו ל"ב שבילין דנפקין מחכמה ואחז"ל נובלת חכמה של מעלה תורה לטוב לו :

י דיני כנפות הטלית ובו י"ב סעיפי':

[א] טלית שאין לה ארבע כנפות פטורה יש לה יותר מד' חייבת ועושה לה ד' ציציות בארבע כנפיה המרוחקות זו מזו יותר : [ב] יש לה ד' וחתך אחד באלכסון ועשאו שנים הרי נעשית בעלת ה' וחייבת : [ג] כפל קרנות טליתו וקשרם או תפרם ודומה· כאלו קיצען ואין לה כנפות אעפ"כ לא נפטרה :

טלית

[א] **מאחר** שנת' למעלה כי הטלי' הוא דבר מועיל מאד לאדם לענין חלק של הרוח להרויח אותו לכן צריך שיהיה לה ארבע כנפו' שנאמר מארבע רוחו' באי הרוח וכו' דהוה ליה למימר מג"ע באי הרוח כדאי' בזוהר פ' שמות דף י"ג וז"ל מארבע רוחות באי הרוח וכו' הוה ליה למכתב מג"ע באי הרוח מהו מארבע רוחו'. א"ל רוחא לא נחתא להאי עלמא עד דסלקא מגנתא דארעא לגו כרסייא דקיימא על ארבע סמכין וכו' גופא אתנטיל מארבע סטרי עלמא רוח אוף הכי אתנטיל מד' סטרי דכורסייא דמתתקנ' עלייהו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הגוף והרוח הם מד' כנפות שלכן מתחייב כי בזכות הטלי' הגוף ינוח בקבר והרוח מתלבש' בטלי' בג"ע והיינו מש"ה גדילים תעשה לך להנאתך על ארבע כנפו' כסותך לפי כי בשכבך תשמור עליך בקבר אשר תכסה בה אינו אומר תתכסה בה אלא תכסה פועל יוצא זה יצא ראשונה כי תכסה בה על העונות ע"ד מבחז"ל וכסה ענן הקטורת כי לא ידענו מה מכסה כשהוא אומר כסית כל חטאתם סלה הוי אומר שמכסה על העונו' של ישראל וכן נמי תכסה בה על עונות שלך כנאמר נפש כי תחטא לכן על ידי הטלית הרוח מכסה על הנפש החטאת על העונות שבה ונעשה כסוי הטא' וכאשר הרוח בג"ע תכסה בה נמי להצילו מבעלי הדין כדאי' בזוהר פ' שלח לך דף קע"ד ת"ח כמה לבושין מזדמנין בההוא עלמא נהוא בר נש דלא זכי בהאי עלמא בלבושין דמצוה כד עייל לההוא עלמא מלבשין ליה בחד לבושא דאשתמודע לגבי אחריהון דגהינם והוא לבושא ווי למאן דאתלבש ביה דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין לאחדא ביה ועיילי לי' לגהינם ולמעלה פירש כי אותם לבושים הם הנאמר עליהם הבגדים הצואים וכו' הנה מבואר כמה מועיל הציצי' לרוח בג"ע שמתלבש ומתכסה בה וניצול מבעלי הדין ועוד מועיל לזמן התחיה לגוף ולנפש כאשר יבא לקמן והוא העיקר הנ"ל כי המצוה מועילה לאדם בשלש זמנים בזמן ההווה ולאחר המות ולזמן התחיה והכל לגוף ולנפש ולכן מאחר כי הגוף והנפש הם בעלי ארבע' כנפות לכן נמי בענין הטלית צריך להיות בת ארבע כנפו' כסותך וטלית שאין לה ארבע כנפו' פטורה מן הציצי' והוא רמז אל הגוף כי לא יקום לזמן של התחיה שנאמר הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך היינו טל אורות כנגד כריכות הציצי' כדלקמן ואותו הרוח אין לו חלק לעה"ב כדאיתא בזוהר פ' שלח לך דף קע"ה וז"ל ובגד בוגדים בגדו לבושא דילהון בלא ציצי' אקרי בגד בוגדים וכו' ההוא בגד דילהון אשתמודע לגבי כל אחריהון דדינין ווי לון דלית לון חולקא בעלמא דאתי וכו' הנה מבואר הדבר מן המאמר כי אין להם חלק לעה"ב ולכן אם יש לה יותר מארבע חייב' להטיב לאדם ועושה לה ד' ציליות בארבע כנפיה מרוחקו' זו מזו יותר והרמז לזה דאע"ג דאית לן כל המוסיף גורע ונראה שחטא ואפסיד אנפשיה ונאמר רחוק ה' מרשעים עכ"ז הרי נאמר שלום שלום לרחוק ועושה לה ארבע ציצי' בארבע כנפיה לכפר עליו אע"ג שהם מרוחקים זה מזה כנאמר האלהים מקרוב אני ולא אלהי מרחוק אינו כן כמשחז"ל בענין יתרו ע"ש : [ב] יש לה ארבע וחתך אחד באלכסון ועשאו שנים הרי נעשית בעלת חמש וחייב' והוא על דרך המאמר דאע"ג כי כל המוסיף גורע בסגנון זה חייב כדי להודיע כמה גדול כח של התשובה כנז' לעיל : [ג] כפל קרנו' הטלי' ותפרם וכו' מאחר שנת' כי היות הטלית בעל ארבע כנפות הוא רמז לגוף האדם שהוא מארב' כנפו' הארץ וגם רומז לחלק הרוח שנאמר מארבע רוחות באי הרוח לכן כל הדינים אלו לדקו יחדיו על גוף האדם וגם

על

[ד] טלית של בגד וכנפיה של עור חייבת היא של עור וכנפיה של בגד פטורה: [ה] היו לה ג' כנפות ועשה בהם ג' ציציות ושוב עשה לה כנף ד' ועשה גם בו ציצית פסולה משום תעשה ולא מן העשוי: [ו] אין כופלים את הטלית ומטילים ציצית על כנפיה כמו שהיא כפולה אא"כ תפרה כולה ואפילו מרות אחת הטיל

על הרוח שלו ובכן יובן מ"ש כפל כנפות הטלית כי הנה מדבר זה מובן שעשה מעשה בלתי טהור עד שכפל ארבע כנפות גופו ורוחו וזה יהיה רמז על ארבע דברים המונעים התחיה של הגוף וכנגדו ארבעה דברים הפוגמים הרוח והנה הלוקח רבית מישראל אין לו תחיה שנאמר בנשך נתן ותרבית לקח חיו לא יחיה וכן מי שאינו כורע במודי' כמחז"ל והמוציא ש"ז בידיו לבטלה כענין דור המבול ונאמר וימחו מן הארץ ועכו"ם כדאיתא בזוהר פרשת משפטים דף ק'

וז"ל קב"ה לא מקפח אגרא משום בריין דברא בר אינון דנפקו מגו מהימנות' וכו' ובר אינון דלא כרעו במודים הני קב"ה עביד מנייהו בריין אחרנין בגין דלא יתבני ההוא גופא דיוקנא דב"נ ולא יקום לעלמין. נמצא כי בעבור אחד מארבע עונות הללו נמנע מן האדם התחיה בגופו וגם שנינו ואלו שאין להם חלק לעה"ב האומר אין תורה מן השמים והאפיקורו' וכו' ולכן יאמר נא כפל ארבע קרנות טליתו המורה על גוף ורוח שלו וקשרם קשר של רשעים מפני כי כן הוא אומר כפול או יהיה שתפרם לפי כי עשה מעשה ודומה כאלו קצצן ואין לה כנפות שמא יאמר הן תוחלתו נכזבה והרי נקצץ גופו מן התחיה והרוח נקצץ מחיי העה"ב אינו כן כי לא נפטרה מן הציצית אעפ"י כן להורות את בני ישראל כי גדול כח התשובה אשר על ידי הציצית נמצא לו רפואה ויש מקום לחוטא על כל הדברים האלה לפי שעשה תשובה עליהם חיה יחיה לעה"ב: [ד] טלית של בגד וכנפיה של עור וכו' מה שנתתי אל לבי לתור בשני פסוקים אשר צוה הב"ה על הציצית פ' שלח לך נאמר על כנפי בגדיהם ושם נאמר על ארבע כנפו' כסותך מדשני קרא בדיבוריה כי בזה אמר בגדיהם ושם נאמר כסותך לדרשה קא אתי ולכן נחזור ללמוד ממ"ש בזוהר בפ' ובגד בוגדים בגדו כי כינוי בגד הוא ענין בגידה וכמשחז"ל בפ' מור ואהלות קציעות כל בגדותיך היינו בגידותיך ולכן יאמר נא טלית של בגד וכנפיה של עור דהיינו כי כן העונות שהאדם עשה הוא מתלבש בהם על דרך כי במעשה המצות מתלבש בהם על ידי חלוקא דרבנן כך ע"י מעשה העונות האדם מתלבש באותם בגדים הצואים כנ"ל אמנם לפי רוב העונות כך מלבישים אותו הן מעט הן הרבה עד מקום שנאמר כי עונותינו רבו למעלה ראש ולכן יאמר נא אם טלית היא של בגד כלומר כי מאחר ששיעור הטלית הוא כדי שיתכסה ראשו ורובו של קטן לכן בזה יהיה רמז כי נמצא בו עונות ברובו הנק' בגד ע"ש בגד בוגדים אמנם כנפיה של עור היינו המיעוט טוב כמש"ה ויעש ה' לאדם כתנות עור לכסות בשר ערוה לתקן עונו כך אדם זה היה הכנף שלו עור ע"ש ואפרוש כנפי עליך ואכסה ערותך ולכן חייב' בצִיצי' כדי להציל לו מרעתו כנ"ל אמנם היא של עור אעפ"י כי רובו מצד הטוב וכנפיה בגד דהיינו אותו כח התשובה של

ואפרוש כנפי עליך וכו' הוא בגד בוגדים לא נמצא בו היא פטורה מן הציצית הן תוחלתו נכזבה לזמן התחיה מאחר שבגד בדברים של הציצית כנ"ל עד יערה עליו רוח ממרום להעיר לבו לעשות תשובה: [ה] היו לה שלש כנפות ועשה בה שלש ציציות וכו' הנה ממה שנת' למעלה כי ארבע כנפות הם רמז לארבע' דברי' שמאבדי' את הגוף מן התחיה גם הרוח מחיי העה"ב משם תדע ותבין כי המודה בהם הוא זוכה לחיי העה"ב וזוכה לזמן התחיה ולכן יאמר נא היו לה שלש כנפות ר"ל שאותו בן אדם הוא מאמין באותם ג' דברים שהם עיקר תורה מן השמי' וכו' ולא חטא באותם ג' דברי' המונעים התחיה היינו הרבית והיה כורע במודים ולא הוציא ש"ז לבטלה דהיינו כי ימצא לענין הנוגע לגוף לצורך התחיה היה לטלית הוא הגוף שלו שלש כנפות הם שלש דברים הנז' לא הלוה ברבית ולא חטא באמונת ה' ולא חטא בבריתו והטיל בהם שלש ציציות כנגד שלשה דברים המכוונים אל הרוח ושוב עשה לה כנף רביעי כנגד הגוף השני ועשה בו ציצית נמצא כי גוף הראשון כנשאר חסר ולכן נתגלגל ואח"כ בגלגול שני עשה ציצית אחת בלבד פסולה לפי כי נמצא שהגוף ראשון היה בעל ג' כנפות ושלש ציציו' הרי נתחסר דבר אחד מהדברים המונעים התחיה וחיי העה"ב ואח"כ בגוף השני לא עשה רק ציצית אחד הוא ענין אחד מהם ולא השלים לתקן השאר פסולה משום תעשה מחדש ולא מן העשוי מתחלה דנהי כי לענין סור מרע מאחר שלא חזר עליהם לכן בשב ואל תעשה מספיק אבל כדי לזכות אל התחיה ולחיי העה"ב צריך מצות מעשיות בקום עשה להחיות הגוף השני: [ו] אין כופלים הטלי' ומטילים ציצי' על כנפיה וכו' מאחר שנת' כי הטלי' הוא דוגמא לגוף האדם שנאמר מכנף הארץ לכן עתה ירמוז לנו בזה ענין גדול שנתחבטו בו הגדולים בענין הגלגול מאחר דקים לן כי האדם מתגלגל ג' פעמים שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר א"כ איזה גוף מהם יחיה לעולם התחיה ויש מי שסבין כי מאחר שהעיקר הוא הגוף הראשון הוא אשר יקום והשא' כלא היו ויש מי שסבין כי העיקר הוא הגוף האחרון לפי כי הוא אשר נתקן ע"י מעשיו ולכן עליהם חיה יחיה והשאר כלא היו והסברא זו נמצא בין התנאים בזוהר פ' חיי שרה דף קל"א וז"ל אמר ר' יוסי אינון גופין דלא זכו ולא אצלחו הרי אינון כלא הוו כמה דהוו עץ יבש בההיא עלמא וגופא בתראה דאתנטע ואצלח כדקא יאות יקום וכו' ולכן יאמר נא למעט סברא זו אין כופלין את הטלית ומטילין ציצי' על כנפיה כלומר כי הטלי' היינו הגוף כאמור ע"ש שנאמר מכנף הארץ שהוא עפר מן הארץ ואמר אין כופלין אותו כלומר לחבר הגופים אותם שלא הצליחו וחזרו ונתגלגלו להטיל בהם ציצי' הוא בחיב' הרוח להחיו' אותם יחדיו בגוף אחד בלבד כמו שהיא כפול' אלא אם כן תפרה כלה מרוח אחת ר"ל רק
אם

הטיל ציצית על ציצית אם נתכוון לבטל הראשונה חותך הראשונה וכשרה ואם נתכוון להוסיף אף על פי שחתך א' משתיהן פסולה: [ז] מלבושים שהם פתוחים מן הצדדין למטה ויש להם ד' כנפות לצד מטה ולמעלה הם סתומים אם רובו סתום פטור ואם רובו פתוח חייב ואם חציו סתום וחציו פתוח מטילין אותו לחומרא וחייב בציצית ואין יוצאין בו בשבת: [ח] קאפ"ה שהיא פתוחה בענין שיש לה ד' כנפות אם יקבעו בה אשטרינגא לעשותה כסתומה כדי לפוטרה מציצית אינו מועיל תיקון זה אם לא תהיה קבועה

אם תפרה כלה שמורה על גוף הראשון עקב דבר נמצא בו מן הדברים המונעים התחיה דוגמא של הגשמי כי למה יכפול אותו אם לא כי הורע כחו כנגד אכלו עם וכיוצא שאל"כ כל הגופים יקומו אפילו הגוף הראשון שלא הצליח כדאיתא בזוהר ושם נאמר וז"ל אמר ר' יצחק זמין קב"ה לארקא עלייהו על אינון גופין רוחין אחרנין וכו' גם פ' משפטי' שם נאמר דף ק' ז"ל ההוא גופא קדמאה דשבק מה אתעביד מניה. או הוי בריקנייא או הוי בריקנייא. לפום סוכלתנו דבר גם אשתמע דהאי קדמאה דלא אצלח ולא אבתלי' בקדמית' אתאביד הואיל ולא זכה. אי הכי למגנא אשתדל בפקודי אורייתא או אפילו בחד מנייהו. והא אנן ידעין דאפילו ריקנין שבישראל מלאים מצות כרמון וכו' וכי למגנא הוו. חבריא חבריא פקיחו עינייכו דהא אנא ידענא דהכי אתון סברין וכו' לאו הכי ותא לן לאסתכלא במלין אלין וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כל הגופים יהיו לזמן התחיה זולת אותם שמנו חז"ל כנ"ל ולכן יאמר אין כופלין את הטלי' הוא הגוף כאמור ולכן נמי אם הטיל ציצי' על ציצי' שהרמז של הציצי' הוא על חלק הרוח לא יפה עשה ולכן אם נתכוון לבטל הראשונה חותך הראשונה וכשר' כלומר כי הנה כשהטיל ציצי' שהוא מורה על הרוח על ציצי' הראשון שהוא בחי' רוח נמצא שני רוחות בטלית אחת שהוא גוף אחד משמע שנתכוון כי שני רוחות הם נכנסים בגוף אחד והא נמי ליתא כי כמו שאין נכפל הטלי' לזרוק בו ציצי' אחת דהיינו שני גופים ברוח א' לפי שדומה כי הגוף האחד לא יהיה כך אין שני ציציו' שהם ב' רוחות בטלית אחת שהוא גוף אחד ולכן כאשר חותך הציצית הראשונה מורה כי אותו הרוח נסתלק לגוף המזומן לו ונשאר ציצי' אחד רוח אחד בטלי' זו מוכן לגוף זה ולכן כשרה ואם נתכוון להוסיף דהיינו כי יחשוב כי שני רוחות נכנסים בגוף אחד מפני שמתבטל הגוף האחד מפני העון אף על פי שחתך את שתיהן פסולה מפני שמאחר שנתן ציצי' הרי מובן כי כך היה בדעתו כי שני רוחות נכנסים בגוף אחד ולכן אפילו חתך את השניה מה מועיל שהרי סברתו קיימת כי יחשוב שהרוח הראשון עיקר ויחיה עם הגוף הראשון ולא כן יהיה לגופות האחרים כי לא יקומו לזמן התחיה ולכן פסולה כדי שיעמוד בדעתו על דבר אמת ויאמין כי לא יתכן שיאבד גוף אחת מישראל שנאמר וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח אע"ג שנעשה נדח בעונו לא ידח ממנו חלילה כי כלם חלק אלוה ממעל: [ז] מלבושים שהם פתוחים מן הצדדין למטה וכו' אמר חז"ל הגידו כל שמעשיו ומעשה אבותיו סתומים ופירש לך הכתוב באחד מהם לטובה כלם צדיקים והפך כגון בא ישמעאל בן נתניה וכו' ולכן יאמר נא מלבושים דהיינו הרמז על הגופים שהם

בדרך מלבוש אל האדם כי כאשר מתפשט ממנו ומתלבש בג"ע ואמר שהם פתוחים מן הצדדין כלומר כי מעשיו מפורשים רק אינו כל כך מפורש אלא מן הצד למטה ויש להם ארבע כנפות הם ארבעה דברים הנ"ל שהאדם הנמצאים בו יש לו תחיה והעובר עליהם לא יחיה אמנם הם לצד מטה לכל הנראה לעיני בשר ולמעלה לפני הקב"ה הם סתומים מפני כי אין מאמין בהם אמנם הקב"ה ברחמיו על בריותיו סות' מעשיו כדאיתא בזוהר פ' אמור דף ק"א וז"ל וכד בר נש אזיל באורחא דמאריה ואשתדל בפולחניה ואזדמן ליה חד חטא' כולא מכסין עלוי עלאין ותתאין דא אקרי כסוי חטאה לכן אם רובו סתום פטור כי הנה לא יועיל בו הציצי' לתת בו רוח להחיות גוף זה מאחר כי רוב הדברים הגורמים התחיה הנם סתומי' למעלה ומכסים עליו אע"ג כי אינו עושה אותם או אינו מאמין בהם ואם חציו סתום וחציו פתוח מטילין אותו לחומרא ר"ל להעניש אותו על מעשיו המונעים ממנו התחיה ונותנים לו ייסורין כמשפט מי שיש בידו עון וחייב בציצית להחיות אותו הגוף ע"י הרוח עצמו כי לא מפני שהלוה ברבית יאבד אותו הגוף מאחר שנמצא בו דברים טובים אחרים כך אחז"ל לעתיד מאכילים חול לאוכל רבית עד ששוברים שיניו והם אומרים הלואי היינו פועלים וכו' שנאמר שיני רשעים שברת ואין יוצאין בו בשבת לפי שנאמר והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמנם אדם זה שהיה בו אחת מהדברים המונעים התחיה כאמור נותנים עליו ייסורין והוא נידון שם כפי עיני השגחתו ית' ולא מפני שלא כרע במודי' יאבד אותו הגוף לגמרי מאחר שמאמין בתחיה ובתורה מן השמים וכל השאר ועוד מענישין אותו כי כל הרשעים הנענשים אע"ג שהם נידונים בגהינם עדיין בשבת ור"ח מעבירים מעליהם העונש ויוצאים מגהינם ונכנסים בג"ע להשתחוות לפני השכינה אמנם זה שלא כרע במודים בעה"ז לא יבא ולא ישתחוה מאחר שלא השתחוה במודים מדה כנגד מדה אמנם לזמן התחיה יבא כל בשר אותו מרבה בשר על ידי הרבית וגם מי שלא השתחוה במודים להשתחוות לפני לפי שכבר קבל העונש הראוי לו וגם היה מודה בכל ענייני התחי' כנז': [ח] קאפא שהיא פתוחה וכו' מן הראוי היה להשמיע אלו הדינים אמנם מפני הבלתי מאמינים שיש בתלמוד והדינים סוד וגם דרך רמז לכן אמרתי עם לבי לבארן כדי שלא יעדר דבר וכדי להביאן ולקרבן לדרך האמת ולכן יאמר בדין זה על דבר הנגלה שהוא דוגמא למלבוש וכן נמי הנגלה באדם לעיני בשר הוא שהיא פתוחה לעין כל בענין שיש לה ארבע כנפות ר"ל כי הוא מאמין בארבע דברים הנ"ל שהם מכוונים אל התחיה אם יקבעו בה אחד

קבועה מחצי ארכה ולמטה לכל הפחות וגם שתהיה קבועה למטה מהחגור למען יהיה הרוב הסתום רוב הנראה לעינים דאל"כ יאסר משום מראית העין : [ט] הכנפים צריך שיהיו מרובעות ולא שיהו עגולות: [י] מצנפת פטורה ואפילו של ארצות המערב ששני ראשיה מושלכים על כתפיהם וגופם ואף על פי שמתכסה בה ראשו ורובו פטור כיון שעיקרה לכסות הראש דכסותך אמר רחמנא ולא כסות הראש : [יא] סודר שנותנין על הצואר במלכות ארין ישראל שנקרא בערבי שי"ד וכן ביק"א שהיו נותנין בספרד על כתפיהם פטורים : [יב] מלבושים שבמצרים הנקראים גוחא"ש וכן מינטינ"ש ודולאמני"ש וקפטאני"ש ופיריג'י"ש שבתוגרמה אף על פי שיש להם ארבע כנפים פטורים :

מן הדברים המונעים התחיה לעשותה כסתומה כדרך התועה פעם אחת שסותמים העון שלו ואין מפרסמין אותו שנאמר כסוי הטאה כנ"ל כדי לפוערה מגילוי' כי יאמרו יאבד זה הגוף ולא תכנס בו הרוח שלו אינו מועיל תיקון זה כלומר אע"ג שהם מודים כי האדם זה שלם בכל המדות שהם מחייבים התחיה רק בדבר הזה יאמרו כי מפני זה לא יהיה אינו מועיל תיקון זה ר"ל טענה זו אם לא תהיה קבועה בו מדה זו או סברא זו מחצי אורכה ולמטה לכל הפחות כלומר שמפרסם סברתו ומגלה אותה לעין כל וגם שתהיה קבועה למטה מן החגור הוא מש"ה כאשר ידבק האזו' אל מתני איש כן הדבקתי אתכם אלי והאדם זה הסיח דעתו וכונתו נדבקות זה באחד מן הדברים שפנינו והלו שאין להם חלק לעה"ב צריך שיהיה באדם זה תנאים הללו למען שיהיה הרוב הסתום מאחר הדברים המחייבים התחיה רק הם סתומים ואין מפרסם אותם רוב הנראה לעינים אם היה מודה בהם לעין כל דאל"כ יאבד אדם זה ואין לו תחיה מפני מראית העין כי יאמרו התבוננו מאד כי אדם זה היה מכחיש בדבר המונע התחיה והנה הוא חי עתה ונמלא שם שמי' מתחלל ח"ו ולכן זה יהיה מכלל בני אדם שהם יקומו לזמן התחיה והוזרים למות כדאיתא בזוהר פ' חיי שרה דף ק"ל וז"ל ויוסף אברהם ויקח אשה שרולה לעשות להם נשמה לגופם ולקרבם בתשובה כד"א ואת הנפש אשר עשו בחרן וכו' ת"ח מה כתיב ותלד לו את זמרן ואת יקשן הרבה מעשים רעים עד שנגרשים מן העולם שנאמר וישלחם וכו' ועליהם נאמר ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו וכו' : [ט] הכנפים צריך שיהיו מרובעות ולא שיהיו עגולות כי מאחר שהכרזה בזה הוא להעיר לב האדם שהוא עפר מארבע כנפות הארץ ובכל מקום שילך יזכה לתחיה רק אם אינו עובר על אותם ארבעה דברים המונעים התחיה ואותם שמנינו ואלו שאין להם חלק לעה"ב ולכן לא יהיו עגולו' שהרמז על אות ד' עגולה שהוא רשע כמ"ש הנהו דרדקי וכו' : [י] מצנפת פטורה כך אחז"ל כל אדם שיש בו גסות הרוח אין עפרו ננער שנאמר הקיצו ורננו שוכני עפר מי שהיה שכן לעפר בעה"ז ולכן הכר המצנפת שרומז לבעל גאוה שהיא פטורה מפני כי אין מועיל באדם זה הגילוי' הוא בחינת הרוח להחיות אותו אפילו כי שני ראשיה מושלכים על כתפיהם וגופם כלומר אע"ג שאינה גאוה גמורה רק שיתנו כתף סוררת להלך אחר גופם לצורכם בענין החומר הגשמי ואעפ"י שמתכסה בה ראשו ורובו ר"ל כי אין עיקר הגאוה שבו זולת כדמיון כסוי להרים ראשו ורובו לעין כל פטור כי לא יועיל בו רוח של הגילית להחיו' אותו כיון שעיקר של גאוה זו לכסות הראש להרים ראש כנז' דכסותך אמר רחמנא כלומר שני תנאים צריך לענין זה ראשונה אחת היא שלא תהיה הגאוה תקועה בלבו אפילו בשעה שנראה שמתגאה דכסותך אמר רחמנא שיהיה כעין כסות אז הגילוי' מועיל להחיות אותו זאת ועוד אחרת צריך שיהיה לצורך כסו' הגוף והיינו ע"י מה שלוה ר' לבנו נהוג נשיאותך ברמים ופריך והרי יהושפט מלך יהודה כשהיה רואה ת"ח היה קם מכסאו ומחבקו ומנשקו ואומר לו רבי רבי מארי מארי ומשני כאן בצינעא כאן בפרהסיא ולכן אמר רחמנא כסותך שיהיה לצורך הגוף שיהיה לו כבוד נשיאות וגם הוא חכם לעשות כדרך כסות להנאתו ולא כסות הראש לעשות עיקר מן ענין הגאוה בא עד הראש : עוד זה מדבר בדינים הללו בענין הנוגע למעלה להודיע כמה הוא גורם מעשה האיש הישראלי ואם מעט הוא וכך היה אומר טלית שאין לה ארבע כנפו' פטורה כי הנה הטלי' זה כאשר נאמר שהיא הכלה עלמה הנעשים מלבוש ועלי' לבעלה והיא מעטפת אותו בסוד מש"ה נקבה תסובב גבר וכדאיתא בתיקונים דף ל"ט וז"ל למלכא דאית ליה מטרונית דיקר ואיהי מחבבא לגביה לזמנין עביד מינה לבושא וכו' ולכן טלית זו אם אין לה ארבע כנפו' פטורה מפני כי זה מורה שאינה מעטפת את החתן מארבע רוחותיו וכאשר יש בה ארבע כנפות אז חייבת בציצית כי החתן ממשיך לה מן ל"ב נתיבות חכמה ול"ב אלהים דעובדא דבראשית ומטעם זה נק' הכלה ל"ב כנודע מהזוהר ומן התיקונים והסיבה לזה הוא מ"ש בזוהר פ' תרומה דף קכ"ז וז"ל אפריון דא היכלא דלתתא דלית ביה סמך עד דאסתמיך מגו היכלא עילאה ובגין כך את סמך איהו סתים מכל סטרוי כגוונא דא את מ"ם סתימא מה בין האי להאי אלא בשעתא דסתים וכו' ובשעתא דהדרא ויתבא רביעא על בנין לתתא לינקא לון כדין איהי קיימא בדיוקנא דאת מ"ם רביעא סתימא לגו ארבע סטרין דעלמא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אימא עילאה כאשר היא רובצת על הבני' היא בסוד הריבוע ולכן מתחייב היו' הטלי' מרובע בארבע כנפו' ואז חייב בציצי' ולכן אנו אומרים מהר והבא עלינו ברכה ושלום מארבע כנפו' הארץ ובזה תבין סוד המאמר מלינו שיש כנפי' לארץ ולחיו' וכו' גדולים צדיקים שאין חסי' בצל ארץ אלא בצל מי שאמר והיה העולם שנאמר מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון דיש להבין מהו כינוי זה של מי שאמר והיה העולם אמנם בדרך קצרה הענין יובן עם מ"ש בזה המאמר וז"ל וע"ד דא אפרסמון ודא אפריון אינון נהרי נפקין מאפרסמון דא ונפקין עילאין

דלית לון גופא בהאי עלמא ינקין מהוא נהירו דנפיק מאינון נהורי אפרסמונא דכיא ומתענגי בעינוגא דא עילאה וכו' להיות כי הצדיקים הם יושבים למטה באותו אפריון אמנם הם הכים במדה זו אות מם סתומה והם יונקים ממנה לכן אמר במאמר בצל מי שאמר והיה העולם ובזה יבא הפ' אל נכון מש"ה מה יקר חסדך אלהים דעובדא דבראשי' שנאמר בו ויאמר אלהים היינו מי שאמר והיה העולם וכן נמי כינוי מי הוא במדה זו והוא אמר בשערה מאמרו' והיה העול' שהוא סוד תפארת ישראל בסוד הקוו' ולכן תמה ר' אבהו ע"ה ואמר כל אלין דאבהו ואני אמרתי לריק יגעתי כמ"ש ישעיה ע"ה דהיינו משחז"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק י"ש עולמו' זה זוכים בשכר שהם יגיעים להכניע הקליפה כמש"ה ישככר חמור גרם ר"ל שהיה מכניע חמור של הקליפה ומוריד אותו למטה ע"י עסק התורה כדאיתא בזוהר ולכן הנה שכרו אתו י"ש שכ"ר וכן נמי אמר ישעיה לריק יגעתי להכניע הקליפה שהוא בג"י רי"ק ולכן ודאי כי השכר שלו י"ש עולמו כדאי' אכן משפטי את ה' למעלה ופעולתי את אלהי היא הכלה הנקראת אלהי ישראל אני והוא בהשואה אחת כמו שיונק' מאפרסמון זה גם אני יונק וכך על יסוד זה תמה רבי אבהו ואמר כל אלין דאבהו וכו' ולכן הכלה ימצא לה ארבע כנפו' על עיקר אימא עילאה דמרבעא לארבע סטרין דעלמא ולכן גם היא חיה דמרבעא לארבע סטרין דעלמא תתאה ואז נמשך לה סוד הציצי' לפי כי היא אין לה מעצמה ולכן הנשים פטורים כדלקמן ואמנם כאשר אין לה ארבע כנפו' פטורה והסיבה הוא כאשר היא גולה וסורה שלכן אמרה הגידה לי שאהבה נפשי וכו' הוא מ"ש בתיקונים במאמר הנ"ל דף ל"ט וז"ל למלכא דהוה ליה מטרוניתא יקר ואיהו מחבב' לגביה וכו' לזמנין עביד מינה לבושא וכען דאיהי מתרחקא ממלכא אתמר במלכא לבשו שמים קדרו' ושכינתא אמרה אל תראוני שאני שחרחור' וכו' ולכן אמרה תאמר הגידי לי שאהבה נפשי איכה תרעה באמצעו' קדרו' זה רועה ישראל האזינה כי מתחלה נאמר משם רועה אבן ישראל כלומר על ידי שמתחבר החתן עם אבן זה נק' רועה ישראל ועתה איכה תרעה ואני שלמה אהיה כעוטיה בשחרו' זה מעוטפ' כאבל כי במקום שהיה לי עטיפת הטלית עתה אני מעוטפת באמצעו' הקליפו' שהם ארבע כנודע מן המאמר ובמקום שהיה שם אהיה שהוא סוד מם סתומה מגיע אצלה עתה נודת אהיה כעטיה כמלא שלמדנו מן המאמר כי בזמן של גלות מתעטפ' בתוך הקליפו' שהם ארבע כאמור במאמר זה הנ"ל וז"ל ובההוא זמנא דאיהו בחשוכא מתלבש בתהו ובהו וחשך ותהום כביכול אתוון אינון בפירודא ולא מתייחדין תמן ולבתר דנפיק מנייהו והיה ה' וכו' יהיה ה' אחד ושמו אחד בההוא זמנא כל חיוון יתערון בניגונא וכנפיהם פרודות מלמעלה לקבלא ליה בחדוא וכו' לכן להגיד על עיקר זה אנו לוקחים הטלי' והציצי' כאשר אנו אומרים מהר והבא עלינו ברכה ושלום מארבע כנפו' הארץ ובכן נמי סמיך ליה ושבור עול העכו"ם מעל צוארינו מפני שהנה קבלנו עלינו עול מלו' כי אז עלי' זו אין לה ארבע כנפו' לפי כי כלם הם מחוברים ביד האדם ולכן היא פטורה מן הציצית לפי שהיא על הלב אז באותה שעה וכאשר יש לה יותר מארבע דהיינו הרמז כי מדה זה מתלבש' בעולמו' התחתוני' היא נק' בשם אלהים שהם חמש אותיו' שנאמר מלך אלהים על גוים וכו' כאשר ישב על כסא קדשו ולכן חייבת בציצי' בארבע כנפיה המרוחקו' זו מזו כדי להאיר לתחתונים להיות כי השלימו' שלה הוא בשם הויה כדאיתא בזוהר פרשת בלק דף קפ"ז וז"ל המלאך הגואל אותי וכו' כד שליח מגו אבא ואימא אקרי מלאך וכיון דשארי בדוכתיה על תרין כרובין הויה שמיה ולכן עושה לה ארבע כנפו' בארבעה כנפיה המרוחקו' זו מזו יותר לפי כי אות ה' באמצע לא צריכה כי היא השורש שלה: יש לה ארבע ותכף אחד באלכסון ועשאו שנים וכו' היינו הטעם לפי כי לפעמים הויה שבמדה האחרונה אות אחת האחרונה היא אות ה' יורדת למטה בעול' הבריא' הנק ממנה הוא הנגלה בזוהר במאמר פ' בלק בפ' מעין גנים שביאר ר' פנחס ע"ה ולכן ימצא שים במדה זו המשה אותיו' ולכן הרי נעשי' בעל' חמש וחייב' בציצי' ובפירוש זה אתי שפיר מ"ש בזוהר פ' שלח לך דף קע"ה וז"ל מכנף הארץ דא כנף דציצי' דאיהו כנף הארץ עכ"ל לענייננו ובדרך זו אלך יתבארו כל הדינים ולכן אין להאריך בהם שב וברור לעצמך:

אמנם כדי לעמוד על דבר אמת הנ"ל דקב"ה אתלבש בארבע קליפין תהו ובהו חשך ותהום אקדים מ"ש בזוהר פ' פנחס דף רכ"ו וז"ל אמר קב"ה למשריין דלעילא מאן דמצלי בין יהא גבור בין יהא חכם בין יהא עשיר בזכוון וכו' לא ייעול בהיכלא דא צלותיה עד דתחמון ביה סימנין אלין וכו' למאן דאיהו רשים באלין סימנין בלבושיה תקבלון צלותיה סימנא חדא דיהא רשים בצלותיה בתכלת בכנפי מצות ציצית דאיהי דמיא לרקיע דאיהו מטטרון וכו' ובגין דא אוקמוהו רבנן שיעור הטלית שהקטן מתכסה בו ראשו ורובו והאי איהו דאתמר ביה ונער קטן נוהג בם והאי איהו נוהג בארבע חיוון וכו' והאי תכלת איהו דין דינא אדני דינא דמלכותא דינא וכו' לעילא באילנא דחיי לית קליפין כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שק לתתא אית קליפין במטט' וכו' דבזמנא דקב"ה לבר ממלכותיה אתכסי בגדפין ואנפין דעבד דיליה הס"ד וירכב על כרוב ויעף ואינון קליפין דסחרין ארבע חיוון דמטט' אינון תוהו ובהו וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כיצד ימצא שהקב"ה הוא מתלבש בתוך הקליפות חלילה אלא באמצעות מטט' וארבע חיות הקדש כאמו' ובכן יובן מ"ש במאמר הנ"ל מכנף הארץ דא כנף דציצית דאיהו כנף הארץ גם הסמיכות שאנו אומרים ושבור עול הגוים מעל צוארינו ולכן בא הדין בגשמי טלית שאין לה ארבע כנפות פטורה לפי כי הטלית זו היא הנכללת במטט' היא החיה דמרבע' לארבע סטרין דעלמא כדאי' בזוהר פ' פקודי דף רמ"ב וז"ל ר"ש פתח בלכתם ילכו וכו' ואי תימא כי רוח החיה באופנים כתיב הכא נמי דא חיה דאיהו לסטר ימינא לסטר שמאלא ולסטר קמא ולסטר אחרא

אחרא ודא איהי חיה. ואלין אינון חיות. כתיב היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כבר דא היא חיה דמרבעא לארבע סטרין דעלמא ודא איהו דקיימא כרסייא לדיוקנ' דאדם כמה דכתיב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה וכו' הנה מבואר כי המדה זו היא מתרבעת לארבע רוחות ולכן בא החיוב להיות הטלית בארבע כנפות כאמור: וכן איתא בזוהר פ' פנחס נטע' דאיהו כולל ארבע חיות הקדש ולכל חיה ארבע אנפין וארבע גדפין ולכן אם יש לטלית יותר מארבע כנפות חייבת ועושה לה ד' ציציות בארבע כנפיה המרוחקות זו מזו וכן אם יש לה ארבע וחתך אחד באלכסון ועשאו שנים הרי נעשית בעלת חמש וחייבת מאחר שנת' כי כל חיה יש לה ארבע אנפין וארבע גדפין כנז' ואיתא בחגיגה כתיב שש כנפים לאחד וכתיב וארבע כנפים לאחת ל"ק כאן בזמן שב"ה קיים כאן כשאין ב"ה קיים ולכן לרמוז על ענין זה בא החיוב בטלית הגשמי אפילו בעלת חמש או בעלת שש חייבת בציצית שהרי אפילו בזמן שב"ה היה קיים והיו שש כנפים לאחד חייב בציצי': כפל קרנו' טליתו וקשרם או תפרם וכו' מאחר שנתבאר כי הריבוע הוא מוכרח לטלית בין למעלה שהוא בסוד מם סתומה כאשר היא רובצת על הבנים וכן נמי המדה האחרונה מרבעא לארבע סטרין דעלמא וכן מטע' הוא בין ארבע חיות הקדש ולכן אעפ"י שכפל קרנו' הטלי' וקשרם או תפרם לא נפטרה מן הציצית אעפ"י שנראית שאין לה כנפו': טלי' של בגד וכנפיה של עור וכו' מאחר שאמר הכתוב על כנפי בגדיהם משמע שהקפיד הכתוב שיהיו של בגד והסיבה שנאמר ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם והנה המתרגם אמר· לבושין דיקר על משך בשריהון וחז"ל אמרו דבר הבא מן העור או דבר שהעור נהנה ממנו אמנם מן הזוהר והתיקונים נראה שהיו של עור ואין לי עסק בביאור זה עתה אמנם מדקאמר קרא עור יצא דין זה ואמנם הענין יובן כאשר נתן לב כתונת עור למעלה מה הם אמנם אבין הענין ממ"ש בזוהר פ' פקודי דף רס"ח וז"ל תא חזי כד איתער ליסנא בישא לתתא כדין האי נחש עקלתון סליק קשקשוי ואוקים לון בסליקו· ואתער מרישא ועד רגלוי וכו' קשקשוי אלין אינון כל גרדיני נימוסין דלבר וכו' הנה מובן מזה כי העור הוא כינוי לגרדיני נימוסין וכן נמי כאשר נצריך למעלה ארבע בחינו' שהם עצמו' וגידין ובשר ועור הם בחינות מדו' ומחנו' עליונים כדאיתא בזוהר פ' פנחס גם בתיקונים מובן משם ולכן יהיה כונ' מ"ש בזוהר שהיו מסטרא דחוויא חוזר על בחינ' העור אבל הכתנו' עצמן לא היו של עור ולכן חז"ל אמרו דבר שהעור נהנה ממנו או דבר הבא מן העו' ובזה יובן משחז"ל בתורתו של ר' מאיר מצאו כתוב כתנות אור פירוש שהכתנות היו אור והיו על העור וסוד הענין הוא הנ"ל דקב"ה מתלבש בארבע קליפין והרמז במ"ש בתורתו של ר' מאיר שהוא דוגמא לתורה העליונה שהלבוש שלה הוא אור ואפילו בתורה שבע"פ עליה נאמר שש וארגמן לבושה אמנם כאשר מתלבש למטה במטע' אז הם של עור

כנ"ל ולכן טלי' של בגד וכנפיה של עור חייב' לפי כי כך היא המדה למעלה היא עצמה סוד בגד דהיינו כסותך ומתלבשת בעור אמנם היא של עור שהוא דוגמא לקליפה כאמור וכנפיה בגד פסולה כי זה מורה על תגבור' הקליפה שנעשי' עיקר וסטרא דקדושה למטה טפלה לה וכן לא יעשה חלילה והוא סוד משחז"ל אמר הנחש הראש לזנב עד אימתי אתה מהלך תחילה וכו' הוא סוד מ"ש בזוהר פ' במדבר בענין רישא וזנבא נתבאר במקומו והבן: היו לה שלש כנפו' ועשה בהם שלש ציציו' וכו' המובן מזה היא כי מאחר שהציצי' הוא חוב' גברא ולא חוב' מנא כדלקמן ולכן לא טוב הוא לעשו' התיקון פסקי פסקי לפי כי הציצי' הם ל"ב שבילין דנפקין מחכמה עילאה ולכן הם מתפשטים בפעם אחת ולא לפרקים ולכן אין ראוי לעשו' כך ואינו מועיל כאשר השלים אח"כ ועשה לה כנף רביעי והטיל בה ציצי' כי נמצא שהוא פוגם בענין הציצי' שעשה אותו פסקי פסקי ופגם נמי בכנפו'. שהם רמז לאו' מם מרובע' כנ"ל אמנם מאחר שהטעם הוא משום תעשה ולא מן העשוי הוא ענין אחר ויתבאר לקמן כי מה טעם מצו' ציצי' הוא בכל יום ולמה אינו מספיק להיו' פעם אחת בשנה דוגמא של לולב וסוכה ולמה יהיה נוהג תמיד: אין כופלים את הטלי' ומטילים ציצי' על כנפיה כמו שהיא כפולה לפי כי זה מורה על הסדר השלימו' העליון דוגמא למשחז"ל למה הוולד דומה כשהוא במעי אמו מקופל ומונח כפנקס וכו' וכן הכלה מתרעמ' על דודה שלמה אהיה כעטיה כנ"ל ולכן אסור אלא אם כן תפרה כלה ואפילו מרוח אחת כי בהכי משמע כי זה הוא השיעור שלה מתחלה: הטיל ציצי' על גבי וכו' מאחר שנתבאר למעלה כי הציצי' הוא בסוד ל"ב שבילין ·דנפקין מחכמה עילאה ולכן כאשר הטיל ציצי' על גבי ציצי' אם נתכוון לבטל את הראשונה מאחר כי לא נעדר האור עליון כשרה ועדיין נמשך למטה אמנם סוד הענין כי הנה נתבאר בענין החוטין של הציצי' שהם ארבע כפולים בסוד ל"ב שבילין דנפקין מחכמה עילאה ול"ב אלהים דעובדא דבראשית ולכן כאשר הטיל ציצי' על גבי ציצי' מאחר שנתכוון לבטל הראשונה הרי עדיין לא פגם בזה אע"ג שהוסיף מאחר כי כונתו· היתה לקיים הראשונה בלבד שהם חיבור אבא ואימא ותו לא אמנם אם נתכוון להוסיף אעפ"י שחתך אח"כ אחת משתיהן פסולה וסוד הענין כי מאח' שידענו מן הזוהר פ' ויקרא בפ' אכלו רעים כי אבא ואימא נק' רעים משום דלא מתפרשן שלכן הם ארבע חוטים כפולי' רמז לאותם שבילין עילאין שהם מחוברים ונכללים עם ל"ב אלהים דעובדא דבראשי' ושניהם לא מתפרשן כאמור אמנם כאשר זה נתכוון להוסיף משמע מתוך מחשבתו כי שני ציציו' הם למעלה דהיינו ל"ב שבילין לחוד ול"ב אלהים לחוד ואין נכללים זה בזה והא ליתא חלילה ולכן אע"ג שחתך אח"כ אחת משתיהן פסולה: מלבושים שהם פתוחים מן הצדדין למטה וכו' הנה נתבאר למעלה כי מלבוש הוא סוד החשמל וכן עולה מלבוש בגי' חשמל אמנם כמה מיני חשמל הם וכלם הם בסוד מלבוש ולכן צריך להמשיך עליהם
אור

אור מלמעלה כל אחד כפי מדרגתו ולכן יאמר נא כאשר הם פתוחים למטה ויש להם ארבע כנפות לצד מטה אז צריך התפשטות אור כדי להאיר על החשמלים התחתונים ממנו ולכן אם רובו סתום פטור ואם רובו פתוח חייב וסוד הענין יובן עם מ"ש בזוהר פ' פקודי רמ"ז וז"ל חשמל אורפניא"ל דקאמרן. בדא אשתמודען חיים לעלמא כד אתדן עלמא לטב כדין נהיר רוחא דא וכל חיין וכל חידו אשתכח וכו' וסימניך באור פני מלך חיים וכד אתדן עלמא בדינא כדין הוות סטרא אחרא שלטא והאי רוחא אגניז ואתחשך וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי בזה החשמל נמצא כאשר נגלה חיים וטוב וכאשר נגנז אתחשך ומאחר שהוא בחינת המלבוש הנזכר לכן הולכים אחר הרוב אם רובו סתום פטור דהיינו כי אז אין ממשיכין עליו אור מלמעלה מחיים עליונים להשפיע לתחתונים אעפ"י שהוא פתוח לצד מטה וכאשר רובו פתוח חייב בציצית כי מורה שנמשך על אותו מלבוש אור מל"ב שבילין לתת חיים לתחתונים לפי כי השבילין נפקין מחכמה כנ"ל ונאמר והחכמה תחיה בעלי' וגם לזולת שנאמר תורת חכם מקור חיים לסור ממוקשי מות ואם חציו סתום וחציו פתוח מטילין אותה לחומרא וחייב בציצית דאף על גב כי כאשר חציו סתום מורה שיש העדר בתחתונים ולכן זה דרכו להיות נגנז ואתחשך כנ"ל אף על פי כן מטילין אותו לחומרא להאיר לתחתונים וחייב בציצית להמשיך אור עליו מל"ב שבילין הם חיים העליונים לתת לטוב לפני האלהים ואין יוצאין בו בשבת לפי כי ביום השבת לובש אדם העליון סוד חשמל שהוא מלבוש יותר עליון ואין יוצא ממנו אור למטה אלא ממקומו נהנים ממנו כי כולו טוב וחסד וחיים טובים: קאפא שהיא פתוחה וכו' אל יקשה בעיניך כיצד ימצא דוגמא לאלו הדברים למעלה ואיך יצדק פירוש או סוד על דברים גשמיים הללו כי כמה וכמה שינויים ימצאו למעלה יותר מאלו כאשר תתבונן מה שהגדתי למעלה כי המלבוש הוא בחינת חשמל והוא סוד המרכבה התבונן כמה מיני מרכבות יתכן להיות ולכן לא תקשי לך מדי מאחר כי כל דבר החיצון הוא בחינת מלבוש למה שלפנים ממנו כדאיתא בזוהר פ' בהעלותך דף קנ"ב וז"ל ת"ח אית לבושא דאתחזי לכלא וכו' ת"ח הכי נמי לעילא אית לבושא וגופא ונשמתא שמיא וחיליהון אינון לבושא וכנסת ישראל דא גופא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי להיות צבא השמים מלבישים למה שהוא למעלה מהם לכן הם נק' לבוש ובדברי חז"ל בלע אמרתו בזע פורפירא דיליה וכן איתא בזוהר נמצא כי המדה אחרונה נק' מלבוש ונאמר הוד והדר לבשת ונאמר לבושיה כתלג חוור ובתיקוני' וביומא דשבתא אתפשט קב"ה מהני לבושין ואתלבש בלבושין דבריאה ואין להאריך ולכן יאמר נא קאפא שהוא מלבוש פתוח ונפרש הענין במטטרון משום כבוד אלהים הסתר דבר ואמנם המשכיל יבין כי גם למעלה שייך הענין בכמה מקומות דוגמא לזה לפי כי במטטרון מתלבש הצדיק עליון בסוד כי שמי בקרבו כנודע מן הזוהר והתיקונים והיינו שהיא פתוחה ומה גם אשת מט"ע היא שפחה העבריה של

הכלה כדאיתא בזוהר פ' תצא ובתיקונים והיא פתוחה בענין שיש לה ארבע כנפים לפי כי גם היא מתהלכת בין החיות שהם ארבע דאית להון ד' אנפין וד' גדפין שנאמר וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם אם יקבעו בה איסטריגגא לעשות אותה כסתומה היינו לחבר אותה בחינה אחת מן התחתונים שהם מצד סטרא אחרא לעשותה כסתומה אינו מועיל זה לפוטרה מן הציצית והענין כי הנה כל המדות עליונות הם פתוחות מצד מטה כדי להשפיע על התחתונים בסוד עלה ועלול כדאיתא בזוהר פ' שמות בענין איש וביתו באו ואמנם הקליפה מתגברת ועולה ומלבשת סטרא דקדושה וסוגרת האורות עליונים כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף ר"ג וז"ל ענן גדול וכו' אבל עננא דא עננא חשוך דלא נהיר כלל אבל מנע כל נהורין דלא יכלין לאתחזאה קמיה וכו' ומתוכה כעין החשמל מתוכה דמאן מתוכה דההוא נוגה כעין החשמל הא אוקמוה חיזון דאשא ממללן אבל מבוצינא קדישא שמענא עלה רזא דרזין. כד ערלה שרי על קיימא קדישא לסאבא מקדשא כדין ההוא מקדשא אתעכב מלגלאה רזא דאתקיימא מגו ערלה וכד האי נוגה עאל לגו ואפריש בין ערלה ובין מקדשא כדין אתקרי חשמל חש ואתגלייא מל וכו' הנה מבואר מדברי המאמר שהקליפה סוגרת בעד האורות העליונים לפעמים והיינו שרודף סטרא אחרא לעשות סטרא דקדושה כסתומה בסוד הערלה וכן שלא להשפיע למטה וזה יהיה גורם למנוע הייחוד כנזכר במאמר ולכן נאמר פתחי לי אחותי רעיתי וכו' שראשי נמצא טל שהוא סוד הטלית והציצית שנאמר כי טל אורות טליך אז מכנף הארץ דא ארץ החיים כסותא עילאה זמירות שמענו צבי לצדיק חי עלמין ולכן אין מועיל תיקון זה לפוטרה מן הציצית דאע"ג כי סטרא אחרא מתגברת לעשות סטרא דקדושה כסתומה ר"ל כמו הקליפה שהיא סתומה מפני כי אין למטה ממנו להשפיע על זולתם זאת ועוד אחרת מפני כי אין להם ייחוד כדאיתא פ' בלק דשארי בחיבורא וסיים בפירודא שנאמר אשר הלך שכים ואיתא בזוהר פ' משפטים ז"ל אל אחר אסתרס ולא עביד פירין ונאמר יתפרדו כל פועלי און ולכן מתגברים להלביש לשפחה העבריה כדי לסתום אותה ולמנוע ממנה הייחוד ולכן בא הדין בגשמי כי אינו מועיל תיקון זה לפוטרה מציצית ר"ל שלא יהיה מאיר לה מטטרון מאותו ציצית שלו אם לא תהיה הקליפה קבועה מחצי הרכה ולמטה לכל הפחות כי אז הקליפה גוברת וסותמת וגם שתהיה קבועה למטה מן החגור כי כן הענין במטטרון שהנה הפסוק עשה הפרש זה שנאמר ממראה מתניו ולמעלה כעין חשמל וממראה מתניו ולמטה כמראה אש לפי כי מטט' הוא סוד עץ הדעת טוב ורע כדאיתא בזוהר ובתיקונים ואפילו הצלם של נבוכדנצר שחיק מחיק יש הפרש שנאמר חדוהי ודרעוהי די כסף ואח"כ מעוהי וירכתוהי די נחש ובתיקונים דף ק' וז"ל הא רזא דאילנא דעץ הדעת טוב ורע דלא עתיד קב"ה לגלאה ליה וכו' עד דייתי מלכא משיחא וכו' א"ל ברי ממראה מתניו ולמעלה הוא טוב ממראה מתניו ולמטה הוא רע נבוכדנצר הוה ידע ביה דהכי עביד

צלמא

יא דיני חוטי הציצית ובו ט"ו סעיפי':

[א] חוטין צריך שיהיו טוויין לשמן שיאמר בתחלה הטווייה שהוא עושה כן לשם ציצית או שיאמר לאשה טוי

ללמא דיליה וביה אשתמודע טוב ורע הה"ד רישיה די דהב טב וכו' ממרא' מעיו וירכתוהי די נחש מסטרא דנחש הקדמוני לא ולמד מדבר הנראה לעין כל כי מן הטרפש ולמעלה לא יש ענין חלב אמנם משם ולמטה הוא שם קבוע ולכן חזר הדין כי צריך שיהיה רוב השתו' רוב הנראה לעיני' דאל"כ אסור מפני מראי' העין כאמור: הכנפים צריך שיהיו מרובעות ולא שיהיו עגולות וכו' לפי שכבר נתבאר למעלה במאמר פ' תרומה הפרש בין מלת אפרסמון למלת אפריון כי אות סמך הרמז שלה הוא מורה כאשר מדה זו מתעלה למעלה אמנם אות מם סתומה ירמוז כאשר רובצת על הבנים בסוד ריבוע וכן בכסא הכבוד ארבע רגלים המרכבות של סטרא דקדושה כלם ארבע ומהלכים על ארבע שנאמר על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו וכו' ונאמר וארבעה פנים לאחד וארבע כנפי' לאחד להם רק הרגלים הם עגולות ולכן הם שלא להזכיר מש"ה ככף רגל עגל כי משם הם יונקים החיצונים שנאמר רגליה יורדו' מות ולכן צריך להיות מרובעות כמש"ה כנפיה' ישרות לאיש שתים מכסות להנה ולאיש שתים מכסות להנה את גויותיהם היינו רמז לטלית שהם הכנפות שתים מכסות להנה הם שתי ציציות המשכים מלמעלה ומאירים לפניהם ושתים אחרות מכסות להנה את גויותיהם סוד שני ציציות אחרות כי הם לאחורי הגוף ארוכות יותר לכסות גויותיהם להיות מכוסים פנים ואחור והאור של החשמל נמשך עליהם ואיתא בתיקונים דף פ"א וז"ל ועשרה כיתו' דמלאכין סלקין לגבייהו וסלקין לון לגבי עשר ספירין וגוונין סלקין מנייהו מרובעים מסטרא דרבי"ע בארבע חוון ואיכון חיות קטנות עם גדולות איכון תמניא ואיכון יאהדונה"י וכו' כד יהא קב"ה בשכינתיה דחיוון תמניא וכו' בארבע פנים וכל סטרא מרובעין ותמניא אתוון לכל חד תמניא סלקין כלהו עם וכו' דא איהו רזא דחשמל וכו' וכל זה בסוד הציצית ארבע שהם שמנה וסלקין עם סוד החשמל כנזכר שם באורך: מצנפת פטורה וכו' דאמר קרא הסר המצנפת והרם העטרה זאת לא זאת ר"ל כי הם שני תכשיטים לצורך הראש כי הם הניתנים למדה זו הנק' זאת כנודע ולכן כהן גדול דהוא שושבינא דמטרונית' כנודע מן הזוהר משים המצנפ' על ראשו והמלך נותן עטר' בראשו. ולכן המצנפ' גשמי' אף על גב שראשי' מושלכי' על כתפיה' וגופ' וכו' פטור כיון שעיקר' לכסו' הראש דכסותך אמר רחמנא ולא של ראש וכו': סודר שנותנין על הצואר במלכו' א"י הנקראי' בערבי שי"ד וכן ביק' שהיו נותני' בספרד על כתפיה' פטורי' מטע' האמור דכסותך אמר רחמנא וכל אלו הדברים יש להם שורש למעלה אמנ' אינם מסוג טלי' להתחייב בציצית לא ולמד מן האדרת שהיו נותנים הנביאי' על כתפותיהם שנאמר וישלך עליו אדרתו ורבים הם: מלבושים שבמצרים הנק' גונש וכו' כלם פטורים אעפ"י שיש להם ארבע כנפים והטעם מבואר ממה שכתבתי למעלה

כי כל הנזכר הם בהשואה אחת למטה אם לענין מם סתומה שהיא מרובעת ואם לענין הכסא שיש לו ארבע רגלים מכוונות למטה וכן מן החיות שנאמר בהם על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו וארבע פנים וארבע כנפים כלם בהשואה למטה אבל כל מלבוש אעפ"י שיש לו ארבע כנפים מאחר שאינם למטה בהשואה אחת אלא שנים למעלה ושנים למטה פטורים הא למדת כי שני תנאים צריך להיות בטלית כדי להתחייב בציצית האחד הוא הנזכר כי צריך שיהיה לה ד' כנפות למטה בהשואה אחת והשנית שלא יהיה שתום הרוב שלה למטה מן החגור אם לא כן הוא פטור לפי כי סטרא אחרא כי אז מורה כי סטרא אחרא סותם הקדושה כדאי' בזוהר פ' בלק דף קצ"ו וז"ל מאי אשר הלך חשכים ואין נוגה לו. וכי בגין דלא אתא לגלויי הלך חשכים אלא אוקמיה אבל עד לא יתכנשון ישראל לבתי כנסיו' לצלאה סטרא אחרא קיימא וסגיר כל נהורין עילאין דלא יתפשטון ויפקון על עלמא ותלת זמנין ביומא אזלי סטר אחרא דכר ונוקבא ומשטטין בעלמא והוא עידן אתקין לצלותא וכו' וכדין איהו עידן לצלותא בגין דאינון אזלי למשטטא בטורי חשוך כדין פתיחין כוי נהורין עילאין ונפקי ושראן על בתי כנסיו' ברישיהון דאינון דצלאן צלותין ומתפלגין נהורין על רישייהו וקב"ה שאיל על ההוא דלא אשתכח תמן ואמר חבל על פלניא דהוה רגיל הכא והשתא דהלך חשכים וכו' ונפק מההוא נוגה נהורא דנהיר ולית ליה ביה חולק' וכו' כמה טבין אתאבידו מניה וכו' ואלו הוה תמן יבטח בשם ה' בכללא דעבד קדמאה וישען באלהיו וכו' והנה נתבאר הענין מן המאמר זה הדק היטב:

[א] **עתה** תראה כי אמת יהגה חכי מה שביארתי למעלה כי ענין הציצית הוא כדי שיזכה האדם לחלק הרוח כי הנה ממוצא דין זה יובן הענין כי ראוי להבין למה צריך שיהיו החוטין של הציצית טווין לשמן מאחר כי הציצית חובת גברא הוא ולא חובת מנא כדלקמן וכי תימא מפני כי כל מצוה צריך שתהיה שלימה בשלשה דברים מחשבה דיבור מעשה הנה גם במצו' ציצית מתקיים השלשה דברים אלו כי כאשר ילבש הציצית מתכוין בו כאשר צוני ה' אלהי בשעה שלוקח אותו ללבוש הרי נשלם ענין המחשבה ואחר כך אומר הברכה הרי נשלם חלק הדיבור ואח"כ נשלם נמי חלק המעשה שלובש הציצית א"כ למה צריך עוד דברים אחרים אלא שהענין הוא מטעם הנז' כי להיות שמצות הציצית הוא לקנות בו האדם בחינת קדושה להנצל מן החטא מאשה רעה כנז' לעיל כמעשה שהיה וגם כדי לקנות בחינת הרוח ולכן צריך להיות כח בציצית עצמו כדי שאחר כך כאשר ילבש אותו האדם יוכל להמשיך עליו רוח מחדש כמש"ה לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי מדקאמר חדש משמע דיהיה נוסף על הרוח שבקרבו כנ"ל ולכן צריך שיאמר מפיו בתחילת הטווי' אני עושה זה לשם מצות ציצית שצונו ה' אלהינו וצריך שיהיה שזור כי

כן

טוי לי ציצית לטלית ואם לא היו טווין לשמן פסולים : [ב] טוואן עכו"ם וישראל עומד ע"ג ואומר שיעש' לשמה להרמב"ם פסול ולהרא"ש כשר וצריכין שזירה ושיהיו שזורין לשמה : [ג] אם נתפרקו משזירתם ונעשו י"ו כשרים והוא שישתייר בשזור כדי עניבה : [ד] ארך החוטין השמנה אין פחות מד' גודלים וי"א י"א גודלים וכן

כן הוא מפורש בזוהר פ' שלח לך דף קע"ה וז"ל מכנף הארץ דא כנף דציצית וכו' צבי לצדיק דא צדיק חי העולמים דאינון חוטין איכון שפירו דיליה וכו' הנה מזה נלמד שצריך להיות שזור אמנם אם לא היו טווין לשמן פסולים כאמור : וחש"ה ועשה לו כתונת פסים היינו טלית קטן לפי כי הוא בסוד הצדיק וכן מלת פסים אותיות יוסף ואות מם במספר תר' כמנין ציצית וח"ש ועשה לו ר"ל לפי שהוא בסוד ו' אין צורך רק לאותיות יס"ף ולכן ניצול מאשה רעה ויעזוב בגדו בידה היינו מש"ה על כנפי בגדיהם ולכן אמר יעקב אחרי ראותי את פניך שנאמר חכמת אדם תאיר פניו כי עודך חי היינו סוד הטלית חי' לכל סטרא כדאיתא בזוהר והבן כל זה : [ב] טוואן עכו"ם וישראל עומד על גבו ואומר האיש הישראלי שעושה אות' לשם ציצית להרמב"ם פסול ונראין דבריו לפי כי כבר נתבאר שצריך להיות בכל מצוה מחשבה דיבור ומעשה כלם כאחד שוים לטובה כדי שיהיה כח בציצית אח"כ לאמר לאסורים צאו ואלו הם האיברים של האדם שהם תחת רשות היצה"ר כאשר הגיעו לידי עבירה באשה רעה או בעד אשה זונה כנ"ל ועל ידי הציצית הוא ניצול שלכן מלת ציצית עולה תרי"ג ונעשה בן להב"ה כאשר יבא לקמן ועוד מטעם שנאמר דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית ר"ל מתחילת מעשה מפני כי איש הישראלי יש לו לכוין בעשייתו לא כן עכו"ם ונוסף עוד מטעם הנז' כי עכו"ם אין בהם בחי' רוח זולת נפש לא מטוהרה כנזכר בזוהר בכמה מקומות וכאשר הוא נימול אז יקנה נפש קדושה מא"א ע"ה שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן : [ג] אם נתפרקו משזירתם ונעשו י"ו כשרים שהרי כבר קנו הקדושה מתחלה בשזירתם והוא שנשתייר בשיזור כדי עניבה כי בזה עדיין קדושה ראשונה נמצא בהם : [ד] ארך החוטין השמנה אין פחות מארבע גודלים ויש אומרים י"ב וכן נהגו הכי איתא בזוהר פ' פנחס דף רכ"ח וז"ל ושיעור אורכה דציצית דתקנו אורך כל הציצית תרין עשר אצבען בגודל וכו' שליש גדיל ושני שלישי ענף עכ"ל והנה למעלה נתבאר לענין הברכה שיש בה י"ג תיבות כי הרמז הוא להודיע כי ע"י הציצית קונה האדם בחי' רוח ולפי שנאמר מארבע רוחות באי הרוח הרי הם י"ב שהם ארבעה פעמים רוח ומה גם עתה יבא הרמז במספר י"ב גודלים הללו ארבע תיבות של מלת רוח כי כן הוא אומר מארבע רוחו' באי וכן מפורש בזוהר באדר' רבה דף ק"ל ונח' עליו רוח ה' וכו' כי תדרשנו ימצא לך אמנם היות בשיעור גודל לרמוז כי אין זה בחי' רוח הכללי הנמצא באדם אלא רוח מחדש וזה יהיה לו כאשר יהי' גדול והם י"ב שנים גדולים מעוברו' כי הם בקרוב לי"ג ומה גם היות כשיעור גודל היינו לענין הרמז להודיע שמציל מן העבירה על דרך משחז"ל לא כל האצבעות שוות לכן צריך להיות כשיעור גודל להגיד כי יגלל

מגודל לבב דמעיקרא לא הגיע להכשל בעבירה אלא מגאוה וגודל לבב כמשחז"ל כל המתגאה לסוף נכשל באשת איש שנאמר ואשת איש נפש יקרה תצוד ואשת איש לא נפקא מכלל זונה ואמנם השליש גדיל כי זה הוא שמציל מן החטא שנאמר גדילי' תעשה לך וסמיך ליה כי יקח איש אשה וכו' כנ"ל והם ארבעה גודלים להגיד משחז"ל המתגאה כופר בהב"ה שנאמר ורם לבבך ושכחת את ה' אלהיך ומאחר כי הציצית מביא בלב האדם יראת ה' שנא' ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם ימצא טוב טעם לד' גודלים של גדיל הנזכר כי הנה אמרו חז"ל ג' דברים אין אדם נצול מהם בכל יום אבק לשון הרע הרהורי עבירה ועיון תפלה ולכן כנגד אבק לשון הרע יהיה ענין הגדיל לפי כי כך אחז"ל שקול לשון הרע כנגד שלש עבירות ע"ז ג"ע ש"ד וכלם כתיב בם גדולה ע"ז חטאה גדולה ג"ע ואיך אעשה הרעה הגדולה ש"ד גדול עוני מנשוא ושם נאמר לשון מדברת גדולות הנה הם ארבע עבירות הנק' גדולה ולכן כנגדן באו בציצי' ארבע גודלים של גדיל להנצל מעונות אלו ושני שלישי ענף להציל משאר העונות שהם נפרדים ואין נמצאים באדם אחד ומה גם יהיה הרמז בזה על הדברים הנ"ל כי העובר עליהם אין לו תחיה המלוה ברבית חיה לא יחיה ומי שאינו כורע במודים וכו' וכנגד מה ששנינו ואלו שאין להם חלק לעה"ב עע"ז והאומר אין תורה מן השמים והאפיקורו' וכו' שב וברור לעצמך י"ב דברים להודיע כי על כל אלה הדברים אין מתחייב עליהם עד שיעברו עליו י"ב שנים שלמים כי חייב במצות דרבנן ונחלקו שמנה לחוד לפי כי מאז התחיל זמן הפעוטות וכן נמי בא הרמז בזה לענין הגלגול שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר והם ג' גופים הגוף המתוקן הוא כנגד האגוד שהכריכות מחוברות והכל קשר אחד ושני גופים אחרים כנגד הענף וכלם יש להם תקנה ולכן באותו שליש גדיל שהוא ארבעה גודלים שמתקן ד' עבירות גדולות המונעים התחיה בא עליהם ט"ל כריכות כדלקמן לרמוז מה ששנינו כל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן שנאמר ונקלה אחיך לעיניך כיון שלקה הרי הוא כאחיך והוא לוקה ט"ל הכאות ומכסה על העבירות של הגדיל כמה דאת אמר כסוי חטאה וע"י כן כלם יקומו לזמן התחיה השלשה חלקים שליש גדיל רמז לחלק הנשמה ושני שלישי ענף כנגד נפש ורוח המתחברים עם ט"ל כריכות כנגד מש"ה הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך למי שהיה רגיל בטלית שנאמר כה מארבע רוחות באי הרוח שהם י"ב כדבר האמור : אחד מן החוטין יהיה ארוך יותר כדי לכרוך בו הגדיל והוא כנגד חוט של אאע"ה לפי שאמר מחוט ועד שרוך נעל לכן נתן הקב"ה לבניו חוט התכלת בציצית שגורם לאדם היראה לפי שנאמר ירא אלהים אתה והיראה היא שקולה כנגד הכל כמשחז"ל אין לו להקב"ה

בבית

בגדיהם כתיב וזה אינו נחשב מהבגד אבל הוא עולה לשיעור. מלא קשר גודל ולהרחקת ג' אצבעות כיון שהנקב בתוך הבגד: [יב] מנין חוטי הציציות בכל כנף ד' כפולים שהם ח' ואם חוסיף פסול יחתוך ראשי החוטים הד' ויתחבם בכנף ויכפלם ואז יהיו ח': [יג] יזהר לחתוך ראשי החוטים לעשותם ח' קודם שיכרוך שאם כרך אפילו חולי' א' וקשר אפילו קשר א' ואחר כך התכם פסול משום תעשה ולא מן העשוי שהרי בפיסול עשאם: [יד] יקח ד' חוטים מצד זה וד' מצד זה ויקשור ב' פעמים זה על גב זה ואח"כ יכרוך חוט הארוך

והטלית הוא כסוי חטאה ונראין דבריו כי כן הוא הדין לכל העושה תשובה: [יא] אם הגדיל שקורין אורילייו הוא רחב לא יטיל בו הציצית וכו' זהו מש"ה אל תרבו תדברו גבוה גבוה כלומר כי המרבה דברים בטלים גורם שמדבר כמי שהוא גבוה ממנו ואח"כ נעתק לדבר סרה למעלה כמש"ה כי גבוה מעל גבוה שומר היינו שומר ישראל עד מקום כי יצא עתק מפיכם יצא שלא במתכוין וכופר במי שנאמר בו ועתיק יומין יתיב כמאחז"ל אשר אמרו ללשוננו נגביר וכו' מי אדון לנו כופר בו ולכן יאמר לא אם הגדיל שקורין אורילייו היינו חטאת פימו דבר שפתימו אדם זה הגדיל העון כי על ה' הגדיל בעבור שלא קיים אל תרבו תדברו וכו' והוא רחב הרחיב זה העון לא יטיל בו הצילי' רוצה לומר לא יאמר כשם שעביר' מכב' מלו' כך מלוה מכבה עבירה זו אינו כן כי לא יועיל להצילו לפי כי ענין לה"ר שקול כג' עבירו' הנק' גדולות כנ"ל ואם הטיל פסול דעל כנפי בגדיהם כתיב כלו' העיקר לכל העבירו' הוא ענין התשו' ואין המלו' מכפר על העביר' שהרי נאמר כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כך אחז"ל אם יאמר אדם הרי כמל' בי י' עונו' וי' מלו' יצאו אלו באלו לא יעש' ה' הדבר הזה אלא משלם לאיש כמעשהו ואע"ג דקים לן דאתי עשה ודח' ל"ת אין כונת הענין כי העשה מכפר על ל"ת אלא דוחה אותו כמו שהיינו תשובה ומעשים טובים כתרים בפני הפורענות ולכן אם הטיל בו ציצית פסול דעל כנפי בגדיהם כתיב ר"ל ענין המועיל הוא התשובה הנק' על כמאחז"ל בפסוק נאם הגבר הוקם על שהקים עולה של תשובה הוא המועיל על כנפי בגדיהם ר"ל אע"ג שבגד וגילה כנף אביו לא יזכר ביום שובו מרשעו ומה גם על כנפי בגדיהם כתיב לומר כי הציצית מכסה על הבגידות אשר באדם אמנם זה אינו נחשב מן הבגד כי עון לשון הרע אינו נחשב מכלל הבגידות שהרי הוא שקול כשלש עבירות חמורות ע"ז ג"ע ש"ד הנק' גדולות אבל עולה הוא לענין קשר גודל שהוא מעין גזל כי גדול הוא כמאחז"ל כ"ד חטאות סדר יחזקאל ולא חתם אלא בגזל שנאמר והנה הכיתי כפי אל בצעך או ידמה לענין המנאפים ביד כי הוא עון גדול כנ"ל ולהרחקת ג' אצבעות שהם החמורות כנ"ל דאע"ג כי עדיין לא עשה תשובה מאחר שנתרחק מהם אז הטלית הוא מגין עליו והוא כסוי חטאה כיון שהנקב של עון זה הוא בתוך הבגד בכלל מה שבגד לכן אין מחמירין עליו עתה ועל כל פשעים יחדיו תכסה הציצית כנזכר: [יב] מנין חוטי הציצית בכל כנף ארבעה כפולים הוא הדבר הנ"ל כי מאחר שהטלית הוא מועיל בהווה לתת תוספת רוח באדם ומועיל להחיות את הגוף להמשיך בו הרוח שנאמר מארבע רוחות באי הרוח וכו' ולכן צריך האדם להיות זהיר מאותם ד' דברים המונעים התחיה שהם הרבית ומי שאינו כורע במודים וכו' ואותם שאינו

ואלו שאין להם חלק לעה"ב המומר והאומר אין תורה מן שמים וכו' ולכן בא מנין החוטים ד' כפולים שהם שמנה להעיר לב האדם להיות נזהר בהם ואם עבר עליהם יזכרו וישובו אל ה' כשהוא מגיע בהם כדלקמן ואם הוסיף לעשות עונות אלו פסול ולכן יחתוך ראשי החוטין הארבע' עונות שהם עיקר שהם ענין הרבית ומי שאינו כורע במודים כנ"ל יחתוך אותם כי מאחר שפוסק ראשי עונות הללו הם הסיבו' המביאים האדם לעבור עליהם לכן נמי יזכה אל התחיה לפי כי נחש הקדמוני הוא היה סיבה להביא מות על העולם ולכן המונע עצמו מדברים הללו יצדק לומר עליו דפסיק רישיה כד"א הוא ישופך ראש לזמן התחיה ולכן יתחבם בכנף ר"ל שאם ימצא בו עון אחר מאותם שנאמר ולא יגלה כנף אביו נכללים בתוכם ויכפלם עם ד' עונות אחרים שהעושה אותם אין לו חלק לעה"ב ואז יהיו שמנה לכסות אותם שמנה דברים המונעים התחיה ועה"ב וחי בהם: [יג] יזהר לחתוך ראשי החוטין כלומר מאחר שנודע הוא כי אין האדם חוטא באחת מן החמורות אלו תיכף אלא בתחילה הוא מכלל מושכי העון בחבלי השוא הם עון עקבי ואח"כ הוא נעתק אל החמורות כמו שהיינו עבירה גוררת עבירה ולכן יזהר לחתוך ראשי החוטין של העונות שהם חבלי השוא לעשותה שמנה וכך יעשה קודם שיכרוך לפי שהכריכות הם המכסי' על החוטין הם העונות שמנה הנז' שאם כרך אפילו חוליא אחת וקשר אפילו קשר אחד ואח"כ חתכם פסול דאע"ג כי יחזור מן העונות הנז' מאחר כי אותם עון עקבי הוא רגיל בהם פשוט הוא כי יחזור לסורו שלכן נאמר יעזוב רשע דרכו הם מנהגים הרעים ואחר כך ואיש און מחשבותיו אף על גב כי מחשבה רעה אינה מצטרפת למעשה יחזור ממנה לפי שנראה דבר קל בעיניו ואח"כ וישוב אל ה' מן העבירות גדולות ולכן אם לא כך עשה אלא אחר כך חתכם פסול משום תעשה ולא מן העשוי כי הנה בכלל מאתים מנה ומאחר שנמנע מן העבירות גדולות ודאי כי מתכפר לו על עון עקבי נמי אמנם מפני כי לא חתכם מתחלה נמצא כי כאשר חזר מן העבירות אלו לא קיים תעשה ולא מן העשוי כי כאשר האדם פורש מעון עקבי פשוט הוא יפרוש מן העונות אלו אמנם אינו מקיים תעשה לך מחדש תשובה אמנם כשפוסק ראשי החוטין וחוזר בו מעון עקבי וחוזר ופורש מן העונות מקיים תעשה לך תשובה מחדש ולא מן העשוי עקבי כנז': [יד] יקח ארבעה חוטין מצד זה וד' מצד זה וכו' להיות כי תכלית הרצון הוא שיתבונן האדם במעשיו בדרך פרט ולא יעשה תשובה סתם ולזה מתרעם הנביא ואומר הוי גוי חוטא עם כבד עון כלומר הוי על גוי שהם מחזיקים עצמן כלם בהשואה אחת ואומרים בפיהם

שהם

הארוך סביב השבעה קצת כריכות וקושר ב׳ פעמים זה ע״ג זה וחוזר וכורך וכן יעשה עד שישלי׳ לחמשה קשרים כפולים וד׳ אוירים ביניהם מלאים כריכות. אין שיעור לכריכות רק שיהיה כל הכרוך והקשרים רוחב ד׳ גודלים והענף ח׳ גודלים. נוהגים לכרוך באויר ראשון ז׳ כריכות ובשני ט׳ ובשלישי י״א וברביעי י״ג שעולי׳ כולם מ׳ כמנין ה׳ אח״ד שעולי׳ ל״ט ועם השם מ׳. נהגו לעשות בסוף כל חוט קשר כדי שיעמוד בשזירתו: [טו] י״א שצריך לדקדק שיתלה הציציות לארך הטלית דבעינן שתהא נוטפת על הקרן פי׳ תלוי על הקרן ואם היה ברחבו לא היה נוטף שהרי כלפי קרקע היה תלוי. י״א שאין לתת שום בגד בנקבי הטלית שמכניסין בהם הציציות ויש מתירין וכן נהגו:

שהם כבד עון ואע״ג כי אין להם אלא חטא שהוא בשוגג מ״מ מפני כי אין כל אחד לעצמו בודק במעשיו ראוי לומר עליהם הוי כי לא יתכן להיות התשובה מעולה בדרך זה ולכן אע״ג כי הם שמונה דברים הרעים המונעים התחיה מן הגוף לעתיד מן הרוח כלם שוים לרעה לא יעשה תשובה מהם בדרך כלל אלא יקח ארבעה חוטין הם ארבעה דברים המונעים התחיה כנ״ל ואף על גב כי אין עמו הארבעה כלם מ״מ יתבונן במספרה שהם ארבעה כדי שלא יחטא ולא אחד בהם ויהיו במחשבתו ארבעה לצד אחד והארבעה האחרים לצד זה אלו מונעים התחיה ואלו מונעים עה״ב ויקשור כ״כ זה על זה כי על כן יכיר וידע כי העונש הוא בהשואה אחת לגוף ולנפש שלא תעלה על דעתו להשיב כמ״ש יכול הגוף לומר אני לא חטאתי שהרי אני מוטל כאבן והרוח תשיב אל האלהים הנה אני טהורה לכן ישים מגמת פניו משל החגר והסומא שדן אותם המלך יחדיו לאחר שהרכיב אותם זה על זה כמשחז״ל שהאחד טען מאין לי עינים לראות תאיני הבכורות והחיגר אמר מאין הרגלים לילך לאכול אותם ולכן הקב״ה יקרא אל השמים מעל להביא הנשמה ואל הארץ לחלק הגוף ומרכיב אותם לדין עמו ולכן נמי קושר שני פעמים זה על גב זה לרמוז על הרכבה זו וא״כ יכרוך חוט הארוך כנגד חוט של אברהם לפי כי כך אחז״ל ישעיה העמיד כל התורה על שש דברים בא חבקוק והעמידה על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחיה ואברהם היה ראש המאמינים כמשחז״ל בפ׳ תשורי מראש אמנה זה אאע״ה שהיה ראש האמונה ולכן עוד ימינו של הקב״ה פשוטה לקבל שבים ולכן כורך חוט זה סביב שבעה כריכות לרמוז דאע״ג שחטא באות׳ שבעה דברים שנאמר שש הנה שנא ה׳ והשביעית תועבת נפשו והם עינים רמות לשון שקר וכו׳ מאחר שהאמונה תקועה בלבו לכן הקב״ה שהוא למעלה משבעה רקיעים מכסה על עונותיו ומכפר עליהם וחוזר וקושר שני פעמים לרמוז כי לעולם העונש הוא זה על גב זה כמשל החיגר והסומא ולכן אע״ג שנתגלגל חוזר וכורך וכן יעשה עד שישלים לחמשה קשרים כפולים לרמוז כמה מועיל ענין הציצית להחיות כל חלקי הצורה והם חמשה חושים ראיה שמיעה וכו׳ להודיע כי כל זמן שהאדם חוטא נק׳ עור וחרש כמש״ה החרשים שמעו והעורים הביטו לראות ועל ידי ראית הציצית נכנס יראת ה׳ בלבו והחושים חוזרים לפעול פעולתם וזה ימצא להם לפי שחזרו חמשה חלקי הצורה הפנימית נפש רוח נשמה וכו׳ מפני כי בחטאו פגם בשורש כחות הללו ואות ה׳ היא אמו ועתה על ידי התשובה תשוב ה׳ נפש רוח נשמה חיה יחידה ולפי כי ה׳ אלו הם מושרשים בנפשו מתחלה וא״כ ע״י מעשיו זוכה לחמשה אחרים כנ״ל ולכן הם חמשה כפולים וביניהם ארבע אוירים לרמוז מש״ה על שלשה פשעי ישראל הוא מתגלגל ועל ארבעה לא אשיבנה ועכ״ז נאמר מארבע רוחות בואי הרוח ועליהם חיה יחיה: נוהגים לכרוך באויר ראשון שבעה כריכו׳ וכו׳ והרמז לכריכות הללו יצא מכוון מדברי חז״ל מפ׳ מצורע וז״ל שש הנה שנא ה׳ וכו׳ רבי מאיר אומר שש ושבע הם י״ג ורבנן אמרין שבע ומלת ושבע היא השביעית שקשה כנגד כלם זה המשלח מדנים אמר ר׳ יוחנן וכולם לקו בצרעת אמנם במדרש תנחומא מונה אותם אחד עשר ולכן על עיקרים הללו נהו מספר הכריכות בתחלה שבעה כריכות לסברת רבנן שהם שבעה וא״כ שמנ׳ להודיע משחז״ל כי משלח מדני׳ כנגד כלם וא״כ י״א כריכו׳ לסברת ר׳ תנחומא וא״כ י״ג כריכו׳ לסברת ר׳ מאיר ובחיבורי על התורה שם נאמר כי ר׳ מאיר סבר מש״ה שש הנה שנא ה׳ הם ששה דברים שנאמרו למעלה אדם בליעל איש און הולך עקשות פה קורץ בעיניו וכו׳ וסמיך ליה שש הנה שנא ה׳ הם שש עונות הנז׳ ושבע אחרות הם תועבת נפשו ואלו הם עינים רמות לשון שקר וכו׳ והנה בא מספר הכריכות בגימ׳ ה׳ אחד כלומר כי העושה עונות אלו מתחייב בצרעת ונכרת השם הטוב מקרב עמו בדד ישב ונכרתה הנפש ההוא דהיינו דוגמא לקללות שנתקלל הנחש וחוה ואדם שהם ט״ל וכיון שלקה ט״ל הרי הוא כאחיך שנאמר ונקלה אחיך ויחיה בטל שנאמר כי טל אורות טליך ומה גם כי על ידי הציצית שעיקרו במראית העין שנאמר בו וראיתם אותו מתקיים מש״ה לעיניך וביותר אם תרדנה עיניו דמעה על עונותיו בשעה שלקה ט״ל מאחר כי שערי דמעה לא ננעלו מתקיים הדק היטב ונקלה אחיך לעיניך בריבוי על ידי הדמעה והציצית אז ה׳ אחד מכפר עליו שעולה ט״ל ומכסה עונותיו מפני כי שורש האמונה בלבו חוט של אברהם הסובב הכל ומכסה עליהם ונהגו לעשות בסוף כל חוט קשר כדי שיעמוד בשזירתו לרמוז כי צריך האדם לעמוד בקשר אמיץ במעשיו הטובים וצדיק באמונתו יחיה לעתיד ויזכה לעה״ב: [טו] י״א שצריך לדקדק שיתלה הציצית לאורך הטלית לתת רמז לאדם שמועיל לו זה הזכות של הטלית להאריך ימים להחיות אותו על של התחיה של הציצית על הטלית שהוא דוגמא לגוף כנ״ל דבעינן שתהא נוטפת על הקרן כלומר לרמוז כי מצוה זו נמצא בה תועלת עתה בהווה ומה גם הקרן קיימת לו לעה״ב לזמן התחיה כדלקמן אם היה ברחבו לא היה נוטף שהרי כלפי קרקע היה תלוי

דמשמע

דמשמע כי כל התועלת של הטלית הוא כלפי קרקע שהוא הגוף דמשמע לזמן התחיה בלבד מועיל ואינו כן כי כמה תועליות נמצאים במצוה זו כנ"ל: י"א שאין לתת שום בגד בנקב הטלית מאחר שהרמז הוא לנוקב בספינה כנ"ל ואח"כ בא הציצית ומכסה על פשעיו כנ"ל וכאשר יתן עליו בגד נקוב הוא דוגמא לכסיל שונה באולתו ומקיים הפ' ובגד בוגדים בגדו שהוא כפול ולא נכון לעשות כן רק לחזק הבגד על ידי משי וכיוצא סביב לנקב ואע"ג כי יש מתירין מטעם דגם אם הוא כסיל שונה באולתו כמה פעמים אין לך דבר שעומד בפני התשובה וע"ל הציצית מחייהו וכן נהגו העם מ"מ הירא את דבר ה' ראוי לו לחוש לאותה סברא ויוצא ידי כולם:

עוד זה מדבר נגד עילאה ימלל וכך היה אומר חוטין צריך שיהיו טווין לשמן דמאחר דקים לן כי כל מעשה המצות צריך להיות שלם בכל הפרטים מחשבה דיבור מעשה מפני כי כל פרט מאלו השלשה הוא עושה רושם ופנה למעלה בשורש שלו כאשר יתבאר כל ענין במקומו ואין להאריך בזה ולכן חוטין של הציצית שהם ל"ב שבילין צריך להיות שזורים מפני כי הם כפולים בשורשם למעלה ולמדנו שצריך להיות שזורין ממעשה המשכן אך לא לענין שיהיו שהם חוטין לפי כי שם צריך להיות כולם שש מפני השורש שלהם כדאיתא בזוהר בפירוש כי המשכן הוא בסוד מטטרון כי תדרשנו ימצא לך פ' תרומה ואותיותיו שם והמרכב' שם כנפים לאחד וגם איתא בתיקונים שית ספיראן מקננן במטטרון וסוף שהוא משכן לשכינה ואיתא בפ' פקודי משכן משכן שני פעמים מלמד שהראה הב"ה למשה משכן למעלה ומטט' משמש וכו' אבל הציצית הוא יותר עליון לפי שהוא חובת גברא כדלקמן ולכן לא נלמד מן המשכן לענין החוטין רק שיהיו שזורים וזה יהיה לפי כי הציצית הוא יוצא מחכמה ל"ב שבילין ומבינה ל"ב אלהים ולפי כי אבא ואימא לא מתפרשן כנזכר בזוהר פ' ויקרא בפ' אלו רעים לכן צריך שיהיו שזורים וכן איתא בזוהר פ' שלח לך דף קע"ה וז"ל מכנף הארץ דא כנף דציצית וכו' זמירות שמענו אלין שאר חוטין דנפקין ותליין מאתר עילאה גו איכון שבילין עילאין דנפקין מחכמה עילאה לבי לצדיק דא צדיק חי העולמים דאינון חוטין שפירו דיליה דהא מניה נפקין וכל חוט' כלילא בתרין סטרין וכו' הנה מבואר כי צריך להיות שזורין לשנים כי כן אמר וכל חוטא כלילא בתרין סטרין וצריך שיהיו טווין לשמן לפי כי צריך להמשיך הארות הללו לכנסת ישראל הנק' שם כנודע ולכן צריך לומר מפיו בתחיל' הטווי' זה שאני טווה הוא לשם ציצית או שיאמר לאשה טוי לי זה הציצית לטלית ואם לא היו טווין לשמן פסולים כנז': טוואן עכו"ם וישראל עומד על גבו ואומר לו שיעשה לשמה להרמב"ם פסול להרא"ש כשר ודברי הרמב"ם ז"ל עיקר שהרי נאמר דבר אל בני ישראל ועשו כל ענין מעשה זה יהיה על ידי בני ישראל ולכן טוואם עכו"ם אינו דומה לאשה שטווה וישראל אומר לה טוי לי זה הציצית לטלית שהרי האשה בכלל בני ישראל ולא עכו"ם ולקמן יתבאר סוד

הענין: אם נתפרקו משזירתם ונעשו י"ו כשרים שהרי מתחלה כבר נעשו בכשרות ונתחברו ל"ב שבילין עם ל"ב אלהים להורות דלא מתפרשן ולכן אע"ג כי נתפרקו אחר כך בענין הגשמי אין נמנע מפני כך העדר למעלה והוא שנשתייר כדי עניבה בשיזור להורות על ייחוד העליון שהוא נוהג תמיד ולא מתפרשן כאמור: אורך החוטין השמנה אין פחות מארבע גודלים וכו' הכי איתא בזוהר פ' פנחס דף רכ"ח וז"ל ושיעור אורכא דציצית ורחבה דתקינו אורך כל הציצי' תרין עשר אצבעאן בגודל מגו' תכל' שלים גדיל ושני שליש' ענף. ובין קשר לקשר כמלא גודל וכל חוליא וחוליא תהיה משולשת עכ"ל והנה הדבר מבואר אמנם הטעם לזה מתבאר לקמן במאמר עצמו וז"ל אלא ודאי בגד השוב לאו איהו אלא שלש על שלש לכל סטרא איכון תריסר לקבל ארבע בגדי לבן וארבע בגדי זהב וארבע דכהן הדיוט ומסטרא דברכת כהן הדיוט קא רמיז אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך שלים גדיל ושני שליש' ענף דאיהו תכלת וכל חוליא משולשת כל משלש מסטרא דקדושה הה"ד קדושה לך ישלשו וישראל שלישיה בגין ושלישים על כלו דציצית מסטרא דעמודא דאמצעיתא דאיהו תליתאה לאבהן וכל דבר משולש וה"ו יל"י כל תיבה משולשת מסטרא חוליא כלילא מתל' כריכות משולשין דא שכינתא קדושה לך ישלשו ואיהי משולשת בעמודא דאמצעיתא כליל תלת ענפי אבהן דאיכון ש' מן שבת שכינתא בת יחידה וכו' זכאה גופא דהכי איהו רשים בשכינתא וכו' והנה הדבר מבואר כי צריך להיות אורך כל הציצית י"ב גודלים ואמר כי צריך לעשות חוליות כאשר יבא לקמן ואמר דציצית מסטרא דעמודא דאמצעיתא. ובפ' שלח לך דף קע"ה שם נאמר ז"ל מכנף הארץ דא כנף דציצית דאיהו כנף הארץ זמירות שמענו אלין שאר חוטין דנפקין ותליין מאתר עילאה גו איכון שבילין עילאין דנפקין מחכמה עילאה לבי לצדיק דא צדיק חי העולמים וכו' הנה מובן מזה כי חוטין אלו יוצאין מצדיק וכאן הוא אומר מסטרא דעמודא דאמצעיתא ואם נאמר דנפקין מחכמה איך ימצא הדורש ידיו ורגליו במאמרים הללו ולכן הענין הוא בקיצור כי לעולם חוטין אלו הם ל"ב שבילין דנפקין מלמעלה מחכמה לבי לצדיק שהם נתגלים מצדיק חי עלמין· אין זה יסוד תחתון אלא יסוד דחכמה עילאה כי ממנו יוצאים ל"ב שבילין אלו לבינה ונכללים בל"ב אלהים דעובדא דבראשית אמנם הנני מודיעך סוד גדול כי כל שיעורים הללו הם בסוד אור הפנימי והיינו מ"ש בענין החוליות שהם סוד ושלישים על כלו ולכן השיעו' י"ב גודלים שנאמר ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש ואחז"ל מנין שהמלאך שני שלישי עולם שנאמר וגויתו כתרשיש הוא נוטריקון תרי שש ולכן משבח הידים שהם תרי שש כלומר מתרי נעשו שש לפי כי עולים ארבע פרקים והשנים עליונים יורדים הרי שש ואז נעשית כל מדה משלש פרקין היינו חוליא אחת משולשת וכן נאמר שוקיו עמודי שש הרי י"ב כנגד י"ב גודלים אלו וזהו באורך ואח"כ נעשו חוליות שלש שלש אמנם י"ב גודלים כנגד י"ב שלישים כנגד י"ב שבטים שנקראו שבטי יה והם.

עדות

עדות לישראל כי אין בפחות משנים כלומר אלו השבטים שהם י"ב תוסיף עליהם עדות כי הם שנים וכך נעשו שבטי יה שהם י"ב נצטרפו כל אחד עם שני שלישים שהם עדות ואז נעשה ישראל והבן והכל הוא להודות לשם ה' שנאמר וכל בשלים עפר הארץ ואחד מהחוטין יהיה ארוך יותר בסוד צדיק חי עלמין הנז' והוא סוד ארבע גודלים אורך הגדיל הוא כנגד מ"ש בזוהר פ' בלק דף ר"ד וז"ל רובע ישראל רביעית מן מדידו דישראל איהו ברית אמאי אקרי רובע אלא שיעורא דגופא ארבע בריתות הוי בשיעורא דיליה וברית רובע איהו בשיעורא דמדידו דגופא עכ"ל והענין מובן כי על עיקר זה בא שיעור הגדיל ד' אצבעות לפי כי הגדיל עתה והבן: אין עושים הציציות מן הצמר הנאחז בקוצים כשהצאן רובצים ביניהם היינו מש"ה צאן אובדות היו עמי כל רועיהם החזיקו בהם כי מתרעם על גלות הנשמות שהקליפה נתאחזה בהם ואין להם מציאות לצאת משם ע"ד מש"ה הצדיק אבד ונאמר אבדה האמונה כך נעשה בהם צאן אובדות היו ומה הם מפסידין בחינת הצמר הם קצת מן המצות לפי דקים לן עבירה מכבה מצוה והיינו צמר הנאחז בקוצים כקוצים דסטרא אחרא ולכן אע"ג כי לאחר שנעשים וניצולים משם הצמר שלהם אין עושין ממנו ציצית משום בזוי מצוה ר"ל כי מדה האחרונ' נק' מצוה כדאי' בזוה' ובתיקוני' דהיינו שם הויה כנז' במקומו ולכן עתה בזוי שיעלה מלמטה אור חוזר מתוך הקליפה כדי להשפיע עליה בחינת ציצית ולא מן הבהמה וכו' היא אותה בהמה הרבוצה על אלף הרים ומגדלים לה בהמות ואוכלת ולפי שרובצת שם נתלש מן הנימין שלה כד"א שערך כעדר העזים שגלשו מן הגלעד ולא משיורי שתי שהאורג הוא הצדיק שאורג את הכלה כמ"ש בן יערי אורגים והוא משייר בסוף הבגד מאות' טיפות קדושות בחי' תמלית כאשר הוא כתים כתישין כדאיתא בזוהר פ' פנחס בפ' שמן כתית וכלם משום בזוי מצוה של הכלה דלא ניחא לה בהני כדבר האמור: אם עשאם מצמר גזול פסולים הוא מ"ש בזוהר פ' בשלח למלכא דהוה ליה מטרוניתא עילאה וכו' אפקיד בידהא רומחין סייפין אבני בליסטרא וכו' כך נמסרו כל מחנות עליונים בידא דמטרוניתא והיא נלחמת מלחמות ה' הכל כדי ללקוט שושנים להוליך עמה למעלה ולכן יאמר צמר גזול ע"ד מ"ש בזוהר פרשת בראשית בפ' ויגזול את החנית מיד המצרי זה משה כלומר כי כן הוא כנוטל דבר בפני עשרה נקרא גזלן מפני שעושה הדבר בפרהסיא כך צמר זה שלקחה מטרוניתא בגזל היינו בפרהסיא לקחה מסטרא אחרא ולכן בא הדין אם עשה מהם ציצית פסולים דכתיב ועשו להם משלהם והענין יובן מפני כי יש בחינת טלית למטה במטטרון כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רכ"ח וז"ל ואית טלית מסטרא דמטטרון דאיהו טט' כליל ת"י בין קשרין וחוליין לכל סטרא ה' קשרין לקבל ה' חומשי תורה ותליסר חוליין לקבל תליסר מכילן דרחמי דאורייתא דאתמר בהון בי"ג מדות התורה נדרשת בהם וכו' ולפי כי המטרוניתא נק' אמו כדאיתא בזוהר בענין תינוק יונק משדי אמו כנזכר פ' אמור היינו מטט' שיונק

משדי אמו מטרוניתא לדכאה לון ולכן היא נלחמת עם מטט' לעומת סטרא אחרא כדאיתא בזוהר פ' בשלח דף ס"ו וז"ל כד חמא משה דסמאל נחית לסייעא לעמלק אמר משה ודאי האי נער לקבליה וישלוט עליה לנצחא ליה מיד ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק וכו' אמר ר' שמעון בשעת' דנפיק יהושע נער אתער נער דלעיל' ואתתקן בכמה תיקונין בכמה זיינין דאתתקינת ליה אמיה לקרבא דא וכו' הנה מבואר המלחמה הנמצאת בין מטט' ובין סמאל ואמנם השכינה הנק' אמו מסייעת אותו כנזכר ולפי שנאמר באשת חיל דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה שהי' טווה הציצית לשמן אמנם צמר ופשתים הללו הם שלה ולכן יאמר כי צמר גזול אם עשה ממנו ציצית פסול דכתיב להם משלהם כי מלמעלה מושכת אותו טלית של מטט' כאמור עם הציצית ולכן כאשר הוא גזול דמשמע כי הוא בא מאותה המלחמה פסול רק שיהיו מלמעלה כאמור ולכן בא הדין בגשמי נמי כי חוטין שאולים הם הלואה דלא הדרי בעינייהו מה שנמשך מלמעלה עליו מאותם חוטין של ציצית עליון וכדידיה דמי והם מותרים לו להתעטף בהם: המשתחוה לבהמה וכו' היינו סוד אותה בהמה הרובצת על אלף הרים והם הנק' הרי בתר עורין דפירודא כדאיתא בזוהר וכולם הם משתחוים לה ולכן הצמר שלה פסול לציצית ולא יעשה ממנה טלית של מטט' הנזכר אבל המשתחוה לפשתן נטוע הוא סוד הנ"ל כי פשתן הוא קרבן קין והוא ערוה אבל מאחר שהוא נטוע כשר דלא דמי לקרבן קין לפי שתלש אותו על ידי מחשבת פיגול כנ"ל וזה שהוא נטוע כאשר עוקרין אותו טווין אותו לשם ציצית ונמצא כי נשתנה לטובה כי אינו דומה לקרבן קין ולכן כשר: יעשה נקב באורך הטלית וכו' אפשר ליישב כי נקב זה הוא ירמוז למ"ש בזוהר פ' פנחס דף רכ"ח וז"ל ודאי בגד חשוב לאו איהו אלא שלש על שלש לכל סטרא אינון תריסר לקבל ד' בגדי לבן וארבע בגדי זהב וארבע דכהן הדיוט ולכן לא יעשה הנקב למעלה משלש אצבעות ומזה נראה כי אצבעות אלו הם אצבעות דווקא ולא גודלים ולכן צריך להיות הנקב בתוך השלשה אצבעות ואמנם שיש לבך בזה דמאחר שנא' כי זה הנקב הוא רמז לשער ציון כמש"ה שער החצר הפנימי יהיה סגור כי ה' בא בו והוא הצדיק הנכנס בם ולכן לא יתכן להיות נקב זה למעלה משלש אצבעות שהרי נתבאר מש"ה שוקיו עמודי שש שהם סוד שש אצבעות שלשה לכל צד ושער זה יהיה בתוך השלשה ולא למעלה מהם אלא עם הצדיק ולכן בגשמי נמי למעלה משלש אצבעות פסול ולא למטה מקשר גודל עד הצפורן וסוד הענין כאשר האדם יושב ושינו השבה טוחה פניה בקרקע ולא יתכן להיות פחות משיעור זה ולפי כי זה הוא ענין כינוי כנף כד"א ולא יגלה כנף אביו לכן אם היה רחוק מהכנף כמלא קשר גודל וכו' כי כן הוא השיעור כאמור ונתקן מחוטי הערב עד שלא נשאר בו כשיעור כשר כי הנה אע"ג כי בשיעור הגשמי נתחסר השיעור לא כן נעשה למעלה ולכן כשר מאחר שהיה בו כשיעור בשעה שהטיל בו ציצית זה:

יש

יש אומרים שבתוך רוחב הבגד אין לו שיעור וי"א שדין רוחב הבגד כדין האורך ונראין דבריהם וכן איתא בזוהר פ' פנחס דף רכ"ח וז"ל אמאי שיעור אורכה דציצית ורחבה דתקינו אורך כל הציצית תרין עשר אצבען בגודל וכו' הנה מבואר מדברי זה המאמר כי האורך והרוחב הכל הם בהשואה אחת כמ"ש כי כן בגד חשוב הוא שלש על שלש: אם הגדיל שקורין אורילין הוא רחב לא יטיל בו הציצית ואם הטיל בו פסול דעל כנפי בגדיהם כתיב וכבר נתבאר למעלה סוד הדבר דמאחר שנאמר וכל בשליש עפר הארץ לא יתכן להמנות עם הכנף דבר שהוא חוץ ממנו דכתיב על כנפי בגדיהם וזה אינו נחשב מן הבגד אבל עולה הוא לשיעור מלא קשר גודל ולהרחקת שלש אצבעות כיון שהנקב בתוך הבגד ודבר תימא הוא זה דאיך לא יועיל לענין אחר וימנה לענין אחר ומה גם אין ראוי להמנות אע"ג שהנקב בתוך הבגד שהרי נתבאר שאינו מספיק להיות בתוך הבגד אלא למעלה ממלא קשר גודל שנאמר על הכנף ובפחות משיעור זה הוא תחת הכנף וכפי סודו לא יתכן להיות כך ולכן אוחיל עד יערה עלינו רוח ה': מנין חוטי הציצית בכל כנף ארבע' כפולים שהם שמנה וכו' סוד הענין מובן הוא ממ"ש במאמר הובא למעלה כי אלו החוטין נפקין מחכמה עילאה סוד ל"ב שבילין ונכללים באימא בסוד ל"ב אלהים ולכן צריכים להיות שזורים להורות על חיבור אבא ואימא שהוא תדיר כדאיתא בזוהר פ' ויקרא בפ' אכלו רעים דאינון אבא ואימא דאינון רעים דלא מתפרשן ולכן משמע כי כן נמי הוא יהיה הטעם שצריך להיות ארבעה חוטין שהם שמנה ללמד על חיבור אבא ואימא שהם סוד הויה אהיה כל אחד ארבע אותיות אמנם גם שהענין כן הוא אמנם הכונה הוא להועיל לכלה כמ"ש במאמר מכנף הארץ דא כנף דציצית והוא בסוד ולא יגלה כנף אביו כנ"ל ולכן נמי ארבעה חוטין הסוד שלהם הוא בכלה כי הנה יש בה ארבע אותיות הוי"ה אמנם הם שמנה חוטין מפני כי שם הויה שבמלכות הוא במלוי כזה יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה ולכן הם ארבעה חוטין כנגד אותיות הוי"ה שהם ארבעה והכפל ארבעה אחרים כנגד אותיות של המלוי והם ו"ד ה"ה ואע"ג כי הוא אמר שהם ארבעה כפולים והם שמנה ואותיות המלוי הם חמשה דא לא תברא לפי כי שני אותיות ו"ד שהם מלוי אות י' נחשבים לאות אחת י' נמי נמצא שהם אותיות ד' וארבע אותיות של השורש הם שמנה חוטין ולכן אם הוסיף פסול אמנם יחתוך ראשי החוטין ויתחבם בכנף כנגד ארבע אותיות הוי"ה ואח"כ יהיו שמנה כנגד המלוי ג"כ ומספר הויה זו בגי' ב"ן לרמוז כי המקיים מצות ציצית על כונה זו זוכה בן להקב"ה ובהקדמה זו תמצא טוב טעם למ"ש בזוהר פ' משפטים כאשר האדם הוא בן י"ג שנים עליו נאמר ה' אמר אלי בני אתה וכאשר הוא בן עשרים נאמר כי בן הייתי לאבי והענין כי הנה כאשר הוא נתחייב במצות אז שורה עליו השכינה שהוא הויה במלוי בן כאמור ונכנס בו סוד הרוח שהוא בא ממנה וכאשר הוא מתעטף בטלית מצויצת בכוונות הללו כי האדם מתקן השכינה בסוד שם ב"ן כאמור אז ג"כ השכינה קורא אותו בן שנאמר ה' אמר אלי בני אתה לפי כי אני היום ילדתיך ע"י רוח חדשה שנתתי בך כמש"ה ואת רוחי אתן בקרבכם וכו': יזהר לחתוך ראשי החוטין לעשותם שמנה קודם שיכרוך שאם כרך אפילו חוליא אחת וקשר אפילו קשר אחד בציצית ואחר כך חתכם פסול מפני כי ענין הכריכות והקשרים הם בכונה אחרת ואין ראוי לערב זה בזה והעיקר כי מתחלה צריך הכנת המקבל ואח"כ יבא האור מלמעלה והנה נתבאר כי החוטין הם רמז לכלה כדאיתא בזוהר ובתיקונים ר"ם פתח ראשך עליך ככרמל וכו' ד"א ראשך עליך ככרמל במה איהו מתתקנא שערא דילך בתלת עשר תיקונין דאינון תרי עשר מזלות וסיהרא תלת עשר וכימין דילך אינון ככביא דלית לון חושבן ועוד שם נאמר דף קמ"ג וז"ל ועלמות אין מספר אינון הלכות דלית לון חושבן ומספר דאינון נימין ושערין דכלה דלית לון חושבנא ואנת כלה סליקת על כולהו שנאמר רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה עכ"ל לעניינו והנה לאחר שנעשה הכנה זו בכנסת ישראל נכנסים החוטים ארבעה דרך הנקב שבטלית אז מתחבר צדיק וצדק באותו שער של ציון כנ"ל לפי כי כנף הוא סוד אהיה במלוי העולה קנ"א בגי' כמנין כנף עם הכולל ושורש החוטין שהם בסוד הצדיק כנז' במאמר בפ' צבי לצדיק מתחבר שם ואחר שנעש' הכל' זו באים ונמשכי' האורו' העליוני' ל"ב שבילין ונעשי' הכריכו' והחוליו' ולכן אין לשנות וצריך לחתוך בתחל' ראשי החוטין ולהכניס' בנקב של הטלי' ואח"כ יעשה הכריכו' משו' טעמ' ולא מן העשוי מתחלה: יקח ארבע' חוטין מצד זה וארבע' מצד זה כדאיתא בזוהר פ' שלח לך דף קע"ה וז"ל תאנא ברזא דספרא דצניעותא ארבע מלכין נפקין לקדמות ארבע סהדי בהו תליין כענבין באתכלא צריכן בהו שבעה רהיטין סהדין סהדותא ולא קיימין בדוכתייהו הנה המובן מדברי זה המאמר כי הארבעה חוטין הם סוד ארבע מלכין הם ארבע אותיות הויה ונפקין לקדמות ארבע שהם אותיות המלוי שהם נעשים ד' ואח"כ צריכן בהו שבעה רהיטין הם השבעה כריכות ולפי כי סוד הויה זו היא במלכות כאמור לכן הוא אמר ארבע מלכין נפקין ולפי כי ארבע חוטין הכפולים הם בסוד המלוי של ההויה עצמה לכן אמר לקדמות ארבע סתם ולא אמר לקדמות ארבע מלכין לפי כי אין אלו ארבע מלכים אחרים אלא המלוי של הארבעה מלכים עצמן ויקשור שני פעמים זה על גב זה כדי לחבר אותם וקשר הוא שורק כדאיתא בתיקונים והוא בסוד הצדיק כי הוא המקשר ומחבר כל בחינות הכלה וקרב אותם אחד אל אחד ואח"כ יכרוך חוט הארוך סביב שבעה כריכות וכו' ואמנם כבר נתבאר כי חוט זה הארוך הוא שנתן הקב"ה לאברהם לפי שאמר מחוט ועד שרוך נעל נתן לבניו חוט של ציצית ואמנם התבונן מה שפירש מורי הרב האלהי ז"ל בענין המלחמה של אאע"ה כי בה נרמז סוד הציצית בכל פרטיו והיינו מש"ה ארבעה מלכים את החמשה כי בארבעה אמר מלכים אמנם אח"כ לא אמר מלכים אלא את החמשה כי זאת סוד הויה הנז' שפורש

שלה

שלה ארבע אותיות הם מלכים אמנם המלוי שהם חמשה אינם מלכים בפני עצמן והוא ע"ד הנ"ל במאמר הזוהר ואין להאריך בדברים הללו ואמנם ע"י סוד זה בא יבא בקשר אמיץ ענין חוט של אברהם שנתן לו הב"ה לפי שאמר מחוט ועד שרוך נעל נתן לו החוט להקיף על מלכים הללו סוד המלכים הנז' בסוד מקיף חסד אל כל היום והוא יומא דכלהו יומי המקיף כל כריכות הללו שכן נאמר לאברהם לך טל ילדותך כמשחז"ל ואברהם הוא המתקן הכלה כמשחז"ל בת היתה לו לאברהם ובכל שמה היינו שם ב"ן זה העולה בכל בגי' הוא סוד מ"ש בזוהר פ' תצא דף רע"ו וז"ל וה' ברך את אברהם בכל גדיל ליה בכלא מדות עבין והוא גדיל ליה בי"ג מכילן דרחמי וכו' הנה מובן מדברי המאמר כי אברהם הוא הסובב כל הכריכות הללו ולכן באו בתחלה שבעה כריכות כנגד שנק' בת שבע שים בה ז' מדות ואח"כ שמנה כנגד שהיא דרגא תמינאה כדאיתא בזוהר פ' שמיני דף ל"ז וז"ל כד מטו לכנסת ישראל בההיא תמינאה אתפקד אהרן לקרבא וכו' אחר כך י"א כריכות הוא סוד מ"ש בתיקונים בענין ה' אחד שכתב דהיינו י"א אחר כך באו י"ג כריכות היינו מ"ש במאמר דגדיל לה בי"ג מכילן דרחמי שר"ל גדל אותה אברהם מלמטה למעלה עד שהגיע לה להיות נכללת בי"ג מדות של רחמים ולכן קושר שני פעמים זה על גב זה וחוזר וכורך לפי שכל פעם מן הכריכות הוא שלימות אחד בפני עצמו וכן יעשה עד שישלים לחמשה קשרים כפולים וארבע אוירים ביניהם והיינו נמי הסוד האמור בפ' ארבעה מלכים את החמשה ואמנם היות הקשר כפול זה על גב זה יש לתת רמז בזה לפי כי אלו החוטים הם יוצאים מאות ה' ראשונה ונמשכים עד אות ה' האחרונה הרי הם חמשה קשרים כפולים כי הנה איתא בתיקונים אימא עילאה עד הוד אתפשטת והם חמשה מדות והכלה היא נאחזת ממדת הוד כדאיתא בתיקונים איהו בנצח ואיהי בהוד הרי נעשים ה' כפולים ולפי כי החוטין יוצאים מן הצדיק כמש"ה צבי לצדיק דא צדיק חי עלמין לכן הם נקשרים לפי כי קשר הוא בסוד הצדיק שהוא קושר מדות של הכלה שנאמר כי כל בשמים ובארץ ומתרגמינן דאחיד בשמיא ובארעא והוא קשר המרכבה כדאיתא בתיקונים קשר של צדיקים והוא סוד שורק כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רכ"ח וז"ל קשר דטלית חי עלמין דקשיר קב"ה ושכינתיה בכל סטרין לארבע כנפות הטלית וכו' והארבעה אוירים הוא סוד משחז"ל אוירא דארעא דישראל מחכים וכל אלו מלאים כריכות ואין שיעור לכריכות רק שיהיה כל הכרוך והקשרים רוחב ארבע גודלים והענף שמנה גודלים וכאשר נתבאר הסוד שלהם למעלה: נוהגים לכרוך באויר ראשון שבעה כריכות וכו' אין ענין זה דבר של מנהג אלא דבר של עיקר ולכן התבונן מ"ש בזוהר פ' פנחס דף רכ"ח וז"ל דטלית לבנה איהו לימינא מסטרא דחסד ואתמר אל מלך יושב על כסא רחמים מתנהג בחסידות והוכן בחסד כסא. חסד סליק ע"ב חוליין וקשרין דטלית. פירוש הדברים כי הכריכות חשבונם ע"ל כאשר מתבאר לקמן והחוליות היינו שצריך לעשות כל שלש כריכות מחוברות חוליא אחת הם י"ג חוליות וחמש קשרים הם ח"י ארבע פעמים ח"י בארבע כנפות הם ע"ב והיינו כסא של ארבע רגלים ובכן עושה סוד כסא להב"ה ובזה תבין מ"ש בזוהר פ' תרומה דף קל"ג וז"ל כתיב הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא וכו' נעשה נא עלית קיר קטנה וכו' כסא אתקין אברהם באתקשרותא דיליה דעביד טיבו ושלימו דנשמתין לכל בני עלמא ולית תיקונא דכסא אלא בחסד דאברהם כד"א והוכן בחסד כסא עכ"ל ובמאמר זה מובן כי על ידי מצות ציצית עביד טיבו ושלימו דנשמתין דהיינו טיבו בעה"ז שמוסיף הארה והוא ממשיך רוח על האדם כנ"ל ושלימו הוא לזמן של התחיה לפי כי מטטרון הוא אליעזר עבד אברהם הוא שליח להשיב הנשמות לפגרים מתים כנז' בזוהר וזה על ידי שנאמר כי טל אורות טליך היינו זכות ע"ל כריכות של הציצית שזכה בו אברהם כשאמר מחוט ועד שרוך נעל נתן לו הב"ה חוט של ציצית שנאמר לך טל ילדותך ועל ידי אתקשרותא דיליה עשה כסא להב"ה על ידי החסד יומא דכלהו יומי הסובב הכל הוא מש"ה ונשים לו שם כסא וכו' כלומר איש אלהים הנזכר בעלה דמטרוניתא הנק' אלהים נשים לו שם בשם אלהים כסא כי כן הוא שם אלהים בגימ' הכסא וכילד יהיה לו כסא על ידי החסד שהם ע"ב חוליין וקשרין דטלית לבנה שלכן נאמר בכל עת יהיו בגדיך לבנים זו ציצית כמשחז"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי מוכרח הוא להיות הקשרים ה' והחוליות י"ג וכו' ובכן עולה ע"ב כמנין חסד כנז' ושם נאמר סוד אחר בחשבון וז"ל ואית טלית מסטרא דמטטרון דאיהו טט' כליל ח"י בין קשרין וחוליין ופירש החשבון כיצד ה' קשרין לקבל ה' חומשי תורה ותליסר חוליין לקבל תליסר מכילן דרחמי דאורייתא דאתמר בהון בי"ג מדות התורה נדרשת בהם הרי י"ח בכל כנף ד' פעמים י"ח הרי הם ע"ב דהיינו חסד על דרך הנז' והנה המכוין בזה בשעה שהוא קושר הציצית ומה גם בשעה שהוא לובש הטלית ומתכוין לעשות כסא להב"ה אשריו כדאיתא בתיקונים דף ק"ל וז"ל תא חזי כד בר נש מתעטף בעטופא דמצוה וכו' הא תקין ליה כרסייא בעטופא דמצוה והא אוקמוה והוכן בחסד כסא עכ"ל והנה אדם זה נק' בן להב"ה כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רכ"ח וז"ל שלשה עשר חוליין אית בהון תשעה ושלשים כריכן כחושבן ט"ל ושלשה עשר חוליין כחושבן אח"ד סלקין ב"ן והאי איהו בן יה עמוד' דאמצעיתא כל קשר בדיוקנא דכף ימינא כל חוליא בדיוקנא דאצבע דאית ביה תלת פרקין לקבל תלת כריכות והכי בכל אצבעא תלת פרקין לבר מגודל דאיהו שיעור בין קשר לקשר דציצית כמלא גודל עכ"ל לענייננו הנה מבואר מדברי המאמר כי החוליות י"ג עם הכריכות ט"ל כמספר בן ובכן האדם נעשה בן להב"ה ואפשר דהיינו מה שאנו אומרים אם כבנים אם כעבדים כלומר אם אנחנו מסטרא של אותו טלית של העבד מטטרון כי מלת עבד היינו ע"ב בד' כנפות כאמור טט' לכל סטרא י"ג חוליין וה' קשרים אם כבנים היינו מסטרא דבן דהיינו ט"ל כריכות וי"ג חוליין כמנין בן על כל פנים רחמנו ולכן עיקר גדול הוא

יב דברים הפוסלי' בציצי' ובו ג' סעי':

[א] נפסקו כל חוטי הכנף ונשתייר בהם כדי עניבת כל החוטים הפסוקים ביחד כשר ואם לא נשאר כדי עניבה אפילו בחוט א' שנפסק כולו פסול הילכך כיון שכל אחד כפול לב' אם נפסקו ב' ראשים פסול שמא נפסק חוט אחד ולפיכך מה שאנו נוהגים לדקדק בעת עשיית הציצית לתת סימן בד' ראשים בענין שלעולם הד' ראשים הם מצד א' של הקשר והד' ראשים מהצד האחר אם נפסקו שני ראשים מצד אחד כשר דודאי שני חוטין הם והרי נשתייר מכל א' הראש השני שהוא יותר מכדי עניבה ולר"ת לא מכשרינן אלא בשנשתיירו שני חוטין שלמים דהיינו ד' ראשים שכל אחד מהראשים ארוך י"ב גודלים אז מכשירים בשנפסקו השני חוטין אחרים אם נשתייר בהם כדי עניבה אבל אם נפסקו ג' חוטין אף על פי שנשתייר בהם כדי עניבה פסולים ומפני כך כשנחתכו ג' ראשים אם לא דקדק בעת עשיית הציצית

הוא סכום הקשרים והחוליות שאנחנו עושים בציצית כפי הכונה אשר יעשה למעלה כך גומל לעצמו אם מכוין לעשות סוד עבד כאמור בסוד הקשרים והחוליות במט"ע כמו כן נק' עבד להקב"ה ואם הוא מכוין בכריכות וחוליות כמספר בן כאמור הנה הוא נעשה בן להקב"ה אמנם העושה כ"ו כריכות וכיוצא הוא פסול מן התורה שהרי אמרו לא יפחות משבע ולא יותר על י"ג אמנם לא נתנו לב למנות הכריכות שבאמצע ולכן כך עושים בארץ ישראל ובכל המקומות הקרובים להם ויראי ה' שבכל מקום כך נוהגים לעשות מאחר כי פה קדוש אמרן בזוהר ולכן כורכין באויר ראשון שבעה כריכות ובשני שמנה כריכות ובשלישי אחד עשר כריכות וברביעי שלשה עשר כריכות מספר הכל ע"ל כריכות ומספר החוליות י"ג כמנין אחד כאמור בסוד שלהם ואמנם היות הכריכות מנין ע"ל היינו מלוי שם אהיה פשוט ומלוי ומלוי המלוי ומורי הרב זלה"ה פירש כל זה בפ' הנה בנך יוסף וסימן כי חקך וחק בניך מלת חק"ך ר"ת חוליות קשרים כריכות בגי' בן כאמור ע"ש: נהגו לעשות בסוף כל חוט קשר כדי שיעמוד בשזירתו הדבר לפי כי בעבור כן מתקיים מ"ש הרשב"י פ' ויקרא בפסוק אכלו רעים דלא מתפרשן: יש אומרים שצריך לדקדק שיתלה הציצית לאורך הטלית דבענין שתהא נוטפת על הקרן וכבר נתבאר למעלה כי חיבור הציצית עם כנף של הטלית הוא בסוד חיבור חתן וכלה בדרך נקב של הטלית ולכן מוכרח הוא לתת הציצית שהוא רמז לחתן שיהיה על הכנף שנאמר על כנפי בגדיהם ונאמר כמשוש חתן על כלה ולא נאמר עם כלה ולכן צריך שיהיה תלוי על הקרן ואם היה ברחבו לא היה נוטף שהרי כלפי קרקע היה תלוי: יש אומרים שאין לתת שום בגד בנקבי הטלית שמכניסים בהם הציציות שנראה כעין עראי ודבר אחר מחובר עמהם ויש מתירין וכן נהגו ויראי שמים יצאו ידי כולם ויעשה במשי וכיוצא לחזק הטלית ומה גם כי בזה יחשב כאלו הם ב' נקבים ע"ש אוהב ה' שערי ציון שערים המלוויינים הם אלו:

[א] **הנה** נתבאר למעלה כי מצות הציצית הוא לתת לאדם אחרית ותקוה טובה לזמן התחיה ולהועיל לאדם ג"כ בשוה לקנות בחינת רוח חדשה להכניע המלכיות ולכן כל אלו הדברים בא הרמז שלהם בארבע כנפות הטלית לשבור מלפנינו ארבע מלכיות ולתת תוספת קדושה בלב האדם על ידי ל"ב חוטין לקנות לו רוח חדשה שנאמר מארבע רוחות באי הרוח ולקבץ נדחי ישראל מארבע כנפות הארץ גם לזמן התחיה שנאמר ונתתי רוחי בכם וחייתם ונוסף על כל זה כי אע"ג שחטא האדם באותם ארבעה דברים שהם מונעים את התחיה כנ"ל ובאותם דברים ששנינו ואלו שאין להם חלק לעוה"ב יש מקוה לישראל וחי בהם על ידי התשובה שנאמר ורוח חדשה אתן בקרבכם ולכן יאמר כאן אם נפסקו חוטי הכנף כי הרמז בזה הוא על כי פסקו מאדם זה אותם הדברים ועל ידי כן פסק ממנו תקוה טובה של ענין התחיה והחלק של עה"ב ולא נשאר בהם רק כדי עניבת כל החוטים הפסוקי' ביחד כשר והנה שיעור זה כדי עניבה יהיה לרמוז כי לא פסק לגמרי כל אחת מהנה כילד בענין כריעת מודים איזה פעם כרע במודים שלא מדעתו וקרקפתא דלא מנח תפילין פעם אחת נזדמנו לו ולבש אותם מפני איזו פניה וכן לענין כל שאר הדברים נמצא כי לא נפסקו ממנו המדות הללו לגמרי אלא נשאר בהם במה לתלות היינו כדי עניבת כל החוטים ביחד כשר ואם לא נשאר כדי עניבה אפילו בחוט אחד שנפסק ר"ל מדה אחת מאותם הנז' שלא קיים אותה כלל אפילו פעם אחת כלו פסול ואין לזה תחיה הילכך כיון שכל אחד מהחוטים הוא כפול לשנים אם נפסקו שני ראשי' פסול מפני שמורה על מדה אחת שעבר עליה לגמרי המונע ממנו התחיה ומדה אחת כמי המונעת ממנו חלק העה"ב לכן פסול שמא נפסק חוט אחד לפי כי כל אלו החוטים כבר נתבאר שהם ארבעה כנגד הדברים המונעים התחיה וארבעה אחרים כנגד אותם שאין להם חלק לעה"ב ואמנם העיקר אינם אלא ארבעה חוטים לפי כי זה בזה תלוי ומאחר שהגוף כלה ואבד ואין לו תחיה גם הנפש לא תמלא לעה"ב שנאמר הכרת תכרת הנפש ההיא ר"ל כרת לחלק הגוף וכרת לחלק הנפש מפני כי עונה בה ולכן אם נפסקו שני ראשים פסול שמא נפסק חוט אחד ולפי מה שאנו נוהגים לדקדק בשעת עשיית הציצי' לתת סימן בראשי החוטין בענין שלעולם הארבעה ראשים הם מצד אחד של הקשר והד' ראשי' מצד אחר אם נפסקו שני ראשים מצד אחד כשר מאחר כי נמצא בו תרתי לטיבותא ודאי כי יזכה אל התחייה ומה גם לעה"ב שודאי שני חוטים הם והם שני מדות והרי נשתייר מכל אחד הראש השני שהוא יותר מכדי עניבה דאלו כדי עניבה כבר נתבאר שהרצון הוא לומר כי לא ניתק לגמרי מאותה מדה דהיינו כי פעם אחת הניח תפילין במקרה ופעם כרע במודים

אבל

הציצית שיהיו נכרים הד' ראשים שמצד אחד של הקשר חיישינן שמא כל ראש הוא מחוט א' ונמצא שאין כאן אלא חוט אחד שלם הילכך מספיקא פסול אבל אם לא נחתכו אלא ב' ראשים מכשרינן בכדי עניבה והלכה כסברה ראשונה מיהו היכא דאפשר טוב לחוש לסברת רבינו תם: [ב] היכא דצריך כדי עניבה ומתוך שהחוטים עבים אינו יכול לענבם ואלו היו דקים היה בהם כדי עניבה כשר: [ג] כדי עניבה לרש"י מן הענף ולר"י אפילו נחתך כל הענף ולא נשאר כדי עניבה אלא מן הגדיל כשר ומנהג העולם כרש"י והיכא דלא אפשר יש לסמוך על ר"י:

אבל זה שנשתייר מכל מדה אחת הראש שלא היינו העיקר הרצון בזה הוא להגיד על אדם זה שמעיקרא הי' מניח תפילין רק אח"כ תקפו יצרו ולא הי' מניח. וכן בשאר הדברים שהיה עושה אותם מעיקרא ואח"כ נמנע מלעשו' אות' נמצא כי הראש הוא העיקר עדיין הוא קיים ולרבינו תם לא מכשירים אלא כשנשתיירו שני חוטים שלימים דהיינו ארבעה ראשי' ר"ל כי עיקר אותה מדה לא נפסק ממנה לגמרי כי כל אחד מהראשים ארוך י"ב גודלים לרמוז כי נמצא באדם זה כל אותם הדברים ואין נמנע מהם אפילו מדה אחת מהם לגמרי אז מכשירים: כשנפסקו שני חוטים אחרים אם נשתייר בהם כדי עניבה ע"ד האמו' אבל אם נפסקו ג' חוטים דהיינו שפסק ממנו השלשה דברים המונעים התחיה כנ"ל אז אעפ"י שנשתייר בהם כדי עניבה פסולים ומפני כך כשנחתכו שלשה ראשים אם לא דקדק בעת עשיית הציצית שהדוגמא לזה הוא כי בשעת מעשה הציצית מן הראוי היה כי יתבונן למה בא מספר אלו החוטים כך והכריכות והקשרים במספר לכך ודאי כי לא בדרך הזדמן הוא אלא להועיל לאדם בהווה ולתת לו אחרית ותקוה טובה כי כן הוא מעשה כל המצות כמ"ש אשר קדשנו במצותיו וכאשר יחשוב מחשבות טהורות הללו בהכרח הוא כי יתבונן במעשיו אשר לא טוב עשה לפי כי זה בזה תלוי כאמור לעיל ואדם זה לא שם אל לבו בשעת מעשה הציצית ולא דעת ולא תבונה לאמר אעשה באופן שיהיו ניכרים הארבעה ראשים שמצד אחד של הקשר שהם ארבעה דברים המונעים התחיה ולא דקדק בהם לתקן אותם לכן חיישינן שמא כל ראש הוא מחוט אחד שלכן הם נפרדים החוטין של הציצית כל ראש לבדו להודיע כי כל עון אחד מאלו לחוד הוא מונע את התחיה ובזה ימצא שאין כאן אלא חוט אחד שלם כלומר כי במדה אחת מארבע דברים המעכבים התחיה הוא שלם באותה מדה אבל השלשה אחרות לא כן כי לכן מספיקא פסול כי לא נודע אם בעבור מדה אחת שהוא שלם בה יזכה לתחיה ועל השאר יענש אותו הקב"ה כפי השגחתו ולכן פסול ציצית זה ואין בו כח לתת באדם תוספת רוח עתה בהווה אבל אם לא נחתכו אלא שני ראשים שהם רמז לשני דברים המונעים התחיה מכשרינן בכדי עניבה מאחר כי אותם השני דברים לפעמים קיים אותם באקראי בעלמא הניח תפילין וכיוצא והלכה כסברא ראשונה לפי שהקב"ה רחום וחנון ולא יעיר כל חמתו וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח מיהו היכא דאפשר טוב לחוש לסברת ר"ת כדי שיהי' הציצית כשר שיוכל להגן עליו ולהמשיך על האדם קדושה עתה ומה גם יתבונן להסיר אותם הדברים המונעי' התחיה ועה"ב ולא יסמוך על סברא הראשונה שהרי אחז"ל כל מאן דאמר רחמנא וותרן יוותרו בני מעוהי אלא ושב ורפא לו: [ב] היכא דצריך כדי עניבה ומתוך שהחוטים עבים אינו יכול לענבם וכו' ר"ל כי אינו דומה העובר על אחד מאלו הדברים פעם אחת ושתים כמו מי שהוא רגיל בהם כך אחז"ל אל תרבע הרבה וכי זוטר מותר אלא אינו דומה מי שאכל שום פעם אחת לאוכל שני פעמים וכן נמי בעונות הללו אע"ג כי המובן הוא ממ"ש ואלו שאין להם חלק לעוה"ב האומר אין תורה מן השמים וכו' שצריך שלעולם אומר כך או שאמר פעם אחת בלבד וכן נמי האומר אין כל התורה מן השמים או אפילו שאמר על דבר אחד בלבד כדקאמר לקמן התלמוד ולכן על כל הדקדוקים השייכים בכל אחת מהנה אינו דומה הרגיל בהם למי שעשה פעם או שתים לפי כי פלס ומאזני משפט לה' ולכן יאמר היכא דצריך עניבה שהרמז הוא כי לא נעקר מאדם זה לגמרי אותו הדבר כגון קרקפת' דלא מנח תפילין ומי שאינו כורע במודים אלא לפעמים עשה אותם אמנם מתוך שהחוטים של העון עבים שעשה אותם כמה פעמים בדרך קבע לכן אינו יכול לענבם רצה לומר אותו הפעם אשר עשה באקראי אינו יכול לענבו ולהחזיק בו כמאן דליתיה דמי ואלו היו דקים ר"ל לא עבר עליהם פעמים רבות היה בהם כדי עניבה באות' פעמים שהניח בהם תפילין וכיוצא. כשר דלא מקרי קרקפתא דלא מנח תפילין אלא מי שכל ימיו לא הניח תפילין במרד ובמעל וכן מי שלא רצה לכרוע במודים וכו' אבל כגון זה שעשה באקראי כשר ובענין כדי עניבה לרש"י הוא מן הענף ולר"י אפילו נחתך כל הכנף ונשאר בו כדי עניבה מן הגדיל כשר וכו' והנה זה הענין הוא כפי פשוטו לענין הנ"ל להועיל לאדם בהווה לקדש גופו על ידי המצוה ולהמשיך עליו רוח חיים כנ"ל ולכן יתבונן לעשות כדברי רש"י ז"ל לטוב לו ולא יכרת מלמעלה והיכא דלא אפשר יש לסמוך על דברי ר"י כדאי הוא אבל לא יברך עליו לפי דקים לן ספק ברכות להקל הגם כי התועלת של הברכה הוא מפסיד כי אין נשלם בחינת הדיבור שאומר אשר קדשנו במצותיו ואין לו עתה תוספת קדושה ח"ו יותר טוב לו ולא יכנס בספק ברכה לבטלה: ולענין המועיל לצורך התחיה ומה גם לעתיד כי צריך האדם להיות זהיר באותם הדברים המונעי' התחיה גם בדברים ששנינו ואלו שאין להם חלק לעה"ב גם כי בכל אחת מהנה יש סברות כי הנה המלוה ברבית היינו שלקח רבית קצוצה מדאורייתא מישראל אז אין לו תחיה אמנם באבק רבית ומדרבנן והמלוה לכותים לא כן הוא אמנם איתא במדרש כספו לא נתן בנשך אפילו לגוי אמנם לסברת הרמב"ם ז"ל רבית עכו"ם מנה אותה בכלל

המצות שנאמר לנכרי תשיך ולכן בגדדין אלו אין לומר כי אין לו תחיה וכן לענין קרקפתא דלא מנח תפילין היינו כי במרד ובמעל לא הניח תפילין כל ימיו בהכי ודאי אין לו חלק לעה"ב אמנם אם באקראי הניח תפילין או אם היה אנוס ולא יכול להניח אותם מחמת מכה או שהיה עלול מן הנזילות כאשר יבא לקמן בכי האי גוונא וכיוצא לא יפסיד חיי העה"ב ומזה תדין לכל הדברים השאר אשר מנו חז"ל בין לענין שהעושה אותם אין לו תחיה בין לאותם דברים שאין להם חלק לעה"ב יש בהם לדדין הרבה אשר על כלם באה הדוגמא בענין חוטי הציצית כאמור ולכן נמי בענין שנפסקו החוטין שמורה כי האדם נפסק מדבר אחד מהם או מן הדברים שאין להם תחיה או מן הדברים שאין להם חלק לעה"ב אמנם אם נשתייר כדי עניבה לא כן ולדברי רש"י מובן כי אפילו בגד מה מאותם דברים שנפסק אין לו תחיה ולדברי ר"י משמע כי צריך שנפסק מן השורש שלו כגון רבית מן התורה שלקח לעולם דהיינו שלא נשאר כדי עניבה אפילו מן הגדיל אבל בכל אותם הגדדין הנזכר שהוא דוגמא שנשאר מן הגדיל כדי עניבה יש לאדם תחיה ועה"ב ואמנם הירא את ה' וירא לנפשו יעשה כדעת רש"י ז"ל ברמזים הללו ויתרחק מכל הגדדין הנזכר ומה נעים גורלו אם ישתדל שלא לעבור על אחת מהנה לא מעט ולא הרבה ולא יצטרך לדין זה שנשאר כדי עניבה ובכן יהיה מובטח כי ניתוסף רוחו בקרבו ויזכה לתחיה ולחיי העה"ב:

עוד תשוב ותראה כמה מועיל מעשה האדם הגשמי למעלה גם כאשר נאמר כי מעשה המצות אשר צוה הב"ה על איש הישראלי הוא להועיל לו בלבד להחיות גופו ונשמתו וחי בהם לעה"ב כי לכן באו במספר תרי"ג שהם כנגד רמ"ח איברים ושס"ה גידים מ"מ מוכרחים אנו להודות כי יש שני דברים תועלת למעלה זה יצא ראשונה שהנה הב"ה ניחא ליה כאשר האדם עושה רצונו כמ"ש אמרתי ונעשה רצוני ולהיות כי יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק כי על כן בא הדין של היולדת שמת בנה מניקה לכלב בשבת כדי להקל מדדיה זאת ועוד אחרת כי הנה כאשר ממשיך האדם האור והשפע מן המקור שלו לבא עליו אז מדי עברו הוא מאיר ומשפיע לכל העולמות בכל המקומות אשר יעבור ונוסף עוד דמאח' כי חז"ל אמרו כי הנשמה הוא חלק אלוה ממעל לכן השלימות הנמצא באדם על ידי מעשה המצוה חוזר ופנה למעלה בשורש שלו הלא זה דברי שביארתי בלשון שאומר בזוהר בכל פעם זכאה חולקך כי אין כונתם על חלק הנמצא לו בג"ע תחתון ועליון כי מי לא ידע דבר זה הפשוט אלא כונתם לומר אותו השורש שהחלק שלך נמשך ממנו עתה ע"י לימוד זה הגיע לו שלימות על ידי דבר זה שחדשת בתורה ומפני כי כן הוא האמת איך יעלה על לב איש כי לא יענש המתרשל במעשה המצוה ביותר על העושה עבירה ואין להאריך בדברים פשוטים ולכן הודיע ענין הציצית והפיסול הנמצא כי אין ללבוש אותו פגום כדי שלא יעשה פגם למעלה חלילה

מאחר כי משם נמשך שורש נשמתו וכך היה אומר אם נפסקו כל חוטי הכנף שהדוגמא שלהם למעלה הם ל"ב שבילין דנפקין מחכמה עילאה אם נשתייר בהם כדי עניבת כל החוטים הפסוקים ביחד כשר לפי כי שיעור" זה הוא ברמז בסוד לדיק עליון הנק' שורק הייני קשר ככ"ל ואמנם יש הפרש כי כינוי קשר הוא מורה על קשר של קיימא אמנם עניבה הוא בכלל קשר שאינו של קיימא כאשר יבא בהלכות שבת בע"ה ולכן מאחר דאיכא ציצית שעדיין הוא תחוב בכנף הטלית שהוא שורש ל"ב נתיבות כשר ואם לא נשאר כדי עניבה אפילו בחוט אחד שנפסק כלו פסול מפני שמורה העדר באות' ל"ב שבילין עילאין שנפסק הארת אחד מהם הילכך כיון שכל חוט כפול לשנים אם נפסקו שני הראשים פסול דשמא נפסק חוט אחד כאמור ולפי מה שאנו נוהגים לדקדק בעת עשיית הציצית לתת סימן בארבע ראשים בענין שלעולם הארבעה ראשים הם מצד אחד של הקשר והארבעה מצד אחד כי בזה יבא הרמז לענין המשכת האורות העליונים כי מצד האחד יהיה רמז לל"ב שבילין דנפקין מחכמה עילאה והרבעה חוטים שמצד זה הם מורים על האורות הנמשכים מבינה ואע"ג כי חכמה ובינה הם מחוברים תמיד כדאיתא בזוהר פ' ויקרא בפ' אכלו רעים דלא מתפרשן ואין הרחקת החוטים מורה פירוד ח"ו מפני כי מעיקרא כל חוט מהם הוא שזור כאמור לעיל ומה גם שהרי הם מחוברים כל שיעור הגדיל ולכן מאחר כי ארבעה חוטים מצד זה של הקשר והארבעה מצד האחר לכן אם נפסקו שני ראשים מצד אחד כשר דודאי שני חוטים הם והרי נשתייר מכל אחד הראש השני שהוא יותר מכדי עניבה וראוי לתת טוב טעם למה כאשר נשתייר מכל חוט הראש הוא כשר כי לפי הנראה מאחר שנפסק מן החוט היה מן הראוי להיות פסול מפני שהוא מורה העדר למעלה חלילה ואמנם הענין יובן עם מ"ש בזוהר פ' פנחס דף רנ"ד וז"ל ר"ש פתח קרא ואמר שאו שערים ראשיכם וכו' האי קרא אוקמוה ואתמר אבל שאו שערים ראשיכם אלין אינון תרעין עילאין דסכלתנו עילאה ואינון חמשין תרעין ראשיכם אינון ראשים מאן אינון אלא כל חד וחד אית ליה רישא לאתפשטא ולמיעל דא בדא ולאתכללא דא בדא עכ"ל לעניננו והנה מאמר זה ממנו נקח להשיב על ספק זה הנז' כי מאחר שכל חוט של הציצית שהרמז שלו נמשך מן הבינה הוא בסוד חמשין תרעין דילה כנז' והם נכללים זה בזה מכ"ש כי ג"כ ל"ב חוטין דנפקין מחכמה עילאה שהם ל"ב חוטין דנפקין מחכמה עילאה שהם ל"ב שבילין הם נכללים ומתייחדים זה בזה שהרי לא מתפרשן חכמה ובינה וכדאיתא בתי' הבן בחכמה וחכם בבינה ולכן אע"ג כי בענין הציצי' הגשמי נפסק החוט מאחר שהראש האחר שלו עדיין הוא קיים כשר לפי כי כן נמי הוא הענין למעלה כי הראש יהיה קיים לפי כי כל ראש מהם הוא נכלל בחבירו ולרבינו תם אין מכשירין אלא שנשתיירו שני חוטים שלמים דהיינו ארבע ראשים ויש לתת רמז לסברא זו ולומר כי מאחר כי חוטי הציצית הם אורות הנמשכים מחכמה ובינה ולכן

מסתברא

יג דיני ציצית בשבת ובו ג׳ סעיפים:

[א] ארבע ציציות מעכבין זה את זה שכל זמן שאין בה כל הארבע אינה מצויצת כהלכתה והיוצא בה לר״ה בשבת חייב חטאת: [ב] אם היה מצוייצת כהלכתה מותר לצאת בה לר״ה בין טלית קטן בין טלית גדול אפילו בזמן הזה שאין לנו תכלת: [ג] אם נודע לו בשבת כשהוא בכרמלית שהטלי׳ שעליו פסול לא יסירנו מעליו עד שיגיע לביתו דגדול כבוד הבריות:

מסתברא שצריך שיהיו שני ראשים שלמים כנגד שני מדות הנז׳ דהיינו ארבע ראשים בציצית הגשמי שכל אחד מהראשים ארוך י״ב גודלים של גדיל ארבע גודלים ושל ענף שמנה כנזכר לעיל או מכשירין כשנפסקו בב׳ חוטים אחרים אם נשתייר בהם כדי עניבה אבל אם נפסקו שלשה חוטי׳ אעפ״י שנשתייר בהם כדי עניבה פסולים לפי כי הם רוב החוטים ובזמן שהיה נוהג התכלת שהיה חוט א׳ ושלשה של לבן נמצא כי הכל נפסקו ואם ילבש טלית זו מורה העדר גדול לעצמו ופגם למעלה ולכן פסול בגשמי ומפני כן אם לא דקדק בשעת עשיית הציצית שיהיו ניכרים הארבע׳ ראשי׳ שמצד אחד של הקשר כשנחתכו שלשה ראשים חיישינן שמא כל ראש הוא מחוט אחד ונמצא שאין כאן אלא חוט אחד שלם וכבר נאמר כי מאחר שבזמן שהיה תכלת והיה חוט אחד מהארבעה תכלת לכן כשנחתכו השלשה חוטין הוי כאלו אין שם ציצית כלל הילכך מספיק׳ פסול אמנם יש סוד בענין כי מאחר כי סוד הכריכות למדנו כי מספרם ל״ט לפי כי כן עולה שם יה״ו בגימ׳ יו״ד ה״א וא״ו כדאיתא בזוהר פ׳ פנחס והיינו שם אהי״ה שהוא בגי׳ כ״א וכן יה״ו בגי׳ כ״א פשוט ובמלואו עולה ל״ט וזהו סוד מש״ה אהיה כטל לישראל ומאחר כי השורש הם ג׳ אותיות יה״ו ולכן כשנפסקו שלשה חוטין הוא מורה העדר על כל הציצית הנז׳ וממילא משתמע שהוא פסול אבל אם לא נחתכו אלא שני ראשים מכשירין בכדי עניבה והלכה כסברא ראבי״ה מיהו היכא דאפשר טוב לחוש לסברת רבינו תם ז״ל: היכא דצריך עניבה ומתוך שהחוטין עבים אינו יכול לענבם וכו׳ מאחר שנתבאר כי אלו החוטים של הציצית הם שורשם מל״ב נתיבות פלאות חכמה עילאה לכן תדע ותשכיל ממוצא דבר זה כי הם דקים נעלמים שלכן נקראים שבילין והעיקר מפני שהם יוצאים מן הצדיק כדאי׳ במאמר הנ״ל מפ׳ שלח לך לבי לצדיק דא צדיק חי עלמין וכבר נתבאר למעלה כי זה הוא צדיק עליון והוא הנקרא שביל דקיק כדאיתא בזוהר בפ׳ ושבילך במים רבים ולכן על עיקר זה בא הדין בחוטי הציצית הגשמי היכא דצריך כדי עניבה ומתוך שהחוטים עבים אינו יכול לענבם ואלו היו דקים היה בהם כדי עניבה כשר מפני כי כן הוא למעל׳ כדבר האמור: כדי עניבה לרש״י מן הענף ולר״י אפילו נחתך כל הכנף ולא נשאר כדי עניבה אלא מן הגדיל כשר וראוי לתת סברא לשניהם כפי הסוד של הציצית שצריך להיות י״ב גודלים שליש גדיל ושני שלישי ענף והנה נתבאר למעלה כי סוד י״ב גודלים אלו הם סוד הפ׳ ששם עלו שבטים שבטי יה וכו׳ מ״ש בזוהר ושלישים על כלו שמשה הם עולים ב׳ שלישים ויורד שליש עליון ונעשה מדה אחת והיינו עדות לישראל עליון ולכן כפי סברת רש״י ז״ל הסוד של כדי עניבה הוא מן הענף ולמטה כי משם הם שמנה אצבעות שהם שני שלישים התחתונים ואלו שעולים למעלה בהם נשלמת המדה וכן כל מדה ומדה נמצא כי העיקר הם שני שלישי ענף ולכן כאשר נשאר כדי עניבה מהם כשר שהרי מעיקרא קודם שעלו היה מסתפק בהם תפארת ישראל ולכן הם עיקר אמנם לסבר׳ ר״י ז״ל הסוד שלו יהיה באותו השליש גדיל שהוא ארבע אצבעות כי הוא המורה על שליש העליון המכוסה אשר הוא יורד וכולל בשני שלישים התחתונים כי לולי שיורד זה השליש העליון מלמעלה וכולל עמהם אינה נשלמת המדה בשלש שלישים ולכן נמצא כי זה השליש הוא עיקר ולכן כל זמן שנשאר מן הגדיל כדי עניבה כשר אע״ג כי נחתך כל הכנף ולא נשאר בו כדי עניבה אמנם אע״ג כי יש פנים לכאן ולכאן מסתברא כמו שפירש רש״י ז״ל מטעם הנ״ל כי מתחלה היו מועילים השני שלישים בלבד למדה אחת אמנם היכא דלא אפשר יש לסמוך על דברי ר״י ע״ה כי היא סברא נכונה כאשר נתבאר אמנם כבר הגדתי כי היכא דלא אפשר לא יברך על הציצית מאחר דקים לן ספק ברכות להקל:

[א] **הנה** אנכי הגדתי והשמעתי כי ענין ארבע ציציות הרמז שלהם הוא כדי להעיר לב האדם על התועלת הנמצא בהם כאשר מתעטף האדם בטלית כי אז רוח ה׳ נוססה בו ובקרבו אור בו ומה גם אחרי מותו שנאמר בשכבך תשמור עליך ונוסף עוד לזמן התחיה שנאמר הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך לעה״ב ובלבד שלא יעבור על אותם הדברים המונעים השלימות בהווה והתחיה לעתיד כנ״ל לכן בא הדין זה בענין הגשמי שהינו ארבע ציציות מעכבות זה את זה כלומר שלא יאמר האדם הנה כי הם ארבע דברים המונעים השלימות גם התחיה כנ״ל אמנם כאשר האדם מקיים קצת מהם אז ינקה מן העונש וחי בהם בשאר הדברים אבל יעשה אותם האדם וחי בהם לעולם התחיה כתרגומו וחי בהם לחיי עלמא ולכן כדי להורות סברא זו בא להודיע כי ארבעה ציציות שהם דוגמא לדברים המונעים השלימות והתחיה מעכבים זה את זה כי לא יתכן לקנות רוח חדשה מי שנמצא בו אחת מהנה ולא יתכן שיחיה העובר על אחת מהנה ולכן יאמר כל זמן שאין בה כל הארבעה דברים אלו הנזכר והוא זהיר בהם להיות כורע במודי׳ ולא ילוה ברבית וכיוצא אינה מצויי׳ כהלכת׳ ולכן לא מבעיא כי לא תועיל מלוה זו להגן עליו ולתת בו תוספת רוח בעה״ז ולא שום דבר מן המועילים הנזכרים למעלה אלא כי נהפוך הוא כי ציצית זו היא מזכרת עון והיוצא בה לר״ה בשבת חייב חטאת הוא הדבר הנזכר בזוהר פ׳ שלח לך דף קס״ג וז״ל כגוונא דא בר נש דלביש ציצית אתעביד

בכל

בכל יומא תמיס. תס בארבע כנפיס מתתקנן כדקא יאות י"ס בההוא תכל' דנוגא וכו' סטרא בישא כד אסתכל בהאי ב"נ לא יכיל לאבאשא ליה בעינא בישא. וכדין איהו ת"ס י"ס עס ה' אלהיך עכ"ל הנה נתבאר מדברי המאמר כי למען הגילוי' אדס ניצול מעין הרע של המקטרגים כ"ש מן התחתונים והיינו טעס אחר למה נותנים הציצית על העינים כשאומרים וראיתס אותו ואמנס מועיל נמי הציצית לאחר פטירת האדס כמש"ה כי היא כסותה לבדה במה ישכב מי שאינו לובש טלית כדאיתא בתיקונים ועוד איתא בזוהר פ' שלח לך דף קע"ד וז"ל ויראני את יהושע וכו' מאי קא חמא דהוה קאים קמי מלאכא ומתלבש בלבושין מלוכלכין עד דכרוזא נפיק ואמר הסירו הבגדים הצואים מעליו וכו' מאי לפני המלאך דהוה דאין דינוי וכו' מאי קא משמע לן דכל בר נש דלא זכי בהאי עלמא לאתעטפא בעטופא דמצוה ולאתלבשא בלבושא דמצו' כד עייל בההוא עלמא קאי' בלבושא טינופא דלא אצטריך וקאים בדינ' עליה תא חזי כמה לבושין מזדמנין בההוא עלמא והוא בר נש דלא זכי בהאי עלמא בלבושין דמצו' כד עייל לההוא עלמא מלבשין ליה בחד לבושא דאשתמודע לגבי מאריהון דגהינ' והוא לבושא ווי למאן דאתלבש ביה דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין לאחדא ביה ועיילי ליה לגהינס עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כמה עונש מגיע למי שאינו לובש ציצית כי מלבישים אותו בגדים הצואים ומה גם שנידון לפני המלאך ומה גם כי הטלית שאינה מצויילת כהלכת' לא תציל לו מרעתו והיוצא בה לרשות הרבים היינו רשות הקליפות כי הם נקראים רבים כענין הנאמר בעשו נפשות ביתו והם מאריהון דגהינס בשבת היינו לאחר מיתה כי כן יאמרו לאדס החוטא עולם שיצאת ממנו דומה לערב שבת ועולם זה דומה לשבת אם לא טרח מע"ש מה יאכל בשבת ולכן היוצא באותו עולם בטלית שאינה מצויילת כהלכת' דמוכחא מלתא שלא קייס מצות ציצית ולכן מלבישים אותו מלבוש שאינו מצויין כי זה לבס האות למאריהון דדינים שהוא חייב ללכת לגהינס כלומר נתחייב לירד לגהינס על חטאת זו של ציצית ובזוהר פ' משפטים דף ל"ז וז"ל לעס נכרי לא ימשול למכרה מאן עס נכרי עלובתא איהי נשמתא דכד נפקת מעלמא ובר נש אסטי ארחיה בהדה אי בעאת לסלק' לעיל' גו משריין קדישין וכו' קא מתעתדן לה לאתחברא בהדה ולמיעל לה לגן עדן לא זכתה כמה משריין נוכראין מתעתדן למיעל לה באורחא דגהינס וכו' ולכן יאמר היוצא בה בשבת חייב חטאת כנזכר לפי כי אותו עס נכרי שהס מעותדים באורחא דגהינס הנקרא רשות הרבים מוליכים אותו לגהינס מפני שהוא חייב חטאת של הציצית אבל אס היא מצויילת כהלכתה לא מבעיא כי יהיה לאדס כמה תועלות בעה"ז כנ"ל ומוסיף בו בחינת רוח חייס ונוסף עוד כי מותר לו לצאת בה לרשות הרבים בשבת הוא רשות החיצונים עס נכרי הנזכר מאריהון דגהינס לקייס מש"ה ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו' וכן בדברי חז"ל ולכן יאמר בין טלית קטן בין טלית גדול אפילו בזמן זה שאין לנו תכלת שלא תאמר הנה ידענו נאמנה כי התכלת הוא המונע הסתכלות עין הרע דסטרא אחרא והמקטרגים כאשר הובא לעיל במאמר מפ' שלח לך וז"ל בר נש דלביש ציצית אתעביד בכל יום תמי' תס בארבע כנפיס מתתקנן כדקא יאות י"ס בההוא תכלת דנוגא וכו' סטרא בישא כד אסתכל בהאי בר נש לא יכיל לאבאשא ליה בעינא בישא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מה שניצול האדס מסטרא בישא היינו בעבור התכלת וכן נמי מוכח ממאמר הובא למעלה לפי שהתכלת גורס כי תשככנה עיניהס מראות של סטרא אחרא שלכן נאמר ופרשו עליו בגד כליל תכלת וכל שכן זה נמצא בענין התכלת אבל בלבן לא שמענו ולכן יאמר לא כי אפילו בזמן הזה שאין לנו תכלת הלבן בלבד מציל האדס ולכן השמיענו כזאת אפילו בזמן הזה שאין לנו תכלת לפי כי כן כח הציצית גדול זו לאלהיו כי הגל יציל דומיא של התכלת כדמוכח מן הזוהר פ' פנחס שלכן שינו התכלת אינה מעכבת את הלבן וכו': [ג] אס נודע לו בשבת והוא בכרמלית שהציצית שעליו פסול וכו' הנה ענין כרמלית יתבאר בענין ארבע רשויות שיש לשבת בע"ה כי שס ביתו ואמנס הנוגע לענין זה הוא כי הנה כרמלית הוא מקום הנמצא בו קדושה יותר מרשות הרבים דאלו רשות הרבים הוא מקום סטרא אחרא כי הס הרבים כמשחז"ל נאמר בעשו שש נפשות וכו' ולכן אס נודע לו בכרמלית שהטלית שעליו פסול כלומר לאחר מיתה הנק' שבת מטעס האמור אז בכרמלית כי עדיין לא הגיע למקום סטרא אחרא לרשות הרבים דאלו הגיע לשס אין בו תועלת לפי כי תכף אז נמסר האדס ביד עס נכרי כאמור ומורידים אותו לגהינס אמנס אס עדיין לא היה רק בכרמלית ושס נודע לו שהטלית שעליו פסול מפני שהוא מתעכב לידון שס כאמור במאמר הקודס ממש"ה ועומד לפני המלאך לדון אותו על ענין הציצית ואז נודע לו שהטלית שעליו שהיה לובש פסול מן הטענות הנז' שהודיע אותו המלאך לא יסירנו מעליו בענין הגשמי בעה"ז וכן נמי הדוגמא לזה יהיה מה שמגיע לאדס כשהולך מן העה"ז לא יסירנו מעליו עד שמגיע לביתו והדוגמא לזה הוא נמי כי לא יוכלו לשלוט בו יד עס נכרי עד שמגיע לביתו קרבס בתימו לעולס ושס דנין אותו אס מתחייב ללכת לגהינס וכן יהיה לו מפני כי גדול כבוד הבריות שהרי אמר מלאך המות לריב"ל אלמלא דחיישנא ליקרא דברייתא פרענא להו בית השחיטה כבהמה ונאמר כי לענין אדס החוטא נאמר וגס את הבהמה תהרוגו כי חס רחמנא עליה כ"ש לאדס זה דראוי לחוס עליו כי ריקנין שבך מלאים מצות כרמון דאע"ג שחטא בענין זה בלי ספק כי ימצא בו דבר טוב להציל אותו מדין גהינס וילך לביתו ולבית עולמו:

שבתי וראה לבאר הדינים הללו למעלה כמשפט הראשון וכן היה אומר ארבע ציציות מעכבות זה את זה להודיע לאדס הנלבב שיתן אל לבו לא יעשה פירוד למעלה לא על ידי מעשה ולא על ידי דיבור ולא על ידי מחשבה כדאיתא בזוהר פ' וארא דף כ"ו וז"ל וארא אל אברהס וכו' בגל שדי אתחזינא להו מגו אספקלרייא דלא נהרא ולא אתחזינא מגו אספקלרייא דנהרא. ואי תימא דהא אשתמשו

בנוקבא בלחוד ולא יתיר. תא חזי דלא אתפרשן לעלמין הה"ד וגם הקימותי את בריתי אתם דהא ברית אתחב' עמה מקב"ה אית ליה לבר נש למילף דהא איהו קאמר דלא פריש לון דכתיב באל שדי וכתיב וגם הקימותי את בריתי אתם בגין לקיימא קיומא ביחודא חד עכ"ל הנה מבואר מן המאמר שצריך ליזהר שלא לעשות פירוד בין השני מדות צדיק וצדק אפילו על ידי דיבור ואפילו על ידי הרהור אסור כדאיתא בזוהר והסור לאפרשא לון לא בהרהור ולא ברעיוני כי חדרשנו ימצא לך פ' שמות דף ע' ולכן יאמר נא ארבע ציציות מעכבות זה את זה והטעם ממה ששנינו שארבעתם מצוה אחת הם כלומר הארבע ציציות הם מצוה אחת אע"ג שנתבאר למעלה במאמר מפ' פנחס כי ט"ל כריכות שבכל כנף הם סוד של אותיות יה"ו במלוי יוד הא ואו בגי' ט"ל ועם הכנף הוא נשלם שם הויה שלכן אנו אומרים מוריד הטל לגבי ה' אחרונה א"כ ממאמר זה יש מקום ללמוד כי כל כנף מן הארבעה נחשב למצוה אחת ולכן אין מקום להבין כי הציציות מעכבים זה את זה לכן השמיענו כזאת כי מעכבין זה את זה מפני כי ארבעתן מצוה אחת והענין כי הודיע דבר גדול הלא הוא דאע"ג שנתבאר בזוהר. גם בתיקונים כי יש בכל ספירה שם הויה אחת אמת הדבר אמנם זה יהיה בדרך פרט לפי כי לא יתכן להיות מדה שלא נמצא בה הויה כי אפילו באיברים של האדם כך יהיה לפי שנאמר ואתה מחיה את כולם וכדאיתא בתיקונים לית אבר פנוי מניה אמנם אם לענין זה בין תבין כי כל ספירה היא נפרדת מחבירתה יען הוצרך להמצא בה הויה אחת ולכן באה ההודעה זו להגיד כי כלם הם נחשבים לאחת לענין האחדות וכולם מצוה אחת הוא הדבר שביארתי במקום אחר כי מ"ש בזוהר כי אותיות מצוה הם הויה לפי כי אותיות מץ בחילוף את בש הם אותיות י"ה ואותיות ו"ה הרי הוא שם הויה אמנם זה הוא בדרך כלל כמובן הוא הנגלה בארבע ציציות אע"ג כי כל אחת מהם נרמז בו סוד הויה הוא בדרך כלל אמנם ארבעתם הם נעשים מצוה אחת בסוד המדה האחרונה והתכלית כדי שלא להראות שום פירוד בין חתן וכלה שהרי השני ציציות אנו נותנים לפנינו בבחינת הפנים שהוא סוד הזכר ושני ציציות אנו משליכים לאחור שהם בסוד הנקבה כמשחז"ל אגל אחור וקדם צרתני אדם וחוה דו פרצופין נבראו חוה מן האחור ולכן יאמר כי ארבעתן מצוה אחת כי התכלית של הציציות היינו להאיר לכלה וז"ש מש"ה ויתן אותם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ והבן ולכן כל זמן שאינה מצוייצת כהלכתה שאין בה כל הארבע ציציות היוצא בה לרשות הרבים חייב והסוד כי מאחר שנתבאר מן הזוהר כי סוד הטלית הוא במדה האחרונה שנאמר מכנף הארץ דא כנף דציצית דאיהו כנף הארץ והציצית הוא בסוד הצדיק כמש"ה צבי לצדיק דא צדיק חי עלמין והנה נתבאר למעלה כי לכן נתחב הציצית בנקב הכנף כדי לחבר צדיק וצדק כי אוהב ה' שערי ציון והנה נודע כי בשבת נעשה היחוד למעלה דאלו בחול הוא נעשה למטה בסוד מטט' כי שם הם מתלבשים צדיק וצדק ביומין

דחול כדאיתא בתיקונים אמנם בשבת הוא חלון הנעל ועולים צדיק וצדק למעלה ושם הם מתייחדים כמו שאנו אומרים ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו ולכן אע"ג כי אם הטלית זו תהיה מצוייצת כהלכתה למעלה אין יוצאין בה בשבת מעולם העליון ללכת לרשות הרבים כדי שלא יהיה להם הנאה ממנה הקליפות אבל למטה בענין הגשמי מותר לצאת בה לר"ה כדלקמן אמנם כאשר מדה זו אינה מצוייצ' כהלכת' למעל' אז מורה כי אינה ביחוד עם הצדיק למעל' ובוודאי הוא כי יוצא' לרשו' הרבי' דסטרא אחרא אמנ' בענין הגשמי בתחתוני' מפני כי מעש' התחתוני' הוא עוש' רוש' ופע' למעל' לכן אם אינ' מצוייצ' כהלכת' היוצא בה לרשו' הרבי' חייב חטא' לפי כי כן הוא עושה פירוד והוא גורמא בנזיקין להוציא הכלה העליונה חוץ לחופה לרשות הרבים מקום הקליפות בעולם העשיה כי שם הם הרבים ולכן חייב חטאת כאמור:
אם היא מצוייצת כהלכתה מותר לצאת בה לרשות הרבים וכו' הנה הענין מובן מכלל לאו אתה שומע הן כי הנה כאשר מדה זו הגיעו אליה אלו האורות של הציצית אינה יראה עוד מסטרא אחרא מעין הרע שלהם מפני ענין חוט התכלת שבציצית כדאיתא בזוהר פ' שלח לך דף קס"ג וז"ל הבתא פריש מאן דפריש במתיבתא דסיהרא קדישא שפירא איהו בחוורו וכל גוונין מנלן בה ומרקמן ואיהו כההוא שפירו וחוורו דשמשא ממש ובההוא ימא דילה גו שבעין שנין נפק חד נונא ואפיק מניה גוון תכלת ואיהי נטלא גוון דא ותקינת ליה ואפייא לבר בהאי גוון לאו דאיהי גוון לבושה דילה דהא שש וארגמן לבושה אבל חופאה דלבר האי גוון הוא כגוונא דא הוא משכנא דכוליה בשפירו מרקמא לגו ולבתר ופרשו בגד כליל תכלת מ"ט בגין דתחות ים דא אית מלוגות י"ם כלל דכר ונוקבא ואית לון עינא בישא לאסתכלא וכד מסתכלין זמין לעינייהו גוון תכלא ולא יכלא עינייהו לשלטאה ואיהו אתתקנת לגו בכל גוונין מרקמן כדקא יאות מתתמן לארבע סטרין דעלמא כגוונא דא בר נש דלבש ציצית אתעביד בכל יומא וכו' סטרא בישא כד אסתכל ביה בבר נש לא יכיל לאבאשא ליה בעינא בישא עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי לולי חוט התכלת יש כח של סטרא אחרא לשלוט בעין הרע שלהם ולכן אתחפייא בגוון תכלא מלבר ולכן יאמר כי כאשר היא מצוייצת כהלכתה אז מותר לצאת בה לרשות הרבים בשבת אע"ג כי שם הם נמצאים סטרא. אחרא כי הם הרבים ויש להם עין הרע אין בהם כח לשלוט בסיהרא קדישא מפני עין התכלת ובלי ספק כי יקשה זה הדבר על היודע דאיך יתכן להיות זה כי סיהרא קדישא תצא בשבת לרשות הרבים וכי תימא דין זה יהיה דווקא באדם הגשמי משא"כ למעלה לא יעלה על לב דבר זה כי לא יתכן להיות דבר בעולם התחתון הגשמי אם אין דוגמא שלו נמצא למעלה ואם באולי אנו אומרים לפעמים כי דבר זה ימצא בגשמי בלבד ולא כך ימצא למעלה דהייה הוא בעלמא עד שיבא מקום לבאר אותו לפי כי כן דברי תורה עניים הם במקומם ועשירים במקום אחר או יהיה לטעם מספיק ולכן שמענה ואתה דע לך

סוד הענין כי בתחלה אתה דורש מ"ש הדין מותר לצאת בה לרשות הרבים ר"ל אם ירצה אבל אין זה מוכרח לצאת ולכן ימצא כי למעלה איתה יוצאת סיהרא קדישא לר"ה בשבת כלל רק היא כלה בתוך חופתה אמנם יש לפרש הענין במטטרון מאחר כי כבר נת' בזוהר שיש לו טלית כדאיתא פ' פנחס דף רכ"ח וז"ל דאית טלית מסטרא דמטטרון דאיהו טט' כליל ח"י בין קטרין וחוליין וכו' ולכן ילדק דין זה עליו כי מאחר שהטלית שלו היא מצויינת כהלכתה מותר

ובזה הענין הוא משום דגדול כבוד הבריות דאע"ג כי סטרא אחרא תכף מתעורר בזמן שחטא ישראל ועולה להשטין על ישראל אינו פורש ומה גם גדול כבוד הבריות הם הצדיקים הנמצאים שם באותה שעה כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף רי"א וז"ל רזא דרזין כד בעא קב"ה לאתקנ' בתיקונוי ולאתקשט' בזמני ובשבתי ובחגי וכו' ע"ש דבר נפלא וכן דף ר' וז"ל מלה דא שמענא וכו' דבעיא לאתכללא מכל סטרין מלכא ומטרוניתא מלעילא ומתתא ולאתעטרא בנשמתין בכל סטרין

יד דיני טלית שאולה ובו ה' סעיפי':

[א] ציצית שעשאו עכו"ם פסול דכתיב דבר אל בני ישראל לאפוקי עכו"ם. אשה כשרה לעשותו: [ב] הטיל ישראל ציציות בבגד בלא כוונה אם אין ציציות אחרים מתוקנין להכשירו יש לסמוך על הרמב"ם שמכשיר

לו לצאת בשבת לרשות הרבים כנז' ואמנם אגיד לך סוד גדול כאשר אשכילך ואורך בדרך זו תלך כי כאשר יאמר הדין מותר לצאת לר"ה שיש לבך כמה יכול האדם הגשמי להלוך ולצאת ברגליו ממקום למקום שני אלפים אמה והרי נאמר אם תשיב משבת רגליך להגיד כי הרגלים שהם בסוד אדם דעשיה מעלה אותם למעלה ואז נעשה גבול מפסיק בין מקום הקדושה למקום הקליפה ולכן נאסר האדם להלך לצאת חוץ לתחום אמנם על ידי שהוא לובש הטלית מצויינת כהלכתה מותר לצאת בה לרשות הרבים כלומר לאותו שיעור של אלפים אמה הנק' רשות הרבים לפי כי מזמן שחטא אדם הראשון יש רשות לקליפה ליכנס שם ומה גם מזמן כי נגע בכף ירך יעקב ונוסף עוד אחר שחטא ישראל כי מתחלה היה תחום שבת של הקדושה ג' פרסאות ואחר מעשה העגל אין רשות להלך האדם הגשמי רק אלפים אמה כאשר יבא במקומו בע"ה ובזה התחום מותר לצאת האדם הגשמי וכן הוא למעלה וכאשר נאמר עוד כי זה שיאמר רשות הרבים היינו בתוך העיר לפי כי יש מקומות שרחבן ששה עשר אמה ויש להם דין של רשות הרבים כאשר יתבאר במקומו בע"ה ולכן תדע כי בכל עולם ועולם ימצא רשות הרבים לפי כי בכל העולמות נמצא סטרא אחרא אמנם לא ראי זה כראי זה ודאי אמנם הצד השוה כי האדם דבריאה יכול לצאת לרשות הרבים אשר בעולם הבריאה וכן אדם דיצירה וכן אדם דעשיה כאמור אפילו בזמן הזה שאין לנו תכלת באדם הגשמי מותר לצאת לפי שהנה אנחנו נותנים הלבן במקום התכלת כמו שהיינו התכלת איננה מעכבת את הלבן: אם נודע לו בשבת כשהוא בכרמלית וכו' הנה זה הדין מתיישב עם מ"ש בזוהר פ' בלק וז"ל וכד איהי סלקא למלקט ענוגין וכיסופין ומומא אשתכח בהו בישראל כדין מטי לגבה טיפה כחרדל ואתעדיא' ויתבת עלה יומין במנין עכ"ל לכן יאמר נא בדרך רמז אם אדם עליון נודע לו כשהוא בכרמלית ע"ש שנאמר ראשך עליך ככרמל שהטלית שעליו שהוא בסוד נקבה תסובב גבר כנ"ל שידע שהיה פסול מפני מעשה התחתונים כאמור לפי שחטא ישראל עכ"ז לא יסירנו מעליו ולא יתפרד מן הכלה עד שיגיע לביתו זה ציון כד"א שבתי לציון ביתי יבנה בה וזה עצמו נמצא בדין מי שהיה משמש והרגישה לא יפרוש וכו'

אתעטרת בנשמתין מלעילא ואתעטרת בנשמתין מלתתא עכ"ל ולכן תמצא תמיד מ"ש גדול כבוד הבריות והוא בדרך כינוי כד"א כי מכבדי אכבד ולכן חולק להם כבוד:

[א] **בתחלה** אתה דורש כי זאת תהיה תורת האדם בציצית בכל פרטיו הנז' למעלה כי אחת מהנה הוא כי יועיל להקל עול שעבוד מלכיות מעל הרגיל בו ולובש אותו וכן שהיינו המקבל עליו עול תורה ומצות פורק ממנו עול מלכות ולכן יבא ענין הרמז בציצית שחייב בארבע כנפות לרמוז כי הצל יציל משעבוד ארבע מלכיות ולכן כך הוא אומר ציצית שעשאו עכו"ם פסול לפי כי הציצי' זה יהיה כח שלה להקל עול השעבוד מעלינו בכלל ופרט ואיך יתכן שיעשה אותו עכו"ם מאחר כי בלי ספק אין בו כונה טובה ואין בו כח לכך ולכן פסול דכתיב דבר אל בני ישראל לאפוקי עכו"ם כי לא ידע לכוין מאחר שאין בו רוח טהרה ונוסף עוד דמאחר כי הציצית זו כחו לאלהיו להציל מעבירה כמעשה שהיה הנ"ל אם כן מה מעשה עכו"ם אבל האשה כשרה לעשות כי היא בכלל בני ישראל ומה גם כי נמצא בה קדושה ויש יכולת במעשה ידיה להקל עול השעבוד ולהציל האדם מן החטא כאמור ומה גם מאחר כי אנכי הגדתי והשמעתי כי נמצא תועלת בעטיפת הציצית להוסיף רוח חדשה באדם ואיך יתכן מי שאין בו רוח כי הוא עכו"ם איך יהיה כח במעשה ידיו להמשיך טהרה על איש הישראל ולהוסיף בו רוח חדשה ולכן פסול אמנם האשה כי היא בכלל האמונה ונמצא בה רוח קדושה כשרה לעשותן ונוסף עוד כי הציצית מועיל בענין התחיה כנ"ל ועכו"ם אין לו תחיה ולכן פסול: עוד אשוב להתבונן בענין הציצית בענין ראשון אשר נתבאר כי הציצית מועיל לזמן התחיה כי בזכותו הגוף חוזר וניעור ומתקיים שנאמר הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך והם ע"ל כריכות אמנם עוד תשכיל ותדע ממש"ה מכנף הארץ זמירות שמענו אשר נתבאר על ענין הציצית בזוהר פ' שלח לך דף קע"ה וז"ל מכנף הארץ דא כנף דציצית· דאיהו כנף הארץ עכ"ל דראוי להבין מאי קאמר דא כנף דציצי' דאיהו כנף הארץ כיצד ימצא ענין זה שהוא אומר דא כנף הארץ כדרך פשוט ועדיין לא פורש לנו אמנ' כונת הזוהר לעשו' הקש בענין זה דאלו בזה כתיב כנף שנאמר על ציצית הכנף ושם נאמר מכנף הארץ אתייא כנף

כנף

שמבשיר אבל לא יברך עליו : [ג] השואל מחבירו טלית שאינה מצויית פטור מלהטיל בה ציצית כל שלשים יום דכתיב כסותך ולא של אחרים אבל אחר שלשים יום חייב מדרבנן מפני שנראית כשלו .

שאלה

כנף והיינו מ"ש דא כנף דציצית דאיהו כנף הארץ שר"ל ממלת כנף נפקא ליה אמנם כאשר נתבונן מה נתחדש בהיקש זה גם אם נאמר אתייא כנף כנף לכן אמר במתק דבריו דא כנף דציצית ולא אמר דא כנף דטלית כי הנה הציצית אינו כנף רק שהוא תלוי בכנף הטלית שנאמר ונתנו על ציצית הכנף אמנם רצה במאמרו זה להגיד כי באמת נקרא הציצי' כנף ולא מפני שהוא סוף הטלית דא"כ למה נקרא כנף סוף הטלית היל"ל ועשו להם ציצית בסוף בגדיהם או בקרנו' בגדיהם אמנם נקרא כנף באמת ובתמים מפני כי כנף עולה בגימ' ק"ן וארבע פעמים כנף הם ת"ר כמנין ציצית ולכן לדק במאמרו דא כנף דציצית חזר ואמר דאיהו כנף הארץ ללמד על ענין אחר דמעיקרא למה נקרא ציצית ע"ש שנאמר ויציצו מעיר כעשב הארץ דהיינו לזמן התחיה וכמשחז"ל מהיכן האדם מציץ לזמן התחיה מאותו עצם הנקרא לוז לפיכך נקרא בלשון ציצית שעולה בגי' ת"ר לפי שהוא מכוון כנגד גוף האדם שיש בו רמ"ח איברים ושס"ה גידים וציצית עולה ת"ר וי"ג חוליות הרי תרי"ג ולכן היא שקולה כנגד כל המצות כמצא שלמדנו ממאמר זה כי הציצי' הוא מכוון כנגד האיברים של האדם ועל ידי מצוה זו יהיה בטוח כי יקום לזמן התחיה ולכן יאמר נא ציצי' שעשאו עכו"ם פסול מאחר שהנחנו כי ציצי' הוא מורה על הגוף ולכן תדע ותשכיל כי ימצא מי שהוא זהיר במצות ציצית ולא יהיה לו תחיה יען וביען כי אותו הגוף נעשה על ידי עכו"ם היינו מש"ה וברותי מכם המורדים והפושעים בי וכן אחז"ל אלו הם בני תשעה מדות אסכ"ת משגא"ת אמנם אשה כשרה לעשותם כלומר אשת חיל הנז' מתקנה אותם שנאמר וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח שהרי נאמר וישב מטהר ומצרף כסף וכו' ואחז"ל כסף מטהר ממזרים מכ"ש כי אין דבר שעומד בפני התשובה ולכן על כל אחד מאלו שנתקן עליו לדק מש"ה ורוח חדשה אתן בקרבכם ואפילו בהיותו בעה"ז על ידי הציצית כדבר האמור וזה יהיה על ידי אשה עליונה סוד הטלי' דהיינו כנף הארץ כאמור : [ב] הטיל ישראל ציציות בבגד בלא כונה היינו מ"ש בזוהר פ' משפטים כי אינו דומה מי שיש לו מחשבת פיגול דפשוט הוא שממשיך נפש מסטרא אחרא אבל מי שלא נתכוון במחשבתו להמשיך נשמה קדושה לא כן הוא כי תדרשנו ימצא לך דף ע"ז וז"ל על הילדים אמאי שלטא נקטלא להו אלא האי בר נש לא אתכוון לאסתאבא וכו' ולכן יאמר ישראל שהטיל ציציות בבגד בלא כונה כי הלא צוה ה' והתקדשתם והייתם קדושים ואחז"ל אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה וממשיך על הולד נפש קדושה אמנם אם לא נתכוון לרע ולא להטיב אלא נעשו ציציות אלו שהם דוגמא לגוף בלא כונה טובה כאמור אם אין ציציות אחרים מתוקנים להכשירו דהיינו המשכת רוח אחר מחדש על אדם זה מפני כי לא זכה שהרי נאמר בזוהר פ' משפטים זכה יתיר יהבין ביה רוח ע"ד מש"ה ורוח חדשה אתן בקרבכם אמנם אם לא זכה יש לסמוך על הרמב"ם ז"ל שמסביר שהרמז בזה הוא כי אפילו באותו רוח ראשון יקום לזמן התחיה ומ"ש אבל לא יברך למה לא יברך הנה אחז"ל תפלה בלא כונה כגוף בלא נשמה אמנם לא אמרו שלא יברך הברכות אם אין לו כונה ואיתא. בזוהר פ' יתרו דף ל"ג וז"ל בצלות הקן כתיב והארכת ימים וכו' ואי אזדמן ליה עובדא ויכוין ביה זכאה איהו ואע"ג דלא מכוין ביה זכאה איהו דעביד פקודא דמאריה. אבל לא אתחשיב מאן דעביד רעותא לשמה ויכוין ביה וכו' כמאן דלא ידע למסבר סברא דהא ברעותא תלייא מלתא לשמה וכו' דהא קב"ה בעי לבא ורעותא דבר נש. ואפילו הכי אי לית תמן רעותא דלבא דאיהו עיקרא דכולא על דא צלי דוד ואמר ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו' דהא לית כל בר נש חכים לשוא' רעותא ולבא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אע"ג שאין האדם מתכוין מתקבל מעשה האיש הישראלי לפני הב"ה ולכן ראוי ציצית זה מאחר כי כך היא סברת הרמב"ם ז"ל : [ג] השואל מחבירו טלית שאינה מצויית פטור וכו' הנה נודע כי ענין הגלגול שמתגלגל נפש האדם לתת לו אחרית ותקוה טובה שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר והנה הנחנו כי הציצית הוא ענין הרוח דאתמר בה מארבע רוחות באי הרוח ולכן יאמר נא השואל מחבירו טלית הוא בחינת הרוח כי זה הוא אצלו בדרך השאלה לפי שאין עיקר הרוח משלו והנה לא היתה מצויית לפי כי אדם זה הוא בספק אם יהיה לו תחיה ובה נאמר ויציצו מעיר כעשב הארץ ולכן הוא פטור מלהטיל בה ציצית לפי כי הוא יעמוד לתקן מעשיו אבל אין מעשיו משלימין לגוף הראשון כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רי"ג וז"ל מאן הוא צדיק גמור ומאן הוא צדיק שאינו גמור וכי מאן דלא שליט במלוי צדיק אקרי. אלא צדיק גמור דלא נטיל גלגולין עקימין וכו' צדיק שאינו גמור דבני בניין באתחסנתא אחרא חפר בה בירין ואעדר הא אתקין אבני יסודא כמלקדמין ואעמל בה ולא ידע אי אשתאר דיליה וכו' ולכן יאמר פטור מלהטיל בה ציצית שלשים יום כלומר פטור מן העונש של ציצית שלשים יום והם שלשים יום שדנים את האדם כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף קנ"ט וז"ל לבתר דא מתלת' יומין ולהלא' כדין אתדן בר נש מעינוי מידוי ומרגלוי ואוקמו' עד תלתין יומין כל אינון תלתין יומין אתדנו נפשא וגופא כחדא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי האדם נדון שלשים יום על מעשיו ולכן אמר כי הוא פטור שלשים יום ר"ל דאף על גב שידענו שהאדם נדון על מעשיו שלשים יום היינו על אשר לא טוב עשה כנז' שם במאמר אמנם לא לענין מעשה המצו' כי הוא יותר חמור כנ"ל ולא כמו שחושבים קצת מן הגדולים כי לא תעשה הוא עושה פגם אבל מי שאינו מקיים מ"ע לא כן ואשמיטו מנייהו מ"ש

בזוהר

שאלה בשהיא מצוייצת מברך עליה מיד : [ד] מותר ליטול טלית חבירו ולברך עליה ובלבד שיקפל אותה אם מצאה מקופלת : [ה] טלית של שותפין חייבת בציצית דכתיב על כנפי בגדיהם :

בזוהר פ' יתרו דף פ"ה וז"ל כל פקודי אורייתא מתאחדן בגופא קדישא עילאה מנהון ברישא דמלכא מנהון בגופא מנהון בידין ומנהון ברגלין ולית מאן דנפיק מן גופא דמלכא לבר ובגין כך מאן דפשע בפקודי אורייתא כמאן דפשע בגופא דמלכא כד"א ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי בי ממש ווי לחייבא וכו' הנה מבואר מדברי הזוהר כי הגורע מצוה אחת ממצות עשה נקרא פושע וכמאן דפשע בגופא דמלכא כביכול ועליו נאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כביכול ולכן הוא נפגם באחד מאיבריו ולכן כמה מן המגולגלים בם עור ופסח ואין להאריך בזה והיינו דכתיב כסותך ולא של אחרים אבל אחר שלשים חייב מדרבנן הוא הדבר מ"ש בזוהר כי כאשר באים להכניס את האדם למחילת הצדיקים אז דנים אותו פעם אחרת כדאיתא פ' בלק דף קפ"ה וז"ל הרי אוליפנא עד לא ייעול למחילתהון דצדיקיא סלקין ליה לדינא וכו' וכדאיתא בזוהר פ' שלח לך דף קע"א וז"ל פתח ההוא ינוקא ואמר ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים וכו' ועל דבעו למידן דיניה באתגליי' ואשתזיב מניה דא הוה באתגליי' דהוה מכסיף לרביה קמיה כולא בשאלתין וקושיין דיליה ולא חייש למהך לאתרא לאתקנא תלמידוי וחליש דעתא דרביה וכו' שבעה יומין הוו דלא אשתלי' דיוקני' וכד הוה אשתחי בכאיבא יתירא קמיה כולא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי יותר עונש נמצא לאדם על הדקדוקים ועל הפרטים מן העונש של העובר על מל"ת ופשוט הדבר ולכן יאמר כי לאחר שלשים יום שהאדם נידון על דברים הרעים שעשה בידיו ורגליו ועיניו וכיוצא כנזכר במאמר אחר כך הוא חייב מדרבנן כלומר נידון כדי להכניס אותו במחילת רבנן תלמידי חכמים אז נענש מפני שנראית שאלו זה הרוח ואין הפרש בזה בין המגולגל למי שאינו מגולגל אם שאלה מצויצת ר"ל כי אותו הרוח המגולגל שנכנס בו היה שלם ונכנס בו בסוד העיבור כי זה מורה למעלת שניהם של הרוח המתעבר שם ומעלת האדם עצמו שנכנס בו רוח זה מסיבת איזו מצוה שעשה והיינו משחז"ל בא לטהר מסייעין אותו כנזכר במקומו ולכן מברך עליה מיד לפי כי כאשר האדם זוכה ונכנס בו רוח זה מנהיג אותו לתורה ולעבודה והוא תמיד מודה ומשבח להקב"ה בלי שיבה : [ד] מותר ליקח טלית חבירו ולברך עליה וכו' והנני מודיעך בזה סוד גדול שפירש מורי הרב זלה"ה בפסוק אם רעב שונאך האכילהו לחם אשר חז"ל פירשו מלחמה של תורה ואם צמא השקהו מים של תורה וכו' וה' ישלימנו לך והענין כי יש לאדם ללמד לרשע תורה ועל ידי כך אותו חלק הטוב שבו לוקח אותו הצדיק המלמד אותו וחלק הרע שבמלמד הולך אצל הרשע ואם מעט הוא ולכן יאמר הפ' אם רעב שונאך הרשע שמצוה לשנא אותו כמשחז"ל בפ' כי תראה חמור שונאך רובצה בו דבר ערוה יחידי כי מצוה לשנאת אותו שנאמר יראת ה' שנאת רע ולכן האכילהו לחם של תורה וכו' כי ע"י כך ה' ישלימנו עמך הוא נשלם מחלק הרע שבך ואתה גחלים נותן על ראשו מגיהנם ואתה נשלם מחלק הטוב ואני אמרתי על ידי הקדמה זו מש"ה יגמור נא רע רשעים על ידי לימוד התורה ותכונן צדיק בחלק הטוב אמנם אין אנו בקיאים לדעת מי הוא זה שהרי כמה רשעים שעושים תשובה ולכן מסיים בה הכי ובוחן לבות וכליות אלהים צדיק הוא הנראה אצלי במשחז"ל כל אדם יש לו שני חלקים אחד בגיהנם ואחד בג"ע זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בג"ע וכו' שנאמר לכן בארצם משנה יירשו וכו' כי זכות זה דקאמר היינו ע"י לימוד התורה כאמור וזש"ה הוכח תוכיח את עמיתך על ידי התורה מאלף ועד תיו היינו מלת א"ת כי תדרוש בסוף ובראש בתופלא ובמכוסה בלא לנוכח שנאמר הוכח וכו' ומסיים בה ולא תשא עליו חטא לא תשים על הרשע חטא שלך שלא תלמד תורה. אדעתא דהכי וסוף הכבוד לבא ולכן יאמר כא בדין זה מותר ליטול טלית חבירו רמז לבחינת הרוח שלו והטוב שנמצא בו ולא תאמר לא טוב הדבר הזה ומכלל ההוראה יחשב וגדול נמנה באתה מלמד הרשע תורה לקחת נפשו ממנו ולכן מודיע כי מותר לעשות הדבר הזה וזהו אצלי פירוש הפ' פרי צדיק עץ חיים ר"ל הצדיק עשה פרי על ידי התורה שהיא נקרא עץ חיים כאשר מלמד אותה לרשע שנאמר אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה מה הקב"ה גוזר כך הצדיק כמשחז"ל כאשר מחזיר הרשע בתשובה אמנם נמי ולוקח נפשות על ידי הלימוד נק' חכם ולכן יאמר מותר ליקח טלית חבירו שיש לו שני חלקים כנ"ל הוא הרוח שבקרבו שהוא מכונה לטלית שמתעטף בה כנ"ל כד"א כי רוח מלפני יעטוף וזה על ידי התורה כאמור ונקרא חבירו מטעם הנז' במאמר זכה נוטל חלקו וחלק חבירו והוא לשון חברה ושותפות ועל ידי כן מתקיים בשניהם מש"ה כל רוחו יוציא כסיל דאיך יתכן כי הכסיל יוציא נפשו לרצונו כדאמרן ולכן נקט קרא כינוי כסיל ע"ד משחז"ל וכסיל לא יבין את זאת היא התורה ולפי דרכי ירצה כי הכסיל לא יבין את זאת התורה שומע כי בעבירות הולך ממנו חלק הטוב וכל רוח אין בקרבו ואמנם וחכם באחור ישבחנה לרוח הנז' שלוקח אותה מן הכסיל והיינו מ"ש ומברך עליה מיד ר"ל כי על ידי שמברך האדם מאה ברכות בכל יום להקב"ה משלים רוחו כאשר יבא בע"ה ואמר ובלבד שיקפל אותה אם מצאה מקופלת לרמוז בזה סוד גדול הלא זה דברי הרב האלהי מורי ורבי בתפלה שאנו אומרים על הצדיקים ועל החסידים וכו' ושים חלקנו עמהם דאיך יתכן כי על ידי תפלה יהיה חלקו עם החסידים הלואי על ידי מעשה אמנם הענין הוא לפי כי האדם על ידי מעשיו פשעים מאבד אותו חלק שלו כאמור שהולך אצל הצדיק אמנם יש חסידים כי אין רוצים ליהנות מדבר שאינו שלהם כאשר ית' בהלכות שבת בע"ה כי שם ביתו כי מרע"ה חוזר ונותן אותם עטרות שלקח מישראל

מישראל בשיני כמשחז"ל ובתוספות למדנו מן הסמיכות שנאמר ויתנצלו בני ישראל את עדים וסמיך ליה ומשה יקח את האהל מלשון בהלו נרו ולכן האדם מתפלל להקב"ה שאם בעונו נאבד חלקו הטוב יהיה מונח אצל חסיד אחד שאינו רוצה ליהנות ממה שאינו שלו ולכן בנקל מחזיר לו חלקו והיינו מ"ש בדין זה אם מצאה מקופלת טלית זו כלומר דאע"ג כי מותר לעשות באופן זה ליטול טלית חבירו כנזכר ולברך עליה מיד אמנם ובלבד אם מצאה מקופלת מאחר שזכה בה כי אותו שנאבד ממנו מתפלל ושיש חלקו עמהם כאמור יחזירנה לו מקופלת וזו היא מדת חסידות כאמור :

[ה] טלית של שותפין חייבת בציצית וכו' עוד זאת אודיעך סוד גדול מה טעם אחז"ל הרב קודם לאביו שהאב הביאו לחיי העה"ז והרב שלמדו חכמה הביאו לחיי העה"ב ולמדו חז"ל שנק' בנו ממש"ה הנה אנכי והילדים שנתן לי ה' וכי ילדיו היו אלא שהתלמיד נקרא בן וסוד הענין כי הנה המלמד תורה לתלמיד הגון כל מה שמקבל ממנו ממשיך בו חלק מהנשמה שבו ע"ד משחז"ל אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה כאותו פה שנאמר ויפח באפיו נשמת חיים ואחז"ל אין אדם נופח אלא ממה שבתוכו וכן נמי המלמד תורה לתלמיד מכניס בתוכו חלק מרוחו באמצעות התורה שמלמד אותו ואמר רבי האי דמהדרנא מהבראי משום דחזיתיה לר' מאיר מאחוריו ר"ל כשהיה למד תורה כמ"ש רש"י ז"ל ומכ"ש כפי פי' הירושלמי הוא דבר גדול ונוסף עוד שהוא לורב' מרבנן דחזא גוהרקא דר' חייא ואתו תרי בוציצי דנורא וסימאו עיניו הלך ונשתטח על קברו ואמר מתני' דמר קא מתנינא ואתסי וכל זה אות הוא לאיש הישראלי כי על ידי הלימוד יזכה להיות לו חלק מנשמת רבו שלמדו תורה ויותר מזה אחז"ל לעולם יראה אדם כאלו בעל שמועה עומד לנגדו ואיתא בזוהר פ' משפטים דף קכ"ג וז"ל תא חזי אנא חזינא ליה בחלמא לר' שמעון וכו' הוינא אחיד בידוי ונשיק בידוי אנא בההי עידנא אתערנא בכי וחייך והוו תלתא יומין דלא אכילנא מדי וכו' ועם כל דא ביה אתקפנא תדירא דהא כד נהירא לי שמעתא חמינא דיוקניה דאתער קמאי עכ"ל הנה נבואר מדברי אלו המאמרים כי הרב הוא ממשיך על התלמיד חלק מרוחו ולכן נקרא בנו ולא בדרך השאלה אלא באמת הוא בנו כאמור ולכן יאמר נא טלית של שותפין דהיינו חלק הרוח שהוא סוד הטלית פעמים ימצא שהיא בשותפות על דרך הנזכר של הרב והתלמיד כנזכר חייבת בציצית להודיע כי כל חלק מהם הוא בפני עצמו וחי בהם לזמן התחיה ומה גם לחיי העה"ב דכתיב על כנפי בגדיהם לשון רבים ובזה מדוייק נמי מש"ה דבר אל בני ישראל ר"ל כי ימצא בבני ישראל הלומדים תורה ועשו להם נמי ציצית שהוא תרי"ג עם האותיות כנ"ל שמכוון לנגד הגוף של האדם רמ"ח איברים ושס"ה גידים באמצעות לימוד התורה שהם תרי"ג מצות וזה יהיה על כנפי בגדיהם דאע"ג דאיכא עון ולא יגלה כנף יהיה מכסה עליו כמשחז"ל וירח את ריח בגדיו ריח בוגדיו וזה יהיה לדורות' דירה קבועה יהיה עמהם אותו הרוח שירותו לא יזוז מהם כפי מעשיהם לעולם זאת על ישראל :

וזה יהיה מגיד משנה כל הדינים הנז' נגד עילאה ימצא להיות כי כל המעשה אשר יעשה האדם הגשמי הוא פועל למעלה כנ"ל וכדאיתא בזוהר פ' יתרו דף נ"ג וז"ל ובעובדא דלתתא לשמא אסתלק עובדא לעילא ואתתקן כדקא יאות עכ"ל לעניננו ולכן יאמר נא ציצית שעשאו עכו"ם פסול לפי כי אין מעשה של עכו"ם מועיל אבל נהפוך הוא כי הוא עושה פגם למעלה ואחת שהנחתי למעלה כי מעשה הציצית הוא ענין יחוד של חתן וכלה כדמוכח מלשון הזוהר וז"ל מכנף הארץ דא כנף דציצית דאיהו כנף הארץ הרי נאמר כי הכנף הוא בסוד הכלה הנק' ארץ ועוד לקמן ושם נאמר ז"ל גבי צדיק דא צדיק הי עלמין דמניה נפקין וכו' הנה בפירוש אמור כי הציצית הוא סוד הצדיק ולכן מובן כי כאשר מכניסים הציצית בנקב של הטלית הוא ענין יחוד כי שם מתייחדים חתן וכלה דרך אותו הנקב בסוד מש"ה אוהב ה' שערי ציון והיינו משחז"ל לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ואחר כך יתפלל שנאמר לשמור מזוזות פתחי וכן נמי ראוי לכוין בשעה שאדם מכניס הציצית דרך הנקב זה אם כן מאחר כי כן הוא הדין נותן כי ציצית שעשאו גוי והכניס אותו דרך שם פסול שהרי בכל זמן אשר נעשה היחוד למעלה מוציאין לחוץ סטרא אחרא כדי שלא יתאחז משם כדאיתא פרש' תרומה דף קל"ד וז"ל בשעתא דאיהי אתת בצלותהא ובעאת לאתפרשא מסטרא אחרא לא אתת אלא כמאן דאזדמנת למחמי ביקרא דמלכא וכו' ולא יתיר והכי מכרזי דיזדמנון למחמי ביקרא דמלכא וכו' כדין סטרא אחרא לא ניחא ליה למחמי ואתפרש מינה וכו' כיון דאתת כל אינון משמשא עיילין לה לחופה בהדי מלכא עילאה בלחישו ברזא דאלמלא לאו הכי לא יתפרש מינה ההוא סטרא אחרא ויתערב חדווהא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי בעת היחוד הוא בלחישו הלא זה דברי משחז"ל והצנע לכת עם אלהיך זו הוצאת המת והכנסת כלה ומה דברים שאין נעשי' בצנעה צריך לעשות אותם בצנעה וכו' דקשה איך יתכן לעשות אותם בצנעה והלא הוא אומר כי אין נעשים בצנעה א"כ קשיא דידיה אדידיה אך הענין הוא כי חז"ל מדברים ברמז על אשר נעשה למעלה כדבר האמור לפי שהרי כבר נאמר בעובדא דלתתא לשמא אתתקן עובדא לעילא ואתתקן כדקא יאות ולכן בא זה הלימוד בענין קל וחומר עלוס ומה דברים שאין נעשים למטה בצנעה בזה העולם הגשמי שהוא עיקר לעורר הדברים למעלה ועם כל זה צריך לעשות אותם בצנעה ר"ל למעלה לקיים מש"ה והצנע לכת עם אלהיך דווקא ולא נעלם מעין הקורא מאמר זה פ' לולב וערבה ופי' רש"י ז"ל סברתו וכן בשאלתות דרב אחאי ע"ה אבל כפי אותם הפירושים אין מתיישב לשון המאמר מ"ש זו הכנסת כלה והוצא' המת דמשמע בהם עצמם אבל לאותם הפירושים הם דברים הצריכים לכלה ולמת ואמנם בפירוש עין יעקב אומר אני כפי הפשט כי מ"ש צריך לעשות אותם בצנעה היינו כי האדם שהולך לשני מקומות אלו שנאמר בהם לכת שנאמר טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה אע"ג שהולך האדם לשם לא יפרסם שהלך לשם וגם לרואיה

לרואים אותו אפשר לומר כי לצורכו הלך ולדידן הוצאת המת זו סטרא אחרא הנקרא מת כדאיתא בזוהר פ' שופטים על פי שנים עדים יומת המת דא סמאל מת מעיקרו והכנסת כלה כמשמעו הוא הדבר שביארתי במשנה מעבירין את המת מלפני הכלה ר"ל מוציאין סטרא אחרא לחוץ תחלה ואחר כך מכניסין הכלה לחופה כאמור ומאחר כי לא יתכן להמצא שם עכו"ם מכ"ש אם עשה הציצית פסול מפני כי הוא ירמוז לייחוד העליון כנזכר כדכתיב דבר אל בני ישראל לאפוקי עכו"ם אבל אשה כשרה לעשותן דכתיב באשת חיל דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה והיתא בזוהר שדרשה על מי שמחבר אותם ולכן האשה כשרה לעשותן וסוד הדבר הוא מ"ש פרשת בלק דף קפ"ע וז"ל חנוך מט"ע אמר שלשה שריגים ודאי לקבל תלת אבהן והא ד' איגון דילה אלא דא הוא דכתיב והיא כפורחת בזמנא דאיהי סליקת ופרחת לסלקא בכנפהא כדין עלתה נצה דא הוא ההוא רביעאה דאשתאר דסליק בהדה ולא אתפרש מינה הה"ד וירכב על כרוב ויעף כד ויעוף כפורחת בזמנא דפורחת וכו' ואיתא בזוהר פרשת שלח לך דף קס"ב וז"ל תו אמר תרין איגון וחדא אתהדר וכו' אמר לון אלין תרין כרובים דהוה רכיב בהו קב"ה ומן יומא דא גניז יוסף נאחוי אגניז איהו ואשתאר חד לגבי בנימין הה"ד וירכב על כרוב ויעוף הנה מבואר מדברי אלו המאמרים כי הכלה עולה למעלה אצל דודה ומעלה עמה בנימין היינו נצה וז"ש עלתה נצה כאמור לכן יאמר כי האשה כשרה לתלות הציצית דאע"ג דקים לן כי הציצית הוא בחינת הצדיק כנ"ל מפ' צבי לצדיק חי עלמין הנה ג"כ בנימין הוא צדיק כדאיתא בזוהר בפ' צדיקים יירשו ארץ צדיק עייל צדיק נפיק והבן כל זה: הטיל ישראל ציצית בבגד בלא כונה וכו' כבר נתבאר למעלה כי בעובדא דלתתא לשמה אסתלק עובדא לעילא ואתתקן כדקא יאות ולכן צריך האיש הישראלי יעשה כל דבריו בהשכל לשמה ואמנם כאשר איש הישראלי הגשמי תלה הציציות בבגד בלא כונה הוא גורם כי כן גמי למעלה נעשה הדבר שלא בשלימות וכיצד ימצא כי ישראל עליון יעשה הציצית שלא לשמו אמנם זה יהיה סוד מאמרז"ל בפ' כי אבי ואמי עזבוני וכו' אמר דוד כלום נתכוון ישי אבא להעמידני והלא לא נתכוון אלא לצורכו תדע כי משגומרים מעשה זה הופך פניו לכאן וזה הופך פניו לכאן ונראה הדבר קשה להולמו דהיך יתכן לומר כן וגם שנאמר כי ישי שהיה דורש באוכלסא ומלמד דעת את העם נכשל בדבר זה איך בן חכם יאמר על אביו כך ומה גם כי הנה הרמב"ן ז"ל אמר מי שנתעורר לדבר זה אל יאמר אלך למותר לי אלא יכפה את יצרו ולא ירגיל עצמו לכך מפני כי ע"י כך האדם נעתק מן המותר לאיסור וכן אחז"ל משביעו רעב ומעשה של דהע"ה יוכיח אמנם כאשר נתעורר ענין אחר שראוי להתבונן כי הנה אלה הדברים כי אבי ואמי עזבוני נאמרו ברוח הקדש לכן אין לגנות על דוד על מ"ש כך אמנם ראוי להתבונן כי מ"ש לכונתו הוא לקיים מצות בוראו דאין לך כונה גדולה מזה לפי כי על ידי כך מתעורר הייחוד למעלה כמשפט מעשה האיש הישראלי ולכן נאמר הענין ברוח הקדש להעיד על ישי שהיה מתהלך בתומו ועושה רצון יוצרו היה תדע כי משעה שגומרים הענין זה הופך פניו לכאן וכו' דאלו היה התכלית להנאה גופנית למה מחזירים פניהם ובכן יובן מ"ש ישראל שהטיל ציציות הוא הצדיק שנאמר צבי לצדיק בבגד הוא סוד הכלה באותו שער הפנימי שנכנס בו שנאמר לשמור מזוזות פתחי אמנם היה שלא בכונה להועיל לזולת אלא להנאת עצמו לפי כי על ידי הייחוד ירית אחסנתא דאבוי ואמיה ונעשה גדול כדאיתא בזוהר בפ' גדול ה' ומהולל מאד היכן בעיר אלהינו וכד לאו איהו מתחבר עם הכלה לאו איהו גדול ולא מהולל ולכן אם בענין הגשמי נמצא ציציות אחרים יטיל כי על ידי כן יהיה מתקן אשר קלקל למעלה ואם לאו סומך על סברת הרמב"ם ז"ל אבל לא יברך עליו אבל לי נראה כי יותר טוב להתיר הקשרים והכריכות ויחזור ויעשה אותם לשמן ונמצא מתקן למעלה נמי ויברך עליו: השואל מחבירו טלית שאינה מצויצת וכו' הנה נתבאר למעלה כי יש טלית במטטרון כדאיתא בזוהר פ' פנחס והם ע"ע וחמשה קשרים וכו' והנה מטט' מכונה להיות חבר לצדיק עליון מפני כי כן הוא מתלבש בתוכו כדאיתא בתיקונים בפ' כי עוף השמים דא מטטרון יוליך את הקול היינו הצדיק ולכן נאמר כי ישבו אחים יחדיו ושייך נמי בטלית דיעקב ואין להאריך והנה שאל הצדיק עליון טלית זו מחבירו שהוא מטטרון לפי כי בזמן החול נעשה הייחוד על יד מטט' כדאיתא בתיקונים כנ"ל ולכן מכונה טלית זו למטט' בסוד כי שמי בקרבו אמנם לא הייתה מצויצת לפי כי כאשר עולה היא למעלה עדיין אין לה הארת הציצית ולכן יאמר פטור מלהטיל בה ציצית כל שלשים יום לפי כי ענין השלימות של טלית זו שהרמז שלה הוא במדה האחרונה השלימות שלה אינו רק בראש חדש שמתחדשת הלבנה ואנו אומרים בו כתר יתנו לך ולכן פטור מלהטיל בה ציצית שלשים יום וסימן ואני לא נקראתי לבא אל המלך זה שלשים יום כדאיתא בתיקונים וכן יהיה הרמז מפני כי עדיין היא מתעכבת בשלש מדות האחרונות של החתן שהם נה"י ולא עלתה למעלה לכן פטור מלהטיל בה ציצית והיינו הסוד כי מעלים הכלה אל החתן במעלות האפריון ואחר כך פורשים על ראש שניהם הטלית כי מנהג של ישראל תורה היא וכל זמן שלא עלתה למעלה פטור מלהטיל בה ציצית דכתיב כסותך ולא של אחרים ועתה עדיין מכונה למטטרון אבל אחר שלשים יום דהיינו שהיא עולה למעלה בסוד התת' והם שני מלכים משתמשים בכתר אחד חייב בציצית מדרבנן לפי כי כך אמר לה הקב"ה כשקטרגה הירח ואמרה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד אמר לה לכי ומעטי את עצמך אמרה בשביל שאמרתי לפניך דבר הגון מיעטת אותי א"ל לדיקים יקראו על שמך וכו' והיינו מדרבנן חייב בציצית כי הנה עתה הציציות מגיעים לראשה וזה מפני שנראית כשלו עתה ולא של מטט' אמנם אם שאלה כשהיא מצויצת שמורה כי עלתה למעלה מברך עליה מיד בסוד שבע ברכות ומתייחד

עמה

עמה תכף: מותר ליטול טלית חבירו ולברך עליה וכו' הוא הדבר האמור כי מטט' מכונה לאח ולחבר לתת' ישראל ולכן יאמר מותר ליטול טלית חבירו כלומר תת' ישראל מותר ליטול טלית חבירו מטט' אע"פ כי היא אצלו מותר לו ליטול אותה להעלות אותה למעלה אצלו להתייחד עמה ולברך עליה כי כך אחז"ל שרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה שנאמר זכר ונקבה ברא' ויברך אותם ובלבד שיקפל אותה כאשר מחזיר אותה למטט' אם מלאה מקופלת בסוד המיעוט וכן נמי מטט' מותר ליטול טלית חבירו תת' ישראל היא הכלה הנזכרת ולברך עליה אע"ג כי הייחוד שמתייחדת הוא עם הצדיק המנם מאחר כי נעשה על ידו מברך עליה ובלבד שיקפל אותה ויחזיר אותה למעלה כשהיא מקופלת וכן נמי שייך כל דינים הללו באדם הגשמי עם השכינה לפי שהיא נמצאת עם הצדיק וכדאיתא בתיקונים ובזוהר בפ' בערב היא באה ובבקר היא שבה אצל בעלה אורחיה דעלמא מאן דנסיב אתתא דלאו דיליה באים עלוי אמנם הצדיק עליון שמח בזה כמש"ה הנני נותן לו את בריתי ולכן אם הצדיק זה הגשמי שואל מחבירו זה הקב"ה שנאמר למען אחי ורעי טלית זו הכלה והינה מצויילת רק היא בסוד המיעוט פטור מלהטיל בה ציצית דאף על גב כי האדם מתקן הכלה בסוד פועל צדק כדאיתא בזוהר פרשת אמור דאלבישו למטרוניתא מאנהא ושוו לגובהא וכו' אמנם כל זה לפי שעה אמנם אין כח באדם הגשמי לעשות לה כתר שיהיה קבוע עד שלשים יום כי אז שני נולכים משתמשים בכתר אחד ואנהנו אומרים כתר יתנו לך ה' אלהינו אבל אדם השואל מחבירו זה הקב"ה טלית זו הכלה כשהיא מלויילת והגיע לה האור עליון מברך עליה מיד תפילת המוספין סוד שבע ברכות וכאשר נאות לאורה מברך אשר במאמרו ברא שחקים וכו' עטרת תפארת לעמוסי בטן וכו' ולכן מותר ליטול טלית חבירו ולברך עליה ואם מלאה מקופלת אף על גב כי כאשר היא אצלו מתפשטת ונבנית אמנם אח"כ מחזירה מקופלת לפי שאין באדם כח להעמיד השלימו' שעושה בכנסת ישראל זולת לפי שעה כנודע: טלית של שותפין חייבת בציצית הוא הדבר האמור כי הכלה זו נקרא של שותפין דהיינו של תת' ישראל והנער מטט' גם הצדיק הגשמי כנזכר ועכ"ז חייבת בציצית דהיינו כי צריך לעשות בה ייחוד בכל מקום גבי צדיק דכתיב על כנפי בגדיהם בלשון רבים כי הם חייבים לתת בה ציצית ולהבר אותה עם הצדיק כאמור ועל דרך האמור כי השואל מחבירו טלית שאינה מצויילת כי חבירו הוא אדם הגשמי כי כל ישראל נקראים חברים להקב"ה שנאמר היושבת בגנים חברים וגו' להודיע דבר אדם כי רהוי לאדם הצדיק ליטול טלית זו היא הכלה מחבירו זו הקב"ה לפי שהוא שמח כאמור מן הזוהר שנאמר צדיקים יירשו ארץ היינו צדיק עליון והגשמי ירשו הכלה הנקראת ארץ ולכן הוא אמר השואל האדם הגשמי מחבירו זה הקב"ה טלית זו כלתא דא ונתנו אותה לו שאינה מצויילת לפי כי הצדיק עליון עדיין לא נתייחד עמה לפי כי הצדיק הגשמי יעיר בבקר לעסוק בתורה ומוכרח הוא כי שכינה כנגדו כמשחז"ל אפילו יחיד שעוסק בתורה שכינה כנגדו שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך ולכן עדיין אינה מצויילת כי לילה לאו זמן ציצית הוא כדלקמן לכן פטור מלהטיל בה ציצית קים ליה בדרבה מניה שהוא עוסק בתורה ומייחד אותה עם תת' ישראל ולכן נתן זמן כל שלשים יום ר"ל כל זמן שהוא עוסק בשלש מדות שבהם נברא העולם שנאמר בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו ובהם נבנה ב"ה כמשחז"ל שנאמר וימלא את החכמה ואת התבונה ואת הדעת והוא כינוי שלשים כדאיתא בזוהר בפ' מן השלשים הכי נכבד משום דכתיב כסותך ולא של אחרים אבל אחר שלשים חייב מדרבנן לפי כי הם משתדלים לייחד אותה עם דודה וזה מפני שנראית כשלו מאחר שעשה קבע לתורה כדאיתא בתיקונים לאותם שקובעים הלימוד נאמר לא תקח האם על הבנים לפי שהיא בקבע עמהם ועושים לה דירה שאלה כשהיא מצויילת שהרי הגיע זמן של ציצית שהוא זמן הייחוד של חתן וכלה מברך עליה מיד כי על ידי כך נעשה הייחוד על ידו כאמור: מותר ליטול טלית חבירו ולברך עליה כך הוא הענין על דרך הנזכר כאשר חבירו של איש הישראלי זה הקב"ה כי הוא אומר למען אחי ורעי מותר לאדם ליטול מחבירו זה הקב"ה טלית זו הכלה בכל שעה שירצה ולברך עליה וזה על ידי עסק התורה והמצוה כי אז שכינה כנגדו כאמור גם הפשט לא יופשט כי הוא הטלית עצמו שמתעטף בו הקב"ה מותר להדם ליטול אותו ולהתעטף בו כך אחז"ל ושמרתם משמרתי כל המצות אני עושה אותם ולכן נוסח של הברכה שתיקנו אשר קדשנו במצותיו כלומר מן הקדושה עצמה שהקב"ה מתקדש בה כביכול נתן לנו חלק ממנה כמשחז"ל קדושים תהיו וכו' למלך שעשו לו שלשה עטרות נטל אחת מהם והשתים נתנם לבניו כך כי קדוש אני ונאמר והנה איש לבוש הבדים ולכן מברך עליה מיד כי כן נכנס בקרבו רוח של טהרה כנ"ל ובלבד שיקפל אותה אם מלאה מקופלת וזה יהיה על ידי קפליות של תורה כמשחז"ל: טלית של שותפין חייבת בציצית הלא זה הדבר נתרעם עליו הקב"ה שנאמר רעך ורע אביך אל תעזוב היינו הקב"ה כמשחז"ל וזה יהיה ע"ד הנזכר כי הקב"ה והצדיק הגשמי הם שותפין בשכינה לפי כי השכינה היא תמיד עם האדם הצדיק כי לכן נקרא פני שכינ' כדאי' בזוה' דף קס"ג דשכינת' אשתכר' בגווייהו וכדאיתא בתיקונים וז"ל אלין דעסקין באורייתא לשמה ונטרין פקודהא וכו' אתמר עלייהו לא תקח האם על הבנים ואם לאו שלח תשלח את האם וכו' ולכן ימצא כי טלית זו שהוא רמז לשכינה כאמור היא של שותפין והיא חייב' בציצי' כל אחד מתחייב לעשות בה ייחוד דכתיב על כנפי בגדיהם בלשון רבים: עוד אפשר לומר טלית של שותפים שנים הם סוד ישראל ויעקב והוא סוד המשנה שנים אוחזים בטלית הם ישראל ויעקב זה אומר אני מצאתיה בסוד מצא אשה מצא טוב ר"ל כי כל אחד הוא מתקן אותה זה אומר כלה שלי כי הכלה היא של יעקב וזה אומר כלה שלי היינו ישראל ולכן

טו אם להתיר ציצית מבגד לבגד ודין נקרע הטלית ובו ו' סעיפים:

[א] מותר להתיר ציציות מטלית זה וליתנם בטלית אחר אבל שלא להניחם בבגד אחר לא: [ב] אינו יכול ליקח הכנף כמו שהוא עם הציציו' ולתופרו בבגד אחר משום דעל כנפי בגדיהם בעינן וכנף זה לא היה

זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה כי ענין שבועה רוצה לומר כי ממשיך לה משבעה מדות עליונות כנזכר פ' יתרו וכאשר נשבע שאין לה בה וכו' לפי כי המדה זו בסוד אות ה' האחרונה שבשם ובמלואה היא כזה ה"ה סוד שני ההין כי כאשר היא גדולה עולה עד ישראל אמנם בזמן שהיא בסוד ד' אין לה מציאות להתחבר עם ישראל ולכן ישבע שאין לו בה פחות מחציה שהוא סוד ה' ואחר כך שנשבעו שהיתה מלאה בסוד ה' אחר כך יחלוקו ויהיה בזמן ר"ח כי בתפילה מתייחדת עם יעקב ובמוסף מתייחדת עם ישראל ולכן יאמר נא טלית זו של שני שותפין האלה חייבת בציצית לפי כי יש ציצית בסוד יעקב ויש ציצית בסוד ישראל וכאשר מתייחדת עם כל אחד מהם יפרוש עליה הציצית שלו וזה סוד הפ' ופרשת כנפך על אמתך מבוס דכתיב על כנפי בגדיהם בלשון רבים דמשמע של שותפין הנזכרים והשני ציציות הם ברמז הנזכר לעיל מאמר מן הזוהר פ' שלח לך בפ' לבי לצדיק כי מצדיק חי עלמין נפקין החוטים וכו' ואמנם שם נאמר כי הם ל"ב חוטים כנגדן ל"ב שבילין דנפקין מחכמה עילאה ויש נמי כנגד ל"ב אלהים דעובדא דבראשית כנ"ל ולכן הרמז כנגד ב' ציציות הנזכרים כאמור:

[א] **כבר** נת' למעלה ענין הציצית מה מעשיו והתועלת אשר נמשך ממנו כמה פעמים כי הוא ממשיך בחינת רוח חדשה בקרב איש ולב עמוק ולכן יאמר נא מותר להתיר ציצית מטלית זה וליתנם בטלית אחר וזה הענין סובב על שלשה אופנים וקרא כולם כי נכוחי' למבין זה יצא התשובה להגיד כי כן אותו רוח הדש שמרויח האדם על ידי מעשה המצוה אפשר כי לא ימצא בו בדרך קבע רק לפי שעה או לזמן מה ולכן יאמר כי מותר להתיר ציצי' היינו הרוח שהרויח אדם זה ונכלל בכל האיברים שבו שהם רמ"ח איברים ושס"ה גידים כמנין ציצית כנ"ל מותר להוציא אותו מטלית זה הוא דוגמא לגוף האדם כנ"ל וליתנם בטלי' אחר היינו גוף אחר וזה יהיה לאדם לפעמים מפני כי הוא זוכה לרוח אחר יותר חשוב ולכן אותו הרוח הראשון יוצא משם והולך למקום אחר גם זה יהיה ע"ד מה שנת' למעלה כי התלמיד נקרא בן שנאמר הנה אנכי והילדים אשר נתן לי ה' ואחז"ל וכי ילדיו היו אלא מכאן לתלמיד שנקרא בן ואין זה בדרך הפלגה אלא הוא בן ממש כנ"ל ולכן יאמר נא מותר להתיר ציצית הוא הרוח מטלית זה הוא הגוף הנזכר מן הרב וליתן אותו בתלמיד הוא טלית אחר גוף אחר אבל שלא להניחם בבגד אחר היינו גוף אחר לא יעשה כן לפי כי יש הפרש כאשר מסתלק הרוח מפני העון אז הוא יוצא מן הגוף מפני ההעדר ואז אינו יכול להכנס בגוף אחר לפי שיצא מפני העון אבל כאשר אינו יוצא מסיבת עון אז הולך הוא לגוף אחר שהרי מדקאמר מותר להתיר

משמע דמיירי כי אין זה מצד עון ולכן אם אינו נותן רוח זה בכלי אחר אינו יוצא ממנו: עוד ירצה במאמרו על עיקר הנ"ל כי כאשר כל אחד מישראל יש לו שני חלקים חלק בג"ע וכו' לכן אם זוכה זה האדם נוטל חלקו וחלק חבירו בג"ע וכבר נתבאר לעיל כי על ידי לימוד התורה אפשר לו לאדם להמשיך אליו אותו החלק הטוב מן הזולת ולכן יאמר נא מותר להתיר ציצית זה וכו' ר"ל אם ימצא חסיד אחד שיאמר היתכן שאין זה דרך רמאו' והונאה גמורה להוציא מן הרשע הרוח שבקרבו וליקח אותו לעצמו אולי ידמה בדעתו כי לא טוב לעשות הדבר הזה ולכן יאמר נא מותר להתיר ציצית זה חלק הרוח מטלית זו הוא הגוף של הבלתי הגון וליתנם בטלית אחר היינו גוף אחר שלכן כתיב אם רעב שונאך הוא הרשע האכילהו לחם של תורה כמאחז"ל וה' ישלם לך שכר אתה נוטל על כך ואתה משלים את נפשך אבל שלא להניח זה הרוח של הרשע בבגד אחר הוא גוף אחר לא ר"ל לעשות להוציא זה הרוח מן הרשע בכדי ולא לעשות באופן להכניס אותו בגוף אחר אין זה מותר לפי שנאבד זה הרוח ולא נכון לעשות כן כאמור: עוד ירצה במאמרו זה מותר להתיר ציצית מטלית זו וכו' רמז על ענין הגלגול והוא סוד נמרץ להיות כי רבים מן הגדולים חושבים כי אין צורך הגלגול זולת לאיש החוטא שהוא מתחייב בגלגול שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר אמנם הצדיק אינו מתגלגל רוחו ונשמתו ואין האמת כן אמנם יותר ימצא הגלגול לאדם הצדיק מן הרשע שנאמר פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים לשונאי הם הרשעים שהם מתגלגלים ארבעה פעמים אמנם ועושה חסד לאלפים בענין הגלגול למי לאוהבי ולשומרי מצותי הם הצדיקים וכבר אחז"ל אין דור שאין בו כאברהם יצחק ויעקב וכו' וראיות רבות נמצאו בזוהר ובתיקונים אין להאריך ושם נאמר על מרע"ה שמתגלגל ס' רבוא פעמים והיינו מאחז"ל שקול משה כנגד כל ישראל והיינו מאחז"ל פעם אחת ישבו התלמידים בקש ר' עקיבא לעורכן א"ל אשה אחת ילדה במצרי' ששי' ריבוא בכרס א' א"ל תלמיד א' ומנו משה ולכן יאמר נא מותר לעשות הדבר הזה להתיר ציציות הטלית הוא הרוח שהיה בגוף זה וליתנו בטלית היינו גוף אחר והוא ג"כ גוף קדוש כמוהו וזה יהיה כדי לזכות את ישראל ועל ידי כן יזכה גם המגולגל באמצעות הגלגול בקרב ישראל כפי צורך הזמן וכפי צורך המקום שמתגלגל שם בתוכה ולכן יאמר אבל שלא להניח' בבגד אחר לא כי זה שמתגלגל מגוף זה ונעתק אל גוף אחר זה יהיה לתועלת כאמור אבל שלא להניחם בגוף אחר לא אינו זז מג"ע כלל שהרי אין מתגלגל לצורך עצמו כנזכר הנה כל הצדדים האמורים האלו היינו לאדם המגולגל לטוב לו ולזולתו ולא מפני חיוב העון אמנם

אם

אם כה נאמר כי מדבר ג"כ בענין שמתגלגל אדם זה מאד העון הוא הרוח כאמור כך הוא אומר מותר להתיר ציצית זה רוח מן הגוף של החוטא וליתנו בטלית אחר היינו גוף אחר והענין כדי שלא יעלה על לבבך כי מפני כך לא יהיה תחיה לגוף הראשון כי כן זה יהיה סיבה לכך שיאבד רוחו ממנו ואין לו עוד תקומה לגוף הראשון אינו כן אלא הפוך הוא כי על ידי כן ימצא תקוה טובה לגוף הראשון ולכן יאמר אבל שלא להניחם בבגד אחר היינו גוף אחר אינו מתגלגל הרוח זה והנלמד מדין זה הם שני דברים הראשונה כי אם אינו מתגלגל רוח זה בגוף אחר אינו מתגלגל אלא חטאו ישא האיש הוא שמכניסים אותו לגהינ' או יענש בדין אחר כפי השגחת יוצר הכל ית' ואין מגלגלין אותו ומשמע נמי שיהיה להנאת גוף הראשון שאל"כ אלא כי אין לו תחיה לא היו מגלגלין אותו כנזכר לעיל:

עוד יראה במאמרו זה מותר להתיר ציצית מטלית זה וכו' כי מדבר ברוח של המגולגל מן היבם הלא זה דברי בפ' מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה וכו' כי יש לתמוה על שהע"ה מאי קאמר מי יודע דהא אפילו ינוקי דבי רב יודעים שהרוח חוזר למקומו וכבר הוא פירש והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה ואיך פה קדוש יאמר מי יודע והרי נתנבא הוא עצמו ואמר והרוח תשוב וכו' אמנם בפי' קהלת ביארתי ענינים רבים כפי הפשט אמנם לענין הנוגע על זה הוא כי מדבר באדם שמת בלא בנים ונתייבמה אשתו על זה הוא אומר מי יודע רוח בני האדם דווקא הנקרא בני אדם לפי שהוא נקרא בן לפי כי הוא בן של המת עצמו ע"ד מש"ה יולד בן לנעמי ובזה הוא הספק העולה היא למעלה לפי כי שני ספקות נמצא ברוח זה הראשונה שמא היבם לא נתכוון להקים שם המת על נחלתו רק לענין אחר ובענין זה לא דבר הכתוב כי הנה אמר החכם הבא על יבמתו לשם יופי או לענין אחר וכו' וקרוב בעיני שהוולד ממזר ולכן לאו בשופטני עסקינן אמנם הספק בזה הרוח אם עולה למעלה היינו מ"ש בזוהר פ' משפטים דף ק"א וז"ל ושבה אל בית אביה מאן בית אביה. דא עלמא דנוקבא וכו' אי זכאת לאתתקנא הואיל ושבה אל בית אביה מלחם אביה תאכל וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אם הרוח זה זוכה אז יהיה מעלמא דנוקבא אבל אם אינו זוכה אינו עולה לשם כדאיתא לקמן דף ק"ג וז"ל דא רזא דרזין ולא ידענא אי אימא אי לא אימא. אימא מילך סבא ודאי אימא בדא ידיען כל בני גולגולא עובד אילנא אתקין ועכ"ד דאילנא אתקין כד אתא דוד מלכא באילנא תתאה דנוקבא אשתאר ואצטריך לקבלא חיין מאחרא וכו' ולכן עם מאמר זה יובן מש"ה מי יודע רוח בני אדם הם בני היבום אם עולים למעלה ולכן יאמר נא מ"ש מותר להתיר ציציות מטלית זו וכו' ואתן קשר בראשו מן הדינים הקודמים כי הנה אמר בתחלה ציצית שעשאו עכו"ם פסול מדבר בענין היבום אם באולי היבם בא עליה לשם נוי וכיוצא הנה ימצא כי אותו הרוח הוא בערך עכו"ם כמ"ש הנה וקרוב בעיני שהוולד ממזר כי לא די שנחשב לו שבא על הערוה אלא גם הוולד ממזר הרי כי ציצית זו הוא הרוח הנכלל ברמ"ח איברים ושס"ה גידים כמנין ציצית הוא בערך עכו"ם ועליו נאמר ואברותי מכם המורדים והפושעי' בי ולכן פסול דכתיב. דבר אל בני ישראל דווקא ר"ל שיהיה הבן מכלל ישראל ולא בערך עכו"ם אמנם אשה כשרה לעשותם כלומר דאע"ג כי האיש היבם נחשב עליו כאלו בא על הערוה והוליד בן פריץ ולכן פסול היינו מלד שלו אבל מלד האשה היבמה לא שייך לומר כן מכ"ש אם הכונה שלה היה להקים שם המת כשרה והוולד נמי יהיה מתוקן כשר: הטיל ישראל ציציות בבגד בלא כונה הנה זה הענין הוא באופן יותר נאות מן הראשון. דאלו החלוקה הראשונה היה שהיבם נתכוון בה לשם יופי וכיוצא ועתה תדבר בענין אמצעי שהוא לא נתכוון לא להרע ולא להטיב אלא הטיל ישראל הוא היבם ציציות הוא הרוח דשדי בגווה בלא כונה לשם המת אבל לא נתכוון לרעה ולכן כך הוא הדין אם אין ציציות אחרים מתוקנים להכשירו וכו' כלומר דאף על גב כי בביאה הראשונה שהיא העיקר לא נתכוון היבם להשכיל להטיב לאחיו לקיים מש"ה אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף כדאי' בזוהר קרח דף קע"ז שמדבר על היבם אם ישים אליו למת לבו וכונתו בא באותה ביאה אז רוחו ונשמתו של מת אליו יאסוף וזה היבם לא כך עשה מתחלה אם באולי אח"כ בשאר הביאות נתכוון על שם אחיו להקים שם המת אז מתקן הענין ולא בשלימות אמנם אם לא הטיל ציציות אחרים מתוקנים להכשירו שהם הביאות אחרות הנז' אז יש לסמוך על דברי הרמב"ם שמכשיר כלומר לא כדברי האומר שהוולד ממזר מאחר שלא נתכוון לרעה הרי אין בזה דין פסול היינו ממזרות נהי דמצוה בכונה לא עשה אמנם מכל מקום מ"ע מן התורה עשה וזה יהיה ע"ד מי שאכל קרבן פסח לשם אכילה גסה שהרי מצוה עשה מכל מקום אבל לא יברך עליו לפי כי זה הבן לא יקרא עליו הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' וזה לא כך הוא שנאמר ואך ברגלים חוטא: השואל מחבירו טלית שאינה מצויצת משמע דמעיקרא אותו שמת לא היה בו ענין דבקות עם האשה ולכן לא עשה רושם ההוא רוחא דשדי בגווה יהיה פטור מלהטיל בה ציצית היינו רוח חדש כשבא על היבמה שלשים יום כלומר כי הנה נתבאר בזוהר פרשת משפטים כי הרוח שמכניס היבם ביבמה מקטרג עם הרוח דשדי בגווה בעלה מעיקר' עד שמגלה אותו ויוצא ממנה והולך לו ולכן זה שלא היה לו דבקו' כל כך עם אשתו בנקל יוצא הרוח ממנה והיינו מ"ש פטור מלהטיל בה ציצי' הוא הרוח אף על גב שבא עליה הרצון לומר כי אינו מגלה לרוח שבתוכה של המת עד שלשים יום דהיינו זמן יצירת הוולד שהוא לארבעים יום ומשמע נמי דאע"ג כי לא נתכוון היבם בתחלה להקים שם המת יהיה פטור מן העונש עד שלשים יום דכתיב כבוד ולא של אחרים אבל אחר שלשים יום חייב מדרבנן דאע"ג כי מן התורה מותרת היבמה באיזה לד שיהיה אבל חז"ל אמרו כי בזמן הזה חליצה קודמת לייבום לפי כי אין מתכוונים להקים שם

המת

המת על נחלתו אבל לאחר שלשים חייב מפני שהיא נראית כשלו אמנם אם שאלה מצויילת שהיה בה בחינת רוח דשדי בגווה ובאלה ממנו לפי שהיבמה היא בדרך השאלה ואינה של היבם רק להקים שם המת ולכן כאשר היא מצויילת מברך עליה צריך להודות ולברך להמ"ה שיהיה כן שנאמר הנה כי כן יבורך גבר: מותר ליטול טלית חבירו וכו' ר"ל שלא יאמר אדם זה שהחמירו חז"ל בענין היבום ושינו בראשונה שהיו מתכוונים לשם מצוה יבום קודם אבל עתה מצות חליצה קודמת כנראה כי ענין היבום הוא משחז"ל כנגד מה שאסרתי לך התרתי לך אסרתי לך אשת אח התרתי לך יבמה הוי ה' מתיר אסורים אמנם כנראה כי לא טוב הדבר ולכן הוא אומר מותר ליטול טלית חבירו דהיינו האשה כנ"ל מכנף הארץ זמירות שמענו כי מלת כנף היינו כד"א ולא יגלה כנף אביו כנף ארץ היינו האשה המכונ' לארץ כמשחז"ל אסתר קרקע עולם היתה צבי לצדיק אי העולמים שהתיר את והומר רזי לי רזי לי יש סוד גדול בדבור בכפלים שהוא בסוד הגלגול אם אינו מיבם מה יהיה באותו הרוח אמנם אוי לי לפי שבני אדם הם משקרים בסוד זה כד"א בה' בגדו כי בנים זרים ילדו וז"ש בוגדים בגדו חזר ואמר ובגד בוגדים בגדו כלומר ענין זה הוא דוגמא לבגד של ציצית לפי שהוא בלתי ציצית נקרא בגד בוגדים כדאי' בזוהר כך בגדו בענין זה והנה כי הפ' הדמה ענין היבום לענין הציצית ולכן יאמר נא איש הישראלי כנראה על פי הדברים האלה לא טוב הדבר ליבם אשת אח וכן כמה מן ההמון הם מבינים כך ואומרים כי המייבם נכנס בסכנת מות ולכן יש מן ההמון שמייבם ואחר כמה חדשים מגרש אותה מפני הסכלות זה והוא לא ידע ואשם כי זה קרוב למ"ש התנא המיבם ליהנות ממנה ולכן יאמר מותר ליקח טלית חבירו היא אשת אח כאמור והב"ה במדת רחמיו עושה חסד עם המת להתיר אשתו ליבם לתת לו אחרית ותקוה טובה כאמור ובלבד שיקפל אותה אם מצאה מקופלת כלומר מאחר כי עיקר טלית זו האשה הוא לוקח מפני שהיא מצויילת מן הרוח דשדי בגווה בעלה המת לכן המייבם מחזיר אותו הרוח בסוד הבן הנולד ממנה מקופלת כמו שאחז"ל למה הוולד דומה במעי אמו מקופל ומונח כפנקס כך יעשה בכונה טובה להחזיר אותה הרוח כשהיא מקופלת: טלית של שותפין וכו' היינו הרוח של המגולגל שהוא בסוד הטלית רמז לאשה כמש"ה מכנף הארץ זאת האשה של שני אחים חייבת בציצית דהיינו כי היבם מכניס בה רוח אחר היינו הרוח דשדי בגווה בביאה הראשונה ונמצא כי הרוח אחד מועיל לשניהם כי הוא רוח דשדי בגווה בעלה המת מועיל לוולד כדאיתא בזוהר פ' משפטי' דף ק' ז"ל מה עביד קב"ה אי ההוא רוחא זכי לאתתקנא בהאי עלמא בההוא גופא אחרא וכו' אשתכח תלת רוחין תמן חד דהוה בההוא מאנא ואשתאר תמן. וחד ההוא דאתמשך תמן דהוה ערטילאה. וחד דאעיל תמן ההוא פרוקא ואתערב בהו. למהוי בתלת רוחין אי אפשר אלא כך איכון גבורן עילאין דעביד קב"ה. ההוא רוח' דאעיל תמן ההוא פרוקא ביה אתלבשת הויא נשמתא וכו' והוא וההוא רוחא ערטילאה דתב תמן לאתבנאה להוי לבושא לנשמתא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר זה כי הרוח שמכניס היבם ביבמה מועיל לכאן ולכאן ולכן מדוייק יותר מ"ש טלית של שני שותפין היא האשה כדאמרן של שני שותפין הם האחים חייבת בציצית שהוא רוחא דשדי בגווה אמנם הוא ציצית אחת ורוח אחת להם דכתיב על כנפי בגדיהם בריבוי: מותר להתיר ציצית מטלית זו וכו' הנה בא הדין להודיע על ההוא רוחא דשדי בגווה בעלה המת כי הנה כאשר יבא היבם עליה הוא יוצא ממנה כדאיתא בזוהר פרשת משפטים דף ק' וז"ל וההוא רוח דהוה בקדמיתא דאשתאר בההוא מאנא פרח מתמן וקב"ה אזמין ליה אתר וכו' ולכן יאמר נא כי מאחר שהיבם הוא סיבה להוציא משם ההוא רוחא קדמאה דשבק בה בעלה והולך לו ולא נעשה כך לכל אדם שבעולם זולת למי שמת בלא בנים ולכן יאמר נא ישראל ענין זה כמו זר נחשב להיות סיבה ע"י ביאתו לדחות רוח של אחיו המת דשדי בגווה של האשה יאמר נא מי הכניסני לדחוק על אחי להוציא אותו ממקום שבתו שמא לא טוב הדבר אשר אני עושה ולכן יאמר כי אפילו בגד זה מותר להתיר ציצית הוא סוד הרוח כנ"ל מטלית זו היא היבמה כאמור להוציא אותו משם וליתנו בטלית אחר להיות כי כוף סוף אתר זמין ליה הב"ה בתר כתפוי דג"ע והוא מוכן להכנס באותו הגוף של המת כנזכר שם אבל שלא להניחם בבגד אחר היינו אם היבם לא נשא אשה זו היבמה והוא מדמה בדעתו שיכול להוציא הרוח של אחיו המת משם וליתן אותו באשה אחרת ע"י ביאתו לא מהני ליה כונה זו כלל: עוד ירצה במאמרו זה מותר ליטול ציציות מטלית זו וכו' הלא זה הדבר מ"ש בזוהר פ' וישב דף קפ"ז וז"ל תא חזי זכאה שלים וכו' ומית בלא בנין והא קא ירית דוכתיה בההוא עלמא אמאי בעיא ליבומי או לא אי תימא דלבעי ליבומי הא בריקניא איהו דהא אתריה קא ירית בההוא עלמא. אלא ודאי בעיא ליבומי בגין דלא ידעינן אי הוה שלים; בעובדוי אי לאו והיא אי אתייבמת לא הוה בריקנייא בגין דאתר אית ליה לקב"ה דהא בר נש הוה בעלמא ומית בלא בנין ופרוקא לא הוה ליה בעלמא וכו' ואשתלים הכא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי פעמים בא מי שלא הניח בנים בגלגול באשה אחת על ידי יבם אחר ולכן יאמר נא דין זה מותר להתיר ציציות מטלית זה ר"ל מותר גמור הוא להתיר אותו הרוח שהיה חוץ ממקומו כדחה לפי כי גם בן ואח אין לו להוציא אותו מטלית זו היא האשה שלו וליתנם בטלית אחר היינו באשה אחרת שאינה אשת המת לטוב לו כאמור אבל שלא ליתנם בטלית אחר היא אשה אחרת לא יעשה ה' הדבר הזה לטלטלו טלטלה גבר והוא סוד משחז"ל טלטולי גברא עדיף מדאתתא ר"ל דאע"ג כי פעמים האשה מתגלגלת עם האיש לפי שלא הניחו בנים כדאיתא בזוהר פ' משפטים אבל ויצאה אשתו עמו אמנם טלטולי גברא עדיף לפי כי פעמים יגיע למי שלא הניח בנים ואח אין לו צריך להיות מטולטל

היה מבגד זה בשעת עשיה: [ג] טלית מצוייצת בהלכתה שחלקוה לשתים ובכל חלק יש בו שיעור להתעטף ונשאר לכל אחת מהם ציצית אחת או שתים אין בו משום תעשה ולא מן העשוי : [ד] נקרע הטלית תוך ג' אצבעות סמוך לשפת הכנף אינו רשאי לתופרו ופרש"י דהיישינן שישתייר מהוט התפירה ויניחנו ויוסיף עליו שבעה הוטין לשם ציצית ולטעם זה אפילו נקרע כל שהוא לא יתפור׃ ולפי זה טלית של צמר שנקרעה תוך ג' מותר לתפור האידנא דאין דרך לתפור בחוטי צמר׃ ורב עמרם פי' דטעמא משום דנקרע תוך ג' לית ביה תורת בגד וכמאן דליתיה דמי ואע"ג דתפריה כמאן דפסיק השיב ואי עביד ביה ציצית לא פטרה לטלית ולפירוש זה אם נקרע ונשתייר כל שהוא כשר וי"א דלרב עמרם לא נפסל אלא ציציות

עד ימצא מי שנתייבמה אשתו שלא לצורכו לפי כי הוא צדי' וירית אחריה ולכן מתגלגל שם כנזכר : [ב] אינו יכול ליקח הכנף כמו שהוא וכו' הנה חזר והגיד דאע"ג כי כבר נת' דפעמים מתגלגל מי שמת בלא בנים באשה אחרת אמנם יש הפרש אחר דאלו כאשר מתגלגל המת באשתו עצמה אז אותו הרוח דשדי בגווה יוצא והולך לו והוא מזומן לגוף הראשון לזמן התחי' כנ"ל אמנם כאשר מתגלגל באשה אחרת כנראה כי אותו הרוח דשדי בגווה בעלה יוצא משם בהכרח אמנם הוא צריך לצורך הצדיק שהרי אחריה ירית והוא עצמו מוכן. לגוף שלו לזמן התחיה כשאר מתי ישראל ואינו צריך להשאר רוח דשדי בגווה של אשתו אם כן נדעה מה יהיה באותו הרוח כי לא פורש בזוהר מה יעשה ממנו ולכן יאמר נא בדין זה אינו יכול ליקח הכנף הוא האשה כאמור כמו שהוא עם הציצית הוא הרוח דאע"ג כי הרוח לקח אותו זה המיבם והתקין אותו ביבמה שלקח שהיא אשת המת אמנם הרוח דשדי בגווה של אשתו אינו יכול ליקח אותו לפי כי הוא אינו מייבם אותה האשה עצמה ואיך יקח אותו ולכן יאמר אינו יכול זה היבם ליקח הכנף הוא ההוא רוחא דשדי בגווה אותו המת בלא בנים המכונה זה הרוח לאשה כמו שהוא עם הציציות הוא הרוח שמתגלגל כנזכר ולתופרו בבגד אחר היא היבמה שהוא מייבם הוא בגד אחר לגבי הרוח של המת הראשון המתגלגל לפי שאינה אשתו משום דעל כנפי בגדיהם בעינן שתהיה האשה שלו עצמה אז יועיל ההוא רוחא דשדי בגווה לגוף הראשון שמת בלא בנים כאשר היא מתייבמת אמנם כנף זה היא האשה לא היה מכנף זה בשעת עשיה לפי כי אין זו אשת המת בלא בנים א"כ מאחר שלא נתייבמה לכן אותו הרוח דשדי בגווה נשאר בגווה כי אין צורך ליקח אותו אבל זה המייבם אותה אשה של הצדיק שלא לצורך בעלה מפני כי יירש מקומו כנ"ל כמו שזכה לתקן זה הרוח ביבמה זו גם ההוא רוחא של המת דשדי בגווה הצדיק לאשר יוצא מן היבמה הוא חוזר לצדיק ואינו מאבד כלום אבל ההוא רוחא דשדי בגווה אותו המת שלא נתייבמה אשתו מפני כי לא היה לו אח הוא יועיל לגופו כדין מי שמת ומניח בנים כי כאשר לא תנשא אשתו כאשר תמות אותו רוחא דשדי בגווה מועיל לבעלה כדאיתא בזוהר פרשת משפטים כך ג"כ יהיה למי שלא נתייבמה אשתו מפני כי לא היה לו אח לכן ההוא רוחא דשדי בגווה הוא חוזר אצלו והרוח עצמו הוא נתקן על ידי המייבם אשת הצדיק כאמור : [ג] טלית מצויצת כהלכתה שחלקוה לשנים וכו' עתה חזר והגיד על חלוקה אחרת והוא מאחר שהנחנו כי הצדיק אינו צריך שתתייבם אשתו שהרי אפילו ההוא רוחא דשדי בגווה חוזר לו א"כ טלית מצויצת כהלכתה היינו אותו רוח של הצדיק שהוא שלם בכל פרטיו עם הטלית זו אשתו וחלקוה לשנים כלומר כי הנה לך לדעת סוד גדול כי ענין הגלגול נראה לעיני בשר כי טוב הוא מעונש גיהנ' ואין האמת כן מפני כי כאשר מתחייב האדם בגלגול פעמים אינם באים כל הבחינות שלו יחדיו בפעם אחת אלא בחינת הנפש לחוד ובחינת הרוח לחוד והנשמה לחוד כי יתפרדו כל פועלי און אמנם זה השלם שנחלק לאיזו סיבה כי הב"ה יראה ללבב ובכל חלק ממנו יש בו שיעור להתעטף כי לפי שהוא צדיק נשאר לכל גוף מהם ציצית אחת או שתים מחלק הנפש או הרוח שהיה בו הוא כשר ואין זה מכלל תעשה מאדם ולא מן העשוי שיתחייב להמשיך לו רוח אחרת מאדם מפני כי כל החלקים שלו הם מתוקנים : [ד] נקרע הטלית תוך שלשה אצבעות סמוך לכנף וכו' הנה נתבאר למעלה כי שיעור שלש אצבעות הם רמז לשלש עבירות שהם נקראים גדולות ע"ז ג"ע ש"ד או שלא אצבע ודבר און לשון הרע שהוא שקול כנגד הג' עונות הנזכר שנאמר לשון מדברת גדולות כמשחז"ל וענין זכות הציצית מכסה עליהם ולכן יאמר נא אם נקרע הטלית שהוא רמז לגוף האדם כנ"ל והוא בתוך ג' אצבעות כלומר שחטא באחת מג' עונות הנזכר או ענין גסות הרוח שהוא סמוך לכנף כך אחז"ל כל אדם שיש בו גסות הרוח סוף שנכשל באשת איש והיינו סמוך לכנף ר"ל שגלה הכנף ועבר עבירה בסיבת השפה אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו לכן אינו רשאי לתופרו הוא משחז"ל מאי תקנתיה של בעל לשון הרע ילך אצל חכם וילמדנו תורה כדי שלא יכשל בלשון הרע שנאמר מרפא לשון הרע עץ חיים זו תורה ולכן אין רשאי לתופרו לתקן אותו לפי שהוא יודע שיעור עון זה ולכן חיישינן שיחזור ויכשל ופי' רש"י ז"ל דחיישינן שישתייר מחוט התפירה ויניחנו ויוסיף עליו שבעה חוטין לשם ציצית והרמז בזה הוא הדבר אשר אמרתי דחיישינן שישתייר מחוט התפירה מן התיקון שיעשה ולפי שאינו יודע חומר וחוזק העון של מספר לשון הרע ולכן כשתופר פיו ואינו מדבר עוד מניח מחוט התפירה קצת מלשון הרע מהיצר שלו כענין אבק לשון הרע ע"ש שנאמר מושכי העון בחבלי השוא שלכן לעתיד נדמה היצר לפני הרשעים כחוט כדאיתא בסוכה ולכן יוסיף עליו שבעה חוטין לשם ציצית כלומר כי יוסיף בזה ע"ד משחז"ל מותר לומר לשון הרע על בעלי

ציציות שהיה בו בעת שתפרו אבל אם אחר שתפרו הטיל בו ציצית כשר וירא שמים יצא את כולם היכא דאפשר : [ה] אם נקרע מנקב שהציצית תלוי בו ולמטה אם קדם הטלת ציצית לקרע שאותו ציצית היה שם בשעת הקרע כשר ואם נקרע ונשתייר ממנו כל שהוא ותפרו ואחר כך הטיל בו ציצית אם הוא של צמר כשר לכ"ע ואם הוא של שאר מינים שדרך לתפור בחוטים של אותו המין לא יתפור לדעת רש"י . ואם נקרע ותפרו ואחר כך הטיל בו ציצית איכא לספוקי : [ו] התופר חתיכת בגד בכנפי הטלית וכן מה שנוהגים לתפור סביב הנקב שהציצית בו אם הטלית של משי ותופרו בחוטי משי לבן יש לחוש בדבר לדעת רש"י שלא תהא שום תפירה למטה מג' ולמעלה מקשר גודל :

בעלי מחלוקת וכיוצא בזה מוסיף שבעה חוטין כי לא יהיה נזהר באותם שמנה דברי עונות הנ"ל ויעשה לשם ציצית ע"ד מאחז"ל גדולה עבירה לשמה וידמה כאלו כל עונותיו הם מתוקנים והוא לא ידע ואשם ולטעם זה אפילו נקרע כל שהוא מסיבת איזה עון לא יתפור מעצמו אלא אם רצונו לעשות תשובה יהיה על ידי מי שיודע ולפי' זה נמי טלית של צמר שנקרעה כלומר כי הצמר רמז לענין של ערוה הנ"ל שנקרעה לתוך שלשה ר"ל לפי שנתגאה כי עון זה הוא בכלל ג' עונות החמורות הנ"ל ולכן נכשל בדבר ערוה כמאחז"ל כל המתגאה סוף שנכשל באשת איש מותר לתפור העון זה ולתקנו בעצמו האידנא שאין דרך לתפור העון בחוטי צמר כלומר כי הגם שהתשובה המעולה מאוי ר"י באותו מקום באותה אשה כמ"ש הרמב"ם ז"ל ועדיין עומד באהבתו עמה אמנ' האידנא אין דרך לתפור העון באופן זה חיישינן שלא יחזור ליכשל בה באהבתו אותה ולכן מותר לתפור לעצמו ולשוב בתשובה באיזה דרך שאפשר לו לשוב ורב עמרם פירש הטעם משום שנקרע תוך ג' אצבעות אין בו תורת בגד שהרמז בזה כשהאדם חוטא באחת מהנה אין בו עוד יכולת שילמוד בתורה לתקן העון שנאמר ולרשע אמר ה' וכו' ואם סיפר לשון הרע מאי תקנתיה בתורה והרי כרתו דוד ברוח הקדש שנאמר יכרת ה' לשון מדברת גדולות כמאחז"ל וכמאן דליתיה דמי ואף על גב שתפרה ועשה תשובה כמאן דפסיק חשיב לפי כי התורה לא תתקן אותו ולא תגין עליו מן היסורין בעה"ז ואי עביד ליה לשם ציצית לתקן בחינת הרוח שבקרבו לא פטר לטלית זה הגוף מן העונש של אותו עולם ולא יועיל נמי לפטור אותו מן הייסורין בעה"ז כאמור ולפירוש זה אם נקרע באיזה עון ונשתייר כל שהוא מן השאר כשר ויש אומרים דלרב עמרם לא נפסל אלא הציצית הוא הרוח שהיה בו בעת שתפרו לעצמו כי לא יועיל לו אותה תשובה לפי כי הוא לא ידע ואשם אבל אם אחר שתפרו נתקן אותו עון בתשובה הטיל בו ציצית וזכה להיות בו רוח חדשה כשר וירא שמים יצא את כלם כי ילמד לעשות תשובה על ידי מי שיודע לתקן מעשיו ולתקן את המקום אשר עותו באותה מדה כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רי"ז אלא פ' ותוקע אותם לה' נגד השמש מכאן דלא אצטריך בר נש לתקנא נפשיה אלא בההוא אתר דחב לגביה ומאן דלא יעביד הכי לית ליה תיקונא לעלמין כדקא יאות: [ה] אם נקרע מנקב שהציצית תלוי בו ולמטה וכו' כבר נתבאר למעלה כי ענין הנקב הוא רמז אל העון כד"א ויקב בן האשה הישראלית את ה' ואחז"ל שחוטא דומה לקודח בספינה וכו' ולכן יאמר נא

אם נקרע מנקב הציצית לפי שהאדם חטא ועשה שם נקב ולכן נקרע מן הכ"ה ונקרע מנקב הציצית כי נפגם בחינת הרוח שלו אמנם לא היה מאותם ג' עונות החמורות שהם דוגמא לשלש האצבעות הנ"ל רק זה העון היה מנקב הציצית ולמטה ולכן אם קדם הטלת ציצית הוא ענין התיקון שגורם המשכת הרוח מלמעלה אלו קודם לקרע שאותו ציצית הוא בחינת הרוח היה שם בשעת הקרע שחטא ולא נסתלק הרוח כשר כי מאחר שלא נסתלק ממנו בחינת הרוח כנראה כי לא היה כדאי בעון לקרעו לגמרי לסלק הרוח ולכן כשר עדיין : ואם נקרע מסיבת העון ונשתייר ממנו כל שהוא כי לא היה כדאי בעון לקרוע אותו לגמרי ותפרו אחר כך ושב בתשובה ואחר כך הטיל בו ציצית הוא בחינת הרוח כנזכר אם הוא של צמר שרומז לדבר עבירה שחזר ממנה כשר לכוליה עלמא ואם הוא של שאר מינים היינו פשתן וכיוצא כי לפי שהוא יותר קל העון לדרך לתפור ולשוב בדבר נקל בחוטים של אותו המין לא יתפור לדעת רש"י ר"ל מפני כי החטא כאשר הוא נקל בעיניו חיישינן שמא ישאיר מן החוט הוא החטא כנ"ל ואם נקרע מפני העון ותפרו על ידי התשובה ואח"כ הטיל בו ציצית הוא המשכת הרוח מלמעלה אלו אע"ג כי לא השאיר חוטין מן החטא וזה לנו האות כי נמשך הרוח אלו עכ"ז איכא לספוקי בענין התשובה שעשה : [ו] התופר חתיכת בגד בכנפי הטלית היינו רמז למש"ה בגד בוגדים בגדו היינו אותו העון שנאמר בו בה' בגדו כי בנים זרים ילדו פשטיה דקרא על הבועל בת אל נכר ובדברי חז"ל כתוב לאמר כל הגוזל אשה לשם ממון עליו נאמר בה' בגדו וכו' ולכן לתקן הענין תופר חתיכת בגד בכנפי הטלית וכן מה שנוהגים לתפור סביב הנקב הוא העון שניקב בו הטלית ותופרין אותו לתקן אותו נקב שהציצית בחינת הרוח תלוי בו להעמיד אותו שלא יסתלק ולא יהיה נפגם ולכן אם הטלית הוא של משי כלומר אם אותו הגוף של זה האדם הוא מענג אותו במלבושים נאים וכיוצא ממשמש בעיניו מתלה בעקבו כך אחז"ל כשאדם ממשמש בעיניו מתלה בעקבו אמר יצה"ר הדין דידי הוא מה טעם ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו ולכן יש לחוש בדבר לדעת רש"י שלא תהא שום תפירה מדרכי התשובה למטה משלשה מעכבת דמאחר כי אדם זה מהלך באופן זה בלי ספק מתגאה ולכן יש לחוש שלא תהא שום תפירה מעכבת בשלש עונות החמורות הנ"ל ולמעלה מקשר גודל דהיינו שלא חטא בקשר של רשעים ולא בלשון הרע שנאמר בו גדולות שהוא שקול לע"ז ג"ע ש"ד החמורות

כי

כי אלו העונות הם חמורים ודבר קשה על האדם לשוב מהם ולתקן אותם:

ועתה אשוב אליך לבאר הדינים הללו בענין הנוגע למעל' וכך היה אומר מותר להתיר ציציות מטלית זה וליתנם בטלית אחר והוא כי מאחר שנתבאר כי ענין הטלית הוא נרמז במדה האחרונה שנאמר מכנף הארץ כנ"ל והציצי' הוא נרמז בבחינת הצדיק שנאמר צבי לצדיק דא צדיק חי עלמין כנזכר בזוהר אם כן לפי הנראה לעיני בשר כי אשר לא טוב עשה כל מי שמעביר הציצית מטלית זו ליתנם בטלית אחרת לפי שנראה שעושה פירוד בין הצדיקים חלילה ולא נכון לאפרשא יתהון לא בדיבורא ולא ברעיונא כדאיתא בזוהר כ"ש במעשה ולכן יאמר נא מותר להתיר ציצית הוא בחינת הצדיק חי עלמין מטלית זו בחינת המלכות שהוא קשור עמה וליתנם בטלית אחרת מדה אחרת כדלקמן מפני כי אדרבה עתה מתכוין לעשות יחוד אחד מחדש בין צדיק וצדק עלמם כאשר קושר אותם יחד וגם כי עלי' הראשונה נעשה בלי ציציות אין זה מעכב מאחר שכבר נעשה שם היחוד מתחלה כי הנה הא למה זה דומה לענין התפלה שנעשה היחוד באותה שעה בלבד וכן נמי בענין לימוד התורה נעשה היחוד על ידי לשון לימודים כדאיתא בזוהר והוא לשעה וכן נמי בציצית מאחר כי כבר נעשה המצוה בו לכן מותר להתיר הציצית ממנו ומה גם כי כבר נתבאר למעלה כי יש בחינ' עלי' במטטרון בצירה שמתכסה ראשו ורובו של זה הקטן שנאמר ונער קטן נוהג בם וזה הטלית פעמים ניטל ממנו כמו כן נעשה דוגמא במתיר הציציות מטלית זו לטלית אחרת אבל שלא להניחם בבגד אחר לא לפי שנמצא שעושה פגם בצדיק חי עלמין וכנסת ישראל שהיו מחוברים יחד והפריד ביניהם חלילה: אינו יכול ליקח הכנף כמו שהוא עם הציצית וכו' איתא בזוהר פ' תרומ' דף קכ"ו בפסוק מי זאת הנשקפ' וז"ל מי זאת רזא דתרין עלמין מתחברן כחדא ודא הוא עולם ועולם מ"י הא אוקימנא דרגא עילאה לעילא וכו' ואקרי מי כד"א מי ברא אלה זא"ת דרגא תתאה לתתא עלמא תתאה ותרווייהו תרין עלמין בחיבורא חדא בקישורא חדא כחדא הנשקפה כד מתחברן תרווייהו כחדא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מדת מ"י ומדת זא"ת הם תרין עלמין אמנם מה שאמר הנשקפה בלשון יחיד היינו כד מתחברן כחדא ולקמן אמר בדף הנ"ל יעקב שלימא חבר לון כחדא לעילא וחבר לון כחדא לתתא ומתמן נפקו תריסר שבטין קדישין כגוונא דלעילא הנה מבואר מדברי המאמר כי מדבר בסוד לאה ורחל והנה כבר נתבאר כי הטלית הוא סוד הארץ עליונה שנאמר מכנף הארץ כדאיתא בזוהר ולכן יאמר נא אינו יכול ליקח הכנף כמו שהוא עם הציצית שהוא הצדיק מחובר עם הצדקת ולתפרו בבגד אחר רוצה לומר שלא תחשוב דמאח' כי התרין עלמין הנק' מי זאת הם מתחברים יחד בסוד מ"ש הנשקפה תחשוב כי כן יהיה החיבור שלהם תמידי לעולם אינו כן שהרי הדוגמא שלהם בגשמי היו לאה ורחל שני גופים חלוקים ועוד ענין אחר בענין התפירה כי כאשר הוא תופר שניהם יחד אע"ג כי יש להם ציצית אחד הם דוגמא של יעקב שחבר יתהון כחדא אמנם כזה הם זו למעלה מזו כמ"ש המאמר שהם תרין עלמין עילאה ותתאה וכאשר הם מתחברי' רוצה לומר מתחבר בחינה של עולם העליון הבחינה התחתונה שבה עם המדה האחרונה רחל עם הבחינה עליונה שבה נעשים מדה אחת אבל בזה הוא תופר שניהם מזו על זו ולכן אינו יכול ליקח הכנף כמו שהוא עם הציציות ולתופרו בבגד אחר והטעם משום דעל כנפי בגדיהם בעינן והכנף האחד לא היה בבגד זה בשעת עשיה כי כאשר מעביר הציצית דרך הנקב של הטלית נעשה היחוד כנ"ל ובגד האחרון לא היה לו יחוד זה כלל: טלית מצויילת כהלכתה שחלקוה לשתים וכו' הוא הדבר הנאמר במאמר כי הם סוד תרין עלמין ואמר הנשקפה לפי דמתחברן כחדא ויעקב הוא המחבר אותם כאמור והיינו מ"ש טלית מצויילת כהלכתה הוא בסוד המדה האחרונה שנאמר מכנף הארץ שהיתה מצויילת ומחוברת עם הציצית הוא בסוד יעקב הצדיק שחלקוה לשתים כי זה הוא סוד הסימנים שנתנה רחל ללאה דהיינו כי על ידי כך נכנית לאה עולם העליון והיינו טלית שחלקוה לשתים הם שתי אחיות הנזכר ובכל חלק יש בו שיעור להתעטף שהרי יעקב מתחבר עם כל אחת מהם ונשאר לכל אחת ציצית אחת או שתים דהיינו בסוד הצדיק חי עלמין כאשר נתבאר במקום אחר כי יוסף הצדיק נמצא בו שני בחינות כדאיתא בזוהר דסליק ואתעטר בתרין גוונין בתחלה נער ולבסוף יפה תאר היינו מש"ה יוסף בן שבע עשרה שנה וכו' ונאמר ויוסף בן שלשים שנה ולכן אין בזה משום תעשה ולא מן העשוי שהרי כך היה מעיקרא בשורש העליון כדבר האמור: נקרע הטלית תוך שלשה אצבעות סמוך לשפת הכנף וכו' הנה נתבאר ממאמר הנזכר פרש' שלח לך דבעינן שלשה אצבעות משום דאין בגד חשוב פחות משלשה והטעם הוא כי מאחר שהטלית הוא רמז לכלה הנה כלתא דא לעולם הוא מתאחזת בשלשה אבות כדאי' בתיקונים ובפרט בעת היחוד שנאמר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ואחר כך מכניסין בה הציצית חי עלמין ולכן כאשר נקרע תוך שלשה אצבעות סמוך לשפת הכנף אשר שם הוא הציצית תלוי סוד הצדיק אינו רשאי לתופרו לפירוש רש"י ז"ל דחיישינן שישתייר מחוט התפירה ויניחנו ויוסיף עליו שבעה חוטין לשם ציצית כי הנה לא נעלם מעין הקורא ספר כי העיקר הוא מ"ש אינו רשאי סתם אמנם כל אחד נותן טעם אחר כך כפי סברתו ולכן עיקר הדבר הוא כי אינו רשאי לתפרו והיינו מפני כי מאחר אשר הציצית שם היינו משחז"ל כל זמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה פנה מעם פנה זיוה פנה הודה וכו' מאחר כי הצדיק נמצא שם אין רשאי לתפור ולחבר כלום לפי שנראה העדר חלילה בערך הצדיק אמנם לפירוש רש"י ז"ל דאמר דחיישינן שישתייר מחוט התפירה הרמז בזה יהיה לאותו החוט של אצ"ה התופר והמחבר כל המדות וכאשר מוסיף עליו שבעה חוטין הם כנגד השבעה מדות ועשה אותם לשם ציצית נמצא שעשה פגם בסוד הצדיק הוא הציצית

לפי

לפי כי אין זה ציצית ולטעם זה אפילו נקרע כל שהוא לא יתפור מפני שעושה פגם במדת הצדיק ולפי זה טלית של צמר שנקרעה תוך שלשה מותר לתפור האידנא דאין דרך לתפור בחוטי צמר שהרמז של הצמר הוא בסוד עמר נקי והוא עליון מאד כנודע מן הזוהר באדרא רבא אמנם רב עמרם פירש דטעמא משום דנקרע תוך שלשה לית ביה תורת בגד כנזכר לעיל מלשון הזוהר דבגד חשוב תוך שלשה ולכן כמאן דליתיה דמי ואף על גב דתפריה כמאן דפסיק חשיב לפי כי אין מקום לצדיק שהוא הציצית להיות מתחבר שם. והאי עביד ציצית לא פטר לטלית כאמור ולפירוש זה אם נקרע ונשתייר בו כל שהוא כשר שהרי יש שם נמצא בית קיבול לצדיק ויש אומרים דלרב עמרם לא נפסל אלא ציצית שהיה בו בעת שתפרו לפי כי אז אינו מועיל כלום לענין יחוד אבל אם תפרו וחברו ואחר כך הטיל בו ציצית כשר לפי כי על ידי כן אז נעשה היחוד בין צדיק וצדק מחדש ויראה שמים יצא את כולם היכא דאפשר לקיים מ"ש התנא וכל מעשיך יהיו לשם שמים כנזכר: אם נקרע מנקב שהציצית תלוי בו ולמטה כי זה הוא מורה כי הגיע קצת העדר בצדק למעלה באותו פתח השער שבה כנ"ל ולכן אם קדם הטלת ציצי' לקרע כי זה מורה שנעשה החיבור בין צדיק וצדק מתחלה בענין נאות כראוי לפי שאותו ציצי' הוא בחינ' הצדיק כאמו' שם היה בשע' הקרע ולכן כשר לפי כי ענין זה יהיה הרמז בו לסוד קריע' ים סוף שהוא בסוד אילת השחר והבן ולכן כשר שהנה הם מתחברים יחדיו אבל אם נקרע ונשתייר ממנו כל שהוא ותפרו וחיברו ואחר כך הטיל בו ציצי' אם הוא של צמר כשר לכולי' עלמא לפי כי קרע זה הגור' אתו הוא אותה בחינה עליונה שהוא בחינ' עמר נקי ואם הוא של שאר מינים שדרך לתפור בחוטים של אותו המין לא יתפור לדע' ר"ת לפי כי ימצא העדר בסוד הצדיק ע"י מעשיו כנ"ל ואם נקרע ותפרו ואח"כ הטיל בו ציצי' איכא לספוקי: התופר חתיכ' בגד בכנפי הטלי' וכו' מאחר שהנהגו שכנף הטלי' הוא בסוד הכלה שנאמר מכנף הארץ זו ארץ החיים ולכן יאמר לא התופר חתיכ' בגד בכנפי הטלי' וכן מה שנוהגים לתפור סביב הנקב שהציצי' בו שהוא בסוד הכלה מקום שמתחבר הצדיק עמה דרך אותו הנקב סוד שער ציון שנאמר בו שער החצר הפנימי יהיה סגור והבגד הוא יהיה בסוד העד שלה שנאמר בו ופרשו השמלה וכו' ולכן אם הטלי' של משי ותופרו בחוט של משי יש לחוש בדבר לדעת ר"ת שלא תהא שום תפיר' וחיבור למט' משלש' לפי כי הם המדו' שהכל' היא מתחבר' עמהם שלכן בגד הבוץ אינו פחו' מג' ולא למעל' מקשר גודל בסוד הצדיק שהרי כל אלו הדברים גדולים הם ואין ראוי להאריך בהם ולכן אע"ג כי לפי הנראה לעיני בשר הם דברים קלים הזהיר בהם שכרו מרובה לפי כי כונתו לשמים לייחד שמו של הקב"ה ולכן אחז"ל במדה שאדם מודד בה מודדין לו כנזכר בזוהר ובתיקונים:

טז שיעור טלית ובו סעיף א׳:

[א] שיעור טלית שחייב בציצית שיתכסה בה באורך וברוחב ראשו ורובו של קטן המהלך לבדו בשוק ואינו צריך אחר לשמרו:

[א] **מאחר** שהנחנו כי נפש האדם היא כלולה משלשה כחות שהם נפש רוח נשמה ולכן רצה הקב"ה לזכות את ישראל וקדשנו במצותיו כדי להעלות אותנו במעלו' רמות להדמות למלאכים ולכן כנגד החלק שנאמר בהם עושה מלאכיו רוחות כנגד זה נתן לנו מצוה זו של הטלית כי כן הוא לבוש המלאך הנאמר בו והנה איש לבוש הבדי' ולכן בא השיעור של הטלי' באופן זה שיעור טלית שחייב בציצית שיתכסה בו ראשו ורובו של קטן באורך וברוחב מפני שכבר נאמ' מארבע רוחו' באי הרוח ומעל' ומטה הם ששה דוגמא לקטן המהלך בשוק לבדו ואינו צריך אחר לשמרו כי הנה בשיעור השנים הללו כבר התחיל להתגלות בקטן בחינת הרוח לפי שהוא זמן של הפעוטות ולכן גם כאשר ישים הטלית מועיל בעצמו להתחיל לזכות לתוספת רוח לפי כי כאשר מתגלה עיקר של הרוח שבקרבו מזמן ההולדה ממשיך עליו בחינת רוח חדש אמנם שיעור זה הוא מורה על העדר השלימות כלומר כי עדיין אין בו כח להתפשט זה הרוח בקרב איש זולת קצת ממנו אמנם מכל מקום מועיל מאד לאדם כדי לדחות ממנו אותו הרוח הנקרא רוח של שטות המחטיא את האדם כמשחז"ל אין אדם חוטא אלא א"כ נכנס בו רוח של שטות הוא מש"ה ויצא הרוח וכו' ויאמר אני אפתנו וכו' כי מאחר שהנחתי כי זה השיעור הוא רמז למש"ה ונער קטן נוהג בם כדאי' בזוהר פרשת פנחס הובא למעלה א"כ מכאן יש לנו ללמוד שיש כח בטלית להציל מן החטא כמשחז"ל מצוה בעידנא דעסיק בה מגנא ובכן יהיה מצוה זו משונה לשבח דאע"ג דקים לן פ"ג דסוטה מצוה בין בעידנא דעסיק בה בין בעידנא דלא עסיק בה אגוני מגנא אצולי לא מצלא שאני מצות ציצית דמצלא נמי מן החטא ומעשה רב אותו שנצול מן הזונה בעבור הציצית אמנם אין ללמוד ממצוה זו לכל המצות לפי דשאני מצות ציצית שהיא שקולה כנגד כל המצות כמשחז"ל שנאמר וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועוד מטעם דתלה רחמנא מצוה זו כנגד הלב והעין כנ"ל ולכן נמצא בה כח נוסף להציל מן העבירה אמנם מכל מקום אינה מצלת זולת מעון זה וסוד הדבר הוא מש"ה כי ימצא איש נערה מאורסה לאיש וכו' כי הנה איש זה הוא בסוד אדם בליעל איש און אשר מתאחז במטט' ולכן כל מלת נערה הכתוב בפרשה זו נער כתיב זולת נערה אחת שכתוב בה נערה באות ה' כאשר היא טהורה בענין הבתולי' שנא' ונתן לאבי הנערה חמשים כסף דילפינן מינה לענין קידושין וכל ענין זה שכתוב נער היינו לרמוז כי כל מקרים הללו ינדקו בסוד מטט' הנקרא נער בזמן שהוא נער לא כן יהיה בזמן שהוא יעלה בסוד הזקנה ונקרא זקן ביתו כי אז נאמר בו כי רוח עברה בו היינו רוח טומאה ואיננו כד"א ואיננו כי

לקח

יז מי הם החייבין בציצי' ובו ג' סעי':

[א] אע"ג דכתיב וראיתם אותו סומא חייב בציצית מפני שנתרבה מאשר תכסה בה וקרא דוראיתם אותו אצטריך למעט כסות לילה: [ב] נשים ועבדים פטורים מפני שהיא מצות עשה שהזמן גרמא. טומטום ואנדרוגינוס חייבים מספק ויתעטפו בלא ברכה: [ג] קטן היודע להתעטף אביו צריך ליקח לו ציצית לחנכו:

לקח אותו אלהים כדאיתא בזוהר פרשת פנחס. ורוח זה הוא סוד אות ה' של נערה הנזכר כי אז נאמר ולא יכירנו עוד מקומו ואין שולט בו שום ענין אחרא רק בהיותו בסוד נער הוא אשר חז"ל הגידו בפסוק ושם אתנו נער שוטה וכה"א נער חסר לב ולכן והנה אשה לקראתו שית זונה ולכן כאשר הוא בסוד נער ומתלבש בציצית קטן אז הוא ניצול מאותה אשה רעה ובזה ימצא לך טוב טעם במצות ציצית קטן מפני מה הוא מציל מן העבירה לפי כי כך הוא הענין למעלה ואע"ג שנתבאר כי מטט' הוא בסוד נערה ואדם בליעל איש און הוא הנאמר עליו כי בשדה מצאה אין זה מקומו לפרש הענין עד עת בא דברו בע"ה:

ובאשר ניתן לב לפרש הענין מושב למעלה יהי' מיוסד על העיקרים הנאמרים למעלה כי ענין הטלית שייך לרמוז בו בסוד הכלה מש"ה נקבה תסובב גבר. והיינו מש"ה בלע אמרתו ואחז"ל בזע פורפירא דיליה ובכן זה יהיה משפט שיעור הטלית שחייב בציצית שיתכסה בה באורך וברוחב ראשו ורובו של קטן כלומר כי להיות שהכלה פעמים היא קטנה שנאמר ברחל בתך הקטנה ואינה גדולה כשיעור הזה אמנם מכל מקום היא שלימה ומסבבת את הזכר בסוד ארבע כנפות הארץ כנ"ל וזה הוא הסיבה שהחיוב הוא כדי שיתכסה בה ראשו ורובו של קטן דהכי שני מאחר שהזכר הוא בסוד קטן לכן יהיו מכוונים זה כנגד זה ואף על גב שאמרו חז"ל אמרה הירח לפני הקב"ה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד ואשר נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך ומאז אזלא ודלדלה אמת הדבר אבל כבר נתבאר בכמה מקומות כי כן מתקיים בזמן המיעוט שלה אמנם חוזרת ומתמלאת הדכוס שלה ונשלמת כבתחלה כנראה לחוש העין בלבנה זו אשר על כן בא שיעור זה בענין הקטן המתהלך בשוק לבדו ואינו צריך אחר לשומרו והיינו מ"ש בזוהר פ' תולדות דף קמ"א וז"ל חכמות בחוץ תרונה וכו' תא חזי חכמה עילאה איהי סתימא דכל סתימין ולא אתיידע ולאו אתגלייא כד"א לא ידע אנוש ערכה וכו' כדין מתמן ולהלאה איהו חוץ דהא לגו בחשאי איהו וכו' והנה הענין מובן מדברי המאמר כי כאשר תת' ישראל הוא מתעלם בתוך בינה אז נקרא בכינוי קטן ואז גם הוא נשמר והוא סוד הפסוק ויברח יעקב וכו' ויעבוד באשה ובאשה שמר ר"ל נשמר והנה אמנם אחר כך יצא לחוץ ידבר ואין צריך שמירה זו שהרי נאמר הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל כדאי' באדרא לעתיק יומין אתמר אמנם אף על גב כי באותו פרק אשר בצאתו מרחם אמו בשם קטן יכונה כמש"ה יעקב בנה הקטן וכדאי' בזוהר פ' ויצא יעקב דף קנ"ז ז"ל ותנא נהר דא אימא עילאה לקראתו של תת' ישראל ותאנא אני תנא

תחות גדפאי לברכא לך ולרוואה לך בתפנוקין ועדונין עילאין וכו' למיהב לך נייחא דרוחא עילא' לגבי ההוא שדה עד לא יתוקד בתקיפו דאשא דיצחק וכו' והנה הדבר מבואר מדברי המאמר כי יעקב סוד תת' הוא עול' ומתעל' למעל' בתוך אימא עילאה ואז הוא מכונ' בשם יעקב בנה הקטן וגם הוא נשמר אמנם אחר כך אשר בצאתו מרחם אמו יצא לחוץ ידבר כי אז אינו צריך לשמרו אמנם עדיין הוא במדה הראשונה ולכן בא שיעור זה בטלית כדי שיתכסה ראשו ורובו של קטן כאמור:

[א] **זש"ה** מי עור כי אם עבדי כלומר כי מי שאינו מתבונן בכל דעתו ובכל מאמצי כחו להשלי' את נפשו בעוד שהוא בעה"ז מספר שני חייו אשר נתן לו האלהים בלי ספק ראוי לקרות אותו עור וסומא לפי שאינו מתבונן על שלימו' נפשו לראו' בטוב ה' בארץ חיים ומה גם אם יוכל על ידי מעשיו הטובים להשיג ולראות באור שכינה אשר על כן נלמד מזה כי המשתדל בשלימו' הנפש על ידי התורה והמצות הוא אשר לו עינים שלכן השלימים הראשונים היו קורים לו סגי נהור לרב יוסף לפי כי כן הוא האמת ומטעם זה השלימים הם נקראים עיני העדה ואשר הוא שלם במעשיו אף על גב כי חסך מאור עיניו אין זה נקרא סומא רק בדרך השאלה והשם האמיתי שלהם סגי נהור כאמור לפי כי כן הוא באמת. לפיכך בא החיוב בזה לסומא שהוא חייב בציצית להגיד כי ישר ה' דאף על גב שאינו רואה לא יעדר דבר מענין השלימות הנמצא באדם על ידי מצות ציצית לענין תוספת הרוח ולכל הדברים הנ"ל ואף על גב דכתיב וראיתם אותו דמשמע כי בראיה תלייא מלתא כבר נמצא בו ענין דרשה להגיד כי מצוה זו הוא תיקון לענין מראית העין שמועיל להנצל מן החטא כנ"ל אמנם נתרבה ממש"ה אשר תכסה בה דמשמע תכסה בה על העונות כמ"ש חז"ל בפסוק וכסה ענן הקטורת שמכסה על העונות כד"א כסית כל חטאתם סלה ובכן המובן מזה הוא כי הסומא אשר לא השגיח על שלימות נפשו והוא חטא על הנפש בשוגג לא יעצרנו מלהשיג שלימות הציצית מחלק הרוח לפי שנתרבה מפסוק אשר תכסה בה דמשמע שמכסה העון כאמור וקרא דוראיתם אותו דמשמע מזה כי צריך שיהיה האדם שלם בענין הראיה מן הדברים האסורי' מאחר כי התיקון של הציצית ניתן למראית העין פ' זה אצטרך למעט כסות לילה דהיינו הרמז שצריך להיות האדם זהיר במעשים של לילה שהם במזיד ונמשכים מן הדברים הכעורים שראה ביום ונאמר חושבי און ופועלי רע על משכבותם לאור הבקר יעשוה כי בלי ספק מי שחטא במזיד מה מועיל בו הציצית מאחר אשר חטא על הנפש ופגם אותו כיצד יוכל לשרות עליו בחינת הרוח הא ליתא ואף על גב שהוא מקיים המצוה לא יכול להשיג שלימות הרוח כאמור:

יח זמן ציצית ובו ג' סעיפים:

[א] לילה לאו זמן ציצית הוא דאמעיט מוראיתם אותו להרמב"ם כל מה שלובש בלילה פטור אפילו הוא מיוחד ליום ומה שלובש ביום חייב אפילו מיוחד ללילה ולהרא"ש כסות המיוחד ללילה פטור אפילו

עוד זה מדבר ענין גדול ופנה למעלה והוא סוד מ"ש בזוהר בפסוק ישר יחזו פנימו פ' ויקרא דף ע"ו ז"ל כי צדיק ה' צדקות אהב וכו' א"ל ר' אלעזר בריה אי הכי ישר יחזה פנימו מבעי ליה או ישרים יחזו. מאי ישר יחזו אמר ליה רזא עילאה דאינון יומי קדם דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין ויומי עולם דזעיר אנפין דאינון אקרון פנימו חמאן באורח מישור מה דאצטריך למחמי וכו' ועל עיקר זה יאמר נא אף על גב דכתיב וראיתם אותו דמשמע כי ברא"ה תלייא מלתא כלומר קס"ד כי ענין הציצית שהוא סוד של הייחוד של הצדיק עם הכלה כנ"ל מפ' מכנף הארץ הוא סוד הנקבה המכונה לארץ זמירות שמענו צבי לצדיק חי עלמין על סוד הייחוד הנמצא ביניהם על ידי מצות ציצית כנ"ל ולכן איכא למימר כי עיקר של יחוד זה יהיה כאשר ימצא הבטה וראיה עליונה של עתיקא קדישא עם זעיר אנפין פנים בפנים כאמור מפסוק ישר יחזו פנימו ולכן השמיענו כזאת כי הסומא חייב בציצית היינו אפילו בזמן שמתחסר מהארה עליונה הוא עין עליון דעתיקא קדישא אף על גב כי בענין זה מורה שנמצא בחינת דין כדאי' באדרא רבא דף ק"ל וז"ל ותאנא לית נהירו לעינא תתא' לאסתחא' מאדמימותא מאוכמותא בר כד חזי מהאי נהורא חוורא דעינא עילאה דאקרי טוב עין. ולית דידע כד נהיר עינא עילאה דא קדישא ואסחי לעינא תתאה דא בר איהו. וזמינין צדיקיא זכאי עליונין למחמי דא ברוחא דחכמתא הה"ד כי עין בעין יראו איממי בשוב ה' ציון וכתיב אשר עין בעין נראה אתה ה' ואלמלא עינא טבא עילאה דאשגח ואסחי לעינא תתאה לא יכיל עלמא למיקם רגעא חדא עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי הוא ענין גדול הארת עין עליון בעין תחתון והוא דבר מעכב שאלולי כן אין העולם יכול להתקיים אפילו רגע אחד א"כ היכא למימר כי בהתחסר הארה' עליונ' זו מעין של זעיר אנפין יהיה פטור מן הציצית לפי כי זה יהיה דוגמא של הסומא שנתחסר מאור עיניו ולכן יאמר כי הסומא חייב בציצית שהוא היחוד הנאמר בו צבי לצדיק מפני שנתרבה מאשר תכסה בה וכאשר נעמיק לעמוד על ענין הסומא הוא דוגמא אל זמן שהקטן במעי אמו כי אז עיניו סגורות ולכן השמיענו כזאת כי אפילו בהותו זמן הנקרא סומא חייב בציצית שנאמר ומעיל קטן תעשה לו אמו מפני שנתרבה מאשר תכסה בה דמשמע נמי אשר תתכסה בה וקרא דוראיתם אותו דמשמע דבראיה תלייא מלתא כמש"ה ישר יחזו פנימו כנ"ל אצטריך למעט כסות לילה שהוא מסטרא דנוקבא ולכן פטור כאשר יבא לקמן: [ב] נשים ועבדים פטורים מפני שהוא מצות עשה שהזמן גרמא ענין זה לך אגידנו בקיצור והוא כי הנה מזמן הבריאה קטרגה הירח ואמרה לפני הב"ה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד ומאז נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך ולכן יש בה י"ד ימים חסרים וי"ד ימים מלאים ולכן מאחר כי אור זה הנמשך לה הוא מן השמש כנודע והמצות הם תלויות בעולם הזכר כנודע ולכן מצות עשה שהזמן גרמא השלימות אין זה מעצמה ולכן פטורה וכן העבד הוא בסוד סיהרא קדישא כדאיתא בזוהר פ' וישב הנה ישכיל עבדי דא סיהרא קדישא לפי כי העבד מטטרון נאמר כי שמי בקרבו ולכן פעמים הוא בסוד נער פעמים עולה בסוד הזקנה הנאמר עליו זקן ביתו ולכן זה השלימות הזמן גורם אותו ולכן פטור: טומטום ואנדרוגינוס חייבים מספק והסוד שלהם נתבאר בדינים של יוה"ך כי שם ביתם ע"ש ומ"ש ויתעטפו בלא ברכה היינו לענין הגשמי אבל למעלה הם ממשיכים ברכה עד בלי די לתחתוני' מ"מ אין נמצא בהם ענין זווג כי הברכה נאמר בה זכר ונקבה בראם וכו' ויברך אותם ולכן מתעטפים בלא ברכה זו הנזכר: [ג] קטן היודע להתעטף הנה לענין הגשמי יאמר נא דאף על גב כי יש אדם דוגמא לקטן מפני כי לא נמצא בו מעשה המצות מ"מ לא הפסיד לענין שלימות הציצית שאביו שבשמים צריך ליקח לו ציצית להחיות אותו לזמן התחיה והיינו שהב"ה נותן בקרבו התעוררות כדאיתא בזוהר בפ' או הודע אליו חטאתו והיינו כדי לחננו שנאמר וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח ולענין קטן הרוחני הוא סוד מש"ה ונער קטן נוהג בם היודע להתעטף כד"א כי רוח מלפני יעטוף והיינו הידיעה סוד מ"ש בתיקונים כי עוף השמים דא מטטרון ועל ידו מתייחדין צדיק וצדק בשית יומין דחול וע"י כן מתעטף בטלית לפי כי רוח עליון מעטף אותו בסוד נקבה תסובב גבר ולכן אביו שבשמים לוקח לו ציצית בסוד כי שמי בקרבו ומה גם להתעטף בו לחננו במצוה שיהיה רגיל לעשות זה הייחוד בשית יומין דחול כאמור:

[א] **מאחר** שידענו כי כל מעשה האדם הישראלי צריך לעשות אותו כאשר צוני ה' אלהי ולא לשום פניה אחרת וכן שנינו וכל מעשיך יהיו לשם שמים אל יחשוב האדם בדעתו כי העושה אחת מכל מצות ה' על מנת להשיג שלימות בנפשו לא נכון לעשות כן אין האמת כך אלא אשרי מי שמתחזק בעבודת הב"ה ולומד בתורה כדי להשלים את נפשו והיינו כונת התנא שכפל דיבורו ואמר אלא הוו כעבדים המשמשים את הרב שלא ע"מ לקבל פרס כי הנה בתחלה הוא אמר אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב ע"מ לקבל פרס כי זה הוא פרס מן הדברים הגופניים מן הקנייני' המדומי' וחזר והגיד אלא הוו כעבדים המשמשי' את הרב שלא ע"מ לקבל פרס נלחיי בעה"ז אמגם ויהי מורא שמים עליכם ר"ל בכל ענין עבודה הגורם לאדם מורא שמים שפיר דמי לפי כי זה איננו נקרא קיבול שכר רק ענין של שלימות אשר לכן בא דין זה לילה לאו זמן ציצית הוא ר"ל שהוא דוגמא לעה"ז הנקרא לילה לחז"ל

בפ'

אפילו לובשו ביום וכסות המיוחד ליום או ליום וללילה חייב אפילו לובשו בלילה: [ב] סדינים אעפ"י שאדם ישן בהם בבקר אין מטילים בהם ציצית: [ג] מאימתי מברך על הציצית בשחר משיכיר בין תכלת שבה ללבן שבה:

בפ' כי אליך אקרא כל היום לעה"ב שהוא יום אמנם בעה"ז שהוא דומה ללילה לאו זמן ציצית הוא לענין קיבול שכר לפי כי שכר מצות בהאי עלמא ליכא ועוד יראה במ"ש דאף על גב כי המצוה היא מועילה לאדם בקבר שנאמר בשכבך תשמור עליך ואחז"ל בשכבך בקבר ובענין הציצית אמר היא שמלתו לעורו במה ישכב ר"ל בקבר כד"א בשכבך תשמור עליך כדאיתא בזוהר ובתיקונים י"ח אפילו הכי לילה לאו זמן ציצית הוא ר"ל לאו זמן קיבול שכר של מצות ציצית הוא כי לילה של עה"ז אמעיט מפ' וראיתם אותו להגיד כי אף על גב כי ילבש האדם הציצית בלילה בלא ברכה אינו משיג שלימות בעצמו זולת להגן עליו כדלעיל לפי כי עיקר הציצית הוא להשיג תוספת הרוח כנ"ל וכבר נודע מן הזוהר כי הרוח נמשך מעולם היצירה ובתיקונים ז"ל מעשיה נפשין ומיצירה רוחין ומבריאה נשמתין ונאמר יוצר אור כדאיתא בזוהר פ' תרומה ולכן לא ימשך על האדם תוספת רוח רק כשילבש הציצית ביום אמנם לילה שהוא זמן השינה ג"כ לאו זמן ציצית הוא לתשלום הרוח שלו לפי כי בהיותו בקבר מגין עליו בלבד אמנם בחינת הרוח המדור שלו הוא בג"ע הארץ כנודע מן הזוהר ולכן להרמב"ם ז"ל כל מה שלובש בלילה פטור אפילו הוא מיוחד ליום והענין מיוסד עם מ"ש בזוהר פ' שלח לך והענין כי הנה הלא לך לדעת כי המובן מתוך כל המאמרים הוא כי כל בחינה משלש אלו שהם נפש רוח נשמה הוא ענין מלבוש וקרוב לשמוע כי כמו שהמלבוש החיצון הוא לצורך איברי הגוף ומלבישים אותם כמו כן הם בחינות הללו כדרך מלבוש לפנימיות האדם והדברים מבוארי' הדק היטב בענין דיני פסח כי הם ג' כלים כלי חרש כלי מתכות וכו' ע"ש ולכן ימצא כי בחינת הנפש הוא מלבוש אחד וכן הרוח וכן הנשמה וכנ"ל נתבאר במקום אחר דאע"ג כי חלק הנפש מקום מושבו הוא בכבד וכן הרוח מושבו בלב והנשמה במוח אמת הדברים אמנם זה הוא עיקר פעולתם שם אבל כל בחינה מהם היא מתפשטת בכל גוף האדם מראשו ועד רגליו ובכן תדע והשכיל כי בחינת הנפש היא מכונה לכסות לילה מכמה סיבות אמתיות זה יצא ראשונה לפי שהנפש שבאדם נמשך מעולם העשיה שהוא סוד לילה והיא נמשכת על ידי המלאך הנקרא לילה כמשחז"ל בפ' והלילה אמר הורה גבר מלאך הממונה על הריון לילה שמו והאדם נולד בלילה ועוד כי בלילה לא נשאר באדם זולת חלק הנפש כי כן צריך האדם לומר פ' בידך אפקיד רוחי קודם שיישן כמו שנתבאר פ' במדבר דף קי"ט וז"ל כתיב בידך אפקיד רוחי וכו' תא חזי כיון דעאל ליליא אילנא דמותא שליט בעלמא ואילנא דחיי אסתלק לעילא וכו' ובר נש בעי לאקדמא ולמפקד בידיה נפשי' בפקדונא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי בלילה לא נשאר באדם זולת חלק הנפש הוא המלביש אותו לשמור אותו מסטרא אחרא השולט בלילה ולכן נכון להקראות כסות לילה של כל העיקרים הללו ואמנם חלק הרוח הוא ראוי להקרא כסות של יום מטעם שאינו בא אל האדם אלא ביום כדאיתא בזוהר פ' במדבר במאמר הנזכר ושם נאמר ז"ל ות"ח לאו כדאי הוא האי אילנא דמותא לאתבא פקדונא לגביה דבר נש אלא בשעתא דאילנא דחיי אתער בעלמא ואימתי אתער ההוא אילנא דחיי בשעתא דסליק צפרא וכו' מ"ט היינו בגין דההוא אילנא דחיי גרים וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי חלק הרוח נמשך על האדם ביום ולכן מכונה לכסות יום ומה גם כי חלק הנפש נמצא באדם בהיותו בבטן אמו עיניו סתומות שדומה ללילה וחלק הרוח יעיר באדם משעה שמתפתחין עיניו ופ' מלא הוא נפשי אויתיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך ולכן בא הדין ברוב ענין להרמב"ם ז"ל כל מה שלובש בלילה פטור אפילו הוא מיוחד ליום שהרי הנפש הזאת היא הנקראה כסות לילה ונמצא ביום אמנם בלילה פטור מן הציצית שהוא בחינת הרוח ומה שלובש ביום דהיינו בחינת הרוח חייב בציצית הוא בחינת הרוח אפילו מיוחד ללילה וסוד הדבר מתבאר מן המאמר הקודם פ' במדבר ושם נאמר ז"ל ואי תימא הא בני נשא סגיאין איכון דמתערין בליליא בעוד דאילנא דמותא שליט הכא ודאי ההוא אילנא דחיי קא עביד מ"ט בג"ד לראו' היש משכיל דורש את האלהי' וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי גם בלילה נכנס באדם בחינת הרוח ומתעורר כנראה לחוש העין והיינו מ"ש ומה שלובש ביום הוא רמז לבחינת הרוח חייב בציצית אפילו מיוחד ללילה דפעמים מעותד הוא להכנס בלילה נמי כאמור וזה נמצא ברוב בני אדם ולהרא"ש כסות המיוחד ללילה שהוא דוגמא לבחינת הנפש כאמור אפילו לובשו ביום כי כן אינו נגרע לעולם בחינת הנפש מן האדם וכסות המיוחד ליום הוא בחינת הרוח או ליום ולילה כי כן סגיאין איכון בני נשא דמתערין בליליא ולכן חייב בציצית אפילו לובשו בלילה והנך רואה כי סברת הרמב"ם ז"ל היא נכונה ואמיתית כי הוא המוסכם ממאמר הזוהר ואין להאריך בזה כי דבר פשוט הוא:

[ב] סדינים אעפ"י שהאדם ישן בהם בבקר אין מטילין בהם ציצית דמכל מקו' אין כסו' זה דרך לבישה: [ג] מאימתי מברך על הציצית בשחר וכו' הנה הדבר מבואר מן הזוהר פ' בלק דף קצ"ו וז"ל וכי בגין דלא אתא לגלויי הלך השכים וכו' אבל עד לא יתכנשון ישראל לבתי כנסיות לצלאה סטרא אחרא קיימא תמן וסגיר כל נהורין עילאין דלא יתפשטון ויפקון על עלמין ותלת זמנין ביומא אזלי סטר אחרא דכר ונוקבא ומשטטין בעלמא וההוא עידן אתקן לצלותא וכו' כדין פתיחין כוי נהורין עילאין ונפקי ושריאן על בתי כנסיות ברישיהון דצלאן צלותין וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי בבקר מתעורר האור עליון ומתפשט בזה העולם והוא עת רצון שראוי להמשיך ברכה ממנו משעה שיכיר בין תכלת

שבה ללבן שבה והנה הנחנו למעלה כי עיקר מצוה זו הוא תיקון ללב ולעינים ובראיה תלייא מלתא והרי נתבאר מן המאמר ממש"ה אשר הלך חשכים ואין נוגה לו כי בשעה שהולך החשך דסטר אחרא מיד בא האור הנוגה של הקדושה ואז ראוי לברך והרמז הוא לזמן התחיה כי החשך שהוא הקליפה המביא המות בעולם עליו נאמר בלע המות לנצח והאור בא לעולם שנאמר הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך:

עוד זה מדבר ופנה למעלה ומלין לצד עילאה ימלל וכך היה אומר לילה לאו זמן ציצית הוא והענין כנודע מן הזוהר כי לילה הוא בסוד הנקבה והלילה איננו זמן יחוד מפני כי אז מתעוררים הקליפות כדאיתא בברכות משמרה ראשונה חמור נוער שניה כלבים צועקים וכן איתא בזוהר פרשת נשא דף קכ"ז וז"ל ת"ח כיון דעאל ליליא ותרעין סתימין דינין תתאין מתערין בעלמא ואזלין ושאטין חמרי ואתני וכלבי וכו' וכל כחות הללו הם סוד החשך ולכן לילה אמיטא ושולט בה המיעוט מוראיתם אותו ורא"י ליכא שהוא סוד היחוד כדאיתא בזוהר פרשת בלק בפ' אור זרוע לצדיק כי האור הוא סוד הזרע הנמשך מלמעלה על ידי היחוד ולכן להרמב"ם כל מה שלובש בלילה פטור כי הנה הכלה היא נקראה כסות לפי כי כל מדה אחרונה מכסה על העליונה ממנה ואיתא בזוהר פ' וילך דף רפ"ד וז"ל ר"ש פתח מכנף הארץ זמירות שמענו וכו' מכנף הארץ דא כסותא עילאה קדישא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי המדה האחרונה נק' כסות לילה מפני כי תרעין דילה סתימין כדאיתא בזוהר כנ"ל ולכן יאמר כל מה שלובש אדם עליון בלילה פטור מן הציצית לפי כי כן אין שם יחוד למדה האחרונה אפילו מה שמיוחד ליום שהרי מדה זו מיוחדת ללבוש ביום את הצדיק בזמן התפלה ולהתייחד עמו ולכסות אותו ועכ"ז בלילה פטור ומה שלובש ביום הוא בסוד הכלה מדה האחרונה הנעשית מלבוש לו כדאיתא בתיקונים ולכן חייב בציצית הוא סוד היחוד לגבי צדיק כנ"ל אפילו הוא מיוחד ללילה כי גם בלילה מיוחדת לצדיק ולא לזולת ולהרא"ש כסות המיוחד ללילה היא כלתא דא המיוחדת לצדיק שנאמר ויבן ה' את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה כדאיתא בזוהר כי אימא עילאה היא בונה אותה כל הלילה ומתקנת אותה ואח"כ בבקר ויביאה אל האדם ולכן ימצא שהיא כסות המיוחד ללילה להתקן בלילה ולכן הוא פטור אפילו לובשו ביום אין חייב ביחוד וכסות המיוחד ליום היא הכלה שמיוחדת להתייחד עם הצדיק ביום או ליום ולילה חייב בציצית הוא היחוד אשר נעשה בלילה אפילו לובשו בלילה והיינו בשעת חצות לילה שהקב"ה נכנס לג"ע להשתעשע שם עם נשמות הצדיקים והיינו מ"ש חייב אפילו לובשו בלילה והנה אתה רואה כי סברת הרא"ש היא דחויה:

אמנם עוד יש דרך ישר בענין דין זה והענין כי הנה מצינו כי יעקב אבינו ע"ה נשא שתי אחיות לאה ורחל ולכן מוכרח הוא כי כן נמי יהיה בענין הרוחני כדומה לזה והדבר מפורש בזוהר בכמה מקומות ולכן על עיקר זה בא יצא סברת שני השלימים כי הרמב"ם יאמר כסות המיוחד ללילה פטור כלומר מאחר שעיקר היחוד בלילה הוא ללאה לפי כי כן רחל נתנה לה הסימנים ללאה והיא לא נזדווגה עם יעקב אלא לאה לחוד ולכן כל מה שלובש האדם הגשמי בלילה פטור מן הציצית לפי כי כן נמי רחל הנקראת כסות איננה מתחברת בלילה עם יעקב כנז' ואפילו הוא מיוחד ליום כי כן רחל מיוחדת ליום להתחבר עם יעקב ומה שלובש האדם הגשמי ביום חייב בציצית אפילו מיוחד ללילה לפי כי כן נמי למעלה בחינת רחל הוא לבוש ליום אף על פי שהיתה מיוחדת ללילה להתחבר עם יעקב כנזכר ולהרא"ש כסות המיוחד ללילה הוא סוד לאה פטור אפילו לובשו ביום לא יהיה בדרך יחוד גמור רק הוא נעשה כשאנו אומרים ויעבור גם בשעת המנחה איננו בדרך יחוד גמור כנודע וכסות המיוחד ליום הוא בסוד רחל כאמור או ליום ולילה ע"ד האמור כי רחל היתה מוכנת להתחבר עם יעקב בלילה ולכן חייב בציצית אפילו לובשו בלילה גם בדרך זה נמצא כי סברת הרמב"ם עיקר: הדינים אף על פי שאדם ישן בהם בבקר פטור וכו' והנה הסדין הוא לבוש לכלתא דא שלכן נשתבחה בו אשת חיל שנאמר סדין עשתה ותמכור ומאחר שהיא עושה אותו נמצא שהוא בסוד הנקבה ולכן הוא פטור מן הציצית דאיך יתכן כי סדין זה היא מעצמה מוכרת אותו לזולת אמנם זה הסדין יהיה באחד משני פנים ושניהם אמת זה יצא ראשונה כי בדין זה הוא מש"ה ופרשו השמלה לפני זקני העיר להראות נאמנות ולדקות אשת חיל לעין כל כי טהורה היא ולכן סדין זה עשתה לה להראות לעין כל כי בתולה היא ולכן ותמכור אותו להקהות שיני רשעים המוציאים לעז על כ"י ועוד יהיה סדין זה הוד בגד תכלת הנמצא לאשת חיל למנוע ממנה מראית העין של השכנים רעים שנאמר וישקף אבימלך וכו' וירא והנה יצחק מצחק וכו' והיינו מ"ש בזוהר פרשת שלח לך דף קס"ג וז"ל ובההוא ימא דילה גו שבעין שנין נפקא נונא חדא ואפיק מניה גוון תכלת ואיהו נטלה גוון דא ותקינת ליה ואתחפייא לבר בהאי גוון לאו דהאי גוון לבושא דילה דהא שש וארגמן לבושה אבל חופאה דלבר האי גוון הוא וכו' מ"ט בגין דתחות ים דא אית מזלות י"ס כלל דכר ונוקבא ואית לון עינא בישא לאסתכלא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר היות כסות זה מסוד כנסת ישראל ולכן פטור שהרי נשים פטורות מן הציצית ולא גרע מכסות לילה ולכן נמי בגשמי אף על גב שמתכסה בבקר האדם הגשמי בסדין אפילו ביום פטור ואין מטילין בו ציצית לדברי הכל כאמור: מאימתי מברך על הציצית וכו' כי הנה נתבאר כי ענין הציצית הוא ענין יחוד עליון אשר נעשה על ידי המצוה ולכן ימשך אור גדול לכמה בחינות עליונות בסוד הראיה ומה גם לעולמות עד מקום כי ממנו מתפשט ונמשך בחינת רוח על האדם הגשמי הלובש אותו כנ"ל ולכן בא זמן של הברכה להמשיך על התחתונים מההוא מקורא דכולא כדאיתא בזוהר פרשת עקב דף ר"ע וז"ל פקודא דא לברכא לי' לקב"ה וכו' וע"ד אצטריך ב"נ לשואה

רעותיה

יט זמן ברכת ציצית ובו ב' סעיפים:

[א] ציצית חובת גברא הוא ולא חובת מנא שכל זמן שאינו לובש הטלית פטור מציצית ולפיכך אינו מברך על עשיית הציצית שאין מצוה אלא בלבישתו:

[ב] עשה טלית לצורך תכריכין אף על פי שלובשו לפעמים בחייו פטור:

רעותי' ברזא דברכאן בגין דיתברכון אבהן ובגין כלא כחדא ומאן דמברך לקב"ה אתברך ונטיל חולקיה מאינון ברכאן בקדמיתא דכל עלמא לתתא וכו' ברוך דא רזא דמקורא עילאה מכלא וכו' ולכן המשכת שפע והארה זו מלמעלה הוא משיכיר בין תכלת שבה ללבן שבה כי אז הוא קדרותא דצפרא ופטור מן הציצית עד שיאור היום ויהיה זמן היחוד והמשכת אור של הציצית כנ"ל:

[א] **הנה** ענין הציצית נת' למעלה כי הוא ענין תיקון בנפש האדם לקנו' לו רוח חדש ומועיל נמי לעתיד לזמן התחיה אמנם ענין רוח זה הנמשך על האדם על ידי הנחת הטלית אל יחשוב האדם כי הסגולה הוא בטלית עצמו עד מקום שאם יהיה לאדם טלית מצויירת בביתו בארגז ימצא לו ממנה כל השלימות הנזכר בהווה וגם לעתיד אין הדבר כן אלא ציצית חובת גברא הוא כי על ידי מעשי האדם הלובש הטלית יזכה לכל הדברים האמורי' אך לא ימצא לאדם שלימות אם לא ילבש אותו כי אין הציצית חובת מנא כי כל זמן שאינו לובש הטלית פטור מן הציצית ויש בענין זה סוד גדול אגידנו לך בדרך רמז דמסיכא תיסק אדעתין כי הציצית יהיה חובת מנא והענין בקיצור כי להיות שהציצית הוא סוד בחינת הרוח כמפורש לעיל כי מפני לבישת הציצית נמשך בחינת הרוח על האדם זה הלובש אותו והנה נודע הוא כי בחינת הרוח הוא סוד פרצוף כדאי' בכמ' מקומו' בזוה' ובפ' תרומ' דף קמ"א ז"ל רוחא דא איהו דעאל בגנתא די בארעא ואצטייר תמן בדיוקנא דגופא דהאי עלמא בחד מלבושא דמתלבש' תמן וכו' וכן פ' שמו' דף י"ג שם נאמר כמה דגופא אתבני בהאי עלמא מקטורא ד' יסודי ואתצייר בהאי עלמא אוף הכי רוחא אתצייר בגנתא מקטורא דארבע רוחין דקיימא בגנתא והוא רוחא אתלבש תמן ומתציירא מנייהו בציורא דדיוקנא דגופא דאתצייר בהאי עלמא וכו' הנה מבואר כי הרוח מצטייר והוא היושב בג"ע הארץ ומתענג. שם אם כן מזה נלמוד כי הציצית יהיה חובת מנא ולכן השמיענו כזאת כי ציצית הוא חובת גברא ולא חובת מנא כלומר כי הנה בכל השלשה פעמים שמועיל מעשה המצוה כנ"ל שהוא בהווה ולאחר המות ולזמן התחיה לא ימצא הכרח שיהיה הציצית חובת מנא אם לענין ההווה גם שנודה שהרוח הוא בחינת פרצוף דוגמת צורת האדם הנה התבונן באדם הגשמי שהוא בעל פרצוף וצורה ובזמן שהוא נזרע מאביו ובבחינת טיפה לחוד הרי אין שם צורה כלל ולכן כדומה לזה יהיה בחינת הרוח נמשך על האדם לשעה קלה אין בו זולת הארה בלבד ומה גם אחר כך כאשר נעשה מלבוש לנשמה כאשר יבא לקמן בע"ה בענין התפילין אם כן הטלית נקרא מנא ואין בעצמו חיוב ציצית וכן הענין לאחר מיתת האדם וכן לזמן של התחיה אין שם הכרח כי יחזור ויתלבש אותו הרוח בקרב איש דאפשר כי ישאר בשורש שלו למעלה כדרך שהטיפה הוא בראש האדם והוא אדם ממש ואין בזה הכרח לירד ולהיות נמשכת למטה הטיפה ההוא ולכן כל זמן שאין לובש האדם הטלית פטור מציצית בענין הגשמי כאמור ולפיכך אינו מברך על עשיית הציצית אע"ג כי כחו גדול להמשיך על האדם בחינת הרוח מ"מ בשעת עשייתו אין בו כח להמשיך קדושה על האדם והספוק הוא כי על ידי מעשה המצוה האדם ממשיך שלימות על בחינת הטלית ובפרט אם עשה כל הקשרים והחוליות בכונה ע"ד הנ"ל מפני שאין מצוה אלא בלבישתו ובאותו פרק האדם קונה השלימות כדבר האמור למעלה: [ב] עשה טלית לצורך תכריכין וכו' משום דכתיב כסותך שיהיה לצורך שלו בחיים ולכן אעפ"י שלובשו לפעמים בחייו פטור אמנם אם נמלך יברך עליו ומכ"ש שמברך עליו שהחיינו כדין מי שקנה כלים חדשים ולובשם וביותר שייך בענין זה לאומרו שהיה ללבוש אותו ואמנם כפי הדברים האמורים לעיל כי על ידי הצילי' האדם קונה רוח חדשה ואפשר שמתקיים בו מאחז"ל בא לטהר מסייעין אותו וקונה לעצמו בחינת רוח מאיזה צדיק ולכן בא דין זה להגיד על עיקר זה וכך הוא אומר ציצית חובת גברא הוא ולא חובת מנא שרוצה לומר אף על גב כי הדברים אמורים בענין הלובש הטלית כי על ידו הוא זוכה לקנות לו רוח מן הזולת אל תחשוב בדעתך כי השבח הזה ימשך אל האדם על ידי לבישת הטלית ואם אינו לובש אותו אינו זוכה להמשיך עליו בחינת רוח חדשה באחד משני פנים או יבא לו בחינת רוח מעולם העליון או ימשך עליו רוח חדשה מן הזולת והוא בסוד העיבור אין הדבר כן ולכן תדע ותשכיל ממוצא דבר זה כי הציצית חובת גברא כלומר השבח הנמצא לאדם על ידי מצות ציצית זה הוא חובת גברא כי כל איש הישראלי על ידי מעשה התורה והמצוה קונה לעצמו רוח חדשה באחת משני פנים הנזכרים כדאיתא בזוהר פ' משפטים וז"ל זכה יתיר יהבין ליה רוח מסטרא דחיות הקדש וזכות זה הוא כפי מעשיו של אדם והיה מצות הציצית כאחד מהם אבל אינו חובת מנא כי אין זה השבח תלוי בענין לבישת הטלית דווקא שכל זמן שאינו לובש הטלית פטור מציצית ולא מפני כך האדם פטור מן התורה והעבודה לזכות בהם ולפיכך אינו מברך על עשיית הציצית לפי כי זה השבח אינו תלוי בגוף הטלית בהטלת ציצית שאין המצוה אלא בלבישתו כי אז אפשר יקנה לו רוח חדשה כדאמרן: עשאה ציצית לצורך תכריכין כלומר אם באולי נתכוון אדם זה להרויח תוספת הרוח לצורך אחר המיתה לפי כי מי שאין בו זולת בחינת נפש אינו מבין בענייני בעה"ז ועיקר זה מועיל לענין מ"ש בברכות יכבדו בניו ולא ידע והקשה מכל אותם המעשים שהיו הרוחות מספרות וכו' אלמא ידעי ומסיק בצערא דידהו ידעי וכו' כי

ענין

ענין זה מתיישב על ידי עיקר זה כי הכל אמת אמנם מי שאין בו זולת בחינת נפש נמשל כבהמות כי אינו יודע בענייני העולם. וצורך הבריות אמנם מי שזכה להיות בו בחינת רוח הוא יודע הכל. ומספרים זה עם זה ובזה תבין מה שהקשה שם מעשה בשתי רוחות שהיו מספרות וכו' דייקא מ"ש רוחות ועל הזוכה לכך עליו נאמר ילכו מחיל חיל ללמוד בתורה. ואין להאריך בראיות כי אין זה מקומו אמנם על עיקר זה יאמר נא עתה. לצורך תכריכין כי כונתו היתה לזכות לבחינת הרוח כדי שיועיל לו לאחר המיתה אך לא היתה כונתו שלימה רק לצורך תכריכין כההוא רוח שהיה מספר לחברתה ואומרת הניחוני שאני קבורה במחצלת של קנים ולא היתה כונתו לקנות רוח סתם שאלו כך עשה היה זוכה בהווה וגם לאחר מיתה כדרך זה ולכן אף על פי שלובש זה הטלית לפעמים בחייו פטור מן הברכה דמאחר כי הברכה התועלת שלה הוא כדי להמשיך עליו תוספת רוח שכך הוא הנוסח של הברכה אשר קדשנו במצותיו ובענין זה המכוון בו הוא יועיל לו לצורך תכריכין נמי אמנם זה המכוון. לצורך אחר המיתה הנה הפסיד התועלת הנמצא לו בהווה בעה"ז ולכן פטור מן הברכה כאמור אמנם לא מפני כך הפסיד המצוה כי בודאי תועיל לו לאחר המיתה כמש"ה בשכבך בקבר תשמור עליך ושם נאמר ושכב בשלמתו וברכך והוא רמז לציצית כדאיתא בזוהר ובתיקונים ופשוט הוא כי תועיל לו נמי לזמן של התחיה שנאמר והקיצות היא תשיחך בזמן שנאמר הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך כלל הדברים לא הפסיד מכללות מצות ציצית מכל התועלות הנמצאים בו זולת ענין הברכה הוא המועיל להווה בהיותו בעה"ז ותו לא:

שבתי וראה לבאר דין זה ע"ד הנ"ל בענין הרוחני ופנה למעלה וכך היה אומר ציצית חובת גברא הוא וכו' הוא הדבר הנ"ל ממאמר מ"ש בזוהר מכנף הארץ דא כנף דציצית וכו'. ובמאמר פרשת פנחס שם נאמר ל"ב חוטין איגון ל"ב שבילין דנפקי מחכמה עילאה והם מתלבשים בתוך ל"ב אלהים דעובדא דבראשית ולכן יאמר נא ציצית חובת גברא הוא זה תפארת ישראל אשר החוטין מקיפין אותו והוא מתלבש בהם ואין אלו האורות חובת מנא של הלבוש עצמו. הם המקיפים כי אין להם צורך להקיף לתת' ישראל להגנת עצמן אמנם הוא חובת גברא תפארת ישראל כאמור כי חובה עליו להתלבש בהם כדי להטיב לעצמו ומה גם כדי להאיר לכלתו לפי שהנשים פטורות מן הציצית כנ"ל והיינו מ"ש שכל זמן שאינו לובש הטלית פטור מן הציצית דהיינו כי כאשר נאמר כי הטלית הוא בסוד הכלה שנאמר מכנף הארץ היא ארץ החיים הנ"ל הוא אינו לובש הטלית זו הכלה פטור מן הציצית לפי כי תכלית הציצית להמשיך לכלה מאותם ל"ב שבילין ול"ב אלהים דעובדא דבראשית כאמור ולפיכך אינו מברך האדם הגשמי על עשיית הציצית אעפ"י כי החוטים הם רמז לל"ב שבילין ול"ב אלהים דעובדא דבראשית כנזכר לפי שאין המצוה של ייחוד העליון נעשה אלא בלבישתו לפי כי אז ממשיך אותם האורות עליונות לעצמו ומטיב בהם לזולתו לכלתו הנזכר: עם טלית לצורך תכריכין וכו' הנה הדוגמא לזה למעלה הו מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קמ"ב וז"ל כגוונא דא לתת הכי מתפרשן בבר נש ואף על גב דכלהו קיטורא חדא נשמ סלקא לעילא גו נביעו דבירא רוח עאל בגנתא דעדן כגוונ דלעילא נפש אתיישבא גו קברא ואי תימא נפש לעיל דאתיישבת גו גופא בקברא אן הוא קברא אלא גו הסו קליפה תקיפא וכו' ולכן אע"ג שלובש אותה מחיים לפעמי פטור ואין מברך עליה כדי שלא להמשיך ברכה אל הקליפה

עוד יהיה סוד הענין מ"ש ציצית שעשאו לצורך תכריכי רמז למ"ש במשנה בן מאה כאלו מת ועבר ובט מן העולם והענין בדרך רמז הוא כי הנה תמיד אנו מברכי להקב"ה מן העולם ועד העולם לפי כי הם שני עולמו עה"ז ועה"ב והנה תפארת ישראל הוא המתחבר עם שנ עולמות הללו ואיתא בזוהר פרשת תרומה דף קכ"ו וז"ל ר שמעון פתח מי זאת הנשקפה וכו' מי זאת רזא דתרין עלמי מתחברן כחדא ודא הוא עולם ועולם וכו' יעקב דהוה שליט אעיל רחימו בתרין עלמין וכו' וכאשר מתעלה יותר יאמ כאלו מת ועבר ובטל מן העולם היינו עולם העליון וא אותו הטלית שלוקח יהיה מכוונה לשם תכריכין ולכן אעפ" שלובשו לפעמים בחייו כאשר יהיה למטה פטור מן הברכה שהרי טלית זה עליון מאד לכן צריך ללבוש ולא שייך לומר עליו ברכה כי הברכה הוא לאמשכא ברכאן ממקורא עילאה וטלית זו הוא יותר עליון קים ליה בדרגה מניה: עוד יראה במאמרו זה ציצית חובת גברא וכו' הענין יובן עם מ"ש בזוהר פ' וארא דף ל"א בפסוק דרכיה דרכי נועם וכו' וכל אותם ל"ב שבילין דנפקין מחכמה עילאה כולהון נקיט לון ברית יחידאי ואעיל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה ועביד שלם הה"ד וכל נתיבותיה שלום הנה מבואר מדברי זה המאמר כי אותם ל"ב נתיבות פלאות חכמה עיקר מה שלוקח אותם הצדיק ברית יחידאי היינו כדי להכניס אותם בסוד הכלה ועביד שלמא היינו שלום הבית והוא הנרצה בענין הציצית הנכנס בדרך הנקב שבטלית כנ"ל כי הם אותם ל"ב חוטין ל"ב שבילין דנפקי מחכמה עילאה כדאיתא בזוהר ומכניס אותם הצדיק חי עלמין באותו שער הנקרא שער הפנימי כמש"ה מכנף הארץ זמירות שמענו כד"א השמעי לי על ידי זמירות ל"ב שבילין כנז' בזוהר והם צבי לצדיק חי עלמין כאמור ולכן מזה נלמוד כי הציצית שהם ל"ב חוטין הנזכרים הנכנסים בכלה הלא הם חובת גברא של הצדיק כי עליו מוטל ענין זה וחובה הוא עליו לקחת אותם ולהכניסם לכלה ועביד שלמא ולא חובת מנא של הטלית הרומז בכלה לפי כי בחינת הדרכים הם שלה שנאמר דרכיה דרכי נועם דרכיה של תורה שבע"פ הם דרכי נועם כי הם נמשכים לה מן המדה הנקראת נועם כנזכר שם במאמר אבל נתיבותיה היא אינה לוקחת אותם ואין נמשכים לה אלא ע"י הצדיק הנקרא שלום ועביד שלמא הוא שלום הבית הרי מבואר כי אין הציצית חובת מנא שכל זמן שאין הצדיק עליון לובש הטלית הוא סוד הכלה פטור מציצית כי

היא

ב דיני לקיחת ומכירת טלית ובו ב' סעיפים:

[א] הלוקח טלית מצוייצת מישראל או מתגר עכו"ם כשר. דכיון דתגר הוא חזקה שלקחה מישראל דלא מרע נפשיה אבל אם לקח מעכו"ם שאינו תגר פסולה: [ב] אין מוכרין טלית מצוייצת לעכו"ם שמא יתלוה עם ישראל בדרך ויהרגנו אפילו למשכן ולהפקיד טלית מצוייצת לעכו"ם אסור אא"כ הוא לפי שעה דליכא למיחש להא:

היא כסותו לבדה לפי שהיא נקראת אשת חיל עטרת בעלה והבן וכל זמן שאינו לובש טלית זו פטור מציצית אינו חייב להמשיך ציצית זה הם ל"ב שבילין לכלה ולפיכך אין מברך על עשיית הציצית האדם הגשמי כי כן נמי למעלה בענין המשכת ל"ב שבילין אל הצדיק אין צורך לענין ברכה כי כך אחז"ל שרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה לפי כי אין הברכה עליונה נמשך אלא על איש ואשה שנאמר זכר ונקבה בראם ויברך אותם ולכן אין מברך על עשיית הציצית שאין מצוה בזה אלא בלבישתו אז מקיים המצוה שנאמר ויברך אותם אלהים ויאמר להם פרו ורבו: עשה טלית לצורך תכריכין וכו' הנה הצדיק עליו נאמר מפני הרעה נאסף הצדיק כי הנה כאשר בזמן מיעוט הלבנה מתעוררת אז אשה רעה שנאמר והנה אשה לקראתו כמשחז"ל על יוסף הצדיק העיזה פניה ותאמר לו לכה נרוה דודים עד הבקר ונאמר ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי ולכן אז נאמר כי מפני הרעה זו נאסף הצדיק ופנה למעלה והוא סוד הנשמט באבר מת כאשר מתבאר במקומו ולכן אז הצדיק הוא מכונה למת ולכן עשה ציצית מהארת ל"ב שבילין הללו לצורך תכריכין להתלבש בהם להמלט מאשה רעה הנזכר' כי כן השכר של הציצית הוא שמציל מאשה רעה וכמעשה שהיה כנ"ל וזהו סוד הענין ולכן פטור מן הברכה כי אין הברכה נמצאת אלא בהתחבר הצדיק עם אשה יראת ה' ולכן אפילו הוא לובשו לפעמים בחייו בזמן שיש לו חיים בסוד חי עלמין פטור מן הברכה אמנם הברכה נמשכת מעצמה על ידי התחברות עם אשה טובה הוא אגלי סוד מש"ה גמלתהו טוב ולא רע וכו' הנאמר על אשת חיל כדאיתא בזוהר פ' תזריע דף מ"ב וז"ל גמלתהו טוב היא זמינת טב לעלמא זמינת טב להיכלא דמלכא ולבני היכליה וכו' הנה הדבר מבואר מן המאמר שהכלה ממשכת טובה כפולה לבעלה ולכל העולמות בני היכלא וכו':

[א] בכל הדרך אשר הלכנו מתחלה בענין הרמז הנמצא בציצית שהוא ענין הכנה לקנות האדם רוח חדשה כנ"ל וכן על דרך זה הוא היה אומר הלוקח ציצית מצויצת הוא ענין קניית הרוח וזה היה לו מישראל שהוא מצד הקדושה כי משם נמשך לאדם רוח זה או מתגר עכו"ם הוא הדבר הנזכר בזוה' פ' משפטי' דף ל"ה בפ' עת אשר שלט האדם דסטר אחרא אדם בליעל באדם של סטרא דקדושה ועשיקת אינון נשמתין הם לרע לו לפי כי בזמן שאותה נשמה שהיא נעשקה בההוא עיקלא כאשר היא יוצאה משם מן הקליפה לא תצא כצאת העבדים אלא יוצאה בהרמנא על רישא כנזכר שם ומוציאה משם מאותם נשמות של עכו"ם כמש"ה ולקחום עמים והביאום אל מקומם ונאמר והיו מלכים אומניך והיינו מ"ש או מתגר עכו"ם כי מאחר שאותה עיקלא בתחלה היא עושקת הנשמה אח"כ היא חוזרת ונותנת אותה לישראל כטרת דקדושה נמצא שמכוון הכינוי זה לה שנק' תגר עכו"ם וממנו מרויח איש הישראלי זה הרוח לפי כי לעומת שבא כן ילך כמו שהרוח זה נעשק מן העיקלא מפני מעשה התחתונים כנזכר שם בזוהר פ' משפטים כך על ידי מעשה הטוב של התחתונים חוזרת לצאת משם ולכך כשרה דכיון דתגר הוא זאת העיקלא כאמו' חזקה שלקחה מישראל לפי שהעיקלא מעותדת לדבר זה ולא מרע נפשיה להחליף לפי כי אם נותנת מן הרוחות שלה עצמה נמצא עושה הרעה לעצמו ואיהו דאפסיד אנפשיה ולא מרע נפשיה אבל אם לקח זה הישראלי זה הציצית הוא סוד הרוח כנזכר מעכו"ם שאינו תגר דהיינו מהקליפות השאר שבעולמות למטה רק שאינו מן העיקלא הנז' דעשיקת נשמתין הנקר' תגר אותה הציצית פסולה הוא בחינת הרוח שהמשיך עליו כלומר כי מפני שלא נתכוון האדם זה הדק היטב בסוד הטלית בזמן התפילה אפשר כי ימשיך עליו איזה רוח בלתי טהור הנקרא רוח עועים ולכן היה מתפלל המשורר ואומר לב טהור ברא לי אלהים על ידי ציצית שאני לובש שהוא ל"ב חוטין שעיקר התיקון של הטלית הוא לטה' את הלב כנ"ל לב כנגד לב לפי כי תכלת ולבן שבציצית הם כנגד עינא ולבא שהם תרי סרסורי דעביר' ולכן ורוח נכון חדש בקרבי מלבד רוח הראשון שעיקרי ויהיה רוח נכון שלא יכנס בו רוח עועים כאמור: [ב] אין מוכרים טלית מצויצת לעכו"ם הוא סוד מ"ש בזוהר פרשת משפטים בפ' לעם נכרי לא ימשול למוכרה כי הנה כאשר האדם יוצא מן העה"ז הנה יש לפניו שני דרכים האחד הוא של קדושה ומלאכים קדושים בו ויש דרך אחר מלא משחיתים מחבלים ולכן אשר חפץ בו המלך הקדוש נותן עליו לבוש חקוק עליו שם אלוה ואז כל הרואה אותו בורח מלפניו והיינו מש"ה לעם נכרי הם המחבלים לא ימשול למוכרה מפני שהיא בבגדו בה אותו הבגד שנתון עליו לכן לא ימכור הנשמה בידו ולכן יאמר כא אין מוכרין טלית מצויצת לעכו"ם שנאמר לעם נכרי לא ימשול למכרה מפני שהיא מצויצת והוא הבגד על אותו הרוח שנאמר ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם היינו מש"ה בבגדו בה שמא יתלוה עם ישראל בדרך באותו דרך הנ"ל ויהרגנו כאשר שולט בו סטרא אחרא אז נקרא הרוג מת כד"א ואתה רשע ולכן בא הענין בגשמי אפילו למשכן ולהפקיד טלית מצויצת לעכו"ם אסור מפני כי כן לא יעשה בבחינת הפנימי הרוחני אלא א"כ הוא לפי שעה שהעון גורם דליכא למיחש להא לפי כי תיכף ומיד נתקן הדבר למעלה: וכאשר נאמר שמדבר בעלה

טובה הנוגעת לאיש הישראלי שיתנהג במעשיו הטובים להנצל מהדברים הפוגמים בעולם אדם וחי בהם כך אחז"ל המלות הם שלימות ורפאות כל איברי האדם והנה מצאנו בזוהר פרשת משפטים כי הנושא את האלמנה כמו שער בנפשו כן הוא מפני כי אותו הרוח דשדי בה בעלה מקטרג עם האחר ופעמים נוצח והורג אותו ולכן יאמר כא ברמז ענין זה הלוקח טלית מצוייצת מישראל וכו' וזה יהיה מיוסד על עיקר הנ"ל כי ענין הטלית עליו נאמר מכנף הארץ זמירות שמענו ונודע כי האשה מכונה לארץ כמשחז"ל אסתר קרקע עולם היתה ולכן כל הצדדים הנמצאים בה יבא ענינם בדרך רמז במשפטי כל הדינים הללו ולכן יאמר הלוקח טלית הוא כינוי לאשה שהיא מצוייצת מישראל כלומר כי כבר נתן בה ישראל הרוח שלו בקרבה ע"י הביאה ראשונה ההוא רוחא דשדי בגווה הוא דוגמא לציצית שהוא רמז לציצה ועינא הנ"ל כך שנים אלה מוסבות מבעלה אליה עיניו ולבו נמשך בקרבה וכן נמי הלוקח מתגר עכו"ם הוא המתגייר אשר קנה לו נפש חדשה מסטרא דקדושה כדאי' בזוהר פרשת יתרו בפ' ויבא יתרו וכו' א"ל המדבר אשר הוא חונה שם דא אתר לגיורין וכו' ואיתא בזוהר פרשת ויקרא דף כ"ה וז"ל ת"ח מה בין ישראל לעכו"ם וכו' אבל עמין לא קיימין לעלמא בר אי אתגזר דקני נפש תחות נפש מאתר אחרא עכ"ל ולכן זה שנתגייר נקרא תגר לפי שקנה לו ד"ת וקנה חיי העוה"ב זבון וזבין תגרא אקרי וכן נמי אשת הגר הלא היא בערך אלמנת ישראל שתיהם שוים ועל שניהם אמר כשרה כלומר כי אין לחוש שמא אותו הרוח דשדי בגווה ינצח אותו דאפשר נמי כי אשה זו היא בת זוגו אשר בטעותו נתנה לזולתו וכאשר תיקן מעשיו נדחה בעלה הראשון וחוזרת לבן זוגה כדאיתא בזוהר אין להאריך בזה ומעשה דבת שבע יוכיח ולענין אשת הגר הוא אמר דכיון דתגר הוא חזקה שלקחה מישראל וכו' כלומר כי מאחר כי זה הגר תגר הוא וקנה לו נפש חדשה שלקח מישראל לפי כי כל הנפש שהיא מסטרא דקדושה בחזקה של ישראל הוא ומה גם אשר חז"ל הגידו כי כל הנפשות של ישראל נמצאו בשעת מתן תורה שנאמר את אשר איננו פה עמנו היום ושאלו בגמ' של גרים מאי ומשני אף על גב דאינון לא הוו מזלייהו הוה ולכן צדק כי נפש זו לקחה מישראל בכל הצדדין הנזכר ולכן לא מרע נפשיה והוא נדחה ויוצא משם ונותן מקום לאיש הישראלי שבא עליה אבל אם לקחה מעכו"ם שאינו תגר היינו אשת עכו"ם שנתגיירה אחר שמת בעלה ולקח אותה ישראל אחר כך פסולה מפני כי לא היתה עמו בקדושה ואף על גב כי האיש הלוקח אותה אינו נכנס בספק שיהיה נדחה מבעלה לפי שהיה עכו"ם וכנודע דליתיה דמי מכל מקום היא פסולה לאיש הישראלי אף על גב שאינה אסורה לו: אין מוכרין טלית מצוייצת לעכו"ם היא האשה הישראלית האלמנה היא המצוייצת מן האיש הישראלי דשדי רוחא בגווה שמא יתלוה עם ישראל הוא בעל האשה בדרך כד"א כי דרך נשים לי וכן חז"ל דרשו ושמרני בדרך אין דרך אלא ג"ע שנאמר דרך אשה מנאפת ויהרגנו כי אפשר שמתגבר על ההוא רוחא דשדי בגווה האיש הישראלי ומוציא אותו לחוץ והורג אותו כי אותו הרוח נדחה מלפניו והוא ענין הריגה לו ודאי מפני שהוא הולך בצער כל הימים עד עת בא דברו והב"ה מרחם עליו כמפורש בזוהר ואין להאריך ולכן אפילו למשכן ולהפקיד טלית מצוייצת היא אשה אלמנה מישראל כאמור והענין בדרך קידושין ואירוסין וכיוצא הסור אשר לא טוב עשה בקרב עמיו אלא א"כ הוא לפי שעה מפני איזה הכרח דליכא למיחש להא ולא יאונה לאיש הישראלי נזק כלל:

שבתי וראה לבאר דינים הללו כמשפט הראשון ופנה למעלה וכן היה אומר הלוקח טלית מצוייצת מישראל או מתגר עכו"ם כשרה והענין בקיצור כי הנה נתבאר כי בחינת הטלית מכונה לכנסת ישראל כדאיתא בזוהר בפ' מכנף הארץ וכו' וכבר נודע מחז"ל כי בזמן הבריאה קטרגה הירח לפני הב"ה ואמרה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד ואשר נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך חזרה ואמרה לפי שאמרתי דבר הגון לפניך וכו' א"ל צדיקים יקראו על שמך וכבר נתבאר אצלי שכונת הבורא יתברך היתה בתשובה זו לתת לצדיקים שורש במדה זו שלכן על ידי מעשיהם הטובים מחזירים אותה לקדמותה וחוזרת ונבנית בכל יום ע"י תפילתם ומעשה הטוב שלהם מייחדים אותה עם בעלה שלכן אומרת לצדיקים סמכוני באשישות וכו' מפני כי נפלתי שנאמר נפלה לא תוסיף קום מעצמה אלא על ידי הצדיקים במעשיהם ותורתם ועוד חזרה ונפלה בזמן החורבן שנאמר השליך משמים ארץ וכנגד שני מיני נפילות הללו יאמר כא הלוקח טלית היא הצדקת זו שהיא מצוייצת מישראל היינו הסימנים הנמצאים בה להודיע שהיא בתולה ולכן רשימו של הצדיק נמצא בה שנאמר מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק חי עלמין ולכן הלוקח טלית זו הכלה שהיא מצוייצת מבעל נעוריה מישראל ולקח אותה מישראל הוא הצדיק הגשמי לפי כי השכינה ע"י מעשיו הטובים יושבת אצלו כדאיתא בזוהר פרשת פנחס בפ' הנני נותן לו את בריתי שלום כלומר כי על ידי שהשכינה יושבת עם הצדיק לכן בערב היא באה אצלו ובבקר היא שבה לעלות להתייחד עם בעלה אל בית הנשים שבעה עולמתאן דמטרוניתא העולים עמה אל בית המלך עולם העליון ובסגנון זה נמצא כי תפארת ישראל לקח טלית זו המצוייצת מיד איש הישראלי ומתייחד עמה או מתגר עכו"ם הם סטרא אחרא המתלבשת בתוכם השכינה כמשחז"ל גלו לבבל שכינה עמהם שנאמר למענכם שלחתי בבלה עד גלו לאדום שכינה עמהם שנאמר ושב ה' אלהיך וכו' ואיתא בתיקונים באילין עשר כתרין אתלבשת שכינתא בגין לנטרא לישראל ולכן בערך זה ימצא כי תפארת ישראל לוקח טלית זו המצוייצת מתגר עכו"ם ולכן כשרה וטהורה היא והנה היא תמיד מצוייצת לעד ולאות כי היא בתולה ואיש לא ידעה ולכן אמר דכיון דתגר הוא וכו' כלומר טהורה היא משני צדדין אלו ואין בה חמדה כלל אף על גב שיורדת

למטה

בא. כדת מה לעשות בציציות שנפסקו ובטליתות ישנים ובו ד' סעיפים:

[א] חוטי הציציות שנפסקו יכול לזורקן לאשפה מפני שהיא מצוה שאין בגופה קדושה אבל כל זמן שהם קבועים בטלית אסור להשתמש מהם כגון לקשור בהם שום דבר וכיוצא בזה משום בזוי מצוה: [ב] טליתות של מצוה שבלו אדם בודל עצמו מהם ואינו

לנער בעשיה ושם נאמר כי ימצא איש הוא עשו איש ציד איש שדה נערה בתולה מאורסה וכו' עכ"ז טהורה היא דכיון דתגר הוא חזקה שלקחה מישראל דלא מרע אנפשיה כלומר זה שמצא ברשותו טלית זו השכינה היינו שלקחה מסיבת ישראל שנאמ' ובפשעיכ' שלחה אמכם ונאמר ובן כסיל תוגת אמו ולכן אין לומר מאחר שהיא ברשותו נחשד עליה דלא מרע אנפשיה כי יודע סטרא אחרא כי אין לו תועלת מזה ולא עוד אלא שמתחייב מיתה שנאמר אין לנערה חטא מות והוא חייב מיתה ולכן לא מרע אנפשיה והיא כשרה אבל אם לקחה מעכו"ם שאינו תגר הוא סטרא דמסאבא שאינו תגר כלומר כי הנה התגר זה דרכו פעמי' מרויח פעמים מפסיד ע"ד זבון וזבין תגרא אקרי והרי מכר עשו הבכורה והפסיד אבל סטרא דמסאבא אינו כן כי נודע הוא שעתיד להתבטל במהרה שנאמר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ונאמר כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה ולכן הם מוכנים אל ההפסד והכליון חרוץ לכן כאשר טלית זו השכינה נמצאת ברשותו פסולה עד שנבדקת על ידי הכהן כדין הסוט' כדאיתא בזוהר הין והאריך: אין מוכרין טלית המצוייצת לעכו"ם וכו' הנה בא דין זה בענין הגשמי מפני כי למעלה אע"ג שהשכינה הולכת בגלות בעכו"ם אין שם מכירה לחלוטין ולכן יאמר שמא יתלוה עם ישראל בדרך ויהרגנו אבל למטה הוא בהפך כי השכינה הולכת בגלות לעכו"ם ומתלבשת בתוכם כדי להציל לישראל כדאיתא בתיקונים וז"ל בחילין עשר קליפין אתלבש קב"ה ושכינתיה בגין לנטרא להו לישראל ולכן אפילו למשכן ולהפקיד טלית מצויילת לעכו"ם אסור אמנם למעלה נתמשכן כמאחז"ל למה משכן משכן שני פעמי' לפי כי שני פעמים נתמשכן בעון ישראל אלא אם כן הוא לפי שעה דליכא למיחש להא וכן נמי גלות שכינה הוא לשעה קלה והב"ה פודה אותו ומה גם בכל יום ויום גאולה תהיה לו בעת התפלה כנודע:

[א] מאחר שהנחנו למעלה כי הציצית חובת גברא הוא ולא חובת מנא לפי כי האדם הוא קונה שלימות על ידי מעשיו ובמצותיו נשלם על ידי הראיה והזכיר' כי יתבונן מפני מה חוטי הציצית היו ארבעה והם כפולים וכן ענין הקשרים והאוירים כנ"ל כי מפני שהציצית הוא סיבה להמשכת רוח האדם בקרבו ואשר יש ארבעה דברי' שהם מונעים הרוח מן האדם בזמן ההווה ומה גם לזמן של התחיה ולכן יאמר נא חוטי הציצית שהם רמז לארבעה דברים המונעים את התחיה כנ"ל ויש ארבע שפינו ואלו שאין להם חלק לעה"ב ולכן כל זמן שהחוטים הם קיימים בא תבא הראיה לעורר על מחשבות הלב להעיר לאדם בלתי

יכשל באחת מהם מן הדברים המונעים ממנו התחיה אמנם כאשר נפסקו החוטים אין שם עוד זכירה ולכן יכול לזורקן לאשפה לפי כי אין מועילים בו עוד ומה גם בא הדין זה לענין הרמז להודיע כי אם באולי אדם זה כאשר מפיס הטלית לא יתן אל לב ולא דעת ולא תבונה להיותו נזהר בעניינים המונעים ממנו שלימות הטלית והיינו הדוגמא שנפסק ממנו חוטי הציציות הם הדברים האמורים אז יכול להשליכן לאשפה כי הוא אינו מועיל בו התבוננות זה לכן יתן אל לבו כי גם הגוף שלו לא יקום לזמן התחיה והנה הוא דוגמא לאשפה מטונפת לא להועיל כי אם לחרפה שנאמר ואלה לחרפות לדראון עולם והסיבה לזה מפני שהיא מצוה שאין בה קדושה לפי כי כן אמת שתיקון הברכה הוא אשר קדשנו במצותיו לפי כי על ידי מעשה המצוה מתקדש האדם בגופו בהווה ובהיותו בקבר ולזמן התחיה כנ"ל אמנם זה ימצא לאדם המכוין מעשיו ובדעתו יהיה להתקדש בהם שלכן הציצית חובת גברא כנזכר אבל כאשר אדם זה לא יזכור אחת מאלה נמצא שהיא מצוה שאין בגופה קדושה ולכן זורקן לאשפה כאמור כי לפי שלא קנה קדושה בעצמו על ידי הציצית הרי גופו נעשה אשפה אבל כל זמן שהם קבועים בטלית דהיינו כי האדם זה זכור יזכור כל הדברים המונעים התחיה והשלימות ונמצא שהם קבועים בטלית לכן אסור להשתמש מהם ולא יעבור כגון לקשור בהם שום דבר מאחת מכל אותם הדברים הנזכרים משום ביזוי מצוה דאף על גב כי נמצא בו שלימות הדברים המונעים התחיה זולת אחת מהנה שהדוגמא לזה הוא מ"ש לקשור שם שום דבר ר"ל לעבור על אחת מהנה להנאתו אף על גב כי הוא זהיר בשאר הדברים אסור משום ביזוי מצוה כאמור: [ב] טליתות של מצוה שבלו וכו' הנה דין זה יובן על בחינת הרוח וגם מתבאר על בחינת הגוף וכן היה אומר טליתות שהם בחינת הרוח אשר האדם מרויח על ידי לבישת הטלית כנ"ל שבלו כלומר כי הנה כאשר האדם לובש הטלית אז הוא ממשיך עליו רוח חדש ואמנם כבר נתבאר כי רוח זה אשר קנה האדם על ידי שלובש הטלית לא נשאר במקומו בדרך קבע שאם כן היה הדבר לא היה חייב האדם ללבוש ציצית זולת פעם א' כל ימי חייו אלא ודאי כי בכל לבישת טלית ימצא לאדם הארה נוספת ולכן יאמר נא טליתות של מצוה היינו הרמז על בחינת הרוחות שבלו לאחר שנעשה בהם המצוה והלכו להם אדם בודל עצמו מהם מהם לפי שאינם יושבים דרך קבע בקרבו ואינו רשאי לקנות עצמו מהם שלא יאמר מאחר שכבר קנה הרוח ונשלם גם אם יחטא אחר כך לא יפגום בחינת הרוח אין האמת כן אלא צריך ליזהר שלא יעשה מעבר שהוא

ואינו רשאי לקנח עצמו מהם ולא לייחד אותם לתשמיש המגונה אלא זורקן והן כלים: [ג] מותר ליכנס בציצית לבית הכסא: [ד] יש ליזהר כשאדם לובש טלית שלא יגרר ציציותיו:

שהוא היה לקנח עצמו מהם לפי שנעקר ממנו אותה הארה שקנה וגם לא לייחד אותם לתשמיש המגונה ר"ל אם יעשה דבר מגונה נעקר ממנו בחינת הרוח כנ"ל. אלא זורקן כד"א והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה והם כלים באורך הזמן כי נמשכים למקום אחד ע"ד הנ"ל: וכאשר נאמר כי יהיה הרמז על ענין הגוף כן הוא אומר טליתות של מצוה שבלו הם גופות בני האדם שקנו השלימות לעצמן על ידי הטלית שהיו לובשים כנזכר שבלו על ידי אריכות הזמן בקבר אדם בודל עצמו מהם ר"ל אדם שהוא בחינת הרוח עצמו בודל מהם והולך ויושב בג"ע הארץ ואינו משגיח על הגוף אמנם אינו רשאי לקנח עצמו מן העון מהם לומר כי הרוח לא חטא ולא לייחד אותם לתשמיש המגונה ר"ל לתלות על הגוף כל דבר מגונה שעשה שהגוף אומרים לו משל החיגר והסומא כמשחז"ל אלא זורקן בלבד שהרי נתפשט הרוח מן הגוף והולך לו והם כלים וזהו העונש לגוף והרוח נענש לבדו כפי השגחת הבורא יתברך: [ג] מותר ליכנס בציצית לבה"כ הנה בא הרמז בזה לנ"ש בזוהר פ' תרומה דף קנ"א וז"ל בכל מעלי שבתא כד יומא אתקדש כרוזין אזלין בכולהו מדורין דגיהנם סליקו דינא דחייביא וכו' אבל מחללי שבתות וזמני בפרהסיא דינין סלקין מנייהו אבל נורא דגיהנ' לא אשתכך מעלייהו וכו' אינון חייבין אתייהיב לון רשו למיהך למחמי בהו ומלאך חד אזיל ואפיק להאי גופא דילהון ועייל לי' לגהינ' וכו' וחמאן ליה דסלקא תולעין וכו' הנה מבואר מדברי המאמר שמוליכין הגוף אל הרוח לגהינם ושם דנים שניהם יחדיו הגוף והרוח ולכן בא הרמז במה שאמר מותר להכנס בציצי' והוא סובב על הגוף ובחינת הרוח כאמור ובית הכסא היינו גהינם באותם מדרגות הנק' צואה רותחת כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף ק"ל וז"ל אתר אית בגהינם ודרגין תמן דאקרון צואה רותחת ותמן איהו זוהמא דנשמתין אינון דמתלכלכן מכל זוהמא דהאי עלמא ומתלבנן וסלקין ואשתארת ההוא זוהמא תמן ואינון דרגין בישין דאתקרון צואה רותחת אתמנן על ההוא זוהמא ולכן מותר להכנס שם בציצית שהוא דוגמא לרוח האדם אבל בתפילין שהם דוגמא לנשמה אסור ליכנס כדלקמן: [ד] יש ליזהר כשהאדם לובש טלית דהיינו שעל ידי כן הוא קונה לעצמו בחינת רוח חדשה כאמור למעלה לא יגרר הציצית על הארץ ר"ל כי צריך להיות זהיר מאד ואילך מלהיות נמשך אחר תאוות ופניות שהם ארציים המכונים לארץ כדי להתמיד השלימות שקנה מן הרוח כמדובר:

עוד זה מדבר בענין הציצית מה שנוגע למעלה וכך היה אומר חוטי הציציות שנפסקו זורקן להודיע כי אף על פי שהציצית הוא אור עליון ודבר גדול עכ"ז העון שולט בו מצד מעשה התחתונים לפי כי הנה מצינו בזמן החורבן כי חטאו ישראל לכן נאמר בצע אמרתו היינו בזע פורפירא דיליה כמשחז"ל הוא סוד הציצית וכן נמי יתכן להגיע העדר בחוטי הציצית אף על גב כי עליונים הם כאמור וזה מפני מעשה התחתונים ח"ו היינו מ"ש בזוהר פרשת אחרי מות ז"ל וכד לאו אינון דכר ונוקבא כדין אימא עילאה מנעת ברכאן עילאין מנייהו ואנגידת לון לסטר אחרא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מעשה התחתונים הוא גורם רעה כפולה ראשונה כי אימא עילאה מנעת ברכאן עילאין מחתן וכלה והוא סוד האורות הללו בגין דלאו אינון דכר ונוקבא כחדא ורעה אחרת יותר גדולה דאנגידת אותם ברכאן עילאין לסטר אחרא כנזכר ולכן יאמר נא עתה אתה בן אדם התבונן במעשיך מה אתה גורם כי חוטי הציצית הם אותם האורות עליונות שנפסקו ולא האירו עוד ולא נמשכו למטה אבל לדיק ולדק כאמור לא די שנפסקו כאמור אלא עוד ימלא רעה אחרת כי יכול לזרקן לאשפה על ידי מעשיו מפני העון נמשל לאשפה האורות עליונות הללו והסיבה לזה מפני שהיא מצוה וכו' ואמנם הקליפה נק' אשפה כדאיתא בזוהר פרשת תצא וז"ל לילית אשפה מטונפת דזרקין בה כלבים וחמורים וכו' ומפני העון נמשך לכם הארה זו העליונה והסיבה לזה מפני שהיא מצוה שאין בגופה קדושה דאף על גב כי האורות הללו הם עליונים ויוצאים מחכמה עליונה ל"ב נתיבות פלאות חכמה והם נכללים בל"ב שבבינה כנ"ל מכל מקום אין בגופה קדושה של עיקר אף על גב כי ממקום קדוש יהלכו הם הארה בעלמא ואינם כמו התפילין שהם בחינת צלם כדלקמן שלכן טעונים גניזה כאשר יבא לקמן בע"ה אבל בציצית שהוא בחינת הארה אפשר להמשך למטה לזולת לפי שהיא מצוה שאין בגופה קדושה כאמור אבל כל זמן שהם קבועים בטלית כי הרמז בזה הוא כי אותם האורות עדיין הם קבועים בכלה למעלה או בשורשם בבחינה האחרונה של חכמה העליונה אסור להשתמש מהם דרך חול כלל כי לא יתכן שיהיו נמשכים לסטר אחרא ואפילו לעולם היצירה כי שם הוא ענין חול ולכן אסור לקשור בהם שום דבר והוא דרך חול משום בזוי מצוה הנוגע לכלה הנקראים מצוה כנ"ל: טליתות של מצוה שבלו וכו' הוא הדבר הנזכר בזוהר פ' פנחס דף רל"ט וז"ל האי קרא הכי מבעי ליה. כי כל אשר עשה האלהים הוא יהיה לעולם מהו כל אשר יעשה וכו' אלא מקרא אחרא אשתמע כתיב עין לא ראתה וכו' יעשה למחכה לו. עשית מבעי ליה וכו' אלא אתר עילאה איהו דנגיד ונפיק ואדליק בוצינין ואקרי עולם הבא ומניה נפיק חד אילנא לאתשקיא ולאתקנא וכו' וההוא עולם הבא דנגיד ונפיק אתקין ליה להאי אילנא תדיר וכו' מעטר ליה בעטרין לא פסיק מבועי מניה לעלם ולעלמי עלמין וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי אימא עילאה בכל יום ויום היא ממשכת אורות מחדש על תפארת ישראל והדבר מבואר כי הוא בסוד הטלית נמי דאע"ג כי עיקר הדבר הם האורות של בחינת התפילין אמנם ג"כ מוכן על האורות של בחינת הטלית

כדמוכח

כב בזה יש רק סעיף א'

[א] קנה טלית ועשה בו ציצית מברך שהחיינו דלא גרע מכלים חדשים:

כדמוכח מן הזוהר פרשת בלק דף ר"ט וז"ל תאנא מסטרא דאימא כד איהי מתעטרא נפקין בעטרהא אלף וחמש מאה סטרי גליפין בתכשיטהא וכו' כד מזדווג מלכא במטרוניתא סלקא עטרא דא ואתיישבת ברישא דמטרוניתא וכו' לבתר אתהדר עטרא ומתעטרא ליה אימא עילאה בההוא עטרא ופרישא עליה ועל מטרוניתא לבושי יקר וכו' הנה מבואר מזה המאמר כי אימא עילאה פרישת לבושי יקר שהם סוד הטלית על מלכא ועל מטרוניתא ולכן יאמר נא טליתות של מצוה שבלו הם האורות הנזכרות הנמשכים מחדש בכל יום ויום על חתן וכלה כאמור ולפי כי בכל יום באים עליהם אורות מחדש לכן יאמר על אורות הראשונים שבלו והנה אמר בודל עצמו מהם לפי שהנה נמשכים אלו אורות חדשים כאמור ואינו רשאי לקנח עצמו מהם כלומר כי הנה נודע הוא כי כדרך הנמצא באדם הגשמי מותרות והטבע דוחה אותם לחוץ כנ"ל בדין של יפנה וכו' כמו כן הוא בסוד למעלה כי מן הסיגים הנמשכים מבחינת ק"ך צירופי אלהים הוא יוצא תמס סיג המכונה שהם מותרות העליונים דמשם יונקים החיצונים שלכן הם הנקראים אלהים אחרים לפי שהם נזונים מן המותרות שהם נמשכים מצד האחורים אמנם האורות ציצית הנזכר אף על פי שנגמרו ובלו ונגמר הצורך שלהם אינו רשאי לקנח עצמו מהם אדם דעשיה לתת לחיצונים ולא לייחד אותם לתשמיש המגונה לפי שהם אורות מסטרא דחסד אלא זורקן והם כלים ונמנעים מלירד למטה: מותר להכנס בציצית לבה"כ הנה נתבאר למעלה מ"ש בתיקונים באילין עשר קליפין אתלבש קב"ה ושכינתיה וכו' כי הענין הוא כי השכינה מתלבשת בבריאה ואח"כ ביצירה וכו' ועל ידי לבושים הללו אח"כ מתלבשת בעשר קליפין ולכן בא הרמז בדין זה מותר ליכנס בציצית היינו הלבוש הנזכר אשר מתלבש בו אדם עליון והיינו בסוד טלית דמטטרון כנ"ל אח"כ חוזר ומתלבש בשאר לבושים הנזכרים כדרך שהאדם לובש טלית קטן תחת בגדים כמו כן הוא למעלה כי אדם עליון מתלבש בלבושים של העולמות הנזכר ובהם נכנס לתוך אותם עשר קליפין כי הם סוד בית הכסא כאמור ולכן בא דין זה נמי באדם הגשמי זה כי מותר להכנס בציצית לבה"כ כאמור: יש ליזהר כשהאדם לובש טלית וכו' לפי כי כן נמי האדם עליון דקדושה כאשר הוא לובש הציצית נזהר בזה וכן נמי סוד הנער מטטרון כאשר לובש הציצית שלו הוא מתכוון שלא יהיו החוטין נגררין בארץ וסוד הענין לבלתי יהיו נגררין ארצה שעיר שדה אדום שלא לתת להם הארה מאותם האורות עליונים כלל כמדובר:

[א] **ועתה** חזר והגיד בנועם דבריו כי הקונה טלית חדשה שהוא ע"ד מה ששנינו העושה מצוה אחת קנה לו סניגור אחד שרצון לומר כי העושה מצוה הוא בורא מלאך ע"י מעשה המצוה כד"א קונה שמים וארץ וכן נמי יאמר כי אשר קנה טלית היינו בריאה ממש על ידי המצוה היינו משחז"ל עתיד להיות לכל אחד מישראל ב' אלפים ת"ר עבדים בזכות הציצית שנאמר אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים בכנף איש יהודי וזה יהיה לזמן התחיה כנודע אחר ביאת הגאולה ולכן כאשר האיש הישראלי קנה טלית חדש ועשה בו ציצית אף על גב כי עדיין לא לבש אותו מברך שהחיינו אף על גב כי הציצית חובת גברא ולא חובת מנא כנ"ל דהיינו כינוי לגוף מפני כי טוב להודות לה' על אשר עתיד להחיות אותנו ולא עוד אלא שמחיה כמה מלשונות הגוים בעבורנו ולכן נתן טוב טעם דלא גרע מכלים חדשים ששנינו קנה כלים חדשים אומר ברוך שהחיינו והתם אין זה חובת גברא הוא הרוח אלא חובת מנא הוא בחינת הגוף שחייב לשבח להקב"ה כי עתיד לחדש אותנו ולהחיות אותנו וכן נמי בענין הטלית המורה על חיי הגוף ועוד איתא בדברי חז"ל ובילקוט ז"ל עתידים צדיקים להחיות מתים שנאמר ושמת משענתי על פני הנער ושם נאמר עוד ישבו זקנים וכו' ואיש משענתו בידו מרוב ימים ואי' בזוהר על הא דאמרן בגמרא כתיב בלע המות לנצח וכתיב כי הנער בן מאה שנה ימות ומשני כאן בישראל כאן באה"ע ולכן מלת ימים בגי' מאה ואמרינן מלת מרוב לשון רבייה כלומר כי הנער שהוא רבייה מספר שניו ימי"ם כאשר ימות שהם מאה ואז הזקן הישראלי מחיה אותו במשענת שלו כאמור ולכן ראוי לברך על הטלית חדש שהוא דוגמא לגוף החדש של זמן התחיה שהחיינו:

וכן נמי הוא מורה על שלימות הנמצא למעלה משעה שהאדם הגשמי עשה איזו הכנה שלכן נוה ה' והכינו את אשר יביאו כנזכר במקומו כי על ידי אותה הכנה שעשה האדם מעורר הקדושה עליונה כי הוא מעלה אור חוזר מלמטה למעלה שלכן נאמר עורה כבודי הוא כבוד עליון שנקרא מלך הכבוד וזה מפני כי אעירה שחר נעשה עוררות זה והוא מסטרא דדכורא כי כן צריך להיות כנז' בזוהר פרשת ויחי דאע"ג כי הכלה תמיד מעוררת למעלה לעורר האהבה שנאמר צדק יקראהו לרגלו ונאמר אלהים אל דמי לך מ"מ לא יחשב לה לגנאי לומר כי הנקבה רודפת אחר הזכר להתחבר עמו מפני כי מעיקרא התעוררות זה הוא ימצא לה מצד התחתונים המעוררים אותו ע"י התורה והמצוה וכן נמי בדין זה יאמר קנה טלית האדם הגשמי ועשה בו ציצית שהרמז בזה להתחברות חתן וכלה כנ"ל כי הציצית בסוד הצדיק שנאמר צבי לצדיק והטלית בסוד הכלה שנאמר מכנף הארץ כד"א כנף אחיו וכאשר מטיל הציצית דרך הנקב בסוד אוהב ה' שערי ציון כי אז נכנס הצדיק שיעור שני פתחי' ולכן מברך שהחיינו שהסוד רומז להמשכת חיים העליונים דרך שם לפי שאמר' רחל הבה לי בנים שהם יוסף ובנימן ואם אין מתה אנכי ולכן כאשר נכנס דרך שם יוסף מתחבר עם בנימן ונמשך לה חיים שהם חיי המלך שנאמר ויתרון דעת החכמה תחיה

בעליה

כג דיני ציצית בבית הקברות ובו ד' סעיפים:

[א] מותר ליכנס בבית הקברות והוא לבוש ציצית והוא שלא יהיה נגרר על הקברות אבל אם הוא נגרר על הקברות אסור משום לועג לרש בד"א בימיהם שהיו מטילים ציצית במלבוש שלובשים לצורך עצמם אבל אנו שאין אנו מכוונים בהם אלא לשם מצוה אסור אפילו אינם נגררים והני מילי כשהציציות מגולים אבל אם הם מכוסים מותר: [ב] יש נוהגים לקשור שני ציציות שבשני כנפים זה עם זה כשנכנסים לבית הקברות ולא הועילו כלום בתקנתם: [ג] הנכנס תוך

בעליה כי כאשר האדם ידע לצדק' נמשך חיים עליונים מחכמה עילאה ומחיה בעליה הכלה ובעל נעוריה ופנה למעלה נמי בסוד אור חוזר אבל בעליה ולכן מברך שהחיינו דלא נרגע מכלים חדשים שהם סוד לאות ל' דכלה דהא אפילו הכלי שלא כאשר מתחדש דיסקוס שלה נמשך עליו מלמעל' סוד החיים שנאמר מקדש ה' כוננו ידיך ואחז"ל גדול מקדש שניתן בין שני שמות והבן כל זה:

[א] **אשר** חז"ל הגידו כי רשעים בחייהם קרויים מתים שנאמר ואתה חלל רשע וכו' ומאחר כי הוא רשע נמצא כי הגוף הוא בערך קבר אליו כדאיתא בזוה' פרשת תרומה דף קמ"ב ואי תימא נפש לעילא דאתיישבת גו גופ' בקברא אן הוא קברא אלא גו ההוא קליפ' תקיפא ולכן יאמר נא מותר ליכנס בבית הקברות שהכינוי הוא גופות הרשעים כנזכר והוא לבוש ציצית כי לפי שאמרו חז"ל הרשעים מלאים חרטות אולי יהיה האדם הזה סיבה להחזיר הרשע דאף על גב שנאמר אל תוכח לץ פן ישנאך אמנם על ידי המצוה באופן זה והדומה לזה מותר אולי יתן אל לבו ובפרט אם הוא ידע בתורה כמה גדול זכות הטלית שהוא שקול כנגד כל המצות ומציל מן העון ומזכה את האדם לתחיה והשפך מובן והוא בתנאי שלא יהיה נגרר על הקברות כלומר שלא יהי' האד' מתגרר עליהם ויראה עצמו לפניהם שמתנהג בחסידות לא כן הוא דהכי הרשע פקר טפי אבל אם הוא נגרר על הקברות ומדבר דברים גדולים ומתרים לעומתם אסור שהרי נאמר אל תוכח לץ פן ישנאך עוד ירצה במאמרו והוא שלא יהיה נגרר על הקברות כלומר ובלבד שלא יהיה הוא נגרר אחריהם כך אחז"ל אל יתחבר האדם לרשע אפילו להחזירו בתשובה לפי דאתי למשך ויהיה נגרר אחריהם רק שיוכיח אותם בדברים ערבים בכל האפשר ותו לא ובחיבורי על התורה שם נאמר דקשה מש"ה אל תוכח לץ והרי התורה צותה הוכח תוכיח ושם נאמר כי התורה אמרה את עמיתך ואחז"ל עם שהוא עמך בתורה ובמצות אבל בזה נאמר לץ ושם נאמר ענינים אחרים אמנם לכן יאמר נא כי אסור להוכיח אותם רשעים שגופם הם קבריהם משום לועג לרש ואין עני אלא מן התורה ומן המצות כמשחז"ל לא אמרה תורה אלא הוכח תוכיח את עמיתך כאמור בד"א בימיהם שהיו מטילים ציצית במלבוש שלובשים לצורך עצמן כי הנה זה מורה כי כל המצות שהיו עושים היה לשמה לקיים מ"ש הרמב"ם ז"ל בכל דרכיך דעהו ולכן כאשר רשע יראה וכעס ליכא משום לועג לרש אבל אנו שאין אנו מכוונים בהם אלא לשם מצוה דווקא

ואין בנו כח לעשות כל הדברים לשמה בכל דרכיך דעהו אסור לעשות כן ולכן אמרו תמיה אני אם יש מי שיוכל להוכיח ואף על גב שאינם נגררים לא יוכיח אותם משום אל תוכח לץ כאמור כי יאמרו לא בא אלא לחרף אותנו שאין אנו' מקיימים המצות והני מילי כשהציצית מגולות כלומר כי זה המוכיח עושה רמזים וענינים המעורר לבם לחשוב שכונתו להכעים אותם אבל אם הם מכוסים כי הוא מוכיח כלאחר יד שלא לנוכח אלא כדרך סיפור בעלמא העושה עבירה פ' כך הוא עונשו וכדומה לזה מותר כי זה הוא כונת הפ' מ"ש אל תוכח לץ ר"ל לנוכח כי הנה התורה אמרה הוכח תוכיח דהיינו פעם ראשונה שלא לנוכח הוכח ופעם שניה תוכיח לנוכח לרשע אמנם לענין הלץ אל תוכח לץ לנוכח כלל פן ישנאך עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול ועובר על לא תשנא את אחיך בלבבך: [ב] יש נוהגים לקשור שני ציציות שבשני כנפים וכו' גם בדין זה ראוי לתת בו רמז ולא להוציא אותו חלק לפי כי כן כל ענייני המת ראוי לייסב אותם ברשע כי הוא מת האמיתי כאמור והענין כי הנה מאחר שהנחתי למעלה כי ארבע ציציות הרמז שלהם הוא להעיר לב האדם על ארבעה דברים שהם מונעים התחיה ולא יעבור על אחת מהם כדי שלא יכשל בהליכתו לעתיד לזמן התחיה ולכן יאמר נא יש נוהגים לקשור שני ציציות שבשני כנפים כלומר כי יהיה הרמז ללמד דאע"ג כי האדם מבטל השני דברים שמעכבים התחיה לא מפני כך לא יקום לזמן התחיה כי המבטל הארבעה דברים כולם לא יחיה אבל אם יעבור על שנים מהם אין מעכב ובזה יהי' מהביל ענין של המוכיח הנזכר ולכן אומר ולא הועילו כלום בתקנתם לפי כי אינו כן אלא כל העובר על אחת מאותם ארבעה דברים אין לו תחיה כנ"ל הנה זה הרמז הוא כנגד אותם המואסים ענין התוכחת עושים כך להכחיש המוכיחים: [ג] ואם נאמר כי הרמז הוא כנגד המוכיחים עצמן כך הוא אומר יש נוהגים לקשור שני ציציות וכו' דמאחר שהנחנו כי ראוי לעשות רמז כדי להחזיר הרשע בתשובה לכן הם קושרים השני ציציות כלומר כי נותן לרשע רמז כי המבטל שני דברים מן הארבעה המעכבים התחיה נחשב כאלו מבטל מצות ציצית כלומר ולא יהיה לו תחיה וטוב לא יהי' לרשע אפילו בההוא ענין בהווה כך הוא עושה לפני הקברו' שהם הרשעים כאמור ולא הועילו כלום בתקנתם שהרי מעיקרא הנה אלה רשעים ועוברים על המצות בפרהסייא ולכן אם יעשה לפניהם רמז למעשיהם פקר טפי ולא יועיל מהם כלום: [ד] במקום שנוהגים להסיר ציצית מטלית המת

המת בבית גומר בהוא פטור מן המצות כמש"ה במתים חפשי כמבהז"ל כלומר ובזה יהיה תוכחת מגולה נגבע בהוא מת בחייו מפני כי אין בו מצות ומי יודע אם פתאום יבא אידו ועבר מן העולם ולא יקיים המצות לכן אם הכתפים לובשים וכו' וזה יהיה כמו רמז וכיוי לאותם הנותים כהק סורות ומוסים התוכחת אוכל נמיהם בהו מתים עשו לרש דהיינו מפאז"ל אין עני אלא מן התורה ומן המצות דמאחר בהוא קבה עוקף ומוהם בתוכחת לומר כמו יהיה כאחד מהם ויגיע בלא עתו ומה מועיל לו מהם זו:

תוך ארבע אמות של מת או של קבר דיני בנבנה לבית הקברות: [ד] במקום שנוהגים לחבר ציצית מטלית המת בבית אם הבתפים לובשים ציצית איכא למיחש בהו משום לועג לרש:

ועתה אמרתי אגלה אזנך על דבר אמת ברוים הנגו וכן היה אומר מותר ליכנס בבית הקברות והוא לבוש ציצית והענין יובן עם מ"ב בזהר פרשת תרומה דף קמ"ב וז"ל גבורה סנדא נשמה גו גופיה דבורא היה עתג בנוקבא דעדן כגוונא דנשמה נפש אתיישבת גו קברא יתי תוגא נפש נשמה דאתיישבת גו גופ' בקברא אין היא קברה. הנה גו הגוף קליפה תקיפה עכ"ל נמצינו הנה מבואר מזה המאמר כי יש בחינה אנקלה הבה דהיינו הקליפה תקיפה וכן נלמוד מזה המאמר כי הקליפות הם סוד בית הקברות כנזכר וכן יאמר מותר לאדם שעין הקדוש מסטרא דקדושה להכנס בבית הקברות וכמו שבלא המין ואמר אנהיבם כהן היא דכתיב ויקחו לי תרומה ואמר פי' כן מותר לו להכנס לבית הקברות הוא גבול הקליפות והוא לבוש ציצית מאותם האורות עליונים ועוד אבותינו אף על גב כי נמצא בגלוי' סוד היבור צדיק וצדק במעבר נקב הגלות כנ"ל ואמר היבב מפני שברי הנהגו למעלה כי התכלת מועיל למנוע הבטת עין הרע של החיצונים שבקן נאמר ופרשו בגד כליל תכלת כמבוא' הרשעים התבוננה עיניהם מראות שנאמר וראו בני האדם וירא הם יראה עמי וכו' ועל ידי ראות התכלת נמנע מהם היזק הרואה ואין שולט עין הרע באדם הקדוש אע"ג כי נכנס נגבם גבולתם וזאת בלא יהי' נגרר הגלות על הקברות של הקליפות נפי שברי נתבאר כי הבעיה והכ"ה מתגברים בעבר קליפות כנזכר בתיקונים ולא היו בגלו הבי בנין לנערא נהו לעברא יקיימא ומנכותי בבל מבנה כנזכר שם ולכן הגיד כי מית' נכנס בזיהם של הקליפות הנגו והוא לבוש ציצית והוא בלא יהיה נגרר על הקברות של הקליפות אבל אם הוא נגרר על הקברו' של הקליפ' אסור מפו' נושא גרם הוא הדב' מ"ב בזה' פ' בלק דף קצ"ו בפ' אבל הנך אפבי' אבל הנהו מבשי ניה. אמר רבי אלעזר בגין דאין ברין בתבורא ומיד אתפרבן הנך חבילא הבבים אתפרבן בהאי בתבורא ואתפרבן מיד בגוונא דא היה סעדה בלא כנג הבר וגוקבא בהא יהיה בבקת לי' מיד מתפרבן עכ"ל הנה מבואר מן המאמרי' הנ"ל כי סטרא אחרא מתעוררי' נתתיקה הזכר עם הנקבה ומיד אתפרבן שנאמר יתפרדו כל פועלי און וכן כאשר האדם הקדוש' נגרר הגלות' שלו על בית הקברות בבם הקליפות נמצא בהוא לועג נרם נפי כי האדם דקדושה לבוש ציצית

בהוא מורה על היחוד והזיווג של צדיק וצדק זכר ונקבה בקדושה כלומר כי הם בנת אחים גם יחד ובסטרא אחרא לא כן הם יבוגים נעבות נפי כי לא אחר אסתרים כדלי' בסבא דמשפטים בנין כאשר האדם פוסק בהיא סוד הנקבה של הסטרא אחרא אמר' נפוטיפרע כהריים הלוה עבה לי עבדך מה שלא היה בו יכולת נעבות נפי בנסתרם כמבהז"ל לכן ויהר אפו בד"א בזימיהם שהיו מטילים ציצית במלבוש שלובשים לצורך עלמן והגה יש הפרש זה שלא ליכו נגרר על הקברות מותר דמשמע כי לעת הצורך נעבה הזוית עליון כדי לחוציא נבל נהמבין נהם הלכה אבל אנו שאין אנו מכוונים בהם אלא לשם מצוה דהיינו לשבות יחוד בין צדיק וצדק בכל עשה אסיר אפילו אין נגררין מטים עשו נרש כאמור והנו ממי בבחליות מגוני' כי אז מתפרדם' השנין ואולה מתים לועג נרש אבל אם הם מכוסים מותר דהיינו כסוד מעת קמן שאין מתגלים בו כל כך ומה גם בהיא רומז בסוד האור המופרן כנ"ל וכן מותר כאמור: יש נוהגים נקבור בני ציצית וכו' וכדי בלא נכואלה הלך דין זה אבאר הענין ע"ד הא"ג כי הנכנס לבית הקברות היינו רבות של הקליפות וכדי בלא יהיה הנכנס נבם עוצר מתים נועג נרם נכן קוברים בני ציצית יחדיו כי מותר בנתבאר נמעשה כי ד' ציצות הם מסבבים לאדם בכיס משפניו לצורך הזכר ושנים מאחריו לצורך הנקבה הנתונה באחורי הזכר וכן סברי מוזר כי כאשר היא קובר הבני ציצית הרומזים אל הזכר או אל הנקבה לחוד אז ימלא כנראה כי נסתלק החיבור שבין שניהם דמאחר שבשני ארבע ציצות מסבבות זו את זו א"כ מותר בקבר שנים יחד הרי נראה כאלו נתבטל המצוה שבהם והיחוד שביניהם אמנם לא היינו כגוס בהקברתם כי מאחר דאוכא ציצית הנה הוא מורה על יחוד המצוה בין צדיק וצדק מה שלא נמצא בבית הקברות בהם בסטרא אחרא מפני דלא אחר אסתרים ולא עביד פירין ואוכא מתים עושו נרם כנזכר: הנכנס לתוך ארבע אמו' של מת או של קבר דיני שבית הקברות יהיה ע"ד האמור כי אדם דקדושה נכנס תוך ארבע אמות של מת היא סטרא אחרא ממש בהוא מותר בכהנת בנשמים כפ' על פי בנים עדים יומת המת דא סטרא מת משיקרן אי של קבר שנאמר ויתן את רשעים קברו דינו כנכנס בבית הקברות כאמור ואין נצריך: במקום שנוהגים נחבר ציצי' מטלית המת וכו' הנה בזמן הזה אין נוהגים נחבר הציצית אנא מתקדשים נתנית שעו ציצית כבר והכל יודעים כי במתים חפשי מן המצות אמנם הטעם בית ה"י נראה כי אנו מלמדים במצוית ג' חפצות ביחד עם האדם נקבר יעבה עמו במאמר אם עשה יחד עשה מעט על בם שנאמר ומשוג קמן העבה על אמי וכן כאשר יקים האדם לזמן של התחיה ויעמוד יהיה לבוש מצוה כבר:

כד הנהגת לבישת הציצית ושכרה ועונשה ובו ו' סעיפים:

[א] אם אין אדם לובש טלית בת ד' כנפות אינו חייב בציצית וטוב ונכון להיות כל אדם זהיר ללבוש טלית קטן כל היום כדי שיזכור המצות בכל רגע ועל כן יש בו חמשה קשרים כנגד ה' חומשי תורה וד' כנפות שבכל צד שיפנה יזכור ונכון ללובשו על המלבושים. לפחות יזהר שיהיה לבוש ציצית בשעת התפלה: [ב] מצוה לאחוז הציצית ביד שמאלית כנגד לבו בשעת קריאת שמע רמז לדבר והיו הדברים האלה על לבבכם: [ג] טוב להסתכל בציצי' בשעת עטיפה כשמברך: [ד] יש נוהגין להסתכל בציציות

[א] **אחר** כלומר להגיד מענין הציצית החיוב הנמצא בו חזר והגיד כי אם אין אדם לובש טלית בת ארבע כנפות אינו חייב בציצית כלומר אתה בן אדם אל יהיה בעיניך למשא כבד ענין הציצית אשר העירותיך עליו דכמה תנאים ודקדוקים בכל מעשיו ובכל פרטיו כי רבים הם עתה שים לבך מש"ה אם צדקת מה תתן לו ולכן התבונן כי אם אין אדם לובש טלית בת ארבע כנפות אינו חייב בציצית לכן אם רצונך שלא לטרוח ולא לקיים המצוה הרשו' בידך לפי כי הבחירה היא מסורה ביד האדם כמ"ש הרמב"ם ז"ל אם ירצה האדם יהיה במדרגת מרע"ה ואם ירצה יהיה כירבעם בן נבט ואיהו דאפסיד אנפשיה משגם בחינות של שלימות שהם בגוף ונפש ראשונה הוא בהווה בשעה שלובש הטלית בשעה שמברך אשר קדשנו במצותיו כי בזה הוא קונה לעצמו רוח חדשה והשגה בקבר שנאמר בשכבך תשמור עליך כמשחז"ל בשכבך בקבר והשלישי' יותר בה לזמן התחיה שנאמר מארבע רוחות באי הרוח כאמור ולכן ההפך מובן מעצמו אמנם טוב ונכון להיות כל אדם זהיר ללבוש טלית קטן כל היום כדי שיזכור המצות בכל רגע לפי כי על ידי הראיה תבא הזכירה כנ"ל וכפי מה שנתבאר למעלה מה מאד מועיל הציצית בעצם האדם לכן ימצא בו תמיד כי יהיה מתמיד תוספת הארה בבחינת הרוח שבקרבו והוא מועיל להבין בתורה כמש"ה לב טהור ברא לי אלהים על ידי ל"ב חוטין של ציצית ובכן ורוח נכון חדש בקרבי והזהיר ללבוש אותו גם בלילה מועיל לו לענין סור מרע כנ"ל כי מאחר שהציצי' הציל מאשה זונה כמעש' שהי'. מכל שכן כי מציל מהרהורים רעים והנה אלו הרמזים שכתב הגאון ז"ל טוב לכוין בהם אבל העיקר הוא מ"ש בזוהר פ' פנחס דף רכ"ו וז"ל אמר קב"ה למשריין דלעילא מאן דמצלי בין יהא גבור בין יהא חכם בין יהא עשיר בזכוון גבור חכם בתורה ועשיר במצות לא ייעול בהיכלא דא צלותיה עד דתחזון בי' סימנין אלין דיהב גרמיה בי' בעשר תיקונין דילי ובג"ד אוקמוה מארי מתניתין אם הרב דומה למלאך ה' וכו' למאן דיהא רשים באלין סימנין בלבושיה תקבלון צלותי' סימנא חדא דיהא רשים בצלותי' בתכלת בכנפי מצות ציצית דאיהו דמי לרקיע וכו' הנה מבואר מדברי המאמר השלימות שהאדם קונה על ידי שלובש הטלית ושם נאמר כי בזכות הציצית ניצול האדם מארבע קליפות דאינון תהו ובהו וכו' ומתגלה אור הויה ולכן על יסוד זה יבא מכוון ה' קשרים כפולים רמז לעשר תיקונין הנזכר. במאמר כדלקמן עוד מבואר הענין בזוהר פ' שלח לך דף קס"ג וז"ל תמים תהיה עם ה' אלהיך וכו' בר נש אצטריך למהוי בכל יומא ת"ש י"ש וכו' במה אשתכיד ב"נ תמים דיהא ת"ש י"ש תם כמה דאתמר י"ש כל אינון דרגין קדישין דיליה אקרון יש וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ע"י שילבש האדם הטלית בכל יומא אעדי מניה דרגין נוכראין ועאל לגו דרגין קדישין כנ"ל שלכן יובן מה שאנו אומרים מהר והבא עלינו ברכה ושלו' מארבע כנפות הארץ וסמיך ליה ושבור עול הגוים מעל צוארינו ולכן יהיה האדם זהיר ללבוש ציצית בשעת התפלה כי מרויח כמה דברים ראשו' יהיה לו לב טהור ורוח נכון כי הוא פורק ממנו עול ארבע קליפות ותתקבל תפילתו כאמור במאמר: [ב] מצוה לאחוז ציצית ביד השמאלית דכיון שהשמאל אינה רגילה במצות כמשחז"ל רק לענין התפילין ולכן נמי יאחוז בידו השמאלית הציצית וישים ארבעתם כנגד לבו כדי לזכות למש"ה לב טהור ברא לי אלהים וכו' כאמור וזה יעשה כשאומר מהר והבא עלינו ברכה ושלום מארבע כנפות הארץ כי יש רמז בדבר והוא כי הנה כנגד הגאולה אנו שואלים מהקב"ה שיקבץ נפוצות נדחי ישראל כמו שהבטיח אותנו בתורה אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' וכו' ואמנם עיקר כונתינו הוא על גלות הנשמות כדאיתא בתיקונים וז"ל כצפור דא שכינתא נודדת מקינה דא ירושלים כן איש אילין אינון נשמתין דאזלין ערטילאין בתר קב"ה ושכינתיה ולכן בעבור זה אנו מתפללי' ועל עיקר זה אחז"ל אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף. הוא בחינת הקליפה הנקראת גוף לפי שהיא גוף ולא רוח כאשר נתבאר במקומו. ויניח הציציות כנגד לבו בשעה שקורא ק"ש שנאמר והיו הדברים האלה על לבבך עד שיאמר אמת ויציב וכו' ותורתך ודברך ישים על לבו ואחר כך יניח אותם: [ג] טוב להסתכל בציצית בשעת עטיפה כשמברך מאחר כי כל תועלת הציצית הוא ע"י ראיה שנאמר וראיתם וזכרתם ומה גם כי אז יוכל לכוין בכל הפרטים ואחר כך מתעטף בו כאמור: [ד] יש נוהגים להסתכל בציצית ולשים אותו על העינים כשמגיעים לוראיתם אותו וימצא לאדם בזה סור מרע ע"י הראיה שלא יבא להסתכל בדבר רע ומתקיים מש"ה אל תפנו אל האלילים כפשוטו גם מקיים מ"ש הרשב"י ע"ה אסור לאסתכלא בנשי עממין ואתי לידי יראת ה' בלבו שנעשה לו לב טהור והיינו ועשה טוב ומה טוב חלקו. אם יכול לכוין בשעה שהוא אומר וראיתם אותו לקבל אור משני שמות העולה כל אחד בגי' עין ובזה ינצל מעין הרע. כנ"ל ולקמן יתבאר שני ענינים הללו וזהו אלי כונת הפ' בן פורת יוסף וכו' מפני

שה

מה זכה יוסף שאין שולט בו עין כמשחז"ל שלא עין בעבור שהיה נמשך עליו השגחת עין העליונה הנקראה עינא פקיחא כנזכר בזוהר ובכלל השגחה זו נמשך נמי הארת שני עינים שהם שני פעמים קנ' כדלקמן לכן יכנע עין הרע מאדם המכוון בהם ולא יקטרגו עליו בשעת התפילה :

[ה] כשמסתכל בציצית וכו' כבר נתבאר כי כאשר יאמר מהר והבא עלינו ברכה ושלום מארבע כנפות הארץ צריך האדם לאחוז הארבע ציציות דהיינו כי צריך להקיף הטלית וליתן אותו על כתפיו ואיתא בילקוט כל עצמותי תאמרנה אמר דוד אני משבחך בכל איברי ומקיים בהם המצות בראשי אני רופפו וקורא בתפילתי וכו' בחזה הציצית אני מביט כנגד הלב כל זמן שאני קורא ק"ש שנאמר והיו הדברים האלה על לבבך מאחרי ומלפני השלכתי שני כנפים של טלית בשעה שאני עומד בתפלה וכו' ולכן כשאומר מארבע כנפות הארץ ראוי לעשות כך כדי שיהיו שני ציציות מלפניו ושנים מלאחריו כאמור :

[ו] גדול עונש המבטל מצות ציצית וכו' כי הנה אפילו בעה"ז נענש עליה כי הא דאמר המלאך לרב קטינא בעידן רתחא ענשינן אעשה וכבר אחז"ל בברכות מפני מה פרשת ציצית קבועה בק"ש אמר ר"י מפני חמשה דברים שיש בה מצות ציצית יציאת מצרים עול מצות ומינות הרהור עבירה הרהור ע"ז וכו' ולכן המבטל מצות ציצית עצמה מן הראוי הוא להיות עונשו גדול לפי כי כאשר יאמר פרשת ציצית שהיא עיקר לכל הדברים אלו הוי כאלו מבטל דברים הללו מאחר שנאמר וראיתם אותו ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם זו מינות וע"ז ומה גם לענין האמור כי מצות ציצית הוא גורם טובה לאדם בשלש' זמנים בגוף ונפש ובכל יום זוכה לרוח חדשה כי כאשר מתעטף בציצית אז מתקיים בו מש"ה כי רוח מלפני יעטוף וגם אחרי מותו שנאמר בשכבך תשמור עליך ואז הוא נמי בגוף ונפש וגם לזמן של התחיה שנאמר ונתתי רוחי בכם וחייתם ככ"ל א"כ נמצא גדול עונש המבטל מצות ציצית כלומר איהו דאפסיד אנפשיה ומה גם כי מענישין אותו כדבר האמור שאמר המלאך לרב קטינא בעידן רתחא ענשינן אעשה : ועוד נמצא למבטל מצות ציצית עונש גדול לאחר מיתה הוא מ"ש בזוהר פרשת שלח לך דף קע"ד וז"ל ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך ה' מאי קא חמא דהוה קאים קמי מלאכא ומתלבש בלבושין מצולכלכין עד דכרוזא נפיק ואמר הסירו הבגדים הצואים מעליו וכו' מאי קמשמע לן דכל בר נש דלא זכי בהאי עלמא לאתעטפ' בעטופ' דמצוה ולאתלבשא בלבושא דמצוה כד עייל בההוא עלמא קאים בלבושא טנופא דלא אצטריך וקאים בדינא עליה ת"ח כמה לבושין מזדמנין בההוא עלמא וההוא בר נש דלא זכי בהאי עלמא בלבושין דמצוה · כד עייל להאי עלמא מלבשין לי' בחד לבושא דאשתמודע לגבי מאריהון דגהינ' והוא לבושא ווי למאן דאתלבש ביה דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין לאחדא ביה ועיילי לי' לגהינם . ושלמה מלכא צווח ואמר בכל עת יהיו בגדיך לבנים עכ"ל לעניננו והנה הדבר מבואר מזה המאמר כמה גדול עונש המבטל מצות ציצית שהרי מלבישים אותו בגדים צואים ומכניסים אותו לגהינם ועל הגוף נאמר לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה מדקאמר בכנפות ולא אמר בקצות משמע שנאמר הכתוב לרמוז על כנפות הציצית שלכן אנו שואלים מהשי"ת בכל יום מהר והבא עלינו ברכה ושלום מארבע כנפות הארץ ולתת רמז לדבר על איזה רשעים הפ' מדבר לזה אמר מלת ממנה הוא נוטריקון "מבטל "מצות "עונש "הציצית. הוא ר"ת ממנה וגדול שכר המקיים מצות ציצית שנאמר חונה מלאך ה' וכו' גם בזה מצאתי און לי רמז לדבר כי פסוק חונה מלאך ה' כלו עולה בגי' תרל"ה וכן לסוד הציצית בגימ' תרל"ה כי מלת ציצית חסר רוצה לומר לסוד הציצית המקיים אותו חונה מלאך ה' אצלו ומציל אותו מכל רע בעה"ז ועוד ויחלצם יחלץ יניח עצמותיו בקבר ישוב ויחזקם בעולם התחיה כל הכתוב לחיים :

בציציו' כשמגיעי' לוראית' אותו וליתן אותם על העינים ומנהג יפה הוא וחבובי מצוה : [ה] כשמסתכל בציצית מסתכל בשני ציציות שלפניו שיש בהם י' קשרים רמז להויות וגם יש בהם י"ו חוטין וי' קשרים עולים כ"ו כשם ההויה : [ו] גדול עונש המבטל מצות ציצית ועליו נאמר לאחוז בכנפות הארץ וגו' והזהיר במצות ציצית זוכה ורואה פני שכינה :

עוד ירצה במאמרו להודיע כמה מעלות טובות למקום עלינו אשר קדשנו במצותיו ונוסף עוד שנתן כח ביד האדם הגשמי להעיר מדות העליונות ע"י מעשיו וקרב אותם אחד אל אחד והיו לאחדים במעשה ידיו ולכן יאמר אם אין אדם לובש טלית בת ארבע כנפות אינה חייבת בציצית כלומר דהאלו לענין סור מרע שהם מל"ת הוא רע ומר על העובר על אחת מהנה שלא המה דברי חז"ל בילקוט הבונה בשמים מעלותיו וכו' משל למה"ד למדינה העומדת על הספינות כל זמן שהספינות קשורות זו בזו המדינה עומדת נתפרדו הספינות נפלה המדינה כך הבונה בשמים מעלותיו אימתי בזמן כי ואגודתו על ארץ יסדה ולכן יאמר נא כי בענין העדר המצות לא כך הוא רק כי אם אין אדם לובש טלית בת ארבע כנפות אינה חייבת בציצית כלומר כי נעשה ענין העדר והיינו ההפרש הנמצא בין מ"ע למל"ת דהאלו העובר על אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה הוא גורם פגם למעלה אמנם המונע עצמו ואינו מקיים מ"ע הוא גורם העדר למעלה כדאיתא בזוהר מאן דפשע בחד מפיקודייא דאורייתא כמאן דפשע בגופא דמלכא ועליו נאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כביכול וקרוב הדבר לשמוע דמאחר כי הנשמה היא חלק אלוה ממעל כמשחז"ל לכן ימצא כי כאשר משלים האדם את נפשו נשלם אותו החלק וכאשר מתחסר מצוה כאחת מנשמתו כך מתחסר נמי מאותו חלק העליון ולכן נאמר אם צדקת מה תתן לו וכו' כי הנה פ' אחר הוא אומר אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח אמנם בפ' זה ירצה להגיד

להגיד לאדם בדרך רמז כמה המעשה שלו גורם למעלה וכן הוא אומר התבונן אם צדקת מה תתן לבוראך לפי כי שמים אין שם רק הויה וכ"ח אותיות שאמר ועתה יגדל נא כח ה' רוצה לומר כי משם הויה שהוא יגדל ויתפשט במלוי עד שיהיה כ"ח בגימ' ולכן יאמר אם צדקת אז שם מ"ה תתן לו לבוראך לפי שמתגלא ומתפשט שם הויה ע"י מעשיך הטובים ונעשה מ"ה בגימטרי' ומודע אשר הוא אדם בגימ' אמנם ורבו פשעיך מה תעשה לו כלומר מהתפשטו' שם מ"ה הנזכר חוזר ומתמעט כביכול ונעשה מספר לו כזה יו"ד הו"ה לפי כי אות יוד לעולם לא יתמעט כנודע ליודעי חן ולכן יאמר לא טוב והגון הוא להיות כל אדם לובש טלית קטן לפי כי כן הוא גם כן למעלה כדאיתא פ' פנחס דף רכ"ו וז"ל אמר קב"ה למפריין דלעילא מאן דמלי' וכו' לא ייעול בהיכלא דא לגותיה עד דתחזון סימנין אילין ביה דיהיב גרמיה בי' בעשר תקונין דילי וכו' סימנא הדא דיהא רשים בגלותיה בתכלת בכנפי מצות ציצית דאיהו דמי לרקיע דאיהו מטטרון דיוקנא דיליה עכ"ל לעניינו עוד שם נאמר ז"ל ובג"ד אוקמוה שיעור ציצית שהקטן מתכסה בו ראשו ורובו ואהי איהו דאתמר בי' ונער קטן נוהג בם ואהי איהו נוהג בארב' חיוון דאינון ד' ואיהו כליל בשש מעלו' לכסא דאינון ו' ובגין דאיהו כליל עשר מתלבשין ביה עשר ספירן וכו' הנה מבואר מזה הסוד של טלית קטן שילבש האדם על כונה זו ועוד הובא לקמן דף רכ"ז וז"ל ותרין גוונין רשימן בטלית חד חוור וחד תכל' וכו' ועל תרין גוונין רמיזין רבנן מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן למהוי ברתא דמלכא ק"ש יחודא דקב"ה כליל מתרין גוונין אלין דאינון יהוה אדני רחמי ודינא וכו' למהוי כסא דין וכסא רחמים וכו' אלא לקבל כרסייא דאי' לי' ע"ב גברי' דיהא בר נש רשי' בע"ב קשרי' ותליין דליליי' וכו' דאינון ח"י קשרים ותליין לכל סטרא דכרסייא דאיהו ה' לכל סטרא בד' חיוון דכרסייא דאינון ד' ובית דרגין דכרסייא וכו' שש מעלות לכסא דסלקין שית מאה ציצית בתרין יודין ואי הכי יוד הא היריך באתר' הכי סלקא בכל סטרא בד' כנפי ציצי' ותלת עשר חוליין דציצית אינון תרי"ג וכו' והלשון ארוך שיש לשך בו כי הנה כמה השגות וסודות נמצאו בו שראוי לכוין האדם בשם או בקצת מהם כפי רוחב לבו ושכלו והנה נתבאר הכוונות של הטלית קטן וטלית גדול הכל באורך והצורך הגדול ללבוש טלית גדול בשעת התפלה מפני כי כן צוה ה' למפריין דלעילא לא תיעול בהיכלא דא לגותא מאן דלא רשים בסימנים אלין בכנפי מצוה עכ"ל: מצוה לאחוז הציצית ביד השמאלית וכו' הנה לא נעלם מעין כל קורא בזוהר כי הכלה תמיד היא נאחזת מקו השמאל שלכן היא נקראת בית אלהים כדאיתא בזוהר פרשת בראשית והיתה בתיקונים איהו בגלא ואיהי בסוד ולכן מצוה לאחוז הציצית שהוא דוגמא לכלה עם הצדיק עכ"ל. שאמר מכנף הארץ זמירות שמענו וזה שיהיה ביד השמאלית הוא יהיה רמז למש"ה שמאלו תחת לראשי ויתן אותם כנגד לבו כשאומר והיו הדברים האלה על לבבך והיינו משחז"ל שאלה כנסת ישראל מהקב"ה שימני כחותם על לבך אמר לה הקב"ה בתי לא שאלת כהוגן הלב פעמים נגלה פעמים מכוסה אבל כן על כפים חקותיך וכו' ולכן להודיע לעין כל שהקב"ה עתיד לקיים שאלת כנסת ישראל באמרה שימני כחותם על לבך והוא אמר לא אלא ביד לכן נותנים הציצית כנגד הלב כשאומר והיו הדברים האלה על לבבך והיינו הרמז לדברים שאלה כנסת ישראל מן הקב"ה והיו על לבבך להאמין כי כן יהיה והם נתונים ביד לקיים מ"ש הקב"ה הן על כפים חקותיך ואף על גב כי מה שאמרה שימני כחותם הם התפילין מכל מקום התפילין הם מונחים על הלב מטעם כדלקמן אבל ענין זה היינו כנגד הלב מבואר שהם כנגד הל"ב חוטין של הציצית והסוד כדאיתא ויקח את מגלעותיו כתרגומו מסערוהי: טוב להסתכל בציצית בשעת עטיפה כשמברך לקיים מש"ה ישר יחזו פנימו כדאיתא בזוהר כשמסתכל עין עליון בעין התחתון ונאמר אשר עין בעין נראה אתה ה' ונאמר כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון דאף על גב שנאמר תמיד עיני ה' אלהיך בה ולא נתקיים אמנם לעתיד מתקיי' כי עין בעין יראו אימתי בשוב ה' ציון וכדאיתא באדרא רבה: יש נוהגים להסתכל בציציות וליתן אותם על העינים כשאומר וראיתם אותו ועיקר הכונה הוא להמשיך אור בציציות שהם בסוד הכלה שנאמר בה מכנף הארץ כנזכר לעיל והוא סוד מ"ש בזוהר בסבא דמשפטים עולימתא שפירתא דלית לה עיינין שמדבר על רחל לפי שנאמר ועיני לאה רכות אמנם רחל אינו משבח אותה בעינים אלא ורחל היתה יפת תאר וכו' ולא נזכר בה בחינת עינים ואין הענין מדבר בגשמות כמו שהשגו המקובלים הראשונים ולכן צריך להסתכל בציצית פעם אחר פעם כדי להמשיך לה בחינת שני עינים אמנם בהסתכלות פעם הראשונה מכוין בשם אהיה דההין העולה קנ"א חסיר השורש שהוא כ"א נשאר ק"ל בגימטריא עין בהסתכלות פעם שניה מכוין בהויה בשבאה כזה יוד יוד הא יוד הא ואו יוד הא ואו הא הרי בגימטריא ק"ל כמנין עין וממילא משתמע כי ימשך הארה נמי לאדם המתכוין בזה כך פירש מורי הרב האלהי זלה"ה: גדול עונש המבטל מצות ציצית וכו' מאמר שאמרתי כי המצות השורש שלהם הם בשיעור קומה העליונה ומאן דפשע בחד מנהון כמאן דפשע בגופא דמלכא כנאמר הפוסקים כי כל"ל התבונן בשכלך כמה שיעור ראוי להיות לאדם זה ועוד אחז"ל למלך שאמר לעבדו הבא לי מרגליות אחת טובה ולאחר אמר הבא לי זכוכית אחת ושניהם לא הביאו כלום כי הנה אין ראוי להענים אותו שלא הביא המרגליות לפי כי לא תמצא אמנם ירבה העונש על אשר לא הביא הזכוכית המוצלא בהשפה כך בזמן התכלת שלא היה מצוי בנקל אין להענים עליו אבל על הלבן הנמצא בריבוי המתרשל ואינו לובש אותו ואינו מניח ציצית בפרט בתפילת המנחה שהוא עת רצון כמשחז"ל לעולם יהיה אדם זהיר בתפילת המנחה שהרי אליהו ז"ל לא נענה אלא בשעת המנחה וכו' ולכן עונשו גדול ועליו נאמר לאחוז בכנפות הארץ הוא ארץ החיים וינערו רשעים ממנה ר"ל השורש שיש להם שם כנודע והזהיר בציצית זוכה ומקבל פני שכינה

ויש

ויש לי לתת רמז בענין זה כי הנה כאשר תחבר מספר אותיות זכי"ר. בציצי"ת עולה בגימטריא תתי"ד וכן עולה אותיות זוכ"ה ומקבי"ל פנ"י שכינ"ה בגי' תתי"א תן. זה כנגד זה נמצא זהיר בציצית יותר שלשה לרמוז על עיקר אשר אשר נתבאר בתחלה כי לובש ציצית מלביש עצמו שלש פעמים תחלה בהווה בשעה שלובש הציצית ומתכוין בו קונה לעצמו רוח חיים ופעם שנית במותו שנאמר בהתהלכך תנחה אותך בשכבך בקבר כמשחז"ל ובהכי נק' חי כי כן. הצדיקים נק' חיים שנאמר ובניהו בן איש חי ומה גם על ידי הציצית דאית ביה ח"י חוליין וקשרין כנזכר בזוהר ולכן ראוי להלביש טלית כשר למת כי לכן נקרא חי והשלישית יותר גם לזמן של תחייה שנאמר בפתחי את קברותיכם וכו' ונתתי רוחי בכם וחייתם הרי שלש פעמים "יחיה "הנשמה "והגוף "הלובש ציצית כל הכתוב לחיים בירושלים:

הלכות תפילין

כה דיני תפילין בפרטות ובו י"ג סעיפים:

[א] אחר שלבש טלית מצוייצת יניח תפילין שמעלים בקדש והמניחים כיס התפילין והטלית לתוך כיס אחד צריכים ליזהר שלא יניחו כיס התפילין למעלה כדי שלא יפגע בהם תחלה ויצטרך להניחם קודם הטלית כדי שלא יעביר על המצות: [ב] מי שהוא זהיר בטלית קטן ילבשנו ויניח תפילין בביתו וילך לבוש בציצית ומוכתר בתפילין לבית הכנסת ושם יתעטף בטלית

[א] "יכתיר "הוד "והדר "האיש הישראלי ליוצר הכל אשר קרבנו לעבודתו במעמד הנבחר ונתן כתר בראש כל אחד שנאמר ואתן כתר. תפארת בראשך ואעדך עדי ונוסף עוד אהבתו אלינו כי גם אשר חטאנו לו. ונאמר הורד עדייך מעליך ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב חזר ונתן לנו עטרת תפארת במצות תפילין שנאמר פארך חבוש עליך אשר על ידי מצוה זו האדם עולה במעלות רמות הלא הדבר האמור במצות ציצית כי אף על פי שהקב"ה מקדש עמו ישראל מלידה ומבטן ומשתתף עמהם כמשחז"ל איש ואשה זכו שכינה ביניהם ולכן באותה טיפה נותן הקב"ה חלקו כדין של שותפין שנותן כל אחד חלקו לתוך כיס אחד וכל זה יהיה להם יען שהם בני אבות שלכן נקראו ישראל חבל נחלתו מה החבל משולש חוטים כך הם ישראל שלישיה מן האבות ובפי' שלי על התורה שם נאמר שנקראו ישראל כמשחז"ל למלך שהיה לו מפתח קטן ונתיירא שלא יאבד עשה לו שלשלת גדולה וכו' כך שתף שמו הקב"ה עם ישראל והיינו שם יה אשר. בין איש ואשה הרי הם חבל נחלתו שלכן נאמר סולו לרוכב בערבות ביה שמו ונאמר רוכב שמים בעזרך שנאמר ששם עלו שבטים שבטי יה. וכו' כאשר מפורש במקומו ולכן נתן לנו הקב"ה מעשה המצות כמו ששנינו רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות לעלות ממדרגה למדרגה עליונה ממנה כדי להשלים האדם נפשו רוחו ונשמתו כדי להיות מרכבה לשמו יתברך כי כאשר האדם זוכה על ידי המצות עולה מעולם לעולם יותר עליון ממנו עד שנעשה בעצמו מרכבה להקב"ה שנאמר לא ידעתי נפשי שמתני מרכבו' עמי נדיב ולכן יאמר נא הדין אחר שלבש טלית מצוייצת יניח תפילין לפי שמעלין בקדש הוא הגדלה בענין הציצית שנתבאר למעלה דאף על גב כי האדם כולל בנפשו שלשה חלקים הנקראים נפש רוח נשמה אמנם על ידי מעשה המצות קונה מדרגות עליונים כדאיתא בתיקון דף קמ"ו ז"ל ובג"ד אי בר נש לא אנח תפילין וציצי' במה ישכב בגלותא וכו' ובזכות פקודין אלין ירתין בני נשא תלת קטרין דאינון נשמתא ורוחא ונפשא וזה מן העולמות העליונים כדאיתא פרשת משפטים זכה יתיר יהבין ליה רוח זכה יתיר יהבין ליה נשמה והנה שם נאמר כי על ידי מצות ציצית האדם יזכה לבחינת רוח חיים שנאמר מארבע רוחות באי הרוח ולכן אחר שלבש טלית מצוייצת דהיינו כי על הסתם יזכה לתוספת רוח כאמור אחר כך יניח תפילין דהיינו כדי לזכות לתוספת נשמה לפי שמעלים בקדש ממדרגה למדרגה כדאיתא בזוהר פרשת בלק דף קס"ג וז"ל כגוונא דא בר נש דלביש ציצי' אתעבד בכל יומא הא ים תם בארבע כנפים מתתקן כדקא יאות ים בכסוא תכלת דגונא דשבעין דרגין דימא. כד סגירא ביפא אסתכל בהאי בר נש לא יכיל לאבאשא ליה בעינא בישא. וכדין איהו תם ים עם ה' אלהיו ממש בתקונא הדא איהי לעילא ואיהו לתתא לבתר אסתלקת איהי גו דרגין עילאין אוף הכי בר נש אסתלק איהו לבתר בתפילין גו דרגין עילאין וכו' ואיתא בזוהר פ' במדבר דף ק"כ וז"ל עובדא דקדמיתא בשעתא דבר נש קאי. בעי לדכאה גרמיה בקדמיתא לבתר יקבל עליה האי עול לפרשא על רישיה פרישו דמצוה לבתר יתקשר קשורא דיחודא דאינון תפילין וכו' ובדברי חז"ל ראשך עליך ככרמל אלו תפילין שבראש לכן בא המאמר ברוב ענין לרמוז כי על ידי מצות תפילין קונה האדם תוספת נשמה והיינו שמעלין בקדש ולכן בא הרמז ברוב ענין כי צריך. לשי' התפילין למעלה ולכן המניחים כיס התפילין שהרמז שלהם הוא בחינת תוספת נשמה עם הטלית שהוא סוד תוספת הרוח צריכים ליזהר שלא יניחו כיס התפילין למעלה כדי שלא יפגע בהם תחלה ויצטרך להניחם קודם הטלית. ולא יעבור על המצות ואין צורך לדחות סברות האחרות ולמה מניחין תחלה הציצית דמאחר דבפירוש אתמר בזוהר כי תחלה מניחים הטלית לפי שהיא קדושה קלה ואחר כך אסתלק גו דרגין עילאין כשלובש תפילין אין צורך עוד להאריך בזה שאם באתי לדחות הסברות הנמצאות בכל דין יכלה הזמן ואין הרצון לאהבת הגילוי רק להעמיד הדין על דבר אמת והנה נתבאר נמי כי התפילין הם רמז לעולם יותר עליון כי משם נמשכת הנשמה לאדם וכדאי' בתיקוני' מעשיה נפשין מיצירה רוחין מבריאה נשמתין לא נשאר טעם זולת זה: [ב] מי שהוא זהיר בטלית קטן ילבשנו ואחר כך

בטלית גדול: [ג] הרא"ש היה מסדר הברכות עד עוטר ישראל בתפארה ואז היה מניח התפילין ומברך עוטר ישראל בתפארה: [ד] צריך שיהיו התפילין עליו בשעת ק"ש ותפלה: [ה] יכוין בהנחתם שצונו הקדוש ברוך הוא להניח ד' פרשיות אלו שיש בהם יחוד שמו ויציאת מצרים על הזרוע כנגד הלב ועל הראש כנגד המוח כדי שנזכור ניסים ונפלאות שעשה עמנו שהם מורים על יחודו ואשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו וישעבד להקדוש ברוך הוא הנשמה שהיא במוח וגם הלב שהוא עיקר המחשבות והתאוות ובזה יזכור הבורא וימעיט הנאותיו. יניח של יד תחלה ויברך להניח תפילין

יניח תפילין בביתו וכו' הענין להודיע ולקיי' מ"ש בזוה' פ' ואתחנן דף רס"ה וז"ל אמר רבי שמעון בשעתא דבר נש אקדים בפלגות ליליא וכו' בצפרא אנח תפילין ברישיה ותפילין ברשימא קדישא בדרועיה ואתעטף בעטופ' דמצוה ואתי לנפקא מתרע' דביתיה וכו' ארבע מלאכין קדישין מזדווגן עמיה ונפקין עמיה מתרעא דביתיה ואוזפי ליה לבי כנישתא ומכרזי קמיה הבו יקרא לדיוקנא דמלכא קדישא הבו יקרא לבריה דמלכא לפרצופא יקרא דמלכא רוחא קדישא שרייא עליה אכריז ואמר ישראל אשר בך אתפאר וכו' ומאן דייעול קמיה לבי כנישתא כד נפיק מתרעיה ולא תפילין ברישי' ולא ציצית בלבושיה ואומר אשתחוה אל היכל קדשיך ביראתך קב"ה אמר אן הוא מוראי הא סהיד סהדותא דשקרא וכו' ולכן יאמר נא מי שהוא זהיר בטלית קטן ילבשנו וכו' ומכ"ש מי שמניח אותו בלילה ואינו פושט אותו יניח תפילין בביתו וילך לבוש בטלית מוכתר בתפילין לבה"כ כדי שיזכה שיאמר עליו רוח הקדש ישראל אשר בך אתפאר ואחר כך ילבש ויתעטף בטלית גדול אמנם מי שרגיל לילך לבה"כ לימנות מעשרה ראשונים קודם עלות השחר עדיף טפי לפי כי הוא נוטל שכר כנגד כלם והוא מקיים מש"ה ברוב עם הדרת מלך כדאיתא בזוהר ואחר כך מתקדש יותר בעטיפת ציצית ואחר כך עול' במעלות קדושת התפילין לקנות לו תוספת נשמ' וגם כי האדם אינו מקיים להניח התפילין בביתו לא יגרע משלימות הנמצא בלבישת הטלית והנחת התפילין כל אחד כפי בחינתו בהיותו בבה"כ עדיף כמדובר: [ג] הרא"ש הי' מסדר הברכות עד עוטר ישראל בתפארה וכו' הן אמת דמסתברא כי יותר טוב הוא לברך ברכה זו קודם שיניח התפילין לפי כי ברכה זו לא נתקנה על שבח התפילין אמנם על כל דבר שהוא צורך אל האדם אנו משבחים להב"ה כאשר יבא לקמן משים הכובע או מצנפת בראשו מברך עוטר ישראל בתפאר' ולקמן יתבאר כי כל אלו הברכות הם בעבור מה שעש' הב"ה לישראל במצרים ולקח אותם גוי מקרב גוי ועש' עמהם כל הטובות הללו ולכן אף על גב כי כל אלו הדברים הם בהשוא' אחת לישראל ולאומות עכ"ז אנו מחוייבים לשבח להב"ה לפי כי הוא בכבודו עש' עמנו כל אלו הדברים כאמור על ידי יחזקאל כדלקמן אמנם מכל מקום מדת חסידות הוא וראיתי מורי הרב זלה"ה שהי' נוהג לפעמים אומר כל הברכות לאחר שהי' לובש טלית ותפילין ופעמים אומר הברכות קודם נמצא כי אין דבר זה לעיכוב אלא שהיא שלימות. יותר כי טוב להודות לה' והוא מעוטף בציצית מעוטר בתפילין ואמנם כבר נתבאר כי האדם שהוא שוחר

טוב בליל' יש לו לברך כל הברכות שהרי נתחייב בהם ומברך ברכות התור' ואח"כ יושב ועוסק בתור' עד אור הבקר שהגיע זמן התפל' כמו ששנינו מעש' בר' אליעזר ור' יהושע וכו' ואמרו להם רבותינו הגיע זמן ק"ש של שחרית וצריך שיהיו עליו התפילין בשע' ק"ש ותפל'. לפי כי הנ' חז"ל אמרו הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו שכיון שהוא קורא וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך נמצא שמעיד עדות שקר אמנם לפי דרכי מאחר כי התועלת לאדם בהנחת התפילין הוא כי מרויח תוספת הנשמ' אשר נמשך עליו מחדש והנ' לא נשלם הענין אלא עד שיקרא ק"ש מפני כי הנחת התפילין הוא ענין מעש' וק"ש הוא הדיבור ואם אין מצורף המעש' עם הדיבור בהשואה אחת אינו מועיל לו כדאיתא בזוהר פרשת במדבר בקדמיתא אצטריך עובדא וכו' כנ"ל ומה גם כי בזה יהיה תוספת הארה בעצם האדם לבחינות שלמטה ממנה שהם נפש ורוח שנאמר ויהי האדם לנפש חיה מתרגמינן לרוח ממללא הנה מבואר מזה כי עיקר הנפש והרוח הוא שלימות הדיבור: [ה] יכוין. בהנחתם שצונו הב"ה להניח ד' פרשיות אלו וכו' הנה כבר נתבאר למעלה בכל הדברים האמורים שיכוין האדם בהם כי טוב להודות לה' על זה הדרך ולשעבד כחותיו לשמו ית' ולהודות לפניו כי הוא בעל הכח והיכולת אמנם כל עיקר הכונות האמור' הללו הם אמורו' ומסודרו' למי שקצרה דעתו ולא חלק לו בבינה והיה כעם ככהן קטן וגדול בהשואה אחת אמנם אם נאמר שיאמין האדם על דרך מה שתקנו חז"ל בתחלת שאלותיו של אדם אתה חונן לאדם דעת וכו' וכן נמי בתפילין ויהיה ע"ד מה שנת' אצלי בפי' התורה במאמר מדרש משלי ר' אליעזר אומר חכמה בראש רבי יהושע אומר חכמה בלב וכו' ושם נאמר כי מחלוקת זה אינו רק על עיקר של החכמה היכן פועלת אם נתונה בראש או בלב שהרי הראיות הם ברורות ומפורסמות מן המקראות כי יש חכמה בראש ובלב כל חכם לב אלא שר' אליעזר סובר העיקר של החכמה פועלת בראש ומתפשטת נמי בלב ורבי יהושע סובר כי עיקר החכמה בלב ומתפשט נמי ופנה למעלה בראש ולכן טוב להודות לה' אשר קדשנו במצותיו ונתן לנו מצות תפילין אחת כנגד הלב והשניה בראש להודיע מש"ה יהיב חכמתא לחכימין וכו' וזה יהיה על ידי המשכת הנשמה לא עשה כן לכל גוי שנאמר ונשמת שדי תבינם ובזה יהיה זהיר שלא לעשות דבר שלא כהוגן שלא תסתלק ממנו הנשמה כי היא הסיבה לאדם שיהיה דבק עם בוראו כדלקמן: יניח של יד תחלה וכו' ויברך להניח תפילין ולא יברך על הראש הנה מזה

נלמוד

תפילין ואחר כך. יניח של ראש ולא יברך כי אם ברכה אחת לשתיהם: [ו] אם פגע בשל ראש תחלה צריך להעביר על אותה מצוה ויניח של יד תחלה ואחר כך של ראש: [ז] יברך להניח בקמ"ץ תחת הה"א ולא בפתח ובדג"ש: [ח] כל המצות מברך עליהם עובר לעשייתן, לפיכך צריך לברך על התפלה של יד אחר הנחה על הקבור' קודם קשירתם שקשירתם היא עשייתם: [ט] אסור להפסיק בדבור בין תפלה של

נלמוד מה שאמר למעלה בדין של המנעלים מימרת רבי יוחנן שאמר כתפילין כך מנעלים כי הנה בענין תפילין של יד היא קודמת אמנם אינו גומר לעשות כל הכריכות סביב לזרוע זולת שיעשה ז' כריכות ואח"כ מניח תפילין של ראש ואח"כ חוזר וכורך באצבע כאשר יבא לקמן בע"ה וכן הוא הענין בלבישת המנעלים כי תחלה ילבש מנעל של ימין ולא יקשרנו ועכשיו שאין קושר' המנעלים שלנו לכן ילבש מנעל של ימין תחלה ולא יכניס רגלו לתוך המנעל לגמרי ואחר כך ילבש מנעל של שמאל לגמרי ואחר כך חוזר ומכניס רגלו במנעל של ימין לגמרי זהו פשוטן של דברים אמנם עוד ימצא רמז בענין זה כי הנה נתבאר בזוהר כי המנעל הוא רמז אל האשה כדאיתא פרשת חוקת דף ק"פ וז"ל קם ר' אלעזר ואמר וזאת לפנים בישראל וכו' שלף איש נעלו וכו' האי קרא אית לאסתכלא ביה אי אינון קדמאי עבדי השתא הא בדינא דאורייי' ואתו בתראי ובטלוה אמאי בטלוה והא מאן דבטיל מלה דאורייתא כאלו חריב עלמא שלים. ואי לאו איהו בדינא דאוריי' אלא השתא בעלמא אמאי נעל הכא אלא ודאי בדינא דאוריי' הוה וברזא עילה' אתעביד' מל' ובגין דהוו קדמאי חסידי זכאי מלה דא אתגלייא בינייהו ומדאסגיאו חייבי עלמא אתעבידת האי מלה בגוונ' אחרא בגין לאתכסאה מלין דאינון ברזא עילאה והא אוקמוה ויאמר אל תקרב הלום של נעלך מעל רגלך וכו' אמאי נעל הכא אלא אתמר דפקיד ליה על אתתא לאתפרשא מינה ולאזדווגא באתתא אחרא דנהירו קדישא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי המנעל הוא רמז אל האשה וכמשחז"ל ואיתא בחז"ל ותזנח משלום נפשי וכו' זו מטה מוצעת ואשה מקושטת לת"ח ונתבאר בזוהר ובתיקוני' והתבונן מ"ש פ' משפטים לרחימתא שפירתא וכו' כי אשה זו היינו נשמה יתירה הבאה לת"ח בערב שבת ובכן בא תבא מימרת ר' יוחנן מכוונת במ"ש כתפילין כך מנעלים כלומר כמו שבתפילין הוא ענין תוספת נשמה כאמור למעלה כך מנעלים שהוא כינוי לאשה אין זו ענין אשה גשמית אלא רוחנית שהיא בחינת הנשמה וזה יהיה כונת הפ' מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב משבח לכנסת ישראל שהיא אשת חיל ואומר מה יפה ומכוון לה סוד כינוי הנעל מש"ה של נעלך לפי שהיה בת נדיב אאע"ה שאחז"ל בת היה לו לאברהם ואפשר לרמוז בזה מש"ה גם צפור מצאה בית ודרור קן לה. משבח לאשת חיל שנאמר בה כצפור נודד' מקינ' מצאה בית ולאח' שיצאה מן הגלות שהוא דרור כד"א וקראתם דרור אז יש לה בחינת ק"ן היא סוד נעל הנזכר שהוא בגימ' ק"ן שנא' כי יקרא קן צפור לפניך ויש לי לרמוז ענין התפילין שהוא מוסיף באדם הגשמי בחינת הנשמה כי כן עולה תפילין בגי' תק"פ וכן עולה שלש מלות בגימ' עו"ב לחל"ק נשמ"ה תק"פ כלומר כי מלות תפילין הנחתם טוב לאדם להמשיך עליו

חלק נשמה מחדש כאמור ולכן יברך כשמניח תפילה של יד להניח תפילין ואחר כך יניח תפילה של ראש ולא יברך כי אם ברכה אחת לשתיהן לפי כי תפילה של ראש הוא בכלל המשכת של תוספת נשמה על האדם ולקמן יתב' הענין יותר: [ו] אם פגע בשל ראש תחילה צריך להעביר על אותה מצוה וכו' הוא הדבר הנז' כי כל הדברים העליונים אשר האדם ממשיך עליו צריך להיות בהדרגה והיינו מש"ה יהיב חכמתא לחכימין וגם כן ומנדעא ליודעי בינה לפי ששם זו למעלה מזו וכדאיתא בזוהר פ' משפטים וז"ל וכיון דאתייליד בר נש יהבין ליה נפש מסטרא דאופני קדש זכה יתיר יהבין ליה רוחא דחיוון דאינון חיות הקודש זכה יתיר יהבין ליה נשמתא דכרסייא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הכחות העליונים באים על האדם בהדרגה והיינו הטעם שאחז"ל אין מעבירין על המצות ולכן מברך ברכה אחת על תפילה של יד ואח"כ מניח תפילה של ראש ואינו מברך אלא ברכה אחת לשתיהן. מן הטעם האמור כי שתיהן הם להמשיך תוספת נשמה על האדם: אם פגע בשל ראש תחילה צריך להעביר על אותה מצוה מפני כי כן דרשו חז"ל ממש"ה והיו לטוטפות בין עיניך כי כאשר מניח תפילה של ראש כבר הם שנים לפי שבתחילה מניח תפילה של יד ואין זה כענין מעבירין על המצות לפי כי שתיהם הם נחשבים לאחת והם על עיקר התועלת הנמשך אל האדם הגשמי המניח תפילין כי נתוסף בו כח הנשמה כאמור ולכן מניח של יד תחילה ואחר כך מניח תפילה של ראש: [ז] יברך להניח בקמץ תחת הה"א ותהיה רפויה שלא יובן שהוא להניח אותם כד"א להניח ברכה אל ביתך וסימן לדבר להניח תפילין בגימטריא תרפ"ג וכן עולה בגימטריא קיבול חלק נשמה. תרפ"א נוסף שתי מלות להניח תפילין שהם לומר כי קיבול חלק נשמה בא משתיהן שהם תפילה של יד ותפילה של ראש כאחד כדבר האמור: [ח] כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן וכו' הנה כוונת הברכות הובא בזוהר פרשת עקב ע"ש אמנם עתה הנה באתי להשכילך למה צריך לברך על המצוה בתחילה והענין בדרך קצרה הוא הדבר שביארתי בפ' אם יש עליו מלאך מליץ וכו' כי הנה חז"ל אמרו אפילו תתקצ"ט מקטרגים על האדם ואחד מלמד זכות ניצול שנאמר פדעהו מרדת שחת וכו' ודבר של תימה הוא אמנם הענין הוא עם מה שמצינו העושה מצוה אחת קנה לו סניגור אחד אמנם המלאך אשר יברא האדם על ידי מעשה המצוה צריך להיות שלם בכל הפרטים לפי כי המצוה אשר יעשה האדם צריך לעשות אותה שלימה על ידי מעשה ודיבור ומחשבה כנודע וכן נמי נתן הב"ה כח מסור ביד האדם לברוא בריאות שלימות על ידי מעשיו שלכן נאמר בבריאת האדם שלשה לשונות בתחלה נאמר נעשה אדם ונאמר וייצר ה' וכו' ונאמר ויברא

אלהים את האדם בצלמו וזה לרמוז כי ימצא באדם שלשה כחות הללו עשיה יצירה בריאה וכן נמי בכל אשר יעשה האדם כך ימצא בו כל כחות הללו וזה יהיה על ידי כי כל מעשיו יהיו כלולים מעשה דיבור מחשבה כי מעשה הוא כנגד נעשה אדם והדיבור כנגד מש"ה וייצר והיינו מש"ה ויהי האדם לנפש חיה כתרגומו לרוח ממללא והמחשבה כנגד מש"ה ויברא אלהים את האדם כי הבריאה הוא בסוד המחשב' וכן יצדק מש"ה בצלמו כלומר בכח המסור ביד האדם ולכן כאשר יכוין האדם לעשות המצוה מברך תחלה עם המעש' כדי שיהיה סוד הדיבור והמעש' מכוונים יחדיו יהיו מתחברים עם המחשבה והכוונה ובזה ימצא כי נברא המלאך שלם בכל פרטיו מעשה דיבור מחשב' כמו בריאת האדם כי בשעה שנוצר הכף בהותה טיפה נמצא בה כל הכחות. האלו כנ"ל רק שאין מתגלים בו זולת כל אחד בזמנו ולכן המלאך הנמצא בו שלימות זה מציל האדם מתקל"ע מקטרגים שנאמר אם יש עליו מלאך מליץ וכו' והפסוק ירמוז השלשה כחות הנמצאו' בו כי ממש"ה מלאך הוא רמז על הגוף שלו שהוא נברא מבחינת המעשה של המצוה ומלת מליץ מורה על שלימות כח הדיבור הנמצא בו ומ"ש אחד מני אלף הוא כנגד שלימו' הנמצא בו מבחינת המחשבה והכונה שמכוין האדם כנזכר במקומו ולכן המלאך הנמצא בו שלש חלקים של שלימות הללו מציל מן המיתה ולכן בא זה החיוב בדין זה להגיד כי כל המצות מברך עליהם עובר לעשייתן כדי שיהיה המלאך שלם בכל פרטיו כאמור לפיכך צריך לברך על התפילה של יד אחר הנחתה על הקיבורת קודם הקשירה לפי שהקשירה הוא המעשה שנאמר וקשרתם לאות על ידך וכפי הדברים האמורים אפשר לומר כי לכן אין ראוי לברך על התפלה של ראש לפי שאינו צריך לברך לפי גדולתן דמאחר כי יש ענין מעשה בהנחת תפילה של יד אין צריך עוד זולת ענין המחשבה והכונה טובה מאחר כי מעשה ודיבור נצטרפו לטובה ולכן אסור להפסיק בדיבור בין תפילה של יד לתפיל' של ראש כדי שהברכה שהוא סוד הדיבור יועיל לתפילה של ראש שהיא מצוה בפני עצמה כמו שאינו תפילה של יד אינה מעכבת של ראש ולא של ראש מעכבת של יד אמנם אם הפסיק ביניהם חוזר ומברך כדי להשלים ענין כח הדיבור כנזכר ולכן מברך על של ראש על מצות תפילין אבל אם סח לצורך תפילין אינו חוזר ומברך לפי שהרי עדיין שלימות הדיבור מועיל מענין מה שבירך על תפלה של יד כאמור כי הברכה מועיל לשתיהן ולכן נמי אם שמע קדיש או קדושה בין תפילה של יד לתפילה של ראש לא יפסיק לענות עמהם דאף על גב שהוא דיבור של קדושה נקרא שהוא הפסק מאחר שאינו מענין של התפילין ועל האמנות המשכת האור של הברכה שמברך על התפילין הוא יותר כדלקמן ולכן קים ליה בדרבה מניה ולכן שותק ושומע אבל מכוין למה שהם אומרים אמנם בכל הדרך אשר הלכתי שנתבאר כי צריך האדם לכוין במחשבה של צורך התפילין אין ראוי לכוין למה שאומרים קדיש או קדושה רק לכוין בכונת הצריכה לתפילין וכבר אחז"ל דאין רשות לאדם להסיח דעתו מהם משעת הנחתן והיינו אפילו להרהר בכל ענין של קדושה כדלקמן: [יא] אחר שקשר תפילה של יד על הזרוע יניח של ראש כדי שלא להפסיק ביניהם וכו' לפי כי התכלית הוא לקנות נשמה חדשה ולכן קודם שיכרוך סביב הזרוע יניח של ראש ולאו למימרא שלא יכרוך סביב לזרוע כלל אלא הרצון לומר לא יכרוך סביב לזרוע כל הרצועה לגמרי כדי שלא יהיה סיבה להסיח דעתו מהם ולקמן מתבאר כמה כריכו' צריך לעשו' קוד' שיניח תפיל' של ראש וכמ' כריכו' יעשה אחר' אחר שיניח תפיל' של ראש: יש מי שאומר שאסור להוציא תפיל' של ראש מהתיק שלה עד שתהא תפילה של יד מונח' והכי מסתברא משו' דאין עושי' מצות חבילו': [יב] אם מניח תפילין אפילו כמה פעמי' ביום צריך לברך עליהן בכל פעם לפי כי הנה בכל פעם שהוא לובש אותם הוא ממשיך עליו קדושה עליונה כמשחז"ל בפ' קדושים תהיו וכו' למלך שעשו לו שלשה עטרו' לקח אחת לעצמו ונתן שתים בראש בנו ולכן בכל פעם שלובש תפילין ממשיך עליו מאותם עטרות ולכן צריך לברך אשר קדשנו במצותיו ר"ל שנתן לנו אלו העטרות והיינו מש"ה ישראל אשר בך אתפאר ולכן טוב להודות לה' בכל פעם שלובש אותם: נשמטו ממקומם וממשמש בהם להחזירם למקומם צריך לברך לפי כי ענין זה הוא רמז לאדם מאחר אשר זכה ונתוסף בקרבו נשמה צריך שיהיה נזהר במעשיו ביותר על מה שעבר כדי שלא תאבד ממנו ולכן אל יסיח דעתו מהם ולכן בכל שעה צריך לפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש כמשחז"ל שלכן אחז"ל אם ראית ת"ח שחטא ביום אל תהרהר אחריו בלילה מפני כי ודאי עשה תשובה מפני כי הת"ח זהיר למשמש תמיד במעשיו כדאיתא בזוהר פרשת קרח דף קע"ח וז"ל כי אין מעש' וחשבון ודע' והכמ' בשאול וכו' מאן דאית ביה עובדא טבא או דאיהו מאריה דתושבתא הא אוקמוה דבכל ליליא ולילייא עד לא ישכב ועד לא נאים בעי בר נש למעבד חושבנא מעובדוי דעבד כל ההוא יומא ויתוב מנייהו ויבעי עלייהו רחמי וכו' הנה מבואר מדברי זה המאמר כי האדם צריך לפשפש במעשיו בכל לילה. ולכן על

עיקר

של יד לתפילה של ראש ואם הפסיק מברך על של ראש על מצות תפילין: [י] אם סח לצורך תפילין אינו חוזר ומברך. אם שמע קדיש או קדושה בין תפלה של יד לתפלה של ראש לא יפסיק לענות עמהם אלא שותק ושומע ומכוין למה שאומרים: [יא] אחר שקשר של יד על הזרוע יניח של ראש קודם שיכרוך הרצוע' סביב הזרוע. יש מי שאומר שאסור להוציא תפלה של ראש מהתיק עד שתהא תפלה של יד מונחת: [יב] אם מניח תפילין כמה פעמים ביום צריך לברך עליהם בכל פעם. נשמטו ממקומם וממשמש בהם להחזירם למקומם צריך לברך. הזיזם ממקומם אדעתא להחזירם מיד צריך לברך מי שמניח תפילין של יד ובירך ובתחלת ההידוק נפסק הקשר של יד והוצרך לעשות קשר אחר אמנם לא

הסיח

הסיח דעתו אינו צריך לחזור ולברך. אם הותר של יד קודם הנחת של ראש מהדקן ואין צריך לחזור ולברך אבל אם הניח של ראש ואחר כן הותר של יד מהדק מברך. מותר לברך על תפילין שאולין ולא גזולין: [יג] נהגו העולם שלא לחלוץ תפילין עד אחר קדושת ובא לציון וביום שיש בו ספר תורה נוהגים שלא לחולצם עד שיחזירו ספר תורה ויניחוהו בהיכל וביום ראש חדש חולצים אותם קודם תפלת מוסף:

עיקר זה בא הרמז בדין זה אם נשמטו ממקומן התפילין שהוא דוגמא למי שהלכה ממנו חלק הנשמה מסיבת עון בלי ספק וממשמש בהם כאשר מחשב במעשיו קודם שייסן כאמור שצריך להרהר מה שעשה ביום ומתוודה כדי להחזירן למקומן צריך לברך טוב להודות לה' שנתן בו דעת לזכור מה שחטא ביום שהרי כמה פעמים שהאדם נכשל ולא יזכור מה שחטא והוא רובץ ויישן על עונותיו ולכן מאחר שמשמש ימלא ועל ידי הוידוי מחזירן למקומם ודאי ולכן צריך לברך ולא יהיה כפוי טובה לפי כי הב"ה בהשגחתו עליו לטובה זכר העון וכדאיתא בזוהר בפ' או הודע אליו חטאתו ויקרא דף כ"ג וז"ל ומאן דקאים בליליא למלעי באורייתא אורייתא מודעא ליה חוביה וכו': הזיזם ממקומם התפילין היינו כח הנשמה לרצונו אמנם היה אדעתא להחזירם מיד ואין זה הענין כמו שהינו האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה אלא הענין הוא דוגמא למחז"ל גדולה עבירה לשמה. ממצוה שלא לשמה ולכן אדם זה הזיזם אלו התפילין היא הנשמה שקנה לרצונו רק שהיה אדעתא להחזירם לפי כי הוא ידע כי גדולה עבירה לשמה כאמור ולכן צריך לברך על שבח זה שנתן לנו הב"ה: מי שמניח תפילין של יד שהוא כדי לזכות לנשמה חדשה על ידי המצוה אשר יעשה אותה האדם ובתחלת הכידו' שהתחיל לדקדק במעשיו כדי לזכות לתוספת נשמה נפסק הקשר של יד היינו הקשר הנעשה עתה מן הנשמה עם בחינת הרוח והנפש שלשתן יחד והחוט זה המשמש נפסק על ידי איזה עון אשר חטא והולך לעשות קשר אחר מחדש על ידי מצוה או על ידי תשובה אמנם לא הסיח דעתו לפי שהיה כשגגה היוצא' אינו צריך לחזור ולברך דמסתברא שלא נסתלקה הנשמה כדאיתא בזוהר פרשת אמור דף ק"א וז"ל וכד בר נש אזיל באורח' דמאריה ואשתדל בפולחני' ואזדמן ליה חטאה חד כלא מכסין עלוי עילאין ותתאין דא אקרי כסוי חטאה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כאשר יחטא האדם פעם ראשונה או שניה אינו עושה בו רושם וכן איתא בזוהר פרשת ואתחנן בפ' וכסילים מרים קלון דף רס"ח הנה מבואר מדברי המאמר כי כאשר יחטא האדם פעם ראשונה אינו נרשם העון ולכן אינו צריך לחזור ולברך כדבר האמור: אם הותר של יד קודם הנחת של ראש והענין בקיצור כי הנה ענין התפילין שהוא לזכות אל הנשמה כבר ביארתי בתחלת דברי כי הנה האדם נמצא בו חמשה כחות כמחז"ל והם נפש רוח נשמה חיה יחידה ואמרתי כי אין לי עסק לבאר רק ענין הנשמה כדי שלא להאריך אמנם המובן הוא כי תפילה של יד הוא להמשיך כח הנשמה ותפילה של ראש הוא להמשיך בחינת נשמה לנשמה ולכן אם הותר קשר של יד קודם הנחת של ראש מהדקן ואינו צריך לחזור ולברך לפי כי הכל בחינה אחת אבל אם הניח של ראש שמורה על המשכת נשמה לנשמה ואחר כך הותר של יד שהוא עיקר הנשמה וזה מורה כי שנה בחטאו ולכן אינו יכול להמשיך עליו הנשמה לכן מהדק ר"ל מדקדק במעשיו ויעשה תשובה תכף כי אין לך דבר שעומד בפני התשובה כמחז"ל ומברך למי שמתרצה מן האדם בדברים: מותר לברך על תפילין שאולין לא גזולים וכו' מאחר שהנחתי כי מצות תפילין הוא כדי לזכות האדם בהם לקנות חלק הנשמה ולכן נשמה זו ודאי באה אליו מעולם הנשמות אמנם פעמים יזכה האדם להשיג נשמה מאיזה צדיק כי על ידי המצוה מתעברת בקרבו וכדאיתא בזוהר פרשת נח דף ס"ב מחז"ל בא לטהר מסייעין אותו וז"ל אתא בר נש לאתדכאה מסייעין ליה וכו' הנה מבואר כי באופן זה תקרא נשמה זו בהשאלה אל האדם הזוכה בה היינו מ"ש מותר לברך על תפילין שאולין כלומר טוב להודות לה' כי יעשה חסד עם האדם אף על גב כי הבחירה נתונה ביד האדם והכל בידי שמים חוץ מיראת שמים כמחז"ל בפ' ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה את ה' וכו' אבל אם גזל תפילין אינו מברך שנאמר ובוצע ברך ניאץ ה' והענין הוא מחז"ל הגוזל את חבירו שוה פרוטה מעלה עליו הכתוב כאלו גזל נפשו ונפש בניו ובנותיו ואפילו גרמא בניזקין שנאמר על אשר המית את הגבעונים ואפשר כי על ידי התשובה תתעבר בו ופעמים ימלא שמתעבר באדם נשמה מאדם רשע ואי' בזוהר פרשת משפטים בפ' אדם עשוק בדם נפש ים לדדים רבים צריך הרחבה גדולה וכלל הדברים כי כל אחת מאלו הנשמות צריך האדם להיות זהיר בהם ביותר ועל הרוב הם סיבה להחטיא אותו ולכן אין לברך עליהם: [יג] נהגו העולם שלא לחלוץ תפילין עד אחר קדושת ובא לציון וכו' מדברי הגאון נראה חסידותו כי רצונו להחמיר שלא יחלוץ האדם התפילין קודם לכן אבל המנהג הנכון שלא לחלוץ אותם עד אחר עלינו לשבח כי הנה מה טוב לאדם להתמיד הקדושה רבה זו עליו ומה גם לענין הנזכר שעל ידי התפילין קונה האדם בחינת נשמה חדשה למה ימהר להשליך אותה גם הגאון ז"ל כך היה נוהג וכן ראוי לעשות לכל ירא ה':

תרתי אני בלבי לבאר הדינים הללו מדה שנית כפי השורש והסוד שלהם המוסכם מדברי הזוהר כנ"ל וכך היה אומר אחר שלבש האדם טלית מצויצת יניח תפילין שמעלין בקדש וכו' והנה לבי יחיל בקרבי לא אוכל להתאפק מדברי הרב בעל הלבוש ז"ל אשר דוחה תמיד דברי הגאון ז"ל וכך הוא אומר ז"ל ועוד כתב בשולחן ערוך טעמא משום שמעלין בקדש ואינו יודע מה צריך לכל הטעמים וכו' הן אמת כי כונת בעל הלבוש לחזור אחר טעמים אעפ"י

שאינם

שאינם מוטעמים כדי לחזק המנהגים שלו אבל לא טוב להשיב על האדי ומה גם כי כל דבריו הם מיוסדים על האמת והם דברים מוסכמים על הרוב ואמנם לפי כי כן דבר כנגד הגאון ז"ל לכן נעלם ממנו מ"ש בזוהר פ' שלח לך דף קס"ג וז"ל כגוונא דא בר נש דלביש ציצית אתעביד בכל יומא תמים ת"ס בארבע כנפים מתקנן כדקא יאות יש בההוא תכלת וכו' וכדין איהו תם י"ס עם ה' אלהיו ממש בתקונא חדא איהי לעילא ואיהו לתתא לבתר אסתלקת איהי גו דרגין עילאין אוף הכי בר נש אסתלק איהו לבתר בתפילין גו דרגין עילאין עכ"ל הנה מבואר מן המאמר כי דברי הגאון לדקו והוא ענין נוגע למעלה טעם זה וגם דבר זה הוא מפורש בשום שכל בזוהר פ' במדבר דף ק"כ עובדא בקדמיתא בשעתא דבר נש קאים בעי לדכאה גרמיה בקדמיתא לבתר יקבל עליה האי עול לפרשא על רישיה פרישו דמצוה לבתר יתקשר קשורא דיחודא דאינון תפילין מהו תפילין תפילה של יד ושל ראש וכו' הנה מפורש הדבר כי הטעם הוא משום מעלין בקדש וכן איתא בזוהר פרשת שלח לך דף קס"ג וז"ל וכדין איהו תם יש עם ה' אלהיו ממש בתיקונא חדא איהי לעילא ואיהו לתתא לבתר אסתלקת איהי גו דרגין עילאין אוף הכי בר נש אסתלק איהו לבתר בתפילין גו דרגין עילאין עכ"ל כלל הדברים כי כל המשנה ידו על התחתונה בתפילה של יד ואינו ממשיך עליו הקדושה עליונה כלל לפי שאינו עולה בסדר של המעלות העליונות ולא עוד אלא שהוא עושה פגם במדות העליונות כאשר מפורש בדברי המאמר הנ"ל ז"ל לבתר איהי אתתקנת גו דרגין עילאין והוא לא ידע דרך ה' ואשם ונשא עונו ואל תתמה אתי על דברי אלה התבונן מ"ש בתיקונים דף פ"ג וז"ל ועוד נעשה אדם וכו' ואם הוא מנח תפילין דיד ותפילין דריש' בכל יומא דאינון לקבל זכור ושמור איהו בצלמינו כדמותינו ואי לא לאו וכו' ת"ח כל מאן דאנח תפילין על רישיה ועל דרועיה קלא סליק בכל יומא לכל חיוון ומרכבות ואופנים ושרפים דממנן על צלותין הבו יקר לדיוקנא דמלכא דאיהו מאן דאנח תפילין דעליה אתמר ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלמו בתפילין דרישא כגוונא דתפילין דמאריה עלמא דאיהו שכינתא עילאה תפילין על רישא דעמודא דאמצעיתא דאיהי כללא דתלת ספיראן עילאין וכו' ואיתא בתיקונים דף כ"ב לרשעים אינון תפילין קישורא לכל מקטרגין דלהון דאינון עשר כתרין תתאין וכו' הנה מבואר מדברי המאמר דאף על גב כי לענין המצוה של הנחת תפילין הכל שוים מכל מקום כמה הפרש נמצא בין המניחים ולכן אל תתמה על זה ולכן נאמר כי לבישת הטלית הוא ענין אור המקיף על האדם מלמעלה כדמוכח מן הזוהר פרשת בלק הובא למעלה וז"ל כדין אימא עילאה פריסת על מלכא ומטרוניתא לבושין דיקר וכו' אמנם ענין התפילין הוא אור פנימי ונוסף עוד מן הסבה כי המדות הם עולים למעלה לקבל אור זה כדמוכח מן המאמר הנ"ל פרשת שלח לך מדקאמר התם ז"ל לבתר אסתלק' איהי גו דרגין עילאין ולכן עתה תבין אל נכון משחז"ל מעלין בקדש ר"ל ישראל על ידי מעשיהם מעלין המדות עליונות עד מקום הנקרא קדש ולא מורידין שאין ראוי לכוין על ידי מעשה המצוה להוריד אור ממקום הנקרא קדש על המדות כי אין זה ענין שלימות רק להעלו' המדות למעלה ושם יקבלו האור והוא הפרש גדול אין זה מקום ביאורו ואיתא בזוהר פרשת יתרו דף פ"ד וז"ל אמר ר' שמעון בההוא זמנא דקבילו ישראל אורייתא יובלא דא אעטר בעטרוי לקב"ה כמלכא דאתעטר בגו חיליה דכתיב צאינה וראינה וכו' במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו מאן אמו דא יובלא וכו' אמר ר' יהודה בעטרה שעטרה לו אמו מאן עטרה דכתיב ישראל אשר בך אתפאר וכתיב ובית תפארתי אפאר עכ"ל לענינינו והגב אורחין ראוי להבין מה שאלה זו ששאל מאן אמו והרי המתחיל יודע כי זה הוא ומקרא מלא הוא שנאמר כי אם לבינה תקרא קרי ביה אם בניקוד צרי ועוד נדעה מה זו שאלה מאן עטרה מהו הרצון ונדעה למה הביא ראיה משני פסוקים ישראל אשר בך אתפאר וכתיב ובית תפארתי אפאר תרי קראי למה לי. ומאי אולמיה של פ' אחרון מן הראשון אמנם הענין בקיצור נמרץ לפי שר' שמעון ע"ה אמר כי בשעה שקבלו ישראל התורה היה הדבר הזה הגדול כנראה מדבריו כי לא נעשה כן בכל זמן והוא פליא מש"ה צאינה וראינה וכו' בעטרה שעטרה לו אמו לא נעשה כן בכל זמן ולכן אמר מאן אמו כלומר ידעתי כי יפלא בעיני המשכיל דבר זה לפי כי הוא ידע כי בכמה זמנים אימא נותנת עטרות לתפארת ישראל ואיך יאמר כי בשעה שקבלו ישראל נעשה כנראה שהוא דווקא בקבלת התורה וכי תימא אמת הדבר כי זמני' רבים יש שנותנת לתפארת ישראל עטרה זו היא אמו אמנם חדא מנייהו נקט אין לשון המאמר סובל הבנה זו מדקאמר בשעתא דקבילו ישראל וכו' משמע כי כן נעשה באותה שעה דווקא ולכן הדרא קושיא לדוכתא שהנה כמה פעמים נעשה הדבר הזה והנחת תפילין בכל יום יוכיח כדלקמן ולכן אמר מאן אמו דא יובלא כלומר כי הנה אמו סתם של תפארת ישראל היא התבונה כדאיתא באדרא זוטא ומש"ה כי אם לבינה תקרא הרי סמך ואמר לתבונה תתן קולה כדאיתא באדרא זוטא וז"ל איהי בינה ואיהי תבונה וכו'. ולכן שאל מאן אמו כלומר שאם הרצון על התבונה הנה זה הוא מעשים בכל יום דמעטרא לבן קדישא ואיך יאמר בההוא זמנא דקבילו ישראל אורייתא דמשמע דווקא זה היה באותה שעה ולכן אמר מאן אמו דא יובלא שהיא העליונה לפי כי הם שלשה תבונות כמו שפי' הרב האלהיי זלה"ה מהי ורבי בפ' ואים תבונות יתרים ואמנם יובלא לעילא וסוד הדבר משחז"ל כי הוולד הוא בשלש מדורות וכו' עוד חזר ושאל על העטרה עלמה שהרי קים לן בכל יומא אימא נותנת עטרה לתפארת ישראל כדאיתא בזוהר פ' פנחס וז"ל ידעתי כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם מדקאמר יעשה היינו תמיד ולכן אינו אומר עשה אלא יעשה כד"א יעשה למחכה לו לפי כי בכל יום אפיק נהורין זהירין דלא פסיקו ואעטר להאי בן וכו' ולכן אמר מאן עטרה לכן השיב דכתיב ישראל אשר בך אתפאר

כלומר

כלומר כי יש הפרש גדול בין זה לזה כי הנה לעולם שאימא מעטרת לבן הקדוש. אמנם העטרה היא יורדת מלמעלה ומעטרת אותו כדמוכח מן הזוהר פרשת בלק בפ' במשעול הכרמים אמנם פעמים שעולה תפארת ישראל למעלה ונוטל אותה עטרה בראשו וזה יהיה יותר שבח ושלימות לבן הקדוש מלך שלמה הנזכר ולכן הביא ראי' מפ' ישראל הוא הבן הקדוש אשר בך אתפאר ר"ל שעולה למעלה עד מדת תפארת שבה ונמצא כי בך אתפאר ומלבים מדת התפארת שבה ולא עוד אלא דכתיב ובית תפארתי אפאר היינו הכלה כמשחז"ל אין בית אלא אשה שנאמר בה פאר שנאמר כתפארת אדם לשבת בית גם כן הפאר העלה אותה למדת התפאר' להיו' שני מלכים משתמשים בכתר אחד כך נעשה בשעה שקבלו ישראל את התורה אמנם בכל יום אימא עלאה יורדת ומעטרת לבן הקדוש והיינו לאחר דפריסת עליה ועל מטרוניתא לבושין דיקר כדאיתא פרשת בלק והיינו סוד הטלית ולכן המניחים בכיס אחד התפילין והטלית וסוד הענין מש"ה כיס אחד יהיה לכלנו צריך ליזהר שלא יניח כיס התפילין למעלה כדי שלא יפגע בהם תחלה ויצטרך להניחם קודם הטלית וסוד הענין הוא כי הנה בתפלה נעשה הייחוד למטה בין חתן וכלה ועל ידי כן נעשה התעוררות למעלה לפי שעולים בן ובת למעלה בסוד אור חוזר ולכן נעשה אח"כ היחוד עליון והיינו סוד מ"ש חז"ל אין מעבירין על המצות אמנם במצות התפילין שהוא למעלה וצריך לעשות ייחוד התחתון בתחלה כדאיתא בזוהר וכן של יד קודמת לפי כי כן רחל היא מתחלת להתעורר שנאמר צדק יקראהו לרגלו ונאמר אלהים אל דמי לך ושואל' מהקב"ה שימני כחותם וכו' על זרועך כי עזה כמות אהבה ולכן צריך לעשות תקנה זו כמדובר: מי שהוא זהיר בטלי' קטן וכו' כבר נתבאר כי התכלית הוא לקיים מ"ש בזוהר פרשת ואתחנן מי שנכנס לבה"כ ואין תפילין בראשו כשהוא אומר אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך בת קול אומרת אם אדון אני אי' מוראי ואמנם אם האדם מכוין היטב במ"ש ואני ברוב חסדך וכו' ומכוין דיכנס לשיעור שני פתחים להתפלל אנו ערבים שלא יאמרו עליו איה מוראי לפי שהוא מקיים מש"ה אוהב ה' שערי ציון וכו' לפי שהוא נכנס בהם כמשחז"ל מנין שהקב"ה מתפלל שנאמר ושמחתים בבית תפלתי תפלתם אינו אומר אלא תפלתי ואחר שיכנס וישב במקום הקבוע לו ומכוין בסוד הקובע מקום לתפילתו כמשחז"ל אז לובש הטלית עם הכונות הנ"ל ואחר כך מניח תפילין אז טוב לו יותר ומכ"ש אם הוא משכים והולך לבה"כ קודם עלות השחר לקיים מש"ה אעירה שחר ויש לי לרמוז בפ' זה מש"ה ויהי בבקר והנה היא לאה כי מש"ה עורה הנבל אותיות הנבל הם ר"ת "הייחוד "נעשה "בסוד "לאה ומלת כנזכר דכתיב עורה הנבל וכנור בגי' "וכן "רחל א"כ כונת מש"ה עורה הנבל וכנור היינו לתת התעוררות אל לאה ורחל לצורך הייחוד וכדאיתא בזוהר כי כנור הוא בסוד רחל כמשחז"ל כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד וכיון שהגיע חצות לילה היה מנגן מאליו ואומר עורה

כבודי וכו' וכן ראוי לכל ירא שמים ללכת לבה"כ עד שלא יעלה עמוד השחר כדי להשתתף עם השכינה ונודע הוא מ"ש בזוהר על אדם שבא הראשון לבה"כ כי שכרו כנגד הכל ונק' ירא ה' שנאמר מי בכם ירא ה' והוא שומע בקול הקורא אותו עבדו של מקום גם שלא ילמוד הנה מקיים מה ששנינו חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ואחר כך מתפללים כדי שתתכונן דעתו עליו: הרא"ש היה מסדר הברכות עד עוטר ישראל בתפארה ואז היה מניח תפילין וכו' כבר הגדתי כי אין דבר זה מעכב גם לא להועיל להוסיף קדושה באדם מ"מ הרוצה לעשות כמנהג זה לא הפסיד ואמנם לא אעלים ענין זה כי הנה גם למעלה ענין זה הוא כמו בדרך הגשמי שהאדם לובש כובע או מצנפת כמו כן נעשה למעלה לובש עטרה בראשו כמש"ה כתר לי זעיר ואחוך אמנם ענין התפילין הוא לסוד כדאיתא בזוהר בכמה מקומות ובפ' בא אל פרעה דף מ"ג ע"ב ובפ' ואתחנן מפורש בשום שכל כלל הדברים כי הכתר הוא דבר המכתיר אמנם התפילין הם סוד מוחין דירית ההוא ברא קדישא אחסנתא דאבוי ואמיה ותרין עטרין כדאיתא באדרא רבה וזוטא ומקומות הרבה ואין זה מקום להאריך: צריך שיהיו עליו התפילין בשעת ק"ש ובתפלה כך אחז"ל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו והרמז למדה האחרונה הנקראת עלם מעלמי וכן הוא מפורש בזוהר ובתיקונים כענין אין אדם מתיר עצמו מבית האסורים: יכוין בהנחתם שצונו ה' אלהינו וכו' כבר נתבאר למעלה כי כונות הללו נאות וטובות אמנם לפי שכלו יהלל איש להקב"ה כי הנה מצינו בענין הקרבן נמצא עולה ויורד ואם דל הוא מביא סולת ועשיר בשורו מכל שכן בענינים הללו כי ראוי לאדם לכוין כונות עמוקות שהרי בקרבן נמצא חסרון כיס ועכ"ז מתקיים שאם יחשוב האדם לעבור עבירה מביא קרבן עולה על הרהור הלב פר בן בקר מכ"ש כי בכונות אלו הגדולות האדם מרויח לעצמו שעושה לעצמו לבושים לצורך הגשמה ועושה נחת רוח ליוצרו כדאיתא בזוהר פרש' ויקהל דף ר"י וז"ל זכאה חולקיה מאן דזכי להני לבושין דקאמרן דמתלבשן בהו לדיקייא בגנתא דעדן אלין מעובדין טבין דעביד בר נש בהאי עלמא בפיקודי אורייתא ובהון קיימא נשמתא בג"ע לתתא ואתלבשת בהני לבושין יקירין כד סלקא נשמת' בההוא פתחא דרקיעא לעילא אזדמנן לה לבושין אחרנין יקירין עלאין דאינון מרעות' וכונה דלבא באורייתא ובצלותא דכד סלקא ההוא רעותא לעילא מתעטר בה מאן דמתעטרא ואשתאר חולקיה לההוא בר נש ואתעביד מניה לבושין דנהורא לאתלבשא בהו נשמתא לסלקא לעילא וכו' ובוצינא קדישא אוליף הכי מאליהו ז"ל לבושין דלתתא בגנתא דארעא בעובדין לבושין דלעיל' בכונה ורעות' דלבא עכ"ל הנה למדנו ממאמר זה כי הכונה הטובה שמכוין האדם מתעטר מאן דמתעטר ר"ל הקב"ה כביכול כמשחז"ל כי הכל נעשה עטרה להקב"ה וממנו עצמו נעשו לבושים לאדם המכוין וכן איתא בזוהר פ' עקב בפ' ברכות לראש צדיק ובזה יובן מ"ש פ' מאימתי ז"ל אמר רבין וכו' מנין שהקב"ה מניח תפילין שנאמר נשבע ה' בימינו ובזרוע

עזו אין ימינו אלא תורה וכו' ואין עוזו אלא תפילין שנאמר ה' עוז לעמו יתן ומנין שתפילין הם עוז לישראל שנאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וכו' ותניא ר' אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש וכו' הנה למדנו ממאמר זה כי הקב"ה מניח תפילין מפני שהוא משתבח בתושבחייהו דישראל והיינו סיבה שהקב"ה מניח תפילין ולכן ה' עוז לעמו יתן אלו תפילין כמ"ש במאמר הקודם כד סלקא אותה כוכה טובה באורייתא ובצלותא מתעטרא מאן דמתעטרא ואשתאר חולקיה לההוא בר נש ואיתא בזוהר פרשה וארא דף כ"ה וז"ל וידעתם כי אני ה' אלהיכם פקודא דא קדמאה דכל פקודין למנדע ליה לקב"ה בכללא מאי בכללא למנדע דאית שליטא עילאה דאיהו רבון עלמ' וברא עלמין כלהו שמיא וארעא וכל חיליהון וכו' דא איהו בכלל וסופא דכולא בפרט וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מצוה מן התורה לידע להקב"ה בכלל ופרט והנה ידיעת הכלל היינו הכונה הנזכרת שיכוין בהנחת התפילין שצונו ה' וכו' אמנם צריך נמי לכוין בפרט כמה כונו' הנזכרו' בזוהר כאמ' יבא לקמן בע"ה ולמה הם נותנים התפילין על הראש וכנגד הלב : יניח של יד תחילה שהרי נתבאר כי מעלין בקדש ומה גם כשמשים תפילה של יד צריך לפשוט יד שמאלו ולהניח אותה על יד ימין לקיים מש"ה שמאלו וכו' וימינו תחבקני כדאיתא בזוהר פרשת מצורע דף כ"ה וז"ל מאן דאנח תפילין כד אנח תפילה של יד בעי לאושטא דרועא שמאלא לקבלה לה לכ"י וכו' צריך שתהיה תפילה של יד קשורה לקיים מש"ה והיו לטוטפות בין עיניך וכפי מה שנתבאר למעלה כי ענין זה דוגמת כסא להקב"ה דהיינו כי תפילה של יד כנגד עולם הכסא לכן צריך להקדים אותה ואחר כך עולה למעלה ומניח תפילין של ראש וכנגד זה בא מכוון נמי לענין תועלת האדם שמוסף עליו חלק הנשמה והוא מעולם הכסא כדאי' בתיקונין מעשיה נפשין מיצירה רוחין מבריאה נשמתין ולכן כאשר מניח תפילה של יד מברך עליה כדי להמשיך עליו חלק הנשמה אבל אינו מברך על של ראש מפני כי משניהם האדם מרויח חלק הנשמה כאמור ולכן הוא מברך ברכה אחת בלבד על שתיהן וכך הוא המנהג הנכון ומקובל כפי דרך האמת ליודעים ומבינים ואיתא בזוהר פרשת ויגש דף ר"ה וז"ל תנינן אין מפסיקין בין גאולה לתפלה כמה דלא מפסיקין בין תפילה של יד לתפילה של ראש דבעי למחזי דכלא חד הנה מבואר מדברי המאמר כי אין לברך רק ברכה אחת לשתיהן ולכן אין מפסיקין ביניהם והכל מבואר בדרך זה ואמנם אגלה לך טפח בענין זה דמאחר כי הברכה הוא להמשיך השפע והאור ממקורא דכלא כדלקמן והנה איתא פ' ויקרא אכלו רעים לעילא דלא מתפרשן ולכן תבין כי אין צורך זולת ברכה אחת : אם פגע בשל ראש תחלה צריך להעביר על אותה מצוה וכו' אם מפני כי כן הוא הצורך לאדם הגשמי להיות עולה ממדרגה תחתונה למדרגה אחרת עליונה עליה וכן תמצא בשבח כנסת ישראל מתחיל מלמטה ואומר מה יפו פעמיך בנעלים וכו' ולכן תחלה מניח תפילה של יד כי זה יהיה כנגד הלב אשר שם הוא משכן הרוח ואחר כך מניח תפילין של ראש כדי להמשיך עליו תוספת נשמה כאמור ומה גם דמאחר שנתבאר כי המצות הללו הם במדרגות של העולמות צריך להיות כדרכו זו למעלה מזו ואין לשנות כדאיתא בזוהר פ' במדבר דף ק"כ וז"ל ת"ח רזא דמלה אף על גב דצלותא תלייא במלולא ודבורא דפומא כלא תלייא בעקרא דעובדא בקדמיתא ולבתר בדבורא ובמלולא דפומא מאן עובדא אלא ההוא עובדא דעביד בר נש בקדמיתא כגוונא דצלותא הוא ולא יצלי בר נש צלותא עד דיתחזי עובדא בקדמיתא כגוונא דצלותא עובדא דקדמיתא בשעתא דבר נש קאים בעי לדכאה גרמיה בקדמיתא לבתר יקבל עליה האי עול לפרשא על רישיה פרישו דמצוה לבתר יתקשר קשורא דייחודא דאינון תפילין וכו' ואי פגים עובדא מלולא לא אשכח אתר דשרייא ביה ולאו איהו צלותא ואתפגים ההוא בר נש לעילא ותתא וכו' ווי ליה לבר נש דפגים צלותיה פולחנא דמאריה וכו' עכ"ל לענינינו הנה מבואר מדברי המאמר כי המשנה סדר מדרגות התפילין הוא פוגם למעלה חלילה וגם הוא נענש עילא ותתא כנזכר ולכן אם פגע בתפילה של ראש תחלה צריך להניח אותה ולהעביר על המצוה ויניח תפילה של יד תחלה מיושב כמ"ש במאמר ואח"כ מניח של ראש : יברך להניח בקמץ תחת הה"א ולא בפתח ובדגש דמשמע לשון הנחה כמו להניח ברכה ומה שלא תקנו חז"ל לקשור כמש"ה וקשרתם היינו מפני כי הברכה זו מועילה נמי לפטור תפילה של ראש ולכן תקנו לשון להניח שהוא כמו ענין התחלה לפי כי עדיין צריך להניח תפילה של ראש כמדובר : כל המצות מברך עליהם עובר לעשייתן לפי כי עשיית המצוה הוא סוד הייחוד והברכה היינו סוד הפיוס וכן אחז"ל למדנו דרך ארץ מתרנגול שמפייס ואח"כ בועל וכה"א פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי וכו' ועוד נמצא טוב טעם בדבר עם מ"ש בזוהר פ' עקב דף רע"א כי ענין הברכה הוא מתתא לעילא ומעילא לתתא וז"ל רזא דרזין לאינון דידעי חכמתא דמאריהון למנדע רזא דברכאן וכו' ברכאן דלאו אינון בצלותא סלקין מתתא לעילא עד דמטו גו נהורא דלא נהיר ומתערי לעילא בתוקפא לההוא נהורא דלא נהיר דההוא ברכה וסלקא אתערו לעילא עד דמטו לכרסייא עילאה מקורא דכל חיין וכדין נפקי מההוא מקורא עילאה ברכאן אחרנין ואתערו אלין באלין ונפקי אלין לאלין ואתיין ושריין לריש צדיק לארקא לתתא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי יש צורך גדול בענין הברכה להיות קודמת למעשה המצוה לפיכך צריך לברך על התפילה של יד אחר הנח' על הקבור' שהוא הבשר התופח בזרוע האדם בפרק העליון קודם קשירתם שקשירתם הוא עשייתם ועל אותו בשר משבח ואומר בשר מבשרי כד"א ובשר קדש יעברו מעליך והבן : אסור להפסיק בדיבור בין תפילה זו של יד לתפילה של ראש וכבר אחז"ל אם סח בנתיים עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה לפי כי הדיבור באותה שעה עושה פגם אם דיבור של חול הוא מפריד הייחוד בין חתן וכלה וגם שאינו חול רק שהוא שלא לצורך אסור מטעם שהינו כל שמדברת ושכינה שומעין

קולה

קולה ואם הפסיק מברך על של ראש על מצות תפילין כדי להזכיר מצות מצוה שהוא חיבור חתן וכלה כדאיתא בזוהר כדי לחזור ולעורר הברכה העליונה ולהמשיך אותה ממקורא דכולא אמנם אם סח בצורך של תפילין אינו חוזר ומברך לפי כי עדיין מועיל אותה ברכה ואותו התעוררות אשר נעשה מתחילה אמנם מכל מקו' היכא את דבר ה' לא יפסיק כלל אפילו שהוא לצורך התפילין רק יהיה מכוין לחבר השתי תפילות והנה אמר בזוהר במאמר הקודם מאן דפגים עובדא אתפגים ההוא בר נש לעילא ותתא: אם שמע קדיש או קדושה בין תפילה של יד לתפילה של ראש לא יפסיק מפני כי משעה שמניח תפילה של יד צריך לחבר אותם בהתמדה דכתיב והיו לטוטפות בין עיניך כדי שיהיו שתיהם בהויה אחת ואשר לא טוב עשה שמחייב עצמו לברך ברכה אחרת על תפילה של ראש שלא לצורך דמשמע כאלו נעשה העדר בברכה של תפילה של יד הקודמת ונמצא דפגים עובדא וכבר נתבאר כי נחשב לו שפוגם למעלה ווי ליה דפגים עובדא ווי ליה לעילא ותתא כנ"ל ולכן צריך שלא להפסיק ביניהם כלל דאסור להסיח דעתו מהם ולכן קושר והולך תפילה של יד כדרכו ומניח של ראש והוא מתכוין בצורך של התפילין כדבר האמור דלא גרע ממשחז"ל העוסק במצוה פטור ממצות אחרת: אחר שקשר של יד מיושב על הזרוע יניח של ראש קודם שיכרוך הרצועה וכו' איתא בזוה' פ' ואתחנן דף רס"ב וז"ל תפילין דדרועא היא שמאלא דאקרי ע"ז וירתא מעז הה"ד והיה לאות על ידכה בה"א והיא ה' דאוקימנא וכו' ועל דא מהאי תלייא רצועה חד לתתא דהא מינה תליין תתאי ואתזנו מינה וכו' והנה מבואר מזה המאמר כי ברצועה של יד תליין תתאי ואתזנו מינה ג"כ ולכן כאשר קודם הנחת תפילה של ראש קושר עמה אחר כך שבעה כריכות כדי לחבר עמה שבע הנערות שלה הוא סוד המאמר ויביאו את המשכן אל משה הה"ד תובלנה בשמחות וגיל וכו' אם אין הנערות מביאות אותה הוא העדר דלא גרע מן הגשמי כאשר יבא לקמן ותכף יעמוד ויניח תפילה של ראש לחבר אותם ואחר כך חוזר לכרוך שני כריכות וטוב לכוין בהם כי הם סוד ועוף יעופף שהם סוד השני שרפים המחוברים עם הכלה כדאיתא בזוהר פרשת ויקרא שלכן מהם נעשה קרבן תורים ובני יונה ע"ש וכורך באצבע ג' כריכות דהיינו סוד הקידושין שנותן החתן לכלה כאשר יבא לקמן במאמר מן הזוהר הכל בכתב אמת ולא מן הסברא: יש מי שאומר שאסור להוציא תפילה של ראש מהתיק עד שתהא תפילה של יד מונחת כי יברך על של יד תחלה לפטור את של ראש ואחר כך מוציא את של ראש ובשעת הדחק אין להשגיח על זה מאחר שהתחיל להוציא התפילה ולא הניח ומה שכתב הרב בעל הלבוש כי זה יש בו איסור על פי הקבלה וכו' בסוד לא תחסום שור בדישו והבן הנה הוא הבין ענין זה השור אבל ישראל לא ידע ועוד כתב הרב הנזכר ז"ל ויניח שתיהן מעומד והנוהגים להניח של יד מיושב ושל ראש מעומד אינו מנהג. לא נודע במה כחו גדול שכתב כדבר פשוט שאינו מנהג ולפי שאין טעם בדבריו ואין להם שחר נתעלם

ממנו מ"ש בזוהר בכמה מקומות כי תפילה של יד צריך שתהיה מיושב זה ילא ראשונה פרשת אמור ז"ל וספרתם לכם וכו' ועל דא אוקמנא דא בעמידה וצלין דצלותא תתאה ביתיבה ולא בעמידה ורזא דא צלותא דעמידה וצלותא מיושב הנה בזה הודיע כלל גדול ואף ביארתי סימן לדבר מ"ש רחל. לא אוכל לקום מפניך כי דרך נשים לי שהוא מיושב ולא דעמידה עוד איתא בזוהר פרשת במדבר ז"ל בשעתא דבר נש עאל לבי כנישתא ידכי גרמיה בקדמיתא וכו' לבתר יקבל עליה עול מלכות לפרשא על רישיה פרישו דמצוה וכו' לבתר תפילה של יד דאיהי תפילה דמיושב לבתר תפילה של ראש דאיהי תפילה דמעומד וכו' ווי למאן דפגי' צלותי' וכו' הנה מבואר מזה המאמר שתפילה של יד היא מיושב והמשנה כמה העונש שלו חמור ומכ"ש המחזיק במנהגים שאין להם שורש מן הזוהר שנעשה בהסכמת הב"ה כדאי' בתיקונים נמצא מכשיל את הרבים ועונשו חמור ולפי כי הציקתני רוח בטני מרוב שיחי דברתי עד הנה ועברתי על דעתי לקיים הרימו מכשול מדרך עמי ואמרתי לא אזכרנו עוד: אם מניח תפילין כמה פעמים ביום צריך לברך עליהם בכל פעם לפי כי כן נמי בכל פעם שמניח אותם נעשה ייחוד למעלה מחדש וממשיך הברכה ממקורא דכולא: נשמטו ממקומן וממשמש בהם להחזירם למקומם צריך לברך דכיון שנשמטו מורה על הסתלקות האורות העליוני' שהם בחינת התפילין למעלה ולכן כאשר הוא ממשמש בהם להחזירם למקומם דהיינו כי על ידי המשמוש בהם הוא עושה מעשה ולכן חוזרים האורות העליונים למקומם בראש ולכן צריך לברך כמו בתחלתם להמשיך הברכה גם כאשר הזיזם ממקומם שהרי מורה שנסתלקו האורות מן המדות עליונות לכן אע"ג כי בדעתו היה להחזירם למקומם מאחר שנעשה מעשה והזיזם ממקומם מה מועיל ענין המחשבה אף על גב שעשה אדעתא להחזירם למקומן מיד צריך לברך מאחר שהמעשה הוא מחדש: מי שמניח תפילין של יד וברך עליהם ובתחלת ההידוק נפסק הקשר של יד והולך לעשות קשר חדש אמנם לא הסיח דעתו מהם הנה זה המעשה היה חוץ מרצונו ודעתו לפי שנפסק הקשר בלתי רצונו ולענין שעשה קשר אח"כ הוא בהכרח ואין זה נחשב להפסק ובלבד שלא הסיח דעתו אז מועיל ענין המחשבה ואינו צריך לחזור ולברך אבל אם הותר של יד קודם הנחת של ראש מהדקן ואינו צריך לחזור ולברך לפי כי זה הוא גמר הנחת תפילין בענין המעשה לחבר אותם בייחוד גמור אבל אם הניח של ראש שהרי מורה שנגמר הייחוד עליון ואחר כך הותר של יד מהדק ומברך לפי שעתה נעשה ייחוד אחר מלבד הייחוד הנעשה ראשון ולכן מברך להמשיך ברכה על זו הייחוד הנעשה מחדש: מותר לברך על תפילין שאולין מפני כי מדעת הוא דניחא להו למעבד מצוה ולכן נמצא כי יש כח נמצא בחדש זה להמשיך ברכה על המדות העליונות ועל המדות התחתונות בסוד ברכות לראש צדיק אבל גזולים לא יברך שנאמר ובוצע ברך נאץ ה' לפי כי ענין הגזל גורם למעלה כך ח"ו שגם שם נגזל השפע עליון

היורד

כו דין מי שאין לו אלא תפילה אחת ובו שני סעיפים:

[א] אם אין לו אלא תפילה אחת מניח אותו שיש לו ומברך עליה שכל אחת מצוה בפני עצמה וה"ה אם יש לו שתיהן ויש לו שום אונס שאינו יכול להניח אלא אחת מניח אותה שיכול: [ב] אם אינו מניח אלא של ראש לבד מברך עליה על מצות תפילין לבד:

היורד מעולם העליון הוא מקורא דכולא וכדאיתא בזוהר פרשת בלק דף במשעול הכרמים ולכן אין לברך עליהם לפי כי גם הברכה נמשכת על ידי כך לסטרא אחרא ח"ו: נהגו העולם שלא לחלוץ תפילין עד אחר קדושת ובא לציון אמנם הוא דבר כמו זר נחשב ואין כונת הגאון להחזיק זה המנהג ותו לא אלא רצונו להחמיר על כמה מאנשי הזמן שרוצים לחלוץ אותם קודם ובא לציון והוא ענין רחוק לפי כי מתחילה צריך לומר מזמור יענך ה' ביום צרה וכבר נתבאר בזוהר פרשת פנחס כי מזמור זה הוא כנגד שבעין קלין דרמתא היא אילתא כאשר יבא במקומו בע"ה ואח"כ אנו אומרים קדושת ובא לציון שהוא רמז לענין הלידה והיינו סוד הגואל שאנו מקוים כדאיתא בזוהר פרשת בלק דף ומגבעות אשורנו וכל זה מוכרח להיות לבוש תפילין אמנם השרידים אשר ה' קורא אין חולצים התפילין רק עד אחר עלינו לשבח עד שיאמר פ' והיה ה' למלך על כל הארץ כי זה הוא תכלית השלימות שאנחנו מקוים שיהיה ה' אחד ושמו אחד כדאיתא בגמרא אטו האידנא לאו אחד הוא אלא התכלית לומר שיהיה נכתב הויה ונקר' הויה כי בזמן הזה נקרא אדני וכן ביום שיש בו ס"ת נוהגי' שלא לחלוץ עד שיחזירו ס"ת למקומו משום כבוד התורה ומניחים אותו בהיכל אמנם בר"ח חולצים התפילין קודם תפלת מוסף מפני כי יום ר"ח הוא אות כדלקמן ומה גם שאומרים בו כתר יתנו לך והיינו בשואה אחת אל התפילין כאשר יתבאר לקמן כי בזמן שקטרגה הירח ואמרה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד אמר לה הב"ה לכי ומעטי את עצמך אמרה לפניו בשביל שאמרתי לפניך דבר הגון מעטת אותי אמר לה צדיקים יקראו על שמך ודוד הוא הקטן וכו' ולכן זהו הטעם שהב"ה מניח תפילין שנאמר ישראל אשר בך אתפאר כלומר זה הכתר נמצא לי כביכול בעבור ישראל לפי שמתחלה היה לו חצי כתר והחצי ללבנה וכאשר נגזר מיעוט על הלבנה לא נתרצית עד שאמר לה צדיקים יקראו על שמך א"כ נמי גרם שנשאר לו כתר שלם שצדיקים כאמור היינו ישראל אשר בך אתפאר אמנם בר"ח בתפלת מוסף חוזרים להיות שני מלכים משתמשים בכתר אחד ולכן חולצין התפילין כי אז אין להב"ה ענין תפילין כאמור אבל אומרים כתר יתנו לך דהיינו לרמוז כי אז חוזר אותו חלק הכתר ללבנה כמו זמן של הבריאה וישראל חוזרים ומחדשים זה הכתר כמו מתחלה:

[א] **מאחר** שהנחנו למעלה כי מצות התפילין אל האדם הוא כדי להמשיך עליו תוספת נשמה ולכן בא דין זה מכוון לענין כי על כן שאינו תפילה של יד אינה מעכבת של ראש ושל ראש אינה מעכבת של יד מפני כי כל אחת מהם היא מצוה בפני עצמה ולכן אם אין לו אלא תפילה אחת בלבד מניח אותה שיש לו לפי כי בזה יש כדאי להרויח עמה תוספת נשמה וכבר נתבאר למעלה כי תפילה של ראש הוא להרויח נשמה לנשמה הנקראת יחידה ולפי כי לא כל אדם זוכה לכך לכן אין לברך עליה רק על תפילה של יד בלבד ולכן מברך אשר קדשנו במצותיו על איזה מהם אמנם על תפילה של יד מברך להניח לפי כי פשוט הוא שרוב האדם הם מרויחים תוספת נשמה על ידי הנחת תפילין כאמור אבל על תפילה של ראש אין לברך עליה לפי כי מי ומי יוכל להשיג שלימות זה ולכן גם כאשר יניח האדם תפילה של ראש בלבד אינו מברך להניח לפי שהוא דבר ספק כאמור אבל הוא מברך על מצות תפילין כאשר צוני ה' לפי שכל אחת מצוה בפני עצמה כאמור: [ב] אבל אם אינו מניח אלא תפילה של ראש בלבד אז מברך עליה על מצות תפילין לבד לפי כי אף על גב כי בתפילה של יד מברך עליה להניח היינו אדעתא שמניח נמי תפילה של ראש ולכן מברך להניח שר"ל שמתחיל עתה לעשות המצות ובדעתו הוא לגמור אותה על ידי שלובש אח"כ תפילה של ראש אבל כאשר אין שם להניח זולת תפילה של ראש אז אינו יכול לומר להניח שהרי בתפילה אחת הוא ההל וגומר ולכן אינו מברך עליה אלא על מצות תפילין וכבר נתבאר הסוד למעלה:

ועתה שמע בקולי זה שאינו תפילה של יד אינה מעכבת של ראש וכו' היינו להעיר אותנו על דבר חדש כי הנה לפי הנראה לעיני בשר מאחר כי תפילה של יד היינו בסוד ה' שנאמר ידכה באות ה' היא הכלה ותפילה של ראש הוא בסוד הזכר שהוא החתן כי לכן תפילה של יד מניח אותה מיושב ותפילה של ראש מעומד כנ"ל א"כ יש ללמוד מזה כי צריך להיות שתיהן יחדיו ואם מניח אחת מהנה לחוד נמצא שעשה פירוד ח"ו ולכן נמי מצינו מאחז"ל שח בין תפילה של יד לתפילה של ראש עבירה היא בידו וכו' ולכן להסיר אדם מקס"ד זה שאינו תפילה של יד אינה מעכבת של ראש וכו' לומר שמענה ואתה דע לך והרצון כי בא להודיע שני דברים הבאים כאחד. ראשונה ירצה להגיד כי כל תפילה נפשים אלה השלימות שלה הוא נמשך לה מלמעלה מבלי שתצטרך לחבירתה כלל כי הנה תפילה של יד אם אינה נשלמת בכל בחינותיה אינה מעכבת של ראש ר"ל השלימות הנמצא לה כי בלאו הכי יהיה נשלם ועוד ענין אחר ימצא כי רצונו להגיד כי תפילה של יד יש לה שלימות בפני עצמה ותפילה של ראש יש לה שלימות לעצמ' בכל ענין המצטרך לה מענין האור הנמשך מלמעלה ולכן כפל לשון המשנה וכך אמר תפילה של יד אינה מעכבת של ראש וחזר ואמר ושל ראש אינה מעכבת של יד דהא בחדא מנייהו סגי והענין מובן מדקאמר תפילה של יד

אינה

אינה מעכבת של ראש מובן ההפך כי תפילה של ראש אינה מעכבת של יד אלא כי בא המשנה ברוב ענין בתחלה אמר תפילה של יד הטעם שלא אינו מעכב של ראש להיות בכל השלימות וכן נמי תפילה של ראש כענין שיש לה שלימות לבדה כך אינה מעכב' שלימות תפילה של יד כאמור שהרי נאמר והיו לאות על ידך לחוד ולטוטפות בין עיניך לחוד ולכן אם אין לו אלא תפילה אחת מניח אותה שיש לו ומברך עלי' להמשיך לה הארה מלמעל' כנ"ל כי כל אחת מצוה בפני עצמה ולכן מתחייב מזה כי יש לה שלימות בפני עצמה כדאיתא בזוהר היא אתאחדת באושפיזא לתתא כדלקמן והוא הדין אם יש לו שתיהן ויש לו שום אונס שיכול להניח תפילה אחת ולא אמרינן שמורה הסדר ח"ו למעלה לפי כי כל זה הוא כענין האורות הנמשכים על חתן וכלה ולכן מניח אותה תפילה שיכול: אם אינו מניח אלא של ראש בלבד מברך עליה כדי להמשיך ברכה משהוא מקורא עילאה כנ"ל ולכן אינו מברך להניח אלא אומר על מצות תפילין לפי כי מלת להניח הוא לשון התחלה כנ"ל ובזה הוא הכל וגומר ולכן אומר על מצות תפילין והסוד נתבאר למעלה: אמנם עוד אודיעך סוד גדול במשנה תפילה של יד אינה מעכבת של ראש וכו' והענין בקיצור כי הנה נתבאר כי התכלית הוא על האורות הנמשכים על חתן וכלה מלמעלה ואין מעכבים זה את זה כי אפשר שתאיר לזכר בלבד או לכלה בלבד דמאחר כי אבא ואימא לא מתפרשן כנז' בזוהר בפ' אלו רעים לכן אפשר הכי והכי ואמנם עוד תשכיל ותדע סוד גדול בזה הוא מ"ש בסימן הבן בחכמה וחכם בבינה ולכן יהיה סוד המשנה מה שכפל הדיבור תפילה של יד אינה מעכבת של ראש וכו' ולא אמר בדרך קצרה אין מעכבין זה את זה לרמוז על סוד הגדול הזה והוא כי הנה תדע כי כדי להוריד אורות הללו צריך בתחלה לענין ייחוד בין אבא ואימא ובזה אין צורך להעלאת מ"ן רק מתפילה של יד או מתפילה של ראש ועוד נמי ושל ראש אינה מעכבת של יד לפי כי גם כן נמצא ייחוד באבא עילאה לחוד הוא סוד חכם בבינה אין להאריך בזה וה' יכפר בעד והבן כל זה:

כז מקום הנחתן ואופן הנחתן ובו י"א סעיפים:

[א] מקום הנהתן של יד בזרוע שמאל בבשר התופח שבעצם שבין הקובד"ו ובית השחי ויטה התפילה מעט לצד הגוף בענין שכשיכוף זרועו למטה יהיו כנגד לבו ונמצא מקיים והיו הדברים האלה על לבבך: [ב] המנהג הנכון שיהא היו"ד של קשר תפלה של יד לצד הלב והתפילה עליו לצד הוין. יש ליזהר שלא

תזוז

[א] **מאחר** שכבר נתבאר כי ענין מצות תפילין הם לזכות האדם בהם לתוספת נשמה לכן בא הדין להיות מקום הנחתן תפילה של יד בזרוע שמאל כי ימצא בזה לאדם שני תועליות אחת להכניע כל התאוות הגופניות אשר בלב האדם אשר הם מאבדים את האדם מן העולם וגם להגביר כח הנשמה ולכן כנגד תועלת הראשונה בא החיוב להניח התפילה של יד בזרוע שמאל בבשר התופח כד"א ושם בשר זרועו כי יחשוב האדם כי רוב המאכל לכל אוות נפשו הוא מרבה כחו ונהפוך הוא כי בזה יוסר כחו מעליו ולכן צריך כי תהא שמאל דוחה בשר תאוה ע"ד מ"ש מי יאכילנו בשר ונאמר שכניך גדלי בשר קרוב לבית השחי ויזכור כי בשר המה ויטה התפילה מעט לצד הגוף להסתפק בדבר ההכרחי לקיום הגוף בענין כי כאשר יכוף זרועו למט' להכניע החומר העכור יהיו כנגד לבו להכניע היצר המייעץ אותו לרדוף אחר המותרות כי מורה לו היתר לקיים ולהחזיק גופו לעבוד ה' וכל מגמתו כדי להעתיק אותו מן המותר אל האסור והוא צפון בלבו כמשחז"ל בפ' ואת הצפוני ארחיק מעליכ' זה יצה"ר שהוא צפון בלבו של אדם ונמצא מקיים והיו הדברים האלה על לבבך ר"ל כל הדברים שהאדם מתנהג בהם יהיו כמש"ה בכל דרכיך דעהו ומשגגון זה נמצא מתגבר חלק הצור' הוא כח הנשמה שהוא בעצם אדם ונמצא מקיים מ"ש כל עצמותי תאמרנה וכו':

[ב] המנהג הנכון שיהיה היוד של קשר תפילה של יד לצד הלב ויהיה רמז למ"ש חז"ל והשב לשכינו שבעתים אל חיקם למילה הנתונה בלב בחיקו של אדם והענין לפי דאתקש ערל לב לערל בשר ואמנם חזרנו לענין ראשון כי האדם הוא כולל בנפשו רוח ונשמה לפי כי הוא נוצר בקדושה בשיתוף של הקב"ה ואמנם זה תלוי בכונת הלב בערך שאר המצות שהם צריכות כונה כאמור ולכן כאשר יזכו איש ואשה במלאכת מחשבת טובה אז שכינה ביניהם ואם לאו כמו זר נחשב וכאלו נולד שד אחד וכך אחז"ל נפשות של הרשעים הן הן המזיקין ולכן כאשר בחר הקב"ה באברהם נתן לו המילה היינו גילוי אות יוד וצאצאיו חתם באות ברית קדש כי בזה נאמר ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי לפי כי על ידי אות יוד זה של הברית נעשה קדוש לפי כי בזה שם שדי נגמר לא כך היה מתחלה אלא שד כדאיתא בזוהר פרשת תצא דף רע"ז ע"ש כי ע"י מעשה השד נעשה מלאך קדוש ולכן על ידי המילה שמתגלה באדם אות יוד מתגלה כח הנשמה אשר נוספת מתחלה בו וזש"ה ונשמת שדי תבינם כי כאשר נגמר שם שדי באדם מתגלה הנשמה בילד בשעה שימול ולכן בשעת התפילה של יד דהיינו כדי להראות חלק הנשמה כאמור צריך ליזהר באות יוד הנתונה בתפילה דהיינו רמז לאות ברית קדש כי בו שם שדי נגמר ולכן טוב להודות לה' ולהטות אותה לצד הלב כדי להכניע היצר אשר שם כנ"ל ולהגביר כח הרוח אשר הוא חונה שם וכל הדברים הללו הם מסורים ללב בכל מלאכת מחשבת כאשר יבא לקמן ולפי כי על ידי אות יוד זו בא הקשר אמיץ בין ישראל להקב"ה מזמן שנתן לו המילה לאברהם שכך א"ל התהלך לפני אני אל שדי לכן כנסת ישראל שאלה מהקב"ה שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך היינו בסוד

התפילין

תזוז יו"ד של הקשר מהתפילה: [ג] המנהג הנכון לתקן שהמעברתא שבה הרצועה עוברת תהא מונחת לצד הכתף והקציצה לצד היד: [ד] לא יהא דבר חוצין בין תפילין לבשרו לא שנא של יד לא שנא של ראש: [ה] אדם שהוא עלול לנזילות ואם יצטרך להניח תפילה של ראש על בשרו יזיק לו לא יניחם כלל ויש להתיר לו להניח תפילה של ראש על הכובע דק הסמוך לראש ויכסם מפני הרואים: [ו] אטר יד ימינו אם עושה כל מלאכתו בשמאלו מניח בשמאלו שהוא ימין של כל אדם ואם שולט בשתי ידיו מניח בשמאל כל אדם ואם כותב בימינו ושאר רוב מעשיו עושה בשמאלו או כותב בשמאלו ושאר רוב מעשיו עושה

התפילין כמשחז"ל לפי כי אנחנו משותפין בשמך ובזה יובן משחז"ל אני אל שדי אמר הקב"ה לאברהם דייך אני ואתה בעולם ואם אין אתה מקבל עליך לימול דיו לעולמי עד כאן ודיו לערלה עד כאן הוא הנרצה שאמר הקב"ה לאברהם עד עתה הערלה היא הקליפה שורש אותיות שד שולט בעולם ועל ידי המילה שלך יהיה שם שדי נגמר ולכן דייך גדולה זו כי אני ואתה בעולם כלומר כי לכן שמי מתגדל בעולם כביכול שנגמר שם שדי וכך ימצא לך גדולה לפי כי על ידי הערלה היו רשומים בך שני אותיות שד בלבד אות ש' בפניס ואות ד' ביד כנודע ועתה מתגלה בך אות יוד הרי נחתם בגופך שם שדי בטבעת המלך הקדוש א"כ די לעולם אני ואתה בגדולה זו שוים ולכן יש ליזהר שלא תזוז יוד של הקשר מן התפילה רמז למה שאלה כנסת ישראל מהקב"ה שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך: [ג] המנהג הנכון לתקן שהמעברתא שבה תלוי אות יוד מצד א' וכו' וראוי לתת רמז בענין זה של המעברתא שבה תלוי אות יוד מצד אחד ורצועה מצד אחר ורמז לדבר בענין המעברתא כד"א והנה ה' עובר כאשר ביארתי במקומו כי תפארתו של הקב"ה שהוא עובר על פשע ויעבור ה' על פניו של זעם ואיזה דבר הוא סיבה לזה אות יוד ששם שהוא רמז לאות ברית קדש הנקשר שם בינו וביננו שם שדי נגמר ולכן אע"ג כי הרצועה שם תלויה מצד אחד מוכנת לפני כל עוברי דת ודין עכ"ז זה הקשר אמיץ וחזק הוא וסוף סוף כי ונשמת שדי תבינם לחזור בתשובה והנה ה' עובר על פשע ולכן המנהג הנכון הוא לתקן כי המעברתא שבה הרצועה עוברת דהיינו רמז אל הרצועה של העונש יתקן אותה המעברתא שהרמז שלה הוא העברת העונש ויעבור ה' על פניו של זעם ועובר על שורת הדין ולכן תהיה מונחת לצד הכתף ר"ל לפי שהיה האדם נותן כתף סוררת לכן ישים המעברתא לנגדה לרמוז כי על ידי המצוה ה' עובר על עונו ולכן תהיה הקציצה לצד היד לרמוז דאע"ג כי האדם מעשיו גרמו לו כי נקצץ ונכרתה הנפש היא מעמיה דהיינו כי הרוח והנשמה שהם עמיה נפרדים ממנה והנפש נכרתה מהם כדמוכח מן הזוהר מכמה מקומות עתה נוטה לצד היד הוא ידו של הקב"ה שהיא פשוטה לקבל שבים בעבור המצוה שהוא נותן על היד שלו: [ד] לא יהא דבר חוצץ בין תפילין לבשרו וכו' גם בזה בא הרמז מוסב למעלה כי הנה נתבאר כי צריך שלא תזוז היוד של הקשר מהתפילה דהיינו כדי לרמוז לאדם כי צריך ליזהר שלא יחטא באות י' של הברית כדי שלא תזוז מהתפילה ותהיה תפלתו רצויה ומקובלת והוא הנכון אמנם בא דין זה למצוה מן המובחר

לא לעיכוב דאף על גב שחטא ישראל הוא ואותו יוד לא תזוז הוא הדבר שביארתי במשחז"ל ונפלתי ביד הערלים אמר שמשון אם אין ביני לבינם אלא המילה וכו' דקשה והרי טמא אותו עם דלילה וזולתה אלא הכי קאמר רבש"ע ידעתי כי פגמתי המילה ועכ"ז אם אין ביני לבינם הפרש לפי כי טמא הוא מאחר שאני מהול ואות יוד מגולה למה ונפלתי ביד הערלים וכן נמי בנדון דידן אף על גב כי חטא וטמא הבשר החי אות יוד להיות שהוא מגולה בו עדיין לא תזוז מן התפלה ר"ל אם יתפלל לפניו ית' ויתודה על מה שעשה אז תכף מתרצה עמו הקב"ה והנה ה' עובר דרך המעברתא הוא התשובה שנבראת קודם העולם ואותה לו הקב"ה חתירה תחת כסא הכבוד מקום כי יעבור בו כמשחז"ל מפני מה נברא העולם בהא לומר כל הרוצה לצאת יוצא ולמה תלייא ברעיה אם חוזר בו עובר דרך שם והיינו ענין המעברתא ואף על גב כי מדת הדין מחייבת העונש והרצוע' לנגדו מקבל אותו הקב"ה משם ולכן חזר והגיד כי צריך שלא יהא דבר חוצץ וכו' רמז כי לא נכון לאדם להמצא בו כל מידי שהוא חוצץ לא במחשבת פיגול ולא במעשה לפי שכבר נתבאר כי המעשה אשר יעשה האיש הישראלי הוא לטוב לו בשלש זמנים ראשונה באותה שעה שיעשה המצוה בהווה ואחר המיתה גם לעולם התחיה ושלש זמנים הללו המצוה תועיל לאדם בגוף ונפש ולכן בענין ההווה צריך כי לא ימצא בו מעשה שיוכל להפריד ולהיות חוצץ בינו הוא הרוחניו' ובין הגוף שלו להרויח תוספת הנשמה ובזה נמי לא יהיה דבר חוצץ בעצמו כאשר יכל בשרו מראי בקבר ולא יהיה מקטרג עליו השטן ואפילו כי הבשר קיים נשמתו תהיה עולה למעלה ולא יכול לקטרג כדרכו כדאיתא בזוהר פרש' שלח לך בפ' והשטן עומד על ימינו לשטנו ע"ש ומה גם אם יזכה יותר יהיה בשרו בעוה"ד מש"ה אף בשרי ישכון לבטח והשלישית יותר בה לזמן התחיה לא יהיה דבר חוצץ בין התפלה הגורה ובין הבשר הוא החומר לפי כי ישוב הבשר החי ומתחברת עמו הנשמה עוד איתא בזוהר פרשת חיי שרה במדרש הנעלם דף קכ"ב ז"ל אמר רבי יצחק בשעה שהנשמה זוכה ועולה למקום מעלתה הגוף שוכב בשלום וינוח על משכבו הה"ד יבא שלום ינוחו על משכבותם וכו' מאי הולך נכחה אמר ר' יצחק הנשמה הולך נכחה למקום העדן הגנוז לה וכו' ובזה לא יהיה דבר חוצץ בינו לבין הגוף להאיר הנשמה ממקום שבתה על הגוף בקבר: [ה] אדם שהוא עלול לנזילות וכו' טוב להורות את בני ישראל להבטיח אותם אל יתושו לענין זה והייסורין אלו ידעו נאמנה כי מי שמניח התפילין בכוונה נכונה כאשר מתבאר

עושה בימין י"א שיניח תפילין ביד תשת כח דבעינן יד כהה וי"א שהיד שכותב בה היא חשובה ימין לענין זה ומניח תפילין ביד שכנגדה: [ז] אף על פי שיש לאדם מכה במקום הנחת תפילין יניח תפילין כי מקום יש בזרוע להניח שתי תפילין כי העצם הסמוך לבית השחי מחציו עד הקובד"ו הוא מקום הנחת תפילין: [ח] אורך רצועה של יד כדי שתקיף את הזרוע ויקשור ממנה הקשר ותמתח על אצבע אמצעית ויכרוך ממנה על אצבעו שלשה כריכות ויקשור. ונוהגים העולם לכרוך על הזרוע ששה או שבעה כריכות: [ט] מקום הנחת תפלה של ראש מהתחלת עיקרי השער במצחו עד סוף המקום שמוחו של תינוק רופס. צריך שיהיה הקשר מאחורי הראש למעלה בעורף צריך לכוין הקציצה שתהא באמצע כדי שתהא

מתבאר לקמן בלי ספק לא יאונה לצדיק זה כל און ובפרט כי שורש הנשמה היא בראש האדם ולכן בלי ספק כי המניח התפילה על הכובע וכיוצא ההפסד מרובה על התועלת דאלו התועלת הוא גופני אבל ההפסד גדול כי מפסיד תוספת נשמה לכן התבונן מ"ש בזוהר מ"ה דף קי"ב וז"ל והיינו דאמר רבי יוחנן מאי דכתיב שמש ירח עמד זבולה דזכרן גופא ונשמת' דקיימן בהדרא קדישא דלעילא בדיוקנא דהוה קאים בארעא עכ"ל ומזה המאמר יש ללמוד כמה מפסיד המניח תפילין ויש איזה דבר מפסיק בין התפילה לבשרו כי כן במדה זו יהיה הפסק לזה השלימות הנמצא לצדיק אחר מותו כי הגוף והנשמה הם חקוקים יחדיו בכסא הכבוד והם מאירים יחדיו שניהם בדיוקנא דהוו בהאי עלמא אמנם מכל מקום המניח התפילה על הכובע צריך לכסות אותה מפני הרואים כדי שלא יהיו מזלזלים בתפילין ויהיה עובר על ולפני עור לא תתן מכשול: [ט] מקום הנחת תפילה של ראש וכו' מאחר שנתבאר כי ענין הנחת תפילין הוא לטוב לנו להרויח כח של הנשמה כנ"ל ולכן מקום הנחתה צריך להיות בראש אשר שם הוא מקום השראת הנשמה ויתבונן כי אין גבהות לפני המקום ולכן יזהר מענין גסות הרוח שגורם לאדם מיתה קודם זמנו כמשחז"ל בפ' וכראש שבולת ימלו מי גורם לו ליכרת גסות הרוח כאדם הנכנס לשדהו והעליונה עליונה כורת ולכן נתנה התפילה בראש לומר נתנה ראש לפני הב"ה שלכן נאמר ראשך עליך ככרמל אלו תפילין שבראש ועל אות דלא אשר קשורה שם נאמר ודלת ראשך כארגמן ולכן מלך אסור ברהטים ר"ל בהנחת תפילה של ראש נשלם השלימות של האדם ונקרא מלך לפי כי הוא ממליך להב"ה על שלשה מקומות שבגופו שהם ראשי תיבות מלך והם מוח לב כבד ולפי כי כן האיש הישראלי מכוין בדעתו לכן נעשה מלך על כמה מחנות מלאכים אין להאריך וכל זה לפי שהאדם אסור וקשור ברהטים ברצועה של יד וברצועה של ראש ולכן נקשר עמו תמיד מלכו של עולם והוא אסור ברהטים וכל זה נעשה על ידי המחשבה וכונה טובה שהאדם מתכוין בהנחת תפילין למקשר עבדא תחות יד מריה ושפחה תחות יד גבירתה והיינו נמי מ"ש מלך אסור ר"ל לפי כי קשר אותו מלך זקן וכסיל הוא עתה קשור ואסור ברהטים של התפילין יזכה לכל הכבוד הזה וכדאיתא בזוהר ובתיקונים כי תדרשנו ימצא לך נמי פ' משפטים דף קט"ו ע"ש ואחז"ל בשעה שנאמר ויעקוד את יצחק עקד הב"ה שרי א"ה למעלה ובזמן החורבן אמר הנביא לישראל מה אתם שבורים כי עד שרים שבוים הרי הותרו

כלם ולכן מה טוב לאדם לכוין על ידי מצות תפילין לחזור ולקשור אותם והמלך שלהם כמאמר ולכן מקום הנחתה הוא מקום התחלת השער להורות את בני ישראל כי התכלית הוא להכניע היצר בתחלה ולהסיר כחו מעליו ותחילת קטרוגו על האדם הוא בדברים הקלים שאדם דש בעקביו כמש"ה מושכי העון בחבלי השוא שלכן לעתיד הוא נדמה לרשעי' כחוט השער' כמ"ש חז"ל ולאחר שהאדם מכוין להכניע אותו בתחלת השער אז נקה האיש מעון ונעשה כקטן שנולד היינו במקום שמוחו של תינוק רופס ונכנס בו כח הנשמה היינו על ידי תפילה של ראש כנ"ל ונעשה משכן להב"ה ובזה יובן מ"ש בזוהר מדרש הנעלם דף קס"ע וז"ל ת"ח כגוונא עילאה אתעבד מקדש בתיקוני קדישין ובתר כן אשרי קב"ה דיוריה עמהון כעניינא דא וכגוונא דא אתערו חברייא מארי מתניתא בטעמא דתפילין למהוי ההוא גברא דוגמא דתיקונין עילאין רתיכא תתאה רתיכא עילאה למיתי דיליה מלכותא ושרי דיוריה עלויה וכו' ולכן צריך שיהיה הקשר מאחוריו לרמוז על הדבקות וקשר' עצמו של הב"ה עמנו דאף על גב שאנחנו עמא דאהדריה אפיה מינן הב"ה דכתיב ואנכי הסתר אסתיר פני וכו' אסתירה פני מהם אראה מה אחריתם ונאמר והיו לאחור ולא לפנים וילכו אחרי ההבל עכ"ז אות ד' של יהודה נתונה על העורף אף על גב שנאמר ראיתי את העם הזה והנה עם קשה עורף הוא עדיין נתונה על הבשר לרמוז מ"ש בזוהר פ' שמות דף י"ב וז"ל ותחמול עליו ותאמ' מילדי העברים זה דאינון רכי לבא לאתבא קמי מאריהון וכמשחז"ל יבא כל בשר מי שהוא רך כבשר ולכן מפני מדה זו מיד ותחמול עליו וכן נמי לכן אות ד' ניתנת על הבשר הרך זה לרמוז משחז"ל בפ' דלותי ולי יהושיע דרש רבא אע"ג שאני דלה לי נאה להושיע אע"ג שאני דלה מן התורה ומן המצות לי נאה להושיע ולכן לרמוז לכל אלה הדברים צריך להיות הקשר זה באמצע העורף להגיד דאע"ג כי עם קשה עורף הוא לא יטה מכאן ומכאן באהבת ה' אותנו ולכן צריך שיהיה המקום של הקשר שנראה כעין ד' על שם דלותי ולי יהושיע ועכ"ז נתונה ד' זו בתוך שמו ית' שם הויה והיינו יהודה וצריך שיהיה השחור שברצועה נגד חוץ לרמוז מש"ה שחורה אני ונאו' אל תראוני שאני שחרחורת לפי כי השחרות שלי הוא מבחוץ כאהלי קדר כמשחז"ל לפי כי הילדות והשחרות שלי הוא הבל ואמנם הלבן מבפנים שנאמר לב טהור ברא לי אלהים ונאמר מי יתן והיה לבבם זה להם כל הימים ולכן אע"ג שחטא או עע"ז ישראל הוא שנאמר בנים משחיתים ולכן צריך

שתהא כנגד בין העינים וגם הקשר יהיה באמצע העורף ולא יטה לכאן או לכאן : [י] צריך שיהא המקום שבקשר שנראה כעין דל"ת לצד חוץ. צריך שיהא השחור שברצועות לצד חוץ ולא יתהפכו בין בשל יד בין בשל ראש. ישלשל הרצועות שיהיו תלוים לפניו ויגיעו עד הטבור או למעלה ממנו מעט. רוחב הרצועות של יד ושל ראש כאורך שעורה לפחות. אם פיחת משיעור אורך הרצועות ורחבן אם אינו מוצא אחרות מניחן כמות שהן עד שימצא אחרו' כשיעור. תפילין של ראש טוב להיותן גלויי' ונראי' אבל תלמיד בפני רבו אין דר"א לגלות תפילין בפניו :

צריך שלא יתהפכו לצד חוץ כדי שלא יהי' השחור מבפני' כי זה יורה שהלב הוא רע והפה טוב ולא ימצא באיש הישראלי זולת באותם הרשעים שנאמר בהם כסף סיגים מצופה על חרש וכו' כמשחז"ל שנאמר אנא נבוכדנצר מהדר ומשבח למלך שמיא וכו' ולשעה קלה נהפך לנהם ואמר ומאן אלהא די ישזבנכון מן ידי : [י] ישלשל הרצועות שיהיו תלויות לפניו וכו' כבר נתבאר כי הרצועה הוא רמז לדין המזומן להפרע לעובר על אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ולכן תהיה הרצועה תלויה לפניו כדי שיתבונן בה וישים יראת ה' בלבו ולכן תהיה מגעת עד טבורו כדי שיזכו' חסד אל כל היום אשר גמל עמו מזמן שהיה טבורו פתוח במעי אמו ויזכור כי לסוף שלשה ימים שימות מתבקע טיבורו ונהפך על פניו כרסו ואומר לו טול לך מה שנתת בי שנאמר וזריתי פרש על פניכם או תהיה מגעת הרצועה דעוד בא הרמז ברצועות אלו לרמוז לאדם דאף על גב כי יזכה לתוספת נשמה על ידי התפילין כאמור עוד צריך להתבונן משחז"ל מי שהקב"ה חפץ בו מדכאו ביסורין שנאמר וה' חפץ דכאו החלי וכו' ולכן יהיו הרצועות תלויות לפניו לומר כי לא מפני שקנה שלימות לעצמו ניצול מן היסורין כי את אשר יאהב ה' יוכיח ולכן יהיו לפניו לרמוז שמקבלן מאהבה בפנים צהובות שלכן מגיעים עד טבורו שהוא מקום חיותו לומר שמוסר עצמו למיתה ע"י היסורין לקיים מש"ה כי עליך הורגנו כל היום גם למעלה על לבו לרמוז כי בלב ונפש מקבלן ולא מן השפה ולחוץ ולכן שימני כחותם על לבך כי עזה כמות אהבה : צריך שיהיה המקום שבקשר שנראה כעין ד' לצד חוץ דמאחר שנתבאר כי התכלית הוא להכניע יצה"ר ולהכנע לפני הבורא יתברך שמו לפי כי גסות הרוח הוא בראש והוא מונע השראת השכינה בראש ולכן מורה אות ד' ולכן צריך שתראה ד' זו לצד חוץ שרומז לעין כל עין קוץ אף על גב שאני דלה מן התורה ומן המצוה לי נאה להוסיף ואחז"ל חזר הקב"ה על כל המדות ולא מצא מדה טובה לישראל אלא עניות לפי כי כל עע"ז בבא עליהם צרה וצוקה מתקצף וקלל באלהיו ופנה למעלה ממנו אבל איש ישראל על ידי העוני משבח ומודה לפני הקב"ה כדאיתא בזוהר ולכן יניח ד' זו לצד חוץ להראות לעין כל מדה טובה הנמצאת בישראל ויתן אותה על העורף לרמוז כי יכניע עורפו הקשה ולא יהיה קשה עורף להתודות לפני בוראו ולכן אות ד' זו תהיה בגלוי ונתונה על העורף עצמו וצריך שיהיה השחור שבה לצד חוץ לרמוז דאף על גב שגורע אותם הכתוב שנאמר כי עם קשה עורף הוא הנה אחז"ל זהו שבחן של ישראל שאומר או יהודי או צלוב ולכן השחור מבחוץ כי זה הוא הנגל' שהם קשה עורף לגנאי אבל זהו נויין והלבן מבפנים על העורף עצמו לרמוז כי זהו שבחן של קשה עורף הנזכר : רוחב הרצועה של יד ושל ראש כאורך שעורה לפחות וכו' דמאחר כי כונת הרצועה לרמוז שיתבונן בה שמדת הדין מוכנת לפניו ולא יטה מן הדרך הטובה ולכן בא השיעור מכוון לאורך השעורה שהוא בחינת דין כנודע מן הזוהר בענין הסוטה וכן אחז"ל כי לפי שעשתה מעשה בהמה לכן קרבנה מאכל בהמה והשפך קרבן העומר שנאמר בו עומר לגלגולת ע"ש שנאמר שער רישיה כעמר נקי ולכן בא השיעור של הרצועה נמי ברחבה כדי שיתבונן האדם בכל הצדדין והרמזים הללו כנ"ל : [יא] תפילין של ראש טוב שיהיו מגולים וכו' לפי כי יתקיים מש"ה וראו ממך הם האנשים הגשמיים כמשחז"ל כשאמר אברהם אם מחוט ועד שרוך נעל נתן הקב"ה לבניו מצות תפילין שנאמר בה וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך ואמר ר' אליעזר הגדול אלו תפילין שבראש א"כ בראיה תלייא מלתא לכן טוב להיותן מגולים אמנם מאחר שאנו רואים בחוש כי לא די שאינם יראים ממנו בעבור כך שלובש תפילין אלא אדרבה נהפוך הוא כי מלעיגין עליו ביות' ולכן מוכרח הוא לומר כי צדק הפ' במאמרו אמנם מ"ש וראו כל עמי הארץ אינו מדבר על עמי הארץ הגשמיי' אלא על עמי הארץ הרוחניים המשחיתים וכנ"ל דקפיד עבדא תחות רשותא דמאריה ושפח' תחת גבירתה וכבר אחז"ל כי לעתיד מתקיים פ' זה ולכן טוב להיותן מכוסים בטלי' ומה גם מן הטעם הנאמר אחר כך כי תלמיד לפני רבו צריך להיות מכוסים והנה אנחנו עומדים לפני הקב"ה כתלמיד לפני רבו וראוי לכסות אותם :

שבתי וראה לבאר הדינים הללו ע"ד הנ"ל לצד עילאה ימלל וכך היה אומר מקום הנחת התפילין בזרוע שמאל בבשר התופח בעצם וכו' מאחר כי התפילה של יד הסוד שלה הוא במדה האחרונה כדמוכח מן הזוהר בכמה מקומות ואין להאריך ולכן יאמר נא מקום הנחתם הוא בזרוע שמאל לפי כי לעולם הנקבה היא נאחזת בבחינת השמאל כדאיתא בזוהר פרשת בראשית בפ' עיר האלהים סלה ואמנם עיקר ההנחה באותו הבשר התופח שבעצם לקיים מש"ה עצם מעצמי ובשר מבשרי ויטה התפילה מעט לצד הגוף בענין כי כשיטה ויכוף זרועו למטה יהיו כנגד לבו לפי כי שם הוא בחינת השורש שלה כמשחז"ל בפ' שימני כחותם וכו' אמרה כנסת ישראל רבש"ע שימני כחותם על לבך הם התפילין והתבונן מה שחזר ואמר כחותם על זרועך וחז"ל דרשו מתחילת הפסו' שימני כחות' על לבך מהו כן ולפי מה שפרשתי כי מדה זו יש לה השורש

בלב שלכן נק'. לב הוא משחז"ל מנין שהקב"ה נק' לבן של ישראל שנאמר צור לבבי וחלקי ודו"ק והנה כי משחז"ל מנין שהקב"ה היינו מדה האחרונה. ממש"ה צור לבבי. אלהים כי שם אלהים היא הכלה ומ"ש לבן של ישראל היינו ישראל עליון. א"כ למדנו כי מדה זו עיקרה בלב וא"כ איך שאלה שימני כחותם על לבך והרי היא כחותם. ואמנם הענין יובן ממה שכפל הפ' כחותם על זרועך כמובן מזה כי הם שני בחינות ואין הענין כן אלא כי מדה זו בלילה היא נתונה בלב וכאור בקר יוצאת משם ונעשית בסוד תפילין על הזרוע של תפארת ישראל. ולכן שואלת מהקב"ה שימני כחותם על לבך כמו שהייתי. מתחלה לא מפני כי אני כחותם של תפילין על זרועך יהיה נעקר השורש שעל הלב ולכן עיקר הדרשה [מתחלת הפ' שימני. כחותם על לבך שהוא השורש. אמנם הוא מבפנים ולכן יעה מעט שלכן נמצא מקיים וכיו. הדברים האלה על לבבך וכבר מפורש בזוהר כי כינוי דברים הוא בסוד כנסת ישראל והוא סוד הפ' והנה היא מדברת על לבה והטעם לקיים מש"ה צדק יקראהו לרגלו והכן הרי מקיים וכיו הדברים שהוא סוד כנסת ישראל על לבבך ונוסף עוד כאשר יזכור כי הדברים האלה שאלה כנסת ישראל מהקב"ה להיות על לבבך וכבר נתבאר בזוהר דבעי לאושטא ידא שמאלא לקיים שמאלו תחת לראשי ואח"כ קושר ביד ימין לקיים וימינו תחבקני כמנהג הנכון שיהא הקשר של יוד של תפילה של יד נגד הלב כאמור כי הטעם הוא לשתי סיבות לקיים שאלת כ"י שימני כחותם על לבך ועוד כי יזכור האדם וישים על לבו אלה הדברים לקיים אותם לפי כי עיקר התעוררות הייחוד הוא עולה מלמטה מהצדיק הגשמי כדאיתא בזוהר פרשת ויחי דף רמ"ה וז"ל תא חזי אתערותא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה נשמתהון דצדיקייא לתתא מתערין לה בגין דאינון אתיין מסטרא דמלכא מסטרא דדכורא ואתערותא דא מטי לנוקבא מסטרא דדכורא ואתער רחימותא אשתכח דדכורא אתער רחימו וחביבותא לנוקבא וכדין נוקבא אתקשרת ברחימותא לגבי דכורא כהאי גוונא תיאובתא דנוקבא למשדי מיין תתאין לקבל מיין עילאי לאו איהו אלא בנשמתהון דצדיקייא וכו'. ועל דא וצדיק יסוד עולם כתיב סתם וכו'. ולכן ימצא כי עיקר הדבקות הוא מפני אות ברית קדש כדאיתא בזוהר בהיכלות פקודי בפ' ובזה הנער' באה אל המלך ולעול' נערה דא לא אשתבק' מצדיק ולכן זה יהיה מכוון כנגד הלב כדי לעורר את האהבה הנתונה בלב והוא השורש של הכלה אשר נמצא שם ולפי כי האשה דעתה קלה. כמשחז"ל לכן כל עצמו של הדבקות להיות הקציצה מצד אחד על הבשר התופח כאמור כי זה הוא השבח שמשבח אותה החתן שנאמר עצם מעצמי ובשר מבשרי היינו מבשר של הלב אשר נשרשת שם ואות י' דלא תעדי סוד אות הברית: יש ליזהר שלא תזוז יוד של הקשר מהתפילה מפני כי הנה נתבאר כי על ידי אות יוד שהוא רמז לאות הברית הקשר אמיץ בין חתן וכלה והכי מפורש בזוהר פרשת ויחי דף רל"ד וז"ל דלית בלא גימל לאו הוא שלימו וכו'. ואף על גב דאית יוד בין גימל לדלת כלא קשורא חדא וכו' והיינו כי אות יוד בו שם שדי נגמר הנ"ל והנה בענין המילה נאמר אני אל שדי ולכן נלמוד כי שם שדי הוא במדת היסוד מדת הצדיק וכדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רל"ו וז"ל יוד דא רזא דברית וכו' יוד דא אצטריך דלא יעדי מגו תפלה של יד דלא יעבד פירוד' וכו' יוד בדכור' איהו וכו'. הנה מפורש מן המאמר כי שם השביעי הוא שם שדי והוא מכונה אל היסוד צדיק חי עלמין ולכן אות יוד יהיה הרמז שלה בבחינת יסוד שביסוד ולכן צריך שיהיה זה היוד שבקשר מתחבר עם התפילה של יד ולא יזוז ממנה שלא להורות על ענין פירוד וכדאיתא בזוהר פרשת וארא ואזכור את בריתי בגין דלא לאפרשא ביניהון דאסיר לאפרשא ביניהון לא ברעיונא ולא במלה וכנזכר בזוהר ושם נאמר וז"ל מקב"ה אית לן למילף וכו':

המנהג הנכון לתקן שהמעברתא שבה הרצועה עובר' וכו' והנה ראוי להבין כי המעברתא של תפילה של יד היינו דוגמא למעלה כי כמו שהמעברתא זו הגשמית הוא ענין נקב להיות עוברת משם הרצועה כדי לקשור בה התפילה על הזרוע של האדם הגשמי ומה גם תועיל כי הרצועה נמשכת ממנה לעשות אותם הכריכות סביב הזרוע וגם למעלה נעשה באצבע שלש כריכות כנ"ל כמו כן צריך להיות הסוד של המעברתא הרוחנית למעלה כי הנה התפילה של יד היא בסוד ה' האחרונה כאמור לעיל ואם כן המעברתא הוא סוד מקום המפולש שבאו' ה' למטה וסוד הרצועה התלויה היינו סוד העולמות שהם נשרשים בה והם נמשכים ממנה והם נשפעים ממנה ולכן כאשר קושרים התפילה שהוא אות הא בזרוע של הזכר כורכין הרצועה ג"כ שם כדי להעלות עמה כל הבחינות שלה כאמור למעלה וכדאיתא במאמר הנ"ל מן הזוהר ולכן יאמר כי צריך לתקן שהמעברתא שבה הרצועה עוברת תהא מונחת נגד הכתף כדי לקשור שם הרצועה סביב כאמו' למעלה והקציצה תהיה נגד היד כדי שתהיה ניתנת במקומה על הבשר התופח כנ"ל בענין הכריכות ואמנם אל יקשה בעיניך מפני מה המעברתא תהיה למעלה אצל הכתף והקציצה למטה מאחר כי הקציצה היא סוד אות הא עצמ' ואמנם המעברתא הוא רמז למקום התחתון שבה כי משם נאחזת הרצועה שהיא השתלשלות העולמות כנ"ל נמצא הענין כמו הפוך העליון למטה והתחתון למעלה לא תקשי לך האי מפני כי יש לך לדעת הקדמה אחת והוא כי הנה הזרוע יש בו שלשה פרקים והפרק החשוב הוא הפרק שהיד בו ואף על גב כי לעיני בשר נראה תחתון הוא העליון בחשיבות ומה גם שיכול לעלות למעלה בסוד נשיאות כפים שנאמר וישא אהרן את ידיו ואמנם הפרק העליון הסמוך אל הכתף הוא הגרוע והתחתון כאשר מתבאר בהלכות שחיטה בע"ה ועוד שהוא מחובר אל הכתף ואין בו מציאות לזוז משם להיות עולה ויורד כמו פרק היד ולכן ימצא כי המעברתא שהוא מקום שכל העולמות הם נאחזים משם ויונקים משם היא למטה בערך האמור אמנם הקציצה

שהרמז

שהרמז שלה הוא לאות הא עלמה כאמור היא העולה למעלה בפרק המעולה והטוב מכוון' כנגד הלב אשר שם הוא השורש שלה כדי לקיים והיו הדברים האלה על לבבך כדי לעורר האהבה שם בשורש שלה ולכן אינה זזה משם אמנם כאשר נתבונן בזה הענין יותר בין תבין את אשר לפניך כי הנה נתבאר למעלה כי הפרשיות של התפילין הם אורות הנמשכים מלמעלה בסוד ונהר יוצא מעדן והיה לארבעה ראשים וסוד הבית אשר מכסה הפרשיות היינו סוד מש"ה ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור נמצא כפי זה כי סוד הקליפה היא מבחינת אימא עילאה ויהיה הרמז למש"ה כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף שמכסה אותה בכנפיה ולכן הבית של תפילה של יד יהיה בסוד אות הא העליונה כאמור ולכן הנראה לומר הוא כי ענין המעברתא יהיה סוד מש"ה מעבר יבק והוא מקום הפתוח באות ה' מלמטה אשר משם הוא מקום שממנו יורד האור אל התחתונים וממנו נמשך כל השפע לבנין קדישין ומשם ולמטה לכל העולמות ולכן ימצא כי אותו הנקב העליון שבאות הא זו הוא המקום שמתחברים יחדיו הבחינה הנקרא' שביל דקיק בזוהר היינו מש"ה ושבילך במים רבי' כדאיתא בזוהר פרשת בראשית וזה הוא המתחבר ומתייחד עם הבחינה הנקרא' נתיב שהוא מש"ה נתיב לא ידעו עיט ומשני בחינות הללו נמשכים ויורדים האורות של התפילין לעטר בהם לתפארת ישראל כנ"ל וענין המעברתא נמשכת למטה כי כאשר אימא רביעה על הבן הקדוש אז משם ולמטה מתפשט האור והשפע לכל הבחינות התחתונות בסוד המעבר הנזכר בזוהר פרשת בלק במשעול הכרמים ומשם נאחזת הרצועה ונמשכת להאיר לתחתונים אמנם בתחלה אנו עושים הכריכות כדי לתת קשר לשבע מדות של רחל לחבר אותם עם הזרוע של הזכר ואחר כך מוסיפי' עוד שתי כריכות ג"כ בסוד שלה סוף כי כן נקשרת שם ואור עליון מתפשט על כל המדות שלה על ידי הקידושים ונקשרים המדות שלה עם הזרוע של הזכר בסוד השמאל לפי שהיא מנורת זהב כולה ושבעה נרותיה עליה ולכן יצחק תיקן תפלת המנחה ומטעם זה אנו אומרים בתפל' המנחה מזמור אלהים יחננו ויברכנו כי יש בו שבעה פסוקים להאיר שבעה קני מנורה שלה מבחינת יצחק וכדאי' בזוהר כאשר יתבאר בתפלת המנחה בע"ה ובכן נמשך האור והשפע על בחינת עולם הבריאה שהוא עולם הכסא בסוד אסתר ושבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך כמש"ה שבעה ושבעה מוצקות וכדאיתא בזוהר בפ' ויעש שלמה את החג שבעת ימים ושבעה ימים וחזר ואמר ארבעה עשר יום פרשת ויחי דף רמ"ז וז"ל לאחזאה עלמא עילאה ועלמא תתאה אלין דכורין ואלין נוקבין וכו' ומלת יום מיותר' והיינו לרמוז כי כל אור זה והשפע הנמשך על הימים הללו הנזכרים הוא על ידי יום ראשון הנאמר עליו והיה יום אחד הוא יודע לה' וכו' והיה לעת ערב יהיה אור והיינו מ"ש בזוהר פרשת אמור ביום הראשון יומא דכלהו יומי המאיר לכל העולמות: לא יהא דבר חוצץ בין

תפילין לבשרו וכו' הענין מאחר שכבר נתבאר מן הזוהר כי כל המעשה של האדם הגשמי הוא עושה רושם ופנה למעלה ולכן בא יבא דין זה ברוב ענין שלא יהא דבר חוצץ בין תפילין לבשרו ולפי כי על ידי כך לא יהיה דבר חוצץ למעלה וסוד הענין הוא הדבר שנתבאר בזוהר פ' תרומה כי לכל ענין יחוד הנעשה למעלה בתחלה הם עושי' באופן כדי לדחות סטרא אחרא ואחר כך נעשה הייחוד עליון והיינו כדי שלא יהיה סטרא אחרא מעכב ולכן הכרוז הוא אומר צאינה וראינה בנות ציון וכו' וכדין סטרא אחרא לא ניחא לה למחמי ואתפרש מתמן ואחר כך מעלין מטרוניתא למעלה לצורך הייחוד כנזכר שם ולכן צריך שלא יהא דבר חוצץ בין תפילין לבשרו לא שנא של יד לא שנא של ראש כדי שלא ימצא למעלה נמי דבר חוצץ ומעכב הייחוד הנעש' באותה מדה הנקרא' בשר מבשרי כאשר מתחברת ומתייחדת עם הצדיק הבשר החי בסוד הזרוע שנאמר שמאלו תחת לראשי ועוד ימצא טוב טעם לדין זה עם מ"ש בזוהר בפ' ויהיו שניהם ערומים וכו' ואחר כך מפני העון נאמר ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם וזה מפני דסמיך ליה והנחש היה ערום כדי שלא יהיה עומד ורואה בהם כשהם מתחברים ערומים והיינו היזק ראיה דאע"ג כי אין שם יכולת לעכב הייחוד העליון מ"מ הדין הוא כי אין משמשין בפני בריה ואפילו פרעושים בעל זבוב אלהי עקרון מפני היזק ראיה כאשר מתבאר אצלי בהלכות פסח באותם שלשה דברים שאין להם חזקה והאחת מהם היזק ראיה כמשחז"ל הרשעים תחשכנה עיניהם מראות וירא והנה יצחק מצחק וירא עשו וכו' וכל היזק זה מפני כי היו שניהם ערומים כאמור ואיתא בזוהר לאו אורח ארעא לכלה לאתגלאה אלא לחתן דילה בקירוב בשר וכן בתיקונים דף ל"ה וז"ל וכן דרכא לאתייחדא דכר ונוקבא בקירוב בשר וכו' ולכן מפני כי הנחת התפילין הוא נעשה ייחוד עליון קדוש לכן הרצון הוא שיהיה בקירוב בשר בבחינ' ויהיו שניהם ערומים וכו' חתן וכלה כדי לקיים מב"ה ולא יכנף עוד מוריך דאף על גב כי זה הענין אינו מתקיים רק לעתיד כדאיתא בזוהר ובתיקונים אמנם הענין הוא כי אז יהיה הייחוד באופן זה בהתמדה שכן כתיב ולא יכנף עוד ר"ל לעולם ועד אמנם עתה כונתינו הוא לעשות הדבר הזה לפי שעה ולכן צריך שלא יהיה דבר חוצץ בין התפילין ובין הבשר כאמור: וכאשר נעמיק בענין זה עם מה שנתבאר למעלה כי הם שני בחינות של התפילין הבחינה האחת הם אורות העליונים הנכנסים בתוך תפארת ישראל והבחינה השנית הם אורות עליונים החופפים על תפארת ישראל מבחוץ ולכן נאמר כי ענין דין זה צריך להיות מתקיים גם בענין האורות הפנימיים הנכנסים בתוך תפארת ישראל כאמור לפי כי האורות הנמשכים מלמעלה לתוכו צריך שלא יהיה דבר חוצץ בין האורות אלו לבחינה הנקראת בשר שלו הוא הבחינה הפנימית שלו ולכן הוצרך להיות כך דוגמא לזה בענין הגשמי כי צריך שלא יהיה דבר חוצץ בין התפילין לבשר האדם הגשמי להיות לאות כי כן נמי למעלה יהיה כך

בין

בין בתפילה של יד בין בתפילה של ראש והבן כל זה כי אין ראוי לבאר יותר מזה משום כבוד אלהים הסתר דבר: אדם שהוא עלול לגזילות וכו' אע"ג שנתבאר בכמה פעמי' כי הדברים העליונים הם מתעוררים על ידי מעשה התחתונים ולכן כפי המעשה אשר יעשה האדם הגשמי למטה כך נעשה למעלה אמנם עם כל זה כאשר ימלא פרטי אחד יוצא מן הכלל ואשר לא טוב עשה אם לרצונו יעשה אז הוא גורם פגם למעלה בשורש נשמתו ואמנם אם יהיה נעדר ממעשה המצוה בעבור היזה אונס לא יהיה פגם למעלה חלילה ולא יעדר מן השלימות רק לו לבדו כי לא יהיה לו השלימות המועיל לעצמו ולכן את זה יבין האדם הגשמי שהוא עלול בגזילות ואם יניח תפילה של ראש על בשרו יזיק לו ולא יניחם כלל לכן יש להתיר לו לטובתו להניח תפילה של ראש על הכובע דק הסמוך לראש כך יעשה כדי שלא ימנע מן השלימות של מצות תפילין כדי לעורר מדות העליונות וזה יהיה מועיל לו לקיים המצוה אבל לא יוכל לעשות הייחוד למעלה והתבונן מ"ש בזוהר בפ' ומעשה ידינו כוננה עלינו וכו' והנה לך ראיה מפורסמת מבני אהרן שהיו יותר חשובי' ממשה ואהרן כדאיתא במדרש בפ' הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש אמר משה לאהרן סבור הייתי כי הבית הזה מתקד' בי או בך ועכשיו ידעתי שהם גדולים ממני וממך ועכ"ז נענשו בקרבתם לפני ה' במצות הקטורת ולכן יש ללמוד מזה אמנם נהי כי לא יענש אדם זה משום דמצוה קא עביד אמנם מאחר שעשה אותה שלא בשלימות לכן נמי לא ישיג השלימות הנמצא בהנחת התפילין והיינו כמו שאינו במדה שהאדם מודד בה מודדין לו ולכן יכסה התפילה מפני הרואים כדי שלא יזלזלו בתפילין ויהיה נענש משום ולפני עור לא תתן מכשול: אטר יד ימינו אם עושה כל מלאכתו בשמאלו מניח בשמאלו וכו' ודבר פשוט הוא כי כל המעש' אשר יעשה האדם לא שנא במעשה של המצוה לא שנא בכל מעשה של חול הצריך לו כי צריך לעשות אותו ביד ימין כדי להגביר תמיד סטרא דימינא של הקדושה על סטר שמאלא דסטרא אחרא ונוסף עוד כי יש צורך בענין זה לעשות האדם כל מעשיו ביד ימין כדי לקיים ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל כדאיתא בזוהר דבעי למעבד כלא בסטרא דימינא שנאמר כל אשר תמצא ידך וכו' וכדי להמשיך מדת החסד על העולמות התחתונים שיהיה מתנהג עמהם הקב"ה במדת החסד ויכנס להם לפנים משורת הדין וכן נמי מעורר בחינת הימין בסוד וימינו תחבקני ועל ידי כן מתקיים מש"ה מים קרים על נפש עיפה כדאי' בזוהר פרשת אמור דף ס"ד וז"ל פתח ואמר מים קרים על נפש עיפה דא אורייתא דכל מאן דזכי למלעי באוריי' ומרוי נפשא מנה קב"ה אכריז עליה כמה טבאן וכו' ולכן אטר יד ימינו אם עושה כל מלאכתו בשמאלו מניח תפילין בשמאלו לפי שהוא ימין כל אדם ונחשב לימין סוף דבר מניח תפילין ביד שהיא תשת כח שהיא דוגמא לנקבה כדי שיהיה קושר התפילה ביד ימין כדי לקיים כל הכונות הנזכרים ויש אומרים כי היד שכותב

בה היא חשובה ימין לענין זה ומניח תפילה ביד שכנגדה וכן עיקר לפי שהכתיבה הוא בסוד תורה שבכתב ואמרו חז"ל נובלו' חכמה של מעלה תורה והוא סוד ימין עליון ומשם נמשכת הטפה מן הלובן העליון מבחי' הימין והבן זה: אעפ"י שיש לאדם מכה במקום הנחת תפילין וכו' הנה נתבאר למעלה בענין העלול בגזילות כי האדם שנגרע ומתחסר ממעשה המצוה הוא גורם העדר למעלה ואמנם אם הוא באונס אין ראוי להענש רק כי נגרע מערכו ולא יהיה לו ענין שלימות בנשמתו בהווה ולכן יאמר כי אדם שיש לו מכה בזרועו במקום הנחת תפילין לא מפני כך ימנע מלהני' תפילין לפי כי יהא חסר ונעדר מן השלימות וגם יהיה נענש כדין המבטל אחת ממ"ע מפני כי מקום יש בזרוע להניח שתי תפילין וכו' וכך הוא הענין ממש אם יש לו מכה בראשו במקום הנחת תפילין לא מפני כך ימנע מלהניח תפילין מפני כי מקום יש בראש להניח שתי תפילין כמשחז"ל והטעם הוא מפני כי שני מיני תפילין הם הא' הוא כסבר' רש"י ז"ל והאחד כפי סברת ר"ת וכבר נתבאר למעלה כי השתי סברות הם אמיתיים כדמוכח ממאמר מן הזוהר ושם נאמר ראיה מן מקרא "יתהלל "המתהלל "השכל "וידוע כי ר"ת אלבעה תיבות הללו הם יהה"ו דהיינו התפילין של סברת ר"ת כאמור ולכן מקום יש בראש להניח שתי תפילין והסוד בעבור שני מיני תפילין הללו ולכן האדם הגשמי אע"ג שיש לו מכה בזרועו או בראשו למה יגרע מלהניח תפילין מאחר כי נמצא שם מקום ולכן ודאי ענוש יענש המבטל אותם כאמור: אורך רצועה של יד וכו' הנה דין זה כבר מובן הוא ממה שנתבאר למעלה ומה גם מה שכתב בענין הכריכות שנוהגים לכרוך שם כריכות או שבע כבר נתבאר למעלה במספר לכל ולא מטעם מנהג אלא בראיה בשפה ברורה ולכן אין להאריך יותר בענייניס הללו כלל: מקום הנחת תפילה של ראש וכו' אף על גב שנאמר והיו לטוטפות בין עיניך היינו ללמד שיהיו מכוונים בין העינים כדלקמן אבל מקום הנחת תפילה של ראש היינו מהתחלת עיקר השער במצחו עד סוף המקום שמוחו של תינוק רופס מפני כי שם נכנסים האורות העליונים בתחלה והם מאירים שם כדאיתא באדרא רבא וזוטא ואחר כך האורות מתפשטים ויורדים בכל המדות כדאיתא שם ואין להאריך: צריך שיהיה הקשר מאחורי הראש למעלה בעורף וכמשחז"ל כשאמר מרע"ה הראני נא את כבודך ושם נאמר וראית את אחורי מלמד שהראה הב"ה למשה קשר של תפילין כמשחז"ל היינו אות דלת: צריך לכוין הקילה שתהא באמצע כדי שתהא בין העיני' היינו כדי לקיים מש"ה והיו לטוטפו' בין עינך כנ"ל וסוד הענין לקיים מש"ה ובדע' חדרי' ימלאו כי מאח' שהאורות נכנסי' בראש והעיקר במקום שמוחו של תינוק רופס לכן אחר כך האורו' הנמשכי' בדעת זה בהם בחדרי' ימלאו לפי שהם מתפשטים מן הדעת יורדים בדרך חדרי בטן עד מקום שהינו החדר והפרוזדור והבן: גם הקשר יהיה באמצע העורף כדי שיהי' מכוון אל מקום הדעת שבפנים כדי שיאיר שם לקיים מה שאמרו חז"ל דעת קנית מה חסרת: צריך שיהא המקום

שבקשר

שבקשר הנראה כעין ד' נגד חוץ ר"ל לאפוקי שלא יעשה הקשר כפול מרובע משני הפנים ואות ד' באמצע אלא תהי' אות ד' נגד חוץ גלויה וצריך שיהיה השחור שברצועה נגד חוץ כדי שתהיה אות ד' על העורף ממש כי לכן נאמר וראית את אחורי ואחז"ל מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין משמע כי השחור הוא בנגלה דאלו אות ד' של הקשר היתה נגלית לחוץ מה חידוש הראה לו הקב"ה למשה ומה חדשו חז"ל באמרם מלמד שהראה לו קשר של תפילין וכו' נראה הוא ואין זה לימוד אלא שהדלת צריכה להיות מבפנים על העורף ואין נגלה נגד חוץ זולת השחור שברצועה לכן הראה לו הקב"ה הקשר וסוד הדבר מש"ה תפלה למשה איש האלהים ר"ל התפלה שעשה משה שאמר הראני נא את כבודך לסוף מה הראה לו בחי' נצח והיינו ר"ת למשה איש האלהים היא נצח ולפי שנאמר וראית את אחורי שהיא באחור בסוד העורף רוצה לומר פניה כלפי העורף של הזכר: צריך שיהיה השחור שברצועות נגד חוץ ולא יתהפכו בין של יד בין של ראש כדי שלא יתהפכו המדות עליונות שלכן החכם שנתהפכה הרצועה שלו התענה מ' תעניות לתקן זה הענין: ישלשל הרצועות שיהיו לפניו וכו' היינו מ"ש בזוהר ירכין דהאי את אתפשטותא דילהון וכו' ואיתא בתיקונים אימא עילאה עד הוד אתפשטת וכן איתא בזוהר פרשת פנחס רוחב הרצועות של יד ושל ראש באורך שעורה היינו שיעור ה' והוא סוד מ"ש בזוהר פרשת תצוה אות ה' תרין נונין וכו' אמנם עיקר השיעור הוא כמדה הארוכה כדאיתא בזוהר פרשת פנחס עיניך ברכות בחשבון אלין עיינין דילה וכו' ומגו חשבון ותקופין ועיבורין אתמליין תפילין של ראש טוב להיותן מגולים וכו' כבר הגדתי כי ראוי לכסות התפילין מפני כי אין כונת הפ' מ"ש וראו כל עמי הארץ וכו' ויראו ממך על עמי הארץ הגשמיים דהא ליתא ומשחז"ל בשכר שאמר אברהם מחוט ועד שרוך נעל נתן לו הקב"ה רצועה של תפילין וכו' דא"כ מה שכר איכא והרי אנחנו בגלות תחת רשותם ואנו מתייראים מהם אלא היינו על המזיקים וסטרא אחרא המקטרגים קאמר כדמוכח מן הזוהר בראשית כ"ג וז"ל וכמה מלאכי חבלה תליין מנייהו בבעה ותליין [מנייהו שבעין וכו' שם ה' אוקמוה אלין תפילין דרישא מיד כלהון ברחין וסוף הדבר מפני כי הטלית שהוא אור עליון המקיף לתפארת ישראל מבחוץ הוא מכסה על התפילין האור שלהם ומה גם כי זה סוד התלמיד תפארת ישראל עומד לפני רבו סוד א"א ואין דרך ארץ לגלות התפילין בפניו:

כח דיני חליצת התפילין ובו ג' סעיפים:

[א] חייב אדם למשמש בתפילין בכל שעה שלא יסיח דעתו מהם וימשמש בשל יד תחלה וכשיאמר והיו לאות על ידכם ימשמש בשל יד וכשיאמר ולטוטפות בין עיניך ימשמש בשל ראש: [ב] תפילין של ראש הולין תחלה משום דכתיב והיו לטוטפות בין עיניך כל זמן שבין עיניך יהיו שתים. צריך

להלוין

[א] הנה נתבאר למעלה כי ענין מצות תפילין מועיל לאדם בהווה כדי לזכות לתוספת נשמה וכאשר נמצא באדם בחי' נשמה זוכה להיות מתקבלת תפלתו כנז' בזוהר אשגבהו כי ידע שמי ואחז"ל מפני מה מתפללי' ואינם נענים מפני שאין יודעים שם המפורש והנמצא בו חלק הנשמה עליו נאמר יקראני ואענהו ומיד שמתפלל נענה ולכן חייב האדם למשמש בתפילין בכל שעה דהיינו הרמז להיות ממשמש במעשיו שלא יבא לידי חטא קל אפילו בשוגג כדי שלא יאבד ממנו הנשמה וכדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קכ"ח וז"ל אשתדלותא דמלוה בעי למקני ליה באגר שלים ובאתדכאותא דגרמיה ובאתדכאותא דמשכני' וברעות' דלבא ונפשי' ולואי דיכיל למרווח ליה דישרי מדוריה עמי' ועכ"ד דיכך באורח מישר דלא יסטי לימינא ולשמאלא ואי לאו מיד אסתלק מניה ואתרחק מני' ולא יכיל למרווח ליה כדבקדמיתא ולכן צריך שלא יסיח דעתו מן התפילין לפי כי שם הוא מושב הנשמה בראש האדם כנודע ולכן צריך כי ימשמש בהם בכל שעה לפי כי האדם עסוק בעניינים של התפילה ועכ"ז צריך שלא יסיח דעתו מן התפילין זולת כשהוא מתפלל בעמידה אז הוא פטור מכוונת התפילין כאשר מתבאר לקמן וזה לפי דקים ליה בדרבה מניה בייחוד הנעשה בתפילה וענין היסח הדעת ילפינן ליה מן הציץ כמשחז"ל ומה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת כתוב והיה על מצחו תמיד תפילין שיש בהם כ"א אזכרות עאכ"ו ולכן מאחר דיליף ענין זה של היסח הדעת דאסו' מן הציץ נפקא מנה כי גם שיניח האדם תפילה של יד לחוד אסור להסיח דעתו ממנה מפני כי הנה הפרשיות עצמן שבתפילה של ראש הם עצמן הכתובים בתפילה של יד ולכן כדרך שעשינו ק"ו מן הציץ לתפילה של ראש משום דציץ יש בו הויה אחת והתפילה של ראש יש בה כ"א אזכרות ולכן אסור להסיח דעתו ממנה כמו כן יהיה בתפילה של יד דאסור להסיח דעתו ממנה מדין ק"ו זה ולפי שכאיתי חסידים ואנשי מעשה שהם מניחים תפילה של יד בלבד כל היום לפי כי חושבים שהיא יותר קלה לזה הענין של היסח הדעת ואין האמת כן אלא היא בהשוא' אחת לתפילה של ראש לכל העניינים וכאשר יבא לקמן בע"ה ולכן ימשמש בשל יד תחלה כשאומר וקשרתם לאות על ידך וכשיאמר והיו לטוטפות בין עיניך ימשמש בשל ראש לפי כי כך אחז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו לכן ממשמש בהם באותה שעה כלומר הנה נתקיים בי העדות על פי שנים עדים אלו: [ב] תפילין של ראש חולץ תחלה כי הנה נתבאר למעלה משום דכתיב והיו לטוטפות בין עיניך ומאחר שנתבאר כי צריך האדם להיות זהיר בעצמו ביותר לאחר שזכה וקנה אותה נשמה על ידי מעשה הטוב יזהר שלא יבא לידו מעשה בלתי הגון ויפסיד

אותה

אותה לפי כי יהיה קשה עליו ביותר להשיבה אליו מפני כי זה הוא כענין טינא ובר טינא וביותר קשה כי הנשמה היא מסתלקת מן האדם על ידי מחשבה מפגלת בלבד אע"ג כי לא יעשה מעשה כאשר ביארתי במשחז"ל אין אדם חוטא וכו' שבא ללמד כי אין חלק הנשמה הנמצא באדם הנקרא אדם חוטא לפי כי תכף ומיד מסתלקת משעה שיחשוב לעבור עבירה אבל בענין המעשה כתיב נפש כי תחטא ולכן בא

לחלוין תפילין של ראש מעומד. יניח בתיק של ראש ועליו של יד כדי שבשיבא להניחם יפגע בשל יד תחלה: [ג] מנהג החכמים לנשק התפילין בשעת הנחתן ובשעת חליצתן:

הרמז בדין זה להזהיר על ענין הסתלקות הנשמה ונתן רמז כי בתחלה מסתלק החלק היותר נאות שהוא בראש היינו כח הנשמה והיינו כי בתחלה הזהיר ואמר שיהיה האדם ממשמש בתפילין בכל שעה דהיינו דוגמא למשחז"ל לעולם יהא אדם מפשפש במעשיו ואמרי לה ממשמש ולכן הוא אמר חייב אדם וזה בדרך חובה מוטל על האדם למשמש במעשיו כדי לעשות תשובה מהם כמשחז"ל אם ראית ת"ח שחטא ביום אל תהרהר אחריו בלילה לפי שודאי עשה תשובה וכמ"ש בזוהר בפ' כי אין מעשה וחשבון בשאול וכו' בגין דהוא עליה דבר נש בכל ליליא למעבד חושבנא מעובדוי ולאתבא בתיובתא לקמיה מאריה ואלין איגון מאריהון דחושבנא ואמנם בענין משמוש זה מתחיל מלמטה למעלה וימשמש בשל יד תחלה וזה הוא דוגמא לעונות הקלים שאדם דש בעקביו וכענין מ"ש ידים עסקניות הם ואחר כך ממשמש בשל ראש והם דברים הקשים ומובן הדבר כי המשמוש בשל יד היינו על ענין המעשה המכונה ליד ואחר כך ממשמש בעונות שבראש הוא ענין גסות הרוח וקלות ראש והגאוה ואחר כך הוא אומר כשהוא חולץ תפילין של ראש חולץ תחלה וזה הוא הפך מחובת המשמוש דאלו המשמוש והפשפוש כאשר לא טוב עשה צריך להיות מתחיל מדברים הקלים מפני שהאדם דש אותם בעקביו ולא יזכור אותם ולכן הם חמורים יותר כמ"ש הרמב"ם ז"ל בהלכות תשובה אלו הם כ"ד דברים המעכבים את התשוב' האוכל מסעודה שאינה מספקת לבעליה וכו' אמנם אחר כך חזר והגיד על ההפסד והנזק הגורם העון על החוטא והיינו מ"ש תפילין של ראש חולץ תחלה בא להזהיר על הסתלקות הנשמה להודיע כי בתחלה מסתלק מן האדם החלק היותר נאות וחשוב שהוא בראש והוא חלק של הנשמה היינו תפילין של ראש שהוא חולץ תחלה ומפסיד כי הנה כבר נתבאר למעלה כי כל חלקי הנפש ורוח ונשמה אינם יושבים במקום אחד אלא הם נכללים בכל גוף האד' מתפשטים בכל האיברים שלו וכל בחינה מהם הוא כמו אדם אחד בשלימות ואמנם עיקר המורגש יותר לכל חלק משלשה אלו הנפש הוא שוכן בכבד והרוח בלב והנשמה במוח ולכן אע"ג כי עיקר השראת הנשמה הוא במוח כאמור עוד מתפשט ללב כדי לתת הארה לרוח לפי כי הם סמוכים לעולם אהדדי כדאיתא בזוהר פרשת משפטים בפ' נר ה' מאי נ"ר נשמה רוח ונאמר כי רוח מלפני יעטוף ונשמות וכו' ר"ל מלבים ויעטוף הרוח לנשמה שהיא יותר פנימית מן הרוח ולכן כאשר האדם יחשוב מחשבה רעה חולץ תפילין של ראש תחלה הוא בחינת הנשמה שהוא בראש משום דכתיב והיו לטוטפות בין עיניך בזמן שבין עיניך יהיו שת"ס: ועוד בא הדין זה ברוב ענין כדי להעיר לב האדם על ענין התשובה לפי כי לא ידע האדם את עתו ולכן כמו שבכל יום הוא חולץ התפילין שהוא סוד תוספת הנשמה הראוי' אל האדם בכל יום בשעה שהוא מניח תפילין וחוזרת והולכת לה כך בדומה לזה אפשר נמי כי פתע פתאום יבא אידו וילך בלא חמדה בטרם יכין צדה לדרכו ולכן בא החיוב זה לחלוץ התפילין מעומד של ראש שהוא רמז לחלק הנשמה הבאה מעולם העליון הנקרא ראש כדאי' בזוהר בפ' ראשך עליך ככרמל זו הנשמה פרשת וירא דף קי"ג והעיקר להעיר לב האדם אל ישוב בדעתו כי עד שיחלה ויפול למשכב אז יוכל לעשות תשובה לפי כי תשובה זו לאו מעלייתא היא לפי שהרי נאמר וזכור את בוראך בימי בחורותך עד אשר לא יבאו ימי הרעה ונאמר כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה ר"ל בעוד שכחך קיים וכבר נתבאר בזוהר כי כח זה הוא הנשמה שהיא כח האדם ובא אזהרה לאדם לעשות תשובה בעוד שהוא בכחו דהיינו בזמן הבחרות כפי פשוטו ונוסף עוד כי יעשה התשובה בזמן שהנשמה בקרבו קודם שתלך ממנו ואיתא בזוהר פרשת ויחי דף רי"ז כי שלשים יום קודם שימות האדם הנשמה מסתלקת ממנו ולכן יאמר דאע"ג כי כן הוא שהנשמה אינה מסתלקת מן האדם אלא שלשים יום קודם המיתה אל יהיה בטוח בענין זה כי יאמר בדעתו כי ירגיש בענין ואז יעשה תשובה שלכן בא ענין הנחת התפילין בכל יום וחליצתן להעיר לב האדם על ענין התשובה מאחר כי נשמה זו הנתוספת באדם בכל יום הולכת לה לכן כך צריך לתקן מעשיו ולא ימצא בו ענין העדר ופגם דוגמא של תפילין כי צריך שלא יסיח דעתו מהם ובזה יהיה שלם לפני בוראו ומוכן ללכת לפניו לעובדו כי הנה האדם צריך לתקן מעשיו בכל חלקיו מעשה דיבור מחשבה וכל בחינה מהם תהיה שלימה כלומר כלולה משלש אלה הוא סוד מ"ש בזוהר פרשת משפטים אם אחרת יקח לו וכו' שמדבר בענין הנשמה אם אחרת נשמה חדשה יקח לו האדם בסוד תוספת כאמור שלשה בחינות הללו לא יגרע מן הנשמה הראשונה מכל שכן כי למה יגרע מן החדשה והם שארה כסותה ועונתה והרמז בזה הוא כנגד מעשה דיבור מחשבה כי שארה הוא רמז לתפילין הנתונים בראש כי שארה ר"ל ראש ה' והיינו כנגד המחשבה כסותה כנגד הדיבור הוא סוד הטלית שהוא כסותה שנאמר על ארבע כנפות כסותך עונתה בסוד מעשה היינו סוד יפנה כדי לטהר עצמו לעבודת בוראו וכמ"ש חז"ל הנפנה וכו' ומניח תפילין ומתפלל מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח

והקריב עליו קרבן וכל אחד מאלו הוא כלול משלש כי כאשר האדם יעיר בבקר בבקר לטהר עצמו כמשחז"ל לעולם ילמד אדם עצמו וכו' כדי שלא יתרחק מן הבריות והיינו עונה' והנה באמצעות מעשה זה יש תיקון לדיבור והוא על ידי הברכה וגם נמצא מצורף בה ענין המחשבה על ידי הכונה כנ"ל וכן נמי כאשר האדם מתעטף בטלית גדול הנה נתקן המעשה ומצטרף עמו הדיבור של הברכה והמחשב' נשלם על ידי הכונה וכן נמי כשמניח התפילין אמנם בענין הפרט כל אחת משלש אלה הם בחינה אחת בכלל. כאמור והנה התפילין הם בבחינת המחשבה ולכן החיוב הוא כי אל יסיח דעתו מהם מלחשוב מחשבות טהורות ולקיים משחז"ל בפ' אל תפנו אל האלילים אזהרה לאדם וכו' אל תפנו אל מדעתיכם תמיד מכל שכן כי צריך ליזהר שאל יחשוב הרהורים רעים שפוגם הנשמה באות של תפילין דהיינו שארה שהם אותיות ראש כנ"ל וכדאיתא בזוהר בפ' ראשך עליך ככרמל דהיינו תפילין שבראש ואות ה' של שארה רמז לתפילין של יד שכתוב בהם ידכה באות ה': יניח בתיק של ראש תחלה ועליו של יד גם בזה יהיה רמז לדבר דאע"ג כי התפילין של ראש הם רמז לנשמ' שהמחשבה פוגם בה כנ"ל לכן יניח תפילה של יד מלמעלה להורות לפי כי כן העיקר הוא היד שבה אומרים הברכה סוד הדיבור ויהיה נזהר בענין הדיבור לפי שעושה פגם ביותר כמו שמצינו לא נחתם גזר דין על אבותינו במדבר אלא על לשון הרע ואפילו דברים בטלים עושים פגם שנאמר הוגעתם ה' בדבריכם: [ג] מנהג החכמים לנשק התפילין בשעת הנחתן ובשעת חליצתן לחבב המצוה וכו' וראוי לתת רמז בענין זה והטעם מפני כי כן אחז"ל אלו ישקני כי שאלה כ"י מהקב"ה ישקני מנשיקות פיהו ואיתא במדרש חזית כשהי' הדיבור יוצא מפי הקב"ה אומר לישראל מקבל אתה אותי עליך כך וכך מצות יש בי כך עונשין יש בי וכו' חוזר ואומר לו מקבל אתה אלהותו של הקב"ה עליך והוא אומר הן והן מיד נושק אותו על פיו וענין זה היה במעמד הקדוש וכמשחז"ל בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע ירדו ס' רבוא מ"ה והלבישו לכל אחד מישראל עטרה וכאשר שמעו מפי הקב"ה אנכי ה' אלהיך יצאה נשמתן ולכן עתה שמניח אדם תפילין שהם דוגמא לאותה עטרה שזכו אליה בסיני ומפני העון אז ניטלה מהם כדאיתא בשבת והתפילין הם תוספת נשמה ולכן כמו שבאותה שעה שחזרה לישראל בחינת הנשמה וניטלה מהם הכל היה להם בנשיקה כדאי' במדרש חזית ולכן אנו עתה מנשקין התפילין כאשר אנו מניחים אותם זכר לאותם הנשיקות שהיה לנו בסיני וכן נמי מנשקין בשעת חליצתן מפני כי כן אנו בטוחים שיהיה לנו לעתיד כנזכר שם במדרש כאשר חזרו ישראל אצל מרע"ה ואמרו הלואי יגלה עלינו פעם שנית ישקני מנשיקות פיהו אמר להם אין זו עכשיו אלא לעתיד וכו' ולכן מנהג יפה הוא וטוב לכל איש הישראלי לעשותו כי כן שנינו לעולם יעשה אדם עצמו תלמיד חכם ופירש רש"י ז"ל ולית ביה משום יוהרא וכן עיקר:

עוד זאת אדרש לבאר הדינים הללו כמשפט הראשון והענין להיות כי כל איש הישראלי הוא מעורר למעלה ענין היחוד על ידי מעשיו ולכן בא החיוב זה כי צריך האדם למשמש בתפילין בכל שעה כדי שלא יסיח דעתו מהם ולכן חוט המישוש שבח הוא לנו לפי כי על ידי כן מעורר האדם יד העליונה למשמש בתפילין שלו דוגמא לזה לטוב לו כדי שלא יסיח דעתו מהם וכדאיתא בזוהר פרשת ויקהל כי על ידי מעשה האדם מתעטר מאן דמתעטר ומן הנשאר נעשה לאדם לבושים עליונים לצורך הנשמה לעמוד למעלה בערך מלאכי עליון ע"ש וזה יהיה סוד משחז"ל גדולים מעשיהם של צדיקים מבריאת שמים וארץ דאלו התם כתיב וימיני טפחה שמים ובזה נאמר מקדש ה' כוננו ידיך וסוד הדבר בקיצור הוא מ"ש בזוהר פרשת בלק דף קפ"ו, וז"ל פתח ההוא ינוקא וכו' ילפינן מהאי קרא וכו' ויתחזי קדם מלכא בידים מזומנות חייב מיתה מ"ט בגין דידוי דבר נש יתבין ברומו של עולם כתיב ועשית בריחי' וכו' ואינון חמש בריחים דאקרון ת"ק שנין דאלנא דחיי אזיל בהו וברית קדישא אתער בחמש אצבען דידא וכו' ועל דא כל ברכאן דכהנא באצבען תליין וכו' ומאחר כי כל השבח הזה נמצא בידים נמצינו למדים כי גדולים מעשיהם של צדיקים יותר מבריאת שמים וארץ לפי כי זה נעשה על ידי אחת של הקב"ה ואמנם מעשה המקדש לפי שנעשה על ידי הצדיקים נאמר מקדש ה' כוננו ידיך ר"ל מתעורר שתי ידים עליונים לכונן אותו וזה הוא נוהג תמיד במקדש עליון כך ולאחר שמתכונן אז יד העליונה אתער בחמש אצבען כנזכר שם פרשת בלק וברית קדישא אתער בחמשה אצבען דידא ונעשה הייחוד והיינו סוד המשמוש שחייב האדם למשמש בתפילין בכל שעה כדי שלא יסיח דעתו מהם לפי כי בעבור כך מתעורר יד העליון וממשמש בתפילין כשאומר והיו לאות על ידך ועל ידי זה המשמוש ממשיך סוד הדעת בכל הקצוות עד למטה אצל הצדיק ואז ברית קדישא אתער בחמשה אצבען דידא כאמור אשר בהם מאיר ה' פעמים אור דמעשה בראשית כדאיתא בזוהר פ' בלק בסוד אור זרוע לצדיק וממשיך בתפילה של יד בחינת הדעת לפי כי דעתה קלה כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך ולכן ימשמש האדם בתחלה בתפילה של יד כדי לקיים מש"ה מקדש ה' כוננו ידיך כי לכן ידים העליונים הם מתקנים תפילה של יד המקדש המעוז היא הכלה ואחר כך כשאומר והיו לטוטפות בין עיניך ימשמש בתפילה של ראש ובהכי נמשך הדעת מלמעלה בדרך כל הספירות ואתער ברית קדישא לענין הייחוד כאמור: תפילין של ראש חולץ תחלה וכו' כבר נתבאר למעלה בענין לבישת המנעלים מ"ש רבי יוחנן כענין התפילין כך המנעלים ע"ש והנה נמצא בענין זה הפך מדין של המנעלים דאלו בענין המנעלים חולץ תחלה של שמאל ובתפילין חולץ תחלה של ראש שהוא דוגמא למנעל של ימין אמנם הענין הוא כי הנה בענין המנעלי' בצורך הקשירה הם בהשואה אחת עם הקשירה של תפילין דכי היכי כי בענין המנעלים לובש תחלה של ימין ולא

יקברנו ואחר כך ילבש של שמאל ויקברנו והוזר וקושר מנעל של ימין כך הוא לענין הקשירה של התפילין דאף על גב שמניח תפילה של יד תחלה וקושר אותה היינו הקשירה של ההנהגה שהוא צריך לברך עליה והוא צורך לתפילה של ראש נמי ולכן קשירה זו התחשב לתפילה של ראש נמי אמנם אחר כך שמניח תפילה של יד אינו עושה כל הכריכות לגמרי עד שמניח תפילה של ראש לגמרי ואחר כך חוזר וכורך הרצועה של יד והיינו דוגמא של המנעלים. אבל לענין החליצה לא כך הוא לפי כי זה הוא מורה ענין הסתלקות וזה מורה ענין התפשטות כד"א של נעלך מעל רגליך כי המקום וכו' אדמת קדש הוא וכן נמי נאמר ליהושע של נעלך מעל רגליך וכו' וכל זה הוא לענין הטובה שלכן הוא ענין חליצת הנעל של היבם ולפי שנאמר ויגע בכף ירכו וזה היה בירך של שמאל כדאיתא בזוהר פרשת בראשית ולכן לענין התיקון חולץ של שמאל תחלה ואחר כך של ימין וע"י כן מתקיים מש"ה ולא יכנף עוד מוריך ויהיה היחוד כמתחלה שנאמר ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו וכו' ולאחר העון נאמר ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגורות ולזה הוא ענין מצות חליצה וגם חליצת המנעלים והיינו סוד הפ' אם תשיב משב"ת רגלך והבן אמנם ענין חליצת התפילין לא כך הוא לפי כי זה הוא ענין הסתלקות בחינת האורות למעלה לכן בתחלה חולץ תפילה של ראש ואחר כך חולץ של יד:

אמנם אשוב השכילך ואורך בדרך זו תלך לקיים דברי רבי יוחנן שאמר המנעלים דוגמא של התפילין והענין כי הלא לך לדעת כי הנה בתחלה קודם חליצת תפילין של ראש צריך להסיר הכריכות של האצבע שהם שלש כריכות כריכה אחת בפרק האמצעי של האצבע ושני כריכות בפרק האחרון כנ"ל הנה שלש כריכות אלו אנו מסירים אותם וגם הכריכות שבזרוע כלם צריך להתיר אותם ולהסיר אותם מעל הזרוע ולא ישאר זולת השלש כריכות של הקשר שהם מחוברים למעברתא ואחר כך חולץ תפילה של ראש ואחר כך חוזר וחולץ תפילה של יד ובהכי נמצא מקיים סברת ר' יוחנן לפי כי בתחלה הוא חולץ מנעל של שמאל וכן נמי בחליצת התפילין נמצא חולץ של שמאל תחלה לפי כי הוא מעביר כל הכריכות של יד ולא נשאר זולת הקשירה ואחר כך חולץ תפלה של ראש וחוזר וחולץ תפילה של יד כאמור ובהכי נמצא שמקיים סברת רבי יוחנן כי בתחלה חולץ של שמאל המנעלים וכן נמי בחליצת התפילין נמצא כי של יד חולץ תחלה משום כי לא נשאר זולת הקשירה ואחר כך חולץ תפילה של ראש וחוזר וחולץ תפילה של יד כאמור והטעם משום דכתיב והיו לטוטפות בין עיניך כל זמן שבין עיניך יהיו שתים: צריך לחלוץ תפילין של ראש מעומד מפני כי הם סוד הצלם עליון והוא מעלמא דדכורא וכבר נתבאר בזוהר פ' אמור דף צ"ז כל מילין דאינון מעלמא דדכורא צריכים להיות בעמידה כגון ספירת העומר וכו' ואף על גב כי בחינת הצלם הוא מאות ה' ראשונה דמשמע שהיא סוד נקבה כבר נתבאר בזוהר כי ה' ראשונה היא בסוד דכורא כדאיתא פרשת ויחי דף רמ"ז וז"ל הא אתמר דעלמא עילאה עלמא דדכורא איהו כיון דסלקא מלה .מכנסת ישראל ולעילא כלא הוא דכר וכו' ואי תימא הכי נמי נוקבא לעילא הלא סיומא דגופא אחזי על כל גונא דאיהו דכר וכו' ולכן מאחר דאסתיימת בדכורא שהוא עולם הזכר כאמור ולכן צריך לחלוץ תפילה של ראש מעומד אמנם תפילה של יד צריך לחלוץ אותה מיושב לפי שהיא סוד עלמא דנוקבא וכבר נתבאר בזוהר כל מילין דאינון מעלמא דנוקבא אינון מיושב כדאיתא פרשת אמור: יניח בתיק של ראש ואחר כך של יד ואף על גב כי הטעם הוא מפורש כי ענין זה נעשה כך בעבור כי כאשר יבא להניחם יפגע בתפילה של יד בתחלה ויניח אותה ולא יעבור על המצוה עוב טעם הוא כפי פשוטו אמנם לא מפני טענה זו בלבד נעשה הדבר כך שאלולי היה ראוי לעשות כך באמת היה צריך לעשות שני כיסין ולהניח תפילה של ראש בכיס אחד לחוד ולמה יניח אותה תחת תפילה של יד והוא מזלזל בה אלא כי לפי סוד הדבר כך ראוי לעשות מבלי שימצא טעם זה ראוי להניח עתה תפילה של יד למעלה אלא כי כך היא המדה בכל ענייני התלמוד שהוא נותן טעם כפי פשוטן של דברים והסוד היה כמוס עמהם ליודעים בו וכן נמי נתנו בזה טוב טעם אבל העיקר הוא כי כך צריך לעשות והוא סוד מש"ה אשת חיל עטרת בעלה ושבח זה שייך ביותר בזמן שהם מונחים בתיק לפי שהוא דוגמא אל האורו' כאשר הם מונחים בתיק שלהם למעלה לפי כי התיק שלהם הוא סוד אות ה' עליונה כי שם הם דוגמא לענין העיבור ואז אות ה' הוא בצורה זו ה שהוא דלת על ואו לרמוז על בחינת זכר ונקבה אשר הם בקרבה ואמנם כבר ידעת כי אות דלת הוא סוד הנקבה ואות ואו הוא סוד הזכר ובכן נמצא כי בהיותם שם הזכר והנקבה למעלה בתוך אות ה' הנקבה היא למעלה מעולה על הזכר והיא בסודו עטרה עליו ולכן כאשר אנו חולצים התפילין ומניחים אותם בתיק הוא דוגמא להסתלקות שלהם ואשר חוזרים לתיק שלהם למעלה לאות ה' ראשונה ולכן צריך עתה להניח תפילה של ראש שהוא בחינת הזכר למטה והתפילה של יד למעלה ממנה מטעם הנזכר ועוד נמצא סוד בדבר הזה כי הוא ענין הבטחה להודיע כי כך עתיד להיות בזמן הגאולה במהרה בימינו כמש"ה נקבה תסובב גבר: מנהג החכמים לנשק התפילין בשעת הנחתן ובשעת חליצתן וכו' סוד הענין יהיה מאחר כי כך אחז"ל שהקב"ה מניח תפילין והוא משתבח בתושבחייהו דישראל שנאמר ישראל אשר בך אתפאר לכן ראוי לנשק התפילין מטעם זה ועוד זאת מצאנו שהקב"ה מקרב לישראל בחמשה דברים כמשחז"ל כאשר למדו אותם משכם שנאמר כי חפץ בבת יעקב וכו' כאשר יבא בע"ה עוד זאת מצאנו שהקב"ה מנשק לנשמה של הצדיק כי לוקח אותה בסוד נשיקה כדאיתא במדרש חזית בפ' ישקני ע"ש ומה גם אח"כ בכל יום ויום מנשק אותה נשמה כדאיתא בזוהר פרשת משפטים דף צ"ז וז"ל כמשפט הבנות יעשה לה הכא אית רזא לחכימין בגו טנרא תקיפא רקיע'

עמירה

שמיר' אית היכלא חדא דאקרי היכל אהבה וכו' וכל נשיקין דרחימו דמלכ' איכון תמן וכו' כיון דעאלו תמן כתיב וישק יעקב לרחל וקב"ה אשכח תמן להיא נשמתא נשיק לה וכו' ומאחר שכך יעשה הקב"ה כמשפט הבנו' לנשמ' ומנשק אותה בכבודו כך ראוי לאד' הגשמי לנשק התפילין בשעת הנחתן ובשעת חליצתן מפני האזכרות שבהם כי דיו לעבד להיות כרבו ואמנם מה טוב לאדם לעשות כל דבריו בדעת שלימה ולהיות מכוין בעומק הדברים ולכן אביעה לכם רזי כי סוד הדבר הוא מ"ש בזוהר בהיכלות פקודי בענין וישק יעקב לרחל אין להאריך רק להודיע כי כך צריך האדם זה לחבר אותם ההיכלות במחשבתו וקרב אותם אחד אל אחד ע"ד הנזכר שם וישוב ויכוין בזה לנשיקין עליונים הנעשים תחלה וסוף וכבן :

כט בזה יש בו סעיף אחד :

[א] אין לברך שום ברכה כשחולץ תפילין אפילו כשחולצם ע"ש בין השמשות :

[א] **כבר** נתבאר למעלה כי ענין התפילין הוא הכנה אל האדם כדי להמשיך עליו בחינת נשמה ואמנם בחינת נשמה זו אשר יזכה בה האדם אינה עמו בדרך קבע רק בהשאלה באותו היום בלבד וסוף שהולכת ממנו ופעמים כי האדם על ידי המצוה של הנחת תפילין יזכה לנשמה שתהיה עמו בדרך קבע ואינה הולכת ממנו עד זמן שנפטר מן העולם ולכן יאמר אין לברך שום ברכה כשחולץ תפילין דהיינו דוגמא להסתלקות הנשמה ואפילו כשחולצם ע"ש בין השמשות שהוא דוגמא לשעת פטירת האדם לעת שהעריב שמשו וכמשחז"ל אומרים לאדם מי שטרח בע"ש יאכל בשבת והנה כבר נתבאר למעלה מהו ענין הברכה כי מלבד שעל ידי הברכה נברא מלאך אחד כענין שביארתי במשחז"ל שהמלאך נק' דבור שנאמר ישלח דברו וירפאם והטעם הוא ממשחז"ל כל דבור שיוצא מפי הקב"ה נברא מלאך ולכן נקרא המלאך דבור וכן נמי נתן הקב"ה כח זה מסור ביד האדם כי כאשר אומר הברכה על ידי הדיבור נברא מלאך עוד נמי מועיל הברכה לענין חלוקא דרבנן אשר יעשה האדם כדי להלביש בחי' הרוח שלו ולכן כאשר האדם מניח תפילין והוא ענין מעשה אז מברך כי מתלוה הדיבור עם המעשה ועם הכונה הטובה ונעשה המלאך בשלימות גם אותו החלק הנקרא חלוקא דרבנן נשלם אמנם כשחולץ התפילין אין שם מעשה של מצוה ומה גם אין שייך ענין ברכה על שמסתלק בחי' הנשמה הנתוספת באדם ואפילו ע"ש בין השמשות שהדוגמא לזה הוא שעת המיתה שהעריב שמשו וכמשחז"ל בפ' וזרח השמש ובא השמש על הנשמה ע"ש :

וכן נמי דין זה הוא הענין שאמר כי אין לברך שום ברכ' כשחולץ תפילין לפי כי הנה בענין הנחת התפילין הוא גורם האדם כי כן נמי למעלה כך נעשה כי אותם האורות של תפילין שהם בסוד צלם עליון שהיו למעלה כבחינת צל על ראשו של תפארת ישראל כנודע על ידי כך שמניח תפילין הם חוזרים ונכנסים בתוכו בסוד הצלם ולכן אז ראוי לברך מפני כי על ידי כך נמשך מן אותה ברכה עליונה היא מקור' דכלא ברכאן עילאין על ידי הברכה ומה גם נמשך למטה מאותה הברכה בעולמות כלם וביותר אם ימצא מי שעונה אמן כי ממשיך האדם גדולה באותיות אמן כדאיתא בזוהר פ' עקב דף רע"א וז"ל כד סלקין איכון ברכאן מתתא לית פתחא ופתחא לעילא ולית ממנא לעילא דלא פתח כל איכון פתחין ומכרזי ואמרי בכל איכון רקיעין דא איהו דורונא דמלכ' דסדר פלוני דא היא דורונא בקיומא כדקא יאות ומאן איהו ברכה דאתיבו עלה אמן דכל ברכה דאתיבו עלה אמן דא איהו בקיומא כדקא יאות וכיון דהאי ברכתא סלקא כל דרגין דלעילא כלהו זמינין לגבי ההוא נהורא דלא נהיר בגין לאהדרא לגבה וכ"ש אי היא ברכתא דסגיאין מברכן לה ומעטרין לה בעטרין קדישין ברזא דאמן עכ"ל ולכן מסיבה זו אין לברך בשעה שחולץ תפילין כי אז אין שם המשכת ברכה אדרבא הוא ענין הסתלקות האורות למעלה :

ל' זמן הנחתן ובו ה' סעיפים :

[א] זמן הנחתם בבקר משיראה את חבירו הרגיל עמו

[א] **הנה** בא יבא בדין זה הודעה גדולה אל האדם אשר נמצא בידו מציאות לקנות נשמה על ידי מעשיו אמנם לא ימצא בזה זמן קבוע כלל ולכן יאמר נא כי זמן הנחת התפילין בבקר וכו' ורצה להודיע בזה ענין גדול הלא זה הדבר הוא מ"ש בזוהר פ' משפטים דף כ"ח וז"ל מה כתיב בשלמה בר עשרין שנין כי בן הייתי לאבי ודאי ומאחר כי הודיע במאמר זה כי חלק הנשמה הוא בא לאדם בהיותו בן עשרים שנה כמש"ה כי בן הייתי לאבי וכו' כנזכר שם אם כן יאמר האדם הנה מבואר הדבר כי נמצא זמן קבוע לענין קניית הנשמה ולא יתכן לקנות אותה קודם לכן רק עד היות האדם בן עשרים שנה ולכן בא לרמוז לנו בדין זה ענין גדול כי הכל הוא לפי מעשיו של אדם ומה שאמר במאמר הנזכר כי לזמן עשרים שנה זוכה האדם לחלק הנשמה היינו זמן הראוי לרוב העולם אותם ההולכים בדרכי יושר אמנם כמה בני אדם יש כי אין זוכים לנשמה כלל ועיקר וכמה שהם זוכים לה מקודם לכן וכמה בני אדם שזוכים לנשמה לעת הזקנה וכמו שנת' שם בתחלת פ' משפטים ז"ל זכה יתיר יהבין ליה רוח זכה יתיר יהבין ליה נשמה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כל חלקים הללו הם נמצאים לאישי הזמן על ידי זכות ולא קבע להם זמן כלל ולכן על יסוד מוסר זה הוא אומר זמן הנחת התפילין הוא בבקר והוא הרמז לענין קניית חלק הנשמה הרמוזה בסוד התפילין כאמור הגיד שהאדם יש בידו כח להרויח אותה בבקר בזמן הבחרות וזה יהיה לו משיראה את חבירו הרגיל עמו קצת ברחוק ארבע אמות

ויכירנו

עמו קצת ברחוק ארבע אמות ויכירנו: [ב] אסור להניח תפילין בלילה שמא ישכחם וישן בהם. אם הניחם

ויכירנו כלומר שלא יאמר האדם בדעתו נהי כי זה השבח של קניית הנשמה בזמן הבחרות ימצא לאדם שטוב לפניו והוא אדם צדיק וחסיד בכל מעשיו אמנם לא כן יהיה לזולת ולכן בא השיעור הזה והוא לתת רמז לאדם דאף אל גב אשר חטא על הנפש להיות כי אין אדם צדיק בארץ וכו' ולא יחטא מאחר שחזר בו ועשה תשובה והוא משתדל לקנות נשמה כך יעלה בידו כמשחז"ל בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו וכן נמי ראה זה דבר חדש דאף על גב דקים לן כי אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות ודקדקתי במשחז"ל אין אדם חוטא שרצונם לומר דבר חדש כי אין הבחינה הנקרא' אדם חוטא והוא חלק הנשמה לפי כי משעה שמהרהר לעשות עבירה נעקרת ממנו חלק הנשמה והולכת לה ולכן נאמר נפש כי תחטא ולא נשמה ולכן יאמר נא ישראל כי מאחר שחטא אם באולי היה בו חלק נשמה הרי נסתלק ממנו והלכה לה אם כן לא יוכל עוד להשיבה אליו ולכן יאמר כי זה הזמן אשר הוא מכוון לענין הנחת תפילין שהרמז שלהם הוא דוגמא לענין קניית הנשמה כאמור זה ימצא לאדם משיראה את חבירו הרגיל אצלו קצת ברחוק ארבע אמות ויכירנו והרמז בזה הוא ענין החוטא שנתרחק מן הקדושה מפני שחטא על הנפש נתרחק מהקב"ה שנאמר רחוק ה' מרשעים הוא החבר הרגיל אצלו קצת שנאמר ריעך זה הקב"ה כמשחז"ל ונאמר למען אחי ורעי נתרחק ממנו ארבע אמות היינו משחז"ל מיום שנחרב ב"ה אין להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה ולפי כי חז"ל אמרו בפ' אותי עזבו ותורתי לא שמרו הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו מפני כי המאור שבה מחזירן למוטב ולכן נאמר על מה אבדה הארץ ויאמר ה' על עזבם את תורתי ולכן האדם חוטא מפני שמתרחק מעסק התורה והיינו מ"ש משיראה את חבירו זה הקב"ה הרגיל אצלו כי לעולם השכינה דירתה בתחתונים מצויה עם האיש הישראלי אמנם בחטאו נתרחק ממנו שיעור ארבע אמות לפי שלא היה עוסק בתורה בארבע אמות של הלכה לכן בא לידו העון ועתה חבר זה יכירנו כאשר הוא תוהה על הראשונות ונתן אל לבו שהוא חבירו עדיין דאף על גב שחטא ישראל הוא כאשר האדם יבין כל דברים הללו אז נתחייב בהנחת תפילין רוצה לומר כי אז הוא יכול להרויח חלק הנשמה אף על גב שחטא ונסתלקה ממנו כאמור יש תקוה בעבור כן ואמנם עדיין יש לרמוז בדין זה מי גרם לאדם זה להיות רחוק מהקב"ה יצה"ר אשר יעץ אותו ומפתה אותו ולכן חבר זה לאו דווקא אדם אחד גשמי אלא הרמז הוא על יצה"ר שהוא מתחבר עם האדם משעה שננער מבטן אמו הוא רגיל עמו שנאמר לפתח חטאת רובץ כמשחז"ל והוא הנקרא חבר כמו ששנינו איזו היא דרך רעה שיתרחק ממנה האדם רבי אלעזר אומר חבר רע שצריך האדם להתרחק ממנו כדי שלא יחטיא אותו ולכן בא הרמז נמי בדין זה אימתי הוא זמן הנחת תפילין שהוא ענין קניית הנשמה לאדם מזמן אשר יראה בדעתו את חבירו זה היצר הרגיל אצלו משעה שנולד כאמור והוא ברחוק ממנו ארבע אמות שנתרחק ממנו בארבעה דברים שהם חמורים אותם שרמזתי בענין ארבע חוטים שבציצית ע"ש ויכירנו שכל רצונו לצוד את נפשו באותו פתוי שעושה לו כדאיתא בזוהר פרשת פקודי בפסוק וחלק משמן חכה וכדאיתא בזוהר פרשת וירא דף ק"א וז"ל מלה"ד לכת ליסטים שהיו אורבים בדרכים והפרישו מהם הוא חדידא וכו' ולכן זה האדם הכיר בהכות חדידא בליסנייה שרצונו להחטיא אותו וכל עלתו עליו לקחת את נפשו כי כן מתחלה הוא יועץ לאדם לחטא ואחר כך תכף עולה ומשטין עליו ויורד ונוטל נשמתו כמשחז"ל ואדם זה התבונן בדעתו דבר זה כי הוא המחטיא אותו והדיחו מהקב"ה ולכן נתרחק ממנו וחזר בו אצל הקב"ה חבר טוב שנתרחק ממנו ארבע אמות כמשחז"ל כתוב בספר בן סירא אם יום תעזבני יומים אעזבך משל לשנים שהיו בפונדק אחד והלך זה לדרכו יום אחד וזה לדרכו יום אחד ולכן צריך שני ימים לחזור ולפגוע זה את זה כך לפי שנתרחק מהקב"ה ארבע אמות ועתה הכיר בענין וחזר בו ודאי נאים אשר אלה לו להכיר מעשיו אשר לא טוב עשה וחוזר בו לפני הקב"ה יעיר בבקר לקנות לו חלק הנשמה כי ראוי הוא לכך ואין החטא הקודם מעכב מאחר שחזר בו ועשה תשובה כאמור: וכאשר נחזור ונאמר לקיים מאמר מ"ש פרשת משפטים כי האדם זוכה לחלק הנשמה כאשר הוא בן עשרים שנה כמש"ה כי בן הייתי לאבי וכו' יהיה הרמז בענין דין זה שמדבר באותה נשמה הנמצאת עם האדם מתחלה הוא הדבר אשר ביארתי בתחלה כי האדם מתחלת ברייתו הוא כלול משלש בחינות נפש רוח נשמה וכאשר הולך וגדל מתגלים בו ולכן על עיקר זה יאמר נא זמן הנחת תפילין בבקר דהיינו הרמז על אותה הנשמה העיקרית הנמצאת באדם שהיא מתחלת להתפשט ולהתגלות באדם לעת הבקר היינו בזמן שהוא נער קטן ולכן בא השיעור זה משיראה את חבירו הרגיל אצלו קצת ברחוק ארבע אמות ויכירנו וזה הוא רמז לחלק הרוח הוא החבר הרגיל עמו קצת לפי דאע"ג כי בזמן שהיו בבטן אמם היו שלשתן נפש רוח נשמה רגילים זה עם זה תמיד יחדיו אבל משעה שיוצא התינוק מבטן אמו ונגלה בו בחינת הנפש ואחר כך מתגלה בו בחינת הרוח אז אינו רגיל הרוח עם הנשמה לגמרי לפי כי הנה הנשמה אז בהעלם עם הנפש אמנם חלק הרוח נתגלה ופנה למעלה בלב האדם והיינו מ"ש משיראה אדם זה בסוד הנשמה את חבירו הוא חלק הרוח הרגיל אצלו קצת כאמור ויכירנו אז הוא זמן הנחת תפילין ר"ל שהוא יכול להתגלות כח זו הנשמה העיקרית וכן באדם הגשמי: [ב] אסור להניח תפילין בלילה וכו' והוא ע"ד הנ"ל מאחר שנתבאר כי הנחת תפילין הוא הרמז לענין קניית הנשמה ולכן בא להודיע בדין זה כי כל זמן שהאדם לא נתן

הניחם קודם שתשקע החמה וחשכה עליו אפילו הם עליו כל הלילה מותר ואין מורים כן. אם לא חלין תפילין משקעה החמה מפני שלא היה לו מקום לשמרן ונמצאו עליו כדי לשמרן מותר ומורים כן: [ג] היה רוצה לצאת לדרך בהשכמה מניחן וכשיגיע זמנן ימשמש בהן ויברך דליכא למיחש שמא ישן בהם כיון שהשכים ויצא לדרך: [ד] היה בא בדרך ותפילין בראשו ושקעה עליו חמה או שהיה יושב בבית.

נתן אל לבו לשוב אל ה' מדרכיו הרעים אשר הלך חשכים ולא עשה תשובה לא יוכל לקנות לו בחינת נשמה שלא תעלה על דעתו לומר כי מאחר שעזב רשע דרכו ונתרחק מן החטא יקנה כח הנשמה כאמור משראה את חבירו מרחוק ויכירנו שמבקש להורגו אינו מספיק כן אלא עכ"פ צריך לעשות תשובה לקיים סור מרע ועשה טוב ולכן יעיר בבקר כמשחז"ל בא להורגך השכם להורגו שמדבר על יצה"ר כדאיתא בתיקונים דף פ' וז"ל בא להורגך השכם להורגו בתפלה דאתמר בה וישכם אברהם בבקר וחז"ל אמרו השכם עליו לב"ה וכו' ולכן יאמר כא דין זה לילה לאו זמן תפילין הוא כלומר לאדם שמעשיו דומים ללילה אשר הלך חשכים במעשיו הרעים ועדיין אין נוגה לו מכח התשובה אין זה זמן הנחת תפילין לקנות לו נשמה חדשה ואסור לאדם להניח אותם כדי שלא יחשוב בדעתו ולבבו יבין כי יש תוחלת לאדם להרויח ולקנות לו נשמה חדשה על ידי שמתרחק מן החטא בלבד והיינו הטעם שאמר שמא ישכחם ויישן בהם הוא הדבר האמור כי מאחר שיבין שעל ידי עזיבת החטא בלבד שהוא סור מרע יכול לקנות לו נשמה חדשה על ידי מצות תפילין אז יהיה רובץ על חטאיו וישכח מה שחטא על הנפש ויישן לו מלעשות תשובה ולכן בגשמי אסור להניח תפילין בלילה כאמור: אם הניחם קודם שתשקע החמה וכו' הנה ענין החמה הוא דוגמא אל הנשמה כמשחז"ל במדרש קהלת בפ' וזרח השמש ובא השמש עד שלא שקעה שמשו של צדיק נולד צדיק אחר והיינו השמש הנזכר המורה על הנשמה ולכן בא הרמז בדין זה אם הניחם התפילין הוא סוד הנשמה קודם ששקעה החמה כלומר קודם שחטא על הנפש והעריב שמשו ופרחה נשמתו וחשכה עליו אפילו הם עליו כל הלילה בזמן שהוא חוטא מותר ואין מורים כן כדי שלא יהיה האדם רובץ תחת משאו של העון ולא יעשה תשובה ויסמוך עצמו על עזיבת החטא בלבד ולא יתחרט ולא יתודה כלל וזה הוא העיקר לפי שהוא מן התורה שנאמר והתודו את עונם וכן פסק הרמב"ם ז"ל ולכן אין מורים כן: אם לא חלץ תפילין משקעה חמה מפני שלא היה לו מקום לשומרן וכו' הנה בא הרמז בדין זה על ענין השינה כי הנה בלילה בזמן שהאדם ישן מפקיד רוחו ביד קונו ומכ"ש נשמתו כשאומר פ' בידך אפקיד רוחי אמנם אם אינו ישן אדם זה מה יעשה לו בענין הנשמה שהרויח בו ביום מה תהא עליה ולכן יאמר כא אם לא חלץ תפילין אדם זה הוא בחינת הנשמה כאמור ולא יצאה ממנו וזה מפני כי לא היה לו מקום לשומרם היינו לפי כי לא ישן דאלו ישן לו היה לו מקום לשומרם אלא הב"ה שהוא נקרא מקום כמשחז"ל הב"ה למה נקרא שמו מקום לפי שהוא מקומו של עולם שנאמר הנה מקום אתי ולכן נמצא עליו התפילין בסוד הנשמה כדי לשומרן ר"ל לא שיהיה מתעסק בדברים המפגלים כגון אכילה ושתיה ודברים בטלים כי אין זה ענין שיאמר אף על גב שלא יישן כל הלילה רק קלקול אבל שימור יהיה מענין נאות בעסק של מצוה והתורה אז מותר ומורים לעשות כן כדי שישאר בו הנשמה וכבר נתבאר בענין נטילת ידים כי אין הולכת הנשמה מן האדם כאשר אינו ישן שאין נשמי על המטה ולא שרה עליו רוח הטומאה ולכן מורים כן: [ג] היה רוצה לצאת לדרך בהשכמה וכו' גם זה מכלל הרמז האמור כי הנה האדם הנלבב תמיד לנגד עיניו יום המיתה ע"ד שאמרו החכמים הרוצה שיהיה ימות ואמר רבי אליעזר לתלמידיו ענין שוב יום אחד לפני מיתתך אמרו לו וכי אדם יודע אימתי ימות אמר להם כ"ש יעשה היום תשובה שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה ולכן אדם זה שם מגמת פניו ולבבו יבין לצאת לדרך היינו מש"ה אנכי הולך בדרך כל הארץ כן יעשה בהשכמה לפי כי לא היה בוטח בעצמו כי יהיה עד זמן הזקנה אלא נתן אל לבו לצאת לדרך היינו של המיתה זו היא דרך לקטון ולגדול כך עשה בהשכמה מזמן הבחרות כאמור מניחם. זה ראוי להניח תפילין כי בלי ספק יקנה לו נשמה חדשה במהרה קודם שמגיע לזמן עשרים שנה כנ"ל ולכן כשמגיע זמנם היינו עשרים שנה ימשמש בהם כי הנה אז מתקיים בו מש"ה כי בן הייתי לאבי כנזכר ממאמר הזוהר פרשת משפטים ואז ימשמש בהם ויברך עליהם לפי דקים לן כי אין מענישים למעלה בב"ד אלא עד עשרים שנה וכדאיתא בזוהר בפסוק ויש נספה בלא משפט ולכן כאשר מגיע לעת עשרים שנה כי זה הוא זמן שלהם היינו לענין קניית הנשמ' כנ"ל לכן אז ימשמש בהם כלומר ימשמש במעשיו תמיד שלא יחטא ותברח ממנו הנשמה ותסתלק לגמרי ויברך כי יהיה זהיר בברכות כך אחז"ל האי מאן דבעי למהוי חסידא להוי זהיר בברכות והיינו ברכות הנהנין לפי כי מכאן ואילך הולך ומתגבר כח הנשמה צריך להמשיך ברכות מלמעלה לקיים מש"ה ברכות לראש צדיק ונתן טוב טעם דליכא למיחש שמא ישן בהם כיון שהשכים ויצא לדרך כלומר אע"ג שאמרנו כי האדם העושה כך לחשוב מחשבות טהורות בדעתו לומר כי אפשר למות קודם שיגיע לזמן הזקנה ולכן השכים ויצא לדרך הוא דרך כל הארץ קנה לו ענין הנשמה ליכא למיחש שמא יישן בהם כלומר שלא יתרשל ודאי בעבודת הבורא מאחר שכבר קנה השלימות כי הנה מי דחק עליו ומי הכריח אותו לדחוק על עצמו ולעשות כך ולכן כיון שהשכים ועשה זוודין לדרך זו ולפי שהיה זריז קנה הנשמה ודאי לא יישן עוד ולא יתרשל בעבודת הב"ה: [ד] היה בא בדרך ותפילין בראשו וכו' כלומר אם היה אדם זה מתנהג באופן כי

תמיד

בבית המדרש ותפילין בראשו וקדש עליו היום יניח ידו עליהם עד שיגיע לבית ואם יש בית קרוב לחומה שמשתמרים שם חולצן ומניחן שם : [ה] יש מי שאומר שאם התפלל תפלת ערבית מבעוד יום עד שלא הניח תפילין אין לו להניחם אחר כך :

תמיד היה חושב מחשבות אלו כי הוא הולך בדרך כל הארץ ולכן קנה לעצמו חלק הנשמה שהדוגמא לזה הוא שהיה תפילין בראשו ושקעה עליו חמה. הוא ענין המיתה שמסתלק ממנו חלק הנשמה קודם שימות שלשים יום כאמור בזוהר וז"ש ששקעה עליו דווקא ר"ל מחיים כך היה בדעתו או שהיה יושב בבית המדרש ותפילין בראשו הוא כח הנשמה כאמור וקדש עליו היום כלומר באו עליו היסורין. כי הנה היסורין הם מזבח כפרה ובכן הם מקדשין את האדם - והיינו אע"ג כי אותם היסורין הם מצד העון כדאיתא בברכות כל שיש בו אחד מארבע מראות נגעים הרי הם מזבח כפרה ומאחר שנתכפר לו העון קודם יאמר לו מכ"ש אם היסורין הבאים עליו הם יסורין של אהבה בלי ספק צדק במאמרו כי קדש עליו היום ולכן בין כך ובין כך מניח ידו עליהם כלומר לא מפני כך הפסיד דאף על גב דקים לן כי כאשר האדם חולה ונפל למשכב מסתלק ממנו כח הנשמה כדאיתא בזוהר פ' ויחי דף רכ"ז וז"ל כל זמנא דאדם בבי מרעיה ולא יכיל לצלאה אתעברת מניה נשמתא וכו' אף על פי כן מניח ידו עליהם ר"ל ידו. היינו כחו ורשותו עדיין הם תחת ידו וברשותו מפני כי לא נסתלקה הנשמה מסיבת עון ולכן שלו היא ומניח ידו עליהם עד שמגיע לבית הוא בית מועד לכל חי כאשר ילך לבית המיוחד לו בג"ע כמשחז"ל כל צדיק וצדיק יש לו מדור לפי כבודו שנאמר כי הולך האדם אל בית עולמו ואם יש בית סמוך לחומה וכו' הענין מתבאר היטיב בדיני ביעור חמץ בדין מי שיש לו הרבה בתים ע"ש והענין כי הנה אין לך כל אחד מישראל שאין לו כמה בתים באותו העולם לא ראי זה כראי זה ואחז"ל עתיד הב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק י"ש עולמות שנאמר להנחיל אוהבי. יש ולכן יאמר נא אם יש לאדם זה בית סמוך לחומה של ג"ע כדאיתא בזוהר כי ג' חומות יש לג"ע פרשת בלק קל"ו וז"ל תלת שורין לגנתא דעדן ובין כל חד וכו' ואדם זה נמצא שיש לו בית סמוך לחומה של ג"ע לפי כי נמצא כמה מיני בני אדם שאין זוכים להכנס לפנים לג"ע רק הם נשארים מחוץ לחומה כנזכר שם ולכן אדם זה אשר זכה להיות לו בית בג"ע והוא סמוך לחומה שמשתמרין שם התפילין שהם חלק הנשמות מפני כי מוכרח הוא כי הנשמה מסתלקת מאותו בית אמנם חולצן ומניחן באותו בית שבתוך ג"ע הארץ עד עת בא הזמן שלה שתעלה למעלה וכמשחז"ל עד שנים עשר חדש הנשמה היא עולה ויורדת ולאחר השנה היא נשארת למעלה במקומה ואיתא בזוהר פרשת ויקהל על מכון הר ציון ועל מקראיה דף רי"א וז"ל כד בעי קב"ה לאתתקנא בתיקונוי ולאתקשטא וכו' ואינון ארבע אנפין יהבין קלא ולית מאן דישמע לון בר אינון דאתחזון לסלקא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי תחלה הנשמה יושבת בג"ע למטה זמן ואח"כ עולה למעלה ובזה מובן מ"ש מי

שהשכים ויצא לדרך וכו' : [ה] יש מי שאומר שאם התפלל תפל' ערבי' מבע"י וכו' מפני שכבר הנהגו בדין הקודם כי לילה לאו זמן תפילין הוא כי בא הרמז ברוב ענין להגיד כי האדם אשר הלך חשכים בעונותיו לאו זמן תפילין הוא לקנות לו נשמה חדש' לפי כי ליל' לאו זמן תפילין היא ואין נמשך מלמעלה נשמות כלל כי כן אמת כי העושה תשוב' כקטן שנולד דמי אבל זה שהנה בחטא ופירש ועדיין לא עשה תשובה אינו יכול לקנות לו נשמ' אע"ג כי הוא מניח תפילין כנ"ל ולכן יש מי שאומר שאם התפלל תפלת ערבית מבע"י שהדוגמא לזה הוא מי שעשה עבירה לשמה כי הנה חז"ל אמרו גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה והיינו תפילת ערבית כלומר אף על גב כי תפלה היא והוא ענין מצוה מכל מקום הכינוי הוא של ערבית כי ישת חשך סתרו ולכן אף על גב שהיה זה מבעוד יום שהוא ענין אור לפי שהיא לשמה כיום יאיר מאחר שלא הניח תפילין ולא יכול לקנות אז כח הנשמה אינו יכול להניחם עוד ר"ל לא יקנה אחר כך חלק הנשמה מאחר שהיה דבר של עבירה אף על גב שהיה לשמה ואינו כן :

עוד דין זה הוא יורה על ענין הנחת התפילין שהוא המשכת אורות העליונים למטה כנ"ל ולכן יאמר כי זמן הנחתם של התפילין הנזכרים הוא בבקר והוא סוד הפ' חדשים לבקרים הלא הוא כמוס עמדי עם מ"ש בזוהר כי שני בקרים הם בקר דאברהם שנאמר וישכם אברהם בבקר ובקר דיוסף שנאמר הבקר אור והאנשים שלחו ולכן על ידי מה שהוא מתחדש על ידי שני בקרים הללו נעשית רבה וגדולה אמונתך ולכן זמן הנחת תפילין דהיינו תפילה של יד בתחלה ואחר כך תפילה של ראש הוא בבקר לפי כי הנה הבקר דיוסף הוא מועיל לצלאה דא תפילה של יד שנאמר בקר אערוך לך ואצפה כדאיתא בזוהר פ' בלק אערוך כד"א. ערכתי נר למשיחי ואצפה כד"א ויצפהו זהב טהור ובקר דאברהם הוא מועיל לזכר ויט אליו חסד בכל מדותיו ואמנם בא השיעור של הנחת תפילין משיראה את חבירו הרגיל אצלו היינו הכלה הנקראת חבר טוב שנאמר בה היא חברתך ואשת בריתך והיא רגילה אצלו שנאמ' הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד ואמנם אמר כי חבר זה הוא הרגיל עמו קצת לאפוקי שלא יהיה רגיל תדיר כגון הצדיק שהוא חבר של תפארת ישראל והוא רגיל אצלו תדיר אמנם הכלה אינה רגילה עמו תמיד שנאמר בערב היא באה ובבקר היא שבה וכו' ועוד תנאי אחר צריך לזמן הנחתן שיהי' ברחוק ארבע אמות ויכירנו הוא בסוד הכלה כאמור מה שאין כן הצדיק לפי כי הצדיק אינו רחוק מתפארת ישראל ארבע אמות דהיינו ארבע מדות לפי כי כן איתא בתיקונים גוף וברית חשבינן כחד וגם כפי מספר המדות של הזכר אינו רחוק ארבע מדות רק נצח הוד ואחר כך הוא היסוד אבל הנקבה היא ברחוק ד' אמות דהיינו ארבע מדות שהם תפארת נצח הוד יסוד והיא רחוקה ממנו

ממנו ומ"מ מכיר אותה שנאמר יהי מכירך ברוך עוד יהיה חבר זה באופן אחר דהיינו כי לעולם החבר הוא בסוד הנקבה שנאמר הלא היא חברתך ואשת בריתך אמנם שני תנאים הללו הם להפוקי לאה ולכן יאמר משיראה את חבירו הרגיל אצלו וכי תימא הנה זו היא לאה הרגיל עם הזכר תמיד והיא קודמת שלכן לאה הגשמית נשאת ליעקב בתחלה ולכן הדין הוא צריך שיהיה חבר זה הרגיל אצלו קצת מעט לא כביר והדבר זה אינו צודק בלאה לפי כי תדיר היא עם הזכר כנודע אמנם ילדק ברחל שהוא פעמים רגיל עמה וגם שהיה ברחוק ממנו ארבע אמות ולאה אינה רחוקה מן הזכר שעליה נאמר חסידה ברושי' ביתה היינו בראש כדאיתא בזוהר פרשת בראשית אמנם ילדק ברחל שהיא רחוקה ממנו ארבע מדות כאמור ומכיר אותה קצת והיינו ההארה שהוא מאיר בה באותו הנקב של החזה מבין חדוי כדאיתא באדרא רבא והוא מפורש בשום שכל בפסוק הזה ציון קרית מועדנו עיניך תראינה ירושלם וכו' כדאיתא באדרא רבא ע"ש ועיקר הדבר לפי כי זמן ק"ש הוא משעה שהחמה זורחת כדלקמן שנאמר ייראוך עם שמש ולכן הודיע כי הנחת תפילין לא כך הוא אלא זמן הנחתן הוא בבקר לפי שיש באותם האורות ענין צורך מאותו זמן והסוד ויהי בבקר והנה היא לאה ולכן בא השיעור משיראה את חבירו היא רחל כאמור הרגיל עמו קצת לפי שפעמים הוא מתחבר עם לאה אמנם רחל היא אז ברחוק ארבע אמות ממנו שהם ארבע מדות ת"נה"י כאמור ויכירנו לתת לה הארה לא כן הוא חבר של אותה שעה שהיא בסוד לאה כי אין זאת רחוק ממנו ארבע אמות אלא כי גם היא מתחברת עמו עתה כאמור: אסור להניח תפילין בלילה וכו' עיקר הדבר מפני כי אורות עליונים הללו של התפילין הם מסתלקים בלילה מתפארת ישראל להיות צל על ראשו ולכן בענין הגשמי כאשר נהניח תפילין בלילה ובא הטעם שמא יישן בהם והנה ספק זה נמצא ביום נמי נהי כי אין זה אל עמק שוה כי הרצון הוא שבלילה שכיח ענין השינה בנפול תרדמה על אנשים אמנם עיקר הדבר הוא כדאמרן לכן נתנו חז"ל אמתלא לדבר שמא יישן בהם והרי עיקר השינה הוא ענין הסתלקות הנשמה למעלה והרי בלאו הכי כבר נתבאר כי אלו האורות נסתלקו למעלה בלילה וגם שיישן בהם אינו עושה פגם רק הסתלקות הנשמה כנ"ל אלא העיקר כדאמרן אין תפילין למעלה בלילה ולכן אם הניחם קודם שתשקע החמה כי עדיין האורות של תפילין למעלה לא נסתלקו ואחר כך חשכה עליו אפילו הם עליו כל הלילה מותר מן הטעם האמור שהרי אף על גב כי יישן בהם אינו עושה פגם למעלה לפי כי בלאו הכי כבר נסתלקו האורות והם צל על ראשו אמנם לכן אין מורים כן לפי שהרי נתבאר כי לילה לאו זמן תפילין הוא מאחר כי תכלית התפילין הם לצורך היחוד והא ליתא כי אין יחוד בלילה כנודע: אם לא חלץ תפילין מפני שלא היה לו מקום לשמרן משתשקע עליו חמה וכו' הנה נתבאר כי כאשר תפילין העליונים הם האורות הנמשכים מלמעלה מחכמה ובינה לתת' ישראל הם מסתלקים ממנו אמנם הם מאירים עליו מרחוק להיו' צל על ראשו אמנם מכל מקום יש להם מקום אשר הם עולים לשם בלילה כאשר נתבאר קצת למעלה אבל ענין כיס של התפילין מה ענייני והרמז בפ' כיס אחד יהיה לכלנו ר"ל כי הנה כיס זה הוא מועיל לחכמה עליונה ומועיל נמי לתפארת ישראל והבן ולכן מי שלא חלץ תפילין משתשקע חמה מפני שלא היה לו מקום לשמרן והרי אין זה דוגמא של מעלה כי שם הם נגנזים בכיס כאמור ונמלאו עליו לשמרן מותר ומורים כן כדי שלא יבא לזלזל בענין קדושת התפילין כאמור: היה רוצה לצאת לדרך בהשכמה וכו' כבר נתבאר למעלה כי כל מעשה של איש הישראלי הוא עושה רושם גדול ופגם למעלה ולכן נמי מי שרוצה לצאת לדרך בהשכמה מניח תפילין לפי כי על ידי כך הוא גורם להתעורר אותם האורות עליונים ולהכנס בתפארת ישראל מצד האיש הפרטי הזה שלבש אותם אמנם לא יברך עליהם מפני דאע"ג כי נכנסו האורות הללו מפני כי הם שלא בעונתן לכן אינו נעשה בהם ייחוד העליון מפני כי אין זמן הייחוד בלילה והברכה היא בסוד הייחוד כמשחז"ל שרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה שנאמר להניח ברכה אל ביתך ולכן לא יברך עליהם וכשמגיע זמנם הנז' בבקר ימשמש בהם לפי כי ענין המשמוש הוא סוד גדול כנ"ל והיינו סוד הברכה של הכהן בידים כדאיתא בזוהר פרשת נשא גם הובא בזוהר פרשת בלק ע"ש וכו' ולכן אז יברך כדי להמשיך הברכה אל ביתך לכלה ונתן טוב טעם למה התירו זה ליוצא דווקא שמותר להניח תפילין בלילה מאחר כי לאו זמן תפילין הוא משום דליכא למיחש שמא יישן בהם דכיון שהשכים ויצא לדרך והנראה מזה הוא כי הם יוצאי דרכים שרוכבים על גבי בהמה דאי תימא על המהלך ברגליו פשוט הוא שלא יישן כי יפול לא יועל: היה בא בדרך ותפילין בראשו ושקעה עליו חמה וכו' הנה נתבאר כי לילה לאו זמן תפילין הוא מפני כי אין נעשה ייחוד למעלה עם רחל ולכן באו כל הדינים הללו בכל אלו הפרטים של ענין הגשמי בענין המהלך בדרך ושקעה עליו חמה ותפילין בראשו או שהיה בבה"כ יושב ותפילין בראשו וקדש עליו היום ואין זה זמן של תפילין לכן יניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו זה יעשה מפני הרואים אף על גב דליכא איסור ברכה ואם יש בית סמוך לחומה כד"א בחכמה יבנה בית והוא סמוך לחומה בסוד מש"ה אם חומה היא כלומר מלת אם היינו כמש"ה אם לבינה תקרא כי מלת אם ר"ל אם כדאיתא באדרא זוטא היא אמו של תפארת שנקרא בינה וכן נמי מש"ה אם חומה היא היא אמו שהוא סוד חומה הוא מקום שמשתמרין בו התפילין העליונים ולכן נמי בענין הגשמי הוא הדין כי כאשר יש בית סמוך לחומה שמשתמרין שם התפילין חולצן ומניח' שם: יש מי שאומר שאם התפלל תפלת ערבית מבע"י וכו' מפני כי התפילין שהם אורות העליונים הם מועילים לזמן התפלה וחוזרים ומסתלקים כאמור ואמנם בתפלת ערבית כבר נסתלקו משחשכה ואמנם זה שהתפלל

הוא

לא דין תפילין בשבת ויום טוב ובו שני סעיפים:

[א] בשבת ויום טוב אסור להניח תפילין מפני שהם עצמם אות ואם מניחים בהם אות אחר היה זלזול לאות שלהם: [ב] בחול המועד גם כן אסור להניח תפילין מהטעם הזה בעצמן שימי חול המועד גם הם אות:

הוא גורם הסתלקות אורות התפילין מצד עצמו בענין הנוגע לנשמתו ולא מפני כן מסתלקין לגמרי לפי כי עדיין לא הגיע זמנם להסתלק ולכן יכול להניחם אח"כ אפי' כי הסתלקות התפילין הוא בזמן הראוי להסתלק היינו בלילה כנ"ל ולכן יכול להניח תפילין אחר כך:

[א] **מאחר** שהנחנו למעל' כי ענין הנחת תפילין הוא להועיל לאדם לקנו' לו נשמה חדשה לכן מטעם זה עצמו בשבת ויום טוב אסור להניח תפילין מפני כי בימים הללו נמצא תוספת נשמ' לאיש הישראלי כדאיתא בשבת הנותן מתנה לחבירו וכו' ומפיק תוספת נשמה לא עבידא לגלויי הנה מבואר כי יש תוספת נשמה לכל איש ישראל בשבת וגם יש נמצא תוספת נשמה ביום טוב כדאיתא בתיקונים דף י"ט וז"ל בשבת ויומין טבין נחית עליהון נשמתין ורוחין ונפשין באורח אצילות ולכן אסור להניח תפילין בהם והיינו הטעם שאמר לפי שהם עצמן אות כי במה יזכה האדם להיות מעשיו לרצון לפני הב"ה כדאיתא בזוהר פ' משפטים בפ' ה' אמר אלי בני אתה ונאמר כי בן הייתי לאבי וכו' והנה בימים הללו שבת ויום טוב שהם אות לבית ישראל כי כלם ימצא להם תוספת נשמה מצד השפע שבהם דגם כי כל אחד זוכה כפי הראוי לו ולכן נאסר להניח תפילין בימים הללו דאף על גב כי בהם זוכה האדם לחלק הנשמ' ואפשר כי ישיג בהנחת התפילין יותר ממה שמשיג בשבת ויום טוב מכל מקום נאסר להניח אותם מפני כי הימים הללו שבת ויום טוב הם עצמן אות כי הם גורמים תוספת נשמה לאיש הישראלי כאמור ומאחר כי כן האדם אינו מתחסר מן השלימות מסיבת שאינו מניח אותם ויש זלזול לאלו הימים אם מניח אותם לכן אסור להניח אותם גם בחול המועד מן הטעם הזה עצמו לפי שימי חול המועד גם הם אות כי בלי ספק נמצא בהם תוספת הארה שלכן נאמר בהם מוסף ובכן נמי נתוסף הארה בנשמת האדם ולכן אין לזלזל בכבוד ימי חול המועד כנזכר:

עוד זה מדבר בענין הנוגע למעלה וכן הוא אומר בשבת ויום טוב אסור להניח תפילין מפני כי הם עצמן אות והענין כי הנה נודע כי ביום השבת עולים כל העולמות למעלה מדרגה אחר מדרגה ומה גם בעולם האצילות כי מתעלים המדות אשר שם למעלה אל האורות שהם סוד התפילין ולכן בשבת ויום טוב אסור להניח תפילין וכי תימא ומה בכך אם לא יועיל לא יזיק ויניח האדם תפילין ואף על גב כי אין בזה יתרון הרי מכל מקום מצוה קעביד ולכן נתן טוב טעם ואמר מפני שהם עצמן אות ואם מניחים בהם אות אחר היה זלזול כבוד לאות שלהם וסוד הדבר כי הנה למה הדבר דומה לככר הנתון על הגג למעלה ופעמים שמושיטין את הככר למטה ונותנים אותו לאדם והיה לאכול ופעמים שהאדם עצמו הוא עולה למעלה ונוטל הככר ואוכל אותו שם כי הנה מצד השוה שבשם הוא כי בין כך ובין כך האדם הוא נוטל הככר ואוכל אותו אבל לא ראי זה כראי זה כי אינו דומה האדם שמושיטין לו הככר מלמעלה למטה אצלו למי שהוא עולה בעצמו למעלה ואוכל הככר שם כי הנה בצד זה הוא מעלה נוספת על אותו שמושיטין לו הככר למטה כי זה יהיה לו מפני כי אין בו כח לעלות למעלה ולכן הושיטו אותו למטה ואוכל אותו למטה אמנם אותו שנמצא בו כח הוא עולה ואוכל הככר למעלה והוא מעלה נוספת וכן הענין בסוד הנחת התפילין בנדון דידן כי הנה הנחת התפילין הוא גורם המשכת האורות העליונים למטה אל תפארת ישראל והם הם חיי המלך וזה הדבר הוא נעשה בכל יום מזמן ששת ימי המעשה שהם ימי החול אבל בשבת ויום טוב תפארת ישראל הוא עולה למעלה ומתנשא לכל לראש ושם מקבל סוד התפילין עליונים ולכן אסור להניח בהם תפילין האדם הגשמי לפי דקים ליה בדרגא מיניה שהרי תפארת ישראל הוא עולה למעלה ולוקח סוד התפילין העליונים ולא על ידי הנחת תפילין ולכן בשבת ויום טוב נקרא אות וזה לך האות של התפילין תפל לגבי אותם התפילין ונמצא גרעון והעדר חלילה בהנחתם כפי הדברים האמורים ולכן לא נשאר הדבר בענין רשות אלא נאסר להניח אותם משום זלזול כבוד חלילה המגיע בזה לשבת ויום טוב בהנחתם לפי שיהיה גורם להוריד אותם האורות העליונים למטה שהם חיי המלך כנזכר דלא סגי בלאו הכי ואין לך זלזול יותר מזה וכו': בחול המועד ג"כ אסור להניח תפילין בהם מן הטעם עצמו לפי שימי חול המועד גם הם נק' אות והוא כי הנה הענין זה נמצא בו שני לדידן של ספק זה יצא ראשונה דאיכא למימר שאני שבת ויום טוב מה שאין ראוי להניח בהם תפילין הוא מפני כי העלייה שעולה תפארת ישראל בתחלה ר"ל העלייה הראשונה הוא עולה אל מקום אשר נמשכים משם האורות של התפילין בימי החול והוא לוקח אותם והוי בהם ולכן אין ראוי לאדם הגשמי להניח תפילין מדי דהוי שרגא בטיהרא ומה גם שאחר כך בתפלה של מוסף הוא עולה יותר ויש לו בחינת תפילין יותר עליונים ונוסף עוד בזמן תפלת המנחה משעה שאנו אומרים ואני תפלתי לך ה' עת רצון כנודע ליודעי חן ולכן מפני כל הסיבות הללו האמורות אין ראוי להניח תפילין אמנם בזמן חול המועד כי אין שם כל העליות הללו כמו בשבת ויום טוב איכא למימר שראוי להניח תפילין ויהיה דוגמא ליום ראש חדש כי מניחין בו תפילין רק לעת שאומרים תפלת מוסף אז חולצין אותם כאשר מבואר במקומו בע"ה ולכן נאמר כי כן יעשה האדם בזמן חול המועד ועוד יש לומר טעמא אחרת דבשלמא בשבת ויום

טוב שעלייה שעולה השכינה ישראל אין לה ירידה אלא עד הלילה ולכן מפני כך ראוי שלא להניח תפילין כלל אבל בזמן חול המועד שהעליה הוא בזמן התפלה בלבד לא כך הוא אא"כ ח"כ מפני שתי טענות הללו קס"ד שהיה ראוי להניח תפילין בחול המועד לפחות עד זמן תפלת מוסף וכאשר יתפללו תפלת מוסף יסיר אותם דוגמא לראש חדש ולכן אתא לאשמועינן כי בחול המועד נמי אסור להניח תפילין מן הטעם עצמו האמור בשבת וי"ט לפי שהוא נק' אות כלומר כי הם בעצמן הימים יש בהם תוספת קדושה מיהי החול והענין יובן עם מ"ש בזוהר פרשת אמור דף צ"ג וז"ל אלה מועדי ה' מקראי קדש וכו' אלת זמנין מקדשי חג המצות חג השבועות וחג הסכות ובמקומו נפ' כל האורך בזה ואיתא פרשת ויקהל דף ר"ד וז"ל אית יומין ואית יומין וכו' והנה מבואר מדברי זה המאמר כי אף על גב כי בענין הגשמי כל אפיא שוים ימים יוצרו כלם הם שוים בהשואה אחת ואין הפרש ניכר ביניהם מכל מקום עם כל זה יש הפרש גדול ביניהם לא ראי זה כראי זה אמנם ההפרש נמצא מצד הימים העליונים אשר הם שולטים שהם ימים קדושים השולטים בימים התחתונים ולכן כפי אותם הימים הוא ההפרש הנמצא למטה בעולם הגשמי כנראה בענין השבת ויום טוב כי לפעמים אשר שולטים בהם ימים הקדושים שהם מעולם האצילות לכן הם ימי קדש וכדאיתא פרשת קרח בפסוק מקראי קדש כי הנה קדש עילאה זמין לכל אינון כתרין קדישין עילאין דשמא קדישא אתאחיד בהון וכן נמי קדש תתאה זמין לכל אילנא וכו' והנה הזמנ' זו הוא ענין כולל לכל ימי המועד בין ימי הפסח ובין ימי החג כלם הם מזומנים לעלות למעלה שנאמר מקראי קדש כנזכר שם ולכן הם נק' אות ר"ל אות הוא לבית ישראל שהם בלבד הנכנסים מהזמנה זו וכן נמי כל כתרא דקדושא כמ"ש במאמר זמינת לכל אילנא לא שבק כן לכל גוי שהרי בפירוש אמור זמינת לכל אילנא לאעטרא יתהון וכו' והם כתרא דקדושא וזר הקרב יומת גם הדבר מפורש פרשת בלק בפ' במשעול הכרמים כי הדרשנו ימצא לך דף ר"ו וז"ל כדין הדוש' איהו בכל אינון בני מלכא ומאן אינון כל אינון דאתו מסטרייהו דישראל דהא לא קיימי עמהון בר ישראל והיינו מש"ה ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם כלומר בכל יום ויום הנקרא אות הוא ביני ובין בני ישראל לעולם ולא לעכו"ם ולכן בזמן חול המועד אסור להניח תפילין ומי שמניח אותם גורם פגם למעלה בשורש נשמתו והוא לא ידע דרך האמת האמנה לישזבינן:

תם ונשלם:

ספר

טור פטדה

וחוא **חלק שני ממקור חיים**

הנה זה עומד אחר כתלנו לבאר היטב בדרך נגלה ונסתר הלכות שבת ועירובין. כפי מסקנת **מהר"י קארו** ז"ל, **בשלחן ערוך** שלו.

חיברו תכינו וגם חקרו הרב בקי בחדרי החכמה הנפלאה כמוהר"ר **חיים הכהן** ז"ל תושב ארם צובה.

אשר יצק מים ע"י הרב המקובל הנשר הגדול כמוהר"ר **חיים קאלברי"ן** זצוק"ל

אשר נתן הודו עליו הוא האלקים אדו' רבי' עולמי כמוהר"ר **יצחק לוריא** זללה"ה.

והובא לבית הדפוס ע"י הרב הגאון וכו' מוה' **חיים אליעזר וואקס** שליט"א, אב"ד ור"מ דק"ק **קאליש** יע"א:

פיעטרקוב

בדפוס הרבני הנגיד מוה' **טובי' פייביל** נ"י ב"ר **צבי בעלכאטאווסקי**.

שנת תרל"ח לפ"ק.

СЕФЕРЪ МКОРЪ ХАИМЪ

ТОМЪ II.

ПЕТРОКОВЪ

Въ типографіи Ф. Белхатовскаго.

1878.

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ

Варшава 3 Мая 1878 года.

הקדמת הרב הנזכר מעלת המחבר

גם עתה הנה בשמים עדי כי לא לכבודי ולא לכבוד בית אבא נתעסקתי לבאר הספרים הללו אלא לתת נחת רוח לנפשי ילמדו אשר כגילי ונפקחו עיניהם להיות כאלהים יושבים על מדין יכירו וידעו כי אע"ג כי הדינים והמשפטים אשר צוה הקב"ה אין להם טעם רק לענין הצורך והנהגה כי אם אין נמצא משפט לא ימלא ענין ישוב בעולם ולכן נתן לנו אלו משפטים ישרים ונוסף עוד כי המשפטים אשר צוה ה' הם כמו שפירש הרב בעל העיקרים כי יש תורה מדינית ויש תורה אלהית המנה מכל מקום ימצא האדם בענין המצות חילוקים רבים כאשר נתבאר בענין לולב וסוכה כי צוה הקב"ה להיות מידי שנה בשנה לא כן הוא בענין ציצית ותפילין וכיוצא שהם מעשים בכל יום ושילוח הקן כי יקרא לא על הנס צוה ה' להיות כך הלא דבר הוא ובפרט בענין השבת נסי כי נתן לשבעה ימים זכר לשבת בראשית אמנם המצות הנמצאות בו בענין עשה ולא תעשה אין להאמין כי כן צוה ה' בדרך הזדמן כי לא דבר ריק הוא חלילה ולכן נתתי אל לבי לבאר חלק זה כמשפט הראשון והכל מיוסד מדברי חז"ל בנוי לתלפיות תל שהכל פונים בו ספר הזוהר כי הוא מיוסד על פי רעיא מהימנא ברשות הב"ה כדאיתא בהקדמת התיקונים רשותא אתייהיב לאליהו ז"ל וכו' וכאשר האדם עושה מעשיו בכונה אז יזכה להיות מעשיו מועילים לו בהווה ולאחר המיתה ולזמן התחיה והכל בגוף ונפש כאשר נתבאר בחלק הקודם גם המאוחר ואין להאריך רק אחלה הלומדים בו ידינוני לכף זכות ויתפללו עלי שיזכני ה' להשלים כל חלקי הספר לאור באור **החיים** אכי"ר:

הלכות שבת

רמ"ב. להזהר בכבוד השב': ובו ס"א

[א] אפילו מי שצריך לאחרים אם יש לו מעט משלו צריך לזרז עצמו לכבד את השבת ולא אמרו עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות אלא למי שהשעה דחוקה לו ביותר על כן צרי' לצמצם בשאר ימים כדי

ישמע החכם ותרבה הדעת במאמרי חז"ל אשר הגידו בהלכות שבת אמנ' ית' כאשר אעיר משחז"ל וז"ל אר"י אלמלא שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה ולשון דכתי' ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט וכתי' בתרי' ויבא עמלק ועוד אמרו ז"ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כראוי מיד הם נגאלין שנאמר אשר ישמרו את שבתותי וכו' מה כתיב בתריה והביאותים אל הר קדשי. והנה המובן הוא מזה כי לעולם אילו שמרו שבת א' בלבד היו נגאלים אלא מפני כי חללו מתחלה שבת אחת לכן צריך עתה שתי שבתות כדי שיהיה שבת האחד מכפר על חילול שחללו אותו מתחלה כאשר יצאו מן העם ללקוט ועוד שבת אחת לשמור אות' כאלו נתנה עתה אליהם מתחלה. ואמנם הענין הוא כי הנה מעיקר' כאשר חטא אדם ביום הששי הוכרח הדבר להגין עליו ביום השבת כמשחז"ל ולכן צוה הקב"ה לישראל על השבת במרה כמשחז"ל שבת ודינים במרה אפקוד שנא' זכור את יום השבת לקדשו כאשר צוך ה' מתחלה במרה ביציאתם ממצרים כאשר נת' כי כל מעשה אדם שעבר עליו הוזהרו ישראל כדי לתקן הכל כאשר נת' קצת בהלכות ציצית והנה מאז שמרו ישראל את השבת ומה שחללו אותו אח"כ ללקוט מן המן היה באלוש כך אחז"ל מפני מה ניתן להם המן באלוש בזכות אאע"ה שאמר לושי ועשי עוגות וא"כ קשה לדברי ר' יהודה למ"ש אלמלא שמרו ישראל שבת ראשונה שהרי ממרה לאלוש כמה מסעות ואילו ישראל חללו השבת היה הקב"ה מתרעם עליהם. אמנם מה שנראה דאפשר להשיב על זה כדי לקיים דברי רב יהודה ע"כ כי הדרשה זו ילמד אותה ממש"ה יצאו מן העם ללקוט שהוא מיותר הול"ל יצאו ללקוט מהו מן העם אלא הרצון לומר מאותו עם המחלל שבת מתחלה וכי תימא מפני מה לא הקפיד מאז הקב"ה עד עתה לפי שעתה היה הדבר בפרהסייא והיכא חלול ש"ש בדבר ומה גם כי לא האמינו במ"ש שבתון שבת קדש לה' מחר והתורה כלה מיוסדת על ענין האמונה כמשחז"ל בא חבקוק והעמידה על אחת שנא' וצדיק באמונתו יחיה והנה גם כי עיקר חטא אדם היה באמונה כך אחז"ל איכה א"ל הקב"ה היכן נטה לבך ולכן נשבחו בזה אאע"ה שנא' והאמין בה' וחז"ל אמרו לא נגאלו ממצרים אלא בזכות האמנה וכן הגאולה העתידה בזכות האמנה שנא' תשורי מראש אמנה ולכן לפי שחטאו ישראל וחללו השבת חזר וצוה עליו הקב"ה בעשרת הדברו' עוד חזרו וחללו את השבת במעשה העגל כי הנה הב"ה אמר אנכי ה' אלהיך ביום השבת שניתנה התורה והם אמרו אלה אלהיך ישראל אשר על כן אמרו חז"ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כראוי מיד היו נגאלים והיינו כדי לתקן ב' שבתות הא' שבת בראשית ושבת אחד של נתינת

התור' דהא כוליה עלמא מודו כי בשבת ניתנה תורה כדאיתא בשבת במאי פליגי בקיבועא דירחא וכו' עוד נתקשי אל לבי להשיב על ספק זה של רב יהודה והענין יובן עם מ"ש בשבת פ"ע קא מיפלגי בשבת דמרה דכתיב כאשר צוך ה' אלהיך ואמר רב יהודה אמר רב כאשר צוך במרה מר סבר אשבת אפקוד אתחומין לא אפקוד ומר סבר שבת אתחומין נמי אפקוד עכ"ל ומדקאמר ר"י במרה אפקוד אשבת ש"מ כי מ"ש אלמלא שמרו ישראל שבת ראשונה משמע כי אתחומין קאמר אמנם עדיין קשה דמאחר כי אמר הב"ה עד אנה מאנתם לשמור מצותי ותורתי משמע כי אתחומין נמי אפקוד וא"כ קשיא ליה למ"ד כי בשבת נסעו מרפידים ומה שאפשר להשיב בזה כי יאמר מאחר כי היו נוסעים על פי הגבורה שנא' ויסעו על פי' ה' א"כ נמצא כי ברשות הוו עבדו. ואמנם לענין הטובה כך אמרו חז"ל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלא מצרים שנא' והאכלתיך נחלת יעקב אביך והנה הנחלה זו יהיה לענין החשיבות הוא משחז"ל צורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד וכאשר אנו מתבוננ' במאמר זה יגדל הקושי מאחר שידענו כי כך היא המדה לכל ישראל כמשחז"ל כל הנשמות הם חצובות מתחת כסא הכבוד וכאשר הם חוזרים שם הם שבים ללכת שנא' והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה א"כ מאי איריא יעקב כי צורתו חקוקה שם. גם שנראה להשיב כי ענין צורתו הוא ענין זולת נשמתו גם בזה אין מתיישב כמאמר לפי כי כך הוא המדה לכל איש הישראלי צורתו חקוקה למעלה כדאי' בזוהר הקדמת בראשית ובכמ' מקומו' ובפ' ויקהל בענין כמראה אדם עליו מלמעלה ומאחר כי זו היא דרך לקטון ולגדול כל איש ישראל וכמו שביאר בפ' שמות עלו שבטים וכו' וא"כ מאי רבותיה של יעקב. ואמנ' אפשר לפרש כי זה יהיה מ"ש בזוהר פ' נח דף ס"ד וז"ל למה נח נח תרי זמני אלא כל צדיק וצדיק די בעלמא אית ליה תרין רוחין חד בעלמא דין וחד בעלמא דאתי והכי תשכח בכלהו צדיקייא משה משה יעקב יעקב הוא הדבר אשר חכמים ז"ל הגידו כל מי שנכפל שמו יש לו בעה"ז ויש לו לעה"ב ואמנם אין כוונת חז"ל כמ"ש יש לו בעה"ז שהוא בעולם הזה הגשמי כי איך יתכן שיאמרו כך על דבר פשוט ואף על גב כי יש לו בעה"ז משמע על השארות הנפש בעולם הזה עד זמן התחיה אשר יש לצדיקים. אמנם דבר זה פשוט ומה כי גם לענין זה אין צריך לכפול שמו שהנה כל איש ישראל נמצא לו השבח הזה של השארות הנפש שלכן שנינו מותר האת כונין לו נפש על קברו אמנם כונתם בזה להגיד על שורש העולם הזה הוא מאמרם ז"ל בפסוק כי ביה ה' צור עולמים העה"ז נברא בה' ועה"ב נברא ביו"ד וכאשר חז"ל אמרו צורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד

הכבוד היינו מה שאמרו כל צדיק יש לו בעה"ז היינו בכסא הכבוד המכונה כך עולם הזה ומה שאמרו ויש לו בעולם הבא הוא עולם הנשמו' שעליו אמרו עולם הבא נברא ביו"ד ומאחר שנתברר לנו כי העה"ז הוא אות ה'. אז נבין משחז"ל צורתו של יעקב היינו חלק הצורה שבו הוא חקוקה בכסא הכבוד הוא בחינת הנפש שלו אבל ענין הנחלה שלו הוא יותר למעלה כי הוא קונה רוח ונשמה והיינו מה שביארתי בתחלת הלכו' ציצי' כי יאע"ה תיקן בחי' נשמה של א"ה ולכן קנה לעצמו בחינת נשמה וזה נקרא נחלה בלא מצרים והעיקר בזה הוא כי הנה נת' בהלכות ציצית ותפילין כי האדם ע"י מעשה המצות הוא זוכה לקנות לעצמו תוספת רוח ותוספת נשמ' כדאי' בזוהר תחילת פרשת משפטים זכה יתיר יהבין ליה רוח מסטרא דחיות הקדש זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דכרסייא ואמנם הללו הם נחל' שיש לה מצרים והם סטרא אחרא הנמצאים בכל עולם מהם כבי"ע לפי כי זה לעומת זה עשה האלהים סטרא דקדושה וסטרא אחרא מסאבא ולכן הם בני המצר שלהם סטרא אחרא לסטרא דקדוש' ומה גם כי יש תערובת טוב ורע בכל העולמו' כדאיתא בתיקונים אבל בעולם האצילו' נאמר לא יגורך רע כך אמרו חז"ל צדיק אתה ואין להיות במגורך רע ולכן זה יהיה נחלת יעקב שהיתה מטתו שלימה ונחל הנפש הקדושה מעולם האצילות ורוח ונשמה והוא סוד הסולם שהראו לו מוצב ארצה בחינ' הנפש שלו היא צורתו חקוקה בכסא הכבוד והיינו סוד סלם שעולה בגי' ק"ל היא סוד מש"ה הנה ה' רוכב על עב קל ואית' בזוהר פ' שלח לך דף ק"ע וז"ל תנין מאי טעמא דעתייהו קלה אלא דעתא אתייא בשית דרגין וכל חד נטיל חולקיה מה דאשתאר קל איהו וכו' דכתיב הנה ה' רוכב על עב קל. והאי עב קל אקרי דעת מההיא כלה יראת ה' והיהי קיימא באמצעיתא כגוונא דדעת עילאה אבל אקרי קל עכ"ל והיינו הלם בגימ' מוצב ארצה הוא ארץ החיים הוא סוד כסא הכבוד והיינו העה"ז כאמור וראשו מגיע השמימה היינו עולם הבא שממנו סוד הנשמה והיינו נחלת יעקב אמנם לפי כי כל אלו הם נפש רוח ונשמה מעולם האצילות הם נחלה בלא מצרים ולכן אמרו חז"ל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלא מצרים והיינו מדה כנגד מדה לפי שהוא מענג את השבת שהוא דוגמא לעולם הבא לכן נותנים לו נחלה בלא מצרי' נפש ורוח ונשמה מעול' האצילות שהם נחלה בלא מצרים דאלו בששת ימי החול זוכה האדם ע"י מעשה המצות והתפלה לקנות נפש ורוח ונשמה מן העולמו' שהם בבי"ע כדאי' בתיקונים מעשיה נפשין מיצירה רוחין מבריאה נשמתין אבל ביום השבת הוא זוכה לקבל הכל מעולם האצילות נפש ורוח ונשמה כדאי' בתיקון ו' דף י"ע וז"ל בשבת ויומין טבין נחית עליהון נשמתין ורוחין ונפשין מאדם דאצילות עכ"ל ולכן בא הדין אפי' מי שצריך לאחרים אם יש לו מעט משלו צריך לזרז עצמו לכבד את השבת

כדי לכבד חשבת : מתקנת עזרא שיהיו מכבסים בגדיהם בחמישי בשבת מפני כבוד השבת :

לפי כי זה הוא לטובתו כאמו' לפי שנותני' לו נחלה בלא מצרים והם נפש רוח ונשמה דאצילות כל אחד בזמנו כאשר יבא לקמן ולכן משחז"ל עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות לא אמרו אלא למי שהשעה דחוקה לו ביותר על כן צריך האדם לצמצם עצמו בחול בשאר הימים ולקבוץ על יד מעט מעט כדי לכבד את השבת והיינו מ"ש בזוהר בפסוק ביני ובין בני ישראל פ' ויקהל וז"ל ההוא רוחא דנחי' ואתוסף בכולי עלמא כד נחית אתסחי בבוסמין דגנתא דעדן ונחית ושרא על עמא קדישא וכו' האי רוחא אתהני מהנאותן דישראל וכו' ודא הוא דכתיב ביני ובין בני ישראל וכו' ע"ד בעי לענגא ליה במיכלא ובמשתיה ובחדוה דכלא בלבושי יקר וכו' והספך מזה איתא בזוהר פ' פקודי היכל רביעי וז"ל באמצעיתא דהאי היכלא אית רוחא אחרא דאקרי נגע ומהא נפקא רוחא אחרא דאקרי נגע צרעת וכו' והאי נגע עילאה ממונה על כל אינון פתורי דשבתא דכד עייל שבתא ולא אתסדרו בענוגא דשבתא כדקא יאות ואינון קא מבזי ענוגא דשבתא האי נגע נטיל לאינון פתורי דלאו אינון בענוגי דשבתא כדקאמרן וכד האי נטיל לאינון פתורי כל אינון נרדיני נימוסין דקיימי ביה כלהו פתחי ואמרי ויאהב קללה ותבואהו וכו' והוא בר נש אתמסר להאי סטרא ווי ליה דאתגרע מההוא סטרא קדישא סטרא דמהימנותא ואתפקד בסטרא אחרא מסאבא וכו' ולכן יתבונן האדם אל העונש הגדול הזה כי לא די שאינו נכלל בסטרא דקדושה אלא כי כן נמי אתפקד והוא נמנה בסטרא אחרא לפי כי זה הוא מדה כנגד מדה הוא ביטל עונג שבת לכן נהפך לו לנגע ונמסר ברשותו ולכן אף ע"ג כי אין לו יתבונן משחז"ל אמר הקב"ה לישראל האמינו כי ולוו עלי שאני פורע החוב הוא הגדול בפ' השלך על ה' יהבך דלא הוי ידעי רבנן מהו יהבך עד דשמעו להוא טייע' דאמר שקיל יהבך ושדי אגמלאי והיינו כענין השבת דאע"ג כי ימצא לך משא כבד ללוות מעות מבני אדם לענג את השבת אל תאמר אקיים בעצמי משחז"ל עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות אלא השלך על ה' כמש"ה והתענג על ה' ואף ע"ג שהוא יהבך משא כבד למצא מעו' לכבד את יום השבת השלך משא כבד על ה' כמ"ש לוו עלי ואני פורע והוא יכלכלך מפני כי לא יתן לעולם מוט לצדיק אלא מתמוטטין וחוזרין :

מתקנת עזרא שיהיו מכבסים בגדיהם ביום ה' מפני כבוד השבת לקיים מש"ה בכל דרכך דעהו כמ"ש הר"ם במז"ל לקיים מה שנינו וכל מעשיך יהיו לשם שמים דאע"ג דלא סגי בלאו הכי אעפ"י כן בעשותו הכיבוס יום החמישי או קודם רק שיהיה לכבוד השבת נמצא מקיים מש"ה וכבדתו ואחז"ל כבדהו בכסות נקייה והוא ענין הכנה גדולה לקבל תוספת נשמה ורוח גם שהוא זוכה ללבוש לבושי' נאים ולכן החסידים ואנשי מעשה טובלים בע"ש ולובשים בגדים מכובסים לזכות למ"ש בזוהר פ' פקודי וז"ל היכלא תניינא וכו' הכא קיימין כל אינון מלבושין דנשמתהון דצדיקייא

דלדיקיי' דסלקין לאתחזאה קמי' מאריהון ולקיימא קמיה וכד נשמתא סלק' ומטי להאי היכלא כדין אזדמן חד ממנ' דאתפק' על איגון לבושין ולדקיא"ל שמי' דשא בזמנ' דבר נש עביד פיקודין דאורייתא בהאי עלמ' כגוונא דאינון אשתדל גרמיה הכי עביד לי' לעיל' כהאי היכל לבוש' לאתלבש' ביה בההוא עלמא וכד נשמתא סלקא ההוא ממנא נטיל ההוא לבושא דילה ואזיל עמה עד די מטי לנהר דינור דנשמתא אצטריכא לאסחאה' ולאתלבנא תמן וכו' ואי זכאה הוית נשמתא ואסתלקת האי ממנא לדקיא"ל נטיל לה להוית נשמתא ואלבים לה וכו' והוא כונת הפ' צדק לבשתי וילבישני ר"ל כי על ידי שהייתי שם ועשיתי צדק זכיתי להכין לי לבוש וגם המלאך הנקרא כך וילבישני אותם הלבושים הנה נא' כי הנשמה טובל' בתחלה ואח"כ היא לובשת אותם הלבושים ולכן נא' ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך ואחז"ל אלו לבושי שבת משמע כי קודם צריך האדם לרחוץ ואח"כ ילבש בגדי שבת כי קדש הם ואין ללבוש אותם בחול ועוד מפורש יותר בזוהר פ' תרומה וז"ל רב המנונא סבא כד הוה סליק מנהרא במעלי שבתא הוה יתיב רגעא חדא וזקיף עינוי וחזי חדי והוה אמר דהוה יתיב למחזי חדוה דמלאכי עלאי ע"כ לשונו. אמנם מכל מקום ימצא בכל דינים הללו ענין רמז להועיל לאדם בהוו' וגם אחרי מותו. ונוסף עוד לזמן התחי' וכל זה יהיה לו להועיל בגוף ונפש כמו שנ' בדינים הקודמים בחלק טור אודם וכן נמי הוא הנראה להעיר בדינים הללו כי כן האדם השומר שבת מקיי' מ"ע ומל"ת כמו שאמר הר"מ במז"ל יש בכללן חמש מצו' שתי מ"ע ושלש מצות לא תעשה לשבות בשביעי שלא לעשו' בו מלאכה שלא לענוש בשבת שלא לצאת חוץ לגבול שבת לקדש יום השבת בזכירה וכו' והנה זה הדבר בא יבא מיוסד עם הקדמה הנז' כי נמצא ביד ישראל חילול שבת ומה גם כי נמצא שלא נתקן עון א"ה ולכן צרי' כיבוס בגדי' לכבוד השבת כי הרמז בזה לתקן חטא א"ה שנ' בו ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם ואחז"ל שהיו חלקים ובאים כצפורן וכדי לתקן חטא של ישראל שנא' בהם ואעבור עליך ופו' ואת ערום ועריה ואלבישך רקמה ואח"כ קודם שעמדו לפני הר סיני נצטוו על כיבוס בגדים שנא' וכבסו שמלות' ואח"כ כשחטאו נא' גם בכנפיך נמצאו דם נפשות וכו' לא במחתרת מצאתי' כי על כל אלה לפי שאמרו אלה אלהיך ישראל הרגו לחור ועי' סנהדרין כמשחז"ל ועבדו לעגל שנא' וישתחוו לו ויזבחו לו וזה היה על ידי הבגדים של א"ה שהיו מקריבים בהם הבכורות כמשחז"ל ולכן כדי לתקן כל זה בא ענין כיבוס בגדים לכבוד השבת והיה זה ביום חמשי כדאי' פר"ע ולכן הכיבוס יהיה יום חמשי והיה זה התיקון ע"י עזרא כי לפי כי אז עברו על התורה כלה כמשחז"ל ולכן בא עזרא ע"ה ותיקן זה הענין כי כך אמרו חז"ל ראוי היה עזרא שתנתן תורה ע"י. נאמר במרע"ה ומשה עלה אל האלהים ובעזרא כתיב הוא עזרא עלה מבבל ולפי כי עזרא החזיר לישראל לשמור את השבת ככתוב בספר עזרא לכן נמי תיקן הכיבוס לכבוד שבת; עוד לאלוה מילין בענין

דינים הללו ויובן עם משחז"ל יום ליום יביע אומר היום לוו' מן הליל' והלילה לוה מן היום ופורעין זה לזה ואין אומר ואין דברים וכו' והענין דרך קצר' כי הנה נודע מש"ה כי מדת יום הוא ת"ת ישראל ומדת לילה היא כנסת ישראל ולכן יהיה ענין הלואה זו אשר חז"ל הגידו ראשונה יהיה הסוד שלה כענין הבנין של הכלה כי הנה מדה זו היא בתחלה נקודה אחת בסוד משחז"ל אחור וקדם צרתני ואח"כ נאמר ויבן ה' את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה והגיד הכתוב כיצד עשה אותה לאשה ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתינה ועל ידי תשעה מדות שלקח מן הזכר ונתן לה נבנית הנקבה דענין זה הלילה היא מדת האחרונה לוה מן היום הוא ת"ת ישראל ובענין אחר היום לוה מן הלילה כי הנה לאחר שנבנית הכלה הזכר מוכרח ללות ממנה תשע' בחינות כנגד שנתן לה דהיינו כאשר האשה עולה עמו אז מקבילות הצלעות אחת אל אחת בסוד וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו ובזה נמצא כי היום הזה ת"ת ישראל לוה מן הלילה היא הכלה אמנם יש ענין הלואה אחרת בענין הפנימיות והם שני דברים האחד הוא בענין האורות והב' בענין הנשמו' ואמנם לענין האורות הם הנמשכים מלמעלה מבינה היא אמו נותן לה מאותם האורות כדאי' בזוהר אג"ל פ' וכל נתיבותיה שלום כל אותם ל"ב שבילין עילאין נקיט לון ברית יחידאי כד איהו בתוקפי' ואדגיל לון לימ' רבא ועביד שלם הה"ד וכל נתיבותי' שלום הרי מדת לילה לוה מן היום וכן מדת יום לוה מן הלילה אות' נילוצות שמלקטת למטה בעולמו' בסוד דודי ירד לגנו וכו' לרעות בגנים וללקוט שושנים ומעל' אותם למעלה ונותנת אותם למדת יום וכן נמי בענין הנשמות הוא סוד משחז"ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה וכדאי' בזוהר פ' לך לך בפ' ממני פריך נמצא וז"ל דף פ"ה: אמר הקב"ה לה לכנסת ישראל ודאי פריך נמצא פריי נמצא לא כתיב אלא פריך ההוא תיאובתא דנוקבא עביד נפש ואתכליל בתוקפא דדכורא ואתכליל נפש בנפש ואתעבידו חד כליל דא בדא כדאמרן לבתר אשתכחו תרווייהו בעלמא ודאי בחיל' דדכור' אשתכח איבא דנוקבא ד"א בתיאובת' דנוקבא אשתכח איבא דדכורא דאי לאו תיאובת' דנוקבא לגבי דכורא לא אתעבידו פירין לעלמין הה"ד ממני פריך נמצא עכל"ה הנה מבואר מדברי המאמר ענין מה שהלילה לווה מן היום והיום לוה מן הלילה אמנם שאר דברי המאמר אין זה מקום לבאר אותו מ"ש הירח לוה מן השמש והשמש לוה מן הירח כנראה כי שני חלוקות הם חלוקה אחת אמנם ממאמר זה ממנו נקח לעבוד את ה' בענין של הלואה' שאמר הב"ה לוו עלי וכבדו את יום השבת והאמינו בי שאני פורע לכם ולכן אמר דין זה אפילו מי שצריך לאחרים כי זה יהיה דוגמא אל הירח דלית לה מגרמה כלום אם יש לו מעות משלו דהיינו שהם מזומנים צריך לזרז עצמו לכבד את השבת ולא אמרו חז"ל עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריו' אלא למי שהשעה דחוקה לו ביותר לכן צריך לצמצם עצמו בשאר הימי' כדי לכבד

לכבד את יום השבת וכדאיתא בזוהר פ' יתרו דף צ"ב וז"ל פקודא למיהוי מכבד יום השבת כדא' זכור את יום השבת לקדשו הוא השבת הא אוקימנא בכל אינון דוכתי יומא דנייחא דעלמא ואיהו כללא דאורייתא ומאן דנטיר שבת כאילו נטיר אורייתא כלה והא אתמר דוכרנא דשבת לקדשא ליה בכל זיני קדישין ומאן דאדכר למלכא אצטריך לברכ' ליה והא אתמר זכור לדכור' איהו שמור לנוקב' ודא ודא כלא פירוד' עכ"ל וכן איתא בזוהר פ' יתרו דף פ"ח וז"ל רבי יהודה אמר בעי לאתענגא בהאי יומא ולמיכל תלת סעודתי בשבתא בגין דישתכח שבעא ועינוגא בעלמא ולכן אמר אפילו מי שצריך לאחרים אם יש לו מעט משלו צריך לזרז עצמו לכבד את יום השבת והיינו כדי להמלט מן העונש והכי איתא בזוהר פ' יתרו דף כ"ח וז"ל ומאן דגרע סעודת' מנייהו אחזי פגימות' לעיל' ועונשיה דההוא בר נש סגי ולא אמרו עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות אלא למי שהשעה דחוקה לו ביותר על כן צריך האדם לצמצם בשאר הימים כדי לכבוד את השבת ונמצא מרויח נמי בעבור זה דהכי איתא בזוהר פ' תרומה דף ק"מ וז"ל גופיהון דצדיקיא דלא אתהנון בהאי עלמא אלא מתענוגי דמצוה ושבתי וזמני וחגי ההוא רוח מסאבא לא יכיל לשלטא עלייהו דהא לא אתענגו מדיליה כלום והואיל ולא נטלו מדיליה לית ליה רשו עליהון כלל זכאה איהו מאן דלא אתהני מדיליה כלום עכ"ל מזה המאמר נלמוד כי מה טוב לאדם שלא יתהני מן מאכל ומשתה בעה"ז ונוסף עוד אם כה יעשה לצמצם הוצאתו כדי לכבד יום השבת :

מתקנת עזרא ע"ה לכבס בגדיהם ביום ה' מפני כבוד השבת הנה גם בזה עזרא ע"ה ינחנו במעגלי צדק כי הנה אמרו חז"ל מפני מה כותיים מזוהמים כו' דאמר מר כשבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן אמנם כשחטאו בעגל חזרה הזוהמא למקומה לכן עזרא חזר ותיקן להם יכבסו בגדיהם והשכרו דוגמא של מעמד הנבחר שנאמר וכבסו שמלותם ואמנם הנני מודיעך כי יש בזה סוד עמוק בכיבוס אלו הבגדים הלא הוא כמוס עמדי בפסוק וריח שלמותיך כריח לבנון כמשחז"ל שהביאו לפני רבי אליעזר כמה מיני דמים וטהר לכלם הדם האחרון טהר אותו אמר דם חימוד הוא זה והנה אין לך דבר בתחתונים שאין נמצא דוגמא שלו למעלה כאשר הובא כמה ראיות מן הזוהר בחלק הקודם והנה בלי ספק כי כאשר צוה הקב"ה על ישראל ואמר וכבסו שמלותם ופסקה מהם הזוהמא כך פסקה מלמעלה ואמנם בזמן החרבן חזרה הוא משחז"ל כשנחרב בהמ"ק אמר הקב"ה למלאכי השרת מלך בשר ודם שמת לו מת והוא מתאבל עליו מהו עושה אמרו תולה שקו על פתחו וכו' ונתבאר בפירוש מאמר זה ענין עמוק מאד כי לפי שמתחלה נאמר ויצא לך שם בגויים ביופיך כי בנות ישראל וכו' וזה מורה כי לא היה אז הקליפה שולט כלל והבן ומאחר כי הוא על פתחו חזרה הזוהמא לקדמותה אמנם יש נמי דם של חימוד ויש דם מלך העון הוא מ"ש בזוהר פ' בלק דף קצ"ז. וז"ל ר' אבא פתח אם לא תדעי לך היפה בנשים וכו' כנישתא דישראל אמרה דא למלכא עילאה וכו' ואוליפנא מגו בוצינא קדישא דבשעתא דאיהי סליקת למלקט ענוגין וכסופין ותטא אשתכח בהו בישראל לתתא כדין מטי לגבה טיפה כחרדל מיד אעדיאת ויתיבת עלה יומין במנין. וכדין ידעין לעילא דמותא בהו בישראל ואתער שמאלא מיד ומשיך חוטא לתתא ותכהנה עיניו מראות. מראות ודאי מלאסתכלא בכללא ברחמנו וכו' הנה נלמד מזה המאמר ענין הטפה הנמצאת למעלה בעבור מעשה התחתונים וזה ימצא במלבוש ולכן בא ענין כיבוס בגדים בעבור כבוד השבת כדי לתקן אם ח"ו ימצא פגם למעלה באותם הבגדים העליונים הרוחניי' מצד מעשה התחתונים הנה ע"י הכבס זו כי מצוה היא יהיו מנוקים הבגדים העליונים והכלה היא מתוקנת ליום השבת וזה יהיה סוד מ"ש בזוהר פרשת אמור בפסוק מי יגור באהלך וכו' הולך תמים ופועל צדק מאן איהו פועל צדק חברייא דאתקינן למטרוניתא בתרה ואלבישו לה לבושא וכו' כדאיתא דף צ"ח: וז"ל הולך תמים ופועל צדק מאן הוא אלא אלין אינון דמתקני למטרוניתא בתכשיטהא בעטרהא בלבושהא וכל חד פועל צדק אקרי עכ"ל והיינו על עיקר תיקון אלו הבגדים ולכן אחז"ל האי צורבא מרבנן שנראה רבב על בגדו ואמרי לה רבד חייב מיתה שנאמר כל משנאי אהבו מות היינו משניאי וכו' והא אמרנו כי על ידי כך רואה הקב"ה ח"ו זה שהיה צריך לתקן בגדיו להועיל מעשיו למעלה לתקן הכלה לבושה והנה נראה על בגדיו דבר מאום הוא גורם לזכר למצא מקום לשנא לכלה חלילה ובכן משנאי נמי הקליפות אהבו מות לפי שהאה רגליה יורדות מות והם באים להתאסף ממנה לפי כי זה היה העון בתחלת הבריאה כי הנה הבגדים של אדם הראשון שנא' ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם לקח אותם עשו הרשע כמשחז"ל בפסוק חמד רשע מצוד רעים הם אלו הבגדים של אדם הראשוני שהיו בידו של נמרוד. הרג אותו ולקח אותם ממנו. וזה היה הגורם הראשון ולכן בזמן החורבן נאמר מעדה בגד ביום קרה כמשחז"ל יום שנזדווג נבוכדנצר הרשע לישראל העדה מהם שני לבושים בגדי כהונה ובגדי מלכות ונתבאר אצלי שהם בשם הויה אדנות כי הנה בגדי כהונה היינו בסוד הויה כי בהם היה הכהן מכפר על ישראל ובגדי מלכות כמשמעו וכן איתא בזוהר פרשת משפטים דף קי"ח. וז"ל פתח רעיא מהימנא ואמר אדני שפתי תפתח וכו' אדון איהו קב"ה באדני לדון בכל מיני דינין לשפחא בישא כי תירש גברתה וכו' ובושת דמטרוניתא דאשתארת ערומה מארבע בגדי זהב והמאמר ארוך ע"ש ולפי כן צריך להיות האדם זהיר בענין כיבוס בגדים על פי הדברים האלה ואח"כ בערב שבת יהיה זהיר לרחוץ פניו ידיו ורגליו במים כדאי' במדרש נשיתי טובה זו רחיצת ידים ורגלים אחר המרחץ ואיתא בגמ' ר' יהודה בר' אלעאי היו מביאין לפניו עריבה מליאה מים חמין ורוחץ פניו ידיו ורגליו ומתעטף בסדינים ודומה למלאך ה'. ואיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ג: ז"ל תא חזי ביומא שתיתאה כד מטא זמנא דערב דליג לגו ההוא מדורא דאשא וסלקא

רמג · דין המשכיר שדה ומרחץ לנכרי· ובו ב׳ סעיפים

[א] לא ישכיר אדם מרחץ שלו לנכרי מפני שנקרא על שמו ונמצא זה עושה מלאכה בו בשבת דסתם מרחץ לאו לאריסותא עביד ואמרי שכל הריווח של ישראל ושכר את הכותי בכך וכך ליו׳ ונמצא הכותי עושה

טור פטדה

ובלקא לעילא לאעלא גו גוונין כדין מתתקנין ישראל לתתא ומסדרין סעודתין ומתקנין פתורין כל חד וחד פתורי׳ כדין חד שלהובא נפיק ובטש בההוא מדורא. כיון דבטש ביה מתגלגלן ההוא שלהובא וההוא מדורא ועאלין בנוקב׳ דתהומא רבא ומתטמרן תמן עד דנפיק שבתא וכו׳ הנה מבואר מדברי המאמר על ענין אותה שלהובא דאשא דנפיק בערב שבת ודוגמא לזה הוא רחיצת האדם במים חמין פניו ידיו ורגליו ושלהובא זו היא הנקראת שלהבת יה כדאיתא בזוהר ולכן יש להזהר בזה ואח״כ ללבוש בגדי שבת כמש״חז״ל אזל ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך אלו בגדי שבת הרי ראיה מן המקרא לענין הרחיצה שקודמת ואחר כך לבישת הבגדים ואמנם נמצא בזה הצורך גדול לפיכך אמרו חז״ל פרק ר״ע כשהקדימו ישראל נעשה לנשמע ירדו ס׳ ריבוא מלאכי השרת והלבישו אותם ב׳ עטרות אחת כנגד נעשה ואחת כנגד נשמע וכאשר חטאו ירדו ק״כ ריבוא מלאכי חבלה ופרקום שנא׳ ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב ולכן עתה בערב שבת כאשר האדם לובש בגדי השבת חוזר וזוכה באותם עטרות שנאבדו ממנו בסיני וכל זה יזכה האדם המתקן מעשיו ומכוין בהם לשם שמים ויוצא לקבלת שבת ואיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר״ד. וז״ל כד עאל שבתא אצטריכון אינון עמא קדישא לאסחאה גרמייהו מטנופא דחול. מאי טעמא בגין דבחול רוחא אחרא אזלא ושטיא ושריא על עמא וכד בעי בר נש לנפקא מן ההוא רוחא ולאעלא ברוחא אחרא קדישא עילאה בעי לאסחאה גרמיה למשרי עליה ההוא רוחא עילאה קדישא וכו׳ בההיא שעתא דרוחא נחית נחתין עמה לגו גנתא דעדן שתין רתיכין מתעטרין לשית ספרין. וכד מטי לגנתא דעדן כלהו כדין כל אינון רוחין ונשמתין דבגנתא דעדן כלהו מתערי לההוא רוחא פתחו ואמרו זכאין אתון ישראל עמא קדישא דרעותא דמאריכון אתער לגבייהו כו׳ הנה מבואר מדברי המאמר כי האיש הישראלי על ידי המעשה אשר יעשה בערב שבת ניתוסף בו רוח ונשמה והם יותר קדושים מאותם של ימי החול הלא זה הדבר שנתבאר בחלק הקודש כי האדם ע״י מעשה המצוה קונה רוח חדש ונשמה וקונה השלימות בהווה ומה גם אחרי מותו ונוסף עוד לזמן התחיה ומאד יהיה נוסף בענין קדושת קבלת שבת ואשר מכין עצמו והיה כמלאך משרת האיש לבוש הבדים וכדומה לזה בצאת מן העולם יהיה מתעדן שם בג״ע וטובל במים ומקבל עונג שבת כדאי׳ בזוהר פ׳ ויקהל דף ר״י : וז״ל נשמתא דנפקת מהאי עלמא דחשוכא איהי תאיבת למחמי וכו׳ כהאי בר נש דתאיב למחמי תאיבו למיחזי הכי. כל חד וחד איהו לאתנהרא כמה דלא אמר להו למאי למה תאיבון לחזות דנהורין. דגנתא ורקיעא והיכלין דגנתא כו׳ ההוא נהר איהו תיקונא דנשמתין לאתיישבא

ממקור חיים

ולאתזנא ולאסתכלא מאינון לחזות ונשמתין אתהנן על ההוא נהר ומתיישבן ביה עכ״ל :

[א] **הנה** נתבאר למעלה כי בענין השבת צריך לעשות שני דברים הבאים כאחד סור מרע ועשה טוב כי הנה השבתת כל המלאכות היינו לענין סור מרע וכל הדברים הנעשים לכבד את יום השבת הלא הם מענין ועשה טוב ושניהם כאחד הם התיקון לעון אדם הראשון ולישראל אשר שבו על עון אבותם כמ״ש חז״ל אזל והמה כאדם עברו ברית מה אדם הראשון הכנסתי אותו לג״ע וכו׳ כך ישראל ועוד איסור נוסף בענין חילול שבת כי שקול הוא ככל התורה כולה ואמנם לענין תיקון העון בא ענין שביתת מלאכה והוא נחלק לשלשה חלקים והם שביתת מלאכה מן האדם וגם מן הבהמה וגם מענין השבתת כלים דאע״ג כי לא נלטווינו על זה שנאמר לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך וכו׳ ובהמתך אמנם כלים אין בהם צווי אמנם לקמן יתבאר הענין במקומו אמנם לענין הרמז הנמצא בהם יהיה מחולק לשלשה חלקים אשר הם בעולם אדם נפש רוח נשמה ולפי כי ע״י העון נעשה בהם פגם כאשר מתבאר לקמן לכן באו חילוקי השלשה הללו לתקן את אשר נתעוות מתחלה בכלל ובפרט כי הנה הפגם היה בכלל בכל ישראל אמנם בפרט היה כל אחד כפי בחינתו ולכן לא ישכיר אדם מרחץ שלו לנכרי מפני שנקרא על שמו הנה בזה הוא ענין קצת בשביתת הכלים ואמנם יהיה ענין דוגמא אל האדם כי הנה חז״ל אמרו כל אחד מישראל יש לו חלק אחד בגיהנם וחלק בג״ע זכה נוטל חלקו וחלק חברו בג״ע שנא׳ לכן בארצם משנה יירשו נתחייב נוטל חלקו וחלק חברו בגיהנם שנאמר ומשנה שברון שברם והנה המרחץ הדוגמא שלו הוא גיהנם לפי כי שם רוחצים הנשמות מטומאת עונם ופשעיהם ואמנם זה יהיה להם זמן מה עד תום אלה עונם ונכנסים בג״ע כדאי׳ בזוהר פ׳ ויקהל דף רי״ד וז״ל זמנא קדמאה כיון דקבילת עונשא בגופא אזלא נשמתא ועאלין לה בגו אתר חד דאקרי בן הנם ואמאי אקרי בן הנם אלא אתר חד איהו בגיהנם ותמן אצטריפו נשמתין בצרופא לאתלבנא עד דלא עאלין לגנתא לעדן וכו׳. הנה מבואר מדברי המאמר כי הנשמות מכניסים אותם לגיהנם להתלבן שם מן העון ואמנם כשנכנס קדושת שבת אז גיהנם האור שלו כבה והנשמות הם יוצאים משם ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כדאי׳ בזוהר פ׳ תרומה דף קנ״ו וז״ל בכל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכל אינון מדורין דגיהנם סליקו דיני חייביא דהא מלכא קדישא אתיא. ויומא אתקדש ואיהו אגין על כולא ומיד דינין אסתלקו. וחייביא אית לון נייחא וכו׳ הנה מבואר מדברי המאמר כי מערב שבת מסתלק הדין מן הרשעים ואית לון נייחא והיינו לאיש הישראלי אבל כותי

לא

עושה מלאכה בשליחותו של ישראל אבל שדה מותר שכן דרך לקבל שדה באריסות ואף על פי שיודעים שהוא של ישראל אומרים העו"ג לקחה באריסות ולעצמו הוא עובד ותנור דינו כמרחץ ורחיים דינו כשדה : [ג] אפילו מרחין או תנור אם השכירם שנה אחר שנה ונתפרסם הדבר על ידי כך שאין דרכו לשכור

לא כן הוא שלכן נאמר ויום ולילה לא ישבותו ועו"ג ששבת וכו' ולכן יאמר נא לא ישכיר איש הישראלי מרחץ שלו לנכרי הוא דוגמא למקום שיש לו בגיהנם כי הנה בשבת הוא יוצא משם והמקום פנוי מפני שנקרא על שמו של ישראל כי זה חלקו וכותי עשה מלאכה בשבת בעה"ז ולכן אין לו מנוחה אז בגיהנם והשם מרחץ של גיהנם לאו לאריסותא עביד כי כל אחד יש מקום קבוע לבדו ואמרי שכל הבריות הוא של ישראל ושכר את הכותי בכך וכך ליום כו' ובענין כי הנה אמרו חז"ל כשם שקילוסו של הקב"ה עולה מג"ע מן הצדיקים כך קילוסו עולה מגיהנם מן הרשעים שנא' עוברי בעמק הבכא זה גיהנם מעיין ישיתוהו שמורידים דמעות כמעין ומצדיקין עליהם את הדין ואומרים יפה דנת יפה חייבת וכו' וזה השבת ימלא שהוא חוזר לישראל שהשכיר את המרחץ ונמצא הנכרי עשה מלאכה זו בשליחותו של ישראל ואסור אבל שדה מותר והדוגמא לזה הוא מקום של הפקר כך אחז"ל ויצא עשו השדה הפקיר עצמו כשדה שכן דרך לקבל שדה באריסות ולכן אע"פ שיודעים שהוא של ישראל אומר הכותי לקחה באריסות ולעצמו הוא עובד ועיקר הדבר מפני כי מלבד חטא אדם הראשון שנא' מפרי העץ אשר בתוך הגן לא תאכל ממנו ועבר על הציווי ע"י נעשה איסור נוסף במעשה קין שהרג לאחיו שנא' ויהי בהיותם בשדה ולכן על ענין עון של קין שהוא ענין שדה מותר להשכיר לנכרי שהרי נתקן העון שנו כדאי' בזוהר פ' תרומה דף קס"ח. וז"ל עד הכא אתבסם עלמא ואתתקן עקימא מפירושא דאגוש בר חובא דאדם דלא אתבסם עד דקיימו ישראל על טורא דסיני אבל תיקונא דעקימו דקין והבל אתתקן ואתבסם עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי נתקן העון של קין והבל ולכן בא הדין כרוב ענין כי שדה מותר ליתן לעו"ג שכן דרך לקבל שדה באריסו' ואף על פי שיודעים שהוא של ישראל אומרים העו"ג לקחה באריסות ולעצמו הוא עובד ותנור דינו כמרחץ להחמיר שנאמר ותנור לו בירושלים לחייב כל העובר על זה וריחים שיש להם קול דינם כשדה להקל : [ב] אפילו תנור או מרחץ שהשכירם שנה אחר שנה ונתפרסם הדבר על ידי כך שאין דרכו לשכור פועלים אלא להשכירם וכן אם מנהג רוב אנשי המקום להשכירם וכו' והנה עיקר הדבר הלא לך לדעת כי האדם כשיחטא ואשם מגבד אשר מקלקל לעצמו עושה פגם נמי אל כל המקום אשר נמצא שם שהרי נאמר גם את זה לעומת זה עשה האלהים וכמו שיש מקום אשר נמצאת בו הקדושה כמו כן נמצא מקום אשר ישכון שם הקליפה סטרא אחרא וכדרך שהאדם על ידי מעשה המצוה גורם שהקדושה נמצאת שם כך ההפך כי הרשע על ידי העון מטמא את הארץ ולכן בא דין זה של מרחץ ושדה בתחלת ההודעה שהיה דוגמא לעון אדם וחוה כאמור לפי שהם חטאו בענין זה כי האדם מפני העון נטרד מגן עדן

הוא השדה שנא' ויטע ה' גן בעדן וישם שם את האדם ובעון של אדם הראשון ואת להט החרב לשמור את דרך עץ החיים. להציל לו מעון שלו והיינו לרחוץ אותו כמד"א אם רחץ ה' את צואת בנות ציון וכן נמי קין ויהי בהיותם בשדה וכדי לתת הודעה כי עון של קין נתקן הותר שכירות השדה שהנה נתקן מש"ה ויהי בהיותם בשדה אמנם עון של אדם גדול הוא לכן בענין שלו באה ההודעה לאסור שכירות המרחץ ולכן תנור דינו כמרחץ שנא' ותנור לו בירושלם ורחים דינם כשדה ולכן נאמר לא יחבול ריחים ורכב כי נפש דקין הוא חובל ויש דוגמא לענין הזווג לפי כי כן עון של קין היה שדה על תאומתו של הבל שנא' אם תטיב שאת מלת שאת היינו אשת לרמוז שבא על אשת הבל כדאי' בתיקונים ולכן העושה כן נפש דקין הוא חובל דהיינו כי בנפשו עשה שהרי כבר נתקן העון ולכן חזר הדין אפילו תנור או מרחץ אם השכירם שנה אחר שנה ונתפרסם הדבר על ידי כך שאין דרכו לשכור פועלים אלא להשכיר המקום מותר וכן נמי אם מנהג רוב אנשי המקום להשכירם או ליתנם באריסות מותר להשכירם לנכרי מותר נמי לתתם לו באריסות לפי כי כל זה אינו רק הודעה בעלמא לעשו' היכר מפורסם על כי נתקן העון של קין כי כן קבל אותו הקב"ה כשעשה תשובה שנא' גדול עוני מנשוא אמר לו הקב"ה הלא אם תטיב מעשיך שאת מתכפר לך וכן היה כמדובר :

מאחר עלות ההסכמה כי כל הדברים הנמצאים למטה בעולם השפל כך ימצא למעלה והוא השורש להם כי לא יתכן לומר כי אלו הדברים הנמצאים כך היו בהזדמן מאדם עד בהמה דומם צומח ובעל חי ומדבר אלא מפני כי יש להם שורש למעלה ולא זו בלבד אלא כי כל פרטי מהם הצורה שלו לא היה בהזדמן כגון הארץ שהוא עגול והצומח שהוא דוגמא לאילן וכן האילן וכן לענין המדבר כל אחד להם דמות שבניתו מתחייב להיות כך מפני השורש שלו ולכן ימצא כי ענין המתחדש בעולם השפל כך הוא המעשה ועכשיו נתגלה אמנם כל הדברים נמצאו מזמן אדם הראשון כמ"ש חז"ל ותרשים שמה מאדם כל האומניות שבעולם התקין אדם הראשון וכן נמי גזר על ענין הישוב כמ"ש חז"ל בפ' בארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם מקום שגזר אדם ישוב נתיישב ותו לא מידי ולכן יהיה זה המרחץ בכל עולם ועולם כפי מדרגה שלו כי הנה למעלה יהיה נהר דינור כי שם טובלים מלאכי השרת ואיתא בחגיגה כת מלאכים שאומרים שירה ומתבטלים בנהר דינור שנברא מזיעתן של חיות ושם חוזרים ויותר למעלה יהיה החלק מן המדה האחרונה כמש"ה אם רחץ ה' את צואת בנות ציון וגו' ולכן יאמר נא לא ישכיר אדם מרחץ שלו לנכרי כי אדם זה הוא בסוד אדם אשם הנקרא מה סוד ת"ת ישראל כדאי' בזוהר פ' יתרו מה שמו חכמה שמו מה שם בנו ת"ת ישראל ויהיה ענין זה לפי כי בשבת הקדושה

לשכור פועלים אלא להשכירם וכן אם מנהג רוב אנשי אותו המקום להשכירם או ליתנם באריסות מותר להשכירם לנכריי או ליתנם לו באריסות: פוסק

הקדושה מתעלה למעלה והטעם נמי' המרחץ הוא החלק האחרון שבמדת המלכות כמ"ש אם רחץ ה' צואת בנות ציון כי ציון המדה האחרונה שבה שנא' אוהב ה' שערי ציון הם השערים שבה נקרא ציון היינו משחז"ל שערים המצויינים בהלכה והנה בחינה זו בזמן החול היא יורדת בין הקליפות סטרא אחרא כדאי' בתיקונים באילין עשר קליפין אתלבש קב"ה ושכינתיה בגין לנטרא להו לישראל ולקיימא ומלכותו בכל משלה אמנם בשבת בא הדין כך ולא ישכיר מרחץ שלו לכותי לפי כי כן נמי למעל' אדם באצילות אינו משכיר בחינת המרחץ שהוא רוחץ בתוכו לכותי הוא עשו מפני שנקרא על שמו דאף על גב שנא' מלך אלהים על גוים דשבת נקרא על שמו מה כדאיתא בזוהר פרשת בראשית בפסוק מה אדיר שמך בכל הארץ וכן נקרא אדני על שמו אדון כל הארץ שהנכרי עשה מלאכה בשבת שלכן אין מחסור כל דבר בעולם העשיה בשבת דסתם לאו לאריסותא עביד אלא לבעליו ואמרי אינשי הריוח הוא של ישראל ושכר את הנכרי בכך וכך ליום והנה סוד הענין הוא משחז"ל פרשת יתרו וז"ל למלך שהיה לו פרדס נאה נתנו לבנו כל זמן שהבן עושה רצונו של אביו הוא רואה איזו נטיעה יפה עוקרה ונוטע אותה לתוך הפרדס ובזמן שאין עושה רצונו הוא רואה איזו נטיעה יפה בפרדס עוקרה ונוטע אותה לתוך שדה אחר כך הקב"ה עוקר חסידים מעו"ג ונוטע אותם בישראל כגון יתרו רחב וכיוצא עכ"ל והנה דברים אלו אע"ג כי הפשט לא יופשט אמנם עדיין יש להבין הסוד של דברים הללו כי הנה פרדס זה הוא בסוד מדה האחרונה מקום שהקב"ה מטייל ומשתעשע בו כאשר מתבאר לקמן ונתנו לבני ישראל שנא' בני בכורי ישראל כי משם נמשכות הנשמות שלהם שנא' ממני פריך נמצא וכאשר ישראל הם זכאים אז הקב"ה רואה איזו נטיעה יפה באומות מאותן שבעה מלכין קדמאין שלהם אשר נשאר שם ניצוצות של נשמות ועוקרן משם ונוטע אותם בתוך הפרדס זה בסוד אור חוזר כלא זה דברי כמ"ש חז"ל אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף והפך מובן מדברי הזוהר פרשת משפטים מפ' לעם נכרי לא ימשול למוכרו וכו' ולכן יאמר נא אין משכירין מרחץ לנכרי ע"ד הנז' כי בשלמא בחול אפשר לנכרי להכנס למרחץ זה ולטהר ויעלה לרצון ונוטע אותו הקב"ה באותו הפרדס אמנם בשבת לא ישכיר אדם מרחץ זה לכותי ושפיר שייך ענין שכירות בזה לפי כי מרויח בזה אדם העליון מאותם נטיעות טובות שנוטע בתוך הפרדס אע"ג כי השכירות זה הוא לשעה קלה והטעם הסיבה לזה הוא משום דסתם מרחץ לאו לאריסותא קעביד ואמרי שכל הריוח של המרחץ הוא לישראל ואע"ג כי הנכרי יש לו ריוח בכך שהרי נכנס במרחץ זה ומלאתו רוחץ וימלא אח"כ נטוע בפרדס הקדוש מ"מ אמרי אינשי שכל הריוח של ישראל הוא כאמור במאמר בזמן שהבן עושה רצון אביו רואה איזו נטיעה יפה עוקרה ונוטע אותה בתוך הפרדס והטעם אמרי אינשי שכל הריוח של ישראל הוא ושכר את הנכרי בכך וכך ליום ר"ל כי אע"ג שהרי הוברר לעלות למעלה יאמרו אין זה רק שכיר יום הוא וחוזר לסורו ונמצא הנכרי עשה מלאכה בסוד ויבא הביתה לעשות מלאכתו בשביל ישראל לפי כי כל ישראל הנשמיים גם הנשמות עליהם מוטל לעשות מלאכה זו שנאמר ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה כדאי' בזוהר אבל שדה מותר שהרי נתבאר מן המאמר הנזכר למלך שהיה לו פרדס בזמן שהבן עושה רצון אביו רואה איזו נטיעה יפה עוקרה ונוטע אותה בפרדס ולכן כאשר מדה זו היא בסוד שדה אז מותר להשכיר לנכרי לפי שכן דרך לקבל שדה באריסות ולעצמו הוא עבד הנכרי לשנאתו כאמור ואף על פי שיודעים שהשדה הוא של ישראל שהרי מדה זו היא חלק שלהם שנא' כי חלק ה' עמו אומר הנכרי לקחה באריסות ולעצמו הוא עובד לקיים מש"ה עובד אדמתו ישבע לחם ותנור דינו כמרחץ שנאמר ותנור לו בירושלם וריחים דינם כשדה:

אפילו תנור או מרחץ אם השכירם שנה אחר שנה וכו' הנה ענין אשר נאסר להשכיר לנכרי מרחץ ותנור היינו מסיבה שלא יאמרו הרואים כי הוא שליח של ישראל ובהכי נמצא כי הנכרי הוא טרח ללא הועיל בעבור הישראלי ותכלית הענין הוא מ"ש בזהר פרשת ויקרא דף כ"ה: וז"ל ת"ח מה בין ישראל לעע"ג וכו' אבל עע"ג לא קניין לעלמין בר אי אתגזר דקני נפש תחות נפש מאתר אחרא וכו' אמנם כאשר תנור או מרחץ זה השכירם שנה אחר שנה לנכרי ונתפרסם הדבר על ידי המשך הזמן כי אין הדרך שהישראלי שוכר פועלים אלא משכיר מרחץ ותנור שלו כי בזה ימצא כי הנכרי יש לו הנאה וריוח נמצא בזה הישראלי יוצא מן החשד והנכרי ניחא ליה בכי יוחן וסוד הענין הוא מ"ש בזוהר פ' יתרו דף ע' וז"ל פתח ואמר והלכו עמים רבים וגו' אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וגו' ד"א הר ובית אע"ג דהכל חד דרגא סליקו לדא מן דא הר לשאר עמין כד אתאן לאעלא תחות גדפוי. בית לישראל לאשוי עמהון כאתתא בבעלה בדיורא חד בחדווא ורביעא עלייהו כאימא על בנין תא חזי מה כתיב הכא ביתרו ויבא יתרו חתן משה וגו' כיון דכתיב אל משה אמאי כתיב אל המדבר אלא עקרא דכולא למה דהוה אתי אל המדבר ומאן איהו הר האלהים דדא איהו אתר לגיורי לאתגיירא וכו' אל המדבר הוו אתיין דאיהו הר האלהים לאתעבד נפשייהו ובגין כך קיימא ההוא אתר ברזא דהר כל מאן דאתי זכו ביה ואקרי גר צדק והא אוקימנא גר אף על גב דאתדבק באתר דא עילאה קדישא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מדה זו נמצא בה שני בחינות שונות הר ובית אמנם באיזה מקום הוא השני בחינות במקום הנקרא מדבר כמש"ה אל המדבר וגו' הר האלהים והנה כינוי מדבר הוא למטה בעולם התחתון כמשמעו מקום

שאין

שאין בו יישוב למינה הוא בסוד הר לאומות בית לישראל והנה הרמז בזה כי הם שתי מדרגות סוד השני דברים הנזכרים מרחץ ושדה כי בחינת מרחץ היינו מקום שרוחצים בו ליטהר ולהכנס תחת כנפי השכינה דהיינו הר והוא מלשון הריון ולכן נקרא הדר הורתי זה סיני לפי כי מעיקרא עפ"ג אין לו נפש רק מסטרא מסאבא וכאשר חוזר בו נכנס תחת כנפי השכינה נכנס בו בחינת נפש מסטרא דקדושה כנזכר בזוהר בכמה מקומות ולכן בא כינוי הר באלהים דאתיין למעבד נפשייהו כנ"ל ומקום זה הוא סוד בית ישראל כאשר עולה בחינה זו למעלה ומתחברת עם בעלה כמש"ה מי ישכון בהר קדשך דאע"ג כי נקרא הר לאומות הוא כדרך שאלה אמנם מי ישכון שם לעולם

רמו. איזה מלאכות יכול הנכרי לעשות בעד הישראל. ובו ו' סעיפים

[א] פוסק אדם עם הנכרי על המלאכה וקוצץ דמים והכותי עושה לעצמו ואף על פי שהוא עושה בשבת מותר במה דברים אמורים בצנעה שאין מכירים הכל שזו המלאכה הנעשית בשבת של ישראל היא אבל אם היתה ידועה ומפורסמ' אסור שהרואה את הנכרי עוסק אינו יודע שקצץ ואומר שפלוני שכר הנכרי לעשות לו מלאכה בשבת לפיכך הפוסק עם הנכרי לבנות לו חצרו או כותלו או לקצור לו שדהו אם היתה המלאכה במדינה או בתוך התחום אסור לו

שיהיה לו בערך בית הולך תמים ופועל צדק וגו' כדאיתא בזוהר פ' אמור אלין דמתקנין למטרוני' עטרא ותכשיטא ולבושא להם הוא בית מושב אמנם הר לאומות כנזכר דהיינו מרחץ למעבד נפשייהו ולכן בגשמי אין לשכור אותו כאמור אמנם אם היא שנה בשנה או שרוב אנשי המקום להשכירם או ליתנם באריסות מותר להשכירם לכותי וליתנם לו באריסות כאמור :

(א) **הנה** נתבאר למעלה כי כל הדברים יגעים אשר נעשים ביום השבת הוא לתקן העון הקודם של א"ה מפני כי כללו טעינו בו להיות כי כל הנשמות היו כלולות בו כמשחז"ל אל איפה היית ביסדי ארץ אמר הקב"ה לאיוב איפה שלך היכן היית באדם הראשון נמצא כי עון של אדם הראשון הוא אצלנו כמו שביארתי בפ' הן בעון חוללתי זה עון אדם הראשון ובחטא יחמתני אמי זו חוה שבא עליה נחש כמ"ש חז"ל בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא ואף על גב כי ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן. חזרה עליהם מפני מעשה העגל. ולכן כמו שנא' ויקח ה' את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה ונאמר וישלחהו מג"ע לעבוד את האדמה אשר לוקח משם שהוא ענין מלאכה לכן נאסרה ענין המלאכה בשבת ומה גם כי ישראל חטאו בענין המלאכה במעשה העגל כי כמה מלאכות עשו לפניו ולכן יאמר פוסק אדם עם הנכרי על המלאכה בחול וקוצץ דמים והכותי עושה לעצמו כי כן נמי ערב רב הם שעשו העגל שכן נאמר אלה אלהיך ישראל ולא נאמר אלה אלהינו כמשחז"ל מלמד שהגרים עשו אותו ואיתא בזוהר מהיכן בא להם מענין השבת שנאמר ביני ובין בני ישראל ולא הגרים מיד נתקנאו כדאיתא בזוהר ע"ש ואיתא בזוהר פ' תשא דף קנ"א וז"ל ת"ח כל זמנא דהוו משה במצרים שמא דאלהים לא דכיר וע"ד קשיא ליה לפרעה וגו' והשתא בעו ההוא מלה והיינו קום עשה לנו אלהים לנו דייקא דהא נריכין לההיא מלה לאתקפא סטרא דילן דהוה אהדחיא עד השתא אשר ילכו לפנינו מאי אמרי אלא הכי אמרו חמינן דאתון ישראל כל טב וכל יקר דעלמא לכו ואנן דחיין לבר דלכו וה' הולך לפניהם יומם אוף הכי אלהים אשר ילכו לפנינו וכו' ת"ח כל ענני יקר דאזלו במדברא לא הוו חפיין אלא לישראל לחודייהו. והשתא עננא דיקר וה' הולך לפניהם יומם אזלא לקמייהו ואלין ערב רב וכל איכון בעירי ותורין ועאנין הוו אזלין לבר ממשרייתא לבתרייתא וכו' וכל איכון דנטרי לון וכו' והנה מבואר מדברי המאמ' כי הגרים מחמת קנאה עשו המעשה בלתי הסור ולכן בא הדין כותי שבת וכו' שנאמר ויום ולילה לא ישבותו ולכן יאמר פוסק אדם עם העכו"ם על המלאכה וקוצץ דמים והנכרי עושה לעצמו ואע"פ שהוא עושה בשבת מותר בד"א בצנעא שאין מכירים הכל שזו המלאכה הנעשית בשבת של ישראל היא וכו' והנה גם בזה ימצא דוגמא לקרבה אל המלאכה מלאכת שמים מאחר כי התכלית בזה הוא לתקן העון הקודם כאמור ולכן יאמר פוסק אדם עם עכו"ם על המלאכה הידועה אשר מצווים ומוזהרים עליה התורה והמצוה ומאחר כי הישמעאל הוא המבטל לישראל מלעסוק בתורה במשחז"ל מפני מה האסכרה מתחלת בפה וגומרת בבני מעים כו' נענה ר' שמעון ואמר בעון ביטול תורה תינוקות יוכיחו שמבטלים את אביהם נכרים יוכיחו שמבטלים את ישראל מן התורה ולכן הדין נותן כי ונשא השעיר עליו זה עשו איש שעיר את כל עונות איש תם ואמר אל ארץ גזרה כך היא הגזרה מלפני דיין האמת וכמו שביארתי בפ' שפוך חמתך אל הגוים וגו' משתי סבות א' כי אכל את יעקב בממון שלהם ואין להם לקיים המצוה זאת ועוד אחרת ואת נוהו השמו שהיו מתכפרים בו אל מקום המזבח והצדקה ולכן פוסק אדם עם הישמעאל על המלאכה זו שצריך לעשות התורה והמצוה וקוצץ דמים כי הנה אכל את יעקב וגזל הדמים שלהם ולכן העכו"ם עושה לעצמו ואעפ"י שהוא עושה בשבת מותר במה דברים אמורים בצינעא שאין מכירים הכל כי זאת המלאכה הנעשית בשבת של ישראל היא אבל אם היתה ידועה ומפורסמת אסור דהא אמר מר חליף עלי מאן דמפרש חטאיה שנאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה שהרואה את העכו"ם עושה מלאכה של ישראל אינו יודע שקצץ אשר חטא עליה ועשה תשובה ואומרים פלוני שכר את העכו"ם לעשות לו מלאכה בשבת ועודנו לא

לא ישוב ממעשיו לפיכך הפוסק עם העובד כוכבים ומזלות לבנות לו חצרו או לבנות כותלו או לקצור שדהו דהיינו הדוגמא פוסק השטן ונתן עליו את כל עונותם וזה יעשה לבנות חצרו כד"א אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך שלא יהיה בידו עון מעכב. או כתלו לפי כי הלב יש בו ב' חללים וכותל ביניהם לב חכם הוא יצה"ט לימינו ולב זקן וכסיל לשמאלו כמ"ש חז"ל והאדם זה מתגבר על יצרו והפיל כותל זה להרחיב משכן יצה"ט כמו שהוא אצלי בפ' הרחיבי מקום אהלך ולאחר שנתגבר יצה"ט חוזר לבנות כותל זה לשם שמים או לקצור לו שדהו הם המצות שהאדם זורע בגן עדן כי על כל אלה הדברים לזמן התחיה עתידים לשמש לישראל כמה אלפים ישמעאלים כמ"ש חז"ל בזכות הלילה שני אלפים ת"ת רשעים ומשמשים להם הישראלי שנאמר אשר יחזיקו מכל לשונות הגוים בכנף איש יהודי ולכן אם היתה המלאכה במדינה או בתוך התחום אסור לו להניח' לעשות לו מלאכה בשבת שהרי הוא דוגמ' של עתיד שהוא משרתו ומלווה על שביתתו וזה מפני הרואים שאינם יודעים שפסק מאותם עונות שבידו ועשה תשובה כאמור ואם היתה המלאכה חוץ לתחום וגם אין עיר אחרת בתוך תחומו של מקום שעושים בו מלאכה מותר שהדוגמא לזה הוא כי כל ירחה ובל ימלא ענין של חסד לעושה אלה מותר : [ב] לפסול האבנים ולתקן הקורות אפי' בביתו של עכו"ם אסור כיון דלצורך מחובר הוא והענין כי הנה נתבאר כי כל פתגם הרעה הנעשה במעשה בלתי טהור היה מן הגרים שעלו עם ישראל שנתקיים בהם בהתחברך לרשע פרץ ה' מעשיך ולכן נאסר כל ענין מחובר שהדוגמא הוא אותו חבר רע שהם הגרים שנתחברו עם ישראל הלא הם דברי חז"ל קשים גרים לישראל כספחת ולכן לפסול אבנים שהדוגמא הוא מש"ה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים ולתקן הקורות של מעשה המשכן כמשחז"ל במדרש חזית קורות בתינו ארזים כל זה נעשה על ידי האיסור של מחובר הנזכר ולכן נאסר עתה בגשמי ואם עשו כן לא ישקעום בבנין וכן נמי לא היה לגרים חלק במעשה המשכן כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף קצ"ה וז"ל ת"ח מה כתיב בקדמיתא מאת כל איש אשר ידבנו לבו לאכללא כלא וכו' ובגין דהוי ערב רב בגוויהו אתמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו לאכללא לון ביניהו דישראל וכולהו אתפקדו. לבתר הטא זינא לזיני' ואתו אינון ערב רב ועבדי ית עגלא וכו' אמר הקב"ה מכאן ולהלאה עובדא דמשכנא לא

לו להניה לעשות לו מלאכה בשבת מפני הרואים שאינם יודעים שפסק. ואם היתה המלאכה חוץ לתחום וגם אין עיר אחרת בתוך תחומו של מקום שעושים בו מלאכה מותר : [ב] לפסול האבנים ולתקן הקורות אפי' בביתו של נכרי אסור כיון דלצורך מחובר הוא ואם עשו כן לא ישקעם בבנין : [ג] אם בנו נכרים לישראל בית בשבת באיסור נכון להחמיר שלא יכנסו בו : [ד] מלאכת פרהסייא אפי' במטלטלים כגון ספינה הידועה לישראל דינה כמו מלאכת מחובר : [ה] אם שכר נכרי לשנה או לשתים שיכתוב לו או שיארוג לו בגד ה"ז כותב ואורג בשבת כאילו קצץ עמו שיכתוב לו ספר או שיארוג לו בגד שהוא עושה בכל עת שירצה והוא שלא יחשוב עמו יום יום ולא יעשה המלאכה בבית ישראל ויש מי שאוסר בשוכר עו"ג לזמן : [ו] יהודי הקונה מכס ומשכיר לו עו"ג לקבל מכס בשבת מותר אם הוא בקבולת דהיינו שאומר לו לכשתגבה ק' דינרים אתן לך כך וכך :

ישראל

יהא אלא מסטרא דישראל בלחודייהו מיד ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו' וכתיב בתריה קחו מאתכם תרומה לה' מאתכם ודאי ולא כקדמיתא דכתיב מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו' והנה נתבאר מדברי המאמר כי ענין מעשה המשכן לא נעשה רק מישראל בלבד ונפסלו הגרים מפני מה שעשו ולכן נמי זה יהיה להם אשר כן עמו לא ישקעום בבנין וכן אם בנו נכרי' לישראל בית בשבת שהוא דוגמא לבנין המשכן כאמור שנעשה מפני איסור שעשו ולכן לא ידור בו ישראל עתה מלאכת פרהסייא במטלטלין כגון ספינה הידועה לישראל דינה כמו מלאכת מחובר והטעם בזה הוא מפני שהם אמרו אשר ילכו לפנינו בפרהסיא ולכן נמי נאסר מלאכת פרהסייא כאמור כמו מלאכת מחובר ואמנם ענין הספינה הוא דוגמא היינו מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף קצ"ט יונה דנחת לספינה היא הנשמה הנכנסת לגוף וכו' : [ה] אם שכר נכרי לשנה או לשתים שיכתוב לו או שיארוג לו בגד הרי זה כותב ואורג בשבת כאילו קצץ עמו שיכתוב לו ספר או שיארוג לו בגד שהוא עושה בכל עת שירצה שהרי הגרים לא קיימו לענין השבת כד"א ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם ולא לזולת והוא שלא יחשוב עמו יום יום ולא יעשה המלאכה בבית של ישראל ויש מי שאוסר בשוכר הנכרי לזמן נמי שהרי הגרים לא היה להם תקנה לעולם : [ו] יהודי הקונה מכס ומשכיר לו א"י לקבל מכס בשבת מותר שכן נמי הגרים היו רועים הצאן של ישראל בשבת כנ"ל אם הוא בקבולת דהיינו שאומר לו לכשתגבה מאה דינרין אתן לך כך וכך נמי היו נותנים להם ישראל תמלית המן לאכול כנזכר בזוהר :

נדרשתי לאשר שאל לבי לבאר הדינים אלו כלפי שמיא כי כן ענין השבת דבר גדול הוא שאמר הכתוב ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם ולכן יאמר פוסק אדם עם הנכרי הוא אדם שבקדושה עם הנכרי הוא הקליפה פוסק עמו על המלאכה לפי כי אדם דהקדושה נאסר עליו מלאכה של חול דוגמא מה שנאסר בעני הגשמי לפי כי לעולם הרוחני עיקר. אלולי כי בענין הרוחני הוא אסור המלאכה בשבת לא נאסר בעה"ז בגשמי. ולכן יאמר כי הנה מאחר שאדם דעשיה נאסר עליו כל מלאכות של חול כאשר מתבאר מן הזהר ולכן מותר לומר לכותי הקליפה פוסק עמו על המלאכה של חול שאם לא כן יתבטל העולם ולכן הוא מוכרח להיות כל המלאכות נוהגים בשבת אך לא על

ידי

ידי סטרא דקדושה אלא כי כן פוסק עם הכותי ססרא אחרא על המלאכה הנזכרת הנז' וקוצץ דמים לתת להם מן המזלית להתפרנס כדי שלא יתבטל העולם דלא סגי בלאו הכי עד זמן שנאמר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ולכן העכו"ם עושה לעצמו לפי כי עולם המעשה שולטים בו הקליפות וכאילו הכל הוא לעצמו ואעפ"י שהיא עושה בשבת מותר שהרי לא קבל עליו שמאל ענין התורה כנזכר בזוהר פ' בלק בד"ה בלינעא שאין הכל מכירים שזו המלאכה הנעשית בשבת הוא של ישראל כי הכל הוא מלד סטרא דקדושה שנאמר ואתה מחיה את כלם אבל אם היתה ידועה ומפורסמת אסור שהרואה את הכותי עוסק אינו יודע שקצץ ואומר כי סטרא דקדושה שכר העכו"ם הקליפה לעשות לו מלאכה של חול בשבת לפיכך הפוסק עם העכו"ם סטרא אחרא לבנות לו חצרו שנאמר בהם אשרי תבחר ותקרב ישכון חציריך והם בעולמות והבנין הוא כאשר אינו מקטרג על התחתונים בהכי נבנה מן המעשים שלהם או מן הנשמות או כתלו שנאמר הנה זה עומד אחר כותלינו והם המעכבים ליבנות או לקצור לו שדהו כמ"ש מחלדי חקלא אם היתה המלאכה זו במדינה היא עיר ה' או בתוך התחום של הקדושה אסור לו לאדם דעשיה להניחם לעשות לו מלאכה בשבת מפני הרואים הם הקליפות כמשחז"ל תחשכנה עיניהם מראות לפי כי כל מראית עיניהם מביא רעה לעולם שאינם יודעים שפסק ויש להם הנאה מאותו התמלית שעתיד ליתן להם שהם שיירי מצות ואם היתה המלאכה חוץ לתחום של הקדושה וגם אין עיר אחרת בתוך תחומו של מקום שעושים בו מלאכה זו של חול מותר: לפסול האבנים ולתקן הקורות וכו' והענין כי הנה הכלה נגזר עליה מזמן הבריאה לכי ומעטי את עצמך ולכן היא יורדת בעולמות למטה אמנם בשבת היא עולה למעלה שנאמר ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם ולכן לפסול האבנים שהם בסוד המדות שלה הנק' אבנים שנאמר ויקח מאבני המקום ולתקן הקורות שנאמר קורות בתינו ארזים אפילו בביתו של כותי אסור שהרי אין שם תיקון בשבת לפי שכבר הקדושה נתקנה מע"ש כנודע כיון דלצורך מחובר הוא לחבר המדות של הכלה והיו לאחדים לחבר אותם עם החתן לצורך מחובר הוא ואם עשה כן לא ישקעם בבנין של הכלה:

עוד זה מדבר בדינים הללו בדרך אחרת והכל דין אמת והענין פי הנה אדם דקדושה פוסק עם הישמעאלי סטרא אחרא על המלאכה הידועה שנאמר בה ויבא הביתה לעשות מלאכתו פוסק עמו כדי שלא ימצא שם שלא יהיה מונע היחוד וקוצץ דמים של אותה השפעה שנותן לו והישמעאלי עושה לעצמו נתקן ע"י כך ומתעורר לעצמו להתייחד עם הנקבה שלו כדאיתא בזוהר פ' ויקהל בענין ונוגה לו סביב בענין החשמל וכן הענין הכוה שלהובא ומדורא דאשא ע"ש ואע"פ שהוא עושה כן בשבת מותר בד"א בצנעא שנאמר והצנע לכת עם אלהיך כמשחז"ל זו הוצאת המת והכנסת כלה כאשר נתבאר אצלי כי הוצאת המת הוא שמאל מת מעיקרו כדאיתא פרשת שופטים על פי שנים עדים יומת המת דא סמאל מת מעיקרו ואחר כך הוא הכנסת כלה כי כן נמי בפרות רשעים וכו' לעבר הייחוד הוא סיבה להשמדם עדי עד על ידי השוא שלהובא שיוצא ומפריד אותם ומפיל אותם לנוקבא דתהומא רבה כנזכר בזוהר ואמנם ואתה מרום לעולם ה' כמ"ש הרשב"י פ' וירא כדא' יעקב מממש במרום חנינן ולכן יאמר בד"א בצינעא שאין מכירים הכל כי זו המלאכה הנעשית בשבת היא של ישראל עליו שנאמר בו בני בכורי ישראל אבל אם היתה ידועה ומפורסמת אסור שהרואה את הישמעאלי הקליפה עוסק להתחבר שם אילו יודע שקצץ ואל אחר הסתרם כדאיתא בזוהר פרשת משפטים ואומרים פלוני אדם דקדושה שכר את העכו"ם הקליפה לעשות לו מלאכה בשבת י"ל לעשות הייחוד על ידו לפיכך הפוסק עם הישמעאלי לבנות לו חצרו או כותלו או לקצור לו שדהו בעולם העשיה אם היתה המלאכה זו במדינה בעשיה או בתוך התחום שלה אסור לו להניחה לעשות לו מלאכה בשבת וזה מפני הרואים הם סטרא אחרא שאינם יודעים שפסק סטרא אחרא והסתרם וחושבים כי יש בו כח לעשות מלאכה שלו ואם היתה המלאכה חוץ לתחום של הקדושה וגם אין עיר אחרת בתוך תחומו של מקום שעושים בו מלאכה זו מותר: לפסול האבנים איתא בזוהר פ' ויצא קמז: ויקח מאבני המקום אבני המקום לא כתיב אלא מאבני המקום אלו אינון אבני יקר מרגלאן טבאן דאינון תריסר אבנין עילאין כמה דכתיב שתים עשרה אבנים ותחות אלין תריסר אלף ורבוון אבני פסילן וכולהו איקרו אבנין בג"כ מאבני המקום ולא אבני דא הוא מקום דקאמר. ולכן לפסול את האבנים כנזכר ולתקן הקורו' אשר עם שנאמר קורות בתינו ארזים אפילו בביתו של עכו"ם אסור כי בסיבת החרבן צריכים תיקון מן הקליפה כדאיתא פ' פקודי דף ר"מ: וז"ל ת"ח אינון אבנין דיסודי ציון וירושלם ת"ו דשליטו עלייהו שאר עמין ולא אוקדו נון ולא אתוקדון אלא כלהו גניז קב"ה וכל אינון יסודי ביתא קדישא כלהו אתגניזו ולא אתאבידו מנייהו אפילו חד וכד יסדר קב"ה ויוקים לירושלים על אתריה אינון יסודי אבנין קדמאין יהדרון לאתרייהו וכו' ולכן יאמר לפסול האבנים ולתקן הקורות אפילו בביתו של עכו"ם אסור אע"ג שנאמר תחת האבנים אביא כסף ותחת העצים נחשת לא יתקן אותה בבית הכותי כיון דלצורך מחובר הוא וצריך לחבר האבנים של החתן על לב הכן גדול ואם עשו כן לא ישקעוה בבנין ודאי: אם בנו לישראל כותים בית הייני מ"ש בזוהר פ' שלח לך דף קס"ו: וז"ל כד אתא לפרא זקף עינוי ר"ש וחמא חד נהורו דהוה נהיר ברקיעא מאיך עינוי לתת' אסדר כמלקדמין וחמא נהירו בכל רקיעא דנהיר וסליק בההוא נהירו דיוקנא דביתא בכמה ציורין חדא ר"ש ולפום רגעיה אגניז ההיא נהורא אדהכי הא אינון תרין שליחן אסיין וכו' אמרו ליה ולא חמית נייתא דרותא דעביד לך מארך חמית נהירו דביתא ברקיעא אמר לון חמינא אמרו ליה ביה שעתא אפיק תהומא בי מקדשא ואעבריה קב"ה בימא רבא ומנהירו דיליה הוה נהיר ברקיעא עכ"ל הנה מבואר כי בית המקדש הוא ביד הקליפה כמשחז"ל

כמשחז"ל שנתמשכן שני פעמים והקב"ה עתיד לבנות אותו כדאיתא בזוהר אב ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו ולכן אם בנו הישמעאלים הקליפה בית זה בית המקדש לישראל בשבת באיסור נכון להחמיר שלא יכנס בו וכן עיקר :

כך אעשה אלא יעבור נא אדוני עול אתה העכו"ז ואני אטול עה"ב ולכן בא הדוגמא בזה ישראל ועכו"ם שיש להם שותפות וחוזר הדין לישראל וערב רב שהיו יחדיו באותו מעשה ואמנם העיקר חוזר להיות על שני שותפים הנמצאים

רמה . ישראל ונכרי שותפין איך יתנהגו בשבת : ובו ו' סעיפים

[א] ישראל ונכרי שיש להם שדה או תנור או מרחץ או רחיים של מים בשותפות או שהם שותפין בחנות בסחורה אם התנו מתחל' בשעה שבאו להשתתף שיהיה שכר השבת לנכרי לבדו אם מעט ואם הרבה . ושכר יום א' כנגד יום השבת לישראל לבדו מותר . ואם לא התנו בתחלה כשיבואו לחלוק נוטל הנכרי שכר השבתות כולם והשאר חולקים אותו ואם לא היה שכר השבת ידוע יטול הנכרי לבדו שביעית השבר וחולקים השאר : [ב] היכא שהתנו בתחלה אם אחר כך בשעת חלוקה נתרצה הנכרי לחלוק

מלאכת פרהסייא אפי' במטלטלין כגון ספינה דהיינו מ"ש בזוהר פ' אמור דף וז"ל שם אזיו' יהלכון כד"א היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה ממרחק ודאי מריסא ומפילא דריסא על ידא דחד לדיק וכו' תניניא אזלינן סחום ספינה דהאי ימא רבא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כינוי ספינה היא במדה אחרונה והיא מכלל מטלטלין היינו טלטולי אתתא כי כך נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך וספינה ע היא ידועה בכוד כנסת ישראל והיא מלאכת פרהסייא לפי שהיא יורדת בעולמות למטה לעין כל עין קוץ ולכן דינה כמחובר בזמן שהיא מתחברת למעלה כי אסור להיות ע"י כותי וכן נמי ענין הספינה כמטלטלין כאמור : אם שכר ישראל סטרא דקדושה ישמעאלי הסטרא אחרא לשנה או לבתים שיכתוב לו כי כן הוא כותב מעשה כל התחתונים כאשר לא יפלא ממנו דבר או לארוג לו בגד שבהם נאמר קורי עכביש יארוג קוריהם לא יהיו לבגד אבל לסטרא דקדושה אותו בגד שקרע ביום חורבן ב"ה בנא' בלע אמרתו ולפי כי סטרא אחרא הגורם שכר אותו לארוג לו בגד זה שלא כרצונו הרי זה כותב ואורג בשבת דהוי כאילו קצץ עמו שיכתוב לו ספר או שיארוג לו בגד שהוא עושה בכל עת שירצה והוא שלא יחשוב עמו יום יום בשכר ולא יעשה המלאכה זו בבית ישראל רק באותו היכל שנהם הנקרא היכל חובה כדאי' פרשת פקודי ויש מי שאוסר בשוכר עכו"ם לזמן : [ו] יהודי הקונה מכס וכו' היינו אדם דקדושה שלוקח מכס מסטרא אחרא שנא' דודי ירד לגנו וגו' וללקוט שושנים כי מש"ה לרעות בגני' הם של ישמעאלים להוציא מהם ניצוצות ממלכי אדום ומשכיר לו הכותי לקבל מכס בשבת לפי שאין הקדושה מבררת שהרי הברירה אסורה כדלקמן אם הוא בקבולת שאומר לו לכשתגבה מאה דינרין אתן לך כך מותר וכך היא המדה למעלה : [א] **כבר** נתבאר למעלה על ענין שין הקודש של אדם הראשון אשר נוקשו בו ישראל לאחר שנטהרו לפני הר סיני ואמנם נמצא איסור נוסף במעשה קין והבל ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו לפי כי אמר לו בא ונחלוק העולם אני ואתה ומתוך שותפות זה הרג אותו ולכן חזר הדין זה ביעקב ועשו כי אמר עשו ליעקב בא ונחלוק העולם שנאמר נסעה ונלכה שניהו יחדיו כמשחז"ל אמר לו יעקב לא

באדם יצה"ט ויצה"ר שנא' לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו כמשחז"ל זה יצה"ט ויצר הרע ולכן יאמר נא באם ישראל ועכו"ם שיש להם שדה הדוגמא על שדה הנאמר בו ויהי בהיותם בשדה ונאמר כריח שדה אשר ברכו ה' או תנור כד"א ותנור לו בירושלים או מרחץ הוא גהינם כנ"ל או רחיים שטוחנין מן לצדיקים כל דברים הללו דבר והפכו שיהיה שותפים דוגמא לכל השותפי' הנז' והללו הם מיוחדי' לפעול בכל אלו הדברים ממועלותיהם לאדם או שהיו שותפין בחנות בסחורה בגוף האדם עצמו שהיינו החנות פתוחה והחנוני מקיף וכו' אם התנו מתחלה בשעה שבאו להשתתף היינו לזמן י"ג שנים כי אז נכנס באדם יצר הטוב כמשחז"ל שיהיה שכר השבת היות אשר ימלא בעשותו אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה יהיו של עכו"ם היצר הרע אם מעט ואם הרבה לא ישתתף יצר הטוב כנגדו רק לו לבדו ועיקר יום אחד בשבוע כנגד יום השבת לישראל יתגנו הנקו מותר אף ע"ג דמשמע מינה שדעתו לחטא ביום השבת אין זה רק נדמות אותו לקיים מ"ש טוב יום אחד נפני מיתתך ואם לא התנו בתחלה כשיבואו לחלוק נוטל עכו"ם שכר השבתות כלם שהאדם עבר עליהם לפי כי כל הרשעים הם נידונים ביום השבת אמנם המחלל שבת אין לו מנוחה כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"ח וז"ל בכל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכל אינון מדורין דגהינם סליקו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתייא ויומא אתקדש ואיהו אגין על כלא ומיד דינין אסתלקו וחייביא אית לון נייחא וכל אינון מחללי שבתות ותמני בפרהסיא דינין סלקין מנייהו אבל נורא דגהינם לא אסתכך מעלייהו לעלמין וכל חייבי גהינם שאלי עלייהו מאי שנא אלין דלית לון נייחא מכל חייבין דהכא אינון מהריהון דדינא תייבין לון אלין אינון חייבין דכפרו ביה בקב"ה ועברו על אורייתא כלה בגין דלא נטרו שבת וכו' ולכן יאמר כי עכו"ם סטרא אחרא נוטל שכר כל השבתות והשאר חולקין אותו מן המצות והעונות ואם לא היה שכר השבת ידוע לפי כי המחלל שבת אינו נידון באופן זה אלא כשמחלל שבת בפרהסיא אמנם אם לא נודע אשר חטא עליה בשבתות לעין כל יטול העכו"ם סטרא אחרא לבדו שביעית השכר כי כך אחז"ל עבירה מכבה מצוה וחולקים השאר כאמור : [ב] היכא שהתנו בתחלה אם אחר כך בשעת חלוקה נתרצה

להלוק בשוה מותר: [ג] היכא שלא התנו בתחלה יש תיקון על ידי שיחזיר המוכר להם דמי הקרקע או ימכרוהו לאיש אחר ויחזרו ויקנוהו בשותפות ויתנו בשע' הקניה ואם נשתתפו בחנו' ולא חתנו יחזור כל א' ויטול חלקו ויבטלו השותפות ואח"כ יחזרו להשתתף ויתנו בתחלה ואם קיבל הקרקע לעשות בו מלאכה בשותפות יבטלו השיתוף וימחלו זה לזה ואח"כ יחזרו להשתתף ויתנו בתחלה: [ד] יכול ישראל ליתן לנכרי מעות להתעסק בהם ואף על פי שהנכרי נושא ונותן בשבת חולק עמו כל השכר בשוה מפני שאין מלאכה זו מוטלת על ישראל לעשותה שנאמ' שהנכרי עושה שליחותו וכן אין העסק ניכר ממי הוא: [ה] מותר לישראל ליתן סחורה לנכרי למכור אם קצץ לו שכר ובלבד שלא יאמר לו מכור בשבת ותנור שלקחו ישראל משכון מנכרי וקבל עליו הנכרי שמה שיעלה שכר התנור יתן לישראל ברבי' מעותיו מותר ליטול שכר שבת לפי שהוא ברשות הנכרי ואין לישראל חלק בו וגם אין הישראל אומר לו לעסוק בשבת ונכרי כי טרח בנפשיה טרח לקיים תנאו: [ו] אם אפו נכרים בתנורו של ישראל בשבת על כרחו ונתנו לו פת בשבר התנור אסור ליהנות ממנו:

מותר

נתרלה הכותי לחלוק בשוה מותר כך אחז"ל לעלוקה שתי בנות גן עדן צועק הן לי לדיקים גהינם צועק הן לי רשעים וכו' ולכן חולקים בשוה: [ג] היכה שלה התנו בתחלה יש תיקון על ידי שיחזיר המוכר להם דמי הקרקע היינו גוף האדם הוא קרקע והמוכר זה הקב"ה שהוא מחזיר האדם בגלגול כן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר והיינו דמי הקרקע הם המלות שעשה זה מפסיד אותם או מחזיר אותו בגלגול היינו כי ימכרוהו לאיש אחר חלק הנפש ויחזרו ויקנוהו בשותפות יצר הטוב ויצר הרע ויעשו תנאי בשעת הקנייה ואם נשתתפו בחנות הוא הגוף כאמור ולא התנו יחזור כל אחד ויטול חלקו מן הגוף ויבטל השותפות בשימות האדם ואחר כך יחזרו להשתתף בגוף השני כאמור ויתנו בתחלה ואם קבלו הקרקע זה הגוף לעשות בו מלאכה בשותפות יבטלו השיתוף במיתת האדם ואח"כ יחזרו להשתתף בגלגול הנשמה בגוף אחר ויתנו בתחלה כאמור: [ד] יכול ישראל ליתן לכותי הוא היצר סוד הקליפה מעות להתעסק בהם היינו משחז"ל ונוטין לדקה המעות שהעכו"ם נוטל מישראל לדקה תחשוב לו ונוסף עוד כי יש לו להתעסק בהם דוגמא להרויח בהם ואף ע"פ כי הישמעאלי נושא ונותן בהם בשבת דהיינו להטעות ולהכשיל בני האדם ולהחטיאם חולק עמו כל השכר בשוה כך איתא בזוהר פ' תרומה דף קסג וז"ל וכי מאן חמא עבדא דלכוי קטיגורא דמאריה וכו' רעותיה דקב"ה דיהון בני נשא תדירי בפולחניה ויהכון באורח קשוט כו' איך אתיא עבדא בישא ואשתכח מקטרגא ואסטי לבני נשא באורח ביש ועביד לון דלא יעבדון רעותא דמאריהון אלא ודאי רעותא דמאריה עביד למלכא דהוה ליה בר יחידאי והוה רחים ליה יתיר ופקיד עליה ברחימו דלא יקרב גרמיה לאתתא בישא וכו' בביתא דמלכא לבר הוה הסיא זונה וכו' הועלתא פקידא דמאריה עביד וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי המקטרג הוא יצר הרע עושה מלות קונו ולכן הוא אומר חולק עמו על השכר בשוה דהיינו כי יצר הטוב נוטל שכר המלות ויצר הרע נוטל שכר העונות כאמור מפני שאין המלאכה זו של הפיתוי ועלה רעה מוטלת על ישראל לעשותה שנאמר שהעכו"ם היצר הרע עושה שליחותו של יצר הטוב וכן אין העסק ניכר ממי הוא: [ה] מותר לישראל ליתן סחורה לעכו"ם למכור כי הסחורה הוא דוגמא לתורה שנא' כי טוב סחרה מסחר כסף היינו משחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח וכמו ששנינו הרי רק לדבר מלוה ונוהח מן העבירה ואמנם סוד הענין יובן כמ"ש בזוהר כי האדם יכול להחזיר יצר הרע שהוא שד ונותן בו אות יוד נעשה שדי ולכן נאמר ולעבדו בכל לבבכם ביצר הטוב וביצר הרע והיינו שיכול ליתן סחורה של תורה לעכו"ם יצר הרע למכור אם קלץ לו שכר ובלבד שלא יאמר לו מכור בשבת: תנור שלקחו משכון מעכו"ם והוא דוגמא לחלק אשר לו בגיהנם ויצר הרע ממונה עליו וישראל ע"י מעשה המלוה לקח מתחת ידו חלק זה והוא ממושכן בידו לתת לרשע כרשעתו כאשר נתחייב לוקח חלקו וחלק חברו בגהינם וקבל עליו העכו"ם שמה שיעלה שכר התנור יתן לישראל ברבית מעותיו מותר ליטול שכר שבת לפי שהוא ברשות העכו"ם ואין לישראל חלק בו באותה הנאה שהיצר עושה רלון הקב"ה לפתות בני אדם ולהכניס אותם לגהינם וגם אין הישראל אומ' לו לעסוק בשבת וישמעאלי כי טרח בנפשי' טרח לקיים תנאו שיש לו עם הקב"ה שילך לפתות לבני אדם כמשל הזונה כנ"ל: (ו) אם אפו עכו"ם בתנורו של ישראל כחלק הנמלא לו בגהינם דשבת על כרחו ונתנו לו פת בשכר התנור מן התורה שלמד הנאפת שם בסוד יכין ולדיק ילבש אסור ליהנות ממנו בכי האי גוונא: **ראיתי** ונתון אל לבי לבאר הדינים אלו על דרך הנ"ל וכך היה אומר ישראל וכותי שיש להם שדה וכו' והענין כי הנה סטרא אחרא יש להם כל הדברים כנגד סטרא דקדושה שנ' כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים ולכן ימלא כי ישראל עליון סטרא דקדושה יש לו עם כותי כל עניינים אלו שוה בשוה שדה של הקדושה כרית שדה אשר ברכו ה' וסטרא אחרא שדה אדום וכן תנור שנ' אשר אור לו בליון ותנור לו בירושלם וכן בתמורה קרבם יחמו כתנור וכן מרחץ שנא' רחלו הזכו ונא' אם רחץ ה' את לואת בנות ליון וכן רחיים שנא' קול רהיים ואור נר ונא' אשר אחר הרחיים ולכן יאמר ישראל ועכו"ם שהיו להם בחינות הללו בשותפות או שהם שותפים בחנו' בסחורה והיינו המד' האחרונה היא חנות מיוזגת ולפי כי סטרא אחרא נאחזו בה לפי כי רגליה יורדות מות. לכן ילדק כי סטרא אחרא יש לו סחורה בחנות זו לכן אם התנו מתחלה משעה שבאו להשתתף

שהוא

שהוא דוגמא לזמן הבריאה כאשר נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך נעשית ראש לשועלים ואתבריאו קליפין כדאי' בזוהר פ' בראשית וכן נמי השתא שיהיה שכר השבת לכותי לבדו אם מעט ואם הרבה ושכר יום אחר כנגד יום השבת לישראל לבד מותר והענין כי הנה שכר השב' היינו מה שמגיע לקליפה ביום השבת מן הקדושה כדאי' בזוהר פרשת ויקהל כענין החשמל ונוגה לו סביב ושכר יום אחר כנגד יום השבת לישראל לחוד מותר לפי כי השכר של ישראל לסטרא דקדושה גדול מאד ובתנאי זה שנותן שכר יום השבת נמצא תועלת גדול לסטרא דקדושה כאשר סטרא אחרא נדחית למטה והקדושה מתייחדת למעלה וקרב אותם אחד אל אחד איש באחיהו ידובקו ולכן אם לא התנו בתחלה כשיבואו לחלוק נוטל הישמעאלי שכר כל השבתות שנמלא בהם דלמפרע כל הקדושה קנה אותה האיש הישראלי והשאר חולקים אותו והנה לא היה שכר השבת ידוע לפי כי כן שכר השבת לא נתגלה כמו שאחז"ל ובפרט מענין נשמה יתירה לא נתגלה ולכן יטול העכו"ם לבדו שביעית השכר וחולקים השאר: היכא שהתנו מתחלה שיהיה שכר השבת לעכו"ם אם אח"כ בשעת חלוקה נתרצה הכותי לחלוק בשוה מותר לפי כי מאי דהוה הוה ישראל נטל את שלו מן הקדושה לשעבר: היכא שלא התנו בתחלה יש תיקון שיחזיר המוכר להם דמי הקרקע היינו קב"ה שגזר על הירח לכי ומעטי את עצמך והיינו המוכר את הקרקע כד"א השמר קרקע עולם היתה וכאשר קלל את הנחש שם נאמר ועפר תאכל כל ימי חייך ואמרו חז"ל לא עפר מכל מקום אלא חופר עד שמגיע לסלע או לבתולה ולכן יחזיר דמי הקרקע זה או ימכרנו לאיש אחר זה סמאל הנקרא אחר ויחזרו ויקנהו בשותפות כאמור ויתנו בשעת הקני' ואם נשתתפו בחנות הנזכר ולא התנו יחזור כל אחד ויטול חלקו כי הכותי נוטל חלק מן הקדושה שמחיה אותו כנ' ואתה מחיה את כלם ויבטלו השותפות שעה ואח"כ יחזרו להשתתף בענין טוב ורע כדאי' בזוהר פרש' מקץ דף ר"ד וז"ל כיון דאתגלגלו אתוון ע"ר כחדא סלקא ע' ולא אתייהבת עד דגער בה קב"ה וכו'. הנה נתבאר מדברי המאמר כי אות ע' לא היה רוצה להתחבר עם אות ר' עד שגער בה הק"בה בעבור צורך בריאת האדם וזהו ענין השותפות שיחזרו להשתתף ומה גם כי יש שיתוף שנכנס באדם דעשיה ואין לפרש בזה ואם קנו הקרקע לעשות בו מלאכה בשותפו' על דרך האמור יבטלו השיתוף וימחלו זה לזה ואחר כך יחזרו להשתתף ויתנו בתחלה: יכול ישראל ליתן לישמעאלי מעות להתעסק בהם היינו מ"ש בזוהר פרשת משפטים דף ק"ח וז"ל כל עובדין דק"בה עביד בקדמיתא אקדים הוא דלבר וגבר מוחא דילאו וכו' דהא כל קליפ' מסטר' אחרא הוי ומוחא ממוחא ואדיר סטרא אחרא אקדים ורבי ואגדיל ונפיק איבא כיון דאתרבי זרקין ליה לבר ויכין רשע וצדיק ילבש וכו' וזה הוא ענין מה שנותן ישראל מסטרא דקדושה מעות לכותי להתעסק בהם ואף על פי שהעכו"ם נושא ונותן בהם בשבת שהם מגדלים כנז' חולק עמו כל השכר בשוה מפני שאין מלאכה זו מוטלת על ישראל לעשותה אלא יכין רשע וצדיק ילבש א"כ אין לומר שהישמעאלי עושה שליחותו של ישראל אלא לעצמו הוא עושה וכן אין העסק ניכר שהוא לישראל כי הקליפה היא מגדלת ולא נודע ממי העסק והתועלת: מותר לישראל לית ההורה לעכו"ם למכור אם קצץ לו שכר והיינו סוד התמלית שנותן להם סטרא דקדושה כדאי' בזוהר פרשת בלק דף ר"ט וז"ל כדין אימא בנהירו נגיד מתמן עילאין ושדר וקביל לון בההוא עטרה לבתר אגיד נחלי דמשחא רבות קדישא על רישא דמלכא וכו' כדין חדוותא הוא בכל אינון בני מלכא ומאן אינון כל אינון דאתו מסטרייהו דישראל דהא לא מזדווגי בהו ולא קיימו עמהון בר אינון ישראל בני ביתא ומשמשי להו כדין ברכאן דנפיקי מנייהו דישראל הוא וישראל נטלין כולה ומשדרין חולקא מיניה לישמעאלים ומההוא חולקא אתזנו שאר עו"ג ותאנא מבין סטרא דממנן על עו"ג נפיק חד שביל דקיק דמתמן אתנגיד חולקא לאינון תתאי ומתמן מתפרש לכמה סטרין ודא קרינן ליה תמלית דנפיק מסטרא דארעא קדישא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי סטרא דקדוש' נותנים התמלית לסטרא אחרא ולכן מותר לישראל הגשמי לתת ההורה לישמעאלים הגשמי למכור בשבת אם קצץ לו דמים לפי כי כן נמי סטרא דקדושה נותן ההורה זו לסטרא אחרא למכור לכל סטרין דילהון בשבת וקוצץ להם שכר מן התמלית ובלבד שלא יאמר לו בדבור בשבת אלא עונג כמנהגו נוהג: תנור שלקחו ישראל משכון מכותים היינו גיהנם אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם וזה היא של הקליפה כנודע ונטלו סטרא דקדושה משכון ביום השבת שהוא בטל כדאי' בזוהר וקבל עכ"ם כי כל מה שיעלה שכר התנור מן הנדונים שם יתן לישראל רבית בשכר מעותיו היינו מה שמקלסין הרשעים שם להקב"ה ואומ' יפה דנת יפה חייבת יפה התקנת גיהנם לרשעים כמשחז"ל כשם שקילוסו של הק"בה עולה מן הצדיקים מגן עדן כך עולה קילוסו מן הרשעים בגיהנם שנאמר עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו מותר לישראל סטרא דקדושה ליטול שכר שבת בסוד אור חוזר לפי שהוא ברשות רשעים סטרא אחרא ואין לישראל סטרא דקדושה חלק בו בגיהנם זה וגם אין ישראל סטרא דקדושה אומר לו לכותים סטרא אחרא לעסוק בשבת ועכו"ם כי עלה בנפשיה טרח לקיים תנאו עם הקב"ה שהפקיד אותו בכך משנים זוגה כנ"ל: אם הסיקו כותים וכו' סטרא אחרא בתנורו של ישראל הוא גיהנם ענין בשבת על כרחו ונתנו לו פת בשכר התנור בסוד תנור אסור ליהנות ממנו כי אין ענין בירור בשבת כדלקמן:

רמו. דין השאלה והשכרה לנכרים בשבת: ובו ה' סעיפים

[א] מותר להשאיל ולהשכיר כליו לנכרי ואף על פי שהוא

[א] **הלא** זה הדבר אשר העירותיך בצדק בתחלה כי הנה לא נלטוינו מעיקרא על שביתת כלים דכתיב למען

שהוא עושה בהם מלאכה בשבת מפני שאין אנו מצווים על שביתת כלים ויש אומרים דכלים שעושים בהם מלאכה כגון מחרישה וכיוצא בה אסור להשכיר לנכרי בערב שבת וביום חמשי מותר להשכיר לו ובלבד שלא יטול שכר שבת אלא בהבלעה כגון שישכיר לו לחדש או לשבוע ולהשאיל לו מותר אפילו בערב שבת: [ב] אסור להשאיל שום כלי לנכרי בשבת ואפילו בערב שבת אם הוא סמוך לחשיכה כל שאין שהו' להוציאו מפתח ביתו של המשאיל קודם חשיכה מפני שהרואה סבור שישראל צוהו להוציאו: [ג] אסור להשכיר או להשאיל בהמתו לנכרי כדי שיעשה בה מלאכה בשבת שאדם מצווה על שביתת בהמתו ואם השאילה או השכירה לנכרי והתנה עמו להחזירה לו קודם השבת ועיכבה בשבת יפקירנה בינו לבין עצמו קודם השבת או יאמר בהמתי קנוייה לנכרי כדי שינצל מאיסור דאורייתא:

ישראל

כמשכן יהיה סוכך ומסוכך וכל בהמשכן אבל בכלים לא דלא שייך בהם הנחה ולכן מותר להשאיל כלים ולהשכיר כלים לנכרים אף על פי שהוא עושה בהם מלאכה בשבת מפני שאין אנו מצווים על שביתת כלים כאמור והטעם ברור הוא במה שהקדמתי כי מפני מה ניתנה תורה ביום השבת כדי להיות נתקן עון של אדם הראשון דהכי איתא בזוהר כי עון קין והבל נתקן אבל עון א"ה לא נתקן עד שעמדו ישראל על הר סיני וכן מפורש בזוהר שכל פרשת תרומה דף קס"ח. וז"ל כיון דאתבריר פסולת שריאו אתוון לאולדא דאת ב"ת תקונ' דכר ונוקבא וכדין כתיב ויולד בדמותו כצלמו וגו' איהו קרא ליה שת וכו' מהללאל מ' הופא דאתוון דאדם ה' וג' תיקונ' דהבל וכו' עד הכא אתבסם עלמא ואתתקן עקימא וכו' וזוהמא דאדם לא אתבסם עד דקיימו ישראל בטורא דסיני עכ"ל

והנה נתבאר כי עון קין נתקן ולא של אדם והנה מבואר הדבר הזה מן המאמר וכן איתא בגמרא ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן והנה נודע כי עיקר הזוהמא היא הדבוקה אל הגוף לפי שהיא חומר עכור ולכן צוה הקדוש ברוך הוא והיו נכונים ליום השלישי כי נצטוו בכיבוס בגדים וטהרה מן האשה לפי כי האשה היא אשר החטיאה לאדם והמשיכה בו המיתה בעולם ומפני כי כן אמרו חז"ל בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא לכן נצטוו שלשת ימים אל תגשו אל אשה ולכן נמצא כי כאשר עמדו ישראל על הר סיני הגופות שלהם פסקה זוהמתן והיו קדושים ולכן לא היה מקום להזהיר על שביתת הכלים לפי שהכלי הוא דוגמא אל הגוף כנודע שנק' בשר אדם על בשר אדם לא יסך ולכן בא הדין באמת מותר להשאיל כלים ולהשכיר כלים לנכרים אע"פי שהוא עושה בהם מלאכה בשבת מטעם זה שלא נצטוינו על שביתת הכלים ויש אומרים בכלים שהם עושים בהם מלאכה כגון מחרישה וכיוצא בה אסור להשכיר לנכרים בע"ש והטעם מפורש דמאחר כי ישראל לא שמרו בטהרתן אחר כך ויעשו עגל מסכה לכן כל מה שהוא ענין דוגמא לזה שנאמר היחרוש בבקרים לכן המחרישה והדומה לה אין ראוי להשכירה מע"ש דאוושא מלתא אבל מיום חמישי מותר ובלבד שלא יטול שכר שבת אלא בהבלעה כי לא יהיה זכרון למעשה בלתי טהור רק מדי חדש בחדשו או לשבוע אבל בענין השאלה מותר ועיקר הדבר כי הנה נתבאר מחז"ל כי הגרים הם שעשו אותו מעשה שנאמר אלה אלהיך ישראל ואינו אומר אלה אלהינו

ולכן גילולים הם ישראל אותו עון ואמנם מכל מקום ע"י ידי המעשה בלתי עבור הנה חזרה הטומאה למקומה כמו בתחלה ואמנם בא התיקון לעון זה במעשה המשכן כמו שאמרו חכמינו ז"ל. חטאו באלה שנאמר אלה אלהיך ישראל ונתקנו באלה שנאמר אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם ולכן נאמרו ל"ט מלאכו' כמנין אלה עם המלה לחז"ל ואמנם בענין מעש' המשכן נמנעו הגרים מלהשתתף בו כדאיתא בזוהר פרשת פקודי דאילו בתחלה נאמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו להביא את הגרים ולאחר שעשו אותו מעשה נתרחקו ונאמר ויקהל משה את כל עדת בני ישראל בלבד וכך אמר להם קחו מאתכם תרומה לה' ולא מן הגרים ולכן אין ראוי להשכיר להם כלים שהם הדוגמא לכלים של המשכן שהם היו לתיקון עון העגל לפי כי השכירות יש לו דין מכירה לענין הבתים כנזכר במקומו אבל לענין השאלה מותר שנאמר האלהי מקרוב אני אמר הקדוש ברוך הוא אני המקרב ואיני מרחק לכן לעונש זאת על ישראל לקרב רחוקים: [ב] אסור להשאיל שום כלי לנכרים ביום השבת והענין על יסוד זה כי הכלים של ישראל דוגמא לכלים של המשכן שהם היו לתיקון העון אמנם הגרים לא נתקבלו בכלים של מעשה המשכן ולכן אפילו להשאיל כלים ביום השבת לעכו"ם אסור ואפי' בע"ש עם חשיכה שכבר קדש היום כל שאין שהות להוציאו מביתו של המשאיל קודם חשיכה מפני שהרואה סבור שהישראל צוהו להוציאו וענין השאלה הוזכרו עליה ישראל: [ג] אסור לישראל להשכיר בהמתו לנכרים בשבת ואפילו בע"ש כדי לעשו' בה מלאכה שהאדם מצווה על שביתת בהמתו כנז' ואמנם לא דבר רק הוא מה שצוה ה' על שביתת בהמה גם שנאמר כי בא הצווי על שהאדם בעבור שחטא אדם הראשון אמנם אם האדם חטא בהמה מה חטאה אמנם הענין הוא אשר חז"ל הגידו בב"ר ותתן גם לאישה עמה ויאכל מלמד שהאכילה לכל בהמה חיה ועוף שנאמר גם ולכן לפי שכן מתחלה לא היה צורך בעולם להשתמש בבהמה שהרי נאמר ואכלת את עשב השדה אמנם אחר העון הוצרך לאדם שנתקלל וקוץ ודרדר תצמיח לך וגו' ולכן בש"י כדי לתקן אשר חטא אדם עם הבהמה והאכיל אותה מן העץ והביא עליהם המות נצטוה על שביתת הבהמה ולפי כי עיקר העון היה ביום הששי לכן נמי נאסר מיום הששי ואם השאילה או השכירה לעכו"ם והתנה עמו להחזירה קודם השבת ועיכבה בשבת יפקיר אותה בינו

לבין

לבין עצמו קודם השבת או יאמר בהמתי קנויה לעכו"ם כדי להנצל מאיסורא דאורייתא : [ד] ישראל שהשכיר שוורים לנכרים לחרוש בהם וכו' חורש בהם בשבת יש מתירים אם קבל עליו הנכרי אחריות מיתה וגזלה דהנכרי ימלא כי חוזר עליו המעשה הרע והיינו מ"ש חז"ל מה ראה הקב"ה להקדים שור לכל הקרבנות משל למלך שיצא שם רע על בתו בדק בדברים ולא מצא בהם ממש מה עשה עשה סעודה גדולה והושיב אותו בן אדם בראש אז אמרו הכל ודאי כי לא היה ממש בענין כך הקב"ה בדק במעשה העגל וראה כי ישראל הם מוצלים מאותו עון לכן קבע שור ראש לקרבנות שנאמר שור או כשב או עז כי יולד לכן כאשר הנכרי מקבל עליו מיתה וגזלה וגניבה ויוקרא וזולא נעשית בהמתו כאמור ויש אוסרים דכיון שאין הנכרי יכול למוכרה אם ירצה נקראת בהמת ישראל והנראה בזה כי סוף סוף נתלה העון בישראל ככתוב : [ה] אם ישראל ונכרי שותפים בבהמה מותר הנכרי לעשות בה מלאכה בשבת והדוגמא מחז"ל כשירד מרע"ה מן ההר הביא העגל לפניו אמר מי עשה אותך וכו' הה"ד ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו אמנם ישראל לא ידע עמי לא התבונן אע"פ נשתתפו עמהם אותם שהרגו בני לוי שנאמר ויפול מן העם כשלשת אלפי איש ולכן יאמר אם ישראל ונכרי הם שותפים בבהמה דומיא שהיו שותפים במעשה העגל בשור וחמור כאמור ולכן מותר הנכרי לעשו' בה מלאכה בשבת שהרי הגרים נדחו מן השבת שנאמר ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם וכיתי השבת וכו' ולכן יתנה עם הכותי בתחלה כשקנו איתה הכותי בשבת לפי שאינו יכול לשבות מן המלאכה וישראל יטול יום חול שנאמר קחו מאתכם תרומה לה' וסמיך ליה ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש לכם דייקא ע"ד מש"ה הוא לבדו יעשה לכם ואחז"ל לכם ולא לכותים אמנם ששת ימי חול תעשה מלאכת המשכן לכפר על מעשה העגל ואם לא התנו מתחלה אסור אעפ"י שהתנו אח"כ מאי דהוה הוה ואם ילוה אותם לנכרי בהלואה גמורה שיהא רשות בידו להוציאה אם ירצה שלא ברשות ישראל ויזקיף הדמים על הנכרי ואחריות השוורים על הנכרי מותר : ואמנם כאשר יאחז צדיק דרכו דרך האמת כנ"ל יובנו אלו הדינים הנל וגמור בנועם שיח סוד המועיל לאדם ביום השבת כי מאחר שאנכי הגדתי והשמעתי כי כל מעשה המצות הוא מועיל לאדם בשלש זמנים בהווה בשעת המעשה גם לאחר מותו וגם לעולם התחיה וכל זה בגוף ונפש כנ"ל ואמנם מה שמועיל לאדם מעשה המצוה הוא לקנות לו בחינת רוח

[ד] ישראל שהשכיר שוורים לנכרי לחרוש בהם וחורש בהם יש מתירים אם קבל עליו הנכרי אחריות מיתה וגזילה וגניבה ויוקרא וזול' ויש אוסרים דכיון שאין הנכרי יכול למכרם אם ירצה נקראת בהמת ישראל : [ה] אם ישראל ונכרי שותפים בבהמה מותר לעשות בה נכרי מלאכה בשבת ע"י שיתנה עם הנכרי בתחלה כשקנו אותה שיטול הנכרי בשבת וישראל ביום חול ואם לא התנו מתחל' אסור אף ע"פ שהתנו אחר כך ואם ילוה אותם לנכרי בהלואה גמורה שיהא רשות בידו להוציאה אם ירצה שלא ברשות ישראל ויזקוף הדמים על הנכרי ואחריות השוורים על הנכרי מותר ויש מתירים אפי' לא יהא רשות ביד הנכרי להוציאם ע"י שיזקוף הדמים על הנכרי במלוה ויחזור הנכרי ויעשם אפותיקי לישראל

או

חדשה או נשמה אמנם בענין התפלה מועיל לאדם בחינה כי ע"י הצילית שמתעטף בה קונה רוח חדשה כמש"ה כי רוח מלפני יעטוף וע"י הנחת התפילין קונה נשמה חדשה כנ"ל באורך והנה בשבת צריכא למי' דאע"ג כי חז"ל אמרו שיש לאדם תוספת נשמה יובן כי בחול הוא יותר שהרי מתעטף בצילית ומניח תפילין וקונה רוח ונשמה אמנם בשבת אין תפילין לפי כי השבת נקרא אות אמנם אפשר להבין כי יהיה השבת קדושה שלם יותר להיות כי תוספת הנשמה הוא לילה ויום לא כן הוא בימי החול כי מה שזוכה האדם הוא יהיה כנ"ל נמצא כי יש לדון בענין השבת ולכן צריך לבאר באמצעית הדינים מהו הקדושה נוספת שקונה איש הישראלי בשבת מה שאי אפשר לאדם לקנות בימי החול ולכן יאמר לא מותר להשאיל כליו ולהשכיר כליו לנכרים אף ע"ג שהוא עושה בהם מלאכה בשבת והענין כי הנה יצר לב האדם רע הוא כינוי לכותים ע"ד מש חז"ל בפ' לא יהיה בך אל זר איזהו אל זר שבתוך לבו של אדם זה יצה"ר ולכן יאמר כי האדם אף על גב שקונה נשמה יתירה מכל מקום לא יוכל לבטל ממנו היצר ולכן משאיל לו כליו היינו הגוף והאיברים שהם כלים לרוחניו' שבתוכו ומותר להשכיר לו כליו אעפ"י שהיצר עושה בהם מלאכה בשבת היא המלאכה שלו לפתות בני אדם ולהחטיא אותם ולפי כי בשבת צריך לענוג אותו במאכל ומשתה ומלבושים נאים ועונה וכל אלו הדברים שהם צרכי הגוף נמצא שמתחזק בהם היצר הרע לכן יאמר כי מותר מן התורה להשאיל ולהשכיר לו כליו האיברים אף על גב שהוא עושה בהם מלאכה של איסור בשבת מפני שאין אנו מצווים על שביתת כלים שהם האיברים מן המלאכה שלהם וקים לן כי אין לו בה כח לקטרג בכל ענין שנעשה בקדושה לשם המצוה אותו ויש אומרים דכלים שעושים בהם מלאכה כגון מחרישה וכיוצא בה דהיינו מלאכת מחשבת אסרה תורה כאותו החסיד שחשב לגדור גנתו בשבת ואח"כ נמלך לכן אסור להשכיר מע"ש כדי שלא יהיה מחשב בשבת וביום חמישי מותר ובלבד שלא יטול שכר שבת אלא בהבלעה כי אינו מודיע אותו הסכנה הנעשה לסטרא אחר' ביום השבת כאשר מתבאר לקמן וכן לענין תוספ' הנשמה אינו מודיע אותו כגון שיסביר לו לאדם או לשבוע כי בזה לא נעלם ממנו דאפילו הרשעים יש להם מנוחה שנאמר והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמנם להשאיל לו מותר והנה זה הוא ההפרש הנמצא בין השכירות להשאלה דאילו ענין השאילה יש לו הנאה ממנה שמשתמש מאותו

מאותו כלי בלא כסף כך היצר יש לו הנאה מגוף האדם בשבת ממה שמתעדן במאכל ומשתה ובגדים נאים ועונג והיצר אינו מתחסר מזה כלום אבל ענין של השכירות של הכלי' הדוגמ' הוא מה שהאדם משתמש באיברים בענין התורה והעבודה וזה הענין יש ליצר הפסד מזה שענין התורה מתשת כחו ולכן לענין העבודה שנאמר ולעבדו בכל לבבכם זה היצר והוא נכנע מזה כנ"ל ולכן לענין של השכירות צריך להיות בהבלעה כדי שלא יקטרג על האדם כך אמרו חז"ל מחשבה מוע' אפי' לדברי תורה לפי שהיצר מקטרג אמנם להשאיל לו אפילו בע"ש מותר שהרי מאותה שעה מתחיל האדם לענג את השבת ולקנו' נשמה חדשה כדלקמן: אסור להשאיל כלים לנכרי ביום השבת מאחר כי צריך האדם לקדש עצמו ביום השבת להכין איבריו לקבל תוספת הנשמה לכן אסור להשאיל שום כלי מן האיברים של האדם לכותים דהיינו כי כשאוכל יכוין לעבודת בוראו אבל צוה לקדש יום השבת ולענג אותו במאכל ומשתה ובגדים נאים ועונה ואין לכותי זה היצר חלק מזה כלל כך אמרו בזוהר פ' תרומה ז"ל גופיהון דלדיקיא דלא אתענג בהאי עלמא אלא מסעודתיה דשבתי וחגי וזמני לא שליט עליהון סטרא אחרא בגין דלא אתענגו מדיליה כלום לא שליט עליהון ולכן אפילו בדרך השאלה ביום השבת כלים של ישראל שהם דוגמא לאיברים אסור להשאיל אותם ואפילו בערב שבת כל שהוא סמוך לחשיכה שהרי כבר נתקדשו ע"י תוספת הנשמה כל שאין שהות להוציאו מפתח ביתו של המשאיל קודם חשיכה מפני שהרואה סבור שהישראל צוהו להוציאו אותו הכלי היינו האבר שלו מוציאו מרשות הקדושה:

אסור להשכיר או להשאיל בהמתו לכותי לעשות בה מלאכ' בשבת מפני שהאדם מצווה על שביתת בהמתו והנה ענין של שביתת הבהמה נלמד ממקומו ואין המקרא חסר כלום שנאמר למען ינוח שורך וחמורך וינפש בן אמתך והגר משמע מזה כי שביתת בהמה הנזכר דומיא דבן אמתך והגר ואמר וינפש בן אמתך דמשמע כי על בחינת הנפש קאמר והוא בחינת הנפש הנקרא נפש הבהמית כלומר שלא יאמר האדם מאחר שנצטווינו לענג יום השבת בכל מה שאיפשר א"כ יהיה מורדף בלי חשך למלאת רסן בטנו ולהיות מצוי אצל אבתו כתרנגולים לכן צוה ה' על שביתת בהמה דהיינו דוגמא לנפש המתאוה בכל ענייני המותרות של עה"ז ולכן יאמר אסור להשכיר ולהשאיל לכותי זה היצר בהמה זו כדי שיעשה בה מלאכה בשבת מכל אלו הדברים האמורים שהם מלאכה שלו ואין זו מלאכת הקדש לשם המצוה אותם לפי שהאדם מצווה על שביתת בהמתו הנזכר ואם השאילה או השכירה לעכו"ם זה היצר והתנה עמו להחזירה קודם השבת לפי שבחול סטרא אחרא שולט ובכל אשר יעשה האדם לא יתכן להמלט ממנו לגמרי לא כן

או יהרהנ' אצלו ויבלבד שלא יאמר לו מעכשיו. ויש מתירים ע"י שיזהיר ישראל את הנכרי שלא יעשה בה מלאכה בשבת ואם יעבור ויעשה תהיה אהריות עליו אפי' מהאונסים ויכתוב כן בערכאותיהן דהשתא אם בא לעשות בה מלאכה בשבת אינה בהמת ישראל שהרי קנאה הנכרי להתחייב באונסיה:

בשבת שיכול לעשות כל מעשיו לשמים ולא יהיה לו חלק כלל ולכן יכול להתנות עמו להחזירה לו בשבת פי' כי כאשר יעשה בה מלאכה מאחת מדברים אלו לא יהיה לו חלק בהם ואם עכבה בשבת יפקירנה בינו לבין עצמו כי כן הוא הדוגמא לזה כי יאמר קודם השבת מה שמתאוה הנפש הזאת אני ממלא רצונה או יאמר בהמתי זו קנויה לעכו"ם זה היצר לפי כי כן אמרו חז"ל ועבד חפשי מאדוניו כל זמן שהאדם בחיים הוא עבד ליצרו וליוצרו עשה רצון יצרו הוא מכעיס את יוצרו עשה רצון יוצרו הוא מכעיס את יצרו אם כן לא יתכן להמלט ממנו לכן יאמר הרי בהמתי זו הנפש הבהמית קנויה לו כדי שינצל מאיסורא דאורייתא כי סוף סוף הנה הוא עבד ליצרו כחמור: ישראל שהשכיר שוורים שהם בכלל בהמה הנזכ' שנאמר למען ינוח שורך וחמורך והשכירם לעכו"ם היצר החמור לתועלת שלו לחרוש בהם וחרש בהם והדוגמא על דרך הנ"ל כי רדף אחרי המותרות בשבת ומילא רסן בטנו והחרישה הוא כינוי אל המשגל כמשחז"ל אצל ראובן דקאמר ליה יעקב כל החרישות שחרשתי באמך לא על רחל היו אם כן תחזור הבכורה ליוסף והיינו מה שחרש היצר הכותי בשבת יש מתירים אם קבל עליו הכותי מיתה וגזלה וגניבה ויוקרא וזולא שהדוגמא לזה כי האדם יהיה זהיר בכל ענין הצניעות האפשרי באותה שעה ודומה עליו בענינים אלו שהם אונס כן היה בענין אנוס מן היצר כי היה זקוק לעשות רצונו לכן מותר ויש אוסרים גם בזה דכיון שאין העכו"ם יכול למוכרה אם ירצה נקרא בהמת ישראל ר"ל דאף על גב כי האדם הוא עבד ליצרו כחמור ואינו יכול לדחות אותו לגמרי כמשחז"ל יצר תינוק ואשה לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת אמנם אין כישמעאלי זה היצר יכול למכרה רק להשתעבד בנפש ואם כן בהמתו של ישראל נקרא כי הבחירה ביד האדם: אם ישראל ועכו"ם שותפים בבהמה שהכינוי הוא מורה על נפש הבהמית כאמור מותר לעשות בה מלאכה העכו"ם זה היצר מלאכה שהוא חפץ בה ממותרי צרכי הגוף על ידי שיתנה עם העכו"ם זה היצר בתחלה כשקנו אותה שהדוגמא הוא בזמן שנכנס יצה"ט באדם דאילו מתחלה בהמה זו הנפש היא ליצר משעה שנולד שנא' לפתח חטאת רובץ ומתחלה כשקנו בהמה זו התנה עם העכו"ם זה היצר שיטול העכו"ם בשבת מאותה הנאה מתענוגי הגוף וישראל ביום של חול מותר ואם לא התנו מתחלה אסור אע"פ שהתנו אח"כ שנכנס יצר הטוב אינו מועיל ואם ילוה אותה בהמה הוא הנפש לכותי זה היצר בהלואה גמורה שיהא רשות בידו להוציא לצורכו אם ירצה שלא ברשות ישראל לענין שאינו צריך להתקדש בו כאמור רק להנאת היצר ויזקוף הדמים על העכו"ם במלוה כי כן נאמר ונשא השעיר עליו את כל עונותם היינו עונות של איש

איש הם והיינו אחיות השוורים כנזכר על הכותי מה שיגיע להם מדין שבת מותר ויש מתירים יותר מזה אפי' לא יהא ברשות ביד העכו"ם זה הילך וכו' כללו של דבר כי בכל צד מצדדין אלו מותר לפי כי כן נעשה שותף ישראל עם הכותי דהיינו כי הכל צורכי הגוף ישראל שהוא כינוי אל הקדושה נעשה שותף עם הרשע זה הילך במאכל ומשתה וכיוצא מאחר כי כן נצטוינו לענג את השבת בכל האפשר לכן גם שמשתתף הילך בזה מותר :

וכאשר נלך לדרוש את ה' בדינים אלו ובזה ימצא קצת לימוד לענין תוספת נשמה שבאה בשבת לאיש הישראלי ולכן יהיה כך הדין מותר להשאיל ולהשכיר כלים לישמעאלי והנה להבין מהו ענין אלו הכלים ראוי לתת לב בכלים הנזכרים בפסח לצורך ההגעלה והם שלשה . כלי נחשת. כלי עץ. כלי אדמה. ושם נאמר כי הם שלשה מינים בבני אדם וכל אחד הוא מכוונה להם פעולתו כי הנה כלי נחשת היינו הרודף אחר העבירות צועק כל כלי נחשת וברזל כד"א נחש נחשת וכלי עץ היינו תורה עץ החיים היא ולא מצוה שנאמר פרי צדיק עץ חיים אם הן פירותיו של צדיק מצות ומעשים טובים ואין בו לחלוחית של מצוה כי יבש היה כעץ וכלי אדמה היינו הרודף אחר המותרות למלאת רסן בטנו כי אוהב האדמה היה ולא נמצא בו תועלת והנה ביום השבת הם ניחוחים כל הרשעים שבגיהנם כמשחז"ל ואיתא בזוהר פ' תרומה דף קל"ח וז"ל בכל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכל אינון מדורין דגיהנם סליקו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתייא ויומא אתקדש והוא אגין על כלא הנה מבואר מדברי המאמר כי בכל שבת לעת ערב מעבירים הדינים של גיהנם מן הרשעים ואמנם זה יהיה להם בחלק הנשמה אמנם לענין הדין השייך אל הגוף יאמר כי מותר להשאיל- ולהשכיר כלים של ישראל והם הגופים הנקראי' כלים לישמעאלים ואעפ"י שהוא עשה בהם מלאכה בשבת ומענים אותם מפני שאין אנו מצווים על שביתת כלים הגשמיים וזה אות הוא להורות את בני ישראל כי יש גופים שאין להם מנוחה ביום השבת כאמור ויש אומרים דכלים שעושין בהם מלאכה היינו מלאכת מים כגון מחרישה וכיוצא בה שהם מכלל כלי אדמה הנזכר שאין בו עבירה רק שהוא רודף אחרי המותרות אסור להשכיר לרשעים סטרא אחרא בערב שבת שהרי נמצא בו קצת קדושה וביום החמשי שהוא חול מותר בלבד שלא יטול שכר שבת אלא בהבלעה כגון שישכיר לו לחדש או לשבוע היינו מ"ש בזוהר פ' ויקהל מן הדינים הנעשים בגופים לשבוע ולשלשים יום ויש לשנה כמה בחינות של עונש . אמנם להשאיל לו בדרך השאלה מותר אפי' בערב שבת שהדוגמא לזה הוא כי אין נידונים ואין ניחוחים : אסור להשאיל שום כלי מאלו הגופים הנז' אף על פי שחטא ישראל הוא והשבת מגין עליו ואסור להשאיל שום כלי מן הגופים לכותים הסטרא אחרא הממונים להעניש בני האדם על מעשיהם כפי רשעתם כדאיתא בזוהר פ' בראשית כל אחד ממונה על מין עבירה אמנם בשבת אין עונש אפי' בערב שבת אם

הוא סמוך לחשיכה אין דנין הגוף בדין חיבוט הקבר מחז"ל והיינו כל שאין שהות להוציאו מפתח ביתו של המשאיל קודם חשיכה אז אין מענישין אותו מפני שהרואה אותו שמענישין אותו סבור שהישראל סטרא דקדושה צוה להוציאו לדון אותו ולכן אסור להעניש אותו כאמור : אסור להשאיל או להשכיר שישראל בהמתו הוא בחינת נפש הבהמית כנ"ל לרשעים סטרא אחרא אף על גב כי יש גופים שיכול לתת אותם להעניש אותם בשבת כמש"ה ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון וגו' מן הגופים אבל בהמתו שהוא בחינת הנפש הבהמית אסור שיעשה בה מלאכה בשבת הוא ענין העונש לפי שאדם מצווה על שביתת בהמתו בשבת כאמור כי אין מענישין אותה בשבת שהוא קדש לה' וגם השאילה או השכירה לעכו"ם סטרא אחרא בחול להעניש אותה של מעשיה והתנה עמו להחזירה אל הקדושה קודם השבת בשע' שקדש היום כמשפט כל הנפשות כי אז מסלקין מהם הדין והעונש כנ"ל ועיכבה סטרא אחרא בשבת אצלו עקב שמץ דבר נמצא בו אעפ"י שאינו מעניש אותה רק מעכבה אצלו ואין מניח אותה להכנס בג"ע יפקירנה בינו לבין עצמו קודם השבת או יאמר בהמתי זו קנויה לכותים כפי מעשיו כדי שינצל מאיסורא דאורייתא שאין מענשין בשבת ישראל בסטרא דקדושה שהשכיר שוורים הם חלק נפש הבהמית כאמור לעכו"ם כדי להעניש אותם על מעשיהם דהיינו לחרוש בהם כד"א על גבי חרשו חורשים וחרש בהם בשבת היה מעניש אותם יש מתירים אם התנה עמו וקבל עליו הרשע סטרא אחרא אחריות כל מידי דאונס היינו משחז"ל רשעים אין אור של גיהנם שולט בהם קל וחומר ממזבח הזהב שלא היה רק עובי דינר ולא שלט בו האור כמה שנים והביאור אצלי מה ראו חז"ל לעשות קל וחומר זה מן מזבח הזהב לא דבר רק הוא אמנם הנראה אצלי הוא לפי כי מזבח הזהב היו מקטרים עליו קטורת סמים ואמרו חז"ל מפני מה באה החלבנה שריחה רע עם הסמנים האחרים שריחם טוב היינו דוגמא לפושעי ישראל שריחן רע לפי מעשיהם והם מתערבים עם ישראל שמעשיהם נאים לרצון להם לפני ה' ולכן בא קל וחומר עצום מאד ומה מזבח הזהב כי היה עובי דינר כי היה מן הראוי לישרף מפני הקטורת הנמצא בו החלבנה ריח רע ממעשיהם של רשעים אשר כמה חיים עד הנה ולא זזו ממעשה הרע והקב"ה לא עביד ניסא לשקרי והיה ראוי לישרף ועכ"ז לא שלט בו האש קל וחומר על הרשעים כי הנה הם עתה נידונים על מעשיהם בגיהנם כי אין אור של גיהנם שולט בהם ולכן אם הכותי קבל עליו כל ענין אונס שיגיע לשוורים אלו הם נפשות הרשעים מותר להעניש אותם בדבר קל כפי ראות השגחת הקב"ה עליהם ויש אוסרים גם בזה דכיון שאין הכותי יכול למוכרה אם ירצה לעשות בהם נקמה לרצונו נקראת בהמת ישראל נפש קדושה היא ואסורה להעניש אותה בשבת וכן עיקר : אם ישראל סטרא דקדושה וישמעאל הם שותפים בבהמה זו נפש הבהמית כמו שאחז"ל

ועבד חפשי מאדוניו האדם הוא עבד ליצרו ועבד ליוצרו עשה רצון יוצרו מכעיס את יצרו ואם עשה רצון יצרו מכעיס את יוצרו ואמנם בשמה זו הנפש היתה עושה רצון שניהם של ישראל סטרא דקדושה רצון יוצרו ועשה רצון יצרו דהיינו פעמים צדיק פעמים רשע מותר לעשות בנפש זו מלאכה של עונג בשבת הכותי ע"י שיתנה עם העכו"ם סטרא אחרא בתחלה כשקנו אותה מלך מעשיה שיטול העכו"ם סטרא אחרא בשבת לשניים אותה וישראל בחול כל אחד מענים על הנוגע לו ואם לא התנו מתחלה ונותן רשות לעכו"ם אע"פ שהגנו אח"כ אסור ואם הלוה אותה בהלואה גמורה שיהא רשות בידו להוציאה מן הקדושה אם ירצה שלא ברשות ישראל סטרא דקדושה ויזקוף הדמים על העכו"ם מותר הייתי מ"ש בזוהר פ' משפטים. לעם נכרי לא ימשול למכרה דפעמים מתחייב בגלגול להכנס בגוף נכרי אז מותר להשתעבד בה בשבת גם לשניים אותה בשבת ובכן כל זה בלדדין האמורים אין להאריך בהם. ולכן אשרי כל ירא ה' יעשה באופן שלא יהיה מוצרך לאחת מכל אלה ואם חטא יעשה תשובה ויתכפר לו כי אין לך דבר עומד מפני התשובה כמשחז"ל :

ואמנם סוד הענין בדינים אלו אגלה אזנך בדרך קצרה כבוד אלהים הסתר דבר דע כי עיקר קדושת שבת שורה על אדם הגשמי תוספת נשמה מפני כי כן נעשה למעלה מפני כי כל עולם מתעלה וקונה קדושה נוספ' והיינו תוספ' נשמה לפי כי אלו הם העולים מתל מלת תל חרס' הכלים בלבד של עולם העשיה עולים וקוני' הקדושה שבעול' היצירה וכן כל עולם ועולם יעלם לעולם שלמעלה ממנו עד אין סוף ולכן יאמר מותר להשאיל ולהשכיר כלים לכותי בענין הגשמי כחמור ואף על פי שהעכו"ם עושה בהם מלאכה בשבת מפני שאין אנו מצווים על שביתת כלי והטעם מפני כי כן הוא למעלה ברוחני הכלים של הטומאות כלם עולים למעלה וקבלין דין מן דין תוספ' קדושה ולכן גם שנשאיל או נשכיר כלים גשמיים לעכו"ם הגשמי לא מפני כך יוכל להתאחז בכלים העליונים לפי שהם עולים למעלה ועוד אפשר לומר בכלים הם סוד מלכין קדמאין דמיתו והם הכלים שירדו בעולם העשיה ואף על גב כי בשבת יש להם ענין עלייה אמנם אינם נתקנים לגמרי עד לעתיד בזמן הגואל ומוכרח הוא כי יש כלים בעשיה למטה לעולם והנה מאלו הכלים הם נאחזים הסטרא אחרא והם חיים מהם ומתפרנסים עד זמן שמתקיים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ולפי דלא סגי בלאו הכי מותר להשאיל ולהשכיר כלים לכותי הגשמי ואע"פ שהוא עושה מלאכה בהם בשבת לפי כי אין אנו מצווים על שביתת כלים מפני כך כדי נתת אחיזה לישמעלים להתפרנס מהם בשבת ויהיה להם קיום בעולם עד בא יום פקודתם אמנם אסור להשאיל שום כלי לעכו"ם הגשמי בשבת ואפי' בערב שבת סמוך לחשכה כל שאין שהות להוציאו מפתח ביתו של המשאיל קודם כי עדיין לא קדש היום מפני שהרואה סבור שהישראל סטרא דקדושה לוהו להוציאו אל הקליפה ולא

כיא : אסור להשכיר או להשאיל ישראל סטרא דקדושה בהמתו לעכו"ם כדי שיעשה בה מלאכה בשבת והיינו בסוד אותה בהמה הרבוצה על אלף הרים כמשחז"ל ואיתא בזוהר פ' פנחס דף רי"ז וז"ל מצמיח חציר לבהמה אלין אינון שאין אלף ריבוא דמלאכין שליחן דאתבריאו ביומא תנינא דבראשית וכלהו אשא מלהטא אלין אינון חציר אמאי חציר בגין דצמחין בחציר דא בעלמא וכל יומא ויומא אתקצירו השתא ולבתר צמחין ומסדרין במלקדמין ועל דא כתיב מצמיח חציר לבהמה כד"א יודע צדיק נפש בהמתו ותנינן אלף טורין סלקין לה בכל יומא ויומא וכל טורא וטורא שתין ריבוא הוי והיא אכלה עכ"ל הנה מבואר כי בהמה זו היא בסוד עולם המלאכים ולכן אסור להשאיל או להשכיר איש הישראלי הגשמי בהמתו לישמעאלי כדי שיעשה בה מלאכה בשבת לפי כי כן נמי הוא למעלה בסוד הרוחני אותה בהמה הרבוצה על אלף הרים אין יכולת לסטרא אחרא להתאחז ממנה ביום השבת. אע"ג כי בעולם העשיה משאילים להם כלים כאמור לפי כי לא נצטוינו על שביתתם אבל בענין הבהמה נצטוה האדם על שביתת בהמתו בגשמי מפני כי כן נמי גם ברוחני מצווה על שביתת שלה כאמור ואם השאילה או השכירה הגשמי לכותי והתנה עמו להחזירה לו קודם השבת ועכבה אצלו מה יעשה יפקירנה בינו לבין עצמו כי כן נמי ימצא למעלה ענין הפקר באותה בהמה או יאמר בהמתי קנויה לכותי ובזה ינצל מאיסורא דאורייתא כי כן נמי למעלה מקנה בהמה הז' לכותי הם אותם אלף טורין דסלקין לה והיא אוכלת אותם כמש"ה מצמיח חציר לבהמה ובזה הם נהנים ממנה ואין בזה ענין איסור : ישראל שהשכיר שוורים לעכו"ם לחרוש בהם הנה בחינת שור היא בחינת דין כדאי' בזוהר פ' וירא דף קי"ג: וז"ל ר"ש הוה יתיב ולעי באורייתא והוה משתדל בהאי קרא ולקחו זקני העיר ההוא עגלת בקר וגו' א"ל ר' אלעזר האי למאי אצטריך בכה ר' שמעון ואמר ווי לעלמא דאתמשך בתר דא דהא מן ההוא יומא דהוה הויא בישא דאתפתה ביה אדם שליט על אדם ועל עלמא איהו קאים למסטי עלמא ועלמא לא יכיל לנפקא מעונשיה עד דייתי מלכא משיחא ויוקים קב"ה לדמיכי עפרא דכתיב בלע המות לנצח וכתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וכו' וקב"ה חייס על בנוי ובגיני כך קרבין על הא עגלא בגין לתקנא עמיה מה דאתנטיל הסיא נשמתא דבר נש מניה ולא ישתכח מקטרגא על קריבין בהאי עלמא ורזא עילאה תנינן הכא שור פרה עגל עגלה כלהו ברזא עילאה אשתכחו ובג"כ בדא מתקנין לי' קריבין עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי שור ופרה הם בחינת גבורה ולכן באים לתקן כי ימצא חלל באדמה כדי שלא יקטרג על הקרובים לעיר ולכן יאמר ישראל שהשכיר שוורים לישמעאלים לחרוש בהם וחרש בהם בשבת יש מתירים והדוגמא לזה למעלה הוא בחינת הגבורות כי מהם יונקים החיצונים בחול בסוד אלהים אחרים ולכן כשחורש בהם בשבת נמצא שמתעורר בחינת הדין ואנחנו מצווים שלא לעשות באופן שיתעורר בחינת דין ביום השבת שנאמר לא תבערו אש בכל מושבותיכם דהיינו למעלה כי שם מושב

הגשמות

רמז. דין נכרים המביאים כתבים בשבת ובו ו' סעיפים

[א] שולח אדם אגרת ביד נכרי ואפילו בערב שבת עם השיכה והוא שקצץ לו דמים ובלבד שלא יאמר לו

הנשמות של ישראל ביום השבת ולכן יש מתירים באופן זה אם קבל עליו העכו"ם האחריות מיתה וגזלה וגניבה ויוקרא וזולא כי כל זה הוא ענין אונסים ובזה נמי ימצא כי בחינת הדין אין לו כח להתגבר למעלה לינק ממקום עליון מן הקדושה ויש אוסרים דכיון שהעכו"ם השותפי אין יכול למכרה אם ירצה אם כן נקראת בהמת ישראל וכן נמי למעלה מאחר כי הסטרא אחרא אינו יכול לעשות כרצונו באותה בחינה שהוא נאחז מהנה נקראת של ישראל אלהים קדושים הוא ולכן אסור להשכיר השוורים לכותי: אם ישראל וכותי שותפים בבהמה בגשמי כי הנה מורה כי כן נמי ישראל וסטרא אחרא למעלה הם שותפין כבהמה הרבוצה על אלף הרים כנ"ל מותר לעשות בה מלאכה הישמעאל בשבת ולהיות לה הנאה ממנה להתאחז משם וזה על ידי שיתנה עם העכו"ם הסטרא אחרא בתחלה כשקנו אותה שיטול העכו"ם בשבת לפי כי העולמות עולים למעלה ונמצא כי יהיה לו הנאה מועטת וישראל הסטרא דקדושה יטול ביום חול כי אז השפע גדול שנמשך להם בשבת מועיל להם בכל ימות של חול כדאיתא בזוהר פ' ויקהל ואם לא התנו מתחלה אסור אפי' שהתנו אחר כך אמנם אם מלוה בהמה זו לעבודה בהלואה גמורה שיהיה נהנה כל צרכו לשעה קלה שיהיה רשות בידו להוציאה אם ירצה שלא ברשות ישראל יקח השפע שירצה שלא ברשות של הקדושה ויזקוף הדמים על הכותי ואחריו השוורים של בחינת הגבורה מותר וכל הענין :

[א] **מאחר** עלות ההסכמה כי מה שנתן הקב"ה התורה לישראל בשבת היינו כנגד שבת בראשי' כדאיתא בשבת פר"ע מ"ד ארץ יראה ושקטה אלא בתחלה יראה ולבסוף שקטה ולמה יראה כדר"ל אמר תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית אם מקבלים ישראל את התורה מוטב ואם לאו אני מחזיר אתכם לתהו ובהו והיינו מש"ה יום הששי ה"א יתירה היינו יום ששי דמתן תורה שהיה יום השבת וכבר נתבאר למעלה כי בא מכוון כדי לתקן עון אדם הראשון ומה גם לתקן איסור נוסף של חלול שבת שהיה ביד ישראל שנא' יצאו מן העם ללקוט ולא מצאו ולכן בא הצווי ביום השבת על מצות עשה ועל מצות לא תעשה כנ"ל מדברי הרב במז"ל לפי כי מתחלה נאמר ויקח ה' את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה ואמרו חז"ל אלו מצות עשה ומצו' לא תעשה לכן בא הצווי מכוון של מ"ע ועל מל"ת כדי לתקן חטאו ולפי שנאמר ויהיו שניהם ערומים ויעשה ה' לאדם ולאשתו כתנו' אור וילבישם בא הצווי ללבוש בגדים נאים בשבת. אדם חטא בענין האכילה בא הצווי לענג יום השבת באכילה. הוא חטא בתשמיש כמאחז"ל לא הוה קרא צריך למימר אלא ויהיו שניהם ערומים ויעש ה' לאדם כתנות עור ולמה הפסיק בפ' והנחש היה ערום להודיעך מאיזה חטא קפץ עליו אותו רשע מתוך שראה אותם עסוקים בדרך ארץ ולכן באה מצות עונה בשבת לתקן הדבר כאשר יתבאר כל דבר במקומו בע"ה כללו של דבר כל הדברים האלה צריך האדם להזהר בהם בכל כחו כדי שלא ימצא מקום העדר בעצמו. כדי שתשרה עליו קדושת שבת וירויח נשמה יתירה אשר נאבדה מאדם הראשון על עונו כדאיתא בזוהר בענין זיהרא עילאה שנאבדה ממנו כדלקמן ולכן ידע נאמנה האדם כי יום השבת אף ע"ג שהוא יום עונג ומנוחה כמש"ה וקראת לשבת עונג עכ"ז הוא יום דין והיינו כי יש אלהים שופטים בארץ לדעת מה יעשה האיש הישראלי אם עשה מעשה לשרות עליו קדושת היום וכמה מן הקדושה תשרה עליו ומה מחלקי הנשמה ניתוספת בו ואחריו אל המתים מי ראוי לצאת מגיהנם ומי ראוי לעלו' לגן עדן עליון וכל זה נתבאר בזוהר זה יצא ראשונה פ' תרומה דף קל"ו. וז"ל וכד אתקדש יומא במעלי שבתא כל אינון משריין דמלאכין קדישין די ממנן גו גנתא דלתתא כלהו סלקין לאינון נשמתין דשריין גו גנתא דלתתא ולאעלא לגבי ההוא רקיעא דקיימא על גנתא ומתמן אזדמנן רתיכין קדישין דסחרן כורסיה יקרא דמלכא וסלקין לון לכל אינון נשמתין בגנתא דלעילא וכו' ואי תימא הא גנתא די בארעא ביומא דשבתא יתבא בריקניי' בלא נשמתין דצדיקייא לאו הכי אלא נשמתין אזלין ונשמתין אתיין נשמתין סלקין ונשמתין נחתין וכו' כל נשמתין דמתלבשן ביומין דחול ועד לא עאלו לגו גנתא בשעתא דאלין נפקין אלין עאלין ואתר לא אשתאר בריקניא ברזא דלחם הפנים ביום הלקחו וכו' ובמעלי שבתא גלגולא דנשמתין איהו. אלין אזלין ואלין אתיין אלין סלקין ואלין נחתין וכו' הנה למדנו מדברי המאמר שלשה עיקרים זה יצא ראשונה כי ערב שבת הוא גלגולא דנשמתין וגם למדנו כי יש נשמות יוצאו' מגיהנם ונכנסים בגן עדן הארץ ויש נשמו' שעולים מגן עדן הארץ לגן עדן עליון וכל זה נעשה על פי הדין ודאי לדון מי הוא הראוי לכך ועוד ימצא דין אחר בענין הנשמו' היורדים מלמעלה לשרות על עמא קדישא איזה חלק ישרה על כל אחד כדאי' בזוהר פ' פנחס דף רמ"ב וז"ל אבל לכל חד מישר כפי דרגא דיליה אי איהו חסיד יהבין ליה נפש יתירה כפי דרגא דיליה וכו': הנה נתבאר מדברי המאמר כי התוספת נשמה הבאה אל איש הישראלי בערב שבת אין הכל בהשוואה אחת אלא כל אחד כפי זכותו ובכן ימצא בזה כי צריכים לדון לכל אחד מהו החלק הראוי לתת לו ולכן זה יהיה משפט כל אחד על ידי פיתקא וכתב והמנה בני מיני כתבים הם האחד יהיה על ענין אם חטא איזה עון אשר חטא המונע ממנו תוספת נשמה לגמרי או שנמצא העדר בעצמו ולא עשה ההכנה לקבל קדושה עליונה ועוד יכתב המלוה אשר נמצא בו לקבל תוספת נשמה ומהו החלק הראוי לו נמצא כי בזה הדין יהיה דוגמא למאחז"ל שלשה ספרים נפתחים

בראש

לו שילך בשבת ואם לא קצץ אי לא קביע בי דואר במת' אסור לשלוח אפילו מיום ראשון ואי קביע בי דואר במתא משלחין אפילו בערב שבת והוא שיהא שהות ביום כדי שיוכל להגיע לבית הסמוך לחומה : [ב] אם התנה עמו שיתן לו שכרו אעפ"י שלא פי' כמה יתן לו דינו כקוצץ דסמכא דעתיה דנכרי ובדידיה קא טרח אבל בסתם אף על פי שיש בדעתו שיתן לו שכר אסור דלא סמכא דעתיה ובדישראל קא טרח : [ג] אם שכרו לימים דבר קצוב בכל יום בהליכתו ובחזרתו אלא שאינו מקפיד עמו מתי ילך אם הוא בערב שבת אסור דכשיוצא בשבת נראה כאלו התנה עמו כך : [ד] אם הנכרי מוליך הכתב בחנם אפילו נתנה

בראש השנה אחד של צדיקים גמורים הזוכים לתוספ' נשמה ביותר עליונה ואחד של רשעים גמורי' שנא' בהם ימחו מספר חיים לפי שאין מקבלים קדושה ולא שום תוספת ואחד של בינונים שמקבלים תוספת נשמה כל אחד כפי הראוי לו וכן לענין גלגול הנשמות הוא דומה כדומה כמ"ש במאמר הנ"ל הא יומא גלגולא דנשמתין והם שלשה ספרים נמי אחד של צדיקים גמורים שעולים לג"ע העליון ונצררים שם כמש"ה והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך וספר אחד של רשעים שנדונים בגיהנם גם ביום השבת שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעת' לא תמות ואשם לא תכב' כדאי' בזוהר פ' תרומה וא' של בינונים שיוצאים והולכים לג"ע התחתון ובכן יובן דין זה של שילוח הכתבים כי הנה הכתבים של רשעי' הם ע"י שליח אחד הוא המלאך המכניס נשמת הרשע והגוף שלו בגיהנם לאחר שיצא הכרוז ואמר אעדו דיני דחייביא דהא אתקדש יומא ומלכא קדישא אתי וכו' כנ"ל אחר כך בא המלאך ומכניס אותם רשעים כדאי' בזוהר פ' תרומה דף קנ"א וז"ל כל אינון מחללי שבתו' וזמני בפרהסיא דינין שלקין מנייהו אבל נורא דגיהנם לא אשתכך מעלייהו לעלמין וכו' ומלאך די שמיה פלוני אזיל ואפיק להאי גופא דילהון ואעיל ליה לגיהנם לעיניהון דחייביא ותמן ליה דסלקא תולעין ונשמתא לית לה נייחא בנורא דגיהנם וכו' הנה מבואר מדברי שמאמר כי זה המלאך ממונה על זה וכן יש מלאך ממונה על כל עון ועון וכל אחד הפיתקא בידו מה שנגזר מן הדין דכתיב בגזרת עירין פתגמא וכן לענין הטובה כל אחד יש לו מלאך ממונה להביא לו חלק הראוי לו מן הנשמה כי כן אחז"ל אין מלאך אחד עושה שתי שליחיו' ולכן יאמר שולח אדם אגרת ביד כותי כי הדוגמא לזה הוא הגזר דין השלוח מלמעלה ביד מלאך רע בחינ' הכותי להעניש הרשע ביום השבת כאמור ואפילו מערב שבת עם חשיכה דאלו לענין הטובה הוא מלאך קדש יאמר לו המכיר תוספת נשמה כי יש לו כתב נמי כך אמרו חז"ל לשעבר היה אדם עושה מצוה והנביא כותבה ועכשיו שעושה מצוה הקב"ה כותבה ואליהו ומלך המשיח הם חותמים שנאמר אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו ואמנם אותם שהם מענין העדר בא הדוגמא להם שולח אדם אגרת ביד כותי ואפי' בערב שבת עם חשיכה והוא שקצץ לו דמים ובלבד שלא יאמר לו שילך בשבת כי כן אותו המלאך הוא ממונה על מחלל שבת אבל אין אומרים לו שיעשה הדבר בשבת כנ"ל ואם לא קצץ אי לא קבוע בידואר במתא הוא

הממונה על כל המוליכים כתבים ממקום למקום אסור לשלוח אפי' מיום ראשון ואי קבוע בידואר במתא כי כן הוא למעלה ממונ' קבוע על כלם כדאיתא בזוהר פרשת אמור דף צ"ט . וז"ל תרין סופרין קיימין תדיר קדם מלכא בשעתא דדינא שהדין כל שהדי קמי מלכא אינון נטלין מההוא פלקא דאשא חוורא וכתבי עליה בההוא אשא אוכמא וכדין מלכא אתמין דינא עד זמנא ידיעא דילמא בין כך יהדרון בתשובה. אי יהדרון פתקין נקרעין ואי לאו מלכא יתיב וכל אינון דבי זכותא קיימי קמיה כרוזא קם וכריז פלוני עבד כך מאן יוליף עליה זכות אי אית מאן דיוליף עליה זכו' יאות ואי לאו הא אתמסר לסנטירא וכו' הנה מבואר מדברי שמאמר כי יש ממונים על אותם שמוסרים הפתקין בידם ומקביל ליה הוא הבידו"אר הגשמי שהיא קבוע לשלוח הכתבים לכל אחד כאמור ולכן מותר לשלוח כתבים אפילו בערב שבת והוא שיהא שהות ביום כדי שיוכל להגיע לבית הסמוך לחומה . והדוגמא שיגיע השליח סמוך לחומת גן עדן הארץ להשלו' הנשמו' למעלה כדאיתא בזוהר פ' בלק דף קצ"ו : וז"ל תניא תלת שורין אית לגן עדן ובין כל חד וחד כמה רוחין ונשמתין מטיילין תמן ואתהנן מריחא דענוגין דצדיקיא דלגו אף על גב דלא זכו למיעל אבל ענוגא דרוחיהון דצדיקיא דלגו עין לא ראתה וגו' ולכן בא השיעור זה כדי שיוכל להגיע לבית הסמוך לחומה בגשמי וכדוגמא לו בענין הרוחני כאמור . [ב] אם התנה עמו שיתן לו שכרו אע"פ שלא פירש כמה יתן לו דינו כקוצץ דסמכא דעתיה דעכו"ם ובדידיה קא טרח כי כן נמי אפילו הטובה רעה לנשמה או לאדם היצר שמטעה אותו עולה ומשטין יורד ונוטל נשמתו או שולט בו בייסורין וכיוצא בדידיה קא טרח והיינו שכרו כי נפש רשע אוותה רע אבל בסתם אע"פי שיש בדעתו שיתן לו שכר אסור דלא סמכא דעתיה ובישראל קא טרח אבל אם פעם אחרת נתן לו ודאי סמכא דעתיה ומותר וכך הוא הדוגמא ברוחני כי בכל פעם יש לו הנאה ממה שעושה . [ג] אם שכרו לימים דבר קצוב בכל יום בהליכתו ובחזרתו אלא שאינו מקפיד עמו מתי ילך כי כן ברוחני היצר הוא עכו"ם השטן קבוע הוא לזמן קצוב עם האדם ואינו מקפיד עמו מתי ילך בסדרי עולם ומשטין ולא יודע באיזו שעה הוא עול' ובאיזה יום אם הוא בערב שבת אסור בענין הגשמי. לפי דכשיוצא בשבת נראה לעין כל כאלו התנ' עמו כך ונא' והייתם נקיים מה' ומישראל . [ד] אם העכו"ם מוליך הכתב בחנם אפי' נתנה לו בערב שבת מותר שסדרי העכו"ם מעצמו הוא עושה זה וכן הוא נמי ברוחני כי השטן הוא המוליך הגזרה והפתקין בחנם

פי

נתנת לו בערב שבת מותר שהרי הנכרי מאליו הוא עושה זה ואינו אלא להחזיק טובה לישראל מפני מה שקיבל ממנו וה"ל כאלו קצץ: [ה] אם הנכרי הולך מעצמו למקום אחר וישראל נותן לו אגרת מותר בכל גוונא: [ו] מי שיש לו שכיר עו"ג לשנה או יותר אסור לשלחו ע"ש באגרת:

מותר

כי נפשו אוותה ויעש כי רצונו להכרית גוים לא מעט אמנם פעמים מתהפך לטוב' עם האדם כנ"ל שלכן נאמר ואהבת את ה' בכל לבבך בשני יצריך והוא בהגה שהרי העכו"ם לעצמו הוא עושה זה ואינו אלא להחזיק טובה לישראל מפני מה שקיבל ממנה והוה ליה כאלו קצץ ולכן היו כמה שרים משרתים לחכמים הראשונים כגון רב יוסף וכיוצא בטובת הנאה. [ה] אם העכו"ם הולך מעצמו למקום אחר וישראל נותן לו אגרת מותר בכל ענין וכן הוא המדה ביצה"ר כי מעצמו הוא הולך לעשו' מנהגי: [ו] מי שיש לו שכיר עכו"ם לשנה דוגמא שלו היצר שקבוע באדם ואין זה השטן אסור לשלחו ע"ש באגרת וכן נמי היצר כי אין משתנה בזה אלא שליח אחר מוליך הכתב מעצמו כי אין מלאך אחד עושה שתי שליחות כו':

ועוד אפי מדבר בדינים אלו נגד עילאה ימלל שולח אדם אגר' ביד עכו"ם כי הנה בתחילת הבריאה קטרגה הירח ואמרה לפני הקב"ה אי אפשר לשני מלכי' להשתמש בכתר אחד על כן נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך שהם שני דברים רעים הבאים כאחד ראשונה שהולכ' מעוטה לעול' בסוד גלות וזאת שנית כי מתמעטת והולכת והנה למדנו כי הליכה זו הוא מדת העונש אמנם יש נמי שהולכת מעולם לעולם לטובה היינו מש"ה דודי ירד לגנו לזה העולם התחתון לערוגת הבושם ר"ל כדי ללקט מרגוע נגדו בה להתבשם לפי כי האשה צריכה להתבשם לפי שנבראת מן הבשר כמשחז"ל שנא' עצם מעצמי ובשר מבשרי ולכן צריך לרעו' בגנים של האומו' וללקוט משם שושנים להעלו' אותם עמה למעלה בסוד אור חוזר ולכן גם הדין שולח אדם אגרת ביד העכו"ם ואפילו בערב שבת עם חשיכה לפי כי כן נמי נמצא למעלה כי אדם דקדושה שולח המדה אתרוג' הנק' אגרת כנודע מן הזוהר ות' היטב בענין המגלה הנק' אגרת ע"ש וזה הוא ביד הכותי כדי להוציא משם ניצוצות מן אותם מלכין קדמאין דמיתו כי משם נתהוו סטרא אחרא והקליפות כנודע והוא שקצץ לו דמים כי הנה אדם דקדושה נותן שכר לעכו"ם על כן היינו התכלית שפועל נפש כדאי' בזוהר פ' בלק ובלבד שלא יאמר לו שילך בשבת לפי כי אין מדה זו יורדת בעולמו' בשבת ואם לא קצץ בענין הגשמי אי לא קביע בידוא' במת' אסור לשלוח אפי' מיום ראשון ואי קבוע בידוא' במתא משלחין אפי' ערב שבת והנה דוגמת הבידוא' הוא מטטרון כי על ידו הוא שילוח האגרת זו מעולם עליון שנא' כי עוף השמים וכו' ואיתא בתיקונים כי עוף השמים דא מטטרון כי שם יורדת המדה עליונה הנז' מלכות שמים ומתלבש' בתוכו בסוד כי שמי בקרבו והוא קבוע לעולם על ענין זה ולכן מותר לשלוח והוא שיהא שהות ביום כדי שיוכל להגיע לבית הסמוך לחומה והענין מש"ה כי טוב יום בחצריך

ונכסף' נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות בית ה' והנה שתי עולמות הנק' חצרות בסוד עשיה ויצירה ובית הוא נק' בבריאה והיינו בית הסמוך לחומה של עולם האצילו' שהיא בסוד הכלה כמשחז"ל שרוי בלא אשה שרוי בלא חומה שנאמר נקבה תסובב גבר:

אם התנה עמו שיתן לו שכרו אף ע"פ שלא פירש כמה יתן לו דינו כקוצץ וכן בענין הרוחני למעלה המוליך האגרת זו לעולמות ידוע הוא כי נותן לו שכרו אדם דקדושה הענין ולכן דינו כקוצץ דשמא דעתיה דישתאלי ובדידה קא טרח וכן נמי למעלה יודעים כי נותן להם מן השמאלי' די סיפוקם ומחייתם ושמא דעתיה ובדידיה קא טרח הכל בסתם אף על גב כי יש בדעתו שיתן לו שכר אסור דלא שמא דעתיה ובישראל קא טרח לפי כי סטרא אחרא הוא מלך זקן וכסיל לא שמא דעתיה ובישראל קא טרח ואסור: אם שכרו לזמן קצוב דבר קצוב בכל יום והדוגמא כי סטרא אחרא הוא מושכר מן האדם דקדוש' לימים ונותן לו דבר קצוב בשליחתו ובחזרתו מאותו התכלית הנמשך נכס מהשבות בשביל הכרמים כדאי' בזוהר פ' בלק אלא שאינו מקפיד עמו מתי ילך היינו מ"ש בזוהר פ' תרומה דף קנ"ו. וז"ל בשעתא דאיהי אתת בשלימתה' ובעאת לאתפרש' מסטרא אחרא לא אתת אלא כמאן דאזדמנת למחמי ביקרא דמלכא ולא יתיר והכי מכרזי דיזדמנון למחמי ביקרא דמלכא כד"א לאיגה ולאיגה בנות ציון במלך שלמה פוקו למחזי ביקרא דמלכא כדין סטרא אחרא לא יכלא גו למחמי ואתפרש מינה כיון דאתא כל אינון שמשתא עיילין לה לחופה בהדי מלכא בלחישו ברזא וכו' ולכן מאחר כי נתבאר מדברי המאמר כי בסוף אתפרש סטרא אחרא משם והולך לו לכן יהמ' שאינו מקפיד עמו מתי ילך אם הוא בערב שבת אסור דהשאלה בשבת והולך לו משם נראה כאלו התנה עמו כך בענין האגרת ולכן למעלה אף על גב כי סטרא אחרא בכל ערב שבת נדחה והולך לו ומתפרש מן הקדושה אינו מוליך עמו אגרת של הקדושה רק הוא עולה למענה להתייחד עם דודה כנודע: אם העכו"ם מוליך הכתב בחנם אפילו בערב שבת מותר שהרי הכותי מאליו הוא עושה זה וכן הענין ברוחני למעל' העכו"ם מוליך הכתב בחנם כי באשר סטרא דקדושה יורדת למטה כדי להכניע סטרא אחרא אין להם תועלת מהולכה זו כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ג: וז"ל תא חזי ביומא שתיתאה כד מטי זמנא דערב דנייג לגו ההוא נהורא דאשא ושקא נעיצא לאעלא לגו גוונין כדין ישראל מתתקנין לתתא ומסדרין סעודתין ומתקנין פתורין כל חד פתורים כדין חד שלהובא נפיק ובטש בההוא מדורא כיון דבטש ביה מתגלגלן ההוא שלהובא וההוא מדורא ועאלין בנוקבא דתהומא רבא ואתטמרן תמן וההוא שלהובא איהו מסטרא דימינא ובגין דהוא מסטרא דימינא אעבר להאי מדורא ואטיל

ואטיל

רמח. דין המפליג בספינה וההולך בשיירא ובו ד' סעיפים

[א] מותר להפליג בספינה אפילו בערב שבת אם הולך לדבר מצוה ופוסק עמו שישבו' ואם אחר כך לא ישבות אין בכך כלום אבל לדבר הרשות אין מפליגין בספינה פחות מג' ימים קודם השבת ואם הוא דרך מועט כמו מצור לצידון שאין ביניהם כי אם מהלך יום א' מותר להפליג בערב שבת בבקר מפני שאפשר

ואעיל ליה לנוקבא דתהומא רבא וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי השלהובא שהוא מסטרא דימינא יורד מלמעלה כדי להכניע סטרא אחרא ולהכניס אותה מדורה בתהומא רבה ובענין זה אין תועלת לסטרא אחרא אדרבא יש לה נזק כאמור ולכן הוא אומר אם הכותי מוליך הכתב בחנם היינו שמוליך זו השלהובא דאשא מסטרא דקדוש' מוליך אותה עמו בחנם כי אין להם שום תועלת בכך אפילו נתנה לו בערב שבת מותר לפי כי כן זה הדבר של המדורה והשלהובא נעשה בערב שבת כנזכר במאמר שהרי הכותי מאליו הוא עושה כן ואינו אלא להחזיק טובה לישראל מפני מה שקיבל ממנו והוה ליה כאילו קנה וכן נמי הוא למעלה בענין הרוחני כשמשמאלי סוד המדורה זו מאליו הוא עושה זה בכל ערב שבת כאמור ואינו אלא כדי להחזיק טובה לישראל בטרא דקדושה מפני מה שקבל ממנו התכלית נזון אותו ולהחיו' אותו כאמור והוה ליה כאילו קנה ונותן לו דבר קצוב: אם הכותי הולך מעצמו למקום אחר וישראל נותן לו אגרת מותר בכל גוונא היינו מש"ה וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו כי הנה עשו פנה מדעתו ורצונו ויצא מארץ ישראל והלך אל ארץ אחרת משלו הרצה שעיר שדה אדום מפני יעקב אחיו סטרא דקדושה וכן הוא המדה בכל ערב שבת סטרא אחרא הולך מרצונו ודעתו ונפנה מן המקום של הקדושה והולך לחוץ משום שנתנו' למטה מעול' העשיה שהוא מקום מדור של הקליפו' היינו הרשע שהולך מעצמו ולכן מידי לכתו מוליך עמו הכתב של סטרא דקדושה בסוד ההוא שלהובא דאשא כי ישראל עליון נותן לו אגרת זו מותר בכל גוונא: מי שיש לו שכיר עכו"ם לשנה או יותר אסור לשלחו ערב שבת באגרת וזה הענין יובן בסוד אדם דעשיה בדרך קצרה והענין כי הנה סטרא אחרא מתפשט בכל העולמות כדאיתא בהיכלות בראשית ובהיכלו' פקודי אמנם אין הכל בהשואה אחת בכל העולמו' אמנם לענין הנוגע בעולם העשיה הקליפה שם מעורבת עם הטרא דקדושה כאשר מפו' בתיקונים וכבר נתבאר הענין לעיל בדרוש של הלילי' באורך אמנם לענין הנוגע בזה היינו מי שיש לו שכיר עכו"ם לשנה או יותר כי כן סטרא דקדושה יש לכם רשע עמהם בשכר שנותנים לו שפע והוא לזמן קצוב כי הנה נאמר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ולכן אסור לשלחו ערב שבת אין זה בערך ההוא מדורה דאשא שמשלחים אותו מתוך למהנה רק זה נשאר לעולם שם עד זמן בהאמ' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ במהרה בימינו:

[א] מה מאד מתקו דברי הדין זה להועיל אל האדם בשבת לקנו' הקדושה בתוספת הנשמה בלי ספק

וזה ימצא לאדם על ידי כי יפשפש במעשיו מאחר כי השבת הוא דוגמא לשני דברים אם לענין עולם הבא אשר חז"ל הגידו שתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא ולכן בא נמי כמספר הזה בימים הם שבעת ימי בראשית ששה כנגד שתא אלפי שני דהוי עלמא והיום השביעי כנגד אלף השביעי שהוא עוה"ב כי חז"ל הגידו עולם הבא אין בו לא אכילה ושתיה וכו' אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם והם נהנים מזיו השכינה הרי כי יום השבת הוא דוגמא לעולם הבא ועוד הוא דוגמא לענין התשובה כך אחז"ל כאשר הרשע טוען לפני הקב"ה הניחוני ואלך ואעשה תשובה אומרים לו עולם שיצאת ממנו דומה לערב שבת ועולם זה דומה לשב' אם אין אדם מכין בערב שבת מה יאכל בשבת הנה בפירוש אמר כי השבת הוא דוגמא לענין התשובה ולכן בא הערב לתשובה בדין זה וכן הוא אומר מותר להפליג בספינה אפילו בע"ש אם הולך לדבר מצוה הוא הדבר מ"ש בזוהר פ' ויקהל דף קנ"ט. וז"ל יונה דנחת לספינה דא איהו נשמתא דבר נש דנחתא להאי עלמא למהוי בגופא דבר נש אמאי אתקרי יונה בגין דכיון דאשתתפת בגופא כדין איהי יונה בהאי עלמא כד"א לא תונו איש את עמיתו וכדין בר נש אזיל בהאי עלמא כספינה בגו ימא רבא דחשיבת לאתברא כד"א והאניה חשבה להשבר ובר נש כד איהו בהאי עלמא חטי ואשיב דאערק מקמיה מאריה ולא אשגח בהאי עלמא מיד וה' הטיל רוח סערה תקיפא דא איהי גזרת דינא דקיימא תדיר קמיה קב"ה ותבעת דינא דבר נש מקמיה ודא איהו דקא מטי לספינה ואדכר חובוי דבר נש לאתפסא ליה וכו'. הנה מבואר ענין הספינה כדוגמא בגוף האדם ומה נוגע לו בעודו בעולם הזה וכן איתא במדרש משל לשתי ספינו' שהיו פורשו' בים הגדול אחת נכנסת ללמן ואח' יוצאת מן הלמן זו שיוצאת היו הכל שמחים בה וזו הנכנסת ללמן לא היו שמחים בה היה שם פקח אח' אמר הילוף הדברים אני רואה וכו' וזש"ה ויום המות מיום הולדו ולכן יאמר מותר להפליג בספינה אפילו בערב שבת ר"ל כי כאשר יתבונן האדם ענין זה של הספינה מחז"ל אז יבין כי מעותד האדם אל הגלגול ולכן נמי יתן אל לבו לתקן מעשיו כדי להיו' מובטח שלא יטריח את קונו ולא יצטרך להתגלגל ועוד יחזור ויתבונן בענין הספינה זו של יונה כי בא הדוגמא לכל המאורעו' שמגיע לאדם בהיותו בעולם הזה כנז' שם במאמר באורך וכל אותו הצער שמגיע אל האדם הוא מפני שהוא נרדם בעולם הזה בירכתי הספינה ולא דעת ולא תבונה לעשו' תשובה מאחר שהוא חוטא איך יחשוב להמלט מן הדין ולכן שמענה ואתה דע לך מותר להפליג בספינה זו הגוף אפילו

שאפשר שיגיע שם קודם השבת ומקום שנהגו שלא להפליג בערב שבת כלל אפי' דרך מועט אין מפליגין: [ב] הא דאין מפליגין בספינה פחות מג' ימים קודם השבת הטעם משום עונג שבת שכל ג' ימים הראשוני' יש להם צער ובלבול ודוקא למפליגים במים המלוחים אבל בנהרות אין שום צער למפליגים בהם ולפי' מותר להפליג בהם אפי' בערב שבת והוא שלא יהא ידוע לנו שאין בעמקם עשרה טפחים אבל במקום שידוע לנו שמקרקע הספינה לקרקע הנהר פחות מי' טפחים אסור משום איסור תחומין: [ג] היכא דמותר להפליג מערב שבת אם נכנס בספינת מערב שבת וקנה בה שביתה אף על פי שמפלגת בשבת מותר והוא שלא יצא מהספינה מעת שקנה שביתה:

היוצאים

אפילו בערב שבת כי הוא דוגמא למה שאומרים לחוטא עולם שיצאת ממנו דומה לע"ש ולכן החי יתן אל לבו להפליג אם הולך לדבר מצוה ר"ל כי כאשר נתגלגל בעבור העדר חסרון המצות יתבונן דוגמ' ערב שבת כי צריך לתקן מאכל לשבת הם המצוו' ופוסק עם בעל הספינה שישבות בשבת ואחר כך אם לא ישבות אין בכך כלום והיינו כי יתן אל לבו לשבות ממעשיו אשר לא טוב עשה עד שהולך לבא לידי כך אבל אם מפליג לדבר הרשות ר"ל כי אין משגיח בענין זה לתקן מעשיו מפני כי הרשות בידו מכח הבחירה הנמסר ביד האדם כגון זה אין מפליגין בספינה זו שהגוף פחו' משלשה ימים קודם השבת דאילו למי שעושה תשובה יקרא שהולך לדבר מצוה אמנם זה שאינו משגיח על שלימות עצמו אין מפליגין פחו' משלשה ימים קודם השבת כי אין בו כח לתקן מעשיו מערב שבת זמן קרוב זה צריך הרחבה יתירה ג' ימים קודם והדוגמא בזה למי שהוא צריך להתגלגל שלש פעמים שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר ואם הוא דרך מועט כמו מצר לצידון שאין ביניהם כי אם מהלך יום אחד מותר להפליג בע"ש בבקר מפני שאפשר שיגיע שם קודם השבת היא הדבר מאמחז"ל מצאו כתוב בספר בן סירא אם יום תעזבני יומים אעזבך משל לשנים שנזדמנו לתוך פונדק אחד זה הפליג יום אחד לכאן וזה הפליג יום אחד לכאן צריך שני ימים לפגוע זה בזה וכך הוא הענין בזה שהפליג שלשה ימים שהלך בדרך רחוקה אמנם אם דרך יום הפליג אפשר להגיע בשבת ובזוהר פ' בהעלותך דף קנ"ב ז"ל או בדרך רחוקה דא איהו חד מעשרה דאינון נקודין באורייי' וכלהו אתיין לאחזאה מלה מאי בדרך רחוקה בגין דבר נש דאיהי מסאב גרמיה מסאבין ליה לעילא כיון דמסאבין ליה לעילא הא איהו בדרך רחוקה מסטרא אחר ואורחא דזרעא דישראל אחידן ביה הא בדרך רחוק' אחיד דאתרחק למקרב לגבן וכו' והיינו המפליג לדרך רחוקה מצד העון צריך שלשה ימים להגיע אבל אם הוא דרך יום כי קרוב הוא מגיע לשבת הוא דוגמא לתשובה כאמור ומקום שנהגו שלא להפליג בערב שבת כלל אפילו דרך מועט מנהג כשר הוא ואין מפליגין וגם במנהג זה ימצא כי יתעורר האדם לומר בלבו מהו כן אלא ודאי אות הוא לאדם שיעשה תשובה ממעשיו כי קרוב הוא ולכן אמרו שוב יום אחד לפני מיתתך כי קרוב אליך הדבר בפיך ובלבבך להתחרט ובזה מתוקן העון: [ב] הא דאין מפליגין בספינה פחו' משלשה ימים קודם השבת היינו הטעם משום עונג שבת שכן שלשה ימים הראשונים יש להם צער ובלבול והדוגמא לזה הוא מאמח"ל כל שלשה ימים נפשא טייסא על הגוף והולך ובא אל הבית וכיון שעברו עליו שלשה ימים וצורתו משתנית אז נפשו עליו תאבל ועוד אמרו חז"ל לאחר שלשה ימים כרסו נבקע ונהפך לו על פניו ואומר לו טול לך מה דיהבת כי עשית ימיך כחגים זש"ה וזרתי פרש על פניכם פרש חגיכם ולכן בא הדוגמא בגשמי כי שלשה ימים המפליג מצטער ומקיא ומתבלבל דעתו ודוקא למפליגים בימים המלוחים שהדוגמא לזה הוא מש"ה וה' הטיל רוח סערה על הים דא גזירת דינא כי הים הולך וסוער עליהם דתבעא דינא דבר נש כנזכר במאמר הנ"ל אבל בנהרות אין שום צער למפליגים בהם ולכן מותר להפליג בהם אפילו בע"ש והוא שלא יהא ידוע לנו שאין בעומקם עשרה טפחים והענין דוגמא הוא לענין הנ"ל כי כל ענין השבת מיוסד לתקן שבת בראשית ושבת נתינת התורה שחטאו במעשה העגל ועברו על עשרת הדברות כאשר יבא בענין התחומין בע"ה ולכן אמר והוא שלא ידוע לנו שאין בעמקם עשרה טפחים היינו עומק של המחשבה שנשתתפו במעשה העגל ועברו על עשרת הדברו' ששמעו בסיני מפי הגבורה ולכן בא זה השיעור בענין הנהרו' לפי שנאמר ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל לקחתי וכו' ואשליך את עפרם אל הנחל היורד מן ההר ולכן במקום שידוע לנו ר"ל לכל אחד מישראל המפשפש במעשיו ורוצה לעשו' תשובה אם נודע לו שמקרקע הספינה הוא הגוף כאמור יש לקרקע הנהר של העון פחו' מעשרה טפחים שנחסר ממנו אחד מן הדברות או שעבר אחד מהם אסור להפליג בשתי ממנו עד שיעשה תשובה משום איסור תחומין כדלקמן שהנה בתחלה היה שיעור מחנה ישראל שלשה פרסאות שנאמר ויחנו מבית הישימו' עד אבל השטים ואמר רבה בר בר חנה לדידי אתחזי לי והיה ג' פרסאות ובעבור מעשה העגל נאסר עשרה מילין ועתה תחום שבת שני מילין היינו אם כן משום איסור תחומין: [ג] היכא דמותר להפליג מערב שבת אם נכנס בספינה מערב שבת וקנה בה שביתה אף על פי שמפלגת בשבת מותר והדוגמא לזה יהיה ע"ד הנז' כי הנה האיש אשר נגע ה' בלבו לעשו' תשובה בקרוב היינו היכא דמותר להפליג מערב שבת והתבונן מה שאומרים לאדם עולם שיצאת ממנו דומה לערב שבת ועולם הזה דומה לשבת אם אין מבשל בערב שבת מה יאכל בשבת ולכן נתן אל לבו והפליג ונכנס בספינה היינו שהתבונן בגוף שלו הדומה לספינה כאמור ומשפשף בכל אחד מן האיברים מה חטא אם נכנס בספינה ר"ל בתיקון הספינה בדעתו הוא

[ד] היוצאים בשיירא במדבר והכל יודעים שהם צריכים לחלל שבת כי מפני הסכנה לא יוכלו לעכב במדבר בשבת לבדם ג' ימים קודם שבת אסורים לצאת וביום ראשון ובשני ובשלישי מותר לצאת ואם אחר כך יארע לו סכנה ויצטרך לחלל שבת מפני פיקוח נפש מותר ואין כאן חילול והעולה לארץ ישראל אם נזדמנה לו שיירא אפילו בערב שבת כיון דדבר מצוה הוא יכול לפרוש ופוסק עמהם לשבות ואם אחר שיהיו במדבר לא ירצו לשבות עמו יכול ללכת עמהם חוץ לתחום מפני פיקוח נפש ואם נכנס לעיר אחת בשבת מהלך את כולה ואפילו הניחוהו מחוץ לעיר ורוצה ליכנס לעיר מותר דכיון דלדבר מצוה נפק יש לו אלפים אמה לכל רוח:

אין

הוא גופו וקנה בביתה בענין החשובה בתוכה אף על פי שמפלגת בשבת כי אין ראוי לאדם להתוודות או לעשו' תיקון לעון שלו בשבת ובפרט כי העושה תשובה צריך להיו' לבו דואג בקרבו וזה אסור לעשו' בשבת רק להיות שמח אף ע"פ שמפלגת בשבת בדברים אלו דלא שני בלאו הכי נעשה תשובה מותר והוא שלא יצא מן הספינה מעת שקנה בביתה ועשה תשובה לא יצא ממנה ולא יפליג דעתו ממנה: [ד] היוצאים בשיירא במדבר וכו' גם בזה הדין בא הדוגמא לתשובה מה שאומרים לרשע עולם שיצאה ממנו דומה ליישוב ועולם זה הוא דומה למדבר אם אין אדם מוציא זוודין מן היישוב ומה יאכל במדבר ולכן יאמר היוצאים בשיירא במדבר הם דוגמא לאלו המתבוננים בסעיפה זו של היישוב והמדבר והכל יודעים שהם צריכים לחלל את השבת כלומר אם אין עושים תשובה הנה הם מעותדים לחלל את השבת לעתיד כדאיתא בזוהר פ' תרומה ה"ל כל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכלהו רקיעין אתעדו דיני דחייביא דאתקדש יומא ומלכא קדישא אתי וכו' וכל אינון מחללי שבתי וזמני בפרהסייא לא שכיך נורא מגופיהון והמלאך מכיא הגיף כמי ומכניסו לגהינם שנא' ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות מן הגוף ואשם לא תכבה מן הנפש ונמצא כי צריך לחלל השבת כי מפני הסכנה לא יוכלו להתעכב במדבר כי יענשו הגוף ביותר ולא יוכלו לעכב בשבת במדבר לבדם לכן שלש' ימים קודם שבת אסורים לצאת שהדוגמא הוא לאותם שלשה ימים של דין הקבר שכרסו נבקע אחר כך ונהפך על פניו ואומר טול לך מה דיהבת בי ולכן קודם שיחשוב בדעתו שלשה ימים אלו מה העונש שמגיע אל החוטא אחר כך מותר לצאת היינו מ"ש שלשה ימים קודם שבת אסור לצאת מפני כי לא נתן אל לבו לשוב בתשובה וביום ראשון ושני ושלישי מותר לצאת מאחר שיתבונן בהם מה מגיע לו מן העונש מהם ואם אחר כך יגיע לו סכנה ויצטרך לחלל שבת כאמור מפני פיקוח נפש מותר ואין בזה חילול כאמור והעולה לארץ ישראל אם נזדמנה לו שיירא אפילו בערב שבת כיון דדבר מצוה הוא יכול לפרש וסוד הענין הנה הוא מפורש בזוהר פרשת ויקהל דף רי"א. וז"ל רזא דרזין כד בעי קב"ה לאתתקנא בתיקוני ולאתקשטא בשבתא ובזמני ובחגי משדר ארבע אנפין דנשר וקיימין על היכלא דאקרי דרור והיינו צור דרור וכו' ואינון ארבע אנפין יהבין קלא ולית מאן דישמע ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואינון מתכנשין תמן ונטלי לון אלין ועאלין לון לגו ההוא עמודא דקיימא

באמצעיתא וכו' ואינון תרין אקרון מכון הר ציון ומקראיה מכון הר ציון דא איהו תיקונא דלעילא נקודה תתאה מתקשטא ואינון ומקראיה דהוות נקודה לאתקשטא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר איך הנשמות הם עולים מגן עדן הארץ למעלה והיינו מ"ש הדין והעולה לארץ ישראל היא הנקודה זו הנקראת ארץ ישראל כדאיתא בזוהר נפ' אשרך ארץ שמלכך בן חורין פ' לך לך תמלאנו דהיינו ארץ עילאה ארץ החיים והעולה מגן עדן הארץ למעלה באותה נקודה היא ארץ ישראל ונזדמנה לו שיירא הם סוד הנשמות המתכנסות שם כדי לעלות למעלה הנזכר במאמר כאמור אפילו בערב שבת כיון דדבר מצוה הוא שהנה הם עולים למעלה לאתתקנא ההיא נקודה ולאתקשטא כאמור ואין לך דבר מצוה גדול מזה לקשט הכלה ולכן יכול לפרש ופוסק עמהם לשבות ואם אחר שהיו במדבר כד"א מי זאת עולה מן המדבר ולכן אם לאחר שהיו במדבר לא רצו לשבות עמו יכול ללכת עמהם חוץ לתחום מפני פיקוח נפש ואם נכנס לעיר אחת היא המדה האחרונה הנקראת עיר כדאיתא בזוהר בפ' עיר קטנה דא כנסת ישראל אם בא לעיר אחת בשבת זו היא עיר אלהינו כדאיתא בזוהר מהלך את כולה היינו כי אותה הנפש העולה למעלה ונכנס לעיר זו האמור מהלך את כולה והיינו כד"א והתהלכתי בתוככם ואחז"ל אטייל עמכם בגן עדן הוא סוד השעשוע שמשתעשע הקב"ה עם נשמות הצדיקים ואפילו הניחוהו מחוץ לעיר אותה ארבע אנפין דנשר ורוצה להכנס לעיר בעיר אלהינו הר קדשו מותר כיון דלדבר מצוה נפק לקשט הכלה כאמור לכן יש לו להלך אלפים אמה כאמור וזה יספיק אשר בארתי ביתר: גם עתה אדברה וירוח לי בדינים הללו דוגמא להם למעל' וכך היה אומר מותר להפליג בספינה אפילו בערב שבת והנה ענין הספינה הוא כינוי לכנסת ישראל כדאיתא בזוהר פ' אחרי מות דף ע"ו ז"ל רבי שמעון פתח הנה מטתו שלשלמה גו' ועל דא כתיב זה הים גדול וגו' שם אניות יהלכון כד"א היתה כאניות סוחר וגו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כינוי ספינה הוא במדה האחרונה ולכן יאמר הדין מותר להפליג בספינה זו אפילו בערב שבת אם הולך לדבר מצוה גם בתיקונים דף מ"ה תיקון עשרי' וז"ל ספינה דיונה קרקפתא וכמה ממנן אית בהאי ספינה דמנהיגין לה ואינון אודנין עיינין חוטמא פומא שבע ממנן אינון וסלקין לשבעין לבון דהוו כספינה דיונה וכו' ולכן מבואר מזה מ"ש בדין מותר להפליג בספינה זו הצדיק עליון אפי' ערב שבת שהוא יום הששי המכונה אליו כי

הצדיק

הצדיק הוא שפי כנודע אם הולך לדבר מצוה לשמח חתן וכלה ופוסק עמו עם בעל הספינה בסוד ת"ת ישראל שישבו' ביום השבת ואחר כך אם לא שבת אלא הוא מהלך כד"א הולך אל דרום סובב אל צפון אין בכך כלום כי כל זה הוא לצורך כמו לענין הייחוד אבל לדבר הרשות דהיינו כמו ששנינו הוו זהירין ברשו' כי אין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן היינו כאשר דבר מלך שלטון הוא מלך עליון כדאיתא בזוהר בפסוק מלך במשפט יעמיד ארץ דא מ"ך עילאה לכן אין מפליגין בספינה זו פחות משלשה ימים קודם השבת כדי לקיים שלשה עדרי צאן רובצים עליה ואם הוא דרך מועט כמו מצור לצידון שאין ביניהם כי אם מהלך יום אחד מותר להפליג בערב שבת והענין כי הנה נאמר דרכיה דרכי נועם כדאית' בזוהר אלין אינון דרכים דכראן בה אבהן עילאין שנא' באר חפרוה שרים כרוה נדיבי עם ואלו הם הדרכים רבים הם ועליונים הם אמנם אם הוא דרך מועט כמ"ש הנותן בים דרך והוא מהלך יום אחד עד הצדיק מותר להפליג בערב שבת בבקר שנא' והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו מפני שאפשר שיגיע שם קודם השבת ומתייחד עמה ומקום שנהגו שלא להפליג בערב שבת כלל אפילו דרך מועט אין מפליגין : הא דאין מפליגין בספינה פחו' משלשה ימים קודם השבת הטעם הוא משום עונג שבת שכל שלשה ימים הראשונים יש להם צער ובלבול לפי כי סטרא אחרא נאחז בשלש מדות אחרונו' בסוד נה"י לפי שנאמר רגליה יורדו' מות ודוקא למפליגים בימים המלוחים בסוד ים סוף שיפא דכל דרגין שהמים שלה מלוחים מפני הדין הנמצא בהם אבל בנהרו' אין בהם צער שנא' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן זו הכלה ומש' יפרד והיה לארבע' ראשים הם ארבע אותיו' אדני כי אלו אינם מלוחי' אלא דין ממותק ואין בהם צער למפליגין בהם ולכן מפליגין בהם אפילו בערב שבת יום הששי סוד הצדיק והוא שלא יהא ידוע לנו שאין בעומקן עשרה טפחים אבל במקום שידוע לנו שמקרקע הספינה לקרקע הנהר פחות מעשרה טפחי' אסור משום איסור התחומין כדלקמן . היכא דמותר להפליג מערב שבת מן הטעמים הנז' אם נכנס האדם בספינה זו מערב שבת הוא ביום הששי מדת הצדיק וקנה בה שביתה והגאה אף על פי שמהלכת בשבת מותר והוא שלא יצא הצדיק מהספינה מעת שקנה שביתה ונתייחד עמה :

היוצאים בשיירא במדבר לפי שנאמר ציון מדבר הייתה ושיירא הולכת שם כדי לתקן הכלה ולהשלים אותה והכל יודעים שצריך לחלל שבת כדי להעלו' החלקי' שלה למעלה כדי לבנות אותה כי מפני הסכנה של סטרא אחרא לא ירגיש בענין ויהיה מעכב לא יוכלו להתעכב

ד

רמט. דינין השייכים לערב שבת : ובו ד' סעיפים

[א] אין הולכים בע"ש יותר מג' פרסאות כדי שיגיע לביתו בעוד היום גדול ויוכל לחכין צרכי סעודה לשבת

במדבר בשבת לבדה לכן שלשה ימים קודם שבת אסורים לצאת היינו בסוד הבריאה כי שם הם שלשה מדות שקננין תמן כדאיתא בתיקונים תלת ספירן מקננן בבריאה והיינו שלשה ימים קודם השבת בעולם האצילות אסורים לצאת אמנם ביום ראשון ושני ושלישי בסוד שלשה עדרי צאן רובצים עליה מותר לצאת ואם אחר כך יארע לו סכנה ממניעת סטרא אחרא ויצטרך לחלל שבת מפני פיקוח נפש כד"א ונשבע ה' בנפשו מותר ואין כאן חילול כלל. והעולה לארץ ישראל כמש"ה אשרך ארץ שמלכך בן חורין היא ארץ ישראל כדא' בני בכורי ישראל אם נזדמנה לו שיירא בסוד חלקים שלה העולים למעלה וזה הוא הגדלה אלא כמאמר חכמינו ז"ל אומרים לציון בניך מרחוק יבאו: אמרה מה איכפת לי ישמחו חתני כיון שאומרים לה בא המלך אז אמרה הא חדוה שלימתא שנא' גילי מאד בת ציון וגו' הנה מלכך יבא לך וגו' ולכן יאמר אם מצא שיירא כגון אלו אפי' בערב שבת כיון דדבר מצוה הוא לתקן הכלה כאמור יכול לפרש ופוסק עמהם לשבות ואחר כך כשהיו במדבר לא ירצו לשבות עמו יכול לצאת עמהם חוץ לתחום מפני פיקוח נפש כאמור ואם נכנס לעיר אחת בשבת בסוד העולמות מהלך את כולה כי כן נא' הליכות עולם לו ואפילו היתה חומה מחוץ לעיר הקדושה ורוצה להכנס בעיר זו שנא' בה עיר קטנה כדאיתא בזוהר מותר דכיון דלדבר מצוה נפק יש לו אלפים אמה לכל רוח להלך ואמנם גם לענין כאשר נרמוז דרך הקודש כי באו כדיניה של השבת דוגמא :

[א] **ענין** אזהרה אל האדם שיכין זוודין לדרכו שיהיה לו מה יאכל בשבת ובכן יהיה ג"כ תועלת ותיקון לענין הכולל שהוא אדם הראשון יחזרו עליו בית ישראל ולכן יאמר אין הולכים בערב שבת יותר משלשה פרסאות והוא דוגמא למאמרז"ל אל תרבה בהליכה כי נמצא מתייגע בחזרה דהיינו כי הרשע מרחיק עצמו מן התורה ומן הקב"ה כמו שאמר הכתוב ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו וכדאיתא בזוהר וכי סלקא דעתך כי הקב"ה שנאה נפשו לרשע והרי לעולם ימינו פשוטה לקבל שבים שנא' חי אני אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשובו מדרכיו וחיה אלא הרשע שנאה נפשו להקב"ה ולכן נאמר רחוק ה' מרשעים ולכן אמר אין הולכים בערב שבת יותר משלשה פרסאות והוא כי הנה נתבאר מחז"ל כי כך אומרים לרשע הטוען הניחוני ואעשה תשובה משיבים אותו דבר העולם שיצאת ממנו דומה לע"ש וזה העולם הוא דומה לשבת אם אין מבשל בע"ש מה יאכל בשבת ולכן יאמר מאחר דקים לן כי ערב שבת הוא דוגמא כדי לעשו' זוודין כדי לאכול יום השבת לעתיד ולכן אין הולכים בע"ש יותר משלשה פרסאות כענין הנמשל לא ירבה בהליכה להתרחק מדרך התשובה כי הנה אמר הכתוב

וזכור

לשבת בין שהולך לבית אחרים בין שהולך לביתו וה"מ כשהוא ביישוב במקום שיוכל להכין צרכי שבת אבל אם במקום שהוא שם א"א להכין צרכי שבת או שאינו מקום יישוב בטוח מותר לילך אפילו כמה פרסאות ואם שלח להודיעם שהוא הולך שם לשבת מותר לילך כמה פרסאות בכל גונא : [ב] אסור לקבוע בע"ש סעודה ומשתה שאינו רגיל בימי החול ואפי' הוא סעודת אירוסין מפני כבוד השבת שיכנס לשבת כשהוא תאב לאכול וכל היום בכלל האיסו' ולאכול ולשתות בלי קביעות סעוד' אפילו סעודה שרגיל בה בחול כל היום מותר להתחיל מן הדין אבל מצוה להמנע מלקבוע סעודה שנהוג בה בחול מט' שעות ומעלה . [ג] דרך אנשי מעשה להתענות בכל ע"ש: [ד] אם קבל עליו להתענות בערב שבת צריך להתענות עד צאת הכוכבים אם לא שפירש בשעת קבלת התענית עד שישלימו הצבור תפלתן ואם הוא ת"ח צריך להתענות עד צאת הכוכבים :

ישכים

וזכור את בוראך בימי בחורותך עד אשר לא יבאו ימי הרעה כי יאמר התשובה המעולה היינו בימי בחורותיך כאשר הוא עומד בכחו ובגבורתו ואין דבר מונע אותו מלחטא זולת יראת ה' והם שני זמנים ימי מיעוט רבים שנים וימי הרעה נמי שנים הם ואמנם התשובה המעולה הוא בשני זמנים ימי בחרותך ואח"כ יבאו שני זמנים אחרים הם ימי הרעה נמצא כי התשובה המעולה הם שני זמנים מוכנים לה ואחר כך ימי הרעה הם שני זמנים והנה פרסאות אלו הם דוגמא לאלו הזמנים על התשובה ולכן אמר כי אע"ג שידענו כי אדם שעשה תשובה בימי הבחרות מה טוב חלקו אמנם אם לא שת לבו גם לזאת לא יתאחר עד שיבאו ימי הרעה הם ימי הזקנה אלא אחר שני זמנים שהם ימי בחורותך שהכינוי להם יהיה שני פרסאו' תכף יחזור בו בזמן השלישי שהוא יום מהרעה היינו ג' פרסאות ולכן אין הולכים בגשמי בע"ש יותר מג' פרסאו' אות הוא לבית ישראל כדי שיגיע אל ביתו היינו קרבה בתימו לעולם ויוכל להכנס בביתו האמיתי המוכן לו בגן עדן בעוד היום גדול כי יהיה לו זמן לעסוק בתורה ובמצות ולא יכנס לשם מחוסר איברים ערטילאי מן הבגדים חלוקא דרבנן כדאיתא בזוהר ויוכל להכין צורכי סעודה של עתיד לצורך השבת אחרי מותו ומה גם לצורך השבת עולם התחיה ולזכו' לאותה סעודה שעתיד הקב"ה לעשו' לצדיקים כנ"ל מפסוק ביום הגמל את יצחק שיגמול חסד עם זרעו של יצחק בין שהולך לבית אחר בין שהולך לביתו הוא הדבר מחז"ל כל אדם יש לו שני חלקים חלק בגן עדן וחלק בגיהנם זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בגן עדן שנא' לכן בארצם משנה יירשו נמצא כי יש אדם הנמצא לו שני בתים בגן עדן אחד הבית שלו והבית השני אשר יזכה בו כאמור ולכן הוא אומר כדי שיגיע לביתו הנגלתי הרוחני בעוד היום גדול להכין צרכי סעודה לפי כי אורחא רחיקא לכן צריך זמן להכין לשבת בין שהולך לבית אחר היינו של חבירו שזכה בו בין שהולך לביתו העיקרי והני מילי כשהוא ביישוב שיוכל להכין צורכי שבת היינו כי ימצא בו ישוב הדעת והתעוררות רוחני לחשוב מחשבו' כדי להכין צורכי שבת לעתיד אבל אם מקום שהוא מתיישב בדעתו בו אי אפשר לו להכין צרכי שבת או שאינו מקום ישוב בטוח בו בעצמו מותר לילך כמה פרסאו' כך אמרו חז"ל מנין אי קרית לחברך ולא ענך שדי גודא אבתריה שנא' יען שהרתיך

ולא מסרה לא תטסרי עוד לכן מאחר כי לא דעת ולא תבונה ועודינו לא ישוב גם עד זקנה ושיבה לכן מותר לילך אפי' כמה פרסאו' כי הנה כמדומה שנסתם פתח התשובה בפניו ואם שלח להודיע שהוא הולך שם שהדוגמא לזה הוא כי הודיעם לבריו' מה מעשיו רעים והטאים ומודה ועוזב שהוא הולך למות לילך לבית עולמו שהוא שבת מותר לילך כמה פרסאו' מאחר שנתן אל לבו לשוב ומודיע מעשיו ודאי שישוב ולכן מותר לילך כמה פרסאות גם כי יזקין מאחר שקיים ענין סור מרע מוכן הוא לשוב בתשובה ולהלך בדרכי יושר : [ב] אסור לקבוע בערב שבת סעודה ומשתה שאינו רגיל בימי החול עוד אזר הדין להזהיר האדם בכל מעשיו כענין מאכל ומשתה שלא יאמר האדם הנה למדנו כי שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו אמר חטאים תרדף רעה חזרו ושאלו לנבואה חוטא מהו עונשו אמר הנפש החוטאת היא תמות שאלו לתורה חוטא מהו עונשו אמר יביא קרבן ויתכפר לו שאלו להקב"ה חוטא מהו עונשו אמר יעשה תשובה ויתכפר לו והכ"א והתודה אשר חטא עליה אם כן מעתה יאמר החוטא' הנה קיימתי דברי הקב"ה בושתי ונכלמתי ואמרתי דברי וידוי ומעתה אני אשב ואשמח אוכל ושותה לרצוני שהרי נתפשרתי עם קוני ועשיתי כאשר צוני ולכן יאמר העיקר בזה להיו' נזהר ממאכל ומשתה לפי כי אין לך דבר רע ומר יותר ממנו והוא הגורם הראשון לכל העונות אשר יעשה האדם לחטא כהנה שנא' ואכל ושבע ודשן ופנה אל אלהים אחרים אם כן המאכל ומשתה הוא בערך של עובד אלהים אחרים ולכן יאמר אסור לקבוע בערב שבת סעודה דהיינו הדוגמא לערב שבת של הזקנה שאומרי' אל החופה עולם שיצאת ממנו דומה לערב שבת ולכן מי שנתן אל לבו להיו' דומה לו העולם הזה ערב שבת כדי להכין צידה לדרכו אסור לו לקבוע סעודה מאכל ומשתה שאינו רגיל בימי החול ואפי' סעודת אירוסין מפני כבוד השבת שלעתיד שיכנס תאב לאכול בשבת וכל היום הוא בכלל האיסור אמנם לאכול ולשתות בלי קביעות סעודה אפילו סעודה שהוא רגיל בה בחול כל היום מותר להתחיל מן הדין לפי כי עיקר התשובה הוא ענין החרטה והוידוי כמ"ש הרב במז"ל שהוא עיקר מן התורה כנ' והתודו את עונם אבל מניעת המאכל אין זה מתחייב מן הדין של תורה אבל מצו' להמנע מלקבוע סעודה שנהוג בה בחול מתשעה שעות ולמעלה והדוגמא להיו' ממעט במאכל ומשתה העושה

תשובה

תשובה כי אז יכנע לבבו הערל ויהיה מוכן לעבודת בוראו אמנם דרך אנשי מעשה להתענו' בכל ערב שבת כי יהיה מוכן תמיד לפני בוראו: אם קבל עליו להתענו' בערב שבת צריך להתעני' עד צאת הכוכבים כי כן משפט תענית יחיד ומפני כבוד השבת שלא יהיה מתענה בו יפרש בשעת קבלת התעני' שמתענה עד שיתפלל ויגיע לביתו ואם הוא תענית חלום מכל שכן שאין להשלים רק עד שיגמרו הציבור תפילתן כי אין זה התעני' רק הכנעה ויראת ה' כמש"ה והאלהים עשה שיראו מלפניו זה חלום רע והאבר מתענה ונכנע ומתוד' מספיק גם שלא ישלים עד צאת הכוכבים:

ובאשר נחזור לענין ראשון לפרש הדינים אלו לענין הנוגע למעלה כך הוא אומר אין הולכים בערב שבת יותר משלשה פרסאו' כי מאחר שהלבנה נגזר עליה ענין השליכה והטלטול ממקום למקום כמ"ש לכי ומעטי את עצמך לכן מוכרח הוא לקיים הגזרה אבל נגזר עליה ללכת מטולטלת עד עולם התחתון אמנם זה יהיה בכל ימות החול אמנם בערב שבת שכבר התחיל להתגלו' קדושת היום של שבת ומה גם קדושה של ערב שבת שנא' בו ביום הששי דהיינו צדיק וצדק בדרגא חדא לפי כי יסוד הוא ששי ונגוה אליו אות ה' כי בלתי היא ולכן ערב שבת אינה מהלכת מדה זו יותר מג' פרסאות כי יהיה הרמז בסוד שלשה עולמו' וכדאיתא בתיקונים ה' תתאה מקננא באופן בעשיה ולפי שנא' דודי ירד לגנו היינו העולם הזה לרעו' בגנים של הקליפות ללקוט שושנים מהם לא יהיה זה עתה ביום הששי כאמור כדי שיגיע לביתו בעולם האצילו' בעוד היום גדול הוא מדת הת"ת שנקרא גדול שנא' כי אני ידעתי כי גדול ה' ויוכל להכין צרכי סעודה לשבת כתקן בסוד אכלו רעים בין שהולך לבית אחר בסוד הבריאה שנקרא בית ה' בין שהולך לביתו בעולם האצילו'. והני מילי כשהוא ביישוב במקום הקדושה במקום שיוכל להכין צורכי שבת אך אם לא נמצא שם דבר המצטרך כד"א אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי הו שאינו מקום ישוב בעוה מן הקליפו' מותר לילך אפילו כמה פרסאות ופנה למעלה להכין צרכי השבת ואם שלח להודיעם בביתו שהוא הולך שם בשבת מותר לילך כמה פרסאו' בכל גוונא: אסור לקבוע בערב שבת סעודה ומשתה שאינו רגיל בימי החול לפי שנא' אכלו רעים שתו ושכרו דודים לכן צריך לפרש הענין כי זה יהיה בשאר הימים גם ביום הששי אמנם לא יותר מזה לפי כי אכילה ושתיה זו הנאמר בזה הפסוק הוא יהיה לעתים ידועים בזמן התפלה בשלש הזמנים של התפלה אמנם יותר מזה אסור לקבוע בדרך קבע תמיד בערב שבת סעודה ומשתה שאינו רגיל בו בימי החול הילכך נענשו אותה משפחה שהיו קובעים סעודה בערב שבת ונעקרה כל המשפחה ואפילו היא סעודת אירוסין מפני כבוד השבת

רג. הכנת הסעודות לשבת: ובו ב' סעיפים:

[א] ישכים בבקר ביום ששי להכין צרכי שבת ואפי' יש לו כמה עבדים לשמשו ישתדל להכין בעצמו שום

כדי שיכנס לשבת כשהוא תאב לאכול ובזה יהיה גורם כך למעלה להיות שם אכילה לתיאבון בבחינת אוכל נפש כד"א צדיק אוכל לשבע נפשו כדאי' בזוהר וכל היום בכלל האיסור אמנם לאכול ולשתות בלא קביעות סעודה אפילו סעודה שהוא רגיל בה בחול כל היום מותר להתחיל מן הדין לפי כי כן נמי נמצא אכילה ושתיה רוחני' למעלה כמש"ה אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי לכן אכלו רעים לתתא אבל מצוה להמנע מלקבוע סעודה שנוהג בה בחול מתשעה שעות ולמעלה אבל מצוה לטעום מן התבשיל שבשל לשבת לקיים טועמיה חיים זכו ובזה הוא גורם כך למעלה כי הצדיק טועם טעם בתולה: [ג] דרך אנשי מעשה להתענו' בכל ערב שבת מי שהוא אסטניס אבל המצטער מן התעני' ואינו יכול להתענג במאכל ליל שבת לעון יחשב לו אותו התענית שעשה: כך אמרו חכמינו ז"ל בבראשי' רבה ויהי האדם לנפש חיה אמר הקדוש ברוך הוא לאדם הנפש שנתתי בך אל תשנק אותה החייה אותה: [ד] אם קבל עליו להתענו' בערב שבת על איזה צורך לתקן את נפשו וצריך להתענו' עד צאת הכוכבים וזה אי אפשר להשלים מפני כבוד השבת כי הוא סעודת מצוה לכן מפרש בשעת קבל' התעני' עד שיצאו הצבור מן התפלה: ואם היה תעני' חלום יתבאר במקומו מה מועיל התעני' לבטלו ומכל שכן קדושת שבת ומה שמתענין תענית חלום בשבת היינו לתועלת אחר גדול שקורעין לו גזר דין של שבעים שנה ולא ראי זה כראי זה ולכן אחר התפלה אל יצור אוכל מיד לקיים עונג שבת ויועיל לו יותר:

[א] **אמת** כדבר אשר חז"ל הגידו כי זריזין מקדימין למצות שנאמר וישכם אברהם בבקר ולכן ראוי לאיש הישראלי להשכים בבקר ביום ששי להכין צרכי שבת אמנם עוד ראוי להתבונן האדם במעשיו לעשות תיקון גדול בכלל ובפרט במעשה זה כי לענין הכלל יתן אל לבו במה שנתבאר למעלה כי כל הדברים הנעשים בשבת הם לצורך תיקון חטא אדם הראשון וחטא של ישראל לפי כי ישראל אע"ג כי כשעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן ונתקן העון של אדם הראשון אחר כך חזרו להיות כבראשונה ע"י המעשה בלתי טהור כי עשו להם עגל מסכה ולכן עתה בכל ענין מעשה אשר יעשה האיש הישראלי צריך לכוין בו לתקן מה שעברו ישראל על ענין נעשה ונשמע ולכן כאשר ישכים האדם בבקר ביום ששי להכין צרכי שבת צריך לכוין בבריאת האדם כי בתחלה יציר בבקר יום ששי בשעה ראשונה נצבר עפרו וכו' כמ"ש חז"ל בב"ר וכן בכלל הדבר הזה יזכור מעשה ישראל ביום הששי שהיו באותה קדושה וטהרה וכיבוס בגדיה ובתענית לקבל התורה ואעפ"כ ויען כל העם קול אחד ויאמרו נעשה ונשמע ובכן יהיה זה תיקון לעון הכללי שזה היה סיבה אל החרבן והגלות כמ"ש חז"ל

נאמר

נאמר כאן קרבו פקודות העיר ושם נאמר בעגל וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם הא למדת שהחרבן והגלות היה בשביל העגל וחרבן שני נמשך ממנו כאשר יצא במקומו ולכן בהשכמה זו אשר משכים האדם להכין לצרכי סעודת שבת הוא יהיה זכרון למעשה קבלת התורה בשבת כי משה בהשכמה עלה ובהשכמה ירד גם יהא מכוון לענין הפרש להיות כל איש סורר ומתגבר על יצרו כי החטיא אותו ועוד יעיר בבקר בבקר להרוג אותו כמ"ש חז"ל יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום שנא' צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ולולא שהקב"ה עוזר אותו לא היה יכול לו שנאמר ה' לא יעזבנו בידו ויתבונן אשר חז"ל הגידו בא להורגך השכם להורגו ולכן ישכים בבקר ביום ששי על כל הסיבות אלו להכין צרכיו ועל ידי כך יהי יתן אל לבו להכין צרכי שבת העיקרי ליירש מקומו בגן עדן ולעולם שכולו שבת ולכן אפילו שיש לו כמה עבדים לשמשו ישתדל להכין בעצמו שום דבר כי על זה וכיוצא בזה אמרו אם אין אני לי מי לי כי אי אפשר לתקן העון על ידי הזולת אלא מי שעוות אותו ועל זה אמר החכם בשטחיות דבריו מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני ולכן ישתדל להכין האדם בעצמו שום דבר לצרכי שבת לתקן ענין המעשה על העבר ועל ההווה על הכלל ועל הפרט דהא רב חסדא היה מחתך הירק דק דק ואף על גב דאמר רב חסדא לא בעניותי אכלית ירקא ולא בעתירותי אכלית ירקא באתרא דליעול בשרא וכו' הרי אפשר כי הוא לא היה אוכל אותם וזה היה להנהגי ביתו וכבר ביארתי מאמר זה בשני פירושים ולכן יתבונן כי הא דרבה ורב יוסף היו בוקעין עצים ורבי זירא היה מדליק האש ורב נחמן היה מתקן הבית ומכניס הכלים הצריכים ומפנה הכלים של חול ולולא כי יגורתי פן יאמרו לי הלא ממשל משלים הוא נתתי טעם למה אחד מהשלמים אלו יאחז צדיק דרכו ולא למדו זה מזה כי לא בהזדמן היו עושים הראשונים מעשיהם אמנם מהם ילמד כל אדם ולא ימלא טענה לומר אפגום כבודי בזה כי זהו כבודו לכבד את השבת ולכן נאמר כי מכבדי אכבד הקב"ה בעצמו מכבד אותו בגן עדן ולעתיד בזמן התחיה ולעולם הבא כדאיתא בתיקונים בר נש עביד נחת רוח ליוצרו לשעה והקב"ה גומל עמו בלי קצבה לעולם :

ולענין דידן הפונה למעלה יש בזה נמי דבר ה' כי כאשר האדם משכים לעשות רצון קונו על ידי אותו מעשה נעשה תיקון גדול למעלה כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף רי"ח וז"ל כד סלקא נשמתא בההוא פתחא

שום דבר לצרכי שבת כדי לכבדו כי רב חסדא היה מהתך הירק דק דק ורבה ורב יוסף היו מבקעים העצים ורבי זירא היה מדליק האש ורב נחמן היה מתקן הבית ומכנים כלים הצריכים לשבת ומפנ' כלי החול ומהם ילמוד כל אדם ולא יאמר לא אפגום כבודי כי זה הוא כבודו שמכבד השבת : [ג] ירבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכלתו :

רנא. שלא לעשות מלאכה בערב שבת מן המנחה ולמעלה. ובו ב סעיפים

[א] העושה מלאכה בערב שבת מן המנחה ולמעלה אינו

דרקיעא לעילא אזדמנן לה לבושין אחרנין דאינון מרעותא ורוחא דלבא באורייתא כד סלקא מתעטרא מאן דמתעטרא ואשתאר חולקיה להוא בר נש עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי האדם בתורה ובמצוה מעטר. בשם להקב"ה וכדאיתא פרשת עקב בפ' כי מכבדי אכבד ולכן ישכים האדם בבקר ביום ששי להכין צרכי שבת ובזה מקיים מש"ה הולך תמים ופועל צדק כדאי' בזוהר פרשת אמור דף צ"א וז"ל מאן פועל צדק אלא אלין אינון דמתקנין למטרוניתא בשביעאה בלבושהא בעטרהא כל חד פועל צדק אקרי ולכן אפילו יש לו כמה עבדים ומשרתים ישתדל להכין בעצמו צורך השבת ויכוין למ"ש בזוהר פרשת בראשית דף מ"ז. וז"ל יום השתי מאי שנא בכולהו יומי לא אתמר בהו ה' אלא הכא כד אשתכלל גופא אתחברת נוקבא בדכורא בחיבורא חד ה' בששי למהוי כלא חד וכו' והנה מבואר מדברי המאמר החיבור העלמי הנמצא אל הנקבה עם הזכר עד מקום כי אפילו בענין הכתיבה הם מחוברים הא עם השי וכן לענין הדבור הם מחוברים כדאיתא בזוהר פרשת וארא דף כ"ו. וז"ל באל שדי אתחזינא להו מגו אספקלריא דלא נהר' וכו' ואי תימא דאשתמשו בנוקבא לחוד ה"ח דלא אתפרשן לעלמין הה"ד וגם הקימותי את בריתי אתם אתחבר עמהם. מקב"ה אית ליה לבר נש למילף דהא היינו קאמר דלא פריש לון דכתיב באל שדי וגם הקימותי את בריתי אתם בגין לקיימא ביחודא חד וכו' הנה מבואר מדברי המאמר שבא ללמד על הדיבור נמי שהאדם זוכר מפיו המדות עליונו' יהיה זהיר להזכיר השני מדות זכר ונקבה ולא יהיה גורם פירוד ביניהם חלילה והנה למדנו בענין הכתיבה מלת השי הא דבוקה בששי ובדיבור מב"ה וגם הקימותי את בריתי אתם ולכן יהיה זהיר האדם גם בענין המעשה אז כאשר ישכים ביום הששי להכין צרכי שבת יהיה מתכוין לחבר הנקבה ביום הששי כאמור נמצא כי יהיה שלם במחשבה בדיבור במעשה ולכן יזכה לחיו' מעשה זה גורם לו השלימו' בשלשה זמנים הווה ועתיד ולזמן התחיה כאשר נתבאר בחלק הקודם הוא קנות השלימות בכל חלקי נשמתו כדלקמן :

[א] **מפני** שנאסרו המלאכו' בשבת ע"ל מלאכות של חול יען כי מעיקרא הב"ה עשה מלאכת שמים וארץ וכל הנבראים והכל עשה כדי שישראל יעמדו על הר סיני ויקבלו את התורה ויקיימו מלאכה זו של התורה והמצות כי מלאכה היא כמו שאז"ל והם קלקלו במעש' כשעשו מעשה בלתי שהוד ועוד וישתחוו לו ויזבחו

לו

אינו רואה סימן ברכה יש מפרשים מנחה גדולה ויש מפרשים מנחה קטנה: [ב] לתקן בגדיו וכליו לצורך שבת מותר כל היום והוא הדין למי שכותב ספרים לעצמו דרך לימודו:

רנב. מלאכות המותרין והאסורין להתחיל בע"ש כדי שיהיו נגמרין בשבת: ובו ז' סעיפים

[א] מותר להתחיל במלאכ' בערב שבת סמוך לחשיכה אף על פי שאינו יכול לגומרה מבעוד יום והיא נגמרת מאליה

לו ולכן בא ענין המשכן לתקן זו המלאכה ולכן נאסרו מלאכו' של חול בשבת זולת מלאכת שמים להעמיד מלאכת שמים וארץ על התורה ולפי כי ענין הקלקול של אדם הראשון היה בזמן עשר שעות וקלקול ישראל היה אחר חצו' כנאמר וירא העם כי בושש משה כי באו שש שעות ביום ולא בא מן ההר לכן העושה מלאכה של חול בערב שבת מן המנחה ולמעלה אינו רואה סימן ברכה לעולם ולפי כן יש מפרשים שהוא מנחה גדולה ויש מפרשים מנחה קטנה והאמת מאחר כי חז"ל אמרו סתם העושה מלאכה מן המנחה למעלה ראוי להחמיר בזה ואמנם נמצא טוב טעם לשני הסברו' האמור כי לדברי האומר מנחה גדולה היינו לפי כי העיקר שראוי לנו הוא לתקן העון שעשו ישראל וזה היה בזמן מנחה גדולה כאשר מתבאר מן הזוהר לקמן ואמנם לדברי האומר מנחה קטנה יהיה הטעם מפני כי התיקון הוא על עון ראשון של אדם הראשון כי אז היה זמן מנחה קטנה אמנם עון ישראל כבר נתקן על ידי מעשה המשכן נמצא כי שתי הסברות צדקו יחדיו וראוי להחמיר מזמן מנחה גדולה ומה גם כי יש טעם בדבר לענין היחוד כי מאחר שכל ענין השבת יש בו התעוררו' לאיש הישראלי להרהר מה מעשיו בכל השבוע ולעשו' מהם תשובה כי כן שבעת ימי השבוע הם דוגמא לזמן חיי האדם הנה זה דברי הפסוק ימי שנותינו בהם שבעים שנה מהו ימי ומהו מלת בהם י"ל כי הימים של בראשית שהם ימי שנותינו לפי כי מאותו שעה ארך הקב"ה חיים של כל האדם כמאחז"ל בפ' אם חדולים ימיו ולכן בהם כלולים שבעים שנה במספר הימים ולכן ביום השבת כי הולך האדם אל בית עולמו ואין שם מלאכה זולת שהוא דוגמ' לעה"ב כי כל יום הוא עולה מספר י' לכן נמצא כי יום השבת דוגמ' לי' של ע' ולכן אין בו מלאכה רק מלאכ' שמים ולכן ראוי כי מיום הששי שהם עבר שנים של ששים שנה יתקן מעשיו יעיר בשחר בשחר לקנות צרכי שבת כדכתיב לידה גדרכו וישוב אל ה' וירחמהו ולכן אסור לעשו' מלאכה מן המנחה ולמעלה להעיר לבו לשוב אל ה' ממלאכה של חול בשעה לפי רוב השנים ולכן אם מונע עצמו מזמן מנחה גדולה מה טוב חלקו ולכן לא נאסר מלאכה שהוא לצורך עצמו בהדוגמא כדי לתקן מעשיו כי הם הגורמים לו שלא יהיה ערום בלא לבוש כמשפט הרשע שהוא ערטילאי אבל ישתדל להיות לו בגדים טובים שהם חלוקא דרבנן כדאיתא בזוהר ויחי דף רכ"ב. וז"ל תניא אמר רבי יוסי בשעתא דיומוי דבר נש אתפקדן קמיה מלכא אית זכאה דאתפקדו יומוי ורחיקין מקמיה מלכא ואית זכאה דמתפקדן וקריבין למלכא ושם נאמר דף

רכ"ד וז"ל תאנא זכאין אינון צדיקיא דיומיהון זכאין ואשתארו לעלמ' דאתי וכד נפקין מהאי עלמא כלהו ואתעבידו לבושי יקר לאתלבש' ביה נשמתא ובההוא לבושא זכאן לאתענג' מענוגא לעלמא דאתי ובההוא לבושא זמינין לאחיא ולמיקם וכל אינון דאית להו לבושא יקומון הס"ד ויתיצבו כמו לבוש וגו' הנה מבואר מדברי המאמר כי על ידי מעשה האדם זוכה לאות' לבושים לעלמא דאתי ולכן בא הדוגמא בזה להתיר לאדם לתקן בגדיו וכליו לצורך השבת והוא דוגמא לבגדים שהם חלוקא דרבנן ללבוש אותם בגן עדן לעולם שכלו שבת ולכן מותר לתקן אותם כל היום והוא הדין למי שכותב ספרים לעצמו דרך לימודו כי מותר לו לכתוב כי זה הוא מלאכת שמים:

ולפי כי ענין המלאכה של חול נעשה על ידי מטטרון בסוד היצירה שהם חולין דעשיה כדאיתא בזוהר לכן העושה מלאכה בערב שבת שהוא דוגמא לצדיק עליון כנ"ל מאמר הזוהר שהצדיק הוא יום ששי ולכן אינו רואה סימן ברכה לפי כי חז"ל הגידו שרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה שנאמר להניח ברכה אל ביתך ונא' זכר ונקב' בראם ויברך אותם וביום הששי צריך לחבר ולייחד האשה עליונה עם הצדיק שלכן נאמר הששי בתוספת ה' כדי לחבר השכינה בבעלה כנ"ל ולכן העושה מלאכה מן המנחה ולמעלה שהוא זמן התחלת של הייחוד עליון אינו רואה סימן ברכה הנמשך לאדם מן השם יראת ה' ולפי כי יש מפרשים מנחה גדולה ויש מפרשים מנחה קטנה ראוי להחמיר מזמן מנחה גדולה ויש סמך לדבר שנא' שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל ואמנם לתקן האדם בגדיו וכליו לצורך שבת מותר כל היום דהכי נמי נמצא מתקן הבגדי' והכלים של מעלה הם אשר אחז"ל היא הכלים' לו בגדים וכלים והוא נתן לה בגדים וכלים ולפי כי כל הבגדים נפל בהם העדר מזמן של' בלע אמרהו בזע פורפירא דיליה לכן ראוי לתקן הבגדים וכמו שאז"ל בפסוק מעדה בגד ביום קרה יום שנזדווג נבוכדנאצר הרשע לישראל העדה מהם שני לבושי' בגדי כהונה ובגדי מלכות לכן טוב לכוין בזה בשעה' שהאדם מתקן בגדיו כדי להיו' מכנף ירחי ה' והוספי שמו הוא התיקון בחשב האפוד כדאיתא בזוהר וביותר יהיה. מכלל פועל לדק כדהי' פ' אמור הוא למעלה אלין אינון דמתקנין למטרוניתא מגלא ועטרא ולבושא והוא הדין למי שכותב ספרים לעצמו דרך לימודו דהיכא תרתי לטיבותא וכדאיתא בזוהר פרשת תרומה כותב בדיו הם אותיות יכו שמייחד אותם עיין שם:

[א] **אשר** נתבאר למעלה מענין המלאכה אשר נאסר בשבת לתיקון העון הקודם של אדם הראשון וישראל

מאליה בשבת כגון לשרות דיו וסממנים במים והם נשרים כל השבת ולתת אונין של פשתן לתנור כדי שיתלבנו ולתת צמר לתוך חיורה שאינה על האש והיא טוחה בטיט שאם היא על האש אסור שמא יחתה ואפילו אינה על האש אם אינה טוחה בטיט אסור שמא יגיס בה בכף והמגיס בקדרה אפי' אינה על האש חייב משום מבשל. ומותר לפרוש מצודות חיה ודגי' והן נצודים בשבת. ומותר למכור לנכרי ולהטעינו סמוך לחשיכה ובלבד שיצא מפתח ביתו מבע"י: [ב] ומותר ליתן בגדיו לכובס נכרי ועורות לעבדן סמוך לחשיכה אם קצץ לו דמים או שעושה אותם בטובת הנאה והוא שלא יאמר לו לעשות בשבת

וישראל שבו על עון זה כמש"ה והמה כאדם עברו ברית כמשחז"ל והוא ענין שערה לאדם להסיר אותו להסיר מלאכ' כאסורה שעש' לתקן כל מעשיו להיות מוכן ליום שבת בגן עדן ועולם שבא ולכן נמי בא בזה רמז לכל שאמור מותר להתחיל במלאכה בערב שבת סמוך לחשכה והוא שערה גדולה לאדם כי הנה הזהיר הכתוב ואמר וזכור את בוראך בימי בחורתך עד אשר לא יבואו ימי הרעה אלו ימי הזקנה וכבר נתבאר למעלה כי הם שני זמנים מיעוט ימי שניהם הם זמנים אשר הם מעותדים ומוכנים לאדם לשבו' תשובה והנה מי שהיה מתרשל בענין ולא דעת ולא תשובה לתקן מעשיו וישוב אל ה' וירחמהו גם עד זקנה ושיבה זקנה בו והוא לא ידע ואעם לכן כאשר יפול למשכב אז יתן אל לבו בראות כי קרב עת פקודתו והעריב שמשו כדאיתא בזוהר ויקרב אליו רב החובל זה יצר הטוב ויאמר לו מה לך נרדם בשינה קום קרא אל אלהיך כי גדולה התפלה לפני הקב"ה כמשחז"ל אולי יתעשת ה' לנו ולא נאבד וגם נאמר מותר להתחיל מלאכה בערב שבת הוא דוגמא לאדם ששלמו לו שניו שנה כאמור שבא לשבו' מלאכה גדולה היא התשובה וזה היה סמוך לחשכה בפרק המיתה כמש"ה תשב אנוש עד דכא עד דכדוכה של נפש כמשחז"ל והיינו סמוך לחשכה כד"א וגם השמש העריב שמשו מותר להתחיל מלאכה זו סמוך לחשיכה אף על פי שאינו יכול לגומרה המלאכה של התשובה מועיל לו מאד כהיא דאלישע אחר שאמר לו רבי מאיר הדור בך ואמר ליה ועד כדון מקבלים אמר לו רבי מאיר ולא כן כתיב תשב אנוש עד דכא עד דכדוכה של נפש והועיל לו לאלישע ע"ה כי כאשר באה בתו לפני רבי אמרה לו רבי פרנסני אמר לה בת מי את אמרה בת אלישע אמר רבי ולא כתיב לא נין לו וכו' באה אש מן השמים ולחכה ספסלו ואיתא בזוהר פ' פנחס דף ר"ך וז"ל בשאול אשר אתה הולך שמה וכי כל בני עלמא אזלי לשאול. אין. אבל סלקין מיד דכתיב מוריד שאול ויעל וגו' ואפילו צדיקים גמורים נחתין תמן אמאי נחתין בגין דנטלין כמה חייבין מתמן וסלקין לו לעילא ותמן עבדין לון נהרהר בתשובה ומאן אינון דהרהרו בתשובה בהאי עלמא ולא יכילו ואסתלקו מן עלמא וצדיקיא נחתי בגיניהון גו שאול וסלקי לון מתמן וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אותם הרשעים שהרהרו בתשובה בעה"ז ולא יכלו לגמור אותה מועיל להם כי הנה הצדיקים יורדים להם ומעלים אותם משם משאול וגם בזה הדוגמא לענין זה מותר להתחיל במלאכה בע"ש עם חשכ' לעת אשר חשכ' עליו שמשו אע"פ שאינו יכול לגומרה מלאכ' מחשבת זו של תשובה מבע"י בחיים היא נגמרת מאליה בשבת לעתיד כי כן הצדיק הוא יורד אליו לעמקי שאול ומעלה אותו וחוזר ומהרהר בתשובה שם ולכן הוא ניצול מגיהנם ומלאכה זו כגון לשרו' דיו וסמנין במים והוא דוגמא אל מעשה הרע הוא הדיו השחור שעשה האדם ופעל בנפש ושחת אל' הסמנין שיוצר בו הבורא ית' ועתה ישרה אותם במים של התשובה כמשחז"ל אל וישפכו מים וכי מים שפכו אלא שעשו תשובה שנא' שפכי כמים לבך נכח פני ה' ומה גם אם ישרה מעשיו אלו הרעים במי עיניו בדמעות כדאמר בזוהר ותפתח ותראהו כדין פתחת שכינתא לגמד עליו זכות לפי כי הוא כפותח תחלה בתשובה והנה נער בוכה מיד ותחמול עליו כי שערי דמעה לא ננעלו והיינו שבורה במים הדמעה והם נשרים כל השבת וכן לנתת אונין של פשתן לתנור הם המעשה דוגמא של קין שהביא קרבן פשתן על כוונה רעה כדאיתא בתיקונים אחר דעבוה אמנם זה נתן אותם לתנור לתקן אותם כי יתם לבנו על ידי אש החרטה כדי שיתלבנו מעשיו ולתת צמר ליורה כענין ששאל פל' למר דנחית ליורה סליק אמר ליה כל דנקי אגב אמיה לכן נותן אותו על היורה שאינה על האש של תמימות העון והיא טוחה בטיט שמתכוון מש"ה כי עפר אתה ואל עפר תשוב ואינו מתגאה שאם היה על האש קרבים יחמו כתנור אסור שמא יחתה ואפילו אינה של האש אם אינה טוחה בטיט ולא יתן אל לבו כי קרוץ מחומר אסור שמא יגיס בה בכף והמגיס בקדרה דוגמא למשחז"ל אל תשב בקדרה שבישל בה חברך והמגיס בה אפילו אינה על האש של המעשה רק במחשבה חייב משום מבשל וכאילו עשה מעשה ומותר לפרוש מצודות חיה ועופות ודגים על ידי עסק התורה ליד בפיו להמשיך בני אדם לתורה הנמשלים לחיה ולעופות ולדגים היינו משחז"ל בפ' חייתך ישבו בה אם אין אדם כחיה זו שדורסת ואוכלת ומסרחת ואוכלת אין תלמודו מתקיים בידו ונמשלו לעוף כמו שאחז"ל מה יונה זו קופצת אחד מאגפיה ועסה בו וחוזרת ועסה באחרת כך ישראל יונתי בחגוי הסלע ודגים ת"ת כדאיתא בזוהר אסיפתן מתר' אותם שנא' ויאסף על עמיו והם נילודים בשבת ע"י התורה כאמור ומותר למכור לנכרי ולהטעינו סמוך לחשכה והיינו היצר הנכרי שמתגבר לאדם להחטיאו מוכר לו העונות שעשה ומטעינו אותם כנאמר ונשא השעיר עליו את כל עונות הם סמוך לחשכה אפי' שהעריב שמשו כנ"ל מועיל התשובה ובלבד שיצא מפתח ביתו של ישראל הוא הלך מבעוד יום ולא ישוב לחטא עוד:

[ב] ומותר ליתן בגדיו כנגד בוגדים בגדו לכובס נכרי הוא היצר

בשבת וגם שיעשה הנכרי המלאכה בביתו ואם ראהו עושה מלאכתו בשבת אם היה עושה בטובת הנאה צריך לומר שלא יעשה בה בשבת. [ג] ואם היתה מלאכה מפורסמ' וידיע שהיא של ישראל ועושה אותה במקום מפורסם טוב להחמיר ולאסור: [ד] כל שקצץ אף על פי שיעשה הנכרי מלאכה בשבת מותר לישראל ללבוש הכלי בשבת עצמו דכל שקצץ אדעתא דנפשיה קא עביד: [ה] ומותר לפתוח מים לגנה והם נמשכים והולכים בכל השבת ולהניח קילור עבה על העי אף על פי שאסור להניחו בשבת. ולתת מוגמר תחת הכלים והם מתגמרי' מאליהן כל השבת ואפי' מוגמר מונח בכלי דאין אדם מצווה על שביתת כלים: ולתת שעורי' בנינית לשרותן. וטוענין בקורת בית הבד ותנת מבעוד יום על זתים וענבים והשמן והיין היוצא מהם מותר וכן בוסר ומלילות שריסקן מבע"י מותרים המשקים היוצאים מהם ומותר לתת חטים לתוך ריחים של מים סמוך לחשיבה: [ו] לא יצא אדם ערב שבת סמוך לחשיכה במחטו בידו ולא בקולמוסו שמא ישכח ויצא אבל מותר לצאת בתפילין סמוך לחשיכה לפי שאינו שוכחן:

מצוה

היצר כי אז נהפך לעשות רצון האדם כמש"ה טוב נקלה ועבד לו כדאיתא בזוהר: ועורות לעבדן הע"ג דכתיב שיהפוך כושי עורו על ידי התשובה עור בעד עור יתן האדם כד"א ואחר עורי נקפו זאת סמוך לחשכה בפרק המישה כאמור אם קצץ לו דמים או שעושה אותה במינת הנאה כהיא דאמר בניהו לאשמדאי כשהעלה שמואה מן המסילה אמר ליה נפי שוטה לדיק גמור לזכות לחיי העולם הבא והוא שלא יאמר לו לעשות בשבת וגם שיעשה העכו"ם המלאכה בביתו ע"ד הנ"ל ואם ראהו עושה מלאכה בשבת ר"ל שחוזר להכניס בלבו מחשבת פיגול היינו מלאכתו בבינוי אם היה עושה בטובת הנאה משל הזונה כי כן צוה לו המלך ב"ה צריך לומר לו שלא יעשה בה בשבת בשבור כי לעתיד הוא בטל ביום השבת כמו שה"כ והסירותי את לב האבן מבשרכם זהו יצה"ר ולכן בזכירה זו הוא נכנע ונמנע מלעשות מלאכתו כאמור: [ג] ואם היתה מלאכה מפורסמת וידוע שהיא של ישראל ועושה אותה במקום מפורסם טוב להחמיר ולאסור היינו מ"ש חז"ל בפסוק ואת הצפוני ארחיק מעליכם זה יצר הרע שהוא צפון בתוך לבו של אדם וכו' כי הפליא לעשות שהניח כל הכותים ואינו מתגרה אלא בישראל ובת"ח יותר מכולם כי הא דאביי וכו' עד דתני ליה ההוא סבא כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו: [ד] כל שקצץ אף על פי שעשה הכותי מלאכה בשבת מותר לישראל ללבוש הכלי והדוגמא לזה הוא כי אמרו חז"ל יצר ואדון שרדה את יצרו כגון שמחזיר אותו לרצונו ע"י ריצוי וביותר כאמור למעלה כי האדם היצר הוא עבד ועל ידי מעשה הטוב מצרף עמו אות יוד ונעשה אז נעשה יצר הטוב היינו מחז"ל בפסוק ברצות ה' דרכי איש גם אויביו זה יצר הרע ישלים אתו היינו שקצץ לו שכר אף על פי שעשה מלאכת מחשבת בשבת בענין איסור מותר לישראל ללבוש הכלי בשבת עצמה כי אין זה רק שהורגל בכך ולא שמתכוין להעבירו ולכן אותו הכלי הוא הדבר שמהרהר בו מותר ללבוש אותו בשבת עצמה דכל דקצץ. אדעתיה דנפשי' קא עביד ואין רצונו להחטיא אותו כנז': [ה] ומותר לפתוח מים לגנה והם נמשכים והולכים כל השבת והדוגמא לפתוח בתשובה על המים של הדמעות גם המים של התשובה הם נמשכים מאליהם להשקות הגנה של גן עדן כד"א ונהר יוצא מעדן הוא מים של התשובה הנקראת עדן להשקות את הגן והיה לארבעה דארבעה ראשים הם ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש ותשובה עם כל א' ולהניח קילור עבה הם ע' פעמים כמחז"ל אף על פי שאסור להניחו על העין בשבת לפי שצריך ללמוד כך אחז"ל לא נתנו שבתות לישראל אלא שיעסקו בתורה מבעוד יום מותר כדי להרגיל עצמו להיות שח עינים ומותר לתת מוגמר היינו שם טוב תחת הכלים האיברים שלו והם מתגמרים מאליהם בשבת ויוצא לו שם טוב בעולם הפך ריח רע שהיה לו מן העון ואפילו מוגמר בכלי הוא הדעת שנאמר יש זהב ורוב פנינים וכלי יקר שפתי דעת דאין אדם מצווה על שביתת כלים הדעת והלב כי הרהור מותר כדלקמן ולתת שעורים היינו מעשה בהמה שעשה לשרותו במים של התורה לתקן אותם וטוענין בקורות בית הבד והגת מבעוד יום היינו הדוגמא לייסורין שהם מכתשים גופו של אדם דומיא לזתים וענבים וכמו שאמרו חכמינו ז"ל בפסוק זית רענן למה נמשלו ישראל לזית מה זית כותשין אותו וחובטים אותו ואחר כך מוציא שמנו כך ישראל ישמעאלים חובטין אותם וכותשין אותם ואחר כך הם עושים תשובה ואז היין והשמן של תורה היוצא מהם מותר לא כן מעיקרא שנאמר ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי וכן בוסר ומלילות שהם מעשים רעים שהאדם האוכל הבוסר שריסקן בייסורין מבעוד יום בזמן הבחרות מותרי' המשקין שיוצאים מהם ומותר ליתן חטים של תורה ולדקה לתוך ריחים של מים כמחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח שנא' אבנים שחקו מים סמוך לחשיכה כאשר העריב שמשו והשכה עליו נשמתו: [ו] לא יצא אדם ערב שבת הדוגמא לזמן הזקנה כנ"ל בן ששים שנה סמוך לחשכה כי העריב עליו שמשו כאמור במחטו בידו הוא ע"ד מחז"ל מחטא לי מחטונך המחטיא אותך היינו היצר אלא ישוב אל ה' וירחמהו ולא בקולמוסו הוא העון עצמו שמא ישכח מן התשובה בשיבת התולי והזקנה שהם ימי הרעה ויוציא אותם בידו וילך לשם בלי תמדה אבל מותר בתפילין אם עבר על מצות עשה יעשה תשובה סמוך לחשכה בסוף ימיו לפי שאינו שוכחן כי מיד נמחל לו כמ"ש עבר אדם על מצות עשה ועשה תשובה מוחלין לו מיד שנא' שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם

[ז] מצוה למשמש אדם בכליו בערב שבת סמוך לחשיכה שלא יהיה בהם דבר שאסור לצאת בו בשבת:

תשובותיהם : [ז] מצוה למשמש אדם בכליו ע"ש כך אמרו חז"ל ויסב חזקיהו פניו אמר לפניו רבונו של עולם חזרתי על כל איברי ולא מצאתי אבר שהכעסתיך בו ולכן מצוה על האדם הנלבב למשמש בכליו הם האיברים שלו כמשחז"ל יפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש במעשיו ערב שבת בזמן הזקנה סמוך להשכבה כאשר הצריך שמשו קודם שימות כי לא ידע האדם את עתו ואמר רבי אליעזר שוב יום אחד לפני מיתתך ישוב היום שלא ימות למחר כדי שלא ימצא עון בכל אבריו שלא יהיה בהם דבר שאסור לצאת בו בשבת מן העוה"ז כדי להכנס לבוש בכליו חלוקא דרבנן במחילת הצדיקים בגן עדן :

עדיין יש מקום להגיד את דבר ה' בדינים אלו לצד עילאה וכך הוא אומר מותר להתחיל המלאכה בערב שבת וכו' היא מלאכה ידוע היינו משחז"ל אם פ' והמלאכה היתה דים מכלל ל"ט מלאכות או אם ויבא הביתה לעשות מלאכתו הוא מן המנין והענין הוא ללמוד אם פ' והמלאכה היתה דים מן החשבון הוא מורה על מלאכות כללי שהם קדש ואם נכנס במקומו פ' ויבא הביתה לעשות מלאכתו מורה על היות המלאכות דרך חול לפי כי יש משכן למטה בסוד מטטרון כמשחז"ל וכן איתא בזוהר אמנם יש משכן עליון ולכן המלאכות כלם יליף להו מן המשכן ונאסרו בשבת ולכן יאמר מותר להתחיל במלאכה בערב שבת דאף על גב שנאסרו המלאכות בשבת אמנם מלאכה בעשיית מאליה מותר לפי כי זה מורה על היות מלאכה של קדש ולכן מותר להתחיל בה סמוך לחשכה לפי כי מאותה שעה מתחיל הקדושה עליונה להתגלות מלאכת שמים אף על פי שאינה נגמרת להעשות עד זמן קבלת שבת ומסיימת בתפלת ערבית וכן בענין הגשמי איני יכול לגמור אותה והיא נגמרת מאליה בשבת כגון אלו המלאכות הנזכרים ונעשים אחת לאחת ומבלי שנאריך באורך רק בקיצור מופלג דהיינו לשרות דיו וסממנין במים והם נשרים כי הנה סוד הדיו מפורש בזוהר פ' תרומה דף קנ"ט וז"ל דיו יוד דיו חכמה ותבונה ודעת דכתב בר נש בידו בדיו עכ"ל וסממנין הן בסוד השבעה מדות שצריכין במים של החסד והם נשרין מאליהן על ידי החסד היינו מ"ש בזוהר פ' בראשית דף ל"א. וז"ל קול ה' על המים וגו' ההוא קול עילאה מסדר לאינון מיין בארחייהו כל חד וחד כפום אורחיה כההוא נגנא דממנא על מיא לסדר לון לכל אתר ואתר כדחזי ליה כך קול ה' ממנא על מיא וגו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי המים הם מדת החסד והם נמשכים לכל מדה ומדה כפי הראוי לה הרי מבואר מזה ענין שריית כל הסממנים במים מערב שבת והיינו התעוררות ההיא שלהובא שמתעורר ערב שבת לעת ערב כדי להכניע ההיא מדורא דאשא ולאעלא ליה בנוקבא דתהומא רבא והוא התחלה להתעוררות הקדושה להתייחד ואחר כך נגמר הייחוד בתפלת ערבית כנודע ולתת אוגין של פשתן לתוך התנור כדי לתקן קרבן של קין שהיה של פשתן אמנם כן היתה כונתו לרעה כדאיתא בתיקונים :

אמנם אילו נותן אותם כדי שיתלבנו והיינו לטובה ולתת צמר ליורה שאינה על האש גם זה למוטב לתקנו והיא עושה בעיט בסוד מהיטב"ל אותיות יש מלוי מה ונעשה עיט כנזכר בהלכות פסח שאם היא על האש מתעורר כח הגבורות והוא אסור אם אינה עושה בעיט כאמור שמא יגיס בה בכף והמגיס בקדרה אפילו אינה על האש חייב משום מבשל ומותר לפרוס מצודות חיה ועופות ודגים והם ניצודים בשבת כדאיתא בתיקונים : ומותר למכור לנכרי ולהטעינו סמוך לחשכה ובלבד שלא יצא מפתח ביתו מן האלילות מבעוד יום : ומותר ליתן בגדיו לכובס נכרי לפי כי הנה בזמן החרבן סטרא אחרא לקחה הבגדים של הקדושה כמשחז"ל בפסוק מעדה בגד ביום קרה יום שנזדווג נבוכדנאצר שחיק טמיא לישראל העדה מהם שני לבושים בגדי כהונה ובגדי מלכות והם בגדי מלכות שמים ובגדי כהונה בסוד ת"ת ישראל כדאיתא בזוהר פרשת משפטים בוצינא דשכינתא דאשתארת ערומה מארבע בגדי זהב כו' ולכן ראוי להיות כיבוס הבגדים על יד הקליפה אשר נגעה בהם לכן אותה הזוהמא לוקח אותה הכותי ומחזיר הבגדים מגועלים למקומן וצורות לעבדן כך אחז"ל חמד רשע מצוד רעים חמד עשו הרשע הבגדים של אדם הראשון שהיו ביד נמרוד שהיה צד בהם וכבר פירשתי זה המאמר כי עמוק הוא ולכן מפני כי אותם הבגדים של אדם הראשון היו של עור שנאמר ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור ולכן נמי יהיה התיקון כך שנותנים העורות לעבדן כל זה סמוך לחשכה כלומר באותם הבחינות שהם סמוכים לקליפה סוד ההפך אשר יונקים מהם סטרא אחרא אם קצץ לו דמים או שעשה בטובת הנאה ובני האומות נמלאים להם מסטרא דקדושה כי יש להם שכר בעולם וטובת הנאה נמי והוא שלא יאמר לו לעשות בשבת וגם שיעשה הכותי בביתו היינו במדורות שלהם בהיכלות הטומאה הנזכר בזוהר ומדור של הקליפות שם ואם ראהו עושה מלאכה בשבת כי כן סטרא אחרא עושה מלאכה בשבת אלא שאין מניחין אותם וזהו סוד כי הישמעאלי שובתים שבת שם דהיינו שהם בטלים ממלאכה כההיא דבדק באביו ולא עישן ביום השבת אמר לו אחר המות נעשית עברי וכו' ולכן יאמר לו שלא יעשה באותה מלאכה בשבת : ואם היתה מלאכה מפורסמת וידוע שהיא של ישראל פלוני אדם דקדושה ועושה אותה במקום מפורסם טוב להחמיר עליו ולאסור והיינו כי המלאכה שהיא מפורסמת שהיא של ישראל הוא הייחוד הנעשה כמש"ה והמלאכה היתה דים לעשות אותה ואמנם סטרא אחרא מבקש לעשות כן אלא שהקדושה מונעת אותה כדאיתא בזוהר פ' משפטים וז"ל אל אחר אסתרס ולא עביד פירין היינו בסוד השלהובא דנפיק בכל מעלי יומא דשבתא ומתגבר על ההוא מדורא דאש' ואעיל ליה

ליה לנוקבא דתהומא רבא כנ"ל ואיתא בזוהר פרשת בראשית דף י"ד. כיון דאתקדש יומא אשתארו בריין דרוחין דלא אתברי להון גופא. וכי לא הוה ידע קב"ה לאעכבא לקדשא יומא עד דיתבראון גופין להני רוחין אלא אילנא דטוב ורע אתער ההוא סטרא אחרא דרע ובעא לאתתקפא בעלמא ואתפשטו כמה רוחין בכמה זיינין לאתתקפא בעלמא בגופין כיון דחמא קב"ה כך אתער מגו אילנא דחיי נשיבו דרוחא ובטש באילנא אחרא ואתער סטרא אחרא דטוב ואתקדש יומא וכו'. הנה מפורש בשום שכל כי מלחמה היא בין סטרא אחרא ובין סטרא דקדושה ובלי ספק כי מלאכה היא כמשחז"ל פורענותן של רשעים קרוי מלאכה שנאמר פתח ה' את אוצרו ויוציא את כלי זעמו. כי מלאכה הוא ולכן יאמר ואם היתה מלאכה מפורסמת וידוע שהי' של ישראל ועש' במקו' מפורסם טוב להחמיר ולאסור לפי כי זה רע הוא כי הייחוד הוא לסטרא דקדושה מה שאין כן בקליפה כדאיתא פ' בלק קנ"ו. אמר הלך חשכי' הלכו מ"ל אלא שאדי בחיבור והיום בפירודא ואמרי פ' משפטים אל אחר השתדם ולא עביד פירין: כל שכן אף על פי שעשה הכותי מלאכה בשבת מותר לישראל סטרא דקדושה ללבוש הכלי בשבת עצמה שהרי נתבאר למעלה כי הכל הוא מסטרא דקדושה ואינו אלא רק כדרך השאלה ולכן חוזר לבעליו ומה גם דכל דקלן אדעתא דנפשי' קא עביד כי סטרא אחרא בכל פעם שמתעורר אומר בדעתו עשה לא כמו אותו הפעם אולי יש תקוה: ומותר לפתוח מים מן החסד לגנה הוא גן עדן והם נמשכים והולכים כל השבת ולא כמו ימי החול כי לעת המנחה מתעורר מדת הדין לא כך הוא שבת כאשר יבא לקמן רק כל היום נמשך החסד אל כל היום ולהניח קילור עבה על העין אף על פי שאסור להניחו בשבת לפי כי בשבת עינא פקיחא מתגלה עינא דלית גבינן על האי עינא כדאיתא באדרא רבה אמנם מבערב מותר וזה כדי לכסות על עצמו סטרא אחרא כמשחז"ל הרשעים תחשכנה עיניהם מראות והדוגמא לזה הוא הכלה כדאיתא בזוהר פ' שלח לך ולתת מוגמר תחת הכלים של הכלה שהם בגד וכרכום והיו הם מתעוררים מאליהם כל השבת שנאמר וריח שלמותיך כריח לבנון ואפילו מוגמר מונח בכלי שלה שאין אדם מצווה על שביתת כלים כנ"ל לפי כי הכלים של הקדושה לעולם הם פועלים ועושים מלאכת שמים והכלה תעדה כליה ולתת שעורים דהיינו בסוד הכלה כדאיתא בזוהר פרשת בלק יעורה ביעור ה' בגינית לפרותן לפי כי הם צריכים לזה בשבת כי השעורים הם בדיקת האשה לפי שהלכה כל ימי השבוע בשדה אחר ובזה נכנס סטרא אחרא שנאמר ויבא עשו מן השדה ולכן אשה יראת ה' נבדקת וטהורה היא ואשת זנונים מריחים בה

ומתה כדאיתא בזוהר פ' אמור דף ל"ז. וז"ל פקודא דא לקרבא קרבן העומר וכו' עומר דא מקרבין ישראל בדכיותא דילהון וההוא קרבנא איהו מן שעורים ודא אתקרב למיעל רחימו בין אתתא ובעלה אשת זנונים אתרחקת גרמה מביניהו דלא יכלת למיקם על גבה אשת חיל קריבת גרמה לקרבא על ידא דכהנא ודאי טהורה היא וכו' אשת זנונים ערקת מן מקדשא דלא למקרב לגבי' וכו' רזא דסתרא דא תרתין אחתן וכד אורחת דא לגבי דא בבדיקו דילה צבתה בטנה ונפלה ירכ' דהא בדיקו דאשת חיל שמה דמותא לאשת זנונים כו' והנה הדבר מבואר מן המאמר מה ענין השעורי' לסטרא דקדושה לטובה והספק לאשת זנונים ולכן מותר לתת שעורים לגינית לפרותן היינו דוגמא של המים שלקח הכהן למנחת הסוטה וטוענין בקורת בית הבד והגת מבעוד יום על זתים וענבים בסוד שמן כתית כדאיתא בזוהר פרשת פנחס סוד הצדיק דכתיב כתישין ואפיק משחא עילאה מזיכן זיתי עילאין ולענין הענבים בדורך בגת ולכן השמן והיין היוצא מהם מותר וכן בוסר ומלילות שהם בחינות דין שריכן מבע"י ותקון מותרים המשקים היוצאים מהם לעלות בסוד אור חוזר ומותר לתת חטי' בסוד הכלה הנקרא' חטה כדאיתא בזוהר פ' בלק ברתא דמתחטאה על אבוה ועביד לה רעותא לתוך רחים של מים סמוך לחשכה והחיים הם הטוחנים מן לצדיקים כמשחז"ל לא יצא אדם סמוך לחשכה ומחטו בידו איתא בפרק ר"א אמר מטטרון סופר מנעלים הייתי ועל כל תפירה ותפירה הייתי מייחד שמו של הקב"ה ולכן אסור לצאת סמוך לחשכה במחטו וזה הייחוד הוא דרך חול לא יצא בשבת לא בקולמוסו נמי כי הוא דרך חול שמא ישכח ויצא כי הקליפה הנקרא שכחה עדיין שולטת וישכח ויוציא מן הקלמוסים לחוץ אבל מותר בתפילין לצאת סמוך לחשכה לפי שאינו שוכחן כי מהם בא ענין הזכירה שהם בסוד חב"ד: מצוה למשמש אדם בכליו בערב שבת סמוך לחשכה לפי כי סטרא אחרא אינה מתאחזת אלא מן החילוניות שלכן חמד רשע מצוד רעים כי עשו חמד הבגדים של אדם הראשון שהיו ביד נמרוד והרגו ולקח אותם וכן נאמר מעדה בגד ביום קרה יום שנזדווג נבוכדנאצר הרשע לישראל העדה מהם שני לבושים ולכן מאחר כי בערב שבת איש הישראלי מתקן בגדיו כנ"ל כדי להוציא אלו הבגדים מן הקליפה ומחזירה לקדושה לכן עתה מצוה למשמש אדם בכליו בערב שבת סמוך לחשכה שלא יהיה בהם דבר מן הקליפה שלכן יהיה אסור לצאת בשבת שלא יתאחזו מהם כאמור ומה גם כי חוט המישוש פאר הוא לנו וכבר ביארתי הסוד שלו במשמוש של התפלין עיין שם:

רנג. דין כירה ותנור ליתן עליהן הקדרה בע"ש: ובו ה' סעיפים

[א] כירה שהיא עשויה כקדר' ושופתין על פיה קדרה למעלה ויש בה מקום שפיתת שתי קדרות אם הוסקה בגפת שהוא פסולת של זתים או בעצים אסור ליתן עליה תבשיל מבעוד יום להשהותו עליה אא"כ

[א] **הנה** נתבאר למעלה כל אותם הדברים שאמרו מותר לעשות' מבעוד יום לפי כי יש צדדים אחרים

והמשכיל

אא"כ נתבשל כל צרכו והוא מצטמק ורע לו דליכא למיחש שמא יחת' או שהוא חי שלא נתבשל כלל דכיון שהוא חי מסיח דעתו מטנו עד למחר ובכל הלילה יכול להתבשל בלא היתוי אבל אם נתבשל קצת ולא נתבשל כל צרכו והוא מצטמק ויפה לו חיישינן שמא יחתה ואסור להשהותו עליה אא"כ גרף דהיינו שהוציא ממנה כל הגחלי' או קטם דהיינו שכסה הנחלים באפר למעט חומם ואם נתן בה חתיכה חיה מותר כאילו היתה כולה חיה דעל ידי כך מסיח דעתו ממנה. ואפילו אינה גרופה וקטומה מותר לסמוך לה קדרה בסמוך חוצה לה. ואם הוסקה בקש או בגבבא מותר לשהות עליה אפילו אינה לא גרופה ולא קטומה: ותנור אפי' אם הוסק בקש או גבבא אסור אפי' לסמוך לו אפילו אם הוא גרוף וקטום וכל שכן שאסור לשהות בתוכו או על גבו. וכופח שהוא מקום שפיתת קדרה אחת אם הוסק בקש או גבבא דינו כבירה. בגפ' או בעצים דינו כתנור. ואם שכח ושהה אם הוא תבשיל שבשל בו כל צרכו מות' אפילו הוא מצטמק ויפ' לו ואם הוא תבשיל שהתחיל להתבשל ולא בישל כל צרכו אסור עד מוצאי שבת ואם עבר ושהה אסור בשניהם: ויש אומרים שכל שנתבשל כמאכל בן דרוסאי או שנתבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו מותר לחשהותו על גבי כירה אפי' הוסקה בגפת ועצים אפילו אינה גרופה וקטומה ולא הוזכרה גריפה וקטומה והיסק בקש ונבבא אלא כשהתחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי וכן לענין אם נטל הקדירה מעליה ובא להחזירה עליה בשבת ואם שכח ושיהה תבשיל שהתחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי אסור ואצ"ל אם עבר ושהה. וכל זה בענין שהיה שהקדר' יושבת על כסא של ברזל או על גבי אבנים ואינה נוגעת בגחלים אבל הטמנה על גבי גחלים לדברי הכל אסור:

כירה

והמשכיל יבין אותה מדעתו כי אין להאריך בזה ומה גם בדינים הללו יהיה דוגמא ללמד לאדם דעת בכל ההנהגות אשר מתנהג בהם להשלים נשמתו כי זה כל האדם ולכן יאמר כירה שמשפתין עליה שתי קדרות כי זה יהיה דוגמא למ"ש הרשב"י ע"ה בגמרא ירושלמי אלו הוינא בטורא דסיני וכו' לפי כי היה רע עליו ענין הדיבור בדברי חול דהכי אמרו חז"ל אמר הקב"ה מי שהוא רואה הרים וגבעו' אלו אומר שים לפני יגיע חס ושלום לא יעף ולא ייגע ובמה אני מתייגע בדברים שאדם עומד ומדבר דברים בטלים שנא' הוגעתם ה' בדבריכם ולכן אמר ר"ש אילו היה עומד בהר סיני כשנתן הקב"ה תורה לישראל היה שואל ממנו שיברא לאדם שני פיות א' לדבר דברי תורה שניתנה מפי הגבורה ופה אחד לדבר בצרכיו חול' ואמר תוך כדי דבור הדרינא ומה אם בפה אחד שיש לאדם מדבר כמה דברים רעים ומה יעשה אם יהיו לו שנים ולכן יאמר נא כירה שהוא דוגמא לפה שהיא עשויה כקדרה לבשל בה לדבר בענין המצטרך אל האדם ושופתין עליה קדרה למעלה על פיה ויש בה שפיתת שתי קדרו' היינו מקום לדבר בדברי תורה ומקו' לדבר בענין כל דברים הצריכים לאדם אם הוסקה בגפת שהוא פסולת של זתים לפי כי הזתים כבר נתבאר למעלה שהדוגמא לאדם שאינו שח שיחת חולין כמו הזית שהעלה שלו קיים בקיץ ובחורף כך עלהו לא יבול אמנם זה האדם ספרי שלו בפסולת של זתים הם דברים הרעים או בטלים הם דברי בורו' כמשחז"ל עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכרת אסור ליתן עליו תבשיל של תור' מבעוד יום להשהותו עליה לפי כי גם זה בכלל ולרשע אמר אלהי' מה לך לספר חקי כי בערב שבת צריך האדם לקדש עצמו ביותר כדי לתקן אשר עבר בחול לזכו' להוספת נשמה וזה חוזר לקלקל מה הנאה יהיה לו מאותו לימוד אלא אם כן נתבשל כל צרכו אותו הלימוד ומוכרח הוא לדבר בו מפני איזו סיבה שאם מאחר אותו נמצא מצטמק ורע לו לפי

שהשכח' מצוי' בבני אדם דליכא למיחש שלא יחתה לפי שהוא לצורך אותה השעה או שהיה חי שלא נתבשל כלל אותו הלימוד וצריך ביאור בודאי דכיון שהוא חי מסיח דעתו ממנו עד למחר ובכל הלילה יכול להתבשל ולעמוד עליו בלא חיתוי להפך בראיו' ולכן מותר אבל אם אותו הלימוד נתבשל קצת התחיל לעיין בו להבין ראיה לדבריו ולא נתבשל כל צרכו ההלכה או הדין ואפי' נתבשל כל צרכו ועמד עליו והוא מצטמק ויפה לו שמבין אותו הדק היטב חיישינן שמא יחתה ויהי' מספק בו. ואסור להשהותו עליה כי בא זה ואיבד את זה עקב דבר נמצא בו מדברים הרעים אלא אם כן גרף דהיינו שהוציא ממנה מפיו כל הגחלים שנאמר עם גחלי רתמים או קטם דהיינו שכבה הגחלים של לשון הרע באפר דהיינו שהשפיל דעתו כי אמר מה הנאה ימצא לי מזה ואנכי עפר ואפר למעט חימום של אותו לשון הרע מותר ואם נתן בה חתיכה חיה שהניח באותו הלימוד דבר שלא נתבונן בו כלל מותר כאלו היתה כולה חיה אותה הלכה או הדין שעל ידי כן מסיח דעתו ממנה ואפילו אינה גרופה וקטומה כאחת מאלה מותר לסמוך לה לאותה הלכה או דין קדרה בסמוך ענין אחר בסמוך הואיל לה כל כך צריך להיו' נזהר האדם כך שיעור וכל המרבה דברים מביא חטא בפרט ערב שבת ואם הוסק בקש או בגבבה היינו הדוגמא לדברים בטלים בלבד ולא נמשך מהם ענין לשון הרע מותר לשהות עליה וללמוד אפי' אינה גרופה וקטומ' כי התורה מכפרת: ותנור שהדוגמא לו מש"ה קברם יחמו כתנור דהיינו פה דובר נבלה כי בזה נמצא לו הנאה דוגמא לעבירה אפילו הוסק בקש או בגבבה דברים שאין בהם לשון הרע אסור לסמוך לדברי תורה שנא' פיך שלחת ברעה וכו' וכל שכן שאסור לשהות בתוכו או על גבו דברי תורה וכופח שהוא מקום שפיתת קדרה אחת ואין זה האדם מוחזק לדבר פעם דברי תורה ופעם דברים הרעים ע"ד הנ"ל רק שפיתת קדרה מדבר בענין

הצריך

[ב] כירה שהיא גרופה וקטומה ונטל הקדירה מעליה אפי' בשבת מותר להחזירה כל זמן שהיא רותחת ולא הניחה על גבי קרקע ודוקא על גבה אבל לתוכה אסור . ובתנור אסור להחזיר אפילו הוא גרוף וקטום וה"ה לכופח אם הסיקו בגפת ועצים : [ג] המשכים בבקר וראה שהקדיחה תבשילו ויירא פן יקדיה יותר יכול להסיר ולהניח קדרה ישנה ריקני' ע"פ הכירה ואז ישי' הקדירה שהתבשיל בתוכה ע"ג הקדרה ריקנית ויזהר שלא ישים קדרתו ע"ג קרקע ושתהיה רותחת : [ד] יש למחות ביד הנוהגים להטמין מבעוד יום קומקום של מים חמים ונותנין אותם לתוך הקדרה בשבת כשהתבשיל מצטמק : [ה] מותר לתת ע"פ קדירת חמין בשבת תבשיל שנתבשל מע"ש כל צרכו כגון פאנ"דיש וכיוצא בהן לחממן לפי שאין דרך בישול בכך אבל להטמין תחת הבגדים הנתונים על גבי המיחם ודאי אסור :

אף

צריך לו בלבד אם הוסק באותו הפעם בקש או בגבבה דברים שאין בהם לשון הרע גמור דינו ככירה להיתר בגפת או בעצים כי נמצא בו ענין לשון הרע מרבה הבל דינו כתנור לאסור ואם שכח ושיהה הלמוד הזה הוא תבשיל שנתבשל כל צרכו הלכה או דין מותר אפילו הוא מצטמק ויפה לו ואם הוא תבשיל של תורה שהתחיל להתבשל ולא נתבשל כל צרכו אסור עד מוצאי שבת מטעם אחר לפי שקמיון נאסר בשבת מטעם שהוא יום עונג ושביתה אם עבר ושיהה אסור בשגיאה עד מוצאי שבת ויש אומרים שכל שנתבשל הדין או הלכה כמאכל בן דרוסאי או שנתבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו מותר להשהותו על גבי כירה שהוא אדם שלא הורגל לדבר לשון הרע כנ"ל אפילו הוסק בגפת או עצים כטעם הזאת בלבד ואפי' אינה גרופה וקטומה ולא השפיל דעתו כי לא נצרכה גרופה וקטומה והיסק באש או בגבבה אלא כשהתחיל להתבשל אותה הלכה או דין ולא הגיע למאכל בן דרוסאי וכן לענין אם נטל הקדרה מעליה היינו ההלכה ובא להחזירה בשבת ללמוד אותה ולעמוד עליה ואם שכח ושיה' תבשיל של תורה שהתחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי אסור ואין צ"ל אם עבר ושיהה וכל זה בענין שיהיה שהקדרה יושבת על כסא של ברזל או על גבי אבנים דהיינו הדוגמא עמוד ברזל משנה או אבנים של דין ואינה נוגעת בגחלים באותה לשון הרע כי לא הורגל בהכי אבל הטמנה של לשון הרע על גבי גחלים שנא' בו עם גחלי רתמים לדברי הכל אסור אותו הלימוד שהנה הוא בכלל ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פיך וגו' ושפה שלך הוא טמא שנ' פיך שלחת ברעה : [ב] כירה שהיא הדוגמא לאדם שלא הורגל בכך שהיא גרופה וקטומ' כמו כנ"ל ונטל קדרה של הלמוד מעליה אפילו בשבת מותר להחזירה כל זמן שהיא רותחת ההלכה או הדין ולא הניח' על גבי קרקע והוא עסוק בה ודוקא על גבה אבל לתוכה לפסוק ממנה דין אסור מטעם עונג שבת כנ"ל ובתנור אסור להחזיר אפילו הוא גרוף וקטום מאחר כי זה דרכו לדבר לשון הרע והוא הדין לכופח אף על פי שהוא פחו' ממנו ואינו מאוד לדבר סרה מאחר שהסיקו אותה בגפת או בעצים דברים המבערים לשון הרע כנזכר לעיל : [ג] **המשכים** בבקר וראה שהקדיחה תבשילו. כי הנה האדם יעיר בבקר באיזה מחשב' טהור' אפילו ריקן שבישראל עקב היתה רוח אחרת עמו כי כן נא' חדשים לבקרים והקב"ה מחדש בכל יום רוחו של אדם

ולא ימנע מלהיו' נמצא בקרבו קצת מן התעוררו' הקדושה הטהורה ולכן זה האיש התבונן בעצמו וראה בדעתו שהקדיח' תבשילו מצד מעשיו הרעים ויירא פן יקדיח יותר כי הנה נמצא בו קצת מן החרטה על מה שעבר לכן יכול להסיר ולהניח קדרה ישנה שהדוגמא לזה להסיר אותה המחשבת פיגול שהיתה עמו על האש של יצר הרע ולהניח קדרה ישנה ריקנית הדוגמא לגוף שלו עצמו שהוא ישן עמו כמה שנים ויהיה ריקן מכל דבר רע של המחשבה ואז ישים הקדרה שהתבשיל בתוכה היינו הגוף כי נעשה בו תבשיל ודאי על ידי ההרהור והחרטה שעשה על מה שעבר ישים אותו על גבי הקדרה ריקנית ירכיב זה על זה כאלו זה הגוף שלו נעשה דבר חדש ממש ויזהר שלא ישים קדרתו על גבי קרקע שלא תתקרר אותה מחשבה טהורה ושתהיה רותחת מפני החרטה שבקרבו ובזה מותר דאף על גב כי יום השבת צריך מנוחה וצריך לענגו ועל ידי מחשבה זו לא יוכל להתענג כראוי כי בערה בו אש ה' כל כי האי גוונא מותר : [ד] יש למחות ביד הנוהגים להטמין כגון להטמין בחובי עוני ושואפה בעקב מבע"י קומקום של מים חיים הם המחשבו' רעות שהם מחממים הגוף והיצר ונותנים אותם לתוך הקדרה בשבת תוך הגוף כשהתבשיל מצטמק שהכ' קים לן הרהורי עבירה קשים מעבירה אף ע"ג כי המחשבה אינה מצטרפת למעשה שנ' און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה' אמנה הוא עושה פגם בנפש מאד ומונע נפש יתירה מן האדם בשבת : [ה] מותר לתת על פי קדרה של חמין בשבת הוא הגוף הנמצא בו ענין של עבירה שנתחמם על ידי יצר הרע תבשיל של תורה כיון שנתבשל כל צרכו מערב שבת כגון פנד"יש לחממן וכיוצא בהן שהוא לעשות בהם פלפול כמאחז"ל בוקע עלים יסכן בם זה גמ' לפי שאין דרך בישול הוראה בכך אבל להטמין תחת הבגדים הנתונים על המיחם היינו הפלפול שנעשה על האש של תורה כדי להטמין הדין לעצמו' ממנו הוראה אסור ודאי לפי דבעינן עונג שבת וקראת לשבת עונג ותתבלבל דעתו על ידי כך ולכן אסור : עוד תשוב ותראה הדינין הללו מדברי' בענין הנוגע למעלה הדוגמא שלהם וכך היה אומר כירה שהיא עשויה הקדרה דהיינו הדוגמא למדה האחרונה שהנה כבר מצינו בדברי הנבואה שפות הסיר וכן ענין הקדרה והבשר כאמור ביחזקאל . ולכן אל תתמה על הדוגמא זו כי כל הדברים יש להם שורש למעלה וכבר נתבאר למעלה כי בענין הכלי' שייך כל אלה הדברים כי לכן לא נצטווינו

בשביתת

בשביתת כלים ולכן יאמר כירה זו מדה האחרונה העשויה כקדרה ושופתין עליה קדרה למעלה על פיה היינו כינוי ויש בה שפית' מקום ב' קדרו' היינו מה ששנינו החדר והפרוזדור אם הוסקה כי כן צריך לעולם התעוררו' מן השמאל. שהוא בחינת אש שנאמר שמאלו תחת לראשי והוסקה באש של גפת שהוא פסולת של זתים כי הנה הזתי' יפים הם לא שנעשה מהם שמן כתית להאיר את המנורה אבל הפסולת הוא מחמם ביותר או בעצים הם מלמטה כדאי' בזוהר בענין מקושש עצים פ' שלח לך דף קנ"ז וז"ל רבי יוסי אמר שאר עצים בכדי שבת הוה מקושש וקביל עונשא לפום שעתא ואתכפר חוביה עכ"ל הא למדת כי העצים למטה בעולמו' התחתונים והוא חטא על שחיבר אותם עם השבת היא המדה האחרונה וכן נמי בענין זה הסיק מדה זו על ידי עצים אלו אסור ליתן עליה. תבשיל עניין של ייחוד מבעוד יום לשהותו עליה דאף על גב כי בחול כענין זה הייחוד מותר לפי שהמדה זו היא יורדת בעולמו' אבל להשהותו מבעוד יום עליה אסור אלא אם כן נתבשל כל צרכו בזמן קבלת שבת והוא מצטמק ורע לו לפי כי יש ייחוד גמור בשבת בתפלת ערבית דליכא למיחש שמא יחתה להתעורר אותו בחינה של דין שהיה מתחלה דהשתא יש. ענין אחר יותר או שהיה אי זה התבשיל הוא הייחוד שהתחיל לעורר אותו ולא נתבשל כלל דכיון שהוא הי מסיח דעתו ממנו וברור לו כי לא ימצא בו תועלת עד למחר שנתוסף הקדושה שהוא מדת יום ובכל הליל' יכול להתבשל להוסיף הארה בלא חיתוי להעיר ענין הגבורה אבל אם נתבשל קצת שהתחיל בענין התעוררו' ולא נתבשל כל צרכו כי לא נגמר הייחוד או אפילו נתבשל כל צרכו והוא מצטמק בשבת ויפה לו שהרי נעשה ייחוד אחר יותר טוב ממנו חיישינן שמא יחתה ויעורר פעם אחרת אותו בחינת הדין שבתחלה והוא דרך חול ואסור להשהותו עליה אלא אם כן גרף דהיינו שהוציא כל הגחלים ממנו' מן הדין הראשון של חול או קטמה שכיסה הגחלים של דין באפר למעט חומם מותר ואם נתן בה חתיכה חיה שהדוגמא לאותו אבר חי הוא הצדיק מותר כאלו היתה כולה חיה וכבר נתחבר עמה הצדיק דעל ידי כך מסיח דעתו ממנה שהרי נעש' הייחוד לגמרי ואפילו אינה גרופה וקטומה מותר לסמוך לה קדר' בסמוך חוצה לה דהיינו בסוד שער החילון הנקרא ירושלים כמש"ה הריעי בת ירושלים ואם הוסקה בקש או בגבב' שהוא דין מועט מותר לסמוך עליה הצדיק הסמוך לה אפי' אינה גרופה וקטומ' ותנור אפי' הוסק בקש או בגבבא אסור לפי כי התנור הוא חם ביותר והוא בסוד ציון ולכן אפי' הוסק בקש או בגבבא אסור אפי' לסמוך לו מדת הצדיק אם הוא גרוף וקטום. וכל שכן שאסור לשהות בתוכו או ע"ג ענין תבשיל שהדוגמא אל הייחוד וכופח שהוא מקום שפיתת הקדרה שער החילון קדרה אחת אם הוסק בקש או גבבא דינו ככירה ומותר. בגפת ובעצים דינו כתנור לאסור ואם שכח ושהה עליו התבשיל. אם הוא תבשיל שבישל כל צרכו ונעשה הייחוד מותר אפילו מצטמק ויפה לו. מפני הייחוד הנעשה אחר כך כי חשוב הוא ממנו הראשון ואם הוא תבשיל שהתחיל להתבשל ולא נתבשל כל צרכו כי נשלם הייחוד אסור עד מוצאי שבת שהייחוד הוא דרך חול. ואם. עבר ושהה התבשיל אסור בשהייה ויש אומרים שכל שנתבשל במאכל בן דרוסאי כי לא נגמר או שנתבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו מותר להשהותו על גבי כירה אפילו הוסק בגפת ועצים שהוא היסק גדול אפילו אינה גרופה וקטומה ולא הוזכרה גרופה וקטומה והיסק בקש וגבבה אלא כשהתחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי דהיינו כי עדיין לא נתבשל כל צרכו ולא נגמר הייחוד השוא וכן לענין אם נטל הקדרה מעליה ובא להחזירה עליה בשבת ואם שכח ושהה תבשיל שהתחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי אסור ואין צריך לומר אם עבר ושהה עליו התבשיל וכל זה בענין שהיה שהקדרה יושבת על כסא של ברזל מלד הדין או על גבי האבנים כנז' בזוהר פ' ויצא ויקח מאבני המקום אבנין פשילן ואינה נוגעת בגחלים עצמן של הדין אבל השמנה על גבי גחלים לדברי הכל אסור כי אין ראוי לעורר דין גמור לשבת כי הנה בעבור כך גיהנם כבה ביום השבת ונאסרה ההבערה כדלקמן: כירה שהיא גרופה וקטומה ונטל הקדרה מעליה אפילו בשבת מותר להחזירה לעשו' ייחוד אחר כל זמן שהיא רותחת מהתעוררו' הדין שבתחלה ולא הטתה על גבי קרקע שהוא סוד מש"ה ומעפר אשר יהיה בקרקע המשכן ודוקא על גבה אבל לתוכה אסור ובתנור שהוא יותר דין אסור להחזיר אפילו הוא גרוף וקטום והוא הדין לכופח אם הסיקו בגפת ועצים שהוא מעורר דין גמור: המשכים בבקר ורוצה שהקדיחה תבשילו והענין כי הנה מדת החסד לעולם יעיר בבקר בבקר שנא' וישכם אברהם בבקר ורוצה שהקדיחה תבשילו הוא הכלה שהוא מתקן אותה כמשחז"ל בת היתה לו לאברהם ובכל שמה וכדאי' בזוהר וגדלה לכלה בי"ג מכילן דרחמי ורוצה שהקדיחה מחמת התעוררו' הדין ויראה פן יקדח יותר כי תגר הדין מה יעשה יכול להסיר הקדרה ולהניח קדרה ישנה רקנית והענין מ"ש בזוהר פ' לו דף נ"ח וז"ל אל בכל אתר דא נהירו רב דחכמתא הוא וקיימא בקיומיה ואלמלא דהאי אל אתער בעלמא לא יכיל עלמא למיקם אפילו שעתא חדא מקמי דינין תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא הדא הוא דכתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם באתערות' דאברהם קיימי וכד אתער אברהם בעלמא כל אינון דינין דמשתכחי בכל יומא ויומא דחי לון לבר ולא קיימי קמיה הה"ד ואל זועם בכל יום כזעם או זעום לא כתיב אלא זועם בכל. יומא ויומא דדינא אשתכח בעלמא דחה ליה לבר ואיהו קיימא ומגנא עלמא הה"ד יומם יצוה ה' חסדו וגו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מדת החסד הוא מתעורר בכל יום לדחות את הדין לחוץ ולכן כאשר עתה השכים ורוצה שהקדיח תבשיל זה לפי שנתעורר בו מגבורת הדין והוא מתיירא שמא יקדיח יותר ולא יהיה ראוי לאכיל' בסוד צדיק אוכל לשובע נפשו מסיר הקדרה היא הכלה מעביר אותה מעל אותו

רנ"ד: דיני תבשילים המוכנים מערב שבת כדי להגמר ובשבת: ובו ט' סעיפים

[א] אף על פי שבשר חי מותר להשהותו הני מילי בקדרה אבל בצלי שאצל האש אסור להניחו סמוך לחשיכה שממהר להתבשל ואתי לחתויי: והני מילי בבשר שור או עז אבל בשר גדי ועוף שהם מנותחים לאברים מותר דלא חיישינן לחיתוי שאם יחתה בגחלים יתהרך הבשר שאינו צריך אלא חמימו' האש בלבד ואם הוא בתנור וטח פיו בטיט בין גדי ועוף שלמי' בין בשר שור או עז מותר דלא חיישינן לחיתוי שאם בא לפתוח התנור ולחתות תכנס הרוח ויצטנן

אותו הדין שנתעורר בה ודאי הדין לחוץ כדרכו ונוקח קדרה ישנה שהיא דרך חול ועתה היא רקנית לפי שנכני' הכלה והגדילה והכן ומניח אותה על פי הכירה ואחר כך ישים הקדרה של שבת זו שהתבשיל לתוכה ובם נעשה הייחוד בשבת נותן אותה על גבי הקדרה ריקנית של חול ויזהר שלא ישים קדרתו על גבי קרקע וגם תהיה רותחת ובהכי אותו הדין בא לקרבה ריקנית ואינו חושש: יש למנוע ולמחות ביד הנוהגים לטמון מבעוד יום קומקום של מים חיים שהוא מלד הדין ונותנה אותם לתוך הקדרה בשבת כשהתבשיל מלטמק לפי שהוא דוגמא קלא למבשל בשבת כנ"ל: מותר לתת על פי הקדרות חמין בשבת שהם התעוררו' דין תבשיל שנבשל מערב שבת כי יש בו גם כן התעוררו' דין כגון דכירה וכיולא בהן שלא נתבשל כל צרכו כדי לחממן בלבד לעורר בחינת השמאל מותר לפי שאין דרך בישול בכך אבל לטמין תחתם הבגדים שהדוגמא היא תחת הבגדים של הכלה הנתונים על המיחס שמבעיר את הדין אסור ודאי כל כי האי גוונא:

[א] **מה** שנתבאר למעלה בכל הדינים הקודמים כי יש דברים הנאסרים הדוגמא שלהם מפום שהם דברי עונות ויש מהם דברים שנאסר הדוגמא שלהם שלא יתעסק האדם בהם ונמלא ממעט בעונג השבת ולכן ינולא לעולם דבר והפכו כדוגמת הדינים האלו ומה גם עתה כי יאמר אף על פי שבשר חי מותר להשהותו הני מילי בכלי כי הדוגמא לזה יהיה על דרך מחז"ל בשר כתיב בו ונרפא מי שהוא רך כבשר וכמש"ה יבא כל בשר להשתחות לפני והוא מי שלבו רך כבשר ובהפך מזה אמרו חז"ל בשר הוא נוטריקון בושה סרחון רמה ולכן הוליא כי בשר חי זה משמע לכאן ולכאן וכן היה אומר אף על פי שבשר חי שהדוגמא יהיה לאדם לדיק שלבו רך כבשר והוא חי כמ"ש חז"ל אל"ל בניהו בן איש חי אטו כולי עלמא בני מתי נינהו אלא בן איש לדיק שאפילו במיתתו נקרא חי ובלי ספק כי הלדיק זוכה לכך על ידי התורה והמלוה שנאמר עץ חיים הוא ולכן אמר אף על פי שמותר להשהותו כי עיקר הלימוד יהיה ביום השבת כך אחז"ל לא ניתנו שבתות להם לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה ועם כל זה דמותר להשהותו הני מילי בקדרה והוא דוגמא אל גוף האדם אבל בכלי אלל האש שהדוגמא לזה הוא הלב כי יצה"ר אש זרה אלו אסור להניחו שם להיות מהרהר והוגה בתורה ובמלוה סמוך לחשכה לא נכון לעשות כן לפי שממהר להתבשל ואתי לחתויי לאהר בדבר הלכה או לגמור המלוה וגמנע מכבוד שבת

והרי העוסק במלוה פטור מן המלוה והני מילי בבשר שור או עז שהדוגמא בזה לדבר הלכה כמ"ש חז"ל ולהג הרבה יגיעת בשר שהוא בתורה אבל בשר גדי או עוף שהדוגמא לדרשה ואגדה שהם מנותחים לאיברים כל דבר מהם מפורש מחז"ל מותר דלא חיישינן לחיתוי באש ההלכה שאם יחתה בגחלים וקושיו' בדברי חז"ל יתחרך הבשר שאינו לריך רק חמימות האש נמערה מעט מזער לא כמו ההלכה שמעורר קושיא אחרת הפך מן הדין וקשה ליישב אותה ואם היה בתנור וטח פיו בטיט שהדוגמא אם דברי תורה הללו הוא מתעסק בהם כהם כענין הלכה פסוקה בין גדי או עוף שלמים שהדוגמא לדרשה או אגדה בין בשר שור או עז הם דבר הלכה מותר להתעסק בהם דלא חיישינן לחיתוי שלא יעורר עליהם קושיא ממקום אחר ויהיה לריך להתעסק בהם לעמוד עליהם שאם בא לפתוח התנור ולחתות להעיר ספקות תכנס הרוח וילטנן התנור ויתרבל מפני טורח הגיון ויתקשה הבשר ויפסד ותתקשה ההלכה כנגדו ותפסד ולא יוכל לסוליא אותה להודה:

ואם כה נאמר כי הבשר החי טמא הוא ע"ד משחז"ל בושה סרחון רמה והיינו מפני מעשיו של החוטא לכן יאמר אף על פי שבשר חי דוגמא לעון מותר להשהותו ע"ם שאם אתם אומר שיעשה תשובה נשבר לבו בקרבו מפני החרטה והוידוי וביותר אם יקדיס בדמעות שגים נמלא מאבד השמחה ועונג השבת ולכן מותר להשהותו הני מילי בקדרה שיהיה נא אבל בכלי שאלל האש הוא ענין ההרטה כי בערה בו אש ה' והוידוי אסור להניחו ע"ם עם חשכה שממהר להתבשל כי יאמר הן לי ערב שמא ימות למחר וממהר בענין התשובה ואתי לחתויי להעיר אש החרטה בקרבו ומתבטל מעונג שבת והני מילי בבשר שור או עז שהדוגמא לעונות גדולים והם מפורסמים אבל בשר גדי ועוף והם עונות שאינם כל כך שהם מנותחים לאיברים לפי כי מלות לא תעשה גם הם מכוונים כנגד האיברים כמו במפורש במנין המלות אלל הראשונים ז"ל ולכן מותר דלא חיישינן להיתוי פן תבער בו אש החרטה שהרי הוא יודע מה עשה ובאיזה אבר פגם והרי חז"ל אמרו אם עשית הבילות של עבירו' עשה כנגדן חבילו' של מלות כי מ"ש כנגדן היינו לתקן אותם כמ"ש אחר כך עינים רמות והיו לטוטפו' בין עיניך ולכן מותר דלא חיישי' לחיתוי כאמור שאם יחתה בגחלים ויהי' חרטה גדולה יתחרך הבשר כי יעשה סיגופים המורים בעלמו ומשמן בשרו ידזה שאינו לריך אלא חמימות האש בלבד כדרך שנתחמם לדבר העבירה כך יתחמם באש החרטה

בלבד ושב ונרפה לו אמנם אם הוא כתנור קרבם יחמו התנור בהרהורי עביר' וטח פניו בטיט כי אין לו מלא להרי' ראש וכסת' פניו טיט הכלימה בין גדי ועוף שלמים כי אין מתבונן באיזה אבר חטא בין בשר שור ועז שהם עונות גדולים כוללים בענין לשון הרע וכיוצא מותר דלא חיישינן לחיתוי האש של החרטה שאם בא לפתוח התנור לענין החרטה ואם תבערה ולהתות תכנס הרוח מצויה היינו משחז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות ותחזור להתעורר בקרבו ויצטנן התנור ויתרשל עוד מלעשו' תשובה ויתקש' הבשר חוזר ומתקשה היצר אשר בבשרו ויפסד ולא יעשה תשובה לכן באופן זה מותר. ואין צולין בצל וביצה ובשר על גבי גחלים הלא זה הדבר אשר נתב' בדין הקודם דבר והפכו ולכן יאמר בתחילה סמוך למה שנתבאר כי הבצל הוא דוגמא למעשה הרע על דרך משחז"ל אל תרשע הרבה וכי לבשר מותר אלא אינו דומה מי שאכל שום פעם אחת לאוכל כמה פעמים וכן הוא ממש לענין הבצל שריחו נודף וביצה נמי הוא דוגמא לעבירה ע"ד משחז"ל בזמרי המתין לו פנחס עד שנעשה כביצה מוזרת ולענין הבשר מובן הבשר החי טמא הוא שקרב אל כל שאר בשרו בכל אחד מהחוטאים האלה אין צולין אותה על גבי גחלים היינו מה שנתבאר אצלי במאמר התנא ואל יבטיחך יצרך שהשאול בית מנוס לך דאיך יתכן כי פה קודם יאמר כן ואיך אפשר לבן דעת כי יבטח על דברי השקר וגם היה אמת יאמרו לו מה הבטחון הזה אשר בטחת אמנם נתבאר אצלי כי התנא מדבר עם צדיק ורשע אל הרשע יאמר אל יבטיחך יצרך שבשאול בית מנוס לך כמו שאינו משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש ומעתה מה טוב לך כי תתעלם באהבים לכל מראה עיניו אל תמנע ממנו דבר וזה יהיה לך כל ימי חייך ימי שנותינו שבעים שנה ואחר כך תצטער שנה אחת לכן יאמר התבונן כי אין זה בטחון לפי כי על כרחך אתה נוצר וכו' והודיע ענין הגלגול כי הוא רע ומר מגיהנם ולכן הוא אומר אין צולין בצל או ביצה או בשר על גבי גחלים דהיינו של גיהנם אלא כדי שיצלה מבעוד יום משני צדדיו שיהיה לו קצת תיקון בזה ויהיה כמאכל בן דרוסאי שהוא חצי בשולו אפילו שהיה בשר גדי דהיינו כדוגמא לעון קל דכיון שהניח על גבי גחלים של גיהנם אינו חושש אלא שיצלה מהרה בגיהנם ויהיה נתקן ואף על פי שיתחרך ויקבל עונש גדול ואינו חושש הילכך חיישינן שמא יחתה כי תבער בקרבו אש של החרטה כאמור אבל כשנצלה כמאכל בן דרוסאי וכבר נתקן קצת לא חיישינן דילמא אתי לאחויי לפי כי כבר ידענו ממה שחז"ל כי הרשע אף על גב שהוא בגיהנם ביום השבת יש לו מנוחה ומה גם שהוא נכנס לגן עדן באותו שבת וחוזר למקומו בראשון לגיהנם לידון עד כדי רשעתו כמספר כדאי' בזוהר פ' תרומה דף קנ"ו וז"ל נשמתין אזלין מגו גנתא ונשמתין אתיין לגו גנתא כל אינון נשמתין דצדיקיא דמתלבשן ביומי דחול ועד לא עאלו לגו גנתא בשעתא דאלין נפקין אלין עאלין וגנתא לא אשתאר בריקנייא ברזא דלחם פנים ביום הלקחו ואי תימא כד אהדרו ביומא דחול במה אתמשכן דוכתי לאורכא ופותיא ורומא בגנתא ולא אתיידע כגוונא דרזא דארץ הצבי דהוה אתמשך לכל סטרין ולא אתיידע. כגוונא דצבי דכל מה דאתרבי משכיה ולא אתיידע וכו' הנה. מבואר מדברי המאמר כי נפשות הרשעים אף על פי כי עדיין לא נשלם הדין שלהם ולא נתקנו הם נכנסים לגן עדן בשבת ואחר כך הם חוזרים לגיהנם לכן כשנצלה כמאכל בן דרוסאי אין חוששין שמא יחתה אפילו אם הוא בשר שור שהדוגמא לעון חמור כנ"ל שמאחר שהוא ראוי לאכילה שכבר נכנס לגן עדן בשבת למה יחתה לעורר הדין להפסידו אם עבר ושכח וצלה בשבת באיסור אסור ומאי דהוה הוה ומה לעשו' :

ובאשר נתבונן ליישב הדינים האלו למעלה כך הוא אומר אעפ"י שבשר חי מותר להשהותו כאשר כבר נתבאר כי הבשר החי הוא דוגמא אל הצדיק חי עלמין מותר להשהותו לפי כי הצדיק צריך תכף לחבר אותו עם הכלה כדי שלא תתאחז ממנו הקליפה שנא' ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי עם כל זה מותר להשהותו כנ"ל הני מילי בקדרה שהוא בחיבור הכלה שמבשלים בתוכה אבל בצלי שאצל האש שמורה התעוררו' מצד השמאל כי כן מתעורר בתפילה שנא' שמאלו תחת לראשי בזה אסור להניחו סמוך לחשכה לפי כי אז צריך להיו' נעשה הייחוד וממהר להתבשל ואתי לאחויי באש של הגבורה ואז צריך להמשיך לה ממדת החסד שנא' וכל נתיבותיה שלום אינון כ"ב שבילין דנקיט לון ברית יחידאי ואטיל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה ועביד שלם הס"ד וכל נתיבותיה שלום ולכן אסור להניחו קרוב אל האש סוד הגבורו' דאתי לאחתויי והני מילי בבשר שור שהוא בסוד יוסף הצדיק שנאמר בו בכור שורו הדר לו, או עז שמתאחז ביותר מן הגבור' אבל בשר גדי לפי שהוא רך שלח אותו יהודה לתמר לפי כי חז"ל אמרו תמר עדין במרירות' עומד' ובקשו חכמים להמתיקה ולא יכלו וכן עוף שהוא יותר רך והיא נמי בסוד הצדיק כדאיתא בזוהר ועוף יעופף על הארץ וכו' שהם מנותחים לאיברים שהוא דוגמא שמושך הצדיק מכל האיברים של הגבר מותר. דלא חיישינן לחיתוי מפני כי באיברים ימצא נמי שהם בחינת דין ולא חיישינן לחיתוי שאם יחתה הגחלים מתעורר הדין ביותר ומתחרך הבשר שאינו צריך אלא חמימו' האש בלבד כי ככה מתחממין חתן וכלה כשנאהבין דרחימותא וביותר מזה. מתחרך הבשר של הצדיק בשר קדש וגם הכלה שנא' בה ובשר מבשרי. ואם הוא בתנור של הכלה המקום הנאמר עליו ותנור לו בירושל' וטח פניו בטיט והוא כינוי כמשחז"ל האשה עושה פני' בקרקע בין גדי ועזי' שלמים בין בשר שור או עז בכל החילוקים אלו הנמצאי' ביסוד חי עלמין מותר דלא חיישינן לחיתוי שירצה לעורר בחינת הדין לפי שאם בא לפתוח פי התנור לפי כי חזקה כי התנור סתום והנערה בתולה ואיש לא ידעה ואם בא עתה לפתוח פה התנור שהוא כינוי כד"א הכלה ומתחה פיה לפי כי כשבא לחתות ונעורר בחינת הדין איכא תרתי לריעות' ראשונה כי יכנס הרוח של שקר שעומד שם מבשלה מחריב

אולי

אולי ימצא מקום להטיל בה זוהמא כבתחלה כמשחז"ל בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא זאת ועוד אחרת כי מצטנן התנור מאותו התעוררו' שבא אליו מן התחתונים כדאיתא בזוהר ומכ"ש בשעת קבלת שבת כנודע ובזה יהיה מתקשה הבשר בדוגמ' עלם ויפסד לפי כי יש נקרא בסוד עלם כדאי' בתיקונים : [ב] אין צולין בצל וביצה ובשר והם במדת המלכות כפי הבחינות שלה על גבי גחלים שלא לעורר כח הגבורו' בחוזק אלא כדי שיצלה מבעוד יום לפי כי אז מתעורר בהם גבורות בסוד רשפיה רשפי אש שלהבת יה כדאיתא בזוהר פ' יתרו והם שבעה מרגלן בזה נגלה משני צדדיו לפי כי אותיו' יה משני הצדדין ובאמצע שם יה כנז' שם והיינו כמאכל בן דרוסאי שהוא חצי בישולו אפי' בשר גדי כאמור דכיון שהניחו על גבי גחלים אינו חושש אלא שיצלה מהרה ועוד יש דרך עמדי בגדי הזה אין לי להאריך הוא הנזכר בזוהר פ' אמור למלכא דאזדווג במטרוניתא שאלה אמרה מאי יהיב לי מלכא אמר אנא אתבך ברא דאמה אשלח גדי עזי מן הצאן ואין להאריך כי המשכיל יבין מדעתו וזה שייך בערב שבת ביותר ולכן יאמר דכיון שהניח אותו על גבי גחלים הם שבעה מרגלאן אינו חושש אלא שיצלה מהרה באש קנאתו של הקב"ה וידחה אותו לחוץ כמ"ש במאמר ואף על פי שיתחרך באש הרי נאמר והיה בית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום הלכך חיישינן שמא יחתה שיתעורר הדין ביותר אבל כשנצלה כמאכל בן דרוסאי שהוא חצי בישול לא חיישי' דילמא אתי לאחתויי ענין עלי' הדין שהרי התחיל ענין הייחוד מבע"י כאמור אפי' אם הוא בשר שור שהוא נוטה לצד הגבורה כי כן הצדיק מטה כלפי מדת הגבורה כנודע והוא הדר לו שהרי הוא ראוי לאכול בנא' צדיק אוכל לשובע נפשו כדאי' בזוהר בסוד הגבורות אם כן למה יחתה ויעורר בחינת הדין כדי להפסידן : [ג] אם עבר במזיד או שבת בשוגג ונצל' בשבת דהיינו לפי שנתגבר בחינת הדין ונעשה באיסור לפי שמתעורר הערא אחרא ולכן אסור לאכול אותו ולא נעלה אותו הזווג בסגנון זה בשלימו' : [ד] הנה למעלה נתבאר ענין לימוד התורה מה משפטו בערב שבת ועתה ידבר בענין מעשה המצו' לפי כי הבשר החי דהיינו צדיק וצדק בו ענין תורה ומצות ולכן עתה מדבר במעשה המצות שהם מכונים לפירות הלא הם דברי חז"ל פרי צדיק עץ חיים מה הם פירותיו של צדיק מצות ומעשים טובים ומאחר דקים לן כי בערב שבת באה נשמה יתירה לאדם כמשחז"ל לכן מן הראוי הוא כי יהיה משתדל במצות דאף על גב כי בכל שהאדם עושה מצוה מרויח קדושה כנ"ל בענין ציצית ותפילין כי האדם מרויח בהם רוח חדשה ונשמה אמנם לא ראי זה כראי זה לפי כי כל מה שמרויח האדם בימי החול הוא דרך חול אמנם מה שמרויח בשבת היא וכל מעשים קדש ולכן יאמר פירות שנאכלין חיין המצות שיש בהם ענין אכילה בעה"ז עד שהן חיין היינו מה ששנינו אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא מותר ליתנם סביב לקדרה הוא גוף האדם להיות מתהנה בהם ואין צריך לומר בהם מה ששנינו אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אע"פ שא"א שיצלו ויהיה בהם גמר קודם שחשכה ויהיה מוכרח להתעסק בהם לתת בהם גמר כי בזה ימנע מכיבוד שבת ומיהו צריך ליזהר שלא יחזיר הכיסוי אם נתגלה והענין היינו משחז"ל אצל והצנע לכת עם אלהיך זו הוצאת המת והכנסת כלה ומה אם דברים שדרכן לעשותן בפרהסייא הזהיר הכתוב שיעשה אותם בצנעא קל וחומר לשאר מצות ולכן יאמר דמיהו צריך ליזהר שלא יחזיר הכיסוי על המצוה אם נתגלית לפי דעריתא עליה מלתא משחשכה ושלא להוסיף עליו עד שיצולו ויהיה בהם גמר שיהיה טורח הרבה מפני שממהר בישול בשבת בגמר שלהם והוא טורח גדול : [ה] אין נותנין סמוך לחשכה פת לתנור היינו תורה שנאמר בה לכו לחמו בלחמי אלא כדי שיקרמו פניו המדובקים לתנור ר"ל תהיה אותה הלכה ואותו לימוד מאותם הפנים שיש צדדין לכאן ולכאן כבר הם מדובקים ומכוונים ולא ישאר בהם ספק ולא חררה דבר הלכה כההוא דאמרינן בעלמא עני המהפך בחררה ובא אחר ונטלה ממנו נקרא רשע ולכן ולא חררה הלכה על גבי גחלים של תורה שנאמר הלא כה דברי כאש אלא כדי שיקרמו פניה שכנגד האש של תורה ולא תהי' ההלכה קיהה עליהם ואם נתן אותם סמוך לחשכה ולא קרמו פניהם ועדין יש פנים לכאן ולכאן אם במזיד

ויצטנן התנור ויתקשה הבשר ויפסד : [ב] אין צולין בצל וביצה ובשר על גבי גחלים אלא כדי שיצולו מבע"י משני צדדיו כמאכל בן דרוסאי שהוא חצי בישולו אפי' הוא בשר גדי דכיון שהניח על גבי גחלי' אינו חושש אלא שיצלה מהרה ואעפ"י שיתחרך הילכך חיישינן שמא יחתה אבל כשנצלה כמאכל בן דרוסאי לא חיישינן דילמא אתו להתויי אפי' אם הוא בשר שור שמאחר שהוא ראוי לאכילה למה יחתה להפסידו : [ג] אם עבר או שבת ונצלה בשבת באיסור אסור : [ד] פירות שנאכלים חיים מותר ליתנם סביב לקדרה אע"פי שא"א שיצלו קודם שחשכה ומיהו צריך ליזהר שלא יחזיר הכיסוי אם נתגל' משחשיכה ושלא להוסיף עליו עד שיצולו מפני שממהר לגמור בישולם בשבת : [ה] אין נותנין סמוך לחשיכה פת לתנור אלא כדי שיקרמו פניו המדובקים בתנור ולא חררה ע"ג גחלים אלא כדי שיקרמו פניה שכנגד האש ואם נתן אותם סמוך לחשיכה ולא קרמו פניהם אם במזיד אסור עד מוצאי שבת בכדי שיעשו ואם בשוגג אם אין לו מה יאכל מותר לו לרדות ממנו מזון ג' סעודות ואומר לאחרים שאין להם מה יאכלו באו ורדו לכם מזון ג' סעודות וכשהוא רודה לא ירדה במרדה אלא בסכין וכיוצא בו שלא יעשה כדרך שעושה בחול ואם אי אפשר לרדות בשנוי ירד' במרד' ואם נתנו בכדי שיקרם פניה כיון דלא עבר איסורא וצורך שבת הוא רודה .

רודה כדרכו ושלא לצורך היום אסור אפילו בשינוי: [ו] ואם נתנו בשבת אפילו במזיד מותר לו לרדות קודם שיאפה כדי שלא יבא לידי איסור סקילה: [ז] בתנורים שלנו שאין בהם רדייה מותר להוציא יותר משלש סעודות בסכין או בשום דבר שיתחוב בו ומכל מקום לא יוציא ברחת משום דמחזי כעובדין דחול: [ח] לא ימלא אדם קדרה עססיות ותורמוסין ויתן לתוך התנור ע"ש סמוך לחשיכה מפני שדברים אלו אינם צריכים בישול רב ודעתו עליהם לאכלם לאלתר ומפני כך אף על פי שלא נתבשלו כל עיקר הרי הם כשאר תבשיל שהתחיל להתבשל ולא נתבשל כל צרכו שאסור להשהותו וה"ה לכירה וכופח: ואם עשה כן אפילו בשוגג אסורים למוצאי שבת עד כדי שיעשו: [ט] כיוצא בו לא ימלא הבית של מים ויתן לתוך התנור ערב שבת עם חשכה ואם עשה כן אסורים למוצאי שבת בכדי שיעשו:

אין

במזיד עשה אסור ליתן גמר בכלה עד מוצאי שבת כדי שלא יהיה נהנה מכבוד שבת שמצוה לענגו וזה יהיה בכדי שיעשו ואם בשוגג התחיל אם אין לו מה יאכל מעסק התורה כי אין לו לימוד קבוע ביום השבת ונזדמן לו ללמוד מותר לו לרדות ממנו מזון ג' סעודו' פי' כי בכל סעודה צ"ל ד"ת כמו ששנינו שלחן שנאמר עליו ד"ת כאילו אכלו משולחנו של מקו' שנאמר זה השולחן אשר לפני ה' ולכן מותר לו ללמוד מה שצריך לו לג' סעודו' ואומר לאחרים שאין להם מה יאכלו מעסק התורה באו ורדו לכם מן התורה מזון שלש סעודו' שיש לו רשות נמי ללמד אותם תורה באותה שעה וכשהוא רודה ללמוד בתורה לא יהא רודה במרדה מספק בתורה בראיו' אלא בסכין לומר דבר ברור והלכה פסוקה כדאמרינן בעלמא פסיק לפסוקא בסכינא חריפא שלא יעשה להאריך ביותר כדרך שהוא עושה בחול ואם אי אפשר לו לרדו' להבין הענין אלא בראיו' שהוא דוגמא למרדה ירדה במרדה כדי שלא יתבטל מד"ת ואם נתנה זו ההלכה והלמוד בכדי שיקרמו פני' ויובן הצורך שלה הפני' שלה כיון דלא עביד איסורא כי גדול תלמוד תורה וצורך שבת הוא רודה כדרכו לומד תורה כדרכו בחול ואינו חושש. אמנם שלא לצורך היום שאינו למד בתורה בענינים של שבת אסור לפי שהוא נמנע מלענג את השבת כדבר האמור: ואם נתנו בשבת אותו הלימוד במזיד ואינו מענג השבת מותר לו לרדות ולפסוק מהלימוד זה כדי שלא יבא לידי איסור סקילה צריך ללמוד בצורך השבת להנצל מן החטא: [ז] בתנורים שלנו היינו על ענין הלמוד שבזמן הזה שאין בהם רדיה לפי כי נתמעטו הדעות ואין מביאין ראיו' מן הגמ' לצורך לימוד ההלכה מותר להוציא תורה יותר ממה שצריך לשלש סעודו' ללמוד בסכין שיהיה דברים פשוטים והלכה פסוקה או בשום דבר שיתחוב בו ונמשך ממנו דבר תורה ומכל מקום לא יוציא ברחת שהוא טורח גדול משום דמחזי כמעשה של חול שנאמר אשר זורה ברחת ובמזרה: [ח] לא ימלא אדם קדרה עססיות ותורמוסין והדוגמא להלכו' שאינם נהוגו' והם דוגמא לאלו שהם באים בקיונה סעודה ויתן לתוך התנור ערב שבת סמוך לחשכה מפני שדברים אלו צריכים בישול ואין נושאים ונותנים בהם ודעת עליהם לאכלם לאלתר ללמוד אותם ומפני כך אף על פי שלא נתבשלו כל עיקר הרי הם כשאר תבשיל של תורה שהתחיל להתבשל בענין הלימוד ובעסק ולא נתבשל כל צרכו שאסור להשהותו וצריך ללמוד אותו תכף ומיד קודם חשכה והוא הדין לכירה וכופח. שהם דוגמא למקומו' הלימוד ואין צורך להאריך בהם או יהיה צורך יותר בהם בני אדם המשונים בדרך לימודם אם עשה כן אפילו בשוגג אסורים עד מוצאי שבת להתעסק בהם בכדי שיעשו: [ט] כיוצא בזה לא ימלא אדם חבית מים והם דברי הגדה שמושכים לבו של אדם כמים כמ"ש חז"ל ויתן לתוך התנור לחמם אותה הגד' ערב שבת עם חשיכה ואם עשה אסורים. למוצאי שבת בכדי שיעשו כי ימשך בהם לבו ויהיה נמנע מלכבד את השבת ומלענג אותו והכתוב לזה וקראת לשבת עונג בכל האפשר:

עוד זה מדבר נגד עילאה בדינים אלו כמשפט הראשון וכך הוא אומר פירות שנאכלין חיין כי יהיו פירות הללו דוגמא למצות המביאים לכנסת ישראל כדאיתא בתיקונים דף ל"ח וז"ל סמכוני באשישות מאי ניהו אשישות תרי אשות דאינון אש ואשה רפדוני בתפוחים אלין אינון תרי סמכי קשוט דאינון חוור וסומק ובגין דארחא בחד ואו דאיהו בברית אמרה רפדוני בתפוחים עכ"ל. ואיתא בזוהר פ' שמיני דף מ'. פתח רבי יהודה ואמר סמכוני באשישות וגו' האי קרא הא אתמר ושפיר אבל כנס' ישראל קאמר דא בגלותא סמכוני מהו סמכוני אלא מאן דנפיל בעי לאסמכא ליה הה"ד סומך ה' לכל הנופלים וכן כ"י דנפלה דכתיב נפלה ולא תוסיף בעיא לאסמכא והיא אמרה סמכוני למאן. לישראל בניהא דאינון גו גלותא עמה ובמה באשישות אלין אבהן דאתמליין בקדמיתא מהאי חמר טב דמנטר וכו' ומאן דיידע לייחדא שמה קדישא אע"ג דברכאן לא משתכחי בעלמא איהו סמיך וסעיד לה לכ"י בגלותא רפדוני בתפוחים כלא חד כמה דאמרן אבל רזא דא אשתא עייל חמרא תפוח אפיק חמרא עכ"ל והנה מבואר מדברי המאמר כי זה יהיה התפוח צורך לחזק לכנסת ישראל בגלות החיל הזה שאלה מישראל בנכה סמכוני כאמור עוד תשוב ותראה מ"ש בתיקונים על כנסת ישראל שהיא חולת אהבה מן הגלות ומביאים לה מיני פירות כדאיתא בתיקון ס"ט וכמה אסיין אתכנשו על ההוא חולה וכו' ולא אתחזרת רוחא לגבה במרעא דילה ולא דפיקו אתחזרת לגביה עד דאתא רעיא מהימנא ואפיק תפוח נמי וסתים לחוטמא וארח ליה וכו' מיד חזרת רוחא ודפיקו לגבה וכו': ועוד איתא בתיקונים דף קמ"ב וז"ל אמאי אמר' סמכוני אלא בליל שבת נשמה יתירה דבה ויגפש מיד דאיהי אסתלק' וי נפש דלית מאן דסמיך ליה בההוא זמנא איהו אמרת לישראל סמכוני באשישות דאינון

מאורי

מאורי האש ומאי ניהו תרי נהורות דאינון תחת חלונות וכו' ומאי ניהו לימודי ה' דאינון תרין שפוון דאינון לבנות אש ואינון תרין תפוחין וכו' רפדוני בתפוחים בלילי שבת וכו' והנה מבואר מכל אלו המאמרים כי הפירות הם אשר מביאים לכנסת ישראל לחזק אותה שנאמר רפדוני בתפוחים לפי כי חולת אהבה אני והדוגמא לזה הם תורה ומצות כמ"ש רבי יהודה במאמר הקודם ומאן דידע לייחדא שמא קדישא עביד סעידו וסמיכו לכנסת ישראל בגלותא ולכן יאמר פירות שהם נאכלים חיין היינו מעשה המצוה שאוכל אותה הצדיק שהוא חי שנאמר צדיק אוכל לשובע נפשו כדאיתא בזוהר מותר ליכנס סביב לקדרה של כנסת ישראל לצורך התעוררות בסוד אור חוזר כי האדם על ידי מעשיו מעורר ייחוד עליון כדאיתא בזוהר פרשת ויחי דף רמ"ה וז"ל. ת"ח בכל אתר דכורא רדיף בתר נוקבא ואתער לגבה רחימותא והכא אשכחנא דאיהי אתערת רחימותא ורדפה אבתריה ואורחיה דעלמא דלית שבחא דנוקבא למרדף בתריה דדכורא אלא מלה סתימא היא ומלה עלאה דבי גנזייא דמלכא. תא חזי תלת נשמתין אינון וכו' נשמתא אחרא היא נשמתהון דצדיקיא לתתא נשמתהון דצדיקייא אתיין מאינון נשמתין עילאין מנשמתא דנוקבא ומנשמתא דדכורא ובגין כך נשמתין דצדיקיא עילאין על כל אינון חילין ומשריין דלעילא וכו' תא חזי אתערותא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה נשמתהון דצדיקייא לתתא מתערין לה בגין דאינון אתיין מסטרא דמלכא מסטרא דדכורא ואתערותא דא מטי לנוקבא מסטרא דדכורא ואתער רחימותא אשתכח דדכורא אתער חביבו ורחימותא לנוקבא והכין נוקבא אתקשרת ברחימותא לגבי דכורא כהאי גוונא תיאובתא דנוקבא לאשדי מיין תתאין לקבל מיין עילאין לאו איהי אלא בנשמתהון דצדיקייא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי התעוררות הצדיק התחתון הגשמי הוא מעורר הזווג למעלה והיינו פירו' הנאכלין שהם חיין ואין צריך להם אש מצד הדין לבשל אותה מותר ליכנס סביב לקדרה של כנסת ישראל אף על פי שאי איפשר שילכו קודם חשיכה כי אז נעשה הייחוד של שבת מותר: אין נותנין סמוך לחשכה פת לתנור שהרמז לזה הוא הלחם אשר הוא אוכל ואמרו חז"ל בתורה בנביאים ובכתובים מצינו האי פתא מזוניתא דלבא אלא. כדי שיקרמו פניו המדובקים בתנור כמשחז"ל צורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד ולא חררה שהיא בחינת הנקבה על גבי גחלים של בחינת הדין אלא כדי שיקרמו פנים שכנגד האש של מדת הדין ואיתא בזוהר פ' ויקרא דף ע"ו וז"ל א"ל רבי אלעזר בריה אי הכי ישר יחזה פנימו מבעי ליה או ישרים יחזו מאי ישר יחזו אמר ליה רזא עילאה דאינון ימי קדם דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין וימי עולם דזעיר אנפין אקרון פנימו דאינון חזואן באורח מישר מה דאצטריך למחמיה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי עיקר ההארה עליונה היא נמשכת מן הפנים עליונים זה לזה ולכן הכל תלוי עד שיקרמו פנים שכנגד האש למדת הדין של אש ואשה ולעורר שלהובין דרחימו פניהם ואם נתן אותם סמוך לחשכה ולא קרמו פניהם אם במזיד אסור עד מוצאי שבת בכדי שיעשו כי אז מתעורר הדין של חול ואם בשוגג אם אין לו מה יאכל כי אז הוא עני ורוכב על חמור מותר לו לרדות ממנו מזון שלש סעודו' לצורך הייחוד והשהוא רודה לא ירדה במרדה הוא בסוד השולחן' ואומר לאחרים בואו ורדו לכם מזון שלש סעודו' אם אין להם מה לאכול וירדה בסכין וכיוצא בו שהוא התעוררו' דין מעט שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול באותו הזווג הנעשה בחול ואם אי אפשר לרדו' בשינוי ירדה במרדה ולא יתבטל הייחוד זה ואם נתנה בכדי שיקרמו פניה כיון דלא עבד איסורא לפי כי מוכרח הוא להיו' התעוררו' אש שלהובין לצורך הייחוד וצורך שבת היא הייחוד רודה כדרכו אמנם שלא לצורך היום דהיינו בעולמו אסור אפילו: ואם נתנו בשבת זה הייחוד אפילו במזיד מותר לו לרדו' פת זה קודם שיאפה בו על פת לחם יפשע גבר כדי שלא יבא לידי איסור סקילה כענין מקושש עצים ביום השבת כדאיתא בזוהר: בתנורים שלנו שאין בהם רדיה דדוגמא הוא. לאחר החרבן דאלו בזמן המקדש היה הרדיה של לחם הפנים לפי כי הייחוד היה נוהג תמיד לכן נאמר בו לפני תמיד שיהיה פנים כנגד פנים כאמור ישר יחזו פנימו לא כן היא עתה ולכן מותר להוציא יותר משלש סעודו' בסכין או בשום דבר שיתחוב בו לחוץ ומכל מקום לא יוציא ברתת משום דמחזי כעובדין דחול: לא ימלא אדם קדרה עססיו' ותורמוסין שהוא דוגמא לייחוד גרוע כמשחז"ל אמר הקדוש ברוך הוא כלואי עשאוני בני כתורמוס הזה ששולקין אותו כמה פעמים והוא בא באחרונה ולכן יאמר לא ימלא אדם קדרה מאלו רמז להתעוררו' זה הייחוד ויתן לתוך התנור שנאמר ותנור לו בירושלם ערב שבת עם חשכה כי כבר נתקדש היום לפי כי דברים אלו אינם צריכים בישול רב כי הוא זווג גרוע ודעתו של אדם עליון לאוכלם לאלתר בסוד הלחם אשר הוא אוכל ומפני כך אף על פי שלא נתבשלו כל עיקר ולא היה בהם ייחוד הרי הם כאשר תבשיל שהתחיל להתבשל הם ייחודים אחרים עליונים כי צריכים בישול הוא התעוררו' גדול ולכן נקראים שלא נתבשל כל צרכו שאסור לשהותו אלא צריך ליתן גמר לדבר והוא הדין לכירה וכופח הם מיני ייחודים ואם עשה כן אפילו בשוגג אסורים למוצאי שבת עד כדי שיעשו: ביוצא בו כמה שבחינו' הללו נאסרו כאשר מתעורר הדין בחינ' האש ביותר כך לא ימלא אדם חבית של מים מצד החסד ויתן לתוך התנור ערב שבת עם חשכה שמבטל כח החסד על ידי האש מדת הדין ואם עשה אסורים למוצאי שבת בכדי שיעשו:

אשר

רנ"ה הבנת האש קודם הכנסת השבת ובו ג' סעיפים

[א] אין עושים מדורה מעצים סמוך לחשיכה עד שיצית בהן האור בענין שתהא השלהבת עולה מאליה

[א] **אשר** חז"ל הגידו כי בשבת בטל אור של גהינם ומסתלק הדין מן הרשעים וכדאיתא בזוהר פ' תרומה בכל מעלי שבתא כרוזא נפיק וכריז בכל אינון רקיעין סליקו דינין דחייביא דהא אתקדש יומא ומלכא קדישא אתי ולכן הזהיר הכתוב ושנה על ענין השבערה בפ' לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת וחז"ל נחלקו חד אמר ללאו יצאת וחד אמר לחלק יצאת אמנם מכל מקום הדרשה תדרש כי הזהיר ושנה על השבערה להגיד לאדם כי הוא עושה ומבעיר כמו כן מבעיר מקומו שמזומן לו בגן עדן כדאיתא בזוהר כי האדם המדליק נר או אש קודם יציאת השבת מדליקים האש במקומו כדאיתא בזוהר פ' בראשית דף י"ד: וז"ל תליתאה מאן דאוקיד שרגא במפקא דשבתא עד לא מטו ישראל לקדושה דסדרא דגרים לנורא דגהינם לאדלקא עד לא מטא זמנייהו חד דוכתא אית בגהינם לאינון דקא מחללי שבתות ואינון דענשין בגיהנם לייטין ליה וכו' ואמרי הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר וגו' הנה מבואר מדברי המאמר עונש המחלל שבת אעפ"י כי עדיין לא מת גם אמנם גם אחרי מותו מענישין אותו ואין לו מנוחה ביום השבת כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"א. וז"ל. וכל אינון מחללי שבתות בפרהסייא דינין סלקי מנייהו. אבל נורא דגיהנם לא אשתכך מעלייהו לעלמין וכל חייבי גיהנם שאלו עלייהו מאי שנא אלין דלית לון נייחא מכל חייבין דהכא אינון מאריהון דדינא תייבין לון אלין אינון חייבין דכפרו ביה בקב"ה ועברו על אורייתא כלה בגין דלא נטרו שבת תמן בגין כך לית לכו. נייחא לעלמין ואינון חייבין כולהון נפקין מדוכתייהו ואתייהיב לון רשו למחמי בהו ומלאך חד אזיל ואפיק להאי גופא דילהון ועייל ליה בגיהנם לעיניהון דכל חייביא וחמאן ליה דסחרא תולעין ונשמתא לית לה נייחא בנורא דגיהנם וכל אינון חייביא דתמן סחרין להאי גופא ומכריזי עליה דא איהו פלניא חייבא. דלא חייש ליקרא דמאריה כפר ביה בקב"ה וכפר בכל אורייתא כלה ווי ליה טב ליה דלא יתברי ולא ייתי לדינא דא ולכיסופא דא הה"ד ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות מן גופא ואשם לא תכבה מן נשמתא והיו דראון עד דכל חייבין דגיהנם דתמן יימרון די ראיה דא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר עונש שמגיע למבעיר אש ומחלל שבת בגופו ובנפשו וכן מבואר פרשת פנחס דף רמ"ו וז"ל מאן דאוקיד שרגא במ"ש וכו' חד מנהא אית בגיהנם ואוקיד בקדמיתא לההוא דוכתא ואמר האי דוכתא דפלנייא וכל חייבין דגיהנם מסייעי לאוקדא ההיא דוכתא וכו' ואמנם יש אזהרה בזה לענין הכעס כי זה הוא אש אשר נמצא בתוך גוף האדם שלכן ריבה הכתוב בכל מושבותיכם כי כמו שהאדם יש לו מושב לעתיד כמו כן האדם שהוא הנשמה מושב שלה בגוף העולם הזה וענין הכעס הוא

הרתחת האש אשר יבער באדם מן הכבד כנודע מן הזוהר פרשת פנחס דף רל"א וז"ל כתיב היותרת על הכבד וגו' מיותרת דילה נפקא מרה ואיהי חרבא דמלאך המות דנפקי מינה טיפין מרירן לקטלא בני נשא הה"ד ואחריתה מרה כלענה וגו' ואיהי תליא בכבד וכל מרעין ומותא ביה תליין וכו' ואיתא בזוהר פ' תצוה דף קפ"ב: וז"ל מאי חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו וגו' הכא פקיד קב"ה לבר נש ואזהיר ליה לאסתמרא מאינון בני נשא דאהפכו אורחייהו מאורח טב לאורח ביש ומסאבי נפשייהו בההיא מסאבא אחרא דהא כד ברא קב"ה לבר נש עביד ליה בדיוקנא עילאה ונפח ביה רוחא קדישא דכליל בתלת כמה דאוקימנא דאית ביה נפש רוח נשמה ועילא מכלא נשמה דאיהו חילא עילאה למנדע ולמיטר פקודי אורייתא דקב"ה ואי ההיא נשמתא אעיל לה בפולחנא אחרא הא איהו מסאיב לה ונפיק מפולחנא דמאריה וכו' אי ההיא נשמתא קדישא נטר לה בשעתא דרוגזיה דלא יעקר לה מאתרהא בגין למשרי תחותה ההוא אל זר וכו' דא איהו בר נש כדקא יאות דא איהו עבדא דמלכא דא איהו גבר שלים ואי ההוא בר נש לא נטיר לה ואיהו עקר קדושה דא עילאה מאתריה בגין למשרי תחותא סטרא אחרא דא איהו דמריד במאריה ואסיר לקרבא בהדיה ולאחברא עמיה ודא אקרי טורף נפשו באפו איהו טריף ועקר נפשיה בגין רוגזיה ואשרי בגויה אל זר וכו' וחז"ל אמרו בעובד עבודה זרה איזה הוא אל זר שבתוך גופו של אדם זה הכעס ולכן יאמר אין עושים מדורה מעצים סמוך לחשכה דאע"ג כי בחול נמי אסור יש איסור נוסף בשבת שהרי ריבה הכתוב לאו אחר לא תבערו אש ביום השבת ולכן יאמר אין עושים מדורה מעצים סמוך לחשכה עד שיצית בהם האור בענין שתהא שלהבת עולה מאליה בלי סיוע עצים אחרים זמן השבתי נלמד הדוגמא לענין הרוחני שאם באולי יהיה ריב בין אנשים או בביתו של אדם יעשה באופן שתכלה בהכנסת השבת ואמנם איך יתכן לאדם להתגבר על האש הגדולה של הכעס בלימוד התורה הנקרא אש שנאמר הלא כה דברי כאש אמנם יהיה דבר פשוט שמיישב לבו של אדם כמש"ה לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו יהלך כי הכסיל הוא הכועס שנאמר כעס בלב כסילים ינוח ומהו התרופה שלו לב חכם שהוא לימינו ישתדל בתורה ועל ידי כך משפיל גאותו וכעסו ולכן יאמר אין עושים מדורה מעצים של תורה סמוך לחשכה ע"ד מחז"ל בוקע עצים יסכן בם זה הגמ' עד שיצית בהם האור של תורה בענין שתהא השלהבת עולה מאליה בלי סיוע עצים אחרים בראיות ממקום אחר והם הוא עץ יחידי כי הנה נאמר כי ענין הכעס אפשר כי יהיה ריב בין אנשים או יחיד אחד כועס לעצמו ולכן נמי לענין התיקון הוא כדומה לו אם הם רבים ללמוד כי כך אחז"ל

חרב

מאליה בלי סיוע עצים אחרים ואם הוא עץ יחידי צריך שיאחוז האור ברוב עביו וברוב היקפו ואם לא הודלקה כל כך אסור ליהנות בה בשבת גזרה שמא יחתה בה ויניד העצים כדי שתעלה השלהבת וכשהודלקה כשיעור יכול להתחמם כנגדה בשבת ולהשתמש לאורה בין אם הוא על גבי קרקע או על גבי המנורה ואפילו היא מדברים שאין עושי' מהם פתילה

חרב אל הבדים ונואלו חרב על שונאי ת"ח שלומדים יחידים בד בבד וכן אמרו חז"ל שלחו. מתה הוזהרו בתורה ולא עוד אלא שמטפשים שנאמר ונואלו והם נאמר נואלו שרי צוען אמנם אם הכועס יחיד כמו כן מועיל לו הלימוד ביחיד והיינו מ"ש ואם הוא עץ יחידי צריך שיאחוז האור של תורה ברוב עביו ורוב היקפו לפי דבעינן שיהיה הקנה לכבד שנאחז בו האש של הכעס והוא באמצע הגוף ואם לא הוחזק כל כך בלמוד התורה אסור ליהנות בה בשבת כדאי' במאמר אסיר לאתקרבא ולאתחברא בהדיה גזרה שמא יחתה בה באותה אגודה של הכעס ויחזור להדליק אותה מפני שאין כדאי בלימוד זה כדי להכניע אותה האש. של הכעס וכן אסור ליהנות בה בשבת גזרה שמא יחתה ויניד העצים של הכעס כדי שתעלה השלהבת אמנם כשהודלק בשיעור מותר להתחמם כנגדה בשבת שנאמר בוקע עצים יסכן בה ולהשתמש לאורה בין אם הוא על גבי קרקע או ע"ג המנורה היינו ענין הלימוד אם הוא על גבי קרקע כגון עמא דארעא או אם הוא דוגמא אל המנורה להאיר בתורה ואפילו הוא מדברים שאין עושים מהם פתילה בשבת לפי שאין נמשך השמן של תורה ואין מועיל בהם דהיינו בור קרקע מועיל כנזכר:

התבוננתי עוד בדינים אלו ואומרה ללבי הנה הדוגמא לזה בא מכוון לענין הקנאה כי הוא דבר קשה כמו ששנינו הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם כי הנה התנא ע"ה נתעורר ברוח קדשו על מה שעבר. כי הנה שלשה דברים הללו הם הגורם הראשון להוציא לאדם הראשון מן העולם הוא גן עדן שנאמר בעדן גן אלהים היית כל אבן יקרה מסוכתך ואחז"ל שלש עשרה חופות קשר לו הקב"ה בגן עדן והיו מלאכי השרת משמשין לפניו ואיתא בפרקי ר' אליעזר מלאכי השרת היו צולין לו בשר ומצננין לו יין מיד נתקנא בו סמאל שהוא ראש השטנים ובקש חכם להרע בכל הנבראים ולא מצא אלא הנחש שנאמר. והנחש היה ערום מיד רכב עליו. ובאו והטעו לאדם הנה כי הקנאה והתאוה והכבוד שהיה לאדם הוציא אותו מן העולם אמנם נמי הוה היה לה חלק בזה שנאמר ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וגו' ואיתא בב"ר שלשה דברים נאמרו באותו העץ טוב למאכל שנאמר כי טוב העץ ומוסיף הכתוב שנאמר ונחמד העץ להשכיל והנה דברי חז"ל נראים סיפור בעלמא כי הם דברי הפסוק ולא ביארו לנו דבר אמנם הוסיפו לומר המנין כי שלשה דברים נאמרו באותו העץ מניינא למה לי כוונת חז"ל להעיר אותנו כי אלו הם הג' דברים שנאמרו באותו העץ הם הם המוציאים את האדם מן העולם כי הנה הנחש אמר לה בתחלה ונפקחו עיניכם בענין הידיעה והייתם כאלהים שתבראו עולמות מיד ותרא האשה הרי ענין התאוה וקנאה כביכול ממ"ש והייתם כאלהים והכבוד: הנה כי שלשה דברים אלו הוציאו את האדם הראשון מן העולם וכן אתה מוצא בישראל שנאמר והמה כאדם עברו ברית כמשאחז"ל מה אדם הכנסתי אותו לגן עדן וצויתי אותו וגו' כך ישראל והביא אתכם אל ארץ הכרמל ואומר לו את בני ישראל וגו' ואמנם נמי אלו השלשה דברים גרמו להם ראשונה הקנאה כי הגרים נתקנאו בישראל לפי שנאמר בשבת ביני ובין בני ישראל ולא לזולת והם היו חוץ מענני כבוד עם הבהמות כנ"ל מאמר הזוהר ולכן נתאוו להיות להם כבוד אמרו עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו דוגמא ממ"ש וה' הולך לפניהם וגו' ולכן מאחר כי ענין זה של הקנאה היה הגורם הראשון. וחזרו עליו קין והבל שנאמר ויחר לקין מאד ויפלו פניו ולכן נתלבש קנאה והתאוה והכבוד שהיה להבל שנתקבל קרבנו וישע ה' אל הבל עצמו וגם אל מנחתו וההפך ואל קין עצמו ואל מנחתו לא שעה ולכן ויקם קין אל הבל ויהרגהו ועוד מן הקנאה תעא חס כמשאחז"ל אמר הוא מבקש לעשות בן רביעי ונתקלל שליש של עולם ולכן להיות דברי העונות אלו הגורם הראשון יהיה העורה בזה אל האדם ביום השבת איסור נוסף מפני כי זה היה להם מיום השבת כנ"ל ולכן יאמר אין עושים מדורה מעצים דוגמא לענין הקנאה שהוא אש מתלהב בלב האדם כי לכן הזהיר הקב"ה לא תחמוד והוסיף לאו אחר ולא תתאוה כי עון גדול הוא הגורם הראשון וכל עשרת הדברות כלולים בו והמשכיל יבין אותה מעצמו כי הנה אדם הראשון תחלת קלקולו היה על דברי הנחש שאמר והייתם כאלהים כמו שביארתי כמשאחז"ל בפסוק אל תבואני רגל גאוה שהי' צועק האילן ואומר אל תבואני רגל שנתגאית על בוראה שרצה להיות כאלהים ולכן צוה הקב"ה אנכי ה' אלהיך לא יהיה לך אלהים אחרים כי אנכי אל קנא ואין לך להיות מקנא בי ולכן אין עושים מדורה מעצים שהוא דוגמא אל הקנאה של אדם הראשון שנאמר ויקנאו בו כל עצי עדן סמוך לחשיכה עד שיצית האור ברובו הוא הדבר הנ"ל כי לתיקון זה הוא מה ששנינו קנאת סופרים תרבה חכמה ואמנם ע"פ אע"ג כי אז הוא עיקר התיקון לעון של אדם הראשון כי אז היה עתה צריך לתקן ענין הכבוד שעבר עליו אדם הראשון ואחר שעשה לו הקב"ה כל אותו הכבוד נגע בכבודו של מקום ולכן צריך לתקן העון בענין כבוד שנאמר וכבדתו מעשות דרכיך ובהכי לא יוכל לכבדו ולכן אין עושים מדורה מעצים של תורה כמשאחז"ל אל פ' בוקע עצים יסכן בה זה תלמוד סמוך לחשיכה הכל כנ"ל ואמנם נוסף עוד מענין התשובה כי אע"ג כי אנחנו מצווים בכל ענינים אלו כדי לתקן עון אדם הראשון ועון בית ישראל גדול מאד ביותר נמצא חיוב

הוא

פתילה לשבת: [ב] יש אומרים שהפחמין אפילו לא אחז בהם האור אלא כל שהוא שרי מפני שהם דולקים והולכים: [ג] מדורה של זפת ושל קש וגבבא אפילו לא אחז בהם אלא כל שהוא שרי וכן מדורה של קנים ושל גרעיני תמרים כשה' מפוזרים אבל אם הקנים אגודו' והגרעיני' בסל צריכים שיצית בהם האור עד שתהא שלהבת עולה מאליה ויש אומרים בהפך

הוא הפרט להיות כל איש הישראלי שם אורחותיו בעולם הזה שהוא דוגמא לערב שבת עם חשיכה כדי שיכנס לשבת נקי מכל עון נפשו צרורה בצרור החיים עם אלהיו ועם כל זה כבוד שבת עדיף אין עושין מדורה של עלים הוא דוגמא לענין של התשובה כמ"ש חז"ל מעצי הלבנון בעלת התורה המלובשת במעשיה אין עושים מדורה והתלהבות אש מן החרטה והתשובה של עלים הנזכר בערב שבת עם חשיכה והיינו כמי דוגמא שלא יתאחר האדם מלעשות החרטה והתשובה עד שהגיע להיות מספר שניו ערב שבת שנים שנה עם חשכה כאשר העריב שמשו ונפל למשכב והולך לבית עולמו עד שיצית בהן את האור של החרטה וגם הלמוד בתורה מנקה העון שנאמר הלא כה דברי כאש בענין שתהא שלהבת של החרטה עולה מאליה ולא יצטרך סיוע עלים אחרים מבני אדם יועצים כענין השוא רוכל שהיה מכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי וכן לענין הלימוד ירבה בתורה עד שתהא ידיעת התורה היא השלהבת עולה מאליה כענין האמוראים שהיו חוזרים דברי תורה והאש מלהטת סביבותם אמרו לו לבן עזאי שמא בחדרי מרכבה ירדת אמר להם לאו אלא מתוך שניתנה באש שנאמר והההר בוער באש בלי סיוע עלים אחרים כאמור ואם הוא עץ יחידי כי הנה קים לן כי תשובה של רבים עדיף שנא' בכל קראינו אליו אמנם אם הוא עץ יחידי ועושה תשובה ביחיד צריך שיאחוז האור של התשובה ברוב עביו וברוב היקיפו היינו באברים שבגופו כי יעשה תשובה בכל אבר שחטא בו בפרט וכן תהיה התורה אור שלם נכנס בתוך עביו והיקיפו כך אמרו חז"ל כשנכנס באדם דבר תורה יצא כנגדו דבר של ליצנות ואם לא הודלק כל כך בשיעור החרטה והלימוד אסור ליהנות בה בשבת גזרה שמא יחתה בה ויחזור להבעיר את החרטה בשבת ונמנע מעונג בשבת ויניח העלים התורה והתשובה כדי שתעלה השלהבת שלהם והשהודלקה כשיעור יכול להתחמם כנגדה בשבת להשתמש באורה של תורה בין אם היה על גבי קרקע התשובה כגון ועל הארץ תישן ובתורה אתה עמל או על גבי המנורה של תורה כמד"א אהבה בתענוגים ואפילו הוא מדברים שאין עושים בהם פתילה לשבת ואינו נמשך עסק התורה עם המשך התשובה מותר: [ב] יש אומרים שהפחמין היינו מעשה הרע ופעל בפחם היוצא מהעלים הנזכרים אפי' לא אחז בהם האור מן החרטה של התשובה אלא כל שהוא שרי ואינם חמורים כמו אותם הנ"ל הכעס והקנאה וכו' ומעט מן החרטה מספיק בפחמין אלו מפני שהם דולקים והולכים וסוף שיעשה הרעה גמורה ותשובה מעולה נגדם: [ג] מדורה של זפת ושל גפרית ושל גבבה כל אלו הם דוגמא לעונות הנמצאים בבני האדם קלים וחמורים אפילו לא אחז בהם את החרטה והתשובה אלא כל שהוא שרי וכן מדורה של קנים ושל גרעיני תמרים כשהם מפוזרים ואינו עושה העונות נקבע אלא בהזדמן אבל אם הקנים אגודות דוגמא כמש"ה הכר אגודות מועט והגרעינים בסל דהיינו הדוגמא שחטא בחיצון ובפנימי האיברים הפנימיים דוגמא אל הגרעין והם לב חורש מחשבות און והכבד כועס וכיוצא צריכים שיצית בהם האור של החרטה עד שתהא השלהבת של התשובה עולה מאליה ואינו צריך לרוכל המכריז מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי ויש אומרים בהפך:

ולקחתם גם את זה הדרך מעמדי על יסוד מוסר מהזוהר פרשת תרומה וז"ל מעצי הלבנון וגו' אפריון היא היכלא דלתתא דאיהו כגוונא דהיכלא עילאה וקב"ה קרא ליה גנתא דעדן דאיהו נטע ליה להנאתי' וכיסופא דיליה לאשתעשע' ביה גו איגון נשמתין דצדיקייא דתמן כלהו קיימין ורשימין בגויה איגון נשמתין דלית לכון גופא בהאי עלמא כולהו סלקין ומתעטרן תמן ואית לון דוכתין למחמי לאתענגא גו ענוגא עילאה דאיקרי נועם ה' ותמן אתמליין מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכיא וכו' המלך שלמה מלכא דשלמא דיליה וכו' מעצי הלבנון איגון אילנין נטיען דעקר לון קב"ה ושתיל לון באתר אחרא ואלין אקרון ארזי לבנון כד"א ארזי לבנון אשר נטע ולא אתבני האי אפריון ולא אשתכלל אלא בהו מעצי. הלבנון אלין שית יומין דבראשית כל יומא ויומא מסדר בהאי אפריון סידורא דאתחזי ליה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי עצי הלבנון הם שית יומין דבראשית ולכן יאמר אין עושין מדורה שהיא דוגמא למדה האחרונה כאשר נמצא בה בחינת הדינים מסטרא דיצחק אין עושין מדורה זו מעלים דהיינו מעצי הלבנון סמוך לחשיכה והטעם מפני כי נמצא באותה שעה מדורה אחרת מסטרא אחרא כדאי' בזוהר פ' ויקהל דף ר"ג. וז"ל תא חזי ביומא שתיתאה בשעתא דמטי זימנא דערב כדין ככבא חד מסטר צפון נהיר ועמיה שבעין ככבין אחרנין וההוא ככבא בטש באיגון ככבין אחרנין ואתכלילו כולהו בההוא ככבא ואתעביד חד כללא דשבעין. וההוא ככבא אתפשט ואתעביד כמדורה חדא דלהיטא בכל סטרין כדין אתפשט ההוא מדורא סחרנייהו דאלף טורין וקיימא כחד חוטא דסהרא והאי מדורא דאשא משיך לגביה גוונין אחרנין דלגו מניה גוון קדמאה ירוקא כיון דקיימא האי גוונא סלקא ההוא מדורא דאשא ודליג לעילא על ההוא גוון ירוקא ועאל לגו מניה ושדי ליה לההוא גוון ירוקא לבר וקיימא ירוקא לבר וההוא מדור' דאשא דככבא כלילא לגו לבתר אמשיך אבתריה גוון אחרא תניינא חוורא וכו' וכן כל איגון גוונין עד דשדי לון לבר ועייל איהו לגו וקריב לגבי ההוא נקודה טמירא למיעל גוה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר

רנ"ו ששה תקיעות שהיו תוקעין בע"ש: ובו סעיף א'

[א] כשהיו ישראל בישובן היו תוקעים בערב שבת שש תקיעות כדי להבטיל את העם מן המלאכה. אין

כמאמר כי אותה מדור' דאשה שהיא מסטרא אחרא בערב שבת לעת ערב היא מתגבר' ונכנסת אל אותה נקודה עמירה בסוד הכלה למיטל נהורא עד כי אחר כך חד שלהובא נפיק כנזכר שם ובעם בשהוא מדורא כיון דבעת ביה מתגלגלן ההוא שלהובא וההוא מדורא ועאלין בנוקבא דתהומא רבה ואתטמרן תמן ולכן מפני כי מדורא זו דסטרא אחר' היא מתגברת באותה שעה על כל אותם גוונין ונכנסת לקחת אור של הנקודה טמירה שבקדושה לכן בא דין זה מכוון לענין אין עושין מדורה מעצים סמוך לחשכה עד שיצית האור ברובן בענין שתהא שלהבת עולה מאליה בלי סיוע עצים אחרים כי זה הענין הוא דוגמא לאותה מדורא דסטרא אחרא כי כאשר מתגבר אז יוצא ההוא שלהוב' דאשא ומתגבר עליו עד שנכנסים בנוקבא דתהומא רב' ובזה יהיה התיקון לסטרא דקדושה שהיא מדורה דקדושא מסטרא דיצחק מתתקנת על ידי העצים הנז' מעלי הלבנון והיינו סמוך לחשכה עד שיצית בהם האור בענין שתהא שלהבת של קדושה עולה מאליה הם בסוד שלהבת יה באשים דאש ואשה בשלהובין דרחימו ושלהבת זו עולה מאליה בלי סיוע עצים אחרים מן העולמו' שלמטה כדאיתא בזוהר פ' שלח לך בסוד מקושש עצים ואם הוא עץ יחידי בסוד עץ הדעת צריך שיאחוז בו האור זה ברוב עביו וברוב היקפו ואם לא הודלק כל כך מבערב אסור ליהנות בה בשבת גזרה שמא יחתה האור ויתגבר האש וימלא מקום אחיזה לאותה מדור' דאשא החיצונית כאמור כאשר יגיד העצים שתעלה השלהבת דקה ושם תתגבר אותה השלהבת דסטרא אחרא הנז' ואמנם כשהודלקה בשיעור בשלהובין דרחימו יכול להתחמם הצדיק כנגדה בשבת ולהשתמש לאורה כי כן דוד המלך ע"ה נשתמש לאורה של אביגיל כמשחז"ל גלתה שוק' והלך לאורה שלש פרסאות בסוד נה"י בין אם היא על גבי קרקע בסוד מטה שנאמר וישכב במקום ההוא בין אם היא על גבי מנורה כדאיתא בזוהר פ' בשלח דף מ"ד וז"ל ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה ארבע אלין למה אלא בגין דאינון תיקונא דכנסת ישראל והכי אתקרי מטה ושלחן כסא ומנורה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מטה ומנורה הם בסוד כנסת ישראל היינו מ"ש בין אם היא על גבי קרקע כאשר היא בסוד מטה הסתר קרקע עולם היתה או בחינת מנורה כאמור ואפי' הוא מדברים שאין עושים פתילה מהם בשבת יכול להשתמש בה כאמור: יש אומרים שהפחמין שהם סוד עצים הנז' רק שהם נאחז בהם אש הגדורה ולכן אפילו לא אחז בהם האור אלא כל ההוא שרי בסוד שלהבת יה כאמור מפני שהם דולקים והולכים בשלהובין דרחימו דא"ש ואשה כאמור מדורה של גפת ושל גפרית כי כל אלו הם הדוגמא לאותה מדורה דאשא שהוא מסטרא אחרא כאמור ושל קש וגבבא שנא' בהם ובית עשו לקש אפילו לא אחז בהם האור אלא כל ההוא שרי מפני כי זה האש הוא דוגמא לההיא שלהוב' דאשא דנפיק מסטרא דימינא ומגבר על אותה מדורא ואעיל לה לנוקבא דתהומא רבה ולכן כאשר זה נאחז כל ההוא בהם מותר כי סוף סוף הוא מכניע אותם כאמור וכן מדורה של קנים דהיינו בסוד הקנה דסטרא אחרא כדאיתא בזוהר פ' פנחס בפ' געור חית קנה היינו שסמאלך כען קנה ביה ועליו נאמר קנה וסוף קמלו כדאי' שם ושל גרעיני תמרים שהם פסולת כשהם מפוזרים דוגמא למה שאמר הכתוב תזרם ורוח תשאם וסערה תפיץ אותם ואת כלם ישא רוח מותרים דמעט מן האש שאחז בהם והיה בית יעקב אש ודלקו בהם ולא יהיה שריד לבית עשו אבל אם הקנים אגודות שהם מתחברים סטרא אחרא ונעשים אגודות כי הנה לעולם סטרא אחרא הם מתחברים אבל תכף הם נפרדים כדאית' פרשת בלק דשארי בחיבורא וסיים בפירודא שנאמר אשר הלך השכים כי השכים הוא הפירוד שלהם לשון ריבוי ומלת הלך הוא לשון יחיד לפי שהם נפרדים תכף כי לכן כל זה נרמז במזמור של השבת שנ' יתפרדו כל פועלי און ולכן אם הקני' אגודות והגרעיני' בסל מצורפי' צריכי' שיצת האור בהם עד שתהא שלהבת עולה מאליה כי בזה יהיה אותה שלהבת עליונה דקדוש' מתאחזת בהם בסטר' אחרא כההוא מדורא דאשא ומכניסה אותה בנוקבא דתהומא רבה כאמור:

[א] בדי ספק כי בדין זה בא ההערה גדולה אל האדם להכין עצמו לקבל קדושת שבת ותשרה עליו נפש יתירה וכמו ששנינו שש תקיעו' היו תוקעין במקדש שלש להבטיל את העם מן המלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחול ואמנם יתבונן הנלבב במה יזכה נער את ארחו אורחא רחיקא לבא אל המנוחה כי ישבות מלאכתו מלאכת חול מהלכי העולם הזה והיך ילך בלא חמדה ומאומה אין בידו מה יענה בענין השאלות שמבקשים מן האדם ומה גם במעשה המלוה אם לא עשה חנוכא דרבנן ערום הלכו בלא לבוש ועל כיוצא בזה נאמר אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו ולכן באו שש תקיעות הללו דוגמא אל אותו הרוכל שהיה מכריז ואומר מאן בעי סם חיי הוא ייתי לגבאי ומוציא הספר וקורא מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע כי זה הוא כלל גדול כך אמרו חז"ל לעולם לא יספר אדם בטובתו של חברו ושפתיך מדבר מרמה כגון מעשה לההוא דאמר אייתי חובלא ושבילו בר חובן ולכן שלש תקיעות לבטל העם ממלאכה ידעו כי מלאכה של עולם הזה אינה מועילה לעתיד לבא הנק' יום שבת ושלש להבדיל בין קדש לחול דאף על גב כי עולם הבחירה גדול הוא אמנם חול הוא לגבי עולם שכלו שבת כי אין שם לא אכילה ולא שתיה וכו' אלא צדיקים יושבים וזה מעלה יותר מן המלאכים

כמלאכים שהם עומדים ועטרותיהם בראשיהם מן התפילין והם נהנים מזיו השכינה ויש לדיקים שהם ניזונים והוא יותר כדאיתא בזוהר ואמנם לזכות שאדם לידי כך צריך לפשפש בכל מעשיו מדי שבת בשבתו כי לא ידע האדם את עתו ולהכין לדה לדרכו להוליך זוודין עמו לאכול בשבת וזה יהיה באותם ג' תקיעות ראשונות לענין סור מרע ימשמש בכל אבריו להוציא מהם כלי מן האסירה מן האוסר של עכו"ז ובשלש שניות יתבונן לתקן מעשיו לשלים את נפשו לעשות חלוקא דרבנן ממעשה המצות להיות מסרת לפני הקב"ה כאחד ממלאכי השרת וביות' יהיה הערה למי שקלקל מעשיו אשר לא טוב עשה בקרב עמיו להיות שב מדרכיו כמש"ה וזכור בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבואו ימי הרע' אלו ימי הזקנה ואם עודינו לא ישוב ולא דעת ולא תבונה לזכור את יום השבת כמו שאומרים לאדם העולם שילאת ממנו דומה לשבת וזה העולם דומה לע"ש מי שטרח בע"ש יאכל בשבת ולכן היו תוקעין שש התקיעות שלש ראשונו' כדי שיקדים לשוב אל ה' ואם לא שת לבו גם לזאת ולא פירש ממלאכה של יצר הרע הרי ג' תקיעות שניות כדי שירגיש בעצמו ושב ונרפא לו ויקבל קדושה על ידי התשובה ויזכה לעולם שכולו שבת. וכן נמי הוא אות לענין הנוגע למעל' כדאי' בענין תקיעת שופר של ר"ה בזוה' פ' אמור דף צ"ח וז"ל פקודא לתקוע שופר בראש השנה דאיהו יומא דדינ' לעלמא וכו' דכתיב תקעו בחדש שופר בכסא בגין דהא איהו יומא דסיהרא אתכסי ביה וקאים עלמא בדינא וכו' ושם נאמר זכאין אינון ישראל דידעין כורסייא דדינא ולאתקנא כורסייא דרחמי ובמה בשופר עכ"ל ועוד אתמר בזוהר פ' פנחס דף רכ"ח: וז"ל בחדש השביעי יומא דראש השנה דינא דכל עלמא דינא תקיפא ודינא רפיא וכו' ויצחק מסדר לעשו נגוד לידה דחובין דבני עלמא ואייתא לגבי' ובעוד דאיהו אזיל ישראל נטלין עיטא ברבקה ועבדין כל אינון פולחנין כל אינון צלותין מזמני שופר ותוקעין ליה בגין לאתערא רחמי וכו' והנה דברים אלו הם מבוארים. כי ענין תקיעת שופר הוא בזמן שמתעורר מדת הדין תוקעין בו להעיר מדת. הרחמים שופריה דיעקב כדאיתא בזוהר והוא סוד נועם עליון המתעורר ומוצי' אותו קול וכדאי' בזוהר פ' יתרו דף פ"א: וז"ל ר' שמעון אמר וכו' בהאי קול השופר תלי' כלא וכתיב קול גדול. קול דממה דקה וגו' ושם נאמר ז"ל רבי יהודה אמר קול בשופר מ"ל השופר למה אלא ההוא קול דאקרי שופר דכתי' והעברת שופר תרועה וגו' רבי יהודה אמר הכי קול השופר השפר כתיב חסר כד"א שפר קדם דריוש מלכי ישפר עלך שפר קדמי להחויא וגו' הנה הנראה מכל מאמרים אלו כי בזמן שמתעורר כח הדין צריך לתקוע בשופר ואמנם קול השופר הם שני

בחינו' קול היוצא משופר ההוא בחינת אימא עילאה. כי הוא סוד היופי כמה דאמר ויהי נועם ה' אלהינו עלינו. והקול הוא מדת הרחמים שנא' הקול קול יעקב ובזה מתמתק בחינת הדין כי כן יעקב נלא לעשו ולקח ממנו הבכרה והברכה בעולם הזה וכך היא המדה למעלה ולכן בערב שבת כי אז לעת ערב מתעורר כח הדין כאמור בכל אלו המאמרים הקודם למעלה כי להיות אותה השעה גלגולא דנשמתין אלין סלקין ואלין נחתין אלין נפקין ואלין עאלין ולכן בכל חלק מאלו צריך להיות מיוסד על פי הדין ולכן היה בזמן שעבר נוהגים לתקוע בשופר לעורר הרחמים וביותר יען נמצא התעוררו' סטרא אחרא היא אותה מדורא דאש' שמתגברת והיא דוחה כל אות' הגווני' ונכנסת בתוכם ומתקרבת אל הנקודה פנימית שבקדושה למיפל נהורא דילה כאמור למעל' ולכן צריך לעורר ענין השופר כדי להמשיך מנועם העליון בחינת רחמים על ידי תקיעת השופר כמ"ש במאמר כדי לאתערא רחמי והיינו כי על ידי כך מתעורר אותו שלהובא דאשא דנפיק מסטר' דימינ' כנ"ל ומתגבר על ההוא מדור' דאשא שהוא מסטרא אחרא ואעיל ליה לנוקבא דתהומא רבא כאמור לעיל ואמנם היו שש תקיעו' כדי לתת בה ענין שלימו' והוא כי הנה מדה זו בתחלה היא בסוד שדה כמש"ה וירא והנה באר בשדה והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה בסוד נה"י כנזכ' שם וכנגד שלימו' זה היו עושים שלש תקיעו' ועוד עולה למעלה שלש מדות אחרות וכנגדם היו עושים שלש תקיעו' שניות והם בסוד תקיעה לשון משנה התוקע ליבמתו וזה עיקר :

רנ"ז דין הטמנת החמין: ובו ח"ס

[א] אין טומנין בשבת אפי' בדבר שאינו מוסיף הבל אבל בספק חשיכה טומנין בו ואין טומנים בדבר המוסיף הבל ואפי' מבעוד יום ואם הטמין בדבר המוסיף הבל התבשיל אסור אפילו בדיעבד ודוקא בצונן שנתחמם או שנצטמק ויפה לו אבל בעומד בהמימותו

[א] **זה** שאמר הכתוב טמנו גאים פח לי אשר חז"ל הגידו כי עו"ג טמנו פח לישראל כמשל הזאב שהיה צמא ופרשו לו רשת על פי המעין. אם בא לשתות הוא נלכד ומת ואם לאו ימות בצמא כך עכו"ם אומרים לישראל עבוד עכו"ם אם יעבוד הוא מת ואם לאו נהרג והמשל זה הוא דוגמא לענין הטמנה זו בשבת דבר והפכו בנושא אחד אם ירצה האיש הישראל לטמון עונותיו לומר אין כי עון רהה מה כתיב הנני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי ואם יחשוב להטמין עצמו בבא עליו צרה ונוקה מצד העון הרי נאמר אנה אלך מפניך והנה זה יהיה לענין מעשה אשר לא טהור ואמנם על מעשה המצות מה יעשה כאשר אינו עושה אותה הנה ילך בלי חמדה לעומת שבא כן ילך מחוסר אברים ומחוסר בגדים ולכן יאמר אין טומנין בשבת דמאחר שנתבאר כי כל מעשה בלתי טהור של אדם הראשון וגם של ישראל בא לתיקון שלהם הדינים של שבת על הכלל ומה גם על הפרט של מעשה אישי הזמן ולכן הדוגמא לזה הוא בענין הפרט אין טומנין ענין העון בשבת לפי כי כן צריך לפשפש האדם במעשיו בכל אבר ואבר שבו באיזה

מהם

מלה חטא כדי לעשות תשובה ולכן אין טומנין ענין העון המכונה לענין הטמנה לפי כי הם דברים המכוסים וטמונים מבני אדם ואין אדם מכיר בחברו מה מעשיו. וזה אסור להטמין אפילו בדבר. שאינו מוסיף הבל כלומר כי אינו עומד במרדו להוסיף על מעשיו הראשונים רק כי הנה פירש מן העון אמנם לא עשה תשובה עם כל זה אסור להטמין העון אף על פי כי אינו מוסיף הבל כמש"ה הבל המה מעשה תעתועים וביותר יהיה אזהרה בזה על ענין השנאה שהיא שקולה ככל התור' כך אמר רבי עקיבא ע"ה

בחמימותו כשעה ראשונה מותר : [ב] אפילו תבשיל שנתבשל כל צרכו אסור להטמין בשבת אפי' בדבר שאינו מוסיף הבל ומכל מקום לשים כלי על התבשיל כדי לשמרו מן העכברים או כדי שלא יטנף בעפרורית שרי שאין זה כמטמין להחם אלא כשומר ונותן כיסוי על הקדרה : [ג] אלו הם דברים המוסיפין הבל פסול' של זתים ושל שומשמין וזבל ומלח וסיד וחול בין לחים בין יבשים ותבן וזגין ומוכין ועשבים בזמן ששלשתן

ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה ר"ל ככל התורה כמ"ש הלל הזקן דעלך סנא לחברך לא תעביד וביארתי טעם למה הלל אמר כך ור' עקיבא אמר כך לפי כי הלל רצה לקרב הגר שאמר לו למדני תורה על רגל אחד אמר לו כך מיוסד על ענין סור מרע אמנם ר' עקיבא ע"ה ידבר עם האיש הישראלי לא סגי ליה ענין סור מרע בלבד וצריך לקיים ועשה טוב ולכן פירש כי מצות ואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה ומזה מובן הספק כי מש"ה לא תשנא את אחיך בלבבך הוא כלל גדול בתורה ונוסף עוד אשר חז"ל הגידו מקדש ראשון מפני מה נחרב מפני שהיה בו שלשה דברים עבודה זרה גילוי עריות שפיכות דמים מקדש שני נחרב בשביל שנאת חנם להודיעך שהוא שקול כמו עבודה זרה גילוי עריות שפיכות דמים ויותר מכל אלו ודאי שהרי מקדש ראשון שהיו בו שלשה דברים אלו נבנה לשבעים שנה ומקדש שני שנחרב מפני השנאה עדיין לא נבנה בלי ספק שקול ככל התורה כי כן במקדש ראשון נאמר על מה אבדה הארץ וגו' וחזרו לשבעים שנ' למלאת לחרבת ירושלם שבעים שנה ובחרבן וגלות השני הזה כמה פעמים שבעים עברו ולא השיב אותנו הקב"ה ולכן בא הדוגמא לזה העון אין טומנין בשבת היינו השנאה הטמונה בלב אפי' בדבר שאינו מוסיף הבל שאינו עושה פעולה הוא שנאמר בזוהר פ' פקודי בהיכלות הטומאה הוא רוח הנקרא איבה ולפי כי עון זה הגורם הראשון בזמן הבריאה נאמר שם ואיבה אשית בינך ובין האשה כד"א חלפו עם אניות אבה ונוסף עוד וישנאו אותו ליוסף אשר לכן נתעורר העון הקודם בזמן החרבן ונחרב הבית וגלו ישראל שנאמר פוקד עון אבות על בנים וגו' כתרגומו כד משלמין בניא ולמחטי בתר אבוהון ולכן אפי' בדבר שאין מוסיף הבל כגון מש"ה זה הבל וחלי רע הוא אעפ"י כן נאסר בשבת שהיא לעשות תיקון לעונות הקודמים בכלל ובפרט כאמור אבל בספק חשיכה טומנין בו ר"ל באשר האדם מתנהג בכך אבל כך אמרו חז"ל אם רואה אדם בחברו עבירה אסור להעיד עליו שהרי טוביה חטא וזיגוד מנגיד משום שהוא מוציא שם רע עליו אבל מצוה עליו לשנאת אותו שנאמר כי תראה חמור שונאך במה

הכתוב מדבר ברואה דבר עבירה בחבירו והוא יחידי שמצוה לשנאת אותו דכתיב יראת ה' שנאת רע. והיינו בספק חשיכה ר"ל אותו אשר הלך חשכים בעבירות ואמנם הוא בספק לפי כי לא העידו עליו בב"ד על פי שנים עדים מכל מקום מותר לטמון בזה לשנאת אותו ואין טומנין בדבר המוסיף הבל של השנאה אפי' מבעוד יום שנאמר אל תוכח לץ פן ישנאך ואם הטמין בדבר המוסיף הבל התבשיל אסור ולא מבעיא שאינו מקיים המצוה הוכח תוכיח את עמיתך אלא שעבר על איסור של לאו דקבלה שנאמר אל תוכח לץ ונאמר יוסר לץ לוקח לו קלון ואפילו בדיעבד ודוקא בגונן שנתחמם או שנצטמק ויפה לו עליה בתוכחת שמתעורר השנאה אבל בעומד בחמימותו של השנאה על העבירה שעשה בשעה ראשונה מותר :

[ב] **אפילו** תבשיל שנתבשל כל צרכו אסור להטמין בשבת והדוגמא לזה אם נאמר כי ענין התבשיל הוא שלימות האדם כך הוא אומר אל יחשוב כי ענין העון של השנאה דבר קל הוא כאחד מן הלאוין של התורה כי החוטא באחת מהם עובר בלאו וכן נמי מי שנמצא בו ענין השנאה עובר בלאו לא תשנא את אחיך בלבבך אין האמת כן כי אין עון זה בערך של חייבי לאוין לכן התבונן אם יהיה האדם שלם בכל פרטיו דהיינו מ"ש אפילו תבשיל שנתבשל כל צרכו והאדם זה בכלל זה השלמות אסור להטמין בשבת ענין השנאה בלב אפי' בדבר שאינו מוסיף הבל רק לענין מש"ה יראת ה' שנאת רע בלבד אפילו זה אסור להטמין אותו לפי שנאמר כי תראה חמור שונאך וגו' עזוב מה דבלבך כתרגומו ותעזוב עמו מכל מקום לשים כלי של התבשיל ענין השלימות שלא ישים כלי להתרחק ממנו לשמרו מן העכברים הדוגמא מה שאמרו חז"ל עכבר זה מפני מה הכל שונאים אותו לפי שסורו רע תדע דאפילו העץ של הקורדום מתטע בו ועושה רעה לעצמו בשיניו כדי להתמיד במעשה הרע וכן הדוגמא לזה זה ששונא אותו אם לתכלית זה שלא ישיגוהו דבר רע ממנו או כדי שלא לטנף בעפרורית שרי היינו מפחז"ל כי תראה חמור שונאך רובץ וגו' מצוה עזוב תעזוב עמו אמנם אם הוא זקן ולא לפי כבודו פטור שהדוגמא זה שהוא מטמין השנאה ואינו מקיים עזוב תעזוב עמו כדי לשומרו לכבודו ולא יתטנף מן העפרורית של הארץ כשטוען משאו כי אין זה לפי כבודו מידי שאין זה כמטמין העון להחם כי יחם לבבו עליו מן השנאה הטמונה בלבו אלא כשאמר ונותן כיסוי על הקדירה הוא לבו כדי שלא יתבזה כאמור : [ג] אלו דברים המוסיפים הבל כמש"ה זה הבל וחלי רע הוא וזה הוא הגורם אגלי בפי' קהלת שהתחיל הבל הבלים אמר קהלת כי בפתח דבריו בא להעיר על המעשים אשר יעשה האדם הגשמי בעה"ז

ששלשתן להים ואלו דברים שאינם מוסיפים הבל כסות ופירו' וכנפי יונה ונעורת של פשתן ונסורת של חרשין : [ד] אף על פי שאין טומנין בשבת אפילו בדבר שאין מוסיף הבל אם טמן בו מבעוד יום ונתגלה משחשיכה מותר לחזור ולכסותו . וכן אם רצה להוסיף עליו בשבת מוסיף . וכן אם רצה ליטלו כולו ולתת אחר במקומו בין שהראשון חם יותר מהשני בין שהשני חם יותר מהראשון אפילו לא היה מכוסה אלא בסדין יכול ליטלו ולכסותו בגלופקרין והוא שנתבשלה חקדרה כל צרכה אבל אם אינה מבושלת כל צרכה אפילו להוסיף על הכיסוי אסור שתוספת זה גורם לה להתבשל . [ה] אם פינה התבשיל בשבת מקדר' שנתבשל בה לקדרה אחרת מותר להטמינו בדבר שאין מוסיף חבל : [ו] מותר להטמין בשבת דבר צונן בדבר שאינו מוסיף הבל כדי שלא יצטנן ביותר או כדי שתפיג צנתו אבל בדבר המוסיף הבל אפילו להטמין צונן גמור ואפילו מבעוד יום נמי אסור

ש בהם מרבים הבל לטובה והם שבעה ע"ד מפחז"ל שמדבר בדברים שנבראו בימי בראשית ולכן נמלא בהם מרבים הבל וסופם לאיבוד ועוד עתיד ליתן עליהם דין וחשבון ויש כנגדם מרבים הבל לטובה ע"י הבל שאין בו חטא בלמדו בתורה ובמעשה המצוה ולכן יאמר נא אלו הם הדברים מרבים הבל והם דוגמא לדעה פסולת של זתים הוא דוגמא לדברים בטלים כי זה עון פלילי שנא' הוגעתם ה'. בדבריכם דאילו במעשה הצדיק נשבח ועלהו לא יבול כמ"ש חז"ל אפי' שיחת תלמידי חכמים צריכה תלמוד דוגמא לזית כי העלה שלו לא יבול לעולם אמנם דברים אלו הם פסולת של זתים דברים בטלים ומה מאד יהיה הדוגמא לפה דובר נבלה ופסולת של שומשמין כי כאשר ישתה ויהיה מחוקק כי יתן בכוס עינו מדבר דברים רעים מהיכן יבא לו לפי שתמיד ממשמש בעיניו כמ"ש חז"ל אם ראית ממשמש בעיניו מתלה בעקיבו וכו'. אמר יה"ר הדין דידי הוא שנאמר ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו וזבל הכי מאן דנפיש זבליה מתוך ריבוי מאכל ומשתה ומלא ממון חסר ואינו עשה חסד והיה כמו ששנינו של קדרות ממחה בטיט ושופך עליהם היינו דוגמא לזה שנאמר ותהי עונותם על עצמותם ואול הדוגמא למדבר סרה כההיא דאמר עולין לקרתא דמהרפייא נחית רשב"ל ונסב חלא ונתן בפיו לפי שאין הקב"ה חפץ למדבר סרה על ישראל כל מדות רעות הללו בין לחים שנהג בהם זמן מעט בין יבשים כי זה לו כמה שנים מתנהג בהם ותבן וזגין ומוכין ועשבים הם דברים קלים יותר בזמן שלחתם לחין כי לא נהג בהם רק מזמן קרוב כל אלו הדברים מוסיפין הבל לפי שהם עונות שהאדם דש בהם ולכן הם מוסיפים הבל כי לא ישית אל לבו להתרחק מהם ואלו דברים שאינם מוסיפים הבל והם דוגמא להעדר מעשה המצות כסות ופירות העדר חלוקא דרבנן מהעדר פירות המצות שנאמר פרי צדיק עץ חיים מה הן פירותיו של צדיק מצות ומעשים טובים וכנפי יונה כההיא דאלישע בעל כנפים בענין מצות תפילין שנאמר כנפי יונה נחפה בכסף ונעורת של פשתן דוגמא לענין הציצית ונסורת של חרשין מעשה עץ שנאמר בתורה עץ חיים היא ולא נתעסק רק בנסורת שלה כל אלו הדברים אין מוסיפין הבל אבל הם העדר גדול כאמור ואין טומנין בהם רק צריך להעיר בהם להשלים נשמתו בשבת כנ"ל : [ד] אף על פי שאין טומנין בשבת

אפי' בדבר שאין מוסיף הבל היינו העדר מעשה המצות דלא שייך בהם מוסיף אלא גורע או באותם דברים שהאדם נמנע מהם ואינו מוסיף לעשותם רק עדיין לא עשה תשובה אם טמן בו מבעוד יום בזמן הבחרות נהג בהם או בקצת מהם והיה מטמין מעשיו שלא לגלות אותם ולהתוודות עליהם לפני המקום ומה גם אשר חז"ל הקשו כתיב אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וכתיב מכסה פשעיו לא יצליח לא קשיא כאן בעון דידעו בו רבים צריך לפרסמו כאן בעון שלא ידעו בו דאמר מר חציף עלי מאן דמפרש חטאיה ולכן אם טמן העון במקום שידעו בו רבים מבעוד יום בזמן הבחרות ונתגלה משחשיכה כאשר הערים עליו שמשו ידעו בו רבים מותר לחזור ולכסותו יחזור בתשובה ויכסה אותו העון כמש"ה כסוי חטאה וכן אם רצה להוסיף עליו בשבת מוסיף וכן אם רצה ליטלו כל הכסוי וליתן אחר במקומו עון אחד בין שהראשון חם יותר מן השני כי קרוב הוא הזמן שעשה אותו בין שהעון השני הוא חם וקרוב יותר מן העון הראשון אפי' לא היה מכוסה אלא בסדין הוא דבר דק מאד יכול ליטול העון זה לכסותו בגלופקרין הוא דבר עב וכבד מן הראשון לקיים מש"ה כסוי חטאה והוא שנתבשלה הקדרה כל צרכה שהוא דוגמא לענין מעשה המצוה היינו הבישול כאמור שעל ידי כן נשלם האדם אבל אם אינה מבושלת כל צרכה ואין שלימות שלו מפורסם אפילו להוסיף על הכסוי של העון אסור לפי שתוספת זה גורם לה להתבשל הוא ענין שלימות לכבודו אבל לא השלים מש"ה מכסה פשעיו לא יצליח : [ה] אם פינה התבשיל היינו זה השלימות הנמצא בו מקדרה שנתבשל בה הוא האדם לקדרה אחרת היינו לאדם זולתו מותר להטמינו ולכסותו בדבר שאינו מוסיף הבל כי הנה הראשונים היו שואלים אביך במאי הוה זהיר חב השלימות אין בו איסור אם לא יגידנו לו מותר לכסותו אמנם בדבר שאינו מוסיף הבל שהדוגמא כי אינו מוסיף השואל הבל בזה ולא יקיים מה שיאמר לו כי לא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו : [ו] מותר להטמין בשבת דבר צונן הוא דוגמא למצנן עצמו ומתרשל בענין בדבר שאינו מוסיף הבל והדוגמא במעשה המצות האדם המתרשל בהם ומצנן עצמו בהם מותר להטמין הענין ולא לפרסם התרשלות שלו בכך בדבר שאינו מוסיף הבל ואומר הטעם כי אינו עושה המצוה בתוספת בכל שעה ואינו מפ' כי אינו עושה אותם כלל מותר לשנות בזה כדי שלא יצטנן ביותר ולא יעשה מצות

מצות כלל או כדי שתפיג צנתו ואותו ההשלשלות יעיר אותו כי יאמר הנה זכיתי לבי וטהרתי שאני מקיים המצות ולא כן אנכי עמדי ולכן מזרז עצמו כדי שתפיג צנתו אבל בדבר המוסיף הבל שעולין ממנו על מעשיו ומוסיף על הענין שאומר שעושה ולא כן הוא אפילו להטמין המטפה של צונן גמור שמצנן ומתרשל במצות ואפי' מבעוד יום נמי כל כך

אסור: [ז] כל היכא דאסרינן הטמנה אפילו בקדרה מבושל' כל צרכה אסרינן ואפילו מצטמק ורע לו. אע"פ

משיב על זמן השחרות אף על גב כי קרוב הוא לשמוע אסור לדבר אבל לא כן עשה מאחר כי אין תוספת טובה כמלא מזה:
[ז] כל היכא דאסרינן הטמנה זה כלל גדול כל מקום שנאסר ענין הטמנה לא מבעיא בענין הצין כי אסור להטמין אותו אלא יתחרט ויתודה עליו אלא גם לענין מעשה המצות אפילו בקדרה מבושלת כל צרכה בענין השלימות של מעשה המצות אסרינן אפילו מצטמק ורע לו אם לא יגיד ממעשה לעשותה ורע לו עם כל זה אסור לכסות אותה דמהני עפי ללמד דעת את העם:

עדיין ימצא טוב טעם בדינים אלו להראות בהם עיקרים רבים בעיקר השורש שלהם למעלה וכן הוא אומר אין טומנין בשבת אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל כי הנה נתבאר למעלה כי בערב שבת מתעורר סטרא אחרא ופנה למעלה ונכנס אותה מדורה דאשא לפנים מכל הגוונים ליקח האור מן הנקודה הפנימית סטרא דקדושה עד שיוצא אותה שלהובא דאשא דמסטרא דימינא ובעא בה בשלהובא ומכניס אותה לתהומא רבה והנה בעיקר זה ימצא ענין ההטמנה דקאי לתרי ספרי האחד הוא על שלהובא דנורא והשני על ההוא מדורא דאשא כי בשניהם שייך ענין מוסיף הבל או לא והענין הוא כי ירצה אין טומנין שני ענינים אלו שהם השלהובא והמדורא בשבת אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל כי שניהם אלו לא היו טמונים בנוקבא דתהומא רבה לא היו מוסיפין ענין הבל כל אחד כפי דרכו דאלו השלהובא דאשא שהוא מסטרא אחרא אף על פי שהיה מגולה ולא נטמנה בנוקבא דתהומה רבה אין בה כח להוסיף הבל פי הבל הבל ורעות רוח ואין לה בה עוד משנכנס השבת כי סטרא דקדושה מתגבר וכן נמי ההוא שלהובא דמסטרא דימינא אילו לא היה נטמן בנוקבא דתהומא רבה עם השלהובא דאשא והיה מגולה אינו מוסיף הבל כי כחו אז ככחו עתה לפי כי הוא מסטרא דימינא ולכן בין כך וכך נגמר הדין זה ואין טומנין בשבת אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל אבל בספק חשכה טומנין בו שהרי באותו זמן נטמנו ההוא שלהובא וההוא מדורא דאשא בנוקבא דתהומא רבא כאמור ואין טומנין בדבר המוסיף הבל אפילו מבעוד יום היינו סטרא דקדושה כי כאשר מתגלה הקדושה מוסיף הבל ומתגלים הבלים עליונים ומתרבה במדות עליונות האור בהם והם סוד שבעה הבלים דקהלת היינו קהלת יעקב והם שבעה קולו' שבמזמור הבו לה' בני אלים קול ה' על המים קול ה' בכח קול ה' בהדר וגו' ואם הטמין בדבר המוסיף הבל בענין הגשמי התבשיל אסור אפילו

ז

בדיעבד לפי כי אין להטמין סטרא דקדושה כלל כי התבשיל עליון של הכלה יהיה אסור באכילה אפילו בדיעבד נמי ואנו צריכים לעשות הייחוד הקדוש למעלה בסוד אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי ודוקא בצונן שנתחמם שהוא מורה על סטרא אחרא שהוא צונן לפי שאינו מתחמם כדאיתא בזוהר פ' משפטים אל אחר אסתרס ולא עביד פירין ונתחמם עתה שמבקש להתחבר עם הקדושה כנ"ל שמדלג להכנס אל הנקודה פנימית שבקדושה ליטול נהורא או שמצטמק ויפה לו שהדוגמא שלו סטרא אחרא כנגד שמצטמק ולא עביד פירין לטוב לו כי בעבור כך מתקיים עד לעתיד כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה בזה הוא אסור אבל בדבר שהוא עומד בתמימותו כשעה ראשונה מותר כי זהו דוגמא לסטרא דקדושה כי הוא בתמימות אהבתו עם הכלה תמיד ואינו כמו הקליפה דלית בחילה להתחמם שנאמר יתפרדו כל פועלי און דשארי בחבורה והיים בפירודא כנז' פ' בלק אשר הלך חשכים אבל סטרא דקדושה הוא עומד בתמימותו תמיד כשעה ראשונה עד שמקיים מצות עונה שנאמר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וגו' אם יתן איש זה שמאל את כל הון ביתו באהבה זו להתחמם בוז יבוזו לו וכו' מלך זקן וכסיל כי אין בו דעת לקיים מה שאמר הכתוב והאדם ידע את חוה אשתו:
אפילו תבשיל שנתבשל כל צרכו אסור להטמין בשבת חזר והגיד לא מבעיא לענין הייחוד כי נעשה עתה מחדש אסור להטמין כי צריך לעשות אותו אלא אפילו תבשיל שנתבשל כל צרכו הוא ענין הייחוד עליון כי כבר נתבשל כל צרכו ונעשה אסור להטמין אותו בשבת אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל כענין שלהובא דנורא כנ"ל ומ"מ לשים כלי על התבשיל כדי לשמרו מן העכברים או כדי שלא יתטנף בעפרורית שרי והנה סוד הענין נתבאר בזוהר פ' תרומה איך ענין הייחוד נעשה בסתר כדי שלא ירגישו בו סטרא אחרא ויתבטל הענין כדאי' שם דף קל"ד וז"ל בשעתא דאיהי אתת בשולימתא ובעאת לאתפרשא מסטרא אחרא אתת כמאן דמזדמנת למחמי ביקרא דמלכא עילאה ולא יתיר והכי מכרזי דיזדמנין למחמי ביקרא דמלכא עילאה כדין סטרא אחרא לא ניחא ליה למחמי ואתפרש מנה כד"א צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה פוקי למחמי כיון דאתת כל אינון שמהתא עיילין לה לחופה בהדי מלכא בלחישו ברזא דאלמלא לא"ה לא יתפרש מינה ההוא סטרא אחרא ויתערבב שמחתא עכ"ל. הנה מבואר כי בייחוד צריך תחלה להוציא סטרא אחרא ומכסים הענין ואתת כמאן דמזדמנן למחמי ביקרא דמלכא בלבד ולכן בשבת אין טומנין זה הענין של הייחוד לפי כי סטרא דקדושה נתגבר ונדחה סטרא אחרא לחוץ אמנם מכל מקום לשים כלי על התבשיל הוא ענין הייחוד כנזכר וכלי זה הוא ענין ההכלת כי זה הוא לשומרו מן העכברים סטרא אחרא שיש להם עין הרע או כדי שלא יתטנף זה הייחוד בעפרורית דסטרא אחרא דהיינו הטפל

אשר

אשר הוא בקרקע המשכן כדאיתא בזוהר הם בעלי הדין מותר ליתן כלי זה הוא סוד העד של האשה וכדאיתא בזוהר פ' שלח לך דף קס"ג וז"ל השתא פריש רב מתיבתא דסיהרא קדישא שפירא איהו בחוורו וכל גוונין מגלגן בה ומרקמן ואיהו כההוא חוורו דשמשא ממש ובההוא ימא דילה גו שבעין שנין נפיק נונא חדא ואפיק מניה גוון תכלת ואיהי נטלה גוון דא ותקונא ליה ואתתפיאת בהאי גוון לבר לאו דהאי גוון לבושא דילה דהא שש וארגמן לבושה אבל חופאה דלבר האי גוון הוה וכו' מ"ט בגין דתחות יה דא אית מלולות יש דכר ונוקבא ואית לון עינא בישא לאסתכלא וכד מסתכלין זמין לעינייהו גוון תכלת ולא יכלא עינייהו לשלטא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הכלה מתכסה בבגד תכלת לבדם כדי שלא ישלוט בה עין הרע של סטרא אחרא והיינו כלי זה וזה שמותר לתת אותו על התבשיל כאמור לשמור אותו מן העכברים ומן העפרורית כדי שלא ישלוט עין הרע בסטרא דקדושה בתבשיל של הכלה ולכן מותר שאין זה כמטמין להחם אלא כנותן שמירה ונותן כיסוי על הקדרה של התבשיל כאמור :

עוד אפשר להבין ענין של הטמנה באופן אחר והכל אמת והענין יהיה השורש שוה במד' האחרונה לפי שהיא כלה לנועה בבית אביה אמנם כאשר תנשא אז יוצאה בהינומא וראשה פרוע להראו' חסידותה כמאחז"ל שרוצה לומר מי שיודע בי עדות יבא ויעיד כי היא בתולה ואיש לא ידעה ולכן נאסרה ההטמנה בשבת דאלו בחול שעדין לא נזדווג' והיא כבתולה בבית אביה אז הותר' אמנם בשבת היא נשאת עם בעל נעוריה ויוצאה בהינומא להודיע שבא שלה ולכן אסור ענין ההטמנה ולכן יאמר אין טומנין בשבת אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל והענין כי הנה מדה זו בכל ימות החול היא יורדת בעולמו' למט' ומתלבש' בתוכם והיא נסתרת אמנם כאשר היא מתלבשת ביצירה במטטרון הוא דבר שמוסיף הבל כדאיתא בתיקונים בפסוק כי עוף השמים דא מטטרון יוליך את הקול קול דתפלה קול דק"ש והם נאמר כי נעשה הייחוד כ"י בסוד קול ודיבור כי הצדיק רכיב בקול דיליה שנאמר יוליך את הקול והצדקת מתלבשת בדיבור דיליה ובעל הכנפים יגיד דבר ולכן ימלא כי כאשר הצדקת מתלבשת במטטרון שהוא דרך הטמנה בדבר שהוא מוסיף הבל על ידי קול ודיבור דיליה וזה יהיה בשית יומין דחול ולכן הוא אומר אין טומנין בשבת כדי לעשו' ייחוד בעולמו' אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל לא מבעיא במטטרון שהוסיף הבל כאמור אלא אפי' למעלה אשר בזמן החול שם היא בת מלך שסריחה ליה קדרה אין טומנין שם אבל בספק חשכה והוא דרך חול טומנין בו בגשמי כי מוכן. שגם למעלה ימלא ייחוד באותה שעה ואין טומנין בדבר המוסיף הבל אפי' מבעוד יום. שהרי אין ייחוד למעלה מן הצדקה בהתלבשות מטטרון כאמור ואם הטמין בדבר המוסיף הבל דהיינו הרמז למעלה במטטרון התבשיל אסור אפילו בדיעבד דהא גורם חילול למעלה לצדקה ולא יתכן שתרד למטה במטטרון ודוקא בזמן שנתחמם או שנצטמק ויפה לו כי הדוגמא למעלה שהוא רומז במטטרון שהוא דוגמא לענין צונן ונתחמם לפי כי אין הייחוד נעשה שם תמיד וכן בצדקת כשהיא מתלבש' בקרבו בסוד כי שמי בקרבו אז הוא מצטמק מן הדין ויפה לו כי נעשה הייחוד על ידו לכן נאסר זה התבשיל אבל בעומד בחמימותו שהדוגמא לצדיק עליון כי לעולם הוא מתחמם בשלהובין דרחימו דאיש ואשה כמלא לעולם עומד בחמימותו בשעה ראשונה שמתייחד עם הכלה מותר :

אפילו תבשיל שנתבשל כל צרכו כי זה יהיה דוגמא לזווג שכבר נעשה ונשלם אסור להטמין בשבת לפי שהדוגמא למטמין הכלה כדרך שנעשה בחול כנז' אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל בסוד הבריאה ומכל מקום לשים כלי על התבשיל כדי לשמרו מן העכברים היינו היכל אשה שבבריא' שהיכל זה נקרא כלי שהתבשיל בתוכו אותם לוקי קדרה היודעים שם כשאומרים ייחוד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד לשומרן מן העכברים שהם מריחים ביותר למרחוק כדי שלא יתהנו מתבשיל זה או כדי שלא יתטנף העפרורית הם הדינים אשר שם בבריאה מאריסון דיבבא ויללא כדאיתא בזוהר פ' שמות מותר שאין זה כמטמין להחם שהוא כדרך חימום לענין ייחוד אלא כשומר ונותן כיסוי על הקדרה וכדאי' בזוהר בהיכלו' פקודי כי שם נאמר וישק יעקב לרחל ותו לא מידי : אלו הם דברים המוסיפים הבל וכו' והנה להיו' כי עיקר הייחוד לא יתכן להיו' אלא על ידי התעוררות הדין שנאמר שמאלו תחת לראשי ואעפ"י כן יש בחינת דין שמרבה הבל שר"ל מתרבה והולך ויש בחינ' דין שנשאר כשיעורו וסוד הענין הוא אותו האש שהוא יורד מן השמים ע"ג המזבח ומצוה נמי להביא מן ההדיוט שנאמר ונתנו בני אהרן הכהנים אש על המזבח והנה כנגד שני אשים אלו שאלה כנסת ישראל סמכוני באשישות שני אישות והם של איש ואשה כדאי' בזוהר והנה האש האחד של הזכר כנגד זה הוא האש היורד מן השמים דייקא וכנגד אש של אשה הוא אש שמביאין מן ההדיוט והנה אש של הזכר אינו מוסיף הבל אבל אש של אשה מוסיף הבל והטעם מה שאז"ל דאשה עדיף מאי טעמא האי מצטרף והאי לא מצטרף ועל עיקר זה הוא אומר אלו הם דברים המוסיפים הבל כי השורש שלהם הוא אש של מטה אש דאשה והוא מן העולמו' פסולת של זתים דאילו הזתים הם באצילות בסוד הקלוות כדאיתא בזוהר פ' פקודי אבל שמן זית כתית דאיהו הצדיק דכתיש כתישין ואפיק משח רבו מאינון זיתי' איברי' קדישין והפסולת שלהם ושל שומשמין הם למטה וכן זבל ומלח וסיד וחול בין לחים בין יבשים הבל למטה ותבן וזגין ומוכין ועשבים כדומה להם במש"ה כי יש דברים מרבים הבל הגיד החכם כפי הדין כי יש דברים הרבה מרבים הבל ולכן מותר לאדם הגשמי לעשו' אותם כי בהם ימלא מה יתרון לאדם דקדושה שמתחמם בהם בשלהובין דאיש ואשה ואלו דברים שאין מרבים הבל הסוד דאע"ג דכתי' ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנת עור וילבישם אין אלו מוסיפים הבל לצורך הייחוד וספירו'

[ח] אף על פי שמותר להשהות קדרה על גבי כירה שיש בה גחלים על פי הדרכים שנתבארו בסימן רנ"ג אם היא מכוסה בבגדים אף על פי שהבגדים אינם מוסיפים הבל מחמת עצמם מכל מקום מחמת אש שתחתיה מוסיף הבל ומיהו כל שהוא בענין שאין הבגדים נוגעים בקדרה אע"פי שיש אש תחתיה כיון שאינו עושה דרך הטמנה שרי הילכך היכא שמעמיד קדרה על גבי כירה או כופח שיש בהם גחלים ואין שולי הקדרה נוגעים בגחלים שיהוי מיקרי ומותר על פי הדרכים שנתבארו בסימן רנ"ג ואם נתן על הקדר' כלי רחב שאינו נוגע בצידי הקדרה ונתן בגדים על אותו כלי רחב מותר דכיון שאין הבגדים נתונים אלא על אותו כלי רחב שאינו נוגע בצידי קדרה אין כאן הטמנה. וכן מותר להניח הקדרה בתנורים שלנו על ידי שיתן בתוכה חתיכה חית והוא שלא תהא הקדרה נוגעת בגחלים ואף על פי שמכסה פי התנור בבגדים כיון שאין הבגדים נוגעים לאו הטמנה הוא ושרי :

מותר

ופירו' שהיו מביאין בכורים נמי אין מוסיפין הבל והכנפי יונה עליונה שמכסה על הבנים בסוד והאם רובצת על האפרוחים ומחממת אותם אין זה מוסיף הבל ונעורת של פשתן מקרבן קין ונסורת של חרשים דאע"ג כי העץ מחמם הנסורת שלו אין מוסיף הבל :

אף על פי שאין טומנין בשבת אפילו בדבר שאין מוסיף הבל דהיינו שלהבת יה אם טמן מבע"י בו ונתגלה ונודע כי נתעורר ענין היחוד מותר לחזור לכסותו מפני שלא יראו החיצונים של עין הרע וכן אם רצה להוסיף עליו בשבת כסוי מוסיף. וכן אם רצה ליטלו כולו ולתת כיסוי אחר במקומו בין שהראשון חם יותר מן השני בין השני יותר חם מהראשון אפילו לא היה מכוסה בהדין כמש"ה הדין עשתה ותמכור והוא הדין התפלה שהכלה מתכסה בו כדאיתא במאמר הנ"ל מפרשא שלא לך יכול ליטלו ולכסותו בגופקרין שהוא יותר עב והוא שנתבשלה הקדרה כל צרכה בענין היחוד אבל אם לא נתבשלה כל צרכה אפי' להוסיף על הכסוי אסור שתוספת זה גורם לה להתבשל וכך הוא למעלה נמי: אם פינה התבשיל מקדרה לקדרה בשבת שהדוגמא לזה יהי' הקדרה שנתבשל בה התבשיל בשבת היינו הייחוד האסור לקדרה אחרת היינו מש"ה שער החצר הפנימי יהיה סגור וגו' וביום השבת יפתח וזה שפנה התבשיל מהקדרה שנתבשל בה בשבת הדוגמא לשער החצר הפנימי שנפתח ביום השבת ופנה אותו לקדרה אחרת השער האחר מותר להטמינו בדבר שאין מוסיף הבל הוא כסות של תכלת כאמור : מותר להטמין בשבת דבר צונן בדבר שאינו מוסיף הבל כדי שלא יצטנן ביותר מצד הדין או כדי שתפיג צנתו אבל בדבר שמוסיף הבל אפי' להטמין צונן גמור ואפי' מבע"י בסוד דלא שייך למעלה ענין התעוררות שהרי כבר נתעורר קדושת היום : כל היכא דאסרינן הטמנה אפילו בקדרה מבושלת כל צרכה אסרינן אף על גב כי כבר נעשה הייחוד בלבושא הנ"ל אסרינן נמי כי בשבת אין יראה מן סטרא אחרא כדאיתא בזוהר שלכן אין אומרים ושמור צאתינו ובואינו ואפילו מצטמק ורע לו מן החיצונים אין טומנין אותו לפי שאי אפשר והצטמק כלל למעלה בשבת : [ה] הנה זה הדבר אשר נתבאר למעלה בענין ההטמנה דשייך בענין העון לטמון אותו או לגלות אותו ויש בו שני לדדין אשר חז"ל הגידו כתוב אחד אומר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וכתיב מכסה פשעיו לא יגליח ומשני כאן דידעי ביה רבים מכסה שפשיו לא יגליה דלא ידעי ביה רבים כתיב כסוי חטאה דאמר מר חליף עלי מאן דמפרש חטאיה והנה הכלל העולה כי גם בעון דלא ידעי ביה רבים כי צריך לכסות אותו שנאמר כסוי חטאה יש דברים שאסור להטמין בדבר שהוא מוסיף הבל כגון מעשה ראובן שהיו חושדים לו אחיו ולכן הודה ראובן והנה בענין דלא ידעו בו הרבים בזה הוא הנקרא דבר מוסיף הבל ויש שאינו מוסיף הבל ומותר ולכן בזה אף על גב שמותר להשהות קדרה על גבי כירה שיש בה גחלים על פי הדברים הנאמרים והיינו על דרך הנז' בעון לשון הרע והכעס כי יש מהם דברים מרפים הבל ויש מהם שמותר להשהות קדרה על גבי כירה דהיינו מה שאז"ל לשון הרע אף על גב דאסור לקבלו אמנם יש להזהר ממנו ולענין הכעס נמי הכר אמרו זרוק מרה בתלמידים ולכן יאמר אף על פי שמותר להשהות קדרה על גבי כירה הגוף שבתוכו הלב או הכבד שיש בה גחלים של ענין הכעס או לשון הרע גחלי רתמים. כי מותר לו להשהות עונות אלו על פי הדברים שנתבאר למעלה בענין המלעך. ההם לאדם שהוא מותר אם הוא מכוסה בבגדים אף על פי שהבגדים אינם מוסיפין הבל מצד עצמן מכל מקום מחמם אש שתחתיהן שלכן נקרא לשון הרע גחלי רתמים ללמד כי כמו שאותם גחלת נראה לעיני בשר שנכתב (שנכבה) ועדין דולקת והולכת כך ענין לשון הרע אף כי שנראה שעבר והלך הוא עודינו בוער בקרב איש ולב עמוק ועון עצמו אין נמחק ומיהו כל שהוא בענין שאין הבגדים נוגעים בקדרה רוצה לומר אותו הכסוי שמכסה בלשון הרע דומה לבגד ואינו בקדרה הדוגמא לגוף האדם שאינו עושה בו רושם לכן אף על פי שיש אש תחתיה של לשון הרע גחלי רתמים כיון שאינו עושה המקבל לשון הרע דרך הטמנה ואינו מכניס בגבו אותם מותר הילכך היכא שמעמיד קדרה הדוגמא לגוף על גבי כירה או כופח והם הכיורים אל הלב שיש בו גחלים של לשון הרע ואין שולי הקדרה של הגוף נוגעים בגחלים של לשון הרע נראה כי לא הועיל בו זולת כי כן עשה להיות נשמר מדבר רעה הנמשך ממנו ואם נתן על הקדרה כלי רחב שהדוגמא דאף על גב כי קבל לשון הרע הרחיב הכלי שהוא הלב ואינו נוגע בצד הקדרה היא הגוף לא עשה בו רושם כלל ונתן בגדים על גבי אותו כלי רחב הם עטנות על הדברים שאמרו לו והמתלאות מותר דכיון שאין הבגדים של המתלאות נתונים אלו על אותו כלי הוא הלב שהוא

רחב

רחב כיון שאינו נוגע בצדי הקדרה הוא הגוף אין זה הטמנה· וכן מותר להניח הקדרה בתנורים שלנו על ידי שיתן לתוכה חתיכה היא כי הנה התנורים שלנו פיהם מן הצד ולכן הדוגמא לזה יהיה מותר לאדם להניח הקדרה היינו הגוף באותו האש של לשון הרע מאחר כי פיו הוא חתום ואינו עושה בו רושם ומגיע חתיכה היא קצת מן הענין לטובה והוא שלא תהא הקדרה נוגעת בגחלים של לשון הרע. שלא עשה רושם בגופו כאמור ואף על פי שמכסה פי התנור דמשמע שהוא אורב לו ומבקש רעתו כיון שאין הבגדים נוגעים בקדרה אין הטמנה של לשון הרע באופן זה והרי מותר הכי כדי להמלט מדבר רע הנמשך ממנו כאמור : ולענין הנוגע למעשה בענין הדינים כלנו על דרך שנתבאר בדינים הקודמים יהיה מ"מ אף על פי שמותר להשהות קדרה על גבי כירה שיש בה גחלים וכו' והדוגמא לענין מדת המלכות היא הקדרה העומדת על גבי כירה הוא שער ציון כמו ש"ה שער החצר הפנימי זהו כירה שיש בה גחלים של הגבורה כדי לעורר הזווג כנודע כמש"ה אשר אור לו בציון ומותר להשהו' אותה רק על פי הדרכים שנתבארו למעלה אמנם אם היא מכוסה · בבגדים אף על פי כי הבגדים הנתונים שם אינם רק לכסות מפני השכנים הרעים בעלי עין הרע והבגדים ששם ענין התכלת שנא' ופרשו עליו בגד תכלת ואינם מוסיפים הבל לענין הייחוד מחמת עצמן מכל מקום מחמת האש שלהן אשר תחתיהם מוסיף הבל כי הוא מעורר היחוד ומיהו כל שהוא בענין שאין הבגדים אלו הם נוגעים בקדרה כי אינם רק למסתור ומחס' לסתום עין הרע כאמור ואין נוגעים בקדרה אף ע"פ שיש תחתיהן אש של בחינת הדין כיון שאינו עושה דרך הטמנה שרי הילכך היכא שמעמיד קדרה על גבי כירה או כופח הם סוד שני שערים שנאמר בהם לעולם יכנס אדם בשיעור שני פתחים ואח"כ יתפלל שנאמר לשמור מזוזות פתחי שאין בהם גחלים ואין שולי הקדרה נוגעים בגחלים שיהוי מקרי שמותר על פי הדרכים שנתבארו למעלה ואם נתן על הקדרה כלי רחב שהדוגמא יהיה בענין הכלי העליון שגם שהוא רחב יתן עליו מכסה בגדים על אותו כלי רחב בסוד בגד תכלת כאמור מותר דכיון שאין הבגדים נתונים אלא על אותו כלי רחב שאינו נוגע בצידי קדרה אין בזה הטמנה : וכן מותר להניח הקדרה זו בתנורים שלנו על ידי שיתן לתוכה חתיכה היא כי הדוגמא לזה יהיה כאשר זכה זו בסוד מש"ה ותגור לו בירוש' כאשר יתן לו בחינת התעוררות מן הצדיק שנקרא הנק' בשר קדש חי עלמין מותר לפי כי הצדיק הוא ממשיך מים קרים מן החסד על נפש עייפה כדאיתא בזוהר בפ' וכל נתיבותי' שלום אין ל"ב שבילין עילאין נקיט לון ברית יחידאי ואעיל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה ועביד שלם אדא הוא דכתיב וכל נתיבותיה

שלום והוא שלא תהא הקדרה נוגעת בגחלים של בחינת הדין ואע"פ שמכסה פי התנור בבגדים של התכלת כאמור בגד תכלת כיון שאין הבגדים אלו נוגעים בקדרה עצמה רק תלויים הם מרחוק לאו הטמנה הוא כדרך זה והרי כאמור:

רנ"ח שמותר להשים ע"ש דבר קר על קדרה חמה ובו סעיף א'

[א] מותר להניח מבעוד יום כלי שיש בו דבר קר על גבי קדירה חמה שאין זה כטומן בדבר המוסיף הבל : מוכין

[א] **עוד** חזר והגיד על כל הצדדים האמורים לעיל דין זה שזה לכולם שמותר להניח מבעוד יום כלי שיש בו דבר קר על גבי קדרה חמה כי הדוגמא לזה יהיה משחז"ל לעולם אל יספר אדם בטובתו של חברו שמתוך כך בא לידי גנותו אמנם כלי שיש בו דבר קר ולא נפיק מיניה חורבה לשים אותו על גבי קדרה חמה הוא אדם אשר לבו תם בקרבו מטבעו שהוא כועס או שיש בלבו עליו ולכן כי יזכרנו יחם לבבו מות' שאין זה כטומן לשון הרע בדבר המוסיף הבל ולכן מותר ועוד ירצה באמרו זה מותר להניח מבעוד יום כלי שיש בו דבר קר הדוגמא שדין זה יהיה בענין לשון הרע נמי אלא שהוא אומר אותו בדרך היתול בנחת בקרירו' על דרך מה שאמר הכתוב כמתלהלה היורה זיקים חצים וגו' ועוד יובן באותו לשון הרע שהוא דבר קר אמנם נותן אותו על גבי קדרה חמה הוא גוף האדם החמימה מאותו דבר כיון שהוא מבעוד יום מותר כלומר דכיון שנתבאר הטעם של מוסיף הבל שהענין הוא לפי כי כל הדברים שנאסרו מלעשו' אותה בשבת הם כדי לתקן חטא אדם הראשון ואשר ישראל שבו על עון אבותם המה כאדם עברו ברית וכמו שאדם הראשון אמרו עליו חז"ל שהיה מין שנא' ויאמר לו איכה כך עשו ישראל במעשה העגל באמרו עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו וכל הפגם היה בענין שבת כנ"ל ולכן אמר מותר להניח דבר קר בערב שבת על גבי קדרה חמה כאמור ואין הרצון לומר שהוא מותר לומר לשון הרע דרך שחוק והיתול חלילה רק הענין להודיע כי מאחר שאין עון זה דומה למעשה הנחש בדבר לשון הרע על בוראו לפי שהנחש היה מתכוין לדבר סרה על ה' ואינו דומה לזה והיינו מותר לפי שאינו בכלל הדברים שנאסרו ממעשה הנחש כאמור ואמנם ד"ך נודק בזה נגמרו בשני צדדין של ההטמנה הנזכר לעיל אחד בהטמנת העון והאחד בהטמנת המצוה כאמור והענין כי הנה נתבאר כי ההטמנה בענין המצות היינו כמשחז"ל והצנע לכת עם אלהיך כי אפילו הוצאת המת והכנסת כלה שדרך העולם לעשותן בפרהסי' ישתדל האדם לעשותן בצנעא מכ"ש שאר המצות ואחז"ל בתלת מילין עבידי רבנן ומשני בדבורייהו במסכתא בפוריא באושפיזא כאשר נתבאר אם הם דבר מוסיף הבל אם לאו ובהכי יהיה דבר קר זה מעשה המצוה כאשר ירצה בדעתו שמתבשל בה מותר להניח כלי זה לבדו שיש בתוכו דבר מצוה קרה שמתבשל בה מבעוד יום וזה אף על גב כי בסוד שבת עדיף מניח אותה על גבי קדרה חמה הוא מצוה אשר הוא מתחמם בה וחסיר לעשותה באחרת

רנ"ט כמה דיני הטמנה וטלטולם: ובו ז' סעיפים

[א] מוכין שטמן בהם דרך מקר' אסור לטלטלן אלא מנער הכיסוי והן נופלו' וכגון שמקצתן מגילה שאין זה טלטול אלא מצדו ואם יחדן לכך מותר לטלטלן אבל אם טמן בגיזי צמר אפילו לא יחדן לכך מותר לטלטלן והני מילי סתם גיזין שאין עומדין לסחורה אבל אם נתנם לאוצר לסחורה צריכים ייחוד ואם טמן בהם בלא יחוד מנער הכסוי והן נופלו' דהיינו לומר שנוטל כיסוי הקדר' שיש תורת כלי עליה ואף על פי

האחרת קודמת ואתא לאשמועינן דבר חדש דאף על גב כי חז"ל הקשו כתיב פלס מעגל רגליך וכתיב אורח חיים פן תפלס לא קשיא הא דיושב ומשקל במצותיו של תורה ומשני כאן במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים כאן במצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים התכוון בדבר חדש כי במצוה שהוא רגיל בה ומזדרז לעשותה תמיד ובאה לידו מצוה שלא היתה עושה לדק בה פלס מעגל רגליך לפי כי בזה וכל דרכיך יכונו על ידי מצוה זו אמנם אם אתה מניח אותה לקיים אורח חיים פן תפלס הרי אתה מתחסר ממצוה א' וכאשר תעשה אותה מצוה שעשו אותה פעם אחר נכי כי עשית מצוה. אבל אין אתה נפלס בכל המצות אבל אם קיימת פלס מעגל רגלך ימלא בזה האופן כי וכל דרכך יכונו ומפליס המצו' ולכן מותר להניח מבעוד יום כלי שיש לו דבר קר של מצוה שלא עשה אותה על גבי קדרה חמה של מצוה הנוהגה אללו כאמור שאין זה כטומן בדבר שמוסיף הבל היינו שטומן המצוה הנהוגה בדבר המוסיף הבל על המצות שעשה כבר אין זה דומה לזה לפי כי דבר המוסיף הבל נתבאר שהוא מוסיף מצוה אחרת כנזכר לעיל אבל זה הענין הוא דבר המוסיף הבל בענין עצמו באותה מצוה ולא דמי ומותר:

עוד השכיל ותדע ממולא דין זה שאמר מותר להניח מבעוד יום כלי שיש בו דבר קר וכו' הוא. אמרו חז"ל הגידו בפ' כי בתחבולות תעשה לך מלחמה אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות עינים רמות והיו לטוטפו' בין עיניך וכו' ולכן יאמר מותר להניח מבעוד יום רוצה לומר קודם שיעריב שמשו ובא יומו של אדם יכול לעשות תקנה זו להניח דבר קר של מעשה המצוה בכלי שהוא הלב כחי יתן אל לבו לתקן מעשיו ויניח ענין המצו' ע"ג קדרה חמה אבל שהוא חם מן העבירה שאין זה כטומן העון בדבר המוסיף הבל מות' או לפחו' יעש' כהגנין אחר אע"ג כי לא יעשה תשובה גמורה לפחות ימשוך עצמו מן החטא ולא יוסיף בדרך הזה עוד כי מותר להניח מבעוד יום אותו כלי הוא הלב כנזכר שיש בו דבר קר שיתקרר במעשיו על ידי כי יניחו אותו על גבי קדרה שהיא חמה מצד העון נלנן ולקרר לבו מגבהת העבירה כך יעשה ומותר שאין זה דרך הטמנה כי הנה העון עומד עדיין הוא לא נתחרט ממנו אמנה אין זה כטומן בדבר המוסיף הבל כי ענין זה הוא בשב ואל תעשה או לפחו' יעשה מדרגה אחרת פתוחה ממנה הוא משחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נמוח של' אבנים שחקו מים ולכן יאמר מותר להניח מבעוד יום קודם בא שמשו גם הוא כפי

פשוטו לפי כי אז האד' טרוד בענין שבת ולא יאמר הנה זכות זה יהי עלי שהרה לדחות יצר הרע מעלי אינו פן אל יפי סומך על הנס אבל כך יעשה כי יתם לבבו להטה מותר להניח מבעוד יום ע"ש כלי שיש לו דבר קר הוא הלב שיש בו דבר קר שיש בו כח להקר דאף ע"ג שנאמר בה הלא כה דברי כאש ר"ל יש בה כח כאש של יצר הרע להכניעו ולהסיר כחו ולא יחטיא האדם לכן יתן כלי זה על גבי קדרה חמה מצד העון ועוד יהיה כלי זה מש"ה וכלי יקר שפתי דעת כי לא יועיל להכניע היצר שילך לבית המדרש בלבד אלא העיקר ללמוד בתורה כי על ידי התורה שנמשל לדבר קר לענין זה שנאמר אבנים של היצר שחקו מים של תורה ונותן כל זה על גבי קדרה חמה כי ישבר לבבו מן היצר המתגבר עליו. להטיא אותו מותר לעשות כן לפי שאין זה כטומן בדבר המוסיף הבל היא התורה הבל הפה כי לא עשה זה רק להגין עליו: וכפי הסוד ירצה ע"ד הנ"ל מותר ליתן מבעוד יום דוקא כלי שיש לו דבר קר הוא שלהובא דאשא לפי שהיא מסטרא דימינא הוא קר ונותן אותה על גבי קדרה חמה דוגמא לאותה מדורא דאשא שהוא חם ביותר הנ"ל כיצד נותן אותה שלהובא עליה ומתגבר על המדורא דאשא שהיא מסטרא אחרא ואטיל לה לנוקבא דתהומ' רבה הנ"ל שאין זה שמכניסה המדורה בה כטומן בדבר המוסיף הבל דאינו דבר המוסיף הבל הנה הוא בסוד מטטרון כי שם נטמנת הדלקת לענין הייחוד שמוסיף הבל וכן לא יעשה בשבת שהייחוד קדם הוא אבל הטמנה זו של המדורה אינו מוסיף הבל רק ממעט הבל שלה ומותר:

[א] הנה ענין הטלטול והוא מענין מוקצה נאסר לתקן עון של אדם הראשון בגר' לו הטלטול טלטלא גבר שנאמר ויגרש את האדם ונוסף עוד בעון ישראל שגלו מעל אדמתם שנאמר בהם שלח מעל פני ואמר כי על אודות אשר נאפה שלחתיה ואתן ספר כריתותיה אליה והיינו כנגד עון הכולל גם לענין הפרטי בחוטא שנאמר בנא שלא אמר ה' רחוק ה' מרשעים ולכן יאמר מוכין שטמן בהם דרך מקרה אסור לטלטלן והענין מיוסד על פי דרך הנ"ל בענין ההטמנה כי תלדק בין ענין העון בין לענין מעשה המצוה יש מיני הטמנות מהם מותרו' ומהם אסורו' ולכן בא זה הודעה בדין זה כי המוכין שהם דברים רכים שטמן בהם דרך מקרה והדוגמא על דברים הרעים שהם רכים וקלים נעשו' אותן וטמן בהם בלתי מתכוין מקרה בלתי שהוא אסור לטלטלן והיינו הדוגמא לכמה עניינים זה יצא התשובה ענין המרבה דברים שהוא נקל בעיני בני האדם

פי שהם עליה לא איכפת לן דלא נעשית בסיס להן : [ב] הנותני' אבנים ולבנים סביב הקדר' צריכים שייחדם לכך לעולם שהרי כל זמן שלא יחדן אינם חשובים לו ומשליכן הילכך אסור לטלטלן אם לא שיצניעם ומייחדן לכך : [ג] הטומן בקופה מלאה גיזי צמר שאסור לטלטלו והוציא הקדרה כל זמן שלא נתקלקלה הגומא יכול להחזירה ואם נתקלקלה לא יחזירנה אפילו לכתחלה יכול להוציאה ע"ד להחזירה אם לא תתקלקל ולא חיישינן שמא יחזירנה אף אם תתקלקל . ויש אומרים שאפילו טמן בדבר שמותר לטלטל אם נתקלקלה הגומ' לא יחזיר מפני שתצטרך הקדרה לעשות לעצמה מקום כשמחזירה ונמצא כמי שטומן בשבת : [ד] טמן בדבר שאינו ניטל וכיסה פיה בדבר הניטל מגלה

האדם ועליהם נאמר הוגעתם ה' בדבריכם היינו דברים בטלים כמשחז"ל וזה נאסר בשבת ביותר שנאמר ודבר דבר ואמרו חז"ל לא יהא דיבורך של חול כדיבורך של שבת ולפי שנאמר ברוב דברים לא יחדל פשע שלכן שנינו שכל המרבה דברים מביא חטא אמנם טמן בהם דרך מקרה הרבה בהם ותפא על הנפש אסור לטלטלן ולחזור בהם היינו מ"ש רב לרב כהנא ע"ה הפוך נבלתא ולא תהפוך במילי אלא מנער הכסוי שנתן בדעתו לכסו' אותם הדברים הרעים והם נופלין מעצמן ונשכחי' וכגון שמקצתן מגולה ונמצאו הדברים שאין זה שמנער נקרא טלטול אלא מלדו אם ייחדן לכך היינו משחז"ל מנין לאומר לחברו דבר שהוא בבל תגלה עד שיתן לו רשות שנאמר וידבר ה' אל משה לאמר לאחרים נישראל ולכן יאמר אם ייחדן לכך להגלות מותר לטלטלן ולאומרן אבל אם טמן בגיזי צמר שהדוגמא מספר בטובת חברו בשלותיו חפץ מאד דוגמא למש"ה מכבודות לאנו והאז"ל הביא צמר אפי' לא ייחדן לכך ולא נתן רשות לאומרה מותר לטלטלן ולהגיד אותם שלא אמרו חכמינו ז"ל נעונס לא יספר אדם בטובתו של חברו אלא בפרהסייא בקהל עם אבל זה שהטמין אלו הדברים הטובים של חברו אע"ג שלא נתן אל לבו לתת רשות להגיד בו מותר והני מילי שהם גיזין שאין עומדין לסחורה היינו דברים של מצות שאין עומדין לסחורה כדרך שאמרו חז"ל כתיב וכל חפציך לא ישוו בה וכתיב וכל חפצים לא ישוו בה לא קשיא חפצים הם מצות ומעשים טובים חפציך אלו אבנים טובו' ומרגליו' למדנו גיזין שאין עומדים לסחורה הם מצות ומעשים טובים שנקראים חפצים שהם אמנם אם נתנם לאוצר נסחורה דהיינו לסתום הדברים צריכין יחוד רשות לדבר בהם ולהודיעם ואם טמן בהם בלא יחוד ולא נתן רשו' לגלו' אותם מנער הכסוי שדבר בהם בסתר חוזר ומדבר בהם בפרהסי' והם נופלו' נשמעי' הדברים מעצמן כד"א כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל הכנפי' יגיד דבר הוא במקום אחר נאמר דהיינו גומר שנוטל כיסוי הקדרה שיש תורת כלי עליה ואע"פ שהם עליה להגיד אותם והוא מנער על כך לא איכפת לן דלא הויא בסיס להן : [ב] הנותנים אבנים ולבנים סמוך לקדרה וכן לענין הטובה הנותנים אבנים ענין לימוד של תורה לעומת יצה"ר שנקרא אבן והתורה נקרא אבן שנאמר לוחו' אבן לבנים היינו דוגמא אל לבו של הלכה כדאיתא בזוהר בפ' ותוכן לבנים שהנו ונתן אלו סמוך לקדרה אשר בה התבשיל לתקן את אשר עותו צריך שיהיה מייחד זה לעולם דרך קבע התורה שעומד

שאם לא כן אינם חשובים אצלו חוזר ומשליכן מניח הלימוד וחוזר היצר ומתגבר עליו ולכן אסור לטלטלן אם לא שיצניעם שנאמר ואת צנועים חכמה כך אמרו חז"ל כל העוסק בתורה בצנעה מתחכם מייחד לכך להיו' עוסק בהם להועיל לו להנצל מן היצר כאמור : [ג] הטומן בקופה מלאה גיזי צמר שאסור לטלטל על דרך הנ"ל דאמר כי כל ענייני השבת באו על יסוד מוסד לתקן עונות ראשונים בענין הכלל וממילא משתמע כי יועיל לתקן חטא הפרט ולכן ענין צמר הוא דוגמא לעון קין והבל שלכן נאסר צמר ופשתים יחדיו וזה הישראלי הוא טומן העון זה בכלל ובפרט בקופה התלוי' בצוארו שאסור לטלטלו זה העון רק לתקן אותו והוציא הקדרה אשר מבשל לתקן העון כל זמן שלא נתקלקלה הגומא אשר יעשה האדם על יד העון שנא' חופר גומץ ואיתא בזוהר פ' נשא דף קכ"ב וז"ל ר"י פתח כי יפתח איש בור וכו' מה כתיב בתריה בעל הבור ישלם ומה על דא כך מאן דגרים לאבאשא עלמא עאכ"ו אלא תווהנא דאצ"ג דאבאיש עלמא אמאי אית ליה תשובה והכתיב איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם והתוודו את חטאתם וכו' ולכן יאמר כל זמן שלא נתקלקלה הגומא שעשה על ידי העון כלומר כי עדיין לא נפתח פתח התשובה בפניו כי כל זמן שהגומא עומדת הוא העון יכול לתקן כמש"ה כי יכר' איש בור ולא יכסנו כד"א כסוי חטאה יכול להחזירה היינו על ידי שיחזור בתשובה ואפי' לכתחלה יכול להוציאה אותה הקופה של עונות ונפרסמה על דעת להחזירה היינו על ידי התשובה כמ"ש חז' בך אם לא תתקלקל ולא חיישי' שמא יחזירנ' אף אם תתקלקל על ידי התשובה ויש אומרים שאפילו טמן העון בדבר שמותר לטלטל ולגלו' אותו אם נתקלקלה הגומא של העון ולא עשה תשובה לא יחזור בתשובה מפני שהצטרך הקדרה של התיקון לעשו' לעצמה מקום כשמחזירה ונמצא כמי שטומן בשבת ואסור כנ"ל שנמנע מעונג שבת : [ד] וטמן בדבר שאינו ניטל היינו כי טמן העון שנמצא בו או מפני כי חמור וגדול הוא שאינו ניטל כמשחז"ל ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש ותשובה עם כל אחד ואחד עבר אדם על מצות עשה ועשה תשובה לא זז משם עד שמוחלין לו שנאמר שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם עבר על מצות לא תעשה ועשה תשובה תשובה תולה ויום הכפורים מכפר שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' ולכן יאמר אם ניתן העון בדבר שאינו ניטל במהרה דהיינו שעבר על מצות לא תעשה או כריתו' ומיתו' בית דין כי תשובה ויום הכפורים תולין וייסורין ממרקין או בענין העונות

מגלה הכסוי ואוחז בקדר' ומוציאה: [ה] טמן וכיס' בדבר שאינו ניטל אם מקצת הקדר' מגולה נוטל ומחזיר ואם לאו אינו נוטל: [ו] י"ט שחל להיו' בע"ש יש מי שאוסר להטמין באבנים משום דהוי כמו בנין ויש מתירים: [ז] תנור שמניחים בו החמין וסותמים פיו בדף ושורקין אותו בטיט מותר לסתור אותה סתימה כדי להוציא החמין ולחזור ולסתמו ואם יש בו גחלים לוחשות מותר על ידי נכרי:

מצוה

טור פטדה

כשוגג הקלים כי להיו' דברים שאדם דש בעקביו אינו נוטל וכיסה פיה של קדרה זו בדבר הניטל היינו המצות שלא עבר אדם על מצות עשה ועשה תשובה מוחלין לו מיד. ולכן יקרא דבר הניטל באחת וזה ימצא על דרך משמז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות שנים רמות והיו לטוטפות בין עיניך היינו דבר הניטל מגלה הכיסוי כמש"ה מכסה פשעיו לא יצליח ואוחז בקדרה של הבישול של התיקון ומוציאה: [ה] טמן וכסה בדבר שאינו ניטל דהיינו כי טמן העון וכסה אותו כד"א כסוי חטאה בדבר שאינו ניטל היינו על דרך האמור כי עשה תיקון בדבר שאינו ניטל העון לגמרי עד תום כל הדבר אבל חז"ל שגידו תשובה ויום הכפורים תולים וייסורין ממרקין אם מקצת הקדר' מגולה לפי שהוא מכלל מש"ה. מכס' פשעיו לא יצליח נוטל ומחזיר ר"ל נוטל קצת מן העונות אותם שהרי מתכפרים בנקל יותר תחלה ומחזיר לקיים מש"ה כסוי חטאה ואם לאו אלא שאין בכל העונו' צד שיכול לגלות אותו לפי שנאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה ואמר מר תליף עלי מאן דמפרש חטאיה אינו מגלה כלום כנז': [ו] יו"ט שחל להיות ערב שבת שהדוגמא לזה יהיה המית' לאיש השלם לגבי דידיה כענין יומא דהילולא דרבי שמעון וכו' וחל להיו' ערב שבת להיו' כי ארכו לו שם הימים ה' שנה בערך ששת ימי המעשה יש מי שאוסר להטמין באבני' היינו יצר הרע הנמשל לאבן. שנאמר והסירותי את לב האבן מבשרכם והעונו' נמשלים לאבנים מצד יצר הרע אסור להטמין. אפס ואע"ג דכתיב כסוי חטאה משום דהוי כמו בנין מפני כי הולך לבית עולמו ומה הנאה יש מתשובה כזאת אם לא שיגלה אותה לעיני כל חי ולמדו דרך ה' ויש מתירי' לעשו' באופן זה כי יעיד עליו יודע תעלומו' שלא לעשותן עוד: [ז] תנור שמניחין בו החמין כד"א קרבם יחמו כתנור ומניחין בתוכו החמין ע"י הרהורי עבירה שבלב וסותמין בדף על דרך משחז"ל הרי שנכשל אדם בעבירה מה יעשה אם למוד לקרות דף אחד יקרא שני דפים הרי סותם פיו של השטן על ידי דף אחד שלומד בתורה ביותר ושורקין אותו בטיט כי העיקר הוא לחוטא להשפיל גאותו וכאלו נעשה עפר מן האדמה מותר לסתור אותה סתימה שיעשה על ידי דף הלימוד כדי להוציא החמין של העון דהיינו לחפש בו לפי כי צריך האדם לעשו' תשובת המשקל ולחזור ולסתמו ע"י התשובה ואם יש בו גחלים לוחשו' לשון הרע שנאמר בו עם גחלי רתמים מותר ע"י עכו"ם כי הרי נחשב האומר לשון הרע כופר בעיקר שנאמר מי אדון לנו כמחז"ל ולכן באיז' אופן יהיה מותר כאשר יחשוב בדעתו כי נחשב בעון זה לעכו"ם ודאי יעשה תשובה גמורה ואז מתקיים בו מש"ה ונשא השעיר עליו את כל עונות תם:

ממקור חיים

וכאשר נתבונן עוד לבאר אלה הדינים ע"ד הנ"ל ופנה למעלה כך היה אומר מוכין שטמן בהם דרך מקרה כי הנה ענין ההטמנה נא' למעלה בכמה פנים ולכן יאמר נא בתחלה כי הטמנה זו תהיה כאשר הכלה היא נסתרה בעולמות למטה ונכנס' בתוך מטטרון כדאיתא בזוהר פרשת פנחס בפסוק כי רוח עברה בו היינו רוח עילאה טמירא ולכן ואיננו כי לקח אותו אלהים ולכן יאמר מוכין שטמן בהם דרך מקרה כי כל דבר רך נקרא מוכין וכן נמי הכלה זו נאמר בה הרכה בך והענוגה שטמן בהם דרך מקרה לפי כי הכלה אינה נטמנת רק בששת ימי המעשה כמש"ה אשר נסתרה שם ביום המעשה לא כן הוא בשבת ולכן זה היה בדרך מקרה אסור לטלטלן כי נמצא עושה פגם למעלה חלילה וגורם שלטול אלא מנער הכסוי והם נופלת דבהכי ימצא כאשר הם מקצתן מגולים שהוא שלטול למעלה מן הצד ואם יחדן לכך מותר לטלטלן דלא דמי לפי כי אין שם טלטול כלל בשב' כאמור אבל אם טמן בגיזי צמר והענין כי מאחר כי עד כמה פעמים נתבאר כי האדם הגשמי על ידי המעשה אשר יעשה למטה הוא מעורר כדומה לו למעלה ולכן כאשר הוא טומן במוכין כך הוא הדין מוכין יהיה דוגמא לאדם שהוא רך כמשחז"ל ישראל נקראו שושנים לפי כי הם לבם רך כשושנים וכן איתא בזוהר פרש' שמות דף י"ב וז"ל מילדי העברים זה רכי לבא מאבוה ואמהן לא תבא קמי אבוכון וכו' וכאשר טמן ירצה לענין הצדקה היינו מ"ש בזוהר פ' מקץ דף ר"א. וז"ל ר' שמעון אמר בזמנא דנשמתא נפקת מהאי עלמא בכמה דינין אתדנת עד לא תיעול לאתרה לבתר כל אינון נשמתין אית לון למעבר בהך נהר דינור דנגיד ונפיק ולאסתחאה תמן ומאן איהו דיקום מתמן ויהך בלא דחילו כד"א מי יעלה בהר ה' וגו' ונשמתא דזכאה אעבר בלא דחילו ויקום במקום קדשו מאן דאשתדל בצדקה בהאי עלמא ויהב מממוניה בצדקה כדין ועבר בההוא אתר ולא דחיל וכרוזא קארי לה להיא נשמתא ועיניתיך לא אענך עוד מאן דזכה למעבר בהאי לית ליה דינא יתיר כ"ל עכ"ל ובזה יובן משחז"ל ועבר משל לשני רחלות גוזה עוברת התבונן מה טעמו דברי חכמינו ז"ל כי במתק דבריהם הודיעו כי יש לאדם לעבור נהר זה העליון על כל פנים ומה מועיל לאדם לעלות ממים אדירים אלו הצדקה ולכן נאמר אם טמן אדם זה בגיזי צמר מן הצדקה אפילו לא יחדן לכך מותר לטלטלן ר"ל כי ע"ד מעש' הצדקה נמצא עושה הטמנה למעלה לפי כי כן נא' מלוה ה' חונן דל והני מילי סתם גיזין צמר שעומדין לסחורה של מצוה אבל אם נתנם לאוצר לסחורה לשם מצוה צריכין ייחוד כדין כל דבר מצוה שצריך לייחד זה שאני עושה לשם מצוה ואם טמן בהם בלא ייחוד ולא אמר דבר מנער

הכסוי

הכסוי והם נופלות דהיינו לומר שנוטל כיסוי הקדרה המדה האחרונה שנעשה בסוד מטטרון שיש תורת כלי עליה שנאמר והכלה תעדה כליה ואף על פי שהם עליה לא איכפת לן שלא נעשית בסים להם ועולה למקומה למעלה: ובאשר נאמר כי השמנה זה בסוד הצדיק הנטמן בסוד הכלה כך הוא אומר מוכין שטמן בהם דרך מקרה אסור לטלטלן לפי כי הצדיק נק' חי עלמין וזה מורה כאשר מתעורר הערא אחרא קליפת נוגה ורוצה לקחת האור כדאי' בזוהר פ' ויקהל דף ר"ג: וז"ל אבל כד ערלה שרי על קיימא קדישא לשאבא מקדשא כדין ההוא מקדשא אתעכב מלאתגלאה רזא דאת קיימא מגו ערלה וכד האי נגה עאל לגו ואפריש בין ערלה ובין מקדשא כדין אקרי חשמל חש ואתגלייא מל מאי מל כד"א מל יהושע רזא דאת קיימא דלא אתעכב מלאתגלאה מגו ערלה עכ"ל לענייננו הנה מבואר הדבר מן המאמר כי את קיימא הצדיק אינו מתגלה לפעמים מפני הקליפה ולכן יאמר אם טמן בהם בלא כיסוי מנער הכיסוי והם נופלו' בהכי נמי כך נעשה למעלה בסוד חשמל דהיינו חש וטפל ואתגלייא מל דהיינו הצדיק שנאמר מל יהושע ואע"פ שהם עליה בסוד אשה יראת ה' והקליפה מפתה והלך מטמן הבה כנז' לקמן במאמר לא נעשת בסים להם ומתייחדת עם הצדיק: ובאשר נעמיק בדין זה יותר למעלה יהיה מ"ש מוכין שטמן בהם דרך מקרה בסוד יעקב אשר חז"ל הגידו כי אותם אבנים שהניח מראשותיו נעשו תחתיו כפלוגה הייני מוכין והלך משם ונטמן בבית שם ועבר ולכן הדוגמא לזה שטמן אלו המוכין דרך מקרה בא הענין דוגמא ליעקב כי לא היה נטמן שם בדרך מקרה שהיה לו ולכן אלו המוכין אסור לטלטלן כי כן נמי בזמן שיעקב נטמן אסור לטלטלו משם טלטלה גבר אלא מנער הכסוי והם נופלו' כך אותו כיסוי של יעקב דהיינו בית שנאמר בו ומה תעשה לשמך הגדול מנער אותו בסוד שלח תשלח את האם ואז הם נופלות הייני ואת הבנים תקח לך וכגון שמקצתן מגולה כי כן אין נטמן שם לגמרי כי לעולם הבנים למטה ולכן אין זה טלטול אלא מצדו ואם ייחדן לכך מותר לטלטלן בהרי כך היא המדה שנאמר ותצא לאה לקראתו כדאיתא בזוהר ותצא לאה לקראתו דא אימא עילאה לקראתו של יעקב ותאמר אלי תבא לאעלא לך תחות גדפאי לרוואה לך בתפנוקין עילאין וכו' ולכן אם ייחדן לכך מותר לטלטלו טלטלה גבר כאמור ואם טמן בגיזי צמר הייני בסוד הצדיק צמר שבבים וכבן אפילו שלא יחדן לכך מותר לטלטלן לפי כי הצדיק הוא בחינת מטלטלין כי הוא נקרא חי והוא על עיקר זה כי זה יהיה הפרש בין המת לחי שהוא מטלטל והני מילי בהם גיזין שהן עומדים לסחורה אבל אם נתנה לאוצר הייני אוצר ה' בסוד הכלה לסחורה שנאמר כי טוב סחרה והיה סחרה ואתנה קדש לה' צריכין יחוד ודאי לייחד בייחוד חתן וכלה ואם טמן בהם בלא ייחוד נראה דרך הפקר חלילה ולכן מנער הכיסוי והם נופלות דהיינו לומר שנוטל כסוי הקדרה שיש תורת כלי עליה שהדוגמא לכסוי הכלה מקום הקדרה שיש תורת כלי עליה שנאמר ומקלא כלי בית אלהים ואף על פי שהעליה הגשמי למט' לא איכפת לן דלא נעשי' בסים להן וכן נמי למעלה לא נעשים בסים להן: הנותנים אבנים ולבנים סמוך לקדרה והיינו מ"ש בזוהר פרשת בשלח דף כ"א. וז"ל וכי יקרא הוא דמלכא דמטרוניתא תזיל והיא תגא קרבא למלכא דאזדווג במטרוניתא עילאה חמא מלכא יקירו דילה על כל שאר מטרוניתא דעלמא אמר כלהו משתכחין לחינתא לקבל האי מטרוניתא דילי היא סלקא על כלא מה אעביד לה אלא כל ביתא דילי יהא בידהא אפיק מלכא כרוזא מהכא כל מלין דמלכא בידה דמטרוניתא יתמסרון וכו' כך קב"ה מהגיאות חביבותא ורחימותא דילי' בכנסת ישראל אפקיד כלא ברשותה אמר הא עובדי עבודה זרה לא משתכחי כלום לגבהא אמר ששים המה מלכו' וגו' אחת היא יונתי תמתי מה אעביד לה אלא הא כל ביתא דילי בידהא אפיק מלכא כרוזא מהכא כל מלין דמלכא בידא דמטרוניתא יתמסרון אפקיד בידהא כל זיינין דיליה רומחין וסייפין קשתין חצין וחרבין בלסטרין אעין אבנין כו' הה"ד הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה וגו' כלם אחזי חרב וגו' הנה מבואר מדברי המאמר כל הבחינו' של דין שנמסרו ביד מטרוניתא ונקרא אעין אבנין ולכן זה יהיה הגורל באבנים ולבנים אלו כך הוא אומר הנותנים אבנים ולבנים סמוך לקדרה צריכים לייחדם לכך לעולם שהרי כך הוא הדוגמא למעל' שנאמר הנה מטתו שלשלמה דוגמא לקדרה ששים נטורים סביב לה וזה הוא נגד לעולם שהרי כל זמן שלא ייחדן אינם חשובים לו והוא מעליהן הילכך אסור לטלטלן אם לא שיכינם ומייחדן לכך כי כן היא המדה למעלה שהם מיוחדים לכך: הטומן בקופ' מלא' גיזי צמר שאסור לטלטל והוא ע"ד הנ"ל במעשה הצדקה שהוא כינוי לצמר כמבחז"ל וכן כגוזו ועבר משל לשתי רחלות גוזזה עוברת ואמנם שטומן בקופה מלאה גיזי צמר שאסור לטלטל כי מפני שהדוגמא הוא למי שאינו עושה צדקה כי אסור לטלטל אותו ולכן הוא טובע בנהר עליון נהר דינור כדאיתא בזוהר פ' פקודי ואסור לטלטלו ולהוציא אותה משם והוציא הקדרה כל זמן שלא נתקלקלה הגומא יכול להחזיר' והענין הוא מה שאמר בזוהר כי מעשה הצדקה הוא גורם המדה הנקרא צדק בעשית צדקה והיינו עשה צדקה בכל עת הייני מה שאמר הכתוב והיה מעשה הצדקה שלום ר"ל מי שעושה הצדקה שהיה צדק ונעשה צדקה על ידי שלום הוא הצדיק שמתחבר עמה ונעשה שלום הבית והיינו ששאל להקב"ה מי יגור באהלך וגו' ואומר הולך תמים כי בזה ממשיך החסד לאברהם ואחר כך ופועל צדק בה יהיה לו לאברהם בכל שמה עושה פעולה הוא סוד מחז"ל פעולתי השמיני שפעל פעולה גדולה לפני הארון שהיה מדליק לפניו נר שחרית ונר ערבית ולכן נעשית הארון בסוד נר בשלש ייחודים שעולה נר והיינו פועל צדק ומעלה אותה בסוד נר כך היה עושה אברהם למדה זו מעלה אותה בסוד מנורה זהב כולה ומדליק הנר ולכן שלם לו הקב"ה ומאיר לפניו בליל שרדף אחרי המלכים ולכן יאמר הטומן בקופה שהדוגמא למדה

זו מליאה גיזי למר שאסור לטלטן והוליא הקדרה כל זמן שלא נתקלקלה הגומא שלה הוא סוד מ"ש בזוהר פ' בראשית דף י"ז. וז"ל כד שרי לאתפשט' האי לילה ואשתאר בגריעו וכו' גריעו דליליא לא אשתלים אלא במוסף מה דאתוסף הכא גרע הכא במוסף הוה ביה רזא דנקודא עילאה ורזא דעמודא דאמלעיתא בכל סטרין ובגין כך אתוסף ביה תרין אתוון בליליא גריעו ביה וכו' וגרע מיניה וי"ו י' וכתיב קרא לילה עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי לילה מדה האחרונה גרע ממנה שני אותיות של ויקרא לאור יום ובה נאמר קרא לילה וזהו סוד הגומא שלה הנאמר בדין זה ולכן יאמר אם נתקלקלה וכו' כל זמן שלא נתקלקלה הגומא שלה יכול להחזירה לקדרה הוא הכלי אשר בתוך הגימא ואם נתקלקלה לא יחזירנה ואפילו לכתחלה יכול להוליאה על דעת להחזירה אם לא תתקלקל ולא חייבינן שמא יחזירנ' אף אם תתקלקל ויש אומרים שאפילו טמן הקדרה בדבר שמותר לטלטל דהיינו עם הלדיק אם נתקלקלה הגימא לא יחזיר מפני שמלטרך הקדרה בסוד הכלה לעשות לה מקום כשמחזירה והמלא כמי בטומן למטה בשבת דאסור כנ"ל: טמן בדבר שאינו ניטל שהדוגמא למעלה הוא בסוד הלדיק כמש"ה לא יתן לעולם מוט ללדיק וכסה פיה בדבר הניטל בסוד מטטרון כאשר עולה למעלה מגלה הכיסוי זה של מטטרון ואוחז בקדרה ומוליאה: טמן וכסה בדבר שאינו ניטל בסוד מטטרון כאמור אם מקלת הקדרה מגולה נוטל ומחזיר לסתום ואם לאו אינו נוטל כאמור: יום טוב שחל להיות ערב שבת יש מי שאוסר להטמין באבנים הדוגמא להם הם כחות הדין כנזכר לעיל ממאמר הזוהר פרשת בשלח משום דהוי כמו בנין ויש מתירים דלא שני בלאו הכי לפי כי לענין הייחוד הוא מוכרח התעוררו' בחינת דין תחל' בסוד שמאלו ואח"כ נעשה הייחוד כנודע: תנור שמניחין בו החמין היינו מש"ה ותנור לו בירושלים ושם מניחין בחינ' דין בתחלה כדי לעור' היחוד כאמור וסותמין פיו בדף היינו בחינת הלדיק בסוד עלי הלבנון ושורקין אותו בטיט הקדוש' היינו בסוד הכלה הנקרא מסיטבא בת מטרד כדאיתא בזוהר באדרא ושם אותיו' טיט בענין המלוי מותר לסתור אותה סתימה כדי להוליא החמין הוא בחינת הדין שהות בסוד אור חוזר ולחזור ולסותמו עם הלדיק ואם יש בו גחלים לוחשות דין גמור מותר על ידי עכו"ם הם יקחו חלקם וישאר בחינת דין ממותק לצורך הייחוד של חתן וכלה כאמור:

ספק כי בערב שבת צריך האדם להיות נזהר יותר בכל מעשיו לכוין יותר בכל תפלותיו בפרט בתפלת המנחה הסמוך לקבלת שבת ויהיה מעוטף בטלית ומעוטר בתפלין כי על ידי אלה המלות זוכה האדם לרוח ונשמה כנזכר בחלק הקודש ועל ידי כן יזכה אחר כך לנפש ורוח יותר עליונים כאשר יתבאר במקומו ואמנם צריך להיו' זהיר בענין הטבילה לקיים ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך אלו לבוש שבת כמשח"ל

ר"ס. דיני הכנסת שבת: ובו ב"ס

[א] מצות לרחוץ פניו ידיו ורגליו בחמין בע"ש ומצו' לחוף

ולכן צריך האדם לטבול בערב שבת וכדאי' בזוהר בפרשת תרומה דף קל"ו וז"ל כדין בעי לאסתחאה מסימושא דחול ושם נאמר רב המנונא כד הוה סליק מנהרא במעלי שבתא הוה יתיב רגעא חדא וזקיף עינוי והוה חדי והוה אמר דהיה יתיב למחמי חדוה דמלאכי עילאי עכ"ל הנה כי צריך הטבילה וכל זה הוא כדי להעביר בגדי חול מעל הנשמה הנמשך מסטרא דחול ולקבל תוספת האדם על הנשמה כי על ידי כך בקבלת שבת ישרה עליו חלק הראוי לו מתוספת שבת ודוגמא לזה עושים הנשמות בגן עדן כדאיתא פרשת תרומה בזוהר ז"ל כדין ההוא רוח דנחית במעלי שבתא נטיל ההיא נשמתא וסלקא לעילא ואתסחייא נשמתא בבוסמין דגנתא דעדן וכן איתא פרשת ויקהל דף ר"א וז"ל וההוא נהר איהו תיקונא דנשמתין לאתיישבא ולאתזנא ולהתהנא' מאינון נחות ונפשין אתהנן על ההוא נהר ומתיישבן ביה עכ"ל וענין זה אין צריך ראיה וברור הוא בעיני בני אדם ואמנם מלוה נמי לרחוץ פניו ידיו ורגליו כמו שהיה עושה ר' יהודה ומתעטף בסדינים ודומה למלאך ה' וכן איתא במדרש נשיתי טובה זו רחילת ידים ורגלי' בחמין אחר המרחץ וסוד הדבר היה להכניע אותה שלהובא הנזכר בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ג וז"ל תא חזי בשעתא דיומא שתיתאה דמטי זמני' דערב כדין הכבא חד מסטרא דלפון נהיר ומתיה שבעין ככבין אחרנין והוא ככבא בטש באינון ככבין אחרנין ואיתבללי כלהו וכו' וההוא ככבא אתפשט ואתעביד כמדורא חדא לסיטא בכל ספרין וכו' וההיא מדורא דאשא משיך לגביה גוונין אחרנין דלגו מיניה וכו' תא חזי ביומא שתיתאה כד מטי זמנא דערב דליג לגו ההוא מדורא דאשא וסלקא לעילא לאעלה גו גוונין וכו' כדין חד שלהובא נפיק ובטש בההוא מדורא כיון דבטש ביה מתגלגלן ההוא שלהובא וההוא מדורה ואעלין בנוקבא דתהומא רבא ואתטמר תמן וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ההיא שלהובא דאיהו מסטרא דימינא הוא המכנים למדורא דאשא שהוא מסטרא אחרא ומכניס אותו בתוך נוקבא דתהומא רבה ושל עיקר זה הוא ענין רחילה בחמין להעיר ההוא שלהובא דאשא על ידי מעשינו ומתכוין האדם להעיר אותו שלהובא על ידי מש"ה רשפי אש שלהבת יה על ידי שמות הקדושים היולאים מלמעלה כמנין שלהבת יה כנודע ליודעי דרך מורי הרב זלה"ה ומלוה לחוף את ראשו כדרך הלל הזקן או מגלח ונמלא

[א] **מאחר** כי כבר נתבאר למעלה כי כל ענייני השבת הם תיקון בענין הכלל וביותר בענין הפרט להיות כל איש מהרהר במעשיו. אבר עשה כל ימיו או לפחות יהיה מחשב מה היה לו מן העדר בימי השבוע ואם נכשל באיזה חטא קל יעשה תשובה כדי שיזכה באיזה תוספת קדוש' כפי ההכנה אשר תמלא בו ולכן בלי

ונמצא מכוין להניח ה' פאות ומעביר הדינים כדאיתא בזוהר פרשת תזריע דף מ"ח: וז"ל כתיב ואיש כי ימרט ראשו וגו' תא חזי ברישא דהאי איש בוצינא דקרדינותא. ובגין כך גולגלתא דרישא דהאי סומקא כלא כוורדא ושערי סומקא בגו סומקי ותליין מניה כתרין תתאין דלתתא דמתערין דינין בעלמא וכד אתעבר מניה שערא ואתגליא מחסד עילאה אתכפיא כלא ואתקרי טהור על שמי' וכו' וס"ח כל מאן דאיהו מסטרא דדינא ודינין מתאחדין ביה לא אתדכי עד דאתעבר מניה. שערא וכו' והנה הדבר מבואר מן המאמר כי מצוה לגלח ערב שבת ומה גם העיקר הזה שיהיה מתכוין במ"ש פרשת ויחי עד לא גלים דא רישא דמאריה ועד: לא חריט למטרוניתא. ומצות קציצת הצפרנים איתא בזוהר פ' ויקהל דף ר"ח: וז"ל ובגין כך לא בעי ליה לאיניש לרבאה אינון טופרין דזוהמא דהא כמה דאסגיאו הכי נמי אסגי לעילא קסטורא וידאג בכל יומא ובעי לספרא לון ולא ירמי לון דלא יעבד קצנא בההוא אתר דיכיל הוא בר נש לאתזקא וכלא כגוונא עילאה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כמה מועיל לאדם קציצת הצפרנים ועוד אמר וכלא כגוונא עילאה ולכן אמרו חז"ל שורפן חסיד קוברן צדיק מפזרן רשע לפי כי לכל הדברים יש שורש למעלה בקדושה ואמנם אין סדר לענין הקציצה ומה טוב לקוץ של ידיו ורגליו כאחד ע"ש: [ב] כשיהיה סמוך לחשיכה ישאל לאנשי ביתו בלשון רכה כמשחז"ל עשרתן ערבתן הדליקו את הנר כי כל שאלות הללו לאו מילתא זוטרתי ולכן אע"ג כי אנשי ביתו הם זריזים וכבר הם רגילים בכך מכל מקום הדיבור זה עשה רושם גדול ותיקון למעלה ויותר כאשר יזכור האדם כי כל המעשים אשר יעשה הם תיקון על הכלל ממעשים ראשונים כנ"ל ומה גם על הפרט כדי לתקן מעשיו לזכות לתוספת שבת כנ"ל:

[א] **חזרנו** לענין ראשון כי צריך האדם לתקן מעשיו כמ"ש ר' אליעזר שוב יום אחד לפני מיתתך אמרו לו וכי אדם יודע מתי ימות א"ל כל שכן יעשה היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה כמש"ה וזכור את בוראך בימי בחורותיך אמנם החכם אמר בכל עת יהיו בגדך לבנים לומר כי אפילו יום א' אין לו בטחון האדם שיחיה אלא לעתים וחזר ואמר ימיו כצל עובר הלואי כצלו של כותל שהוא לעתים אלא כצל עובר כצל דבורה כשהוא עובר ולכן אמר ספק חשיכה דהיינו האדם בזמן שהעריב שמשו וחשכה לו והוא בין השמשות אצלו אין מעשרין הודאי וזה יהיה

לחוף הראש ולגלח הצפרנים בע"ש: [ג] כשיהיה קרוב לחשיכה ישאל לאנשי ביתו בלשון רכה עשרתם ערבתם הפרשתם חלה ויאמר להם הדליקו את הנר:

רס"א. זמן הדלקת הנרות בשבת: ובו ד' סעיפים

[א] ספק חשיכה והוא בין השמשות אין מעשרין את הודאי ואין מטבילין את הכלים ואין מדליקין את הנרות ואין מערבין עירובי תחומין אבל מעשרין את הדמאי וטומנין את החמין ומערבים עירובי חצירות ומותר לומר לנכרי בין השמשות להדליק נר לצורך שבת וכן לומר לו לעשות כל מלאכה כל שהוא לצורך מצוה או שהוא טרוד ונחפז עליה: [ב] יש אומרים שצריך להוסיף מחול על הקדש וזמן תוספ' זה הוא

מתחלת

כפי פשוטו בתחלה אתה דורש על ענין המעשר אשר חז"ל אמרו בענין הצדקה כתיב לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות וכתיב לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות שתי צדקות הללו למה אחת שמצלת ממיתה משונה ואחת שמצלת מדינה של גיהנם ואיזו שמצלת מדין גיהנם שנאמר לא יועיל הון ביום עברה וכתי' יום עברה היום ההוא והנה אמר כי כאשר הוא בין השמשות אצלו כי בא יומו אז אין מעשרין את הודאי כי הנה חז"ל אמרו עשר בשביל שתתעשר ואמנם ראוי לדעת כי כל התועלת של מעשר זה בין לענין להציל ממיתה משונה בין להציל מדין גיהנם צריך ליתן מנכסיו כל זמן שהוא בריא אמנם בין השמשות שלו אין מעשרין את הודאי אע"ג כי ודאי היא כי הצדקה מועילה להציל משני דברים אלו אך לא בזמן בין השמשות ואין מטבילין את הכלים היינו דוגמא לאיברים של אדם שהם נקראים כלים לפי כי בהם יעשה הצורך לעצמו ואע"ג שנאמר תשב אנוש עד דכה אפילו עד דכדוכה של נפש מיהו אין זה כענין טבילה שנשבר לגמרי ואין מדליקין את הנרות היינו המצות כי המצוה נקרא נר שנאמר נר מצוה כי באותה שעה לא יתכן להשלים האדם מעשה המצות ואין מערבין עירובי תחומין. דהיינו להועיל לו שלא יהיה לו דין חיבוט הקבר וילך תיכף לגן עדן הוא דבר רחוק אף על גב כי אין תחומין למעלה מעשרה אבל מעשרין את הדמאי כאשר שואלים דא מאי כי עדיין לא הוחזק למיתה וטומנין את החמין היינו ענין מחשבה רעה המצטרפת למעשה קרבם יחמו כתנור ומערבין ערובי חצרות כי הערוב לעלות לגן עדן עליון מכונה לעירובי תחומין לפי שפנה למעלה אבל מעולם זה הנקרא חצר כדאיתא בגמרא שמואל אזל לחצר מות אמר אבא בעינ' והליכה לגן עדן הארץ היינו חצר אחרת ויכול לילך לשם שנאמר והיה מדי שבת בשבתו עלמו יבא כל בשר להשתחות לפני ומותר. לומר לעכו"ם בין השמשות להדליק נר לצורך שבת דאף על גב כי לעולם ענין התשובה אינה רצויה בשבת כנ"ל וזה מפני כי הוא מתחרט ומתעצב אל לבו ואין זה מקיים עונג שבת אמנם בענין זה לומר לעכו"ם זה היצר להדליק לו נר לצורך שבת ע"ד משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות וכן מותר לומר לו לעשות כל מלאכה שהיא לצורך מצוה כאמור או שהוא טרוד ונחפז עליה של אותה מצוה: [ב] יש אומרים שצריך להוסיף מחול על הקדש כי אין מספיק בזה מה שאמרו חז"ל אם עשית חבילות של עבירות

עשה

מתחל' השקיעה שאין השמש נראית על הארץ עד זמן בין השמשות והזמן הזה שהוא ג' מילין ורביע רצה לעשות כולו תוספת עושה רצה לעשות ממנו מקצת עושה ובלבד שיוסיף איזה זמן שיהיה ודאי יום מחול על הקדש : ושיעור זמן בין השמשות הוא תלת ריבעי מיל שהם מהלך אלף ות"ק אמות קודם הלילה : [ג] מי שאינו בקי בשיעור זה ידליק בעוד השמש בראש האילנות ואם הוא יום המעונן ידליק כשהתרנגולין יושבי' על הקור' מבעוד יום ואם הוא בשדה שאין שם תרנגולין ידליק כשהעורבים יושבים מבעוד

עשה כנגדן חבילות של מצות אלא צריך להוסיף מחול של השעות על הקדש וזה ימלא ע"י התשובה מוסיף על הקדש לפי כי זדונות נעשות כזכיות וזמן תוספת זה הוא מתחלת השקיעה כי בא יומו ושקעה שמשו כי אין השמש של נשמתו נראית על הארץ עד זמן זה מועד בתשובה עד זמן בין השמשות והזמן הזה שהוא שלשה מילין ורביע רצה לעשותו כולו תוספת עושה כאשר תשובה מאהבה כי אז זדונות נחשבו כזכיות. והוא תוספת גמור כי כן הוסיף במנין המצות רצה לעשות ממנו מקצת עושה כאשר עושה תשובה מיראה זדונות נחשבות כשגגות נמצא שעשה בזה מקצת ובלבד שיוסיף איזה זמן שיהיה ודאי יום קודם שימות מעט קצת יוסיף מחול על הקדש ושיעור זמן השמשות שלשה רביעי מיל קודם המיתה. כאמור שהם מהלך אלף ות"ק אמות קודם הלילה. כי אם כך יעשה יזכה ליכנס להסתופף בגן עדן תחת עץ החיים שהוא ת"ק אמה כמשחז"ל ותעלה נשמתו לערבות שהוא מהלך אלף ות"ק שנה כדאי' בזוהר פ' בשלח: [ג] מי שאינו בקי בשיעור זה ידליק והוא דוגמא לנשמתו הנקראת נר שנא' נר ה' נשמת אדם ואף על גב אשר הנך חפצים בעולם הזה אחר יצרו יאיר אור נשמתו קודם הכנסת השבת שהוא דוגמא לעולם הבא ולכן ידליק בעוד השמש באילן הוא דוגמא אליו שנא' כי האדם עץ השדה ואם הוא יום המעונן מפני מעשיו שנא' בהם ובענן הטאתיך והוא לא עשה תשובה ולכן אלו הוא נחשב יום המעונן ולכן ידליק כשהתרנגולים יושבים על הקורה מבעוד יום והוא דוגמא לבעלי מלוה הדומים לתרנגול הנקרא גבר כדאמרי קרא גברא והם יושבים על הקורה היינו משחז"ל עול קורה מבין עיניך והם דברים המורים והם מתגברים על יצרם ויושבים על הקורה יתבונן באנשים אלו ויעשה כמעשיהם שהם כובשים יצרם ויושבים על הקורה מבעוד יום היינו זמן הבחרות שנא' אשרי איש ירא את ה' אשרי מי שמתגבר על יצרו כשהוא איש. ואם הוא בשדה עשה עצמו הפקר לדבר עבירה כמו שאמרו חכמינו ז"ל בפסוק ויבא עשו מן השדה מלמד שהפקיר עצמו כשדה שאין שם תרנגולין ללמוד מהם להדליק נר נשמתו ידליק כשהעורבים יושבים מבעוד יום והדוגמא לזה כי ילמד מהם אשר חז"ל הגידו שמניחים בניהם כשרואים שנולדים לבנים ישחרו שהם ממזריה ועוזבים אותם וכלא אלו הם בעלי חיים בלתי מדבר ולא דעת ולא תבונה ובורחין מן העבירה מכ"ש בעל חי מדבר ויודע דעת צריך לפרוש מן החטא וגם שחטא יעשה תשובה ממנו ונסלח לו נכפר עליו. אחר ענית ברכו וכו' כבר נתבאר למעלה כי כל האדם יתבונן באותם שקיעות שהם דוגמא לאותו רוכל שהיה מכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי

לגבאי והוא מוציא הספר ומראה מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע וזה יהיה דוגמא גמי לאותו שאומר ברכו את ה' אשר ברא לנו ענין התשובה כי אע"ג כי יחטא איש יש לו תקנה ולכן יאמר אחר עניית ברכו אף על פי שעדיין יום היא כי הנה עודינו באיבו אין מערבין וכל אלו מן הטעם הנ"ל כי יחם לבבו מן החרטה וההכנעה ומה גם אם ישכה על עונותיו כי בזה נמצא מבטל עונג שבת וכן לא יעשה דהא קיבל עליו השבת ולדידן הוי אמירת מזמור שיר ליום השבת כענין ברכו לדידהו שהרי כשאומר מזמור שיר ליום השבת זכור יזכור אשר חטא אדם הראשון והיה חייב מיתה שנאמר ביום אכלך ממנו מות תמות והשבת הגין עליו ונתקבל בתשובה וכן יהיה לגבי דידיה וכל זה הוא להועיל לאדם כי כאשר יעזוב רשע דרכו וישוב אל ה' ויתשוב בזמן שעתיד כי כל המלאכו' הגשמיים שהם לצורך הגוף הם בטלים והגוף עצמו כלא היה אז יקנה תוספ' קדושה בלי ספק ויזכה לנשמה יתירה לטוב לו: זה ש"ה ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה דמשמע כי החשך הוא דבר חוץ מן הלילה וכן האור הוא דבר נברא חוץ מן היום והיינו משחז"ל עשרה דברים נבראו קודם. העולם אור וחשך מדת יום ומדת לילה נמצא כי ששת ימים עשה ה' היינו ו' ימי בראשי' והנה יום השבת שהוא רמז ליסוד עולם בו נכלל הכלה אות ה' דהששי נהיות לה תמיד קשר עם חי העולמים ולא יתפרדו והנה לעת ערב של יום הששי נבראו הרוחו' ולא נעשה להם גוף מטעם כי נגדרה קדושת שבת כדאי' בזוהר פ' בראשי' דף י"ד. וז"ל פקודא נטרא יומא דשבתא כמה דאדכרנא ואתערנא דאיהו יומא דנייחא לעלמא וכל עבידן ביה אתעבידו ואשתכללו עד דאתקדש יומא, כיון דאתקדש יומא אשתאר בריאה דרוחין דלא אתברי' לון גופא וכי לא הוה ידע קודשא בריך הוא לאשהאה לקדשא יומא עד דיתבראון גופין להני רוחין אלא אילנא דעץ הדעת טוב ורע אתער ההוא סטרא אחרא דרע. ובעא לאתתקפא בעלמא ואתפרשו כמה רוחין בכמה זיינין לאתתקפא בעלמא בגופין כיון דחמא קב"ה כך אתער מגו אילנא דחיי נשיבו דרוחא ובטש באילנא אחרא ואתער סטרא אחרא דטוב ואתקדש יומא וכו' ומה דהשיג סטרא אחרא לאתבני בעלמא ולאתתקפא אתבני בהאי ליליא סטרא דטוב ואתתקף ואתבנון גופין ורוחין קדישין בהאי ליליא מסטרא דטוב וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי לעת ערב של יום הששי היה דבר והפכו כי היה התעוררות גדול מסטרא דרע ואחר כך ניתוסף התעוררות הסטרא דטוב ונתגבר עליו ולכן יש דברים רבים בענין ספק חשכה וצריך להוסיף מחול על הקדש כדלקמן והיינו מ"ש ספק חשיכה והוא בין השמשות אשר על כן יש

דברים

מבעוד יום [ד] אחר עניית ברכו אף על פי שעדיין יום הוא אין מערבין ואין טומנין משום דהוא קבליה לשבת

דברים שאין עושים אותם כדי שלא תתגבר סטרא אחרא אין מעשרין את הודאי בסגולה הקדושה לתקן אותו להיות ראוי למאכל עקב שמן דבר נמצא בו והוא עון אדם הראשון שאכל מעץ הדעת ולכן ראוי שיהיה הודאי נשאר הקדושה בתוכו הוא המעשר ואין מטבילין את הכלים לטהר אותם כדי להשתמש בהם כי כן נמי הכלים שנשברו בתחלה אין מטהרין אותם בשבת ואין מדליקין את הנרות הם האורות שבתוכה כי הנה אין מבררין מהם בשבת כדלקמן ואין מערבין ערובי תחומין כי הנה אלו המלכים אינם עולים למעלה בשבת וכל זה מפני שנתגברה סטרא אחרא כאמור אבל מעשרין את הדמאי והיינו כנגד סטרא דקדושה כי נתגברה עתה כנ"ל ולכן מעשרין את הדמאי כי עדיין לא נודעה מה הוא מעשרין אותו כדי שתשרה עליו הקדושה של שבת וטומנין את החמין בחינת הדין שנתעורר לשלטה כאמור ומערבין ערובי חצירות מאותם עולמות עליונים הנקראים חצירות שנא' נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות בית ה' כי הנה באותו זמן עולים העולמות והם נכללים זה בזה ומותר לומר לעכו"ם בין השמשות להדליק נר לצורך שבת לזכות אותו אף על גב כי כל מגמתינו בשעה זו להחליש סטרא אחרא לפי כי כן הוא מתעורר עתה פעם אחרת כמו בזמן של הבריאה כנ"ל כאמור וכן מותר לומר לו לעשות כל מלאכה שהיא לצורך שבת אף על גב כי התיקון בשעה זו הוא לצורך הרבים כי עשו להם עגל מסכה וחטאו במעשה וזה היה להם מפני השבת כנ"ל ולכן מותר לומר לו להדריך אותו במעגלי צדק או שהוא טרוד ונחפז עליה איש הישראלי כאמור : יש אומרים שצריך להוסיף מחול על הקדש וכן עיקר לפי כי בכמה מינים ניתוסף מן החול על הקדש זה יצא ראשונה כאשר נתעורר הסטרא אחרא והקדים כדי להשגות ולהיות נכללים בגופים לכן הולך כי הקדושה מתעורר ומתגבר על סטרא אחרא כדי שלא יתגבר הסטרא דרע וזה היה צורך להוסיף מחול של היום על הקדש ונתקדש היום ועוד כי לעת ערב מתעלים כל העולמות ובזה ימצא כי ניתוסף מחול על הקדש שבעולם האצילות כי רק הוא קדש ושאר העולמות הם דרך חול כנודע ועוד כי גם במדות עליונות כאשר הם עולים זה למעלה מזה וכל מדה תופס מקום עליון ממנו נמצא כי יצדק לומר חול למדה התחתונה בערך העליונה יותר ממנה כי קדש היא וביותר יצדק להיות כי המדות אשר עולים היינו הכלים שלהם עולים והם מלבישים לאורות העליונים ונמצא כי יצדק התוספת מחול על הקדש באמת וזמן תוספת זה הוא מתחלת השקיעה שאין השמש נראית על הארץ עד זמן בין השמשות והזמן הזה שהוא שלשה מילין ורביע רצה לעשותו בלי תוספת עושה לפי כי זהו סוד מ"ש חקל תפוחין לפי כי על ידי כן הכלה נכללת בנה"י של הזכר סוד ג' מילין רצה לעשות ממנו מקלט עושה לפי כי הקדושה של שבת אין זה תלוי בענין מעשה הגשמי שלכן אנו אומרים מקדש השבת ולא על ידי ישראל כמו מקדש [ישראל והזמנים ולכן רלס עושה כי התועלת זה לעצמו הוא טובה ובלבד שיוסיף איזה זמן שיהיה ודאי יום מחול על הקדש כדי להכניע סטרא אחרא שהוא מתגבר באותו פרק כדאיתא בזוהר הובא למעלה ושיעור זמן ההוא בין השמשות שלשה רבעי מיל שהם אלף ות"ק אמות קודם הלילה והיינו סוד מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קמ"ה : וזה לשונו ויהי שירו חמשה ואלף שירו דא שיר השירים ודאי הכי הוא חמשה אינון תרעין ופתחין דמתפתחין במלכא דשלמא דילי' ואינון ת"ק שנין דאילנא דחיי חמשין שנין דיובלא ואלף דא איהו אילנא דחיי תמן דנפיק מסטריה ואיהו ירית כל כל אינון חמשה למיתי לגביה כלה יומיה דקודשא בריך הוא אלף שנין איהו ודא איהו נהר דנגיד ונפיק מעדן יוסף זכאה דאקרי צדיק על שמיה דסיהרא כמה דאתני ביה קב"ה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי חמשה ואלף הם סוד עץ החיים מהלך ת"ק שנה ולפי כי הוא יוצא מאות ה' ראשונה נהר היוצא מעדן היינו אות ה' ואלף הוא בסוד יוסף הצדיק יומו של הקב"ה אלף שנים ונקרא אלף כמ"ש הנכו דרדקי בפ' הבונה אלף בית אלף בינה ולכן שיעור זה שהוא אלף ות"ק אמות שצריך להוסיף מחול על הקדש להמשיך לכלה סוד יוסף שהוא אלף והוא הנמשך אליו כל השפע של ת"ק אמה שאימא עילאה מתפשטת בעץ החיים והיינו בין השמשות כד"א כי שמש ומגן דא ברית קדישא כנז' בזוהר אשרי המכוין בזה ערב שבת להמשיך כל אורות אלו לכלה כאשר הולך לעשות קבלת שבת אז יכיר ישראל השירה שייסדתי על עיקרים אלו : מי שאינו בקי בשיעור זה ידליק בעוד השמש בראש האילנות כי גם יכוין האדם המדליק בשיעור זה למה יגרע מן הכונ' טובה בכל המעשה והוא כי הנה השמש הוא סוד הצדיק כאמור כי שמש ומגן ה' כדאיתא בזוהר פ' פנחס מה שמשא אנהיר לכל עלמא כך ברית אנהיר לכל גופא ולכן יכוין שהוא עתה בראש האילן זה עץ הדעת להתחבר עמה ואם הוא יום המעונן כנראה שהוא על דרך סכות בענן לך כמ"ש רבא ביומא דעיבא לא מצלי משום דכתיב סכות בענן לך מעבור תפלה ולכן ידליק כשהתרנגולי' יושבי' על הקורה מבעוד יום גם בזה יהיה רמז לאותו קול שמכריז בכל ערב שבת כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"א וז"ל בכל מעלי שבת כרוזין אזלין בכל אינון מדורין דגיהנם סליקו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתייא ויומ' אתקדש והוא אגין על כלא וכו' ולכן כאשר ידליק בשעה שהתרנגולים יושבים על הקורה יזכור אותם כרוזים שהם דוגמא להתרנגולים ומהם עצמם בא הענין לתרנגול שהוא קורא כדאיתא בזוהר ואם הוא בשדה שאין שם תרנגולים מסטרא דקדושה ידליק כשהעורבים יושבים מבעוד יום ויש לאדם לכוין בזה נמי לענין העורב סטרא אחרא שנחלש עתה ונתגבר סטרא דקדושה כאמור : [ד] אחר עניית ברכו וכו'

לשבת עליה ולדידן הוי אמירת מזמור שיר ליום השבת כעניית ברכו לדידהו:

רס"ב. לקדש השבת בשלחן ערוך ובכסות נקייה. ובו ג' סעיפים:

[א] יסדר שלחנו ויציע המטות ויתקן כל עניני הבית כדי שימצאנו ערוך ומסודר בבואו מבית הכנסת:

[ב] ישתדל שיהיו לו בגדים נאים לשבת ואם אי אפשר לו לפחות ישלשל בגדיו למטה דרך כבוד:

ילבש

וכו' איתא בזוהר פ' תרומה דף קל"ה וז"ל כד עייל שבתא איהי אתייחד' ואתפרש' מסטרא אחרא וכל דינין מתעברין מינה ואיהי אשתארת בנהירו עילאה ואתעטרת בכמה עטרין לגבי מלכא קדישא וכו' וכלהו מתעטרין בנשמתין חדתין כדין שירותא דצלותא לברכא לה בחדווה בנהירו דאנפין ולומר ברכו את ה' המבורך וכו' ואסור לעמא קדישא למפתח לגבה בפסוקא דדינא כגון והוא רחום וכו' והנה מה שראוי לכוין בענין ברכו שם נתבאר לקמן וז"ל ברוך דא מקורא עילאה עילאה דכל ברכאן נפקין מניה וכו' ה' דא אמצעי דכל סטרין עילאין המבורך דא שלמא דביתא מבוע' דבירא לאשקאה ולאשקאה כלא לעולם ועד דא עלמא תתאה דאצטריך לאתברכא ומשמא ורזו דברוך ה' והמבורך כלא איהו לעולם ועד מבורך כד"א בן פורת ועל דא ברכה דא אצטריכו עמא קדישא לברכא ובמעלי שבתא ברעו דלבא ובחדוה וכו' לאתברכא ההי שבת דמעלי ליליא מעמא קדישא כדקא יאות וכו' ולא מברכי ישראל ברכה דא עד דמתעטרן בעטרין דנשמתין קדישין כדקאמרן וכו' ולכן הוא אומר אחר עניית ברכו אף על פי שעדין יום הוא אין מערבין ואין טועמין דהא קבליה לשבת עליה ולדידן הוי אמירת מזמור שיר ליום השבת לענין קבלת הקדושה כענין ברכו לדידהו בערבית:

[א] **אשר** נתבאר בחלק הראשון כי כל המעשה אשר יעשה איש הישראלי לטוב לו בנפשו זמנים בהווה ולאחר המיתה גם לזמן העתי' וכל זה ימלא לו בגוף ונפש כאשר נתבאר שם באורך אלא זה יהיה כונת הפ' בהתהלכך תנחה אותך בעולם הזה בשכבך תשמור עליך בקבר והקיצות לתחית המתים היא תשיחך המלו' וזה הוא ענין נוסף כי לא מבעיא כי מעשה המצוה דוחה מן האדם סטרא אחרא אלא גם מתקדש כדאיתא בזהר פ' תרומה דף קכ"ח. וז"ל בספרא דהרשי דאוליף אשמדאי לשלמה מלכא כל מאן דבעי לאשתדלא לאעברא מיניה רוח מסאבא ולאכפיא רוח אחרא ההוא עובדא דבעי לאשתדלא ביה בעי לתקניה ליה באגר שלם בכל מה דיבעון מיניה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי על ידי מעשה המצוה האדם מבריח מעליו רוח מסאבא ואחר כך שורה עליו הקדושה כי כן הוא נוסח של הברכה אשר קדשנו במצותיו ולכן האדם יסדר שולחנו מבעוד יום דבהכי שורה עליו הקדושה ויזכה לשולחן ערוך בג"ע כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"ו: וז"ל פתורא דבר נש מזכי ליה למיכל פתורא אחרא בעידונא דההוא עלמא כד"א כי על שולחן המלך תמיד הוא אוכל ודוד מלכא אמר תערוך לפני שולחן נגד צוררי אתסדרותא דפתורא בההוא עלמא הוא דהא כדין איהו עדונא

וכופא דנשמתא אתהני בהו לעלמא דאתי וכי פתורא אית לנשמתין בההוא עלמא אין דהא מזונא ושיפוקא דעדונא אכלי בההוא עלמא כגוונא דמלאכי עילאי וכי מלאכי עילאי אכלי אין וכו' וההוא מזונא רזא איהו דההוא טלא דנגיד ואתמשך מרזא דעלמא דאתי ואיהו מזונא דנהירו משח רבות קדשא ונשמתהון דצדיקיא אתזנו מתמן בגנתא דעדן ואתהנון תמן עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי בג"ע אוכלים הנשמות על השולחן הטהור לפני ה' שנא' תערוך לפני שולחן וכו' ומה גם נאמר בתחיה שנאמר יהי פסת בר בארץ וכו' ולכן יהיה זהיר לסדר שולחנו כאמור ואיתא בזוהר פרשת יתרו דף ל"ב וז"ל תנא דרגין איהון וכלהון אקרון שבת שבת עילאה שבת דיומא שבת דליליא כולהו חד ואקרי כלא שבת כד אתי ליליא זמין בהדיה שבת דיממא וזמין לי' לאכלי' וכו' וע"ד סעודתא דליליא אמיר מדיימא וכו' ומציע המטות כדאיתא בזוהר פ' כבנת ונשים לו שם מטה ושולחן וכסא ומנורה אקדים מטה דחביבא ביותר ויתקן כל צרכי הבית כדי שימצאנו ערוך ומסודר בבאו מבית הכנסת ואמנם גם בזה ימצא הצרה נאדם הנלבב כי אם באולי יעשה את כל אלה ביתר שאת ואמנם הוא איננו מוכן בעצמו מה הנאה ימצא לו במעשים הללו כי הוא מעורר עליו מקטרגים למצוא עונו לשאת לפני הקב"ה כי הוא משתדל על צרכי הגוף ועל עצמו לא חס ולכן יסדר שולחנו תחלה הוא הלב שיהיה נקי מכל הרהור ומחשבה משגגת כדי שיהיה מוכן וראוי לשרות בו תוספת שבת וכן נמי המטה שהנשמה ישן עליה היינו חלק הגוף שיהיה נקי מן העון במעשה וכן כל צרכי הבית כל הדברים הצריכים לאדם כשהולך לבית עולמו כדי שימצא הכל ערוך ומסודר בבאו מבית הכנסת בההוא דר' שלוה נר יהיה דלוק במקומו ומטה מוצעת דהוה אתי כל בי שמשי לפי שמצא אתו כל ההכנה הצריכה: [ב] ישתדל שיהיו לו בגדים נאים לשבת כי לכן יזכה לבגדים נאים בגן עדן וכן לאחר התחיה וכדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"י. וז"ל זכאה חולקי' מאן דזכי להני לבושין דקאמרן דמתלבשן בהו צדיקיא בגנתא דעדן אלין מעובדין טבין דעביד בר נש בהאי עלמא בפקודי אורייתא ובאלין קיימא נשמתא בגנתא דעדן ואתלבש' בהני לבושין אחרנין יקירין כד סלקא נשמתא בההוא פתחא דרקיעא לעילא אזדמנן לה לבושין אחרנין דאינון מרעותא ורעותא דלבא באורייתא ובצלותא כד סלקא מתעטרא מההוא עטרא מאן דמתעטרא ואשתאר חולקיה לההוא בר נש ואתעביד מניה לבושין דנהורא לאתלבשא בהו נשמתא לסלקא לעילא ואף על גב דאוקמוה דאינון לבושין בעובדין תליין אלין לא תליין אלא ברעותא

דרועא

[ג] ילבש בגדיו הנאים וישמח בביאת שבת כיוצא לקראת המלך וכיוצא לקראת חתן וכלה דרבי חנינא מעטף וקאי בפניא דמעלי שבתא ואמר באו ונצא לקראת שבת מלכתא רבי ינאי אמר בואי כלה :

לבר

דרוחא כמה דאתמר לקיימא גו מלאכין רוחין קדישין דהא איהו ברזא דמלה וכו' ואיתא בזוהר פרשת ויחי דף רכ"ו: וז"ל תא חזי ווי לון לבני נשא דלא מסתכלין ולא ידעין ולא אשתמודען על מה קיימי ואתנשי מנייהו למעבד פקודי אורייתא דאית פקודי אורייתא דעבדי לבוש יקר לעילא ואית פקודי אורייתא דעבדי לבושי יקר לתתא ואית פקודי אורייתא דעבדי לבושי יקר להאי עלמא וכלא אצטריכן ליה לבר נש ומן יומוי ממש מתתקנן כמה דאוקימנא עכ"ל ולכן ישתדל אדם שיהיו לו בגדים נאים לשבת כדי לזכות לאלו הבגדים שהם תנוקא דרבנן ואם אין לו לפחות ישנה בגדיו למטה דרך כבוד ובכן יזכור מ"ש בזוהר שם דף רכ"ד. וז"ל תא חזי כד קריבו אינון יומין קמי מלכא קדישא אי איהו זכאה האי ב"נ דנפיק מעלמא סליק ועאל באינון יומין ואינון לבושי יקר דמתלבשא בהו נשמתא ואינון יומין הוו דזכה בהו ולא חב בהו ווי להאי דגרע יומוי לעילא דכד בעאן לאתלבשא ביה ביומוי אינון יומין דפגים איהו בחובוי חסרין מההוא לבושא ואתלבש במנא חסרה כ"ש אי סגיאין אינון ולא הוי ליה לב"נ במה דאתלבש בההוא עלמא כדין ווי ליה. ווי לנפשיה דדיינין ליה בגיהנם על אינון יומין וכו' ולכן אם אי אפשר לו לבגדים נאים נפשו ישנה בגדיו להיות לו דרך כבוד כי יזכור מה מעשיו אם אין לו בגדים להתלבש בגן עדן פתחת ביה ולכן כאשר יתן אל לבו לתקן מעשיו כי על ידי כך מתקן נמי בגדים כמ"ש שם וז"ל החרשים שמעו אינון דלא בעאן למשמע פיקודי אורייתא וכו' דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקרי ולית מאן דישגח דתניא אינון יומין דבר נש וכו' וכד ההוא יומא אתי ואזהר ליה ובר נש עביד בההוא יומא חובא קמי מאריה ההוא יומא סליק בכסופא ואסהיד סהדותא וקאים בלחודוי לבר ותאנא בתר דקאים בלחודוי יתיב עד דההוא דבר נש עביד תשוב' זכה הב ההוא יומא לאתריה וכו' ולכן כאשר משנה בגדיו למטה יזכור אלה הדברים לעשות לו בגדים נאים :

[ג] ילבש בגדיו הנאים וישמח בביאת שבת כיוצא לקראת המלך ואיתא בזוהר פ' פקודי דף רכ"ו וז"ל היכלא חמשאה וכו' אלין אתמנן לנטרא עלמא אנין כד נשמתא אתוספת מערב שבת לערב שבת כד איהי נפקת נפקין אלין עמה ומעברי מישראל כל עציבו וכל יגיעה וכל מרירו דנפשא וכל רוגזא דעלמא ואלין אינון בדיהי עלמא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי האדם צריך נשמות בכל ערב שבת כיוצא לקראת המלך או לקראת החתן וכלה כהאי דרבי חנינא מתעטף וקאי בפניא דשבתא וכו' ורבי ינאי אומר בואי כלה : עוד ראוי לבאר דינים אלו נגד עיניה כי לכן תחזקנה ידי השם שיברכני ברכות כמה מועילים מעשיו למעלה ובכן תתגבר נפשו בעבודת בוראו ולכן יאמר לא יסדר שולחנו ויציע המטה וכו' כענין מ"ש בזוהר פרש' בשלח דף מ"ד וז"ל הכל אמרה נעשה נא עליית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה ארבע אלין למה אלא בגין דאינון תיקונא דכנסת ישראל וכו' והכי אתקריאת מטה ושולחן וכסא ומנורה לאו אינון כתיקון דשונמית דהא כסא קא בעי בקדמיתא ולבתר שולחן לבתר מנורה לבתר מטה אמאי אקדימת מטה בגין דהיא חביבה עליה יתיר מכלא וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כי ארבעה תיקונים אלו הם בסוד הכלה ולכן כאשר יסדר האדם שולחנו יתן אל לבו אם באולי חטא והפך שולחנו יתקן אותו מפני כי עשה פגם והיינו מ"ש כאשה כשרה לרבנן שולחן ערכתי לו והפך אותו ולכן יסדר שולחנו לקיים זה השולחן אשר לפני ה' להיות מוכן לענין האכילה רוחנית שנאמר אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רמ"א. וז"ל אכלתי יערי עם דבשי דא יעקב ברחל דא אכילה כדקא יאות שתיתי ייני עם חלבי דא דרועא שמאלא בירכא ימינא הא כולהו דרגין עילאין דאתהני בהו מלכא קדישא בקדמיתא ודא מיכלא דיליה והנאה דיליה עד הכא מיכלא דמלכא עילאה בקדמיתא מכאן ולהלאה יהיב רשו לד' דיוקנין דחקיקן בכורסיא ולכל אינון דמתפשטין מנייהו לאתהני ולמיכל הה"ד אכלו רעים שתו ושכרו דודים אלין אינון ד' דיוקנין דאמרן וכו' הנה מבואר מדברי המאמר מה ענין האכילה למעלה ולכן יכוין להסדיר שולחנו בכוונה נכונה לזמן לכל אלו הנז' לאכל לשבעה ולמכסה עתיק ויציע המטות לתקן הכלה בסוד מטה כדאיתא בזוהר מטה אתיהיבת ליעקב ולכן וישתחו ישראל על ראש המטה ויתקן כל צרכי הבית עד שימצא הכל ערוך ומתוקן כשיבא מבית הכנסת : ישתדל שיהיו לו בגדים נאים לשבת לכב' הכלה כי בזמן החרבן נאמר בלע אמרתו ואמר בזע פורפירא דיליה ואיתא במדרש מעדה בגד ביום קרה יום שנזדווג נבוכדנצר הרשע לישראל העדה מהם שני לבושים ולכן חזרו על עון אדם. הראשון שנאמר ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו בזוהר פ' משפטים דף קי"ח. וז"ל פתח רעיא מהימנא ואמר אדני שפתי תפתח וכו' אדנ"י בהיפוך אתוון דינא ובגין דא אמרו מארי מתניתין דינא דמלכותא דינא וכו' הה"ד כי אלהים שופט וכו' אדון איהו קודשא בריך הוא באדנ"י לדון בכל מיני דינין לשפחה בישא כי תירש גבירתה וכו' אל אחר מזיק גזלן רשע ובת זוגיה סם המות נזק שבת ויופי לשכינתא וכו' ובשת למטרוניתא דאשתארת ערומה מארבע בגדי זהב וכו' הנה מפורש בשום שכל כי סמאל בת זוגו לקחו ארבע בגדי זהב וארבע בגדי לבן ואשתארת שכינתא ערומה היינו שני בגדים שאמרו חז"ל בגדי כהונה הם בגדי לבן ובגדי זהב הם בגדי מלכות ואפי כי ארבע בגדי לבן הם רומזים בסוד ת"ת ישראל כנז' במאמר לכן חז"ל אמרו בזע פורפירא דיליה ולכן האדם הגשמי יתבונן לתקן העון של אדם הראשון ושל ישראל לאחר שעמדו על הר סיני פסקה זוהמא והלבישם פורפיראות והם גרמו לו כי בלע אמרתו ולכן ישתדל שיהיו
לו

רס"ג. מי ומי המדליקין ואם טעו ביום המעונן. ובו י"ז סעיפים :

[א] יהא זהיר לעשות נר יפה ויש מכוונים לעשות שתי פתילות אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור :

אחד

לו בגדים נאים וביותר אם יהיו אלבע בגדי לבן לתקן בגדי כהונה שלקח הקליפה והם בגדי לבן כאמור והלה בבגדים. אשר ילבש כתונת ומכנסים וחגור ולבוש תחתון ועליון לבנים והיינו בגדים נאים לשבת ואם אי אפשר לו לפחות לא יהיו שחורים ואם אי אפשר לו בגדים נאים לפחות ישלשל בגדיו למטה דרך כבוד וכהכיא דר' יוחנן קארי למאניה מכבדותי' : ילבש בגדים הנאים ויכוין למ"ש בזוהר פ' עקב דף רע"ב: וז"ל רביעאה לאגרא פתורא בפרגא כמה דאוקמוה שולחן בלפון ומנורה בדרום וכו' ובשבת בכל מילי לריך לאתוספ' מחול על הקדש בין במאכליו ובמשתיו בין בלבושוי בין בשבתי' וכו' ובגין דא הוו נפקין מארי מתני' ע"ש לקדמות' לארח' והוו אמרי באי כלה באי כלה וצריכין לאתער' שירה וחדוה לפתורא לגבה ולא עוד אלא דאית רזא אחרא כגוונא דלריך לקבלא גבירתא בכמה נהורין דשרגין בשבת ובכמה עינוגין ולבושין שפירין וביתא מתקנא בכמה מאני דתיקונא בהשבה יפה לכל חד וחד ובהאי חדוה ותיקונא גרמין דאשתארת שפחה ביפא בתחו' ברעבון בבכי' בהספד בלבושי אוכמין כארמלתא דאי מלאה זו חרב' זו ילר טוב מטרוניתא קדישא מלכות הקדש דנחתא בשבת כלילא מעשר ספירן מעטרא בשבע שמהן שאינן נמחקין בכמה מרכבות דחיון ובכמה חיילין ומשריין ומלכה נפיק לקבלה בכמה משריין וכו' ולכן ילבש האדם בגדים נאים וישמח בבא יום השבת כיולא לקראת המלך כדאיתא בזוהר פ' תרומה בכל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכל אינון מדורין דגיהנם סליקו דיני דחייביא דהא אתא מלכא וכו' וישמח כיולא לקראת חתן וכלה ויכוין כי אין זה בדרך משל אלא כך הוא ודאי כי הוא יולא לקראת חתן וכלה העליונים. כדרבי חנינא מתעטף וקאי בפניא דמעלי שבתא ואומר בואו ונלא לקראת שבת מלכתא ורבי ינאי אומר באי כלה באי כלה ולכן נעשה כל הסדר של קבלת שבת על פי העיקרים האלה :

[א] **אשר** נתבאר למעלה כי האדם על ידי מעשיו הוא מוסף עליו קדושה מלמעלה והיינו מה שאז"ל נשמה יתירה נתוספת באדם בערב שבת ואמנם הנה כי התוספת יהיה שורה על האדם מפני קדושת היום אמנה מפני המעשים יהיה התוספת כל אחד כפי הראוי לו כדאי' בזוהר ואמנם ענין הנר הוא שלימות אל האדם ותיקון עון הקודם כי הנה נתבאר כי העיקר בכל הדברים של שבת הוא תיקון לחטא אדם הראשון וישראל שבו על עון אבותם והנה בענין הדלקת הנר אמרו חז"ל למה האשה ניתן לה הדלקה הוא כבתה נר האדם דהיינו הנשמה כנק' נר שנאמר נר ה' נשמת אדם לכן היא מדליקה את הנר ולכן מזה נלמד כי הנר הוא תיקון לאדם ראשונה על הכלל מפני חטא אדם הראשון שכבה נרו על ידי העון וזה היה

לו באותה שעה שחטא נתקיים בו המיתה בכח כמו ש"ה ביום אכלך ממנו מות תמות משמע שתי מיתות אחת בסוה בכח והשנית מיתה טבעית בפועל וכן היה לו כי באותה שעה שחטא נסתלקה הנשמה ממנו כדאיתא בזוהר אבד הסוא זוהמא עילאה ועוד כי נתמעטה קומתו ונעשה מאה אמה וכל אותם הנשמות שהיו כלולות בגופו באותו חלק שנתמעט מתו גם כן ועל עיקר זה אמר רבי אמי אין מיתה בלא חטא ולכן ימלא כי כאשר האדם יהא זהיר בנר של שבת לעשות אותו יפה הנה הוא כמלא מתקן העון הקודם ומה גם אם הוא היה נשמה אחת מאותה שנתמעטו מן אדם הראשון ואמנם נמי בעון העגל כך הגיע להם לישראל כי אמר ה' ויחר אפי בהם ואכלם בלי ספק כי דברו אמור לא ישוב ריקם וכאשר נאמר הורד עדיך מעליך אבד מהם אותו תוספת נשמה שניתן להם כדאיתא בשבת כשאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד ירדו ששים ריבוא מלאכי השרת ונתנו בראש כל אחד מישראל שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע וכאשר חטאו ירדו ק"ך ריבוא מלאכי חבלה ונטלו אותם מהם ובקשו בתוספות שהרי מדה טובה מרובה וכו' ואמנם הענין הוא מובן מעלמו מדאילטריך לרדת ק"ך רבוא מלאכי חבלה לפרוק העטרות מהם ואמנם כאשר נתנו אותם בראשם ירדו ששים רבוא מזה תראה כי מדה טובה מרובה בעלמה כי הנה לא הספיק להוריד העטרות אלא ק"ך רבוא כפלים מזה תבין כי מדה טובה מרובה בעלמה ולא בשליח ומה איכפת לאדם אם יביאו לו השני עטרות מלאך אחד או אם הגלגלו על ידי שנים ולכן נתקן הדבר על ידי הנר היינו נר ה' נשמת אדם לפי כי עיקר מה שאבדו עם העטרות היה הנשמה יתירה שקנו כשאמרו נעשה ונשמע ונאבד מהם כשאמר הקב"ה ואכלם וכאשר ירדו ק"ך מלאכי חבלה נטלו מהם והיינו תוספת נשמה שבאה לאדם בערב שבת היינו הך שנאבדה ממנו בתחלה ועוד איתא פר"ע וכל אותם העטרות שנאבדו מישראל כלם זכה בהם משה ונטלם דסמיך ליה ומשה יקח את האהל אמרו בתוספות כי אהל מלשון בהלו נרו עלי ראשי והיינו העטרות. שהיו בראשם וגם נאמר שהיו של אור ולכן לריך להיות זהיר האדם בנר של שבת לקיים בו בהלו נרו עלי ראשי ואמנם להיות כי אותם האורות זכה בהם מרע"ה וגם הנשמות כלם של ישראל היינו משחז"ל שקול משה כנגד כל ישראל ולכן בערב שבת מרע"ה מחזיר הנשמות לכל ישראל ולכן אנו מכוונים בקבלת שבת כשאומרים מזמור שיר ליום השבת לקבל תוספת נשמה ממשה וכן ר"ת של מזמור שיר ליום השבת היינו למשה ובזה בא אל נכון הדין הנ"ל כי לדידן הוי אמירת מזמור שיר ליום השבת כעניית ברכו לדידהו והיינו מזמור שיר ליום השבת

שאנו

[ב] אחד האנשים ואחד הנשים חייבים להיות בבתיהם נר דלוק בשבת אפילו אין לו מה יאכל שואל על הפתחים ולוקח ומדליק את הנר שזה בכלל עונג שבת הוא: [ג] הנשים מוזהרות בו יותר מפני שמצויות בבית ועוסקות בצרכי הבית: [ג] אם אין ידו משגת לקנות נר לשבת ולקידוש היום נר שבת קודם וכן אם אין ידו משגת לקנות נר לשבת ונר לחנוכה נר שבת קודם משום שלום הבית דאין שלום בבית בלא נר: [ד] לא יקדים למהר להדליקו בעוד היום גדול שאז אינו ניכר שמדליקו לכבוד שבת וגם לא יאחר ואם רוצה להדליק נר בעוד היום גדול ולקבל עליו שבת מיד רשאי כי כיון שמקבל עליו שבת מיד אין זו הקדמה ובלבד שיהא מפלג המנחה ולמעלה שהוא שעה ורביע קודם הלילה: [ה] כשידליק יברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת אחד האיש ואחד האשה. גם ביום טוב צריך לברך להדליק נר של יום טוב ובי"ה בלא שבת יש מי שאומר שלא יברך

שאנו אומרים בקבלת שבת כי אז האדם מקבל תוספת נשמה של שבת ולכן מה טוב לאדם להתבונן אחר כך בנר של שבת גם שיהיה נר של בית הכנסת ולהיות מכוון לכל הדברים האמורים ומאחר שנתבאר כי עיקר נר של שבת הוא תיקון לנפש האדם אשר הפסיד מתחלה כשירדו ק"ך מלאכי חבלה ויתנצלו בני ישראל את עדים שהם שני העטרות לכן צריך לתקן שתי נרות כנגד מ"ש נעשה ונשמע ובא לכל אחד מישראל שני עטרות ואמנם אם א"א לו יעשה שני פתילות באותו נר א' כנגד מש"ה זכור ושמור לפי כי כך אחז"ל זכור ושמור בדיבור א' נאמרו מספיק נמי נר אחד: [ב] אחד האנשים ואחד הנשים חייבים להיות בבתיהם נר דליק בשבת אפילו אין לו מה יאכל שואל על הפתחים וליקח שמן ומדליקה שהנה נתבאר כי הנה הוא צורך גדול לאדם ראשונה לתקן העון הקודם של אדם הראשון ואחריו כל אדם מישראל ימשוך במעשה העגל ולכן בזה נתקן העון ונוסף עוד לקיים בהלו נרו עלי ראשי ובזה מתקיים מש"ה בכל עת יהיו בגדיך לבנים לפחות בערב שבת ושמן על ראשך אל יחסר היכי משכחת לה אם לא על ידי הדלקת נר של שבת כי בעבור כן ימצא כל אדם נר דולק והכי שמן לא יחסר והוא זוכה לתוספת נשמה ולכן הדין נותן אפילו אין לו מה יאכל זה קודם ושואל על הפתחים ולוקח שמן ומדליק את הנר לפי כי זה הוא בכלל עונג שבת: [ג] והנשים מוזהרות בנר יותר מפני שמצויות בבית ועוסקות בצרכי הבית ואמנם חז"ל אמרו לפי כי היא כבתה נרו של אדם שנאמר נר ה' נשמת אדם לכך ניתן לה הדלקת הנר והנה מזה תראה כי התכלית בכל הדברים הוא כדי לתקן עונות הראשונים ולכן אף על גב כי ישראל שבו על עון אבותם של אדם הראשון לא נמצא כן בנשים כמאחז"ל בפ' ואשה בכל אלה לא מצאתי שלא נתנו הנשים נזמים לעגל ובענין זה היה נראה לפטור אותם מהדלקת הנר בשבת ולכן דרש ההוא גלילאה כי נמצא להם חיוב של נר שבת בתוספת על האנשים מפני כי היא כבתה נרו של אדם לכן תדליק הנר ואמנם להיות כי ישראל נוסף בידם העון של אדם הראשון לכן מן הדין צריך כי האיש יתקן הנר עם הפתילה בכל מה שצריך לפי כי זה הוא ענין מעשה והוא יהיה תיקון למעשה שאבד מהם לפי שנאמר עשו להם עגל מסכה רק לענין ההדלקה האשה קודמת כדי לתקן אשר היא כבתה נרו של אדם הראשון אמנם בענין

השווה יהיה מכוון לה ביותר לפי שהיא מצויה בבית וגם היא עוסקת בצרכי הבית: [ג] אם אין ידו משגת לקנות נר לשבת ויין לקידוש היום נר קודם להודיע כי נראה עונו אשר הלך חשכים ואין נוגה לו הרי עתה השיגה ידו ונגאל ועוד כי קנה תוספת נשמה נר ה' נשמת אדם ולכן נר קודם וכן אם אין ידו משגת לקנות נר לשבת ונר לחנוכה נר של שבת קודם לפי שהוא תיקון לעון הקודם של אדם הראשון ועל ידי נר זה איכא שלום בבית לפי כי לעולם האדם יש לו להתרעם על האשה לפי שהחטיאה אותו ואכל מן העץ ולכן בא עליו הקללה והמיתה ולכן אין שלום הבית בלא נר ולכן קודם נר של שבת לעולם: [ד] ולא יקדים להדליקו בעוד היום גדול שאז אינו ניכר שהוא מדליקו לכבוד שבת וגם לא יאחר לפי כי הנה העיקר הוא לתיקון עון הקודם וזה היה קודם שחשכה ואם רוצה להדליק נר בעוד היום גדול לקבל עליו שבת מיד רשאי כי הנה אף על גב כי העיקר של הדלקת הנר הוא לתקן עון הכללי הקודם אמנם הנה נתבאר כי יש בזה צורך אל הפרט כי בזה הנר הגשמי האי יתן אל לבו לתקן הנר החיוני לתקן נפשו אשר לא מעוכרה היא בלד העון או מענייני הגוף ולכן ראה אשר מדליק נר מבעוד יום ומקבל עלין שבת אז טוב לו להאיר לנפשו רק אם מתכוין לכך כי כיון שמקבל עליו שבת מיד אין זו הקדמה גשמית רק הערה לענין התשובה ובענין זה המקדים יותר טוב לקיים מה ש"ה וזכור את בוראיך בימי בחורותיך עד שלא תחשך השמש והאיר כח הנשמה כמאחז"ל ובלבד שיהיה הדלקה זו מפלג המנחה ולמעלה שהיא שעה ורביע קודם הלילה כי המדליק אז מורה כי הוא מתקן חטא הקודם של אדם הראשון אשר הלך חשכים באותה שעה. ומה גם. יהיה להזכיר מעשיו ולצורך אזהרה על העתיד להיות מעשיו מתוקנים ובזה יזכה לתוספת נשמה בשבת כראוי בלי ספק: [ה] כשידליק יברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם וכו' בלי ספק כי הדבר כפי פשוטו ונמצא צורך גדול בענין הברכה שתקנו חז"ל כל המצות הוא מברך עליהן עובר לעשייתן כדי להיות המצוה שלימה בשלשה דברים מעשה דיבור מחשבה ואמנם כבר נתבאר אצלי כי יש צורך גדול בענין הברכה לפי כי כן שנינו עשה מצוה קנה לו פרקליט אחד כי נברא מלאך מן המצוה ולכן צריך להיות המלאך שלם בכל פרטיו כי ממעשה המצוה נברא גוף המלאך ועל ידי הברכה נברא בו

הדבור

הדבור ועל ידי המחשבה במצוה נברא הנשמה שלו שלכן אמרו חז"ל תפלה בלא כוונה כגוף בלא נשמה פי' כי נברא הגוף של המלאך אבל לא נברא בו הנשמ' ולכן צריך לברך לה' אשר קדשנו במצותיו ונתן בנו זה כח כביכול דוגמא של מעלה להדליק נר כמו שהקב"ה נפח באדם נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה כתרגומו לרוח ממללא והיינו נר ה' נשמת אדם כך אדם הגשמי מדליק נר של שבת ובורא מלאך קדוש יאמר לו חי מדבר ונעשה פרקליט אחד כמש"ה מלאך מליץ ולכן טוב להודות לה' ולברך בשמו ומה גם כי הפליא לעשות כי האדם עושה מצוה לשעה ומועיל לו לטוב לו בהווה ומה גם אחרי מותו ונוסף עוד לזמן התחיה כאמור למעלה ונוסף עוד מן הטובה מש"ה הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר מלבד כי עם כל גבר הוא עוש' עמו טובה על כל מצוה שעושה פעם אחת הקב"ה גומל עמו שלשה פעמים עוד ירצה כי הן כל אלה ר"ל כל הטובות כלם כאחד יפעל אל אל עמק שוה פעמים שלש דהיינו בגן עדן תחתון וגן עדן עליון ומה גם יפעל כמש"ה והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך כי על תענוג זה נאמר ופעולתי את אלהי דייקא כאשר יתבאר לקמן כי כמו שהאדם נקרא פועל צדק על ידי מעשה הטוב שנאמר ה' מי יגור באהליך מי ישכון בהר קדשיך שנאמר והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם ואומר הולך תמים ופועל צדק כך ופעולתי את אלהי ולכן ראוי לברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר שבת אחד האיש וא' האשה כלם שוים לטובה שנאמר אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו ואילו איש לא קאמר וביותר צריך לברך כי הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר בענין הגלגול כי מי יוכל להמלט מן העון אם לא על ידי הגלגול וגם שנאמר כי נקה האיש מעון על ידי עונש גיהנם כמו ששנינו משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש זה יהיה לו תקנה על מה שעבר על מצות לא תעשה אמנם מי שלא עשה מצו' עשה מה מועיל לו גיהנם היתכן כי אותה האש הגדול יברא לו אבר המתחסר ממנו או אם איברים רבים הם ולכן מוכרח הוא אל האדם ענין הגלגול ובפרט לרשע כי אין מועיל בו גיהנם ולכן חוזר ומתגלגל האדם לפחות שלשה פעמים והנה כל אלה יפעל אל מן הטובות פעמים שלש עם גבר להחיות אותו לזמן התחיה נמצא חוטא נשכר כי מתחלה היה אחד ונשמה אחת ולזמן התחיה והנה שלשה אנשים נצבים עליו גופניים וכל אחד נשמה אחת ואין זה חסד גדול ולכן צריך לברך להקב"ה אשר קדשנו במצותיו אשר יעשה האדם ולא היה לו תקנה אמנם להיות כי רקנין שבישראל מלאים מצות לכן לא יתכן כי לא יהיה לזמן התחיה כי הקב"ה מחיה אותו לגמול עמו כפי המצות שעשה כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף ק'. וז"ל חבריא חבריא פקחו עינייכו דהא אנא ידענא דהכי אתון סברין דכל אינון גופין ליזכון אינון בריקניא דלא אית לון קיומא לעלמין. לאו הכי וחס לן לאסתכלא במילין אלין וכו' והם נאמר ז"ל וכי למגנא אשתדל בפיקודי אורייתא או אפילו בחד מנייהו והא אנן ידעינן דאפילו ריקנין שבישראל כלהו מליין מצות כרמון וגופא דא אף על גב דלא אשתלים פיקודין אחרנין דאורייתא נטר וכי למגנא הוו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ע"י מעשה המצות יש תקנה לחוטא להחיות אותו בזמן התחיה ולכן חובה על האדם לברך להקב"ה אשר קדשנו במצותיו והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו וזה יהיה לו בכח הנשמה הראשונה הנק' נר שנאמר נר ה' נשמת אדם וזה יהיה כמדליק נר מנר הראשון אינו מחסר כלום ולכן מברך אשר קדשנו להדליק נר שבת דהיינו הרמז לעולם שכלו שבת או ביום טוב נמי כי כן יהיה לעתיד בזמן התחיה יום טוב לישראל כמש"ה הנה עבדי יאכלו הנה עבדי ישתו הנה עבדי ירונו והוא נמי יום הכפורים כי נמחלו כל העונות ולכן בלע המות לנצח ועתיד להיות יום הכיפורים יום פורים כדאיתא בהתיקונים ולכן צריך לברך על הנר גם ביוה"כ כי הנה כל הטובות אלו העתידים לבא על ישראל הם נרמזים בנר הזה הגשמי כאמור :

ובאשר נעמיק נרחיב בענין צורך הדלקת נר זה של שבת יהיה הענין מ"ש בזוהר פרשת עקב דף רע"ב :

וז"ל רביעאה לאנהרא פתורא כמה דאוקמוה שולחן בצפון מנורה בדרום וכו' ובהאי חדוה ותיקונ' גרמין דאשתארת שפחה בישא בחשוכא ברעבון בבכיה והספד בלבושין אוכמין כארמלת'. דאי מלה"ה זו חרבה זו. יצר טוב מטרוניתא קדישא מלכות הקדש דנחתא בשבת כלילא מעשר ספירן מתעטרא בשבע שמהן שאינן נתחקין בכמה מרכבות דחיון ובכמה חיילין ומשריין ומלכא נפיק לקבלה בכמה משריין ואשתארת יצר הרע שפחה בישא בחשוכא כארמלתא בלא בעלה בלא מרכבות ואלין דאתמר עלייהו למזבחין ולמקטרין למלכת השמים ולמזלות אשר לא צויתי הוא פלחנא דשפחא בישא דשלטא בערבי שבתות ובערבי לילי רביעיות מה הוו אלין עבדין הוו נטלין לבושין אוכמין ואשכאן נהורין ועבדין הספדא בליל שבתות כדי לאשתתפא בהדה כמא דאיהי שריא כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים בתר דחאבו ישראל ואתחרב בי מקדשא אתמר בשכינתא אימא קדישא איכה ישבה בדד היתה כאלמנה ומכבין בליל ט' באב נהורין ושרגין ועבדין הספד ויתבון כאבלים לאשתתפא בדוחקא בשכינתא בגין דאינון גרמו לה כל הוא תבירו עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר דבר והפכו כמה רעה שבר על שבר נק' לסטרא אחרא כמעשים שעושה האיש הישראלי לסטר אחר ליל שבת על ידי הדלקת הנר וכמה מן הכבוד נוסף לכלה הקדושה על ידי הדלקת הנר ולכן צריך להיות האדם זהיר להדליק לעשות נר יפה לפי כי הכלה נקרא נר שהיא מאירה לפני בעל נעוריה כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רכ"ב וז"ל בההוא זמנא צריך לסדרא מנורה לסעודתא דמלכא ומשכנא ומנרתא וארונא ומדבחא וכל מיני שמושא דביתא דמלכא וכו' ולכן מאחר כי הכלה היא נקרא נר שהיא מאיר' לפני בעלה לכן צריך להיות זהיר לעשות נר יפה ויש לעשות שני נרות לפי כי כן הם סוד שתי נרות כאשר יבא לקמן ויש שהם מכוונים לעשות ב' פתילות אחד

כנגד

כנגד זכור ואחד כנגד שמור והם בסוד זכר ונקבה כי כן שמור וזכור בדיבור אחד נאמרו ואמנם כאשר נתבונן כי הם שתי פתילות בנר אחד השני פתילות יהיו בסוד יוסף ובנימין כי על שניהם ידלק זכור ושמור ואין ראוי להפריד ביניהם:

לקבלא משחא ונהורא פתילה שכינה משחה דילה צדיק שמן כתית נהורא דילה עמודא דאמצעיתא בגוונא דא נפשא דאיהו שיתופא דגופא איהי פתילה רוח דא משחא נהורא דא נשמתא וכו' והנה ממאמר זה ממנו נקח כי האשה היא הראויה יותר להדליק נר זה כדי

יברך: [ו] בחורים ההולכים ללמוד חוץ לביתם צריכים להדליק נר שבת בחדרם ולברך עליו אבל מי שהוא אצל אשתו אין צריך להדליק בחדרו ולברך עליו לפי שאשתו מברכת בשבילו: [ז] אורח שאין לו חדר

אחד האנשים ואחד הנשים חייבים להיות בביתם נר דלוק בשבת לפי כי הוא הגורם לאתערא שלהובין דרחימו דאיש ואשה שנאמר סמכוני באשישות שני אשות אש של איש ואש של אשה שנאמר רשפיה רשפי אש שלהבת יה ולכן אפילו אין לו מה יאכל שואל על הפתחים ולוקח שמן ומדליק את הנר שזה בכלל עונג שבת הוא כי העיקר הוא מש"ה תמיד עיני ה' אלהיך בה וכדאיתא בזוהר בפ' ישר יחזו פנימו פרשת ויקרא דף ע"ו וז"ל אמר רבי אלעזר אי הכי ישרים יחזו פנימו מבעי ליה או ישרים יחזו מאי ישר יחזו אמר ליה רזא עילאה דאינון יומי קדם דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין ויומי עולם דזעיר אנפין אקרון פנימו דאינון אתאן באורח מישר מה דאצטריך למחמי וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי העיקר הוא ההשגחה העליונה שמאיר' למטה וכל זה ימצא על ידי הדלקת הנר כאמור: הנשים מוזהרים בו יותר מפני שהם מצויו' בבית ועושות צרכי הבית ואמנם כבר נתבאר למעלה כי עיקר סוד הנר הוא בכלה שנאמר ראיתי והנה מנורת זהב כלה ושבעה נרותיה עליה ולכן המצוה חוזר לאשה להיות היא מדליקה הנר ואם אין ידו משגת לקנות נר לשבת ולקידוש היום נר שבת קודם לפי כי על ידי הנר הכלה היא העולה למעלה אמנם יין של קידוש הוא כדי להמשיך לה אור מלמעלה כדלקמן ולכן נר שבת קודם וכן אם אין ידו משגת לקנות נר לשבת ונר לחנוכה נר של שבת קודם וכבר נתבאר דין זה בהלכות חנוכה באורך והעיקר משום שלום הבית כי אין שלום הבית בלא נר וכי תימא והרי נר של חנוכה יהיה שלום ומאי שנא כי נר שבת יהיה שלום הבית ולא על ידי אור נר של חנוכה האמנם כי חז"ל דרשו בפ' ותזנח משלום נפשי זו הדלקת נר של שבת שהוא שלום הבית וזה הוא תדיר אמנם אם תתבונן בהלכות חנוכה תראה כי בנר חנוכה אין שם שלום הבית זולת הארה מן האורות העליונים היורדים אל הכלה אמנם ועדיין היא קטנה כנזכר שם ואמנם נר של שבת הוא כי הכלה נגדלה ונעשית בסוד נר והם היחודים כנז' בתקונים ואיתא בתיקונים דף ס"ח וז"ל וצריך אתתא לתקנא שרגא בליל שבת לימינא ואתחשיב לה כאלו תקין מנרתא בדרום ופתורא בצפון ועלייהו אתמר הרוצה להחכים ידרים להעשיר יצפין ואינון שכינתא עילאה מנרתא לדרום צריכה לתקנא לה בגין דתמן חכמה ובגין דא הרוצה להחכים ידרים וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי הדלקת הנר הוא מכוון אל האשה ועוד נמצא ראיה מן התיקונים דף ע"ג וז"ל ואיהו מנורה נר דליק מספרא דשכינתא דאתמר בה נר ה' וצריך למהוי לימינא

להמשיך לכלה שהוא הפתילה מלמעלה שמן כתית מן הצדיק ואור מת"ת ישראל: לא יקדים למהר להדליקו בעוד היום גדול שאז אינו ניכר שמדליקו לכבוד שבת והסיבה עצמי לפי כי אז אין כח ביד האדם הגשמי להעלות הכלה למעלה לעשות אותה בסוד נר וגם לא יאמר להדליק לפי כי כבר עלתה למעלה הכלה מחמת קדושת היום וכבר נעשית בסוד נר ומה מועיל עוד ההדלקה לה בכוונה זו ואם רצה להדליק מבע"י ולקבל עליו שבת מיד רשאי כי יש באדם הגשמי כח מסור בידו לתקן עד מקום שנשמתו נמשכת משם וכאשר מקבל עליו שבת מעתה אין זה הקדמה ובלבד שיהיה מפלג המנחה ולמעלה שהוא שעה ורביע קודם הלילה יש יכולת בידו לקדשו כאמור: קודם שידליק מברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר שבת ובשלש תיבות להדליק נר שבת מדליק ומכוין בהם כדי ידיעתו: [ו] ענין אלו הבחורים יתבאר דבר והפכו כי הנה מאחר כי הוא אמר ההולכים ללמוד תורה ראוי לומר כי כן הוא ולפי כי כל ענייני השבת הם תיקון לעונות ראשונים כאמור למעלה לכן זה יהיה ללומד חוץ לתחום לפי כי כך אמרו חז"ל דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולמלאכי השרת על מה אבדה הארץ ולא ענו כלם וכו' ויאמר ה' על עזבם את תורתי. על עבודה זרה על גילוי עריות ועל שפיכו' דמים לא נאמר הא למדת שביטול תורה חמורה מכלם ואית' בב"ר זה ספר תולדות אדם מלמד שרצה הקב"ה ליתן התורה לאדם הראשון אמר הקב"ה יציר כפי הוא ואיני נותן לו את התורה חזר ואמר ומה מצוה אחת צויתי ועבר עליה כילד אני נותן לו רמ"ח מצות עשה ושס"ה מצות לא תעשה שנא' ויאמר לאדם לא לאדם אני נותן התורה לפי כי ישראל שנתנה להם התורה עברו עליה לכן אמרו חז"ל לא ניתנו שבתות להם לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה ואמר רבי שמעון אם ראית עיירות נתלשות בארץ ישראל דע מפני שלא החזיקו בשכר סופרים ומשנים ומה גם אנו רואים בעינינו עיירות ומדינות נעקרות בעון זה ולכן בא הדין בחורים ההולכים ללמוד חוץ לתחום כי כן אמרו חז"ל אין אדם למד תורה אלא במקום שלבו חפץ שנא' כי אם בתורת ה' חפצו כההיא שהיה רגיל ללכת שלשה חדשים ולומד יום א' וכו' ולכן יאמר צריכים להדליק נר של שבת בחדרם כי יהיה בזה נמי הערה אל האדם לפי כך אמרו חז"ל מצוה וגוף הסוד ישא אשה ואחר כך ילמד תורה בטהרה ולכן צריכים להדליק נר דהיינו כי מצוה בעידנא דמסיק בה מצלא: [ז] ולכן מברך עליו אבל מי שהוא אצל אשתו אין צריך להדליק בחדרו ולברך עליו היינו בחדרי לבו כי דבר פשוט הוא מאחר כי נמצא

חדר מיוחד וגם אין מדליקין עליו בביתו צריך להשתתף בפרוטה: [ח] שנים ושלשה בעלי בתים אוכלים במקום אחד יש אומרים שכל אחד מברך על מנורתו ויש מגמגם בדבר ונכון ליזהר בספק ברכות ולא יברך אלא אחד: [ט] המדליק בזוית הבית ואוכלים בחצר אם אין הנרות ארוכות שדולקות עד הלילה הוי ברכה לבטלה: [י] לבעל הלכות גדולות כיון שהדליק נר של שבת חל עליו שבת ונאסר במלאכה ועל פי זה נוהגות קצת נשים שאחר שברכו והדליקו הנרות משליכות לארץ הפתילה שבידן שהדליקו בה ואין מכבות אותה ויש אומרים שאם מתנה קודם שתדליק שאינה מקבלת שבת עד שיאמר החזן ברכו מועיל ויש אומרים שאינו מועיל לה ויש חולקים על בעל הלכות גדולות ואומרים שאין קבלת שבת תלוי בהדלקת הנר אלא בתפלת ערבית שכיון שאמר החזן ברכו הכל פורשין ממלאכה ולדידן כיון שהתחילו מזמור שיר ליום השבת הוה כברכו לדידהו: [יא] אף על פי שלא התפללו הקהל עדיין אם קדם היחיד והתפלל של שבת מבעוד יום חל עליו קבלת שבת ואסור בעשיית מלאכה ואפילו אם אומר שאינו רוצה לקבל שבת: [יב] אם רוב הקהל קבלו עליהם שבת המיעוט נמשכים אחריהם על כרחם: [יג] אדם שבא לעיר בערב שבת וכבר קבלו אנשי העיר עליהם שבת אף על פי שעדיין היום גדול אם היו עליו

מעות

בו תורה לא ימצא בחדרי לבו הרהור עבירה לפי שאשתו מברכה בשבילו ומצילתו מן החטא בלי ספק אורה שאין לו חדר מיוחד שהדוגמא יהיה האדם. כי אינו ניצול מן ההרהור ולכן חדרי לבו שהם שנים אפי' האחד מהם שהוא מושב ליצה"ט כמשחז"ל לב חכם לימינו זה יצה"ט ולב כסיל זה יצה"ר לשמאלו אפילו חדר אחד זה אינו מיוחד לו שמיד להיות נמצא בו יצר הטוב לחשוב מחשבות טהורות בתורה ובמצות עבודה אלא פעמים אינו מיוחד חדר זה לו ומכניס לתוכו יצר הרע ע"י הרהורי עבירה וגם אין מדליקין עליו בביתו זה הגוף כי לא הורגל לעשות מצוה כי נר מצוה צריך להשתתף בפריטי עם בעל הבי' זה יצר הרע כמשחז"ל בתחלה נעשה אורח שנאמר לעשות לאורח הבא אליו ואחר כך הוא נעשה בעל הבית שנאמר לאיש הבא אליו וכה"א מפנק מנוער עבדו ואחריתו יהיה מנון ולכן צריך להשתתף עמו על דרך משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות כך יהיה שותף עמו בפריטי של ידי מצות הצדקה כי גדולה היא ובזה יוכל להלחם עמו ולהדליק נר מצוה: [ח] שנים או שלשה בעלי בתים אוכלי' במקום אחד יש אומרים כל אחד מברך על מנורה שלו כי מאחר שנר שבת הוא לתיקון הנפש אשר לא טהורה מזמן שהיתה כלולה בגוף אדם הראשון כמשחז"ל אלא איפה היית ביסדי ארץ איפה שלך היא הנשמה היכן היתה כלולה בגוף של אדם הראשון כי בו היו כלם כלולים ונמצא שיש בו חטא אכילת עץ הדעת ונוסף עוד בזמן אשר חטא ישראל ופעם שלישית עתה בהווה ולכן צריך לברך על הנר שהעיקר לתקן הנפש כי טוב להודו' שהתקין לישראל מדת התשובה כי אלולי כן לא היה מקום לישראל כי מי יאמר זכיתי לבי הרי נאמר אין אדם צדיק בארץ ולכן חייב לברך ויש מגמג' בדבר ונכון ליזהר בספק ברכות ולא יברך אלא אחד אמנם אם יברך על הכונה זו כאמור אין זה ספק ברכות ויברך ודאי כי הנה בענין ההדלקה מתכוין לכך כי בא עליו החיוב של הדלקה מטעם כי התשובה מצוה וההדלקה זו מחיה את נפשו: [ט] המדליקים בזוית הבית והאוכלים בחצר לרוח היום אם אין הנרות מדליקין עד הלילה כשיעור שאמן כדרך. נר חנוכה עד שתכלה רגל מן השוק הוי ברכה

לבטלה מאחר כי אינו נהנה מן הנר בשעת אכילה שצריך לאכילה על ידי נר וכך אמרו חז"ל מאן דאית ליה סעודתא ניכול יתא כעין יממא היינו על ידי נר וסעודת שבת הוא מצוה: [י] לבעל הלכות גדולות כיון שהדליק נר של שבת חל עליו שבת ונאסר במלאכ' אם מדליק בין השמשות ולא הקדים ועל פי זה נוהגות קצת נשים שאחר שברכו על הדלק' הנר משליכו' הפתילה לארץ אותה שבידן שהדליקו בה הנר ואין מכבות אותה ולכן לדידהו טוב להדליק בנר של שעוה כי בודאי כונתה הוא לכבות אותה ויש אומרים אם מתנה קודם שמדליק שאינ' מקבלת שבת עד שיאמר החזן ברכו מועיל ויש אומרים שאין מועיל לה כי מהיכן תדע אימתי יתחיל החזן ברכו נמצא כי אין זה תנאי ויש חולקים על בעל הלכות גדולות ואומרים שאין קבלת שבת תלוי בהדלקת הנר אלא בתפלת ערבית שכיון שאמר החזן ברכו הכל פורשין ממלאכה ולדידן כיון שהתחילו מזמור שיר ליום השבת בקבלת שבת הוי כברכו לדידהו: [יא] אף על פי שלא התפללו הקהל עדיין אם קדם היחיד והתפלל של שבת מבעוד יום חל עליו קבלת שבת ואסור בעשיית מלאכ' ומה גם כי כאשר האדם הולך בדרכי יושר לעשות כל דבריו בהשכל מצורפים לתקן נשמתו בלי ספק כי כבר קבל עליו שבת לתיקון נפשו ונאסר עליו מלאכת חול שהנה נכנס במלאכת שמים בקדושת שבת ועזב צרכי העוה"ז ונתן אל לבו להשלי' צרכי הנפש לעולם שכולו שבת ומאחר כי כך הוא בדעתו אפי' אם אמר שאינו רוצה לקבל שבת עתה אין זה כלום: [יב] אם רוב הקהל קבלו עליהם שבת דהיינו שאומר קבלת שבת המיעוט נמשכו אחריהם בעל כרחם ומה טוב לאדם לקבל עמהם שבת לטוב לו כי אז יזכה לתוספת שבת כראוי שמחזירין לו אותה עטר' שנאבד ממנו בששי כנ"ל וע"י אותם מלאכים ממש כי זכותא דרבים עדיף: [יג] אדם שבא לעיר בערב שבת וכבר קבלו עליהם אנשי העיר השבת אעפ"י שעדיין היום גדול צריך לקבל עליו ועל פי הדברים הנ"ל הוא דוגמא לתשובה של רבים כי מה טוב לאדם לעשות ברבים שנא' בכל קראנו אליו ולכן אם היו עליו מעות או שום חפץ מניחו ליפול כי כן עשה הקב"ה בתי שמגבי' הספים ולא הורידו רק

נאל

מעות או שום חפץ מניחו ליפול : [יד] אם ביום המעונן טעו צבור וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת ואחר כך נתפזרו העבים וזרחה חמה אינם צריכים לחזור ולהתפלל ערבית אם כשהתפללו היה מפלג המנחה ולמעלה ואם יחיד הוא שטעה בכך צריך הוא לחזור ולהתפלל תפלת ערבית ולענין עשית מלאכה בין צבור בין יחיד מותרים דקבלת שבת היתה בטעות ויש אומרים שאותם שהדליקו נרות אסורים בעשיית מלאכה ושאר אנשי הבית מותרים ויש אומרים שאותו נר שהודלק לשם שבת אסור ליגע בו ולהוסיף בו שמן ואפילו אם כבה אסור לטלטלו : [טו] מי ששהא להתפלל מנחה בע"ש עד שקבלו הקהל שבת לא יתפלל מנחה באותו בהכ"נ אלא ילך חוץ לאותו בהכ"נ ויתפלל תפלה של חול והוא שלא קבל שבת עמהם אבל אם ענה וקיבל שבת עמהם אינו יכול להתפלל תפלת חול אלא יתפלל ערבית שתים : [טז] אם בא לבהכ"נ סמוך לקבלת הצבור שבת מתחיל להתפלל מנחה ואף על פי שבעודו מתפלל יקבלו הצבור שבת אין בכך כלום

נפל מעצמו כמשחז"ל ללמד לאדם דעת כי כך יעשה : [יד] אם הצבור טעו ביום המעונן וחשבו שחשיכה והדליקו הנרות והתפללו תפלת ערבית של שבת ואחר כך נתפזרו העבים וזרחה החמה אינם צריכים לחזור ולהתפלל ערבית אם כאשר התפללו היה מפלג המנחה ולמעלה כי בלי ספק יש כח ביד הרבים להמשיך הקדושה של שבת מבע"י ואם יחיד טעה בכך צריך לחזור ולהתפלל תפלת ערבית ולענין עשיית מלאכה בין צבור בין יחיד מותרי' לפי שקבלת שבת הוי בטעות אמנם לענין תוספת נשמה והוא העיקר כיון שהתפללו בין צבור בין יחיד כבר באה להם תוספ' של הנשמה יתירה ואם חוזרים ועושים מלאכה הם עושים בה פגם וכזה איכא תרתי לריעותא דאשוגה הא דאמרן כי מאחר שקבלו עליהם השבת ואמרו כלם ופרוס עלינו סוכת שלום שורה עליהם הקדושה ותוספת הנשמה וכאשר חוזרים ועושים מלאכה הם עושים פגם באותה קדושה ותוספת נשמה זאת ועוד אחרת כי כאשר חוזרים אח"כ לקבל שבת וכן היחיד שחוזר להתפלל אינה חוזרת עליהם אותה נשמה יתירה כלל לפי כי כך דרכה של הקדושה כיון שמסתלק מסיבת ההעדר לא תשוב עוד כי זה הוא בענין עילאה והר עילאה וכדאיתא בזוהר פרש' תרומה דף קכ"ח וז"ל ההוא עובדא דבעי בר נש לאשתדלא ביה בעי לתקנא ליה באתר שלים וכו' בגין דרוח מסאבא איהו אזדמן תדיר במגנא ובריקניא ואזדבן בלא אגר' ואינם לבני נשא למשרי עלייהו ומפתי לון בכמה פתויין לדיירא עמהון ושטי לון לשואה דיוריה עמהון ורוח קודשא לאו הכי אלא באתר שלים ובאשתדלותא רב ושגי ובאתתקנותא דגרמיה ובאתדכאותא דמשכניה וברעותא דלביה ונפשי' ולואי דיכיל למרווח ליה דישוי מדוריה עמיה ועכ"ד דיהך באורח מישר דלא יסטי לימינא ולשמאלא ואם לאו מיד אסתלק מניה ואתרחק מניה ולא יכיל למרווח ליה כדבקדמיתא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כמה קשה לקנות האדם תוספת של הקדושה יותר קשה אח"כ לשמור אותה שלא תאבד ממנו ואם באולי התרחק ממנו לא יוכל עוד להשיג אותה ולכן צריך כי האדם שהגיע לידי כך רבים או יחיד וטעו ביום המעונן ואמרו ברכו והתפללו תפלה של שבת לא יעשו עוד מלאכה של חול כדי שלא תאבד מהם הקדושה של תוספת שבת הנשמה יתירה. דאף על גב שמתפללים אחר כך לא תשוב עוד עליהם באותה שבת ולכן צריך ליזהר מאד ולהחמיר יותר מן הדין כאמור ויש אומרים שאותם שהדליקו נרות אסורי' בעשיית מלאכה ומה גם אם נתכוון בענין ההדלקה לעניינים הנ"ל לתקן העון בכלל ובפרט ונראה לו לכפר עליו הדלקת הנר והוא מוסיף הארה שנאמר נר ה' נשמת אדם ויש אומרים שאותו נר שהודלק לשם שבת אסור ליגע בו ולהוסיף עליו שמן אפילו אם כבה אסור לטלטלו אם לא התנה עליו ובכל עניינים האלו החי יתן אל לבו כי שקולה שבת ככל התורה וביותר יתבונן בדברי' האמורים כמשחז"ל אם ישמרו ישראל שתי שבתות כראוי מיד הם נגאלים ולכן יעשה ככל החומרות הנאמרי' בענין שבת : [טו] מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת לא יתפלל מנחה באותו בית הכנסת אלא ילך חוץ לאותו בית הכנסת ויתפלל תפלה של חול ומזה ילמד האדם מה שאמרו אל תפרוש מן הצבור לפי כי קדושה של צבור עדיף ואף על פי כן ואל תאמן בעצמך בקדושה שלך עד יום מותך והיינו אם לא קבל שבת עמהם של צבור ולא שרתה עליו קדושת שבת אבל אם ענה וקבל עמהם שבת כבר שרתה עליו הקדושה כדאי' בזוהר פרשת תרומה דף קס"ד וז"ל ברוב עם הדרת מלך כד קב"ה אתי לבי כנשתא דאיהו מקדם מעט וכל עמא אתיין כחדא ומצלאן ואודן ומשבחן לי' לקב"ה כדין הדורא דמלך איהו דמלך ההם דא מלכא קדישא דאתתקן בשפירו ובתיקונא לסלקא לעילא כו' מ"ט בגין דבהאי שעתא דישראל לתתא קא מסדרי צלותהון ובעותהון ומשבחן למלכא עילאה כל אינון משריין עילאין וכו' כלהון חברין אינון בישראל לתתא לשבחא לקב"ה כחדא למהוי שלימא דקב"ה לעילא ותתא כחדא וכו' ואפילו דלא אשגיחו בבית כנישתא אלא עשרה באינון עשרה מזדמנן משריין עילאין למהוי עמהון חברים וכו' ולכן צריך להיות האדם זהיר בזה בפרט בע"ש כדי שתשרה עליו הקדושה עם הצבור ואם לא קבל שבת עמהם נמצא כי הוא דרך חול אבל אם ענה וקבל שבת עמהם מה שהרויח מצד זה הוא מפסיד מצד אחר כי אינו יכול להתפלל תפלת חול אלא יתפלל ערבית שתים והפסיד תפלה בזמנה : [טז] אם בא לבית הכנסת סמוך לקבלת הצבור שבת מתחיל להתפלל מנחה ביחיד אף על פי שבעודו מתפלל יקבלו הצבור שבת אין בכך כלום הואיל והתחיל בהיתר אבל מפסיד מצד שלא קבל הקדושה של שבת עמהם :

כלום הואיל והתחיל בהיתר : [יז] יש אומרים דמי שקבל עליו שבת קודם שחשיכה מותר לומר לישראל חברו לעשות לו מלאכה :

רס"ד. דיני הפתילה והשמן. ובו י' סעיפים :

[א] אין עושים פתילה לנר של שבת בין נר שעל השלחן בין כל נר שמדליק בבית מדבר שהאור אינו נאחז בה אלא נסרך סביביו והשלהבת קופצת כגון צמר ושער וכיוצא בהם אלא מדבר שהאור נתלה בו כגון פשתה נפוצה ובגד שש וצמר גפן וקנבוס וכיוצא בהן

[יז] יש אומרים שמי שקבל עליו שבת קודם שחשכה מותר לומר לישראל חברו לעשות לו מלאכה אמנם בלי ספק מפסיד חלק מן הקדושה על שעבר מה שאמר הכתוב ודבר דבר של מלאכה : וכאשר ניתן לב ליישב דינים אלו למעלה שלא להוציאן חלק יובן כי בחורים אלו הם בסוד שני בחורים שהשתמש בהם דוד המלך עליו השלום כאשר ברח והדברים עתיקים והנה יאמר בחורים ההולכים ללמוד תורה שבעל פה חוץ לביתם אין בית אלא אשה יראת ה' והם בסוד יכין ובועז שהיו באולם הבית צריכים להדליק נר בחדרם לעורר למעלה הדלקת נר בחדר הכלה הקדושה כמו ששנינו משל משלו חכמים באשה החדר והפרוזדור ולברך עליו כדי להמשיך נמי שם הברכה עליונה שנא' כטל חרמון שיורד על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה העליונה הנקראת חיים בסוד חיי המלך עד העולם האחרון אבל מי שהוא אצל אשתו כמו שאמר הכתוב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד אין צריך להדליק בחדרו ולברך עליו לפי שאשתו מברכת בשבילו כי היא ממשכת הברכה מלמעלה כמו שאמר הכתוב ממרחק תביא לחמה כדאיתא בזוהר פ' אחרי מות דף מ"ו . ז"ל ממרחק תביא לחמה ממרחק ודאי מרישא דמוחא ומעילא דרישא תביא לחמה על ידא דצדיק כד מזדווגן כחד וכו' ולכן היא מברכת לבעלה ונאותם הברכות : אורח שאין לו חדר הוא הצדיק שאין לו חדר מיוחד לפי כי העיקר לש"ת ישראל בעל הבית וגם אין מדליקין עליו כי העיקר בעבור הכלה שהיא מדת לילה והחשך יכסה ארץ ולכן צריך להאיר לה צריך להשתתף עם בעל הבית בפריטי היינו סוד מה שחז"ל הנותן פרוטה לעני מתברך בברכות כי מה ענין פרוטה זו דנקט אלא כי כן צריך לכוין בסוד פרוטה דהיינו סוד פרט הכרם שהם רפ"ח ניצוצין עם הכולל הם פרט והם נמשכים דרך וה' שם ונעשה פרוטה כך הצדיק צריך להמשיך סוד פרוטה זו באות וי"ו ה"א והוא משתתף ומתחבר עמהם ואף על פי שהם סוד שני פרוטות כי תדרשנו ימצא לך בכוונת הצדקה שצריך ליתן האדם כשאומר ובידך כח ובידך לגדל ולחזק לכל והם מתבאר שצריך לתת שני פרוטות ואז הצדיק משתתף בפריטי : שנים או שלשה בעלי בתים אוכלים במקום אחד יש אומרים כל אחד מברך על מנורה שלו וכן עיקר לפי כי כל אחד מישראל כשעושה המצוה מעורר למעלה ייחוד והארה גדולה עד מקום אשר שורש נשמתו ויש מגמגם בדבר דסבירא ליה כי זהו ספק ברכות ולא יברך אלא אחד ופוטר את כלם : המדליקים בזווית הבית ואוכלים בחצר ודאי לא טוב עושים שמניחים מחז"ל שולחן

בצפון מנורה בדרום והקדושה השורה עמהם והולכים לרוח היום הגשמי ומפסידים הרוח הרוחני אמנם אם אין שיעור בנרות להאיר עד הלילה מאחר שאין להם הנאה מהם הוי ברכה לבטלה וגורם מה ש"ה כי אין האיש בביתו אלילה לבעל הלכות גדולות כיון שהדליק נר של שבת חל עליו שבת ונאסר המלאכה וגו' הנה כל אלו החילוקים אין צורך להאריך בהם והמחמיר בכל זה מרויח ודאי קדושה נוספת ועליהם תבא ברכת טוב :

[א] **הנה** ענין הפתילה והשמן הם דוגמא ללמוד האדם מהם לצורך נשמתו כדי שתהיה מאירה תמיד והענין יובן ממ"ש בזוהר פ' בלק דף קפ"ז . ז"ל פתח ואמר החכם עיניו בראשו וכו' דילמא בגופיה או בדרעיה דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא אלא קרא הכי הוא ודאי דתנן לא יהלך בר נש בגלוייא דרישא ארבע אמות מאי טעמא דשכינתא שרייא על רישיה וכל חכים עינוי ומילוי ברישו איגון בההוא דשרייא וקיימא על רישיה וכד עינוי תמן לינדע דההוא נהורא דאדליק על רישיה אצטריך למשחא בגין דגופא דבר נש איהו פתילה ונהורא אדליק לעילא ושלמה מלכא צווח ואמר ושמן על ראשך אל יחסר דהא נהורא דברישו אצטריך למשחא ואינון עובדין טבאן ועל דא החכם עיניו בראשו ולא באתר אחרא עכ"ל הנה מבואר מדברי שאמר שני דברים טובים הבאים כאחת כי הוא אמר שהפתילה הוא דוגמא לגוף האדם והשמן דוגמא למעשים טובים ולכן הוא יאמר אין עושים פתילה לנר של שבת בין נר שעל השלחן בין נר שמדליק בבית מדבר שאין האור נאחז בו והדוגמא בזה להעיר לב האדם עליו כי מדבר הגשמי ילמד לדבר הרוחני שהוא ענין נצחי וקיים כי יתבונן לתקן הגוף שלו שהוא דוגמא אל הפתילה כאמור דהיינו לקיים סור מרע בתחלה בכל האברים שלו ויעשה חיפוש בהם אם חטא באיזה אבר מגופו כי לא יוכל עתה לשרות עליו נר של שבת כי אינו נאחז בו הקדושה להיות שהוא פגום כמ"ש ז"ל ויסב חזקיהו פניו אל הקיר אמר לפניו רבונו של עולם הרי חזרתי על כל אברי ולא מצאתי אבר שהכעסתי לפניך בו כך יחזור האדם ויחפש בכל אבריו בכל ערב שבת ואם ימצא כי נכשל באיזה חטא יתקן אותו כדי שתשרה עליו נשמה יתירה כי הנה הם עושים פתילה לנר של שבת להדליק האור בגופו של אדם בין נר שעל השלחן אשר יעשה האדם כדי להאיר על שלחנו בגן עדן בין כל נר ונר שמדליק בביתו והיינו הבית הנצחי הנה זאת תורת הבית קרבה בתימו לעולם לא יעשה מדבר שאין האור של הקדושה נאחז בו יפה אלא נסרך סביביו והשלהבת קופצת ומפרש להו כגון צמר ושער וכיוצא שגרמו

בהן : [ב] כרך דבר שמדליקים בו על דבר שאין מדליקים בו אם נתכוין להעבות הפתילה כדי להוסיף אורה אסור ואם נתכוון להקשות הפתילה כדי שתהא עומדת ולא תשלשל למטה מותר ומטעם זה מותר לכרוך דבר שמדליקין בו על גב גמי או קש כדי ליתן הפתילה בעששית : [ג] אין מדליקין נר לשבת אלא משמן הנמשך אחר הפתילה ולפיכך אין מדליקין בזפת ולא בשעוה ולא בשמן העשוי מצמר גפן ולא באליה ולא בחלב וכן אין מדליקין בעטרן מפני שריחו רע ויניחנו ויצא ולא בצרי מפני שריחו נודף שמא יסתפק ממנו ונמצא מתחייב משום מכבה : [ד] אפי' נתן מעט שמן זית בשמנים אלו שאינם נמשכים ואז נמשכים אין מדליקים בהם : [ה] חלב מחותך וקרבי דגים אין מדליקים בהם ואם נתן בהם מעט מאחת משמנים שמדליקים בהם מותר להדליק בהם : [ו] שאר כל השמנים חוץ מאלו מדליקים בהם ומ"מ שמן

שגרמו בהם עון כדאמרי' בעלמא כל צמר דנחית ליורה סליק דהיינו היורד לגיהנם כמו שפירש רש"י ז"ל ושער הדוגמא לשער להוב צמח בו צמח הוא הנמצא בו מאחת מאלו אין אור של הקדושה של שבת נאחז בו יפה ואלו וכיוצא בהם צריך לתקן אותם ואין עושים אלא מדבר שנתלה בו האור באותו שמן של מעשים טובים כגון פשתה נפולה דאף על גב כי הפשתים הוא דוגמא לדבר ערוה כדאיתא בתיקונים כי קרבן של קין היה פשתים דבר ערוה כי בא על תאומתו של הבל שלכן אמר לו הקב"ה הלא אם תטיב שאת מלת שאת היינו אשת שבא על אשת הבל והרג אותו גמי אמנם כאשר הפשתה הוא נפולה מורה על תיקון העון וסר מרע ובגד שש וצמר גפן וקנבוס וכיוצא בהם שהם דוגמא למעשה הטוב כל זה הוא יעשה האדם הגשמי הכנה כדי שתשרה עליו הקדושה : [ב] כרך דבר שמדליקים בו על דבר שאין מדליקים בו כגון משחז"ל אם עשית חבילו' של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות שנאמר בתחבולות תעשה לך מלחמה ונמצא דבר שאין מדליקין בו שהם העבירות על דבר שמדליקין בו היינו המצות בעבירות נעשה הדלקה של הקדושה בעצם האדם. אם נתכוון להעבות הפתילה ע"י זה מעשה הטוב כי אמר שגם העבירות יהיו נתקנים בהכי ונמצא מתרבה אותם כי זה יחשוב שעל ידי כך העבירות נעשות כזכיות אסור לפי שנמצא על ידי כן שהוא רוכב על העונות שבידו ולא יעשה מהן תשובה ואם נתכוון להקשות הפתילה כדי שתהא עומדת ולא משלשל למטה מותר כי הדוגמא לזה הוא כי לפי שרואה כי יצר הרע מפתה אותו לדבר עבירה וירא כי לא יכול להלחם עמו לכן נתן אל לבו לעשות מצות כנגד העבירות שעשה כי לכן מתקשה הפתילה הוא הגוף שלו כאמור ויוכל לעמוד כנגד היצר ולא יושפל למטה ולכן מותר כדי להתגבר על היצר ומטעם זה מותר לכרוך דבר שמדליקין בו על גמי או קש ליתן הפתילה בעששית : [ג] אין מדליקין נר לשבת אלא משמן הנמשך אחר הפתילה הנה נתבאר למעלה במאמר כי הפתילה הוא דוגמא לגוף האדם והשמן הוא דוגמא למעשים טובים ולכן חזר והגיד אף על גב כי השמן שהם הם מעשים טובים אמנם עם כל זה ימצא הפרש גדול ביניהם כי יש מעשים טובים שאינם נמשכים עם הפתילה הוא הגוף ואינם ראויים לעשות אותם בשבת הלא זה הדבר אשר חכמים יגידו גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה אמנם לענין השבת כדי לזכות שישרה הקדושה על הגוף ויהיה נתוסף

עליו רוח או נשמה יתירה צריך שיהיה דבר מצוה דוגמא לשמן הנמשך. אחר הפתילה והיינו מצוה אפילו שלא לשמה שהפתילה הוא הגוף נמשך אליו זה השמן הוא המעשה אמנם עבירה אין זה דבר הנמשך אדרבה הוא העדר וצריך לפרוש ממנה ולכן יאמר אין מדליקין נר לשבת אלא משמן שיהא נמשך אחר הפתילה הוא הגוף ולפיכך אין מדליקין בזפת ולא בשעוה ולא משמן העשוי מצמר גפן ולא באליה ולא בחלב כלם דוגמא לעבירה שהוא לשמה וכן אין מדליקין בעטרן מפני שריחו רע ויניחנו. הנה זה דברי כמש"כ איש היה בארץ עוץ איוב שמו וגו'. למה נקרא בערך הרשעים כי שמן מאוחר לפי כי כך אחז"ל מה איוב עושה נוטל שדה יתום כאילו גוזלה ממנו ומשביחה ומחזירה לו רואה אלמנה כי אין מבקש אותה ומוצי' שם לישא אותה אז קפלי זכיני עליה ולכן מי שרואה כך יחשוב שהוא אדם רע לפי שעשה כמעשה הרשעים ולכן נאמר איוב שמו אבל באמת והיה האיש ההוא תם וישר לכן חביריו הוכיחו אותו אלמנות שלחת ריקם וזרועות יתומים ידוכה על כן סביבותיך פחים והכל שונאים אותך ולכן דומה לזה העטרן שריחו רע היינו המעשה שהיה דוגמא לזה אין מדליקין בו לפי שמניחו ויצא מפני שם רע ולא בצרי שריחו נודף הספק מן הנזכר הוא שם טוב וזה נאסר מפני שבא להסתפק ממנו ליהנות ממנו בעולם הזה ושכר מצות בהאי עלמא ליכא ונמצא מתחייב משום מכבה כי מתחסר מהנאת עולם הבא : [ו] שאר כל השמנים חוץ מאלו מדליקים בהם דהיינו כי מאחר שאינם מאותם הנקראים עבירה לשמה וגם לא מחלק המצוה הגדולה שיש לה שם טוב כי מסתפק ממנו כנזכר אמנם שאר המצות כל השמנים חוץ מאלו מדליקים בהם וישרה הקדושה בעבורם על גוף האדם כאמור ומכל מקום שמן זית מצוה מן המובחר הוא הנרצ' כמשחז"ל וכי לא נמשלו ישראל אלא לזית שבא הכבית ואמר זית רענן יפה פרי תאר קרא ה' שמך אלא מה שמן זה אינו יוצא אלא על ידי יסורין כמו שהגינו מגרגרו בראש הזית וכו' וכך הם ישראל וכן אמרו חז"ל אצל הסכת ושמע ישראל אלו שהם מכתתים רגליהם והולכים ממקום למקום ממדינה למדינה לשמוע דברי תורה ולכן יאמר דאף על גב כי כל השמנים כשרים להדליק דהיינו מעשה הטוב ומסיבת הלימוד עדיף אמנם מצוה מן המובחר בשמן זית האדם הנמצא בו תורה ומעשים טובים מעורבים עם היסורים וחייו מרורי' כ זית זה הוא הגרלה יותר והוא המוכן לקבל הקדושה ותוספת שבת כאמור :

כרך

שמן זית מצוה מן המובחר: [ז] כרך זפת או שעוה או חלב סביב הפתילה מדליקים בהם: [ח] המדליק צריך שידליק רוב מה שיצא מן הפתילה מחנר: [ט] אין צריך להבהב הפתילה: [י] אין מדליקים בסמרטוטין אפילו מחורכין:

אין

[ז] כרך זפת או שעוה או חלב שהם הדוגמא לעבירה נשמה כאמור סביב הפתילה הוא הגוף אשר נמלא בו בלי ספק מעשה טוב מדליקין בהם: [ח] המדליק צריך שידליק רוב מה שיוציא מן הפתילה מהנר והדוגמא לפי כי כך אחז"ל והצנע לכת עם אלהיך ומה הוצאת המת והכנסת כלה שאי אפשר להיות בהצנע אמרה תורה והצנע לכת עם אלהיך כל שכן שאר הדברים ולכן יאמר כי לענין צורך שבת נהפוך הוא כי צריך להרגיש בדבר על דרך מה שאמר הכתוב בבית אלהים נהלך ברגש ולכן אמר כי המדליק העושה המצוה זו כדי לזכות לתוספת שבת כך יעשה צריך להדליק רוב מה שיוצא מן הפתילה מהנר ואם האדם זה הוא מאותם שאמרו חז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות הכי קאמר המדליק לעשות מצוה באופן שיוכל להדליק הנר שעל ראשו כאמור בפ' החכם עיניו בראשו לכן צריך שידליק רוב מה שיוצא מן הפתילה הוא הגוף כאמור דמאחר כי יתבונן שיהיו המצות יותר מן העונות כמו שאחז"ל מי שמרובים זכיותיו הרי זה צדיק: [ט] אין צריך להבהב הפתילה הוא הגוף כאמור היינו על ידי ייסורין כי מצות שבת היא עומדת לו וכאשר נכנס בגיהנם למרק עונותיו לא יהיה מחלק אותם שנאמר בהם ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כדאיתא בזוהר פרשת תרומה כנ"ל בכל מעלי שבתא כרוזא נפיק וכריז על כל אתריהון דדינין סליקו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתא והמכה מי שחילל שבת מתקיים בהם כי תולעתם לא תמות מן הגוף ואשם לא תכבה מן הנפש לא כך יהיה למדליק זה כי אין צריך להבהב הפתילה הוא הגוף שלו ויהיה בהשקט ובטחה: [י] אין מדליקין בסמרטוטין אפילו הם מחורכין איתא בגמרא כל מדין סמוכי לגא ולא תסמכו לגא מסמרטוטין ומסרמיסין ופי' רש"י כו' ולכן יאמר גם דלא מבעיא העושה מצוה כי הוא במנוחות שאננות ביום השבת אלא אפילו אותם שלומדים בתורה שאין דומים יפה אלא לסמרטוטין אף על גב כי לא יזכה בתוספת שבת כראוי ואין מדלקים בהם נר שבת לפי שאינם הגונים לתוספת נשמה מכל מקום לענין העונש נמי אין מדלקין בהם לעתיד כי הנה אחז"ל ת"ח אין יורדין לגיהנם אפילו מחורכין נכנסים לגן עדן:

גם עתה ידבר בענין הנוגע למעלה וכך היה אומר אין עושים פתילה לנר של שבת והיינו הדוגמא באשת חיל הנקראת פתילה כדאיתא בזוהר ובתיקונים לנר של שבת וכו' בדבר שאין האור נאחז בו והענין מ"ש בזוהר פ' פנחס דף רי"ח: וז"ל שאילנא ליה מאי האי דכל עמין דעלמא לא עבדין נענועא אלא ישראל בלחודייהו דכד לעאן באורייתא מתנענען הכא והכא בלא למודא דבר נש בעלמא ולא יכלין למיקם בקיומיהם אמר לי אדכרתן מלה עילאה ובני עלמא לא ידעין ולא משגיחין יתיב שעתא ובכה אמר ווי לבני נשא דאזלין כבעירי אקלא בלא סכלתנו במלה דא בלחודוי אשתמודען נשמתהון קדישין דישראל בין נשמתהון דמצריים נשמתהון דישראל אתגזרו מגו בוצינא קדישא דדליק דכתיב נר ה' נשמת אדם והאי נר כשעתא דאתאחד בגו אורייתא דלעילא לא שכיך נהורא עליה אפילו רגעא ורזא דא וכו' אלהים אל דמי לכם לא שכיכו לכון נהורא דשרגא כיון דאתאחדא גו פתילה ההוא נהורא לא שכיך לעלמין אלא מתנענעא נהורא להאי ולהאי ולא משתכיך לעלמין כגוונא דא ישראל דנשמתייהו מגו ההוא נהורא דשרגא כיון דאמר מלה חדא דאורייתא הא נהורא דליק ולא יכלין איהון לאשתככא הנה מבואר מדברי המאמר כי האיש הישראלי שלומד בתורה הוא מתנענע להאי ולהאי בלי נימוד והסיבה לפי כי נשמתו באה מספרא דקדושה מאותו נר עליון ולכן יאמר אין עושים פתילה לנר של שבת דהיינו מושב לשני לדדין ראשונה ירצה כי הגוף של האדם הגשמי הנקרא פתילה כנ"ל במאמר אין עושים אותו לנר של שבת לשרות עליו הקדושה עליונה דהיינו ר"ת נשמה רוח כדאיתא בזוהר משפטים דף צ"ט וז"ל ובחבורא חדא דתרוייהו אקרי נר נר ה' נשמת אדם מהו נר נשמה רוח הנה מבואר מדברי הסבא כי נר הוא נוטריקון נשמה רוח ולכן יאמר כי פתילה זו של גוף האדם הגשמי אין עושים אותה ר"ל אינה ראויה להיות מוכנת לקבל תוספת שבת הנקראת נר דהיינו נשמה או רוח א' מהם או שניהם כאחת בין נר שעל השלחן הוא השלחן הטהור שנאמר עליו זה השלחן אשר לפני ה' בגן עדן כי שם יש לנשמות שלחן ומזון כדאיתא פרשת תרומה הובא למעלה בין נר שמדליק בבית שם בגן עדן כמשחז"ל כל צדיק יש לו מדור לפי כבודו שנאמר כי הולך האדם אל בית עולמו מדבר שהאו' של קדושה עליונה אינו נאחז בו ולכן זה לך האות כי אינו מתנועע כמש"ה המזכירים את ה' אל דמי לכם והוא היה לאבן אלא נסרך סביביו והשלהבת קופצת ומאחר כי אדם זה על עצמו אינו מזריח ואין נאחז בו האור עליון כיצד יועיל להעיר למעלה הייחוד הנעשה על ידי מעשה התחתונים כדאיתא בזוהר פרשת ויחי דף רמ"ז וז"ל תא חזי אתערותא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה לא הוי אלא נשמתהון דצדיקיא לתתא מתערין ליה בגין דאינון אתיין מסטרא דמלכא מסטרא דדכורא ואתערותא דא מטי לנוקבא מסטרא דדכורא ואתער רחימותא וכו' הנה מבואר כי הנשמה של התחתונים היא המעוררת הייחוד למעלה על ידי מעשיהם ואמנם אדם זה לא יוכל להעיר כל זה למעלה ולכן אמר אין עושים פתילה היא סוד הכלה הנעשים בסוד פתילה לנר של שבת או איפכא כי נאמר כי הפתילה הוא כינוי ע"ד מחז"ל על שני פתילות בנר אחד והוא בסוד הצדיק אין עושין ממנו ייחוד לנר של שבת הוא הכלה נר ה' בין נר שעל השלחן

בין

בין נר שמאיר בבית ואמנם איתא בזוהר פרשת תרומה דף קס"ו: וז"ל פתח ואמר כי נר מצוה ותורה אור וגו' נר אמאי אקרי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין והיא פתחה לגבייהו תרין דרועין דילה כדין אתכלילו תרין דרועין בהו ואקרי נר והנה נתבאר מדברי הנאמר למה נקרא הכלה נר ואמנם נר זה הוא כאשר הוא למטה נמשך לה אלו האורות במנין נר דהכי קאמר כדמקבלא מנין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין ולכן תדע ותשכיל כי הם שני מיני נרות כאשר נתבארו אלא בנר חנוכה כי שם ביתם להגיד כי יפה ה' למה בענין קניית השמן של שבת קודם ככ"ל נר שבת ונר חנוכה של שבת קודם אמנם לענין ההדלקה לא כן הוא אלא תחלה מדליק נר חנוכה ואחר כך מדליק נר שבת ולכן בזה יובן חילוק נרות אלו מ"ש בין נר שעל השלחן דהייט נר של שבת בין נר שבבית הוא דוגמא לנר חנוכה כל אלו אין מדליקין אותם מדבר שהאור אינו נאחז בו כמש"ה אלהים אל דמי לך אלא נסרך סביביו והשלהבת קופצת בגין למר ושער וכיוצא בהם כי כאשר נמלא בה אחת מהנה אין האור עליון נתלה בה כך אחז"ל וילא לך שם בגוים ביופיך בנות ישראל לא היו להם שער בית השחי וכו' ואיתא בזוהר פרשת אחרי מות דף ע"ע וז"ל ותאנא כד בעת אתתא לאתדכאה בעייא לספרא להסוא שערא דרבי ביומא דאיהי מסאבא ולספרא טופרהא וכל הסוא זוהמא דילהון וכו' ולכן אין מדליקין אלא מדבר שהאור נתלה בו כגון פשתה נפולה ובגד שש דהכי נאמר שש וארגמן לבושה ולמר גפן וקנבוס וכיוצא בהם וכל אלו הם כינויים ואין ראוי להאריך בהם:

כרך דבר שאין מדליקין בו על דבר שמדליקין אם נתכוון להעבות הפתילה כדי להרבות אורה אסור לפי כי בזה מתעורר נמי למעלה קליפת נוגה ומלבשת בו בצדיק כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף ר"ג וז"ל כד ערלה שרי על קיימא קדישא לסהבא מקדשא כדין הסוא מקדשא אתעכב מלאתגלאה רזא דאת קיימא מגו ערלה וכד האי נוגה עאל לגו ואפרים בין ערלה ובין מקדשא כדין אתקרי חשמל חש ואתגלייא מל מהו מל כד"א מל יהושע רזא דאת קיימא דלא אתעכב מלאתגלאה מגו ערלה וכו' ולכן אם זה שנתן דבר שמדליקים בו שהוא דוגמא לסטרא דקדושה בסוד הכלה שהיא מדליקין בה אור עליון ודאי על דבר שאין מדליקין בו שהוא בסוד קליפת נוג' אם נתכוין להעבות את הפתילה בסוד הצדיק כדי להוסיף אורה אסור לפי שבזה נה' כי' הקליפה כאמור ואם נתכוון לקשות הפתילה כדי שתהא עומדת ולא תשפל למטה כי בזה יהיה הדוגמא לשעמיד הצדיק שלא יהיה מתקיים בו מש"ה כי מפני הרעה נאסף הצדיק והוא יורד למטה מותר ומטעם זה מותר לכרוך דבר שמדליקין בו ע"ג גמי או קש כדי ליתן הפתילה בעששית דאע"ג כי זה דוגמא לבית עשו לקש וכיוצא אין זה רק לענין התעוררות בלבד וסוף כי הפתילה נכנס בעששית והם נשרפים כמש"ה ודלקו בהם ואכלום כי כבר נאמר שהפתילה הוא דוגמא ליוסף הצדיק: **אין מדליקין** נר לשבת אלא משמן הנמשך אחר הפתילה כדרך שאין לחבר דבר אילוני הדומה לבגד בוגדים עם הפתילה שלא יהיה גורם כך למעלה כאמור כמו כן צריך להיות נזהר בענין השמן כי הנה ישראל הם מכונים לשמן כמו שאמר הכתוב זית רענן יפה פרי תאר קרא ה' שמך ובמה יודע האיש הישראלי שהוא ראוי לעורר הייחוד העליון אם לא שיהיה לבו נמשך בענין התורה והמצוה ויהיה נשמתו דוגמא להיות נאחזת בפתילה של הגוף ומתנוצצת בתוכו ככ"ל במאמר ואז נמי הוא כעשה מעורר השמן עליון להאיר נר הקדוש ולכן הוא אומר אין מדליקין נר לשבת הוא נר העליון כנזכר במאמר אמאי אקרי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין ואיהי פתח' תרין דרועין דילה ואתכלילו בהון כדין אקרי נר וזה לא יהיה אלא על ידי שנמשך שמן עליון אחר הפתילה של הצדיק כדאיתא בזוהר פרשת שמיני דף ל"ע וז"ל רבי אבא אמר מ.אתר חד נפקו יין ושמן ומים דבש וחלב מים ושמן לימינא נטלי כהני ורתי לון ושמן יתיר מכלא דאיהו חדוותא שירותא וסיומא דכתיב כשמן הטוב על הראש וגו' מה בין האי להאי אלא שמן דאיהו בחשאי בלחישו תדיר אתי מסטרא דמחשבה דאיהו בלחישו תדיר ולא אשתמע והוא בחשאי ועל דא איהו מימינא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי השמן יורד מלמעלה מחכמה עליונה מצד הימין ולכן הוא נאחז בפתילה הוא הצדיק כדאיתא בפ' וכל נתיבותיה שלום אלין אינון ל"ב שבילין עילאין דנקיט לון ברית יחידאי ואציל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה ועביד שלם הה"ד וכל נתיבותיה שלום ולפיכך אין מדליקין בזפת שריחו קשה כמשחז"ל ומתמרה בחמר ובזפת כדי שלא יריח אותו לדיק וכן אין מדליקין בעטרן מפני שריחו רע ויניחנו וילא ונא בצרי אפילו שריחו טוב שמא יסתפק ממנו וזה אינו מדליק ונמצא מתחייב משום מכבה: **אפילו** נתן מעט שמן זית בשמנים אלו שאינם נמשכים ואז נמשכים אין מדליקים בהם שנאמר משכני אחריך נרוצה ואיתא בזוהר פ' אחרי מות דף כ"ט. וז"ל אמר' כנסת ישראל אנא כקטרת ואנא כמשחא משכני אחריך נרוצה וגו' כד"א על כן עלמות אהבוך אנא וכל אוכלוסין דהא כולהו בי אחידן הנה מבואר מדברי המאמר מה טעם אמרה משכני לי לבדי, ואחריך נרוצה הם שאר אוכלסין והיינו הטעם כי צריך שהשמן יהיה נמשך אחר הפתילה כי בזה יהיה מעלה הכלה למעלה והיא נמשכת אחר הזכר ושבעה עלמות עולמתאן דמטרוניתא נמשכות עמה שנאמר בתולות אחריה רעותיה מובאות לך ואמנם ענין המשכה זו מבוארת ממ"ש בזוהר פרשת פנחס דף ר"ן: וז"ל והאי חיה אתערא ואזעירת גרמה מגו רחימו דשירתא וכו' עד דאתעבידת נקודה חדא כיון דאיהי אזעירת גרמה כדין וילך איש מבית לוי ויקח בת לוי וכו' ואי תימא כיון דאיהו נקודה חדא איך יכול לאחדא בנקודה זעירא אלא לגבי עילא כל מה דהוא מלה זעירא דא תושבחתא ודא עלוייא ורב ברבו עילא מיד כהנא רבא אתער לה ואחיד לה ותביק לה דאלו הות רברבא לא יכלין לאחדא כלל אבל

כיון

כיון דאזעירת גרמה ואיהי נקודה חדא כדין אחדין בה וסלקין לה לעילא כיון דסלקין לה ויתבא בין תרין ספרין אלין כדין ההוא עמודא דקיימא באמצעיתא אתחבר בהדה בחביבו דנשיקין ברחימו דחיבורא חדא כדין וישק יעקב לרחל וגו' הנה נתבאר מדברי המאמר ענין רחל כיצד היא נמשכת למעלה והוא השלימות שלה כאמור והיינו סוד השמן שצריך שיהיה נמשך לפתילה בסוד הצדיק שהרי נתבאר במאמר כי כן שאלה משכני אחריך נרוצה ולכן אפי' נתן מעט שמן זית בשמנים אלו שאין נמשכים אין מדליקים בהם רק חלב מהותך וקרבי דגים אעפ"י כי אין מדליקי' בהם מאחר שהם נמשכים קצת אם נתן בהם קצת מאחד משמנים שמדליקים בהם מותר להדליק בהם לפי שהם נמשכים שאר כל השמנים חוץ מאלו מדליקים בהם ומכל מקום שמן זית מצוה מן המובחר יען כי נמצא בו תרתי לטיבותא כדאי' בזוהר פ' פנחס דף רמ"ז. וז"ל בלולה בשמן כתית בשמן בההוא שמן דנגיד ונפיק מלעילא אמר רבי שמעון יאות אמרת אבל מאי כתית אלא רזא עילאה איהו דכיון דאיהו שמן מאי כתית אלא רמז הוא דקא רמיז לשמשא בנוקבא לאמשכא לגבה שמן רבות כתית כדקא יאות וכו' לאפקא מזתין דאינון שייפין דגופא ולאמשכא ההוא נגידו מלעילא בכל שייפא ושייפא לא הוי אלא כתית וצדיק איהו דכתיש כתישין ואפיק מכל אינון שייפין עילאין דאינון זתין קדישין משך רבו בתיאובתא סגיא לגבי נוקביה ואי לא כתיש לא יפוק ההוא משחא אלא בלא תיאובתא דשייפין וההוא נגידו לא אתהני מניה נוקבא ולא הוי כדקא יאות עד דתהא כלולא מניה וכו' לאתהנאה מניה ולאתזנא מניה עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי עיקר השמן יהיה שמן זית לפי כי בזה הוא הסוד לאותם זתין קדישין ומה גם כי זה הוא שמן הנמשך בפתילה כמ"ש במאמר ולכן יאמר דמכל מקום שמן זית מצוה מן המובחר. כרך זפת או שעוה או חלב סביב הפתילה והדוגמא לדברים שהם נמשכים קצת וזה יהיה סביב הפתילה בסוד ואחר עורי נקפו זאת ולכן מדליקין בהם:

המדליק צריך שידליק רוב מה שיוצא מן הפתילה וזהו סוד מש"ה בהעלותך את הנרות עד שתהא שלהבת עולה מאליה והנה הוא סוד מש"ה רשפיה רשפי אש שלהבת יה כי הנה הכלה שואלת סמכוני באשישות כדאיתא בזוהר פרש' שמיני דף מ' וז"ל מהו סמכוני אלא מאן דנפיל בעא לאסמכא ליה הה"ד סומך ה' לכל הנופלי' ובגין כך כנסת ישראל דנפלה דכתיב נפלה לא תוסיף בעיא לאסמכא. והיא אמרה סמכוני למאן לישראל בנהא דאינון גו גלותא עמה ובמה באשישות אלין-אינון אבהן

דאינון אתמליין בקדמיתא מההוא חמר טב דמנטרא וכו' ואיתא בתיקון י"ו דף כ"ז פיקודא דאיתמני לאית' דבגינה מת אדם וכו' להחזירה על אדם דאטפת נשמה דיליה דכתיב נר ה' נשמת אדם צריכה לאוקד' ליה ליל שבת באתערו דשלהובין דאשה דרחימו לגבי בעל והוא רזא דמג' מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ואתערו דרחימותא בליל שבת מאתתיה צריכה ברחימו וכו' והנה מבואר הטעם של ההדלקה ליל שבת שניתנה לאשה כדי להתחמם בשלהובין דרחימו והיינו שלהבת יה אותיו' יה שבין איש ואשה עד שתהא שלהבת זו עולה מאליה וזה לגבי אבהן כמ"ש במאמר והיינו אש דאברהם ויצחק ולכן צריך להדליק רוב הפתילה מה שיוצא מן הנר והסוד מ"ש בזוהר פ' ויצא דף קמ"ט וז"ל מהו סלם דרג' דשאר דרגין ביה תליין והוא יסודא דעלמא וכו' מגיע השמימה בגין דאיהו סיומא דגופא וקאים בין עילאה ותתאה כמה דברית איהו וסיומא דגופא וקאים בין ירכין וגופא וכו' והנה מובן מדברי המאמר כי הצדיק קצת ממנו הוא נבלע בין תרין ירכין והשאר נגלה ולכן בא החיוב שצריך להדליק מה שיצא מן הפתילה מהנר כדי לעורר שלהובין דרחימותא כנזכר אין צריך להבהב הפתילה דקים ליה בדרבא מיניה עד שתעלה השלהבת. כאמור אין מדליקין בסמרטוטין אפי' מחורכין וזה יהיה שלא לנהוג בזיון בפתילה העליונה שהוא רומז לצדיק כאמור וגם נוגע לכלה הנק' בגד חמוד כדאיתא פ' פנחס:

רס"ה. דיני כלים הנתנים תחת הנר. ובו ד' סעיפים:

[א] אין נותנין כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר כדי שיהא נוטף בתוכו גזרה שמא יסתפק ממנו ויתחייב משום מכבה ואם חיברו לו בסיד או בחרסית מותר דכיון שהוא כלי אחר בדיל מיניה משום איסור שבת:

לא

[א] **כבר** נתבאר למעלה כי כל הדינים הנעשים בשבת יש בהם צורך לשני דברים לענין סור מרע וגם לקיים ועשה טוב דהיינו לתקן בתחלה עונות הראשונים היינו עון של אדם ושל ישראל שאחזו מעשה אבותיהם בידיהם וביותר יש צורך על הפרט לכל אחד ואחד לקיים סור מרע ממעשיו אשר לא טוב עשה ולעשות הכנה בעצמו כדי שתשרה עליו הקדושה של שבת ויזכה לקבל תוספת נשמה כפי מעשיו ולפי ההכנה אשר תמצא בו ולכן יאמר הדין אין נותנין כלי מנוקב תחת הנר כי הדוגמא הוא לאדם הבלתי שלם במעשיו והוא כלי מנוקב שאין בו תורת כלי לשרו' בתוכו חלק מן הקדושה של שבת אעפ"י שהוא מלא שמן של תורה ע"פ הנר של שבת היינו הקדוש' הנמשכת למטה כדי שיהא נוטף בתוכו תוספת נשמה וכיוצא גזרה שמא יסתפק ממנו מאותו לימוד ויעבור על מה ששנינו אל תעש' עטר' להשתמש בהם ולא קרדום לחפור בהם משום ודאשתמש בתגא חלף שכן אתה למד מבלשאצר שנשתמש בכלי בית המקדש אף על גב דנעשו חול שנא' ובאו בה פריצים וחללוה ויתחייב משום מכב' כך אמרו חז"ל מנין להורג נפשו שהוא חייב שנאמר שופך דם האדם באדם דמו ישפך ואם חברו לו זה הכלי בסיד או בחרסית היינו מה ששנינו

ובקברות

[ב] לא ימלא קערה שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת גזירה שמא יסתפק ממנו : [ג] אין נותנין כלי בשבת תחת הנר לקבל שמן הנוטף מפני שהוא מבטל כלי מהיכנו ומותר ליתנו מבעוד יום והשמן הנוטף אסור להסתפק ממנו בשבת : [ד] נותנין כלי תחת הנר לקבל נצוצות מפני שאין בהם ממש ואין כאן ביטול כלי מהיכנו אבל לא יתן לתוכו מים אפילו מבעוד יום מפני שמקרב זמן כבוי הנצוצות ומכל מקום מותר ליתן מים בעששית שמדליקים בה בערב שבת כיון שאינו מתכוין לכיבוי אלא להגביה השמן :

מי

ובקברות ממחה בסיד ושופך ושל ערלה בחרסית כך אדם זה מתבונן בדברים אלו כדין הערלה כמה הוא חמור מכל שכן ערל לב ומה הנאה ימלא לו והרי נעשה עצמות וכדרך שמלבינין אותם בסיד כך הוא העון שנאמ' ותהי עונותם על עצמות' ולכן מותר דכיון דהוא כלי אחר מלורף עם כונו' אלו בדיל מניח פורש מן האיסור שנמלא בידו משום איסור שבת כי לא יתכן לשכון עליו קדושת שבת כל זמן שאינו פורש מן האיסור כי לתכלית זה היו מליינין הערלה והקברות לומר פרוש מן האיסור: [ב] לא ימלא קערה שמן ויתננה בלד הנר גם דין זה חוזר על דרך הנזכר כי האדם בלתי שלם מכונה לקערה כדאיתא במדרש פ' נשא הפוך קערה והיינו עקרת דהיינו מי שעקר ממנו הקדושה של הנשמה מפני העון כמשחז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות כאשר זה נכנס בתוכו הקדושה בורחת כיא הנשמה כדאיתא בזוהר ובתיקונים הפך מן מש"ה מפני שרי גבירתי אנכי בורחת וזה ילדק יותר בענין הכועס שנא' בו טורף נפשו באפו כדאיתא בזוהר ולכן לא ימלא קערה שמן של תורה ויתננה בלד הנר של תוספת שבת דהיינו נוטריקון נשמה רוח כנזכר במאמר הובא למעלה ויתן ראש הפתיל בתוכה שהוא גוף האדם כנ"ל במאמר וראש הפתיל היינו מש"ה החכם עיניו בראשו כנ"ל כי האדם לריך להיות תמיד עיני שכלו באותו השורה על ראשו הוא השכינה כי לכן אמרו חז"ל המהלך בקומה זקופה כאילו דוחק רגלי השכינה ולכן כל מעיניו על אותה קדושה שהוא שורה על ראשו לספק לה שמן ממעש' הטוב ולכן אדם זה שנקרא קערה מפני שעשה עיקר שהנאת ילרו ועקר הקדושה מהיות לל על ראשו כי בללם יתהלך איש אין בו יכולת ליתן ראש הפתילה של הגוף זה ראשו בשביל שתהא שואבת העיסרה והקדושה של נר שבת גזרה שמא יסתפק ממנו מאותו תוספת מחלל אותו לדברים הגופניים והרי אמרו חז"ל לא ניתנו שבתות לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה : [ג] אין נותנין כלי בשבת תחת הנר לקבל שמן הנוטף כי הנה נת' למעלה כי הרולה לקבל תוספת שבת חלק נשמה או רוח יתירה לריך לעשות הכנ' בכל הדברי' מע"ש ומה גם לריך להיות עושה הכנה מיום ד' ואילך שהוא משבוע הבאה כאשר יבא במקומו כדי לזכות לתוספת שבת ולכן יאמר אין נותנין כלי תחת הנר אע"ג כי זה הכלי הוא שלם והוא דוגמא לגוף האדם כי אין בו ענין עבירה לא יתננו בשבת דווקא לאחר שקדש היום תחת הנר שהוא תוספת נשמה ורוח של שבת שהוא לקבל שמן הנוטף מהן מפני שהוא מבטל כלי מהיכנו מאחר כי כלי זה הוא שלם שאין בו מום מן העבירה שאינו מנוקב כמש"ה ונוקב שם ה' וגו' אלא הוא שלם של"ן נקרא כלי נותנין אותו תחת הנר כי זה יהיה מכין עלמו לקבל התוספת מן הנר של שבת שהם בחינת נשמה רוח לקבל מהם נילולות ואף על גב כי כלי זה היה משתמש בו לענין דברים של חול ולא שת לבו גם לזאת לעשות הכנה מבעוד יום כדי שתשרה עליו הקדושה הוא הנר עלמו בסוד נשמה או רוח רק עתה בשבת נתן אל לבו לעשות הכנה בעלמו לקבל נילולות של הקדושה מותר לעשות כן מפני שאין בהם ממש בנילולות ואיהו דאפסיד אנפשיה שאינו מקבל נשמה או רוח של שבת ואין כאן ביטול כלי מהיכנו שהרי עשה עתה הכנה ואם מעט הוא אבל לא נתן לתוך זה הגוף של מים של התשובה שנאמר בה שפכי כמים לבך אף על גב שנתבאר כי האדם לריך לפשפש במעשיו ולהתחרט מהם בערב שבת כי לריך להיות נגד עיניו מה שאומרים לאדם העולם הזה דומה לשבת ועולם שילא ממנו דומה לע"ש אם אדם אינו מבשל מערב שבת מה יאכל בשבת ולכן לריך כל בעל נפש להתחרט על כל מה שעבר עליו בכל השבוע ויעשה תשובה כדי שתשרה עליו קדושת היום אמנם כל ענין זה לריך להיות ביום הששי כנזכר אמנם משנכנס שבת לא נכון לעשות כן לפי שנמלא מבטל עונג שבת ולכן יאמר ולא יתן לתוך כלי זה מים של התשובה ליל שבת ואפילו מבעוד יום מפני שהוא מקרב זמן כיבוי הנילולות של הקדושה השורה עליו מפני העלבות הנכנס בתוכו מן החרטה ונמלא מבטל עונג שבת ולא נכון לעשות כן ומכל מקום מותר ליתן מים בעששית שמדליקים בה והדוגמא הוא לב האדם כי בתוכו נכנס אור של תוספת שבת הוא הנר נשמה או רוח מותר ליתן לתוכו מים של התשובה שמדליקים בה בערב שבת כיון שאינו מתכוין לכיבוי של העבירה על ידי הנר אלא להגביה שמן של מעשה הטוב כדי לזכות לתוספות שבת כי אין זה

הגוף שלו משתמש בו ללורכי הגוף נמלא מבטל כלי זה מהיכנו כאשר הוא דרך חול אמנם מותר ליתנו מבעוד יום כי הנה נת' כנואר כי אדם זה אין בו עון המונע ממנו השלימות והוא נקרא כלי כאשר יתן אל לבו לעשות הכנה בעלמו מבעוד יום כדי שתשרה עליו קדושת שבת מותר לעשות כן אמנם השמן הנוטף בשבת היינו התוספת שהורה עליו מסיבת תורה ומלוה שהכין אסור להסתפק ממנו בשבת לעשות לרכיו דרך חול אלא להתענג בקדושה ולהסתפק בלרכי שמים לטוב לו כדי שלא תברח הקדושה השורה עליו כדבר האמור : [ד] נותנין כלי תחת הנר לקבל נילולות מפני שאין בהם ממש והדוגמא לזה הוא האדם אשר אין

עושה

עושה מעשה כענין חרטה ולא וידוי דברים רק מחשבה ע״ד והאי יתן אל לבו מותר: ועוד נוסף על זה דברים הנוגעים למעלה וכך הוא אומר אין נותנים כלי מנוקב תחת הנר והענין כי הנה נתבאר בענין הכלי של הנטילה כל הצורך כי הנה נאמר אותי עזבו מקור מים חיים כי הנה כנסת ישראל מתרעמת ואומרת הדור אתם ראו מי הוא זה שגורם רעה לעצמו כמו החוטא יחיד או רבים אשר אותי עזבו הנמצא כי מקור מים חיים לפי כי הוא כלי מחזיק ברכה הוא הגדול כמשחז״ל בקש הקב״ה כלי מחזיק ברכה לישראל ולא מצא אלא השלום ר״ל כי בקש הקב״ה כלי שיהיה מחזיק הברכה של השלום שנאמר ה' עז לעמו יתן ואין עז אלא מלכות כמשחז״ל ולכן יאמר אותי עזבו אשר נמצא כי מקור מים חיים הוא השלום והלכו לחצוב להם בארות נשברים שאין בהם תורה כלי אשר לא יכילו המים אף על גב שלא יהיו מים חיים רק מים לחוד לא יכילו אותה ולכן אין נותנים כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר כדי שיהא נוטף בתוכו דהיינו כי בזה מתעורר אותו כלי מנוקב העליון הוא הסטר' אחרא כמש״ה כן דרך אשה מנאפת אמנם בסטרא דקדושה הוא כלי שלם יש בו הימנים על פי שנים עדים ולכן נאמר ונוקב שם ה' מות יומת ולכן אין נותנין כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר של הקדושה לפי כי בזה מתעורר אותה קליפת נוגה אשר היא תוספת על הכוה קיימא קדישא כדאיתא בזוהר פ' ויקהל הובא למעלה ולכן נאסר בגשמי לתת כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר כדי שיהא נוטף לתוכו לפי כי על ידי מעשה תחתון מתעורר כך למעלה והיינו מ״ש גזרה שמא יסתפק ממנו ויהיה כדוגמא זו למעלה נמי מסתפק אותו הכלי מנוקב מאותו שמן עליון הנמשך מלמעלה על פי הנר כמש״ה כשמן הטוב שיורד וגו' על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם ויתחייב משום מכבה לפי שמונע האור מן הכלה ונותן אותו לקליפת נוגה נמצא שהוא מכבה נר של הקדושה ואם חברו לו בטיט או בחרסית מותר כי אז יהיה כדוגמא למדת המלכו' רק בהם ט' בחינות שלה שיורדים למטה בעולמות דאף על גב כי אין הם בערך אדמה לפי כי הם מתחברים לקליפות למטה מכל מקום עלו מטומא' מת ונתחברו עם הנר מותר דכיון שהוא כלי אחר בדיל מניה משום איסור שבת וכן הדוגמא למעלה בודל מהם הצדיק משום איסור שבת ואלו הם דרך חול: לא ימלא קערה שמן איתא במדרש קערת כסף זו רחל שנאמר ורחל עקרה שנאמר מושיבי עקרת הבית ולכן הוא אומר לא ימלא קערה שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה והדוגמא לזה היינו עקרת הבית הוא רחל לא יתננה מלאה שמן מאותו הנמשך לה על ידי הצדיק דכתיש כתישין מאינון זתין שייפין עילאין ואחר שיהא מלאה שמן מאותו השפע לא יתננה בצד הנר של האור הנמשך עליה בסוד נר כדאי' בזוהר פ' תרומה הובא למעלה מאי נר אלא כדמקבלא מבין תרין דרועין רמ״ח שייפין עילאין ופתחת תרין דרועין דילה היינו נר בגימ' ויתן ראש הפתילה בתוכה היינו ראש הצדיק הוא אות יוד כדאיתא בזוהר פ' ויצא סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימ' דא אות יו״ד בשביל שהיא שואב' ממנו שפע כמ״ש בזוהר הנ' וכל נתיבותיה שלום אינון ל״ב שבילין עילאין דנקיט לון ברית יחידאי ואעיל לון לימא רבא כד איהו בתקפיה ועביד שלם הה״ד וכל נתיבותיה שלום היינו מ״ש ויתן ראש הפתילה בתוכה של הקערה הנזכרת היא הכלה כדי שתהא שואבת ממנו גזרה שמא יסתפק ממנו והדוגמא למעלה שמא יסתפק ממנו הצדיק עליון וימנע ממנה קצת אלא שיהיה נותן לה כל אותם ל״ב שבילין הנז' אמנם החלק שלו להוד אמנם אור זה הוא סוד מש״ה והיה האוכל לפקדון לארץ: אין נותנין כלי תחת הנר בשבת כי הנה נתבאר כי הכלי הוא דוגמא אל הכלה כנסת ישראל אמנם הוא בסוד הכלי שלה היינו משחז״ל אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשה אותה כלי ולכן אין נותנין כלי זה תחת הנר בשבת כי בחינת הנר כבר נתבאר שהיא נקראת נר כד מקבלא מבין דרועין דיליה רמ״ח שייפין עילאין ופתחת היא תרין דרועין דילה והם נר בחשבון ולכן אין נותנין כלי זה תחת הנר כאשר הכלה בסוד נר האמור והיינו בשבת כדי לקבל שמן הנוטף ממנו שהדוגמא לאותו שמן כתית הנוטף מן הצדיק שהוא כתיש כתישין ואפיק משח רבו' מאינון אברים קדישין מפני כי הוא מבטל כלי זה מהיכנו דאלו כלי זה הוא מוכן להמשיך לתוכו כל אותו השמן עליון דנגיד ונפיק מן הצדיק בזמן שהצדיק נכנס לשם והוא כתיש כתישין ומכניס השמן שם כמש״ה וכל נתיבותיה שלום כל אינון ל״ב שבילין נקיד לון ברית יחידאי ואעיל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה ועביד שלם הה״ד וכל נתיבותיה שלום הנה מבואר מדברי המאמר כי הצדיק הוא עצמו נכנס לתוך ימא רבא ומכניס בתוכה ל״ב שבילין וזה מניח הכלי תחת הנר לקבל השמן מבחוץ ונמצא בזה שהוא גורם הסדר גדול מפני כי הוא מבטל כלי זה מהיכנו ואין זה מקומו ולכן אסור אמנם מותר ליתנו מבעוד יום כי עדיין היום גדול ואין הכלה בסוד נר על דרך האמור ואמנם השמן הנוטף מן הצדיק אסור להשתמש ממנו בשבת כי בשבת היחוד גדול מאד כאמור למעלה והכלה עולה בסוד ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם:

נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצו' הנה כלי זה יהיה בסוד הסדר של הכלה שהוא עם הכלי שלה וכן הוא אומר נותנין כלי זה תחת הנר שהוא בזמן שהכלה בסוד נר האמור והיינו כדי לקבל ניצוצות היוצאים בשעת הייחוד כי בהכרח הוא כי ימצא ניצוצות שלכן המרגיל צריך לעשו' טבילה מפני כי אין בהם ממש ענין של קדושה כי אין כאן ביטול כלי מהיכנו שהרי הכלי במקום שהוא לא זז משם וגם כאשר נאמר כי הכלי הוא ע״ד ראשון היינו הכלי של הכלה שבתוכו נכנס הצדיק הוא הפתילה כאמור כך הוא אומר נותנין כלי זה תחת הנר בזמן שהוא ריקן כי כן הדוגמא יהיה למעלה לפי כי הנה עתה היא בסוד נר האמור מקבלת מבין תרין דרועין רמ״ח אורות ותרין דרועין דילה במנין נר והיינו לקבל ניצוצות אור של רמ״ח הנז'

רס"ו. דין מי שהחשיך לו בדרך. ובו י"ג סעיפים:

[א] מי שהיה בא בדרך וקדש עליו היום והיו עמו מעות ויש לו חמורו וגם יש עמו נכרי לא יניח כיסו על חמורו מפני שהוא מצווה על שביתתו אלא נותן כיסו לנכרי להוליכו לו ולמוצאי שבת לוקחו ממנו ואפילו לא נתן לו שכר על זה ואף על פי שנתנו לו משחשכה מותר אבל אם מצא מציאה אינו יכול ליתנה

הנז' מפני שאין בהם ממש ואין בהם כדאי להוליד מהם ואין כאן ביטול כלי מהיכנו לפיכך נמי כלי זה הוא מוכן לקבל הניצוצות של הקדושה של אותו נר הנז' אבל לא יתן לתוכו מים והיינו מ"ש בזוהר פ' תרומה דף קס"ז. וז"ל הכא רזא דרזין באלין תלתא אתלייר ואתגליא בגלופי רזא דדיוקנא דאדם. דאיהו אור בקדמיתא לבתר מים לבתר אתפשט בגווייהו רקיע וכו' וההוא אור אקרי זרע הה"ד אור זרוע ההוא זרע ממש לבתר ההוא זרע דהוא אור אתפשט ואתעביד מים בלחותא דיליה אגליף יתיר ואתפשט פשיטו גו הינון מים פשיטו דגופא לכל סטרין כיון דאתלייר ואתגליף ציורא ודיוקנא דגופא אקרים ההוא פשיטו ודא איהו רקיע בתוך המים וכו' וכיון דאבריר גופא ואנקי בנקיו ההוא לחותא דאתגליד ואשתאר ההוא פסולת דקא אתעבד גו ההוא התוכא והינון מים הרעים עכורים ומנהון אתעביד פסול' מקטרגא לכל עלמא דכר ונוקבא וכו' הנה נתבא' מדברי המאמר כי מאותם מים שמתהוים מן הזרע מן הפסולת שלהם נעשה המקטרג זכר ונקבה מן המים הרעים ולכן בא הדין לא יתן לתוכו של כלי זה מים אפילו מבעוד יום כדי שלא לעורר אותם מים הרעים הנזכרים מפני שמקרב זמן כיבוי הניצוצות של הקדושה אשר יוצאים מן האור שהוא זרע כאמור ומכל מקום מותר ליתן מים בעששית שמדליקים בה וזה יהיה מערב שבת כיון שאינו מתכוין לכיבוי הניצוצות אלא להגביה השמן למעלה מותר:

[א] **זהו** שאמר הכתוב גם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר כי הנה האדם הנלבב כל מגמתו שלא להפסיד חייו מן העוה"ז בלי תועלת ולכן דהע"ה לוה את שלמה בנו לאמר כי רצה להביא לבו למוסר ולהגיד לו כמ"ש אנכי הולך כי ירצה כי אפילו בזמן שהיה בריא אולם מהלך בדרך היה מהפך ואומר הנה נתחסרתי מימי פסיעות אלו ואין להם תקנה ויכלו באפס תקוה נמצא כי אפילו באותו הדרך היה שלם ואין מתחסר מן הטוב של עולם הבא לא כן עשו הרשע כי אמר הנה אנכי הולך למות כי גם כי בכל פסיעה שהיה מהלך היה מת כי לכן אמרו חז"ל רשעים בחייהם קרויים מתים ואין זה בדרך השאלה אלא דבר אמיתי לפי כי אפי' בהילוכו מתחסר מחייו ומת לכן נאמר גם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר ואינו מבחין כי לא ישוב עוד אותם פסיעות ויכלו באפס תקו' ולכן יאמר מי שבא בדרך וקדש עליו היום כי הדוגמא לזה יהיה האדם השלם כי הוא מתכוין במעשיו כי הולך האדם אל בית עולמו ומקיים מש"ה בכל הדרך אשר צוה ה' אלהיכם אתכם תלכו הלכו בקדוש' ולכן קדש עליו היום אע"ג שהוא חול וזה יהיה ע"ד מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף רי"ו וז"ל תא חזי רזא דמלה כל אינון יומין שית קיימא מלה דכלא לאתאחדא ברזא דחד נקודה קדישא וכלהו יומין אתאחדן בה דאית יומין אחרנין דקיימין לבר בסטרא אחרא ואית שית יומין אחרנין דקיימין לגו מעיגולא קדישא ואתאחדן בנקודה קדישא וישראל קדישין וכל אינון דמתעסקין בקדוש' כל יומין דשבתא אתאחדן כל אינון יומין שית באינון שית יומין דלגו דאתאחדן בההיא נקוד' אתאחדן בהאי בגין לנטרא לון וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כי יש הפרש בין הימים כי ימלא ששת ימים של חול ימי השבוע והם קדושי' לגבי העוסקים במלאכת שמי' כדמפרש ואזיל ולכן יאמר כי זה המהלך בדרכי יושר וקדש עליו היו' מפני מעשיו כי קדש הם והיו עמו מעות מצרכי הטול' הזה ויש לו חמור והוא כינוי על הגוף שלו דהיינו חומר עפר מן האדמה כי לא נבדל לגמרי מן הדברים הגופניים ויש עמו עכו"ם היינו היצר כי פעמים הוא נכשל בו לא נבדל ממנו לגמרי לא יניח כיסו על חמורו מפני שהוא מצווה על שביתתו כאמור למעלה כי האדם מצווה לזכך ולקדש הגוף שלו ולטהר אותו מטונו' ראשוני' מזמן שאדם הראשון הלך אחר רסן בטנו ושבו ישראל על עון ראשון וישתחוו לו ויזבחו לו ונאמר וישב העם לאכול ושתה ונוסף עוד ממה באדם הפרטי טועה מדרך השכל וחמורו טועה ולכן הוא מצווה על שביתת בהמתו ולכן אין לו להניח כיסו עליה לשון נקי כי עבר על מש"ה כיס אחד יהיה לכלנו לפי כי במה יזכה נער את דרכו זה אם אינו עושה תשובה מעבירה שבידו ומה הנאה ימצא לו מקדושת שבת אם נכנס ובידו עון ולכן אין מניח כיס זה בחומר העכור שלו כי אל יבטח על דברי התהו לומר ומה בכך הרי נאמר אדם אין צדיק בארץ אשר לא יחטא ומה גם שלא יכנס בטענת החיגר והסומא כי יאמר החומר חטא ומה בידי לעשות הרי אני אנוס לא כן יעשה אלא נותן כיסו זה לנכרי להוליך אותו לו כי יעשה תשובה מאותו עון ובזה מתקיים ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה שנאמר וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו ולמוצאי שבת לוקחו ממנו כדי להתודות ולעשות תשובה כראוי מאחר שקיים עונג שבת ואפי' לו נתן לו שכר על זה היינו הנראה אצלי כמשחז"ל שעתידה גיהנם להיות צועקת תנו לי רשעים אין לי עסק בצדיקים וגן עדן צועק תנו לי צדיקים אין לי עסק ברשעים שנאמר לעלוקה שתי בנות הב הב לא תשבענה כי הרצון הוא הנה גיהנם לא מבציא כי הצדיק אשר יעבור דרך שם גורם לה כיבוי כמש"ה עוברי בעמק הבכא והם הצדיקים שעוברים בדרך העברה בלבדו ואינו שייך לומר כן ברשעים שהנה שנינו מפשע רשעים בגיהנם

ליתנה לנכרי אלא אם כן באה לידו מבעוד יום דהשתא הויא כביסו : [ב] אם אין עמו נכרי מניחו על חמורו וכדי שלא יהא חייב משום מחמר אי איכא עקירה והנחה מניחו לאחר שעקרה יד ורגל ללכת דלאו עקירה היא וכשהיא עומדת נוטלו הימנה ולאחר שתחזור ותעקור רגלה יניחנו ויש אומרים שצריך ליזהר מלהנהיגה בקול רם כל זמן שהכים עליה : [ג] היה עמו חמור וחרש שוטה וקטן יניחנו על החמור ולא יתננו לאחד מאלו : [ד] היה עמו חרש ושוטה יתננו לשוטה לפי שאין לו דעת כלל :

חרש

בגיהנם י"ב חדש ולכן מצננין להם גיהנם מעין ישיבתו ונוסף עוד כי מוצ' הצדיק משם רשעים אותם שהרהרו תשובה בעולם הזה ולא הספיקו לעשות מפני כי בא עליהם המות כדאיתא בזוהר פרשת פנחס ולכן גם ברכות נוסף הצדיק כד"א ברוך אתה בבואך לעולם וברוך אתה בצאתך מן העולם לפי כי יעט' מורה כאשר יעטה הרועה בגדו יעטה הצדיק לאותו שהוא דוגמא לבן סורר ומורה ומוציא אותו משם ולכן גיהנם אומרת אין לי עסק בצדיקים תנו לי רשעים ולכן יאמר ולמוצאי שבת לוקח כיסו מנכרי היצר הרע אף על פי כי לא נתן שכר על זה הוא משל הזונה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה כי גם שנאמר כי היצר אין לו תועלת כלל כאשר מחטיא את האדם מכל מקום הוא שליח ההשגחה והוא עשה שליחותו ואף על פי שנתנו לו משחשיכה מותר היינו כאשר החשיך שמשו ונפל למשכב אז חזר בו אדם זה כאמור מותר שהרי נאמר תשב אנוש עד דכה עד דכדוכה של נפש ותאמר שובו בני אדם אבל אם מציאה אינו יכול ליתנה לנכרי היינו מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף ר"ג. וז"ל אמר ר"ש האי מאן דנטל גלגולא דנשמתא ולא זכי דיתתקן בה כאלו מפקר בקופטא דמלכא ואנא קרינא עליה האי קרא או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר וכחש בה טב ליה דלא אברי האי בר נש עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר ממש"ה או מצא אבידה ידבק על המגולגל כי אותו הגוף מצא אותה נשמה שהיתה אבודה ולכן יאמר כי אם מצות אלו וכיס זה היה משלו ופעם זה אבד נכשל בעבירה כך יעשה נותן כיסו לנכרי והיינו תקנה לו לפי שעה אבל למוצאי שבת חוזר ולוקח אותה ממנו כדי לתקן מעשיו כאמור אבל אם הוא בדרך מציאה דהיינו שהיא נשמה מגולגלת אינו יכול ליתנה לנכרי אותו עון שבא לידו עם אותו הגוף אלא אם כן בא אליו מבעוד יום מזמן מה והיינו בסוד עיבור ולא בסוד גלגול כי עתה הויא ליה כיסו מפני כי לולי שזכה לא באה לו נשמה זו ולא דאמי לגלגול כי בלתי זכות מתגלגל בו : [ב] אם אין עמו נכרי מניחו על החמור אבל לפעמים היצר הוא עכו"ם האמור מתקשה כנגדו כי כך אחז"ל יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום שנאמר צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ומדקאמר קרא צופה משמע בכל יום כדרך הצופה כי לא יתכן להניח מלהביט על העיר אפילו רגע אחד כדי שלא יבא עליה חרב פתאום כך רשע זה צופה לצדיק ומבקש להמיתו על ידי שמחטיא אותו ולולי שהקב"ה עוזר אותו לא היה יכול לו שנא' ה' לא יעזבנו בידו ולכן עכו"ם זה אינו עמו בהסכמה שלו אין נמשך ברצונו לכן מניחו על חמורו החומר שלו לפי כי לא יתכן לעשות תשובה בשבת לפי כי

מפני החרטה והוידוי נעתק אל הדאגה והעצבות ונמנע מעונג שבת יותר טוב להניחו העון כמו שהוא מורכב על החומר שלו וכדי שלא יהיה חייב משום מחמר שהנה אנו מצווים על שביתת בהמה הוא החומר כאמור ואם יש עקירה והנחה מן העון חייב ולכן מניחו היה זה העון האמור לאחר שנעקרה יד ורגל של החומר הם שני איברים שהאדם רגיל לחטא בהם היד נאמר יד ליד לא ינקה הרגל שנאמר עון עקבי יסבני ולאחר שנעקר העון משני איברים אלו שהם קלים ותמורים מניח העון במקומו לאחר שעקר יד ורגל הללו ללכת כי התעורר לבבו כי הולך האדם לבית עולמו וכדרך זה לאו עקיר' הוא רק כענין סור מרע שפירש מן האיסור בכל לבו וכשהיא עומדת בהמה זו הוא החומר שעשה מעשה בהמה היינו ע"ד כי עמדו לא ענו עוד טרם יבא לענין חרטה ודאגה ועצבות נוטלו הימנה ולאחר שתחזור לעקור יד ורגל הנז' יניחנו ויש אומר שצריך להזהר מלהנהיגה בקול דהיינו קול אנחה ובכיה מכל שכן כל זמן שהכים של העון נתון עליה עד שיתקנו ויתחרט וישוב אל ה' : [ג] היה עמו חמורו וחרש שוטה וקטן יניחנו על החמור לפי כי חרש שוטה וקטן יהיה הדוגמא שלהם בצדדים רבים כדלקמן ולכן טוב לו כי יניחנו כמו שהוא מורכב על החומר שלו ובסוף יפרוק ממנו על ידי כח התשובה כאמור ולא יתננו לאחד מהם : [ד] היה עמו חרש ושוטה והנה כינויים אלו הם דוגמא לאדם עצמו אשר מצד העון שנטמע בו הגיע למדרגות הללו כי הנה החרש הוא דוגמא למי שאוטם אזנו משמוע תורה ולכן סוף כי נכשל בעבירה כך אחז"ל אותי עזבו ואת תורתי לא שמרו כי אמר ה' הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו מפני כי המאור שבה מחזירה אותם למוטב ולכן אחז"ל בפ' שמעו והאזינו אל תגבהו שמעו לדברי תורה והאזינו לדברי תורה ואל תגביהו כעובה מלבא בעולם ומאחר כי הוא אוטם אזנו משמוע תורה נעשה חרש לגמרי שדברו בו חכמים בכל מקום שאינו שומע ואינו מדבר לפי כי נעתק מזה גם כן שאינו מדבר דברי תורה לכן הוא שונא את התוכחות היינו שאינו שומע ועוד בא הדוגמא אל מי שהוא שוטה שהנה נכשל בעבירה ע"ד מאחז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות ועוד ימצא למי שהוא דוגמא לקטן כי אין בו יצר הטוב זולת יצר הרע בלבד כך אדם זה נעתק מלימוד התורה ומעט' המצוה רק הוא מסור ביד יצרו אשר לא יוכל להמלט ממנו ולכן בא הדין זה בהדרגה זו אם עמו חמור כי אין יצרו מתנהג עמו ברצונו אפילו מעט מזער אז מניח העון על הצד שנמצא בו של שוטה לפי שאין בו דעת כלל שעשה העון מפני רוח של שטות שנכנס בקרבו בפרט אם חטא פעמים רבו'

לכן

[ה] שוטה וקטן יתננו לשוטה שהקטן יבא לכלל דעת. חרש וקטן יתננו למי שירצה: [ו] יש אומרים שכשנותנו לאחד מאלו מניחו עליו כשהוא מהלך ונוטלו ממנו כשהוא עומד: [ז] אם אין עמו שום אחד מכל אלו יטלטלנו פחות פחות מד' אמות ודוקא כיסו או מציאה שבאה לידו אבל אם לא בא לידו לא

בכן ילדק כי אין בו דעת כלל אין עמו אלא שוטה וקטן כאמור יתננו לשוטה כי אין בו דעת לא כך הוא מי שהוא בערך קטן כי הקטן יבא לכלל דעת פעמים מתגבר יצר הטוב ועושה מצוה ובכן יהיה לו תקנה כי כמו שענינו עבירה מכבה מצוה כך יהיה בספק כי מצוה מכבה עבירה אין עמו אלא חרש וקטן יתננו למי שירצה לפי כי שניהם שוים לרעה וכן לענין הטובה פעמים יעשה מצוה כאמור והחרש פעמים יקבל תוכחת וחיה ויהיה לו נפשו לשלל:

[ו] יש אומרים כשנותנו לאחד מאלו מניחו עליו כשהוא מהלך בשגגון הכהנ' כי יחשוב בלבו כי הולך האדם אל בית עולמו ונוטלו ממנו כשהוא עומד ואין לו עוד טעם מן עונג השבת ואז מתחרט ועושה תשובה גמורה וחי בהם:

[ז] אם אין עמו אחד מכל אלו ואין זה בערך אחד מהם מטלטלו פחו' פחו' מארבע אמות דהיינו הדוגמא לפי שהאדם הוא כלול מארבע יסודות כנודע וכן ברוח שנאמר מארבע רוחות באי הרוח ולכן מטלטלו טלטלה גבר כי יחשוב כי נשמה קנה יפרד הגוף מן החומר וישוב העפר אל הארץ כשהיה והרוח תשוב אל ה' אשר נתנה ולא יועיל לו מענה מכל אלו דהיינו מ"ע לרבי יכולני לפטור את העולם מן הדין לפי כי החומר יטעון הרי אני כאבן מוטל משעה שילאה הנשמה וכן הנשמה תאמר הרי אני כצפור טהורה משעה שילאתי מן הגוף ולכן מה יעשה הקב"ה משל החיגר והסומא יקרא אל השמים מעל ומביא הנשמה ואל הארץ ומביא את הגוף ומרכיב זה ע"ז ומענים שניהם כאחד ולכן מטלטלו בפחו' מארבע אמות על עיקר זה ודוקא כיסו היינו נשמתו או מציאה שבאה לידו כמש"ה או מצא אבידה בסוד הגלגול כאמור דהיינו שבאה לידו אבל אם לא באה לידו בענין גלגול לא כאמור: יש אומרים דוקא מי שהחשיך לו בדרך שהיה סבור כי עדיין יש שהות ביום והדוגמא לזה האדם שנתעורר לענין התשובה כאשר באו ימי הרעה עליו באו ימי הפקודה כאשר נפל למשכב והעריב שמשו זו הנשמה והיינו שהחשיך לו בדרך והוא הולך כדרך כל הארץ בלא דעת ולא חשובה לחשוב בלבו ענין התשובה ופי שהיה סבור שעדין יש שהות ביום טוב והוא מאריך ימים בעונה כזה אבל מי שילא מביתו סמוך לחשיכה וכבר הגיע לדכדוכה של נפש כי אין עוד תקוה ושכח והוליא נרשו' הרבים היינו הנשמה שנו שהיתה ברשות היחיד היא יחידו של עולם כי כל הנשמו' הם חלק אל' ה ממעל וברלון עלמו ובחירתו הרעה הוליא אותה לרשות הרבים היינו מקום הרשעים כי הם הרבים ונמשכים אחר יצרם הרע ועודינו לא ישוב עד אותה שעה לא הגירו לו שום אחד מהדרכים האלו כי זה הוא מוהרה ועומד כמ"ש וזכור את בוראך בימי בחרותיך וגו' ומה גם עד הדכדוכה של נפש ולכן אין לו תקנה כאמור: עוד זה מדבר בדימים שלנו נגד עיניהם ימלל וכך היה אומר

מי שהיה בא בדרך וכו' כי ימלא באחד משני פנים כאחד טובים לדקו יחדו לאשונה ירמוז לאותה מדה אשר נגזר עליה לכי ומעטי את עלמך ולכן היא נעה גם נדה מקינה היונה כמש"ה כלפור נודד' מקינה ואיתא בהקדמ' התיקונים כלפור דא שכינתא ולכן יאמר מי שבא בדרך כי כן השחוזרת לעלות מן העולמות התחתוני' בערב שבת מתקיים עליה כל הדינים אלו והיינו מ"ש מי שהי' בא בדרך היא רחל כד"א מתה עלי רחל בדרך והוזרת לעלו' למעלה וקדש עליה היום של קדושת שבת והיו עמה מעות ודאי לפי כי כן נאמר באשת חיל היתה כאניות סוחר ויש לו חמורו הוא בסוד מה שאמר הכתוב עני ורוכב על חמור דהיינו הקליפה שהוא חמור נוער כי עדיין לא פירשה ממנו וגם יש עמו עכו"ם בסוד סמאל סטרא אחרא הוא עמלק שנאמר בו אשר קרך בדרך כי תמיד הוא רודף אחרי הקדושה כדאיתא בזוהר לא יניח כיסו על חמורו והנה כיס זה אשר יהיה בתוכו המעות יהיה דוגמא למדה האחרונה שנה אשר בתוכה הם המעות שהרויחה ממלכין קדמאין דמיתו כד"א כיס אחד יהיה לכלנו לא יניח כיס זה על החמור לפי שהוא מלווה על שביתת בהמתו אף על גב כי היא מסטרא אחרא לא תשפה מלאכה בשבת דהיינו כד"א ויבא הביתה לעשות מלאכתו ממש שהנה בשבת נאמר יתפרדו כל פועלי און אלא נותן כיסו זה לנכרי להוליכו לו לפי כי באותה שעה לא יוכל לנגוע בו מפני קדושת היום שהרי אל אחר אסתרס ולא עביד פירין כדאיתא בזוהר פרשת משפטים ולמולאי שבת כי הוזר להתגבר סטרא אחרא לוקחו ממנו ואפילו לא נתן לו שכר על זה ואף על פי שנתנו לו משחשיכה מותר שהרי נאמר כי משחשיכה תשש כחה של סטרא אחרא כדאיתא בזוהר פרשת בראשית דף י"ד וז"ל כיון דאתקדש יומא אשתאר בריאהם דרוחין דלא אתברי לון גופא וכי לא הוה ידע קב"ה לאתעכבא יומא עד דיתברון גופין להני רוחין אלא אילנא דדעת טוב ורע אתער הוות סטרא אחרא דרע ובעא לאתתקפא בעלמא בגופין וכו' כיון דחמא קב"ה כך אתער מגו אילנא דחיי נשיבו דרוחא ובטש באילנא אחרא ואתער סטרא אחרא ואתקדש יומא וכו' ומה דחשיב סטרא אחרא לאתבני בעלמא ולאתתקנא אתבני בהאי ליליא סטרא דטוב ואתתקף ואתברין גופין ורוחין קדישין בהאי ליליא בסטרא דטוב וכו' והנה נתבאר מדברי המאמר כי סטרא אחרא הורע כחה ואתחלש בערב שבת ונתגבר סטרא דטוב ולכן יאמר אעפ"י שנתנו לו משחשיכה מותר לפי שכבר הורע כחו אבל אם מלא מליאה כי הדוגמא לזה הוא האורות הנמשכים לכלה מלמעלה שנאמר כי מולאי מלא חיים ולפי כי אין לה חיים נמשכים לה מלמעלה ולכן אינו יכול ליתנה לנכרי הקליפה כי אלו הם בסוד חיי המלך ואין לנכרי מהם כלום אפי'

מן השמלית אלא אם כן באה לידו מבעוד יום לפי כי אותם הנשבכים בזמן החול נשבכים ויורדים למטה דהשתא הויא כביכול של הכלה ואפשר לעכו"ם ליהנות מהם : אם אין עמו נכרי מניחו על החמור וכבר נתבאר כי החמור אף על גב שהוא קליפה כותי קודם לפי שהוא סוד אדם בליעל ואל אחר אסתרס כאמור אמנם אם הכלה נתפשטה מזה העכו"ם ועלתה יותר למעלה מניחו על החמור וכדי שלא יהיה חייב משום מחמר אי איכא עקירה והנחה כי סטרא אחרא אין ראוי לתת להם מקום שיהיה הנחה ולכן מניחו לאחר שעקרה יד ורגל כי איברים אלו מועדים לקלקל כמו שהיינו רגל מועד לשבר בדרך הילוכה ומאחר שעקרה יד ורגל ללכת ממקומה לאו עקירה היא לכיס וכשהיא עומדת נוטלו הימנה ולאחר שתחזור רגל יניחנו דלא הוי הנחה ויש אומרים שצריך ליזהר מלהנהיגה בקול רם כל זמן שהכיס עליה לפי שהקול של רחל נאמר בו כי קולך ערב וכבר אחז"ל יעל בקולה : היה עמו חמורו וחרש שוטה וקטן כי הנה הללו הדוגמא שלהם בסטרא אחרא ולכן יניחנו על החמור שאינו מסוג אדם דהיינו הדוגמא לאדם בליעל איש און ולכך לא יתננו לאחד מאלו : היה עמו חרש ושוטה יתננו לשוטה הוא דוגמא לסמאל שנקרא זקן וכסיל לפי שאין לו דעת כלל ולכן אין בו ענין והאדם ידע ושארי בחיבורא וסיים בפירודא כדאיתא בזוהר פרשת בלק אשר הלך חשכים : שוטה וקטן יתננו לשוטה כאמור לפי שאין בו דעת והקטן יבא לכלל דעת חרש וקטן שניהם שוים לרעה ויתננו למי שירצה יש אומרים שבשבותנו לא' מאלו מניחו עליו והוא מהלך ואין לו קבע במקום א' ונוטלו ממנו כשהוא עומד וסימן הדבר הנה אנכי הולך למות כי אז אין לסטרא אחרא קיום כלל ולכן מותר לתת בו הכיס של הקדושה כאמור :

ובאשר נחזור לומר שמדבר במעשה הצדיק הכי קאמר מי שהיה בא בדרך דהיינו כי הצדיק סליק לעילא ונחית לתתא שהוא סוד הסולם שנאמר עולים ויורדים בו כדאיתא בזוהר פרשת ויצא דף קמ"ט . וז"ל חמא מטטרון סבא דביתא דשליט בכל דיליה דאיהו קאי' בשלטנו על האי עלמא בשלטנו בשם שד"י וסליק לעילא בסליקו דשמא דמאריה הויה אתר דיעקב אשתלים ביה לבתר וראשו דשם שד"י איהו יוד ודא מגיע השמימה וכיון דמטי וסליק את דא לאתם לההוא אתר אשתלים ואתקרי בההוא שמא דמאריה הויה וכו' ושם נאמר נמי ז"ל מהו סולם דרגא דשאר דרגין ביה תליין והוא יסוד דעלמא וכו' וראשו מגיע השמימה מאן ראשו דההוא סלם ומאן איהו דא דכתיב ביה ראש המטה בגין דאיהו ראש לההוא מטה ומניה נהיר מגיע השמימה בגין דאיהו סיומא דגופא וקאים בין עילאה ותתאה כמה דברית איהו סיומא דגופא וקאי בין ירכין וגופא וכו' והנה נתבאר מדברי השני מאמרים היות כלם זה דוגמא למטטרון ולצדיק חי עלמין והם עולים ויורדים וכן יתבאר בדין זה מי שבא בדרך על שניהם ויבא הכתוב השלישי ח"ת ישראל להשלים עמהם

וכך הוא אומר מי שבא בדרך זה מע"ט שהרי נתבאר כי הוא עולה ויורד ואמנם נאמר כי מה שעולה הוא לינק מלמעלה לפי שהוא סוד תינוק יונק משדי אמו כדאיתא בזוהר פרשת אחרי מות וכדין סליק ויניק משדי אמיה בגין לדהאם להו והיה בא בדרך וקדש עליו היום היינו מ"ש פ' קרח דף קע"ו : וז"ל קריאי מועד קראי כתיב חסר יו"ד אמאי אלא הכי הוא מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע ורזא דא כל אינון כתרין עילאין דשמא קדישא אתאחיד בהו כלהו זמינין מאתר דאקרי קדש וכו' הכי נמי קדש תתאה זמין לחילוי לאתעטרא להו קדש עילאה ידיעה קדש תתאה חכמת שלמה איהי זמינת לכל חילהא ואינון חיילין כלהו זמינין להתעטרא בהאי קדש בזמנא דמועד שריא בעלמא וכו' והנה נתבאר מדברי המאמר כי מדה האחרונה מזומנת לכל חיילות שלה בזמן של מועד ומכל שכן בשבת ולכן כל העולמות עולים למעלה כנ"ל ושם נאמר כגוונא דחילהא קיימין לעילא הכי נמי קיימי ממנן דשמא דילהון לתתא וכו' ולכן יאמר מי שהיה בא בדרך הוא מטטרון לעלות למעלה וקדש עליו היום של שבת ובתיקונים דף פ"ב . וז"ל ועוף יעופף וכו' איהו עמודא דאמצעיתא לקבליה מטטרון שמיה כשם רביה יו"ד רישא דעופא וי"ו גופא דיליה ה"א ה"א תרין גדפוי דיליה דבהון פרח לעילא ונחית לתתא וכו' ועוד אמר והיו בידו מעות כי כן נאמר ולא יראו פני ריקם ומוכרח הוא להוליך עמו מעות ממה שהוא מרויח מסטרא אחרא לפי שנאמר ושלל לא יחסר כי אמיה מטרוניתא אתקינת ליה מיני קרבא להלחם עם סטרא אחרא כדאיתא פרשת בשלח במלחמת עמלק ע"ש ולכן כאשר יש לו חמורו בסטרא אחרא ומצרי היינו סמאל לא יניח כיסו על חמורו מפני שהוא מצווה על שביתתו כדלעיל אבל נותן כיסו זה לסמאל להוליכו לו ולמוצאי שבת שמתגבר סטרא אחרא נוטלן ממנו ואפילו לא נתן לו שכר על זה כי אין לקליפה שכר מן השבת כלל ואף על פי שנתנו לו משחשיכה מותר לפי כי אין חשיכה של ערב שבת כמו בחול כי אז הוא שולט שלכן נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה אבל אם מצא מציאה מטטרון בסוד מצא אשה מצא טוב כי כבר נתלבש בו רוח עליון כדאיתא בזוהר פרשת פנחס כי רוח עברה בו ואיננו דא רוח עילאה ואיננו כדאמר ואיננו כי לקח אותו אלהים אינו יכול ליתנה לו שנאמר ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם ולא לכותי אלא אם כן באה לידו מבעוד יום לפי כי עדיין הוא דרך חול דלא ראי זה כראי זה דהשתא הויא כביכול שלו ומותר : אם אין עמו נכרי מניחו על חמורו שהוא הקליפה הנקרא חמור כדאיתא בזוהר בפ' עני ורוכב על חמור דאיהו מכסרין תתאין של עכו"ם וכו' :

ולענין הנוגע אל הצדיק הכי קאמר מי שהיה בא בדרך דהכי סליק ונחית כמ"ש במאמר סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ולכן יצדק מ"ש שהיה בא בדרך ואמנם אגיד לך ענין עמוק סלה זה דברי בענין תפלת המנחה כי הצדיק עליו נאמר אמרו צדיק כי טוב וכו' רוצה לומר הצדיק זה נמצא בו שני בחינות של

שלימות

שלימות אחת הוא בסוד כי בזמן שהוא בגימטריא כי שנאמר ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה היינו כמ"ש בזוהר אתר דאתגליין כל נהירין כי הדרשנו ימצא לך פ' ויגש דף ר"י וז"ל וקול נשמע בית פרעה דא הוא סימניך לעילא ביתא דאתפרעו מניה ואתגליין כל נהורין וכל בוצינין בגין לאהדרא לההוא קול וכו' והכי יוסף הצדיק הוא בסוד שלשים בעמדו שם היינו מ"ש בזוהר פרשת בראשי' מן השלשים היה נכבד ועד השלשה לא בא ואז בעמדו יוסף לפני פרעה הוא קרוב לשלש מדות עליונות ובזה תבין מאמר חז"ל עמוק מאד מאמז"ל והשב לשכיננו שבעתים אל חיקם מן המילה שנתון בחיק כנ"ל היינו שורש יוסף הנתון בחיק לשם עולה ויש נמי בסוד טוב שנאמר יוסף בן שבע עשרה שנה הרי אמרו צדיק והאמירו אותו למעלה לפי כי נמצא בו כח לעלות בסוד כי טוב ולכן נקט כינוי כי בראשונה ולכן כאשר צדיק זה היה בא בדרך זה אצל הכלה לפי כי המקום שעולה לשם הוא סוד פרש' דרכים ולפי שחוזר למקומו ימצא שהיה בדרך וממשיך עמו שיד הדרך שנאמר דרכיה דרכי נועם כדי לבא אצל הכלה כדרך כל הארץ שנאמר בה ותקבר בדרך אפרת וקדם עליו היום כמ"ש הנה יום בא לה' היא הכלה שבאה אצלו כדאיתא פרשת בראשית הובא למעלה והיו עמו מעות והיה עמו חמורו של אברהם אבינו ע"ה שנברא ערב שבת בין השמשות כדלקמן וגם יש עמו עכו"ם בסוד קליפת נוגה לא יניח כיסו על חמורו מפני שהוא מצווה על שביתתו כדי שלא יעלה ויקטרג למעלה כדאיתא בזוהר יששכר חמור גרם כי יששכר על ידי עסק התורה הוא סיבה דאף על גב שעולה בגרם המעלות כופה אותו ורובץ בין המשפתים וכן בשבת האדם מצווה להשבית אותו ממלאכתו והיינו שביתת בהמה שהוא מועד לקלקל אלא נותן כיסו למצרי היינו קליפת נוגה כנזכר להוליכו לו ולמוצאי שבת כי סטרא אחרא חוזר לאיתנו לוקחו ממנו ואפילו אינו נותן לו שכר שהרי אף על גב שמתגבר והוא מפתה את השבה ונאמר וחלק משמן חכה אחר כך נעשה בסוד סמאל כדאיתא פרשת ויקהל כנ"ל אש ואחר כך מל מהו מל כד"א מל יהושע ואתגלייא מל לא כך הוא בזמן החול ולכן למוצאי שבת לוקח הכיס ממנו ואף על פי שאין נותן לו שכר ואין לו הנאה מנתינה זו כלל ואף על פי שנתנו לו משחשיכה מותר לפי כי כך היא המדה בכל ערב שבת עם חשיכה כנזכר שם כמאמר אבל אם מצא מציאה בסוד מצא אשה מצא טוב אינו יכול ליתנה למצרי סטרא אחרא שאדם זכול עליה אלא אם כן בא לידו מבעוד יום כי זה יהיה דרך חול דהשתא הויא ככיסו של חול שהוא דוגמא כאשר יורד בעולם היצירה לעשות הייחוד שם כנ"ל דאתלבש במטטרון אם אין עמו מצרי כי הערלה נתעבר ממנו והרי נעשה ענין השמאל כאמ"ר מניחו על החמור כנזכר וכדי שלא יהיה מתחייב משום מחמר אי איכא עקירה והנחה שהרי בחול הוא עני ורוכב על חמור מה שאין כן בשבת ולכן מניחו לאחר שעקר יד ורגל והנה שיש

לכך לעיקר זה כי הוא צריך להלכות שבת והוא כי הנה בבהמה נקרא עקירה והנחה ולענין הכלים נקרא הוצאה והכנסה וסוד הענין כי הנה הילוך הבהמה נקרא עקירה והנחה לפי כי האדם דקדושה עוקר מסטרא דקדושה שנקרא אדם שנאמר אדם אתם ומניח על הבהמה והיינו דוגמא למ"ש ארזי לבנון אשר נטע ואחז"ל כקרני חגבי' הוו ועקרן הקב"ה ושתלן בג"ע היינו מאמר חז"ל למלך שהיה לו פרדס והיה לו בן כשהוא עושה רצונו רואה נטיעה יפה עוקרה ומניח אותה בפרדס וכאשר אין עושה רצונו רואה נטיעה יפה עוקרה וכו' וסוד הענין כי הפשט לא יופשט כאשר ישראל עושים רצונו של מקום אז גם כן בן העליון שנאמר בו מה שם בנו כי תדע כדאי' בזוהר פרשת יתרו דף ע"ע . וז"ל והכי הוא דכתיב מה שמו ומה שם בנו מה שמו חכמה מה שם בנו ת"ת ישראל הוא עושה רצונו כי אז גם כן מתגלה עת רצון ורואה איזו נטיעה יפה מניחה בגן עדן שנא' ארזי לבנון אשר נטע כדאי' בזוהר פרשת תרומה וההפך מובן והיינו עקירה מג"ע ומניחה בבהמה ואמנם לענין הכלים אינו שייך רק הוצאה מרשות זה ומניחה ברשות אחר כי הכלי לא יצדק בו עקירה והנחה כדלקמן ולכן מניחו לאחר שעקרה יד ורגל כי זה דוגמא לקדושה בסוד שמאלו תחת לראשי וגו' ואחר כך שהכלה לאו עקירה היא וכשהוא עומדת נוטלו הימנה וכו' : וכאשר נא' כי ידבר בסוד ת"ת ישראל הכי קאמר מי שהיה בא בדרך והענין מ"ש בזוהר פ' ותצא לאה לקראתו וז"ל ותצא לאה דא אימא עילאה לקראתו של ת"ת ישראל ותאמר אלי תבא לאעלא לך תחות גדפאי לרוואה לך מתפנוקין עילאין וכו' והנה מזה נלמוד כי ת"ת ישראל הוא עולה למעלה לפעמים ולכן בא הדין מי שהיה בא בדרך מלמעלה אי נמי בא בדרך ללכת אצל הכלה להתייחד עמה וקדם עליו היום מקדש עליון הנמשך עליו והיו עמו מעות מאותו כסף הנמשך לו לקדש הכלה כמו ששנינו האשה מתקדשת בכסף ויש לו חמורו שהוא רוכב עליו כדאיתא בתיקונים באלין כתרין תתאין מתלבש קב"ה ושכינתיה לקיימא ומלכותו בכל משלה וגם יש עמו מצרי הוא סמאל אל זר לא יניח כיסו סוד הכלי אשר שם נותן הכסף זה של הקידושין על חמורו אף על גב כי שם מתלבשת ביומין דחול בשבת אסור מפני שהוא מצווה על שביתתו כאמור לפרוש מדעתו אלא נותן כיסו זה למצרי זה סמאל כי זה הוא לרעתו כדאיתא בזוהר בפ' ואל זועם בכל יום כי המדה שנקרא אל מתעורר בבקר והוא זועם למאריהון דדינין ולכן על ידי כך מצרי זה נכנס כאמור ולמוצאי שבת כי אז מתעורר גיהנם סטרא דיליה חוזר ונוטלו ממנו והיינו סוד ההוא שלהובא ומדורא דאשא הנז' בזוהר פרשת ויקהל כי בערב שבת מתגבר ההוא מדורא דאשא סטרא דשמאלא הוא השורש של סמאל ולכן בא ההוא שלהובא דאשא מסטרא דימינא ומכניע אותה מדורא דאשא ואעיל לה לנוקבא דתהומא רבא עד מוצאי שבת ולכן יאמר ובמוצאי שבת אז חוזר ונוטלו ממנו אפילו לא נתן לו שכר עליה כי כן הוא למעלה

לא: [ח] יש אומרים דדוקא מי שהחשיך לו בדרך שהיה סבור שעדיין יש שהות ביום אבל מי שיצא מביתו סמוך לחשיכה ושכח והוציא לר"ה לא התירו לו

למעלה אין לאותה מדורה דאשא תועלת בכך ואפילו שנתנו לו מש"זשיכה מותר כי כן הוא בכל ערב שבת אבל אם מלא מליאה מלא אשה מלא טוב ר"ל בעבור שמלא אשה לדקת לכן מלא טוב הוא מליאה כילר כי ויפק רלון מה' לפי כי בחינת הרלון נקרא מליאה לפי כי אין זה מתגלה תמיד בכל שעה אלא כפי רלון עליון ולכן אינו יכול ליתנה לנלרי כי לא לרלון יהיה להם אמנם אם באה לידו מבעוד יום כי הנה נמלא כי אותה הארה מתלבשת ביום השפי ואז הוא ליה כהיכו ומותר לפי שמכניע אותו אם אינו עמו נכרי היינו הקליפה אדם בליעל מניחו על החמור וכדי שלא יהיה חייב משום נוחמר אי הוא עקירה והנחה מניחו לאחר שעקר יד ורגל ללכת כי אז לאו עקירה היא ואמנם הלא תדע ותשכיל ממולא דבר זה כי הנה נתבאר בזוהר פרשת פנחס בפ' שמן כתית כי הלדיק הוא דכתים כתישין ואפיק משח רבות מאינון זתין עילאין שם האברים קדישין ואי לאו לא אתהניית מניה נוקבא אם אינו כתית והדוגמא הוא ענין עקירה והנחה בסוד אותה בהמה כי הנה בענין של הבהמה עלמה איכא עקירה והנחה בסגנון אחד כי היא נעקרת מלמעלה מעולם האלילות ויורדת למטה ומתלבשת בסוד מטטרון הנ"ל ונאמר היא מתהלכת בין החיות כתרגומו שכינת יקרא וכו' והנה אמרו חז"ל היה בכלל בהמה הרי זה עקירה והנחה שהיא אסורה בשבת כי זה דרך חול אמנם בסוד הלדיק איכא עקירה והנחה בסגנון שמן כתית ולכן אין להאריך בזה ולכן מניחו לאחר שעקרה הבהמה יד ורגל ללכת דלאו עקירה הוא אחר כך והשפיא עומדת נוטלו הימנה ולאחר שתחזור ותעקור יד ורגל שהם המסייעים שלה יניחנו ויש אומרים שלריך ליזהר מלהנהיגה בקול רם כל זמן שהכים עליה כי הקול חשוב הוא לכך שנאמר קול דודי דופק ואומר פתחי לי אחותי רעיתי ובכן לריך ליזהר:

חית עמו חמורו וחרש שוטה וקטן וכו' הנה כל לדדין אלו נתבארו למעלה ואין להאריך עוד בהם בסגנון הנ"ל אמנם כאשר נאמר כי גם זה לעומת זה עשה האלהים וענין שוטה וחרש וקטן ימלא בסטרא דקדושה יהיה דוגמא לענין הכל בסוד מטטרון בסטרא דיליה כי בערך שנמלא בקליפה פתן חרש אשר לא ישמע לקול מלחשים כך ימלא בסטרא דקדושה כמש"ה מי חרש כי אם עבדי וכן לענין השוטה כמו שהוא בסטרא אחרא זקן וכסיל כך יהיה נמי במטטרון הלא הם דברי חז"ל בפ' ושם אתנו נער עברי עבד כך לחז"ל נער שוטה וכמו שנמלא קטן בקליפה היינו מקטני אמנה כך ימלא בקדושה שנאמר ונער קטון נוהג בם ולכן יאמר היה עמו חמורו שהוא בסוד הקליפה ודאי כי הוא דבר שמא וחרש שוטה וקטן יניחנו על החמור ולא יתננו לאחד מאלו והנה ענין הים זה ים' לקמן בענין המוקלה בפ"ה: היה עמו חרש ושוטה דהיינו מסטרא דקדושה יתננו לשוטה מפני שאין בו דעת כלל בהווה שוטה וקטן יתננו לשוטה לפי שהקטן יבא לכלל דעת חרש וקטן יתננו למי שירלה כי שניהם שוים: יש אומרים שכשנותנו לאחד מאלו מניחו עליו כשהוא מהלך ונוטלו ממנו כשהוא עומד כדין הבהמה הנ"ל אם אין עמו א' מכל אלו דהיינו כי אף על גב כי בשבת עולים כל העולמות למעלה כאשר יתבאר לקמן ובכן ימלא דאפשר להיות למעלה הבחינות הללו כי לכן הם עולים כלה כדי להיות נשלם ההעדר של כל עולם ועולם ביום השבת אמנם אם אין עמו בנשמי אחד מכל אלו מטלטלו פחות פחות מארבע אמות ויהיה ענין הטלטול למעלה בסגנון משחז"ל מיום שנחרב ב"ה אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה שהם סוד ארבע מדות של הזכר הנכללים בהלכה היינו עולמו וכן נמי בזה מטלטלו פחות מארבע אמות דבהכי מותר כי זה יהיה סוד הזכר בארבע אותיות שלו כאשר מתבאר כנזכר:

[ח] **הנה** הובא למעלה כי ענין השבת הוא תיקון לכולל וליחיד ולכן בא דין כיס זה בענין החוטא והוא דוגמא לענין הגוף שהוא דוגמא לכיס אשר בתוכו המעות היינו הנשמה המתקיימת בקרבו בעבור התורה והמלוה כד"א כי ה' יהיה בכסלך אמרו חז"ל בכים לך ושמור רגלך מלכד מן ההוראה מן ההפסד ולכן הוא אמר כי שהיה בא בדרך לעולם הזה וקדש עליו היום ונטה למות והיו בידו מעות לא עשה מהם לדקה ולא החזיק ביד עמלי תורה נותן נותן כיסו לנכרי כהיא דריב"ז והרשב"י שראו קרוביהם מתחסרים שית מאה דינרי זהב וכו' אף על גב שהיה עמו חמור דהיינו יששכר חמור גרם איכו דאפסיד אגפיה ומאחר כי אין בו תורה ומלוה אפשר להתגלגל בעכו"ם מאחר שהחשיך לו מן הרעות שעשה ואשר לא טוב עשה ולכן לא יניח כיסו הוא הגוף על חמורו הוא החומר שלו כאשר מתגלגל אז המלאך שואל טיפה זו מה תהא עליה לא יהיה מכלל חכם או טיפש כמשחז"ל טיפש שבבהמה זו חמור אלא נותנו לנלרי כי לולי היה בו תורה או מלוה הרי נאמר לעם נכרי לא ימשול למכרה כדאיתא בפרשת משפטים ולכן יאמר כא יש אומרים דדוקא מי שהחשיך לו בדרך בעודו בעולם הזה ממעשים הרעים בחשך הלך כמש"ה במחשכים הושיבני כמתי עולם הרשעים שבחייהם קרויים מתים היינו שהיה סבור שעדיין יש שהות ביום ועדיין לא בא יומו ולכן לא עשה תשובה יש לו להתקיים עליו כל הגלגולים אלו כפי הראוי לו לפי גודל רשעו כפי מה שמתחייב בדין עליון אבל מי שילא מביתו סמוך לחשיכה והגיע עד הכדוכה של נפש ושכח להוליא לרשות הרבים שהדוגמא כי ילאה נפשו אחרי הרבים הם הרשעים כך אמרו חז"ל לפה הקב"ה שהלדיקים מועטים עמד ושתלן בכל דור ודור שנאמר כי לה' מלוקי ארץ וישת עליהם תבל אמנם סביב רשעים יתהלכון לפי כי רבים הם ולכן לזה לא התירו לו באחד מהדרכים האלו אמנם

אמנם מתקיים בו מש"ה בנבל שהיה קמצן בממונו ולא רצה שיתהנה ת"ח מנכסיו דהע"ה לכן וימת לבו בקרבו והוא היה לאבן ונאמר כי תהיו כאלה נובלת עליה והדברים עתיקים : [ט] הגיע לחצר החיצונה המשתמרת היינו בסוד חצר מות כי שם משתמרים המתים ביד המלאך ההוא דשמואל דאזל לחצר מות ושאל לממונה. שם אבא בר אבא היכא נוטל מעל החמור היינו דוגמא לחומר שלו נוטל הכלים אם עשה מצוה באבר שלו ניצול ושאינן ניטלים האברים שלא נמצא בהם מצוה להציל אותם מתיר החבלים הם הגידים שקושרים האברים ומחזיקים אותם אחד באחד יגשו מתיר אותם כדין חבוט הקבר והשקים נופלים הם העורות כי כדרך שהאדם על ידי מעשה המצות עושה לעצמו בגדים נאים חלוקא דרבנן כך על ידי מעשה הרע יעשה לעצמו בגדי שק הלא הם דברי חז"ל בפתיחת איכה ישבה בדד משל למלך שהיה לו בן כשעושה רצונו מלביש אותו בגדי מלתין כך בישראל נאמר ואלבישך רקמה וכשאין עושה רצונו מלבישו בגדי בדדין כך זה שהחשיך עליו מן המעשה הרע ישת חשך סתרו בבגדים של שק הנעשים מספרא אחרא סוד עשו וארבע מאות איש עמו כמנין שק ולכן על ידי חיבוט הקבר אז השקים נופלים ודאי ואם היתה בהמה זו בגוף שלו שעשה מעשה בהמה ולכן נעשה בהמה באמת וטעונה כלי זכוכית כי אסור לטלטלם והדוגמא כי אדם זה הלך אחר מראית העין כי יתן בכוס עינו לשון נקי ולכן השטן עומד על האדם בשעת מיתה ומשבר את עיניו כדאי' בזוהר פרשת פקודי דף רס"ג . וז"ל והאי ממנא שחות ידיה אלף ורבבן תחותיה והאי ממנא אקרי פחו"ת דא הוא דאיהו קיימא לפתאה בני נשא והאי איהו דשרי לגבי' ואסטי ליה לאסתכלא ולעיינא במה דלא אצטריך ליה בכמה זונין ובכמה ניאופין וכל אינון דעמיה אזלי נמי קמיה ואכריזן ליה לאסטאה עינוי ולאסתכלא במה דלא אצטריך ודא איהו סרסרים דאיהו סרסורא בישא לכל אינון דיהבין האי קאים על קברא בזמנא דאסדן גופא ותבר עינוי בגין דאיהו רווח לון כד איהו בהאי עלמא ודיליה אינון וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי מטעין זה משבר עיני האדם המתבונן בעניינים של איסור והנה ממראית העין ולכן זה יהיה מכונה לכלי זכוכית שהאדם יתן בכוס עינו ומשם יפרד ויתן בכוס עינו לשון נקי כמשחז"ל ואלו אסור לטלטלם בשבת כי הנה הם כגון כוסות של מקיזי דם כמשחז"ל יתהלך למשרים שאומרת השושנה אדומה של דם ראיתי ואינו פורש ואין ראוי לטלטלם כי הנה הרשעים כשקדש היום יוצאים מגיהנם כדאיתא בזוהר פרשת תרומה בכל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכל רקיעין ומכריזין אתריסון דדינא סליקו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתא והוא אגין

לו שום אחד מחדרכים האלו : [ט] הגיע לחצר החיצונה המשתמרת נוטל מעל החמור כלים הנטלים ושאינם נטלים מתיר את החבלים והשקים נופלים ואם היתה טעונה כלי זכוכית שאסור לטלטלם כגון שהם כוסות של מקיזי דם שאין ראויים בשבת לכוס לפי שהם מאוסים ואם יפלו לארץ ישברו מניח תחתיהם כרים וכסתות ודוקא במשאות קטנות שיכול לשמטן מתחתיהן אבל אם הם גדולות שאינו יכול לשמוט הכרים מתחתיהן אסור להניחם תחתיהן מפני שמבטל כלי מהיכנו אלא פורקן בנחת שלא ישברו

על כלא ואז יש רשעים שיוצאים משם ונכנסים בגן עדן שנאמר והיה מדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני ובמוצאי שבת הם חוזרים לגיהנם אבל הללו הם מוקצים מחמת מיאוס ולכן אסור לטלטל' ממקומם מגיהנם היינו מ"ש שאין ראויים בשבת לכוס לפי שהם מאוסים ואיתא בזוהר פ' בראשית דף י"ג . על הכוס דאוקיד נורא אמרין הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר ולכן הללו אסור לטלטלן כאמור לפי שהם מאוסים ואם יפלו לארץ ישברו כלומר הנה לענין עונש גיהנם אינם שוים בערך הרשעים הנידונים שם לפי שהם מאוסים כאמור ואם נאמר שיבואו בגלגול כד"א ויפליהם אל ארץ אחרת אין להם תקנה ישברו ואל תתמה על זה לפי כי כך אמרו חז"ל טוב מראית עינים מהלך נפש יותר הנאה נמצא לחוטא באשה במראית העין יותר מן העבירה עצמה ולכן נאמר ועין נואף ר"ל העין הוא נואף ולכן קשה הדין שלו ואם נאמר כי מ"ש ואם יפלו לארץ ישברו היינו כאמור במאמר כי אותו המשחית עומד על הקבר ומשבר את עיניו בגין דאיהו רווח לון בהאי עלמא ולכן מה לעשות תקנה לחוטא זה מפני כי הקב"ה מלא רחמים וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח ולכן מניח תחתיהן כרים וכסתות והוא דוגמא לסוד הגלגול שחוזר לבא בגופים אחרים שהם דוגמא לכרים וכסתות ר"ל שלא יהיה קשה עורף אלא רך לבב כך אמרו חז"ל אותם אבנים שהשכב עליהם יעקב אבינו ע"ה נעשו תחתיו כפלומה ר"ל כרים וכסתות רכים ומה הרטב' הרטיב מזה קורות בתינו ארזים צדיקים וצדיקות כי מאמר זה קשה ההבנה והוא מפורש אצלי בשיר השירים והצודק לענין זה הוא כי הנה על אודות הרעה הגדולה הנמצאת באיש הישראלי הלא היא קשיות עורף שנאמר ראיתי את העם הזה והנה עם קשה עורף הוא ולא נתרצה הקב"ה כי עשו להם עגל מסכה כי לזה יש תקנה אבל לענין קשה עורף שהוא שונא את התוכחות יוסר קשה בענין המפורש פ' בחקותי ולכן יעקב אבינו ע"ה בדק בי"ב אבנים למספר שבטי ישראל כדאיתא במדרש ולכן נעשו תחתיו רכים כפלומה בשרו הקב"ה כי כלם הם לבם רך כמש"ה הילדים רכים ולכן שאל בע"ה מה הרטבה הרטיב מפני כי כל מעשה האבות הוא סימן לבנים ולכן הרטיב קורות בתינו ארזים צדיקים וצדיקות דמשמע כי אין נאות להקראו צדיק למי שנמצא בו קשיו' עורף לפי כי זה דרכו של עשו ועברתו שמרה נצח אבל ישראל אני כפרתן לבם רך כשושנים מוחלים זה לזה וסימן לדבר קורות בתינו הלא הם הבריחים והבריח התיכון בתוכם ומבריח מן הקצה אל הקצה לפי שנעשה רך הרי אותם קורות בתינו שהיו ארזים כמשחז"ל לא היה העולם

ראוי

ראוי להשתמש בארזים אלא שלפה הקב"ה מעשה המשכן ולכן התקינה להוציאם הללו למראית העין ויאפו נשי רעיהם מניח תחתיהם כרים וכסתות כאשר יהיו מתגלגלי' אז יהיה להם רך לקבל תוכחה ולא יוסיפו לעשות כדבר הרע הזה ודוקא בשואות קטנות שדוגמא לזה יהיה כאשר האדם עונותיו אינם מרובים ולכן יכול לשומטן מתחתיהם אותם כרים וכסתות הם הגופות ויעלה תקנה להם אשר יהיה על ידי הקבורה היינו כאשר נוגעים לארץ הנה הם דברי חז"ל בפ' וינחם ה' קבל תנחומין כי עשה את האדם בארץ אמר יפה עשיתי שהתקנתי להם קבורה ולכן במשואות קטנות שישמוט הכרים מתחתיהן הם הגופים כאמור ואז הם על הקרקע מגולפים לארץ בקבורה כאמור אבל אם הם גדולות שאינו יכול לשמוט הכרים מתחתיהן אסור להניחם תחתיהן ה"א הם דברי חז"ל בפ' כי עונותי עברו ראשי משל לאחד שהיה עליו משאוי גדול והיה עובר בנהר והמים עוברים על ראשו לטבוע אותו אמרו לו העבר המשא הכבד מעל ראשך ועבור לכך נאמר כי עונותי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו ממני ולכן אם הם משואות גדולות שאינו יכול לשמוט הכרים מתחתיהן ולא יועיל הגלגול באותו גוף בהם אסור להניחם תחתיהן לפי שמבטל כלי זה הגוף מהיכנו מאחר כי אינו מועיל בו להקב"ה ולכן פורקן בנחת אגו הכברים שלא ישברו ויאבדו ולא יניחם על הבהמה זה הגוף שעשה מעשה בהמה משום צער בעלי חיים אבל התקנה לזה הוא דין גיהנם: [י] חשכה לו בדרך ותפילין על ראשו דהיינו כי אף על גב שהיה רשע ולכן חשך השמש שלו היא הנשמה כמאחז"ל בפסוק וזרח השמש ובא השמש עד שלא שקעה שמשו של צדיק זה הזריח הקב"ה שמשו של זה אמנם יש תפילין בראשו כמשמעו שהיה זהיר במצות תפילין או שיושב בבית המדרש בשדה נשמע מן הילך שעשה אותו הפקר כשדה מה שאמ"ש מאחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש וחשכה לו עדיין מן העונות לא יוכל להנקם מניח ידו עליהם היינו מעשה הצדקה כמש"ה יד ליד ואמרו חז"ל הרי שנתן מעות לעבירה בידו אחת ונתן לצדקה בידו אחרת לא ינקה אבל אמרו חז"ל מחצה עונות ומחצה זכיות ואיכא פושעי ישראל בגופן רשע הוא כגון קרקפתא דלא מנח תפילין והספק מובן דמאחר כי יש לו מצות תפילין אף על גב שחשכה עליו מפני העונות יתן ידו עליהם מעשה הצדקה שהיא שקולה ככל המצות כמאחז"ל שנא' ונתנו עלינו מצות מחצית השקל בכל שנה כך יעשה עד שמגיע לביתו האמיתי קרבם בתימו לעולם ויועיל לו להציל אותו מרשעו כי נמצא בידו חיים שיש הלא

ישברו ולא יניחם על הבהמה משום צער בעלי חיים: [י] חשכה לו בדרך ותפילין בראשו או שיושב בבית המדרש בשדה וחשכה לו מניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו ואם יש בית סמוך לחומה שנשמרים בתוכו מניחן שם: [יא] היתה חבילתו מונחת על כתיפו וקדש עליו היום רץ תחתיה עד ביתו ודוקא רץ אבל לילך לאט לא דכיון דלית היכירא אתי למעבד עקירה והנחה דזמנין קאי ולא אדעתיה אבל רץ אית ליה היכירא וכי מטי לביתיה כי היכי דלא קאי פורתא ואשתכח דקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד זריק לה כלאחר יד דהיינו שלא כדרך זריקה כגון

הם התפילין כמאחז"ל הלובש תפילין עליו נאמר ה' עליהם יחיו והצדקה הוא חיים ובזה לא יקרא מת אלא חי בערך הצדיקים ואם יש בית סמוך לחומה שנשמרים בתוכו מניחן שם היינו מ"ש בזוהר פרשת בלק דף קצ"ו וז"ל תנינן תלת שורין אית לגן עדן ובין כל חד וחד כמה רוחין ונשמתין מטיילין תמן ואתהנן מריחא דענוגין דצדיקייא דלגו אף על גב דלא זכו למיעל אבל עיטורא דצדיקייא לגו עין לא ראתה אלהים זולתך ולכן יאמר אם באולי אדם זה זכה למלאת בית סמוך לחומה זו שהם חומות שיש לגן עדן שנשמרים בתוכו ודאי כי כן כל מעשה הטוב נשמר שם מניחן שם ודאי וזוכה להתענג עם אותם רוחות ונשמות הנהנים מריח גן עדן הפנימי: [יא] היתה חבילתו מונחת על כתפו הוא העון על דרך הנזכר כמ"ש כי עונותי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו ממני וקדש עליו היום בא יום פקודתו כמ"ש עד שלא יבאו ימי הרעה דאלו זכה בהם בזמן הזקנה קודם יאמר לו כמ"ש מפני שיבה תקום כדאיתא בזוהר עד שלא תגיע לימי השיבה תקום לשוב אל ה' ובכן והדרת פני זקן שיאמר אשרי זקנותינו שכפרה על ילדותינו והוא לא כך עשה רק היתה חבילתו על כתפו עדיין כדאמר חבול חבלנו לך לשון תרגום כד"א חבולה לא עבדת ולכן רץ תחתיה כמ"ש ויומי קלו מני רץ מפני כי ברחו לא ראו טובה תורה ומצות כי הימים שאדם זוכה בהם אינם בורחים אלא עומדים לפני הקב"ה כדאיתא בזוהר בפסוק ויקרבו ימי ישראל למות ויקרבו ימי דוד דהיינו כי הם קרבים לפני הקב"ה אבל ימי הרשעים אין בהם קריבה לפי שנמלא בהם עון ואין נכנסים לפניו ית' ולכן אמר ברחו מלפני הקב"ה לפי כי לא ראו טובה ולכן אין לו כח לעמוד אלא רץ תחתיה עד ביתו לקבר קרבם בתימו לעולם ולכן אמר ודוקא רץ אבל לילך לאט לא כיון דלית היכירא אתי למעבד עקירה והנחה והוא עוקר לגמרי הקדושה ממנו ועוקר נפשו למי כי כן זה בזה תלוי ומניחה למטה מרגליו כדאיתא בזוהר ובתיקו' בענין ותגל מרגלותיו ותשכב הנפש התתאה ותגע לרגליו לפי כי ישפילנה התחתה עד עפר לפי כי בזמנין קאי ולאו אדעתיה בהנהגה הזאת ולכן צריך להיות רץ ולכן אמר אבל רץ אית ליה היכירא דכי מטי לביתיה הגשמי כי היכי דלא קאי פורתא ואשתכח וקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד לכן זריק לה כלאחר יד דהיינו שלא כדרך זריקה כגון מכתפיו ולאחריו כך יהיה כדוגמא לענין העון צריך לעשות היכר ושינוי כי לכן זכור יזכור העון ויבא להשליך אותה חבילה מן העון כלאחר יד מעל כתפו ולאחריו ולא יהיה הולך לביתו לבית עולמו

ואהב

כגון מכתפיו ולאחריו: [יב] יש אומרים דדוקא בחבילה התירו לעשות כן אבל לא בכיסו ויש אומרים דה"ה לכיסו: [יג] מצא ארנקי בשבת אסור ליטלו אף על פי שירא פן יקדמנו אחר:

בתפלת

ואותה חבילה של עוגות על כתפו: [יב] יש אומרי' דדוקא בחבילה התירו לפי כי כך אמרו חז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות ולכן אמרו אם יש תפילין בראשו יניח ידו עליהם וכיוצא והחבילה רק תחתיה דוקא בסגנון זה מותר אבל לא בכיסו כנ"ל שהם עבירות חמורות ויש אומרים דהוא הדין לכיסו דין שנכנס שוה להועיל לו כמ"ש חז"ל עינים רמות והיו לטוטפות בין עיניך לכל העונות יש להם תקנה על מעשה המצות כאמור: [יג] מצא ארנקי בשבת אסור ליטלו והדוגמא לזה יהיה מב"ה בלדקה תכונני כי הנראה אצלי בפ' זה להעיד דאף ע"ג כי יחטא אדם ומוכרח להשתנות צלם דמות תבניתו כמש"ה נמשל כבהמות נדמו בצדקה תכונני לא ולמד מנבוכדנצר הרשע אף על גב שנגזר עליו להיות בצורת חיה ועם חיות ברא מדוריה וכו' על ידי הצדקה שעשה שנה תמימה לא נשתנה דמות תבניתו אמנם רחקי מעושק כי לא תראי מן האיסורין על ידי הצדקה וממחיתה נמי הפסד ממון אף על גב כי כן נגזר מלמעלה לא תקרב אליך כהכיא דריב"ז והשב"י שראו קרוביהון מתחסרין ת"ר דינרין למלכא אנסיגון והוציאו אותם לצדקה וכו' והועיל להם ולכן יאמר אם מצא ארנקי בשבת כי הוא הדוגמא ארנקי של צדקה ממש כפשוטו בשבת נודע לו על הגזרה בעלי' ועם כל זה לא יטלנו אף על פי שירא שמא יקדמנו אחר כי מתחסר מפני הגזרה ואחר לוקח אותה היינו כותי עם כל זה אסור ליקח אותה לצדקה לפי שהם מוקצה כדבר האמור: הנה נתבאר למעלה בדין מי שהיה בא בדרך וקדש עליו היום כי מדבר בבלם מדות עליונות כאמור ולכן גם דינים אלו מתבארים בסגנון האמור על שלשה דרכים הניכרים ולכן זה יצא להשוגה ואמר יש אומרים דדוקא מי שהחשיך לו בדרך שהיה סבור שעדיין יש שהות ביום והענין מדבר במטטרון ופנה למעלה כי עליו נאמר דוקא מי שהחשיך עליו בדרך דהיינו כי שם נמצאו הקליפות כטרא דחשך בדרך כי הנה מדי עלותו בבריאה תמן אינון אחריהון דדינין אחריהון דיבבא ויללא שהיה סבור שעדיין יש שהות ביום אבל מי שיצא מביתו סמוך לחשיכה ושכח מפני כי השכחה שם מצויה והוציאה לרשות הרבים מקום הקליפות אותם המעות לא התירו לו שום אחד מהדרכים האלו: הגיע לחצר החיצונה כי שני חצרות הם שנאמר נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות בית ה' והם בעולמות כדאיתא בזוהר ולכן כאשר הגיע לחצר החיצונה המשתמרת כי שם המשמרות כדאי' בזוהר פרשת אחרי מות דף ס"ד: וז"ל תמניא אלף ות"ק ותמשין רבוא מארי שירתא מזמרין לקב"ה כד נהיר יממא ואלף ות"ק ות"ח בטיהרא ואלף ות"ק ותשעין אלף רבוא בהכיא בעתא דאקרי בין הערבים וכו' והנה מבואר כי שם הם המשמרות וכדאי' לקמן וז"ל ועילא מנהון הרכין תלתא הימן וידותון ואסף ולכן אמר כשמגיע לחצר המשתמרת

על ידי המשמרות הללו נוטל מעל החמור הקליפה אשר שם הכלים הנוטלים שמותר להעלות אותם עמו למעלה וענין זה שייך בכלים ממש של העולמות שהם עולים למעלה בכל שבת ושבת ויש שאינם עולים ולכן אותם הנשארים מחוץ לעולם האצילות הם הכלים שאינם ניטלים שהם מוקצים מחמת עצמן ולכן מתיר את החבלים היינו הכחות הנקראים חבלים כי לכן אנו אומרים המפיל חבלי שנה על עיני והם מסטרא דקדושה ולכן נאמר חבלים נפלו לי בנעימים והשקים נופלים היינו הכלים שאינם ניטלים ואינם יכולין להכנס למעלה מפני כי יש בהם תערובת סטרא אחרא מסטרא דעשו וארבע מאות איש עמו כמנין שק ולכן הם נקרא שקים ולכן הם נופלים ולא יעלו למעלה ואם היתה בהמה זו טעונה כלי זכוכית שאסור לטלטלם דהיינו מוקצה מחמת מיאוס לפי שהם כגון כוסות של מקיזי דם היינו כיתות המעניש לבני האדם על ענין אשר שפך דם האדם ולכן דמו ישפך או שנתחייב בכריתות ומיתות בית דין שאינם ראוים בשבת לכנוס לפי כי אין מעניש בשבת אין דנין דיני נפשות והרי גיהנם בטל ואינם מועילים לכנוס להכנס למעלה לפי שהם מאוסים כדאיתא בזוהר סטרא מסאבא טפי ואיתא בזוהר פרשת תצא לילית אשפה מטונפת דזרקין בה כלבים ותמורים וכו' ואם יפלו לארץ מאחר שהם על הבהמה שהם מסטרא דבכור בהמה הנזכר בזוהר פ' בא ולכן אם יפלו ישברו יתבטלו לגמרי ולכן מניח תחתיהם כרים וכסתות קצת מבעלי הדין שהם בד' רפה ודוקא במשואות קטנות כד"א הנה קטון נתתיך בגוים שיכול לשומטן הכרים מתחתיהם לפי כי הכרים אלו שנתנו תחתיהם הם הוראת שעה לתיקון המשואות כנראה בגשמי אמנם הם צריכים לחזור למקומן ולכן אם אינו יכול לשמוט הכרים מתחתיהן אסור להניחם תחתיהם מפני שמבטל כלי מהיכנו מקדושתו העליונה אלא פורקן בנחת שלא ישברו כי מערב עמהם קצת הנחה עליונה מסטרא דקדושה כדאיתא בזוהר פרשת פקודי כל רוגזא מסטרא אחרא וכל הנחה מסטרא דקדושה ובזה לא ישברו ויתבטלו שנאמר ואתה מחיה את כולם ולא יניחם על הבהמה הידועה משום צער בעלי חיים שנמצא פוגם החיות שבהם על ידי אלו: השכה לו למטטרון בדרך דעלותו בית ה' וכן בגשמי הוא מהטרא דמטטרון אשר שם שולט החשך דסטרא אחרא כמדובר ותפילין בראשו ואף על גב שהם מ"ע שהזמן גרמא עבדים פטורים מכל מקום יכול להניח תפילין אף על גב שאינו מצווה ובפרט בזמן שהוא זקן ביתו המושל בכל אשר לו ואמרו חז"ל בתורת רבו ולכן היו תפילין בראשו לפי כי בו הוא סוד שם שדי והם בתפילין או שהיה יושב בבית המדרש שלו כי שם שבעים סנהדרין והוא אב בית דין שלהם כנלמד מן הזוהר והתיקונים והשכה לו מסטרא אחרא מניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו בסוד המשכן שהוא שלו כמשחז"ל פקודי המשכן משכן שני פעמים

מלמד

מלמד שהראה הקב"ה משכן למעלה ומזבח בנוי ומטטרון מקריב עליו נשמות הצדיקים וכן איתא בזוהר פרשת תרומה או יהיה ביתו זה למעלה כי שם ביתו נמי לפעמים ואם יש בית סמוך לחומה שהיא חומה של עולם האצילות שנאמר על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים ושם נמצא בית שנשמרים בתוכו מניחן שם לפי כי אסור להניח תפילין : היתה חבילתו מונחת על כתפו מסלק הקדושה כד"א חבלים נפלו לי בנעימים וקדש עליו היום כי כן שורה עליו קדושה של שבת רץ התחיה עד ביתו ועולה עד עולם האצילות ודוקא רץ לפי כי עליו נאמר כעבד ישאף צל עליון והיינו מש"ה אדם להבל דמה הוא הבל עליון המתלבש בו כדאיתא בתיקונים וגם ימיו כצל עובר לפי שנאמר כי רוח עברה בו ואיננו כדאיתא בזוהר פ' פנחס דא רוח שילהה עברה בו ולכן ואיננו כדאתמר ואיננו כי לקח אותו אלהים ולכן דוקא רץ אבל לילך ולצלות למעלה לאט לאט לא כיון דלית היכירא שהוא עושה כך לכבוד שבת ולכן אתו למעבד עקירה והנחה לפי כי נעקר ממנו הקדושה עד שיעלה למעלה עושה הנחה כך אמרו חז"ל כי שמי בקרבו לא תהיו גורמים שישמע שמי מקרבו ואחר כך יעשה הנחה כמש"ה ותנח התבה דזמנין קאי ולאו אדעתיה הוא מתעכב מסיבת התחתונים אבל רץ אית ליה היכירא וכי מטי לביתיה לעלו' למעלה כי היכי דלא קאי פורתא כי אינו מתעכב כלל ואשתכח דקא מעייל מרשות הרבים של הקליפו' לרשו' היחיד הוא הקדושה יחידו של עולם וכדי שלא יבא לידי כך צריך נזה לאותה חביל' כלאחר יד דהיינו שלא כדרך זריקה כגון מכתפו לאחריו ומותר כנזכר : יש אומרים דדוקא בחבילה התירו לעשות כן שהדוגמא להארה מועטת הבאה לו מלמעלה אבל בכיס לא שהוא ענין הכנסת כלה אצלו ויש אומרים דהוא הדין לכיסו ומותר : מלא ארנקי היינו משחז"ל לא יתן אדם לצדקה אלא אם כן ממונה עליה כבנימין הצדיק וכאשר מלא ארנקי של צדקה בשבת אסור ליטלו להוליכו עמו ואח"כ אעפ"י שמתיירא פן יקדמנו אחר מסטרא אחרא והבן :

עוד ירצה במאמרו על הצדיק על דרך הנ"ל וכן הוא אומר יש אומרים דדוקא מי שהחשיך לו בדרך רוצה לומר הא דאמרן לעיל מי שבא בדרך אצל הכלה וקדש עליו היום דדוקא מי שהחשיך לו בדרך מצד הדין של יצחק כדאיתא בזוהר לכן נאמר ותכהינה עיניו מראות שהיה הבור שעדין יש שהות ביום מסטרא דחסד שנאמר חסד אל כל היום והיה מגיע אצל הכלה שבת מלכתא אבל מי שיצא מביתו סמוך לחשכה ושכח והוציא כי שלט עליו החשך ולכן שכח כי השכחה נאחזת מן החשך והוצי' לרשו' הרבים ואז לא התירו לו שום אחד מהדרכים האלו : הגיע לחצר החיצונה המשתמרת והם שני שומרי הבית שעליהם נאמר ביום שיזעו שומרי הבית והם מבחוץ שלכן היו יכין ובועז שני עמודים בחצר בית המקדש ולא היו בהיכל נוטל מעל החמור הכלים הניטלים ואמנם הלא לך לדעת סוד גדול בענין הכלים כי הוא צורך גדול לענין שבת בכל מקו' ולכן דע כי הם שלשים כלים היורדים בעולמות ולכן ימצא כלים שהם ניטלים בשבת ואין בהם משום מוקצה והם עולים לעולם האצילות והכלים שאין ניטלים מתיר את החבלים שהם מחזיקים אותם דוגמ' הגידי' שבאדם והם כיתות מ"ה מסטרא דקדושה והשקים נופלים מאליהם דוגמא למה שעתיד להיות שנאמר יפקוד ה' על צבא המרום במרום ואם היתה עשויה הנבמה כלי זכוכית שאסור לטלטלם כגון שהם כוסות של מקיזי דם שאין ראויים בשבת לכלום והענין מ"ש בזוהר פרשת בלק דף קנ"ז . וז"ל רבי אבא פתח אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו' ואוליפנא מגו בוצינא קדישא דבשעתא דאיהי סלקא למלקט עינוגין וכיסופין ומומא אשתכח בהו בישראל אתא כדין מטי לגבה טפה כחרדל ומיד אתעדיאת ויתיבת עלה יומין במנין וכו' כדין אתערו דשמאל בקל תקיף לאתערא על עלמא והנה נתבאר כי שמאל הוא מוכן לפורענות כאשר נמצא טפת דם למעלה כביכול וכן איתא פרשת בחקותי ויספתי לייסרה אתכם ולכן כפי פעולותם הם נקראים כלים של מקיזי דם והנה אלו הם דוגמא לכלי זכוכית שאסור לטלטלם ולהעלם למעלה אל הקדושה שאין ראויים בשבת לכלום לפי שהם מאוסים לכן ימאסם אלהי והיינו דין מוקצה מחמת מיאוס ואם יפלו לארץ שהוא דוגמא לארץ החיים ישברו ומתבטלים לכן מניח תחתיהם כרים וכסתות דבר רך ודוקא במשואות קטנות אבל במשואות גדולות שאינו יכול לשמוט הכרים מתחתיהן אסור להניחם הכרים תחתיהם לפי כי אלו הכרים הם מחלק הכלים הניטלים בשבת ונמצא שמבטל כלי מהיכנו ולכן פורקן בנחת כדי שירדו למטה ולא ישברו כי העולם צריך להם שהם קיטעא לאלקא להייביא ולא יניחם על הבהמה שהיא עליונה משום צער בעלי חיים : חשכה לו בדרך ותפילין בראשו מן המדות עליונות או שיושב בבית המדרש בשדה שהיא שדה חקל תפוחין קדישין וחשכ' לו כי אותה אשה רעה מתעורר' כנגדו שנאמר והנה אשה לקראתו שית זונה והיא סוסיתא דחשך מניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו אין בית אלא אשה ואם יש בית שנשמרים התפילין סמוך לחומה נקב' תסובב גבר כמשחז"ל שנשמרים שם ודאי מניחם שם : היתה חבילתו מונחת על כתפו היא הכלה חבילה של מצות שעלתה במעלה על כתפו בסוד אשת חיל עטרת בעלה וקדש עליו היום ממקום קדש עליון רץ מתחיה עד ביתו היינו סוד מש"ה דומה דודי לצבי שהוא רץ ממקום למקום ודוקא רץ בסוד משחז"ל מצוה לרוץ לבה"כ ואפילו בשבת שנאמר ונדעה נרדפה לדעת את ה' כמו ששנינו רץ כצבי לעשות רצון אביך שבשמים והרצון הוא סוד הצדיק כי חפץ בבת יעקב והיינו לדעת את ה' כד"א והאדם ידע אבל לילך לאט לאט לא כי הנה הצדיק הוא כהים כתישין אבל לאט לא מתהנייא מניה נוקבא דכיון דלית היכירא אתי למעבד עקירה לגמרי והנחה והכן דזמנין קאי ולאו אדעתיה מרוב האהבה והדבקות בה אבל רץ איכא היכירא וכי מטי לביתיה היינו סוד נקודת ציון כי היכי דלא קאי פורתא אינו

אינו עומד כלל אלא רץ ואשתכח דקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד כי אין נכנס שם שלא הצדיק לבד אז זריק לה לחבילה זו כלאחר יד דהיינו שלא כדרך זריקה כגון מכתפו ולאחריו כי משם נמשכת הטיפה מלמעלה והבן כל זה : יש אומרים דדוקא בחבילה בזמן שהכלה כגולה מכל המדות שלה ובגית התירו לעשות כן בענין רץ תחתיה אבל לא בכיסו בזמן שהיא בסוד כיס בנגד שהיא קטנה כנ"ל ויש אומרים דהוא הדין לכיסו : מנא ארנקי בשבת לפי שהכלה נקרא ארון שנאמר הנה ארון הברית ומאחר שהוא ריקן אסור ליטלו כי זה הוא מוקצה מחמת חסרון כיס לפי כי הארון צריך להיות מחובר עם הצדיק שנא' ארון הברית אע"פ שירא שמא יקדמנו אחר אינה להיות ריקן מכל מקום הוא מוקצה מצד עצמו : **האמנם** עודינו מדבר בסוד ת"ח ישראל מגורף עם הנשמות של התחתונים כי לכן נקרא שמו ישראל כד"א ישראל אשר בך אתפאר ולכן אומר יש אומרים דדוקא מי שהחשיך לו בדרך שהדוגמא לזה בזמן שנשא יעקב את רחל והכנסה לא במקומה אז לכן אטפת בוגינא שהוא סוד אימא עילאה כמשחז"ל בפ' כידעתם אם לכן הידעתם מי שהוא מגבין את עונותיהם של ישראל לכן נלמד מזה כי כל המעשים אשר נעשו נמשה בגשמי יש נסה שורש למעלה ולכן בא הדין כי תלמיד חכם מחפיל בטניתו כנזכר במקומו ולכן החשיך לת"ח ישראל בדרך והגורם אשר קרך בדרך כדי שלא יסתכל כי הרשעים התשכלה עיניהם מראות כי מביאים תקלה לעולם ולכן החשיך לו בדרך שהיה סבור שעדין יש שהות ביום ולפי כי נתכר התשמיש ביום כנודע לכן החשיך מסוד הטעית הנמצא בו תכנת והוא המועיל לבשות כדי שלא יסתכלו החיצונים שלכן נאמר באשת חיל בדין עשתה ותמכור כנ"ל אבל מי שלא מביתו הוא בית עליון בית נחכמה ונקרא ביתו כדנקמן ופעמים נטמן שם כי כן יעקב נטמן בבית שם כ"ב שנה היינו שמו הגדול שבו נברא העולם בראשית ברא אלהים ונברא על ידי כ"ב אותיות כמשחז"ל וכדאיתא בזוהר ות"ח יצא הח"כ מבית זה כדאיתא בזוהר בפסוק חכמות בחוץ תרנה כי כאשר יצא מתוך הבינה נקרא חוץ ויצא מתוך נחביבה שנאמר ויצא יעקב מן השדה בערב ושכא והגיע לרשות הרבים היינו אותם תרין עטרין דרוח מאבא ואימא כדאיתא בזוהר הוציא אותה עמו לרשות הרבים שהולכו י"ו אמות ורחבו ארבע לא התירו לו שום אחד מן הדרכים האלו הנ"ל לפי כי אשר בנאתו מראש אמו אין עמו חמור ולא בחינת אדם שוטה וקטן הנ"ל : הגיע לחצר החיצונה שנאמר נכספה וגם כלתה נפשי לחצרו' בית ה' וכנגדם הם בגשמי עזרת נשים ועזרת ישראל ק"ל אמה כי כן דעתן של נשים קל כדאי' פ' שלא לך בפ' הנה ה' רוכב על עב קל וחצר החיצונה היא המשמרת לפי כי אימא עילאה נותנת שם אותם שנה כי לכן בל ימשול זר במעין חתום והיינו מש"ה גל נעול מעין חתום כי שם גל הוא מנעול של החצר ולכן יעקב קרא לו גלעד עד הגל הזה כי לא יכנס שם חיצוני כלל ולכן כאשר ת"ח ישראל

יגיע לחצר זו המשמרת אז פורק מעל החמור בסוד ישכר חמור גרם והם העומדים בתורה מקל וחומר כדאי' בזוהר פ' פנחס דף רל"ח וז"ל ואית מאן דמתסדר ליה חמור דלאו איהו מלטער ואלין אינון דמשתדלין בקל וחומר ובגין דא אתמר באברהם ויחבוש את חמורו ובגין דא אתמר על משיח עני ורוכב על חמור וגו' ולכן אז כשמגיע לחצר החיצונה נוטל מעל החמור הידוע כלים הניטלים בשבת שנאמר בהם והכלה תעדה כליה ושאינם ניטלים מסיר החבלים והשקים נופלים היינו משחז"ל כשחרב בית המקדש אמר הקב"ה למלאכי השרת מב"ו שמת לו מת מה דרכו לעשות אמרו לו תולה שק על פתחו אמר כך אני עושה שנא' אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם וכבר נתבאר ענין זה ולכן אמר הכלים שאינם ניטלים מסיבה זו מסיר החבלים היינו הנדר שנשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה עד שיכנסו ישראל לירושלם של מטה מתיר ענין זה והשקים אלו נופלי' : עוד יובן בדרך הלצה עם מה שנתבאר אצלי בפסוק בקרבך קדוש ולא אבא בעיר ואחז"ל הקשו משום בקרבך קדוש לא אבא בעיר אלא נשבע הקב"ה וכו' ולפי הנראה לא הותרה הקושיא של הגמרא משום דבקרבך קדוש ומהו שאמר אלא מהו עוקר אמנם כך הוא הנראה אצלי בזה כי השיב על הקושיא כמ"ש אנא עקר הכנה לתשובה דמשמע משום דבקרבך איכא קדוש אדם גדול ולכן ולא אבא בעיר אלא אין הכונת הפ' כך וזה השכיל ממולא דבר זה כי נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם שלמעלה עד שיכנסו ישראל בירושלם של מטה ולכן אף על גב כי ימצא בקרבך אדם קדוש שראוי שתשרה עליו שכינה אין בזה התרה ולא אבא בעיר זו ירושלם אמנם בפשט הכתוב ירצה כי אמר הקב"ה אני אעשה באופן להתיר הנדר זה כיצד אשר אני אחזה לי בקרבך אדם קדוש מומחה שיכול להפר ביחיד ולא אבא בעיר הלא כי יקרה בדרך כהסיא דרבה בר בר חנה ששמע בת קול אומר אוי לי כי נשבעתי עכשיו שנשבעתי מי יפר לי ואילו אמר רבה בלותה שעה מופר לך הותר הנדר אלא דסבר שהיה הנדר של השבועה כי לכן קראו לו חז"ל שם דהינו היה של מבול לא היה אומר אוי לי ולכן הוא אומר מי שבא בדרך כי לא היה יכול להכנס בירושלם ויותר מדוייק יהיה כאשר ניתן לב כי הנשבע הוא חכמה עילאה שלא יכנס בירושלם של מעלה היא אימא עד שיכנס ת"ח ישראל בירושלם של מטה הכלה כמפורש בזוהר ובתיקונים והיינו מי שהיה בא בדרך היא אימא הנקרא מי נקיים ולא אבא בעיר וקדש עניו היום שנאמר ביום חרון אפו והיו עמו מצות ואין לו מקום ויש לו חמורו מזומן שנאמר בו הנה מלכך יבא לך עני ורוכב על חמור וגם יש עמו כותים המעכבים הגאולה כך אמרו חז"ל ביקש להשמיד את המצרים מי מעכב אלא חבקש בפנקס שלהם כשאין להם זכות וכו' לא יניח כיסו והוא כינוי כיס אחד על חמורו אינו יכול להיות רוכב על חמור הנזכר מפני שהוא מלווה על שביתתו שנאמר למען ינוח שורך וחמורך כי כן נשבע כאמור ולכן

יאמר

יאמר נא דרך הצרה יש אומרים דדוקא מי שמשפיך לפי רוב השנים תהיה גאולתו עד תום זמן קץ הימים והיינו שמשפיך לו בדלך היינו שהיה סבור שעדין יש שהות ביום ולא הגיע הקץ אבל מי שיצא מביתו משחשכה שהדוגמא שיצא מבית שלו בעבור הנדר וזה משחשכה קרוב לסוף אלף הששי כמו בזמנינו ושכח והוציא אותם המעות והנה הנזכר שלכן נאמר ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני שהרי הגיע ערב שבת עם חשכה והוציא לרשות הרבים אותם המעות שהם הנשמות הקדושות שהיו בידו יצאו בגלות לרשות הרבים של סטרא אחרא כי הם הרבים כדאיתא בהקדמת התיקונים כצפור דא שכינתא נודדת מקינה דא ירושלם כן איש ה' איש מלחמה דא' כן איש אלין נשמתין דאזלין ערטילאין בתר קב"ה ושכינתיה ואיתא בזוהר פרשת פקודי בהיכל חמישאי וז"ל ומיומא דאתחרב בי מקדשא לא עאלו תמן נשמתין ולכן לא התירו לו שום אחד מן הדרכים האלו ומוכרח הוא להביא הגאולה בלי שום תנאי צד מן הצדדין: הגיע לחצר החיצונה המשתמרת מן הקליפות נוטל מעל החמור כך אחז"ל כתיב וארו עם ענני שמיא כבר אינש וכתיב עני ורוכב על חמור ל"ק זכו עם ענני שמיא לא זכו עני ורוכב על חמור אבל מאחר שהוא הזמן משחשכה נוטל מעל החמור ומתקיים וארו עם ענני שמיא כבר אינש אתי הוה ונוטל הכלים הניטלים בשבת אמר חז"ל הנידו הצדיקים נקראים כלים שנאמר ונמית והלכת אל הכלים ואומר הברו נושאי כלי ה' והסיבה להיות נקראים כלי ה' לפי כי הם בצדקתם מבררי' ניצוצות מאותם כלים שנקראים מאנין תבירין בהם מתקנים הכלים דמטרוניתא שנאמר בהם וכלה תעדה כליה והיינו מ"ש בזוהר פרשת אמור דף צ"ח וז"ל הה"ד ה' מי יגור באהלך ומי ישכון בהר קדשך הולך תמים ופועל צדק מאן הוא הלא אלין אינון דמתקני למטרוניתא מנהא בתכשיטהא בלבושהא בעטרהא כל אחד פועל צדק אקרי והנה לא יתכן לצדיק להיות בסגנון זה אלא על ידי התורה והמצוה אשר יהיה סיבה לאפקא. אותם שיירי קדושה שנמצאים במאנין תבירין שהם מן המלכים אשר מלכו בארץ אדום דא שכינתא כדאיתא באדרא רבא ועל ידי כן נעשה פועל צדק ולכן נקרא כלי ה' כאמור וחז"ל אמרו המקבל פני זקן מקביל פני שכינה הרי שהם נקרא פני שכינה כדאיתא בזוהר לפי כי השכינה אסתתרת בגוייהו אמנה יש אתי טוב טעם עם מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף רי"ה וז"ל הא הכא רזא דרזין כד בעי קב"ה לאתתקנא בתיקוני ולאתקשטא בשבתי ובזמני ובחגי מסדר ארבע אנפין דנשר וקיימין על היכלא דאקרי דרור והיינו מר דרור וכו' ואינון ישבין קלא ולית מאן דישמע ליה אלא אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואינון מתכנשין תמן ונטלי לון אלין ארבע אנפין ועאלין לון לגו בההוא עמודא דקיימא דאמצעיתא וכו' ואלין תרין אקרון מכון הר ציון ומקראיה מכון הר ציון דא איהו תיקונא דלעילא כד נקודה תתאה מתקשטא ואינון מקראיה ציון דסלקין אינון נשמתין בההוא פתחא לגו עגולה דסתרא בההוא נקודה וכו' ואיהו אתיבה לגבייהו ומתקשטא בנהירו כדין אלבישת קלאה מנהורא חד צדיק עילאה ואסתכל בספירו דההוא נקודה ובתיקונהא ואחיד בה וסליק לה לגביה ונהיר נהורא בנהור' והוו חד בההוא שעתא כל חילא שמיא פתחי ואמרי זכאין אתון צדיקייא נטרי אורייתא וכו' הנה מבואר מדברי זה המאמר כי הצדיקים הם קישוטין דילה בפנים ממש אי בעית אימא כד"א הא שם טוחה פניה בקרקע ומברכ' ואי בעית אימא פנים ממש שמתקשטת פנים בהם ובאמת נקראים פני שכינה ולכן יאמר נוטל הכלים הניטלים הם הצדיקים כלי ה' הניטלים ועולים למעלה לקישוטין דילה ושאין ניטלין כי עדין לא הגיע זמנם לעלות כמשז"ל עד י"ב חדשים הנשמה עולה ויורדת מתיר החבלים הם המלאכים המעלים הנשמות למעלה כההוא צורבא מדרבנן שראה המלאכים נושאים הצדיקים בכסא שלהם למעלה ואפשר לומר כי אלו הם שאנו אומרים המפיל חבלי שינה על עיני כי הם המעלים הנשמות למעלה והשקים נופלים כך אמרו חז"ל מיום שנחרב ב"ה אין השמים טהורי' שנאמר אלביש שמים קדרו' ושק אשי' כסותם כאשר נעשה התיקון זה הוא דוגמא לגאולה והוא התיקון לגאול' ולכן השקים נושרים מעלמן הם השרים של כותים כדאיתא במדרש ובזוהר וכן הוא אומר ונגולו כספר השמים לפי שנאמר יפקוד ה' על צבא המרום במרום וכן הוא אומר ביום ההוא יפקוד ה' בחרבו הקשה והגדולה והחזקה על לויתן נחש בריח ועל לויתן נחש עקלתון וכדאיתא בזוהר שהם המזלייס הרי השקים נופלים ואם היתה מעונה כלי זכוכית שאסור לטלטלם כגון שהם כוסות של מקיזי דם והדוגמא לאותם כלים התחתונים שלמטה מהמנים תבירין הפסולת שהוא נמשך מן הדם העליון מן אותם חמש' דמים טמאים שבאשה העליונה שאין ראויים בשבת לכלים שלכן נאסר הברירה בשבת כאשר יבא לקמן בע"ה לפי שהם מאוסים והם מוקצים מחמת מיאום ואם יפלו לארץ ארצה שעיר ישברו ולא יועילו עוד ולפי כי הם צורך לעולם כמ"ש הרשב"י ע"ה פרשת פקודי דף רל"ז וז"ל תא חזי לההוא אתר דאיהו רוח מסאבא קב"ה יהב ליה שולטנו לשלטא בעלמא בכמה הפרין ויכיל לנזקא ולית לן רשו לאנהג' ביה קלנא דבעינא לאסתמרא מניה דלא יקטרג עלן ועל דא בעינן למיהב ליה דוכתא ועיר בגו קדושה דילן וכו' גו רזא דתפילין לאצנעא חד שערא דעגלא דיתחזי לבר וכו' ולכן הוא אומר שאם יפלו לארץ ישברו ולפי כי העולם צריך להם עדין נותן תחתיהם כרים וכסתות והם דוגמא לכלים הניטלים כאמור הם תחתיהם אפי' הצדיקים כמ"ש במאמר דיכיל לקטרגא עלן והא קמן כמה מן הצדיקים נפלו תחתיהם בפרט דורו של שמד ודוקא במשאות קטנות שיכול לשומטן מתחתיהם לכן יש לאדם להכנע ולירא מהם אבל גדולות לא ועוד ירצה מ"ש בזוהר פ' משפטים דף ק"ט: וז"ל בעמודא דקיימא לסלקין גו אוירא דשבתא אית טיקלא חדא בהאי סטרא ואית טקלא אחרא בהאי סיטרא בהאי סטרא מאזני צדק ובהאי סטרא מאזני מרמה והאי טיקלא לא שכיך לעלמין ונשמתין וכו' ואית נשמתין עשיקין כד שלטא האדם באדם

וכו'

וכו' לרע לו ודאי אבל האי נשמתא דהות לסטרא אחרא איש זר ואתעסקת מניה דא איכו לרע לו להאי איש זר וכו' דאינון נשמתין כפיין לכל מה דאשכחן מסטרא בישא ושלטן לון וסימנא לדא ארונא קדישא דאתעסק גו פלשתים ושליטו ביה לרע לון אוף הכי הני נשמתין מתעסקן מסטרא אחרא לרע לון הנ"ל הנה מבואר כי אלו הנשמות העשוקות מסטרא אחרא הם לרע לון לבסוף ולכן יאמר כי אלו הכלים שהם מוקצים מחמת מיאוס כי ימאסם אלא יען כי מאוס' הערלה כמשחז"ל ולכן כדי שלא ישברו ויאבדו לגמרי מניח תחתיהם כרים וכסתות הם הצדיקים שהם נכנעים תחתיה ע"י ההיא טיקלא דעשיקת נשמתין כאמור אמנם זה יהיה דוקא במשואו' קטנות מסטרא אחרא שיכול לשמוט מתחתיהם צדיקים הנז' היינו הטיקלא דעשיקת נשמתין כי לבסוף יוצאות הנשמות משם ויוצאים בארמא על רישייהו לפי כי הם מוציאים מן הטיקלא נשמות אחדות כנזכר במאמר היינו מ"ש הרשב"י ע"ה דלית לאנהגא ביה קלנא וכו' אבל במשואו' גדולו' שהם סטרא דמסאבא יתיר שאינו יכול לשמוט ההרים הם הצדיקים מתחתיהן אין להם יכולת לצאת מהם אחר כך אין אלו כמו הטיקלא שמניחים אותה מלמעלה לעשות הנשמות בעבור מעשה התחתונים כנזכר במאמר אלא אסור להניחם תחתיהן לנשמות קדושות מפני שמבטל כלי שהיכנו שהנה הם נקראים כלי ה' ויש בהם צורך עליון כנ"ל והם מבטלים אותה מפעולתם שהם נקרא פועל צדק ולכן אסור אלא פורקן בנחת בקלת קדושה כד"א בהשקט ובנחת תושעון שלא ישברו ויתבטלו ולא יתנם על הבהמה אותם שהם אדם ועושין עצמן כבהמה כמשחז"ל בפ' אדם ובהמה תושיע ה' משום צער בעלי חיים כי הצדיקים נקראים חיים כמ"ש בן איש חי ולכן אסור לצער אותם בקליפה.

השכ' לו בדרך ותפילין בראשו והיינו ע"ד הנ"ל וגם בענין ההווה כאשר ת"ח ישראל חשכה לו ותפילין שבאים לו מאימא עילאה בראשו או שחשכה לו מזמן הקץ ותפילין בראשו כמשחז"ל תפילין דקב"ה מאי כתיב בהו ומי כעמך כישראל ומי משתבח קב"ה בתושבחייהו דישראל אין דכתיב ישראל אשר בך אתפאר מניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו זה ב"ה ואם יש בית סמוך לחומה שנאמר כי ביתי בית תפלה יקרא והוא סמוך וקרוב למש"ה ואני אהיה לה חומת אש סביב אבל אז מתקיים מש"ה נקבה תסובב גבר והתפילין נשמרים שם בתוכו מניחן שם היינו מ"ש בזוהר היתה כאניות סוחר כנסת ישראל ממרחק תביא לחמה מרישא ומעילא דרישא והיינו סוד תפילין שבראש. היתה חבילתו מונחת על כתפו היינו סוד משחז"ל משל למלך שהיה לו בן בכה נתנו על ארכבותיו בכה נותנו על זרועותיו כך נאמר ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו בכה הרכיבו על כתפו שנאמר ארכיב אפרים והנה מאמר זה נתבאר בהיכל כי שם ביתו דקאמר פינק שהליכו לארץ הס"ד השליך משמים ארץ תפארת ישראל ושם נאמר כי המעשה הגשמי הוא גורם אל הרוחני לפי כי כך הגיע למטה לישראל הגשמי לכן הגיע למעלה כביכול לישראל העליון והענין כי ישראל עשה להם הר ה' חטיבה בעולם והיינו בענין התפילין כמשחז"ל והיינו המשל למלך זה הקב"ה שהיה לו בן בני בכורי ישראל בכה אשר לא כהוגן עשה ועם כל זה נתנו על זרועותיו והיינו בתפילין של יד בכה עוד אעפ"י כן נתנו על כתפו בסוד תפילין של ראש והיינו שנקראו טוטפות והיינו סוד משחז"ל טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים ואין להאריך דהיינו נתנו על כתפו וכן היה ברוחני כאשר הבן הקדוש בני בכורי ישראל מה שם בנו כי תדע מפני מעשה התחתונים בכה כי כך הקב"ה בוכה שנאמר במסתרים תבכה נפשי והתבונן מש"ה תבכה נפשי היינו מש"ה נשבע ה' בנפשו כדאיתא בזוהר אוי לנו מיום הדין כי עדיין נוהג בכיה זו והיינו בחצי הלילה וכבר נתבאר במקומו אז הקב"ה הרכיבו על ארכבותיו ואחר כך הרכיבו על זרועותיו וכו' אין להאריך אמנם יאמר היתה חבילתו על כתפיו היינו מ"ש חבילה ישיב גזלה ישלם רשע הוא אף על פי כן מפני כי חבול חבלנו לך בחרבן בית המקדש שני פעמים שנתמשכן על ידינו כמשחז"ל ועם כל זה כי ישראל הגשמי היתה חבילתו מונחת לו על כתפיו כמ"ש עונותינו רבו למעלה ראש וקדם עליו היום הגיע למ"ש לכן חכו לי ליום קומי לעד רץ תחתיה עד ביתו זה בית חיינו ב"ה ומפני כך ישראל עליון היתה חבילתו שחבל ונתמשכן מפני ישראל דאף על גב דכתיב בהם לאחד קראתי חובלים לפי שהם חובלים זה את זה ומחבלים למעלה עד מקום שנאמר שמה חבלתך אמך העליונה שמה חבלה ילדתך זו כנסת ישראל ולכן חבילתו של ישראל עליון חבל נחלתו דירית מאבא ואימא שנאמר חבלים נפלו לי בנעימים יאמר נא ישראל עליון אף נחלת שפרה עלי היינו נחלת אבות אחסנתא דירית הוא ברא קדישא כי הם מתפשטים עד מקום שנאמר חבל נביאים ואז מפני מעשה התחתונים אינה מתפשטת למטה רק היא מונחת על כתפו בסוד ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם הוא הכתף רצה תחתיה עד ביתו עד המדה האחרונה רץ כלפי דוקא אבל נילך לאט לאט לא כיון דלית היכירא אתי למעבד עקירה והנחה הוא סוד משחז"ל כל מקום שנאמר אדון עוקר דיורין ומכניס דיורין וסי' הנה ארון הברית אדון כל הארץ עוקר כנעני ומכניס ישראל וכן נמי כשמהלך לאט לאט הוא עוקר החבילה מן הכתף ומניחה בידים או ברגלים שהוא מהלך בהם לבא לבית ה' אמנם אם הוא רץ אין שייך עקירה והנחה אלא התפשטות שמתפשטים האורות שהיו בכתף שלו ונמשכים במרוצה עד הרגלים שלכן מצוה לרוץ לב"ה כנ"ל וז"ש כשמהלך לאט לאט כיון דלית היכירא לפיכך כך היא כמדה לעולם ואתי למעבד עקירה והנחה דזמנין קאי ולאו אדעתיה אבל רץ אית ליה היכירא וכי מטי לביתיה כי היכי דלא קאי פורעא וימצא דקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד לכן זורק לחבילה כלאחר יד דהיינו שלא כדרך זריקה שנמצא שיוצא הדבר מידו לגמרי ונופל כי זה זורק מכתפיו לאחוריו ונמצא שיש הנחה ללאה אשר שם ואחר כך מגיע למטה לארץ בחינת רחל קרקע עולם יש לומר דדוקא בחבילה

בהיכלה התירו לעשות כן כדמוכחא מלתא שהיא מתפשטת מלמעלה למטה מכתפיו עד רגליו בדרך אחוריו אבל שלא בכיסו לא נמצא בו תועלת ויש אומרים דהוא הדין בכיסו אף על גב כי אינו כן: מצא ארנקי בשבת הוא ההיכל לפני ארגז עליון של ס"ת אסור ליטלו אף ע"פ שירא פן יקדמנו אחר ולכן נאמר שלא השלח אם האם:

רס"ז. דיני התפלה בערב שבת. ובו ג' סעיפים:

[א] בתפלת המנחה דערב שבת אין נופלים על פניהם: [ב] מקדימים להתפלל ערבית יותר מבימות החול

[א] **בעבור** כי בכל התפלות צריך האדם להיות נזכר בהם כמחז"ל לעולם יהיה אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו ז"ל לא נענה אלא בתפלת המנחה ובלי ספק כי צריך לתת הבנה לדרשה זו דמאי שנא מכל התפלות אם מפני שאליהו נענה בשעה זו אין ראיה מזה לפי כי אליהו לא התפלל אלא באותה שעה ולעולם אימא לך שאילו התפלל בבקר היה נענה ומאי אולמיה דתפלת המנחה לדברי האומר כן ואמנם הדבר מתבאר במקומו עם מחז"ל אימתי תמה זכות אבות ויש סברא שאמר מזמן הושע שנאמר ועתה אגלה את נבלותה וכו' ואיש לא יצילנה מידי אלו האבות נמצא כי באותו יום לא היה זכות אבות והגיד הכתוב ויהי בעלות המנחה וגו' שהוא מיותר ולדרשה קאתי לומר ואף על גב כי תמה זכות אבות הוא אמר ה' אלהי אברהם יצחק וישראל ונענה ותפלת המנחה הוא סוף היום והשתא אתי שפיר מ"ד אף בתפלת שחרית וערבים דלא פליגי אלא מאחר שלמדנו שנענה במנחה שהוא סוף היום אם כן גם אם היה מתפלל בבקר היה נענה אמנם ללמוד לענין מעשה הנה לא מצינו שנענה אלא בתפלת המנחה אם כן במנחת שבת צריך ליזהר עוד ואמנם ע"ד שנתבאר אצלי כי בתפלת שחרית האדם קונה רוח ונשמה בתוספת יצדק להיות זהיר בתפלת המנחה ר"ל כי האדם יתעטף בטליתו וילבש תפילין כמו בתפלת שחרית כדי שיקנה תוספת רוח נשמה וביותר יזהר בתפלת מנחה של ערב שבת כדי להיות מוכן לקבל קדושת שבת כי בכל הקדושה צריך הכנה ע"ד בא לטהר מסייעין אותו דהיינו על ידי נשמה חדשה השורה עליו מן מעשה הטוב כאשר נתבאר מן הזוהר ולכן יהיה זהיר במנחת ערב שבת להתפלל בטלית ותפילין ובכונה גדולה לטוב לו כאמור ואין נופלין על פניהם כדי שלא לעורר הדין וכדאיתא בזוהר פרשת במדבר דף ק"ך: וז"ל ת"ח כיון דבר נש עביד צלותא ודאי בעובדא ובמלולא תליא מלתא וקטיר קשורא דייחודא אשתכח דעל ידיה מתברכין עילאין ותתאין כדין בעי ליה לבר נש לאחזאה גרמיה בתר דסיים צלותא דעמידה כאלו אתפטר מן עלמא דהא אתפרש מאילנא דחיי וכניש רגלוי לגביה ההוא אילנא דמותא דאהדר ליה פקדוניה כד"א ויאסוף רגליו אל המטה דהא אודי חטאוי וצלי עלייהו השתא בעי לאתכנשא לגבי ההוא אילנא דמותא ולמנפל ולימא לגביה אליך ה' נפשי אשא בקדמיתא יהיבנא לך בפקדונא השתא דקטירנא ייחודא ועבידנא עובדא ומלולא כדקא יאות ואודינא על חטאי הא נפשי מסירנא לך ודאי ויחזי בר נש גרמיה כאלו אתפטר מן עלמא דנפשי' מסיר לגבי האי אתר דמותא וכו' והנה נת' מדברי המאמר כי נפילת אפים הוא למסור נפשו לגביה ההוא אילנא דמותא ולפי כן אין ראוי לומר נפילת אפים שלא יתעורר אילנא דמותא כאמור וביותר יהיה האדם זהיר במנחה זו דמאחר כי אתקשו ימי השבוע לחיי האדם כמו שנתבאר מיתור מלת בהם שבעים שנה הכי קאמר ימי שנותינו שהם מששת ימי בראשית בהם נשרשים שבעים שנה כי לזה נאמר אם חרוצים ימיו מלמד כי מששת ימי בראשית חרץ הקב"ה ימיו של כל אחד ולכן ביום הששי שהוא דוגמא לששים שנה צריך האדם להכין עצמו כנ"ל וביותר כי ינטו צללי ערב ידמה לו כאלו העריב שמשו והגיע זמנו להפטר מן העולם שלכן החי יתן אל לבו לעשות זוודין להוליך עמו שכן אומרים לו העולם שיצאת ממנו דומה לערב שבת אם אין אדם מכין מה יאכל בשבת ובזה הכונה אין צריך ליפול על פניו שהנה מה שצריך לכוין האדם כשנופל על פניו לחשוב כאלו נפטר מן העולם כבר הקדים לחשוב מחשבה טהורה זו בתפלת המנחה ואין צורך לזה לעשות נפילת אפים דהיינו כי אין לנו מצח להרים ראש מפני המעשים לא כן עתה שנתן אל לבו להיות מוכן להקביל פני בוראו בקבלת שבת: [ב] מקדימין להתפלל תפלת ערבית יותר מבימו' החול לפי כי ליל שבת לא נאמר בו ערב אלא ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו והיינו בלילה וקרי ליה יום ולכן נמי טוב להקדים ומפלג המנח' יכול להדליק ולקבל שבת בתפלת ערבית ולאכול מיד גם מי שמתענה כנ"ל ולכן בדוגמא לזה יקדים להתפלל קודם שיעריב שמשו בעוד היום גדול כי כן אחז"ל גדולה היא התפלה לפני הקב"ה בין לענין עונות שבין אדם למקום בין לעון שבין אדם לחבירו דחמור טפי שלא זה דברי המאמר עצמו שמביא ראיה מחזקיה שנתרצה בתפלה לפי שחטא בין אדם למקום אמנם קין נתכפר לו מחצה להיות בין אדם לחברו הקב"ה מחל את שלו הא למדת שגדולה היא התפלה לפני הקב"ה שנאמר וישב בארץ נוד ולכן יקדים להתפלל על עצמו גם בברכת השכיבנו וכו' איתא בזוהר פרשת בראשית דף מ"ח וז"ל ת"ח בשעתא דישראל מקדמי ומזמני להאי סוכת שלום אושפיזא קדישא ואמרי הפורש סוכת שלום כדין קדושת' עילאה נחתא ופריסת גדפהא עלייהו דישראל וכו' ואריקת נשמתין חדתין לכל חד וחד וכו' ולכן צריך לומר ופרוש עלינו סוכת שלום וכו' ולהדליק כי לכן נר נשמתו ידליק בתוספת ומה גם לעתיד ויאכל מיד כי כן יהיה לו בגן עדן ונוסף לזמן התחיה כאשר נת' כל הצורך: ולענין שורש דין זה ראוי לך לדעת כי אין תפלת מנחה של ערב שבת

החול ומפלג המנחה יכול להדליק ולקבל שבת בתפלת ערבית ולאכול מיד : [ג] בברכת השכיבנו אינו חותם שומר את עמו ישראל אלא כיון שהגיע לובצל כנפיך תסתירנו אומר ופרוס סכת שלום עלינו ועל ירושלים עירך ברוך אתה ה' הפורס סכת שלום עלינו ועל עמו ישראל ועל ירושלים :

אומרים

כמו בשאר ימי החול לפי כי עתה התחילה מערוניתא להתראות לפני בעלה לפי כי בזמן הבריאה חוה נבראת באחורי אדם הראשון ואחר כן ויבן ה' את הצלע דהות מסטרוהי בצד אחור כתרגומו ועשה אותה עזר כנגדו להיות זרע כי כן ויאמר להם פרו ורבו ולכן מתעורר הענין זה כמו בזמן הקודם להורות כי כך היא המדה למעלה כי הנה כבר אנכי הגדתי והשמעתי כי כל ענייני השבת הם תיקון העון מזמן הבריאה ולכן בתפלת המנחה הכונה הוא להחזיר הכלה פנים כנגד פנים כנגד בעלה ומפני כך אין שם נפילת אפים כי תכלית הכונה בנפילה זו כשאומר אליך ה' נפשי אשא היינו כדי להעלות נפשו בסוד אור חוזר כדי לייחד שניהם. אמנם עתה אינו צריך כי הנה כשאומר מלך עוזר מכוין לעשות הכלה למעלה עזר כנגדו וכשאומר שים שלום נעשה הייחוד שהוא לצורך אותה שעה ואחר כך צריך לטבול כנ"ל מלשון הזוהר לאשתאה גרמיה משימושא דחול ואמנם מכל מקום ירחץ פניו ידיו ורגליו כדי להכניע ההוא מדורא דאשא המתעורר באותה שעה ומדלג על אותם הגוונים כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל כנ"ל ומתקרב אל הקדושה להתאחז ממנה ועל ידי הרחיצה מתעורר ההוא שלהובא מסטרא דימינ' ומכניע אותו ומיד לובש ד' בגדי לבן והולך להקביל שבת כדי לזכות לתוספת נשמה שישרה עליו ומקדים להתפלל ערבית יותר מימות החול לפי כי כל התיקונים הנעשים הם לרחל ולכן התפלה שבע ברכות לקיים מש"ה אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה ר"ל לפי שעדין היא קטנה אף על גב כי היא שלימה בכל האברים עדין צריך להגדיל אותה ולכן מדליק מפלג המנחה אחר תפלת מנחה להגדיל אותם כדאיתא בזוהר פרשת תרומה כי נר מצוה מאי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין עילאין רמ"ח שייפין עילאין ואיהי פתחת תרין דרועין דילה לגבייהו אקרי נר הנה נתבאר מדברי המאמר כי הנקראת נר הוא כאשר היא מקבלת איברים עליוני' כי היא נגדלת ועלתה למעלה ועוד ימלא בענין הנר של שבת האר' גדולה לעינים שלה לפי שנקראת עולימתא שפירתא דלית לה עיינין כדאיתא פרשת משפטים דהיינו רחל כי לא נאמר בה זולת יופי שנאמר ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה ולא נאמר בה עינים זולת בלאה שנאמר ועיני לאה רכו' ולכן מבי' לה האר' עליונה ע"י הדלקת הנר כנזכר ובקבלת שבת ניתוסף כל התיקון ואח"כ ילך לאכול מיד בסוד אכלו רעים ובזה יזכה העושה כן להתעדן בשלחן ונר בגן עדן : [ג] בברכת השכיבנו אינו חותם בה שומר את עמו ישראל וכדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף ק"ל. וז"ל צלותא דא איהו לאגנא עלן מגו פחד בלילות מגו פחד דכמה סטרין דגיהנם דהא בההיא שעתא ערדי לחייביא בגיהנם על חד תרין מבימשא ובגין כך מקדמי ישראל לומר

והוא רחום דאיהו בגין פחד דגיהנם ובשבת דלא אשתכח פחד דינא דגיהנם ולא דינא אחרא אסיר לאתערא ליה דאתחזי דהא לית רשו בשבת לאתערא דינא מעלמא עכ"ל הנה מבואר כי בליל שבת אסור לומר פסוק והוא רחום וכן מפורש עוד לקמן דף קל"ה וז"ל כד עייל שבתא איהי אתייחדת ואתפרש' מסטרא אחרא וכל דינין מתעברין מינה ואיהי אשתארת בייחודא דנהירו קדישא ואתעטרת בכמה עטרין לגבי מלכא קדישא וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כלהו ערקין ולית שולטנא אחרא בכלהו עלמין ואנפהא נהירין דנהירו עילאה ואתעטרת לתתא בעמא קדישא וכלהו מתעטרן בנשמתין חדתין כדין שירותא דצלותא לברכא בחדוה בנהירו דאנפין ולומר ברכו את ה' המבורך וכו' ואסיר לעמא קדישא למפתח לגבה בפסוקי דדינא כגון והוא רחום וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אסור לומר פסוק והוא רחום כדלעיל אמנם במאמר הקודם נתבאר כי אסור לומר אותו מטעם כי השבת הוא מגין ואין פחד לבריות מן המזיקים ואין פחד לנשמות מגיהנם שהרי כבה ולא מן הפועלים הדין המענישים אותם אמנם מן המאמר הזה למדנו איסור נוסף כי זה הוא מפני שמורה העדר למעלה חלילה דמאחר כי הכלה נתפרשה מסטרא אחרא על ידי פ' זה חוזר ונאחז בה ובכן נמי אין לומר פסוק ה' הושיעה כי גם הוא בכלל דמשמע כי אין להם כח בשבת להושיע ולכן נמי אסור לאמרו ואומר ברכו בלבד והיינו מה שאמר בזוהר דף קל"ה וז"ל ועל דא אסיר לעמא קדישא וכו' אלא כלו ברעו ורחימו סגי יתערון ברכאן עילא ותתא כהדא ברכו את ה' את דייקא כדאמרן דא שבת דמעלי שבתא ברוך ה' המבורך דא אפיקו דברכאן ממקורא דחיי מאתר דנפיקי מינה כל שקיו לאשקאה לכלא ובגין דאיהו מקורא ברזא דאת קיימא קרינן ליה המבורך איהי מבועא דביר' וכיון דמטו תמן ברכאן הא ודאי בירא אתמליי' דלא פסקין מימוי לעלמין וכו' כיון דמטאן התם כלהו לעולם ועד והלשון ארוך משם תלמד לכוין דבר המצטרך לענין : בברכת השכיבנו אינו חותם שומר את עמו ישראל כדאיתא פרשת ויקהל דף ר"ד וז"ל ובההי ליליא האי נקודה אתפשט נקודה ופריש גדפוי על עלמא וכל שלטונין אחרנין מתעברו וגניזו אשתכח על עלמא וכדין איתוסף רוח נשמתא בישראל על כל חד וחד ובההיא נשמתא יתירה נשיין כל עציבו וכל רוגזא ולא אשתכח כד חדוא עילא ותתא וכו' ולקמן דף ר"ה ז"ל כיון דהאי רוחא שרייא על עלמא כל רוחין בישין וכל מקטרגין בישין אסתלקו מעלמא ולא בעיין לנטרא על נטורא : בגין דישראל אינון נטירין בההוא רוחא וסוכת שלום פריסת גדפהא עלייהו ואינון נטירין מכלא הנה מבואר מדברי המאמר כי אין לומר בהשכיבנו שומר את עמו ישראל שהרי נטירין אינון ולא

כיון

רס"ח. דין הטועה בתפלת שבת. ובו י"ג סעיפים:

[א] אומרים ויכולו בתפלת ערבית: [ב] אם טעה והתחיל תפלת החול גומר אותה ברכה שנזכר בה שטעה ומתחיל של שבת לא שנא נזכר בברכת אתה חונן לא שנא נזכר בברכה א' משאר הברכות בין בערבית בין בשחרית מוסף ומנחה ויש אומרים דבמוסף פוסק אפילו באמצע ברכה: [ג] אם היה סבור שהוא חול והתחיל אדעתא דחול ומיד כשאמר תיבת אתה נזכר קודם שאמר חונן ה"ל התחיל בשל חול וגומר אותה ברכה אבל אם היה יודע שהוא שבת ושלא בכוונה התחיל תיבת אתה אפילו אם הוא בתפלת שחרית שאינה פותחת באתה אינו גומר ברכת אתה חונן דחשבינן ליה כטעה בתפלת:

כיון שהגיע לומר ובצל כנפיך תסתירנו אינו אומר אלא ופורס עלינו סוכת שלום ועל ירושלים עירך ברוך אתה ה' הפורס סוכת שלום עלינו ועל עמו ישראל ועל ירושלים אמן אמנם עיקר הענין מ"ש בזוהר פרשת בשלח דף מ"ד וז"ל ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה ארבע אלין למה אלא בגין דאינון תיקונא דכנסת ישראל וכדי אתקרי מטה ושלחן וכסא ומנורה וכו' אמאי אקדימת מטה בגין דאיהי חביבה עליה יתיר מכלא. והנה אמרו חז"ל קורות בתינו ארזים מה מטה זו אינה עשויה אלא לפריה ורביה כך היה ב"ה והיינו בסוד הבריאה ולכן יעקב אבינו ע"ה ויקח מאבני המקום כנגד י"ב שבטים אשר שם ועל עיקר זה הוא ברכת השכיבנו אמנם נ"ל שבת מטרוניתא סליקת לעילא רק פריסת גדפהא על עלמא ולכן הפורס סוכת שלום עלינו ממה דפריסת גדפהא והיחוד שלה נעשה בעמידה ותו לא מדי:

[א] **כך** אמרו חז"ל המתפלל ואומר ויכולו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית שנאמר ויכולו אל תקרי ויכולו אלא ויכלו דמשמע שניהם עשו השמים והארץ וכל צבאם אמנם ראוי לתת טעם לדבר ומאי קשיא ליה דאמר אל תקרי ויכלו אמנם הענין הוא על דרך המפורש אצלי בכל מקום שאומר אל תקרי הוא לפרש הדבר והנה כונת חז"ל הוא כי ילמדו הדרשה מיתור של הפסוק יעוד יען נמצא בו שינוי והענין כי הפסוק זה מיותר שהרי נאמר אחר כך ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו וגו' אם כן זה הפ' ויכולו השמים והארץ אך למותר ומה שמן דבר נמצא בו שאמר ויכלו השמים היתכן לומר כי מעצמן נבראו כל אלו ולכן יאמר אל תקרי ויכולו שר"ל הם מעצמן כלו דהא ליתי אלא ויכלו כי יש מיעוט רבים שנים שכלו וגמרו שמים וארץ וכל צבאם כיצד האדם כשמעיד ואומר ויכלו ר"ל מעצמן בשביל כך נעשה שותף להקב"ה דהיינו משחז"ל לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה אלא בדבר ה' שמים נעשו איזה דיבור של אותו שנאמר בהבראם בה"א בראם מה הא אין צריך לגעגע אבל כך ענין הבריאה ולכן האדם על ידי דיבור זה נעשה שותף לפי שאמר ויכלו ולכן ימתיק מ"ש מעלה הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה ר"ל דמאחר שאמר האדם מלת ויכולו נעיד כי מעצמן נגמרו מעלה עליו הכתוב ר"ל מלת ויכלו הכתוב חסר מעלה עליו כאלו הוא השותף באלו הדברים הרי נעשה שותף ואין צריך לומר מעלה עליו אמנם מעלה עליו שכתוב ויכלו חסר ובזה נעשה שותף להקב"ה כי מ"ש כאילו משמע הפך מן הדרשה כי אינו שותף גמור אמנם הוא אשר דברתי כי השותפות בשלם אדם היינו לענין הדיבור דאפי' בשותפות ממון נעשה בדברים אמנם לענין מעשה כמו שנאמר בדבר ה' נעשו אדם זה במעשה בראשי' הוא כאילו נעשה שותף להקב"ה ולכן יזהר האדם לומר אותו בתפלת ערבית:

[ב] אם טעה והתחיל תפלת החול גומר אותה ברכה שנזכר בה. שטעה ורצוי לתת רמז בדינים אלו להגיד מה טוב לאדם במעשה הטוב בין במעשה עצמו ובין בענין הרמז שלו כי הנה נתבאר כי בכל ענין מעשה הוא מועיל לאדם בשלש זמנים בהווה ולעתיד בגן עדן ולזמן התחיה כנ"ל גם לענין הרמז שבו הוא הדוגמא כך ולכן יאמר אם טעה והתחיל תפלת החול ר"ל אם טעה מדרך השכל וחטא לפי כי זה הוא הגורם השכחה ולכן התפלל תפלה של חול לפי כי הוא דרך חול ואינו כדאי שתשרה עליו קדושת שבת גומר אותה ברכה שנזכר בה שטעה ומאחר כי התחיל בו ענין הזכירה הוא סימן שנתעורר בו ענין התשובה כמש"ה דרכיו ראיתי וארפאהו כדאיתא בזוהר פרשת משפטים אמר הקב"ה דרכיו ראיתי דאזלין בחשוכא ולא דעת ולא תבונה לחזור בתשובה בטרם תבא עליו הרעה לכן וארפאהו מכניס בלבו הרהורי תשובה ואנחהו כמי שנותן יד לאותו שטבע בטיט היון ומנהיג אותו למקום יפה כך זה נזכר שטעה ראוי להשלים אותה ברכה ומתחיל של שבת להודיע כמה מעלות התשובה כי באותה זכירה נעור ויכול לקבל תוספת שבת ע"י התפלה של שבת לא שנא נזכר באתה חונן שנראה כי מדעתו חוזר בו יען כי אמר ותנו מאתך חכמה וכו' דא גרמה ליה לא שנא נזכר בברכה אחרת משאר הברכות שנרא' כי אין הזכיר' זו נמשכו אלא הקב"ה הכניס בקרבו הרהורי תשובה בין בערבית שנראה כי לא היה טעות העון גדול בין בשחרית בין במנחה דמשמע כי מה' היתה לו כאמור הכל בשוה ומתפלל של שבת ועלתה לו ומתקדש בה ויש אומרים כי במוסף להיות כי שם נאמר ענין שבת בארוך בענין הקרבן שיזכור יהיה לרצון ופוסק אפילו באמצע ברכה ואומר של שבת: [ג] אם היה סבור שהוא חול מפני שחטא כאמור כי כן אמרו חז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות והיינו בדעתו ודאי ובלבו ולכן תתגבר עליו השכחה וכי סבור שהוא חול בלי ספק כי הוא עצמו חול והתחיל התפלה אדעתא דחול ומיד כשאמר תיבה אתה נזכר קודם שאמר חונן הוה ליה מתחיל בשל חול מחמת השכחה

השכחה שהטעה עליו וגומר אותה ברכה אבל אם היה יודע שהוא שבת ושלא בכונה התחיל תיבת אתה זה מורה כי חטא שלו היה בשוגג ולכן אפי' בתפלת שחרית של שבת שאינה פותחת באתה אינו גומר ברכת אתה חונן לפי כי ממנו היתה הזכירה לפי שחטא בשוגג דחשבינן ליה כמוטה בתפלת שבת בין זו לזו כי זה מסיבת העדר המצוה כי באה לידו וזלזל בה כדלקמן: [ד] מי שהתפלל תפלה של חול בשבת כי זה מורה כי גברו עונותיו ולכן הוא דרך חול מאותו רוח של שטות הנכנס בקרבו ולכן לא הזכיר של שבת כי לא תשרה עליו קדושת שבת לא יצא ידי חובתו ממה שחטא כלל ואם זכר והזכיר של שבת בתוך י"ח ברכות אף על פי שלא קבע ברכה לשבת כי לא עתה יוצא ידי העון כנזכר: [ה] טעה ולא זכר והתפלל של חול בשבת להורות כי לא שרתה עליו קדושת שבת ולא הזכיר של שבת כי לא שרתה מלמעלה עליו הקדושה גם עתה אם עקר רגליו נראה שעבר על עון עקבי לכן חוזר לראש צריך לחזור בו מראש ועד סוף מכל מה שעשה ואם לא עקר אף על גב כי נמצא בידו עונות מאחר כי לא היה דש בעקביו הדברים הנקראים עון עקבי שהם הומסים הלב מן התשובה אף על פי שסיים תפלתו חוזר בו רק לשל שבת כדי שתשרה עליו קדושת שבת: [ו] הטועה בתפלות שבת כי כלם הם בקדושה והם דוגמא למתרשל במעשה המצות אשר חז"ל הגידו כתיב פלס מעגל רגלך וכתיב אורח חיים פן תפלס כ"ק כאן במצוה דאפשר לעשותה על ידי אחרים ולפי כי זה היה יושב ומשקל במצותיה של תורה ואומר זו אני עושה אותה וזו אין אני עושה אותה לכן נמי גברה עליו השכחה וטעה בתפלות שבת בין זו לזו והחליף אותם אינו חוזר מפני כי כולם שוים לטובה ויש אומרים שאם החליף של מוסף באחרת או אחרת בשל מוסף חוזר ר"ל כי הנה במצות של תורה יש הפרש כי אם באלו שני המצות חוץ ממנו מתבונן במצוה שאפשר להיות על ידי אחרים אבל אם יזדמן לו תפילין וכיבוד אב באופן שאי אפשר להניח התפילין אחר כך איזה מהם קודם ואמנם אדם זה הקדים לקיים כיבוד אב לפי דסבירא ליה שהיא גדולה מן התפילין דכתיב בה והארכת ימים היינו מ"ש שאם החליף של מוסף ר"ל תוספת שכר הנמצא בה החליף אותם באחרת או אחרת של תפילין במוסף של כיבוד

בתפלת שבת בין זו לזו: [ד] מי שהתפלל תפלה של חול בשבת ולא הזכיר של שבת לא יצא ואם הזכיר של שבת בתוך י"ח אף על פי שלא קבע ברכה לשבת יצא: [ה] טעה והתפלל של חול בשבת ולא הזכיר של שבת אם עקר רגליו חוזר לראש ואם לא עקר רגליו אף על פי שסיים תפלתו אינו חוזר אלא לשל שבת. (ושליח צבור ששכח של שבת בשחרית עיין לעיל סימן קכ"ו): [ו] הטועה בתפלת שבת והחליף של זו בזו אינו חוזר ויש אומרים שאם החליף של מוסף באחרת או אחרת בשל מוסף חוזר: [ז] חוזרים לומר ויכולו משום יום טוב שחל להיות בשבת שאין אומרים אותו בתפלה וגם להוציא מי שאינו יודע ואומרים אותו בקול רם ומעומד: [ח] ואומר שליח ציבור ברכה אחת מעין שבע ואין היחיד אומר אותה: [ט] יום טוב שחל להיות בשבת אינו מזכיר של יום טוב בברכה מעין שבע: [י] אין אומרים ברכה מעין שבע בבית חתנים ואבלים דליכא טעמא דמאחרים לבא שיהיו ניזוקין: [יא] אף בשבת שאחר יום טוב אומרים ברכה מעין שבע:
אין

אב חוזר כי זה נמי משקל במצותיה של תורה ואף על פי כי שתיקן אי אפשר להיות על ידי אחרים: [ז] חוזרים לומר ויכלו מפני י"ט שחל להיות בשבת כי אז אין אומרים אותו בתפלה ולכן צריך לאומרו לקיים מאחז"ל כי מעלה עליו הכתוב שנעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית כנ"ל וגם להוציא מי שאינו יודע מפני כי פליאה דעת ממנו מסיבת העון ולכן אומרים אותו בקול רם ומעומד: [ח] ואומר שליח צבור ברכה אחת מעין שבע והדוגמא לזה כי הנה בחול מתפלל י"ח ברכות דוגמא ליה לי"ח דברים שהם נזכרים ונעשים וחי בהם אמנם של שבת הם שבע שש הנה שנא ה' והשביעית תועבת נפשו והם שלש לחוד כנגד שלש אמורות שנאמר בהם גדולות כי הזכיר מהם ישא ברכה מאת ה' כנגד שאמר ישעיה שבעה כמאחז"ל בא ישעיה והעמיד התורה על שבע והאדם שנזכר בהם כאילו קיים כל התורה וראוי לקבל שבע ברכות הוא מרומים ישכון וכו' ואמנם ש"ל כי הוא דוגמא לרוכל המכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי כנ"ל נחלק הקודש והיינו מאן דזכי לחיי בא' כנזכר בזוהר פרשת תרומה לכן הוא חוזר ואומר ברכה אחת מעין שבע כי זה יהיה חלק הנזהר מלשון הרע שהוא שקול כשלשה אמורות הנקרא גדולות כמאחז"ל ע"ז דכתיב חטאה גדולה גילוי עריות דכתיב הרעה הגדולה שפיכות דמים דכתיב גדול עוני ולכן אומר הוא לבדו ולא הצבור לפי כי הוא במקום הרוכל המכריז מי האיש החפץ חיים נצור לשונך מרע שנאמר בה ושבע תועבת נפשו זו שביעית שהיא קשה מכולם הפורש ממנה ישא ברכות של ישעיה הם מנין שבע ולכן נמי אין היחיד אומר אותה: [ט] י"ט שחל להיות ערב שבת אינו מזכיר של י"ט בברכה מעין שבע והדוגמא לפי כי אלו השבע ר"ל שבות מהם ולא תעשה אותם לא כן הוא בי"ט: [י] אין אומרים ברכה מעין שבע בבית חתנים ואבלים דליכא טעמא דמאחרין לבא שיהיו ניזוקין ולפי שעם הנזכר אין ראוי להזכיר ענינים אלו משום דשכיח דבור ביותר עם כל אחד כפי מה שצריך או לשמח החתן או לנחם האבל ולפי כי כן שנינו וכל המרבה דברים מביא חטא לכן הם שלא להזכיר ברכה מעין שבע: [יא] גם בשבת שאחר יום טוב אומרים אותה מטעם הנזכר כי השבת גורם שהוא דוגמא שבות מענין זה שהוא בכלל מה שצוה הכתוב ודבר דבר אפילו דבור חול

חול אסור כל שכן לדבר המרבה דברים מביא חטא : [יב] אין לדבר בשעה שאומרים ויכלו ולא בשעה שאומר שליח צבור ברכה מעין שבע משום מעשה שהיה באחד חסיד המדבר באלו ואמנם אפשר כי נתבאר כי שליח צבור הוא דוגמא לרוכל המכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי וכל העם שומעין אסור לדבר להפסיק בענין זה : [יג] אם התפלל של חול ולא הזכיר של שבת כי העון גרם לו כנ"ל או שלא התפלל כלל ושמע משליח צבור ברכה מעין שבע ולא הפסיק בדבור מראש ועד סוף יצא לפי כי על ידי כך יתן אל לבו לשוב לקיים מ"ש הרוכל מי האיש החפץ חיים והעיקר התשובה :

ויקהל כגון דבעובדא דעביד בר נש בהאי עלמא אתער מאן דמתער ודאתתער אתעביד מניה לבושין לההוא בר נש הנה לך ראיה ברורה כי העושה המצוה יהיה לו חלק ממנה אמנם זה יהיה לענין הלבושים שלעתיד אבל יותר מזה ימשך אל האדם בעת ובעונה של המעשה כי יזכה לתוספת רוח או נשמה כפי מעשיו וכפי הכנתו כאשר נתבאר בחלק הקודם בענין התפלה ולכן לטועה גומר מה שטעה לפי כי אין זה ענין העדר למעלה כלל רק העדר

[יב] אין לדבר בשעה שאומרים ויכולו ולא בשעה שאומר שליח צבור ברכה מעין שבע : [יג] התפלל של חול ולא הזכיר של שבת או שלא התפלל כלל ושמע משליח ציבור ברכה מעין שבע מראש ועד סוף יצא :

נוחגים

ובאשר נתבונן עוד בדינים אלו יהיה מ"ש אומר ויכלו בתפלת ערבית להורות כי הנה תפלת ערבית אז עלתה הכלה ונתפרשה מן הקליפה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קל"ז. וז"ל צלותא דמעלי שבתא דהא אתאחדת כרסייא יקירא קדישא ברזא דאחד ואתתקנת למשרי עלה מלכא קדישא עילאה כד עייל שבתא איהי אתייחדת ואתפרשת מסטרא אחרא וכל דינין מתעברין מינה ואיהי אשתארת בנהירו עילאה ואתעטרת בכמה עטרין למלכא קדישא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר דאיכא תרתי לטיבותא דאתפרשת מסטרא אחרא ועוד דאתעטרת בכמה עטרין ולכן כדי להורות על שלימות זה הנמצא לה לכלה זו בתפלת ערבית לכן יאמרו יראי ה' ויכלו השמים והארץ והוא לשון של שכלול והוא לשון כלה לומר כי כלתה דא הוא עתה בערך שנשתכללה מזמן הבריאה דכתיב ויביאה אל האדם דקשיט לה בכ"ד קישוטין כמנין ויביאה וכן הוא עתה ויביאה אל האדם ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו הראשונה שנאמר אעשה לו עזר להחיות זרע : אם טעה והתחיל תפלת החול גומר אותה ברכה להיות כי תפלה של חול נמי הוא מתעורר לעשות ייחוד למעלה וכל היחוד הוא בבחינת רחל ולכן כאשר טעה והתפלל נמי בשבת של חול מה בכך ולכן גומר אותה ברכה כי בזה נמי נמשך לרחל שפע והאר' ולכן גומר הברכה שנזכר בה שטעה ומתחיל של שבת שהוא הארה ביותר נוספת לא שנא נזכר בברכת אתה חונן לא שנא אם נזכר בברכה אחת משאר הברכות מאחר כי בכל הברכות הוא כדי להמשיך השפע אליה ולכן אין הפרש בין בערבית בין בשחרית בין במנחה לפי כי כלם הם להמשיך לה הארה ולכן גם שתהיה הארה מועטת בערך של חול אין זה העדר גם לא בעבור שמתפלל של חול מתבטל ממנה הארת השבת רק איהו דאפסיד אנפשיה שאינו מקבל שפע בנשמתו רק הארה מועטת לפי כי כל מעשה של האדם הגשמי הוא עושה הייחוד למעלה ומאותו הייחוד עצמו נמשך לו הארה ממנו כדאיתא בזוהר פרשת

לעצמו כאמור ויש אומרים דבמוסף פוסק אפילו באמצע ברכה וכפי הדרך ישכון אור אין צריך לפסוק אלא אומר אחר כך מוסף לפי כי גם בזה אין העדר למעלה מפני כך : אם היה סבור שהוא חול והתחיל אדעתא דחול ובשהתחיל כשאמר מלת אתה נזכר קודם שאמר חונן הוה ליה התחיל בשל חול מן המדה הנקרא אתה להמשיך ממנה וגומ' אותה ברכה אבל אם היה יודע שהוא שבת ושגה בלשונו התחיל מלת אתה מאחר כי ימצא כינוי זה בכמה מקומות לכן אין זה מעכב לא מבעיא בתפלת ערבית שהוא אומר אתה קדשת אלא אפילו היה בתפלת שחרית שאינה פותחת באתה אינו גומר ברכת אתה חונן דחשבינן ליה פשוטה כתפלת שבת בין זו לזו ומתפלל של שבת. מי שהתפלל תפלה של חול בשבת ולא הזכיר של שבת לא יצא דאף על גב כי לענין הנוגע למעלה אין זה העדר לפי כי קדושת שבת לא תסתלק מן הכלה מפני כן אמנם איהו דאפסיד אנפשיה כי לא יצא ידי חובתו ואם הזכיר של שבת בתוך י"ח ברכות אף על פי שלא קבע ברכה לשבת יצא לפי שנאמר ויברך אלהים את יום השביעי מעצמו : טעה והתפלל של חול בשבת ולא הזכיר של שבת אם עקר רגליו חוזר לראש לפי כי בכוון הרגלים הוא מורה שהוא עומד לפני השכינה בעולם האצילות לכן כשעקר רגליו מורה שנפטר משם ויצא מאותו עולם ולכן חוזר לראש ואם לא עקר רגליו כי עדין הוא לפנים באצילות ולכן אף על פי שסיים תפלתו אינו חוזר אלא לשל שבת להמשיך מאורות עליונות באותו עולם : הטועה בתפלות שבת והחליף של זו בזו אינו חוזר לפי כי לעולם הכלה מתברכת בשבע ברכות אמנם ההפרש הוא כי בכל תפלה מקבלת משפע יותר עליונות כדאיתא בזוהר פרשת תרומה בענין שבע ברכות שמברכים את הכלה אמנם כל זה הוא תלוי בענין הכונה להמשיך לה הארה יותר גדולה מלמעלה לפי כי בכל תפלה עולה במעלו' אחרות יותר עליונות אמנם הברכות הם בעצמן אין בהם שינוי וכל השפעה בהשואה אחת וממקום קדוש יהלכו עד שבתפלת המנחה נאמר בה ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם היא עלאה נעשית קדש עליון והיינו חכמה בסוף וחכמה בראש ולכן אם החליף של זו בזו אינו חוזר לפי כי אין הברכות מעכבים את העלייה שלה לפי כי העלייה הוא

הוא מחמת קדושת היום ואין הברכות גורמים לה העלייה רק הברכות הם המשכת האור לה ממקום יותר עליון ואין זה דבר מעכב ויש אומרים שאם החליף של מוסף באחרת או אחרת בשל מוסף חוזר אמנם כפי זה הדרך ישכון האור אין צריך לחזור מאחר כי הברכות אין מעכבין העלייה אל הכלה אמנם הם המשכת האור לה זה שפע ממקום יותר עליון ומי יודע להפרים בכוונות הללו ולכן יש פנים לכאן ולכאן : חוזרים לומר ויכלו משום יום טוב שחל להיות בשבת שאין אומרים אותו בתפלה ואמנם הענין הוא כי זה שאומרים ויכלו הוא ענין עלייה אחרת ואין זה כמו הקידוש של התפלה ואמנם ויכלו שאומרי' ביום טוב של שבת הכל הוא בהשואה אחת לפי כי אז צריך לכוין שבכלל אותו השפע והאור הנמשך לכלה כויכלו שלאחר העמידה הוא בכלל מה שהיה לה באמצע התפלה כענין בכלל מאתים מנה ובכלל הזרה זו מוליא לשאינו יודע ואומרי' אותו בקול רם ומעומד לפי כי המשכת אור זה הוא ממקום הנקרא קול רם והענין יובן עם מ"ש בזוהר פרשת ויגש דף ר"ט : וז"ל מאן דצלי צלותיה וקא קמיה מאריה אצטריך ליה דלא לאשמע קליה בצלותיה ומאן דאשמע קליה בצלותיה צלותיה לא אשתמע מ"ט בגין דצלותא לאו איהי ההוא קלא דאשתמע דהאי קול דאשתמע לאו איהי צלותא ומאן איהי צלותא דא קלא אחרא דתליא בקלא דאשתמע ומאן הוא קלא דאשתמע דא ההוא קול בוא"ו וקלא דתלייא ביה ההוא קל בלא וא"ו ובגין כך לא אצטריך לי' לבר נש לאשמע קליה בצלותיה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי קול בחשאי הוא למטה והיינו בסוד תפלה בלחש וקול מלא בואו הוא קול עליון שהוא בקול רם וכן מפורש בפרשת יתרו בענין הקולות ולכן יאמר ויכלו עתה בקול רם לפי כי הוא במקום עליון ולא בערך ויכלו של התפלה : ואומר שליח צבור ברכה אחת מעין ז' דהיינו כנגד התפלה שנאמרת בקול רם ולכן היחיד אינו אומר אותה אין רשות ליחיד לחזור התפלה בקול רם : יום טוב שחל להיות בשבת אינו מזכיר של יום טוב בברכה מעין שבע והוא מפני כי הארה זו נמצאת לכלה בשבת בלבד לפי שהיא בסוד בת שבע ולכן בכל התפלו' הם שבע כדי להאיר בה מלמעלה לכן בשבת אומרים ברכה מעין שבע שהרי נאמר בה מנורת זהב כלה ושבעה נרותיה עליה הרי כנגד שבעה של התפלה של ערבית שבעה ושבע מוצקות הם כנגד שחרית ומנחה נמשך כל זה לנרות אשר על ראשה ומשם נמשכים לה ולכן בערבית חוזרים ואומרים ברכה מעין שבע כדי להמשיך לה משבעה עליונו' ממנה מה שאין כן ביום טוב ולכן אין אומרים ברכה מעין שבע

ביום טוב ואין מזכירין י"ט בברכה מעין שבע בשבת : אין אומרים ברכה מעין שבע בבית חתנים ואבלים משום דבבית חתנים אין צריך לאומרה שהרי הכלה שם נתברכה בשבע ברכות ואין לה צורך בברכה מעין שבע ובבית אבלים מטעם אחר דלא שייכי כלום לאומרה כי האבל שבולע שם אין יכולה לדחות אותו לגמרי : אף בשבת שאחר יום טוב אומרים ברכה מעין שבע לפי כי לעולם אין שינוי בענין קדושת שבת כי לעולם האשה עולה עמו כמשחז"ל אין נדבר בשעה שאומרי' ויכלו ולא בשעה שאומרים ברכה מעין שבע והנה מעשה שראו פניו של אותו חסיד משונות לפי שהיה מדבר כשאומר החזן ויכלו וברכה מעין שבע משמע לפי שהיו דברים של חול אמנם אין זה האמת דא"כ מאי איריא שנענש וכי תימה מפני שהיה מדבר בב"ה דברי' של חול והרי גם המדבר דברים של חול בשבת באיזה מקו' אסור שנ' ודבר דבר שלא יהא דיבורך של חול כמו דיבורך של שבת אמנם הענין הוא אפי' בדברי תורה אין רשות לאדם לדבר בכל זמן שמתפלל שליח צבור ואיתא בזוהר פרשת תרומה דף קל"א וז"ל כד אתי צפרא וצבורא אשתכחו בבי כנישתא בעו לאשתכחא' בשירין ותושבחן וכו' לאתתקנא תיקונין ולאתעטרא חדוה וכו' ומאן דמשתעי בבי כנישתא ווי ליה דאחזי פירודא ווי ליה דגרע מהימנותא ווי ליה דלית ליה חולקא באלהא דישראל דאחזי דהא לית אלהא ולא אשתכח תמן ולית ליה חולקא ביה ולא דחיל מניה ואנהיג קלנא בתיקונא דלעילא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כמה גדול הפגם שעושה למעלה המדבר בבית הכנסת ולכן העונש שלו גדול הוא ומאחר שהוא מקום לתוספת רוח או נשמה באמצעות התפלה והמלות הנעשות עמה ומכ"ש בתפלת שבת הנה ימצא כי המדבר שם לא מבעיא שאינו מרויח כלום אמנם יהיה לו עונש גדול ומדקאמ' לית ליה חולקא באלהא דישראל משמע שהולכת ממנו חלק הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל כמשחז"ל ולכן צריך להזהר בזה ביותר וכך היה מנהג הרב זלה"ה שאפילו דברי תורה אם שואלים ממנו לא היה משיב כדי שלא ימשך עמו דברים אחרים : אם התפלל של חול ולא הזכיר של שבת או שלא התפלל כלל ושמע משליח צבור ברכה מעין שבע מלה במלה ועונה אחריו אמן יצא :

רסט. דין הקידוש בבית הכנסת. ובו סעיף אחד

[א] נוהגים לקדש בבית הכנסת ואין למקדש לטעום מיין הקידוש אלא מטעימו לקטן ואין קידוש אלא במקום סעודה ומעיקרא לא נתקן אלא בשביל אורחים דאכלי ושתי בבי כנישתא להוציאם ידי חובתם ועכשיו אף על גב דלא אכלי אורחים בבי כנישתא לא בטלה התקנה זהו טעם המקומות שנהגו לקדש בבית הכנסת אבל יותר טוב להנהיג שלא לקדש בבית הכנסת וכן מנהג ארץ ישראל :

נוהגים

[א] **מזה** נאמר ומה נדבר בענין שלא היה מעיקרא מנהג ואין נכון להנהג אותו מטעם האורחי' שאוכלי' ושותים בבית הכנסת כי כאשר הם אוכלים אז יש להם לקדש במקום סעודה ומה צורך ימצא לצבור בזה ואורחים עצמן האוכלים שם יש להם הפסקה גדולה עד שיאכלו

ונפרע

ונפלא אם אין טועמים יין של קידוש ומי שאומר משום רפואה לשים אותו על העין כי כך אחז"ל פסיעה גסה נוטלת א' מת"ק ממאור עיניו של אדם וחוזרת בקידושא דבי שמשי לאו למימרא שנותנים מן היין על העינים אלא כי בזכות הקידוש שטועם על ידי כן חוזר עליו כח הראות שאילו כונת חז"ל היתה ליתן מן היין על העין איך מתירי' ענין רפואה בשבת והרי שנינו אין מעבירין רוק תפל על גבי העין בשבת משום רפואה אלא כי הרפואה הוא בטעימת היין וכן תמצא טוב טעם לענין זה עם הנ"ל אשר חז"ל הגידו שאומר ויכלו ומקדש על היין שני מלאכי השרת המלוין את האדם נותנין ידיהם על ראשו ואומרי' לו וסר עונך וחטאתך תכופר מפני שהעיד כי ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וגו' ומטעם זה עצמו תבא הרפואה לעין כי לפי שהאדם אין לו להעיד אלא מה שראה בעיניו ואדם זה מעיד כי הקב"ה ברא מעשה בראשית יש מאין בששה ימים וינח ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה כי כל זה לא ראה בעיניו כלום ולכן אותו מראית העין שנתחסר בימות השבוע מן הפסיעה גסה חוזרת עליו והוא רפואת העין שעשה כי זה יהיה מה שאומרי' לו מלאכי השר' וסר עונך כדלקמן ולכן יות' טוב שלא לקדש בבית הכנסת וכבר נתבטל ברוב העולם כמבינים טוב טעם ובענין הקידוש יתבאר יותר מפני מה אין קידוש אלא במקום סעודה ומאחר כי ב"ה הוא דוגמא לב"ה עליון שהיא הכלה כנודע מן הזוהר ותיקונים אין ראוי להמשיך לה יין שהוא בחי' דין כנודע רק בבית בזמן האכילה כי כן יתע"ה נאמר כאשר הביא מטעמים לאביו ואכל אח"כ ויבא לו יין וישת לקיים אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וכו' :

ער. לומר משנה במה מדליקין. ובו ב' סעיפים

[א] נוהגים לומר פרק במה מדליקין והספרדים אומרים אותו קודם תפלת ערבית והוא הנכון : [ב] יש שאין אומרים אותו ביו"ט שחל להיות בערב שבת ויש שאין אומרים אותו בשבת של חנוכה :

בשיבא

[א] **מנהג** זה אשר נוהגים לומר פרק זה מ"ט כדי שידע האדם איזו שמנים הם כשרים להדליק בשבת כי צריך שיהיה שמן שנמשך אחר הפתילה וכן נמי צריך שתהיה ראויה שיתאחז בה האור ובכן האי יתן אל לבו אם לענין הגשמי כך מכ"ש לענין הרוחני הנגלי כי כך צריך להכין עצמו לשבת לפי כי גוף האדם הוא דוגמא לפתילה הנ"ל ולכן צריך שיהיה הכנה נוספת בגוף כדי שיתאחז בו האור הנגלי של שבת היינו תוספת נשמה ועוד יוסיף להבין במאמר כי לא כל השמנים הם כשרים להדליק בשבת א"כ גם בזה ימצא דוגמא כי נבין מזה המאמר כי מעשה המצוה מכונה לשמן נפקא מינה כי לא כל המצות הם יכולים לאחוז בנר של שבת זו תוספת נשמה אלא צריך לחדש מצוה יותר מן המצות הנהוגות באמצע השבוע וזה ימצא בענין מה שטורח לכבוד שבת ובהוצאת שבת כמו שהוא אצלי בפ' מה יפית ומה נעמת

אהבה בתענוגים כי יאמר ... יפית יופי גופני ומה נעמת ביופי נגלי כי את עושה מאהבת הקב"ה ולכן זה יהיה לך בתענוגים הידועים של מצוה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה וז"ל האי מאן דלא אתענג אלא בתענוגי מצוה בשבתין וחגין וזמנין לית ליה רשו עליה ונמצא כי גם אע"ג כי הגוף כלה זה האדם שאינו מתענג באכילה ושתיה זולת בסעודת מצוה אף בשרו ישכון לבטח והיינו מש"ה כולך יפה רעיתי ומום אין בך כי הנה ההיא מטרונא אמרה לרבי יהודה ע"ה או מצוה בריבית אתה או רועה חזירים כי יופי זה אלא לכן העיד הכתוב ואמר כלך יפה רעיתי בנגלה ובנסתר שלכן נקראת רעיתי שנאמר למען אחי ורעי וזה מתענוגי מצוה אבל ומום אין בך מכל דבר של מום מכ"ש מ"ש המטרונא כי ב' דברים אלו נאסרו על איש הישראלי ולכן במצות של שבת אז יהיה מועיל לו להדליק נר של שבת עליו שהם נוטריקון נשמה רוח כדלעיל ולכן מנהג יפה לומר פרק במה מדליקין וביותר יצדק לאומרו קודם תפלת ערבית : [ב] יש שאין אומרים אותו בי"ט שחל להיות ערב שבת ויש שאין אומרים אותו בשבת של חנוכה ואין נראין דבריהם ומה גם לענין הדוגמא שנתבאר כי בפרק זה בא ענין התעוררות בלב האדם מכל מקום הרשות נתונה ויאחז צדיק דרכו כי אין זה ענין מעכב אל התפלה גם אם לא יאמרו אותו אמנם אין לומר בזה מנהגן של ישראל תורה הוא והיחיד יאמר אותו : והעיקר בזה כי יש שורש דבר נמצא בו לומר פרק זה והענין כי מאחר שידענו כי המשנה היא בלילה דהיינו משנה למלך כדאיתא בזוהר ובתיקונים בהרבה מקומות שפחה דמטרוניתא וכבר נתבאר למעלה כי בערב שבת עולים העולמות למעלה ולכן ראוי לתקן האדם נמי למשנה ולהעלות אותם וזה יהיה נמי להאיר לה מאותו האור הנמשך על הכלה באותה שעה וחז"ל אמרו השונה בלא נעימה עליו נאמר וגם אני נתתי להם חקים לא טובים ומשפטים בל יחיו בהם וכו' ופריך וכי בשביל דלא ידע לבסומי קליה וכו' ואמנם כבר נתבאר אצלי והנוגע לענין הוא כי הנה המשנה היא למטה בעולמות כאמור ומשם נמשך ענין השינה כי כן אותיות משנה הם שנה ומשם נמשך המיתה כי לכן אחז"ל שינה אחת מששים במיתה ולכן אמרה כנסת ישראל אני ישנה אבל לא מענין השינה שהיא אחת מששים במיתה לפי כי ולבי ער ומאחר כי במשנה הוא נאחז המיתה צריך להמשיך לה חיים מלמעלה מנבוע מקורא עילאה בסוד חיי המלך ועל המדה זו נאמר ויהי נועם ה' אלהינו עלינו נמצא כי האדם באשר לומד משנה עם הנעימה זו אז ממשיך לה חיים עליונה ונעשית נשמה כי בהפך ממיתה שמסתלק ממנה הנשמה על ידי הלימוד בנועם זו נעשית משנה נשמה ולכן המונע ממנה הנועם עליון וקורא בלא

בלא נעימה לא יחיה מדה כנגד מדה עליו נאמר ומשפיעים בל יחיו בהם ולכן שנינו אמרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו והוא על דרך הנז' ולכן קורין פרק במה מדליקין על הנחה זו כי העיקר הוא להאיר על הכלה נר הנזכר על ידי צדיק העליון לקיים כי נר מצוה ותורה אור ואומר אותו קודם תפילת ערבית כי בתפלה היא עולה יותר למעלה ונעשית בסוד חקל תפוחין קדישין אמנם קודם לכן עדיין היא נקראת חקל תפוחין בלבד ואז מאיר עליה נר הנזכר ומשם מאיר למשנה אור זה כאמור : יש שאין אומרים אותו ביום טוב שחל להיות בע"ש ויש שאין אומרים אותו בשבת של חנוכה וכבר אני הגדתי סוד הדבר וכיון שהגיד שוב אינו מגיד :

רעא. דיני קידוש על היין. ובו יז סעיפים

[א] כשיבא לביתו ימהר לאכול מיד : [ב] נשים חייבות בקידוש אף ע"פ שהוא מצות עשה שהזמן גרמא משום דאתקש זכור לשמור והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו בזכירה ומוציאות את האנשים הואיל וחייבות מן התורה כמותם : [ג] אם אין ידו משגת לקנות יין לקידוש ולהכין צרכי סעודה לכבוד

[א] **בלי** ספק כי כן ראוי לעשות למהר לאכול מיד לפי כי ע"י שממהר לשעוד זאת הסעודה הוא מודיע כי סעודת מצוה היא ואין זו רשות כשאר הימים ואמנם יש בזה יותר ענין היא מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קנ"ג : וז"ל שלחן דכל בר נש אצטריך למהוי תדיר קמיה בשעתא דקא מברך לקב"ה בגין דשרי עליה ברכתא מלעילא ולא יתחזי בריקנייא דהא ברכאן דלעילא לא שריין באתר ריקנייא דכתיב הגידי לי מה יש לך בבית והא אוקמוה חברייא וכו' עוד לקמן ז"ל שלחן דבר נש זכי ליה לעלמא דאתי וזכי ליה למזונא דהאי עלמא וזכי ליה לאשתמודע' לטב קמיה עתיק יומין וזכי ליה לאתוספ' חילא ורבו באתר דאצטריך זכאה איהו חולקיה דההוא בר נש בהאי עלמא ובעלמא דאתי וכו' ולכן מאמר כי כל הטובות הללו נמצאים לאדם הגשמי בעבור שלחנו ראוי לאכול מיד כשיבא אל ביתו ולא יתעסק בדברים אחרים : [ב] נשים חייבות בקידוש אף על פי שהוא מ"ע שהזמן גרמא וכו' והדוגמא לזה יהיה לאיש אשר תשש כחו כד"א נשתה גבורתם היו לנשים זה יהיה מהעדר קיום המצו' כי לפי שהם רמ"ח מצות כנגד הכוח האברים ולכן המתעצל ואינו מקיים אותם יוסר כחו מעליו וביותר מהעדר הלימוד שמגביר כח הנשמה כדאיתא בזוהר אלא התרפית ביום צרה צר כחך וכן בדברי חז"ל המרפה עצמו מן התורה בא עליו צרה ולוקה סר כחו מעליו ולכן בא הדוגמא עליו מענין הנשים כי כן ימצא נשמות של בני אדם שהם באים מסטרא דנוקבא ואיתא בזוהר פרשת תזריע דף מ"ג : וז"ל רבי אליעזר אומר לאו הכי אלא כלא כליל דכר דנוקבא כלילן כחדא ומתפרשן לבתר אבל וילדה זכר כלילן כחדא מסטרא דימינא ואם נקבה אלד כלילן כחד נוקבא ודכר מסטרא שמאלא דשלטא על סטר ימינא יתיר וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ימצא זכר כי הוא מסטרא שמאלא

בערך נקבה ולכן אין הדבר בהשאלה אלא כי כן יהיה נשמת המונע עצמו מן התורה ופורק ממנו עול מצות נמצא כי הוא בערך אשה ממש ואף על פי כן יאמר שהם חייבות בקדוש היום כי כן לענין סור מרע הוא חיוב לדבר זה שאם בא לטמא נעשה מזיק כמשחז"ל נפשותיהן של רשעים הן הן המזיקין ולכן אף על פי שהוא מצות עשה שהזמן גרמא חייבות משום דאתקש זכור לשמור והני נשי הואיל ואתנייהו בשמירה של שבת אתנייהו בזכירה ומאחר כי ימצא באדם זה ענין סור מרע ויזכור אשר לו טוב עשה להתרשל בתורה ובמצוה מוציאו' את האנשים הם המקיימים תורה ומצוה המשולים לאנשים הואיל וחייבות מן התורה כמותם ולא מפני כי אין בהם תורה ומצוה תשש כחם לגמרי מאשר כי אין בהם מעשה אשר לא יעשה כאמור : [ג] אם אין ידו משגת לקנות יין לקידוש ולהכין צורכי סעודה הן אמת אשר חז"ל הגידו כי תחלת דינו של אדם הוא על התורה שנאמר פוטר מים ראשית מדון ולכן יאמר אם אין משגת ידו ואין יכולת לקנו' יין לקידוש הם דברי תורה כמש"ה ושתו ביין מסכתי ולהכין צרכי סעודה ממעשה המצות כי בהם האדם זוכה לסעודה שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים לעתיד לבא אין ידו משגת להכין צרכי סעודה לכבוד הלילה בעולם הזה הדומה ללילה ולכבוד היום לעולם הבא שהוא יום כמשחז"ל ולקידוש היום הוא התורה כאמור מוטב שיקנה יין מן התורה ממה שיקנה צורכי סעודה מן המצות להועיל לו לעתיד או ממה שיקנה יין של תורה לקידוש היום והא דתניא כבוד של יום קודם לכבוד לילה היינו דוקא בשאר צרכי סעודה הם המצות כאמור ר"ל כי הנה בענין מעשה המצות יש מהם המעילות גם לעולם הזה כמו ששנינו אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא משא"כ בשאר המצות כמשחז"ל שכר מצות בהאי עלמא ליכא והיינו מ"ש דתניא כבוד יום קודם לכבוד לילה היינו דוקא דשאר צרכי סעודה הם מעשה המצות כאמור לפי כי יותר נכון לאדם שלא לרדוף אחר אלו המצות שאוכל מפירותיהן בעולם הזה דהיינו כבוד לילה אלא כבוד יום עדיף הם המצות שאחז"ל שכר מצות בהאי עלמא ליכא וזה מטעם המפורש אצלי בפסוק כי ישר דבר ה' וגו' דהכי קאמר התבונן כי ישר דבר ה' בכל הפרטים אמנם וכל מעשהו הם מעשי המצות הם באמונה לעולם הבא כי שכר מצות בהאי עלמא ליכא אמנם תדע כי אוהב צדקה ומשפט ועושה עמ"כ בהקפה גורם כי חסד ה' מלאה הארץ אף על גב כי אין ראויים עושה הקדוש ברוך הוא עמהם בתורת חסד בהקפה נמי ולכן יותר טוב שיעשה האדם לכבוד היום מצות שאין להם פירות בעולם הזה לפי

כי

לכבוד הלילה ולכבוד היום ולקידוש היום מוטב שיקנה יין לקידוש הלילה ממה שיכין צרכי הסעודה או ממה שיקנה יין לצורך היום והא דתניא כבוד יום קודם לכבוד לילה היינו דוקא בשאר צרכי סעודה אבל אם אין לו אלא כוס אחד לקדש כבוד לילה קודם לכבוד יום: [ד] אסור לטעום כלום קודם שיקדש אפילו מים ואפי' אם התחיל מבעוד יום צריך להפסיק שפורס מפה ומקדש ואם היו שותים יין תחלה אינו אומר אלא קידוש בלבד בלא ברכת היין ואחר כך מברך ברכת המוציא ואם אין לו יין ומקדש על הפת אינו מברך המוציא. ויש אומרים שאף כשמקדש על היין אינו מברך המוציא: [ה] שנים שהיו שותים ואמרו

כי הוא עושה חסד עם כל העולם כי חסד ה' מלאה הארץ והיינו בשאר צרכי סעודה הם אלה המצות שהם סעודה שלעתיד דוקא ואין בהם חלק לעולם הזה אבל אם אין לו אלא כוס אחד מן התורה לקדש כבוד לילה קודם לכבוד יום והענין כי גם בתורה ימצא חילוק לפי כי ימצא דינים בתורה שהם צורך בעולם הזה ויש שאין בהם צורך בעולם הזה כלל כגון סדר קדשים וסדר טהרות כי כלם הם הלכתא למשיחא ולכן בסוג זה של יין של תורה הוא כבוד לילה אין כבוד אלא תורה להועיל לעולם הזה קודם: [ד] מה מאד ימתק דין זה עם הנ"ל כי כל ענין השבת הוא תיקון אל עונות ראשונים של אדם הראשון ושל ישראל שפגמו השבת שניתנה התורה ולכן אסור לטעום כלום קודם שיקדש והוא תיקון מה שאכל אדם הראשון מעץ הדעת וישראל וישב העם לאכול ושתה ולכן אפילו מים אסור ויהיה האסור היינו כמשל שאחז"ל לאדם שאמר לשפחתו אל תטעמי כלום עד שאביא השבת לאה שפתיה וכו' לכן אסור לטעום כלום קודם שיקדש אפילו מים מאחר שהנחנו כי ענין הקידוש על היין הוא דוגמא אל לימוד התורה ולכן יהיה דברו זה לומר כי אסור לאדם לטעום ר"ל ליהנות מן התורה קודם הקידוש לפי כי ענין הקידוש הוא מאחז"ל פ' קדושים נמלך שהפקיד מרתף של יין אצל אנשים מהם נזירים ומהם שכורים לעת ערב נתן לשכורים פי שנים מהנזירים א"ל אדונינו המלך והלא כלנו כאחד כאשר שמרנו ולמה נגרע מן השכורים אמר להם אתם נזירים ואין אתם שותים יין אבל אלו שהם שכורים ופירשו מן היין צריך לתת שכרם פי שנים ולכן יהיה זה הענין דוגמא כענין שהקב"ה נתן למלאכים קדושה אחת ולישראל שתי קדושות מפני כי המלאכים אין בהם יצר הרע אמנם לישראל הנמצא בהם יצר הרע נתן להם הקב"ה שתי קדושות שנאמר והתקדשתם והייתם קדושים לכן אין האדם רשאי לטעום כלום קודם הקידוש הוא ענין התורה כי בזה קידש אותנו הקב"ה יותר מן המלאכים דאלו המלאכים אין בהם יצר הרע אין להם קדושת התורה והמצו' אבל התחתונים שנמצא בהם יצר הרע קדשנו במצותיו ונתן לנו את תורתו ולכן אסור לטעום כלום וליהנות האדם מן התורה קודם שיקדש עצמו ויהיה דומה למלאך ה' שנאמר כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא ולכן צורבא מרבנן דסנן שומעניה אסור ללמוד תורה ולכן אסור לטעום אפילו מים שהם דוגמא התשובה שנאמר שפכי כמים לבך לפי כי כן שנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ואפילו אם התחיל לאכול וליהנות מבעוד יום שמשל לזמן הבחרות שנקרא ימי

יג.

במורחץ צריך להפסיק מדרך זה שפורס מפה ומקדש עצמו תחלה וזה על ידי טלית שהוא דוגמא למפה לפי כי הטלית הוא סייג לעבירה כנזכר במקומו שלכן צריך האדם ללבוש תמיד טלית קטן להיות ניצול מעבירה כמעשה שהיה ובאו הציציו' וטפחו לו בפניו וזה היה טלית קטן הניתן תחת הבגדים שנאמר גדילים תעשה לך וסמיך ליה כי יקח איש אשה כי ראוי לומר מה נשתנה כי בתחלה קרא להם שם ציצית שנאמר והיה לכם לציצית ואחר כך נאמר כך גדילים תעשה לך אמנם ירצה לומר התבונן זה הציצית למה שקולה מצות ציצית כנגד כל התורה כמה גדולו' בה גדילים תעשה לך דאף על גב שעברת על הדברים שנאמר בהם גדולה והם עבודה זרה גילוי עריות שפיכות דמים ולעומתם לשון הרע ששקולה כנגד כולם שנאמר בה גדולות לשון מדברת גדולו' ובעבודה זרה נאמר חטאה גדולה ובשפיכות דמים נאמר גדול עוני ובגילוי עריות נאמר הרעה הגדולה הזה לך גדילים תעשה לך והם ארבע אצבעות גדיל שתעשה על ארבע כנפות כסותך וזה להנאתך אשר תכסה בה אינו אומר שתכסה אלא תכסה לעון כמאחז"ל אל תקרי וכסה ענן הקטרת אין אנו יודעים מהו מכסה וממש"ה כסית כל חטאתם סלה משמע שמכס' העון כך בגדיל זה תכסה בה לעונות הנז' ומכלל שלהם כי יקח איש אשה באיסור ובא אליה ושנאה מכח הציצית ולכן יאמר פורס מפה ומקדש עצמו ואם היו שותים יין של תורה תחלה אינו אומר אלא קידוש בלבד שיהיה זהיר לקדש עצמו במותר לו בלא ברכת היין של תורה ואחר כך מברך ברכת המוציא הנ"ל כי על ידי המצוה יזכה האדם בהווה וגם בגן עדן לאכול בהנאות פתורא דאכלין נהמתין כמו ששנינו שלחנך גדול משלחנם ומה גם לזמן התחיה שנאמר יהי פסת בר בארץ והיינו המוציא שעתיד להוציא כמאחז"ל ואם אין לו יין של תורה ומקדש על הפת כי הוא מקדש עצמו במותר לו הנאה אשר הוא אוכל אינו מברך המוציא מאחר שלא פירש מן האיסור על ידי מעשה ויש אומרים כי גם שמקדש על יין ולומד בתורה ומקדש את עצמו כשמקדש על היין כדוגמא זו אינו מברך המוציא דפשיטא הוא ואין לו צורך לברך על מה שעתיד להיו' לו בזמן של התחיה שנאמר בה יהי פסת בר בארץ שאם הוא אינו זוכה לכך מאן אכיל להו הילך וגילך [ה] שנים שהיו שותים ביין של תורה כאמור לפי כי עיקר הלימוד צריך להיות בחברה כמאחז"ל חרב אל הבדים ונואלו חרב על שונאיהם של ת"ח שעוסקים בתורה יחידים בד בבד ולא עוד אלא שמטפשים שנאמר נואלו שרי צוען וכן שלחו מתם הוזכרו בחבורה ולכן יאמר ב' שהיו שותים יין של

תורה

ואמרו באו ונקדש קידוש היום נאסר עליהם לשתות עד שיקדשו ואם רצו לחזור ולשתות קודם שיקדשו אף על פי שאינם רשאים צריכים לחזור ולברך תחלה בפה"ג ואחר כך ישתו : [ו] אם גמר סעודתו וקדש היום קודם שברך ברכת המזון מברך ברכת המזון על כוס ראשון ואחר כך אומר קידוש היום על כוס שני וצריך להזכיר של שבת בברכת המזון אע"פ שמברך קודם קידוש . ויש אומרים דאף בגמר סעודתו אינו מברך ברכת המזון תחלה אלא פורס מפה ומקדש ומברך המוציא ואוכל מעט ואחר כך מברך ברכת המזון : [ז] אף על פי שאסור לו לטעום קודם קידוש אם טעם מקדש : [ח] אם לא קידש בלילה בין בשוגג בין במזיד יש לו תשלומין למחר כל היום : [ט] צריך שתהיה מפה על השלחן תחת הפת ומפה אחרת פרוסה על גביו : [י] מקדש על כוס מלא יין שלא יהיה פגום וטעון כל מה שטעון כוס של ברכת המזון ואומר ויכלו מעומד ואח"כ אומר בפה"ג ואח"כ קידוש :

אם

תורה ואמרו באו ונקדש קידוש היו' היינו לפרוש מן האיסו' בתחלה נאסר עליהם לשתות יין של תורה עד שיקדשו עצמן ואם רצו לחזור ולשתות בתורה קודם שיקדשו עצמן אף על פי שאינם רשאים ללמוד בתורה אלא על ידי שהרה שנאמר ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא צריך לחזור ולברך תחלה בפה"ג היינו ברכות התורה ואחר כך ישתה מן התלמוד : [ו] אם גמר סעודתו של תורה וקדש עליו היום כי בא מצוה לידו קודם שיברך ברכת המזון על ענין מה שעתיד להיות לו בג"ע וביותר לזמן התחיה כאמור מברך ברכת המזון על ראשון והיינו דוגמא למשחז"ל כי לתשתוגים נותן שתי קדושות ואל תתמה שאמרתי כי הכוס דוגמא לקדושה אחת כך אחז"ל שני כוסו' מזגתם לפני בשיני אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע ולכן יאמר כי מברך ברכת המזון על כוס ראשון מן התורה ואחר כך אומר קידוש היום לפרוש מן האיסור להתקדש בקדושת היום של עולם הבא וזה יעשה על כוס שני של תורה וצריך להזכיר של שבת מענין העולם הבא שהוא דוגמא לשבת זה וזה יעשה בברכת המזון שמזכיר מענין העתיד מה שנמצא בגן עדן שלחן ולחם אבירים וגם לזמן התחיה יהי פסת בר בארץ אף על פי שמברך לה' על כל אלה הטובות שעתיד לעשות כך מברך קודם הקידוש כי לא קדש את עצמו עדיין אינו מעכב לענין זה ויש אומרים כי גם בגמר סעודתו כשהוא מתעסק במצוה כנ"ל אינו מברך ברכת המזון תחלה על הטובות שעתיד הקב"ה לעשות לעתיד אלא העיקר הוא פורס מפה לפרוש מן האיסור תחלה כאמור ומקדש היינו שמקדש עצמו במצות כי כן אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו ואחר כך מברך המוציא כי טוב לברך להקב"ה על כל הטובות שעושה עם האדם לשעבר ובהווה ולעתיד ואוכל מעט שלא יהנה מן התורה והמצוה רק לצורך קיום עצמו וכן שנינו אל תעשם עטרה להתגדל בהם ולא קורדום לחפור בהם ואחר כך מברך ברכת המזון על ההווה ועל העתיד כאמור : [ז] אף על פי שאסור לו לטעום פירוש הדוגמא דאסור ליהנות מדברי תורה בעה"ז כמו ששנינו ודאשתמש בתגא חלף והיינו שאסור לטעום כלום קודם קידוש שהעיקר הוא סור מרע תחלה אם טעם ונהנה אין זה מעכב אחר כך מקדש עצמו : [ח] אם לא קדש בלילה ולא קדש עצמו בעודו בעולם הזה היינו בלילה לפי כי העולם הזה נקרא לילה כמשחז"ל וזה היה לו בין בשוגג

אשר חטא בשגגה או במזיד יש לו תשלומין כי לא על חינם ברא הקב"ה התשובה ולכן זה שלא קיים המצות שהאדם מתקדש בהם כמ"ש אשר קדשנו במצותיו מחוסר אברים מפני כי המצות הם מספר רמ"ח כנגד האברים שהם רמ"ח יש לו תשלומין אף על גב שנאמר וחסרון לא יוכל להמנות כמשחז"ל זה שנמנו חבריו לדבר מצוה והוא לא נמנה עמהם יש לזה נמי תשלומין וזה יהיה למחר כל היום היינו על ידי גלגול כי זה שמתחסר מן המצות אינו מועיל לו להכנס בגיהנם כאשר ביארתי בהלכות הקודמים לפי כי גיהנם הוא לצרף ולנקות כתמי העונות הנמצאים בעצם אדם אבל המחוסר אבר אילו יהיה אלף שנים בגיהנם אין נברא בו מחדש אבר המתחסר ממנו ולכן התיקון של זה שלא קדש עצמו במצות בלילה בעולם הזה בין בשוגג כי לא באה לידו המצוה בין במזיד כי באה לידו ולא קיים אות' מאיזו סיבה יש לו תשלומין להשלים איבריו למחר אך לא בעולם הזה בגיהנם רק בגלגול כאמור וזה הוא כל היום הוא נתקן : [ט] צריך שיהיה מפה אחת על השלחן תחת הפת ומפה אחרת פרוסה על גביו כי כן יהיה כפי פשוטו זכר למן כי כן נאמר ותעל שכבת הטל וזה היה תחלה יורד על הארץ ואחר כן נאמר והנה על פני המדבר דק מחוספס וגו' ואמרו חז"ל מלמד שבתחלה היה שכבת הטל מלמטה על הארץ ואחר כך יורד המן עליו וחוזר ויורד עליו טל והמן באמצע כמונח בקופסא וזכר לדבר טוב ליתן מפה תחת הפת ומפה אחרת עליו מלמעל' אמנם יש יותר טוב טעם לדבר עם מ"ש בזוהר פ' תרומה דף קנ"ד וז"ל שלחן דבר נש זכי ליה לעלמ' דאתי וזכי ליה למזונא דהאי עלמא וזכי ליה לאשתמודעא ליה לטב לקמיה עתיק יומין וזכי ליה לאתוספ' חילא ורבו באתר דאצטריך ולכן בתועלו' הללו נמצא בהם בנגל' ובנסתר ובעה"ז גם לעה"ב ולכן מה טוב לאדם לעשות דבר הניכר בזה גדולת הסעודה של ליל שבת על ידי מפות הללו שהם נגלה ונסתר כנז' ולהורות את בני ישראל על גמול הטוב הצפון להם בגן עדן באותו שלחן כמש"ה תערוך לפני שלחן כנגד צוררי היינו בגן עדן כנז' בזוהר פרשת תרומה וכי פתורא אית לנשמתין בההוא עלמא אין וכי נשמתין אכלין אין ומה גם לזמן התחיה כאמור : [י] מקדש על כוס מלא יין שלא יהיה פגום והנרצה בזה הוא על דרך האמור כי ענין היין הכוס דוגמא לתורה שנאמר בה ושתו ביין מסכתי וצריך ללמוד

ללמוד בשמחה כי מאחר כי כל הדינים הללו הם לצורך השבת בלי ספק כי כל זה יהיה טוב לאדם לבדוק במעשיו בערב שבת כאמור למעלה כדי לזכות לתוספת נשמה ולכן זה היין שהוא דוגמא לתורה שהאדם לומד בשבוע לצורך השבת דהיינו תורה נביאים וכתובים וכיוצא כנודע מדרושי מורי הרב זלה"ה כי כל זה הוא כדי לזכות שתשרה עליו תוספת שבת נשמה קדושה לכן צריך ליזהר כי למוד זה יהיה בטהרה מכל עון ולכן יאמר מקדש על כוס מלא יין שכבר נתמלא מיינה של תורה בימי החול ובלבד שלא יהא פגום מאיזה עון מזיד או שוגג כל דבר מעכב לתוספת קדושת שבת ולכן יאמר וטעון כל מה שטעון כוס של ברכת המזון דהיינו דוגמא לברכת המזון שנאמרת לעתיד באותה סעודה שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים בגן עדן ולאחר שאוכלים ושותים נותנים הכוס לאברהם לברך אמר לא אברך לפי שיצא ממני ישמעאל וכן יצחק יאמר לא אברך שיצא ממני עשו וכן כל אותם הצדיקים אין רוצים לברך כי כל אחד טוען טענה כי אינו מוכן לברך יען נמצא בו דבר מן ההעדר ואם מעט הוא ולכן צריך האדם להתבונן נמי בענין כוס זה של עתה של קידוש כי צריך לקדש עצמו בשוה מכל הדברים אשר לא טובים שבאו לידו בימות השבוע כדי לזכות להתקדש בקדוש זה לזכות לנשמה של תוספת שבת כאמור וביותר יזהר וילמד לקיים הדברים שטעון כוס של ברכה שלעתיד שהוא דוגמא לכוס וסעודה זו היא דוגמא לאותה סעודה כי כל הנעשה בעולם הזה הוא דוגמא על מה שעתיד להיות ולכן יזהר לקיים כל מה שטעון כוס של ברכה שלעתיד ואומר ויכלו מעומד לפי שהוא נאמר בתורת עדות ונאמר ועמדו וכו' כנ"ל ומעיד על העתיד נמי ואחר כך אומר בפה"ג על העתיד נמי שנאמר ביום ההוא יטפו ההרים עסיס ואחר כך קידוש להיות כי כן נאמר ונקדש קדש של' פי שנים בה יכרתו והשלישית שמקדשים שמו יתברך יותר בה ונאמר והיה הנשאר בציון וגו' קדוש יאמר לו: ועתה הדרי בי לבאר הדינים הללו ע"ד הנ"ל עם שורשם למעלה וכך היה אומר כשיבא לביתו ימהר לאכול מיד לפי כי מאחר שהמעשה התחתון של האדם הגשמי הוא מעורר למעלה כדוגמא שלו נמצא כי ממהר לאכול למעלה בעולם הרוחני כי על אותה האכילה נאמר אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי ומאחר כי כן נעשה למעלה מתקיים מ"ש אחר כך אכלו רעים שתו ושכרו דודים היינו מ"ש בזוהר פ' ויקרא דף ד'. וז"ל נאמר באתי לגני אחותי כלה רבי יצחק אמר לא אזדווג קב"ה בכ"י אלא בזמנא דאלין שית אתברכאן ואתרוון משקיו דנחלא דלא פסק רבי יהודה אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים אלין כל מארי דיבבא ויללא דאתבסמו כלהו ואתברכו כחדא דהא מסעודתא דמלכא מתהניין כלא ואימתי אכלי בשעתא דמלכא אתי חדי וחדי למטרוניתא בקדמיתא לבתר כולהו אכלו וחדאן וכו' ולכן צריך כשיבא לביתו האדם הגשמי ימהר באכילתו כי על ידי כן נעשית אכילה הרוחנית ומבלא

אתברכן לפי כי בתחלה אכיל מלכא עם מטרוניתא ואחר כך נאמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים אלין כל מאריהון דיבבא כאמור פרי המהירות זה הוא סוד מ"ש בזוהר פ' בלק דף קנ"א. וז"ל אמר ההוא ינוקא הא ידענא דחילא דדרועא דילך אתחלש השתא איהו עדנא דלא לאמתנא אלא לאלקאה בקירטא אבנא בתר אבנא כד"א בקלע ובאבן בכסילו דא בתר דא והבן זו היתה כוונת רבי אליעזר מגלה טפח וכו' ודומה כמי שכפאו שד ואין להאריך בזה. נשים חייבות בקידוש אף על פי שהוא מצות עשה שהזמן גרמא לפי כי כן האשה מתקדשת בזמן הזה מכל טומאה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קל"ו. וז"ל כד עייל שבתא איהי אתייחדת ואתפרשת מסטרא אחרא וכל דינין מתעברין מינה ואיהי אשתארת ביחודא דנהירו קדישא ואתעטרת בכמה עטרין לגבי מלכא קדישא וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כולהו ערקין ולית שולטנו אחרא בכלהו עלמין ואנפהא נהירין בנהירו עילאה וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר שני דברים תרתי לטיבותא כי הכלה עליונה מתפרשת מסטרא אחרא במעלי שבתא וגם כי היא מתעטר' בעטרין עילאין לגבי מלכא קדישא ולכן נמי נשים חייבות בקידוש אף על פי שהוא מצות עשה שהזמן גרמא משום דאתקש זכור לשמור והיינו מ"ש בזוהר תרין דרגין דאינון חד היינו סוד מאחז"ל זכור ושמור בדיבור א' נאמרו כדלקמן והיינו נמי הואיל דאתנייהו בשמירה דכתיב שמור את יום השבת לקדשו דהיינו לפי שנתפרשה מסטרא אחרא לכן צריך שמירה ולכן איתנייהו בזכירה שהיא בסוד הזכר כי היא מתייחדת עם מלכא עילאה קדישא כאמור ולכן מוציאות את האנשים לפי כי עתה הוא דוקא עולה למעלה ונעשית בסוד אשת חיל עטרת בעלה ולכן מוציאות את האנשים הואיל וחייבות מן התורה כמותם שהרי גם הנקבה עלתה בעולם הזכר כנזכר: אם אין ידו משגת לקנות יין לקידוש והכין צרכי סעודה לכבוד הלילה ולכבוד היום ולקידוש היום מוטב שיקנה יין לקידוש וכו' והענין הוא כי הנה תדע ותשכיל כי ליל שבת כל עיקר העלייה הוא למטרוניתא כנסת ישראל והטעם לשתי סיבות ראשונה היא הוכרח לעלות להבדל מכל בן נכר ואף על גב שנאמר והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה שהם סוד רגלי הזכר כדאיתא בזוהר פרשת ויצא אמנם ליל שבת אינם תחתיהם אבל היא עולה למעלה מהם לפי כי הרגלים לעולם אינם מנוקים מזמן שנאמר ויגע בכף ירכו עד זמן שנאמר ועמדו רגליו ביום ההוא כי הני רגלי דרבנן דמנקפי מנייהו הוו ולכן נאמר קמו בניה ויאשרוה מן המדה הנקראת אשר פתחא עילאה כדאיתא בזוהר פרשת ויחי בעלה ויהללה בסוד הלל גמור בי"ג מדות של רחמים וכך הם אומרים לה רבות בנות עשו חיל היינו המדות שלה היורדות בעולמות כמבואר אצלי במאמר גילי מאד בת ציון למלך שהלך הוא ובניו וחתניו למדינת הים ובאו ואמרו למטרונא בניך באו אמרה מה איכפת לי תשמחנה כלותי אמרו לה ובנותיך נמי אמרה ישמחו חתני אמרו לה הא מלכא אתא אמרה הא ודאי חדוותא שלימתא

כי

כי הוא מאמר קשה הסכנה לדעת מה ענין בנים ובנות הללו ואמנם כבר הדברים מפורשים במקומן אמנם הנוגע לנו היא כי הבנות הם הבחינות של המטרונא שהם יורדים בעולמות למטה ועל ידי שחזרו לעלות היא נבנית ומתייחדת עם בעלה ולכן יאמרו נא רבות בנות שהם. כל המדות היורדות למטה בעלותם למעלה עשו חיל בסוד וישראל עשה חיל והוא בגימטריא ח"ם לפי כי לכן נאמר ויחם בשר הילד הוא יוסף הנקרא ילד כמשחז"ל בפ' ראיתי את כל החיים המהלכים תחת השמש ואני פירשתי אותו כי אמר החכם ראיתי ברוח הקדש את כל החיים הנקראי' חיי המלך המהלכים ויורדין מלמעלה עד תחת השמש כי שמש ומגן ה' כדאיתא בזוהר פרשת פנחס זה הצדיק הנקרא שמש מה שמשא מאיר למעלה כך הצדיק מאיר לכל גופא והם עם הילד השני זה בנימין כמשחז"ל כי הנה יוסף נקרא ילד שנאמר הילד איננו וגם בנימין נקרא ילד והיינו מ"ש עם הילד השני ראיתי החיים אלו בזמן אשר ימלוך תחתיו של יוסף והבן ולכן יאמר מי שאין ידו משגת וכו' דמאחר שנתעוררנו על עליית קיר קטנה זו שמתעלה למעלה מרגלי הזכר לכן כאשר אדם הגשמי אין ידו משגת לקנות יין לקידוש היום של הכלה להיות מתקדשת מראש ועד סוף ולהכין צרכי סעודה דהיינו סוד אכלו רעים שתו ושכרו דודים לכבוד לילה היא הכלה ולכבוד היום הוא החתן ולקידוש היום שהוא בסוד הזכר הנקדש בקדש עליון מוטב שיקנה יין לקידוש הלילה כי בזה נתקן משחז"ל דעתן של נשים קלה ולכן כוס אחד יפה לה ממה שיכין צרכי הסעודה או ממה שיקנה יין לקידוש היום שכן שנינו דעת חסרת מה קנית והא דתניא כבוד יום קודם לכבוד לילה היינו דוקא בשאר צרכי סעודה לפי שנאמר צדיק אוכל לשובע נפשו ואין הסעודה מכונה אלא לזכר אבל אם אין לו אלא כוס אחד לקדש כבוד לילה קודם לכבוד יום שכן שנינו כוס אחד יפה לאשה כאמור. אסור לטעום כלום קודם שיקדש וכו' סוד הענין יהיה עם משחז"ל שמלוה לטעום מן התבשילין בע"ש משום טועמיה חיים זכו הוא סוד משחז"ל משל לבת מלך שהריחה ליקי קדרה תאמר גנאי הוא לה לא תאמר כמלאת מצטערת מה עשו עבדיה הביאו לה בחשאי והיינו הדוגמא לתבשיל של שבת שבת מלך עתה מריחה אותו שהרי התחילה קדושת היום ולכן ראוי לטעום כי בזה יהיה מטעים לכלה מן התבשיל עליון המתבשל לצורך שבת ואין זה ליקי קדרה וכן הוא הנרצה בזה כי אסור לטעום כלום שהנה שנינו מטעמת אינה צריכה ברכה והרצון בזה בהפך לברך על הקדוש ולכן אסור לטעום כלום קודם שיקדש ואפילו מים ואפי' אם התחיל מבעוד יום גדול לאכול דקס"ד כי זה יהיה דוגמא למה שהריחה ליקי קדרה לא כן הוא דלא ראי זה כראי זה וצריך להפסיק שפורס מפה ומקדש והוא בסוד בגד תכלת כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך כי הכלה נאמר בה שש וארגמן לבושה אמנם לפי שבשיפולי יש דא איכא מלולות יש הם הנקראים צלמות דכר ונוקבא ואית להון עינא בישא למחמי ולכן מתכסה בלבוש תכלת שלכן תאשכנה עיניהם של רשעים מראות ולכן נאמר במזבח ופרשו עליו בגד תכלת והיינו נמי סוד מפה זו שפורש ע"ג השלחן ומפסיק ומקדש כדי שלא יוכלו החילונים עיניהם להסתכל בשלחן בעוד שמקדש לכלה ואם נאמר כי מפה זו יהיה הפסק לענין האכילה של חול ולענין הקידוש זה יהיה בסוד מטפחת של ס"ת והוא הצד של הכלה והבן ואם היו שותים יין תחלה אינו אומר אלא קידוש בלבד לפי שאותו יין שהוא בסוד שתו ושכרו דודים מועיל נמי לענין יין של קידוש בלא ברכת היין שהוא למעלה להמשיך מאימא עילאה ואחר כך מברך ברכת המוציא להמשיך מן אות יו"ד לכלה ואם אין לו יין ומקדש על הפת אינו מברך המוציא כי יסמוך על אכילה ראשונה ויש אומרים שאף כשמקדש על היין אינו מברך המוציא כאמור: שנים שהיו שותים יין ואמרו בואו ונקדש קידוש היום וכו' כי זה יהיה דוגמא לשנים החתן והכלה שהיו שותים יין המשומר בענביו ואמרו באו ונקדש קידוש היום של שבת בסוד שתיתי ייני עם חלבי נאסר עליהם לשתות עד שיקדשו והענין יובן עם מ"ש בזוהר פרשת ויקרא דף א'. וז"ל תא חזי באינון עילאי כתיב בהו אכילה בלא שתיה מ"ט מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא ובגין דתמן שרייא חמרא דמנטרא כתיב בהו אכילה ובאינון תתאי דבעיין שקיו כתיב בהו שתיה דהא כל נטיען שקיו בעיין מנחלא דעמיקא ועל דא באלין אכילה ובאלין שתיה אלין רעים ואלין דודים וכו' והנה ביאור מאמר זה כבר פירשתי בו שלשה דרכים כלם נכוחים למבין בדרך הרב זלה"ה אמנם זה ענין השתיה הוא סוד מ"ש בזוהר פרשת פקודי דף רכ"ו. וז"ל יעקב קשירו דכל מהימנותא רוח דקיימא לקבלא דרוח דאיהו לתתא והאי רוח איהו אמצעיתא דרוחין איהו נטל האי היכלא שתיתאה אינון נשיקין לאתדבקא רוחא ברוחא כד"א ישקני מנשיקות פיהו וכל נשיקה איהו לאתדבקא רוחא ברוחא עילאה בתתאה ובאלין נשיקין אסתלק רוחא דלתתא לאתדבקא ברוחא דלעילא וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כי ענין הנשיקה הוא לאתכללא תתאה בעילאה והיינו סוד שתו ושכרו דודים כדאיתא בזוהר פרשת משפטים דף נ"ו וז"ל מאי כמשפט הבנות הכא אית רזא לחכימין בגו טינרא תקיפא רקיעא טמירא אית היכלא חדא דאקרי היכל אהבה ותמן אינון גנזין טמירין וכל נשיקין דרחימו דמלכא אינון תמן ואינון נשמתין רחימא דמלכא עאלין תמן תמן כתיב וישק יעקב לרחל וגו' ולכן יאמר שנים שהיו שותים יין והם דוגמא ליעקב ורחל לפי כי יעקב הוא שממשיך היין כמש"ה ויבא לו יין וישת מאתר רחיקא ממשיך ליה כדאיתא בזוהר פרשת בלק ואמרו באו ונקדש קדוש היום היינו קדושה דאשמכת עלייהו מלעילא כדאיתא בזוהר פרשת בראשית דף ה' ח"ל מהו את שבתותי תשמורו תרין אלא שבת דמעלי שבתא ושבתא דיומא ממש לית בהו פירודא אמר ההוא טייעא דהוה טען אעצרייהו ומהו ומקדשי תראו אמר ליה דא קדושה דשבת ומהו קדושה דשבת אמר ליה דא קדושה דשריא עלוי מלעילא עכ"ל ולפי כי יש

להם

להם קדושה נוספ' על זמן החול הנמשכ' עליהם מלמעלה לכן אם אמרו באו ונקדש קידוש היום אז נאסר עליהם לשתות בסוד שתו ושכרו דודים עד שיקדשו ואם רצו לחזור ולשתות קודם שיקדשו אעפ"י שאינם רשאים כאמור צריכים לחזור ולברך תחלה בורא פרי הגפן בסוד אימא עילאה להמשיך מההוא מקורא עילאה דברכאן ואחר כך ישתו בסוד שתו

[יח] **אם אין לו אלא כוס אחד מקדש בו בלילה ואינו טועם ממנו שלא יפגימנו אלא שופך ממנו לכוס אחר**

ושכרו דודים מפני כי הנביען שקיו בעיין: אם גמר סעודתו וקדש היום וכו' הנה בלי ספק כי תפלת המנחה הוא עושה ייחוד בכל יום אמנם הייחוד הנעשה בתפלת המנחה של ערב שבת אינו דומה לא ראי זה כראי זה ולכן יאמר אם גמר סעודתו בערב שבת דהיינו בסוד היחוד אשר נעשה באותו הזמן והוא נמשך וקדש היום קודם שיברך ברכת המזון כי אז עדיין הוא נוהג והולך מברך ברכת המזון על כוס ראשון שהוא דוגמא אל ייחוד הנעשה בתפלת המנחה ואחר כך אומר קידוש היום להמשיך על חתן וכלה מהקדושה עליונה כאמור וצריך להזכיר של שבת בברכת המזון אעפ"י שמברך קודם קידוש לפי כי כל אחד הוא ענין לחוד כי זה שמזכיר של שבת בענין ברכת המזון היינו בסוד אכלו רעים וקידוש היום הוא בסוד שתו ושכרו דודים ויש אומרים גם בגמר סעודתו אינו מברך ברכת המזון תחלה לפי כי ברכת היין הוא סוד ייחוד יותר עליון כאמור במאמר הנ"ל שהוא בסוד הנשיקין לא כן הוא ענין האכילה הלחם אשר הוא אוכל ולכן אינו מברך ברכת המזון תחלה אלא פורס מפה תחלה לעשו' הפרש ומקדש ומברך המוציא דהיינו מקדש תחלה כדי לעורר ייחוד העליון בסוד שתיתי ייני עם חלבי שנאמר בו שתו ושכרו דודים לעילא מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא ולכן אוכל מעט אחר כך בסוד אכלתי יערי עם דבשי ואחר כך מברך ברכת המזון להמשיך לכלה מארבע מדות עליונות של הזכר כדאיתא בזוהר פ' תרומה: אעפ"י שאסור לו לטעום קודם הקידוש כבר נתבאר למעלה מה ענין הטעימה דהיינו סוד משחז"ל משל לבת מלך שהריחה ליקי קדרה וכו' ועבדים אז הביאו לה בחשאי ולכן אסור לאדם לטעום כלום והוא המשל אשר חז"ל הגידו לאדם שאמר לעבדו אל תטעום עד שאבא וכו' כיון שבא ראה שפתותיו אמר לו הלא צויתך אל תאכל וכו' א"ל שפחתך האכילה אותי א"ל ולשפחתי שמעת יותר ממני כך הקב"ה אמר לאדם ומעץ הדעת לא תאכל ממנו נגלה עליו הקב"ה מצאו טועם א"ל הלא צויתיך שלא תאכל כלום א"ל האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל א"ל ולאשתך שמעת ולא לי לכן כי שמעת לקול אשתך וגו' והנה מזה יובן ענין אשר צוה עליו הקב"ה שלא לטעום מעץ הדעת ולכן אף על גב שאסור לו לטעום כלום קודם קידוש אפילו מים כאמור אם טעם מקדש כי הקידוש ענין ייחוד בפני עצמו כאמור: אם לא קדש בלילה בין בשוגג בין במזיד הן אמת כי לענין הנוגע מלמעלה אינו מתקן כלום ומה שהפסיד אין לו תשלומין אמנם מ"מ יש לו תשלומין למחר היינו לומר כי אותו שנתחסר בלילה מן הקידוש איהו דאפסיד אנפשיה ולענין הנוגע למטה יש לו תשלומין לפי כי שבת בראשית גם כי לא ימלא מעשה מן התחתונים לא תחסר השלימות שלה ואין קדושה שלה בערך קדושת י"ע שמתקדש בעבור מעשה התחתוני' שלכן מברכים מקדש ישראל והזמנים ולכן יאמר יש לה תשלומין למחר כל היום מקדש והולך: צריך שתהא מפה על השלחן תחת הפת גם כי אין דבר מן הדין מכל מקום נימא ביה מלתא משום כבוד הפת היא הכלה טוב הדבר והענין יובן עם מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קנ"ד וז"ל ועבית שלחן שלחן דא איהו לתתא לשואה עליה לחם דאפיה מאן עדיף דא מן דא לחם או שלחן אי תימא דלא איהו חד הא שלחן מסדרא לגבי ההוא לחם תו שלחן לתתא ולחם עליה. אלא שלחן איהו עיקרא בסידור' דיליה לקבלא ברכאן דלעילא ומזונא לעלמא ומרזא דהאי שלחן נפיק מזונא לעלמא כמה דאתייהיב ביה מלעילא וההוא לחם איהו איבא ומזונא דקא נפיק מהאי שלחן לאחזאה דהא משלחן דא נפקין פירין ואיבין ומזונא לעלמא וכו' אי אילנא לא הוי איבא לא אשתכח בעלמא בגין כך שלחן איהו עיקרא מזונא דנפיק מניה ההוא לחם עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי השלחן הוא העיקר ואף על גב כי הלחם עליו מלמעלה כי הנה השלחן הוא דוגמא אל האילן כי הוא העיקר ואף על גב שנראה לעין שהפרי הוא יותר ומאחר כי השלחן הוא דוגמא אל האילן לכן ראוי לעשות הפסק על ידי מפה להניחם על השלחן דוגמא לשלחן של ב"ה ואחר כך הלחם עליו ועל הפת מפה אחרת לכבוד הפת פרוסה עליו: מקדש על כוס יין שלא יהא פגום כי זהו מ"ש בזוהר פ' עקב דף רע"ג וז"ל כוס על דרך החכמה הוא אלהים והוא מלא בי"ה והוא שלם כ"ה בלא וא"ו כמו כה שהוא פגום וחסר בלא אל"ף כן הוא חסר בלא וא"ו והוא פגום הכס"א כן עולה בגימטריא כוס הוא יוד ה"א וצריך עשרה דברים כנגד יוד וכו' והיינו מ"ש וטעון כל מה שטעון כוס של ברכת המזון והם י' דברים שנאמרו בכוס של ברכה ואומר ויכלו מעומד כי כן הוא מעין הקדושים מעותד ואח"כ אומר בורא פרי הגפן ואח"כ קידוש:

[יא] **מאחר** כי למעלה נת' באורך מה ענין שייכות דינים אלו עם מעשה הראשונים כי הם לתקן עונות הראשונים כי הנה חז"ל הגידו כי אדם הראשון היה מיסב בגן עדן והמלאכים צולים לו בשר ומסננין לו יין וחוה הפכה הטובה לרעה כמשחז"ל סחטה ענבים ונתנה לו שנאמר ענבימו ענבי ראש ולכן התיקון הוא לקדש על היין וזה יהיה מעומד להעיד על חסד שעשה הקב"ה עם האדם ויש בו ע"ב תיבות כמשחז"ל הנחש נתקלל בע"ב תיבו' ולכן נשים חייבות שהרי סחטה ענבים ונתנה לו ולכן קידוש של לילה עדיף וגם הסעודה קודם לשל יום לפי כי של יום הוא תיקון לעון ישראל כדלקמן ומה גם לענין

אחר וטועם יין של קידוש מהכוס השני ולמחר מקדש במה שנשאר בכוס ראשון ואם לא היה בו אלא רביעית בצמצום ונחסר ממנו בלילה מוזגו למחר להשלימו לרביעית והיינו דוקא כשיש לו כוס אחד להבדלה שאם לא כן מוטב שיניהנה להבדלה שאי אפשר בפת משיקדש עליו ולא יהא לו יין להבדלה ואם יש לו ב' כוסות מצומצמים אחר מזגו יקדש בלילה בא' ויבדיל על הב' ולא יקדש ביום דקידוש דלילה עדיף : [יב] אחר שקידש על הכוס נוטל ידיו ומברך על נטילת ידים ואם נטל ידיו קודם קידוש גלי דעתיה דריפתא חביבא ליה ולא יקדש על היין אלא על הפת : [יג] צריך לשתות מכוס של קידוש כמלא לוגמיו דהיינו כל שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה מלא לוגמיו והוא רובו של רביעית :

אם

לענין הטעימ' מן הכוס מאמר חז"ל טעמו פגמו היינו דוקא מבחז"ל למלך שאמר לעבדו לא תטעים כלום עד שאלא מבית המרחץ אמרה לו אשתו טול וטעום זה התבשיל שמא טעון מלח בא המלך מלאו טועם אמר לו הלא לויתיך שלא תטעום כלום אמר לו שפחתך נתנה לי וטעמתי אמר לו המלך ולבפחתי במעת יותר ממני בלי ספק כי מאמר זה מבהיל המנה כדי שלא להוליא אותו חלק נימא ביה מלתא עם מ"ש חז"ל שלשה דברים הם מעין העה"ב ריח השמים ומרחץ והוא ענין תענוג אשר ירחץ כביכול באות' נהרי נחלי דבש וחמאה ואיתא בזוהר פרשת תרומה דף קמ"ו : וז"ל כיין דאזיל וסליק הוא אשבה שלימא כלילא בכל איכו; ארבע רוחין פגע בחד ממנא עילאה רברבא די ממנא על אלף ותשע מאה והשעין רקיעין ואיהו ממנא על ההוא נגידו דתליסר נהרי דאפרסמונא דכיא דנגדא מרזא דעלא דלעילא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר ענין תלת עבר נהרי דאפרסמונא דכיא דנגדין מעלא דלעילא היינו המרחץ כביכול אשר רוחץ בו והמנס זה היה בע"ש לכן התבונן מזה מהו ענין הטבילה בערב שבת ולכן לוה על האדם שלא יטעום כלום עד שילא משם דאילו אדם הראשון עמד בצווי זה יום שפי אח"כ הותר לו לפי כי צווי זה אינו מכלל מצות התורה רק לעת מצא ולא די כי אדם עבר על הצווי אלא גם כן נתרעם ואמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל נמצא כי חטא בענין שטעם מן האילן קודם השבת והמנס השבת הגין עליו וניצול מן המות ולכן נאסר לטעום כלום קודם שיקדש אמנס אם אין לו אלא כוס א' מקדש בו בלילה וכבר נתבאר כי כוס של יין הוא מענין התורה הנק' יין שנאמר ושתו ביין מסכתי ולכן מקדש בו בלילה כי העיקר הוא לפרוש מן האיסור כך אחז"ל כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה ואינו טועם ממנו לפי כי אסור לאדם ליהנות מדברי תורה כנ"ל ולכן אינו טועם שלא יפגמנו אלא שופך ממנו לכוס אחר והיינו שמלמד הורה לזולת וע"י האמצעי מותר ליהנות קצת וטועם יין של קידוש התורה שהאדם מתקדש בה מן העון שנאמר הלא כה דברי כאש ולמחר מקדש במה שנשאר מכוס ראשון ואם לא היה בו אלא רביעי' בצמצום הוא הדבר שנתבאר בענין הרביעית שהוא כנגד ענין מה ששואלים מן האדם קבעת עתים לתורה והיינו רביעי' כדאיתא בעזרא רביעית היום מתודים ומתפללים כך זה למד תורה רביעית היום בצמצום ונחסר ממנו בלילה שלומד מעט קט מוזגו למחר במים של תורה להשלימו לרביעית והיינו דוקא כשיש לו כוס אחר להבדלה להפריש בין איסור והיתר בלימוד התורה שאם לא כן מוטב שיניחנה להבדלה להבדיל בין אסור ומותר שאי אפשר בפת של למוד תור' לחוד משיקדש עליו דהיינו ללמוד ענין איסור העריות להתפרש מהם ולהתקדש ולא יהא לו יין להבדיל ר"ל לא יהיה לו זמן ללמוד ענין איסור והיתר דלא סגי בלאו הכי ואם יש לו שני כוסות מצומצמו' בענין הלימוד אחר המזיגת והתבוננו' בהם יקדש בלילה באחד בענין שפורש מן האיסור כי בעבור כך יהיה קדוש ויבדיל על השני לדעת הפרש להבדיל בין הטמא ובין הטהור כי כן מפ' זה למדו חז"ל ענין ההבדלה שנאמר להבדיל ולהורות את בני ישראל ולא יקדש ביום דקידוש של לילה עדיף לקיים משחז"ל קדש עצמך במותר לך : [יב] אחר שקידש על הכוס כאמור והיה קדש על ידי עסק התורה נוטל ידיו הוא דוגמא למשחז"ל בפ' יד ליד הרי שנתן מעות לזונה בידו אחת ונתן לנדקה בידו אחת לא ינקה רע ולכן אחר שקדש על הכוס של תורה נוטל ידיו מן האיסור וכמש"ה ידיכם דמים מלאו ואם נטל ידיו קודם קידוש וטהר אותם מכל עון בין אדם לחבירו מן הגזל וכינו למקום משאר עונות בפרט מענין חוטאי הילדים גלי דעתיה דריפת' חביבא ליה היינו מש"ה בעד אשה זונה עד ככר לחם ולכן לא יקדש על היין של תורה אלא על הפת העיקר כי ימשיך ידו מעון זה עד ככר לחם ואחר כך ישוב מן השאר ובזוהר פ' עקב דף רע"ג . ז"ל וב"גד אוקמוה מ"מ ידים מזוהמות פסולות לברכה ואינון מים לדכאה יד דשריא תמן יד ה' דא מים דאורייתא דעמי הארץ אינון שרץ מה מועיל לון טבילה ושרץ בידיהון בגזל דבידיהון בגזל דברכאן דגזלין לקב"ה דלא ידעי מאי איהו ברכ' ומאי איהי זוהמא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר מהו ענין הנטילה כאמור : [יג] צריך לשתות מכוס של קידוש כמלא לוגמיו ר"ל כי לא העושה תשוב' מתרצה על ידי שמונע עצמו מן החטא העיקר הוא להיות נזהר בביטוי פה שלא יטמא על ידי נבלות הפה וגם לא בענין שבועה אפילו באמת כמשחז"ל אלל ונשבעת חי ה' לא תהא סבור שמותר לך לישבע אפילו באמת אלא אם כן אתה כיוסף וכו' וביותר ענין דברים בטלים כי אמר ה' אין לפני יגיעה שנאמר לא ייגע ולא יעף ובמה אני מתייגע באותו שמדבר דברים בטלים שנאמר הוגעתם ה' בדבריכם והיינו מ"ש צריך לשתות מכוס הקידוש מלא לוגמיו היינו כי אין מספיק לאדם לקדש עלמו מן האיסור שבמעשה אלא גם כן מענין הדבור היינו מלא לוגמיו ויהיה נבו דואג

מקום

[יד] אם לא טעם המקדש וטעם אחד מהמסובין כמלא לוגמיו יצא ואין שתיית שנים מצטרפת למלא לוגמיו ומכל מקום מצוה מן המובחר שיטעמו כולם. ויש אומרים דכיון שבין כלם טעמו כמלא לוגמיו יצאו דשתית כלם מצטרפת לכשיעור והגאונים סוברים שאם לא טעם חמקדש לא יצאו וראוי לחוש לדבריהם ודוקא בקידוש אבל בשאר דברים הטעונים כוס מודים הגאונים דסגי בטעימת אחד: [טו] קידש וקודם שיטעמו הפסיק בדיבור חוזר ומברך בפה"ג ואינו צריך לחזור ולקדש והוא הדין אם נשפך הכוס קודם שיטעמו ממנו יביא כוס אחר ומברך עליו בפה"ג ואינו צריך לחזור ולקדש: [טז] לא יטעמו המסובין קודם שיטעום המקדש אם הם זקוקים לכוסו שופך ממנו לכוסות שבידם ריקנים או פגומים אבל אם היו להם כוסות יין שאינם פגומים רשאים לשתות קודם שישתה המקדש: [יז] אין צריך לשפוך מכוס המקדש לכוסות יין שלפני המסובין אלא א"כ היו פגומין שאז צריך לשפוך לכל כוס וכוס כדי שישתו כולם מכוס שאינו פגום:

אין

בקרבו ממעשיו לקיים משחז"ל אסור לאדם למלאות פיו שחוק בעולם הזה דהיינו כל שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה מלא לוגמיו כאמור ויהיה מתקן כל ענייניו אלו על ידי הלמוד שימלא מלא לוגמיו מן התורה לקיים ערוכה בכל ושמורה והיינו כדי שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה מלא לוגמיו והוא רובו של רביעית מן הלימוד רביעית היום כאמור: [יד] אם לא טעם המקדש וטעם אחד מהמסובין כמלא לוגמיו יצא דהיינו לפי כי עיקר האדם להדריך את חברו בדרך ישרה לזכות בו כענין הרוכל שהיה מכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי והיה מראה להם פסוק מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע כך הוא בענין זה אם לא טעם המקדש עצמו מאותו יין של תורה וטעם אחד מהמסובין ולמד וטעם מזה וחזר בו יצא זה מן החיוב ואין שתיית שנים מן התורה מצטרפת למלא לוגמיו ומכל מקום מצוה מן המובחר שיטעמו כלם מיינה של תורה כי בעבור כך תהיה תשובתו שלימה שהרי שנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ויש אומרים דכיון שבין כלם טעמו כמלא לוגמיו וכל אחד מהם יעזוב דרכו יצאו דשתית כלם מצטרפת לכשיעור של הצורך אל התשובה והגאונים הפ' סוברים שאם לא טעם המקדש לא יצא כי צריך המדריך בני אדם לדרך טובה כענין הרוכל צריך לנהוג גם הוא כאחד מהם וראוי לחוש לדבריהם ודוקא בקידוש שהוא דוגמא לפורש מן האיסורים של תורה ומקדש עצמו כאמור אבל בשאר הדברים הטעונים רוב מודים הגאונים דסגי בטעימת כאמור: [טו] קדש וקודם שיטעמו הפסיק בדיבור הנה זה הנגלה למעלה בענין מלא לוגמיו דהיינו להזהיר על הדיבור בכמה מינים שימנע ממנו אז יקרא שאין נמצא בו ערות דבר כמשחז"ל שנאמר ודבר דבר שלא יהא דבורך של חול כדבורך של שבת ולכן אם קידש זה האדם עצמו בכל האפשר וקודם שיטעום מענין התשובה ועדיין לא נהג בה כמש"ה טעמו וראו כי טוב ה' הפסיק זו הקדושה ממנו ע"י דיבור רע שהנהיג עצמו בכך או שהיה כך מנהגו קודם לכן וחזר לדבר דברי נבלות או שבועת שוא אין לו' מה שעשה עשוי מן התשובה וזה אשר נשבע או שהיה פה דובר נבלה הוא עון אחד פרטי הנמצא בו אינו כן אלא כבר הפסיד כל מה שעשה ולכן חוזר ומברך בפה"ג לפי כי ענין הדבור הוא חמור יותר מן המעשה לפי כי בענין חטא המעשה הוא ענין גשמי אמנם בענין הדיבור הוא רוחני ומוליד מזיקין ורוחין ומאחר שחוזר ומברך בורא פרי הגפן ומודה על עונו זה אינו צריך לחזור ולקדש עצמו כמתחלה כי עדיין לא הפסיד לגמרי הקדושה שעשה בעצמו ועכשיו בא לטהר מסייעין אותו ונעשה קדוש כמש"ה והתקדשתם והייתם קדושים והוא הדין אם נשפך הכוס מענין התשובה אפילו נשפך מעצמו בשוגג קודם שיטעום ממנו ועדיין לא הנהיג עצמו בענין הקדושה כראוי יביא כוס אחר ויברך עליו בורא פרי הגפן והיינו להיות רמז כי בזמן אדם הראשון למדנו ענין התשובה כמ"ד אילן שאכל ממנו אדם הראשון גפן היתה שנאמר ענבימו ענבי ראש הללו שהביאו יללה לעולם ולכן מברך להקב"ה שהורה דרך לשבים בענין הגפן ואינו צריך לחזור ולקדש עצמו לפי כי עלתה לו קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא: [טז] לא יטעמו המסובין קודם שיטעום המקדש כך אמרו חז"ל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו כדי שלא יהיה הוא בגיהנם ותלמידים ממנו בגן עדן ולכן אין רשאי למסובין התלמידי' דרך הקידוש מן המקדש לטעום ר"ל להתנהג בענין הקדושה לא יטעמו לעתיד דוגמא של עכשיו לא יטעמו בגן עדן המסובין שם לאכול על שולחנם אשר שם מן הקידוש זה אשר נתקדשו בעולם הזה לא יטעמו טוב טעם ממנו קודם שיטעו' המקדש שהדריך אותם לענין הקדושה כענין הרוכל שהיה מכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי אם הם זקוקים לכוסו כי הוא שלמד אותם דרך ה' להתקדש בקדושתו ושפך ממנו לכוסות שלהם שהיו בידם ריקניות מן הקדושה לפי שלא היה נמצא בהם תורה ומצוה או שהיו פגומים על ידי העונות אבל אם היו בידם כוסות יין של תורה שאינם פגומים מן העונות רשאים לטעום שם בגן עדן מהטוב הגנוז להם קודם שיטעום המקדש אותם כי זה לימד אותם בתוספת על מה שהיה בידם מתחלה: [יז] אין צריך לשפוך מכוס המקדש שלמד לרבים דרך ה' לקדש עצמן בעולם הזה לכוסות יין מן התורה שלפני המסובין אלא אם כן היו פגומים מן העונות שאז צריך לשפוך על כל כוס וכוס כדי שיטעמו כלם מכוס שאינו פגום ושים לבך כי אין ביאור זה בדרך המשלה אלא הוא באמת ובתמים וכן הוא בכל הדברים שנתבאר בחיבור זה אמנם שלא להאריך אין צריך לבאר

הענין

הענין בכל מקום אמנם דע לך כי הנה חז"ל אמרו בפ' הנה אנכי והילדים אשר נתן לי ה' וכי ילדיו היו והלא תלמידיו היו אלא המלמד בן חבירו תורה כאלו ילדו ושינו אבידתו ואבידת רבו של רבו קודמת שאביו הביאו לעולם הזה ורבו הביאו לחיי העולם הבא והענין בקיצור לפי שנאמר הלא כה דברי כפטיש יפוצץ סלע שהוא מוציא ניצוצות כך התורה כי המלמד על ידי כח התורה מאציל ניצוץ מנשמתו ומכניס בתלמיד ונמצא שהוא בנו ממש ולא בדרך השאלה ולכן כל מה שאתה רואה שנתבאר שישפוך אחד מכוסו לכוס המסובין וכיוצא כך הוא באמת ע"י לימוד התורה ולימוד התשובה והקדושה: הלא יתאוה האדם כי יתן בכוס זה עינו לדעת מה טיבו בענין הסוד שבו והענין בקיצור כי הנה נתבאר מן הזוהר כי הכוס הוא דוגמת למדה האחרונה לפי כי כן כוס בגימטריא עולה אלהים ולכן צריך עשרה דברים לפי שנאמר ה' בחכמה יסד ארץ וזה הוא העולם הזה שנברא בה"א שנאמר בהבראם ואחז"ל בה"א בראם ולכן אות ה"א קטנה להגיד כי אין זה בחינת אלהים דמעשה בראשית שהם ה' אותיו' אמנם היא ה"א גדולה של הלה' תגמלו זאת אבל ה"א זו קטנה היינו אלהים התתון בה' אותיות שבו והם בחינת ה"א קטנה ולפי כי זה הוא בחינת אלהים צדק לומר כי כל אות ממנו נקרא כוס אחד לפי כי שם אלהים הוא מתפשט לצירופים רבים וביותר פשוט הוא כי אות ה"א יוצא ממנה אות ה"א אחרת במלוי שלה כזה ה"ה והיינו שני כוסות והנה בענין ביאור הד' כוסות של ליל פסח תתבונן הענין ולכן יאמר לא אם אין לו אלא כוס אחד מקדש בו בלילה כי מאחר שמדת לילה הוא כי סוד הכלה קודמת לענין הכבוד הזה מקדש בו בלילה להגיד על הקדושה הנמשכת על מדת לילה היא הכלה כאמור ואינו טועם ממנו שלא יפגמנו דאלו בכוס העליון הרוחני טועם אותו המקדש הצדיק ומוצא טעם בתוכה באמת ולמחר הוא ענין ייחוד אחר אבל לענין הגשמי מאחר כי אין לו כוס אחר לא יטעום ממנו לא יפגמנו אלא ישפוך ממנו לכוס אחר וטועם יין של קידוש מהכוס השני ובזה הענין יהיה הדוגמא ברוחני ע"ד מש"ה ולא הורק מכלי אל כלי כי הכלה יש לה כלים כמשחז"ל היא הכניסה לו כליה והוא נתן לה כליו שנאמ' וככלה תעדה כליה ונאמר הברו נושאי כלי ה' ולכן נמי הצדיק טועם יין מהכוס השני ולמחר מקדש במה שנשאר בכוס ראשון וכן הוא יהיה ברוחני הצדיק מקדש בכוס ראשון ואם לא היה בו אלא רביעית בצמצום והיינו סוד אות יוד כדאיתא בזוהר ונחסר ממנו בלילה מוזגו למחר במים קצת על נפש עייפה להשלימו לרביעית כדי שיהיה השם שלם והיינו דוקא כשיש לו כוס אחר להבדלה באם לא כן מוטב שיניחנה להבדלה כי יש צורך יות' בזה כדי להגביר סטרא דקדושה על סטרא אחרא המתעורר עתה הדבר הוא בנת' למעלה במאמר פרשת ויקהל מענין המדורת דאשא המתגבר בע"ש על אותם הגוונים ונכנס לפנים מהם ומתקרב אל הנקודה פנימית של הקדושה להתאחז ממנה כי נופת תטפנה שפתי זרה וחלק משמן חכה לפתות אותה ולכן מתעורר ההוא שלהובא דאשא מסטרא דימינא ומתגלגל במדורא דאשא ואטיל לה בנוקבא דתהומא רבא עד מוצאי שבת ולכן כאשר חוזר ויוצא ההוא מדורא דאשא לכן צריך להבדיל על הכוס להפרים בין קדש לחול כדי להגביר כוס זה סטרא דקדושה על ההוא מדורא דאשא דסטרא אחרא ולכן יאמר והיינו דוקא כשיש לו כוס אחר להבדלה שאם לא כן מוטב שיניחנו להבדלה כאמור שהוא צורך שאי אפשר בפת משיקדש ולא יהיה לו יין להבדלה אמנם אם יש לו ב' כוסות מצומצמים אחר מזגו לכן יקדש בלילה באחד ויבדיל על השני לכבות ההוא מדורא דאשא ולא יקדש ביום לפי דקידוש בלילה עדיף להביא מן קדש העליון על הכלה בחינת הלילה אמנם ביום ההוא נמשך מאליו: אחר שקידש על הכוס נוטל ידיו כי הנה נאמר בזוהר ענין הנטילה פרשת עקב דף רע"ב: וז"ל חד נטילת ידים דהכי אוקמוה רבנן דמתניתין דידים מזוהמות פסולות לברכה בגין דאינון שניות לטומאה וכו' וכד אינון טהורות אינון שניות לברכה וכו' ועוד נטילת ידים צריך ליטול צון עד פרק' דגזרו עליה י"ד פרקין בההוא שעתא שרייא יד ה' עליה ואיהי יד דברכה מסטרא דחסד דביה חכמה ביד ימיניה ואיהי יד דקדושה מסטרא דגבורה ושרייא בדינא ואיהי יד דייחודא מסטרא דס"ת דשריא בי"ד פירקין דגופא דאינון י"ב פרקין דגופא בתרין דרועין ותרין שוקין ותרין בגופא וברית ותלת זמנין י"ד איהו מ"ב וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כונת נטילת ידים באורך לפי כי הידים יש בהם צורך לענין היחוד שנאמר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ואיתא בזוהר פרשת בלק ועשית בריחים הם ה' אצבעות ומה גם הבריח התיכון ע"ש דבר גדול ומברך על נטילת ידים ואם נטל ידיו קודם קידוש גלי דעתיה דרפתא חביבא ליה בסוד אכלו רעים ולכן לא יהיה מקדש על היין אלא על הפת הלחם אשר הוא אוכל שנא' צדיק אוכל לשובע נפשו: צריך לשתות מכוס של קידוש מלא לוגמיו והרי נת' מהו הכוס של קידוש היינו הכלה הנמשך עליה האור מקדש עליון וצריך לשתות ממנו לקיים שתיתי ייני שתו ושכרו דודים כמלא לוגמיו והנה ענין מלא לוגמיו נתבאר בהלכו' יוה"ך ואמנם דרך קצרה יובן מאחר שנתבאר ממאמר הזוהר כי ענין השתיה הוא נשיקין דרחימותא אם כן מוכרח הוא כי שיעור זה יהיה בפה מלא לוגמיו והיינו כדי שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה מלא לוגמיו והוא רובו של רביעית סוד ה' אות רביעית שבשם: אם לא טעם המקדש וטעם א' מהמסובין כמלא לוגמיו יצא והענין כי הנה בסוד הרוחני הטועם הוא הצדיק שהוא טועם טעם בתוכה ובאמת כי המסובין כלם טועמים ונהנים כל הקצוות אמנם אין שתיית שנים מצטרפת למלא לוגמיו ולפי כי הנה מאחר כי השתיה היא בסוד הפה אין הלחיים שהם סוד כ"ה עליונים שנים אין מצטרפין בזה למלא לוגמיו שהרי נתבאר כי השיעור הוא כדי שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה כמלא לוגמיו ולכן אין שנים מצטרפין ומכל מקום

מקום מצוה מן המובחר שיטעמו כולם כי כן כל המדות הם נהנים מאותו היחוד ויש אומרים דכיון שבין כולם טעמו כמלא לוגמיו יצאו דשתיית כלם מצטרפת בקצת לשיעור לפי דבתר הנאה אזלינן מאחר כי לענין הייחוד של שתיתי ייני הכל נהנים ממנו אף על גב כי לענין השתיה עצמה עוברת בקצת מן האברים כך אם בין כולם ימצא שתיית מלא לוגמיו יצאו דשתיית כלם מצטרפת דוגמת הנאת האברים למעלה ונכון הדבר.

והגאונים סוברים שאם לא טעם המקדש לא יצא ורצוי לחוש לדבריהם כי כן הוא למעלה אם אינו טועם המקדש הכלה אינו יוצא ואינו בודל ממנה וכבן ודוקא בקידוש אבל בשאר הדברים הטעונים כוס מודים הגאונים דסגי בטעימת אחר אבל בזוהר פרשת פנחס דף ר"כ. וז"ל מאן היכלו דא היכל עילאה פנימאה דתמן מתקדשא כלא תמן מקדשין למאן דחזי לאתקדשא היך מתקדשין ליה בהאי היכלא בקדמיתא אתפתחו תרעין וחד מפתחא סתימא אתתקן ופתח פתחא לסטר דרום כדין עאל כהנא רבא בההוא פתחא ואזדרז בשמיינוי ובתיקונוי ואתעטר בעטרא דקדושה וכו' מיד כהנא רבא אתער לה ואחיד לה וחביק לה דאלו הוות רברבא לא יכלין לאחדא כלל אבל כיון דאזעירת גרמא ואיהי נקודה חדא כדין אחדין בה וסלקין לה לעילא וכו' כדין ההוא עמודא דקיימא באמצעיתא אתחבר בהדה בחביבו דנשיקין ברחימו דחיבורא חדא כדין וישק יעקב לרחל ברחימו דנשיקין מתדבקן דא עם דא בלא פירודא עד דנקטא נפשא דעינוגין כדקא יאות וכו' ובעיא לפקדא לחילהא מתכנשין כלהו וקריין ליה מגו היכלא קדישא כבוד כבוד וכו' הנה מבואר מדברי המאמר מהו ענין הקידוש ומי הוא המקדש ומי הוא הטועם ולכן שים לבך כי בכל ענין שצריך כוס המקדש וטועם ממנו בתחלה אם אורח הוא המקדש יהיה בסוד ככהנא רבא כי הוא המתקן הכלה בתחלה וטועם קצת ממ"ש וימינו תחבקני ואם הוא בעל הבית לו נאה לטעום. הקדים וקודם שטעם הפסיק בדיבור וכו' לא נעלם מעין כל קורא ענין הקידוש ממאמר הקודם כי המקום שמקדשין בו הכלה הוא נעלם ועליו שנינו סייג לחכמה שתיקה כי המגביל החכמה של החכם הגשמי הוא השתיקה כמ"ש גם אויל מחריש חכם יחשב וכן הוא למעלה המגביל החכמה עליונה היא השתיקה וכדאיתא בזוהר פרשת תולדות דף קמ"א. וז"ל ר"ש פתח חכמות בחוץ תרנה וגו' ת"ח חכמה עילאה סתימא דכל סתימין ולא אתיידע ולא אתגלייא כד"א לא ידע אנוש ערכה כד בעיא לאתפשטא אתנהרא ברזא דעלמא דאתי וכו' כדין הוא חדוה לאתנהרא כלא בחשאי דלא אשתמע לבר לעלמין וכו' כדין מתמן ולהלאה איהו חוץ דהא לגו בחשאי איהו דלא אשתמע לעלמין וכו' הנה מבואר מדברי

המאמר כי למעלה הוא בחשאי והוא תוך הכילה אשר שם מקדשים הכלה כאמור אמנם הדבור הוא בחוץ כמש"ה הכן בחוץ מלאכתך ולכן אם המקדש הגשמי קודם שיטעום הפסיק בדיבור נמצא שגורם הסדר למעלה חלילה ולכן חוזר ומברך בורא פרי הגפן כדי להמשיך לה הקדושה מאותה שורש של יין המשומר בענביו שגרם שם הסדר לפי כי שם הכל בחשאי אבל אינו חוזר ומקדש לפי כי בענין הקידוש לא עשה רושם כלל: לא יטעמו המסובין קודם שיטעום

ערב. על איזה יין מקדשים: ובו י' סעיפים

[א] אין מקדשין על יין שריחו רע אף על גב דריחיה וטעמיה חמרא ולא על יין מגולה אפילו האידנא דלא קפדינן

המקדש כי הנה המקדש הוא כהנא רבא או בעל הבית והמסובין הם בסוד הקצוות ואיך יתכן כי יטעמו הם קודם שיטעום בעל הבית אם הם זקוקים לכוסו ישפוך ממנו לכוסות שבידם ריקנים או פגומים והענין בקיצור כי לא נעלם מעין כל קורא כי אין קדושה פחותה מעשרה ולכן כל ספירה היא כלולה מעשרה ונמצא בה בחינת מלכות כמו שנתבאר בענין עשר מלכיות דר"ה ואמנם אם אותם הכוסות הגשמיים ריקנים או פגומים יתן מכוס שלו לתוכם אבל אם אינם פגומים רשאים לשתות קודם והענין כי ימצא באותם כוסות הרוחניים הנזכרים ריקנים מצד כי לעולם המדה האחרונה לית לה מגרמה כלום והרי הם ריקנים ועוד הם נקראים פגומים לפי כי הזכר לבדו אינו נקרא אדם כדאיתא בזוהר כי נדב ואביהוא להיותם בלי אשה נקראו פגומין מארי דמומין ולכן ימצא שהכוסות שבידם הם פגומים ולכן לא יטעמו עד שיטעום המברך אבל כאשר יש להם כוסות יין שאינם פגומים וזה ימצא כאשר אימא עילאה מתפשטת בתוכם כדאיתא בתיקונים אימא עילאה עד הוד אתפשטת וממנה בא היין כי שם הוא יין המשומר בענביו ולכן כאשר נמשך בתוכם יין דאימא שלמים הם ולכן רשאים לשתות קודם שישתה המקדש כאמור: אין צריך לשפוך מכוס המקדש היא הכלה לכוסות יין שלפני המסובין הם הקצוות כאמור אלא אם כן היו פגומין כדבר האמור שהם בסוד האדם לבדו שאז צריך לשפוך לכל אחד ואחד לתוך הכוס שלו כאמור כדי שישתו כלם מכוס שאינו פגום של המקדש כי הוא כוס שלם ומלא ברכת ה' וקראן לה כבוד כבוד כאמור ואז מתחברים זכר ונקבה ונעשה היחוד:

[א] **הלא** זה תחלת דברי כי הדינים הללו הם להועיל לאדם בכל הענינים ובדרך כי חז"ל דורשים התורה להועיל לאדם בדברי מוסר והנהגת השפלים הגשמיים להורות את בני ישראל כי התורה תמימה היא ולא יתכן לבני האדם אשר קורצו מחומר לחדש דבר שאינו נרמז בתורה כי זהו הנראה אלי כמשחז"ל דרך ארץ קדם לתורה כי אין הרצון להודיענו כי מי שאין בו דרך ארץ מקודם לא יבין בתורה שהרי נאמר איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת התורה אמנם חז"ל רצונם להגיד כי דרך ארץ קדם ההודעה שלו לתורה ר"ל בתחלה אתה

קפדינן אגילוי : [ב] יין מגיתו מקדשין עליו וסוחט אדם אשכול של ענבים ואומר עליו קידוש היום : [ג] מקדשין על יין שבפי החבית אף על פי שיש בו קמחין ועל יין שבשולי החבית אף על פי שיש בו שמרים ועל יין שחור ועל יין מתוק ועל יין דריחיה חלא וטעמיה חמרא ומכל מקום מצוה לברור יין טוב לקדש עליו : [ד] מקדשין על יין לבן והרמב"ן פוסלו לקידוש אפי' בדיעבד אבל מבדילים עליו ומנהג העולם כסברא ראשונה : [ה] יין חי אפילו אם הוא חזק דדרי על חד תלת מיא מקדשים עליו ומכל מקום יותר טוב למזגו ובלבד שיהא מזוג כראוי : [ו] יין צמוקין מקדשים עליו : [ז] שמרי יין או הרצנים שנתן

דורש מן המקרא שבא ללמד ענין דרך ארץ ואח"כ תדרוש בה ותורה הוראות וכיוצא וכן לענין דינים הללו למה יגרע ללמוד מהם דברי מוסר המועילים אל שלימות העלמי בנפש אדם ולכן יאמר אין מקדשין על יין שריחו רע אף ע"ג כי הפשט לא יפשט אמנם ממנו נקח לעבוד את ה' ובא ללמד על מה שהנינו ולא המדרש הוא העיקר אלא המעשה ולכן יין שהוא דוגמא לתורה שנאמר ושתו ביין מסכתי שריחו רע כי האדם שלמד תורה ואין פרקו נאה וריחו רע מלד העון שהם ריח רע כענין ההוא לורבא מרבנן דהנן שומעניה אף על גב דריחיה וטעמיה חמרא כי הוא יודע בתורה ויש לו טעם שמורה הוראות בישראל אין מקדשין עליו כי איך יתכן לאדם ללמוד תורה מפיו ולהתקדש על ידו בתורה ובמצוה והוא גורם כי שם שמים מתחלל ולכן אף על גב כי חז"ל הקשו כתיב כי שפתי כהן ישמרו דעת וגו' אם הרב דומה למלאך ה' תורה יבקשו מפיהו ואם לאו לאו וכתיב הט אזנך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי לדעתם לא נאמר אלא לדעתי ומשני כאן בקטן כאן בגדול ולכך נאמר הט אזנך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי לדעתם אינו אומר אלא לדעתי ולכן הוא אמר לא מבעיא קטן כי אסור ללמוד מת"ח שיש לו ריח רע שלא ילמד ממעשיו אלא אפילו גדול נמי ומאחר כי עיקר התורה והמצוה הוא להתקדש בהם כמ"ש אשר קדשנו פשוט הוא כי אין מקדשין בו מאחר כי הוא לעצמו אין בו קדושה שריחו רע כל שכן המקרב אליו ולא על יין מגולה אפילו האידנא דלא קפדינן אגילוי והדוגמא לזה היינו מה שהנינו מגלה פנים בתורה אין קדושה באה לאדם על ידו : [ב] יין מגתו מקדשין עליו היינו מה שהנינו יש קנקן חדש מלא ישן וכו' ולכן זה יהיה דוגמא לאותו תלמיד בחור וטוב כי לכן עדיין היין של תורה תוסס בקרבו ואינו מתנהג בנחת עם הבריות או אף ע"ג שהוא בא בימים ועדיין הוא יבער בקרבו רתיחת הדם מקדשין עליו כך אמרו חז"ל האי לורב' מרבנן דרתח אורייתא היא דקא מרתחא ליה והלמד ממנו מתקדש ודאי כי כן נמי מקדשין עליו קדוש יאמר לו וסוחט אדם אשכול של ענבים ומקדש עליו היינו מה שהנינו מממת ר"י בעלו האשכולות שנא' אין אשכול לאכול ואחז"ל איש שהכל בו ואתא לאשמועינן דאף על גב דקים לן כל שלא שמש ת"ח נקרא עם הארץ אמנם לענין הקדושה מתקדש עמו ודאי אף ע"ג כי תכף לקח אשכול זה ת"ח וסחטו והוציא ממנו למוד מה דוגמא לענבים כך אמרו חז"ל אדם הולך בדרך רעב ומצא הביאו לו לחם מבקש לשתות הביאו לו מים מבקש לאכול לחם אבל אם נתנו לו אשכול של ענבים אינו מבקש כלום והיינו הדוגמא אשר חז"ל אמרו איש שהכל בו כי כן הוא בענין הגשמי באשכול ענבים ולכן אמר סוחט אדם אשכול ענבים היינו ת"ח ומוציא ממנו יין ומקדש עליו קידוש היום אמנם זה יהיה מבעוד יום ודאי : [ג] מקדשין על היין שבפי החבית אף על פי שיש בו קמחין והדוגמא לזה יהיה אדם הנמלא בו תורה אמנם הפה שלו נמלא בו דברים אשר לא כן כי החבית הוא דוגמא לגוף שהנינו יש קנקן חדש אמנם אין פיו דומה יפה כי הנה חז"ל אמרו בהסיא דר' נוה לבנו זרוק מרה בתלמידים והקשו והרי יהושפט מלך יהודה את יראי ה' יכבד כשרואה ת"ח קם מכסאו ומחבקו ומנשקו ואומר לו רבי רבי מארי מארי ומשני כאן בלינעא כאן בפרהסייא ואמנם ת"ח זה פיו יש בו קמחין דוגמא לזה אף על פי כן מקדשין בו כאמור ועל יין שבשולי החבית היא התורה שת"ח מבזה אותה כהסיא שנאמר בחכמת המסכן בזויה וכי חכמתו של ר' עקיבא היתה בזויה אלא זה המבזה תורתו הוא דורש אסור לסלוות ברבית והוא מלוה היינו מניח יין של התורה בשפל המלב מקדשין עליו אף על פי שיש בו שמרים כאמור ועל היין שחור הוא מי שהושחרו פניו ממעשיו הקודמים ועל יין מתוק היינו ת"ח שדבריו מתוקים ע"ד מש"ה אם תמתיק בפיו רעה ועל יין דריחיה חלא ובני אדם מדברים עליו אבל טעמיה המרא כי ממנו יוצא טעמי תורה כל אלו מקדשין עליהם ומכל מקום מלוה לברור יין טוב ת"ח שתורתו נקייה וטובה לקדש עליו ללמוד ממנו : [ד] מקדשין על יין לבן והדוגמא לת"ח שהוא רמאי וכדאיתא בזוהר ובתיקונים מי שלורתו לבנה היינו מדרך לבן הארמי רמאי ולכן הרמב"ן פוסלו לקידוש על דרך שהיה רבן גמליאל אומר כל ת"ח שאין תוכו כברו אל יכנס לבה"מ ולכן פוסלו אפילו בדיעבד אבל מבדילין עליו מלוה להיבדל ולפרוש ממנו ומנהג העולם כסברא ראשונה כי אין חוששין לרמאות : [ה] יין חי אע"פ שהוא חזק דדרי על חד תלת מיא היינו ת"ח שנא' בו אשר אבניה ברזל אלו ת"ח וכן זה קשה וחזק ביותר דדרי על חד תלת מיא אם יש לו דבר עם אדם והולך ג"פ לבקש ממנו מחילה כד"א שפכי כמים לבך עדיין קשה למחול מקדשין בו ומכל מקום יותר טוב למוזגו כמ"ש האי לורבא מרבנן אע"ג דרתח אורייתא דקא מרתחא ואף על פי כן מבעי ליה למילף בניחותא ובלבד שיהא מזוג כראוי ולא ילך לקלוות : [ו] יין למוקין מקדשין עליו והוא דוגמא מי שאין בו לחלוחות של מלוה נתייבש בשמש כד"א יש רעה חולה תחת השמש : [ז] שמרי יין והרלנים הלא הם ת"ח כי הלכו בדרך רע ונתן עליהם מים של התשובה שנאמר

שנתן עליהם מים אם ראוי לברך עליו בפה"ג מקדשין עליו : [ח] מקדשין על יין מבושל ועל יין שיש בו דבש . ויש אומרים שאין מקדשין עליהם : [ט] במקום שאין יין מצוי יש אומרים שמקדשים על השכר ושאר משקין חוץ מן המים ויש אומרים שאין מקדשין ולהרא"ש בלילה לא יקדש על השכר אלא על הפת ובבקר יותר טוב לקדש על השכר שיברך עליו שהכל קודם ברכת המוציא שאם יברך על הפת תחלה אין כאן שום שינוי ודברי טעם הם : [י] ברכת יין של קידוש פוטרת יין שבתוך הסעודה ואינו טעון ברכה לאחריו דברכת המזון פוטרתו בין שהוא על הכוס בין שאינה על הכוס :

אין

שנאמר שפכי כמים לבך אם ראוי לברך עליו בורא פרי הגפן דוגמא לאדם הראשון כי אכל מעץ הדעת גפן היה וחזר בו מקדשין עליו : [ח] מקדשין על יין מבושל ועל יין שיש בו דבש והדוגמא לרודפים אחר דבר מן המבושל והמתוק לחיך למלאת רסן בטנם ויש אומרים אין מקדשין עליהם כך אמרו ת"ח המרבה סעודתו בכל מקום קרי ביה נזם זהב באף חזיר ומאלמן אשתו ומייתם גוזליו ומוציא עליו שם רע דקרו ליה בר מלחך פינכי : [ט] במקום שאין יין מצוי וכו' היינו מקום שאין מצוי ללמוד תורה שנאמר ושתו ביין מסכתי יש אומרים שמקדשים על שכר ושאר משקין כך אמרו חז"ל לא ניתנו שבתות לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה וכאשר לא ימצא ולא אחד בהם מן הת"ה הנז' ואין יין מצוי אז מקדשין כי הנה קדושת שבת תחול בדבר נקל מן הלמוד אפילו ע"י שכר או שאר משקין מקרא משנה הגדה חוץ מן המים אין להתעסק בלימוד מענין התשובה הנמשלת למים כיא משחז"ל מה מים הולכים למקום טמא מה מים אין משמחין הלב לכך נאמר יין ומאחר שאין שם יין לשמוח בשבת שאר משקין מקדשין עליהם ויש אומרים שאין מקדשין ולהרא"ש בלילה לא יקדש על השכר אלא על הפת והדומה לה הוא הלכה ובבקר יותר טוב לקדש על השכר שיברך עליו שהכל קודם המוציא היינו כי כל דברי התורה משמחים ואח"כ מברך המוציא כי הנה התורה מוציא האדם מדי דפיו אם יש בו עון שנא' הלא כה דברי כאש שאם יברך על הפת תחלה היינו על התורה אין כאן שום שינוי הרמוז בברכת שהכל ודברי טעם הם : [י] ברכת יין של הקידוש פוטרת יין שבתוך הסעודה כי יין של תורה שמתקדש האדם בו פוטר יין שבתוך הסעודה דאף ע"ג כי הסעודה היא מצוה מן התורה אין אדם קונה שלימות בזה בעצם אדם ואינו טעון ברכה לאחריו דברכת המזון פוטרתו בין שהוא על הכוס בין שאינו על הכוס : ועתה אמרתי אגלה אזנך על דבר אמת בדינים אלו וכך הוא הענין אין מקדשין על יין שריחו רע והוא מיוסד על מאמר הנ"ל כיצד מקדשין הכלה למעלה וקורים לה כבוד כבוד כמש"ה ובהיכלו כלו אומר כבוד ולכן יאמר אין מקדשין על יין שריחו רע כי הנה למעלה בהיכל זה מקדשין בו הכלה הוא על ידי היין כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קס"ע : וז"ל רזא דברכאן על היין דאיהו סטרא דחדי לכלא על ההוא יין דאיתנטיר בענבוי תדיר ובגין כך ברכה קדמאה דאינון שבע איהו רזא דיין יין עביד פרי בין לעילא בין לתתא גפן נטיל כלא ואפיק איבא נעלמא ואתערו דחדוה שמאלא איהו דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני והוא אילנא דחיי עביד פירין

ואיכן באתערותא דא ודא איהו ברכה קדמאה דכלא וכו' ולכן מפני כי יין המשומר הוא למעלה אצל אימא עילאה ובו מתקדשת הכלה כאמור ולכן אין מקדשין על יין שריחו רע כי יין זה הוא בסוד סטרא אחרא שלהם ריח רע כדאיתא בזוהר פרשת תצא צלית אשפה מטונפת שריחה רע דזרקין בה כלבים וחמורים מתים וכו' אף על גב דריחיה וטעמיה חמרא שמורה על הקדושה בסוד שמאלו תחת לראשי מאחר כי עקב דבר נמצא בו הדומה לסטרא אחרא אין מקדשין עליו ולא על יין מגולה אפי' האידנא דלא קפדינן אגילוי משום נזק אבל יין מגולה הוא בסוד גילוי הגבורה וממנה מתאחזים סטרא אחרא והיינו סיבת הנטילה בבקר כנזכר במקומו : יין מגיתו מקדשין עליו היינו מש"ה ביום ההוא כרם חמר ענו לה ונאמר פורה דרכתי לבדי וגו' דהיינו כי לעתיד אותה גפן הנאמר בה סורי הגפן נכריה דורך אותה הקב"ה ומוציא היין שבתוכה בסוד אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה ומקדשין עליו כי יהיה בסוד אור חוזר ופנה למעלה וסוחט אדם העליון אדם דקדושה אשכול של ענבים ומקדש עליו היינו מ"ש בזוהר פרשת בלק דף קפ"ע : וז"ל ובגפן דא איהו גפן דאשתמודעא בקודשא בגין דסטרא אחרא אקרי גפן נכריה וענבין דילה קשין אחידין לגא נשכין כלבא אינון ענבין אקרון סורי הגפן נכריה אבל גפן דא עלה כתיב ובגפן ההוא דאשתמודעא ההיא דכל קדישין טעמו מינה חמרא עתיקא וכו' וההוא גפן כד מטא לגבה אושיטת תלתא שריגין ואינון תלת דיוקנא דאבהן דאתקדשת בהו ולית קדושה אלא ביין וליא ברכתא אלא ביין באתר דחדוה שרי ביה והוא כפורחת ככלה דאתקשטת ועאלת ברחימו בחדוה וכו' כדין עלתה נצה סליקת רחימו לגבי דודה ושריאת לנגנא ולאעלא ברחימו וכו' והנה מבואר ענין מש"ה ובגפן שלשה שריגים ושם נאמר ואקח את הענבים ואשחט אותם וכו' כך אדם דקדושה סוחט אשכול של ענבים שהם בסוד הכלה כאמור ואומר עליו קידוש היום שמקדשין הכלה כאמור : מקדשין על יין שבפי החבית כי הנה הוא דוגמא לכלה הנקרא חבית כדאיתא בתיקונים ויין נמצא בפיה למטה והוא ממה שהצדיק נותן לה מסוד הגבורות אם יהיה שם קמחין שמורה בחינת דין אעפ"כ מקדשין עליו ועל יין שבשולי החבית אע"פ שיש בו שמרים היינו מ"ש בזוהר פרשת שלח לך בשפולי דהאי ים איכא רפש וטיט דכר ונוקבא שבקליפה הנקרא צלמות כמו כן ימצא בחלק היין שהוא בחינת אלהים השמרים שלהם היינו אלהים אחרים כאשר הם עדיין נכללים למעלה ואינם נגלים מקדשים עליהם ועל יין שחור הוא דין גמור היינו סוד משחז"ל

משחז"ל שחור אדום הוא אלא שלקה ואיתא באדרא רבא וחד חשוך אתכסי תמן וכו'. ועל יין מתוק הוא מ"ש בזוהר פרשת ויחי דף ר"מ וז"ל פתח ואמר מהאוכל יצא מאכל ומעז יצא מתוק האי קרא אסמכתא אית לן ביה מהאוכל דא צדיק דכתיב צדיק אוכל לשובע נפשו וגו' ומעז יצא מתוק דא יצחק דבריך ליעקב וכו' תו אע"ג דכלא חד ומעז אלמלא תוקפא דדינא קשיא לא נפק דבש מאן דבש דא תורה שבע"פ דכתיב ומתוקים מדבש וגו' ולכן יאמר ועל יין מתוק ועל יין דריחיה קלא וטעמיה חמרא שהוא מסטרא דקדושה ומ"מ מצוה לברור יין טוב לקדש עליו כאמור: מקדשין על יין לבן כי הנה מורה על שהוא יותר דין והרמב"ן פוסלו לקידוש אפי' בדיעבד אבל מבדילין עליו ויותר טוב להבדיל עליו כדי להכניע ההוא מדורה דאשא מסטרא אחרא שנטמרה בנוקבא דתהומא רבה ועתה יוצאת במ"ש לשלוט בעולם ולכן יהיה מכניע אותה על ידי חוזק יין זה הלבן מסטרא דקדושה ומנהג העולם כסברה ראשונה: יין חי אפי' אם הוא חזק דדרי על חד תלת מיא מקדשין עליו מיהו יותר טוב למזגו כדאיתא בזוהר פרשת בלק דף קפ"ט: וז"ל ההוא יין דמשיך ליה יעקב מרחיק ושחיט ליה מענבין דההוא גפן וכו' חנוך מטטרון אמר ויבא לו יין דארמי ביה מיא בההוא יין ואם לאו דארמי ביה מיא לא יכיל למסבל וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כמה מועיל ענין המזיגה ולכן יותר טוב למזגו ובלבד שיהא מזוג כראוי כמש"ה מה טובו דודיך מיין: שמרי יין או חרצנים שנתן עליהם מים והם כמו יין לימוקין כמו שהוא בסוד הכלה בזמן שבגרה וכענין ר' ישמעאל שהכניס הבת שלא נמצאו לה בתולים והאכיל אותה וכו' עד שנודע כי מסיבת הרעב למקו בתוליה היינו יין לימוקין מקדשין עליו וכן שמרי יין וחרצנים שנתן עליה מים ונתרככו ונתלחלחו אם ראוי לברך עליהם בורא פרי הגפן דהיינו שהוא דוגמא לבריא' מחדש מקדשין עליהם: במקום שאין יין מצוי דהיינו מסטרא דגבורה יש אומרים מקדשים על שכר ושאר משקין חוץ מן המים שהם מסטרא דחסד ואין מעורר אלא יין שהוא שמאלו תחת לראשי ויש אומרים שאין מקדשים ולהרא"ש בלילה שהוא מסטרא דילה לא יקדש על השכר אלא על הפת הוא הלחם אשר הוא אוכל ובבקר יותר טוב לקדש על השכר כי אז מדת יום גובר שיברך עליו שהכל בסוד הצדיק שנקרא כל קודם ברכת המוציא שאם יברך על הפת תחלה אין כאן שינוי ודברי טעם הם: ברכת יין של קידוש פוטרת יין שבתוך הסעודה וכו'. הענין בקיצור כי הנה נתבאר מן הזוהר כי כל ענין יין של קידוש שהוא ענין שתו ושכרו דודי' הם סוד נשיקין דרחימותא והנה ימצא כי יין שלפני המזון של הקידוש הם נשיקין הקודמים לאכילה ויין שבאמצע הסעודה הם נשיקין שבאמצע והבן ולכן ברכת יין של קידוש הנשיקין הקודמים פוטרים יין שבאמצע הסעודה כי אין הנשיקין מעכבים סוד האכילה והינו טעון ברכה לאחריו דברכת המזון פוטרתו בין שהוא על הכוס בהצטרף הכלה היינו הכוס בין שאינה על הכוס בלתי שהכלה מצטרפת לעולם הברכה עליונה פוטרת מכל מקום:

רעג. שיהיה הקידוש במקום סעודה. ובו ז' סעיפים

[א] אין קידוש אלא במקום סעודה ובבית אחת מפנה לפנה חשיב מקום אחד שאם קידש לאכול בפנה זו ונמלך לאכול בפנה אחרת אפי' הוא טרקלין גדול אינו צריך לחזור ולקדש ויש אומרים שכל שהוא מקומו אפילו מבית לחצר אינו צריך לחזור ולקדש. ויש אומרים שאם קידש במקום א' על דעת לאכול במקום אחר שפיר דמי. (ועיין לעיל ריש סי' קע"ח) והוא שיהיה שני המקומות בבית אחת כגון מחדר לחדר

[א] **אחרי** הודיע ענין הקידוש כי חייב האדם לקדש עצמו בעוה"ז כדי שתשרה קדושת הקב"ה עליו ובזה יהיה עושה רצון קונו מ"ש ונקדשתי בתוך בני ישראל ועוד כי ממלא רצונו כי מזמן הבריאה נתאוה לעשות דירה בתחתונים כמשחז"ל בפסוק מתהלך בגן ועל ידי המקדש עצמו נעשה כי כן הקדושה שורה עליו והיינו מה שאמרו אשרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו דהיינו תרתי לטיבותא ראשונה כי אז כל העם אשר בשער יאמרו ראיתם פלוני שלמד תורה מה מעשיו נאים אשרי מי שלמד תורה ועליו נאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל ועוד כי הקב"ה משרה שכינתו עליו ועשה רצונו שעושה דירה בתחתונים ובכן עושה נחת רוח ליוצרו ולכן אחרי הודיע כילד ימצא לאדם לקדש עצמו חזר והגיד המקום אשר מתקדש בו והיה קדם ולכן אמר תדע כי אין קידוש אלא במקום סעודה דאע"ג כי האדם מתקדש עד מקום כי קדוש יאמר לו עיקר הקדושה יהיה לו לגדור את עצמו מריבוי אכילה ושתיה בעבור כי זה היה עיקר לכל הדברים רעים שהגיע לישראל וכבר אמרה תורה וישמן ישורון ויבעט ויטוש אלוה עשהו וינבל צור ישועתו ומכל שכן אם מרבה רעים לאכול ולשתות ועל אודות הרעה הגדולה אם מרבה סעודתו בכל מקום אין קץ לרעתו שהנה מעלה עליו הכתוב כעובד ע"ז ולכן בהיפך מובן כי האדם הפורש עצמו מדרך רעה זו קדוש יאמר לו ואמנם אף על גב כי חייב אדם לילך לסעודת מצוה אמנם שם צריך להיות זהיר מלדבר תועה ומענין קלות ראש וכיוצא מן הדברים המגונים הנמצאים בבית המשתה אז ימצא כי הקדוש' תדבק להיות עמו וכל העם מורים באצבע יתירה על קדושתו והיינו מ"ש אין קידוש בל' שלילה אין נמצא ומתראה ענין הקדושה באדם לעין כל אלא במקום סעודה של מצוה האדם המקיים הקדושה שם עליו נאמר החכם עיניו בראשו כדאיתא בזוהר פרשת בלק כי החכם תמיד מתבונן להמשיך אור השכינה על ראשו על ידי מעשה הנק' שמן טוב ותמיד עיניו שם שלא יאבד ממנו ולכן מרבה שמן המצוה תמיד וביותר

לחדר או מאיגרא לארעא : [ב] אם קידש בבית אחד על מנת לאכול שם ואחר כך נמלך לאכול במקום אחר צריך לחזור ולקדש במקום שרוצה לאכול שם : [ג] אם קידש ולא סעד אף ידי קידוש לא יצא : [ד] יכול אדם לקדש לאחרים אף על פי שאינו אוכל עמהם דלדידהו הוי מקום סעודה ואף על גב דבברכת היין אינו יכול להוציא אחרים אם אינו נהנה עמהם כיון דהאי בורא פרי הגפן הוא חובה לקדוש כקידוש היום דמי ויכול להוציאם אע"פ שאינו נהנה . והוא שאינם יודעים ואם עדיין לא קידש לעצמו יזהר שלא יטעום עמהם שאסור לו לטעום עד שיקדש במקום סעודתו : [ה] כתבו הגאונים הא דאין קידוש אלא במקום סעודה אפילו אכל דבר מועט או שתה כוס יין שחייב עליו ברכה יצא ידי קידוש במקום סעודה וגומר סעודתו במקום אחר ודוקא אכל לחם או שתה יין אבל אכל פירות לא : [ו] ואם קידש בביתו ושמע שכנו ושלחן ערוך לפניו

וביותר על דרך זה ובבית אחד מפנה לפנה חשיב מקום אחד הלא . זה דברי בפסוק ויד ה' היתה אל אליהו כי האדם כל אבר שעושה בו מצוה קבועה יקרא אבר רוחני עד כי כל האדם נקרא כלי להשראת שכינה ולכן הצדיקים נקראים כלי ה' שנאמר הברו נושאי כלי ה' ולפי כי פנחס הוא אליהו מחלה וידקור את שניהם שלכן נתנו לו הזרוע והלחיים והקיבה ואחר כך שחטא תת"ן נביאי הבעל והשרה אל הנחל לכן היד שלו היא מכלל כלי ה' ונקראת יד ה' ולכן גוף אדם זה נקרא בית ובהיות מקיים המצוה באברים שלו כל אבר הוא מתקדש ולכן מפנה לפנה חשיב מקום אחד שאם קידש עצמו לאכול סעודת מצוה זו והדומה לה בפנה זו ונמלך לאכול בפנה אחרת אפילו הוא טרקלין גדול אינו צריך לחזור ולקדש כי כבר הוא מקודש וי"א שכל הרואה מקומו אפילו מבית לחצר אינו צריך לחזור ולקדש ר"ל כי האדם המתבונן בדעתו ורואה מקומו הגלוי והאשונה כמש"ה החכם עיניו בראשו הא דאמרן כי לעולם מתבונן להתמיד אור הקדושה על ראשו ועוד מתבונן ורואה בעיני שכלו מקומו הגלוי בגן עדן כמשחז"ל כל אדם יש לו חלק בגן עדן וחלק בגיהנם זכה נוטל חלקו וחלק חברו בג"ע שנאמר לכן בארצם משנה יירשו לא זכה נוטל חלקו וחלק חברו בגיהנם שנאמר ומשנה שברון שברם ולכן הרואה מקומו זה האמיתי בג"ע . ע"ד שנינו המכיר את מקומו. והשמח בחלקו הרואה תמיד מקומו זה שלא יאבד ממנו ולכן קובע מקום לתפלתו וקובע עתי' לתורה ולתפל' שרואה מבית לחצר גם מקום לתפלתו כי לא השיג בדעתו לראות דברים גדולים בענין אהבת ה' רק מבית זה לחצר היינו מחמת יראה כי למחר יוציכוהו לחצר מות והוא לקברו' יובל ומיראה זו נכספה גם כלתה נפשו לחצרות ה' אינו צריך לחזור ולקדש כי הקדושה ראשונה לא הסתלק ממנו ויש אומרים שאם קדש במקום אחד על דעת לאכול במקום אחר דהיינו שקדש עצמו בעולם הזה על מנת לאכול לעתיד בג"ע באותו שלחן ולהם אבירים שפיר דמי ואין זה נק' כעבד המשמש ע"מ ליטול פרס לפי שהוא לעתיד ועוד מקדש עצמו על דעת לאכול לשבעה במקום אחר והוא שיהיה שני המקומות בבית אחד בגן עדן היינו חלקו וחלק חבירו כגון מחדר לחדר זה החדר שלו וזה חדר חברו או מאיגרא לארעא דהיינו מקום גן עדן עליון ומקום גן עדן תחתון שפיר דמי : [ב] אם קידש בבית אחד על מנת לאכול שם בבית הגלוי הקבוע לו בגן עדן ואחר כך נמלך לאכול במקום אחר לזכות בחלק חברו כאמור צריך לחזור ולקדש במקום שאוכל שם לפי כי צריך קדושה נוספת להתקדש האדם לקנות חלק חבירו שם בגן עדן : [ג] אם אם קידש ולא סעד דהיינו כי הנהיג בעצמו קדושה ולא סעד בענין אכילה של תורה כד"א סעד לבך פת לחם כמ"ש חז"ל האי פתא מזוניתא דלבא ככ"ל אף ידי קידוש לא יצא לא תשרה עליו קדושה על ידי מעשה מבלי ידיעה בתורה שהרי שנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד : [ד] יכול אדם לקדש לאחרים כך שנינו הוי מתלמידיו של אהרן אוהב את הבריות ומקרבן לתור' ולכן יאמר יכול אדם לקדש לאחרים היינו להדריך בני אדם לעבודת ה' כענין הרוכל שהוא מכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי וע"י המלאכה זו הוליה עלמא אתו לגביה ומוליא ספר תלים ומראה להם מש"ה מי האיש החפץ וגו' נצור לשונך מרע כך יכול אדם לקדש לאחרים שיהיו כולם קדושים אעפ"י שאינו אוכל עמהם ואין מצטרף עמהם במעשה אלא כל אחד עוש' לעצמו דלדידהו הוי מקום סעודה מאהר שילמדו לעשות תורה ומצות ואע"ג דבברכת היין אינו יכול להוציא אחרים מדי דופים מן העון אם אינו נהנה עמהם להיות שלימוד בחברה הוא היין כי בזה ינקו מן העון אמנם כיון דהאי בורא פרי הגפן הוא חובה מקידוש הוא הדבר הנ"ל כי ענין זה הוא לתקן עון אדם הראשון שאכל מעץ הדעת כמ"ד גפן היתה שנאמר ענבימו ענבי ראש הללו הביאו יללה לעולם ולכן בורא פרי הגפן זה של שבת הוא חובה לקידוש וזה כקדוש היום דמי ויכול להוציאם מן העון אף על פי שאינו נהנה עמהם והוא שאינם יודעים לקדש עצמן והוא מלמד אות' להועיל ואם עדיין לא קדש נעצמו אע"פ שמגמד אותם בדרך ישרה יזהר בלא יטעום עמהם שאסור לאדם לטעו' ממטעמיו כלום עד שיקדש עצמו במקום סעודתו כי זה הוא המובחן לאדם : [ה] כתבו הגאונים הא דאין קידוש אלא במקום סעודה חבחן זה יהיה אפי' אכל דבר מועט שם או שתה כוס של יין שחייב עליו ברכה יצא ידי קידוש במקום סעודה ככ"ל וגומ' סעודתו במקום אחר אם אינו רוצה לאכול בחברת אנשים ודוקא אכל לחם של תורה או שתה יין של תורה שנאמר לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי אבל פירות לא היינו פרפראות לחכמה אין בזה כח לקדש עצמו בהם : [ו] ואם קדש בביתו ושמע שכנו זה הכגון שאדם זה מקדש

לפניו יוצא בו דשפיר הוי מקום סעודה וכגון שנתכוין השומע לצאת ומשמיע להוציא: [ז] יש אומרים שאין מקדשין אלא לאור הנר. ויש אומרים שאין הקידוש תלוי בנר ואם הוא נהנה בחצר יותר מפני האויר או מפני הזבובים מקדש בהצר ואוכל שם אף על פי שאינו רואה הנר שהנרות לעונג נצטוו ולא לצער והכי מסתברא:

בוצע

מקדש עצמו על ידי תורה ומצות ושלחן ערוך לפניו כי כן גבה הוא היה מתנהג בדרך זו ולכן שלחן הרוחני של גן עדן ערוך לפניו מפני מעשיו ונהג בדרך שלו גם שלא ראה אותו רק שמע מה מעשיו דרך שמיעה לחוד יצא בו מן הטעם דשפיר הוי מקום סעודה לדידיה וכגון שנתכוין השומע לצאת מידי עונותיו על ידי דרך זה גם המשמיע מתכוין להוציאו דאי לא תימא הכי הרי נאמר והצנע לכת עם אלהיך כי צריך האדם לעשות בצינעא אמנם אם כונתו לעשות תורה ומצות בפרהסייא למען ילמדו אחרים ממנו והיינו מתכוין להוציא אחרים מהעונות הנמצא בידם: [ז] יש אומרים שאין מקדשין אלא לאור הנר ע"ד הבדיקה כי צריך לבדוק לאור הנר חיפוש מחיפוש בכל אבר ואבר שבו כמשחז"ל ויסב חזקיהו פניו אל הקיר אמר לפניו רבש"ע חזרתי על כל אברים שנתת בי ולא מצאתי אבר שהכעסתי לפניך בו כן צריך האדם לעשות בתחל' לבדוק ע"י נר הוא מעשה המצוה המעורר כח הנשמה נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן ואחר כלותו לבדוק ולהוציא את הטומאה לחוץ אחר כך מתקדש דהיינו סור מרע ועשה טוב ויש אומרים שאין הקידוש תלוי בנר דאף על גב כי לא יעשה חיפוש במעשה הרע רק שהוא מתנהג בדרכי יושר בתורה ובמצוה מתקדש ואם הוא נהנה יותר בחצר כד"א נכספה גם כלתה נפשי לחצרות ה' ונהנה מן התפלה בחצר ה' מפני האויר כי שם נקרא אוירא דארעא דישראל מחכים כי זהו הנראה אצלי בענין הלומד בב"ה לפי כי עתידין בתי כנסיות להיות קבועין בארץ ישראל היינו אוירא דארעא דישראל מחכים ולכן זה נהנה יותר בזה או מפני הזבובין היינו משחז"ל בפ' זבובי מות יצה"ר דומה לזבוב ויושב על מפתחי הלב וזה מתיירא מזבוב זה היצר שלא יחטיא אותו ולכן הולך לשם לקיים משחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לב"ה אם אבן הוא מתפוצץ לכן מקדש בחצר קונה קדושה לעצמו ואוכל שם מלחם התורה אע"פ שאינו רואה את הנר כמש"ה החכם עיניו בראשו להתבונן באותו נר הדולק על ראשו להדמות לנתן בר צוציתא שהיה נר דולק על ראשו אינו צריך לזה שהנרות לעונג נצטוו כי מתחייב האדם להתבונן על נר הדולק על ראשו כדי להתענג בה לעולם הבא ולא לצער והאדם זה בא ללמוד בחצר כדי להתענג שם לעתיד ואין לו צורך לזכור הנר אשר עליו והכי מסתברא: וכאשר ניתן לב להתבונן על עיקר דינים הללו ופנה למעלה הכי קאמר אין קידוש אלא במקום סעודה אף על גב כי אנכי הגדתי כי הקידוש שמקדשין הכלה הוא למעלה כמש"ה ובהיכלו כלו אומר כבוד כדאיתא במאמר הנ"ל עוד אגיד לך כי אין קידוש אלא במקום סעודה הוא הדבר הנזכר בזוהר פרשת בלק דף ר"ט. וז"ל תאנא מסטרא דאימא

כד איהי מתעטרא נפקין בעטרהא אלף ות"ק כתרי גליפין בתכשיטהא וכד בעאת לאזדווגא במלכא מתעטרא בחד עטרא דארבע גוונין וכו' כד מזדווג מלכא במטרוניתא סלקא עטרא דא ואתיהבת ברישא דמטרוניתא וכו' כדין אימא בלחישו נגיד מתנן עילאין שדר וקבע לון בההוא עטרא וכו' כדין קלא אשתמע בכולהו עלמין לאהה וראיהה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי לעת היחוד כד מזדווג מלכא במטרוניתא כדין סלקא עטרא דא ויהיבת ברישא דמטרוניתא והיינו קדושה הנמשכת לה מלמעלה אם כן מזה תשכיל ותדע ממולא דבר זה כי אין קידוש אלא במקום סעודה דאף על גב כי בהיכל עליון מקדשין הכלה וקורין לה כבוד כנ"ל אין עיקר קידוש אלא במקום סעודה כד מזדווג מלכא עם מטרוניתא אז בא להם מלמעלה קדושה עליונה ובבית אחד כמי מפנה לפנה דהיינו בעולם האצילות עצמו הנקרא בית שנאמר נשבעה בטוב ביתיך אפילו מפנה לפנה חשיב מקום אחד שאם קידש לאכול הלחם אשר הוא אוכל בפנה זו ונמלך לאכול בפנה אחרת אפילו הוא טרקלין גדול הוא עולם האצילות אינו צריך לחזור ולקדש ואיתא בזוהר פרשת במדבר דף ק"ך. וז"ל רבי אלעזר שאיל לר"ש אבוי א"ל סימנא לזווגא דייחודא מנין א"ל ברי אף ע"ג דאוקימנא מילין לכל סטר וסטר ואיתבדרו הכא מלה והכא מלה סימנא דא נקוט בידך והכי הוא כעין סחרא דמדבחא דתנן ובא לו לקרן דרומית מזרחית וכו' א"ל והא לא יכיל עד דמקבל עליה בר נש עול מלכותא קדישא בקדמיתא ויהיב עליה עול דא א"ל כלא אמינא לך דהא ובא לו לקרן בקדמיתא והא ידעת רזא דקרן ודא הוא עול מלכותא קדישא לבתר דרומית וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הכלה הנקראת קרן היא מתקשרת בכל פנה ופנה בפנת דרומית מזרחית וכן במזרחית צפונית וכו' ולכן הוא אומר שאם קידש את הכלה לאכול עמה בפנה אחת מאלו ונמלך לאכול עמה בפנה אחרת אפילו הוא טרקלין גדול הוא עולם האצילות אינו צריך לחזור ולקדש כדאמרן ויש אומרים שכל שרואה מקומו אפילו מבית לחצר דהיינו מבית הכלה לחצר היא הכלה עזרת הנשים אינו צריך לחזור ולקדש ויש אומרים אם קדש במקום אחר על דעת לאכול במקום אחר הלחם אשר הוא אוכל והוא שיהיו שני המקומות בבית אחד היא הכלה כגון מחדר לחדר והם מש"ה חדרי בטן וכן הוא אומר ואל חדר הורתי והם סוד מה שפנינו החדר והפרוזדור או מאיגרא לארעא דהיינו בסוד אימא כדאיתא בפ' עלית כלך לגגות לארעא היא הכלה בסוד אסתר קרקע עולם היתה: אם קדש בבית אחד עם הכלה על מנת לאכול שם לחם אלהיו ואחר כך נמלך לאכול במקום אחר בבריאה צריך לחזור ולקדש במקום שרוצה לאכול שם, אם

אם קידש ולא סעד אם לא נעשה הייחוד אף ידי קידוש לא יצא: יכול אדם לקדש לאחרים וסוד הדבר כדאיתא בזוהר פרשת ויצא דף קנ"ו. וז"ל ויצא יעקב מן השדה בערב דא ת"ת קדישא ותצא לאה דא אימא לקראתו של ת"ת ישראל ותאמר אלי תבא לאעלא לך תחות גדפאי ולרוואה לך בתפנוקין עילאין וכו' כיון דנקטא ליעקב תחות גדפהא כדין וישכב עמה בלילה הוא הוא דחתים מכלא הוא דכל ברכאן וכל קידושין נפקי מתמן יעקב לא כתיב אלא הוא מאן דאתחזי לאתערא לגבה וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי בעלות ת"ת ישראל אל אימא עילאה מתעורר היחוד עליון וישכב עם אימא עילאה הנקרא הוא היינו אבא עילאה כמ"ש מאן דאתחזי לאתערא לגבה ועל עיקר זה יאמר הדין יכול אדם לקדש לאחרים היינו ת"ת הנקרא אדם כמש"ה ומה שם בנו בני' אדם לקדש לאחרים בסוד אבא ואימא לעורר הייחוד שלהם אע"פ שאינו אוכל עמהם שנאמר אכלו רעים לעילא דלדידהו דאבא ואימא הוי מקום סעודה למעלה ואע"ג כי בברכת היין אינו יכול להוציא אחרי' אם אינו נהנה עמהם לפי כי היין הוא יוצא מאימא עילאה יין המשומר בענביו ולא יתכן לברך אחר על היין זה אם אינו נהנה עמהם אינו יכול אדם זה להוציא אחרים אבא ואימא כי מהם נמשך היין כיון דהאי בורא פרי הגפן הוא חובה לקידוש כי הנה אימא עילאה מחויבת לתקן הכלה תמיד היא הגפן שנאמר ופקוד גפן זאת שנאמר ויבן ה' את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם הנה כי זה הוא חובה עליה לקדש אותה וכדאיתא במאמר הקודש ובהיכלו כלו אומר כבוד כי בהיכל עליון של אימא עילאה תמן מקדשין לנוקבא דאצטריך לקדשא ובכן קראן לה כבוד כבוד ולכן כיון דהאי בורא פרי הגפן אינו כמו של ברכת מזון שהוא למטה כדאיתא פרשת תרומה אלא במקום עליון שהוא חובה לקידוש כקידוש היום דמי כאלו ת"ת ישראל נהנה ממנו ויכול להוציאם לאבא ואימא אע"פ שאינו נהנה עמהם באותה שעה והוא שאינם יודעים אחרים אלו אבא ואימא אין יודעים לקדש לעצמן בסוד והאדם ידע אלא על ידי ת"ת המלמד דעת שעולה אצלה בסוד אור חוזר ואם עדיין לא קדש לעצמו עם כלתו יזהר שלא יטעום עמהם מאותו ייחוד שאסור או לטעום עד שיקדש ת"ת ישראל במקום סעודתו למטה עם כלתו: כתבו הגאונים הא דאין קידוש אלא במקום סעודה אפילו אכל דבר מועט מן הלחם אשר הוא אוכל או שתה כוס יין שחייב עליו ברכה בסוד שמאלו תחת לראשי יצא ידי קידוש במקום סעודה וגומר סעודתו במקום אחר ודוקא אכל לחם בסוד הלחם אשר הוא אוכל או שתה יין שהוא בסוד שתיתי ייני אבל פירות דהיינו בסוד תפוח לא: ואם קידש בביתו עם הכלה ושמע שכינו

רע"ד. דיני בציעת הפת בשבת. ובו ד' סעיפים:

[א] בוצע על שתי ככרות שאוחז שתיהן בידו ובוצע התחתון

הוא אבא עילאה ושלחן ערוך לפניו הוא אימא עילאה יונא בו ומתייחד עם אימא דשפיר הוי מקום סעודה שם וכגון שנתכוון השומע אבא לצאת כי למעלה הוא סוד השמועה ומשמיע להוציא דאף על גב כי ת"ת ישראל לא עלה למעלה לעורר הייחוד הקול בלבד עולה למעלה וגורם היחוד ואפשר כי זה יהיה סוד הפסוק הקול קול יעקב ר"ל כי הקול שלו עושה ייחוד למעלה והיינו על דרך מעשה התחתונים פי' כאשר אדם הגשמי לומד בתורה על ידי הקול מעורר למעלה ונעשה הייחוד של חתן וכלה כך יעקב הרוחני העליון על ידי קול הוא קול של תורה שאומר הקידוש נעשה הייחוד עליון בין אבא ואמא כדבר האמור: יש אומרים שאין מקדשין אלא לאור הנר והענין כי הלא נודע כי הנר היא בסוד הכלה והאור נמשך לה מלמעלה שלכן נעשית בסוד נר הוא מ"ש במאמר הנ"ל בפ' תרומה בפ' כי נר מצוה אמאי אקרי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח אברים עילאין ואיהי פתחא תרין דרועין דילה לגבייהו כדין איהי נר ולכן יאמר שאין מקדשין אלא לאור הנר בזמן שהיא בסוד נר זה אז מקדשין אותה ויש אומרים שאין הקידוש תלוי בנר כי הנר הוא שלימות הנמצא בה בפני עצמו ואע"ג כי אינה מקבלת בסגנון זה תהיה מתקדשת ואם הוא ת"ת ישראל נהנה בחצר שלה בעזרת הנשים יותר מפני האויר הנמצא שם הנקרא אוירא דארעא דישראל מחכים או מפני הזבובים נגלה שם להבריח אותם הדינים כדי שלא יתאחזו משם הקליפות ליל שבת מקדש בחצר זה ואוכל שם הלחם אשר הוא אוכל שנאמר אכלתי יערי עם דבשי אע"פ שאינו רואה את הנר שהוא עליון לפי שהנרות לעונג נצטוו להיות עולה הכלה למעלה ולא נצטרך לעכב הקידוש עד שתהיה בסוד נר והכי מסתברא ודאי:

[א] **אשר** חכמים הגידו לא ניתנו שבתות לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה ולכן ימצא חובה על איש הישראלי ללמוד ביותר ביום השבת דאע"ג שהוא מקיים מה ששואלים מן האדם קבעת עתים לתורה היינו בימי השבוע כי נמצא בו ענין מלאכה והכתוב אמר ובפרט בחיים שחייב אדם לעשות מלאכה כדי להתפרנס ממנה כמו שבינו חייב אדם ללמד את בנו אומנות ואמנם כל ענין זה הוא בימי החול דאיכא מלאכה אמנם ביום השבת כי אין שם מלאכה של חול מתחייב אדם להתעסק במלאכת שמים היינו לימוד התורה שאם לא עכשיו אימתי לכן בא החיוב זה לבצוע על שני ככרות בשבת דאע"ג כי הדברים כפשוטן כי צריך לעשות כבוד ליום השבת בכל הדברים אמנם גם לענין הרמז יהיה צורך לאדם ללמוד פי שנים ממה שדרש ללמוד בחול כי הנה הככר היינו תורה שנאמר לכו לחמו בלחמי ואיתא בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ד. מאן דמזונו בפירורין דנהמא וכו' כ"ש מאן דמסר רזין באורייתא לאנשים דלאו

התחתון : [ב] מצוה לבצוע בשבת פרוסה גדולה שתספיק לו לכל הסעודה : [ג] אין המסובין רשאים לטעום עד שיטעום הבוצע ואם יש לפני כל אחד להם משנה יכולים לטעום אע"פ שעדיין לא טעם הוא : [ד] סעודה זו ושל שהרית אי אפשר לעשותם בלא פת :

אין

דלאו איתון הגוונין דשליט עלייהו אשה זונה דאתמר כי בעד אשה זונה עד ככר לחם ולית לחם אלא אורייתא ולית ככר אלא הלכה אחת וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ככר היינו הלכה ולכן יאמר בוצע על שני ככרות בשבת דהיינו שני הלכות לפי כי כן אמרו חז"ל מיום שחרב ב"ה אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה היינו בחול אבל בשבת יהיה פי שנים ודאי ולאו דוקא הלכה של עיון כי זה אסור כדלקמן אלא לימוד והנראה הוא להיות הלימוד של האדם ביותר בשבת אם אפשר יהיה פי שנים לטוב לו במדרש ואגדה שאוחז בידו שתיהן ובוצע על של ימין שנאמר מימינו אש דת למו : [ב] מצוה לבצוע בשבת פרוסה גדולה שתספיק לו לכל הסעודה אע"ג כי בחול לא נכון לעשות כן כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קס"ח : וז"ל ואצטריך דלא ישתכח בצען על פתוריה דהא בצענו מסטרא אחרא הוי ורזא דא בציעותי כלא אורח בצענו והכי אצטריך לסטרא אחרא דכתיב ובצע רשעים תחסר ועל דא ואכלת לפני ה' אלהיך כתיב ולא לפני סטרא אחרא וכו' והיינו בימי החול אבל בשבת צריך לשנות בכל הדברים וכן נמי לענין הלימוד יהיה פרוסה גדולה ממה שלומד בחול דף אחד ילמוד בשבת בהשגה יותר ואחז"ל לא יחרוך רמיה צידו משל לצד צפורים אם משבר כנף כל אחת מתקיים כך הלומד מעט מעט תלמודו מתקיים בידו אמנם בשבת מצוה לבצוע פרוסה גדולה ללמוד ביותר ואינו חושש לזה כך אחז"ל ידעי רבנן להאי שמעתא ואין מקיימין אותה ואמנם בוצע פרוסה שתספיק לו לכל הסעודה היינו לסעודת הצדיקים לעתיד : [ג] אין המסובין רשאים לטעום עד שיטעום הבוצע היינו מאחז"ל שלחו מתם הזהרו בחבורה וכן הוא אומר חרב אל הבדים ונואלו חרב לשונאי ת"ח שלומדים יחידים בד בבד ולא עוד אלא שהם מטפשים שנאמר נואלו שרי צוען ומאחר כי צריך ללמוד בחברה צריכה למימר אין המסובין ללמוד בלחם של תורה רשאים לטעום עד שיטעום הבוצע הוא הגדול שבהם ואם יש לפני כל אחד לחם משנה כי הם יודעים בתורה ואין צריכים אליו ליכא משום לא תענה על רב יכולים לטעום טוב טעם כל אחד אף על פי כי עדיין לא טעם הוא הגדול לפי כי כל אחד מוכן ללמוד וללמד כמו שאמרו רבותינו שהלכו לאושא אנו באים ללמוד מהיודע וללמד למי שאינו יודע וכן נמי הוא בג"ע אשר חז"ל הגידו שהם יושבים חבורות חבורות תחת עץ החיים ולומדים בתורה אין המסובין שם רשאים לטעום ולומר טוב טעם בתורה ולטעום מאותו ענג אשר שם עד שיטעום הבוצע ומפרש להם התורה בעולם הזה ואם יש לחם משנה לפני כל אחד מהם מענין התורה יכולים לטעום ודבר דבר תורה בטוב טעם אע"פ שעדיין לא טעם הוא הבוצע המפרש בתורה והיינו נמי מי שעשה מעשה הרוכל בעולם הזה להדריך

בני אדם בדרך ישרה ולקרבן לתורה אין המסובין שם בג"ע רשאים לטעום משכר תורתם ועבודתם עד שיטעום הבוצע המכריז עליהם ומלמדם להועיל ואם יש לפני כל אחד מהם לחם משנה כי כן היה בידם תורה ומצוה מתחלה ועל ידי הכרוז הוסיפו ללמוד ולעשות יכולים לטעום מתורתם ומעשיהם מן השכר אף על פי שעדיין לא טעם הוא המדריך אותם : [ד] סעודה זו של שחרית אי אפשר לעשות בלא פת ירצה להגיד על דבר גדול כי הנה אחז"ל שכר מצות בהאי עלמא ליכא ולכן שנינו אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס ולכן כשהולך לגן עדן נותנים לו שכרו כמשאחז"ל קודם פטירתו של אדם מראים לו שכרו ונפשם שבעה והם ישנים שנאמר ישנתי אז ינוח לי אבל לענין הסעוד' המזומנת לצדיקים שהוא דוגמא לסעודת היום כי עולם הבא נקרא יום אי אפשר לעשותה האדם בלא פת של תורה כמש"ה לכו לחמו בלחמי ר"ל לכו לעולם הבא אז תאכלו באותה סעודה בלחמי כי כן אז הקב"ה מיסב עמהם ודורש התורה כמש"ה כי תורה מאתי תצא :

עדיין ימצא טוב טעם להבין דינים אלו כפי הנוגע למעלה וכך היה אומר בוצע על שני ככרות כדאיתא בזוהר פרשת עקב דף רע"ג . וז"ל תניינא למבצע על שני ככרות בשבת דאינון רמיזין בתרין לוחין דאורייתא ואתייהיבו בשבת זוגות דביומא תליתאה נחתו דאתמר ביה תרי זמני טוב ובשבת אתייהיבת ואף על גב דאוקמוה דשדים ממונין על הזוגות כמה דאוקמוה שני בלים שני אגוזי' הלכה למשה מסיני שלוחי מצוה אינם ניזוקין וכו' ותרין ככרות בשבת רמיזין לתרין יודין יאהדונהי דאדני היא יחידה מבעלה בשית יומין דחול ובשבת נחית לגבה ובגין דא בשבת כל נשמתין ורוחין ונפשין נפקין זוגו' ואין שטן ואין מזיק שליט ביומא דשבתא וכו' הנה מבואר כי צריך לבצוע על שני ככרות בשבת ורמז בהם לב' יודין שהם מתחברים שניהם אמנם אין כונת המאמר כי הככר הוא אות יוד שהנה נתבאר בזוהר כי הלחם הוא אות וא"ו כדאי' בזוהר בהרבה מקומות ולקמן יבא בהרחבה הכל ומאחר שנתבאר כי הלחם הוא באות וא"ו ולפי כי אות וא"ו לא יתכן לומר ו' אלא בב' ווין כזה כדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ה · לכן צריך להיות לחם משנה וכדאיתא פ' ויקרא דף י"ב : וז"ל תודת שלמיו אמר רבי יהודה תודה ידיע שלמיו מאי תרי אמר ליה תרין ווי"ן ו ו דהיינו שלמיו שלמא דכלא הנה מבואר מכמה מאמרים כי לחם הוא סוד וא"ו ולכן שני ככרות היינו תרין ווי"ן דאינון שלמא דכלא ומה שאמר במאמר הקודש כי הם סוד תרין יודין ר"ל שעל ידם מתחברים שני יודין של הויה אדני ונתן טוב טעם כמ"ש אחר כך דאדני היא יחידה מבעלה בשית יומין דחול אמנם בשבת נחית לגבה וזה יהיה בסעודת הלילה לפי כי ביום היא סליקת

לגביה

לגביה אבל בלילה איהו נחית לגבה וזה יהיה סיבה אחת למה סעודה של לילה חמירא מסעודתא דיממא ולפי כי בענין זה מתחברים הרין שמהן לכן צריך לאחוז שתי הלחם בשני הידים ימין ושמאל כי לעולם הזכר בימין והנקבה נקשרת בשמאל עוד יש טוב טעם להעיר ימין ושמאל לאחוז הכלה בסוד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ויתן הלחם פנים כנגד פנים דמאחר כי הם כנגד שני לוחות כשנתן הקב"ה תורה לישראל נאמר פנים בפנים דבר ה' עמכם ולכן לא ישים אותה זה על זה והעיקר כדי להמשיך האור עליהם מן הפנים עליונים כדאיתא בזוהר פרשת ויקרא דף ע"ו. וז"ל אמר רבי אלעזר מאי ישר יחזו פנימו יחזה פנימו מבעי ליה או ישרים יחזו א"ל רזא עילאה דאינון ימי קדם דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין ויומי עולם דזעיר אנפין אקרון פנימו דאינון חמאן באורח מישר מה דאצטריך למחמי וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי עיקר ההארה הוא בסוד הפנים ואיתא בס"ד עד לא הוה מתקנא לא הוו משגיחין אפין באפין ומלכין קדמאין מיתו וזיוניהון לא אשתכח ולכן יזהר האדם לא ישים הככרות זה על גב זה שגורם למעלה שהדכורא מחזיר פניו מן הכלה חלילה ובוצע בשל ימין לעולם כי כן נאמר מימינו אש דת למו ואפילו כל הדברים יגעים צריך לעשות אותם דרך ימין וכדי לעשות מ"ש במאמר כי הם סוד יו"ד לכן עושה בלחם שבצד ימין בתחלה שלשה חתיכות בסכין והם כנגד שלש אותיות יוד ומניח עשר אצבעות עליו כנזכר בענין המוציא בחלק הקודם ע"ש באורך ומגביה ידיו למעלה עם הלחם ומברך המוציא כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קס"ח. וז"ל כד יתיב בר נש על פתורא למיכל מברך על נהמא המוציא מ"ט המוציא ולא מוציא דהא כתיב בורא השמים ולא כתיב הבורא. עושה ארץ ולא כתיב העושה ארץ וכו' מ"ט הכא המוציא אלא כל מלין דאינון מרזא דעלמא עילאה סתימה אסתתרא ה' מתמן לאתחזאה דהא מעלמא גניזא וסתיר' איהו. וכל מלין דאינון מעלמא תתאה דאתגלייא יתיר כתיב בהא דכתיב המוציא במספר צבאם הקורא למי הים כלהו מרזא דעלמא תתאה איהו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מ"ש המוציא באות ה"א להגיד כי זהו בסוד ה"א אחרונה כאמור ולכן צריך לדקדק בה"א של המוציא לפרסם אותה להורו' כי אות ה"א זו עלמא תתאה כנז' ואמנם איתא בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ה. וז"ל ומכ"ל דלחם הפנים איהו מפתורא דמלכא דכתיב וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' ז"ה י"ב אנפין ואוף הכי מאן דאית ליה בעי לתקנא ולסדרא על פתוריה ארבע ככרות בכל סעודתא דשבת לתלת סעודתי י"ב אנפין ואי תימא לאו אינון אלא שית מדאורייתא משום לחם משנה אלא לא ניכול למדכר וא"ו בלא חבריה ו' ו' שית מלעילא לתתא שית מתתא לעילא לקבל שית דרגין דכרסייא עילאה ושית דרגין דכרסייא תתאה וכו' ואמנם

כבר אמר במאמר ומאן דאית ליה לכן יעשה ארבעה בכל סעודה ואמנם אין חיוב זולת שתי הלחם כאמור: מצוה לבצוע בשבת פרוסה גדולה שתספיק לו לכל הסעודה כי הנה נתבאר מן המאמר כי שני ככרות רומזים לשני יודין וכבר נתבאר דהיינו על הפרוסה ולכן ימצא חילוק בזה כי בחול תהיה הפרוסה קטנה כנגד אות יוד שבשם אדני ובשבת תהיה הפרוסה גדולה להורות כי הוא כנגד אות יוד של הויה ובזוהר פרשת פנחס נמי מפרש לה הכי כי הפרוסה היא כנגד שני שמות הנז' כי תדרשנו ימצא לך דף רמ"ה ומאחר שידענו כי האכילה היא לחבר שני שמות בסוד חתן וכלה לקיים אכלתי יערי עם דבשי לכן יהיה עניית אמן על הייחוד כנז' שם דף רמ"ה. וז"ל וכד עונים אמן דא לאו על האכילה אלא על הבליעה קודם דייכול וכו' וליחיד יהיה ענין כזית זה המשכת הטיפה מלמעלה כטל חרמון שיורד על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה חיים עליונים הנמשכים עד העולם: אין המסובין רשאים לטעום וכו' הוא מה שאמרו בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ה. וז"ל ולית מארי סעודתא רשאין למיכל עד שיאכל הבוצע ודאי כד בלע בעל הבית וכו' והענין כי הנה איתא פרשת פנחס סוד הענין דף רמ"ד: וז"ל פתח ואמר הא אוקמוה מ"מ בעל הבית בוצע ואורח מברך ועוד אוקמוה דצריך לדקדק בה"א מן המוציא ותרין ההי"ן אינון לקבל שתי הלחם שתי ככרות דשבת ואינהו יו"ד כביצה לכל חד וחד ומאן איהו בעל הבית דבוצע דא וא"ו אדהכי הא סבא דסבין קא נחי' לגביה ואמר ר"מ חזור בך דהא לחם איהו ואו שתי ככרות דיליה כמ"ד אינון ה' ה' ודאי וא"ו איהו לקבל יעקב ה' ה' לקבל לאה ורחל יו"ד כביצה לכל חד וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כל הדברים אחת לאחת ואמנם המסובין הם הקצוות אין רשאים לטעום וליהנות עד שיטעום הבוצע הוא ת"ת ישראל ואם יש לפני כל אחד לחם משנה סוד לאה ורחל יכולים לטעום אף על פי כי עדיין לא טעם הוא לפי כי הקצוות הנאחזן קרובה יותר מבעל הבית והבן' סעודה זו ושל שחרית אי אפשר לעשותם בלא פת אף על גב כי לקמן יתבאר כי גם סעודה שלישית צריכה פת שהרי בפירוש אתמר במאמר כי מן התורה צריך להיות לחם משנה בכל סעודה ולקמן ית' היטב אמנם בזה יהיה מ"ש אי אפשר לעשותם בלא פת לאו לאימרא כי סעודה שלישית אינה צריכה אלא להגיד כי כן המצוה הוא אלו הסעודו' על הפת זהו עיקר והנותר מן התבשילים הם עונג שבת:

רע"ה. דברים האסורים לעשות לאור הנר בשבת. ובו י"ב סעיפים:

[א] אין פולין ואין קורים בספר לאור הנר ואפילו אינו

[א] **אשר** נתבאר למעלה עד כמה פעמים כי האדם צריך לפשפש במעשיו בע"ש כדי לזכות לתוספת שבת וירבה במצות לפי כי כפי ההכנה הנמצאת בו כך יהיה לו חלק מתוספת שבת כי כן שורה על האדם כפי מעשיו וכפי ההכנה הנמצא בו כדאיתא בזוהר פרשת

אינו מוציא בפיו שמא יטה ואפילו הוא גבוה עשר קומות שאינו יכול ליגע אליו שלא חלקו חכמים בדבר ומטעם זה יש לאסור אפילו הוא בעששית או קבוע בחור שבכותל וכן בנר של שעוה : [ב] ודוקא אחד אבל שנים קורים ביחד שאם בא האחד להטות יזכירנו חברו והוא שקורים בענין אחד שאז ישגיח האחד במה שיעשה חברו אבל בשני ענינים לא : [ג] אם יש אחר עמו אפילו אינו קורא ואומר לו תן דעתך עלי שלא אטה מותר והוא הדין אם אומר כן לאשתו : [ד] אדם חשוב שאין דרכו בחול להטות מותר בכל גוונא : [ס] במדורה אפילו עשרה כאחד אין קורין משום דהואיל ויושבים רחוקים זה מזה ועוד שזנבות האודים סמוכים להם אין זה מכיר כשבא חבירו להבעיר ולחתות : [ו] תינוקות של בית רבן קורין לאור הנר מפני שאימת רבן עליהם : [ז] מותר לקרות במה מדליקין לאור הנר שהרי הוא מזכיר איסור שבת ואיך ישכח : [ח] נוהגים לקרות בליל יום כפורים במחזורים מפני שאימת יום הכפורים עליהם : [ע] ליל פסח שחל להיות בשבת מותר לקרות ההגדה

פנחס דף רמ"ב : וז"ל נפש יתירה בשבת לכל ישראל כחדא איהי אבל לכל חד איהו כפום עובדוי ואוליפנא מנ"ו מתיובתא דכל ישראל כחדא בכל זמנא דחזרין כלהו מתקבלי הפ"ד כה' אלהינו בכל קראינו אליו וגו' אבל לכל חד מישראל הכי נחית ליה נפש יתירה כפום דרגא דיליה וכו' הנה בפירוש אתמר כי נפש יתירה בשבת הוא כפי האדם וכפי מעשיו ולכן יאמר אין פולין ואין קורין בספר לאור הנר כי ממה שנאסרו דברים אלו יתבונן האדם כי התכלית להעיר את האדם מתרדמת עונותיו לשוב אל ה' בעולם הזה הדומה ללילה ובפרט מי שמעשיו כלילה ועין נואף שמרה נשף אמר בחשך בתים חותרי און ופועלי רע על משכבותם ימששו חשך ולא אור ובראות איסור דברים אלו יתעורר קודם בא עתו כמש"ה וזכור את בוראך בימי בחורותך עד אשר לא יבאו ימי הרעה והוא לקברות יובל פתאום יבא אידו ושם אומרים לו מי שלא טרח בערב שבת מה יאכל בשבת ולכן אמר אין פולין להוציא את הכינים הגדלים בנפש האדם כי על כן ראה רבי בנאה כשנכנס לציין מערת המכפלה ראה אברהם אבינו ע"ה דגני בכנפיה דשרה ומעיינא ליה בדיקיה להוציא את הכינים כי כן הוציאה אותם בעולם הזה שנאמר גרש את האמה הזאת ואת בנה כי אין זה כבוד לאברהם שנאמר בו זקן בא בימים ועמהם היה זקן ולא לפי כבודו ולכן אין פולין לפשפש במעשיו לאור הנר של שבת זו נשמה יתירה ואין קורים בספר היינו דוגמא לספרים הנפתחים בר"ה אחד של בינונים ואחד של רשעים ואפי' אינו מוליא בפיו דברי וידוי גזרה שמא יטה לבו אנה ואנה אם בא להתייאש מן התשובה זו רעה גדולה ואם יטה לטובה יבא לידי הרעה ובעו' בו אש ה' וימנע מעונג שבת ואפי' הוא גבוה הנר עשר קומות ר"ל הנשמה שהוא הנר אפי' יהיה גבוה ומעולה י' קומות בי' מדרגות שהנפש יתירה באה בשבת שאינו יכול ליגע אליו מי שיש בו תוספת זה אין ליירא שמא יטה מדרך טובה דגמירי צדיק לא הוי רשע אפילו הכי אסור שלא חלקו חכמים בדבר ומטעם זה יש לאסור אפי' הנר בעששית או קבוע בחור בכותל וכן בנר של שעוה שלא חלקו חכמים ז"ל : [ב] ודווקא אחד אבל שנים קורים ביחד כי אין בזה חששא שאם בא הא' להטות מדרך טובה לרעה או בהפך יזכירנו חברו והוא שקורים בענין אחד שאז ישגיח האחד במעשה חבירו מה מעשיו אבל בשני ענייניס לא כי לא ידע האדם את חברו מה רצונו : [ג] אם יש אחר עמו אפילו אינו קורא עמו ואומר לו תן דעתך עלי שלא אטה מותר והוא הדין אם אומר כן לאשתו בלי ספק כי לא יהיה מזכיר עונו לשנא : [ד] אדם חשוב שאין דרכו להטות כאשר אדם זה חשוב במעשיו שאין דרכו להטות לדרך רעה בחול אפילו בענין שאינו דבר עבירה אלא שהוא בדרך חול אליו מותר בכל גוונא כי כך אחז"ל כיון שעברו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא: [ה] במדורה אפילו עשרה כאחד אין קורין והדוגמא של מדורה זו בענין דבר והפכו או שהיה זה היצר בוער בלבו כמדורה כד"א קרבם יאמו כתנור לעשות הרעה וכן לענין הטובה כאשר תבער בקרבו אש הרעה בין כך וכך אפילו עשרה כאחד אין קורים דהואיל ויושבים רחוקים זה מזה בענין המעשה כל אחד כפי מעשיו לא ראי זה כראי זה אין משגיח זה על זה ועוד שזנבות האודים של העונות סמוכים להם אין זה מכיר כשבא חברו להבעיר לבבו בהרעה ולחתות אש בקרבו על מעשיו מי יגיד לו לחבירו ולכן אסור : [ו] תינוקות של בית רבן קורין לאור הנר והדוגמא לזה היינו מאחז"ל קטן שלא כלו לו חדשיו העושה הרעות קורין לאור הנר של תוספת שבת לפי כי בלי ספק אינו מטה כלל לפי כי אימת רבן עליהם אע"ג כי חוטא הוא לא יטה לרעה מפני היראה שהרי עשה הרעות ומתירא מן העונש מפני כי יודע הוא שהקב"ה מאריך אפיה וגבי דיליה והם נאמר כי תינוקות אלו הם בעלי תשובה כמאחז"ל כקטן שנולד דמי קטנים אלו קורים לאור הנר של תוספת שבת מפני כי אימת רבן עליהם והרי עשו תשובה וברור להם כי נכתבו בספר צדיקים ואין ליירא שמא יטו לרעה כי הרי עשו תשובה ואין חוששין נמי להטייה לטובה לענין הרעה שהרי נעשה ולכן מותרין לקרא בספר לאור הנר של שבת תוספת נשמה שבא להם כי בלי ספק אין מאבדים אותם כאמור : [ז] מותר לקרות פרק במה מדליקין לאור הנר לפי כי הרי הוא מזכיר איסור שבת בענין הגשמי וממנו יזכור ולבו יבין להזהר בענין הרוחני שלא יטה מדרך טובה לרעה : [ח] נוהגים לקרות ליל יום הכפור במחזורים מפני שאימת יום הכפורים עליהם כי אז הוא מוכן אל התשובה והמחילה ואיך ישכח ויטה : [ט] ליל פסח שחל להיות

ההגדה בספר משום דהוי כעין ראשי פרקים דאין עם הארץ שלא תהא שגורה בפיו קצת: [י] הרב יכול לראות לאור הנר מהיכן יקראו התינוקות ולסדר ראשי הפרשיות בפיו בספר וקורא כל שאר הפרשה על פה וראשי פרשיות לאו דוקא אלא שיודע כל הפרשה על פה ובקצת צריך לראות בספר שרי שמאחר שאינו מעיין בספר תמיד אית ליה היכירא ולא אתי להטויי: [יא] כלים הדומים זה לזה וצריך עיון להבחין ביניהם אסור לבדקן לאור הנר ואפילו להבחין בין בגדיו לבגדי אשתו אם הם דומים אסור לבדוק: [יב] שמש שאינו קבוע אסור לו לבדוק כוסות וקערות לאור הנר מפני שאינו מכירן בין בנר שמן זית בין בנר של נפט שאורו רב אבל שמש קבוע מותר לו לבדוק לאור הנר כוסות מפני שאינו צריך עיון הרבה ואם היה נר של שמן זית אין מורין לו לבדוק ואף על פי שהוא מותר גזירה שמא יסתפק ממנו:

נכרי

טור פטדה

להיות בשבת מותר לקרות ההגד' בספר משום דהוי כעין ראשי פרקים ר"ל כי כאשר האדם יזכור מה מעשיו בדרך כלל לא יבא לידי חרטה גדולה להיות לבו בוער בקרבו והוי כקורא ראשי פרקים מאשר חטא על הנפש דאין עם הארץ שלא תהא שגורה בפיו קצת גם כי יכחידנה תחת לשונו חוזר ומגיד קצת ממה שחטא ועובר על השאר בכל יראה וכל ימלא· [י] הרב יכול לראו' מהיכן יקראו התינוקות והוא דוגמא לרוכל המכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי ומראה להם ספר תהלים מה כתיב תמן מי האיש החפץ חיים ולכן רב זה יכול לראות הנר תוספת שבת מהיכן יקראו התינוקות היינו הלומדים בספר תלים כאמור ולסדר ראשי פרקי' של העונות דוגמא אל הפרשיות בפיו בספר שמלמד אותם בו וקורא כל שאר הפרשה על פה כשאומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי אומר להם בפה כמה דברים של תוכחת ולימוד וראשי פרשיות לאו דוקא אלא כל שיודע הפרשה הוא העון הכתוב בפרשה יודע אותו על פה ובקצת צריך בספר שרי שמאחר שאינו מעיין בספר תמיד בענין ספר של רשעים אית ליה היכרא ולא אתי להטויי מאחר כי יש לו היכר ללמד לבריות ראשי פרקי' מן התשובה ודרך התורה ללכת בארחות חיים לא יבא להטו' לרעה כשמתבונן בספר של רשעים ולא יפסיד הנר שבקרבו אור בו: [יא] כלים הדומים זה לזה הדוגמא לזה הם האברים של האדם שהם כלים שלו לעשות בהם מלאכתו הדומים זה לזה מפני מעשיהם וצריך עיון להבחין ביניהם לראות מה מעשה עשה בכל אחד מהם לתקן אותו אסור לבודקן לאור הנר של תוספת שבת לפי כי יבא להטות לבו לענין החרטה כאמור ותבער בקרבו שלהבת יה ונמנע מעונג שבת ומפסיד הנר של שבת המאיר עליו ואפי' להבחין בין בגדיו היינו העונות שעשה בגד בוגדים על דרך משחז"ל וירא את ריח בגדיו ריח בוגדיו כך בענין זה אפילו להבחין האדם בין בגדיו שעשה על ידי העונות בגדים הצואים כמש"ה הסירו הבגדים הצואים מעליו אשר חז"ל הגידו כי בני יהושע ג"כ נשאו נשים נכריות ולא התרה בהם ולכן הלבישו אותו בגדים הצואים מפני העון וכן אדם זה אסור להבחין בין בגדיו אלו לבגדי אשתו אשר חטא עמה אסור לבדוק אם הם דומים כדי שלא יבא להטות הטיה לטובה או לרעה כאמור. [יב] שמש שאינו קבוע הנה שמש זה הוא דוגמא ליצר הוא נחש הקדמוני כמאחז"ל

ממקור חיים

אבל על שמש גדול שאבד וכדאיתא בזוהר פרשת וירא דף קי"א וז"ל אמר רבי יצחק מלה"ד לכת לסטים שהיו אורבים בדרכים לגזול ולהרוג בני אדם ומפרשים מהם אחד שיודע לפתות לבני אדם ולשונו רך מה עביד מקדים והולך לקבלם ונעשה כעבד לפניהם עד שמאמינים הטפשים בו ובוטחים באהבתו ובשיחתו ושמחים עמו ומוליכם בחלק דבריו באותה הדרך שהלסטים שם כיון שמגיע עמהם לשם הוא הראשון שהורג בהם וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי היצר הוא נעשה עבד לפני בני אדם כדי לפתות אותם ונהרג אותם ולכן יאמר שמש שאינו קבוע ר"ל כי היצר הוא קבוע באדם תמיד והוא מתחדש עליו בכל יום לכרנו שנאמר צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ולולי שהקב"ה עוזר אותו לא היה יכול לו שנאמר ה' לא יעזבנו בידו אבל שמש זה אינו קבוע אצל אדם זה לפי כי לא יכול לו להטותו מדרך טובה תמיד ולכן מטעם זה נהפוך הוא כי האדם מבוהל שמש ליצר כמשחז"ל ועבד חפשי מאדוניו האדם הוא עבד לשני אדוני' היצר והקב"ה עשה רצון יצרו מבטים ליוצרו עשה רצון יוצרו מבטים את יצרו ולכן יאמר אדם זה שמש שאינו קבוע לא ליצרו ולא ליוצרו דהיינו פעמים עושה רצון יצרו פעמים צדיק פעמים רשע נמצא שאינו קבוע לכן אסור לו לבדוק בכוסות כי יתן בכוס עינו לבדוק מעשיו הרעים בכים כתיב לשון נקי ובקערות מעשיו הרעים שקערורות ירקרקות או אדמדמות אם ירצה לבדוק מעשיו כדי לחזור בו לאור הנר זה של שבת שניתוסף בו ולכן מתעורר לתקן מעשיו הבלתי הגונים דוגמא לכוסות ולקערות כאמור אסור לבדוק בהם שאינו מכירן לפי שלא היה רגיל בהם בין בנר שמן זית ר"ל בין שניתוסף בו עתה נשמה קדושה דוגמא לשמן זית שנאמר טוב שם משמן טוב בין שניתוסף בו נר של נפט שאורו רב ויכול לבדוק מעשיו הדק היטב אסור אבל שמש קבוע אם אדם זה היה שמש קבוע לעבודת בוראו מותר לבדוק לאור הנר שניתוסף בו בשבת כוסות הנז' מפני שאינו צריך עיון הרבה שהרי אינו חוטא אמנם לפי שניתוסף נר של קדושה נתן אל לבו לבדוק מה מעשיו ומאחר כי הוא צדיק אין צריך עיון ממעשיו כי טובים הם ובדרך העברה מתבונן בהם ואין צריך עיון הרבה ואם היה נר משובח תוספת נשמה שקנה בשבת דוגמא של שמן זית אין מורים לו לבדוק אז מה מעשיו מאחר שנתעטר בנשמה יתירה אף על גב שהוא מותר אלא משום גזרה

שמא

שמא יסתפק ממנו בעוה"ז: האמנם הדינים הללו יש בהם נמלא עיקר לגד עילאה ימלל והכי קאמר אין טולין דהיינו להסיר ולהעביר סטרא אחרא מהבגדים קדושים של הכלה שם ואחרגמן לבושה לאור הנר של שבת מאחר שעלתה במעלה ונקראת נר מטעם הנ"ל במאמר וז"ל מאי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין ופתחא תרין דרועין דילה כחושבן נר וכאשר הכלה בסוד נר זה אין פולין לאור זה כי הכלה נותנת בגד תכלת לכסות עצמה כדי שלא יכירו בה סטרא אחרא כדאיתא בפרשת שלך לך תחות ימא דא אית מזלות יש דכר ונוקבא לל ומות ואית לכון עינא בישא למחמי ולכן נותנים בגד תכלת כדי שלא יביטו בה ואין קורין בספר לאור הנר היינו ספר תורה שבכתב לאור נר זה אפילו אינו מוליא הדבר בפיו שמא יטה עצמו מלפני הכלה שהיא עתה עמו פנים בפנים ואפילו הוא גבוה נר זה עשר קומות בסוד עשר ספירות שאינו יכול להגיע אליו שלא חלקו חכמים בדבר ומטעם זה יש לאסור אפילו הנר זה בעששית בסוד הכלה שהיא אספקלריא דלית לה מגרמה כלום או קבוע בחור שבכותל הרי נאמר דודי שלח ידו מן החור וכן בנר של שעוה ר"ל שמחבר הלדיק אות ו' עם הכלה הנקרא שעה כדאיתא בזוהר ובתיקונים שהשעה עומדת לו: ודוקא אחד בסוד ת"ת ישראל אבל שנים בסוד ת"ת ישראל והלדיק או בסוד יוסף ובנימן כד"א כי שנים ילדה לי אשתי קורים ביחד שאם בא האחד להטות מנגד הכלה יזכירהו חבירו והוא כאשר שניהם קורים בענין אחד בחיבור אחד כי אז ישגיח האחד במה שיעשה חבירו אבל בשני ענייניס לא: אם יש אחר עמו כאשר ת"ת ישראל והלדיק עמו אפילו אינו קורא בתורה שבעל פה ואומר לו תן דעתך עלי מן הדעת שקנית שלא אטה כההיא דשמואל דאמר יכולני לבעול כמה בתולות וכו' והוא בהטיה בלבד אף על גב דלא שכיח מותר להשתמש בדרך שימוש באותו הנר והוא הדין אם אומר כך לאשתו שהיא מרגשת בענין ההטיה יותר: אדם חשוב שאין דרכו אפילו בחול לעשות הייחוד בהטיה מותר בכל גוונא דמאחר שהוא חשוב כד"א יקר מחכמה מכבוד ואחסין תרין עטרין עילאין אחסנתא דאבוי ואמיה מותר בכל גוונא כי אין דרכו לעשות הטיה: במדורה אפילו עשרה כאחד אין קורין דהיינו כאשר אותה מדורה דאשא מתגברת ועולה למעלה כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל הובא למעלה איך היא מתגברת בע"ש ועאלת לגו גווניו ודחת לון לבר ומתקרבת אלל נקודה הפנימית ליטול נהורא דילה ולכן בזמן כי מדורה זו היא מתגברת אפילו עשרה אין קורין אע"ג כי כבר נתקבלו עשר ספירות של הכלה ועלו למעלה באצילות אין קורין בהם משום דהואיל והם יושבים רחוקים זה מזה כי הנה הספירות של הכלה יורדים בעולמות כמ"ש הקב"ה לכי ומעטי את עלמך והם רחוקים זה מזה לפי כי הם מתחלקים מקלת מהם בכל עולם ולכן אין רואים זה את זה ועוד כי זכות האודים של המדורה הרי סוף המדות שלה סמוכים להם נמדות של הכלה לפי שהיא נכנסת בתוך הגונים ומתקרבת

אלל המדות של הכלה ולכן אין זה מכיר השבא חבירו להבעיר ולאתות ולכן אסור לקרות בתורה שבעל פה כנגדם עד שמכניסים אותה בנוקבא דתהומא רבה כדאיתא שם: תינוקות של בית רבן קורין לאור הנר והנה התינוקות הם בסוד הגלאים כדאיתא בזוהר דף קס"ט: פרשת תרומה וז"ל ר"ש הוה שכיח יומא חד גבי פתחא דלוד ור' חייא בהדי' פגע ביה חד ינוקא אמר ר"ש ודאי קב"ה אתרעי בעלמא השתא ליומין זעירין גלגולא רבא לכל מלכי ארעא אנין באלין ודאי בעוד דאינון מקטרגין שלין על אלין ישראל יהון גו רווחא אמר ההוא ינוקא והא ביומא דא שארי אתערותא דא דהא בהאי יומא דמין סגיאין אושדין בעלמא אמר לי' ר' חייא מנא ליה להאי ינוקא אמר רבי שמעון לזמנין נבואה נפיל בפום ינוקן ומתנבאי יתיר מחד נביאה אמר ההוא ינוקא וכי תווהא איהו בינוקי למהוי לון נבואה והאי קרא שלים הוא מנלן דכתיב וכל בניך לימודי ה' ומהכון נבואה נפקא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי התינוקות הם למודי ה' הם הגלאים ומהון נבואה נפקא ולכן הוא אומר תינוקות של בית רבן קורין לאור הנר זה עם הכלה מפני כי אימת רבן עליהם וכאשר תדע ותשכיל ממולא דבר זה למה נקראים הגלאים תינוקות של בית רבן אז תזכור מ"ש בזוהר ובתיקונים אימא עילאה עד הוד אתפשטת נמלא דמטו רגלין ברגלין הגלאים שלה מתלבשים בגלאים של ז"א ולכן לדק שם זה כי הם תינוקות של בית רבן כי הרב הוא בסוד חכמה והיינו מאמר רבי אליעזר ורבי יהושע חד אמר חכמה ברא וחד אמר חכמה בלב והנה בספר תורת חכם ביארתי כי מר אמר חדא וחד אמר חדא ולא פליגי וזה פתרונו כי רבי אליעזר מדבר על חכמה עליונה היא ברא ורבי יהושע מדבר על חכמה תתאה היא בלב כנודע ולכן הרב היא חכמה ובית רבן היא בינה כי שם ביתו דהיינו אות בית דבראשית שהיא בינה וחכמה שהוא ראשית מתעלם בתוכה כי אבא טמיר יתיר כדאיתא בס"ד הרי כי תינוקות אלו הגלאים הם עלמן של בית רבן הוא הבינה לפי כי עד הוד אתפשטת ולכן אלו קורים בתורה לאור הנר של הכלה מפני כי אימת רבן עליהם היינו יראה העליונה שהיא בסוד חכמה כנודע מן הזוהר והתיקו' ומתחברים עם הכלה לפי שהם מסייעים לדבר מלוה: מותר לקרות פרק במה מדליקין לאור הנר דאע"ג כי המשנה היא שפחה דמטרוניתא קורין פרק ממנה להאיר עליה מאור הנר זה של המטרוניתא: נוהגים לקרות בלילי יוה"ך אע"פ כי אין דרכי לתת סמך למנהגים שאינם מן הדין אבאר סמך בזה כדי לזכות את הרבים ולא ימנעו מלקרות הוא בסוד אימא עילאה והקורא מתוך הספר היינו הענין כי הנה נודע מן הזוהר כי סוד יוה"ך לחבר ג' מדות עליונות הנקראים ספר וספר וסיפור כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קל"ז וז"ל השמים מספרים וגו' וע"ד ביומא דא אתוסף נהירו בכלא כדקא אמרן שמים נטלי ממקורא דחיי בקדמיתא ואינון מנהרין ומתקני לכאי בכוד עילאה מרזא דספר עילאה אבא דכלא ומרזא דספר

עילאה

עילאה ואיהו מרזא דסיפור ובגין כך מספרים וכו' ולזה יכוין הקורא בספר ליל יוה"ך במחזורי' לאור הנר והוא נר יותר עליון כי לכן צריך לברך עליו כאשר נתבאר במקומו וכדרך זה מותר מפני כי אימת יוה"ך עליהם היא יראה עליונה המתפשטת בבינה סוד יוה"ך ומאירה עליהם: ליל פסח שחל להיות בשבת מותר לקרות ההגדה בספר ובזה מתקיים מגיד מראשית אחרית דהיינו שהוא ממשיך מחכמה היא ראשית חכמה לאחרית כד"א טוב אחרית דבר מראשיתו כאשר הוא מראשיתו משום דהוי כעיון ראשי פרקים ר"ל כי הנה הפרק הוא בסוד ספירה אחת וראש הפרק היינו בסוד החכמה נמצא כי זהו בעיון ראשי פרקים כי ממשיך מחכמה עליונה להם לאור הנר עליון דאין עם הארץ שלא תהא שגורה בפיו קצת ובפרט כי היא מצוה לספר ביציאת מצרים ובזה נמצא מתחברים ספר וספר וסיפור על דרך האמור כי ילמד בתוך הספר להמשיך מספר עליון על ידי ההגדה לספר בסוד הפה כנזכר שם ובכן מתבאר בחינת סיפור והשמים מספרים למדה האחרונה שנאמר בה כמראה אבן ספיר דמות כסא: הרב יכול לראות מהיכן יקראו התינוקות כי הנה נתבאר מי הוא הרב ומי הוא התינוקות והכי קאמר הרב הוא החכם בסוד חכמה עילאה יכול לראות לאור הנר עליון מהיכן יקראו התינוקות הם הנצחים בספר התורה כדי להיות מסייעים לדבר כי זה יהיה בכלל תשמישי קדושה מסדר ראשי הפרשיות שהם פרשיות של תורה שבכתב כי החכמה תמיד מסדר אותה בפיו בספר עליון באותם שבעה הבלים שיוצאים מפה עליון על ידי שבעה קולות של הבו לה' בני אלים כדאיתא בזוהר פרשת בראשית וקורא כל שאר הפרשה על פה וראשי הפרשיות לאו דוקא אלא כל שיודע הפרשה על פה העליון ובקצת צריך לראות בספר שרי שמאחר שאינו מעיין בספר תמיד אית ליה היכירא בשינוי זה ולא אתי לאטויי כאמור: כלים הדומים זה לזה היינו משחז"ל הכניסה לו כלים והוא נתן לה כלים והם דומים זה לזה כלי החתן כמו כלי הכלה וצריך עיון להבחין בין זה לזה להמשיך עליהם שפע עליון כל אחד כפי הצריך לו אסור לבדקן נאור הנר דמאחר כי הכלה עלתה למעלה והיא בשלימות נר דהיינו שמקבלת מבין תרין דרועין דיניה רמ"ח איברים עילאין ואיהי פתחא תרין דרועין דילה לגבייהו כחושבן נר הרי הם מקבילות הכלים של הנקבה עם הכלים של הזכר והיו לאחדים ולכן אסור לבודקן להבחין ביניהם לפי כי אין הפרש עתה ביניהם ועוד ירצה במאמרו זה כלים הדומים זה לזה בסוד מש"ה וככלה תעדה כליה ובמה תתקן כליה על ידי הצדיקים כדאיתא בזוהר פ' אמור דף נ"ח. וז"ל הה"ד ה' מי יגור באהלך וכו' הולך תמים ופועל צדק מאן הוא אלא אינון דמתקני למטרוניתא בתכשיטהא בנבושהא בעטרהא וכל חד פועל צדק איקרי וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כי הצדיקים הם מתקנים למטרונית' בשלשה דברים בתכשיטהא הם הכלים הנזכרים בלבושהא הם הבגדים שאמר אחר כך בעטרהא שמקבלת ולכן כאשר היא בסוד נר אסור להבחין בין הכלים שלה ואפי' להבחין בין בגדיו לבגדי אשתו אם הם דומים אסור לבדוק. ואמנם עוד ימצא טוב טעם לענין הכלים ובגדים אלו הוא מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ח וז"ל הכא רזא דרזין כד בעי קב"ה לאתתקנא בתיקונוי ולאתקשטא בשבתי וזמני וחגי משדר ארבע אנפין דנשר וקיימין על היכלא דאקרי דרור והיינו מור דרור וכו' ואינון יהבין קלא ולית מאן דישמע ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואינון מתכנשין תמן ונטלי לון אלין ארבע אנפין ועאלין לון לגו בההוא עמודא דקיימא באמצעיתא וכו' כדין נשמתין סלקין עד דסלקין לגו עגולה דסחרא בההיא נקודה וכו' ואיהי תאיב' לגבייהו ומתקשטא בנהירו כדין אלבישת קנאה מנהורא חד לדיק עילאה ואסתכל בשפירו דהאי נקודה וסליק לה לגביה ונהיר נהורא בנהורא והוו חד וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הנשמות של הצדיקים הם קישוטהא דהאי נקודה והם גורמים הייחוד בין חתן וכלה בשבת כשעולים למעלה בסוד אור חוזר והנה אמר כי הם נכנסים כשעולים למעלה לגו עגולה דסחרא בגו ההיא נקודה הם הכלים שלה ולכן יאמר כלים הדומים זה לזה הם הצדיקים הנקראים כלי ה' כמש"ה הברו נושאי כלי ה' כמשחז"ל ונקראים כך לפי כי על ידי מעשיהם מבררים ניצוצות קדושה מן הכלים הנקראים מאנין תבירין ומכניסים אותם האורות לתוך הכלים של הכלים כנ"ל והנה צדיקים אלו כשהם יושבים בגן עדן בחברת הצדיקים אחרים הם כנים הדומין זה לזה כלם צדיקים וצריך עיון להבחין ביניהם מי הם הראויים לעלות למעלה באותה שעה לצורך הקישוט דמטרוניתא כנז' אסור לבדקן לאור הנר לפי שנאמר כי נר מצוה ועלייה זו לא תהיה אלא על ידי התורה וכן נמי כלים הדומים זה לזה הם הכלים של הכלה שנכנסים הנו הנשמות לתוכן לעורר האהבה הם דומים זה לזה וצריך עיון להבחין ביניהם כשהצדיק עליון נכנס בהם אסור לבדקן לאור הנר כאשר היא בסוד נר כאמור ואפילו להבחין בין בגדיו לבגדי אשתו אם הם דומים אסור להבחין כי הנה בגדיו של החתן הם בגדי לבן בסוד הויה ובגדי אשתו הכלה הם בגדי זהב סוד אדני כדאיתא בזוהר בהרבה מקומות ועתה בשבת מתחברים שניהם כדאיתא במאמר הנ"ל נפי כי בחול אדני יחידאה בר מבעלה ובשבת מתחברין תרין שמהן יאהדונה"י ולכן אסור לבדוק בהם מאחר שהם מחוברים כאחד ועוד אתבונן לדעת מה הם בגדים אלו של איש ואשתו והענין מה שכתוב בזוהר פרשת בלק דף ר"ט. וז"ל תאנא מסטרא דאימא כד איהי מתעטרא נפקין בעטרהא אלף ות"ק סטרי גליפין בתכשיטהא וכד בעא לאזדווגא במלכא מתעטרא בחד עטרא דארבע גוונין וכו' כד מזדווג מלכא במטרוני' סנקא עטרא דא ואתיישבת ברישא דמטרוניתא וכו' כדין אימא בלחישו נגיד מתמן עילאין וסדר וקבע לון בההוא עטרא וכו' נבתר אתסדר עטרא ומעטרא ליה אימא עינתה בההוא עטרא ופרישא עליה ועל מטרוניתא נבושי יקר בההוא עטרא כדין קלא אשתמע בכלהו עלמין נאנה ודאינה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר דאיכא שני

דברים שנותנת אימא עילאה למלכא ומטרוניתא תרתי לטיבותא עטרה ובגדים ולכן יהיו אלה הכלים הדומים זה לזה לענין העטרות ואלה הבגדים שאסור להבין בין בגדיו לבגדי אשתו לפי שנאמר לא יהיה כלי גבר על אשה ואימא עילאה נותנת להם אלו ההשפעות מפני שהם דומים זה לזה אסור לבדוק בהם : שמש שאינו קבוע אסור לבדוק והענין כי הנה איתא במדרש אלה פקודי המשכן משכן מלמד שהראה הקב"ה למרע"ה משכן מלמעלה ומזבח ומטטרון עומד ומשמש ומקריב עליו הנשמות של הצדיקים בזמן החרבן אמנם זה נקרא שמש שאינו קבוע דהכי איתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"ט. וז"ל אוליפנא דאמר קב"ה למשה כל תיקונין וכל דיוקנין דמשכנא כל חד וחד כדקא חזי ליה וחמא ליה למטטרון דקא משמש לכהנא רבא לגו וכו' אמר ליה קב"ה למשה חמי משכנא וחמי נער כלא מתעכב עד דיתקם הכא לתתא והאי תימא אי הכי מטטרון איהו דקא משמש אלא ודאי משכנא דיליה איהו ומיכאל כהנא רבא איהו דקא משמש גו ההוא משכנא כגוונא דקא משמש כהנא רבא עילאה גו משכנא אחרא סתימא דלא אתגלייא ברזא דעלמא דאתי וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כי שנים הם השמשים אחד הוא מטטרון המשמש במשכן התחתון שהוא שלו והאחד הוא מיכאל כהנא רבא אמנם השמש קבוע הוא מיכאל כהנא רבא ולכן יאמר כי שמש שאינו קבוע אסור לו לבדוק כוסות וקערות שהם כלי המשכן כאשר הם מפורשים בזוהר פרשת פקודי והם מחנות מלאכים הנקראים כך על שם השירות שלהם כמש"ה חושב ואורג אסור לבדוק בהם לאור הנר של שבת לפי שאינו מכירן כי עתה ניתוסף בהם הארה מן הקדושה ועלו במעלה רמה בין בנר שמן בין בנר של נפט שאורו רב אבל שמש קבוע הוא בסוד מיכאל כהנא רבא מותר לו לבדוק לאור הנר של שבת כוסות הנז' לפי שאינו צריך עיון גדול הרבה להכיר אותם ואם היה נר זה המאיר עליו מלמעלה שמן זית מן האצילות אין מורים לו היתר לבדוק אף על פי כי לענין הבדיקה מותר אלא גזרה שמא יסתפק ממנו ועוד יהיה דברו זה למנוחה בענין שמש זה כאשר מתבאר בעולם האצילות כי שם ימצא שני שמשים שמשמשים לכלה הקדושה בדרך קבע אמנם האחד מהם נקרא שמש שאינו קבוע לסיבה נודעת והענין יובן כמ"ש בזוהר פרשת בשלח דף מ"ט : וז"ל עוד היום מאן יומא דין אלא הכי כתיב ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב ורזא הוא על כנסת ישראל דאהרן הוא שושבינא דילה לתקנא ביתא ולשמשא לה ולמיעל לה למלכא לאזדווגא בהדא מכאן ולהלאה כל כהן דמשמש במקדשא כגוונא דאהרן וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הכהן גדול לתתא הגשמי הוא שמש דמטרוניתא וגם מטטרון הוא משמש כדאיתא בתיקונים מטטרון מתייחדין על ידיה צדיק וצדק שית יומין דחול ואמנם אף עפ"י כן הכהן הגשמי יקרא שמש קבוע ומטטרון נקרא שמש שאינו קבוע לפי כי מטטרון נעשה הייחוד על ידו בשית יומין דחול בלבד משא"כ ביום השבת אמנם הכהן הגשמי זוכה לאלהיו כי לעולם נעשה על ידו הייחוד עליון בין בחול בין בשבת ובכן יצדק מ"ש הדין שמש שאינו קבוע היינו מטטרון לפי שאין עושה שירות בשבת כאמור לכן אסור לו לבדוק כוסות וקערו' שהם בבית של הכלה כלומר דאף על גב שהוא עולה למעלה באצילות בסוד מטטרה שליפית תינוק יונק משדי אמו לדכאה לכו כדאיתא בזוהר עם כל זה אסור לו לבדוק יותר מזה כוסות וקערות לתת בכוס עינו לאור הנר של שבת מפני שאינו מכירן אף על גב כי הצדקת יורדת למטה ומתלבשת בתוכו בשית יומין דחול בסוד כי שמי בקרבו היינו כאשר מתמעטת כי כן נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך אבל המדות שלה כלם הכוסות והקערות אינו מכירם ולכן הוא אסור לבדוק בהם לאור הנר של שבת בין בנר שמן זית מן האצילות בין בנר של נפט מן העולמות שאורו רב אסור : עוד זאת אדרש לבית ישראל לבאר שמש קבוע ושמש שאינו קבוע כי הנה שניהם משמשים למדה האחרונה כלתא דא אמנם האחד נקרא קבוע ואחד נקרא שמש שאינו קבוע והם הצדיק ומדת החסד והענין יובן עם מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף ר"כ. וז"ל מאן היכלא דא היכלא עילאה פנימאה דתמן מתקדשא כלא תמן מקדשין למאן דחזי לאתקדשא היך מקדשין ליה בההוא היכלא בקדמיתא אתפתחו תרעין וחד מפתחא סתימא אתקין ופתח תרעא חד לסטר דרום כדין עאל כהנא רבא לגו וכו' מיד כהנא רבא אתער לה ואחיד לה וחביק לה דאלו הוות רברבא לא יכלין לאחדא כלל אבל כיון דאזעירת גרמה והיא נקודה חדא כדין אחדין בה וסלקין לה לעילא וכו' כדין ההוא עמודא דקיימא באמצעיתא אתחבר בהדא בחביבו דנשיקין ברחימו דחיבורא הדא כדין וישק יעקב לרחל ברחימו דנשיקין וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כהנא רבא הוא העושה כל הטובות האלה לכלה ולכן אמרו חז"ל בת היתה לו לאברהם ובכל שמה ואיתא בזוהר פרשת נשא דף רע"ו וז"ל פתח ואמר ר"מ האי כלה דילך קב"ה יהב לה לאברהם כד"א בת היתה לו לאברהם וכו' איהו הוה לגבה אומן כגון ויהי אומן את הדסה וכו' ואיהו גדיל לה בי"ג מכילן דרחמי וכו' ואמנם אע"ג כי כל שלימות זה הוא עושה עם הכלה העיקר הוא היחוד והחיבור הנעשה אח"כ על ידי בעלה ולכן אברהם מדת החסד יקרא שמש שאינו קבוע דאע"ג כי הוא קבוע לעשות תיקון זה לא יקרא קבוע לפי כי אברהם הוא שליח קידושין כאשר יתבאר במקומו בע"ה אבל שמש קבוע הוא החתן ולכן יאמר שמש שאינו קבוע אסור לו לבדוק כוסות וקערות של הכלה והיינו הכלים שלה שנאמר בהם וככלה תעדה כליה לאור הנר מפני שאינו מכירן כי הכלה אינה מגלה עצמה רק לבעל נעוריה בין בנר שמן זית שהצדיק מדליק כדאי' בזוהר פרשת פנחס צדיק הוא דכתיש כתישין ואפיק משח רבות מאינון זתין עילאין בין בנר של נפט שאורו רב אבל שמש קבוע הוא החתן הנקרא שמש על דרך מאמז"ל עד מקום שהשמש דם זה הוא קבוע לענין החיבור והייחוד כנז' במאמר ועוד הוא קבוע עמה צדיק וצדק כחדא אינון לית לאפרשא לון

לא

רע"ו. דיני נר שהדליק עכו"ם בשבת. ובו ה' סעיפים:

[א] נכרי שהדליק את הנר בשביל ישראל אסור לכל אפילו למי שלא הודלק בשבילו אבל אם הדליקו לצרכו או לצורך החולה ישראל אפילו אין בו סכנה מותר לכל ישראל להשתמש והוא הדין לעושה מדורה לצרכו או לצורך חולה. ויש אוסרים במדורה משום דגזרינן שמא ירבה בשבילו: [ב] ישראל ונכרי שהסיבו יחד והדליק נכרי נר אם רוב עכו"ם מותר להשתמש לאורו ואם רוב ישראל או אפילו מחצה על מחצה אסור ואם יש הוכחה שלצורך נכרי מדליק כגון שאנו רואים שהוא משתמש לאורה אף על

לא ברעיוני ולא בדכירו ומקב"ה אית לן למילף דכתיב ואזכור את בריתי ולכן מותר לו לבדוק לאור הנר כוסות של הכלה כי יתן בכוס עינו מפני שאינו צריך עיון הרבה והוא רגיל עמה ואם היה נר של שמן זית שהוא ממשיך כתית למאור להעלות נר אין מורין לו לבדוק ואע"פ שהוא מותר באשר היא אשתו גזרה שמא יסתפק ממנו כשמתחבר עמה ולכן אחז"ל אפילו תלמיד חכם אסור לשמש לאור הנר:

[א] **זש"ה** כמה נר רשעים ידעך אמר חז"ל הגידו כמה שיעור של שמן ימלא בנר של רשעים לכן סוף ידעך ולכן אל תקנה בו קנה בדבר שהוא קיים לעולם ולכן יאמר נר שהדליק עכו"ם הוא הרשע האמור בשביל ישראל אסור לכל בתחלה אתה דורש כי זה יהיה השאלה שאמר ריב"ז לתלמידיו מ"ד צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת אמרו לו צדקה תרומם גוי אלו ישראל וחסד לאומים חטאת כל צדקה וחסד שעכו"ם עושין מורידן לגיהנם מ"ט שהם עושים לחרף אותנו שנאמר ויבא ויעש ה' כאשר דבר וגו' ולכן יאמר נכרי עכו"ם שהדליק את הנר בשביל ישראל דהיינו צדקה וחסד אסור לכל אפילו למי שלא הודלק בשבילו לפי שאין עושים אלא לחרף אותנו שנאמר ראה פתחתיך היום וכו' אבל אם הדליקו לצרכו מותר ואמנם כאשר נאמר כי נכרי זה היינו יצר הרע המתגבר על האדם להחטיא אותו וכאשר נתגבר על האדם זה הדליק את הנר היינו נר של מצוה כמשחז"ל גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה אסור לכל אפילו למי שלא הודלק בשבילו כך אחז"ל לעולם לא יביא האדם עצמו לידי נסיון ואסור ללמוד לעשות כן וכן נמי משמע הכי כי נכרי זה היצר הדליק את הנר לישראל כיצד כי הבעיר בקרבו אש לעשות העבירה וכאשר בא ליד הישראל פירש ממנה הנה הדליק נר של מצוה לישראל וכמשחז"ל בפ' ואת הצפוני ארחיק מעליכם זה יצה"ר שהוא צפון בלבו של אדם כי הפליא לעשות שהוא מניח שבעים אומות ואינו מתגרה אלא בישראל ובתלמיד חכם יותר מכלם כי הא דאביי ע"ה והיינו מ"ש נכרי זה יצה"ר שהדליק את הנר זה של מצוה בשביל ישראל כי הוא הבעיר בקרבו אש להבה לעבור עבירה ואיש ישראל נתגבר עליו ופירש ממנה הרי נעשה נר מצוה אסור ליהנות ממנו כערך כל המצו' כמשחז"ל מצות לאו ליהנות נתנו ועוד אסור לכל לעשות כך אפילו מי שלא הודלק בשבילו מטעם הנז' כי כך לעולם לא יביא אדם עצמו לידי נסיון שהרי דה"ע אמר בחנני ה' ונסהו ונכשל אבל אם הדליקו עכו"ם לצרכו או לצורך החולה ישראל אפילו אין בו סכנה מותר ולכל ישראל וענין לצרכו היינו כי זה דרכו להחטיא בני האדם מותר והוא הדין לעושה מדורה לצרכו כי בערה כאש רשעה והענין מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קמ"ג. וז"ל ואהבת בכל לבבך וכו' ואי תימא ביצר הרע היך יכיל בר נש למרחם לקב"ה דהא יצר הרע מקטרגא תדיר דלא יקרב ב"נ לפולחנא דקב"ה היך ירחים ליה ביה אלא דא איהו פולחנא דקב"ה יתיר כד אתכפייא יצר הרע בגין רחימו דקא מרחם לקב"ה וכו' ולכן יאמר והוא הדין לעשה מדורה כי הוא מתגבר ביותר ויקרא שמה תבערה להחטיא אותו מותר להשתמש בה דהיינו לצרכו או לצורך חולה הנפש מותר להשתמש בה היינו לקיים ואהבת את ה' בכל לבבך ביצר הרע להתגבר עליו ולהחזירו לעשות רצונו של הקב"ה ויש אוסרי' בענין המדורה משום דגזרינן שמא ירבה בשבילו היינו משחז"ל כשאמר לו הקב"ה לדוד מנסינא לך בדבר ערוה הלך והפך משכבו של לילה למשכבו של יום כנז' אגלי כי אמר אתהלך בתום לבבי בקרב ביתי מיד בא לידי עבירה כי הוא לא ידע משחז"ל אבר קטן יש באדם משביעו רעב והיינו מ"ש ויש אוסרים במדורה היינו כאשר היצר מתעורר לבבו לחטא והגדיל המדורה כי יחם לבבו לחטא אסור ליהנות ממנה במותר לו כי גזרינן שמא ירבה האדם במשגל בשבילו של היצר כדי להנצל ממנו ובזה נהפוך הוא כי ירבה היצר בשבילו של ישראל ומתגבר בו ומרבה המדורה כי כן משביעו רעב וכן איתא בהר"ס במז"ל אם רואה אדם כי מתגברת תאותו לא יאמר אלך למותר לי משום הא:

[ב] ישראל ועכו"ם שהסיבו יחד וכו' אמר חז"ל הגידו אם עשית חבילו' של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות שנא' כי בתחבולות תעשה לך מלחמה והיינו מ"ש ישראל ועכו"ם שהיו מסובים יחד דהיינו הדוגמא ליצר הטוב זה ישראל ויצר הרע היינו עכו"ם כי כן הם נמי מחטיאים לישראל שהסיבו יחד הם בלב האדם לב חכם זה היצר טוב לימינו ולב כסיל זה יצר הרע לשמאלו כמשחז"ל והדליק עכו"ם נר היינו יצר הרע ע"ד האמור כי היצר מתכוין להבעיר בקרב איש לבת אש לעשות עבירה וכאשר פירש האדם מעבירה שבאה לידו ולא עשאה נחשב לו כמצוה ונעשה נר לפניו ודאי בתוספ' אור כמש"ה החכם עיניו בראשו בשהוא נר דדליק על רישיה או שהדליק עכו"ם זה נר כי החטיא לאיש הישראלי הגשמי ולהיות האדם מתחרט ועשה תשובה זדונות נעשות כזכיות ואז נעשה לפניו נר על ראשו כשכינא דנתן דצוציתא או יהיה כי היצר עכו"ם כאשר נכנע לפני האדם ונמצא עובד הישראל להקב"ה כמש"ה בכל לבבך

בילס"ע

ביצ"הט וביצ"הר נמצא כי עכו"ם הדליק נר מצוה לישראל ולכן נחזה אנן בשלשה דברים אלו על הדלקת נר העכו"ם אם רוב עכו"ם דהיינו הצד האחד כי הישראל עשה תשובה מעבירות שבידו מותר להשתמש לאורו שהוא על ראשו ונהנה ממנו ואם רוב ישראל דהיינו צד השני שהיצר נכנע לפני האדם ומשתתף בעבודת הקב"ה בכל לבבך או אפילו מחלה על מחלה כגון שבאה לידו עבירה וניצול ממנה שהוא דוגמא למחלה על מחלה לפי שלא עשה מעשה אסור להשתמש בנר זה בשבת כי זה אור שובר התוספת שהרויח בשבת נשמה או רוח ואם יש הוכחה דלצורך עכו"ם מדליקה ולא נכנע לעבודת הקב"ה באותה מצוה וזה יבחן כי כאשר הולך האדם לעשות אותה מקטרג אותו שלא לעשות' ומפיל עללות עליו והיינו שאנו רואים שהוא מתרשל בה והוא מיעץ אותו שלא לעשות נמצא עושה שלא לשמה אף על פי שרוב ישראל מותר כגון שעשה תשובה ופירש מדרך רעה זו מותר לאדם להשתמש לאור נר זה נשמה רוח שיקנה בעבור כך ויהיו בו בדרך קבע כפי השגחת היוצר ב"ה: [ג] אם אומר אדם לעבדו או לשפחתו לילך עמו והדליקו הנר היינו מש"ה טוב נקלה ועבד לו כדאיתא בזוהר פרשת וישלח דף קס"ו: וז"ל טוב נקלה ההוא דלא אזיל אבתריה דיצ"הר ולא אתגאי כלל ומאיך רוחיה וליביה ורעותיה לגבי קב"ה וכדין ההוא יצ"הר מתהפך לעבד לו דלא יכיל לשלטאה עלוי וההוא בר נש שליט עלוי כד"א ואתה תמשול בו וכו' ולכן יאמר דין זה אם אומר אדם לעבדו זה יצר הרע או לשפחתו הוא היצר שעושה עצמו כמו נקב' בחלום חזיון לילה כדי להטעיא האדם שנאמר והנה אשה לקראתו שית זונה כמ"ש במאמר הנ"ל משל לזונה וכו' אמר להם לילך עמו כי כן יצר הרע הולך עם האדם תמיד והדליקו הנר על אחד מן הדרכים האמורים למעלה אף על פי שהם צריכים לו לפי כי חזק' שליח עושה שליחותו ואדעת' דנפשיה קא עביד אין זה נחשב לצורך העכו"ם כיון שעיקר ההליכה של היצר עם האדם בשביל ישראל כמשחז"ל מאי איכפת ליה לקב"ה לשחוט מן הצואר או לשחוט מן העורף הא לא ניתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות כמש"ה כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום וגו' ובא האות והמופת אשר דבר אליך וגו' לא תשמע אל דברי הנביא או חולם החלום ההוא כי מנסה ה' אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה' וגו' ולזה היה מתרעם ירמיה ע"ה ואו' מדוע דרך רשעים צלחה כי גם בדרך בלכתו לעשות העון לא יהיה דבר מעכב לפתות יכשלו בהליכתם והיינו המשל עצמו הנ"ל במאמר

על פי שרוב ישראל מותר: [ג] אם אומר אדם לעבדו או לשפחתו לילך עמו והדליקו הנר אף על פי שגם הם צריכים לו אין זה לצורך הנכרי כיון שעיקר ההליכה בשביל ישראל: [ד] אם יש נר בבית ישראל ובא נכרי והדליק נר אחר מותר להשתמש לאורו בעוד נר ראשון דולק אבל לאחר שיכבה הראשון אסור להשתמש לאור השני וכן אם נתן שמן בנר הדולק מותר להשתמש עד כדי שיכלה השמן שהיה בו כבר ואחר כך אסור: [ה] בארצות קרות מותר לנכרי לעשות מדורה בשביל הקטנים ומותרין הגדולים להתחמם בו ואפילו בשביל הגדולים מותר אם הקור גדול שהכל חולים אצל הקור ולא כאותם שנוהגים היתר אף על פי שאין הקור גדול ביום ההוא:

לזונה שצוה אותה המלך לפתות את בנו לראות אם ישלים ועשה אשר צוהו לטוב לו ולכן נמצא כי הצווי שאמר הקב"ה ליצר הרע לפתות בני אדם היינו לטוב להם נמצא כי מה שהדליק הנר זה העבד והשפחה הוא יצר הרע כאמור אין זה לצורך העכו"ם מה שצוה אותו הקב"ה לפתות בני אדם היינו לצורך יצר הרע אלא לצורך ישראל לתת להם שכר טוב וכן היצר כשהוא מפתה היינו שהוא מדליק הנר אין כונתו להשלים רצון יוצרו אשר צוהו אלא בשביל ישראל להחטיא אותו ולהלשין עליו לפני הקב"ה ולהמית אותו אחר כך ולכן אסור להשתמש לאור נר זה כאמור כי קדוש הוא: [ד] אם יש נר בבית ישראל ובא עכו"ם והדליק נר אחר מאלה המצות הנעשות בסיבתו כנ"ל מותר להשתמש לאורו

נר

כל זמן שהנר ראשון דולק הוא הנר' כמשחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא מתפוצץ נמצא כי אותו נר הדולק מסיבת העכו"ם תורה אור וכן נמי כאשר האדם מתבונן בעצמו כי שבע ביון העונות עושה כנגדן חבילות של מצות ומי הוא הגורם יצר הרע הרי הדליק נר מצוה ולכן יאמר אם יש נר בבית ישראל נר מצוה ע"ד משחז"ל כפלח הרמון רקתך ריקנין שבך מלאים מצות כרמון ובא עכו"ם היצר הרע והדליק נר על ידו כאמור מותר להשתמש בו הישראלי כל זמן שהנר הראשון דולק הוא המצוה הנמצא ביד האיש הישראלי כי לא חטא שהרי שנינו עבירה מכבה מצוה אבל לאחר שיכבה הראשון לפי שחטא כאמור כי עבירה מכבה מצוה אסור להשתמש בנר השני כי אינו ראוי והגון להשתמש בו וכן אם נתן שמן בנר הדולק שלו המצוה שהיתה עמו מתחלה היה על דרך משחז"ל מי שיש לו מצוה קבועה מותר להשתמש עד שיכלה השמן שהיה בו כבר ואחר כך כאשר פסק מלעשות אותה מצוה קבועה אסור ליהנות מן הנר של עכו"ם כאמור: ועתה יובן הענין דרך ישכון אור על דינים האלו לצד עילאה

ימצא נכרי שהדליק את הנר בשביל ישראל היינו ספרא אחרא שהדליק את הנר היא המדה אחרונה בשביל ישראל הגשמי והרוחני היינו מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קס"ג: וז"ל הכא איהו רזא למארי מדין וכו' וכי מאן חמי עבדא דלהוי מקטרגא דמאריה ובכל מה דרעותיה דמאריה אתעביד איהו מקטרגא רעותיה דקב"ה דיהון בני נשא תדיר בפולחניה ויהכון באורח קשוט בגין למזכי לון בכמה טבין הואיל ורעותיה דקב"ה בהאי היך אתיא עבדא בישא וכו' ואהדר לון מאורח טב ועביד לון דלא יעבדון רעותא דמאריהון וכו' אלא ודאי רעותא דמאריה עביד. למלכא דהוה ליה בר יחידאי והוה

רחים

רחים ליה יתיר ופקיד עליה ברחימו דלא יקרב לגבי אתתא בישא וכו' בביתא דמלכא לבר שוה הדיא זונה וכו' קרא לה להדיא זונה אמר לה לכי ופתי לברי למחמי רעותא דברי לגבאי הדיא זונה מה עבדת אזלת אבתריה דבריה דמלכא שראת לחבקא ליה ולנשקא ליה וכו' אי ההוא ברא יאות ואזלית לפקודא דאבוי נער בה וכו' כדין אבוי חדי בברי' ואעיל ליה לגו היכליה וכו' והדיא זונה אית לה שבחא מכל סטרין חד דעבדת פקודא דמלכא וחד דגרמת להאי ברא לכל ההוא טיבו וכו' וע"ד כתיב והנה טוב מאד וגו' והנה מבואר מן המאמר כי נכרי זה היינו יצה"ר שהדליק את הנר היינו כי הוא כאשר מדליק אש העבירה בלב האדם להחטיא אותו משל הזונה כי החזיקה בו ונשקה לו ולא שמע אליה לשכב אצלה הרי הדליק את הנר הוא נפש רוח נשמה בקרב איש ולב עמוק היינו נר בגימטריא ובכן הוא הגורם להדליק נר עליון כי הנכרי הדליק נר הגשמי לישראל הגשמי ועל ידי כך הדליק נר עליון של ישראל עליון בסוד חתן וכלה אמנם הוא אסור לכל נר זה הגשמי אפילו למי שלא הודלק בשבילו וכן נר הרוחני נשמה ורוח אלו הקדושים שניתוספו באדם על ידי מעשיו אסור ליהנות בהם ואפילו לישראל אחר אלא כי הם באו בסוד תוספת והולכים להם וזה ימצא בשבת כי כאשר בא לטהר על ידי כמה מצות הנעשות בשבת מסייעין אותו מן השמים בתוספת נשמה ורוח כנ"ל אבל אם הדליקו לצרכו או לצורך החולה ישראל שאין בו סכנה מותר לכל ישראל וכו' הוא הדבר הנזכר במאמר כי היצר אדעתא דנפשיה קעביד היינו לצרכו או לצורך חולה ישראל שהוא מעותד לחטא לכן הוא חולה בנפש אפילו אין בו סכנה כי אינו רגיל בכך לומר שהוא קרוב למשחז"ל רשעים בחייהם קרויים מתים אין זה מסוג זה כי אין בו סכנה וזכה עתה שהדליק נר זה בשבילו כי היצר רצה להחטיא אותו ולפי כי לא שמע ממנו ולא חטא הדליק לו נר הוא נשמה או רוח של תוספת שבת גם נר העליון מותר לכל ישראל להשתמש לאור נר זה כי אפשר לזכות בהם הזולת והוא הדין לעושה מדורה לצרכו או לצורך חולה והענין מ"ש בזוהר פרשת ויקהל בההוא מדורה דאשא שמתגברת בערב שבת ועולה למעלה ומתגבר על כל אותם גוונים ונכנס לתוכם ומתקרב להיא נקודה פנימית ליטול נהורא דילה ולכן יאמר והוא הדין לעושה מדורה הוא נכרי הנזכר זה סמא"ל העושה מדורה לפי כי מדורה זו היא מסטרא אחרא סטרא דיליה כדאיתא שם בזוהר ומדורה זו עושה אותה לצרכו לקחת האור של אותה נקודה ליהנות ממנה או לצורך חולה מישראל הוא הצדיק הנזכר שם כד ערלה חפיא על את קיימא כי אז צדק מש"ה עני ורוכב על חמור מותר לכל ישראל להשתמש לאורה גם ישראל עליון כמ"ש במאמר ושם נאמר מהו חשמל חש ואתגליא מל מהו מל כד"א מל יהושע ויש אוסרים במדורה כי אין זה בערך הדלקת נר משום דגזרינן שמא ירבה ויגבר בשבילו של ישראל: ישראל ועכו"ם שהסיבו יחד וכו' היינו מש"ה כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים וכדאי' בזוהר סטרא דקדושה וסטרא אחרא משאבא ולכן ישראל סטרא דקדושה ומצרים סטרא אחרא הסיבו יחד והיינו כדאי' בתיקונים כי בעולמות יש תערובת טוב ורע ולכן ימצא כי הסיבו יחד והדליק הכנעני סטרא אחרא נר אם רוב כנענים דהיינו הדוגמא לעולם העשיה כי שם מיעוטו טוב ורובו רע מותר להשתמש לאורו דלצורך שלהם נחשב ואם רוב ישראל דוגמא לעולם הבריאה כי רובו הוא טוב או אפילו מחצה על מחצה דוגמא לעולם היצירה כי שם סטרא אחרא מחצה וסטרא דקדושה מחצה כדאי' בתיקונים ולכן אסור ואם הוכחה שלצורך עכו"ם הוא מדליק כגון שאנו רואים שהוא משתמש לאורה אף על פי שרוב ישראל מותר והדוגמא לזה הוא כי לעולם סטרא אחרה הוא מתעורר להתייחד ולהתחבר עם הנקבה שלו אמנם אחר כך אינו עולה בידו כמש"ה יתפרדו כל פועלי און וכדאיתא בזוהר פרשת בלק אשר הלך השכים דשארי בחיבורא והיים בפירודא כי מלת הלך מורה על הייחוד ותלת חשכים רבים הוא מורה על הפירוד וכן הענין בהדיא מדורה דאשא שהוא מתגבר בערב שבת ומדלג לפנים מכל הגוונים ומתקרב אצל הנקודה הקדושה למיטל נהורא עד שמתעורר ההוא שלהובא דאשא מסטרא דימינא ומכניע השלהובא ומכניס אותה בנוקבא דתהומא רבה כנ"ל בתאמר מפרשת ויקהל הרי כי הכותים סטרא אחרא מדליק את הנר דקדושה לצרכו שהוא משתמש לאורה עד זמן כי נתעורר הקדושה סטרא דימינא ומפריד אותם ומחשבתם אינה מתקיימת ועצת ה' היא תקום ולכן אף על פי שהרוב ישראל מותר: אם אומר אדם לעבדו או לשפחתו היינו בסוד אדם דקדושה שאומר לעבדו סמאל או לשפחתו הנחש הנקבה שלו וכדאיתא בזוהר פרשת תצא דף רע"ז: וז"ל נוקבא דס"מאל שפחה הות למטרוניתא וסמאל עבד הוה לקב"ה וכו' ולכן יאמר אם אומר אדם דקדושה לעבדו או לשפחתו מסטרא אחרא לילך עמו והדליקו הם את הנר ע"ד האמור כי היו סיבה להדליק נר של קדושה בעבור כי הם רוצים להתחבר זה עם זה ולהדליק לעצמן ולכן מתעורר סטרא דקדושה ומדליקין נר הקדושה לעצמן הוא מ"ש בזוהר פרשת בראשית דף י"ד. וז"ל כיון דאתקדש יומא אשתאר בריאה דרוחין דלא אתברי לון גופא וכו' לא הוה ידע קב"ה לאעכבא יומא לקדשא עד דיתבריון גופין להני רוחין אלא אילנא דטוב ורע אתער ההוא סטרא דרע ובעא לאתתקפא בעלמא וכו' כיון דחמא קב"ה כך אתער מגו אילנא דחיי נשיבו דרוחא ובטש באילנא אחרא ואתער סטרא דטוב ואתקדש יומא וכו' ואלמלא אקדים סטרא אחרא בהאי ליליא עד לא יקדים סטרא דטוב לא יכול עלמא למיקם קמייהו וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כי להיות שנתעורר סטרא אחרא לכן היה סיבה לסטרא דקדושה שנתעורר ונעשה היחוד ליל שבת והיינו מ"ש והדליקו הנר אע"פ שגם הם צריכים לו להתחבר שניהם אין זה נחשב לצורך הכותים כיון שעיקר ההליכה בשביל ישראל סטרא דקדושה: אם יש נר בבית ישראל היינו בסטרא דקדושה ובא כותי סטרא אחרא והדליק נר אחר משלו לאמור כדי להתחבר יחדו מותר להשתמש לאורו של עכו"ם כל זמן שנר של הקדושה

קיים לפי כי זה הנר הוא מכניע הנר של עכו"ס ולא יגיה אורו אבל לאחר שיכבה הראשון הוא של הקדושה כי כבר נסתלק אסור לסטרא דקדושה להשתמש באור הבני של כותי וכן אם נתן שמן בנר הדולק מאותו שמן כתיה להעלות נר תמיד מותר להשתמש עד כדי שיכלה השמן שהיה בנר ישראל כנר שהוא של קדושה ואחר שנסתלק אסור להשתמש בנר של כותי מטעם הנזכר :

רע"ז. שלא לגרום כיבוי הנר. ובו ה' סעיפים:

[א] נר שמונח אחורי הדלת אסור לפתוח הדלת שמא יכבנו הרוח ואם הוא קבוע בכותל שאחורי הדלת אסור לפתוח הדלת ולנעלו כדרכו שמא תהא הדלת נוקשת עליו ותכבנו אלא פותח ונועל בנחת ואם הוא קבוע בדלת עצמו שפתיחתו ונעילתו מקרב השמן לנר או מרחיקו ממנו אסור לפתחו ולנעלו :

אסור

[א] **הלא** זה הדבר אשר קלף ה' על ישראל ואמר ואחרי הדלת והמזוזה שמת זכרונך כמו שאז"ל שהיו נותנים שם ע"ז שלא ירגישו בה שלוחי יאשיהו המלך ע"ה והיינו מ"ש נר שמונח אחרי הדלת אסור לפתוח הדלת והדוגמא לזה הוא ענין הכעס כך אחז"ל כל הכועס כאלו עובד ע"ז שנ' לא יהיה בך אל זר איזה הוא אל זר שבלבו של אדם הוי אומר הכעס ואיתא בזוהר פ' תצוה דף קפ"ב ר' יהודה פתח חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו וכו' מאי חדלו לכם מן האדם וכי אין צריך ליה לבר נש לאסתמרא מבני נשא אוף הכי איצון כמי לגביה ישתכחון בני נשא דלא יקרבון אלין באלין לעלמין וכו' אבל כד ברא קב"ה לבר נש עבד ליה בדיוקנא עילאה ונפח ביה רוחא קדישא דכליל בתלת כמה דאוקימנא נפש רוח נשמה ועילא מכלא נשמה דאיהו חילא עילאה למנדע ולמנטר פקודוי דקב"ה וכו' ואי ההוא נשמתא קדישא נטר בשעת' דרוגזיה לא יעקר לה מאתרהא בגין למשרי תחותה ההוא אל זר דא איהו בר נש כדקא יאות וכו' ואי ההוא בר נש לא נטר לה ואיהו עקר קדושה דא מאתרה למשרי באתרה סטרא אחרא ודאי דא איהו בר נש דמריד במאריה ואסיר לאתקרבא בהדיה וכו' והנה עתה מדברי המאמר נתבאר חומר וחוזק עון הכועס כי אסור למקרב ליה ולאתחברא עמיה מה שאין כן בכל העובר עבירה ולכן הוא אומר נר שמונח אחרי הדלת היינו נר ה' נשמת אדם אשר היא בקרב איש ולב עמוק ומפני שהוא כעסן עוקר אותה ממקום שבתה ונתן אותה אחורי הדלת והנרמז בזה כי הנה חז"ל מכנים התשובה לדלת כמ"ש אגל פתחי לי אחותי פתח של תשובה וכן איתא בזוהר אגל ותפתח ותראהו כיון דפתח בתשובה וכו' והאדם הכועס נתן נר שלו שהוא נוטריקון נשמה רוח כדאיתא בזוהר פרש' משפטים מונח אחורי הדלת של התשובה אסור לפתוח הדלת היינו מ"ש בזוהר סוף מאמר הנז' וז"ל כי במה נחשב הוא ע"ז ממש ומאן דאתחבר עמיה ומאן דאשתעי בהדיה כמאן דמתחבר בע"ג ממש מ"ט בגין דע"ג ממש שאריה בגויה וכו' ואי תימא הא לשעתא הוה דעבר והדר אהדר לאו הכי דכיון דאעקר קדושה דנפשיה מניה ושרא אל זר מקפה ההוא אתר אתתקף ביה ולא שביק ליה וכו' אמר ליה והא כמה מסאבין איכון דאתדכאן א"ל שאני מסאבו אחרא וכו' אבל דא שריא מכלא דכל גופא סאיב מגו ומלבר ונפשא וכלא מסאיב וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הכעסן אין לו תקנה על ידי התשובה כשאר עבירות מפני שתי סיבות אחת היא מפני כי טומאה זו של הכעס מטמא מבית ומחוץ ומטמא הנפש ועוקר אותה ועוד לא תשוב אליו לפי כי אל זר נתגבר בו פעם בפעם וקשה לפרוש ולכן הוא אומר אסור לפתוח הדלת הוא דלת של התשובה והתימה והרי כל העבירות יש להם תשובה שנאמר שובה ישראל עד ה' אלהיך אפילו כפרת בעיקר כך אמרו חז"ל אין לך דבר שעומד בפני התשובה ואתה אומר אסור לפתוח פתח של תשובה ולכן חזר והגיד הסיבה שמא יכבנו הרוח כי הנה חז"ל אמרו אין אדם חוטא אלא א"כ נכנס בו רוח של שטות וכאשר עושה תשובה נאמר רוח הולך ולא ישוב אבל רוח של שטות זה הנכנס בכעסן הוא חמור כע"ז ממש והוא שוכן בקרבו אינו זז משם ולכן חיישינן שמא יכבנו לנר זה הנשמה שלו הרוח של שטות שהוא שוכן שם במקום הרוח של הקדושה שנעקר משם כי יחזור לכעוס ואין לו תקנה לפי כי אינו יוצא מדי דפיו לעולם ואם הוא קבוע נר זה הוא נשמתו בכותל שאחרי הדלת והרמז בזה כי הנה הדלת הוא של אות ה"א לפי כי כך אמרו חז"ל מפני מה נברא עולם הזה בה"א לומר הרוצה לצאת יוצא ולכן העולם דומה לאכסדרה ולא נבנה פנת הצפון ואמנם כאשר ה"א זו פרוצה היא דלת מורה על ענין התשובה והכותל שאחורי הדלת היינו אות ו' שבתוך אות ד' ולכן חזר ונעשה אות ה' שמורה על דבר והפכו כי הוא פתוח מלמטה לומר שאם בקש לצאת יוצא ויש לו פתח קטן מלמעלה להגיד אם חוזר בו מעייל ליה מתמן ולכן יאמר אם נר זה קבוע בכותל שאחורי הדלת כאמור אסור לפתוח הדלת בענין התשובה ולנעלו כדרכו כלומר לפי כן אחז"ל הרשעים מלאים חרטות ולכן זה כך יעשה גם כן פעם אינו כועס ופעם טורף נפשו באפו לכן אסור לפתוח הדלת ולנעול כדרכו של רשע שמא תהא הדלת נוקשת עליו ותכבנו ר"ל שמא אותה תשובה אשר יעשה נוקשת עליו דלא הגי ליה בלתי ייסורין ותכבנו לפי שנאמר והרשעים כיס נגרש שמוליא הזוהמא על שפתו כך הרשע בבא עליו נקישת הדלת צרה ולוקה יוסיף לחטא ומכבה הנר והתשובה שעשה אלא פותח ונועל בנחת אף על גב כי לענין דברים אחרים כך פותח ונועל בזה יהיה בנחת שלא יכעוס כלל דיבורו בנחת ואם הוא קבוע בדל' עצמו בענין התשובה קבוע בה שפתיחתו או נעילתו מקרב השמן לנר היינו חיים הוא השמן הנז' כד"א

כד"א כשמן הטוב וגו' חיים עד העולם לפי כי כך אמרו חז"ל התשובה נותנת חיים לעושיה שנאמר עליהם חיה יחיה והיינו שמקרב שמן זה לנר היא הנשמה כאמור או מרחיק השמן של החיים ולכן אסור לפתחו ולנעלו לסגור דלת התשובה אחר כך אלא לעולם יהיה פתוח כי כן ימינו של הקב"ה לעולם פשוטה לקבל שבים היינו מש"ה שער החצר הפנימי ביום השבת יפתח כי ה' אלהי ישראל בא בו באותו שער הלב של האדם שפותח אותו לשמו: [ב] אסור לפתוח הדלת כנגד המדורה עוד ימצא עון גדול אשר אנהגו שמועיה בו היינו השנאה כמשחז"ל מקדש שני מפני מה נחרב אעפ"י שהיה בו תורה ומצוה מפני שנאת חנם להודיעך כי יותר קשה מע"ג ג"ע ש"ד והטעם הוא אצלי מפני כי כל הדברים יגעים פוגים לענין אדם הראשון כאשר ביארתי בחיבור זה מראש ועד סוף ומה גם עתה והענין כי הנה אמר החכם שנאה מחמת קנאה אין לה תקנה וכן היה בענין אדם הראשון שנ' ויקנאו בו כל עצי עדן ונוסף עוד ויקנאו בו אחיו וישנאו אותו ולכן נחלק מלכות בית דוד ולכן נחרב הבית ולכן בא הרמז בדין זה אסור לפתוח הדלת הוא ענין התשובה כאמור כנגד המדורה היינו אש הקנאה והשנאה שאין דוגמא לאש זו שהיא קרובה קצת אל הדלת ר"ל כי הנה בענין הכעס העוקר נשמתו נתבאר ממ"ש בזוהר כי הוא רחוק מאדם התשובה אבל עון זה אינו כל כך חמור אלא הוא קרוב קצת לפתח של התשובה ואעפ"כ אסור לפתוח בה ואפילו אין שם אלא רוח מצויה היינו רוח של שטות אבל אינו עוקר רוח האדם כמו הכעס ולכן אם היה פתוח כנגדה של התשובה מותר לסוגרו אותו עון כי הנה איתא בזוהר פרשת נשא דף קכ"ב וז"ל כי יפתח איש בור וגו' ומה על דא כך מאן דגרים לאבאשא עלמא בחובוי עאכ"ו אלא תוונא דאע"ג דאבאשים עלמא אמאי אית ליה תשובה דכתיב איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו' והתודו את חטאתם וגו' הנה מבואר מדברי המאמר כי נמשל העון לנוקב כי יכרה איש בור ונאמר ונוקב שם ה' ולכן הוא אומר אבל אם היה פתוח כנגדה מותר לסוגרו כמש"ה ולא יכסנו ואין בו משום מכבה: [ג] שכח נר על הטבלה חזר והגיד אם חטא בשוגג והיינו מ"ש שכח לפי כי לא היתה כונתו לכך והניח נר זה נשמה או רוח על הטבלה היינו מבחז"ל במאמר ונעיתם כל עך מהלל הרי הנכשל האדם בעבירה מה יעשה ויחיה אם למוד לקרא דף אחד יקרא שנים והיינו שאמר בשנית הנר הוא הנשמה שלו על הטבלה היינו בא דוגמא לדף שהיה למוד לקרות אשר בשעותו למד דף אחר ולכן מנער את הטבלה זה הדף והוא נופל אפי' אם הוא דולק אם

[ב] אסור לפתוח הדלת כנגד המדורה שהיא קרובה קצת אל הדלת ואפילו אין שם אלא רוח מצויה אבל אם היה פתוח כנגדה מותר לסוגרו ואין בו משום מכבה: [ג] שכח נר על הטבלה מנער את הטבלה והוא נופל אפילו אם הוא דולק רק שלא יהא מכוין לכבותו ובלבד שיהא של שעוה וכיוצא בו או שלא יהא בו שמן אבל אם יש בו שמן אי אפשר שלא יקרבנו אל הפתילה ונמצא מבעיר. ואם הניחו עליה מדעת אסור לנערה שהרי הטבלה היא בסיס לדבר האסור

לא ילמד בתורה הוא. נופל מאחר כי נכשל בעבירה כאמור רק שלא יכוין לכבותו כלומר גם אם באולי פעמים נופל כי אינו לומד כאמור גאולה תהיה לו בלבד שלא יהיה מתכוין לכבותו לגמרי ובלבד שיהיה נר של שעוה אבל אם היה של שמן וכו' והענין כי הנה נר של שעוה יהיה הרצון לרמוז כי מה שקנה אותו נר בשבת תוספת נשמה או רוח היינו מפני שהיה קובע עתים לתורה וכנ"ל כי צריך האדם הרודף אחר השלימות כמ"ש שמאי הזקן מחד לשבתך בשבתך וכדי שלא להוציא חלק זה המאמר נימא ביה מלתא מ"ש אבל הלל מדה אחרת היתה בו וכו' מהו מדה אחרת הי"ל למימרא שלו אבל הלל אומר ברוך ה' יום יום ונדעה למה לא ישר בעיניו מה שהיה עושה שמאי הזקן אמנם הוא כי השלמים אלו מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי ושניהם מתכוונים להורות את בני ישראל לקנות השלימות לצורך השבת להיות כי הוא שקול כנגד כל התורה וביותר כי כן צריך להעביר עונות ראשונים של אדם הראשון ושל ישראל כי לכן כאשר כל אחד היה נמלא נשמתו בגוף האדם כמשחז"ל בפסוק איפה היית ביסדי ארץ איפה שלך היכן היתה וכן הגוף נמשך מגופו נמלא כי ברא מזכי אבא על ידי מעשיו כמו שביארתי בפ' אלה המצות אשר יעשה אותם האדם ר"ל האדם הידוע הוא אדם הראשון השעה אותם כי כן נמי דרשו חז"ל בפ' אשר בנו בני האדם זה אדם הראשון ולכן יאמר אלה המצות אשר יעשה אותם האדם נמי זה אדם הראשון באמצעות ישראל וחי בהם לחיי עלמא כתרגומו ומה גם ימלא בהם ועם' טוב לזכות לתוספת נשמה דשבת היינו הנשמה שנאבדה מאדם כשחטא זיהרא עילאה ואשר היו העטרות של אור בראשון של ישראל ויתגלגלו בני ישראל את עדים חוזרים ובאים לישראל בערב שבת ולכן צריך האדם להיות מוכן לכך ולכן אמר שמאי מחד לשבתך התקן עצמך מיום ראשון והנאה לכיו' מוכן לקבל תוספת שבת אבל הלל מדה אחרת היתה נגמד לבני ישראל כי יש שלמות שהוא נקנה נמי בכל יום ויום והיינו מדה אחרת היתה בו הוא הדבר שביארתי במה שהיה הלל אומר לתלמידיו אני הולך לגמול חסד עם אורח שיש לי ועגו כלם ואמרו לו וכי בכל יום יש לך אורח והשיב להם בנועם דבריו והלא נשמתא וכו' שדקדקתי כי אין זה צודק גומר כי הוא אורח מחדש בכל יום אמנם דבר גדול רמז נעם במתק דבריו כי האדם השלם על ידי מעשיו הטובים הוא קונה בכל יום נשמה חדשה על ידי התפלה גם עטיפת ציצית שנא' בו כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי על ידי הנחת תפילין כאשר ביארתי בחלק הקודם וזה התוספת אין זה קבוע כי בכל יום

האדם

האדם מרויח אותם בשעת התפלה והולכים להם וליותר מוכן הם אלו כל היום נמצא כי צדק הלל במאמרו הדא ענוותי' היום כאן ולמחר איננה והיינו מ"ש במאמר זה אבל הלל מדה אחרת היתה נמצאת בו מש"ה ברוך ה' יום יום ר"ל כי זה הפסוק סמוך לקודם עלית למרום זה משה שבית שבי של התורה וגם לקחת מתנות באדם השטרות של ישראל שנתן להם הקב"ה על ידי השבת כמ"ש חז"ל אמר הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה לך והודיע לישראל תוספת שבת הנמשך להם ואף סוררים כי סרו מהר מן הדרך ומה גם לעתיד בבא השבת הם זוכים לשכון יה אלהים בקרבם אור בה וזה לענין הכלל אמנם ברוך ה' יום יום בכל יום מן החול יעמוס לנו הצדיקים ולכן ללמוד את בני ישראל וקנו השלימות בימי השבוע נמי כך היה אומר אבל הלל מדה אחרת של שלימות היתה בו שנאמר ברוך ה' יום יום וזה יועיל לקנות האדם בשבת נשמה עליונה יותר ולכן יבא הרמז בזה שאמר ובלבד שיהא נר של שעוה היינו נוטריקון שעה ו' אם יתעסק האדם בתורה ובמצוה ו' שעות קרוב למה שהיו עושים חסידים הראשונים שוהים שעה אחת קודם תפלה ושעה לאחר תפלה ושעה לתפלה ובכן יהיה מתקן עון הקודם ומה גם עון שלו כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעי' הם עונות ורשעים עוד אינם או שלא יהא שמן של תורה שאינו עוסק בתורה בקבע אבל אם יש בו שמן ותורתו אומנותו אי אפשר שלא יקרבנו אל הפתילה זה הגוף כנ"ל ונמצא מבעיר וכן לא יעשה בשבת ואם הניחו על הטבלה מדעת מתכוין לתקן העון על ידי הדף כאמור אסור לנערה לבטל הלימוד זה שהרי הטבלה זה הדף שלומד נעשה בסיס לדבר האסור של העון ולא יתכן לבטל אותו: [ד] מותר להניח נר של שבת מבע"י על גבי אילן היינו לענין תוספת נשמה מותר להניח נר זה של תוספת שבת מבעוד יום על גבי אילן מאן דהוא כי לא עץ מאכל הוא וידליק שם בשבת התוספת באדם זה אף על גב כי לא היה מוכן קודם זו כחו לאלהיו השבת לפרוש קדושה על הכל דליכא למיחש לכשיכנס שבת יעשה דבר מגונה ובעבורו לשקליה מניה התוספת ונמצא משתמש במחובר אדם כשוה לארץ עמא דארעא אבל אין מניחין נר של יום טוב היינו תוספת רוח השורה על האדם ביום טוב אין מניחין אותו על האילן עם הארץ דשקיל ומנח ליה לפי כי אינו מבין בתורה ואינו יודע דברים האסורי' לעשות אותם ביום טוב כי לא הותר זולת אוכל נפש השוה בכל אדם ולכן יחטא ואשם ונמצא דשקיל ומנח ליה לנר זה של תוספת הבא אליו ונמצא משתמש באילן זה וכן לא יעשה: [ה] מותר לכפות קערה על גבי הנר בשבת וזה יהיה

האסור: [ד] מותר להניח נר של שבת מבעוד יום על גבי אילן וידליק שם בשבת דליכא למיחש דלכשיכבה לשקליה מיניה ונמצא משתמש במחובר אבל אין מניחין נר של יום טוב על גבי אילן דשקיל ומנח ליה ונמצא משתמש באילן: [ה] מותר לכפות קערה על גבי הנר בשבת כדי שלא יאחוז האור בקורה:

מותר

דוגמא למשחז"ל בקש איוב לכפות קערה על פיה שאמר תם ורשע הוא מכלה בענין זה מותר להיות עושה כך מותר לכפות קערה היינו עיקר זה שהקב"ה מודד לאדם כפי מעשיו ואע"ג כי האדם רואה צדיק ורע לו טוב אחרית דבר מראשיתו והעיקר הוא לחיי עולם הבא אעפ"י כן מותר לכפות קערה זו על גבי הנר בשבת שהוא תוספת שבת של נשמה ורוח וזה לנו האות עלמי כי גם בעולם הזה האדם זוכה לתוספת שבת זה אם כן אם יתאונן אדם חי יהי' גבר על חטאיו הם גורמי' לו ההעדר והייסורין ואם לא עכשו יהיה מן הגלגול שהוא חייב על מה שחטא בתחלה והקב"ה פוקד עון על שלשים ועל רבעים מותר לעשות כן כדי שלא תאחוז בקורה זה האור אש המתלהב בקרב איש ולב עמוק כך ראוי האדם להתבונן משחז"ל למה הצדיק דומה בעה"ז לאילן שעומד במקום טהרה ונופו נוטה על מקום טומאה נקצץ הענף נמצא כלו עומד במקו' טהרה כך הם הייסורין לצדיק למרק איזה עון לטוב לו לעולם הבא ולכן כופה קערה זו על גבי הנר שזוכה בשבת כדי שלא תהא אוחזת האור של מחשבה זו בקורה של אילן הנז' רק יאמין כי הייסורין לצדיק הם לקצוץ ענפים הנוטים למקום טומאה רק הקורה עצמה קיימת לחיי העולם הבא אמנם הקערה תהיה מנוקבת שאם היא שלימה מכבה הנר כך הנחה זו רעועה כי יש כמה צדיקים זוכים לשתי שלחנות כנראה לחוש העין: ועתה אמרתי אגלה אזנך בדינים אלו מה פתרונם למעלה מ"ש נר שמונח אחרי הדלת כי הנה זה הנר אף על גב שנתבאר במאמר הקודם שאמר מאי נר אלא כד מקבלא רמ"ח שייפין עילאין ופתחת תרין דרועין דילה היינו נר משמע כי זה יהיה כונת כינוי נר ותו לה אין האמת כן אלא ימצא נר באופן אחר כדאיתא בתיקונים ואמנם לכן אמר בלשון זה מאי נר להודיעך כי ימצא נר באופן אחר ובדרך קצרה נר האחד העליון הוא נר של שבת והשני הוא בסוד נר של חנוכה ולכן יאמר אלא כד מקבלא ר"ל נודע כי יש נר מצוה בסגנון אחר אלא זהו הנגלה עתה בפירוש נר וזה יהיה כונת מ"ש נר שמונח אחרי הדלת היינו דוגמא של נר חנוכה אסור לפתוח הדלת שמא יכבנו הרוח דאף על גב שנאמר אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לפי כי על ידי מעש' הגשמי נעשה הדוגמא ברוחני ולכן אמרו חז"ל אם בא לב"ה הוי מתכוין להכנס דלת לפנים מדלת כי הלשון מיותר מ"ש הוי מתכוין להכנס כי מה כונה צריך לזה כך היל"ל הכנס דלת לפנים מדלת אמנם דבר גדול הודיעו חז"ל במתק דבריהם. כי אין לאדם להכנס לב"ה פתאום כנכנס לביתו והוא דרך חול כי אפילו שם צריך להשמיע קולו כההיא דרבי חנינא הוה מטפח קודם שנכנס ע"ש ונשמע קולו ק"ו לביתו

לביתו של מקום ודין לא צריך למימר אבל הוי מתכוין כי יהיה לך כונה שלימה התבונן שאתה נכנס למקום אש להבת שלהבת בבני פתחים עליונים שהם דלת לפנים מדלת היינו הרמז ד' פסוק ראשון של אחד וד' של פסוק שני: ועד ויהיה מתכוין קודם שנכנס לב"ה בזה כי כן נמי למעלה אדם דקדושה נכנס בהם והם שער החצר החיצון ושער החצר הפנימי ולכן נר זה שמונח אחורי הדלת אסור לפתוח הדלת שמא יכבנו הרוח של שטות לפי כי נשים דעתן קלה ולכן המזוזה שבדלת שם שדי מבחוץ להבריח רוח רעה שאחורי הדלת ואם הוא קבוע בכותל שאחורי הדלת היינו תל שהכל פונים בו והיינו כו"תל כדאיתא בזוהר ובתיקונים והיינו שם והיה שלפנים במזוזה אסור לפתוח הדלת מטעם אחר אסור לפתוח הדלת ולנועלו כדרכו כי בזמן שהאדם נכנס שם נפתח וכשיוצא משם יהיה סגור שמא תהא הדלת נוקשת עליו בסוד שערי ציון כאשר דבקו שערים זה בזה ותכבה הנר אלא פותח ונועל בנחת כמש"ה דברי חכמים בנחת נשמעים כי כן למדנו דרך ארץ מתרנגול שמפיים אחר כך בועל וכדאיתא בזוהר כי לכן אמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה ואם הוא קבוע בדלת עצמו שפתיחתו ונעילתו מקרב השמן לנר או מרחיקו ממנו וסוד הענין מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ז. וז"ל אבל מאי כתית אלא רזא עילאה איהו דכיון דאיהו שמן מאי כתית אלא דמז הוא דקא רמיז לשמשא בנוקבא לאנגדא לגבה שמן רבות כתית כדקא יאות לה לא הוי אלא כתית לאפקא מזתין דאינון שייפין דגופא ולאמשכא ההוא נגידו מלעילא בכל שייפא ושייפא לא הוי אלא כתית ולדיק איהו דכתיש כתישין ואפיק מכל אינון שייפין עילאין דאינון זתין קדישין משח רבו בתיאובתא שלים לגבי נוקביה ואי לא כתיש לא יפוק ההוא משחא אלא בלא תיאובתא דשייפין וההוא נגידו לא אתהני מניה נוקבא ולא הוי כדקא יאות עד דתהא כלולה מניה לאתהנאה מניה עכ"ל והנה ממאמר זה ממנו נקח ללמוד כי כדרך שהצדיק כתיש כתישין גם בסוד הכלה יהיה כהגגון זה כדי שימלא הנאה לצדיק והיינו סוד צדיק עייל צדיק נפיק שנאמר צדיקים ירשו ארץ והבן ולכן אמר ואם הוא קבוע בדלת עצמו שפתיחתו ונעילתו באותו הנענוע מקרב השמן לנר בסוד שמן כתית או מרחיקו ממנו אסור לפתחו ולנעלו שלא יהיה גורם כן למעלה והבן: אסור לפתוח הדלת כנגד המדורה והדוגמא לזה הוא המדורה דאשא כדאיתא במאמר הנ"ל מפרשת ויקהל ההוא מדורא דאשא המתגברת בכל ערב שבת ומדלגת לתוך כל אותם הגוונים ודוחה אותם לחוץ והיא נכנסת בפנים לקחת האור מן הנקודה הפנימית הקדושה ולכן יאמר אסור לפתוח הדלת של הכלה כנגד של אותה המדורה שהיא מסטרא אחרא שהיא קרובה קלא אל הדלת דוגמא של המדורה עליונה שמתקרבת קלא לגד הפתח של הכלה לקחת ממנה אור ואפילו אין שם אלא רוח מצויה היינו רוח של שטות הנכנס לאדם להחטיאו אבל אם היה הפתח זה של קדושה פתוח כנגד המדורה ורוח חזק דסטרא אחרא מותר לסוגרו הפתח ואין בו משום מכבה אלא מניעת הנזק:

רע"ח. שיכול לכבות הנר בשביל החולה. ובו סעיף אחד:

[א] מותר לכבות הנר בשביל שיישן החולה שיש בו סכנה:

נר

שבת נר על הטבלה דהיינו כי אדם זה בא להעיר התיקון עליון ומעשיו אשר לא טובים גרמו לו השכחה ולכן הניח נר עליון זה על הטבלה היינו דף אחד מנער את הטבלה זה הדף שהוא מדה אחת מאותם ארזי לבנון אשר נטע שהיו כקרני חגבים ושתלן הקב"ה בגן עדן כמשחז"ל מנער טבלה זו דהיינו על דרך משחז"ל טבל מהו טבל לא כך טבלה זה והוא נופל מאליו ונתקן אפי' אם הוא דולק רק שלא יתכוין לכבותו דאף על גב כי זה מורה לו הסדר אמנם יותר טוב הוא להיות דולק ולא לכבותו לגמרי ובלבד שיהא נר של שעוה שהוא נוטריקון שע וה ר"ל כי שע הם ש"ע נהורין עילאין שמאירים בפנים עליונים אותיות וה' הם אמן וכלה שמאיר בהם שני פעמים אל במלוי שם בגימטריא ש"ע אבל אם יש בו שמן אין זה ענין הארה רק המשכת אור מלמעלה למטה שנאמר כשמן הטוב על הראש ומשם יורד על הזקן עליון ומשם יורד לזקן אהרן היינו זקן תחתון שיורד על פי מדותיו ונעשה טל שיורד על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה עליונה שנמשכת עד שם אף ע"ג כי אימא עילאה עד הוד אתפשטת ותו לא שם צוה ה' את הברכה שהולכת לשם והיא חיים על זה הוא של חיים הנמשך עד העולם התחתון ולכן אם הוא של שמן נר זה אי אפשר שלא יקרבנו אל הפתילה זה העולם היא הכלה ונמצא מבעיר אש הייחוד ואינו נעשה הוא דבר קשה ואם הניחו עליה מדעת מאחר כי לכך היה מתכוין ואם מטעה ההארה הוא אסור לנערה שהרי הטבלה נעשית בסיס לדבר האסור כי לא נכון לעשות ייחוד בסגנון זה: מותר להניח נר של שבת מבעוד יום על גבי אילן הוא עץ החיים וידליק שם בשבת מאות' ההארה שלו דליכא למיחש לשיכבה זה הגשמי לשקלים מניה ונמצא משתמש במחובר אבל אין מניחין נר של יום טוב והוא גרוע מהארת נר של שבת על גבי אילן זה עץ החיים כנזכר דשקיל ומנח ליה ונמצא משתמש באילן ולא בנר: מותר לכפות קערה היא עקרת הבית על גבי הנר בשבת כדי שלא יתאחז האור בקורה של העץ לא יהיה מאיר בפנים ונכנס האור מבפנים היינו חיים עד העולם כאמור:

[א] **הנה** נודע כי הבנתי הגון יקרא חולה דהיינו כי הרשע נקרא מת שנאמר ואתה חלל רשע לכן רשעים בחייהם נקראים מתים אמנם מי שלא הגיע למדה זו נקרא חולה שיש בו סכנה לפי כי רובו עונות אמנם האיש הבינוני נקרא חולה שאין בו סכנה שנאמר וירא

אפרים

רע"ט. דיני טלטול הנר בשבת. ובו ז' סעיפים:

[א] נר שהדליקו באותה שבת אף על פי שכבה אסור לטלטלו וכן מותר השמן שבנר שהדליקו בו באותו שבת אסור לטלטלו ולהסתפק באותו שבת: [ב] נר זה שאמרנו שאסור לטלטלו אפילו לצורך גופו ולצורך מקומו

אפרים את חוליו ולכן הוא אומר מותר לכבות הנר היינו התוספת הנמצא לאדם בשבת שהוא נוטריקון נר היינו נשמה רוח כי מה מועיל לו תוספת זה מאחר כי אינו חס על עצמו לתקן מעשיו ולכך מותר לכבות הנר שלהם כי כמה נר רשעים יהיה דולק ידעך יותר טוב להם המיתה כמ"ש חז"ל לפי כי כל זמן שהם בחיים מכעיסים את קונם מת וימות לבו בקרבו והוא היה לאבן אז טוב להם ולכן מותר לכבות הנר בשביל שיישן החולה שיש בו סכנה היינו שרובו עונות ולכן נוטה למות לפי שנעשה רשע ונקרא מת ולכן כל עוד שלא הרשיע קרי ביה ענין המיתה בכינוי שינה והיינו מה שאמר כדי שיישן החולה זה שיש בו סכנה שירשיע לכן אז טוב לו למות בצדקו הנמצא בו עכשיו :

ולענין הנוגע למעלה הנה החולה זה היינו כמש"ה כי חולת אהבה אני והוא דוגמא למשחז"ל בתחלה היו חפצים ישראל לשמוע דבר הלכה אבל עכשיו שהם חולים מן השעבוד אינם רוצים אלא לשמוע דברי הגדה ודרשה ולכן יאמר מותר לכבות את הנר זה של תורה ואל יקשה בעיניך לעשות כן שהרי חז"ל אמרו מסיע אבנים זו הדרשה אמנם ובוקע עצים זה גמרא יסכן בה כי הוא נהנה מן הדין וההוראה היוצא מן הגמרא אעפ"כ מותר לכבות זה הנר המאיר דוגמא לגמרא שהאדם נהנה ממנו לפי כי זה הוא כענין הוראת שעה בשבת דוקא בשביל שיישן החולה הם ישראל שהם חולים מן הגלות שיש בו סכנה כך אמרו חז"ל שבי כלהו אהנהו ביה בשביל שיישן כי השינה בשבת תענוג ודבר הלכה קשה הבין שמועה ולכן יותר טוב ללמוד בשבת דרשה ואגדה כאמור וכן הוא דוגמא זו למעלה הכלה הצדקה שהיא חולה מענין הגלות הזה כדאיתא בתיקונים וכמה אסיין אתיין לגבה ואין יכולים לרפאת אותה ולכן היא אומרת השבעתי אתכם וגו' שחולת אהבה אני וכדאיתא בזוהר פרשת ויחי דף רמ"ב וז"ל וכי מאן קריב למלכא כנסת ישראל ואיהי אמרת אם תמצאו את דודי מה תגידו אלא בנות ירושלם אינון נשמתין דצדיקייא דאינון קריבין למלכא תדיר ומודעין למלכא בכל יומא עסקוי דמטרוניתא וכו' ולכן להם מגלה סודה ואומר שחולת אהבה אני לפי כי יש יכולת באדם לרפאת אותה ולחבר אותה עם המלך והיינו ברפואה שלה ולכן יאמר מותר לכבות אדם הגשמי הנר שלו בשביל שיישן החולה זה כי העיקר לזה הוא השינה לפי כי כן נמי הרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה ונעשה ייחוד עליון וחולה זה יש בו סכנה מאחיזת הסטרא אחרא ובזה מסתלק :

[א] **הנה** כל עיקר הדינים הללו ויוצא בהם טוב טעם לכל המעשה אשר יעשה האדם להיות תיקון למה שעבר גם להווה כנ"ל וכן לעתיד וכבר הדברים מפורשי' ם במקומן ולכן בא דין הטלטול לרמוז על מעשה האדם היינו טלטולי גבר וזה יהיה ענין הגלגול ולכן יאמר נר שהדליקו בו באותו שבת אעפ"י שכבה אסור לטלטלו והדין מיוסד על דבר אמת הנ"ל כי האדם על ידי המעשים אשר יקדים לעשות במעשה ובמחשבה בשבת ימי החול אז הוא מכין לשבת וזוכה לתוספת רוח או נשמה כפי ההכנה הנמצא בו וכדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ב. וז"ל ותנאין ואמוראין נפש יתירה בשבת לכל ישראל כחדא חד איהי אבל לכל בר נש איהו כפום עובדוי וכו' למדנו מדברי המאמר כי התוספת שבת השורה על האדם הוא כפי מעשיו ואמנם זה התוספת יהיה בשבת בלבד ואחר כך מסתלק כמשחז"ל שבת וינפש כיון ששבת ווי נפש ולכן התקינו ענין ההבדלה כדלקמן ולכן יאמר נר שהדליקו אותו בשבת היינו תוספת רוח ונשמה שניתוסף באדם בשבת וזה ימצא בו מפני שמדליק נר הגשמי ודאי כנ"ל אעפ"י שכבה אסור לטלטלו לפי כי בזה יהיה גורם טלטול נמי לנשמתו כי תסתלק ממנו והרוח תשוב אל ה' אשר נתנה וכן מותר השמן שמדליק בשבת אסור לטלטלו דבהאי מתקיים בו טלטולי גברא ולכן באותו שבת אסור לטלטלו ולהסתפק ממנו שלא יהיה היבה שיסתלק ממנו תוספת שבת :

[ב] נר זה שאמרנו שאסור לטלטלו אפילו לצורך גופו והנה כבר נתבאר למעלה ענין מוקצה מחמת מיאוס ואמנם זה הטלטול הוא מוקצה מחמת עצמו והיינו מ"ש אסור לטלטלו אפי' לצורך גופו או לצורך מקומו אסור והענין הוא בדרך זה כי מאחר אשר יזכה האדם בתוספת שבת היינו נר זה נשמה או רוח אחר כך אסור לטלטלו לעשות מעשה אשר לא טוב כדי שילך לו וזה יהיה לצורך גופו וכן נמי לצורך מקומו היינו מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף ר"ד. וז"ל האי רוחא אתוסף מהנאותן דישראל בהאי יומא ומענוגא דילהון וכו' חולקא דלעילא אתעטר בהאי מענוגא עילאה קדישא ואתוסף מזיוא עילאה חולקא תתאה אתעטר בהאי טעמא דלתתא ועל דא בעי לענגא ליה במיכלא ובמשתיא ובחדוא דכלא בלבושי יקר וכו' והנה למדנו ממאמר זה כי ההוא רוחא עילאה אשתלים לתתא על ידי המעשה אשר יעשה האיש הישראלי ואם האדם פוגם מעשיו כביכול אינו נשלם אם כן נמצא כי אותו חלק השלימות שלו הוא בעולם זה התחתון הגשמי ולכן נאסר הטלטול אפילו לצורך מקומו והדוגמא באדם דאף על גב כי אדם זה הטה את דרכו אם יהיה זהיר בטלטול זה אפילו לצורך מקומו כך לא תסתלק ממנו הנר שלו שבא לו בתוספת שבת אפילו לצורך עצמו של התוספות כי טוב לו אז מעתה שיסתלק ממנו ופנה למעלה וכן לצורך מקומו העליון כדי להתחבר עם החלק שלו גם לצורך מקומו בגוף האדם הכל אסור וכן

לא

מקומו אסור ויש מי שהתיר ולא נראו דבריו : [ג] לטלטל נר על ידי שנותנין עליו לחם בשבת אסור ואם נתן עליו הלחם מבעוד יום יש מי שמתיר לטלטלו בשבת על ידי לחם זה ואין לסמוך עליו : [ד] אם התנה מערב שבת על נר זה שיטלטלנו משיכבה מותר לטלטלו אחר שכבה : [ה] נר שהדליקו בשבת לחיה ולחולה וילדה החיה ונתרפא החולה מותר לטלטלו אם כבה והוא הדין למדליק בשבת בשוגג וכבה שמותר לטלטלו : [ו] נר שלא הדליקו בו באותו שבת אפילו הוא של חרס דמאיס ואפילו הוא של נפט דמסריח מותר לטלטלו דמוקצה מחמת מיאוס מותר : [ז] מנורה בין גדולה בין קטנה היא של פרקים אין מטלטלין אותה דחיישינן שמא תפול ותתפרק ויחזירנה ונמצא עושה כלי ואפילו אם אינה של פרקים אלא יש בה חריצים סביב ודומה לשל פרקים אסור לטלטלה :

תשמיש

לא יעשה ויש מי שהתיר ולא נראו דבריו ומה גם מן הטעם המפורש כאן וכן לקמן : [ג] לטלטל נר על ידי שנותנים עליו לחם בשבת אסור והענין כי הנה זה הטלטול הוא יהיה לאחד מן הדברים האמורים ואם הדוגמא לזה על ידי התורה הנקרא לחם שנאמר לכו לחמו בלחמי כאשר יחשוב כי על ידי התורה תשכון עליו הנר של שבת היינו תוספת שבת ואינו כן רק מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת ולכן אסור לטלטלו בגשמי כי כן נמי לא יוכל לטלטלו להביא אותו עליו מלמעלה ויש אומרים אם נתן עליו הלחם מבעוד יום מותר לטלטלו על ידי לחם דהיינו הלמוד שילמוד בתורה מבעוד יום אף ע"ג כי צריך הכנה לקבל תוספת שבת מכמה ימים ונוסף עוד ביום השפי שנאמר והכינו את אשר יביאו והיה משנה מן התורה ומעשה הטוב פי שנים בערב שבת עם כל זה אם נתן הלחם של תורה עליו מבעוד יום יש מי שמתיר לטלטלו בשבת ולהוריד תוספת שבת עליו בשבת היינו הנר הנזכר על ידי לחם זה ואין לסמוך עליו : [ד] אם התנה מערב שבת על נר זה שיטלטלנו משיכבה והנה זה התנאי יובן על ידי התשובה כי איך יתכן לאדם להתנות בענין תוספת שבת אם לא על ידי התשובה כאשר כך היו התנאים מזמן הבריאה כדאיתא בזוהר כשבא הקב"ה לברא אדם הראשון אמרה התורה האי אדם דאת בעי למברי זמין הוא לארגזא קמך אי לא תאריך רוגזך עמיה טב דלא תברי יתיה אמר לה קב"ה וכי למגנא אתקרינא ארך אפים וברא קב"ה תשובה דאם יתובון בני נשא מחטאיהון תשובה זמינא לקבליהון וכן במדרש חזית ז"ל אפריון זה העולם עשה לו המלך שלמה מלך שהשלום שלו מעצי הלבנון בעלא התורה המלובנת בדברים ובעלת התשובה המלובנת במעשיה הנה נמצא שלמדנו מאלו המאמרים כי כך היה התנאי מזמן הבריאה כי על ידי התשובה נתקן הכל ולכן יאמר אם התנה מערב שבת על נר זה הוא תוספת שבת בתוספת נר והיינו על ידי התשובה התנה על נר זה של התוספות שיטלטלנו טלטולי גברא משיכבה אף על פי שיכבה על ידי איזה עון עקבי מותר לטלטלו ולחזור להמשיך אותו תוספת עליו מלמעלה אחר שכבה ונסתלק זו נרו לאלהיו על ידי התשובה כאמור : [ה] נר שהדליקו בשבת הוא תוספת נשמה כאמור לחיה ולחולה וילדה החיה ונתרפא החולה מותר לטלטלו אם כבה והנה הדוגמא לחיה הוא משחז"ל החיה נטרפותה ואמרו חז"ל חיה בכלל בהמה ולכן מורה כי אדם זה אף על פי שחטא ועשה מעשה בהמה לא נשחטה בחטא והאילה כבר נתבאר למעלה הוא האדם שבלתי שלם אמנם אין זה מכלל רשע כי רשעים בחייהם קרויים מתים שנאמר ואתה חלל רשע אמנם הוא חולה מסיבת העון ואונו בריא ונתרפא ע"י התשובה שנאמר דרכיו ראיתי וארפאהו דהיינו רפואת העון מותר לטלטלו אם כבה לחזור ולעורר על נר זה הוא התוספת ולטלטלו מלמעלה לשרות עליו והוא הדין למדליק בשבת בשוגג אשר חטא על הנפש בשוגג וכבה בעבור כך שמותר לטלטלו ולהמשיכו עליו מלמעלה כאמור: [ו] נר שלא הודלק בו באותו שבת כי הדוגמא לזה יהיה האדם שלא היה שלם ומוכן לקבל תוספת שבת כנ"ל ולכן לא הדליקו בו נשמה יתירה באותו שבת אפי' הוא של חרס דמאיס והדוגמא לזה עם הארץ כדאיתא בזוהר פ' בהעלותך דף קנ"ג. וז"ל ואי נשמתין אמריים דאינון מאני דחרס שבירתן זו היא טהרתן כד"א זבחי אלהים רוח נשברה ולכן יאמר אף על גב דמאיס ואפילו הוא של נפט שמסריח מצד הקליפה הדבוקה בו כי הוא הרוחה כדאיתא בזוהר פרשת תלא פ' אספה מטונפת דזרקין בה כלבים וחמורים מתים מותר לטלטלו ולהביא לו נשמה מלמעלה לפי הכנתו דמוקצה מחמת מיאוס מותר כגון זה · [ז] מנורה בין גדולה בין קטנה והדוגמא לזה הנשמה עליונה הנמשכת על אדם השלם דוגמא למש"ה ראיתי והנה מנורת זהב כלה מענין התורה שנאמר הנחמדים מזהב ושבעה נרותיה עליה מן המלות הנקראים נר שנאמר כי נר מצוה תורה לומר האיש השלם שהיה מקיים הברת שמאי הזקן מחד לשביך בשבתיך כנ"ל וזה יהיה מכונה למנורה לגודל הכנתו בין גדולה בין קטנה אחד המרבה ואחד הממעיט שניהו ובלבד שיכוין דעתו לשמים אם הוא של פרקים כי לא היה תורתו אומנותו רק לפרקים קובע עתים לתורה אין מטלטלין אותה להביא עליו תוספת אור מלמעלה כאמור כי לענין זה צריך טלטול מלמטה נמי וחיישינן שמא תפול ותשבר ולא יוכל להשלים כל הדברים שהיה עושה בחול לא יוכל לעשות אותם בשבת כדי לקנות תוספת יותר ממה שהרה עליו והתפרק ויחזירנה ונמלא עושה כלי מחדש בעצמו לאחר שנשבר ואפילו אם אינה של פרקים כי אין עושה תורתו לפרקים אלא יש בה חרילים סביב רוצה מן הלימוד ודומה לשל פרקים לענין הלימוד אבל אין לו פרקים ידועים אסור לטלטלם מן הטעם עצמו האמור : ועתה הנני שב לבאר הדינים האלו כפי דרך האמת וכך הוא נר שהדליקו בו באותו שבת כי להיות

אשר

אשר מעשה של התחתונים הוא מעורר דוגמתו למעלה כאשר נתבאר עד כמה פעמים ולכן אדם המדליק נר של הנשמה שלו על ידי תורה ומצוה כך הוא גורם למעלה לפי כי כך התנה הקב"ה עם הירח כאשר גזר עליה לכי ומעטי את עצמך אמר' לפניו רבונו של עולם בשביל שאמרתי לפניך דבר הגון כך גזרת עלי אמר לה צדיקים יהיו נקראים על שמך ודוד הוא הקטן ויבא על ראש אפרים והוא הצעיר ולכן מוכרח הוא כי מעשה הצדיקים יעשה התעוררות למעלה ולכן נאמר החכם עיניו בראשו ואיתא בזוהר פרשת בלק דף קפ"ז : וז"ל וכי באן אתר עינוי דבר נש אלא בראשו דילמא בגופו או בדרועוי דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא אלא הכי תנינן לא יהך בר נש בגלוייא דרישא ארבע אמות מאי טעמא דשכינתא שרייא על רישיה וכל חכים עיניה ומלוי ברישיה אינון בההוא דקיימא על רישיה וכד עינוי תמן לינדע דההוא נהורא דאדליק על רישיה אצטריך למשחא וכו' ושלמה מלכא צווח ושמן על ראשך אל יחסר דהא נהורא דברישו אצטריך למשחא ואינון עובדין טבאן וע"ד החכם עיניו בראשו וכו' : והנה מבואר מדברי המאמר כי מעשה האדם מדליק נר על ראשו מאור עליון השורה עליו וזה עצמו יהיה לו מן המעשה הטוב שעשה שהוא המעורר הייחוד למעלה ומאותו אור שורה עליו כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל ומההוא עובדא אתער מאן דאתער ודישתאר אתעביד מניה לבושים לנשמתא להוא עלמא אמנם לענין העולם הזה בהווה תשכון עליו רוח או נשמה כפי מעשיו ולכן יאמר נר שהדליקו בו אותו שבת למעלה בסוד הכלה הנקרא נר כדלעיל אע"פ שכבה כי לאחר שהוא נעשה הייחוד זה מסתלק ואינו מתמיד אסור לטלטלו מאותו המקום עצמו דאף על גב כי כבר נעשה היחוד אמנם כיון שעלה לא ירד ונשאר שם בבחינת נר וכן מותר השמן שבנר שכבה שהדליקו בו באותה שבת אסור לטלטלו מן המקום ההוא ולא להסתפק ממנו באותו שבת לפי כי כן נמי למעלה נעשה ייחוד אחד ואין מסתפקין מן הראשון : נר זה שאמרנו שאסור לטלטלו אפילו לצורך גופו לפי כי כאשר מטלטל הנר הגשמי למטה כך יהיה מטלטל נר עליון ממקומו וגם לצורך מקומו אסור ויש מי שהתיר ולא נראו דבריו שהרי אנו אומרי' במוסף ממקומו יפן ברחמיו לעמו ואינו זז משם לטלטל נר על ידי שנותנים עליו לחם בשבת אסור לפי כי הנר הוא רומז על שעלתה הכלה למקום עליון כנזכר בזוהר מאי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין ופתחת תרין דרועין דילה לקבלייהו בגימ' נ"ר ואמנם לחם הוא בסוד הוא"ו כנזכר בזוהר הובא למעלה וכילד יתכן להעביר הנר ממקומו על ידי הלחם ולכן אסור לפי שמוריד אותה מגדולתה ואם נתן עליו הלחם מבעוד יום שמורה כי מאז נעשה הייחוד זה על ידי הלחם בבחינת מעלת הנר ולכן יש מי שמתיר לטלטלו בשבת על ידי לחם זה ואין לסמוך עליו בלי ספק שהרי סוף סוף מוריד הכלה מגדולתה מבחינת נר כאמור : אם התנה מערב שבת על נר זה הגשמי שיטלטלנו משיכבה מותר לטלטלו אחר שכבה לפי כי על ידו התנאי מורה כי כן כונתו נמי למעלה לטלטל הכלה ממקומה מבחינת נר כאמור אמנם על ידי התנאי יהיה הטלטול לטובה להעלות נר זה במעלה יותר למעל' ולכן מותר : נר שהדליקו בשבת לחיה ולחולה כי כן הדוגמא למעלה לאותה חיה היולדת בעוד האילה כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רמ"ט וז"ל רבי אבא פתח כאיל תערוג וגו' מאי על אפיקי מים מהנהו דאתייבשו ועלמא צחי על מייא כדין תערוג בשעתא דאתעברת אסתימת כיון דמטא זמנא למילד געאת ורמאת קלין קלא בתר קלא עד שבעין קלין כחושבן תיבין דיענך ה' ביום צרה דאיהו שירתא דעוברתא דא וקב"ה שמע לה וזמין לגבה כדין אפיק חד חויא רברבא מגו טורי חשוך ואתייא בין טורין פומיה מלחכא בעפרא כדין מטי עד האי איל ונשיך לה וכו'. והנה למדנו מדברי המאמר מה ענין יולדת זו וכן לענין החולה איתא בזוהר פ' פנחס דף נ"ט וז"ל כען צריך למנדע אהיא בכמה דרגין אסתלק דפיקו דההוא חולה בגלותא דאדום דאתמר עלה שחולת אהבה אני דהא כמה אסיין אתכנשו למנדע קץ דמרעא דילה באילין דפיקין ולא חד מנייהו דאשתמודע בהון דדפיקו דההוא חולה לאו כל אסייא בקי לאשתמודע' בה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר מה ענין חולה זו היא הכלה כי לפי שבעלה הלך ופנה למעלה נפלת בהאי מרעא וכדאיתא בתיקונים דף ס"ט וז"ל קם סבא חד ואמר בוצינא קדישא הא סימנין אלין דמרעא בגלותא וכו' ובג"ד אומיאת ההיא חולה בגלותא אם תעירו וכו' וכמה אסיין ת"ח קא משתדלן לגבה בכמה בוסמין וכו' במרעה בגלותא עד דייתי ר"מ וכו' ולכן יאמר נא אם הדליק נר זה בענין הכלה דהיינו לחיה ולחולה וילד' החיה כי ילד יולד לנו לאחר מזמור יענך בסוד הנשמות כנ"ל ומה גם עתה בשבת דפליגת נשמתין כדאי' בזוהר מתרפ' החול' האמו מותר לטלטלו אם כבה וכבר נגמר אותו הייחוד עליון שהוא בבחינת נר להעלות נר תמיד והוא הדין למדליק בשבת בשוגג כי כן נמי נעשה למעלה והודלק הנר של הכלה כאמור מותר לטלטלו להעלו' אותה במעלה יותר עליונה כאמור : נר שלא הודלק בו באותו שבת כי הנה מאחר שהנחנו למעלה כי כל מעשה אשר יעשה האיש הישראלי גורם להיות כך למעלה זו כחו לאלהיו אמנם זה יהיה כפי כח נשמתו עד מקום השורש שלה ולכן יאמר נר שלא הדליקו באותו שבת ובזה ימצא כי גם למעלה לא הודלק נר הכלה מצד נשמתו אפילו הוא של חרס האדם הוא בלתי הגון כי לכן נאמר עליו וכלי כליו רעים ואפי' של נפש שמסריח מצד מעשיו מותר לטלטל נר העליון דמוקצה מחמת מיאוס הנמצא באדם מותר לפי דאע"ג כי מעשיו של אדם המאוסים גורמים לו להתחבר עמו הנבל' ספרא אחרא דמאים אעפ"י כן קדושת השבת גוברת למעלה ולכן מותר לטלטלו כאמור : מנורה בין גדולה בין קטנה הנה נתבאר בזוהר פרשת בשלח ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה אילין ארבע למה אלא כלהו תיקונא דכנסת ישראל והכי אתקרי מטה ושלחן כסא ומנורה ומאחר שנתבאר כי מנורה

היא

היא בסוד כנסת ישראל יאמר מנורה בין גדולה בין קטנה לפי כי כן נמי הלבנה פעמים קטנה ופעמים היא גדולה שנא' שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל אם היא של פרקי' אין מטלטלין אותה לפי כי כן הפרקי' של רחל הם יורדי' בעולמות למטה לפי כי כך נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך ומאחר כי בע"ש נתחברו כל הפרקים ועלו למעלה ונבנית הכלה אין מטלטלין אותה ממקום שעומדת לפי שחיישינן לה שמא תפול ותתפרק שהנה נגזר עליה נפלה ולא תוסיף קום מעצמה אבל הצדיקים מקימים אותה כדאיתא בזוהר פ' שמיני שלפי שנפלה אין מקימה אומרת לישראל בניה סמכוני באשישות ולכן חיישינן שמא תפול ותתפרק ויחזירוה ונמצא עושה כלי כי כן עיקר המעשה לעשות אותה כלי כך אמרו חז"ל אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי ואפילו אם אינה של פרקים כי כן לאחר שעלתה למעלה כבר נבנית אלא לא יש בה נראה פרקים אלא חריצים סביב ודומה לשל פרקים עכ"ז אסור לטלטלה ממקומה :

ר"פ. תשמיש המטה בשבת. ובו ב' סעיפים:

[א] תשמיש המטה מתענוגי שבת הוא לפיכך עונת תלמידי הכמים הבריאים מליל שבת לליל שבת:

[ב] מותר לבעול לכתחלה בתולה בשבת ואין בו משום חובל ולא משום צער לה:

רפ"א. שלא יכרע בולך אנחנו מודים. ובו סעיף אחד:

[א] אין לשחות בולך לבדך אנחנו מודים שאין לשחות אלא במקומות שאמרו חכמים:

מוציאין

[א] הנה נתבאר למעלה כל מעשה האיש הישראלי הוא גורם למעלה ענין ייחוד מכ"ש כי בדבר עצמו של התשמיש אם יעשה לשם שמים שכרו כפול וכדאיתא בזוהר פרשת בראשית דף י"ד . וז"ל וכי לא הוה ידע קב"ה לאשכחא לקדשא יומא דשבתא עד דיתבריון גופין לאילין רוחין אלא אילנא דעץ הדעת טוב ורע אתער ההוא סטרא אחרא דרע ובעא לאתתקפא בעלמא ואתפרשו כמה רוחין לאתתקפא בעלמא בגופין כיון דחמא קב"ה כך אתער מגו אילנא דחיי נשיבו דרוחא ובטש באילנא אחרא ואתער סטרא אחרא דטוב ואתקדש יומא דהא בריאו דגופין ואתערו דרוחין בסטרא דטוב איהו בהאי ליליא וכו' ובגין כך עונתן דחכימין דידעי דא משבת לשבת דהא כדין חמאת דא סטרא אחרא דכמה דאיהי חשיבת למעבד עביד סטרא דקדושא וכו' כגוונא דא תלמידי חכמים דמתפרשן מנשייהו כל אינון יומין דשבתא בגין לאתעסקא באורייתא זווגא עילאה אזדווג בהו ולא מתפרשא מנייהו בגין דמשתכחי דכר ונוקבא כיון דעאל שבת בעיין תלמידי חכמים לחדתא לדביתהו בגין יקר זווגא עילאה ולכוונא לבייהו ברעותא דמאריהון כמה דאתמר וכו' והנה מבואר כמה צורך במצוה זו להיות ליל שבת כי מה טוב לאדם לקדש עצמו בזה ויהיה מוליד בנים קדושים צדיקים כמ"ש במאמר ופליגת נשמתין חדתין וכו' ופנה למעלה לצורך הייחוד עליון כמ"ש לשואה רעותיה ולכוונא לבייהו ברעותא דמאריהון כי כן מפרש הרשב"י ע"ה בפ' ובחרו באשר חפצתי כדאיתא בזוהר פרשת יתרו דף פ"ט . וז"ל מאן סריסים אלין אינון חברייא דמשתדלי באורייתא ומסרסי גרמייהו כל שיתא יומין דשבתא ולעאן באורייתא ובליליא דשבתא מזדמני גרמייהו בזווגא דילהון משום דידעי רזא עילאה בשעתא דמטרוניתא אזדווגת במלכא ואינון חברייא דידעין רזא דא מכוונין לבייהו למהימנותא דמאריהון ומתברכאן באיבא דמעיהון בההוא ליליא ודא הוא דכתיב אשר ישמרו כד"א ואביו שמר את הדבר ואקרון סריסים ודאי לחכאה לשבתא לאשכחא רעותא דמאריהון דכתיב ובחרו באשר חפצתי מאי באשר חפצתי דא זווגא דמטרוניתא ומחזיקים בבריתי כלא אחד בבריתי סתם זכאה חולקיה דמאן דאתקדש בקדושה דא וידע רזא דא עכ"ל הנה מבואר הכוונה שצריך האדם לכוין בליל שבת ובזה זוכה לעצמו לבניו אחריו ולכן יאמר תשמיש המטה מתענוגי שבת הוא כדאיתא בזוהר כמשחז"ל שלשה דברים מעין העולם הבא והאחד תשמיש כדאיתא דף מ"ח וז"ל ותו אמר ר"ש על דא תנינן שבת דוגמא דעלמא דאתי איהו הכי הוא ודאי ועל דא שמיטה ויובל דוגמא דא בדא ושבת ועלמא דאתי הכי הוא עכ"ל ודברים אלו מפורשים אצלי בהלכות יוה"ך לפיכך עונת ת"ח הבריאים מליל שבת לליל שבת וכבר נתבאר מדברי המאמר כי זווג ליל שבת אינו בערך זווג של חול : [ב] מותר לבעול לכתחלה בתולה בשבת ומאחר שנתבאר מדברי המאמר כי ליל שבת הוא זווגא דמטרוניתא מזה תבין הענין שנאמר והנערה טובת מראה מאד ומלת הנערה נער כתיב ואמנם ברחל לא נזכר נערה רק ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה דלא אצטריך קרא לומר בתולה ואיש לא ידעה והיינו כי לעולם היא בסוד בתולה וכדאיתא בזוהר כי אימא עילאה נקראת אשה לפי כי הייחוד שלה הוא נוהג תמיד עם אבא ולא מתפרשאן כדאיתא פרשת ויקרא שלכן נאמר אכלו רעים אבל בחינה האחרונה נקראת לעולם כלה בתולה ולכן מאחר שנתבאר כי בליל שבת הוא זווגא עילאה דמטרוניתא מזה תבין כי היא בסוד בתולה ומאחר כי כן הוא גם האדם הגשמי מצוה לבעול הבתולה ליל שבת ולא בחול ואין בו משום חובל ולא משום צער לה אדרבה תענוג הוא לה כאמור :

[א] בלי ספק כי ענין כריעת מודים אף ע"ג שהוא ברכת הודאה והוא ענין גדול כך אחז"ל מי שאינו כורע במודים שדרתו נעשית נחש והוא מכלל אותם שאין להם תחיה כאשר נתבאר בהלכות ציצית כי זה הוא מדה כנגד מדה האדם שאינו כופף שדרתו שהוא ח"י חוליות

לחי העולמים אשר יצרו ואינו מודה שהוא אלהי כל בשר והוא המחיה אותו לכן דין הוא כי לא יחיה לזמן התחיה וכמו שהנחש לפי שדבר סרה על חי העולמים ואמר לא מות תמותון אלא כי יודע אלהים וגו' והייתם כאלהים לכן זה נמלא כי כן עשה כמוהו ולא הודה בחי העולמים לכן הדין נותן להיות שדרתו אשר בה העצם הנקרא לוז כי ממנו נבנה לזמן התחיה כמשחז"ל נהפך לנחש ולא יקום כמו הנחש כי אין לו תקנה לעולם שנאמר והנחש עפר לחמו כמשחז"ל ומטעם זה עצמו אין לשחות בזה כשאומר ולך לבדך אנחנו מודים והטעם האמיתי כך הוא כי נלמד מן הזוהר המאיר לעולם דהכי איתא פרשת ויחי דף רכ"א לפי כי האדם כאשר נברא היו כל הנבראים משועבדים לו והולכים אחריו וכאשר ראו אותו שהלך אל עץ הדעת וישתחוה הלכו כלם והשתחו אחריו ולכן נתחייבו מיתה וכו' הנה למדנו ממאמר זה כי האומר ולך לבדך אנחנו מודים וכורע נמלא שמעורר חטא אדם הראשון עצמו וגורם פירוד למעלה כי הנה כל הברכות של יוצר הם בעלמא דנוקבא דהיינו בסוד עץ הדעת ולא תקשי לך מדי כמ"ש בזוהר בענין נשמת כל חי דאית ביה מ"ב ואית ביה מ"ה כדאיתא פרשת תרומה דף קל"ח. וז"ל ביומי דחול איהי מקבלא ברכאן מבתר נשמתין דקא מברכין לה מתתא ביומא דשבת איהי מקבלא ברכאן מאינון נשמתין עילאין דקא מברכאן לה בארבעין וחמש תיבין כחושבן מ"ה כמה דאוקימנא ברזא מ"ה וברזא מ"י דא עלמא עילאה ודא עלמא תתאה וכו' וכל שבחא דא וכל מילין אלין כלהו שייפין ידיען בתושבחא לתשלומא בשבת ולאשתלמא מנייהו כדקא חזי וכו' מכאן ולהלאה סידורא דצלותא כמה דאתתקנא עכ"ל והנה ממאמר זה ממנו נקח לראיה מפורסמת כי כל זה התוספת שאנו אומרים ביום השבת היינו משבח האדם באותה נשמה שהיא נשמת כל חי למי שנתנה לו אמנם הכל הוא בעלמא דנוקבא ונמלא כי מה שאנחנו אומרים ולך לבדך אנחנו מודים אין הכונה כפי פשוטו אלא בהפך לפי כי בשבת לבים קב"ה לבושיה דבריאה כדאי' בתיקונים דאלו בחול מתלבש בעולם היצירה אמנם בשבת מתעלה ולכן אנו אומרים וביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו ולכן אנו אומרים כי אין אנו משבחים לעשר ספיראן דבריאה אלא למתלבש בתוכה והיינו מ"ש לך לבדך ר"ל בלתי התלבשות זה אנחנו מודים לפי כי כן לוה הקב"ה שנאמר הנה אנכי שולח מלאך לפניך וגו' השמר מפניו אל תמר בו ואחז"ל הזהר אל תמירני בו ולכן אנו אומרים ולך לבדך אף על גב שאמרנו כל השבחים הקודמים לפניך בענין התלבשות זה אבל לענין זה לך לבדך אנחנו מודים ומזה ילמדו הפוסקים המדמים מלאה למלאה ובאמת הם שוים אבל מלך אחד יהיה כרחוק מזרח ממערב לכן צריך לייסד הדברים של הגמרא שנראה כהם לדדים לבקש העיקר בזוהר כי לא יחדל כל דבר מפורש כאשר האדם ישאל מהקב"ה יפתח עיני שכלו בתורתו פשוט הוא כי הוא ילילהו משגיאות ויורה דברי אמת והמתאחרים לבא לבית הכנסת ביום השבת הם סומכים על משחז"ל שינה בשבת תענוג ואין זה רק לאחר האכילה לפי כי כן אמרו חז"ל אסור לאדם לישן ביום יומר משתין נשמי לכן הם הודיעו דהיינו בחול אבל בשבת נהפוך הוא כי זה הוא עונג שבת אמנם לא אמרו לעבור על זמן קריאת שמע שהוא עם הנץ החמה והמביא ראיה מן המקרא מדעתו בכלל מגלה פנים בתורה ח"ו : ולכן המאחרים בתפלה לסיבות המוכרחות ללבור אין לבקש להם סמך רק כי ההכרח לא יגונה אמנם לא משום כך נקרא מנהג ומנהג היפה לקיים ירחוך עם שמש כדי שלא יתאחרו עד שש שעות ובכן מתקיים בהם מה שאמר הכתוב וזרחה לכם יראי שמי שמש לדקה שלכן אמרו חז"ל שמש בשבת לדקה לעניים כדאיתא בתיקונים ע"ש :

רפ"ב. קריאת התורה והמפטיר בשבת. ובו ז' סעיפים:

[א] מוציאין ספר תורה וקורים בו שבעה ואם רצה להוסיף

[א] בענין הוצאת ספר תורה איתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ו אמר רבי שמעון כד מפקין ספר תורה בציבורא למקרי ביה מתפתחן תרעי שמיא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ואבעי ליה לבר נש למימר הכי בריך שמיה דמאריה עלמא וכו' ומאן דאקרי אורייתא לסוי חד קאים עליה ושתיק דלא ישתכח בר לבור חד בלחודוי לא תרין דיבורין לשון קדש הד ולא תרין ואי תרין משתכחין בספר תורה גריעותא דרזא דמהימנותא איהו וגריעותא דאורייתא וכו' כלא שתקין וחד קארי דכתיב וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר איהו לעילא וכל עמא לתתא דכתיב ויתילבו בתחתית ההר וכו' ואין להאריך כי הלשון ארוך ושם נאמר טעם לכל הדברים הלריכים לספר תורה גם ענין העליה גם בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ו. ז"ל הדורא לעמא קדישא ביומא דא ובשאר יומין לספר תורה בעי לסדרא ולתקנא תיקונא בחד כרסייא דאקרי תיבה והוא כרסייא דלהוי בבית דרגין לסלקא בהו ולא יתיר דכתיב ושם מעלות לכסא ודרגא חד לעילא לשואה עליה ספר תורה ולאחזאה ליה לכלא כד סליק ספר תורה לתמן כדין בעאן כל עמא לסדרא גרמייהו באימתא בדחילו- ברתת בזיע כלא לתתא ולכוונא לבייהו כמה דהשתא קיימין על טורא דסיני לקבלא אורייתא ויהון לייתין וירכין אודנייהו וכו' דכתיב וכפתחו עמדו כל העם ואזי כל העם אל ספר התורה הנה מבואר בזה המאמר מה ענין התיבה והלורך בזה להיות הכל שומעים דברי התורה ושם נאמר ז"ל הנינן כתיב ויקראו בספר בתורת האלהים בשום שכל ויבינו במקרא הא אוקמוה באינון פסוקי טעמי ומסורות וכל אינון דיוקנין כלא אתמסר למשה מסיני אי בכל הני דיוקנין אתמסר אורייתא למשה ספר תורה

להוסיף מוסיף : [ב] מותר לקרות עולים הרבה אע"פ שקרא זה מה שקרא זה וחוזר ומברך אין בכך כלום : [ג] הכל עולים למנין אפילו אשה וקטן שיודע למי מברכין אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בצבור מפני כבוד הצבור : [ד] נוהגים לקרות שבעה ולגמור עמהם הפרשה ואומר קדיש וחוזר וקורא עם המפטיר מה שקרא השביעי : [ה] אם לא נמצא מי שיודע להפטיר אלא אחד מאותם שעלו לקרות בתורה וכבר אמר ש"צ קדיש אחר קריאת הפרשה זה שרוצה להפטיר צריך לחזור ולקרות ויברך על קריאתו תחלה וסוף : [ו] אם טעה שליח צבור וסיים הפרשה עם הששי ואמר קדיש אין צריך לקרות עוד אחר אלא יקרא עם המפטיר מה שקרא עם הששי דק"ל מפטיר עולה למנין שבעה : [ז] קרא הפרשה בתפלת שחרית בשבת

תורה דאיכו בכל הני יקושאן אמאי איכו חסר מכל הני תיקונין ורזין דאתמסרו למשה באוריתא אלא רזא דא כד כרסייא קדישא מתעטרא ואתכלילת מתורה שבכתב כל אינון טעמין ומסורות כלהו עאלין בגניזו ואיתרשימו בגו כרסייא קדישא ואינון דיוקנין דאעיל אורייתא דבכתב באורייתא דבעל פה ובהו אתעברת כאתתא דאתעברת מן דכורא ואשתארו אינון עלאין בלחודייהו בקדושייהו כדקא חזי ולאחזאה בבי כניסתא דהא אתברכת ואתעטרת כרסייא מרזא דתורה שבכתב ותמן אעיל כל אינון דיוקנין ואיסי אתקדשת מניה בעי לאתחזאה באתוון בלחודייהו כדקא יאות וכו' בהאי יומא בעי לסלקא שבעה גוברין דאינון רזא דאורייתא לקבל שבעה קלין הנה מבואר מדברי המאמר כונת העולים שהם ז' כנגד ז' קולות דמתן תורה כמשחז"ל : [ב] מותר לקראת עולים הרבה אעפ"י שקרא זה מה שקרא זה ונוהגים להוסיף כמה פסוקים לכל עולה כאשר העולים מרובים ואין בזה איסור כלל שהרי שנינו אין פוחתין מהם אבל מוסיפין עליהם וחוזר ומברך ואין בכך כלום גם לענין הסוד אין בכך כלום דמאחר כי השבעה הם כנגד השבעה מדות עליונות שהם שבעה קולות קול ה' על המים וגו' הנה היודע ספר ברור אללו כי כל מדה היא כלולה מעשר וכן אמרו חז"ל אין קדושה פחותה מי' והרי נאמר ראיתי והנה מנורת זהב כולה ושבעה נרותיה עליה וחז"ל אמרו אלו ישראל ויום השביעי ונאמר שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה ובזה יהיה מכוין העולה וחוזר ומברך להמשיך תוספת ברכה מההוא מקורא דברכאן עילאין וצריך להשמיע קולו שלכן נקראים קולות ואם לאו הוא קרוב לברכה לבטלה וחוזר ומברך כנזכר במקומו : [ג] הכל עולין למנין שבעה אפילו אשה כי כן נמי בשבעה קולות נמצא קולות מגא ויש קול חשר שנאמר והקל נשמע חשר כדאיתא בזוהר והסוד על ההוא קלא דאתבאי דמניה נפקין כל הקולות וגם נמי משמע על מדה האחרונה וכן קטן היודע למי מברכים עולה והוא סוד נפ"ה ובה אתנו נער עברי עבד ונאמר אל תשלחו ביגד ואפשר נמי להיות סוד ונער קטון נוהג בה אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בצבור מפני כבוד הצבור דהיינו כי מאחר שתכלית הקריאה הוא לצורך הייחוד כנזכר במאמר ולאחזאה בבי כניסתא דהא אתברכת כרסייא מרזא דתורה שבכתב ואעיל בה כל דיוקנין וכל רזין עילאין וכו' ולכן אין זה כבוד הצבור למעלה דכתיב והצנע לכת עם אלהיך זו הכנסת כלה : [ד] נוהגים לקרות שבעה ולגמור עמהם הפרשה כאמור שהם כנגד שבעה קולות והיכא דאפשר אין לעלות יותר משבעה אף על גב דאיכור ליכא ואיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ו. וז"ל אסיר ליה למאן דאקרי באוריתא למפסק פרשתא או אפי' מלה חדא אלא כאתר דפסק משה פרשתא לעמא קדישא לאשלמא יפסיק ולא יפסיק אלין דשבתא אחרא כשבתא דא רזא דמלה בשעתא דאפסיקו פרשיין קמיה קב"ה כל חד וחד אתעטרת וקאים קמיה כיון דאשלמו הני למפסק פרשיין דכל שתא ואתעטרו קמיה קב"ה ואמר אנת משבת פלוני ואנא משבת פלוני בההיא שעתא קרא ניופיאל רב ממנא והמנין ועלת רתיכין קדישין דתחות ידיה ומני לון בשימושא דאוריתא וכל רתיכא מני ליה על פרשה פ' בשבת פ' וכו' ואסור לערבא אין באלין והנה מבואר מדברי המאמר כי כאשר משלימין הצבור לקרות הפרשה עולה לפני הקב"ה מעוטרת ועומדת לפניו ואומרת אני הפרשה פלוני שהשלימו ישראל אמריהם אם לא הפסיקו בדברים ובפרט השכבות שאומרים על המתים הם סיבה להפגים אותם ומה גם שאומרים ואין להאריך בזה ואומר קדיש וחוזר וקורא עם המפטיר מה שקרא השביעי והיינו סוד מ"ש בזוהר פרשת שמיני ביום השמיני בתר דאתעטר אהרן באינון שבעה יומין עילאין וכו' דאיכו דרגא תמינאה והבן והיינו ענין המפטיר : [ה] אם לא נמצא מי שיודע להפטיר וכו' הנה בזה מבואר מהו ענין המפטיר שהוא נקשר עם העולה השביעי ולכן אם לא נמצא מי שיודע להפטיר אלא אחד מן השבעה עולים וכבר אמר קדיש שליח צבור אחר קריאת הפרשה להפסיק בין עלמא דדכורא לעלמא דנוקבא ולהמשיך אותה למעלה חוזר וקורא זה שרוצה להפטיר ויברך על קריאתו תחלה וסוף כדי להמשיך הברכה מההוא מקורא דברכאן עילאין גם על המפטיר כי הוא בכלל כאמור : [ו] אם טעה שליח צבור וסיים הפרשה עם הששי ואמר קדיש אין צריך לקרות עוד אחר והענין מובן מן המאמר הנ"ל מפרשת ויקהל דף ר"ו . וז"ל בהאי יומא בעי לסלקא שבעה גוברין דאינון רזא דאורייתא לקבל שבעה קלין וכו' ביומא דכפורי ביה גו רזא עלאה דא וכלא רזא חדא שית דאינון שית סטרין עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי ששה עולים היינו כסוד שבעה הנז' ולכן אין צריך לקרות עוד אחר אלא יקרא עם המפטיר מה שקרא עם הששי דקיימא לן מפטיר עולה למנין שבעה לפי כי העיקר הם שבעה קולות כאמור : [ז] קרא הפרשה בתפלת שחרית בשבת ודלג פסוק אחד חוזר וקורא הוא ושנים עמו בהדי נאמר

במאמר

בשבת ודילג פסוק אחד חוזר וקורא הוא ושנים עמו ואפילו הפטיר והתפלל מוסף חוזר וקורא :

רפ"ג. למה אין מוציאין שני ספרי תורות בשבת. ובו סעיף א':

[א] מה שאין מוציאין בשבת ספר שני לקרות פרשת המוספין מפני שאין בא אלא שני פסוקים :

רפ"ד. דיני ההפטרה וברכותיה. ובו ז' סעיפים:

[א] מפטירין בנביא מענינה של פרשה ואין פוחתין מכ"א פסוקים אלא אם כן סליק ענינה בבציר מהכי כגון עולותיכם ספו על זבחיכם : [ב] אם חל ר"ח בשבת אין המפטיר מזכיר של ר"ח כלל וי"א שאע"פ שאינו מזכיר בחתימה של ר"ח מזכירין אותו בתוך הברכה שאומר את יום המנוח הזה ואת יום ראש החדש הזה והמנהג כסברא ראשונה : [ג] צריך לכוין לברכות הקוראים בתורה ולברכות המפטיר ויענה אחריהם אמן ויעלו לו להשלים מנין מאה ברכות שחיסר

במאמר כי כאשר נשלם קריאת הפרשה בצבור היא מתעטרת ועולה לפני הקדוש ברוך הוא ואומרת אני הפרשה משבת פלוני שקראו ישראל וכו' ואם חסר אפילו פסוק אחד לא מבעיא שנתן פגם בפרשה אלא כי אינה יכולה לעמוד לפני הקב"ה ולהעיד שקראו אותה ישראל ולכן צריך זהירות גדול אפילו בתיבה אחת לא ידלג ולא יקרא בהלעטה בהבלעה כדאיתא בזוהר פ' פנחס דהיינו דרך סטרא אחרא שאמר הלעיטני נא אלא אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' אלהיך במולאות כפה כנז' שם ולכן אפילו הפטיר והתפלל מוסף חוזר וקורא שלשה פסוקי' לתקן את אשר עותו כוליה האי ואולי שהרי נאמר מעוות לא יוכל לתקון ולכן יזהר שליח צבור בזה מאד :

[א] **מה** שאין מוציאין בשבת ספר שני לקרות פרשת המוספין מפני שאין בה אלא שני פסוקים אמת הדבר אמנם אילו היה כך עיקר הדבר היו מסמיכין לה פרשה הקודמת כדרך שעושים בר"ח אמנם עיקר הדבר הוא דמאחר שנתבאר כי ס"ת הוא סוד תורה שבכתב איתא בזוהר פ' ויקהל דף ר' כי ענין תורה שבכתב היא תורה עליונה שמתלבש בתוך הכתב אבל תורה שבעל פה ר"ל דקימא על פה הם המחנות שלה והנה התורה נאמר בה תורת חכם והוא מתלבש בסוד ת"ת ישראל והם סוד שני פסוקים לפי כי צדיק עליון מתפשט עד צדיק התחתון והם שבעה מדרגות והיינו כנגד שבעה עולים אבל בי"ט הוא עיקר המשכה מצד אימא שלכן יום טוב עולה בגימטרי' ס"ג שהוא בסוד אימא ולכן העולים הם פחות משבעה או ששה ולכן מוציאין שני ספרים לקורות כי אף על פי כן אבא ואימא לא מתפרשן והם מתייחדים בסוד שביל עילאה דכתיב ובשבילך במים רבים עם הנקרא נתיב לא ידעו עיט :

[א] **מפטירין** בנביא מעניינה של פרשה והנה סוד ההפטרה בנביאים היינו כדי לתת חלק של הנביאים עם התורה לפי שהנביאים הם סוד הנצחים כדאיתא בזוהר דף ק"ע וז"ל אמר רבי שמעון לזמנין נבואה נפיל בפום ינוקא ומתנבאן יתיר מאד נבואה אמר ההוא ינוקא וכי תוספא איהו בינוקי למהוי לון נבוא' והאי קרא שלים הוא דכתיב וכל בניך למודי ה' אינון ודאי למודי ה' ונבואה מנהון נפקא מה דלית הכי לכל עלמא אלא לישראל בגלותייהו דכתיב בהו וכל בניך למודי ה' וגו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הנבואה הוא מלמודי ה' והם הנצחים הנקראים בנים ואם כן לפי מאמר זה היינו בסוד התורה אמנם הלא לך לדעת כי אין הנביאים אלא מסוד הכלה והיינו מ"ש בזוהר פרשת תצוה דף קפ"א וז"ל אמר רבי אלעזר ירכין לתתא ברזא דאת ו' מנ"ל דאתכלילו בהאי את אמר ליה דכתיב זכרו תורת משה עבדי ולא כתיב נביאי לאתחזאה דכלא אתכליל ברזא די' ואת ו' אקרי חד ואיהו חד בלחודא' ופשיטו חד והא אתמר עכ"ל הנה נתבאר מדברי המאמר כי ירכין שהם הנצחים הם בכלל אות ו' דהיינו סוד שש קצוות של ת"ת ישראל אמנם הנביאים הם למטה בסוד הנקבה ולכן מפטירין בנביא לתת להם קשר ודבקות עם התורה לפי שנא' שלשה עדרי צאן רובצים עליה והם רגלים של הזכר ובזה הנביאים שהם סוד רגלי הכלה מתחברים עמהם ומתייחדים אלו עם אלו וכדי שלא ימצא כי ענין החיבור הוא ברגלים בלבד ולא שאר הגוף לכן בא החיוב להיות כ"א פסוקים דהיינו כדי לרמוז עוד חיבור הזכר בכל עשרה בחינות שלו עם עשרה דרגין של הכלה ועיקר המחבר אותה הוא הצדיק הרי נמצא כי הם כ"א פסוקים כמש"ה וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וכו' ואז ויחם בשר הילד הוא יוסף הנקרא ילד שנאמר אל תחטאו בילד : [ב] אם חל ר"ח בשבת אין המפטיר מזכיר של ראש חדש כלל לפי דקים ליה בדרבא מיניה קדושה של שבת היא עולה על הכל ולא דמי ליום טוב שמזכירים מטעם הנ"ל כי ימים טובים סודם באימא עילאה וצריכה למימר כנ"ל : [ג] צריך לכוין לברכות התורה ולברכו' שאומר המפטיר ויענה אחריהם אמן לתשלו' מאה ברכות שחסר מניינם בשבת בא וראה כמה המיות עינים נמצא למתפללי' תפלת מוסף בקול רם וביותר מי שמתפלל מנחה בקול רם שהוא עובר על החרם של הראשונים כדאי' בבית יוסף שהראשונים עשו חרם שלא יתפללו מנחה אלא בחזרה והיינו בחול מכ"ש בשבת נמצא מתחסר כמה ברכות ואיהו דהפסיד אנפשיה ואמנם עיקר אמן שאומר אחר אלו הברכות היינו כדי להשלים תשעים אמנים כדאיתא בזוהר ובתיקונים כי האדם הוא נעשה צדיק בכל יום דהיינו צ' תשעים אמנים ד' ארבעה קדושות י' עשרה קדישים ק' מאה ברכות ולכן יכוין דעתו לענות אמן אחר כל הברכות של תורה וברכות

שחיסר מנינם בשבת : [ד] קטן יכול להפטיר : [ה] אם נשתקק המפטיר באמצע ההפטרה תבא לסיימה לא יתחיל ממקום שפסק הראשון אלא צריך לחזור ולהתחיל ממקום שהתחיל הראשון כמו בס"ת : [ו] אין המפטיר מפטיר עד שיגמור הגולל לגלול הס"ת : [ז] בשבת שהפרשיות מחוברות מפטירין בהפטרה פרשת שניה :

רפ"ה. לקרוא הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום. ובו ז' סעיפים:

[א] אע"פ שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת בצבור חייב לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת אותו שבוע שנים מקרא ואחד תרגום אפילו עטרות ודיבון : [ב] אם למד הפרשה בפירוש רש"י חשיב כמו תרגום וירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י : [ג] מיום ראשון ואילך חשיב עם הצבור : [ד] מצוה מן המובחר שישלים אותה קודם שיאכל בשבת ואם לא השלים קודם אכילה ישלים אחר אכילה עד המנחה ויש אומרים עד רביעי בשבת ויש אומרים עד ש"ע : [ה] יכול לקרות הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום בשעת קריאת התורה : [ו] מלמדי תינוקות אין צריכים לחזור ולקרות הפרשה בשבת : [ז] אין צריך לקרות פרשת יום טוב :

זמן

של המפטיר להשלים שעיה אמנים אמנם השלום מאה ברכות ישלים אותם על ידי ברכת הפירות כענין אותו חסיד : [ה] אם נשתתק המפטיר באמצע ההפטרה אותו שבא לסיימה לא יתחיל ממקום שפסק הראשון דמאחר שנתבאר כי קריאת ההפטרה היינו כדי לחבר דרגין דלתתא של עלמא דנוקבא עם דרגין עילאין עלמא דדכור' כנ"ל לכן אינו מספיק להשלים ממקום שפסק לפי שכבר הגיע שם הסדר ולכן חוזר לתחילת ההפטרה ממקום שהתחיל הראשון כמו בס"ת כאמור : [ו] אין המפטיר מפטיר עד שיגמור הגולל לגלול הס"ת ואיתא בזוהר פרשת שלח לך דף קס"ה וז"ל מגדל עז דא תיבה וס"ת דאיהו עז לשואה ביה ולאפקא ליה מגו היכל פנימאה דמניה נפקא תורה והוא מגדל עז שם ה' איהו ודיוקנא דיליה ואצטריך בשית דרגין בו ירוץ צדיק במאן במגדל או בס"ת אלא קרא דריש בהאי ובהאי כד דרש במגדל אצטריך צדיק דא דלהוי חזן הכנסת זכאה דקשוט ודיוקנא דצדיק עילאה כד דריש לס"ת מאן דסליק לס"ת למקרי אצטריך צדיק וצדיק אקרי מאן אקרי צדיק מכלהו שתיאה דסליק מאינון שבעה וכו'. הנה למדנו מדברי זה המאמר על כל הדברים האמורים למעלה לענין התיבה ולענין העולים ולענין שבעה ושם נאמר כיצד נגלל זה הספר שהוא כלו אש בלי ספק כי הנזהר בכל אלו הדברים יזכה לעלות לקראת באותו ספר תורה עליון : [ז] בשבת שהפרשיות מחוברות מפטירין בהפטרה פרשה שניה לחבר אותה עמה :

[א] **אף** ע"פ שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת בצבור חייב לקרות לעצמו לפי כי זאת הקריאה היא לתועלת אחר להשלים עצמו ולכן צריך להיות ביום ששי דוקא ואם יהיה בבקר אז טוב לו יותר כי זה הוא מכלל מש"ה והכינו את אשר יביאו וכבר מפורש מדברי מורי הרב זלה"ה קריאת כל השבוע יום יום גם יום הששי וכל הכוונות כלם הם מפסוק זה עצמו והכינו את אשר יביאו והיה משנה ולפי דרך שביארתי בענין השלימות שקונה האדם ע"י המעשה קריאת הפרש' יהיה הכנה לקבל תוספת נפש על ידי התרגום ותוספת רוח ונשמה על ידי

שנים מקרא ולכן צריך לקרות תרגום אפי' עטרות ודיבון : [ב] אם למד הפרשה בפירוש רש"י חשיב כמו תרגום וכבר נתבאר אלא בפירוש דניאל משחז"ל אל יהא לשון תרגום קל בעיניך וכו' כי זה יהיה סיבה להיות קל בעיניו דמאחר אם קרא פירוש רש"י חשיב כמו תרגום לכן יהיה קל בעיניו לשון תרגום וילמד הפרשה ברש"י ויפטר ולכן אמר התבונן כי בתורה גם בנביאים גם בכתובים חלק לו כבוד ולכן מי שהוא ירא שמים ילמד פירוש רש"י ויקרא גם כן תרגום : [ג] מיום ראשון ואילך חשיב עם הצבור ולכן יקרא קצת פסוקים בכל יום עם הניקוד שלהם והכל עולה בפ' הויה והיינו ב"ן לקיים מש"ה בנים אתם לה' ע"ד שנתבאר בציצית וכן הוא בכל הדברים : [ד] מצוה מן המובחר שישלים אותה עם הצבור קודם שיאכל וכבר נתבאר כי מצוה מן המובחר לקרא אותה יום ו' בבקר וכאשר לא יכול יבחר באלו הדרכים היותר טוב להשלים אותה קודם שיאכל ואם לא השלים אותה קודם ישלים אותה אח"כ ויש אומרים עד המנחה ויש אומרי' עד רביעי בשבת וכל זה מועיל לשבת הבאה שלא ימלא הסדר השלימות עצמו כדי שיזכה לתוספת שבת אבל הסדר הראשון שלא קרא אותה בזמנה על זה נאמר מעות לא יוכל לתקן זה תלמיד חכם שפירש מן התורה כמשחז"ל : [ה] יכול לקרות הפרשה שמו"ת בשעת קריאת התורה אמנם גם בזה מפסיד ענין השמיעה כי צריך לשמוע הפרשה מפי שליח צבור ובשמיעה תלייא מלתא שנאמר ואזני כל העם אל ספר התורה כנ"ל במאמר מפרשת ויקהל . אמנם פרשת תרומה דף ר"ו וז"ל ולית רשו למפתח פומיה באורייתא משמע כי בכל ענין אסור : [ו] מלמדי תינוקות אין צריכים לחזור ולקרות הפרשה בשבת היינו לענין החיוב אבל לענין השלימות מי פטר אותם כאשר נתבאר וכן אין חיוב לאדם לקרות ההפטרה לפי שהיא בכלל השמיעה של הפרשה והקורים אותה ביום ששי אחר הפרשה שמו"ת לא הפסידו אמנם צריך לשמוע אותה בשבת ואחר כך לשמוע הברכות שלה : [ז] אין צריך לקרות פרשת יום טוב שהרי באמצע השבוע קורא כדרכו בפרשת השבוע והיא העיקר לשלימות האדם מה שאין כן בפרשת יום טוב :

לענין

רפו. דיני תפלת מוסף בשבת. ובו ה' סעיפים:

[א] זמן תפלת מוסף מיד אחר תפלת השחר ואין לאחרה יותר מעד סוף שבע שעות ואם התפלל אותה אחר שבע שעות נקרא פושע ואף על פי כן יצא ידי חובתו מפני שזמנה כל היום ואם שכח ולא התפלל עד שעבר כל זמנה אין לה תשלומין ויש בה נשיאת כפים: [ב] כל יחיד חייב להתפלל תפלת המוספין בין אם יש צבור בעיר או לא: [ג] מותר לטעום קודם תפלת המוספין דהיינו אכילת פירות או אפילו פת מועט אפילו טעימה שיש בה כדי לסעוד הלב אבל סעודה אסורה: [ד] היו לפניו שתי תפלות אחת של מנחה ואחת של מוספין כגון שאיחר להתפלל תפלת מוסף עד שש שעות שהוא זמן תפלת מנחה צריך להתפלל של מנחה ואחר כך של מוסף. וי"א דהיינו דוקא שצריך עתה להתפלל שתיהן כגון שרוצה לאכול ואסור לו לאכול עד שיתפלל מנחה אבל אם אינו צריך עתה להתפלל מנחה יכול להקדים של מוסף ויש מי שהורה שאין עושים כן בצבור להקדים תפלת מנחה לתפלת מוסף כדי שלא יטעו: [ה] בשבת וי"ט אין אומרים ברכו אחר קדיש בתרא:

יכולים

[א] לענין הנוגע לתפלת מוסף איתא בזוהר פרשת ויגש דף ר"ז וז"ל כונן שמים בתבונה כונן מאי כונן אלא כונן כל יומא ויומא ולא פסיק וכו' וכי ס"ד דגריעותא איהו משמים אלא חשיבו משמים איהו בגין חביבו ורעו סגיא דקב"ה רעי בהו וכו' לא דמי בעינוי דאינון מתתקנן כדקא יאות וכו' ועל דא לא זכו בעיניו לא זכו לא כתיב אלא לא זכו בעיניו וכו' ורזא דאכהן הוא יעקב ובגין דאיהו אסתלק גו עלמא דאתי נפיק מניה ענפא חדא שפירא בחיזו וכו' ומאן איהו דא יוסף הצדיק דאיהו יהיב שבעא לכל עלמא וכו': הנה מבואר מדברי המאמר כי יוסף הצדיק הוא ענין תוספת והוא ענין מוסף וכדאיתא בזוהר פרשת בראשית דף י"ז וז"ל דכיון דההוא עמודא דאמצעיתא אשתלים ועביד שלם לכל סטרין כדין אתוסף ביה נהירו מעילא ומכל הטרין בחדוא דכלא ביה ומההוא תוספת דחדוה נפיק יסודא דעלמין ואקרי מוסף מהכא נפקין כל חיילא לתתא ורוחין ונשמתין ברזא ה' צבאות אל אלהי הרוחות וגו' גריעו דליליא לא אשתלים אלא במוסף מה דאתוסף הכא גרע הכא במוסף הוה ביה רזא דנקודה עילאה ורזא דעמודא דאמצעיתא בכל סטרין ובגין כך אתוסף ביה תרין אתוון בליליא גריעו ביה אלין כדין קרא כתיב איהו תפלת יוצר וגרע מניה וי' דכתיב קרא לילה עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי מה שנתחסר שני האותיות שהם ו' י' בלילה שנאמר קרא לילה הם נשלמים ביום שנאמר בו ויקרא והיינו ענין מוסף כאמור. ולכן בא הדין לענין מוסף והכי קאמר זמן תפלת מוסף מיד אחר תפלת השחר לפי כי תפלת השחר היינו בהוד יום שנאמר בו ויקרא בתוספת שני אותיות יו"ד וא"ו ולכך צריך לכלול מדה האחרונה שם שנתחסרו ממנה שנאמר קרא לילה ולא נאמר ויקרא לילה ואין לאחר יותר מעד שבע שעות לפי כי עד שם שעות מדת החסד משמש כדאיתא בזוהר ואחר הגלות נאמר אוי לנו כי פנה היום שנאמר בו חסד אל כל היום לפי כי ינטו צללי ערב והם דין ואמנם מלותה בשעה רביעית לפי כי מדה זו היא רגל רביעי של המרכבה והיא בת שבע ולכן אם התפלל אותה אחר שבע שעות נקרא פושע ואף על פי כן יצא ידי חובתו מפני שזמנה כל היום כאמור במאמר כי השלימות שלה הוא ביום לפי כי בה נתחסרו שני אותיות וא"ו יו"ד שנא' קרא לילה וביום נאמר ויקרא ואם שכח ולא התפלל כל זמנה אין לה תשלומין ויש בה נשיאות כפים והם יותר משובחים מן תפלת שחרית:

[ב] כל יחיד חייב להתפלל תפלת המוספין לפי כי גן הוא בכלל כל התפלות שהיחיד חייב בהם והוא מועיל לשלימות שלו בהכרח ובפרט כאשר נתבאר במאמר הקודם כי התכלית הוא לתקן המדה האחרונה ולכן בין אם יש צבור בעיר או אין צבור היחיד חייב להתפלל אותה: [ג] מותר לטעום קודם תפל' המוספין ואיתא במדרש ובילקוט והיה מדי חדש בחדשו לעתיד ענני כבוד טוענים ישראל ומעלים אותם לירושלם להתפלל הרי שהיה שבת וראש חדש הוצרכי' לבתיהם ואוכלים שנאמר והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר ה' ולכן מותר לטעום קודם תפלת המוספין דהיינו אכילת פירות או אפילו פת מועט אפילו טעימה מלסעוד הלב ולענין קודש לא: [ד] היו לפניו שתי תפלות אחת של מנחה ואחת של מוספין כי הדבר ידוע כי כל תפלה הוא לעשות ייחוד למעלה אמנם לא הכל שוים ולכן יאמר כי זה ימצא כגון שאיחר להתפלל מוסף עד שש שעות שהוא זמן תפלת מנחה צריך להתפלל של מנחה תחלה ואחר כך של מוסף והיינו מי שרגיל להתפלל מנחה גדולה כל השנה ויש אומרי' דהיינו דוקא שצריך עתה להתפלל שתיהן כגון שרוצה לאכול ואסור לו לאכול עד שיתפלל מנחה אבל אם אינו צריך להתפלל עתה מנחה יכול להקדים. ויש מי שהורה שאין עושים כן בצבור להקדים תפלת מנחה לתפלת מוסף כדי שלא יטעו ויש יותר טעם כפי האמת דנראה כי תפלת מנחה הוא ייחוד אחר שהוא למעלה יותר שהרי אנו אומרים בו ואני תפלתי לך ה' עת רצון כילד יאמר אחר כך תפלת מוסף נמצא מחזיר אותם למטה ולכן היחיד אשר יעשה לבדו איהו דאפסיד אנפשיה אבל בצבור כי כן נעשה למעלה אין עושים כן: [ה] בשבת ויום טוב אין אומרים ברכו אחר קדיש בתרא לפי שכבר עלו אתן וכלה אל מקום אשר משם נמשכי' הברכות שהוא הוא מקורא עילאה דמתמן נפקין ברכאן שנקרא ברוך:

הענין

רפ"ז. ניחום אבלים וביקור חולים בשבת. ובו סעיף אחד :

[א] יכולים לנחם אבלים בשבת וכן יכולים לבקר את החולה ולא יאמר לו כדרך שא"ל בחול אלא אומר לו שבת הוא מלזעוק רפואה קרובה לבא ורחמיו מרובים ושבתו בשלום :

רפ"ח. דין תענית חלום בשבת. ובו י' סעיפים :

[א] אסור להתענות בשבת עד ו' שעות : [ב] יש אומרים שאדם שמזיק לו האכילה דאז עונג הוא שלא לאכול לא יאכל : [ג] אדם המתענה בכל יום ואכילה בשבת צער הוא לו מפני שינוי והא י"א

[א] **הענין** מובן כפי פשוטו אמנם כאשר יש לאדם ללמוד מדרך קונו שנאמר דרכיו ראיתי וארפאהו הרי ביקור חולים ואשלם ניחומים לו ולאביליו הרי ניחום אבלים ואיתא בזוהר פרשת משפטים דף ק"ו. וז"ל ת"ח מה כתיב וילך שובב בדרך לבו וכתיב] דרכיו ראיתי וארפאהו וגו' השתא אית לאסתכלא אי על חייא אמר קרא או על מתייא דהא רישא דקרא לאו איהו הכי. רישא דקרא אחזי על חייא וסופיה אחזי על מתייא אלא קרא אמר בעוד דבר נש איהו בחייו וילך שובב בגין דיצר הרע דביה תקיף ואתתקף ביה ועד"ד אזיל שובב ולא בעי לאתבא בתיובתא וכו' אמר קב"ה אנא אצטריכנא לאתקפא בידיה הה"ד דרכיו ראיתי דקא אזלין בחשוכא קב"ה אעיל בלביה אורחוי דתיובתא ואסוותא לנפשיה וכו' מהו ואשלם ניחומים לו ולאביליו אלא קב"ה עביד טיבו עם בני נשא וכיון דעאל מי"ג שנין ולהלאה פקיד עמיה תרין מלאכין דנטרין ליה כד אזיל באורח מישר חדאן עמיה מכרזאן קמיה הבו יקר לדיוקנא דמלכא וכד אזיל באורח עקימו מתאבלן עליה ומתעברן מניה כיון דאתקיף ביה קב"ה ואנהיג ליה באורח מישר כדין כתיב ואשלם ניחומים לו ולאביליו וגו'. הנה מבואר מה טובה גדולה עושה הקב"ה עם בני אדם וכן צריך האדם לעשות כדרך הרוכל שהיה מכריז ואומר מאן בעי שם חיי ייתי לגבאי ומראה לו ספר תלים מי האיש החפץ חיים וגו' לקיים הוכח תוכיח את עמיתך ובזה יהיה תיקון למעלה כך אחז"ל לקודח בספינה אמר להם מה איכפת לכם אני קודח במקומי אמרו לו אתה מציף עלינו את הספינה כך אמר איוב אתי תלין משוגתי א"ל חביריו בינינו יספוק העון כך בשביל העון רעב בא לעולם שנאמר ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה וקודח למעלה בספינה שנאמר בה היתה כאניות סוחר ונאמר ונוקב שם ה' ולכן מתאבלים אבלי ציון ואבלי ירושלים שנאמר ויקרא ה' ביום ההוא וגו' והם חולים מפני החרבן והגלות כדאיתא בזוהר :

[א] **ענין** האכילה בשבת מצוה ולכן אסור להתענות עד שש שעות דהא אפילו בחול הוי כזורק אבן לחמת ויהיה מזיק לאדם אי לא טעים מידי בצפרא ולכן בשבת אסור להתענות עד שש שעות : [ב] יש אומרים שאדם שמזיק לו האכילה דאז עונג הוא לו שלא לאכול לא יאכל סעודה אבל יאכל מעדנים לענג השבת ולברך עליהם : [ג] אדם המתענה בכל יום ואכילה בשבת צער הוא לו מפני שינוי והא י"א שראו כמה חסידי ואנשי מעשה שהתענו בשבת מטעם זה. ואמנם אין בדורות הללו מי שיעשה כן והנה לרבי יהודה החסיד ע"ה שהיה עושה כן אבל חז"ל אמרו האי בר בי רב דיתיב בתענית ליכול כלבא שירותיה ולמ"ד נקרא קדוש היינו שמתענה למרק עונותיו וכן אחז"ל שפורש מן העבירה נקרא קדוש וכה"א גומל נפשו איש חסד אבל מי שהכה עשה תשובה והתענה לתקן מעשיו אין לו להתענות עוד אלא הוא מסתפק במועט לקיום נפשו כדי שיוכל לעבוד את קונו אין לך עינוי גדול מזה ולא עבודה יותר מזה אמנם בשבת מצוה על האדם להרבות באכילה ושתיה וגם שיהיה לו שינוי והא אחר כך לא מפני כך יתבטל מעונג שבת לא ולמד ממ"ש בזוהר דף ק"מ : וז"ל גופיהון דצדיקיא דלא מתענגי בהאי עלמא אלא מתענוגי מצוה וסעודתי שבתין וזמנין וחגין ההוא רוח מסאבא לא יכיל לשלטאה עלייהו דהא לא אתענגו מדיליה כלום ולכן עליו נאמר הכסיל חובק את ידיו הוא יצר הרע כדאיתא בזוהר פ' בלק לך ושמח להמית האדם הצדיק יחשוב לשלוט עליו ולא כן הוא אלא ואוכל את בשרו ואוכל הבשר מבעי ליה לפי כי הבשר הוא יתענג חלקו באדם כדאיתא שם. אמנם יאמר כי אינו יכול לשלוט על הבשר הכי ההוא מתענוגי מצוה ושבתות וימים טובים וראשי חדשים רק אוכל בשרו המכונה לו מאדם המרבה סעודתו בכלי מקום מורדף בלי חשך למלאת כרסו זיני בישי גם כשהוא אוכל לבדו יהי למלא בטנו היינו בשרו חלק שלו שהוא אוכל ותו לא ואיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ח. וז"ל רזא בחול לא מתהני אלא מתהני אלא מאינון מלין דסלקין מגו שבעא וכלהו מתעטרן ורוון ושבעין בחידו וההוא אתר אתהני מנייהו בשבת איהו רזא אחרא במזונא ממש ובההוא חדוה דמזונא כמה דאוקמוה וכו' ועוד איתא בזוהר פרשת פנחס דף רמ"א : וז"ל רבי שמעון הוה אזיל לטבריה פגע ביה אליהו א"ל מלה חדא בעינא למשאל מינך לאסכמא במתיבתא דרקיעא שאלתא שאילו עלמא דאתי לית ביה אכילה ושתיה והא כתיב באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי מאן דלית ביה אכילה ושתיה איהו אמר אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי אמר ר' שמעון כמה חביבו חיבה קב"ה לכנסת ישראל ומשניאו דהימנו דרחים לה שני עובדוי ממה דאיהו עביד ואף על גב דלאו אורחוי במיכלא ומשתייא בגין רחימותא אכיל ושתה הואיל ואתי לגבה עביד רעותה כלה עלאה לחופה ובעת למיכל לית דין היא דייכול התנה בכדס אע"ג דלאו אורחיה למעבד הכי הה"ד באתי לגני אחותי כלה הואיל

הואיל ואתינא לגבה ולמיעל בהדה לחופה אכלתי יערי וגו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי הקב"ה משנה מעשיו מפני הכלה כשנכנסה לחופה ומה יצדק ענין זה יותר מיום השבת ולכן אסור להתענות ביום שבת עד שש שעות לפי שגורם תענית למעלה כנראה ודבר זה מובן אפי' למאחרים בתפלה ולמוד דהא העיקר הוא האכילה כדלקמן ולכן נקטינן כי אדם שנפשו המזיק לו האכילה צריך לאכול אף על גב כי הוא עונג לו שלא לאכול ישנה מעשיו שהרי נאמר במאמר הקב"ה שני עובדוי ואכל ושתה עם הכלה שנאמר אכלתי יערי עם דבשי וכן אדם המתענה בכל יום ואכילה בשבת צער הוא לו מפני שינוי ושם יתבונן במ"ש בזוהר פ' ויקהל דף ר"ד. רזא דרזין לידעי חכמתא זכאין אינון כד האי רוחא אתער האי רוחא איהו אשפשוטא דהאי נקוד' וכו' רזא דשבת דשרא לתתא על עמא קדישא ועל דא כתיב ביה שמור וכו' ועל דא כתיב שומר שבת מחללו האי רוחא אתהני מהנאותן דישראל ומענוגא דילהון ולמיהב ליה עינוגא במיכלא ובמשתיא וכו' והואיל וקיימא עמיה דב"נ אצטריך לנטרא ליה אתפלג לעילא ונהיר ואתפלג לתתא ונהיר ודא הוא דכתיב ביני ובין בני ישראל חולק אחסנא אית לן כחדא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אותו תוספ' רוח הנמצא באדם בשבת ההנאה שלו איננה רק באכילה ושתיה ומה טוב לאדם אע"פ שיהיה לו שינוי ושם ולא יאבד זה תוספת שבת ממנו וימצא לו עונש גדול כי הוא פוגם רוח עליון כמבואר בזה:

י"א שראו כמה חסידים ואנשי מעשה שהתענו בשבת מטעם זה וכן אמרו שכך היה עושה ה"ר יהודה החסיד:

[ד] מותר להתענות בו תענית חלום כדי שיקרע גזר דינו וצריך להתענות ביום ראשון כדי שיתכפר לו מה שביטל עונג שבת ואם תשש כחו ואינו יכול להתענות שני ימים רצופים לא יתענה ביום ראשון ויתענה אח"כ:

[ה] י"א שאין להתענות תענית חלום בשבת אלא על חלום שראוהו תלת זימני. וי"א שבזמן הזה אין להתענות

[ד] כך אחז"ל אע"פ שנסתלק ממנו הנבואה נמצא ע"י חלום שנאמר בחלום אדבר בו והא כתיב החלומות שוא ידברו לא קשיא כאן ע"י מלאך כאן ע"י שד ולכן נאמר והאלהים עשה שיראו מלפניו זה חלום רע והוא הנראה אלי כמש"ה צדיק מושל יראת אלהים ר"ל מושל בחלום שהוא יראת ה' לפי שהאלהים עשה כדי שיראו מלפניו ומראה לאדם חלום רע והצדיק פותר אותו ומהפך אותו מרעה לטובה אמנם צריך לפתור אותו כדרכו כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף ל"ה. וז"ל וכמה אינון מילין דחכמתא דסתימין בכל מלה ומלה דאוריתא דהא אוריתא לאו מילין דחלמא אינון דקא אתמסרן למאן דפשר לו ואתמשכן בתר פומיה ועכ"ד אצטריכו למפשר לו כאורחוי כנ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי אף על גב כי נמסר החלום ביד הפותר כמאחז"ל כל החלומות הולכים אחר הפה עכ"ז צריך לפתור אותם מענין החלום כההיא דבר הדייא וכמ"ש החכם שנים פותרי חלומות פתרו לו וכלם נתקיימו. אמנם אמרו חז"ל יפה תענית לחלום כאש לנעורת ובלבד באותו היום כדאיתא בזוהר פרשת מקץ דף ר"ו. ז"ל ת"ח דהא תמינן דהוא בר נש דחמי חלמא בעי למפתח פומיה קמי בני נשא דרחמי ליה בגין דיסלק רעותא דילהון לגבי' לטב ויפתחון פומייהו לטב וישתכח רעותא ומלה כלא לטב וכו' וצריך להתענות ביום ראשון כדי שיתכפר לו מה שביטל עונג שבת והכי איתא בזוהר פרשת אמור דף ק"ה: וז"ל בשעתא דעתיקא קדישא אתגלייא בהאי יומא ואשתכח האי בר נש שפים בקולרא אע"ג דאסכימו עליה כל אינון שבעין שנין דאמרן כלא אתקרע ולא שארי עליה דינא ביומא אחרא אית ביה רשו למקרע ליה בההוא יומא כל שכן שבת דלית לך יום דלא אשתכח ביה חילא ומאן דשארי בתעניתא דחלמא בההוא יומא לא סליק ההוא יומא עד דקרע דיניה אבל לאו דשבעים שנה ביומא דשבת בגין כך בההוא יומא ממש ולא ביומא אחרא דלית רשו ליומא על יומא אחרא כל יומא מה דאירע ביומיה עביד דלא אירע ביומיה לא עביד ועל דא לא לבעי ליה לאגים לסלקא ליה מיומא דא ליומא אחרא וע"ד דכל יום ביומו תנינן ולא דכל יום ליומא אחרא וכו'. הנה למדנו ממאמר זה שני דברים הבאים כאחת ראשונה כי צריך להתענות באותו היום שראה החלום ולכן מתענה בשבת כדי שיקרע דינו של שבעים שנה וגם צריך להתענות יום ראשון להשלים קריעת הגזר דין כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ז. וז"ל האי מאן דשרי בתעניתא בשבתא תרי מתערי עליה קמי מלכא קדישא חד ההוא רוחא עילאה קדישא דאצטריך לאתענגא ולא אתענג וחד ההוא ממנא דקיימא על מאן דשרי בתעניתא וסלקין קמי' מלכא קדישא ומתערי עליה וההוא רוחא אסתלק גריע מההוא הנאותא דלתתא וכד האי לא אשתלים לתתא רוחא אחרא דלעילא לא אשתלים אתחזי ההוא בר נש לאתענשא וכו' מאי תקנתיה ליתיב תעניתא על תעניתא ואי איהו מבטל ענוגא דשבתא וקא מתענג בחול דמי כמאן דחשיב למלה אחרא יתיר ממה דחשיב לקב"ה בגין כך בעי תעניתא אחרינא ביומא קדמאה דחול בזמנא דשריא על עלמא ההוא רוחא דחול ובהאי אית ליה אסוותא בגין דלא חשיב לרוחא דחול וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי כדי להנצל מן העונש צריך להתענות יום ראשון דוקא כששורה רוחא דחול ולכן מה שאמר ואם תשש כחו ואינו יכול להתענות ביום ראשון שני ימים רצופים לא יתענה ביום ראשון ויתענה אח"כ. אמנם מדברי המאמר הנז' משמע כי התיקון הוא שיתענה ביום ראשון וכן פירש מורי הרב זלה"ה בענין הכוונה אשר צריך לאדם לכוין ביום ראשון כי בזה הוא תשלום לענין קריעת גזר דין ואין זה לתקן מה שביטל עונג שבת בלבד:

[ה] איתא בזוהר פרשת אמור דף ק"ה. וז"ל אבל מאן דשארי בתעניתא בשבתא עביד גריעותא לשבת או לא אי תימא דלא עביד והא בטיל מניה סעודתיה דשבתא ועונשיה סגי הא חדוותא דשבתא בטיל מניה אמר ליה

ליה מלה דא שמענא דדא הוא דאשגחן עליה מלעילא מכל בני עלמא בגין דהאי יומא חדוותא הוא לעילא ותתא חדוותא דכל חדוון חדותא דכל מהימנותא ביה אשתכח ואפי' רשעים דגיהנם נייחין בהאי יומא והאי בר נש לית ליה חדוה ולית ליה נייחא ושנייא דא מכל עילאין ותתאין כלהו שאלין עליה מאי שנייא דפלניא הוא בצערא ובעקתא. דעתיקא קדישא אתגלי בהאי יומא ואשתכח האי בצערא צלותיה סלקת וקיימא קמיה וכדין אתקרעו כל גזרי דינין דאתגזרו עליה ואפילו אשתכחו בבי דינא דמלכא עלי' נביה כלא אתקרע בגין דבשעתא דעתיקא אתגלייא כל חירו וכל חידו אשתכח בגין דאתגלייא בהילולא דמלכא ועל דא תנינן קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה מאן שבעין שנה אלא אע"ג דאסכמו עליה כל אינון שבעין כתרי מלכא דהוא אתחזי בהו כלא אתקרע בגין דעתיקא קדישא נטיל ליה לבר נש והני מילי כד מתערי עליה בחלמא בליליא דשבתא וכו'. הנה מובן מדברי שהאמר כי בחלום שראה פעם אחת צריך להתענות ויש אומרים שבזמן הזה אין להתענות תענים חלום שאין אנו בקיאים בפתרון חלומות לידע איזה טוב ואיזה רע והעולם אומרים שנמצא בספרי קדמונים שעל שלשה חלומות מתענים בשבת ואלו הן וכו'. והנראה שהאדם הרואה חלום אם לבו נוקפו יטיבנו בפני שלשה כאמור שיהיו אוהבים אותו ויפתרו אותו מענין החלום ואם אין רצונו להגיד החלום לפי שברית הרואה לשפתים יטיבנו באפי תלתא בלי פתרון ונראה לי שהחלומות שאמרו חז"ל בפ' הרואה שהם רעים גם עליהם מתענים בשבת: [ו] המתענה בשבת אומר עננו אחר סיום תפלתו בלא חתימה וכוללו באלהי נצור והעיקר בזה הוא דמאחר כי לב האדם בטוח כי על ידי התענית מתקרע גזר דינו נמצא כי התענית זה הוא לו בכלל עונג של שבת ולכן יותר תענוג ימצא למי שהוא מסופק להתענות ואין לו עונג כלל ונחשב לו לתענוג כאמור:

להתענות תענית חלום בשבת שאין אנו בקיאים בפתרון חלומות לידע איזה טוב ואיזה רע והעולם אומרים שנמצא בספרים קדמונים שעל שלשה חלומות מתענים בשבת ואלו הן הרואה ספר תורה שנשרף או יום הכפורים בשעת נעילה או קורות ביתו או שיניו שנפלו ויש אומרים הרואה יום הכפורים אפילו שלא בשעת נעילה וי"א הרואה שקורא בתורת ויש אומרים הרואה שנושא אשה והא דרואה שיניו שנפלו דוקא שיניו אבל הרואה לחייו שנשרו חלום טוב הוא דמתו היועצים עליו רעה. ונראה לי שהחלומות שאמרו בפרק הרואה שהם רעים גם עליהם מתענין בשבת: [ו] המתענה בשבת אומר עננו אחר סיום תפלתו בלא חתימה וכוללו באלהי נצור: [ז] אם הקדימה לאכול הוא עונג כגון שנתעכלה סעודת הלילה יקדים ואם האיחור עונג לו כגון שעדיין לא נתעכלה יאחר: [ח] אין מתענין על שום צרה מהצרות כלל: [ט] אין צועקים ולא מתריעין בו על שום צרה חוץ מצרת המזונות שצועקים עליה בפה בשבת ולא בשופר וכן עיר שהקיפוה עכו"ם או נהר וספינה המטורפת בים ואפילו על יחיד הנרדף מפני עכו"ם או לסטים או רוח רעה זועקים ומתחננין בתפילות בשבת אבל אין תוקעין אלא אם כן תוקעין לקבץ העם לעזור אחיהם ולהצילם: [י] נרדף מפני רוח רעה שאמרו לאו דוקא דהוא הדין לכל חולי שיש בו סכנת היום זועקים ומתחננין וכן נהגו לומר מצלאים בשבת על חולים המסוכנים סכנת היום:

רפ"ט. סדר סעודת שחרית של שבת. ובו ב' סעיפים:

[א] יהיה שלחנו ערוך ומטה מוצעת יפה ומפה פרוסה כמו בסעודת הלילה ויברך על היין בורא פרי

[ז] **ואמנם** לעולם יותר טוב לאדם להקדים ולכן היכא בלאתו מב"ה ימהר לאכול סעודתו כי בזה מתראה שכוונתו לקיים מצות בוראו ואינו ממתין עד שיתאוה לאכול ועוד יהיה לו טובה אחרת כי בקדימה זו יהיה מתעכל האכילה כדי שיהיה תאב לאכול סעודה שלישית על הפת כאשר יבא לקמן: [ח] אין מתענים שום צרה מן הצרות כלל כי אין דומה לתענית חלום לפי כי בתענית חלום ברשות קא עביד שלכן הראו לו חלום רע מן השמים כדי שיתענה ועוד כי הנה התענית של חלום היה לו למשיב נפש כי לולי כי עקב שמץ דבר נמצא בו לא נתעוררו עליו מן השמים ונמצא כי בא החלום ברוב ענין כי יעשה תשובה ובזה נכנע ומתקרע גזר דין שלו. אמנם בענין צרות הזמן לא כן הוא כי אם יתענה הוא שלא ברשות גם לא להועיל לנפשו כי הכל הם צרות גופניות: [ט] אין צועקים ולא מתריעין על שום צרה שלא תבא על הציבור חוץ מצרת המזונות שצועקים עליה בפה בשבת לפי כי גם זה הוא תענוג להם שיודעים שהקב"ה נמצא לצבור שנאמר בכל קראנו אליו וכן עיר שהקיפוה עכו"ם וכו' כי כל זה עונג הוא להם:

[א] **הכי** איתא בזוהר פ' פקודי דף רנ"ב. וז"ל והאי חיותא אזלא וסלקא על ארבעה אלין סטרים דקאמרן ועאל גו אמצעיתא דהיכלא דא בההוא אתר דאקרי ענג בגין דבהאי אתר כד עייל שבתא מתסדרן תמן כל פתורי דבני עלמא דאקרי בני היכלא דמלכא ואלף אלפין ורבו רבוון ממנן קיימי על אינון פתורי והאי חיותא עלאה על אלין ד' סטרים ועאל בההוא אתר וחמא כל אינון פתורי וכל אינון דקיימי עלייהו ואשגח בכל פתורא ופתורא והיאך מענגי ליה לכל פתורא ופתורא וקיימא וצריך ליה לההוא פתורא וכל אינון אלף אלפין ורבוא רבבן כלהו פתחי ואמרי אמן ומה ברכה היא דצריך על האי פתורא דמתסדר ואתענג כדקא יאות אז תתענג על ה' וגו' כי פי ה' דבר וכלהו אמרי:

אמרי אז תקרא וה' יענה וגו'. הנה מבואר מדברי המאמר כמה מועיל לאדם שיהיה שלחנו ערוך גם מזה נלמוד כי צריך לומר פסוק אז תתענג על ה' קודם הקידוש והכי איתא בזוהר פ' יתרו דף פ"ח. וז"ל רבי שמעון הוה אמר הכי אתקינו סעודתי' דמהימנות' אתקינו סעודתיה דמלכא כד הוה יתיב הוה מכרזי עליה אז תתענג על ה' וגו' אמר רבי אלעזר לאבוי אלין סעודתי היך מתתקנן אמר ליה ליליא דשבתא כתיב והרכבתיך על במתי ארץ ביה בליליא מתברכא מטרוניתא וכלהו חקל תפוחין ומתברכא פתורא דבר נש ונשמתא אתוספת והוא ליליא חדוותא דמטרוניתא הוי ובעי בר נש למחדי בחדוותא ולמיכל סעודתא דמטרוניתא. ביומא דשבתא בסעודתא תניינא כתיב אז תתענג על ה' על ה' ודאי בגין דההיא שעתא אתגליא עתיקא קדישא וכלהו עלמין בחדוותא ובלימו וחדוותא דעתיקא עבדינן וסעודתא דיליה הוא ודאי עכ"ל. לענייננו נמצא כי סעודה זו היא של עתיקא קדישא ולכן יהיה שלחנו ערוך וממש מולעת ומפה פרוסה כמו בסעודת הלילה ויברך על הגפן וזהו הנקרא קידושא רבא ואיתא בזוהר פרשת תרומה רוב ברכאן על היין דאיהו חמרא למחדי כלא על ההוא יין דאתנטיר בענבוי תדיר ובגין כך ברכה קדמאה דאיהו שבע איהו רזא דיין יין עביד פרי בין לעילא בין לתתא גפן נטיל כלא ואפיק איבא לעלמא ואתערו דדוד איהו דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני והוא אילנא דחיי עביד פירין ואיבין באתערותא דא עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי עיקר הברכות על היין ואמנם נקרא קדושא רבא לפי כי הסעודה זו היא מעתיקא קדישא ואחר כך יטול ידיו כי כן לעולם הנטילה אחר הקידוש ועיקר לומר דברי תורה על השלחן כמו שכתבנו ובזוהר פ' תרומה דף קנ"ד. וז"ל שלחן דמלי דאורייתא אתמרו עליה קב"ה נטיל ההוא שלחן ושוי ליה לחולקיה ולא עוד אלא סוריא רב ממנא נטיל כל אינון מלין ושוי דיוקנא דההוא שלחן קמיה קב"ה וכל אינון מלין דאורייתא דאתמרו עליה סלקין על ההוא פתורא ואתעטר קמיה מלכא קדישא משמע דכתיב זה השלחן וגו': [א] **חומר** וחוזק הברכה מתבאר בזוהר פרשת עקב דף רע"א. וז"ל פקודא דא לברכא לקב"ה בכל

פרי הגפן והוא נקרא קידושא רבה ואחר כך יטול ידיו ויבצע על לחם משנה כמו בלילה ויסעוד וגם זה הקידוש צריך שיהיה במקום סעודה ושלא יטעום קודם לו כלום כמו בקידוש הלילה ומיהו לשתות מים בבקר קודם תפלה מותר מפני שעדיין לא חל עליו חובת קידוש: [ב] במקום שאין יין מצוי הוי שכר ושאר משקין חוץ מן המים חמר מדינה ומקדשין עליו. ואם אין לו אפילו שכר ושאר משקין אוכל בלא קידוש:

ר"צ. בשבת ישלים מאה ברכות בפירות. ובו ב' סעיפים:

[א] ירבה בפירות ומגדים ומיני ריח כדי לחשלים מנין מאה ברכות: [ב] אחר סעודת שחרית קובעים מדרש לקרות בנביאים ולדרוש בדברי אגדה ואסור לקבוע סעודה באותה שעה

רצ"א. דין שלש סעודות. ובו ו' סעיפים:

[א] יהא זהיר מאד לקיים סעודה שלישית ואף אם הוא שבע יכול לקיים אותה בכביצה ואם אי אפשר לו

מה דאכיל ושתי ואחסני בהאי עלמא ואי לא צריך אקרי אקרי גזלן לקב"ה דכתיב גוזל אביו ואמו וגו' בגין דברכאן דבריך בר נש לקב"ה אתי לאמשכא חיים ממקור דחיי לשמיה קדישא ולארקא עליה משחא עילאה ואתי לאמשכא מתמן לכל עלמא וכו' כד סלקין אינון ברכאן מתתא לית פתחא ופתחא לעילא ולית ממנא לעילא דלא פתח כל אינון פתחין ומכרזי ואמרי בכל אינון רקיעין דא איהו דורונא דמלכא דסדר פלוני דא איהו דורונא בקיומא כדקא יאות וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כמה משובח המברך והם נאמר כי עליו נאמר כי מכבדי בעס"ז אכבד לעס"ב וכו'. אמנם חז"ל אמרו כי היו מתים מישראל מאה בכל יום התקין דוד המלך ע"ה שיהיו מברכים מאה ברכות. ואיתא בזוהר כי צריך האדם לעשות עצמו צדיק בכל יום דהיינו ל' תשעים אמנים ד' ארבע קדושות י' עשרה קדישים ק' מאה ברכות ואם אינו משלים המאה ברכות אין מגיע חלק לנשמה שהוא דוגמא לכהן שנוטל תרומה גדולה הרי ממאה ולכן צריך להרבות בפירות ומגדים ומיני ריח כדי להשלים מאה ברכות: [ב] אחר סעודת שחרית קובעים מדרש כך אמרו חז"ל משה תיקן להם לישראל לדרוש הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת לדעת מה יעשה ישראל כי לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה להורות את בני ישראל את הדרך ילכו בה שנאמר יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות ולכן שנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ולכן צריך לעשות כדרך הרוכל שהיה מכריז מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי ומדריך אותם בדרך ישרה וכדאיתא בזוהר מאן דעביד נפשאן דחייביא פרשת תרומה וזה העיקר אע"ג כי חז"ל אמרו שינה בשבת תענוג זה הלוכך קודם לענין השלימות ומה גם כי זמן יש לכל ובלבד שיכוון דעתו לשמים:

[א] **צריך** להזהר מאד בסעודה שלישית לפי שהוא המועיל להנצל ממלחמת גוג כמשחז"ל ג"פ כתיב היום להציל משלש פרעניות והשלישית יותר בה להנצל אז שנאמר ביום בא גוג והם נאמר ויצא אלי העיר בגולה והם אותם שלא קיימו סעודה שלישית והנשים שהסכנה בעבור שאין מקיימים סעודה שלישית כאשר ביארתי במקומו דאי לא תימא הכי למה ממתין הקב"ה עד שנעשה כל זה ואחר כך ויצא ה'

לו כלל לאכול אינו חייב לצער את עצמו והחכם עיניו בראשו שלא ימלא בטנו בסעודת הבקר כדי ליתן מקום לסעודה שלישית : [ב] זמנה משיגיע זמן המנחה דהיינו משש שעות ומחצה ולמעלה ואם עשאם קודם לכן לא קיים מצות סעודה שלישית : [ג] אם נמשכה סעודת הבקר עד שהגיע זמן המנחה יפסיק הסעודה ויברך ברכת המזון ויטול ידיו ויברך ברכת המוציא ויסעוד ונכון הדבר שאם לא היה עושה כן מאחר שנמשכה סעודת הבקר עד אותה שעה לא היה יכול לאכול אחר כך אלא אכילה גסה : [ד] אין צריך לקדש בסעודה שלישית אבל צריך לבצוע על שתי ככרות : [ה] צריך לעשותה בפת ויש אומרים שיכול לעשותה בכל מאכל העשוי באחד מחמשת מיני דגן וי"א שיכול לעשותה בדברים שמלפתים בהם הפת בבשר ודגים אבל לא בפירות . וי"א דאפילו בפירות יכול לעשותה וסברא ראשונה עיקר שצריך לעשותה בפת אלא אם כן הוא שבע ביותר : [ו] נשים חייבות בסעודה שלישית :

במנחה

ה' ואתם נגוים הכה היד ה' הקצר מגאלתם עמהם מתחלה אלא כי בזה נכלם עון בית ישראל ונחתם דינם של הטועים כך ולכן יהא זהיר מאד לקיים סעודה שלישית אפי' אם הוא שבע יכול לקיים אותה בכזית ואיתא בזוהר פ' יתרו דף פ"ח. וז"ל אמר ר' יוסי אתי הכי הוא ווי ליה לבר נש דלא אשלים חדוותא דמלכא קדישא ומאן חדוותא דיליה אלין תלת סעודתי מהימנותא סעודתי דאברהם יצחק ויעקב כלילן בהו וכלהו חדו על חדו מהימנות' שלימתא מכל סטרוי תאנא בהדין יומא מתעטרן אבהן וכל בנין ינקין מה דלא כן בכל זמנין ותגין בהדין יומא אוריתא מתעטרא בעטרין שלמין בהדין יומא חדוותא ותפנוקא אשתמע במאתן וחמשין עלמין וכו'. הנה מבואר כמה צורך גדול לענין סעודה זו ולכן גם אם ימלא כרסו בסעודת הבקר רואה שיוכל לקיים סעודה זו בכל האפשר לא ימנע טוב להולכים בתמים ככונה הנ"ל :

[ב] זמנה משיגיע זמן המנחה דהיינו משש שעות ומחצה ולמעלה עד זמן תפלת ערבית ואם עשאה קודם לכן לא קיים מצות סעודה שלישית ואמנם זמנה לאחר שמתפלל תפלת המנחה וקודם אסור דאע"ג כי עברו שש שעות ומחצה ולא התפלל לא חל עליו חובת סעודה שלישית וקודם המנחה אסור לקבוע סעודה : [ג] אם נמשכה סעודת הבקר עד שהגיע זמן המנחה יפסיק הסעודה ויתפלל תחלה דהכי משמע מן הזוהר פרשת יתרו דף פ"ט . וז"ל ת"ח בכל שיתא יומי דשבתא כד מטא שעתא דצלותא דמנחה דינא תקיפא שלטא וכל דינין מתערין אבל ביומא דשבתא כד מטא עידן דצלותא דמנחה רעוא דרעוין אשתכח וכו' קל כרוזא נפיק אתערו קדישי עליונין אתערו עמא קדישא דאתבחר לעילא ותתא אתערו חדוותא לקדמות מאריכון אתערו בחדוותא שלימתא אזדמנו בתלת חדוון בתלת אבהן אזדמנו לקדמות מהימנותא דחדוה דכל חדוותא זכאה חולקהון ישראל קדישין בעלמא דין ובעלמא דאתי דא הוא ירותא לכון מכל עמין ועל דא כתיב ביני ובין בני ישראל עכ"ל . והנה מבואר מדברי המאמר כי לאחר שמתגלה מלא הרצון דעתיקא קדישא אחר כך מכריז הכרוז על ענין הסעודה ואחר שמתפלל יטול ידיו ויברך ברכת המוציא ויסעוד ונכון הדבר שאם לא הי' עושה כן מאחר שנמשכה סעודת הבקר עד אותה שעה לא היה יכול לאכול אחר כך :

[ד] הגה נתבאר במאמר הקודם כי במנחה רעוא דרעוין אשתכח ועתיקא קדישא גלי רצון דיליה ולכן

כל דינין מתכפיין ואשתכח רעותא וחידו בכלא ולכן אין לקדש על היין לפי כי היין הוא להמשיך מאותו יין המשומר בענביו והיינו בסוד אימא עילאה כאשר נתבאר בכמה מאמרים למעלה ואמנם יהיה צורך בשני סעודות להמשיך משם הברכה לסעודת הלילה גם לסעודת היום בסוד שאלו אתא נראתי אבל בסעודה זו שהוא עתיקא קדישא הוא יותר למעלה וכבר נתגלה עת רצון וכל דינים אתכפיין אין לעורר היין אבל באמצע הסעודה צריך לשתות או לברך ברכת המזון עליו לפי כי אז הוא בסוד שתיתי ייני וכן נוהגים השלמים וצריך לבצוע על שתי ככרות מטעם האמור בכל סעודה : [ה] צריך לעשותה בפת איתא בזוהר פרשת פקודי דף רנ"ב וז"ל הכי רזא עינגא דחקלי אל כד הכוא פתורא אתענג בכנסו סעודתי בסעודתא תליתאה בתרתה מסיים ואומר על כל מיגון קדמתי ואמר אז יבקע כשחר אורך וגו' כבוד ה' יאספך כל מיגון שבעין נהורין מארכין פתחי בכל סטרי ואמרי הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' : הנה מבואר מדברי המאמר כי צריך שיהיה שולחנו ערוך בסעודה שלישית ואיתא פרשת ויקהל דף ר"ח וז"ל רזא בחול לא מתזני אלא מהימנו מיזון וכו' בשבת אית רזא אחרא במזונא ממש ובההוא חדוה דמזונא דמגוה דשבת כמה דאוקמוה : הנה בפירוש אמר כי צריך לקיום סעודה זו בפת ובערב פסח שחל להיות בשבת ראיתי רבנים גדולים מקיימי' הסעודה במצה עשירה בענין שמחייב ברכת מזון בנגד ותו לא לכבוד יום טוב והסברא מחייבת דמאחר שצריך האדם להשלים מאה ברכות על פירות וריח טוב איך יפחות כמה ברכות הנמנחים בסעודה זו : [ו] נשים חייבות בסעודה שלישית מטעם הנ"ל וביותר צריך להם להזהר בכל ענייני השבת לפי כי הם כולם צורך לכלה הצנועה אשת חיל כי היא העל' במעלות עליונות בכל תפלה ובכל סעודה אתגו עד מקום שנקראת בכינוי קדש שנאמר ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם ובזה מתקיים מש"ה ה' בחכמה יסד ארץ ואיתא בזוהר בחכמה ייסד ברתא וזה מתקיים בתפלת המנחה עולה במדרגת קדש ואחר כך מלאה אביה ואמה וביותר צריכו' להזהר בסעודה זו שהיא כנגד נוקבא גוג כדי להשתתף גם הנפשי' שלא' בכס והנפש' שבכל' ולכן יזהרו לטוב לכם לענוג וכזה הנשי' ונשי' יקנו השלימות בהוה ובאחר המיתה בג"ע כדאי' בזוהר שמורה אית לנשמתין והכנין ושניות יותר בה לזמן שתחיה לסעודה המזומנת לצדיקים בכ"ל ;

במנחה

רצ"ב. דין תפלת מנחה בשבת. ובו ב' סעיפים:

[א] במנחה מוציאין ספר תורה וקורין שלשה אנשים עשרה פסוקים מפרשת הבאה ואפילו חל יום טוב להיות בשבת קורין בפרשה הבאה ולא בשל יו"ט : [ב] אומרים צדקתך ואם חל בו יום שאלו היה חול לא היו אומרים בו במנחה נפילת אפים אין אומרים צדקתך :

רצ"ג. ערבית במוצאי שבת. ובו ג' סעיפים:

[א] מאחרין תפלת ערבית כדי להוסיף מחול על הקדש : [ב] צריך ליזהר מלעשות מלאכה עד שיראו שלשה

[א] **במנחה** אומרים ואני תפלתי קודם הוצאת ס"ת והטעם מפורש במאמר הקודם פרשת יתרו דף פ"ט וזה לשונו אבל ביומא דשבתא כד מטא עדן צלותא דמנחה רעוא דרעוין אשתכח ועתיקא קדישא גלי רצון דיליה וכל דינין אתכפיין ומשתכח רעותא וחדו בכלא ולכן אנו אומרים ואני תפלתי לך ה' עת רצון. והמאמר איתא בזוהר פרשת תרומה דף קנ"ו. וז"ל פתח ההוא טייעא ואמר ואני תפלתי לך ה' עת רצון תנינן אימתי אקרי עת רצון בשעתא דצבור קא מצלאן ושפיר איהו והכי איהו ודאי דהא כדין צלותא מתתקני ומסדרי תיקונא דהאי עת וכדין איהו עת רצון ואצטריך למשאל שאלתא דכתיב אלהים ברוב חסדך ענני באמת ישעך דהא כדין אצטריך למשאל שאלתא ואני תפלתי לך ה' הא הכא רזא דיחודא ואני דא דוד מלכא אמר דאקרי גאולה תפלתי דא תפלה והכא איהו סמיכה גאולה לתפלה דאיהו חד כד איהו סמך גאולה לתפלה כדין איהו עת רצון אוף הכי איהו כללא חדא עת חד רצון חד אתכלילו דא בדא והוו חד ודוד מלכא בעא ליחדא בהאי קרא ייחודא חדא ואי תימא אמאי אתמני האי קרא בצלותא דמנחה דשבת. יאות איהו למהוי בשבת בההוא צלותא דמנחה ולא בצלותא דחול דודאי לאו צלותא דמנחה דשבת כחול בגין דהא בחול בשעתא דמנחה דינא תלייא בעלמא ולאו איהו עת רצון אבל בשבת דכל רוגזא אתעדי וכלא אתכליל כחדא וכדין עת רצון כתיב וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי צריך לומר פ' ואני תפלתי לפי כי הוא עת רצון לפי שמתגלה מצח הרצון ולכן צריך להקדים הנחת הטלית ויפשל אותו על שמאל להגלות מצח הרצון זה : ומוציאין ס"ת וקורין שלשה אנשים עשרה פסוקים מפרשה הבאה כדאי' בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ו וז"ל ורזא דמלה אלין דרגין עילאין אקרון פרשתא חדא ולבתר נפקין מנייהו תשע דרגין דאתאחדן כחדא ובגין כך תשעה גוברין תלת בשבת במנח' ותלת ביומא תניינא ותלת ביומא חמישאה הא תשעה ובספר' דרב ייבא סבא במנחה בשבתא הא אתער רזא דשמאלא ונקודה תתאה בההוא סטרא דשמאלא מקבלא רזא דאורייתא כדין בההיא שעתא נטלא מרזא דשמאלא ומדיליה קרינן דהא איהי קיימא ברזא דתשע וקרינן תשע ואינון שית דחול ותלת בשעתא דאתער שמאלא בשבת ולאתכללא כלא כחדא ואיהי מתעטרא בהו בתלת סטרין כגוונא דתלת סטרין עילאין דאיהו כללא דפרשתא דשבתא עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר מה ענין אלה העולים ולכן אם חל יום טוב להיות בשבת קורים בפרשה הבאה ולא בשל יום טוב כדבר האמור : [ב] אומרים צדקתך כאשר מבואר בזוהר פרשת תרומה דף קנ"ו. וז"ל תלתא אינון דאסתלקו מעלמא בהאי זמנא וכלהו תנינן במשה חד משה נביאה מהימנא עילאה וחד יוסף צדיק' וחד דוד מלכא בג"כ תלת צדוקי דינא הכא חד יוסף צדיקא קדיש לכל הני ודא איהו צדקתך כהררי אל וגו' דא יוסף דאיהו בלחודי כהררי אל דכולהו טורין עילאין וחד משה נביאה מהימנא ודא איהו דכתיב וצדקתך אלהים עד מרום אשר עשית גדולות בגין דאיהו נטיל לכל סטרין ימינא ושמאלא וחד איהו דוד מלכא ודא איהו דכתי' צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת דא דוד מלכא כדין אתכנים כלא בהאי זמנא תורה שבכתב ותורה שבעל פה וכו' בשעתא דמית יוסף צדיקא יבשו מקורין ומבוע[ין] וכלהו שבטין נפלו בגלותא פתחו עילאי ואמרו צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו' בשעתא דמית משה אתחשך שמשא בטיהרא ואנטל' תורה שבכתב נהורא דאספקלרי' דנהרא בשעתא דמית דוד מלכא כניש סיהרא נהורא ואורייתא דבעל פה כנישת נמי נהורא וכו'. ובגין כך אמרינן הני צדוקי דינא כמה דאתמר ולפי כי פסוקים האלו הם בדרך צידוק הדין כאמור. ולכן אם חל בשבת יום שאם היה חול לא היו אומרים בו במנחה נפילת אפים אין אומרים בו צדקתך וכבר מפורש במאמר זה כי צריך להקדים פ' צדקתך כהררי אל וגו' ואחריו וצדקתך וגו' לכן המשנה תועה מדרך השכל :

[א] **מאחרין** תפלת ערבית כדי להוסיף מחול על הקדש אמנם תכלית הדבר הוא סוד גדול אגיד לך הענין בקיצור כפי האפשר כי לפי שאותם המלכים מתו האמורים בפ' ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום כדאיתא באדרא רבא ובס"ד מלכין קדמאין מיתו וזיוניהון לא אשתכח וארעא אתבטלת לכן כנגד מ"ש וארעא אתבטלת נתוסף נחלת בני גד וראובן בעבר הירדן אף ע"ג שנחרבו חמש ערים של סדום ועמורה וגו' ואברהם התפלל עליהם לפי שנאמר בהבראם בה"א בראם באברהם לא הועיל בתפלתו לפי כי לא נמצא שם י' צדיקים כי לכן היתה השבירה ושכן וכנגד מ"ש וזיוניהון לא אשתכח יהי' חלק הצומח יהיה נתקן ע"י לולב ומיניו והדס של הבדלה וכנגד חלק האדם הוא מ"ש בזוהר פרשת משפטים עת אשר שולט האדם באדם לרע לו להוא עיקרא דעשיקת נשמתין וכנגד הימים היינו תוספת מחול על הקדש בכניסה וביציא' כי הנה

שלשה ככבים קטנים ולא יהיו מפוזרים אלא רצופים ואם הוא יום המעונן ימתין עד שיצא הספק מלבו:

[ג] מי שהוא אנוס כגון שצריך להחשיך על התחום לדבר מצוה יכול להתפלל של מוצאי שבת מפלג המנחה ולמעלה ולהבדיל מ"ד אבל לא יברך על הנר וכן אסור בעשיית מלאכה עד צאת הככבים:

רצ"ד. דיני הבדלה בתפלה. ובו ה' סעיפים:

[א] אומרים הבדלה בחונן הדעת ואם טעה ולא הבדיל

הכניסה מתעורר ההוא מדורא דאשא להתגבר על הקדושה כדאיתא פרשת ויקהל ולמה מתעורר לפי כי בזמן הבריאה נבראו המזיקין באותה שעה ולפי שנתגברו מפני העון של עץ הדעת כדאיתא בזוהר לכן לא ברא להם גופות הקב"ה ולכן כאשר מתעורר ההוא מדורא דאשא מסטרא אחרא מתעורר מסטרא דימינא ההוא שלהובא דאשא ומתגבר עליו ומכניסו לנוקבא דתהומא רבא וזה הוא הסיבה שניתוסף מחול על הקדש גם בלילה כל מה שמתאחרים אין יוצא ההוא מדורא דאשא מנוקבא דתהומא רבא ונמצא שמוסיף מחול על הקדש ולכן אחז"ל הני נשי דלא עבדן במוצאי שבתא עבידתא שפיר והשכר הוא ובלי ספק דתקשי לך מאחר שהרי מדליקין אש ועושים כל הצורך מהו השבח שלהם. אמנם הלא לך לדעת כי הם שלשה מדרגות שבת ויום טוב וחול כי מה הפרש נמצא ביום טוב מן החול כי נאסר בעשית מלאכה. אמנם אינו שוה לשבת לפי שהותר נעבו' מלאכת אוכל נפש והותרה ההבערה וכן הוא הענין בזה דאגו ההבערה וכל הצורך אשר תעשה אשה ההיא זו דא לא סברא לפי כי זה יהיה בערך יום טוב כי הותרה ההבערה בו ולכן נמי הרשעים אין נכוחים בו ואש של גיהנם אינו כבה וכן נמי הני נשי דלא עבדן עבידתא במוצאי שבת אע"ג שהוציאו אש דוגמא שחוזר גיהנם וישובו רשעים לשאולה. אמנם שפיר והשכר הוא שהרי הם מוסיפים מחול על הקדש ובזה יהיה מתקיים כך למעלה היינו מבחז"ל למלך שהיה לו פרדס נתנו לבנו כשבנו עושה רצונו רואה איזו נטיע' יפה עוקר' ונוטע אותה בפרדס וכבר ביארתי מאמר זה והיינו תכלית התוספת מחול על הקדש ולכן צריך ליזהר מלעשות מלאכה עד שיראו ג' כוכבים קטנים ולא יהיו מפוזרים אלא רצופים ואם היה יום המעונן ממתין עד שיצא הספק מלבו וזה הענין אינו לענין צורך הבער' ואוכל נפש רק ענין מלאכה מן הטעם האמור: [ג] מי שהיה אנוס או כגון שצריך להחשיך על התחום לדבר מצוה יכול להתפלל מפלג המנחה ולמעלה ולהבדיל מיד. אמנם זה התוספת נאבד ממנו מענין תוספת מחול על הקדש אינו דאפסיד אנפשיה אבל לא יברך על הנר ולא יעשה מלאכה עד צאת הכוכבים. לפי כי אז שבת הוא בהכרת קדושתו במקומה עומדת עד צאת שלשה כוכבים קטנים כנז'. אמנם עוד תשוב ותראה ענין הנוגע לאדם בדינים אלו הערה גדולה נטוב לו כי יאמר כי האדם אשר מבקש ענין השלימות אינו מספיק שיהיה מקיים סור מרע ועשה טוב אלא צריך גם כן נרדוף אחר מילי דחסידות כך אחז"ל האי מאן דבעי למהוי חסידא להוי זהיר בברכות וכן נמי להוי זהיר בנזיקין

וכן נמי להוי זהיר במילי דאבות ולכן יאמר לא מאחרין תפלת ערבית שר"ל אע"ג כי אדם זה קנה השלימות של שבת ולא נגרע דבר עם כל זה מאחר תפלת ערבית כדי להוסיף מחול על הקדש והדוגמא כי כאשר זהיר במלה דחסידותא נמצא מוסיף לעצמו מחול מאותו נפש הסורה עליו בחול על הקדש שבו כי כך אמרו חז"ל וינפש כיון ששבת אדם ניתוסף בו נפש יתירה וכיון ששבת וי' שנאבד אותו נפש וכאשר מוסיף מחול על הקדש נשאר עדיין אותו נפש קדושה ולא נאבדה ועוד מוסיף מחול תוספת טובה על הקדש הנמצא בו וכן ימצא לאדם בתוספת מילי דחסידות צריך להזהר מלעשות מלאכה והיינו דבר של חול כי מאחר כי נפשו אותה להמצא בו יתר שאת מן החסידות אם כן לא יאות לו לעשות מלאכה והוא דרך של חול כמא דתימא אגילה חונין הוא לך אע"ג כי דבר מותר הוא אך לא נרדף אחר החסידות עד שתראו שלשה כוכבים שהדוגמא עד שיתראה בו מדות טובות כי אז ידע נאמנה כי נמצא בו שלשה בחינות נפש רוח נשמה ולא יהיו מפוזרים אלו המדות דהיינו כי לפעמים יעשה אותם אלא רצופים וידעו הכל כי כן נמצא בו אלו המדות בפרהסיא דוגמא לכוכבים הנראים לעין כל ואם הוא יום המעונן דהיינו עקב שמן דבר נמצא בו מן העון המכונה לענן שנ' וכענן חטאתיך ימתין על ידי התשובה עד שיצא הספק של עון הידוע מלבו על ידי הכרעה: מי שהוא אנוס דהיינו מיצר הרע שהוא אונס לבני אדם לחטא כדאיתא בזוהר ונעשה לפניהם כעבד ומגברת אותם לעשות רצונם עד שיבעתו בו ויחטאו ואז הוא ההורג אות' ולכן נאנס זה כגון שצריך להחשיך על התחום לדבר מצוה דהיינו מבחז"ל מצוה שלא נבמה יכול להתפלל של מוצאי שבת ונעשה חול לגבי דידיה מפלג המנחה ולמעלה נאבד ממנו נפש יתירה והבדיל מיד מפני שהרי נעשה חול ולכן יאמר המבדיל בין קדש לחול אבל לא יברך על הנר כי זה מורה על השלימות כך אמרו חז"ל למה צדיקים דומים לפני השכינה כנר בפני האבוקה שנאמר נר ה' נשמת אדם ומה גם כי הנר נאמר כי זה יקרא נר על תוספת נשמה רוח בגימטריא נר הנמצא בו והא ליתא וכן אסור בעשיית מלאכה כי הנר שנתחסר מן השלימות אמנם לא מפני כך נאמר כי יעשה עד ויבא הביתה לעשות מלאכתו הא נמי ליתא ביה ולכן נאסר במלאכה עד צאת הכוכבים לטוב לו לגבורות כי לא מפני כך יחשב מכלל עושה מלאכה אשר לא טובה היא כאמור: [א] **ועתה** חזר והגיד כי מאחר שעשה תוספת מחול על הקדש דהיינו כי תפש ענין השלימות נקיים

הבדיל משלים תפלתו ואינו חוזר מפני שצריך להבדיל על הכוס ואם טעם קודם שהבדיל על הכוס צריך לחזור ולהבדיל בתפלה: [ב] טעה ולא הבדיל בתפלה ואין לו כוס בלילה וסבור שאף למחר לא יהיה לו צריך לחזור ולהתפלל: [ג] תשעה באב שחל להיות באחד בשבת טעה ולא הבדיל בתפלה אין צריך לחזור ולהתפלל כיון שמבדיל על הכוס במוצאי תשעה באב: [ד] במקום שאמרו שאינו חוזר להתפלל מיד כשסיים הברכה אין לו לחזור אע"פ שלא פתח בברכה שלאחריה: [ה] במקום שאמרו שאינו חוזר אם רצה להחמיר על עצמו לחזור אם סיים תפלתו רשאי אבל אם עדיין לא סיים תפלתו אינו רשאי לחזור:

מבדיל

לקיים מלי דחסידותא צריך להוסיף נמי בענין ידיעת התורה שהרי שנינו דעה חסרת מה קנית והוא ידיעת התורה כמש"ה נדמו עמי מבלי הדעת ונאמר כי אתה הדעת מאסת הוא התורה ולכן ואמאסך וכן דרשו כל כהן שאין בו תורה נמאס לעתיד מן הכהונה ומן הלויה וכו'. כי לכן מלא ואמאסך נוסף אל"ף ולכן הוא אומר אומרים הבדלה בחונן הדעת כלומר איך ימצא להבדיל בין הטמא ובין הטהור ואיסור והיתר אם לא על ידי הדעת של תורה שהרי שנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ואם טעה ולא הבדיל כי נזדמן ענין לידו ולא הבדיל כענין שנאמר והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה וכן בענין העריות ונזדמן חטא לידו בשוגג משלים תפלתו שמכוונת לו היינו מה שאלו לרבי יהושע מה יעשה אדם ויתחכם אמר להם ירבה בישיבה אמרו לו הרבה עשו כן ולא הועילו אמר להם יתפלל נמי שהחכמה שלו שנאמר כי ה' יתן חכמה ולכן ישלים תפלתו זו ולא ימנע מלשאול מהקב"ה החכמה לדעת להפריש בין האסור למותר ואין הטמא מעכב ואינו חוזר להתפלל מחדש אם לא היה מתפלל כך מתחלה מפני כי צריך להבדיל על הכוס והוא דרך כינוי כמש"ה כי יתן בכוס עינו ר"ל נהי דלענין הדברים שאינם נהוגים צריכא למימר כי צריך ידיעה להבדיל בחונן הדעת אבל לענין העריות מאין ידע האסור שלהם ולכן אינו שייך לחזור להתפלל בשגגון זה שהרי צריך להבדיל על הכוס בענין העריות דבר ברור הוא בעיני בני אדם אין שייך ידיעה של תורה בזה ואם טעם קודם שהבדיל על הכוס ונזדמנה לידו עבירה בטעות צריך לחזור ולהבדיל בתפלה להקב"ה כי אין מספיק להרבות בישיבה אלא גם צריך להבדיל כי יתפלל להקב"ה כי ה' יתן חכמה ובזה ינצל מן העבירה: [ב] טעה ולא הבדיל בתפלה שר"ל טעה בענין עון ולא הבדיל עצמו מן האיסור בתפלה להקב"ה כמ"ש ותצילני מיצה"ר ואין לו כוס זה דבר ערוה בלילה ועין נואף שמרה נשף וסבור כי גם למחר לא יהיה לו שלפי דעתו שלא יעשה עבירה זו מאחר שטעה כי נזדמן חטא על ידו צריך לחזור ולהתפלל להקב"ה ירחם שתצילנו מיצר הרע כאמור: [ג] תשעה באב שחל להיות באחד בשבת כי הנה איתא בזוהר ויגע בכף ירכו זה יום תשעה באב לפי כי כן שולט סמאל שהוא ראש המשטינים והוא כנגד גיד הנשה שנאמר על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה וביארתי בזה דרך רמז כי מלת את הוא נוטריקון תשעה אב ומלת גיד היינו י"ז בגימטריא י"ז בתמוז ועוד הוא ג' היינו שלשה בחשבון את י' עשרה בשבת ולפי כי פעמים הם נדחים עד יום ראשון היינו את ד' של גיד נוספות ולכן כאשר חל תשעה באב אשר שלט השטן בו באחד בשבת ולכן טעה מדרך הטובה ולא הבדיל בין טוב לרע בתפלה שעשה ולא הועיל לו כוס הלילה כי לא חטא כי יתן בכוס עינו בלילה שנאמר ועין נואף שמרה נשף וסבור כי גם למחר לא יהיה לו ובטוח הוא כי לא יעשה עבירה זו מאחר שנזדמן חטא על ידו וטעה בשוגג צריך לחזור ולהתפלל: אין צריך לחזור ולהתפלל כיון שמבדיל על הכוס ויודע להבדיל עצמו מן העריות במוצאי תשעה באב ואין שולט עליו עוד סמאל הוא יצר הרע המטעה אותו כאמור: [ד] במקום שאמרו שאינו חוזר להתפלל מיד כשסיים הברכה אין לו לחזור דמאחר כי אין בו דעת של תורה מה מועיל לו לחזור להתפלל כי מעיקרא צריך שירבה בישיבה ואחר כך יתפלל כיון שהבדיל על הכוס ופירש מן העריות במוצאי תשעה באב שהרי אין בו כח עוד יצה"ר להטעות אותו: [ה] במקום שאמרו שאינו חוזר אם רצה להחמיר על עצמו לחזור ר"ל לחזור בתשובה ולחזור ולהתפלל לפני הקב"ה יצילהו מיצר הרע רשאי אם סיים שאלתו על ענין החכמה מעיקרא ולא הועיל לו כך ישבה אבל אם עדיין לא סיים תפלתו על החכמה אינו רשאי לחזור ולהתפלל להקב"ה ויצילהו מיצר הרע כי כילד נמצא להציל לו מרעתו אם אין בו דעת התורה הרי אינו יודע מעיקרא להבדל מדבר האסור וזה לא יתכן:

גם בזה ימצא דרך נכוחה לבאר דינים אלו ע"ד הנ"ל וכך היה אומר אומרים הבדלה בחונן הדעת לפי כי חטא אדם הראשון היה בעץ הדעת שערב טוב ורע וישראל הוסיפו לחטוא כמ"ש רשב"י אלמלא ואז דהעגל נתחייבו שונאיהם של ישראל כליה אלא כי שתפו ש"ש ודבר אחר ולכן להיות כי בשבת כבר תיקן האדם מעשיו ככל הצורך כנ"ל כי השבת מועיל לאדם הראשון ולישראל בכלל וגם מועיל לפרטי זה להטהר מעונו וחזר והמשיך עליו הנשמה שנאבדה מאדם גם מישראל כשהורידו עדים הוא קונה אותם לפי כי בהכנסת שבת אז הקדושה פריסת גדפהא על עלמא ואנו אומרים הפורש סוכת שלום עלינו ולכן כמ"ש אומרים הבדלה בחונן הדעת כי בזה בא התיקון לעלמו בגשמי ומה גם שנה למעלה להיות מבדיל מן הכלה הקדושה ענין הקליפה כי בזה נתקן הפגם של עץ הדעת וכדאיתא בזוהר ובתיקונים אדם חטא במעשה ובמחשבה ולכן עתה בזה יהיה התיקון במחשבה שהוא בדעת ואחר כך יהיה התיקון במעשה כדלקמן ולכן יאמר אומרים הבדלה בחונן הדעת

והיינו

והיינו הטעם למה צריך לומר הבדלה זו בברכה ראשונה
אשר לא כן בברכה אחרת מפני כי הוא ענין ששואלים
ממ"ה הקב"ה ענין כפרה על חטא המחשבה כדאיתא
בזוהר כי לא מחשבותי מחשבותיכם מחשבתי כתיב חסר

רצ"ה. הבדלה שעושה ש"צ. ובו סעיף אחד:

[א] מבדיל שליח צבור כדי להוציא מי שאין לו יין : סדר

בלא וא"ו ת"ח מחשבה דקב"ה
היא עילאה ורישא דכלא
ומההיא מחשבה אתפשטו
ארחין ושבילי לאשתכחא שמא
קדישא ולאתתקנא ליה בתיקונוי
כדקא יאות ומההיא מחשבה
אתנגיד ונפיק שקיו דגנתא
דעדן לאשקאה כלא ומההיא
מחשבה קיימין עילאין ותתאין ומההיא מחשבה משתכח
תורה שבכתב ותורה שבעל פה מחשבה דבר נש הוא רישא דכלא
ומינה מתפשטין ארחין ושבילין לאסטאה אורחוי בהאי עלמא
ובעלמא דאתי ומההיא מחשבה אתנגיד ונפיק זוהמא דיצר
הרע לאבאשא ליה ולכלא מההיא מחשבה ישתכחו עבירות
וכו' ועל דא כי לא מחשבותי מחשבותיכם עכ"ל. והמשכיל
יקשה לו מה חידש לנו רבי יוסי בדרשה זו דבר הנראה
לחוש אין צריך למוד וביותר קשה מ"ש מחשבתי כי יותר
טוב לדרוש מחשבותי כמ"ש לשם כי אנכי ידעתי את
המחשבות שאני חושב עליכם לטובה לתת לכם אחרית ותקוה
אמנם בדרשה שאומר מחשבתי כתיב און בזה למוד דמהיכא
תיסק אדעתין לומר הפך מזה שהולך הכתוב למעט ולומר
לא מחשבתי כמחשבה שלכם. אמנם ר' יוסי דבר גדול
ידרוש הפסוק בכח שכתוב מחשבתי חסר לפי כי צריכא
למימר דמאחר שנבראה האדם בצלם ודמות איך יתקן להמצא
בו יצר הרע באדם הראשון מתחלה שלכן נמשך אל הרעה
דהא אם אמרנו שנבראה בו יצר הרע הוא עול בחיקו ית'
כאשר ביארתי בפירוש התורה ושם נתבאר הענין כפי
הפשט. אמנם רבי יוסי העמיק בענין לומר דאף ע"ג כי
האדם היה יציר כפיו של הקב"ה אמנם נאמר ויברא אלהים
את האדם כי הבורא הוא המדה הנקרא את שנאמר זכר
ונקבה ברא ר"ל זכר ונקבה עליונים ברא לזכר ונקבה
הגשמיים ולכן תמצא פסק ויברא אלהים והפסיק הענין
ואמר את האדם לכן פירש רבי יוסי בפ' אם עלה קרבנו
בילד ימצא חטא המחשבה באדם ומה גם באדם הראשון כי
הולרך לשבית עלה קרבנו וכן האדם מקריב שנאמר ומיטב
לה' מבור פר שהקריב אדם הראשון הלא תדע מש"ה כי
לא מחשבותי ממחשבותיכם צריכא למימר מחשבתי כתיב
למעט מחשבה אחרת שהיא למטה שלכן נקראת עץ הדעת
טוב ורע הוא סוד הפסוק אל תרבו תדברו גבוהה וגו' כי
אל דעות ה' כי ע"י ריבוי הדברים יצא עתק מפיכם
שאמרו כי אל דעות ה' ולכן ולא נתכנו עלילות ולכן חוטאים
בני האדם התבוננו מלת ולא קרי וכתיב ולא כתיב כי הנה
בדעת עליון אין אחיזה לקליפה שם הוא סוד שנקראת סטרא
אחרא מלך זקן וכסיל דאע"ג שנקרא מלך בערך של הקדושה
הוא כסיל לפי כי אין לו אחיזה בבחינת הדעת והבן ולכן

מחשבתי כתיב ומההיא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין
לאשתכחא שמא קדישא ר"ל כי ע"י מחשבה עליונה זו
מתקדש המדה האחרונה והחדש מתקדש ואומרים כלה
מקודש מקודש כדאיתא בזוהר פרשת פנחס בפסוק ובהיכלו
כלו אומר כבוד כי בהיכל
עליון מקדשין החדש וקראן ליה
כבוד כבוד והיינו מה שכתב
לאשתכחא שמא קדישא לפעמים
ולאתתקנא ליה בתיקונוי והם
כ"ד קישוטין שנאמר ויביאה
אל האדם. אמנם מחשבה
דבר נש היא רישא דכלא אבל
מינה מתפשטין ארחין ושבילין לאסטאה ליה בהאי עלמא
ובעלמא דאתי מפני כי נמשך מעץ הדעת ט"ב ורע ולכן
אומרים הבדלה בחונן הדעת להבדיל בין הטמא ובין הטהור
הנאחז בדעת ובזה נתקן הדעת למעלה שלכן אמרו דעתן
של נשים קלה כדאיתא בזוהר פ' שלח לך דף מ"ט דעת
אחייא בשית דרגין מה דאשתאר קל איהו ואם טעה ולא
הבדיל משלים תפלתו ואינו חוזר לפי שצריך להבדיל על הכוס
והוא בחינה זו כדאיתא בזוהר פרשת עקב כוס הוא אלהים
ולפי שנאמר מלך אלהים על גוים צריך להבדיל ולומר בין
ישראל לגוים ואם טעם קודם שיבדיל על הכוס וחזר
לחטא כענין של אדם הראשון כמ"ש חז"ל לאדם שלוה
לעבדו אל תטעום כלום עד שאבא מבית המרחץ בא ומלאו
טעום כך זה טעם קודם שהבדיל על הכוס צריך לחזור
ולהבדיל בתפלה לתקן בחינת הדעת כאמור:
טעה ולא הבדיל בתפלה ולא נמצא לו כוס בלילה שהוא
העיקר לפי כי כן נאמר חושבי און על משכבותם
וכן בעון ישראל נאמר קרבם יחמו כתנור לילה ישן אופיהם
כי כל הלילה היו מתחשבים לעשות העגל כמו שאמרו חז"ל
ומה גם כי התיקון צריך להיות למדת לילה כי שם פגם
אדם הראשון במחשבה והסבור כי גם למחר לא יהיה לו
לכך צריך לחזור ולהתפלל כדי לתקן בחינת הדעת ולעשות
בו הבדלה: תשעה באב שחל להיות באחד בשבת והבר
נתבאר כי אז סמאל מתגבר מלך זקן וכסיל טעה ולא הבדיל
בתפלה אין צריך לחזור ולהתפלל לפי כי השכחה הוא
מסטרא אחרא ומאחר כי נתגבר ובא האדם לידי שכחה
אין לו יכולת עוד להבדיל בדעת שהרי נפגם אמנם מבדיל
על הכוס במוצאי תשעה באב: במקום שאמרו שאינו חוזר
להתפלל לפי כי אין לו יכולת לתקן עוד ולכן מיד כשסיים
הברכה של חונן הדעת אין לו לחזור אף על פי שלא התחיל
ברכה אחרת שלאחריה ובמקום שאמרו אינו חוזר אם רצה
להחמיר על עצמו לחזור אם סיים תפלתו רשאי כי יש בו
יכולת לתקן אבל אם עדיין לא סיים תפלתו אינו רשאי
לחזור לפי כי אין תיקון זה מועיל כמו בתפלה שהרי טעה
ונאחז הקליפה אמנם כשחוזר כל התפלה נתקן כמתחלה:
[א] **הנה** נתבאר למעלה כי יש מדרגה למעלה מכל
השלימות הנמצא לאדם על ידי התורה והמצוה

והיינו

והיינו המדריך בני אדם לעבודת הבורא בין לענין סור מרע כהענין הרוכל שהיה מכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי ומראה להם הפסוק מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע וגו' סור מרע תחלה וכן לענין המדריך בני אדם לצדקה כמ"ש חז"ל גדול המעשה יותר מן העושה ולכן בא הדוגמא לזה לקנות השלימות כי שליח צבור הוא דוגמא להרוכל כאמור למעלה ועניין זה לא יתקיים אלא על ידי היודע ספר והיינו שליח צבור כשמשמעו מבדיל על הכוס להעיר לבני האדם מי שחטא כי יתן בכוס עינו ואפילו בראיה בלבד כמש"ה ועין נואף שמרה נשף כך אמרו חז"ל יותר הנאה נמצא בראיה באשה מן המעשה עצמו שנאמר טוב מראה עינים מהלך נפש ולכן מבדיל שליח צבור על הכוס לתת רמז לאדם לפשפש במעשיו לפי כי זה גורם לו שנעתק לענין עבירה: אמנם תיקון זה הוא להוציא מי שאין לו יין של תורה ואין בור ירא חטא להוציא אותו ממסגר עונו צריך להעיר אותו בסגנון זה וכן נמי מתעורר למעלה כי הצדיק הוא שליח של הצבור כל הקצוות מבדיל על הכוס עליון ומפריש את הטומאה ומוציא אותה לחוץ כי נאמר המבדיל בין קדש לחול בעולם הבריאה ובין אור לחושך ביצירה ובין ישראל למצריים בעשיה והענין כאשר אנכי הגדתי כי אע"ג שנראה בלשונות קצת מן הזוהר והתיקונים כי נמצא קליפה למעלה הכל הוא בענין החיצוניות אמנם בפנימיות אפילו בעולם העשיה אין מתאחז בו קליפה שנאמר אני ה' לא שניתי ולכן שליח צבור הנזכר מבדיל על הכוס זה לפי שנאמר מלך אלהים על גוים כמ"ש לכן צריך להבדיל ולעשות הבדלה בכל העולמות והיינו להוציא מי שאין לו יין היינו מה שאמר בזוהר אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים וזה ימלא הכללה עמה ביין הוא כח עליון הנמשך מאימה ולפי כי יש מקום שאין נמצא בו יין זה לכן שליח צבור זה מוציא אותם לקיים לאמר לאסורים צאו כאשר הוא מבדיל ומוציא הקליפה מן העולמות לא יהיה בקדושה תערובת:

רצ"ו. דיני הבדלה על היין. ובו ח' סעיפים:

[א] סדר הבדלה יין בשמים נר הבדלה וסימנו יבנה וצריך ליזהר שלא יהא הכוס פגום: [ב] אין מבדילין על הפת אבל על חשכר מבדילין אם הוא חמר מדינה והוא הדין לשאר משקין חוץ מן המים. ובי"ט

[א] **מאשר** נתבאר למעלה ממנו נקח להבין דינים אלו והענין כי ההבדלה הוא כמשמעו להבדיל האדם עצמו מן האיסור ופירש מן הדברים אשר לא יעשו כמש"ה להבדיל בין הטמא ובין הטהור ולכן מתחייב מזה היות ההבדלה זו על היין לפי כי זה הוא מכינה לתורה שנאמר ושתו ביין מסכתי ולכן בא החיוב נמי להיות נעשה בהבדלה זו סימן יבנה כד"א בחכמה יבנה בית כי הנה העיקר לכל הדברים היא הבדלה להיות פורש מן האיסור שנאמר לא תקרבו לגלות ערוה שלא יאמר אדם אגפף אחבק הערוה ואין בזה איסור תלמוד לומר לא תקרבו כל דבר של קריבה אסור כך אחז"ל כל המונה מעות ביד האשה כדי להסתכל בה לא ינקה מדין גיהנם שנאמר יד ליד לא ינקה וכן המסתכל בעריות ולכן כשיקח הכוס בידו יזכור אלו הדברים יד ליד וכשמביט בו אז יזכור מאחז"ל טוב מראה עינים יותר הנאה נמצא בראית האשה מן המעשה עצמו מכ"ש כי יתן בכוס עינו במעשה ולכן יעשה כך כדי לתקן מעשיו במעשה ובמחשבה ונמצא בזה מתקן עונות הראשונים לאדם ולישראל שחטאו במעשה ובמחשבה כנ"ל. ואחר כך נר יכוין כשרואה לפניו מה שהגיע לאדם מצד העון שנאמר ויהיו שניהם ערומים מן הלבוש שהיה נאה וחלק כצפורן ואחר כך ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם וישראל על ידי העון ויתנצלו את עדים וסוף בלע אמרתו ביום החרבן וכן האדם יתבונן שלא יפסיד בגדיו אלוקא דרבנן ויהיה ערטילאי מהם וכל זה יתבונן מלימוד התורה ולכן העיקר היין כי אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ולכן צריך ליזהר שלא יהיה הכוס פגום כדי שילמד מזה כי כן לא ימצא בו שום פגם כדי שיזכה ליין המשומר בענביו בגן עדן ומה גם לזמן התחיה ולעולם הבא:

[ב] אין מבדילין על הפת מטעם זה לפי כי מאחר שעיקר כל הערת לב האדם להתבונן במעשיו הוא מסיבת היין של תורה לכן אין מבדילין על הפת דאע"ג כי יש נמצא בו דוגמא לתורה שנאמר לכו לחמו בלחמי. אמנם עיקר כיווני זה הוא על ענין גמרא ודבר הלכה כדאיתא בזוהר פרשת פנחס. וז"ל ולית הכר אלא הלכה א' ולכן אין מבדילין עליו כי לענין הערת דברים הללו לא נלמד אותם מדבר הלכה אלא מדברי חז"ל היינו הדרשה וההגדה שמפקחין לב האדם כך אמרו חז"ל הרגיל ביין אפי' לבו אטום כבתולה יין מפקחו הוא הדרשה וההגדה ועוד טעם אחר לפי כי הפת נמצא בו הערה אחרת לבא על הערוה שנאמר כי בעד אשה זונה עד ככר לחם ובזה העיקר הוא הערה על דברים שהם קריבות ולא על הערוה ממש כאמור. ולכן אין מבדילין על הפת אבל על השכר מבדילין אם הוא חמר מדינה וה"ה לשאר משקין חוץ ממים. ואמנם בזה יובן מה שהוא כונת הגמרא להגיד מעשה הפלא שהיה מתבונן בעצמות אדם ואמר הללו של שותי מים והללו של שותה יין חי וכו' דאף על גב כי נמצא לימוד לענין הנהגת האדם ובריאות גופו לעבוד הקב"ה מכל מקום אין זה התכלית אלא כדרך סיפור התורה כי נמצא לימוד בענין דרך ארץ והנהגת הבריאות. אמנם אין התכלית בזה כך דברי חכמים ז"ל ולכן הפלא הזה מורה על הערה גדולה כי השותה יין אל לבו מאחז"ל ותהי עונותם על עצמותם והוא דבר רע ביותר אשר ביארתי בפסוק ונהמת באחריתך בזמן דאפשר להמצא לך תקוה ואחרית להכנס בג"ע דהיינו בכלות בשרך ושארך לפי כי אז מתגלים העצמות ובעל חוב נפרע מהם

אשר

אשר כתוב עליהם כי השותה יין חי כי יתן בכוס עינו עצמותיו נעשים אדומים שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים והשותה יין מזוג כי לא עשה מעשה רק בענין קירוב ערוה וכיוצא עצמותיו שבורים והשותה מים כמש"ה אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב וגו' אשר לא יכילו המים היינו אשה זרה עצמותיו שרופים לא ינקה כל הנוגע בה מדין גיהנם אשר לכן להעיר לב האדם על כל זה בא הדין דאף על גב שאין מבדילין על הפת מבדילין על השכר ושאר משקים חוץ מן המים שמורה על מים זרים של אשה זרה כי לא ינקה כל הנוגע בה וביום טוב שחל להיות במוצאי שבת כי יש בו קידוש שהוא נאמר על הפת כי לענין שמתקדש האדם ימצא על ידי לימוד התורה דוגמא לפת היינו דבר הלכה כאמור . יש אומרים כי אגב הקידוש מבדילין גם על הפת לענין פורש מן האיסור ע"י הלימוד גם שהוא דבר הלכה לא הונח אלא שהוא בכלל בא לטהר מסייעין אותו ויש אומרים כי יותר טוב לומר על השכר הקידוש וההבדלה שניהם כאחד וכפי דרך רמז זה יותר טוב לומר הכל בשכר כאמור :

ובאשר נבאר דינים אלו נגד עילאה הכי קאמר סדר הבדלה יהנ"ה לומר ר"ל כי תכלית ההבדלה הוא לצורך בנין והענין הוא בשני פנים וצריכים זה לזה תחלה בנין הפרצוף של הכלה ואח"כ להבנות בבנים היינו מה שביארתי כמשחז"ל אל תקרי בניך אלא בוניך ר"ל שאם אין ענין הפרצוף והכלה שלימה בכל האברים שלה לא יתכן להבנות בבנים ולכן יאמר כי בענין ההבדלה כי הענין הוא להפריש ולהבדיל הכלה מכל בן נכר לפי כי במ"ש חוזר גיהנם דהיינו הקליפה ואותה מדורה דאשא דאתעטרא בנוקבא דתהומא רבה מערב שבת ע"י הסוד שלהובא שמכניע אותה ומכנים אותה בנוקבא דתהומא רבה במ"ש יוצאה משם ולכן צריך להבדיל כדי להבדיל אותה מן הקדושה ואיתא בהקדמת בראשית דף י"ד : וז"ל כיון דנפק שבתא כמה חיילין ומשריין פרחין ומשטטין בעלמא ועל דא אתתקן שיר של פגעים דלא ישלטין על עמא קדישא לאן אתר משטטי בההוא ליליא כד נפיקו בבהילו וחשבין לשלטאה בעלמא על עמא קדישא וחמאן לון בצלותא ואמרי שירתא דא ובשירותא מבדלי בצלותא ומבדלי על כסא פרחין מתמן ואזלי ומשטטי ומטאן לגו מדברא רחמנא ליצלן מנייהו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הקליפות נכנעים מפני ההבדלה שנאמרה בחונן הדעת וזאת שנית מפני ההבדלה שנאמרת על הכוס וזאת שנית ענין נר לראיית הצפרנים כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ח . וז"ל כיון דנפק שבתא כל אינון דרגין דלתתא וכל אינון דנהרין ושלטין כלהו עאלין ואתכלילו בהאי שרגא וכו' כיון דנפק שבתא אפיק לון לכל חד וחד כאלו ההיא שעתא אתבריאו וכו' כדין אתברכא האי שרגא ואתכפיין קמיה לאנהרא וכו' . הנה מבואר מדברי המאמר למה מברכין על הנר . ואמנם לענין כפיית ארבעה אצבעות דוקא יובן עם מה שאמר לקמן וז"ל וכיון דהאי אשא דנפיק מהשא דלעילא אתברכא בברכה דנהורא וכו' בהאי שעתא דקא מברכינן על אשא אזדמנן ארבע רתיכין ארבע משריין לתתא לאנהרא מההוא אשא מברכא ואינון אקרון מאורי האש בגין כך בעינן לאכפיא ארבע אצבען ידא דימינא לאנהרא לון מגו ההוא נהורא דשרגא דאתברכא . והנה נתבאר מדברי המאמר כי צריך לאכפייא אצבען לאור הנר ארבע אצבעות יד ימין דוקא שהם רמז למרכבה עליונה . אמנם האחורים בלבד כופה אותם ושם נאמר אצבען לגו בלא טופרין אינון אנפין פנימאין אתכסיין ורזא דא וראית את אחורי אלין אחורי אצבען ופני לא יראו אלין אצבען לגו בלא טופרין דאינון אנפין פנימאין ואמנם ענין ראיית הצפרנים שם נאמר וז"ל לבושה קדמאה דאתלבש אדם ביה בגנתא דעדן הוה מאינון מלבושים מאינון רתיכין דאקרון אחוריים ואינון לבושין דאקרון לבושי טופרא וכו' כיון דחב אתעדו מניה אינון לבושים ודחיל מרוחין בישין ואסתלקו מניה אינון משריין קדישין ולא אשתארו ביה אלא אינון טופרי דאצבען דסחרין לון לטופרין סחרנו דזוהמא אחרא . והנה נמי מבואר ענין הצפרנים מה הם ולמה אנחנו מתבוננים בהם וכל זה כך נעשה למעלה לפני השכינה הנקרא נר ה' ואחר כך ענין הריח גם זה מבואר שם וז"ל ובעי לארחא בבוסמין כד נפיק שבתא על דאסתלק ההוא רוחא ונפשא דבר נש אשתארת בעציבותא וכו' והנה מבואר מהענין צורך להריח בבשמים במ"ש לחזק נפש האדם לפי שהלכה הנפש של תוספת שבת . ואמנם צריך להזהר שלא יהא הכוס פגום לפי כי בזה ימצא הדבר פוגם למעלה במדה הנקרא כוס כנ"ל : אין מבדילין על הפת דהא ענין היין איכא תרתי לטיבותא דאבונה כי בזה מתעורר יין עליון ונמשך למטה על הכלה כאמור כי הוא מורה על יין המשומר בענביו המשמח אותם ועוד כי הוא מעורר הייחוד בסוד שמאלו תחת לראשי ולכן אין מבדילין על הפת כי לא נמצא בו שלימות הנזכר ונוסף עוד כי לפי שהיין הוא סוד הגבורה נמצא בו כח להכניע הקליפה ולכן הם בורחים משם והולכים להם ולכן אם אין יין מבדילין על השכר אם הוא חמר מדינה והוא הדין לשאר משקין חוץ מן המים מפני סיבות ראשונה לפי כי לא נאמר הבדלה במים עד יום שני ונעשה על ידי הרקיע אבל לא הבדלה לגמרי ובזה הוא הבדלה לגמרי להפריש בין קדש לחול ובין אור לחשך וכו' זאת ועוד אחרת לפי כי המים הם סוד החסד והוא המכניע סטרא אחרא לגמרי כדאיתא בזוהר פרשת נח דף ל"א . וז"ל אל בכל אתר נהירו רב דחכמתא עילאה הוא וקיימא בקיומיה ואלמלא דהאי אל אתער בעלמא לא יכיל עלמא למיקם אפילו שעתא חדא מקמי דינין תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא הה"ד ואל זועם בכל יום נזעם או זעום לא כתיב אלא זועם בכל יומא ויומא דדינא אשתכח ודחי לון לבר כי קיימא ומבסם עלמא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי מדת החסד הוא מכניע לדינין תקיפין והוא מבסם עלמא והנה במ"ש מתעוררין הדינים והממונים של ימי החול חוזרים למקומם ואין הרצון לדחות אותם אלא למתק אותם ולתת להם האור מן הנר של הקדושה

הקדושה כי לכך רואים האצבעות כנ"ל והמים סוד החסד מנשל אותה ולכן אין מבדילין על המים וביום טוב שחל להיות במ"ש שיש בו קידוש שנאמר על הפת מטעם הנ"ל כי הוא מורה על מש"ה הכתוב אכלתי יערי שתיתי ייני .

וכבר היה מזוג תורה נביאים וכתובים שאם היה משים בו מים של תורה יותר לא היה ראוי לשתיה לפי שחובה על האדם לשלש לימודו כמש"ה על פלגי מים שאם לא כן לדברי הכל מבדיל תחלה לפי כי סור מרע קודם לכל ושותה ממנו מעט מן הלימוד לצורך הידיעה מהו ענין האסור ואחר כך מוסיף עליו לימוד להשלימו לרביעי' היום מן הלימוד ומברך עליו ברכת המזון היינו למוד התורה לצורך לימוד בלבד כדבר האמור : עוד זה מדבר ופנה למעלה והכי קאמר אם אין לו יין ולא שכר ושאר משקין דהיינו כי מאחר שהוא צריך להמשיך לכלתא דא במ"ש מן יין העליון כאמור המשמח אלהים ואנשים לפי כי חזרו ימי החול וצריך לה להאיר עליהם ולכן ממשיכין שפע מיין המשומר בענביו לשמח אותה ולכן אם אין לו יין ולא שכר ולא משקין אחרים כי כל המשקין הם שבעה והם נמשכים מאימא עילאה כדאיתא בזוהר פרשת שמיני . וז"ל מאתר חד נפקי יין ושמן דבש וחלב וכו' ולכן אם אין לו אחד מאלו יש אומרים שמותר לו לאכול כי למה יאחר האכילה מאחר שידענו כי זה גורם ענין יחוד למעלה כענין שנאמר אכלתי יערי עם דבשי ויש אומרים שאם מצפה שיהיה לו למחר יין לא יאכל עד למחר שיבדיל תחלה ויתקן בחינת הדעת של הכלה להבדיל המתאחזים משם ואחר כך יאכל בסוד אכלתי יערי ואם אין לו אלא כוס אחד ואינו מצפה שיהיה לו למחר מוטב שיאכל לקיום אכלו רעים קודם שיבדיל ויברך עליו ברכת המזון להמשיך לכלה ארבע ברכות ואחר כך יבדיל עליו להבדיל ממנה כל הנאחזים מן הדעת ממה שיברך ברכת המזון בלא כוס והיינו לדברי האומרים כי ליחיד נמי טעונה כוס לפי כי היחיד יהיה בסוד הצדיק ומחבר עמו הכלה ונעשה הייחוד אמנם לדברי האומרים כי ליחיד אינה טעונה כוס לפי כי הייחוד בשלימות צריך להיות בשלשה בסוד שלשה עדרי צאן רובצים עליה לא יאכל עד שיבדיל כי כן יותר צורך ימצא להבדיל מבחינת הדעת כל מאריהון דדינים הנאחזים מן הדעת כי אחר כך יהיה הייחוד בסוד האכילה טוב לגמרי בסוד אכלתי יערי עם דבשי ומיירי כי כוס זה לא היה בו אלא רביעית סוד יו"ד דאדני כנ"ל וכבר היה מזוג כדינו בסוד החסד שאם היה משים בו מים יותר לא היה ראוי לשתיה שהרי כתיב שתיתי ייני ולעולם השמאל מקדים שנאמר שמאלו תחת לראשי ואין לבטל אותו מלעשות פעולתו לאתערא שלהובין דרחימו של אש ואשה שאם לא כן

ובי"ט שחל להיות במוצאי שבת שיש בו קידוש שהוא נאמר על הפת יש אומרים שאגב הקידוש מבדילין גם כן עליו וי"א שיותר טוב לומר הקידוש וההבדלה שניהם על השכר: [ג] אם אין לו יין ולא שכר ושאר משקין יש אומרים שמותר לו לאכול ויש אומרים שאם מצפה שיהיה לו למחר לא יאכל עד למחר שיבדיל ואם אין לו אלא כוס אחד ואינו מצפה שיהיה לו למחר מוטב שיאכל קודם שיבדיל ויברך עליו ברכת המזון ואח"כ יבדיל עליו ממה שיברך ברכת המזון בלא כוס לדברי האומרים דברכת המזון טעונה כוס ולדברי האומרים דאינה טעונה כוס לא יאכל עד שיבדיל ומיירי שכוס זה לא היה בו אלא רביעית בצמצום וכבר היה מזוג כדינו שאם היה משים בו מים יותר לא היה ראוי לשתיה שאם לא כן לדברי הכל מבדיל תחלה ושותה ממנו מעט ומוסיף עליו להשלימו לרביעית

יש אומרים שאגב הקידוש מבדילין נמי על הפת לפי כי אינו דומה לחול . ויש אומרים שיותר טוב לומר הקידוש וההבדלה שניהם על השכר ולכן האדם יבחר כפי המזדמן לו כי שני הפירושים הכל הולך על כונה א': [ג] ומפני כי עיקר ההבדלה שפורש האדם מן העון הוא בעבור התורה כי הוא מורה לאדם דרך לשוב מעבירות שבידו לכן יאמר עתה אם אין לו יין ולא שכר של תורה ושאר משקין שבהם נמשלה התורה כדאיתא במדרש ליין ולדבש ולחלב וכו' כי כל הדברים המשובחים הנמצא במשקין אלו כך ימצא בתורה : יש אומרים שמותר לאכול ויש אומרים שאם מצפה שיהיה לו למחר ללמוד בתורה לא יאכל עד למחר כי הדוגמא לענין אכילה הוא אכילה בתורה דאף ע"ג כי לא נזדמן לו ידיעה להבדיל בין הטמא לטהור ובין איסור להיתר לא מפני כך יבטל מדברי תורה אלא אוכל בתורה כפי אשר תשיג ידו תכף או למחר ואם אין לו אלא כוס א' שהדוגמא של הידיעה בתורה מעט לא הכיר ואינו מצפה שיהיה לו למחר ידיעה שלימה כי לא ימצא לו מי שילמד אותו להשכיל להטיב להבדל מן האיסור מוטב שיאכל מה שרגיל ללמוד בו ויברך עליו ברכ' המזון להודות להקב"ה שנתן לנו אכילה של תורה כי בה צדיק אוכל לשובע נפשו ואח"כ מבדיל היינו ידיעה מיותר' להבדיל בין קדש לחול ומשאר איסורים אז טוב לו ממה שיברך ברכ' המזון בלא כוס וזה לדברי האומר כי ברכת המזון טעונה כוס היינו ידיעה גם בענין אכילה של תורה דלא כמאן דאמר לגרים אינש ובתר לסבר אלא כמאן דאמר שבשתא כיון דעאל עאל ולכן כך יעשה לסברת האומר ברכת המזון ולימוד התורה צריך ידיעה טעונה כוס לפי כי שבשתא כיון דעאל עאל אבל למ"ד אינה טעונה ולגמר אינש אף על גב שאינו מבין שנאמר גרסה נפשי ולא אמר טחנה ולכן אינה טעונה כוס דהיינו ידיעה לכן לא יאכל עד שיבדיל אינו לומד בענין הנהוג לו עד שיבדיל כי יהיה יודע להבדיל מן האיסור כי כן סור מרע קודם ונאמר ולרשע אמר ה' מה לך לספר חקי וגו' ומיירי שכוס זה של הידיעה לא היה בו רביעית בידיע' דהיינו כי הוא לומד רביעי' היום בשלום לפי כי כן תובעים מן האדם קבעת עתים לתורה

לרביעית ומברך עליו ברכת המזון: [ד]מי שאין ידו משגת לקנות יין לקידוש ולהבדלה יקנה להבדלה דקידוש אפשר בפת: [ה] אם אין ידו משגת לקנות שמן לנר חנוכה ויין להבדלה נר חנוכה קודם: [ו] אומר הבדלה מיושב ואוחז היין בימין והחדס בשמאל ומברך על היין ושוב נוטל ההדס בימין והיין בשמאל ומברך על החדס ומחזיר היין לימינו:

אפילו

כן לדברי הכל מבדיל תחלה לתקן בחינת הדעת ושותה מעט מתנו לצורך הנשיקין תחלה מוסיף עליו להשלימו לרביעית בסוד ה"א כדאיתא פרשת פנחס רביעית ההין ומברך עליו ברכת המזון כי אז נבנת וראויה להמלא בה ארבע ברכות מארבע מדות שעליה כדאיתא פרשת תרומה אין להאריך: [ד] מאחר שנודע לנו מן הדינים הקודמים ענין המאפרך תחלה הוא ענין סור מרע עתה יבא הנגלה בדימים אלו לצורך ענין ועשה טוב כי שניהם נמלא הצורך בהם ולא יספיק באחד מהם ובפרט לצורך קדושת שבת לזכות לתוספת שבת ברוח ונשמה צריך ענין שלימות במעשה הטוב ולכן יאמר נא אם אין ידו משגת לקנות יין לקידוש היינו כלומד לצורך הקדושה להיות קדוש ולהבדלה נמי להבדיל בין דבר של איסור וטמא לטהור וגם להיתר יקנה הידיעה לצורך ההבדלה כי זה קודם לפי כי כן שנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ונתן טוב טעם לדבר משום דקידוש אפשר בפת רולה נומר לענין הלמוד להתקדש האדם בו אפשר בפת כנ"ל שהוא ענין הלכה כדאיתא בזוהר פרשת פנחס ואין ככר אלא הלכה אבל לענין לפרוש מן האיסור צריך ידיעה ולכן הוא קודם: [ח] אם אין ידו משגת לקנות שמן לנר חנוכה ויין להבדלה כי אף על גב שהדברים הם כפי פשוטן אמנם מכל מקום נימא בהו מלתא כי הנה נר חנוכה כבר נתבאר במקומו שהוא ענין הערה לאדם לקיים ושמן על ראשך אל יחסר היינו מ"ש בזוהר פרשת בלק דף קפ"ז וז"ל החכם עיניו ברישו וכי באן אתר עינוי דבר נש אלא ברישו דילמא בגופו או בדרועוי דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא אלא קרא הכי הוא ודאי דתנן לא יהך בר נש בגלוייא דרישא ארבע אמות מאי טעמא דשכינתא שריא על רישיה וכל חכים עינוי ומלוי ברישו כההוא דשרייא על רישיה וכד עינוי תמן לינדע דההוא נהורא דאדליק על רישיה אצטריך למשחא בגין דגופא דבר נש איהו פתילה ונהורא אדליק לעילא ושלמה לווח ואמר ושמן על ראשך אל יחסר דהא נהורא דברישו אצטריך למשחא ואינון עובדין טבאן ועל דא החכם עיניו ברישו וגו'. הנה הדבר מבואר מן המאמר כי השמן הם מעשים טובים כאמור. ולכן יאמר מי שאין ידו משגת לקנות כמו שענינו קנה לו דברי תורה קנה לו פרקליט אחד לקנות שמן מעשה טוב להדליק נר חנוכ' עליו בסוד החכם עיניו ברישו ויין להבדלה הוא ענין לימוד התורה להבין להבדיל בין איסור וטמא לטהור ולהיתר נר חנוכ' קודם והוא מעשה הטוב כי אחז"ל גדול תלמוד לפי שמביא לידי מעשה אמנם אם בא לידו מעשה הוא קודם: [ו] אומר הבדלה מיושב והדוגמא בזה יהיה דמאחר שנתבאר שענין ההבדלה הוא להורות ולהבדיל בין איסור להיתר. לכן צריך לקיים

מה, שעניינו הוו מתונים בדין כדי ליישב בענין ההוראה שנאמר דינו לבקר משפט ואוחז היין בימין הוא ענין ההוראה וההדס בשמאלו כך אחז"ל לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת ואז יהיה לו ריח בהדס. ועוד יש בה הערה אל האדם כי יזהר מענין השוחד ובכן יהיה ריחו נודף ומברך על היין הוא ענין התורה אשר זכה בה שהקב"ה גזר עליו להיות חכם וביותר מאחז"ל למלך שעשה סעודה והיה מחלק להם מלות בא בנו א"ל אימי רולה אלא מזה שנאמר כי ה' יתן חכמה לכל אבל למי שהוא חפץ מפיו דעת ותבונה ולכן צריך לברך על היין של תורה תחלה ושוב נוטל ההדס כנגד מעשה הטוב בידו הימנית לפי כי זה משובח יותר לפי כי הבחירה מסורה ביד האדם ויין של תורה בשמאל ומברך על ההדס שזכה בו ואחר כך מחזיר יין של תורה לימינו הלא זה דברי למה נכנסו האותיות למפרע אות ת' תחלה וכן לענין הכתיבה כי אנחנו כותבין בימין והולכין לשמאל והיה ראוי להיות בהפך כי הנה התורה מן השמאל חזרה אל הימין שנאמר מימינו אש דת למו. אבל הענין הוא מה שנתבאר למעלה כי בזמן הבריאה אמרה תורה לפני הב"ה האי אדם דאת בעי למברי זמין לארגזא קמך וכו' אמר לה וכי למגנא אתקריאנא ארך אפים ובורא התשובה שאם יחטא ושוב אל ה' וירחמהו דאע"ג כי יאמר אדם ב' ראשים הם ע"מ כן ברא ה' את השמים ואת הארץ ולכן נכנסו האותיות למפרע לפי כי כן האדם זה כשוי טובה ומשלם רעה תחת טובה ואדעתא דהכי נברא ולכן באה הכתיבה נגד שמאל כי גם שהאדם זה הולך אחר יצרו לב כסיל לשמאלו אם חוזר בו חוזר לימין כי כן הקב"ה לעולם ימינו פשוטה לקבל שבים ולכן מחזיר היין לימינו זו תורה: [ז] ואפי' שמעו כל בני הבית הבדלה היינו מאחז"ל מי מעיד באדם אנשי ביתו והם האברים והיינו בני ביתו אפילו כלם שמעו הבדלה ואין בהם ענין עון כי הם נבדלים ממנו כך עמו בבית הכנסת כי כך אחז"ל אם פגע בך מנוול זה מושכהו לבית המדרש אם נתבוונו שנא נואת ולא יכלו להתיש כח היצר שהוא כברזל מבדילים בביתן ופורשים מכל עניני התאות בזה:[ח] נשים חייבות בהבדלה כבר נתבאר למעלה כי ימלא אנשים שהם מספרא דנוקבא ונשמה גבורתם היו לנשים כי כן הוא אער יד ימינו כנ"ל ולכן יאמר נשים בדרך רמז חייבות בהבדלה כי להיות פורשים ביותר מן העבירה בערך האנשים ויש מי שחולק דסבירא ליה כי לא ימלא בהם תגבורת היצר להחטיא אותם: האמנם נחזור לומר כי מ"ש מי שאין ידו משגת לקנות יין לקידוש זה יהיה אדם המחוסר השלימות לפי כי הנה אדם הלדיק ידו משגת לכל הדברים העליונים לתקן אותם כדאיתא בזוהר פ' אמור מאן פועל לדק אלין אינון דמתקני למטרוניתא מנהא ואלבישו לה תכשיטהא ואעטרו

[ז] אפילו שמעו כל בני הבית הבדלה בבית הכנסת אם נתכוונו שלא לצאת מבדילים בבית: [ח] נשים חייבות בהבדלה כשם שחייבות בקידוש ויש מי שחולק:

רצ"ז. דיני בשמים להבדלה. ובו ה' סעיפים:

[א] מברך על הבשמים אם יש לו ואם אין לו אינו צריך לחזור אחריה: [ב] אין מברכין על בשמים של בה"כ ולא על של מתים ודוקא הנתונים למעלה ממטתו של מת ולא על בשמים שבמסיבת ע"ג דסתם מסיבתן לע"ג: [ג] שקים מלאים בשמים שמשימים

לה עטרה כל חד פועל לדק אקרי ולכן זה שאין ידו משגת לקנות כד"א ה' קנני ראשית דרכו לקנות יין לקידוש ולהבדלה לתקן הכלה היא המדה עליונה הנקראת יין המשומר בענביו לקידוש כי שם מקדשין הכלה ואומרים מקודש מקודש פרשת פנחס. ולהבדלה נמי שנאמר ויקח ה' את הצלע וגו' והבדיל אותה ממנו ואח"כ ויביאה אל האדם לפי כי ויסגור בשר תחתנה נסרה הקב"ה והוי באתערותא רחמי וחסד כדאיתא בזוהר ואדם זה אין יכולת בידו להבדיל אותה לעשות ענין של הנסירה הלא זה דברי הפסוק ואיש כי יקח את אחותו וגו' חסד הוא דפרים גזעין כדאי' בזוהר מכאן ואילך ונכרתו לעיני בני עמם מי הוא זה שיכול לעשות נסירה זו ונכרתו שניהם וחוזרים פנים בפנים זה יהיה לעיני בני עמם הם הצדיקים עיני העדה הם העושים הנסירה והתיקון. אמנם מי שקצרה ידו לעשות שני הדברים יקנה להבדלה כי אם אין עושה הנסירה תחלה כילד יתקן להיות הקידוש שהוא ענין הייחוד: אם אין ידו משגת לקנות שמן לנר חנוכה ויין להבדלה נר חנוכה קודם והענין כי הנה בענין הנסירה העיקר הוא לדחות הקליפות הנאחזות מן האחורים ולכן צריך להמשיך יין מלמעלה כדי לדחות אותם למטה. אמנם נר חנוכה הוא נמשך מאורות גם כאשר הוא בסוד הפנים. ולכן זה הורה שבכלל מנה ולכן נר חנוכה קודם: אומר הבדלה מיושב כי כן איתא בזוהר כל מנין דאינון מעלמא דנוקבא אינון ביושבה ולכן תפלה מיושב תפלה מעומד ואוחז היין בימין לפי כי יין זה הוא מלמעלה מעלמא דדכורא מסוד אימא עילאה הוא העושה הבדלה נכנה ופרים גזעין ע"י החסד ודוחה כל הדינים למטה ואחר כך ויביאה אל האדם ונוטל ההדס בשמאלו ומברך על היין ונמשך אותו למטה אל הכלה ושוב נוטל ההדס בימינו רזא דאבן והיין בשמאלו ומברך על ההדס וצריך להריח פעם אחר פעם כדאיתא בזוהר והוא סוד ריח ניחוח וכדאיתא באדרא רבה ותכלתי אטמוס לך נאמר וריח אפך כתפוחים ומחזיר היין לימינו וממתק אותו בבחינת הימין הוא יסוד המים אבל לא יתן לתוכו מים כלל: אפילו שמעו כל בני הבית הבדלה בבית הכנסת ולא נתכוונו לצאת חוזרים ומבדילים בבית כי שם עיקר ההבדלה כדי שלא יכנס זר נפש שכן אומר המבדיל בין קדש לחול ובין אור לחשך וכו' כנ"ל: נשים חייבות בהבדלה כשם שחייבות בקידוש ויש חולקים. אמנם על דרך הנזכר עיקר ההבדלה בסוד הנשים הוא עלמא דנוקבא ולזה צריך לכוין בהבדלה:

[א] **אחר** כלותו נלמד ברמז על ענין הפרשה מדברים האסורים והלוך סגולה למעשה הטוב לקיים מ"ע סור מרע ועשה טוב חזר והגיד כי יש דברים הצריכים אל השלימות אבל אם לא יעשה אותם האדם לא יקרא חסרון בעצמו בערך מ"ע וחסרון לא יוכל להמנות דהתם איירי מי שנמנו חבריו לדבר מצוה והוא לא נמנה עמהם לרצונו כי לא היה בעיניו אותה מצוה נחשבת. אמנם מי שלא יוכל לקיים המצוה אינו כן אלא מברך על הבשמים אם יש לו ואם אין לו צריך לחזור אחריהם כי לא מפני כך יהיה מתחסר מן השלימות שקנה: [ב] אין מברכים על בשמים של ב"ה שלא זה דברי במאמר ויקרא אלהים לאור יום אלו מעשיהם של צדיקים ולחשך קרא לילה אלו מעשיהם של רשעים אבל איני יודע באיזה מהם חפץ אלא ממה דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב הוי במעשיהם של צדיקים חפץ ואינו חפץ במעשיהם של רשעים כי הרצון להגיד מ"ש בזוהר כי כמו שהעולם מתקיים במעשה הצדיקים כך מתקיים במצוה של הרשע אשר יש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים כגון ההוא דפגע באתתא ובעא למתקף בה אמרה ליה אוקיר למאריך ולא תחטא גבי בבקה אבל הקב"ה אינו חפץ אלא במעשה הצדיקים ולכן בא הדין אין מברכים על בשמים של ב"ה היינו מעשה הרשע שהוא דוגמא לב"ה לא תאמר לו והיה לו בשמים ממצוה שבאה לידו כאמור אף על גב כי העולם מתקיים בזה אין מברכים להקב"ה במעשה זה כי אינו חפץ במעשיהם של רשעים כאמור ולא על של מתים כי רשעים בחייהם קרוים מתים שנאמר ולרשע אמר ה' מה לך לספר חקי והם הנתונים על מטתו של מת כלומר אם ב"ולי לפעמים בא לידי עבירה והזכיר לילו יום המיתה או שקרא ק"ש על מטתו וניצול מן העבירה נהי דמצוה קעבד אבל אין מברכים להקב"ה בזה כי אין לו חפץ ברשעים ולא על בשמים של מסיבת ע"ג הדוגמא בזה נכוים כמה שחז"ל לא יהיה בך אל זר איזהו אל זר שבתוך גופו של אדם זה הכעס ולפי כי הכעסן אין לו תקנה כדאיתא בזוהר לכן מכונה למסיבה של ע"ג דאע"ג כי עתה אינו כועס ועשה מצוה בבשמים שאין מברכין להקב"ה לפי כי סתם מסיבתם לע"ג עבו"ם והוא תמיד כועס על נקלה: [ג] שקים מלאים בשמים שמשימין עט"ז תוך קנקני היין הדוגמא בזה הוא משחז"ל האי צורבא מרבנן דרתח אורייתא היא דקא מרתחא ליה שנאמר הלא כה דברי כאש והיינו מ"ש שקים מלאים בשמים הדוגמא לגופו' בני האדם שהם מלאי' בשמים ממעשה הטוב אמנם משימים אותה שע"ג הם בעלי הכעס כאמור בתוך קנקני היין

היין כמו שבינינו יש קנקן חדש מלא ישן ולכן מורי' היתר לעצמן להוות כוססין שאומרים אורייתא היא. דקא מרתחא להו אע"פ שמותר להריח בהם היינו מ"ש בזוהר חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו דעקר הנשמה שלו באפו בגין רוגזא דיליה אסור למקרב לגביה ולאשתעי עמיה לפי שהוא ע"ג גמורה היינו לשאר כל אדם אבל ת"ח דרתח כאמור. אף על גב שמותר להריח בהם כי לא יהיה בערך טורף נפשו אין מבדילים עליהם נסי דלהריח הוא ענין לימוד מריחים בהם בתורה שיש בה ריח כמ"ש חז"ל אבל לענין ההבדלה של סור מרע אין מבדילין עליהם כי המתלוה עמהם לא יקרא נבדל מן האיסור ולכן נאמר עליהם כמי חדלו לכם מן האדם כנזכר : [ד] נהגו לברך על ההדס כל היכא דאפשר שנמשלו הצדיקים לו שנא' והוא עומד בין ההדסים היכא דאפשר ואם לאו כל דבר המריח מריחין בו כי מקום שבעלי תשובה הם עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד : [ה] מי שאינו מריח כי הוא מחוסר שם טוב אינו מברך על הבשמים אם נזדמן לו מעשה לקנות שם טוב אינו מברך כי אין מחשיב שלימות זה ולכן אינו מריח מעצמו אלא אם נתכוון להוציא בני ביתו הקטנים לחנכם במצות או להוציא מן החיוב של העון מי שאינו יודע מעשה המצות : שבתי וראה לבאר דינים אלו נגד עילאה ימלל ובכך הוא אומר מברך על הבשמים אם יש לו דאע"ג כי כך אמרו חז"ל מפני מה האשה מתבשמת והאיש אינו מתבשם לפי שהאדם נברא מן האדמה אמנם האשה נבראת מן העצם שנאמר זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי ולכן צריכה להתבשם. אמנם עכ"ז אין זה מעכב לענין הייחוד מברך על הבשמים אם יש לו להעיר ענין הריח למעלה היינו משחז"ל גבי מלך שהריחה ליקי קדר' תאמר גנאי הוא לה לא תאמר מלעטר' ולכן מה עשו עבדיה הביאו לה באשי כך הצדיקים. הומר בכל יום תמיד בשמע"ו אמנם עתה אין צריך לחזר אחריהם לפי כי בת מלך עתה אינה מריחה כלום לפי כי אין ייחוד נעשה למעלה אין מברכים על הבשמים על ב"ה וכבר נתבאר בחלק הקודש מהו ענין הדוגמא למעלה ואמנם נאמר כי זה יהיה דוגמא לעולם העשיה אשר משם יוצא הפסולת והמותרות לקליפות כדאיתא בזוהר פרשת בלק בענין הפ' במשעול הכרמים הוא שביל דקיק שיוצא דרך שם השפע לקליפות אחרים אחרים שהם יונקים מן האחורים ולכן עו"ג נקראת יצאה ושינו הפעור עצמו לפעור זו היא עבודתו וכבר ביארתי כי פעור ומרקולים הם יונקים מן האחור והפנים התחתונים ולכן הבשמים שבעשיה אין מברכים עליהם ולא על בשמים של מתים שבילירה כי שם השאל שנקרא מת כדאיתא פרשת שופטים על פי שנים עדים יומת המת דא סמאל מת מעיקרו וכל השרים שלו נקראים מתים על שם העתיד ולא על הבשמים שבמסיבת עכו"ם בבריאה דהתם מסיבתן לעו"ג : שהיה מלאים בשמים לפי כי בזמן החרבן אמר הקב"ה למלאכי' מנ"ו שמת לו מת והוא מתאבל עליו מה דרכו לעשות אמרו לו תולה שק על פתחו אמר להם כך אני עושה שנאמר אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם ולכן סטרא אחרא נקראים שקים כסוד עשו וארבע מאות איש עמו בגימטריא שק. אמנם הם מלאים בשמים בעבור החרבן שנאמר אמלאה החרבה ולכן הבשמים של הכלה נתמלאו מהם כמשחז"ל היא הכניסה לו בשמים וכלים והוא נתן לה בשמים וכלים. ואמנם משימים אותם הכותים תוך קנקני היין שלהם בתוך גיהנם אף על פי שמותר להריח בהם אין מבדילין עליהם דלא אפשר להבדיל אותם עד לעתיד : נהגו לברך על ההדס היכא דאפשר לקיים מש"ה סמכוני באשישות הוא מ"ש בזוהר פרשת שמיני דף מ' וז"ל פתח רבי יהודה ואמר סמכוני באשישות כנסת ישראל קאמר דא בגלותא סמכוני מהו סמכוני אלא מאן דנפיל בעי לאסמכא ליה הה"ד סומך ה' לכל הנופלים ובגין כך כנסת ישראל דנפלה דכתיב נפלה ולא תוסיף בעיא לאסמכא והיא אמרה סמכוני למאן לישראל בנהא דאינון בגלותא עמה ובמה באשישות אלין אינון אבהן דאינון אתמליין בקדמיתא מההוא חמר טב דמנטרא ומאן דידע לייחדא שמא קדישא אף על גב דברכאן לא משתכחי בעלמא סמיך וסעיד לה לכנסת דישראל בגלותא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי שאלה כנסת ישראל סמכוני באשישות הם האבות והטעם לפי דאינון אתמליין בקדמיתא מההוא יין המשומר מששת ימי בראשית ולכן בא הטעם כי מברך על ההדס כי הוא דוגמא אל האבות כנודע מן הזוהר כל היכא דאפשר : מי שאינו מריח כי הנה הריח הוא הנמשך מלמעלה ובעון התחתונים נאמר ולא אריח בריח ניחחכם אינו מברך על הבשמים אלא אם כן מתכוין להוציא בני ביתו הקטנים בעוד כ"ה של הכלה שהגיעו לחינוך או להוציא מי שאינו יודע מן העולמות ממשיך עליהם מן הריח ענין :

שמשימים הבותים תוך קנקני היין אע"פ שמותר להריח בהם אין מבדילין עליהם : [ד] נהגו לברך על ההדס כל היכא דאפשר : [ה] מי שאינו מריח אינו מברך על הבשמים אלא אם כן מתכוון להוציא בני ביתו הקטנים שהגיעו לחינוך או להוציא מי שאינו יודע :

רצ"ח. דיני נר הבדלה. ובו ט"ו סעיפים :

[א] מברך על הנר בורא מאורי האש אם יש לו ואינו

[א] **כאשר** האדם זוכה על ידי מעשיו להיות נר דולק על ראשו כמש"ה החכם עיניו בראשו כהסו' נר אשר מאיר על ראשו כענין נתן דלוליתא לכן טוב להודות להקב"ה המאיר עליו והיינו מ"ש מברך על הנר היינו אותו נר אשר על ראשו המאיר עליו בורא מאורי האש

ואינו צריך לחזור אחריו והני מילי במוצאי שבת אבל במוצאי יום הכפורים יש אומרים שמחזר אחריו: [ב] מצוה מן המובחר לברך על אבוקה ויש מי שאומר שאם אין לו אבוקה צריך להדליק נר אחד לצורך הבדלה חוץ מהנר המיוחד להאיר בבית: [ג] נוהגים להסתכל בכפות הידים ובצפרנים: אין

האש כי הנה אחז"ל ה' מיני אש הם ואש אוכלת אש היינו אש דשכינה והיא עומדת על ראש איש הישראלי והיא מחיה אותו. ואיתא בזוהר פרשת נח דף כ"ו וז"ל חמש אשין הוו נחתין על קרבנא אש אוכל ואינו שותה אש שותה ואינו אוכל וכו' לקבלייהו אינון זאת תורת העולה חד וגו' ואוקמוה מארי מתניתין עולה כולה סלקא לגבוה דא בינה וכו' שותה כל מיין דאורייתא ואוכלת קרבנין דצלותא ואוכלת לחים ויבשין אינון פשטי דאורייתא דאינון כעלים יבשים ורזי אורייתא אינון כעלים לחים וכו' ועוד אוכלת לחים כל קרבנין דהוו קרבין בצלותא וכו' עלמלות לא תעשה והאי איהו סקילה שרפה הרג וחנק על מצות עשה ול"ת אלין אינון קרבניא דשכינת' דצלותא דפיקודין דעשה ולא תעשה עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר מה הם הדברים שהאש של השכינה אוכלת ולכן אדם זה מברך בורא מאורי האש כי ממנו מאותו אש של השכינה האיר על ראשו והיינו אם יש לו נר דלוק ואינו צריך לחזר אחריו דהא מזומן הוא אצלו מתוספת של שבת שורה על ראשו כנ"ל. והיינו שאמר והני מילי בשבת אבל ביום הכפורים יש אומרים שצריך לחזר אחריו דהא מפני שהוא יום סליחה ואז נמלאו ה' תפלות צריך לחזר אחריו לתקן אותו. וכדאיתא במאמר וכנגד ה' מראות אלין תקינו ה' תפלות ביומא דכפורי:

[ב] מצוה מן המובחר לברך על אבוקה כדי להעיר את רוחו על מאחז"ל למה צדיקים דומים לפני השכינה כנר לפני האבוקה ולכן כאשר מברך על האבוקה יתן אל לבו להיות מוכן לעבוד את ה' ויש מי שאומר שאם אין לו אבוקה צריך להדליק נר א' לצורך הבדלה כענין שנ' החכם עיניו בראשו להדלי' תמיד נר זה לצורך הבדל' כדי להבדיל עצמו מכל תאוות העוה"ז הגופניות והיינו חוץ מן הנר הדולק בבית הוא הלב כי צריך להיות שם מיוחד נר דולק על התורה ועל העבודה אמנם נר זה הוא על ראשו כאמור:

[ג] נוהגים להסתכל באחורי האצבעות וגם בזה ימצא הערה לאדם להתבונן במעשה ידיו לתקן אותם לפי שנאמר יד ליד לא ינקה רע וכן לענין ראיית הצפרנים יזכור מש"ה חטאת יהודה כתובה בצפורן שמיר ושוב אל ה' וירחמהו:

ועוד יתבונן האדם לברך על הנר העליון שנאמר ערכתי נר למשיחי היינו מ"ש בזוהר פרשת בלק דף ר"ד וז"ל בקר אערוך לך מהו אסדר לך בוצינ' דילך לאדלקא כד"א ערכתי נר למשיחי ולגבי בקר דיוסף קאמר בההו' סידורא דבוצינא דיליה הוא ואצפה מהו ואצפה הא כל בני עלמא מצפין וכו' אתא דוד ואתקן צופא לגבי בקר דיוסף לאתחבא' ולקיימא עלמין בסידורא דבוצינא דא הה"ד בקר אערך לך ואצפה כד"א ויצפהו זהב טהור וגו'. הנה למדנו מדברי המאמר כי צריך תיקון לענין נר זה שנאמר ערכתי נר למשיחי ומהו התיקון לעשות אותו בסוד נר היינו מ"ש בזוהר פרשת תרומה נר מצוה מהו נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין אינון והיא פתחת תרין דרועין דילה לגבייהו כמנין נ"ר. הנה הדבר מובן כי זה הוא הגולה בענין הנר ואח"כ מברך על הנר זה להמשיך עליו אור מלמעלה כמש"ה ראיתי והנה מנורת זהב כלה וגולה על ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה ולכן מברך בורא מאורי האש להמשיך עליה מחמש מיני אש עליונים כדאיתא בזוהר פרשת נח דף כ"ז. וז"ל חמש אשין הוו נחתין על קרבנא אש אוכל ואינו שות' אש שותה ואינו אוכל וכו' ודא בינה חמש מראות דילה מ' בת יחידה ומראה כבוד ה' כאש אוכלת ולכן מברך בורא מאורי האש היינו אש עליון חמש מיני אש שהם מאירים על נר זה של הכלה ולכן נמי נמשך ממנה אור להאיר לתחתונים. כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ח: וז"ל והכא בעינן לאכפיא אצבען קמי שרגא בגין לאחזאה דרגין דלתתא דנהירין מגו דרגא דלעילא ומהכא שלטין ונהרין מנה ואקרון מאורי האש וכו' ובגיני כך מברכין בורא מאורי האש ולא אמרי מאיר וכו' אלא כיון דעאל שבתא כל אינון דרגין דלתתא כלהו עאלין ואתכלילו בהאי שרגא ואתטמרו ואתגניזו ואתנהרו ביה ולא אתחזיין ביה אלא הוא נקודה בלחודהא וכלהו אטמרן בה כל יומא דשבתא כיון דנפק שבתא אפיק לון לכל חד וחד כאלו היא שעתא אתבריאו כמלקדמין ואשתויאו של דוכתייהו לשלטאה. הנה מבואר מדברי המאמר כי מה שמברכים בורא מאורי האש ואין אומרים מאיר להיות כי כן כל אותם הבחינות שהם בעולמות בכל מוצאי שבת כאילו הם נבראים מתחלה והם מאירים מאש של השכינה ולכן צריך להמשיך עליה מתחלה מאותם מאורי האש העליונה דבינה ועל ידי כך בורא אותם דרגין דלתתא אש דשכינה ומאיר עליהם כאמור. והיינו אם יש לו נר אבל אינו צריך לחזר אחריו לפי כי כל הדברים האלו נעשים מעצמן וכך היא המדה לעולם והני מילי במוצאי שבת אבל במוצאי יום הכפורים שאינו שבת צריך לחזר אחריהם לפי כי יום הכפורים הוא בסוד בינה עילאה וכאשר פנה היום ראוי לחזר ולהמשיך הארה ממנה מאותו אש שלה חמשה מראו' כאמור: מצוה מן המובחר לברך על אבוקה להיות כי האבוקה הוא יותר הארה מן הנר כדי להאיר לכלתא דא מלמעלה כאמור: ויש מי שאומר שאם אין לו אבוקה צריך להדליק נר אחר לצורך הבדלה חוץ מהנר המיוחד להאיר בבית כדי לעשות היכר כי נר זה הוא לצורך הבדלה ובזה יהיה מכוין לתקן נר עליון כמש"ה ערכתי נר למשיחי הכל בענין הכנה הנזכר לעיל:

[ד] אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו דהיינו שיהיה סמוך לו בכדי שיוכל להבין בין מטבע מדינה זו למטבע מדינה אחרת : [ה] אין מברכין על הנר שלא שבת ממלאכת עבירה לאפוקי אור שהודלק להיה ולחולה שביון שלא הודלק לעבירה מברכין עליו אבל אם הדליקו נכרים בשבת כיון שאם היה מדליקו ישראל היה עובר לא שבת ממלאכת עבירה מיקרי : [ו] נכרי שהדליק במוצאי שבת מישראל או ישראל מנכרי מברכין עליו אבל נכרי שהדליק מנכרי אין מברכין עליו ובמוצאי יום הכפורים אין מברכים

[ד] הנה נתבאר למעלה כי החכם שנאמר עליו לב חכם לימינו שעיניו בראשו תמיד להתבונן אל יחסר האור המאיר על ראשו הלא זה דברי בפ' הוי עטר' גאות שכורי אפרים אשר חז"ל הגידו עטרה נתעטר אפרים אבינו יעקב להיות ראש ישיבה הוי על עטר' זו שהיא עטרת גאות כמ"ש חז"ל הגאוה לא"ת מעטרא ליה בהאשה דשבולתא אבודה היא עם שכורי אפרים כי במקום עטרה זו שהיא בראש הם הלומי יין בראש ולדידן עטרה זו היא מש"ה החכם עיניו בראשו להתבונן עטרה שעל ראשו נר דלוק מן השכינה. אמנם אין מברכין על הנר זה השרוי על ראש האדם עד שיאותו לאורו בתוספת רוח או נשמה וזה לך האות כי אז יהיה מורדף בלי חשך לעבוד את ה' ולברך בשמו דהיינו שיהיה סמוך לו בכדי שיוכל להכיר בין מטבע מדינה זו למטבע של מדינה אחרת והדוגמא לזה לאיש אשר אלה לו יכיר ודאי בפרצוף האדם אם הוא מטבע של הקב"ה או אם בעונו נשתנה כי בזה נעשה מטבע אחר כמשחז"ל אין החיה שולטת באדם אלא א"כ נשתנית צורתו שנא' נמשל כבהמות נדמו : [ה] ולא זו בלבד אלא אין מברכין על הנר שלא שבת דהיינו כי לא הגיע לו תוספת שבת נשמה או רוח והיינו שלא שבת ממלאכת עבודה לאפוקי אור שהודלק לחולה ולחיה היינו כאמור למעלה כי החיה הוא דוגמא לחוטא כד"א הרה עמל וילד און והחולה מצד העון הלך בריאות נשמתו שנאמר דרכיו ראיתי וארפאהו וכאשר הודלק נר זה בעבורם לרפואתה אין זה מעכב אבל חוץ משנים אלו אין מברכין על אותו נר אף על פי כי ניתוסף בשבת עליו כי הנה לחיה ולחולה כיון שלא הודלק לעבירה מברכין עליו אבל אם הדליקו עכו"ם בשבת כגון שמתוך האונס היה למד תורה או עשה מצוה חסורי מחסרא והכי קתני או ראה שצריך להפסיד ממון ונתן אותו לצדקה כההוא דריב"ז שראה בחלום שבני אחותו מפסידים ת"ר דינרים אנסינהו ויהבו לצדקה היינו שהודלק נר זה על ידי כותים בשבת כיון שאם היה מדליקו ישראל היה עובר ולא היה עשה כלום לא שבת ממלאכת עבירה מקרי : [ו] כותי שהדליק במוצאי שבת מישראל. הנה כותי זה יצר הרע כי בלי ספק הם פועים להעביר את ישראל על דת והדליק נר מישראל או ישראל מכותי על דרך הנזכר כי לפי שהיה מורדף ממנו קיים בעצמו משחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבה"מ אם אבן הוא נימוח אם ברזל מתפוצץ מברכין עליו אבל כותי שהדליק מכותי שגרם לישראל לעשות מצוה או במעשה הצדקה אע"ג שנאמר וחסד לאומים חטאת חטא הוא להם שעשה צדקה עמו אין מברכין עליו ובמוצאי יוה"ך שהוא

יום מחילה וכפרה אין מברכים על נר מצוה שהדליק ישראל מכותי : עוד חזר והגיד כי נר שלמעלה הרוחני דהיינו נר ה' אין מברכים על הנר זה עד שיאותו לאורו היינו מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קס"ו. וז"ל פתח ואמר כי נר מצוה ותורה אור וגו' נר אמאי אקרי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין ואיהי פתחא לגבייהו תרין דרועין דילה כדין אתכלילו תרין דרועין בהו ואקרי נר וכו' אור דא אתכליל במאתן ושבעה עלמין וכו'. האי אור זרע ליה קב"ה בגנתא דעדני ועבד ליה שורין שורין על ידא דהאי צדיק דאיהו גננא דגנתא ונטיל להאי אור וזרע ליה זרועא דקשוט ועבד ליה שורין שורין בגנתא ואוליד ואצמח ומניה אתזן עלמא הה"ד אור זרוע לצדיק וגו' וכתיב וכגנה זרועיה תצמיח מאן זרועיה אלין זרועי דאור קדמאה וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי אור זה אוליד ואצמח ועביד פירין ומניה אתזן עלמא. ולכן יאמר כי אין מברכים על הנר ר"ל דאע"ג כי הכלה היא בתכלית השלימות עד כי נקראת נר כאמור. אמנם זה השלימות קנתה לעצמה אבל אין מברכים על נר זה המדות עליונות להריק עליה ברכה עד שיאותו לאור שלה כאשר מתקיים בה מש"ה ובגנה זרועיה תצמיח שלכן כאשר גלתה שוקה אביגיל הלך דוד לאורה שלשה פרסאות כיצד ימצא שיאות לאורו דהיינו שיהא סמוך לו מכדי שיוכל להכיר בין מטבע של מדינה זו למטבע של מדינה אחרת כי כאשר הכלה סמוכ' לצדיק אז הוא מכיר המטבע שחותם בה חותמו של הב"ה אמת אם הוא של מדינה זו רחל או של מדינה אחרת היא לאה והוא עצמו מפיכיר בין תכלת ללבן דשחרית : אין מברכים על הנר שלא שבת דהיינו כי הכלה היא נעשים בגימטריא נר על ענין האורות אשר היא מקבלת. אמנם כל זה השבת נמצא לה כאשר היא העלם למעלה בעול' האצילות ואז נקרא נר השבת לפי כי שלימות זה הא' ימצא לה בשבת דוקא לא כן הוא בחול ולכן יאמר אין מברכים על הנר שלא שבת כי הנה איתא פרשת בלק דף קצ"ז : וז"ל דהא בגין דלא אשכחן בה מומא מנו מסימנו סגיא דילה יהבין לה בלא עיכוב כלל ואיתא בזוהר פרשת ויחי דף רל"ג. וז"ל תא חזי כל ברכאן עילאין כלהו אתמסרו להאי דרגא לאתברכא מכלא ואע"ג דלית לה נהורא תגרמה כל ברכאן וכל חידו וכל טיבו כלהו קיימין בה וכו' נמצא כי הכלה תקרא נר בשבת. אמנם בחול תקרא נר שלא שבת ולכן אין מברכים על נר שלא שבת ממלאכת עבירה שהוא בזמן החול לפי שהקליפות שולטים נקראת מלאכת עבירה לאפוקי נר שהודלק לחיה היא הכלה בזמן שהיא יולדת כדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ט. וז"ל בשעתא

דאשתגרת

מברכים על נר שהדליק ישראל מכותי: [ז] היה הולך חוץ לכרך וראה אור אם רובן עכו"ם אין מברכין עליו ואם רובן ישראל או אפילו מחצה מברכין עליו: [ח] אור היוצא מהעצים ומהאבנים מברכין עליו אבל במוצאי יום הכפורים אין מברכין עליו: [ט] גחלים הבוערות כל כך שאלו מכנים קיסם ביניהם הוא נדלק מברכין עליהם והוא שעשויים להאיר

דאתעברת אסתימת כיון דמטא זמנא למילד געאת ורמאת קלין קלא בתר קלא עד שבעין קלין כחושבן תיבין דיענך ה' ביום צרה. דאיהו שירתא דעוברתא דא וקב"ה שמע לה וזמין לגבה כדין אפיק חד חוייא רברבא מגו טורי חשיך ואתייא בין טורין פומיה מלחכא בעפרא מטי עד ההוא איל ואתי ונשיך לה בההוא אתר תרי זמני וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי כלתא דא היא החיה היולדת והיא נמי חולה מאותו כאב דנשיך לה חוית תרי זמני והיינו סוד שהיא אומרת חולת אהבה אני הוא סוד מחז"ל מפני מה היולדת מביאה קרבן לפי כי כאשר יולדת מתוך הצער אומרת לא אזקק עוד לבעלי ואחר כך חוזרת בה כך מדה זו מתוך שהנחש נושך אותה שני פעמים מהרהרת בלבה ואומרת לא אזקק עוד לבעלי ואח"כ חוזרת בה לכן מביאה קרבן שני תורים ובני יונה הם בסוד השרפים שמעלים אותה למעלה כדאיתא בזוהר פרשת לו הרי באמת אומרת שחולת אהבה אני שחוזרת להזקק לבעלה מפני האהבה. ולכן נר שהודלק לחיה ולחולה שלא הודלק לעבירה מברכים עליו אבל אם הדליקו כותי בשבת כיון שאם היה מדליקו ישראל היה עובר לכן לא שבת ממלאכה מקרי: כנעני שהדליק במוצאי שבת מישראל והענין יובן ממאמר הנ"ל כי בערב שבת מתגבר ההוא מדורא דאשא מסטרא אחרא ונכנס לתוך הגוונים ונכנס אל נקודה הפנימית לקחת האור שלה. ולכן יוצא ההוא שלהוב' דאשא מסטרא דימינא ומתגבר עליו ומכניע אותה ומכניס אותה לנוקבא דתהומא רבה. ולכן כאשר יוצא השבת חוזר ויוצא ההוא מדורא דאשא מנוקבא דתהומא רבה ולוקח אור מאותה שלהובא והיינו כדוגמא לכותי שהדליק מישראל במוצאי שבת לפי כי המדורא דאשא הוא מסטרא אחרא היינו כנעני זה הוא שלהובא דאשא היינו ישראל לפי שהשלהובא הוא מסטרא דימינא כאמור אז ישראל ההוא שלהובא הדליק מעו"ג נטל אור מההוא מדורא דאשא היינו עו"ג מברכים עליו לפי כי בין כך וכך האור מסטרא דקדושה הוא אבל כותי שהדליק מכותי מאחר כי הוא אש זרה אין מברכים עליו ובמוצאי יום הכפורים אין מברכים על הנר שהדליק ישראל מעו"ג לפי כי יוה"ך הוא בסוד אימא עילאה כי אין שם אחיזה לקליפה. לכן אין מברכים עליו כדאיתא בזוהר פרשת לו דף כ"ז. וז"ל פקודא לעשות העולה כמשפטה וכו'. תאנא אמאי הוו נחתין על קרבנא אש אוכל ואינו שותה ואינו אוכל אש אוכל ושותה וכו' ואוקמוה מארי מתניתין עולה כולה סלקא לגבוה דא בינה חמשה מראות דילה ה' בת יחידה ומראה כבוד ה' כאש אוכלת וגו' ולקבל חמשה מראות אלין תקינו חמשה צלותין ביומא דכפורי עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי יוה"ך וה' תפלות הם בסוד ה' אשות אלו ולכן אין ראוי לברך על נר שהדליק ישראל מכותים כנז':

[ז] **אשר** חכמים הגידו למה נקרא העולם כרך. בס"א לומר מה ה"א פתוחה אף אם האדם מבקש לצאת הוא יוצא ולכן יאמר כאן היה הולך חוץ לכרך דהיינו כי הכרך הוא העולם והוא היה הולך חוץ ממנו רוצה לומר כי יצא מן הכלל של העולם וכן נמי חז"ל דרשו עיר קטנה זה הגוף ואנשים בה מעט אלו האברים ולכן יאמר היה הולך חוץ לכרך אדם זה שיצא וראה אור אש זרה אם רובן כותים ר"ל המעשים שלו כי מהאש יצאו ולעולם אם לענין מעשה של מצוה או של עבירה מן האש המתלהב בקרבו יבא התעוררות לעשות הדבר ולא סגי בלאו הכי ולכן אם רובן כותים היינו עבירות מעשים אשר לא יעשו אין מברכים עליו: ואם רובן ישראל והדוגמא למעשים הטובים או אפי' מחצה על מחצה ר"ל מחצה עונות ומחצה זכיות מברכין עליו ונרצה לו לכפר עליו: [ח] אור היוצא מן העצים הן האברים מברכים עליו אשר חכמים הגידו הזהרו בעמי הארץ כי מהם תצא תורה והיינו מ"ש אור היוצא מן העצים הם עמי הארץ כמש"ה והלכתי לגוע על העצים ובס"א עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא זה עם הארץ אור היוצא ממנו הוא אש של התורה כך אחז"ל מאן דרחים רבנן הוא הוי צורבא מרבנן ואי לאו בר הכי הוא משתמען מיליה כצורבא מרבנן ומה אבנים היינו הבנים מברכים עליו וכאשר נאמר בדרך אחרת אור של תורה היוצא מן העצים הוא מחז"ל מי מעיד באדם קורות ביתו ואבני ביתו שנאמר כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה. ולכן כשאדם זה נתן אל לבו הערה זו יצא אור ממנו מן החרטה אש תבערה ובראת לאש התורה כמחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבה"מ אם אבן הוא נימוח וכו' לכן מברכים עליו אבל במוצאי יוה"ך אין מברכים עליו לפי כי זה התיקון שעשה היה ראוי כי יעשה אותו ביוה"ך עצמו ונרצה לו ומאחריו כי נתאחר אין מברכים עליו: [ט] גחלים הבוערות כל כך שאילו היה מכנים קיסם ביניהם הוא נדלק והדוגמא לזה הוא עון לשון הרע שנאמר בו גחלי רתמים והם בוערות מפני המקבל לשון הרע כמחז"ל במאמר מות וחיים ביד לשון מלא גחלת נפח בה בערה רקק בה כבתה אשר נתבאר אצלי על מקבל לשון הרע אם נפח בה שקבל אותו בכל דעתו הרי בערה אש לשון הרע ולכן יאמר כי היו הגחלים בוערים כל כך עד שאם מכנים קיסם ביניהם היינו הנאמר עליו כמחז"ל שלשה הורג שלכן נקרא לישן תליתאי לפי שהוא הורג שלשה האומרו והמקבלו והנאמר עליו לכן יאמר שהיה בוער כל כך הדברים עד מקום שאם מכנים קיסם ביניהם הוא הנאמר עליו שהוא נדלק מברכים עליהם והוא שעשויים להאיר והענין מחז"ל מותר לומר לשון הרע על בעלי מחלוקת שנא' ואני אבא אחריך ומלאתי את דבריך היינו

כי

כי אז גחלים אלו הם עשוים להאיר כאשר מדבר הרה על בעלי מחלוקת כאמור : [י] אור של כבשן הדוגמא לזה הוא מש"ה קרבם יחמו כתנור אותו האור היוצא ממנו כאשר האדם מתחרט כי בערה בו אש ה' אז יהיה כענין רב יוסף כאשר השביע ליצרו נפיק מניה עמודא דנורא לכן יאמר אור של כבשן היוצא בתחלה שרפת הלבנים והוא

להאיר : [י] אור של כבשן בתחלת שריפת הלבנים אין מברכין עליו שאז אינו עשוי להאיר ואחר שנשרפו

דוגמא אל למוד התורה כדאיתא בזוהר ובתיקונים בחומר ובלבנים בחומר זה קל וחומר ובלבנים ליבון הלכה ועוד אמרו ובלבנים הם מצות ולכן יהיה כדין וכדין כי אור של כבשן הוא של העבירה בתחלת שרפת הלבנים כאשר בער בקרבו אש החרטה ולכן נעשה אור של כבשן וכבש יצרו לעשות רצון קונו ולכן נמי כבש אפו כמ"ש יכבשו רחמיך את כעסך . וכדאיתא בזוהר פרשת פנחס סוכה העשויה ככבשן וז"ל דף רכ"ב: ולא ככבשן דאש דהדיוט אלא ככבשן דבי' כבש רחמיו לעמו כד מללין ובעין בעותין כן יכבשו רחמיך את כעסך כבשי דרחמנא למה לך וכו' ולכן יאמר אור של כבשן כי אדם זה כבש את יצרו ורדה אותו ולכן נמי הב"ה כבש רחמיו את כעסו עמו בתחלת שרפת הלבנים אשר חזר בו אדם זה בלבון הלכה ובתחלת שנותן צדקה תוכן לבנים אין מברכין עליו לפי שאז אינו עשוי להאיר אלא להעביר העון כאמור . ואחר שנשרפו מחמת אש החרטה ובערה בו אש ה' אז עשוי להאיר ויהיה הנר על ראשו בלי ספק ומברכים עליו לעולם :

ובאשר נתבונן עוד בדינים אלו יהיה הנראה בהם היה הולך חוץ לכרך כאשר האדם הגשמי הולך חוץ לכרך גורם כי כך יהיה למעלה מצד נשמתו כי גם אדם העליון דקדושה היה הולך חוץ לכרך של עולם העליון הנק' כרך לפי כי נמצא בו ענין המעק' סביב היינו סוד החומה וכן נשמתו יוצאה חוץ לכרך הוא החומה של גן עדן וראה אור אש רובן. כותים אין מברכים לפי כי כן הוא אש זרה ודאי מהאש יצאו והאש תאכלם ואם רובן ישראל או אפילו מחצה על מחצה מברכים עליו כך אמרו חז"ל כשם שקילוסו של הקב"ה עולה מן הצדיקים מגן עדן כך עולה מן הרשעים מגיהנם שנ' עוברי בעמק הבכא אלו הרשעים שעוברים על רצונו של הקב"ה ומעמיקים להם גיהנם מורידים דמעות כמעיין שנ' מעיין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה מצדיקים עליהם את הדין ואומרים יפה דנת יפה חייבת יפה התקנת גיהנם לרשעים ולכן נמי כמו שהם מברכים להקב"ה באותו האש כך מברכים על האש שלהם שנא' ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו': אור היוצא מהעצים ומהאבנים לפי שנאמר ואתה מחיה את כלם מברכים עליו ואמנם עצים ואבנים אלו היינו מחנות מלאכים כדאיתא בזוהר פרשת בשלח ויסע מלאך האלהים למלכ' דאזדווג במטרוני' עילאה אמר מלכא האי מטרוניתא לאו כשאר מטרוניתאן דעלמ' דכלהו אשתכחו לאינתאן לגבה מה אנא עבד נה הפקיד בידה' סייפין רומחין אבנין

ב

אבנין וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי אעין אבנין הם מחנות שכינה ולפי שהם מוכנים למלחמה מוכרח להמל' בהם אש שהוא כח הדין מצד הקדושה ולכן מברכים עליו לפי כי כל מחנו' אלו הם מתכנסים בשבת למעלה ובמ"ש יוצאי' כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ח.

וז"ל כיון דעאל שבתא כל אינון דרגין דלתתא וכל אינון דנהרין ושלטין כלהו עאלין ואתכלילו בהאי שרג' ואתטמרו ואתגניזו ואתנטרו ביה ולא יתחזו בי' אלא ההיא נקודה בלחודהא וכלהו אטמרן בגווה כל יומא דשבתא כיון דנפק שבתא אפיק לון לכל חד וחד כאלו הוא שעתא אתבריאו ונפקי כלהו ואתבריאו כדלקדמין ואתשויאו על דוכתייהו לשלטא' כדין אתברכא האי שרגא ואתכפיין קמיה לאנהרא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי כל אלין דרגין מתטמרין בשבת באותה נקודה ובמוצאי שבת מוציאה אותם . ולכן כאשר מוציאי' אותו אש מברכים עליו אבל במוצאי יום הכפורים לא כן לפי כי מבערב ההיא נקודה עולה למעלה שלכן מתעטפים בטלית כנז' במקומו ואינה מוציאה אותם ולכן במוצאי יוה"ך אין מברכין עליו : ועוד יהיה אור היוצא מהעצים והאבנים בסוד האצילו' עצמו כי הנה העצים הם עצי הלבנון כדאיתא ריש פרשת תרומה ישבעו עצי ה' וגם האבנים על שמות בני ישראל הנה שתים עשרה ולכן אור היוצא מהם מברכים עליו היינו אש דרחימו דשלהובין דאיש ואשה שנאמר רשפיה רשפי אש שלהבת יה אבל במוצאי יום הכפורים אין מברכין עליו לפי כי אין ייחוד נעשה שהרי נאסר בתשמיש המטה כך אמרו חז"ל שרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה שנאמר להניח ברכה אל ביתך . גחלים הבוערות כל כך שאם מכניס קיסם ביניהם נשרף הוא מה שאמר הכתוב והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום מברכים עליו שנאמר ואמר ביום ההוא אודך ה' כי אנפת בי וגו' והוא שעשוייה להאיר שנאמר והיה לך ה' לאור עולם : אור של כבשן הוא מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רכ"ב וז"ל כבשן דיליה דאופה ביה נשמתא דשכינתא וכו' . ולא ככבשן דאש דהדיוט אלא ככבשן דכבש רחמיו לעמו כי מללין ובעיין בעותין כן יכבשו רחמיך את כעסך כבשי דרחמנא למה לך וכו' . ולכן יאמר אור של כבשן זה בתחלת שרפת הלבנים אין מברכים עליו היינו מ"ש בזוהר פרשת בראשית דף כ"ח וז"ל תא חזי לית ליה אתערותא לאתדבקא בהאי נהורא תכלא לאתאחדא בנהורא חוורא אלא ישראל דאינון מתדבקן ביה תחותוי ותא חזי אף על גב דאורחיה דהאי נהורא תכלא אורחיה לשיצאה כל מה דאתדבק תחותוי ישראל מתדבקן ביה תחותוי וקיימין בקיומא הה"ד ואתם הדבקים בה' וכו' . הנה נתבאר מדברי המאמר כי המדה האחרונה מתדבקת עם ישראל אך אין נשרפין והיינו מ"ש אור של כבשן זה המדה האחרונ' בתחלת שרפת הלבנים כאשר הוא שורה על הלבנים אלו ישראל שהם בהם אין מברכים עליו שאז אינו עשוי להאיר

אלא

אלא שנאחזת עם ישראל שהרי מתחלת בריאתו של עולם נתאוה הקב"ה לעשות דירה בתחתונים שנאמר מתהלך בגן לרוח היום ואחר שנשרפו כי היא שורה על הצדיק לתת לו כצדקו ולרשע ישלם כרעתו אז עשוי להאיר ומברכים עליו:

[יא] **ועתה** חזר להודיע בענין מעשה הטוב אשר חז"ל אמרו המתפלל בב"ה לא במהרה הוא משכח לכן אותו לימוד מאיר עליו ומה גם לענין התפלה. אשר חז"ל אמרו כל הקובע מקום לתפלתו וכו' ולכן נקרא נר, ואיתא בזוהר פרשת בלק דף קל"ז. וז"ל. אשר הנך אשכים ואין נוגה לו וכו בגין דלא אתת נגנויי הנך אשכים אבל עד לא יתכנשון ישראל לבתי כנסיות נגלאה סטרא אחרא קיימא ובגיר כך נהורין עילאין דלא יתפשטון על עלמא ותנא זמנין ביומא אזלי סטר אחרא דכר ונוקבא ומשטטין בעלמא והבוא עידן אתתקן לגלותא בגין דלא הוי תמן קטרוגא כלל וכדין הוא עידן לגלותא בגין דאינון אזלין משטטא בטורי חשוך והר נשפה כדין פתיחין כוי נהורין עילאין ונפקי ובריכן על בתי כנסיות ברישיהון דאינון דצלאן צלותין ומתפשטין נהורין על רישייהו וקב"ה שאיל על ההוא דלא אשתכח תמן ואמר חבל על פלניא דהוה רגיל הכא והשתא דהנך אשכים ואתעבר מקמיה נהורין והנך נפשטא בטוריא דעלמא ונפק מההוא נוגה נהורא דנהיר ולית ליה ביה חולקא ואין נגה לו כמה דאתפליג ושריא על אחרנין דתמן וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר האור הנמצא בבית הכנסת ולכן יאמר נר של ב"ה היינו הוד נגה התורה אם יש שם אדם חשוב מברכים עליו היינו מי שבא ראשון לב"ה כדאי' פ' תרומה דף קנ"א וז"ל. ת"ח ההוא קדמאה דאשתכח בבי כנישתא ואוריך בבי כנישתא זכאה אונקיה דאיהו קיימא בדרגא דצדיק בהדי דשכינתא ודא איהו רזא ומשרי ימנאוכי וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כמה מועיל לאדם להיות ראשון בב"ה ולכן הוא אומר אם יש שם אדם חשוב מברכין עליו כי על ידי זה האדם הנמצא ראשון מתברך כל העולם ככתוב לקמן במאמר זה. ויש אומרים בהפך ואם יש שמש שאוכל שם מברכים עליו והנה דוגמא לשמש הוא הרוכל המכריז והומר מאן בעי סם חיי ייתי ניגבהי כי בעבורו מתברך העולם והוא שלא תהא לבנה זורחת שם והדוגמא לזה יהיה מאחז"ל נמשלו לצדיקי' דומים לחמה ולבנה: [יב] אין מברכים על נר של מתים הם הרשעים כמאחז"ל רשעים בחייהם קרויים מתים והנר שלהם נאמר כמה נר רשעים ידעך ולכן אין מברכי' עליו לפי שאינו עשוי להאיר אלא הקב"ה מאריך אפיה וגבי

שנשרפו: אז עשוי להאיר ומברכין עליו: [יא] נר בית הכנסת אם יש שם אדם חשוב מברכין עליו ואם לאו אין מברכין עליו וי"א בהפך ואם יש שמש שאוכל שם מברכין עליו והוא שלא תהא לבנה זורחת שם: [יב] אין מברכין על נר של מתים שאינו עשוי להאיר, הילכך מת שהיו מוליכין לפניו נר אילו הוציאוהו ביום והוציאוהו בלילה בנר אין מברכין עליו: [יג] סומא אינו מברך: [יד] היו יושבים בבית המדרש והביאו להם אור אחד מברך לכלם: [טו] נר בתוך חיקו או בתוך פנס או בתוך אספקלריא רואה את השלהבת ואינו משתמש לאורה משתמש לאורה ואינו רואה את השלהבת אין מברכין עליה עד שיהא רואה את השלהבת ומשתמש לאורה:

אסור

דיליה הילך את שהיו מוליכין לפניו נר אלו הוציאוהו ביום והוציאוהו בלילה והיה במהפך מעשיהם אין מברכין עליו: [יג] סומא כבר נתבאר שהוא סומא כי אינו משגיח בעון כמאחז"ל מה היו עושים שרי יהודה רואים דבר ערוה כובשים פניהם בקרקע היו שריה כאילים מה איל מכניס ראשו תחת חבירו מפני השרב וכו' ולכן יאמר סומא זה אינו מברך: [יד] היו יושבים בבית המדרש והביאו להם אור בלימוד התורה הנקרא אור אחד מברך לכלם: [טו] נר בתוך חיקו או בתוך פנס כבר נתבאר מאמר מן הזוהר כי האדם עיניו בראשו כי האדם בל מעיניו ומחשבתו בהיותו אור שנאון למעלה מראשו. ואמנם אם נר זה בתוך חיקו בגבו אז בפנס בנשמתו או בתוך אספקלרי' הוא הנפש שרוא' את השלהבת בדעתו ואינו משתמש לאורה בדברי' רוחניים או משתמש לאורה ואינו רואה את השלהבת של הקדושה אין מברכים עליה עד שיהא רואה את השלהבת של הקדושה התורה עליו למראה שכלו ומשתמש לאורה לענינים רוחניים:

גם זה יהיה כונת נר בית הכנסת היינו כנסת ישראל שהיא בית כנסיה למדות עליונות ונעשית בחינת נר כאמור להאיר לפני בעלה אם יש שם אדם חשוב הוא הצדיק מברכים עליו כל המדות עליונות ואם לאו אין מברכין עליו לפי שנאמר וצדיק יסוד עולם. ויש אומרים בהפך אם נמצא שם אדם חשוב אין מברכין עליו לפי שהרי הצדיק הוא המברך עליו ואין צורך לזולתו ועל ידו היתה כאניות סוחר הכלה ממרחק תביא לחמה מרישא ומעילא דרישא על ידי הצדיק כדאיתא בזוהר ואם יש שמש שאוכל שם הוא הכהן שהוא שושבינא דמטרוניתא מברכים עליו כי על ידי הכהן נמשכים לה כל הברכות שנאמר כה תברכו ונאמר וחסידך יברכו כה והוא שלא תהא לבנה זורחת שם דנאמר שהיא בסוד לבנה במלואה אינה צריכה עוד לברך עליה שהרי נתברכה מלמעלה. אין מברכים על נר של מתים הוא הקליפה הנקרא מת כדאיתא בפרשת שופטים על פי שנים עדים יומת המת דא סמאל מת מעיקרו וביארתי אהן זה שאמר מת מעיקרו כי זהו מאחז"ל שלשה נקראים מתים מי שירד מנכסיו ומי שאין לו בנים והסומא לפי כי שלשה דברים של הצד אלו נמצאו בקליפה הוא סמאל שירד מנכסיו היינו מה שהפילו הקב"ה ממקום קדושתו והוא סומא שנאמר ועיני רשעים תכלינה ואינו מביט בקדושה בשעת הזווג ולכן בלעם שהסתכל בישראל ואמר ומספר את רובע ישראל אמר מי שהוא קדוש ומשרתיו

קדושים

קדושים מלפה רבועיותיהן של ישראל לכן יצאה טוגו ואין לו בנים כדאיתא בזוהר פרשת משפטים אל אחר אסתרס ולא עביד פירין. ולכן יאמר אין מברכים על נר של מתים אלו שאינו עשוי להאיר שהרי תכף ידעך כמש"ה כמה נר רשעים ידעך הלכך מת שהיו מוליכים לפניו נר אלו היו מוליכים אותו ביום והוליכוהו בלילה בנר היא בת זוגו אין מברכין עליו כי אין שורה ברכה על סטרא אחרא ולכן שומא. זה שמאל אינו מברך. היו יושבים בב"ה והביאו להם אור כי כן נמשך מלמעלה אור כשהם יושבים בב"ה כי זהו סוד כשהיו יושבים שבע' זקנים לעבר את השנה בחצי הלילה היה יוצא להם אור שנאמר זרח בחשך אור לישרים אחד מברך לכלם כי אימא עילאה משפעת ברכות לראש צדיק והוא המברך את כלם: נר בתוך חיקו הוא סוד מחז"ל שבעתים אל חיקם בעבור שמילה הנתונה בחיק ואור זה נתון שם הוא אור של יום ראשון כדאיתא בזוהר פרשת תרומה אור דא אזדרע בגנתא דעדנוי על ידא דחד צדיק דהוא גננא דגנתא שנאמר אור זרוע לצדיק או בתוך אספקלריא היא הכלה אספקלריא דלא נהרא מגרמה רואה את השלהבת היינו של איש ואשה שלהבת יה ואינו משתמש לאורה או משתמש לאורה לפי שהוא תלמיד חכם ואינו רואה את השלהבת לפי כי מאפיל בטליתו אין מברכים עליה עד שיהיה שם תרתי לטיבותא עד שיהא רואה את השלהבת כי כן נאמר טוב מראה עינים דאשה מן המעשה ומשתמש לאורה נמי כמ"ש גלתה את שוקה והלך לאורה ג' פרסאות:

רצ"ט. שלא לאכול ולא לעשות שום מלאכה קודם שיבדיל. ובו י"ס:

[א] אסור לאכול שום דבר או אפילו לשתות יין או שאר משקין חוץ ממים משתחשך עד שיבדיל אבל אם היה יושב ואוכל מבעוד יום וחשכה לו אין צריך להפסיק ואם היה יושב ושותה וחשכה לו צריך להפסיק ויש אומרים דהני מילי בספק חשיכה אבל בודאי חשיכה אפילו היה יושב ואוכל פורס מפה ומבדיל וגומר סעודתו: [ב] היו שותים ואמרו באו ונבדיל אם רצו לחזור ולשתות קודם הבדלה אינם צריכים לחזור ולברך ויש מי שחולק בדבר: [ג] כשמפסיק להבדיל אינו צריך לברך בפה"ג על כוס

[א] **אסור** לאכול שום דבר או אפילו לשתות יין או שאר משקין עד שתחשך הנה נתבאר למעלה כי הדוגמא להבדלה כי הוא צריך האדם לקיים סור מרע בתחלה ושנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד. ולכן צריך לומר הבדלה בחונן הדעת כי כן שנינו דעת חסרת מה קנית. ולכן חזר והגיד כי אסור לאדם לאכול שום דבר מן התורה או אפי' לשתות יין מן ההגדה או שאר משקין כי התורה נמשלה לשבעה משקין חוץ ממים שהוא כינוי להתשובה שנאמר שפכי כמים לבך עד שיבדיל וימלא בו ידיעה להבדיל בין איסור להיתר ובין טמא לטהור אבל אם היה יושב ואוכל בלימוד התורה מבעוד יום וחשכה לו אין צריך להפסיק ואם היה יושב ושותה יינה של תורה וחשכ' לו צריך להפסיק לפי כי הדרשה והגדה מושך לבו של אדם וימנע מלהבדיל. ויש אומרים דהני מילי בספק חשיכה כי עדיין יש לו שהות לדע' כל הצורך לענין ההבדלה של סור מרע. אבל בודאי חשיכה כי כבר העריב שמשו אפי' היה יושב ואוכל בתורה תורתו אומנותו פורס מפה ומבדיל מכסה אותו הלימוד שלומד בו ולמד ענין סור מרע ומבדיל כל דבר שצריך הבדלה וגומר סעודתו אחר כך בענין הלימוד שהיה רגיל בו: [ב] היו שותים יין של תורה ואמרו באו ונבדיל להתעסק בידיעת סור מרע. הוא הצריך יותר אם רצו לחזור ולשתות בענין הדרשה קודם הבדלה כי עדיין לא ידעו להבדיל בין איסור למותר אינם צריכים לחזור ולברך. ויש אומרים צריך לחזור ולברך: [ג] כשמפסיק מן הלימוד שהיה קורא כדי להבדיל לדעת בתורה ענין סור מרע כי היכי דלפרוש מאיסורא אינו צריך לברך בורא פה"ג על כוס של הבדלה מפני כי הכל הוא ענין לימוד של תורה. ויש אומרים שצריך: והנה אנכי מגיד משנה לך מ"ש אסור לאכול שום דבר וכו' היינו מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קצ"ג. וז"ל מלאכי עלאין וישראל לתתא כלהון דחקין בההוא סטרא אחרא מלאכין עילאין כד בען לאתאחדא במאריהון לא יכלין עד דדחיין לה לבר וכו'. כיון דאיהו אתפרש מנייהו עאלין לקמיה מאריהון ומשבחן ואודן קמיה כגוונא דא ישראל לתתא לא יכלי לאתאחדא במאריהון עד דדחיין לההוא סטרא אחרא מנייהו ויהבי לה חולקא כמה דאתעסקת ולבתר אינון מתקרבין לגבי מאריהון ולא אשתכח מקטרגא עילא ותתא עכ"ל. והנה מבואר מדברי המאמר כי המלאכים גם ישראל הם מפרישים סטרא אחרא בתחלה ואח"כ מתייחדים עם מאריהון כנז'. ולכן הוא אומר אסור לאכול הוא הייחוד הנעשה למעלה הנקרא אכילה שנאמר אכלתי יערי עם דבשי אפילו לשתות יין או שאר משקין שנאמר שתיתי ייני עם חלבי חוץ ממים הוא ענין החסד שאינו נפסק לעולם עד שיבדיל ויפריש סטרא אחרא לחוץ כמ"ש המבדיל בין קדש לחול ובין אור לחשך ובין ישראל לעמים. אבל אם היה יושב ואוכל מבעוד יום בענין הייחוד אין צריך להפסיק שהרי מתחלה לא סגי בלאו הכי לעשות הייחוד עד שיוציאו סטרא אחרא לחוץ ואם היה יושב ושותה מבעוד יום שהוא סוד הנשיקה הנקרא משקה שנאמר מי ישקני מים מבור בית לחם נאמר ישקני מנשיקות פיהו אם היה יושב ושותה וחשכה לו צריך להפסיק לפי כי לענין זה אין מוציאין סטרא אחרא לחוץ. ויש אומרים דהני מילי בספק חשיכה אבל בודאי חשיכה אפילו היה יושב ואוכל בענין אכלתי יערי עם דבשי פורס מפה הוא סוד התכלת כדי שלא יסתכלו החיצונים כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך. וז"ל

תחות

כוס של הבדלה ויש אומרים שצריך: [ד] כשהיה אוכל וחשכה שאמרנו שאינו צריך לחפסיק גומר סעודתו ומברך ברכת המזון על הכוס ואחר כך מבדיל עליו ואם יש לו שני כוסות מברך ברכת חמזון על אחד ומבדיל על אחר: [ה] טעה ואכל קודם שהבדיל יכול להבדיל אחר כך: [ו] שכח ולא הבדיל במוצאי שבת מבדיל עד סוף יום ג' ויש אומרים שאינו מבדיל אלא כל יום ראשון ולא יותר ודוקא בפה"ג והמבדיל בין קדש לחול אבל על נר ובשמים אינו מברך אלא במוצאי שבת ויש מי שאומר דהא דקי"ל טעם מבדיל הני מילי היכא דהבדיל בליל מוצאי שבת אבל אם לא הבדיל בלילה כיון שטעם שוב אינו

תחות ימא דא איכא מזולא יש דכר ונוקבא ללמות ואית לון עינא בישא למחמי. ולכן ופרסו עליו בגד תכלת ופיינו פורס מפה זו להפסיק בנגן זרעיה ואחר כך מבדיל ומוליא סטרא אחרא להון וגומר סעודתו היינו אכלתי יערי עם דבשי כאמור: היו שותים ואמרו בוא ונבדיל דהיינו מתעסקי' בענין הייחוד שנקרא שתיה ואמרו כאמור בוא ונבדיל להפרים סטרא אחרא ולדחות אותה לחוץ להבדל מכל בן נכר אם רצו לחזור ולשתות בסוד שתיתי ייני עם חלבי קודם הבדלה כי עדיין לא נבדלו מהם אינם צריכים לחזור ולברך ויש מי שחולק בדבר: כשמפסיק להבדיל ולהוליא סטרא אחרא לחוץ אינו צריך לברך בפה"ג על כוס של הבדלה שנבדלו מכל בן נכר שהרי הפסיק וי"א שצריך:

[ד] **חזר** והגיד על דבר ההבדלה אשר צריך האדם להבדיל מענין האיסור ולכן יאמר מי שהיה אוכל בתורה וחשכה הוא דוגמא לאדם אשר בא בימים והלך בחשך ולא זרח עליו אור התורה בענין הידיעה להיות פרוש ונבדל מדברים האסורים מפני ההעדר הנמלא בו מן הידיעה שאמרנו שאינו צריך להפסיק מן הלימוד בתורה אלא גומר סעודתו הוא ענין הלימוד שהוא קבוע בו ומברך ברכת המזון של תורה על הכוס ואחר כך מבדיל כי ילמד ענין הבדלה בין איסור להיתר ובין הטמא לטהור כך אחז"ל ותורתך בתוך מעי וכי התורה בתוך המעים והלא התורה היא בלב אלא אמר דוד יבא עלי אם אכלתי דבר שאינו מעושר שנאמר עזמות בשדה ואם יש לו שני כוסות ולבבו יבין ללמוד תורה וגם לדעת ענין הלריך לו מסוג סור מרע מברך ברכת המזון על התורה הוא מזון הנשמה שנאמר לכו לחמו בלחמי ומבדיל על אחד לענין סור מרע: [ה] טעה ואכל קודם שהבדיל דמאחר כי אין בור ירא חטא. לכן טעה בשוגג ואחר כך אכל בתורה והיה לומד ולא הבדיל כי לא ידע להיות נבדל מן האיסור יכול להבדיל אחר כך כאשר ילמוד ליראה את ה': [ו] שכח ולא הבדיל במ"ש דאע"ג כי היה יודע להבדיל בין איסור ומותר וכיולא. שכח ולא הבדיל במ"ש להבדיל בין הקדש ובין החול או בין הטמא לטהור מבדיל עד סוף יום שלישי לפי שנא' וזכור את בוראך בימי בחורותך. ולכן מעוט ימים שנים לפחות יעשה ביום שלישי. ויש אומרים שאינו מבדיל אלא יום ראשון כלו ולא יותר דהיינו תחלת ימי בחורותך ודוקא בורא פרי הגפן לתקן העון הקודם כמ"ד אילן שאכל ממנו אדם הראשון גפן היה שחטא ענבים ונתנה לו שנאמר ענבימו ענבי ראש וכן ישראל ויאכלו וישתו וכל השבעים

כמשחז"ל בפ' גם אלה ביין שגו ולכן מברך בורא פרי הגפן והמבדיל לפרוש מן האיסור לפי כי היין גרם להם כל איסורים שהיו עושים כמו שביארתי במאמר לא מתו בניו של אהרן אלא לפי שנכנסו שתויי יין דאיך אפשר שחולק על כל התנאים שהביאו ראיה מן הפורש אלא הכי קאמר בלשון שלילה לא מתו אלא שנכנסו שתויי יין מעיקרא לא עברו על דברים שחייבים מיתה עליהם אלא מפני שהיו שתויי יין. לכן טעו מדרך השכל לכן מבדיל על היין דוקא כי לעולם הוא הגורם הראשון והנזהר ממנו קדוש יהיה. אבל על נר ובשמים שהוא לענין תוספת טובה אינו מברך אלא במולאי שבת. ויש מי שאומר דהא דקיימא לן טעה מבדיל היינו היכא שהבדיל בליל מולאי שבת תכף היה יודע להבדיל אבל אם לא הבדיל בלילה שוב אינו מבדיל שהרי קשה עליו לפרוש מן האיסור: אדברה נא לענין כשהיה אוכל שאמרנו שאינו צריך להפסיק כשהיה מתעסק בענין אכילה רוחנית שנאמר בה אכלתי יערי עם דבשי אינו צריך להפסיק כדי להבדיל ולהוציא משם כל סטרא אחרא לפי כי מעיקרא לא יהיה ענין אכילה עד שמוציאם אותם כנ"ל. ולכן גומר סעודתו ומברך ברכת המזון על הכוס זה בסוד הכלה ואחר כך מבדיל עליו להוציא הקליפה לחוץ ואם יש לו שני כוסות האדם הגשמי מברך ברכת המזון על אחד להביא ברכה בכלה מארבע מדות עליונות כדאיתא בזוהר פרשת בלק ומבדיל על אחר לדחות מזה סטרא אחרא: טעה ואכל קודם שהבדיל כי בזה יהיה כי נתעסק בענין אכלתי יערי עם דבשי ולא הבדיל סטרא אחרא לדחות אותה לחוץ בתחלה יכול להבדיל ולהוציאה לחוץ אחר כך: שכח ולא הבדיל במולאי שבת לדחות סטרא אחרא לחוץ מבדיל עד סוף יום שלישי והדוגמא לזה כי יום שלישי הוא בסוד ת"ת ישראל שהוא שלישי לאבות ולפי כי יעקב נגע סמאל בכף ירכו לכן צריך להפרים ממנו סטרא אחרא ולכן מבדיל עד סוף יום שלישי לפי כי כן נגע בסוף כף הירך שלו ויש אומרים שאינו מבדיל אלא כל יום ראשון ולא יותר לפי כי יום ראשון הוא סוד מדת החסד יומא דכלהו יומי ואין יכולת להבדיל ולהפרים סטרא אחרא מן הקדושה ולהכניע אותו אלא מדת החסד כדאיתא בזוהר בפסוק ואל זועם בכל יום כי כאשר הדינים מתעוררים הוא זועם בהם ומכניען ודוקא בורא פרי הגפן הוא אומר להמשיך מאותו יין המשומר בענביו לכולם עד גפן זאת והמבדיל בין קדש לחול להפרים סטרא אחרא שהם מתעוררים בזמן החול. אבל על נר ובשמים אינו מברך אלא במולאי שבת לפי כי בזה ממשיך מאותו נר של שבת

למטה

לממה ומאותה הנשמים עליונים של שבת המתעוררים כשאומרים כי לך נאה ה' שיר ושבחה וכו' כדאיתא בזוהר שהם כנגד י"ב בשמים הנאמרים נרד וכרכום קנה וקנמון וכו' וביותר ימלא שאנו מקיימים מה שאמרה כנסת ישראל המכוני באשישות אלין אגון אכהן דאינון משתליין מהסוא חמרא דמנטרא כדאיתא בזוהר פרשת שמיני. ויש מי שאומר דהא דקי"ל טעם מבדיל פני מילי היכא דאבדיל ליל מ"ש מן הטעם האמור אבל אם לא הבדיל בלילה כיון שטעם שוב אינו תבדיל:

[ז] **עתה** חזר והגיד על היודע ספר כי לא נעלם ממנו הצורך בענין סור מרע ולכן המבדיל על היין כי יודע להבדיל בכל דבר הצריך הבדלה מאיסורי התורה כך הבדיל על היין נוסף על הידיעה של סור מרע היה יודע בלמוד הגדה והדרשה על שלחנו לקיים מש"ה זה השלחן אשר לפני ה' כמו שהגינו שלחן שנאמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו משלחנו של מקום. ולכן אפילו הבדיל בין טומאה לטהרה ואיסור והיתר קודם שנטל ידיו ידיו שהיו פגומים מן העון כדאיתא בזוהר פרשת עקב דף רע"ג. וז"ל ומטרוניתא לא שריא בהא דיליה בפרקין דאצבען עד דאתעבר מנייהו שפחה בישה פסולה אינשו דפסול ובג"ד אוקמוה מארי מתניתין ידים מזוהמות פסולות לברכה ואינון צריכין לאדכאה יד דשריא תמן יד ה' דא מים דאורייתא דמה מועיל לון טבילה והסרן שפחה בישה בידיהון בגזל דבידהון בגזל דברכאן דגזלין לקב"ה דלא ידעי לברכא ולא ידעי מאי איהי ברכה ומאי איהי זוהמא. הנה מבואר מדברי המאמר מהו ענין נטילת ידים מן הגזל ושאר עונות המכונים לידים כמשחז"ל בפסוק יד ליד לא ינקה רע כנ"ל: ועל הכל יתגדל עון לשון הרע שנאמר מות וחיי' ביד לשון כמשחז"ל וכי יש יד ללשון אלא מה יד ממית אף לשון הרע ממית ולכן אומר הוא שם הבדיל מן האיסור וטמאה קודם שנטל ידיו מדברים הללו הפוסלים הידים הבדלה זו פוטר את היין היינו כל הדברים הרעים שנאמרו ביין שבתוך המזון מתוך שהיה עוסק במזון התורה שנאמר בה ושתו ביין מסכתי שהרי כבר נתבאר כי עון היין הוא כנגד הכל להיות נכללים בו עונות ראשונים ומה גם עתה כי הוא הגורם ראשון לכל העונות שנאמר כי יתן בכוס עינו יתהלך במשרים ויש אומרים דלא פטר עון היין אלא אם כן נטל ידיו על כל העונות הנאמרים קודם שיבדיל ופירש מכל דברים האסורים לגמרי לקיים סור מרע תחלה זו כשפוטר יין שבתוך המזון של תורה שאין צריך לברך עליו שהרי התורה מכפרת עליו גם אין צריך לברך עליו ברכה אחרונה על כוס של הבדלה אשר נבדל מכל דברים האסורים ואם אין לו אלא כוס א' וסבור שיביאו לו יין יותר והבדיל על אותו כוס הפריש והבדיל מן האיסור ואח"כ לא הביאו לו יותר ובירך ברכת

אינו מבדיל: [ז] המבדיל על היין על שלחנו אפילו הבדיל קודם שנטל ידיו פוטר היין שבתוך המזון שאין צריך לברך עליו ויש אומרים דלא פטר אלא אם כן נטל

המזון בלא כוס יש מי שאומר שצריך לברך ברכה אחרונה על כוס של הבדלה זו:

ולענין הנוגע למעלה יתבאר הענין כי המבדיל על היין היינו המפרים ומבדיל הפרא אחרא בתחלה ואחר כך ממשיך זה היין של המדה העליונה שעולם הבא כי משם נמשך היין לפי כי שם הוא היין המשומר בענביו וממנו נמשך על הכלה גפן זאת כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קס"ע. וז"ל רזא ברכאן על היין דאיהו סטרא למחדי כלא על ההוא יין דמנטרא בענבוי תדיר ובגין כך ברכה קדמאה דאינון שבע איהו רזא דיין יין עביד פרי בין לעילא בין לתתא גפן נטיל כולא ואפיק איבא לעלמא ואתעברו דחדוה שמאלא איהו דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני והסוא אילנא דאיי עב̇יד פרין ואיבין באתערותא דא ודא איהו ברכה קדמאה דכלא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר מה ענין היין הנמשך מן הבינה לכנסת ישראל והוא בסוד שמאלו תחת לראשי. ולכן המבדיל על היין שעשה הבדלה מכל בן נכר על היין המשומר בענביו להמשיך אותו אל הכלה לפי שהוא המשמח אלהים ואנשים כך עשה על המזון על שלחנו היא הכלה. כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קנ"ד. וז"ל ועשית שלחן דא איהו לתתא לשואה עליה לחם דאפייא מאן עדיף דא מן דא לחם או שלחן אי שימא דכלא איהו חד ה̇א שלחן מסתדרא לגבי ההוא לחם שלחן לתתא ולחם עליה אלא שלחן איהו עיקרא בסדורא דיליה לקבלא ברכאן דלעילא ומזונא לעלמא ומרז' דהאי שלחן נפיק מזונא לעלמא כמה דאסייהב ביה מלעילא. וההוא לחם איהו איבא ומזונא דקא נפיק מהאי שלחן לאתחזאה דהא משלחן דא נפקי פירין ואיבין ומזונא לעלמא וכו' אי אילנא לא יהא איבא לא ישתכח בעלמא בגין כך שלחן איהו עיקרא מזונא דנפיק מניה ההוא לחם עכ"ל. הנה מבואר כי ענין השלחן הוא סוד הכלה עצמה ולכן יאמר המבדיל על שלחנו היא הכלה שהבדיל ממנה דרגין דמסאבותא שאין צריך לברך עליו של יין זה אפילו הבדיל קודם שנטל ידיו כי ענין הנטילה הוא מוכרח משתי סיבות אחת לטהר אותם מן הטומאה והשנית לקדש אותם. וכדאיתא בזוהר פרשת עקב דף ער"ב. וז"ל ועוד נטילת ידים צריך ליטול לון עד הפרק דגזרו עליה י"ד פרקין בההוא שעתא שריא יד ה' עליה ואיהי יד דברכה מסטרא דחסד דביה חכמה ביד ימיניה ואיהו יד דקדושה מסטרא דגבורה ושריא בדינא ואיהי יד דיחודא מסטרא דת"ת דשריא בי"ד פרקין דגופא דאינון שנים עשר פרקין בתרין דרועין ותרין שוקין ותרין בגופא וברית ותלת זימנין י"ד איהו מ"ב וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי הנטילה ממשיך כל הקדושה זו וצריך נמי שיהיה קודם ענין הטהרה. דהכי איתא לקמן דף רע"ג. וז"ל ומטרוניתא לא שרייא בהא דילה בפרקין דאצבען עד דאתעבר מהוי שפחה בישא

נטל ידיו קודם שהבדיל : [ח] כשפוטר יין שבתוך המזון שאין צריך לברך עליו גם אין צריך לברך ברכה אחרונה על כוס של הבדלה ואם אין לו אלא כוס אחד וסבור שיביאו יין יותר והבדיל על אותו כוס ואחר כך לא הביאו לו יותר ובירך ברכת המזון בלא כוס יש מי שאומר שצריך לברך ברכה אחרונה על כוס של הבדלה : [ט] אם רוצה לסעוד תכף להבדלה צריך ליזהר שלא יביא לחם לשלחן קודם הבדלה ואם הביא פורס עליו מפה ומכסנו לפי שהוא מוקדם בפסוק וצריך להקדימו אם לא יכסנו : [י] אסור לעשות שום מלאכה קודם שיבדיל ואם הבדיל בתפלה מותר אע"פ שעדיין לא הבדיל על הכוס ואם צריך לעשות מלאכה קודם שהבדיל בתפלה אומר המבדיל וגו' בלא ברכה ועושה מלאכה : לעולם

בישא. פסולה איהו דפסול ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין ידים מזוהמות פסולות לברכה עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי שני דברים טובים שבאים כאחד בענין הנטילה סור מרע ועשה טוב. ולכן אפילו הבדיל קודם שנטל ידיו כי הנה הם בכלל ידים מזוהמות פוטר את היין שבתוך המזון שאין צריך לברך עליו ויש אומרים דלא פטר אלא אם כן נטל ידיו ונטהרו קודם שהבדיל כי איך יבדיל סטרא אחרא ויוציאם לחוץ כי עדיין ידיו אינם טהורות : [ח] כשפוטר יין שבתוך המזון שאין צריך לברך עליו גם אין צריך לברך ברכה אחרונה על כוס של הבדלה. כי הנה ברכה ראשונה הוא להאיר על הכלה ולהמשיך לה ברכה מההוא מקורא דברכאן עם היין שנמשך משם יין המשומר בענביו אבל ברכה האחרונה הוא להמשיך האור מן המדות התחתונות כי לכן נקראת ברכה מעין שלש כנ"ל. והוא מפלשה עדרי צאן רובצים עליה. כדאיתא בזוהר פרשת ויצא ולכן גם אין צריך לברך על כוס של הבדלה כי כבר נתברך מלמעלה ואם אין לו אלא כוס אחד וסבור שיביאו לו יין יותר ובירך והבדיל על אותו כוס והפריש הטומאה לחוץ כאמור. ואח"כ לא הביאו לו יותר ובירך ברכת המזון בלא כוס והמשיך על הכלה סוד ארבע ברכות של ברכת המזון כאמור פרשת תרומה יש מי שאומר שצריך לברך ברכה האחרונה על כוס של הבדלה דהיינו ברכה אחת מעין שלש שהוא ממשיך הברכה מסוד הגלאים אליה ולפי הנראה אין צורך בזה דמאחר שנתבאר כי ברכת המזון הוא להמשיך לה ברכה מארבע מדות כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קס"ח : וז"ל הזן את העולם כלו בטובו בחסד הה"ד נותן לחם לכל בשר כל"ח. ועי"ד הזן את הכל לצדיקי ולרשיעי דא אקרי ברכת ימין תליינא ברכת הארץ וכו' ולחתום על הארץ ועל המזון כא דבקות חד בהכד על הארץ דא איהו ארץ החיים ועל המזון דא איהו חסדא כלילו דא בדא בדביקותא חדא וכו' מאן דנטיל כוס של ברכה וקא מברך עליה כתיב כוס ישועות אשא מאן ישועות דא ימינא דאיהו מושיע מכל מקטרגין דעלמא דכתיב ותושע לו ימינו ומאחר כי נתעורר הימין אין צורך לברך ברכה האחרונה על כוס של הבדלה מאחר שאמר ברכת המזון :

[ט] **גם** בזה בא התעוררות אל האדם הנלבב כי רוצה להיות מוכן לעבודת הבורא והוא ירצה כי אין איבוד כאיבוד הזמן ולכן רצונו לעמוד על דבר אמת של איסור והיתר הטמא והטהור יחדו ואח"כ אם רצונו לעסוק בתורה כך יעשה אם רוצה לסעוד בלימוד התורה כמשחז"ל

האי פיתא מזוניתא דלבא כאשר נתבאר למעלה שהוא עסק הגמרא ארבע אמות של הלכה שנאמר וסעדו לבכם ומזה נלמוד כי משחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא מתפוצץ וכו' העיקר הוא ללמוד בגמרא בדבר הלכה שנאמר וסעדו לבכם ואחז"ל הדא אמרה שאין יצר הרע במלאכים ולכן הלומד בגמרא נעקר ממנו יצר הרע ונקרא מלאך. והיינו מ"ש אם רוצה לסעוד ללמוד בתורה תכף להבדלה אחר כי הוא יודע כל הצורך בענין סור מרע רצונו לקיים ועשה טוב ואין טוב אלא תורה כמשחז"ל. והנראה בזה כי חז"ל אמרו ואין טוב בלשון שלילה לרמוז כי אע"ג כי ועשה טוב הוא קיום המצות כי זה הוא העיקר כמו שאמרו חז"ל. אמנם ואין טוב שהוא ענין המעשה אלא תורה שהרי נמנו ואמרו תלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה. ומאחר שענינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד אם כן באמת אין טוב אלא תורה כי בלאו הכי יכשלו בהליכתם כמשחז"ל משל למהלך בדרך והיו לפניו קוצים וצרורות ופחתים ואינו יודע באיזה דרך מהלך דאע"ג שיש בידו נר מצוה להנצל מן הקוצים וכיוצא אם אין מזריח עליו אור של תורה עדיין אינו יודע באיזה דרך הוא מהלך שנאמר יש דרך ישר לפני איש ואחריתה ישיה דרכי מות מי גרם לו לפי שאינו בן תורה. ולכן רוצה לסעוד לבו בתורה תכף להבדלה צריך ליזהר שלא יביא לחם לשלחן קודם הבדלה לפי כי סור מרע עדיף כאמור. ואם הביא והתחיל ללמוד בתורה קודם שמקיים סור מרע של ההבדלה פורס עליו מפה ומצניע אותו לפי שהוא מוקדם בפסוק ארץ חטה וצריך להקדימו אם לא יכסנו והשתא צריך להבדיל בתחלה כי בפסוק סור מרע הבדלה קודמת : [י] אסור לעשות שום מלאכה קודם שיבדיל והענין כפי דרך הקודש הוא דרך רמז במלאכת שמים קודם שידע להבדיל בין איסור והיתר כאמור. ואם הבדיל בתפילה דהיינו בחונן הדעת כי כבר היה נמצא בו דעת להיות פורש מן האיסור מותר אף עפ"י שעדיין לא הבדיל על הכוס מענין כי יתן בכוס עינו כי אינו יודע חומר וחוזק ההנהגה מן העבירות בענין ניאוף או ענין של קריבות ואם צריך לעשות מלאכת שמים קודם שמבדיל בתפלה אומר המבדיל בין קדש לחול גם שלא ידע סור מרע לגמרי עושה מלאכה של תורה כאמור : ולענין הדרך ישכון אור ירצה במאמרו אם רוצה לסעוד וכו'. היינו אם רצה לסעוד פת לחם עם הכלה הנקראת לחם אלהיו תכף להבדלה שהוציא הקליפה לחוץ לכן צריך ליזהר שלא יביא לחם לשלחן הטהור זה

קודם

קודם הבדלה רק בתחלה יוציא הקליפה לחוץ לקיים זה השלחן אשר לפני ה' ואם הביא פורס מפה שהוא כנגד לבוש תכלת כדאיתא פרשת שלח לך ומכסנו מפני עין הרע של הקליפה לפי שהוא מוקדם בפ' ארץ חטה וגו' וגפן וצריך להקדימו אם לא יכסנו ואם כך יעשה יתבוננו באכילת הלחם סטרא אחרא בעין הרע ולכן אין תקנה אלא על ידי הכיסוי זה של תכלת כאמור: מלאכה ידועה כגון ויבא הביתה לעשות מלאכתו והיינו פועל צדק כדאיתא פרשת אמור מאן פועל צדק איגון דמלבישין למטרוניתא מנקא ואתקינו תכשיטהא ואעטרו לה עטרהא כל חד פועל צדק אקרי. ולכן אסור לעשות מלאכה מאחת מאלו קודם שיבדיל והוציא סטרא אחרא לחוץ ואם הבדיל בתפלה דהיינו בעץ הדעת טוב ורע מותר אע"פ שעדיין לא הבדיל על הכוס בסוד עולם הבריאה ואם צריך לעשות מלאכה של ענין ייחוד לתקן הכלה בלבושהא ותכשיטהא ועטרהא קודם שיבדיל בתפלה בחונן הדעת אומר המבדיל בין קדש לחול בלא ברכה לפי כי אין כח להמשיך ענין הברכה מלמעלה דתרתי מן שמיא לא עבדי ולכן הבדלה שהוא לצורך דחיית סטרא אחרא וברכה נמי להמשיך ברכה לא עבדי :

ש. שיסדר שלחנו במוצאי שבת. ובו סעיף אחד :

[א] לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת כדי ללוות את השבת אפילו אינו צריך אלא לכזית :

[א] **מאחר** שנתבאר כי כל מעשה האיש הישראלי הוא יהיה להועיל לו בשלש זמנים בהווה ולעתיד ולזמן התחיה והכל בגוף ונפש שלו. לכן מה טוב לאדם לסדר שלחנו במוצאי שבת כי הנה בזה יזכה להיות שלחנו מסודר בגן עדן כאשר הובא בזוהר פ' תרומה וכי פתורא אית לנשמתין בההוא עלמא אין וכי נשמתין אכלין אין וכו'. ומה גם לזמן התחיה והעיקר לאכול מאותה סעודה המזומנת לצדיקים לעתיד והקב"ה מיסב עמהם כמאחז"ל בפ' יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו אמרו ישראל והקב"ה אומר באתי לגני אחותי כלה. ואם יאמר על שלחן זה דברי תורה יזכה לשמוע פירוש התורה שהקב"ה דורש שם ולכן הוא אומר לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת כדי ללוות את השבת אפילו אינו צריך אלא לכזית לטוב לו בשלשה זמנים כאמור. אמנם עוד ראוי לך לדעת כי יש בזה צורך גדול לאדם לזמן התחיה הלא זה הדבר מ"ש בזוהר פרשת תולדות דף קל"ז: וז"ל רב הונא אמר לא כך הוא ואנא חזית בכרכי ימא ושמענא דהוו קראן להוא גרמא דשדרא ההוא דאשתאר בקברא מכל גופא. בתואל רמאה. שאלית עליה אמרו דהוא כרישא דחויא דאיהו רמאה וההוא גרמא הוא רמאה מכל גרמי דתאנא אמר רבי שמעון ההוא גרמא למה אשתאר בקיומא יתיר מכל שאר גרמי משום דהוא רמאה ולית סוביל טעמא דמזונא דבני נשא כשאר גרמי ובגיני כך הוא תקיף מכל גרמי והוא ליהוי עקרא דגופא אתבני מניה הה"ד בת בתואל הארמי וגו'. הנה מבואר מדברי המאמר היות עצם זה רמאי שאינו נהנה מן האכילה. ולכן הוא עיקר לתחיה ממנו נבנה גוף האדם לזמן התחיה כדאית' במדרש נתנוהו באש לא נשרף נתנוהו במים לא נמחה נתנוהו על הסדן ונבקע הסדן ונחלק הפטיש ולא הועילו ממנו כלום. ואמנם הלא תדע ותשכיל ממילא דבר זה כי להיותו רמאי שכן ליצר הרע כנזכר שם במאמר לכן כשאכל אדם הראשון מעץ הדעת לא נהנה ממנו: ואמנם העיקר הוא כי בדרך שבהכנסת שבת ניתוסף מחול על הקדש וזה מועיל לאדם לתוספת שבת לקבל נפש יתירה וכיוצא כך יהיה ביציאה כי מה שהאדם עושה מתמיד ומעמיד עליו אותה הארה שניתוסף בו ביום השבת וכנגד התוספת הנמצא לאדם בענין הסעודות כך ימצא לו בסעודה זו והיינו כבוד השבת כי הנה זה הוא בסוד הבריאה כי שם הם עולמתאן דמטרוניתא והסריסים רואה פני המלך והוא הגורם להשאר באדם חלק הנשמה כנודע :

ספר.

טור פטדה

והוא חלק שני ממקור חיים

הנה זה עומד אחר כתלנו לבאר היטב בדרך נגלה ונסתר הלכות שבת ועירובין. כפי מסקנת מהר״י קארו ז״ל, בשלחן ערוך שלו.

חיברו הבינו וגם הקרו הרב בקי בחדרי החכמה הנפלאה כמוהר״ר **חיים הכהן** ז״ל תושב ארם צובה.

אשר יצק מים ע״י הרב המקובל הנשר הגדול כמוהר״ר **חיים קאלברי״ז** זצוק״ל

אשר נתן סודו עליו איש האלהים הארי דבי עילאי כמוהר״ר **יצחק לוריא** זלה״ה.

והובא לבית הדפוס ע״י הרב הגאון וכו׳ מה׳ **חיים אלעזר וואקס** שליט״א, אב״ד ור״מ דק״ק **קאליש** יע״א:

פיעטרקוב

בדפוס הרבני הנגיד מה׳ **טובי׳ פייביל** נ״י ב״ר **צבי בעלכאטאווסקי**.

שנת **תרל״ח** לפ״ק.

СЕФЕРЪ МКОРЪ ХАИМЪ

ТОМЪ II.

ПЕТРОКОВЪ

Въ типографіи Ф. Белхатовскаго.

1878.

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ

Варшава 3 Мая 1878 года.

הקדמת הרב הנזכר מעלת המחבר

גם עתה הנה בשמים עדי כי לא לכבודי ולא לכבוד בית אבא נתעסקתי לבאר הספרים הללו אלא לתת נחת רוח לנפשי ילמדו אשר כגילי ונפקחו עיניהם להיות כאלהים יושבים על מדין יכירו וידעו כי אע"ג כי הדינים והמשפטים אשר צוה הקב"ה אין להם טעם רק לענין הגוף והנהגה כי הם אין נמצא משפט לא ימלא ענין ישוב בעולם ולכן נתן לנו אלו משפטים ישרים ונוסף עוד כי המשפטים אשר צוה ה' הם כמו שפירש הרב בעל העיקרים כי יש תורה מדינית ויש תורה אלהית אמנה מכל מקום ימלא האדם. בענין המצות חילוקים רבים כאשר נתבאר בענין לולב וסוכה כי צוה הקב"ה להיות מידי שנה בשנה לא כן הוא בענין ציצית ותפילין וכיוצא שהם מעשים בכל יום ושילוח הקן כי יקרא לא על חנם צוה ה' להיות כך הלא דבר הוא ובפרט בענין השבת נסי כי נתן לשבעה ימים זכר לשבת בראשית אמנם המצות הנמלאות בו בענין עשה ולא תעשה אין להאמין כי כן צוה ה' בדרך הזדמן כי לא דבר ריק הוא חלילה ולכן נתתי אל לבי לבאר חלק זה כמשפט הראשון והכל מיוסד מדברי חז"ל בנוי לתלפיות תל שהכל פונים בו ספר הזוהר כי הוא מיוסד על פי רעיא מהימנא ברבות הכ"ם כדאיתא בהקדמת התיקונים רבותא אתייהיב לאליהו ז"ל וכו' וכאשר האדם עושה מעשיו בכונה אז יזכה להיות מעשיו מועילים לו בעוה"ז ולאחר המיתה ולזמן התחיה והכל בגוף ונפש כאשר נתבאר בחלק הקודם גם המאוחר ואין להאריך רק אחלה הלומדים בו ידונוני לכף זכות ויתפללו עלי שיזכני ה' להשלים כל חלקי הספר לאור באור **החיים** אכי"ר :

ש"א. באיזה כלים מותר לצאת בשבת ואיזה הם אסורים. ובו נ"א סעיפים:

[א] אין לרוץ בשבת אלא אם כן הוא לדבר מצוה כגון לבית הכנסת או כיוצא בו: [ב] בחורים המתענגים בקפיצתם ומרוצתם מותר וכן לראות כל דבר שמתענגים בו: [ג] היה הולך והגיע לאמת המים יכול לדלג ולקפוץ עליה אפילו אם היא רחבה שאינו יכול להניח רגלו ראשונה קודם שיעקר שני' ומוטב שידלג ממה שיקיפנה מפני שמרבה בהילוך ואסור לעבור בה שלא יבא לידי סחיטה:

היה

[א] בענין הילוך של שבת כבר למדונו חז"ל אם תשיב משבת רגליך שלא יהא הילוכך של חול כהילוכך בשבת. וכבר ביארתי מש"ה ונדעה נרדפה לדעת את ה' כי יאמר צריך ידיעה לרדוף וחזר ואמר לדעת את ה' דהיינו כי אמר הכתוב צריך לך שתי ידיעות הראשונה לפי שחז"ל אמרו פסיעה גסה נוטלת אחד מחמשים ממאור עיניו של אדם ולכן אמרו אסור לאדם לפסוע פסיעה גסה. ואמנם מצוה למרהט לב"ה ולב"ה ולכן נאמר ונדעה נרדפה לפי כי לא עם הארץ חסיד ועוד צריך ידיעה אחרת כמ"ש הרבה כד הוינא חזי רבנן דרהטי לפרקא בשבתא אמינא קא מחללי רבנן שבתא עד דתני לי ההוא סבא מצוה למרהט ואפילו בשבת ולכן נאמר לדעת את ה' הרי שתי ידיעות צריכא למימר אחת לחול ואחת לשבת נמי ובכן יהיה הערה אל האדם כי ימהר להתקרב לפני הקב"ה כדי שיוכל להכנס לעתיד בב"ה עליון שנאמר מי אלה כעב תעופינה ואם לא עשה לתקן מעשיו איך יוכל להכנס לב"ה הרוחני ולכן יאמר אין לרוץ בשבת אלא אם כן הוא לדבר מצוה ואין לך דבר מצוה כי אם לתקן מעשיו ולהיות מוכן להיות מן הנכנסים לב"ה רוחני שנאמר אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך נשבעה בטוב ביתך. ומי שהוא קדום יכנס להיכלך וכן אחז"ל שמרה נפשי כי חסיד אני איזהו חסיד המתחסד עם קונו. אבל לא עם הארץ חסיד כמאחר כי על עצמו אינו חס הרי זה עם הארץ. אמנם מכל מקום מעולם אין לאדם לפסוע פסיעה גסה אלא להלך במרוצה כי ענין זה גנאי לת"ח ולכן שנינו הוי רץ לדבר מצוה ובורח מן העבירה: ולכן אמרו מצוה למרהט לפרקא ואפילו בשבת: [ב] בחורים המתענגים בקפיצתם ומרוצתם מותר וכן מותר לראות דבר שמתענגים בו ומי יתן שומע לי להיו' מתענגים בדבר שהשב"ה מתענג עמהם וכדאי' בזוהר פ' פנחס ישמח ישראל בעושיו כי השמחה של האיש הישראלי הי' לשמוח אלא עם הב"ה כמשחז"ל אלא זה היו' עשה ה' נגילה ונשמחה בו בו בקב"ה בו בתורתו בו ביראתו. וכאשר ביארתי כמשחז"ל נשכימה לכרמים אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות נראה אם פרחה הגפן אלו בעלי משנה וכו'. כי הנה אין כונת חז"ל להוציא המקרא מידי פשוטו שהרי קים לן כי לעולם הפשט לא יופשט. אמנם הם ז"ל מדריכים אותנו בדרך ישרה וכך הם אומרי' כי הנה הכרמים שנאמרו בפ' פרחה הגפן פתח המדבר כל אלו הדברים המשמחים את הלב זה נזונת. אבל לגבי האיש הישראל אלו בתי כנסיות וכו' הם המשמחים אלקים ואנשים והרוצ' להתענג בגוף ונפש ילך לשם ובדרך הילוכו יתענג בקפיצתו ומרוצתו ובכן יהיה מתקיים בו מש"ה וקווי ה' יחליפו כח יעלו במעלה האברים שלהם כנשרים ואם ירצה לרוץ להתענג ירוצו ולא יגעו ואם מתענג להלך בפסיעה בהרחבה לא במרוצה ילכו ולא יעפו לפי שבעבור העון נאמר וילכו בלא כח כביכול לעתיד יחליפו כח ומתקיים יגדל נא כח ה' וכן אמרו חז"ל כשישראל זכאים מוסיפין כח למעלה כביכול שלא זה דברי בפסוק אם צדקת מה תתן לו ר"ל כי על ידי הצדיק שם הויה שהוא עשר אותיו' מתפשט יותר ונעשה כ"ח אותיות עוד מתרבה האור ונעשה בסוד מ"ה: ונוסף עוד כי יהיה דוגמא ליום השבת אשר יש בו מ"ה יותר עליון והיינו מ"ה תתן לו מאדם. אמנם ורבו פשעך מה תעשה לו בחינת מ"ה הנמצא בו כביכול אינו מתגלה רק כמנין ל"ו לפי כי אות יו"ד אין מגיע שם פגם אמנם אותיו' ה"א וא"ו ה"א נשארו פשוטים הו"ה ואות יוד הרי ל"ו בגימטריא ולכן מה טוב לאדם להתענג בב"כ וב"ה אשר נמצא שם תורה והקב"ה לקיים מש"ה בני ציון הם המצויינים בהלכה בשערים המצויינים וגילו במלכם: [ג] היה הולך והגיע לאמת המי' וכו' כך אמרו חז"ל וכן נגוזו ועבר לפני רחלו' גזוזה עוברת אינה גזוזה אינה עוברת. ובזוהר פרשת מקץ דף ר"א וז"ל רבי שמעון אמר בזמנא דנשמתא נפקת מהאי עלמא בכמה דינין אזדנת עד לא תיעול לאתרה לבתר כל אינון נשמתין אית לון למעבר בהך נהר דינור דנגיד ונפיק ולאסתחאה תמן ומאן איהו דיקום תמן ויעבר בלא דחילו כד"א מי יעלה בהר ה' וגו' ונשמתא דזכאה אעבר בלא דחילו ויקום במקום קדשו ומאן דאשתדל בצדקה בהאי עלמא ויתן מממוניה בצדקה כדין ועבר בההוא אתר ולא דחיל וכרוזא קרי לה להאי נשמתא ועיניתיך לא אענך עוד מאן דזכה למעבר בדא לית ליה דינא יתיר כלל עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר זה המשל שאמרו חז"ל של הרחלות והנהר היינו נהר דינור. ולכן יאמר הדין היה הולך כי הדוגמא לזה כי הולך האדם אל בית עולמו והגיע לאמת המים היינו נהר עליון נהר דינור וכנז' יכול לדלג ולקפוץ עליה כפי מעשיו דאף על גב דאמר כי הכל עוברין בנהר זה יש יכולת ביד האדם לדלג ולקפוץ עליה ולא יכנס לתוכה כדאיתא בזוהר פרשת פקודי אפילו אם היא רחבה שאינו יכול להניח רגלו ראשונה קודם שיעקר רגלו שניה ומוטב שידלג ממה שיקיפנה מפני שמרבה בהילוך ונאמר אנכי הולך בדרך כל הארץ כי זה עיקר כמשחז"ל דרך ארץ קדמה לתורה שנאמר לשמור את דרך זו דרך ארץ ואחר כך עץ החיים זו תורה ואסור לעבור

[ד] היה הולך לדבר מצוה כגון להקביל פני רבו או פני מי שגדול ממנו בחכמה יכול לעבור בה ובלבד שיעשה שינוי כגון שלא יוציא ידו מתחת שפת חלוקו כדי שיזכור ולא יבא לידי סחיטה ואסור לעבור בסנדלו דכיון דאינו יכול להדקו ולקשרו יפה דהיישינן דילמא נפיל ואתי לאיתויי אבל במנעלו מותר : [ה] ההולך לדבר מצוה מותר לעבור במים אף בחזרה כדי שלא תהא מכשילן לעתיד לבא : [ו] ההולך לשמור פירותיו מותר לו לעבור במים בהליכה אבל לא בחזרה : [ז] כל היוצא בדבר שאינו תכשיט ואינו דרך מלבוש והוציאו כדרך שרגילין להוציא אותו דבר חייב וכל תכשיט שהוא רפוי שאפשר לו בקל ליפול אסור לצאת בו ואם יצא פטור ואשה לא תצא בתכשיטים שדרכה לשלפם ולהראותם הלכך לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בתרים ולא באלה ולא ברומח ולא בכלים שאינם תכשיט ואם יצא חייב חטאת ולא בשריון ולא בקסרא ולא במגיפים ואם יצא פטור שהם דרך מלבוש ולא יצא בתפילין מפני שצריך להסירם כשיכנס לבית הכסא ולא יצא קטן במנעל גדול דילמא נפיל ואתי לאיתויי אבל יוצא הוא בחלוק גדול ולא יצא במנעל אחד אם אין לו מכה ברגלו דילמא מחייכי עליה ואתי לאיתויי אבל אם יש לו מכה ברגלו יוצא באותו שאין בו מכה :

לא

בה בנהר דינו"ר בשבת כי אין דנין בשבת וכדי שלא יבא לידי סחיטה ממעשיו : [ד] היה הולך לדבר מלוה כגון להקביל פני רבו או פני מי שגדול ממנו בחכמה היינו רבו זה הקב"ה פני מי שגדול ממנו בישיבה של מעלה יכול לעבור בה ובלבד שיעשה שינוי כגון שלא יוליא ידו מתחת שפת חלוקו היינו חלוקא דרבנן כי שם מלבישים אותו כנזכר במאמר כדי שיזכור ולא יבא לידי סחיטה של מעשי' טובים כאמור . ואסור לעבור בסנדלו הוא כינוי אל הגוף ע"ד של נעליך כמשה שנתלבש בגוף קדוש כי כאשר יעבור בנהר זה לריך שיהיה ערום מן הגוף שיש לו בג"ע הארץ כנודע מן הזוהר פ' תרומה דף קנ"ג : וז"ל וקב"ה עביד טיבו עם בריין דלא אפשיט האי עד דמתקנין ליה וכו' . ולכן אסור לעבור בסנדלו זה דכיון שאינו יכול להדקו ולקשרו יפה כי אין זה הגוף של גן עדן מועיל לשם חיישינן דילמא נפיל ואתי לאתויי אבל במנעלו היינו הלבוש שמלבישים אותו המלאך כשעולה מן הנהר מותר : [ה] ההולך לדבר מלוה מותר לעבור במים אף בחזרה היינו מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קמ"ו וז"ל ועל דא אמר שלמה בסיום שבחיה מים רבי' לא יוכלו לכבות את האהבה מים רבים אלין אינון מים עילאין דנגדין גו טלא עילאה ונהרות לא ישטפוה אלין אינון נהרי אפרסמונא דכיא דאינון תליסר וכו' . הנה מבואר מדברי המאמר כי כל אלו הנהרות עוברת התפלה והיינו כי האדם הולך לדבר מלוה להתפלל ולעשות ממנה כתר לחי העולמים מותר לעבור במים אלו המלאך המוליך העטרה גם לורת האדם הולכת שם כמ"ש הרשב"י פרשת ויקהל דמות כמראה אדם עליו מלמעלה אף בחזרה כדי שלא יכשילן לעתיד לבא : [ו] ההולך לשמור פירותיו הנמשל מה ששנינו אלו דברי' שאדם אוכל מפירותיהן בעולם הזה וזה שומר אותם לעולם הבא . ולכן הולך במים בדרכי יושר כדי לקיים מש"ה ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד מותר לו לעבור במים אלו בהליכה אבל לא בחזרה : [ז] כל היולא בדבר שאינו תכשיט חזר והגיד כי אע"ג אשר הוגד לך ושמעת כי על ידי מעשים טובים עובר אדם נהר העליון אע"ג כי הוא נהר דינור . אמנם עדיין לריך לך לדעת כי כל היולא בדבר שאינו תכשיט ר"ל פי אין

זה מלוה ואינו דרך מלבוש כי לא יועיל לעשות בו חלוקה דרבנן מלבוש לגן עדן והוליאו כדרך שרגילין להוליא אותו דבר חייב וכל תכשיט אע"ג שהוא מלוה שהוא רפוי ביד האדם ואינו מתחזק באותה מלוה שאפשר לו בקל ליפול ומתחבר ממנה אסור ללאת בו ואם ילא פטור ואשה לא תלא בתכשיטיה וכבר נתבאר למעלה כי יש אנשים אשר נשתה גבורתם והיו לנשים מפני מעשים אשר לא טובים. ולכן אעפ"י שיש לו מעשים טובים קלת לא תלא בתכשיטיה לפי כי מעשיו אינם ע"מ שלא לקבל פרס ולכן דרכה לשולפם ולהראותם לזולת ואינו מקיים מש"ה והלנע לכת עם אלהיך הילכך לא ילא האיש לא בסייף וכו' לא יראה לבריו' מעשיו לא בסייף היינו ק"ש אשר חז"ל אמרו הקורא ק"ש כאלו אוחז חרב פיפיות שנא' רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם ולא בתרים ולא באלה ולא ברומח כך שנינו תשובה ומעשים טובים כתרים בפני הפורעניות . ואם ילא חייב חטאת כי לחטאת יחשב לו המתגאה בסיפור מעשיו לבריות ולא בשריון ולא בקסדא ולא במגפים והיינו מעשה הצדקה כמשחז"ל וילבש צדקה כשריון מה שריון זה מצטרף כך כל פרוטה ופרוטה מצטרפת ולא במגפים כלי הרגלים דהיינו משחז"ל גדול המעשה יותר מן העושה שנ' והיה מעשה הצדקה שלום . וכן ענין גמילות חסדים ברגלים אין לפרסם אותם ואם ילא פטור שהם דרך מלבוש דבר מפורסם דאתעביד לאתגלויי ולא ילא בתפילין והדוגמא נמי כי להרהור בתורה אין ראוי לפרסם מה כונתו מפני שצריך להסיר' כשיכנס לב"ה דהיינו הרשע כי הוא דוגמא לזה העו"ג דאסור ללמד תורה לכותי וגם שיהיה ישראל רשע אסור ללמד אותו דברים נעלמים כדאיתא בזוהר פרש' פנחס דף רמ"ד וז"ל מאן דמזלזל בפירורין דנהמא וזריק לון באתר דלא אצטריך האי כ"ש דמזלזל בפירורין דמוחא דאינון דזרע דזריק לון בארעא דכתיב כי השחית כל בשר את דרכו וגו' כ"ש וכ"ש דמזלזל בפירורין דאורייתא ומסר לון לאנשים דלאו אינון הגונים דשליט עלייהו ילר הרע וכו' . הנה מבואר מדברי המאמר כמה עונשו גדול מי שמגלה סתרי תורה לאנשים בלתי הגונים ולכן יאמר כי לריך להסיר אותם כשיכנס לב"ה ולא ילא קטן הוא ע"ד .

ע"ד שאחז"ל קטן שלא כלו לו חדשיו שמנעל גדול כשאחז"ל מה יפו פעמיך בנעלים נעילת הפסח נעילת החג כך מנעל זה הוא מורה על נעילת מצוה גדולה אין לו לפרסם אותה דהא אין למדים מן הקטן דילמא נפיל ונמנע ממנו ואתי לאתויי אבל יוצא ומגלה על חלוק גדול מצוה שנעשה ממנה חלוקה דרבנן ולא יצא במנעל אחד היינו מצוה כאמור. אם אין מכה ברגלו מן העונות שהאדם דש בעקביו דילמא מחייכי עליה כמו שאמרו חכמינו ז"ל אין לך דור שאין בו ליצנים ואתי לאתויי אבל אם יש לו מכה ברגלו הוא עון עקבי יוצא באותו שאין בו מכה :

עוד זאת אדרש לייסב דינים אלו כפי שורשם למעלה וכך הוא אומר אין לרוץ בשבת אלא אם כן הוא לדבר מצוה כי הנה אמר החכם ראית איש אץ בדבריו תקוה לכסיל ממנו ר"ל כי אדם שהוא עושה מעשיו במהירות תקוה לכסיל ממנו יותר תקוה ימצא לכסיל ממנו. אמנם לדידן יאמר כי לפי שאחז"ל בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו א"כ זה שבחר לעשות דבריו במהירות יש תקוה לכסיל הידוע מלך זקן וכסיל ממנו כי פרי המהירות תרעה ויכשל בדבר עבירה מפני כי אין משגיח לעשות דבריו בהמתנה ובדעת נכונה. ולכן אין לרוץ בחול כלל כי זהו סימן לסטרא אחרא כי ממהרים הם להתחבר והוא סיבת הפירוד כמש"ה בפ.ה רשעים כמו עשב וגו' הוא סיבה להשמדם עדי עד. ואמנם גם בשבת אין לרוץ אלא לדבר מצוה כגון לבית הכנסת וכיוצא בו כי כן נמי הצדיק הוא רץ לדבר מצוה לבית הכנסת לפי שנאמר אוהב ה' שערי ציון שני שערים המצויינים בהלכה מכל משכנות יעקב ולכן מקיים לרוץ לדבר מצוה בין בחול בין בשבת לקיים מה ששנינו הוי רץ לדבר מצוה לשמח הכלה ובורח מן העבירה שנאמר והחזיקה בו ונשקה לו וגו' ולכן וינס ויצא החוצה : בחורים המתענגים בתפילתם נימא ביה מילתא טוב לכוין מש"כ דומה דודי לצבי הוא מש"ה מה צבי זה רץ כך הקב"ה רץ מבית הכנסת זה לבית הכנסת אחר לברך את ישראל. ואמנם לזה יכוין האדם כשירוץ בשבת גם בחול לבית הכנסת כי כן הוא נמי למעלה לקיים מה ששנינו הוי עז כנמר קל כנשר רץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים. כי הנה סוד הענין הוא כי בתחלה צריך להיות עז כנמר להציל מן העצלות היא הקליפה שבה נאמר וינס ויצא החוצה וינס משם מפניו של הנחש שנאמר כי מפני הרעה נאסף הצדיק לפי כי נמר גם כן הוא רץ בגימ' וצריך לנוס מפניו וא"כ רץ כצבי הוא משאחז"ל מה צבי זה מחזיר ראשו למקום שיצא ממנו היינו שערי ציון שנאמר אוהב ה' שערי ציון ואין רצונו לצאת משם אמנם מצד ההכרח מפני הרעה נאסף הצדיק ולכן חוזר ראשו הוא אות יו"ד כדאיתא בזוהר פרשת ויצא מחזיר ראשו זה למקום שיצא ממנו לציון וא"כ גבור כארי לצורך הייחוד וכל זה לעשות רצון אביו שבשמים היינו להמשיך רצון עליון שהוא מזל נוצר חסד לאבא עילאה כי הייחוד שלהם תלייא במזלא כדאיתא בס"ד והיינו אביו שבשמים כי אבא מתלבש בת"ת ישראל הנקרא שמים ומגיע עד היסוד ובכן נעשה הייחוד תחתון בזה יכוין כשהוא רץ לבה"כ : היה הולך והגיע לאמת המים הנה אמת המים היא אימא עילאה כדאיתא בזוהר פרשת בראשית דף ל"א ה' על מים רבים ה' דא חכמה עילאה דקיימא על מים רבים על ההוא עמקא סתימאה דנפיק מניה כד"א ושבילך במים רבים וכו'. והנה נתבאר מדברי המאמר מים רבים הם בינה ולכן הוא אומר הגיע לאמת המים שהדוגמא לזה הוא כאשר האדם עליון נמי מגיע לאמת המים הוא אמו יכול לדלג ולקפוץ עליה שנאמר דומה דודי לצבי כאמור אפילו אם היא רחבה שנאמר ורחבה נמי יש שאינו יכול להניח רגלו ראשו' קודם שיעקור שניה ועיקר עליותו הוא לתקן הרגלים כדלקמן מוטב שידלג ויקפוץ ועולה ממה שיקיפנה והיא תכנס בתוכו מפני שמרבה בהילוך אחר כך ואסור לעבור בה בתוך המים שלא יבא לידי סחיטה לקחת מאותם המים : היה הולך לדבר מצוה כגון להקביל פני רבו היינו מ"ש בזוהר פרשת ויצא בפסוק והנה לאה דא אימא עילאה נקראתו של ת"ת ישראל ותאמר אלי תבא לאעלא לך תחות גדפאי לרוואה לך מתפנקין עילאין בגין לנייחא לההוא שדה עד דלא יתוקד באשא דיצחק וכו' וישכב עמה בלילה הוא יעקב לא נאמר אלא הוא מאן דאתחזי לאתערא לגבה וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי מה שעולה ת"ת ישראל למעלה בסוד אימא עילאה היינו לצורך ב' דברים הא' כדי לעורר הייחוד למעלה בין אבא ואימא כי לכן אחר שעלה נאמר וישכב עמה אבא הנקרא הוא וזאת שנית כדי להאיר להשדה שהיא הכלה דלא תיתוקד באשא דיצחק. ולכן יאמר היה הולך אדם עליון לדבר מצוה דהיינו בעבור אותו שדה דלא יתוקד באשא דיצחק וכגון להקביל פני רבו הוא חכמה עילאה כי ת"ת ישראל הוא תלמיד חכם ר"ל תלמיד של חכם עליון שהוא למדו תורה שבכתב ותורה שבעל פה ורוב חכמתו ממנו או מי שגדול ממנו בחכמה היא אמו שהיא גדולה ממנו בעבור כי חכמה עילאה מתחבר עמה ות"ת ישראל עולה גם להקביל פניה כשאחז"ל ואיש יחד פני רעהו זה יעקב כן הוא כונת המאמר יכול לעבור בה ובלבד שיעשה שינוי כגון שלא יוציא ידו מתחת שפת חלוקו שנאמר ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם כדי שיזכור היינו שאחז"ל והאדם ידע עוד וגו' שמעבר אם לא היה רואה לא היה מתאוה ועכשו ניתוסף תאוה רמז להולכי דרכים וכו' שיהיו זוכרים נשותיהן והוזרים לבתיהם ולכן התבונן מה נעמו דברי חז"ל ועד היכן מגיע כונתם ז"ל ובכן יזכור ולא יבא לידי סחיטה ליקח מעט מזער מן אותם המים לפי כי הם סוד אור חוזר ולא יוציאו לו לצורך השדה הנז' ואסור לעבור בסנדלו כבר נתבאר בזוהר פרשת חקת בנף הים נעלו כי הוא דוגמא אל האשה. ולכן נאמר למשה של נעלך מעל רגלך שנתן לו הקב"ה רמז לפרוש מן האשה. ולכן נמי יהיה הנרגש בזה מ"ש ואסור לעבור אותה אמת המים היא אמו בסנדלו זו אשתו בזמן שהוא בבחינת סנדל דכיון שאינו יכול לבדקו ולקשרו יפה עם הצדיק לא תוכל לעלות

עמו

עמו כי היה עדין בבחינת הגדל שהוא בבחינת העביה דחיישינן דילמא נפיל שלכן נאמר בה נפלה ולא תוסיף. קום בתולת ישראל. ולכן היא אומרת לישראל בגבה סמכוני באשישות אלין אבכן כדאיתא בזוהר פרשת שמיני. ולכן חיישינן דילמא נפיל ואתי לאתויי שנאמר כי יפול הנופל ממנו אבל במנעלו מותר כי הנעל מורה שהיא בסוד אצילות שנאמר שלף איש נעלו זה מטטרון ונתן לרעהו הצדיק ולכן נאמר מה יפו פעמיך בנעלים בתו של אברהם ולכן במנעלו מותר לצאת: ההולך לדבר מצוה כבר נתבאר בו אמנם כאשר נאמר כי אמת המים היינו בסוד הצדיק לפי כי כל המים עליונים באים אליו י"ג נהרי דאפרסמונא דכיא ול"ב שבילין עילאין כדאיתא בזוהר וכל נתיבותיה אלין ל"ב שבילין עילאין דנקיט לון ברית יחידאי ואטיל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה ועביד שלם הה"ד וכל נתיבותיה שלום ובכן אדם עליון יעבור אמת המים לפי שהוא מדת אמת והצדיק הוא אמת המים לפי כי הוא בסוד אמה לפי שמקבל ב"ה שלו מקבל מאה אורות מאימא עילאה חמשים לעצמו הנקרא כל וחמשים לכלה היינו כל ה' בסוד והיה האוכל לפיקדון לארץ וכאשר הולך לדבר מצוה היינו מצות עונה כי אז יצדק כינוי מצוה היינו מ"ץ ו"ה כי נעשה אותיות מ"ץ הם אותיות י"ה שמתחלפות כדי שלא יבינו החיצונים בסוד הייחוד כדאיתא פ' תרומה וכבר נתבאר במקומו. וכאשר הולך מותר לעבור במים אנו אף בחזרה כדי שלא תהא מכשילן לעתיד לבא שהוא בסוד אימא עילאה עלמא דאתי כנודע: ההולך לשמור פירותיו היינו מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רנ"ג. וז"ל וביום הבכורים רבי אבא אמר יום הבכורים אינון בכורין עילאין דאורייתא הה"ד ראשית בכורי אדמתך תביא וגו'. אמר ר"מ כגוונא דבכורים לאמבון אוף הכי אתקריאו פירות בכורים פירות דאילנין כבכורה בתאנה וכו' אוף הכי ת"ת דכליל שית ספיראן ואיהו בן י"ה אתקרי בכ"ר וכל ענפין דנפקין מניה דבהון ראשין אתקריאו בכורים ו' איהו נהר מאינון בכורין עילאין דאיהו נפיק מעדן וכו'. והנה הענין מובן מדברי המאמר כי פירות הללו הם בכורים הנז' ולפי שנאמר תביא בית ה' אלהיך הולך לשמור אותם להביא אותם בית ה' ואית' בתיקונים אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו היקר הוא להמשיך לה טיפה ראשונ' שלא יזרקנה למקום אחר בהשג"ז וכן אדם העליון שומר פירותיו שנאמר פרי צדיק עץ חיים שלא ילכו בסוד השג"ז להוליכם לכלה מותר לו לעבור במים של הצדיק נהרי נחלי דבש וחמאה שנאמר שתיתי ייני עם חלבי אבל לא בחזרה רק המים הולכים למקומם שנאמר וכמים הנגרים ארצה: כל היוצא בדבר שאינו תכשיט ואינו דרך מלבוש הוא מ"ש בזוהר פרשת אמור מאן פועל צדק אינון חברייא דאתקינו למטרוניתא מנהא ואלבישו יתה לבושהא ואעטרו לה כתרהא כל חד פועל צדק אקרי. ולכן יאמר לא כל היוצא בדבר שאינו תכשיט להם והנוגע לאשה נמי ואינו דרך מלבוש כי עדיין הם בלתי שלמים כדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רנ"ד. וז"ל אוף הכי אל תקרי ושנאתם אלא ושלמתם ודרשינן מניה שלים במקרא שלים במשנה שלים בגמרא כדאיתא בקידושין אוף הכי ביום כלות משה דרשינן ביה כלת וכו' הא כתיב כלית מלא באורייתא וכו' אלא אלין תיבין חסרין דאינון מלאים ומלאים דאינון חסרין ועל כל פירושין דיכלין למעבד לקשוטא לכלה בתכשיטין דילה מני קב"ה למעבד כמה דיימרון ולמהוי מהמין לון הה"ד על פי התורה אשר יורוך וגו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי חז"ל יש להם רשות להוסיף ולגרוע באותיות התורה כדי לקשט הכלה וכל זמן שעדיין לא הסכימו חוזרים בהם כדאיתא לקמן לאומן דהתך לבושין ויודע היתר והחסר ולכן כל היוצא בדבר שאינו תכשיט לפי שלא נגמר עדיין ואינו דרך מלבוש והוציאו כדרך שרגילין להוציא אותו דבר חייב וכל תכשיט שהוא רפוי כי עדיין לא עשו הוראה מאותה דרשה שאפשר לו נקל ליפול לפי כי עדיין לא אמרו טעם מספיק אסור לצאת בו ואם יצא פטור מן התורה ואשה לא תצא בתכשיטיה בדרכה לשולפה ולהראותה לבתולותיה הילכך לא יצא האיש העליון לא בסייף כדאיתא בזוהר פרשת שופטים דף רע"ד וז"ל פקודא בתר דא לדון בסייף למאן דקטל הה"ד כי רותה בשמים חרבי הנה על אדום תרד חרב דקב"ה יו"ד רישא דחרבא ו' גופא דחרבא ה"א ה"א תרין פיפיות דילה וכו'. ואיתא בזוהר ויסע מלאך האלהים וגו' וכי יקרא דמטרוניתא תזיל ותיגח קרבא וכו' למלכא דאזדווג במטרוניתא עילאה וכו' אמר האי מטרוניתא דעלמא דכלהו לאינתא לגבה מה אנא עביד לה אפקיד בידהא כל גנזייא דמלכא וכו' סייפין ורומחין ואבני בליסטרא וכו'. ולכן יאמר אין האיש זה הנקרא ה' איש מלחמה יצא בשבת לא בסייף ולא בקשת וכו' ולא בכלים שאינם תכשיט ואם יצא חייב חטאת ר"ל הקליפה הנקראת חטאת נאחזת בו בסוד ויגע בכף ירכו רגל ברגל ולא בשריון שנאמר וילבש צדקה כשריון ולא בקסדא וכו' ואם יצא באחת מאלו ואם יצא פטור שהם דרך מלבוש ולא בתפילין הם סוד תרין עטרין דירית מאבא ואימא כדאיתא בזוהר בהרבה מקומות מפני שצריך להסירם כשיכנס לבית הכסא הוא בחינת הקליפה כי כאשר יצא מעולם האצילות נמצא סטרא אחרא ולא יצא קטן בזמן שנאמר בו ומעיל קטן תעשה לו אמו ונאמר מי יקום יעקב כי קטן הוא לא יצא במנעל גדול סוד האשה דילמא נפיל שנאמר נפלה ולא תוסיף קום וכן הצדיק בו נאמר איך נפלת משמים הילל בן שחר ואתי לאתויי כי בו תלוי הדבר שנאמר אם יגאלך טוב יגאל ואם לא יגאל וגאלתיך אנכי. אבל יוצא הוא בחלוק הכותנת פורפירא בסוד טלית גדול ולא יצא במנעל אחד אם אין לו מכה ברגלו בסוד ויגע בכף ירכו דהא בשבת ליתי דילמא מחייבי עליה שנאמר והנה יצחק מצחק את רבקה ולפי כי יעקב נטל תרין אחיות לאה ורחל והוא יוצא ברגל אחד והכתוב אומר רגלי חסידיו ישמור זו אשתו כדאיתא בזוהר זה יעקב כאלו כתם נאמר ויבאו הרועים ויגרשום ויקם משה ויושיען שנא' צעקה הנערה המאורסה

[ח] לא יצא החייט במחט התחובה לו בבגדו בין נקובה בין שאינה נקובה ואם יצא בנקובה חייב ובשאינה נקובה פטור ויש אומרים בהפך: [ט] לא יצא בטבעת שאין עליה חותם ואם יצא חייב ואם יש עליה חותם לרש"י פטור ולר"ת והרמב"ם מותר דאינו תכשיט אלא לאיש אבל דבר שהוא תכשיט לאיש ולאשה אסור גם לאיש: [י] טבעת שקבוע בה אבן וכן אם כתובים בה אותיות אין עליה חותם מקריא שלא נקרא חותם אלא אם כן חקוקין בה אותיות או צורות: [יא] דבר העשוי לתכשיט ולהשתמש בו כגון מפתחות נאות של כסף כמין תכשיט אסור שהרואה אומר שלצורך תשמיש מוציא ויש מתירים אם הוא של כסף: [יב] לא יצא החייט במחט התחובה לו בבגדו ולא נגר בקיסם שבאזנו ולא סורק במשיחה שבצוארו ואם יצא פטור: [יג] לא יצא הזב בכיס שעושה להצילו מזיבתו שלא יטנף בה וכן אשה נדה שקושרת בגד לפנים שלא תתלכלך בדם נדותה אסורה לצאת בו אם לא יהא סינר עשוי כעין מלבוש אבל אם קושרתו כדי שלא יסאב לה הדם ולא תצטער מותר לצאת בו: [יד] דבר שהוא דרך מלבוש אפילו אם אינו לובשו אלא משום אצולי טנוף מותר לצאת בו בשבת:

אין

המאורסה ואין מושיע לה לפי שנאמר ויביאו את המשכן אל משה ושם נאמר בתולות אחריה רעותיה מובאות לך. כדאיתא במדרש משה הושיען שלא יתעוללו הרועים כד"א על משכנות הרועים הרעים כתיב מאריכון דיבבא ויללא הנמצאים שם. ולכן אם אין מכה ברגלו נאמר רגלי עמדה במישור הוא בסוד הסולם של יעקב יש רגל מברכת באשר הוא מרגיל לדבר מצוה ולפי כי אין ברגלו זה מכה כמ"ש מהו מנה מכה המדה הנקראה כה אין בה אחיזה ולכן דילמא מחייכי עליה מדות עליונים ואתי לאתויי אבל אם יש לו מכה ברגלו איזה אחיזה כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה אשר שם נאחז סמאל כדאיתא בזוהר לכן יוצא באותו שאין בו מכה מכה כאמור:

[ח] **חזרנו** לענין ראשון כי הנה צריך האדם לתקן מעשיו כדי לזכות לתוספת שבת כי על ידי מעשה המצוה יעשה פרי למעלה ותשכון עליו הקדושה ותוספת שבת כנ"ל. והשפך ממנו פוגם למעלה ומה גם למעלה חופר גומץ בו יפול היינו מ"ש בזוהר הנ"ל כי יפתח איש בור. ולכן יאמר לא יצא החייט הוא התופר הלוקא דרבנן ואח"כ חטא ורוצה להעביר זה בזה לא יצא במחט היינו משחז"ל ואחבוך גם אני הותך מחטא לי דלא תעקון לי במחטך התחובה לו בבגדו בגד בוגדים ולא נגר בקיסם שבאזנו דהיינו שהוא כאיש לא שומע דברי תוכחת והיינו מש"ה החרשים שמעו ולא סורק במשיחה שבצוארו דהיינו מדה רעה שנאמר ראיתי את העם הזה והנה עם קשה עורף הוא ואם יצא פטור עד שיעשה תשובה מן המדות רעות הללו: [יג] לא יצא הזב בכיס שעושה להצילו מזיבתו והדוגמא לזה האדם החוטא שמוצא ש"ז לבטלה בידו ולכן התיקון לחטא זה יהיה ענין הצדקה הוא הוציא הטיפה לבטלה ונותן פרוטה לתוך הכיס אנקי של צדקה והיינו הזב שעושה תיקון זה היינו כיס של צדקה וזהו כונת הפסוק כי ה' יהיה בכסלך ודרשו חז"ל בכיס שלך הוא הצדקה ושמור רגלך מלכד ישמור רגלך מאותה טיפה שיוצאת משם פן תלכד והיינו בשוגג. אמנם במזיד לא לא יצא הזב זה בכיס שעושה להצילו מזיבתו מן העון שלא יטנף בה כי הצדקה זו הוא עושה לתקן העון ונהפוך הוא כי מטנף אותה כך אמרו חז"ל יד ליד לא ינקה רע הרי שנתן מעות לזונה בידו אחת ונתן מעות לצדקה בידו אחת לא ינקה רשע הוא מכל שכן לענין עון זה שממעט את הדמות וכן אשה נדה שקושרת בגד לפנים שלא תתלכלך והדוגמא לזה מובן שהאדם חוטא בנשג"ז והוא קושר בגד לפנים שלא יתלכלך היינו בגד של ציצית כי לפי שהטלית מציל מאשה זונה כמעשה שהיה יחשוב כי כן מנקה מן העון שעבר והיינו בגד שקושר כדי שלא יתלכלך באותו עון שנאמר ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לא יצא בו אם לא יהא סינר עשוי כמין מלבוש דהיינו שיהיה תמיד עליו ביום גם בלילה כשישכב אבל אם קושרתו לשעה כדי שלא יסאב לה הדם הוא החטא שכבר נעשה ולא תצטער דהיינו לקיים משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות היינו כדי שלא יסאב לה הדם של העון וכדי שלא תצטער כי על ידי החטא גוזרין עליו ייסורין וכיוצא מותר לצאת בו מאחר שהוא יודע כי עון עצמו אינו נמחק אלא על ידי התשובה: [יד] דבר שהוא דרך מלבוש דהיינו מעשה הטוב כי בעשות אותו עושה חלוקא דרבנן אפילו אם אינו לובשו אלא משום אצולי טינוף להציל מן העון או כגון שעשה מצוה כדי להציל מן העבירה הוא הטינוף מותר לצאת בו בשבת היינו כי כאשר נכנס לגיהנם בשבת יוצא משם בשביל זה כמש"ה ויצאו וראו בפגרי האנשים וגו':

עוד זה מדבר בענין הנוגע למעלה וכך הוא אומר לא יצא במחט כי אדם דקדושה לא יצא במחט וכו' הוא מ"ש בספר"א אמר מטטרו"ן תופר מנעלים הייתי ועל כל תפירה ותפירה הייתי מייחד שמו של הקב"ה ונתבאר אצלי שלכן הקב"ה מדד לו מדה כנגד מדה העלהו למעלה והוא תופר מנעל של השכינה כנודע ולכן נקרא חייט ולפי כי בשבת כל העולמות הם עולים למעלה לכן לא יצא כמש"ה אל יצא איש ממקומו ביום השביעי לא יצא במחט התחוב' לו בבגדו הוא סוד החשמל והמחט הוא דוגמא לנקודה המחבר אותם כמש"ה היא מתהלכת בין החיות וכן מחט בגימטריא ז"ן שהוא אל הויה ביצירה ולא נגר הוא בעצמו לפי כל ט"ל מלאכות הם בסוד מטטרון ביצירה כדאיתא בזוהר: וקיסם שבאזנו היינו כמש"ה ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם כדאיתא בזוהר פרשת

משפטים דף קס"ו. וז"ל לפדות עבד עברי בסתרי תורה מטטרו"ן איהו עבד ה' כליל שית סטרין בחושבן שית אתוון דיליה שית סדרי משנה וכו' קנין על שם אל עליון קונה שמים וארץ קנה חכמה קנה בינה בתר דקנה ד"ת גאולה תהיה לו אית דאיהו קנוי ליה לעולם ואית דאיהו קנוי ליה שית שנין מאן דאיהו קנוי ליה לעולם כתיב ביה ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם לית עולם אלא עולמו של יובל וכו'. ולכן יאמר ולא נגר הוא מטטרון שהוא חרש ועמו כלי נגרות למלאכת המשכן בקיסם זה המרצע שבאזנו ולא סורק הוא עצמו כי הוא נגר כאמור. ועוד שהוא אב ב"ד והפוך נגר הוא גרן דתנינן סנהדרין היו יושבים כחצי גרן עגולה כדי שיהיו רואים אלו את אלו ואחר כך הוא סורק ומוציא הקליפה מאליו וזה יעשה בכח משיחה שבצוארו שנאמר כי עוף השמים דא מטטרון יוליך את הקול הם צדיק וצדק שהם מתייחדים בצוארו על ידי קול ודיבור כדאיתא בתיקונים וכאשר נפרש הדין למעלה כך הוא כי הנה החייט הוא צדיק הגשמי למטה כי ע"י מעשיו מתעורר החייט עליון הוא הצדיק וכך הוא אומר לא יצא החייט זה הצדיק הגשמי כדאיתא בזוהר פרשת אמור פועל צדק אינון דאתקינו למטרוניתא מנא ואלבישו יתה לבושא כל חד פועל צדק אקרי עוד מפרש לה פרשת פנחס דף רל"ד. וז"ל לאומן דחתך לבושין דמלכותא ועבד מנהון חתיכין סגיאין אינון דידעין אתרין דחסרין אלין חתיכות או אלין דמשתארין אינון מתקנין אינון לבושין. הנה מבואר מדברי המאמר כי הצדיקים הם החייטים האומנים המתקנים לבושים דמטרוניתא ועבדין לה לבושים לשבתות וימים טובים ובאמצעיו' זה התיקון נעשה להם ג"כ חלוקא דרבנן כדאי' בזוהר פ' ויקהל בההוא עובדא וכונה דלבא אתעטר מאן דאתעטר ודישתאר אינון לבושין למיקם לעילא בין רוחין קדישין. ולכן יאמר אין החייט זה הצדיק יוצא במחטו הוא הלימוד מן הפסוק שדרש לחבר הפסוק כנזכר שם שאחר שנכנס לרשות היחיד בסוד הכלה. כדאיתא פרשת ויקהל כאשר הכלה מעלה הצדיק מגן עדן למעלה נכנס באותו עמוד עד ההוא עגולה דכתרא א"כ אין לו רשות לצאת משם במחטו שתפר הבגדים התכשיטים של הכלה לרשות הרבים וזו המחט תחובה לו בבגדו לפי כי בזה התקין לו בגדים ולא נגר זה הצדיק שעושה ארון לתורה בקיסם שבאזנו שמקיים קסם על שפתי מלך במשפט לא ימעל פיו ובזה מקיים נעשה ונשמע ולא סורק זה הצדיק הגשמי במשיחה שבצוארו כי ע"י שמספק משיחה במשיחה בצוארו ילין עז התורה והוא סורק ומוציא האיסור מן ההיתר ואם יצא פטור ועל כן זה הצדיק הגשמי מעורר החייט עליון זה הצדיק שמחבר המלך והכלה לא יצא במחטו לאחר שנכנס ברשות יחידו של עולם לא יצא משם ביום השבת ולא נגר בסוד בצלאל שעשה את הארון לתורה לא יצא בקיסם

[טו] אין הקטע יוצא בקב שלו דהיינו שעושה כמין דפוס רגל וחוקק בו מעט לשום ראש שוקו בתוכו ואינו עושה זה להלך בו שעל כל פנים צריך הוא למקלו אלא בוונתו כדי שלא יראה חסר רגל אלא נכה

שבאזנו כשאמר לו משה שמא כך אמר הקב"ה כליה ואהרן ולא סורק הוא הצדיק שהוא סורק השפתים קרבן קין במשיחה שבצוארו היא הכלה שהיא בצוארו כד"א צוארך כמגדל השן והכן ואם יצא פטור מכלום: לא יצא הזב כאשר נתבאר בזוהר ענין הזב שהוא תוספת דין פ' מצורע דף נ"ד: וז"ל ר' שמעון אמר ואשה כי יזוב זוב דמה דהיינו דכתיב מלאה דם מלאה דם ודאי וכו' או כי תזוב על נדתה הס"ד ויספתי ליסרה אתכם מהו ויספתי אוסיף דינא על דינא וכו'. והנה ממאמר זה ממנו נלמוד נמי לענין הזב כי הנה נתבאר למעלה הטובה שהצדיק הגשמי גורם למעלה והפך ממנו נלמוד מדין זה כמה גורם מעשה הרשע כדאיתא שם במאמר והכי קאמר זב זה הצדיק עליון שנעשה זב ממעשה הרשע זה שנעשה זב מביאות אסורות לא יצא בכיס שעשה להצילו מזיבתו כי לפי שפגעה בו אשה זרה כדאיתא פרשת ויקהל ובהיכלות פקודי והחזיקה בו ונשקה לו ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי נעשה זב וכדי להנצל ממנה שהוא עני ורוכב על חמור עשה לו כיס כד"א כי יתן בכוס עינו לשון נקי להצילו מזיבתו לא יצא בכיס זה שלא יטנף בה ויתאחז בה הקליפה וכן אשה נדה היא אשה יראת ה' פירש' נדה ממעשה התחתונים שנאמר חרב לה' מלאה דם לא תצא באותו בגד שקושרת לפניה כדי שלא תתלכלך בדם נדותה היינו בגד תכלת כדאיתא פרשת שלח לך כדי להנצל ממזלות יש היינו לל מות דכר ונוקבא שבקליפה מסתתרת על ידי בגד תכלת כמש"ה הדין עשתה ותמכור אסורה לצאת בו אם לא יהיה סינר עשוי כמין מלבוש אבל לא כמש"ה ופרשו עליו בגד תכלת אבל אם קושרתו כדי שלא ישאב לה הדם ולא תצטער מותר לצאת בו: דבר שהוא דרך מלבוש דהיינו בסוד חשמל אפי' אינו לובשו אלא משום אצילי טינוף שהרי אח"כ פורש ממנו כדאיתא פ' ויקהל חש ואתגלי מל כד"א מל יהושע. מותר לצאת בו בשבת שהרי סוף שהוא מלבוש לצדיק בתחלה:

[טו] גם אלה הדברים המעכבים השלימות מן האדם מלקבל תוספת שבת כי הנה נאמר אם תשיב משבת רגלך שלא יהא הילוכך בשבת כהילוכך של חול. אמנם האיש אשר יעשה בזדון להיות דש בעקיביו והם עונות הקלים כמ"ש הר"ש במז"ל האוכל מסעודה שאינה מספקת לבעליה וכיוצא כי אלו העונות אע"ג שהם קלים מעכבים את התשובה ולכן אדם זה נקרא קיטע ברגליו באמת לפי כי אלו הם עיקר שנאמר והיה עקב תשמעון כמשחז"ל ואדם זה לתקן את אשר עותו עושה לו דפוס רגל דהיינו שנזהר ברגליו בשבת להלך בנחת נקיים אם תשיב משבת רגלך והיינו מ"ש הקיטע זה החוטא ברגליו אין יוצא בקב שלו דהיינו שעושה כמין דפוס רגל היינו רגל תחת רגל וחוקק בו מעט לשום ראש שוקו בתוכו ואינו עושה זה תיקון להלך בו ממש שהיה דש ברגליו על דרך אם עשית תבילות

נבת רגל כיון דאינו צורך הילוכו אסור: [טז] קיטע שאינו יכול לילך כלל על שוקיו אלא יושב על כסא ומשנעקר ממקומו נסמך על ידיו ועל שוקיו ונדחף לפניו ועושה סמוכות של עור או עץ לראשי שוקיו או רגליו התלויים וכשהוא נשען על ידיו ועוקר עצמו נשען גם על רגליו קצת אין יוצאים בהם בשבת דאיידי דתלו ולא מנחי ארעא זימנין דמשתלפי אבל בכסא וספסלים שבידיו הקטנים מותר לצאת קטע בשתי רגליו ומהלך על שוקיו ועל ארכבותיו ועושה סמוכות של עור לשוקיו יוצא בהם בשבת: [יז] חיגר שאינו יכול לילך בלא מקל מותר לילך בו אפילו אינו קשור בו אבל אם אפשר לו לילך זולתו

תיקון כל עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות אינו עשה זה להלך בו שעל כל פנים צריך הוא למקלו הם הייסורין שנא' ושבט לגיו כסילים אלא כונתו שלא יתראה חסר רגל דאילו היה מהלך במרוצה בשבת הכל רואים שהוא מחוסר רגל שנאמר אם תשיב משבת רגליך וכאשר מהלך לאט אינו נראה חסר רגל לגמרי אלא נכה רגל כיון דאינו צורך הילוכו לא עשה לתקן עון רגליו אסור: [טז] קיטע שאינו יכול להלך דהיינו כי אינו נזהר בעון עקבי וגם אינו נזהר בהילוך של שבת והוא פוסע פסיעה גסה היינו קיטע שאינו יכול לילך כלל על שוקו אלא יושב על כסא היינו השפלה כמשחז"ל כתיב על מרומי קרת וכתיב על כסא אלא בתחלה עד שלא חטאו על גפי הפיסן כב"ה וכו'. וכאשר חטאו על כסא ולפי שחטא דליו שוקים מפיסח זה וכשנעקר ממקומו של הקדושה כמשחז"ל כל הקובע מקום וכו' נסמך על ידיו ועל רגליו בעשותו איזו מצוה ביד ורגל ונדחף לפניו ביגונו שנאמר וכמו נדחף וכתיב יהדפוהו מאור אל חשך ומתקיי' בו ואת נפש אויביך יקלענה וגו' וגו' ולכן עושה סמוכו' של עור איזו מצוה כי ראה כן תוחלתו נכזבה ולכן עור בעד עור יתן למצוה בעד נפשו או עץ חיים עץ חיים היא למחזיקים בה לראשי שוקיו או רגליו התלויים וכשהוא נשען על ידיו בזכות של צדקה שעשה ועוקר עצמו נשען גם על רגליו להזהר פן יכשל בהליכתו קצת אין יוצאים בהם בשבת דאיידי דתלו ולא מנחי על ארעא. אלא הדברי' שעשה הם תלויים ואין בהם עיקר והתמדה כגון על הארץ יעמודו זמנין דמשתלפי ואינו עושה אותם ונאבד הכל. אבל בכסא וספסלים שבידיו הם המצות הקטנים מותר לצאת כי ודאי מתמיד בהם: קיטע בשתי רגליו היינו ע"ד זה כי חוטא בעון עקביו וגם חוטא ברגליו בשבת שנאמר אם תשיב משב' רגלך ומהלך על שוקיו ועל ארכובותיו כי לא חטא בענין עבירה כי זה נזהר מענין בין רגליה כרע שכב ולכן יכול להלך בהם ועושה סמוכות של עור כי הוא סומך לנופלים כי מקיים עור בעד עור וכו' בעד נפשו ולכן יוצא בהם בשבת מגינים ומתקיים בו ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו': עוד לאלוה מילין לגד עילאה ימלל מ"ש אין הקיטע יוצא בקב שלו כי ח"ת ישראל מכונה בשם קיטע דאמונה מפני כי נגע בכף ירך יעקב ואיתא בזוהר כי בשתיכן פגם שמאל חייבא. ונוסף עוד בזמן החרבן שנאמר בלע אמרתו בזע פורפירין דיליה ואם כך הוא בסוד הזהר מ"ש בנקב' היורדת בין הקליפות שנאמר רגליה יורדות מות ודאי כי יצדק בה כינוי קיטע. ולכן אמר אין הקיטע הוא הזכר יוצא בקב שלו ואיתא בזוהר ובתיקונים יב"ק ומאמר כי יב"ק הוא ייחוד הכנסת קדושה ולפי כי אין שם ייחוד נקרא קב בסוד קב של חרובין ולכן עושה כמין דפוס רגל וחוקק בו לשים ראש שוקו בתוכו והיינו מה שמתלבש כ"ה של הזכר בנקב' ואינו עושה כן להלך בו שעל כל פנים צריך הוא למקלו' הם סוד מקלות של יעקב אשר שם בשקתות המים. כדאי' בזוהר פרשת ויצא דף קס"ב. וז"ל יעקב שלימא נטל אינון מקלות תפילין דרישא ברהטים אתר ודוכתא לדיוקי תפילין ומהכא נפלי נהורא כל אילין ותרין עילאין אינון דמתחברן לעילא ומתחברן לתתא כיון דאינון נפלין מגו אינון רהטים בשקתות המים כדין אינון הוו מקורין ומבושין לנחתא לתתא ולמיהב לכלא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר מה ענין המקלו' שלא זה הדבר של הקיטע זה אע"ג שעושה לו מקום להכניס ראשי שוקו בתוכו בבחינת הנקבה אינו עושה כן להלך בהם שהנה איתא בזוהר צריכין לבר מגופא שעל כל פנים הוא צריך תפילין דרישא כי על ידי כך נעשה לו בחינת רגלים שהנה אימא עילאה עד הוד אתפשטת אלא כונתו שלא יראה חסר רגל לפי שהוא פגום אלא נכה רגל לפי כי נגע בכף ירכו. לכן כיון דאינו דרך הילוכו אסור לצאת בו. קיטע שאינו יכול להלך כלל על שוקו כאמור לפי כי בשניהם נגע אלא יושב על כסא דהיינו הכלה כנסת ישראל היא הכסא שלו כדאיתא בזוהר פרש' תרומה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה ד' אלין בכנסת ישראל. ולכן הוא יושב על כסא זה בסוד והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה כדאיתא פרשת ויצא וכשנעקר ממקומו נסמך על ידיו ועל שוקיו ונדחף לפניו ועושה סמוכות של עור מאיתם כתנות עור של עור או של עץ היינו עץ הדעת לראשי שוקיו כאמור או רגליו התלויים וכשהוא נשען על ידיו ועוקר עצמו להלך נשען גם על רגליו אין יוצאים בהם בשבת לחוץ מן האצילות דאיידי דתלו ולא מנחי אארעא זמנין דמשתלפי אבל בכסא היא הכלה וספסלים שבידיו הקטנים מותר לצאת בהם: קיטע בשתי רגליו ומהלך על ארכובותיו ועל שוקיו ועשה לו סמוכות של עור לשוקיו מאותם כתנות עור יוצא בהם בשבת. והנה כל דינים אלו נתבאר בהם כפי האפשר משום כבוד אלהים הסתר דבר ואמנם כדי שלא להוציאם חלק ביארתי בהם והעיקר בזמן שנאמר מי יקום יעקב כי קטן הוא והבן כל זה:

[יז] **עודנו** מדבר באדם חסר השלימות שלכן נקרא חיגר על אשר נמצא בו תרתי לריעותא דאמונה היות כי הוא מחוסר הרגלים מפני העון שהוא מורדף בלי

תמך

זולתו ואינו נוטלו אלא להחזיק עצמו אסור: [יח] סומא אסור לו לצאת במקל: [יט] מי שהוא אסור וכבלים ברגליו מותר לצאת בהם: [כ] אין יוצאים באנקטמין והוא כמין חמור שעושין הליצנים ונראה כרוכב עליו והוא נושאו והולך ברגליו ולא בקשרי והם עצים גבוהים שיש בהם מושב לכף הרגל והולכים בהם בטיט ולא בפרמי והם כמין צורת פרצוף שנותנים על הפנים להפחיד התינוקות: אין

חשך ולכן הוא מחוסר אברים וזאת שנית שאין בו מצות לתקן אותם ע"ד משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות רגלים ממהרות לרוץ לרעה יעשה סנדק למילה וכן הוי רץ לדבר מצוה להיות שהוא מתחסר שתים אלו נעשה חיגר שאינו יכול להלך בלא מקל היינו משחז"ל ומקלו יגיד לו הלכה כדברי המיקל ולפי כי הוא מלא עונות אינו יכול להלך בלא מקל כדי להקל על עצמו מותר לילך בו אפילו אינו קשור בו והוא מענין אחר אבל אם אפשר לו לילך בלתו ענין זולתו של המיקל ואינו נוטלו אלא להחזיק עצמו בענין הקולות אסור כך אמרו חז"ל העושה כדברי המקילים עליו נאמר והכסיל בחשך הולך אלא מתנהג על סברא אחת בין להקל בין להחמיר: [יח] סומא והוא אסר לו עיני' רק שלענין האיסור נעשה שאינו רואה אותו כמש"ה מי עור כי אם עבדי אסור לו לצאת במקל להקל על עצמו בדבר הצריך לו: [יט] מי שהוא אסור וכבלים ברגליו דהיינו שהוא נאסר ביד עונו כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רמ"ז. וז"ל ובזמנא דחשך דאיהו יצר הרע מכסה על יצר הטוב דאיהו אור כמאן דתפיס בבי' האסורין וכו' ובזמנא דיתבר בר נש רוחיה כתיב לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו והנה מאחר שהוא אסור תחת רשות יצר הרע וכבלי' ברגליו שחטא בהם כדי שלא יהלך מותר לצאת בהם לקיים לאמר לאסורי' צאו והענין מ"ש בזוהר בכל מעלי שבתא כיון דאתקדש יומא כרוזין אזלין בכל אינון רקיעין ומכריזי ואמרי אעדו דינ' דחייביא דהא מלכא קדישא אתי ואתקדש יומא כדין אש של גיהנם כבה וניתן רשות לרשעים לצאת שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי אבל אותם שלא חיללו את השבת אע"ג שעדין הם אסורים בעונם וכבלים ברגליהם יוצאים בהם מגיהנם ויצאו וראו באותם שהם מחללים את השבת כי תולעתם לא תמות מגופם ואשם לא תכבה מנשמתם כאמור שם במאמר: [כ] אין יוצאים באנקטמין והוא כמין חמור שעושים הליצנים ונראה כרוכב עליו והוא נושאו והולך ברגליו וכו'. מה יש לפרש עוד בזה בדבר שהליצנים עושים עם הדומים לחמור רק להודיע כי זה יהיה להם כי אין יוצאים בו כלומר אינו יוצא מגיהנם כי הוא עון פלילי כי הנה אמרו חז"ל שלש' כיתות אינם רואים פני שכינה כת חנפים כת ליצנים וכו'. ומאחר כי גדול עונם עד מקום כי אין רואים פני שכינה אע"ג כי שאר הרשעים רואים לכן נמי זה יהיה להם דאף על גב כי כל הרשעים יוצאים מגיהנם שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי הליצנים אין יוצאים ולא בקשרי והם עצים גבוהים שיש בהם מושב לכף הרגל והם דוגמא למש"ה מכף רגל ועד ראש אין בו מתום והולכים בהם בטיט הוא טיט היון ולא בפורמי והוא כמין צורת פרצוף שנותנים על הפנים היינו המדבר אחד בפה ואחד בלב ומראה לחבירו פנים לשובות כמש"ה כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם נידונים עד תום חלאת עונם:

ובדרך האמור למעלה חיגר זה אף על פי שיש לו רגלים אינו יכול להלך בלא מקל הם בחינת התפילין כאמור שנקראים חיי המלך כדאיתא בזוהר והם נמשכים עד הרגלים מותר לילך בו כי גם בשבת יש לת"ת ישראל תפילין אלא שהם עליונים יותר אעפ"י שאינו קשור בו מקל זה לפי שהוא עליון כאמור וכאשר נאמר כי חיגר זה בסוד הכלה לפי שנאמר רגליה יורדות מות. אמנם בשבת נאמר רחצתי את רגלי במים חמין דרחימותא דאיש ואשה שהוא שלהבת יה: אמנם אינו יכול להלך בלא מקל הוא מקל שנברא ערב שבת בין השמשות היינו מקלו של אהרן שושבינא דמטרוניתא והוא עתיד להיות ביד מלך המשיח שנאמר מטה עזך ישלח ה' מציון כי שם הוא ובזה רדה בקרב אויביך ולכן אפילו אינו קשור בו מותר לילך בו אבל אם אפשר לילך זולתו ואינו נוטלו אלא להחזיק עצמו אסור לפי כי מקל זה קדוש הוא: סומא הוא סטרא אחרא ועיני רשעים תכלנה אסור לו לצאת במקל וכאשר נאמר הענין בקדושה כדי שיהיה הכל בדרך אחד ישרה יהיה הענין מדבר ברחל. הלא זה הדבר מ"ש בזוהר פרשת משפטים שאמר הסבא ומהו עולימתא שפירתא דלית לה עיינין לפי כי אין נזכר לה עינים אלא ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה ואלו עינים לא. ולכן יאמר סומא זה אינו יוצא חוץ מן האצילות במקל הוא ענין התפלין כאמור ולפי כי היא סוד תפלה של יד ושאלה מן החתן שמני כחותם על לבך לכן אינו יוצא משם במקל כאמור: מי שהוא אסור וכבלים ברגליו היינו המדה הנזכרת שהיא אסורה בגלות כמש"ה והוא אסור בזיקים מותר לצאת בהם כמו שהוא יוצא מן האצילות להאיר לעולמות, ועוד יצדק בסוד הזכר שנאמר מלך אסור ברהטים כדאיתא בזוהר ובתיקונים ווי לון לבני נשא דקב"ה אסור עמהון בגלותא ועליה אתמר אין חבוש מתיר את עצמו וכו' ולכן מותר לצאת בהם ובדברי חז"ל אמר ריב"ל אימת אתי משיחא א"ל זיל לגביה שייליה א"ל היכן הוא אמר ליה מאי סימניה דהוא יתיב בין סובלי חלאים ואינהו אסרי חד ופתח חד אמר דילמא מתבעינא למיזל ולכן זה שהוא אסור בכבלים מותר לצאת בשבת כדאמרינן בענין שנדר שלא לשתות עד יומא דייתי משיחא. אין יוצאים באנקטימון וכו' בענין הרשע שאמר לשמואל אמריתו אתי משיחא על חמרא אשדר ליה סוסיא ברקא דאית לי והיינו הליצנים שעושים חמור לרכוב עליו והם מהלכים על רגליהם לפי שנאמר

[כא] אין יוצאים בתיבה וקופה ומחצלת אבל יוצאים בשק ויריעה וחמילה : [כב] יוצאים במוך וספוג שעל המכה לפי שהם מרפאים הלכך הוי כמו תכשיט וכן בקליפת שום ובצל או באספלנית ומלוגמא ורטייה שעליה ואם נפלו מעלי' לא יחזיר' וכל שכן שלא יתנם בתחלה אבל אסור לכרוך חוט או משיחה על המכה לצאת בו דכיון שאינם מרפאים הוו משוי אבל באגוד שכורך על הרטייה שלא תפול מעליו יכול לילך בו וקושרו ומתירו : [כג] הבנים יוצאים בזגין הארוגים להם בכסותם אבל אם אינם ארוגין

שנאמר עני ורוכב על חמור. לא בקשרי והם עלים גבוהים והולכים בהם בטיט בסנורות הללו ולא בפרנוי צורה מכוערה שעושים להפחיד הקטנים מקטני אמנה ואין להאריך בהם כולם. אין יוצאים מגהינם גיהנם כלה והם אינם כלים כי הקב"ה נותן בהם כח לקבל פורענותם : [כא] שנינו שלשה עשר שופרות היו במקדש וכו' והיינו תיבות שהיו נותנים בהם צרכי הצדקה כנודע מן המשנה. ולכן יאמר אין יוצאים בתיבה היינו ארגז של צדקה שהיא זקופה בפרהסיא אמר חז"ל הגידו כתיב לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות וכתיב לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות ב' צדקות הללו למה אלא אחת שמצלת ממיתה משונה ואחת שמצלת מגיהנם ואיזו היא שמצלת מגיהנם שכתוב בה עברה ושם נאמר יום עברה היום ההוא והיינו נותנה ואין יודע למי נותנה לוקחה ואינו יודע ממי נוטלה ולכן תיבה זו שהיא זקופה וכל העם רואים אותה צדקה אין יוצאים בה מגהינם כאמור ומחצלת דבר מפורסם ואין הענין רחוק לומר על היא דברכות שהיתה קבורה במחצלת כנראה שהיתה עושה צדקה בפרהסייא ומתבזה העני כההוא דיהיב צדקה לעני בפרהסייא אמר לו הכם נוח לך שלא נתת לו אכספתיה ולכן בעון זה נתבזית גם היא לכפר עליה אבל יוצאים בשק הנותן לכיסו של עני ויריעה צורר אותה בבגדיו כההיא דר"ע דצר פריטי ומשליכן לאחוריו וכו'. והכל בחמילה בחמלת ה' עליו הוא המנחמו בדברים אלו יוצאים בהם מלילה מדין גיהנם כאמור : [כב] יוצאים במוך וספוג שעל המכה מי שיש לו מכה מסיבת העון כדאיתא בזוהר פרשת אחרי מות דף ע"ה. וז"ל חמו חד בר נש ורשימא באנפוי וכו' א"ל רבי אבא איווא האי רשימא דאנפך מההוא וכו' אמר יומא חד הוינא אזיל בארחא אני ואחתי שרינא בחד אושפיזא ורוינא חמרא וכל ההיא ליליא אחידנא באחתי בצפרא קמנא ואושפיזאי קטע בחד גברא עיילנא בינייהו וקטרו לי חדא מהאי גיסא וחדא מהאי גיסא ורשימא דא הוה עייל לבי מוחא ואשתזבנא על ידא דחד אסיא דאית בגוון ר' שמלאי וכו'. הנה למדנו מדברי המאמר כי העון עושה מכה באדם בפועל ולכן מי שיש בו מכה זו יוצאים במוך ובספוג שעל גבי מכה זו והם דברי תורה כמו ששנינו ספוג שהוא סופג את הכל מוך הם דברי הגדה שהם נוחים לפי שהם מרפאים כמשחז"ל חש בכל גופו יעסוק בתורה שנא' ולכל בשרו מרפא הילכך הוי כמו תכשיט כמשחז"ל וכן בקליפת שום ובצל ע"ד שאמר בן עזאי כל חכמי ישראל לפני כקליפת השום דהיינו שהוא טוב לרפואה וכן הם בעיני מועילים. אבל לא ללמוד מהם חוץ מן הקרח הזה וכו'.

ואספלנית ומלוגמא ורטיה הכל ועניני התורה כי כלם הם מרפאים ואם נפלו מעל המכה והניח אותם לא יחזירם בשבת וכל שכן שלא יתנם בתחלה. אבל אסור לכרוך חוט הוא הצילית כמשחז"ל בשכר שאמר אברהם אבינו ע"ה מחוט ועד שרוך נעל נתן להם הקב"ה חוט של תכלת ולא במשיחה הם תפלין אסור לכרוך אותה על המכה הוא המכה של העון לצאת בהם דכיון שאין מרפאים דהא מצות לאו ליהנות מהם ניתנו הוו משאוי אבל באגד שכורך על הרטייה שלא תפול מעליו הוא משחז"ל ואגודתו על ארץ יסדה משל לספינות שהיו קשורות זו בזו כי הנה קשר זה מדבר על התורה שנאמר בה קשרם על אצבעותך כך הוא אגד שכורך על הרטייה של התורה שלא תפול מעליו לכן הוא לומד בחבורה כמו שאלו מתם הזהרו בחבורה. ונאמר חרב אל הבדים מי שעוסק בתורה ביחיד. ולכן יכול לילך בו וקושרו ומתירו והוא רפואה למכתו. [כג] הבנים יוצאים בזגים פעמוני זהב של תורה הארוגים להם בבגדיהם בענין משחז"ל בן יעדי אורגים שהיו מעלים לו ההלכה והוא אורגה ומילת בן הוא ענין בינה כההיא דר"י כשהיה שומע דבר של בטלה אומר לא ירד בני עמכם אבל אם אינם ארוגים עמהם לא שהרי ר"א היה יוצא חוץ לתחום בשבת לפי שהיה מהרהר בתורה ביותר לקיים מש"ה באהבתה תשגה תמיד ולכן הבנים הנז' אין יוצאים בהם כאמור : עוד זה מדבר בדינים אלו בסגנון הקודם. ואומר אין יוצאים בתיבה זקופה היינו מש"ה ותנח התיבה ואיתא בזוהר פ' נח דף מ"ע וז"ל ת"ח ותנח התיבה בשעתא דדינא תלי על עלמא ודינא שרייא על עלמא וקב"ה יתיב על כורסייא דדינא למידן עלמא בההוא כרסייא רשימין כמה פתקין וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי התיבה הוא כינוי אל הכסא של הקב"ה ולכן הוא אומר אין יוצאין בתיבה זקופה היינו כסא כאשר הוא זקוף ר"ל עומד בדין שלכן שם נאמר ותנח התיבה שהקב"ה עומד מכסא דין ויושב בנחת על כסא רחמים ומחצלת היינו בחינת דין שורש של עשו שנא' בו גער חית קנה שנעץ קנה בים המלח כדאיתא בזוהר פרשת פנחס והענין דאע"ג כי בשבת אתלבש קב"ה בלבושין דבריאה כדאי' בתיקונים אמנם לא יצא מן האצילות להתלבש בבריאה בבחינו' של דין כגון אלו אבל יוצאים בשק אדר' שער של עשו הוא הדבר הנ"ל שביום החרבן הקב"ה תלה שק על פתחו ואינו זז משם עד בא יום ה' ולכן יוצאי' קב"ה ושכינתיה בבריאה כי שם הוא הפתח של עולם העליון אף על גב כי שם מאריכון דיבבא ויללא מאריכון דדינין כדאיתא בזוהר פרשת שמות והם שורש לאדרת שער של עשו ויריעה והמילה שהם דוגמא לבגדים של הבריאה : יוצאים במוך וספוג שעל המכה הנה נתבאר למעלה כי מותר לבטול בתולה

בגיל

בליל שבת והיינו המכה זו שנותנים עליה מוך וספוג כדתנן המשמשת במוך לפי שהם מרפאי' ולכך הוו כמו תכשי' לה וכן בקליפ' שום ובצל המוציאים או האספלנית מגוגמת בעניה עדיין ואם נפלו מעליה לא יחזירם וכל שכן שלא יתנם מתחלה אבל אסור לכרוך חוט הוא סוד קליפת נוגה ולא דמי לקליפת שום שמרפא הוא אבל קליפת נוגה אלא משום אגב ונוטלת האור לעצמה והיא נעשית כמו חוט שהיא נכרית קודם כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל שנא' ונוגה לו סביב ולכן אסור לכרוך חוט או משיחה על המכה ללאת בו דכיון שאין מרפאים הוי משאוי אבל כהגוד שכורך על הרעייה שלא תפול מעליו יכול ליתן בו וקושרו ומתירו : הכלים יוצאים בזגים שלה כלים אלו הם בסוד וכל בניך למודי ה' ואפי כי הם יוצאי שום שמחה ר"ל כי הם יוצאים לצדיק שנקרא שום להתחבר עם השכינה שהיא שמחה אלא הם שושבינים דמטרוניתא יש להם זגים היינו פעמוני זהב כגון הכהן שהיה מכניס קודש שנכנס לבית על שם ונשמע קולו בבאו אל הקדש ועוד נמצא בזה תועלת להבריח הקליפות השמיא דהוא משבשב בכלותא כדי שלא ירגיש בהם בריה ואפילו פרעושים שהם ענין הקליפות כמ"ש בזוהר כי אז נאמר ויקהל הוניאו כל אינש מעני אבל הם אינם ארוגים לא נפי כי הנה הארוגים הם מעשה אורג הצדיק שהוא אורג את השכינה כמאחז"ל הגל בן יערי אורגים אבל הם אינם ארוגים והם דרך הול לא :

ארונין לא : [כד] יוצאים במיני עשבים שקושרים אותם בקשרים ותולין אותם לרפואה : [כה] אין יוצאין בקמיע שאינו מומחה ואם הוא מומחה יוצאין בו לא שנא אתמחי גברא ולא קמיעא כגון שכתב לחש אחד בשלש אגרות ורפאו שלשתם שלש בני אדם דאתמחי גברא לאותו לחש בכל פעם שיכתבנו אבל לא לשאר לחשים וגם אין הקמיע מומחה אם יכתבנו אחר לא שנא אתחמי קמיעא ולא גברא כגון שכתב לחש אחר באגרת אחת וריפא בו שלש פעמים שאותה אגרת מומחה לכל אדם וכל שכן אי אתמחי גברא וקמיעא כגון שכתב להש אחד בג' אגרות וכל אחד הועילה לשלש אנשים או לאדם אחד שלשה פעמים אתמחי גברא ללחש זה בכל אגרת שיכתבנו ואתמחי אגרות הללו לכל אדם אבל אם כתב שלשה קמיעות לאדם אחד ורפאו שלשה פעמים לא אתמחי לא גברא ולא קמיעא ומותר לצאת בקמיע מומחה ל"ש הוא של כתב או של עיקרים בין בחולה שיש בו סכנה בין בחולה שאין בו סכנה ולא שנכפה כבר ותולהו לרפ'אה אלא אפילו לא אחזו החולי אלא שהוא ממשפחת נכפין ותולהו שלא יאחזנו שרי וקושרו ומתירו ברשות הרבים ובלבד שלא יקשרנו בשיר או בטבעת ויצא בו לרשות הרבים שאז יאמרו שיוצא בו לשם תכשיט וזה אסור דלאו תכשיט הוא : נאמן

בעצמו מה הנאה ימלא לי במעשה זה לא עבור כי זה הוא מתוק לפי שעה ולאחר כאשר יוליאו אותך לקבון הברים במדבר חורי עפר וכפים יענו עשבים על לחייך ונאמת באחריתך ומה מועיל לך ולא עוד אלא כי תצטרך להתגלגל דוגמת העשב לזה שנאמר ויציצו מעיר כעשב הארץ הלא טוב לך ללכת בדרכי ה' ואל תרדוף אחרי המותרות רק לקיים צדיק אוכל לשובע נפשו ואכלת את עשב השדה כך אמרו חז"ל כל עיר שאין בה ת"ח אסור לדור בתוכה ושיהיו לעולם יעשה אדם עצמו תלמיד חכם ולית ביה משום יוהרא כפי' רש"י ז"ל ובזה יהיה לך יכולת לעשות לדקה שהיא שקולה כנגד כל המצות כמאחז"ל בנא' והעמדנו עלינו מצות לתת שלישית השקל בכל שנה שתבונן מ"ש החכם לבנו אם אית לך איטיב לעצמך בני אדם דומים לעשבי השדה כי ודאי שאין תכלית השם זה ללוות את בנו שירדוף אחר הנאות הזמן שהם דבר בלתי תכלית רק לחזק לבו להדריך אותו להיות מחזיק ביד עמלי תורה ולעשות לדקה כהרמב' ובזה יתבונן כי בני אדם דומים לעשבי השדה דמשתמע מינה הרבי זה ילא התשובה

[כד] במילי דחסידות' דין זה מדבר כי מאחר שעיקר העבודה להרגם לפני הבורא ית' צריך להיות ביצה"ט וביצה"ר כמש"ה ועבדו בכל לבבכם וכמה ימלא האדם ערמה והתבונה להזהיר לבו הרע לעבודת הב"ה אם לא ע"י הכנעה הנה הם דברי חז"ל אם רואה אדם יצרו מתגבר עליו יזכור לו יום המיתה והקשה בזוהר והלא יום המיתה הוא שמחה לצדיק הוא יצה"ר כדאיתא בגמרא שהוא הולך ומלקד לפני הרבים ומה הנאה ימלא לאדם לזכור לו יום המיתה ונ"ל כי ענין זכירת יום המיתה מועיל לאדם להיות נשבר לבו בקרבו וכאשר רואה היצר הרע כי הוסר כחו ואז לא יוכל להתגבר עוד עליו . ולכן יאמר לא יוצאים במיני עשבים ר"ל שאף גדלים במינים שונים דהשובה יאמר

כי בני אדם דוגמא לעשבי השדה שהם יבשים וחוזרים ומליצים וכן הם בני האדם בענין הגלגול ומי יודע אם לא יזכה להתגלגל באדם זולת בלומה ומה גם לענין הפרנסה מתחדשים העשבים שנה בשנה הב"ה נותן קצבה לכל מזונות בני האדם כמאחז"ל כל מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה חוץ מהוצאת שבתות וי"ט שהם מוסיף מוסיפין לו : ועוד חזור והתבונן בעשבים ותברח מן הגזל ומן הרבית מה הנאה ימלא לך אם אתה מרבה הונך בנשך ותרבית לחונן דלים כך אחז"ל אותם האוכלים רבית וגזל לעתיד נותנים בפיהם חול ומשברים שיניהם ומאכילים אותם גרשי רתמים ולכן על כל לדדים אלו הוא אמר יוצאים במיני עשבים הם דוגמא למיני רמז הנמלא בעשבים ואם עושה לדקה משלו כדת מה לעשות מקיים בו ולדקה תליל ממות דהיינו שמללת מדין גיהנם שכתוב בו יום עברה היום ההוא והעושים כן יוצאים מגיהנם במיני עשבים אלו ונלונים ממנו היינו שקושרים אותם תמיד עושים ותולים אותם לרפואה היינו רפאות הנפש כאמור : [כה] אין יוצאים בקמיע שאינו מומחה והנה גם זה דבר ידבר בהתשובה כי הנה הקמיע

זה

זה הוא מ"חז"ל במדרש למלך שאמר לבנו לא לפרקמטיא א"ל מתירא אני מן הלסטים ומן הפרטוטין מה עשה נטל מקל וחקק בו ונתן לתוכו קמיע אמר לו טול מקל זה בידך ואין אתה מתיירא משום בריה כך אמר הקב"ה בני עסקו בתורה ואין אתם מתייראין משום בריה . ולכן חזר והגיד בדין זה דאף ע"ג כי האדם מתיירא מיצר הרע הוא הנרצה בלסטים ופרטוטין ולכן כדי להנצל ממנו צריך קמיע הוא התורה ונפקא מינה נמי כי בזה ינצל נמי מדינה של גיהנם כי זה בזה תלוי וכך היה אומר אין יוצאים משני עניינים הללו ראשונה בעולם הזה אשר האדם משועבד ליצר הרע כמשחז"ל ועבד חפשי מאדניו האדם יש לו שני אדונים הקב"ה והיצר עשה רצון יוצרו מכעים את יצרו עשה רצון יצרו מכעים את יוצרו הלא זה דברי מה ש"ה לא אדונים לאלה ישובו איש לביתו בשלום הגיד הכתוב במתק דבריו כי היו צדיקים ולא היה להם שני אדונים לפי כי לא היו עושים רצון יצרם ולכן ישובו איש לביתו בשלום וכן נמי הוא אומר אין יוצאים מתחת רשות יצר הרע מהם משועבדים כעבדים כמ"ש התנא אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס בעבור מה שהכעיסו ליצרם לא בעבור המצוה והיינו דנקט פרס ולא אמר שכר והוא מלשון פרס פריסת מלכות אלא אותו חלק בעבור שהכעיסו את יצרו אף על פי כן אין ראוי לעשות כך אלא הוו כעבדים וכו' נמי שאין לו רק רב אחד ויהי מורא שמים עליכם בודאי ולכן אין יוצאים מעבדות זה מתחת רשות היצר בעולם הזה ומכ"ש כי לא ינצל מדין גיהנם של' ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי בקמיע שאינו מומחה שהוא התורה שלא לשמה ואם הוא מומחה יוצאים בו משעבוד יצר הרע שנאמר לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו וכן יוצאים מדין גיהנם כי כן אמרו לחכם שלום עליך בר חורין והקפיד אמר כלום שמעת עלי שאני עבד ואין הרצון כפי הנראה לפום ריהטא דאיקפד משום דקס"ד שהיה עבד אלא דמדקרי ליה בר חורין משמע שהיה מתחלה עבד ליצרו לעשות רצונו ונמצא כי הוא בעל תשובה ולכן הקפיד א"ל כלום שמעת שאני עבד כלומר אשר לא טוב עשה דסבירא ליה כי צדיק עדיף לכן הקפיד אמר לאו להכי אמינא אלא שאתה בן חורין לעולם הבא צדיק גמור ולכן יוצאים בקמיע שהוא מומחה ולפי כי בענין הקמיע ימצא שני צדדים הקמיע עצמו היינו התורה צריך האדם ללמוד בטהרה וגם בענין הלימוד שיהיה מאדם צדיק הלא זה הדבר אשר הקשו חז"ל ור' מאיר היכי למד תורה מפי אלישע אחר והא כתיב כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו אימתי כאשר מלאך ה' צבאות הוא ואם אין הרב דומה למלאך אין למדים ומשני הא בקטן הא בגדול שנאמר הט אזנך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי לדעתם אינו אומר אלא לדעתי ולכן בזה כלל האחד מספיק דהיינו אתמחי גברא שהוא דומה למלאך או אתמחי קמיעא הלמד בתורה שלמד בטהרה מספיק שהרי המסקנא הוא כי בגדול אין צריך שיהיה הרב דומה למלאך ולכן לא שנא אתמחי גברא ולא קמיעא כגון שכתב לחש אחד בשלש אגרות ורפאו שלשתם שלשה בני אדם על ידי התורה שהיה מלמד אותם דאתמחי גברא לאותו לחש בכל פעם שיכתבנו אבל לא לשאר לחשים וגם אין הקמיע מומחה אם יכתבנו אחר שאינו דומה למלאך ה' צבאות לא שנא אתמחי קמיעא היא התורה שלמד בטהרה ולא גברא שלמד מפיו תורה כגון שכתב לחש אחד באגרת אחת וריפא בו שלשה בני אדם שאותה אגרת היא התורה מומחה לכל אדם להצילו בעולם הזה ולעתיד וכל שכן אי אתמחי גברא המלמד היה דומה למלאך ה' ואתמחי קמיעא לפי שלמד תורה בטהרה שכתב לחש אחד בשלש אגרות דהיינו אף על גב כי זה הלמד לא שמש ת"ח לדעת פירוש המשנה כמ"ש רש"י ז"ל וזה לך' אמגושא דרטין רטין ולא ידע מאי קאמר שדומה ללחש כי אין ממש באותם הדברי' אבל אנו רואים בחוש הראות שהם מועילים כך אע"ג כי אדם זה כתב לחש אחרי זה הלימוד בשלש אגרות וכל אחד הועילה לאדם אחד שלשה פעמים או לשלש בני אדם הרי אתמחי גברא ללחש זה בכל אגרת שיכתבנו ותורה יבקשו מפיהו ואתמחי אגרות הללו של למוד לכל אדם להועיל לו בעולם הזה וגם להצילו מדין גיהנם לעתיד אבל אם כתב שלשה קמיעים מן הלימוד לאדם אחד ורפאו שלשה פעמים לא אתמחי גברא לא קמיעא מאחר כי אין מועיל אדם המלמד התורה וגם הלמד אינו לומד בטהרה אינו מועיל לא זה ולא זה והיינו משחז"ל על הלמד ועל המלמד נאמר לא כן הרשעים : ומותר לצאת בקמיע מומחה נ"ם הוא של כתב היינו עסק התורה לחוד ל"ם של עיקרים היינו המצות שהם עיקר כי אמרו חז"ל האומר אין לו אלא תורה אפילו תורה אין לו בין בחולה שיש בו סכנה היינו אשר חטא על הנפש בענין כריתות מיתות ב"ד דאיכא סכנה ודאי בין חולה הנפש שאין בו סכנה דהיינו שעבר על מצות לא תעש' כמו שביארתי במאמר שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו כי כל שאנה הוא על חלק אחד מארבע חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש ותשובה עם כל אחד מהם לחכמה שאלו חוטא מהו עונשו על דבר החוט' שהם דמשמע שעבר על מצות לא תעשה ולכן השיב חטאים תרדף רעה הם ייסורים אז חזרו ושאלו חוטא מהו עונשו משמע על ענין אחר היינו כריתו' ומיתות בית דין אז השיב הנפש החוטאת היא תמות חזרו ושאלו אם יש הפרש בין שוגג למזיד לתורה והשיב יביא קרבן ויתכפר לו אבל המזיד אין לו תקנה ולכן שאלו מהקב"ה היתכן כי חוטא במזיד אין לו תקנה א"ל יתודה ולכן זה החולה שיש בו סכנה דהיינו שעבר על כריתות שבתורה ומיתות בית דין נמי יוצא בקמיע של תורה כמשחז"ל הרי שנכשל אדם בעבירה שחייב עליה מיתה מה יעשה ויחיה אם למד לקרות דף אחד יקרא בנים וכו' פ' קדושים תמלחנו ולא שנכשל כבר חטא ותולהו נרפאת נפשו כאמור תנא אפילו לא אחזו החולי אלא שהוא ממשפחת נכפין שהיה מתחבר עם אנשים פושעי און ומתיירא ממשחז"ל לעולם אל יתחבר אדם לרשע אפילו להחזיר אותו בתשובה ותלוהו הלימוד כדי שלא יאחזנו חולי?

כן

כך אמרו חז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות שרי וקושרו ומתירו ברשות הרבים להודיע כח התורה לאותם בעלי כפיה שנופלים בעונש כענין ריב"ל דהוה מכרך בבעלי ראתן ועוסק בתורה שנאמר אילת אהבים ויעלת חן אם מעלת חן על לומדיה כל שכן דמגלה ובלבד שלא יקשרנו הלימוד בשיר או בטבעת משתף עמו מדברי הנאתו ויצא בו לרשות הרבים דאז יאמרו שיוצא בו לשם תכשיט וזה אסור כי התורה לאו תכשיט הוא לעולם הזה אלא דבר המועיל בעה"ז ולעתיד לעה"ב : ועתה חזרתי לבאר הדינים אלו גם בדרך הנסתר ופנה למעלה והכי קאמר יוצאים במיני עשבים הוא מ"ש בזוהר פ' פנחס דף רי"ז. וז"ל מצמיח חציר לבהמה וכי שבחא דבהמה דאית לה חציר אתא דוד למימר ברוח קודשא אלא מצמיח חציר אלין אינון שתין אלף רבוא דמלאכין שליחן דאתבריאו ביומא תניינא דבראשית וכלהו אשא מלהטא אלין אינון חציר אמאי חציר בגין דצמחין כחציר דא בעלמא דכל יומא ויומא אתקצירו השתא ולבתר צמחין ומהדרין כמלקדמין ועל דא כתיב מצמיח חציר לבהמה וגו'. והנה מבואר מדברי המאמר כי חציר היינו בחינת מלאכי השלוחים דוגמא לחציר בכל יום לצורך אכילת אותה בהמה שרובצת על אלף הרים. אמנם יש ענין עשבים שנאמר בהם ועשב לעבודת האדם היינו מ"ש שם וז"ל ועשב לעבודת האדם אלין אינון נשמתיהון דצדיקיא דהוה אדם דשלים ורכיב על בהמה דא אכיל ואעיל לון לגויה ובזכותיהון אתזן כל עלמא מההוא אדם דכתיב ביה ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם ועל דא כתיב האדם ההוא דאשתמודע בגין להוציא לחם מן הארץ לאפקא מזונא לעלמא מן הארץ קדישא עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר מה הוא ענין עשב והם נשמות הצדיקים למאכל אדם עליון ולכן ברך יעקב ע"ה נפתלי שבע רצון לפי כי נפתלי בסוד נפת תטופנה שפתותיך כלה בסוד הנשיקין ואחר כך נעשה בסוד עשב לעבודת האדם לעבדה ולשמרה בסוד עובד אדמתו ישבע לחם נעשה בסוד עשב דהיינו בהיפוך שבע כמש"ה ושבע ילין בל יפקד רע כל המשביע עצמו עצם מעצמי מדברי תורה אין מבשרים אותו בשורות רעות. ולכן יאמר יוצאים במיני עשבים ר"ל יוצאים כחתן לקראת כלה כמש"ה ויוצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה כמשחז"ל כחתן לקראת כלה במיני עשבי' הם נשמות הצדיקים. כמה מינים הם כדאיתא פרשת ויקהל דף רי"ד וז"ל רזא דא למארי מארין כד האי נקודה אתעברת כאתתא דמתעבר' אתהני מההיא הנאה דאתכלילת ההוא נשמתא מהאי עלמא בהינון עובדין ובההוא אורייתא דאשתדל בה ביממא ונטלה ההוא רעו דהאי עלמא וביה אתהני בחדוו' איתכלילת מכל סטרין לבתר אפיקת לון לבר ואולידת לון כמלקדמין ורזא דא חדשי' לבקרים חדשים ודאי כו'. הנה מבואר כי אותה נקודה יש לה הנאה מלימוד התורה ומן המעשה של האדם והיינו מה ששנינו אשרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו באותו לימוד ולפי כי הצדיקים הם מינים הרבה משוגיה במעשה ובלימוד לא ראי זה כראי זה ולכן יאמר יוצאים בעשבים הצד השוה שבהם דמאחר שהם סוג עשב לעבודה האדם יוצאים בהם שקושרים אותם קשר של צדיקים בקשרים יודעים שלים במקרא שלים במשנה שלים בגמרא כמש"ה על פלגי מים בשלש קדושות ותולים אותם לרפואה לחולים מן הגלות הצדיק והכלה שנאמר כי חולת אהבה אני ככ"ל : אין יוצאים בקמיע שאינו מומחה והיינו כתנות עור כמשחז"ל בתורתו של ר' מאיר מצאו כתוב כתנות אור והנה בענין קמיע זה הם סוד התפילין כתנות אור ויש בו שני צדדים בענין הכותב אותם ובענין הקמיע עצמו כי הנה סוד הכתיבה מפורש פרשת תרומה דף קנ"ט. וז"ל ועוד דיו אוכם מלבר וחוור מלגו הכי אינון מארי תורה וחכמים. אוכמים בהאי עלמא דאיהו לבר שפירין בההוא עלמא דאיהו לגו ובגין דא דיו ניפקא דיו לעבד להיות כרבו דיו יוד ידו חכמה ותבונה ודעת דכתב בר נש בידו בדיו עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר מה ענין הכתיבה ומה ענין הדיו והם חכמה ותבונה ודעת כי מהם נעשים התפילין שהם כתנות אור כדאיתא בזוהר פ' ויקהל ולכן בהם ימצא השני צדדין אתמחי גברא היינו הכותב אותם השלש מדות עליונות חכמה ותבונה ודעת הכל בסוד אימא עילאה שנאמר ויעש ה' אלהים והקמיע סוד התפילין היינו נמי בסוד חכמה ותבונה ודעת. ולכן יאמר אין יוצאים בקמיע שאינו מומחה הוא הענין כאמור שיוצא חתן לקראת כלה בקמיע שהיא מומחה היינו מ"ש בזוה' פרשת בלק דף ר"ע וז"ל תאנא מסטרא דאימא כד איהי מתעטרא נפקין בעטרהא אלף ות"ק סטרי גליפין בתכשיטהא וכד בעא לאזדווג' עם מלכא מתעטרא בחד עטרא דארבע סטרין וכו' כדין אימא בלחישו נגיד מתמן עילאין ושדר וקבע לון בההוא עטרא לבתר אגיד נחלי דמשח רבות קדישא על רישא דמלכא ומרישיה נחית ההוא משחא טבא על דיקניה יקירא ומתמן נגיד על לבושי יקר דמלכא הה"ד כשמן הטוב יורד על הזקן לבתר אתסדר עטרא ומעטרא ליה אימא עילאה ופריסת עליה ועל מטרוניתא לבושי יקר בההוא עטרא כדין קלא אשתמע בכלהו עלמין לאנה וראינה וגו' בעטרה שעטרה לו אמו וכו' ולכן יאמר ואם הוא מומחה הקמיע זה יוצאים בו לא שנא אתמחי גברא ולא קמיעא כגון שכתב לחש אחד בשלש אגרות ורפאו שלשתם שלשה בני אדם הם החולים תית ישראל והצדיק וכנסת ישראל דאתמחי גברא לאותו לחש הוא אימא עילאה דאגידת מתגין עילאין על רישא דמלכא בלחש בהאי כאמור הרי אתמחי גברא לאותו לחש בכל פעם ביכתבנו אבל לא לבאר לחשים וגם אין הקמיע מומחה אם יכתבנו אחר זולת אימא עילאה שכותבת קמיע זה בסוד תורה שבכתב לא שנא אתמחי קמיע ולא אתמחי גברא כגון שכתב לחש אחר באגרת אחת וריפא בו שלשה פעמים שאותה אגרת מומחה לכל אדם. ולכן יוצאים בה כאמור וכל שכן אתמחי גברא וקמיעא כגון שכתב לחש אחד בשלש אגרות וכל אחד הועילה לאדם אחד והם שלשה בחינות ישראל וישורון ויעקב כמ"ש בזוהר פרשת וישלח דף

קצ"ח

[כו] נאמן לומר הרופא על עצמו שהוא מומחה : [כז] יוצאין בביצת החרגול ובשן של שועל ובמסמר מן הצלוב בין בחול בין בשבת ואין בו משום דרכי האמורי וכן בכל דבר שהוא משום רפואה אבל אם עושה מעשה ואין ניכר בו שהוא משום רפואה אסור משום דרכי האמורי אבל כל לחש מותר ולא אסרו אלא באותם שבדקו ואינם מועילים. ויש מי שחשש בכל קמיע שאינו מומחה משום דרכי האמורי : [כח] מי שיש לו מכה בפיסת רגלו וקושר עליה מטבע להגין שלא ינגף ברגלו וגם הוא מרפא מותר לצאת בו

קע"ח. וז"ל תלת דרגין הכא בקדמיתא יעקב ולבתר ישראל ולבתר ישורון וכו'. או לאדם אחד שלשה פעמים הרי אתמחי גברא ללחש זה בכל אגרות שיכתבנו ואתמחי אגרות הללו לכל אדם אם כתב ג' קמיעי' לאדם א' זה ת"ת ישראל ורפאו ג' פעמים לא אתמחי גברא ולא אתמחי קמיעא לפי כי סוד התפילין צריך להיות ארבעה פרשיות אצ"ג שנעשים משלש בחינות כה"י דאימא. ולכן שניהו דעת חסרת מה קנית כי צריך להיות נחלק הדעת בשני פרשיות ושני בתים ומותר לצאת בקמיע מומחה כחתן נקראת כלה לא שנא טוח של כתב כאמור דיו יו"ד ידו לא שנא הוא של עיקרים הם סוד עשבים הנז' העיקרים שלהם והענין מ"ש בזוהר פרשת נח כי כל צדיק יש לו שורש למטה ונשמתו למעלה. ולכן כאשר יעשה תורה ומצוה מעורר למעלה היינו מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ע. וז"ל ידענא דכלהו מלין סלקין יומא דא לגו כרסייא עילאה ונטיל לון ההוא מארי דאנפין ועביד מנייהו עטרין למאריה וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי לימוד התורה נעשה עטרה לחי העולמים וכן התפלה כמשחז"ל המלאך מלפה עד שתכלה כנסייה האחרונה להתפלל ונוטל אותם עושה עטרה לחי העולמים וכן התפלה של יחיד כדאיתא בזוהר כי לכן הקב"ה מתאווה לתפלתן של צדיקים הנה נמצא כי עיקרי העשבים הם בכלל ועשב לעבודת האדם ולכן יוצאים בהם בין בחולה שאין בו סכנה הוא ת"ת ישראל בין בחולה שיש בו סכנה שנעשה עני ורוכב על חמור ועיר וכן הכלה הנקראת חולת אהבה יש בה סכנת מות שנאמר רגליה יורדות מות ולא שנכפה כבר וחולהו לרפואה אלא אפילו לא אחזו החולי אלא שהוא ממשפחת נכפין שכן אמר הקב"ה למדה זו לכי ומעטי את עצמך. ולכן נאמר נפלה ולא תוסיף כל המדות שלה נקראו נופלים שנאמר סומך ה' לכל הנופלים ותלוהו קמיע זה של התפילין כדי שלא יאחזנו הנכפיה שרי וקושרו ומתירו הקשר של תפילין ברשות הרבים ובלבד שלא יקשרנו בשיר או בטבעת ויצא בו לרשות הרבים כי יאמרו שיוצא בו לשם תכשיט ואין התפילין תכשיט אלא דבר של עיקר דלא סגי בלאו הכי כאמור וזה אסור דלאו תכשיט הוא :

[כו] **אשר** נתבאר למעלה כי הרופא הוא החכם המלמד לאדם דעת התורה. אמנם צריך להיות מומחה דהיינו משחז"ל אם הרב דומה למלאך ה' תורה יבקשו מפיהו והיינו אתמחי גברא ולכן יאמר נאמן הרופא זה המרפא ע"י התורה שנאמר בה ולכל בשרו מרפא נאמן לומר הרופא זה עצמו שהוא מומחה כי כך אמרו חז"ל כתיב יהללך זר ולא פיך ואם אין זר פיך דהא באתר דלא ידעי ביה שרי לאודועי נפשיה : [כז] יוצאין בשן שועל ובמסמר מן הצלוב בא להזהיר אדם זה המתנהג בדרכי יושר ובא ללמוד עם רופא זה שהוא מומחה לרבים על מה שפניו הוי מתאבק בעפר רגליהם ולכן הוא אומר יוצאין בביצת החרגול התבונן בעניני הרפואה הטבעית הגשמית וממנה תדין לרוחניית הנפשיית כי יהיה דוגמא לביצה אם אין העוף יושבת עליה תהיה מוזרת וזה לך האות ביצת יוכי להיות מוזרת שדיי' ועשתה כמה רעות ולכן הוי מתאבק בעפר רגליהם וחזור והתבונן מה ששנינו והוי זהיר בגחלתן שלא תכוה שנשיכתן נשיכת שועל וכנגד זה הוא אומר יוצאים בשן של שועל רוצה לומר התבונן בנשיכת שועל ועוד התבונן במסמר מן הצלוב כך תהיה קבוע ללמוד כמשחז"ל לשמור מזוזות פתחי מה מסמר זה קבוע בדלת כך אתה צריך להיות קבוע בבתי כנסיות ובתי מדרשות ונאמר וכמסמרות נטועים בעלי אסופות כך יעשה בין בחול בין בשבת ואין בזה משום דרכי האמורי וכן בכל דבר שהוא משום רפואה דהיינו רפואת הנפש אבל אם עשה מעשה מאחת מהנה ואין ניכר בו שהוא משום רפואה לנפשו אסור דמחזי כיוהרא להורות עליו אבל לא לעשות משום דרכי האמורי אומרים בפיהם בלבד כמשחז"ל רשעים אומרים הרבה ואפי' מעט אינם עושים אבל כל לחש מותר בין לענין לחישות של תפלה כמשחז"ל אם ישוך הנחש בלא לחש הם בעלי לחישות שיודע להתפלל וכן לענין לחישות של תורה ולא אסרו אלא באותם שבדקו ואינם מועילים שנאמר ואין יתרון לבעל הלשון ויש מי שחשש בכל קמיע בכל ענין לימוד שאינו מומחה דהיינו כי האדם אינו נתקן באותו לימוד ואינו לומד אלא בלתי שימוש כי העיקר הוא כי משמש תלמידי חכמים כמשחז"ל אשר יצק מים ע"י אליהו ז"ל שימושה יותר מלימודה דאי לאו הכי ואינו מומחה כאמור אסור משום דרכי האמורי כמשחז"ל הרי זה אמגושה דאמרי רטין רטין אמגושא ולא ידע מאי קאמר : [כח] מי שיש לו מכה בפיס' רגלו גם זה בענין רפואת הנפ' מי שיש לו מכה פנימית בעלם אדם בפיסת הרגל שעליו נאמר רגלים ממהרות לרוץ לרעה וקשר עליו מטבע דאף על גב כי חז"ל אמרו אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות רגלים נמהרות לרוץ לרעה ירוץ למצוה שהיא בין הרגלים הנה אדם זה התבונן משחז"ל מה ראה שלמה לספרים ענין הצדקה לאוד שהיא שקולה כנגד כל המצות שנאמר והעמדנו עלינו מצות לתת שליפית השקל בכל שנה לכן אדם זה קשר עליה מטבע הוא מעשה הצדקה קשר עליה על המכה שברגלו כי אמר דאיכא בזה תרתי לטיבותא דאשונה שלא ינגף ברגלו בעבור העון מדה כנגד מדה

בו: [כט] היוצא בטלית מקופלת על כתפו דהיינו שלאחר שנתנה על ראשו מגבית שולי' על כתפיו חייב חטאת אבל אם אינו מקופל על כתפיו אלא משולשלת ברחבה למטה מכתפיו שרי שמאחר שהוא מתעטף בטליתו ומתכסה בה כתפו וגופו אע"פ שמתקצר קצת מלמטה מותר ועל פי זה מותר להתעטף בטליתו תחת הגלימא ולהביאו לבית הכנסת: [ל] מותר לצאת לרשות הרבים בטלית סביב הצואר:

היוצא

מדה ועוד שנית כי גם הוא מקפח מעשה הצדקה שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום מותר לצאת בו והוא על הדרך הנזכר יוצא בו מן השטן כמש"ה לאמר לאסורים צאו וגם לעתיד יוצא בשבת מגיהנם כמש"ה ויצאו וראו בפגרי האנשים וגו':

כאשר נתבאר למעלה כי להיות השכינה בגלות בחיל הזה נעשית חולה ולכן אומרת לישראל בנסא סמכוני כו' לפי כי חולת אהבה אני וכמה רופאים אתכנשו לגבה כדאיתא בתיקונים לא לעזר ולא להועיל עד דאתא ההוא אסייא קרטינאה והכיר החולי שלה באצבע דפיקין דילה והביא לה תפוח כמ"ש רפדוני בתפוחים וכו' הדוגמא לזה שם מבואר בזוהר פ' שמיני. וז"ל ומאן דידע ליחדא שמא קדישא אף על גב דברכאן לא משתכחן עביד לה סמיכו וסעידו בגלותא ולכן יאמר נאמן לומר הרופא על עצמו שהוא מומחה לפני הקב"ה שיודע לב בני האדם להועיל לעולם. יוצאין בביצת החרגול וכו' הנה חזר להגיד כי מאחר שהכלה אומרת לישראל סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים מפני כי חולת אהבה אני כלומר בעבורכם נעשית חולה מסיבת אהבה שלכם שנאמר למענכם שלחתי בבלה ואיתא בזוהר פ' תשא כי לפי שישראל היו חוטאים הקב"ה השליך אותם בגלות ולא היה רוצה להחזיר אותם והשכינה ערכה אותם ולכן כאשר חזרו וחטאו השליך אותם וגם השכינה עמהם שנאמר ובפשעכם שולחה אמכם ולכן אומרת חולת אהבה מאחר כי זה שנגזר עליה נפלה ולא תוסיף. קום בתולת ישראל היה לפי כי חולת אהבה שלכם אני לכן סמכוני גו' ולכן יאמר יוצאים אף על גב כי היא בגלות החיל הזה: יוצאה כחתן לקראת כלה כד"א ויוצ' משה את העם לקראת האלהים בביצת החרגול וכן לענין יציאה מן הגלות שנאמר כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון היינו חתן וכלה שלום ושמחה וכל זה יהיה כביצת החרגול וכו' היינו מ"ש בזוהר פ' משפטים לא תצא כצאת העבדים וז"ל דף צ"ה אית נשמתין עשיקין כד שלטא אדם באדם דכתיב את אשר שלט אדם באדם לרע לו לרע לו ודאי אבל האי נשמתא דהות לסטרא אחרא ואתעסקת מניה דא איהי לרע לו להאי איש זר וכו' דאינון נשמתין כפיין לכל מה דאשכחן מסטרא בישא ושלאן לון וסימנא לדא ארונא קדישא דאתעסק בו פלשתים לרע לון אוף הכי נמי הני נשמתין דאתעסקו בסטרא אחרא לרע לון עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי הנשמה הנעשקת מסטרא אחרא כאשר יוצאה משם מוציאה נמי נשמות אחרות מסטרא אחרא ולכן יאמר יוצאים בין לענין השבת כאשר יוצאה השכינה מלמטה מבין סטרא אחרא מוציאה עמה מסטרא אחרא מאותם מאינן תבירין גילולות כמש"ה דודי ירד לגנו בעה"ז לרעות בגנים של סטרא אחרא וללקוט שושנים אשר

שם וביותר יהיה בזמן הגאול' כי הם יוצאים משם ראשונה בביצת החרגל וכו' כי הנה כבר נתבאר למעלה כי משחז"ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות היו מיד נגאלים כדי לתקן השתי שבתות שבת בראשית ושבת של סיני ולכן כשחטאו מיד ויבא עמלק ושם נאמר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק כי אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שיכל' זרעו של עמלק ונוסף עוד בעבור השטן ונחרבו שני מקדשים ושלטו בנו אדום וישמעאל ולכן יהיה הרמז בזה ביצת החרגול הקליפה שהוא שורש עמלק בשן שועל הקליפה של ישמעאל כד"א אכלה ומרקה ומסמר הצלוב הקליפה של אדום וזה יהיה בין בחול שהוא זמן הגאולה בין בשבת יוצאים בהם וזה משום רפואה לאותו חולה באמרה כי חולת אהבה אני אבל אם עשה מעשה ואין ניכר שהוא משום רפואה כאמור אסור משום דרכי האמורי שעושים להרע ולא לתועלת אבל כל לחש מותר לא אסרו אלא באותם שבדקו ואינם מועילים הם מסטרא דנחש הקדמוני שהוא מלחש והורג אבל לחש של הצדיקים הוא המקיי' העולם שלכן אמרה סמכוני באשישות כאמור ויש מי שחושש בכל קמיע שאינו מומחה שאינו יודע לעשות רפואה לחולה זה משום דרכי האמורי כי לחש שלהם להרע לא להטיב: מי שיש לו מכה בפיסת רגלו משום שנאמר כי נגע בכף יריכו וקישר עליה מטבע שטבעו חכמים בלימוד ובענין התפלו' לענין שלא ינגף ברגלו לפי שנאמר רגליה יורדות מות ובזה מגין עליה וגם הוא מרפא מן החולי שלה לפי כי על ידי התורה והתפלה האדם הוא יעשה עזר וסיוע לכנסת ישראל ולכן מותר לצאת בו בין לענין השבת כאמור ובין לענין העתיד שנאמר כי בשמחה תצאו:

[כט] **הלא** נמצא בענין השבת יציאות שתים שהם ארבע שהוא מורה על האדם כאשר יוצא מן העולם הזה לעולם הבא וחז"ל אמרו משל לשתי ספינות אחת נכנסת ללמן ואחר יוצאת מן הלמן וכו' כך נאמר ויום המות מיום הולדו נמצא כי כל אדם ימצא לו שתי יציאות האחת כאשר נשמתו יוצאת מלמעלה לבא לעה"ז מן הארץ ההוא יצא אסור מאוסר והכל שמחים בו כמשחז"ל צדיק בא לעולם טיבה באה לעולם והכל שמחים ויציא' שניה הוא לענין הגוף אשר בצאתו מרחם אמו והספקה לא היה שמח כי לא נודע עדיין אם יחטא ואשמה הנפש הביא ולכן ימצא שתים שהם ארבע אחת הוא לענין יציאתו מן העה"ז ויפרד הנפש מן הגוף ויציאה אחרת שנאמר בה ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי גם אם מתחייב להכנס לגהינם נאמר והיה מדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני ויצאו וראו באותם פושעי ישראל בגופם שעליהם נאמר הפושעים בי כביכול הרי כי הם יציאות ב' שהם ד' וכאשר יתבונן האדם אשר הם ארבע רשיות לשבת כדלקמן א"כ מורה על ענין הגלגול כי הן

כל

[לא] היוצא מעוטף בטליתו וקיפלת מכאן ומכאן בידו או על כתפו אם נתכוין לקבץ כנפיו כדי שלא יקרעו אי כדי שלא יתלכלכו אסור ואם קבצה להתנאות בה כמנהג אנשי המקום במלבושן מותר . והני מילי בטליתו' שלהם שהיו יריעה אחת מרובעת אבל מלבושים דידן כשהוא לבוש בהם ומוציא ידיו מתוכה מותר לתפוס קצתם בידו ולהגביהם כדי שלא יתלכלכו שוליו בטיט או כדי שלא יעכבוהו ללכת :

היוצא

כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר והם נאמר בתורה פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים והם כנגד ארבעה עונות שנאמר על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו והם לעומת ארבע בחינות הנמצאים באדם נפש של הכללות ונפש רוח נשמה כאשר נתבאר בחלק הקודש ויבא בע"ה בענין ארבע רשויות לשבת אשר נכון בא דין זה היוצא בטלית מקופלת על כתפו דהיינו דוגמא רוח האדם שנאמר בו כי רוח מלפני יעטוף והוא דוגמא לטלית המתעטף בו האדם כך הרוח הוא מעטף לחלק הנשמה היא העיקר הנק' אדם וטלית זו הרוח מקופלת על כתפו לפי שנמצא בו כתף סוררת. לכן נעקר הרוח ממקומו ופנה למעלה דהיינו לאחר שנהגה על ראשו כמש"ה שהחכם עיניו בראשו שהוא ענין אור השורה על ראשו כדאיתא בזוהר וזה יהיה כח אותו רוח השורה עליו ולאחר שזכה זה ונחה על ראשו במעשה הטוב ומתפשט זה הרוח בקרבו בכל גופו מגביה שוליה בעבור העון על כתיפיו לפי שנמצא בו כתף סוררת כאמור חייב חטאת כדרך החוטאים בנפשותם אבל אם אינה מקופלת על כתיפיו מור' כי לא חטא על הנפש אלא משולשל' ברחבה למטה מכתיפיו מותר לצאת בה כאמור שמאחר שהוא מתעטף בטליתו זה הרוח ומתכסה בה כתפו וגופו אף על פי שמתקצר מעט מלמטה מותר אף על גב כי זה מורה שאינו נזהר בעון עקבי ולכן אינה מגיע עד הרגלים מותר ועל פי זה מותר להתעטף בטליתו זה הוא הרוח אחת הגלימא היינו הגוף ולהביאו לבית הכנסת להדריך עצמו בדרך ישרה וכן מותר לצאת לר"ה היינו גהינם דכתיב והיה מדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני ואחר כך ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים הרי כי יוצא מרשות היחיד יחידו של עולם מלפני ה' והולך לרשות הרבים גהינם דדשו ביה רבים וזה יהיה לו אף על גב כי לא ימצא לו זולת בחינת רוח מותר לצאת בר"ה בטלית כאמור סביב הצואר אשר קנה אותו ברוח פיו בלמדו ספר מדה כנגד מדה זה היה לו סביב הצואר : ואני אמרתי להגיד את דבר ה' בדינים אלו וכך הוא אומר היוצא בטלית מקופל' על כתפו כי זה יהיה כנגד כנסת ישראל הנקראת טלית כדאיתא בתיקונים והוא תכלת שבציצית כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך דף קע"ה . וז"ל ציצית איהי נוקבא רזא דעלמא תתאה אסתכלותא לאדכרא ודא לכל בר נש לית לההוא ותנינן אסיר לאסתכלא בשכינתא בגין דא אית תכלה גוון תכלת דאיהו כרסייא לבית דוד ואיהו דנטלא מההוא אתר וכו' ומאחר כי ענין הטלית הוא מורה על השכינה לכן הוא יאמר היוצא בטלית מקופלת על כתפו דהיינו שלאחר שנהגה על ראשו בסוד אשת חיל עטרת בעלה ובלי ספק כי אז היא בסוד נקבה תסובב גבר מגביה אותו על כתיפיו השוליים שלה ונתמעט

קומתה חייב חטאת כי זה יהיה סיבה שהקליפות יונקים ממנו כי זהו ענין מוציא חמה מנרתיקה לפי כי לעולם נה"י של הזכר הם מתלבשים בתוך הנקבה כדאיתא בזוהר פרשת ויצא והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה אז נמצא חרתי לטיבותא ראשונה הרגלים שהם מגונעים מזמן כי נגע בכף ירך יעקב והם נאמר וכל אשר יגע בו הטמא יטמא כדאיתא בזוהר ובזה אין הקליפה מוצא מקום לינק והיינו סוד מש"ה רגלי חסידיו ישמור היכן במדה הנקראת שמור ובעבור כן ורשעים הקליפות בחשך ידמו בנוקבא דתהומא רבא כי לא בכח יגבר איש אלא על ידי הכלה שהיא כח דיליה וכן נתבאר אצלי בפסוק שמור רגליך כאשר תלך אל בית האלהים דאיך יתכן לשמור רגליו והם הרצון לומר שישמרם ממש כיצד ילך אל בית האלהים אלא הכי קאמר התבונן כשאתה מהלך לבית הכנסת היינו המהלך ארבע אמות בארץ ישראל כי אז בעבור כן נשמרים רגלים עליונים והולכים נמי אל בית האלהים עליון וקרוב לשמוע מאת הכסילים סטרא אחרא זבח מה להתפרנס בו אם הרגלים מגולים ולכן כאשר מגביה שולי' של הטלית על כתפיו ונראו רגליו מגולים ולכן חייב חטאת כי הם יונקים ממנו ואיתא בזוהר חרבא דקב"ה הייה נרתק' דיליה אדני הרי כי חייב חטאת לפי כי בזה הקליפה שהיא חטאת נתאחזה בנקבה ומה גם ברגלי הזכר אבל אם אינה מקופלת על כתפיו משולשל' ברחבה למטה מכתפיו הרי שהרי נמצא שהיא בסוד נקבה תסובב גבר כאמור שמאחר שהוא מתעטף בטליתו ומתכסה בה כתפו וגופו אף על פי שמתקצר מעט מלמטה מותר. שהרי לא נתגלו הרגלים לגמרי ועל פי זה מותר להתעטף בטליתו זה הנז' אחת הגלימ' הוא בסוד טלית גדול ולהביאו לבית הכנסת כי כן נמי למעלה אדם דקדושה מתעטף בטליתו ובא לו לבית הכנסת להתפלל כנ"ל כמשחז"ל מנין שהקב"ה מתפלל שנא' והביאותים וכו' ושמחתים בבית תפלתי תפלתם אינו אומר אלא תפלתי וכן מותר לצאת לר"ה היינו סוד האבות כמ"ש בזוהר ובתיקוני' הלכה הרבים בטלית סביב הצואר דכיון שעולים לשם אין ליירא עוד מסטרא אחרא כנודע מן הזוהר :

[לא] בדינים הקודמים נתבאר כי הטלית הוא דוגמא לאדם לאותו רוח שמרויח בקדוש' השבת ולכן יאמר היוצא מעוטף וקיפלה מכאן ומכאן :· בטלית דהיינו בחינת הרוח כד"א כי רוח מלפני יעטוף ואמנם קיפלה מכאן ומכאן בידו או על כתפו אם נתכוין לקבץ כנפיו כדי שלא יתקרעו דהא כתיב מארבע כנפות באי הרוח ומתיירא שיתקרעו ויפסיד לה מה מן הרוח אשר קנה או כדי שלא יתלכלכו באותם הבגדים הצואים שמלבישי' לחוטא ומכניסים אותו לגיהנם כדאיתא בזוהר פ' שלח לך

דף קע"ד: וז"ל ת"ח כמה לבושין מזדמנין בההוא עלמא וההוא בר נש דלא זכי בהאי עלמא בלבושין דמצוה כד עייל לההוא עלמא מלבשין ליה בחד לבושא דאשתמודע לגבי מאריהון דגיהנם וההוא לבושא ווי למאן דאתלבש ביה דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין לאחדא ביה ולאעלא ליה לגיהנם עכ"ל

[לב] היוצא במעות הצרורים לו בסדינו חייב : אסור

הנה מבואר מדברי המאמר כי אותם לבושים הם הנקראים בגדים הצואים ומלבישים אותם למי שמתחייב לירד לגהינם ולכן יאמר זה שאחז ארבע כנפות הטלית בידו או על כתפו נתכוון מיראתו שלא יקרעו דהיינו כי עשה כן מיראת העונש בעולם הזה או כדי שלא יתלכלכו ויהיה מוכרח ללבוש בגדים הצואים הרי עשה מירא' העונש של עה"ז ושל גיהנם ולכן אסור כדאי' בזוה' פ' בראשית דף י"א. וז"ל יראה אתפרש לתלת ספרין תרין מנייהו לית בהו עיקרא כדקא יאות וחד עיקרא דיראה אית בר נש דחיל מקב"ה בגין דייחון בנוהי ולא ימותון או דחיל מעונשא דגופיה או ממוניה ועל דא דחיל ליה תדיר אשתכח יראה דאיהו דחילו דקב"ה לא שוי לעקרא ואית בר נש דדחיל מקב"ה בגין דדחיל מעונשא דההוא עלמא ועונשא דגיהנם תרין אלין לאו עיקרא דירא' איהון ושרשא דיליה יראה דאיהו עקרא למדחל בר נש למאריה בגין דאיהו רב ושליט שורשא דכל עלמין וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי שני צדדים מן היראה העושה להמלט מהם אינם בכלל היראה דמתיירא מעונש העה"ז בגופו או בממונו או בעבור בניו אין זו יראה ומה גם המתיירא מדין גיהנם והם השני דברים הנרמזים בכינויים אלו שמקבץ ארבע כנפות הטלית הוא הרות כדי שלא יקרעו בעונש העה"ז שלא יקרע ממונו או מחייו או יקרע על בניו או מעונש העתיד של גיהנם היינו שלא יתלכלכו באותם בגדים הצואים אסור לעשות כן ואם קבלם להתנאות בה כמנהג אנשי המקום הם הצדיקים שכוונתם להתנאות בחלוקא דרבנן מותר והני מילי בטליתות שלהם שהיו יריע' אחת מרובעת בארבע כנפות כאמור אבל מלבושים דידן היינו דוגמא לחלוקא דרבנן אשר יעשה האדם על ידי המצות כשהוא לבוש בהם ומוציא ידיו מתוכה מותר שהרי כבר זכה בהם ואינו דומה למי שעושה מעיקרא מפני יראת העונש אבל זה הוא מלבוש כבר מתוקן ולכן מותר לתפוס קצתם בידו מאותם המצות הנעשה מהם המלבוש והיינו קצת מן המלבוש עצמו ולהגביהם כדי שלא יתלכלכו בטיט של העון או כדי שלא יעכבוהו ללכת כאשר הולך האדם אל בית עולמו לא ימצא בהם דבר המעכבו: [לב] היוצא במעות הצרורי' לו בסדינו הנה שאינו מונבז המלך בזבז אוצרותיו בשני בצורות אמרו לו אבותיך היו גונזים אוצרות וכל אחד מוסיף ואתה בזבזת אותם אמר להם אבותי גנזו לאחרים אבל אני גנזתי לעצמי שנאמר ולך תהיה צדקה כי כונתו היה בזה לא דאמר ר' חייא לדביתהו אקדימו רפתא לעניי' כי היכי דלקדמן לבנייכי אמרה ליה מילט את לייט לי אמר לה לאו אלא כך אחז"ל בגלל הדבר הזה גלגל הוא שחוזר בעולם אם לא בא הוא בא בנו או בן בנו כי יש קושיא גדולה בזה איך למד לאשה לעשות מצוה שלא לשמה ומה מאד יפלא כי היכי דלקדומי לבנייכו דמאחר כי כך הוא אומר אם לא בא הוא משמע כי נמצא ספק בו בעצמו וכו' אפשר לדחות הקושי'

בספק זה דמאחר כי השמיט עצמו ולא אמר לאשה אקדימי רפתא לענייא דאפשר דמעני כי כן גלגל הוא שחוזר בעולם ושמא יצטרך לצדקה לא אמר אלא לבנייכו נמצא כי בענין זה אינו שלא לשמה אמנם אמיתות הדברים כך הוא כי השלם זה הודיע לאשה שני עקרים גדולים במתק דבריו האחד הודיע כאשר אמר כי היכי דלקדמי לבנייכו גילה דעתו כי כן הוא היה בטוח שלא יבא לידי כך לפי כי כך אחז"ל גמירי ת"ח לא מעני והא קא חזינן דמעני אהדורי אפתחא לא מהדרי ועוד הודיע עיקר אחר דאף על גב כי מתחייב בגלגול לא יבא לידי כך הוא הדבר אשר ביארתי כמשחז"ל יגעתי ולא מצאתי אל תאמן דקשה איך חז"ל מכחישין המוחש שהרי כמה פתאים יגעים בתורה ולא למדו אלא כי כונתם לומר על ידי גלגול לפי כי כאשר המלאך שואל מן הקב"ה ואומר טיפה זו מה תהא עליה אם יגע בתורה אומר חכם הרי יגע ומצא כך השלם זה היה בטוח להיות חכם וגמירי דאהדורי אפתחא לא מהדרי ולכן אמר לאשה כי היכי דלקדמי לבנייכי נמצא הוא היה בטוח לעולם דלא אתי לידי כך ובאשר לא הבינה האשה כונתו השיבה עליו מילט קא לייט לי אמר לה לאו אלא אדרבא הודעה גדולה רמזתי לך כאשר אחז"ל אם לא בא הוא בא בנו ואני אמרתי אגלה אזנך כי לא זכרתי רק בניך ולכן הוא אומר כך כי זה הוא אדרבא לעשות המצוה כתקנה כך אמרו חז"ל יד ליד הנותן צדקה בידו א' ומבקש שכרו ביד אחר' כענין הא שקא והא סילעא רשע הוא כי אינו מניח לבניו כלום אם כן נקטינן דמאחר כי אין האדם עושה לקבל שכר מיד אלא להורים לבניו אחריו שפיר דמי והוא הנרצה אצלי במשנת אנטיגנוס מה שכפל דבריו ואמר אל תהיו וכו' אלא הוו כעבדים. וכו' אמנם השמיענו דבר גדול אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס שהרי נאמר יד ליד לא ינקה רע אלא הוו כעבדי' בזה אני מצוה אתכם כי כך תעשו על מנת שלא לקבל פרס ר"ל לכם דווקא אבל לבניכם מה טוב כי כך תעשו לפי כי בעבור כן ויהי מורא שמים עליכם ולא תבטחו על מעשה המצות ולכן יאמר במתק דבריו כי העושה כך בטוח כי גם כשיבא בגלגול לא יצטרך לבריות והיינו מה שאמר מונבז המלך גנזתי לעצמי רצה לומר כאשר מתגלגל פעם אחרת שנאמר ולך תהיה צדקה מדקאמר תהיה היינו בגלגול ולכן יאמר היוצא במעות של צדקה הצרורים לו בסדינו כי יחשוב לצאת ידי חובתו מתחת רשות יצר הרע שהוא עבדו כמש"ס ועבד חפשי מאדוניו ובענין שצדקה שעשה גם כן לא היה כונתו אלא ליהנות ממנו על מנת לקבל פרס צרורים לו בסדינו לעצמו להנאתו חייב ולא יצא

מחמת

[לג] אסור לצאת בשבת במעות או בכסף וזהב התפורים בבגדו : [לד] יוצא אדם בסודר המקופל על כתפו אף על פי שאין נימא כרוכה לו על אצבעו ואם אין הסודר חופה ראשו ורובו אסור לצאת בו אלא אם כן קשר שני ראשיו למטה מכתפיו זה עם זה

מחמת רשות יצה"ר וחייב באשר חטא על הנפש : [לג] אסור לצאת בשבת אף מגיהנם שנאמר והיה מדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני שהוא רשות היחיד יחידו של עולם ואחר כך נאמר ויצאו לרשות הרבים אשר שם סטרא אחרא הם הרבים ודנים הנפשות בגיהנם וראו בפגרי האנשים הפושעים כי הם פושעי ישראל אסור לצאת בשבת במעות או כסף וזהב ממעשה הצדקה התפורים בבגדו היינו חלוקא דרבנן שנעשה מן המצות דאף על גב כי הצדקה מצלת מדין גיהנם כמשחז"ל אמנם אין בה כח לעושי אותה לראות בדינים הנעשים בהם והיינו התפורים בבגדו שנא' וילבש צדק' כשריון כי מן הצדקה נעשה בגד לאדם כנזכר פרשת ויקהל :

עוד ראוי לבאר דינים אלו על דרך ראשון וכן הוא אומר היוצא מעוטף בטליתו היינו תלמיד חכם דלא סגי ליה להלוך ארבע אמות בלא טלית כמשחז"ל היכי דמי חילול ה' כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא טלית ובלא תפילין אמנם בשבת שהאדם פטור מן התפילין יאמר היוצא מעוטף בטליתו כי טלית זו היינו פורפירא דמלכא לבוש בגדי קדש הם מ"ש בזוהר והתיקונים בשבת לביש לבושין דבריאה וקפלה מכאן ומכאן בידו או על כתפו אם מתכוין לקבץ ד' כנפיו כדי שלא יקרעו לפי כי כך הגיע לו בזמן החרבן שנא' בלע אמרתו בזע פורפירין דילי' או כדי שלא יתגלגלו מן הקליפה אסור לעשות כן דהא באלו הבגדים אין שולט סטרא אחרא שהם לבוש שבת ואם קפלם כדי להתנאות בה כמנהג אנשי המקום במלבושם מותר והני מילי בטליתו' שלהם שהיו יריעה אחת מרובעת כי זה הוא מורה על טלית של תכלת אשר הוא מכוון להפסיק בין הקדושה ובין סטרא אחרא כדי שלא יראו בקדושה כנז' פ' שלח לך לפי כי במצולות ים העליון שם הם הקליפה דכר ונוקבא לל ומות ולכן הדין עשתה אשת חיל הוא ענין הטלית של תכלת כי מתכסה בו מלבר כדי שלא יראו ועיני רשעים תכלינה אבל מלבושים דידן כשהוא לבוש בהם והוציא ידו מתוכו מותר לתפוש קצת בידו ולהגביה' כדי שלא יתלכלכו שוליו בטיט היון או כדי שלא יעכבוהו ללכת לקראת הכלה : היוצא במעות הצרורים לו בסדינו שהם נחלת אבות אחסנת' דירית מאבוי ואמיה חייב לפי כי אז אין לו רשות לצאת בהם וכן אסור לצאת בשבת במעות או בכסף וזהב התפורים בבגדו ואין אלו המעות מענין אחסנתא דירית מאבוי ואמיה אלא כסף וזהב אשר הם בבגדו הלא הם מש"ה ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות והם בגדי זהב ובגדי לבן אשר בהם נמצא כסף וזהב ענין דין ורחמים כמש"ה לי הכסף ולי הזהב אמר ה' כדאי' בזוהר פרשת ויחי דף ר"ז . שם נתבאר היות מן כסף וזהב זה נאמר בגדי קדש הם והם לבושין דיקר לשילא

ותחת עיין שם :

[לד] **באשר** נאמר כי סודר זה הוא כפי פשוטו כי זה הסודר הוא להורות שהוא מוסמך ואדם גדול הוא מורה על משחז"ל בפ' סביב רשעים יתהלכון כי סביב לרשעי' הצדיקים יתהלכון כמש"ה ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כי כאמור . ולכן יאמר יוצא אדם החשוב בסודר המקופל על כתפו לפי כי דוגמא לזה יהיה לאדם השלם בג"ע כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך דף קס"ע . וז"ל אמר רבי שמעון וכו' ודאי ידענא דלצדיקייא בההוא עלמא מתלבשן בלבושא דאקרי לבוש מלכות ודאי והכי הוא ודאי א"ל אוירי דג"ע נשיבו דרוח קודשא איתון ומתלבשן בהו לצדיקייא כגוונא דהוו בהאי עלמא ולבתר רוח קודשא שראת על רישא דכל חד וחד ואתעטר ליה עטרה וכך הוה למרדכי דכתיב לבוש מלכות לבושא דההוא עלמא ולבתר ועטרת זהב גדולה וכו' . הנה מבואר מדברי המאמר כי בגן עדן נעשה לצדיקים לבוש והיינו סודר זה המקופל ומונח על כתפו שהרי בדין הקודם נתבאר ענין המלבוש שאמר המלבושים דידן מותר לצאת בהם ועכשיו חזר והגיד כי יצא נמי בדרך זה בסודר המקופל על כתפיו והלובש אותו יוצא בשבת לראות בפגרי האנשים הפושעים דהיינו לר"ה אע"פ שאין נימא קשורה לו באצבעו ואם אין הסודר זה חופ' ראשו ורובו דהיינו כמו מלבוש האמור לבוש מלכות אסור לצאת בו אלא אם כן קשר שני ראשיו למטה מכתפיו זה עם זה והענין יהיה רמז למצות תפילין הנקראים טוטפת אשר חז"ל אמרו טט בכתפי שתים כלו' לפי שבתפילין נאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך אמר רבי אליעזר אלו תפילין שבראש ואיתא בזוהר פ' פנחס לפי כי ר"ת שם ה' נקרא הוא שין ואות שי"ן הוא בתפילין של ראש ומהם מתייראי' עמי הארץ הם הקליפות ולכן כאשר מלבוש זה שנעשה מן המצות ודאי ימצא בו קשר שני ראשיו למטה מכתפיו שמורה על התפילין שהיה קושר אותם והיה בהם אז יוצא באותו סודר לר"ה לראות בפגרי האנשים הפושעים כי החיצונים תפול עליהם היראה כי שם ה' נקרא עליו . וכאשר אין לו קשר זה אסור לצאת ולראות לפי כי החיצונים יתאחזו באותה סודר ומאחר כי המוציא נמי מרשות הרבים לרשות היחיד שהרי דין שניהם שוה כמות זה המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים כמות זה המוציא מרשות הרבים לרשות היחיד . ולכן יאמר יוצא אדם בסודר המקופל על כתפו דמאחר כי קדם יום השבת אש של גיהנם כבה כדאיתא בזוהר פ' תרומה כיון דאתקדש יומא כרוזין אזלין בכל אינון רקיעין מכריזין ואומרים הא מלכא קדישא אתא ואתקדש יומא אעברו דיני דחייביא וכו' כדין אשא דגיהנם כבה ורשעים ניצולים זולת המחלל שבת בפרהסיא. ולכן יאמר

זה : [לה] לבדים הקשים אסור להביאם ברשות הרבים או בכרמלית כשהוא מעוטף בהם ואם אינם קשים הרבה מותר : [לו] מותר לצאת בשבת בשני מלבושים זה על גב זה בין לצרכו בין לצורך חבירו בין שהם שני חלוקים בין שהם שני סרבלים בין שהם שתי חגורות זו על גבי זו ואפילו אין מלבוש מפסיק ביניהם : [לז] מותר לצאת בשבת בבתי ידים הנקראים גאוואנטי"ש ויש מי שמחמיר להצריך שיתפרם מערב שבת בבתי ידים של מלבושיו או שיקשרם בהם קשר של קיימא יפה וראוי לחוש לדבריו : [לח] היוצא בשבת בטלית שאינה מצוייצת כהלכתה חייב מפני שאותם החוטים חשובים הם אצלו ודעתו עליהם עד שישלים ויעשו ציצית ואם היא מצוייצת כהלכתה אע"פ שאין בה תכלת מותר

כי היוצא משם מגיהנם שניתן רשות לצאת ולראות בפגרי האנשים הפושעים הם מחללי שבתות כנז' שם. יוצא אדם אדם בסודר המקופל על כתפו לפי כי מאחר שעדיין לא נעשה לגמרי אין לו לבוש חלוקא דרבנן ללבוש אותה כדי להכנס לגן עדן. אמנם להיות ערום לא יתכן שהרי גדול כבוד הבריות ולא ימצא אדם מישראל שאין לו מצות כבר אמרו חז"ל ריקנים שבישראל מלאים מצות כרמון. ולכן יוצא אדם זה בסודר המקופל על כתפו כי לפי שעדיין לא נעשה אין ראוי להתכסות בו כולו על כל גופו כך יוצא בו אף על פי כי אין נימא קשורה באצבעו הוא רמז לענין תפילה של יד כאמור ואם אין הסודר זה המלבוש חלוקא דרבנן נמצא בו שיעור שחופה ראשו ורובו אסור לצאת בו נראה בבגדי האנשים הפושעים אלא א"כ קשר שני ראשיו של סודר זה למטה מכתפיו זה עם זה כי הנה שני דברים הם עיקר עשיות מלבוש זה סור מרע ועשה טוב וכאשר שניהם שוים נעשה יכול לראות בפגרי הפושעים ואין דבר מעכב אותו מראיה זו : [לה] לבדים קשים הנה חז"ל הגידו למלך שהיה לו בן בזמן שעושה רצונו מלבישו בגדים נאים כך והלבישך רקמה וכשאין הבן עושה רצונו מלבישו בגדי בדדין הה"ד איכה ישבה בדד. ולכן לבדים הקשים מורה על כי הבן ישראל אינו עושה רצונו הנה זה הדבר בהפך חיבור זה כי כל מצות ליבוש הבגדים ומצות לבישת בגדים נאים בשבת הוא נכפר על טומאת הבגדים שעשו מתחלה אדם וחוה בחטאם כתנות עור וישראל שבו על עון הבושה. ולכן נאמר שנטהרו וכבסו בגדיהם ושמלותיו וקבלו התורה וזכו וטמאו הבגדים של א"ס אשר בהם שהקריבו העבודים לפני העגל ולכן ויתנצלו בני ישר' את עדים ו[?]תיהו יום שנזדווג נבוכדנצר לישראל העדה מהם שני לבושים בגדי כהונה שהם המכוונים' לה"ס להקריב בהם קרבנות ובגדי מלכות לישראל שכן נאמר להם ואתם תהיו לי ממלכת כהנים ולכן התיקון הוא לכבס הבגדים להתקן העון ולבוש בגדים נאים. ולכן הוא אומר לבדים הקשים שהם בגדים דוגמא לבגדי בדד והמשל לענין אותם הבגדים הצואים הסר מלבישים לחוטא כדי להכניס אותו לגיהנם כנ"ל. אסור להביאם ברשות הרבים או בכרמלית והם רשויות מוחנקים במדרגות של גיהנם כאשר יבא במקומו לפי דאף על גב כי החוטא מלבישים אותו בהם לא כן יהיה לו בשבת מאחר שניצול מדין גיהנם גם אותם הבגדים צואים אין יוצאים בהם כשהוא מעוטף בהם כי כל זמן שהוא מעוטף באותם בגדים הצואים אין יוצאים מגיהנם כשהוא מעוטף בהם. אמנם אם אינם קשים הרבה דהיינו מפני כי לא הורגל במעשה הרע ויעזבוה ולכן מותר לצאת באותם לבדים שאינם כל כך צואים כאמור : [לו] מותר לצאת בשבת בשני מלבושים זה על גבי זה. והענין מ"ש בזוהר אלא לבושין אינון פרשת ויחי דף רכ"ד : וז"ל אמר ר' אלעזר טורי דעלמא על דא פליגו אבל תלתא אינון חד דמתלבשי בההוא לבושא רוחא דבגנתא דעדן דארעא וחד יקירא מכלא דמתלבשא ביה נשמתא בגו צרירא דחיי בין פורפירא דמלכא וחד לבושא דלבר דקאים ולא קאים אתחזי ולא אתחזי בהאי מתלבשא ביה נפשא ואזלא ושטא בעלמא וכו'. ולכן יאמר מותר לצאת בשבת בשני מלבושים דהיינו דוגמא לשני לבושים מאותם שלשה לפי כי האחד הוא עליון והוא מלבוש אל הנשמה בצרור החיים ואין זו משם כי תמיד היא צרורה שם אבל שני לבושים אחרים שהם לרוח ונפש כי בשבת הם מתחברים כמפורש במאמר זה בסופו וז"ל וחד דאתחזי ולא אתחזי בהאי מתלבשא נפשא ואזלא ושטא בעלמא ובכל ריש ירחי שתא ושבתא אזלא ואתקשר ברוחא דבגנתא דבארעא דקיימא בין פרגודא יקירא ומניה אוליף מה דידע וכו'. הנה מבואר כי בשבת מתחברים נפש ורוח והם יחדיו השני לבושים ולכן בא הדין מותר לצאת בשני מלבושים בשבת זה על גב זה בין לצרכו בין לצורך חבירו כי כן נמי אלו השני לבושים מתחברים בגן עדן הארץ היינו לצורך הנפש או לצורך הרוח בין שהם שני חלוקים שהם מלבושים בין בהם שני סרבלים בין שהם שני חגורות. והיינו מ"ש בזוהר פרשת בלק דף קפ"ח. וז"ל ר' חזקיה פתח והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו האי קרא הכא איהו חד מאי חידושא אתא לאשמועינן דהא צדק היינו אמונה מתניו וחלציו וכו' אלא לאו צדק באמונה אף על גב דכולא דרגא חד וכו' השתא אזור מתניו וחלציו מהו תרין אזורין הכא ומתנים וחלצים וכו' לגבורה ולקרבא צדק אזור מתניו והכי אצטריך לרחמנו ולטב האמונה אזור חלציו בחד דרגא ידין עלמא לתרין כתרין חד לישראל וחד דינא לכותים וכו' בתרין אזורין אלין אתאזרו ישראל כד נפקו ממצרים חד דקרבא וחד דשלמא וכו'. והנה הדבר מבואר מן המאמר כי שני אזורות הם וזה יהיה לשני לבושים הנז'. ולכן אמר בין שהם שני אזורות כי הכל סובב על יסוד אחד כשיצאו ישראל ממצרים נאמר ואעדך עדי וחז"ל אמרו פורפירין הלבישן ר"מ אמר זוניות היו והכל אמת וכן נאמר ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם ונאמר ויעשו להם חגורות ולכן כך נמצא לאדם בצאתו

מותר לצאת בה בשבת : [לט] כילה שיש בה רצועות שמותחין אותה בהם מותר להתעטף בה ולצאת לר"ה ואין הרצועות חשובות כמשוי שמבוטלות אגבה הלכך מותר לצאת ברצועות התלויות באבנט אע"פ שאין המנעלים קשורים בהם דלא חשיבי ובטלים אגב האבנט אבל אם הם של משי חשיבי ולא בטלי ואסור אם אין המנעלים קשורים בהם והוא הדין לכל דבר שנפסק מן הבגד וראשו אחד מחובר כגון לולאות ואינו חשוב מותר לצאת בו ואם חשוב הוא אסור

בצאתו מן העולם לבושים וחגורות כאמור וכלם יוצאים בשבת : אפילו ב' חגורות זו על גב זו ואין מלבוש מפסיק ביניהם : עדיין צריכים אנו למודעי מה ענין סודר זה והוא כי הנה מן המאמר הנז' מובן כמש"ה והיה צדק אזור מתניו משמע כי המדה הנקראת צדק הוא אזור מתניו של ישראל עליון . ולכן יאמר כאן יוצא אדם בסודר המקופל כי המדה של צדק עליה נאמר כי הוא כסותו לבדה היא שמלתו לעורו היינו מה שמגינו ועושין לה חלוק ואם לוקח אותה במה ישכב כי אין שכיבה אלא עמה שנאמר וישכב במקום ההוא ואיתא בזוהר פרשת בראשית דף ר"ג . וז"ל ובגין דא כל מאן דחב כאלו אפשיט לשכינתא מלבושהא והאי איהו עונשא לאדם וכל דמקיים פיקודין דאורייתא כאלו לביש לשכינתא מלבושהא ובגין דא אוקמוה בכסויא דציצית ותפילין כי היא כסותו לבדו היא שמלתו לעורו במה ישכב עכ"ל . הנה מבואר כי המלבוש הוא להלביש לשכינה וכן נמי הפסוק מדבר כנגד הצדיק כדאיתא בזוהר ובתיקונים . ולכן הוא אומר יוצא אדם דקדושה כי הנה ה' יוצא ממקומו בסודר המקופל היינו הכלה בזמן שהיא קטנה כמו שאמרו למה הוולד דומה במעי אמו מקופל ומונח ראשו על ברכיו וכו' והיינו מקופל על כתפיו בסוד שתי כתפות חוברות אל שני קצותיו ואמרו חז"ל למלך שהיה לו בן בכה הרכיבו על ארכובותיו בכה נותנו על זרועותיו בכה הרכיבו על כתפיו ונתבאר במאמר זה אצלי כי בן זה הוא בסוד הכלה הנקראת בן כי בן הויה שבה עולה בגימטריא ב"ן והיא עולה למעלה עד כתפיו . ולכן יאמר יוצא אדם בסודר המקופל על כתפו אף על פי שאין נימא כרוכה לו על אצבעו כי לפי שעלה למעלה עד הכתפים . לכן לא יתכן להיות המדה האחרונה שבה שהיא סוד נימא כדאמרי בפלגא בגבעה נימא קשרה לו כך אין נימא קשורה באצבעו הוא הצדיק כדאמרינן לא כל האצבעות שוות כי צריך שהצדיק יעלה גם כן להתחבר עם הכלה מאחר שעלתה למעלה ואם אין הסודר זה הופך ראשו בסוד אשת חיל עטרת בעלה ורובו אסור לצאת בו מן הטעם הנ"ל לפי כי נשארים רגליו בלתי מכוסים ממנה ואז נעשים בחינת דינים לפי דהיינו סוד מוציא חמה מנרתקה ונאחזים משם החיצונים . ולכן אין יוצא בה לרשות הרבים אלא אם כן קשר שני ראשיה למטה מכתפיו זה עם זה בסוד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני . וכאשר מתעורר מדת החסד דוחה למאריהון דדינין ולכן מותר לצאת בה . לבדים הקשים אסור להוציאם ברשות הרבים . הנה נתבאר בתיקונים דאינון עשר כתרין דמהימנותא אתלבש בהון קב"ה ושכינתיה בגין לקיימא ומלכותו בכל משלה וכבר נתבאר שם בתיקונים כי בשבת וי"ט אתלבש קב"ה בלבושין שפירין דבריאה וכן הוא אומר וראיתיה לזכור ברית עולם וראיתיה בגוונין דנהרין ולכן לבדים הקשים שהם דוגמא למאריהון דדינים שהם קשים אע"ג שהם עליונים אנכים קדושים הוא אסור להוציאם לרשות הרבים לפי כי שם הם הקליפות שנא' כי אתם הרבים או בכרמלית והיינו כשהוא מעוטף בהם שהוא מתלבש בהם כאמור . ואם אינם קשים הרעה כי הם דינים ממותקים מותר לצאת בהם : מותר לצאת בשבת בשני מלבושים והיינו מש"ה ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם והנה המובן מזה הוא כי מ"ש כתנות בלשון ריבוי מפני כי הם לבושים לאדם ולבושים לחוה אמנם העיקר של כתנות הם שני לבושים לכל אחד הלא הם בסוד מש"ה עד שיפוח היום הוא יום השבת יום כידוע ונסו הצללים שנים והם המכסים אותם ולכן מותר לצאת בשני מלבושים זה על גב זה בין לצרכו בין לצורך חבירו הוא הכלה חבר טוב והענין מ"ש בזוהר בפ' חכמות בחוץ תרנה כל זמן שת"ת ישראל למעלה אצל אימא עילאה הוא בחשאי אמנם בחוץ יצא לחוץ ידבר תרנה והיינו כי יוצא משם בשני לבושים אמנם פעמים יוצא לצורכו דוגמא לקטן היוצא ממעי אמו לצורכו כך נאמר מי יקום יעקב כי קטן הוא פעמים יוצא משם בעבור הכלה שנקראת חבירו שנאמר חבירתך ואשת בריתך כדאיתא בזוהר פרשת ויצא . וז"ל ותצא לאה דא אימא עילאה לקראתו של ת"ת ישראל ותאמר אלי תבא לאעלא לך תחות גדפאי לרוואה לך בתענוגין עילאין למיהב לההוא שדה בגין דלא יתוקד באשא תקיפא דיצחק ואז יוצא משם לצורך חבירו בשני לבושים והם זה על גב זה שהם צללים הנזכרים בין שהם שני חלוקים שהם מבפנים נמי מתפשטים בין שהם שני סרבלים בין שהם שני חגורות כאמור למעלה במאמר והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו כי הם שני אזורים . ולכן אפילו אין מלבוש מפסיק ביניהם יוצאים בהם לרשות הרבים בסוד האבות כדאיתא בזוהר ובתיקונים :

[לט] **ועתה** בא בדין זה התעוררות לאדם דאף על גב כי הלך בדרכי יושר וקיים סור מרע ועשה טוב ועשה לו בגדים נאים חלוקא דרבנן ועשה לו בית עוד ישתדל לעשות שם וילון נאה כדאיתא בזוהר פרשת ויחי דף רי"ח . וז"ל אמר ליה מה אנא התם אמר ליה תלת יומין הוו דהפי ביה אדרא דמשכבך ותקינו לך כוין פתיחן לארבע סטרין דעלמא וכו' . הנה מבואר מדברי המאמר כי לר' יצחק ע"ה הציעו לו הבית והפייתוה בקירות הבית דרך כבוד . ולכן יאמר כילה שיש בה רצועות שמותחין אותה בהם כי זה יהיה הדוגמא למש"ה לא תירא לביתך

משלג

משלג כי כל ביתה לבוש שנים ואחז"ל זה טלית ותפילין
ולכן הכילה יהיה מכוון לטלית שמתעטף בו האדם והתפילין
היינו הרצועות וכמ"ש התם היכי דמי חילול השם כגון
אנא דמסגינא ארבע אמות בלא תפילין. ועוד אמרו אביך
במה הוה זהיר בציצית וכו'.
ולכן כילה זו הכוללת ציצית אסור לצאת בו : [מ] כובע שהוא מתפשט להלן
והרצועות שלה שהם דומים מראשו טפח אסור להניחו אפילו בבית משום אהל :
לרצועות של תפילין שמותחין
אותם בהם מותר להתעטף בה ולצאת לרשות הרבים ואין
הרצועות חשובות כמשאוי לפי שמבוטלות אגבה הילכך
מותר לצאת ברצועות התלויות באבנט והם דוגמא לענין
הצדקה שנאמר והיה צדק אזור מתניו והרצועות הם דוגמא
למדרגות הצדקה כמ"ש הר"נ במז"ל שמנה מעלות זו למעלה
מזו אף על פי שאין המנעלים קשורים בהם כי הנה חז"ל
אמרו גדול המעשה יותר מן העושה שנאמר והיה מעשה
הצדקה שלום וגו' והיינו דוגמא אל המנעלים כי בהליכה
תלייא מלתא כד"א מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב בתו של
אברהם שהיה נדיב פתח מצויה לעוברים ושבים. ולכן בעלים
אגב האבנט שהוא צדק אזור מתניו העושה צדקה אף על
גב כי אינו מעשה יוצא בה לרשות הרבים לראות בפגרי
האנשים הפושעים כנ"ל. אבל אם היו של משי חשיבי
ולא בטלי ר"ל אם היו רצועות אלו קברניטים של הצדקה
והמצוה של משי כגון הרוכל שהוא מוכר ארגמן זה אדם
חשוב הוא ואינו בטל אגב העושה מצוה ואסור לצאת לרשות
הרבים לראות בפגרי הפושעים אלא הוא מסיב בגן עדן
כדאיתא בזוהר פרשת תרומה והיה מדי שבת בשבתו יבא
כל בשר יכנס לגן עדן להתענג שם עם הצדיקים ולכן לא
בטלי אם אין המנעלים שלו הולכים בדבר מצוה קשורים
בהם והו' הדין לכל דבר הנפסק מן הבגד של הצדקה
שנאמר בו וכבגד עדים כל צדקותינו וראשו אחד מחובר
כי נמצא בו צד אחד מחובר היטב לצדקה כגון לולאות ואינו
חשוב להיות לבדו מותר לצאת בו ואם חשוב הוא שמחזיר
בני אדם לדרך ישר אסור לצאת בו לראות הפושעים בשבת
כאמור : [מ] כובע שהוא מתפשט להלן מראשו טפח אשר
הובא במאמר החכם עיניו בראשו כי החכם תמיד הוא
מתבונן על אותו אור שכינה שהוא שרוי על ראשו שלא
יחטא ויסתלק מעל ראשו כמש"ה וה' סר מעליו ולכן
מרבה במצות תמיד לתת שמן טוב לאותו נר שידליק היטב
ולכן יאמר כובע שהוא שרוי על ראשו דוגמא למש"ה וכובע
ישועה בראשו והוא גדול בענין המעשה עד שמתפשט להלן
מראשו טפח להיות שעושה הצדקה בפרהסייא עד שמתפשט
הדבר לכאן ולכאן אסור להניחו על ראשו אפילו בבית
דהיינו הקרבה בתימו לעולם משום אהל כי ענין זה היינו
שלא לשמה רק משום אהל ליום הדין שנאמר כי היום בא
בוער כתנור ואמר שמואל אין גיהנם לעתיד לבא אלא הקב"ה
מוציא חמה מנרתקה רשעים נידונים בה שנאמר וניהש
אותם היום הבא ואדם זה יודע כי הצדקה מועיל להנצל
מדין זה שנאמר מה יקר חסדך אלהים גדול כחן של

גומלי חסדים ועושה צדקה שהם חסים בצל כנפיו של מי
שאמר והיה העולם ולכן עשה להיות צל ואהל על ראשו
ולכן אסור לשים אותו על ראשו ולא יועיל לו והיינו מ"ש
אח"כ בדין שלאחריו : [מא] לצאת בשבת בכובע שבראשו הוא
מעשה הצדקה כאמור העשוי
להגין עליו מפני החמה
שלעתיד אמנם יש הפרש גדול
לצאת בין מעשה צדקה זו להאמורה
למעלה דאלו אותה צדקה נמצא בה תרתי לריעותא
בענין המעשה שהיה עושה אותה בפרהסייא עד מקום
שהכובע עודף טפח מעל ראשו ומתבייש העני וגם המחשבה
הוא שלא לשמה להיות אהל עליו כדי להנצל מאותה חמה
שיוצאת מנרתקה ולכן אינו מועיל לו ואסור להניחה ולהסתר
בה אפילו בבית עולמו אבל צדקה זו הוא עושה אותה
להגן עליו מן השמש שלעתיד הקופא על ראשו שנאמר
וליהט אותם היום הבא נמצא כי במעשה היתה טוב אבל
לא בענין המחשבה ולכן הדין הוא בספק יש מי שאוסר
אף על גב דאמר רבי אליעזר לעולם יעסוק אדם בתורה
ובמצוה אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה
יש בזה מי שאוסר במה שעשה שלא לשמה משום דחיישינן
שיגביהנו הרוח כובע זה של צדקה מראשו לפי שעשה
שלא לשמה ימשך מזה כי הרוח של שטות יגביהנה מעל
ראשו כי יהיה מתגאה בה לפי כי המצוה כתקנה מצילה
מן החטא בשעתה אבל צדקה זו שנעשית שלא לשמה לא
מצלה ולא מגינה ויכנס בתוכו הרוח כמשחז"ל אין אדם
חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות ולכן חיישינן
שיגביהנו הרוח זה בגאוה ובגודל לבב מראשו אשר שם
מושב אור המעשה כמש"ה החכם עיניו בראשו ואתי לאתויי
ד' אמות ברשות הרבים ר"ל כי להיות הגאוה נמצא בה ארבע
דברים רעים אשר חז"ל הגידו המתגאה כופר בעיקר שנאמר
מי אדון לנו המתגאה סוף בא על אשה זונה וכו' ולכן
אתי לאתויי ד' אמות ברשות הרבים הוא גיהנם דדשו ביה
רבים כך אחז"ל כל המתגאה מעמיקים לו גיהנם שנאמר
זד יהיר עשה בעברת זדון אלא אם כן מהודק בראשו בבינה
או שהוא עמוק שנתן הצדקה בסתר שלכן ראשו נכנס
בתוכו ומציל אותו מחמה הנזכר ואין הרוח של שטות יכול
להפרידו לפי שנאמר מתן בסתר יכפה אף לכן אינו יכול
להפרידו מעל ראשו מאחר שהוא מאיר שם כמש"ה החכם
עיניו בראשו או שהוא קשור ברצועה תחת גרונו ר"ל לפי
שנתן צדקה זו לאותו הרצועות העניות תלויים בגרונו כי
אין לו מה לאכול והוא מפרנס אותו דבהכי ליכא למיחש
למידי מן הסיבות האמורות וצדקה מעליא היא להועיל לו
בעה"ז ולעתיד ולזמן התחיה כמשפט מעשה
המצות כאמור :
וזה יהיה משפט הדינים אלו נגד עילאה כילה שיש בה
רצועות היינו משחז"ל כל הישן בכילה שאים ואשתו
שם עליו נאמר נשי עמי תגרשון מעל תענוגיה וכו' לא
איכה אפי' אשתו נדה ולכן יאמר כילה זו אשר שם מתחברי'
תחן

[מא] לצאת בשבת בכובע שבראשו העשוי להגין מפני החמה יש מי שאוסר משום דחיישינן שיגביהנו הרוח מראשו ואתי לאתויי ארבע אמות ברשות הרבים אלא אם כן הוא מהודק בראשו או שהוא עמוק שראשו נכנס לתוכו ואין הרוח יכול להפקיעו מראשו או שהוא קשור ברצועה תחת גרונו דבהכי ליכא למיחש

חתן וכלה שיש בה רלועות וסוד הענין בקילור היינו מ"ש בזוהר פ' בלק דף ר"ט. וז"ל תאנא מסטרא דאימא כד איהי מתעטרא נפקין בעטרהא אלף ות"ק סטרי גליפין בתכשיטהא וכו' כדין מעטרא ליה אימא עילאה ופרישא עליה ועל מטרוניתא לבושי יקר בכהוא עטרא כדין קלא אשתמע בכולהו עלמין לאינה וראינה בנות ליון במלך שלמה בעטרה וגו' והנה מהמאמר זה נקח כי אימא עילאה נותנת לבושי יקר על מלכא ומטרוניתא אמנם מקום שנכנסים שם דהיינו הכילה מבואר פרשת תרומה דף קל"ד. וז"ל כיון דאתת אנן מעלין לה לחופה לגבי בעלה מלכא עילאה בכל רעותא ובכל כונה דלבא וע"ד איהו אחד בשעתא דאיהי אתת בעולמתהא אתה כמאן דאזדמנת למחמי ביקרא דמלכא ולא יתיר וכו' הנה מבואר מדברי המאמר שעולמתהא מעלים ומכניסים אותה לחופה והענין מפורש פרשת משפטים דף ל"ז. וז"ל הכא אית רזא לחכימין וכו' אית היכלא חדא דאקרי היכל אהבה ותמן איכון גנזין עמירין וכל נשיקין דרחימו דמלכא איכון תמן ואיכון נשמתין רחימאן דמלכא עאלין תמן כיון דעאלו תמן בכהוא היכלא תמן כתי' וישק יעקב לרחל וקב"ה אשתכח תמן לההיא נשמתא קדישא קדים מיד ינשיק לה ותביק לה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר המקום אשר מתחברים שם חתן וכלה תמן כתיב וישק יעקב לרחל ולכן הוא הומר כילה היינו של חתן וכלה הנזכר שיש בה רלועות שמותחים אותם בהם הם הנערות של הכלה כמ"ש כדין עולמתהא מעלים לה לחופה וכן נמי נשמות הלדיקים הם השיבות והרלועות שמותחין אותה בהם היינו סוד משחז"ל עתידה ירושלים להגיע עד כסא הכבוד והלדיקים אומרים הקב"ה לר לי המקום גשה לי ואשבה והיינו שמותחין אותה בהם כמש"ה הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך מותר להתעטף בה וכאשר נאמר כי הכילה זו ירמוז על הכלה נלמה יאמר כי הרלועות שיש בה בחינת נה"י של החתן ולמה עדרי לאן רובלים עליה ומתחת ומתגדלת בהם מותר להתעטף בה החתן ולאת לרשות הרבים הם האבות כדאי' בתיקונים בענין יחיד ורבים הלכה כרבים ואין הרלועות חשובות כמשאוי כאשר נאמר שהרלועות הם עולמתה' אף ע"ג כי הם המעלים אותה למעלה כמשחז"ל במאמ' ויביאו את המשכן אל משה הכ"ד בתולות אחריה רעותיה מובאות לך אמנם האמת הוא כי רוח החיה באופנים בסוד הארון נושא את נושאיו ולכן אין חשובות משאוי שמבוטלת אגבה כאמור ולענין שנאמר שלשה עדרי לאן רובלים עליה הם הרלועות כדאיתא בזוהר פ' ואתחנן ברלועות של תפילין וכן מבואר פ' תרומה ירכין דהאי את מתפשטין לתתא אינם משאוי אף על גב שנאמר רובלים עליה שמבוטלות אגבה הילכך מותר ללאת ברלועות התלויות באבנט סוד ה' עילאין דאימא עילאה שמתפשט עד האבנט אף על פי

שאין המנעלים קשורים בהם שאין מגיעי' עד שם דלא חשיבי אותם נלה הוד דאימא ובטלים אגב האבנט של החתן כאמור אבל אם הם של מפי שהראשונים של עור של' ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור אבל אם היו של מפי בסוד כ"ה החדשים חשיבי ולא בטלי כמו הראשונים שהם ירכין לבר מגופא ואסור אם אין המנעלים קשורים בהם והוא הדין לכל דבר שנפסד מן הבגד היינו כתנות אור וראשו אחד מחובר כגון לולאות ואינו חשוב מותר ללאת בו ואם חשוב הוא בסוד אימ' עילא' אסור ללאת בו כאמור: כובע שהוא מתפשט היינו סוד העטרה כנזכר במאמר לאינה וראינה במלך שלמה בעטרה כו' והיינו כובע שהוא מתפשט להלן מראשו טפח אסור להניחו בראשו בשבת אפי' בבית אין בית אלא אשה כי אין האיש בביתו משום אהל לפי דאיכא שני לדדין הלא הם כתובים בזוהר פ' תשא דף קל"ד וז"ל וקרא לו אהל מועד וכי לא הוה בקדמיתא אהל מועד אלא בקדמיתא אהל סתם השתא אהל מועד ר' אלעזר אמר לטב ר' אבא אמר לביש ר' אלעזר אמר לטב מה מועד איהו יום חדוה דסיהרא דאתוספא בה קדושה ולא שלטה בה פגימות אוף הכא קארי ליה בשמא דא לאחזא' דהא אתרחיק מביניהו ולא אתפגים ור' אבא אמר לביש דהא בקדמיתא הוה אהל סתם כמה דאת אמר אהל בל יצען גו' מכאן ולהלאה ובית מועד לכל חי וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אהל נמלא בו שני לדדין לטב ולביש ולכן יאמר אסור להניחו בראשו אפילו בביתו היא הכלה משום אהל חיישי' שלא יהיה בסוד אהל מועד כד"א ובית מועד לכל חי: ללאת בשבת בכובע שבראשו היינו עטרה הנז' העשוי להגין מפני החמה היינו סטרא אחרא כדאיתא בזוהר ובתיקונים דף ב' וז"ל ובההוא זמנ' דיתבני בנין ע"י דקב"ה לעיל' ותתא אתמר בשכינתא עילאה ותתאה והיה אור הלבנה כאור החמ' וחפרה הלבנה ובושה החמה דא סמאל ובת זוגיה וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר דבר והפכו ולכן יאמר כי כובע זה שבראשו העשוי להגין מפני החמה להמלט מאשה רעה נוקביה דסמאל וממנו נמי הנקראת חמה וזה הכובע נמלא לו מאימה עילאה הנקראת חמה כאמור שכינתא עילאה היא הנותנת עטרה זו לת"ת ישראל כדאיתא בזה המאמר. כדין אימא עילאה אעטרת ליה וכו' וקלא אשתמע לאנה וראינה במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו יש מי שאוסר משו' דחיישי' שמא יגביהנו הרוח מראשו שנא' ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה וכו' ואתי לאתויי ד' אמות ברשות הרבים לפי כי כאשר יגביהנו רוח חכמה ובינה לעטרה על ידי כן נמשך אור שלה לאות דלת קשר של תפילין ומשם נמשך האור לרשות הרבים היינו פרשת דרכים אשר שם רחל שנאמר ואקברה שם בדרך אפרת. אלא אם כן מהודק בראשו ונעשה

בסוד

למיחש למידי : [מג] המוצא תפילין בשבת בבזיון במקום שאין משתמרין אם יש סכנה שגזרו שלא להניח תפילין מכסן והולך לו ואם אין סכנה אם יש בהם רצועות שבכך ניכר שהם תפילין ולא קמיעים והן קשורות שיכול ללבשן מכניסן זוג זוג דרך לבישה עד שיכניסם כלם ואם היו רבים שלא יספיק ללבשן ולהכניסם זוג זוג יחשיך עליהם עד הלילה ויביאם ואם ירא להחשיך מפני לסטים מוליכם פחות פחות מארבע אמות או נותנם לחברו עד שמגיע -

בסוד כתר שלו או שהוא עמוק ונכנס ראשו בתוכו לגמרי או שהוא קשור ברצועה תחת גרונו שמתפשט אור הכתר עד שם ומלבים לחבר' דת"ת ישראל כי בזה ליכא למיחש שיעבירנו בדרך שעבר' בלבד אלא נכנס האור ודאי בכל הבחינות האמורות בקבע :

[מב] **היינו** מ"ש בזוהר גם בתיקונים דף כ"ב : וז"ל האי תיקונא איהו לצדיקים גמורים דמתקנין בו כורסייא לקב"ה בציצית ונחתין ליה בתפילין וקיימין קדמוהי בצלותא לבינוניים ציצית ותפילין איהון כשור לעול וכחמור למשאוי ובשבת אתמר למען ינוח שורך וחמורך לרשעים איהון קשורא לכל מקטרגין דילהון דהכי איהון עשרה כתרין עילאין וכו' ולכן בא הדין המוצא תפילין בשבת בבזיון מאותם שנא' בהם למען ינוח שורך וחמורך במקום שאין משתמרין כי צריך האדם להיות מתכוין בהם ולא יסיח דעתו מהם ולא להרהר באשה ואלו אין משתמרין כד"א אם נשמרו הנערים. אך מאשם אם יש סכנה שגזרו שהמניח תפילין ענוש יענש לפי שהוא מאותם שהם קיבורא לכל מקטרגין מכסן והולך לו שהרי נאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ואמר רבי אליעזר אלו תפילין שבראש ויראו ממך אמנם זה המניח אותם כאשר רואים אותם עמי הארץ הם המקטרגי' אדרבא הם נאחזים מהם ולכן מכסן והולך לו ואם אין סכנה לפי כי אין זה המניח אותם מאותם הרשעים אם יש בהם רצועות שלכך ניכר שהן תפילין ולא קמיעין לצורך רפואה אלא לובש אותם לשם מצוה והן קשורות שיכול ללובשן מכניסם זוג זוג עמו לעתיד בערך המצות שנא' בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך בקבר והיינו השמירה שלהם שמכנים אותם זוג זוג דרך לבישה עד שיכניסם כלם להועיל לו בקבר ואם היו רבים שלא יספיק ללובשם לפי כי עברו רוב שנותיו ולא לבש תפילין יחשיך עליהם אפילו בסוף ימי חייו עד הלילה ויביאם עמו לאחר המיתה ואם ירא להחשיך מפני הלסטים על דרך משחז"ל למלך שאמר לבנו לא לפרקמטיא אמר לו מתיירא אני מן הלסטים ושם נתבאר כי פרקמטיא זו היינו מעשה המצות והלסטים היינו המקטרגים הוא יצר הרע שגוזלים אותם כמו שאמרו עבירה מכבה מצוה כך בענין זה אם מתיירא מן הלסטים המקטרגים הנקראי' עמו עם התפילין שיקחו אות' על דרך עבירה מכבה מצוה מוליכם פחות פחות מד' אמות שהדוגמא לזה הוא להניח התפילין מעט קט דאף על גב כי מצות תפילין ללובשם כל היום אמנם לפי דרך הקדושה שצריך האדם לנהג בהם ולרוב הסכנה שצריך להמצא באדם כי אין להסיח דעתו מהם כלל לכן מניחים אותם בזמן של התפלה לחוד היינו ארבע אמות לפי כי התפלה זמנה עד ארבע שעות ביום

או נותנם לחבירו דהיינו להרגיל אותו ללבוש אותם שהרי בזה נמצא שמזכה אותו כך יעשה עד שיגיע לחצר החיצונה כל זמן שהוא בעה"ז שדומ' לפרוזדור עד שילך לבית עולמו לחצר מות היינו חצר החיצונה כדי להכנס לטרקלין ·

ובאשר נבאר ענין תפילין אלו למעלה כמ"ש חז"ל הקב"ה מניח תפילין ולכן הוא אומר המוצא תפילין לפי כי התפילין מניח אותם בימות החול אך לא בשבת דאילו היה מניחן ביום השבת היינו מניחים אותם בשבת גם כן אנחנו ולכן אמר שהם בדרך מציאה לפי כי בשבת עולה ת"ת ישראל למעלה ולוקח תפילין עליונים ולכן אמר המוצא תפילין בשבת הם תפילין התחתונים של חול והם של הכלה כי גם היא מנחת תפילין כדאיתא בזוהר פ' ואתחנן דף רס"ד . והם סוד מ"ש בזוהר פ' ויצא והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה הם נצח הוד יסוד דדכורא למה רובצים עליה והלא הם מתפשטים בתוכה אלא כי זה הוא בסוד התפילין וכן נמי מיכל בת שאול היתה מנחת אותם כמשחז"ל אלא שהנשים פטורות לפי שהוא מצות עשה שהזמן גרמא ולא בכל זמן יש לכלה תפילין אלו ולכן יאמר כי מצא החתן תפילין אלו בביזיון לפי כי תפילין אלו נעשים לה מן הנצחים שלו והם סוד הרגלים ועתה בשבת נשארו מגולים אין לך בזיון גדול מזה כי זה הוא בסוד הערוות הנקראים ערוה שהוא נוטריקון רע זה כדאיתא בזוהר פרשת אחרי ובתיקונים לפי כי כאשר הרגלים עגולים נאחז מהם רע שהוא סמאל ויגע בכף ירכו והוא רע לאות ו' ולאות ה' ולכן תפילין אלו הם בבזיון כאמור לפי שהם במקום שאין משתמרין כמו שהוא בזמן שנכנסים בתוך הכלה ולכן אם יש סכנה שגזרו מלכות הרשעה שלא להניח תפילין מכסם והדוגמא נמי בנה"י דאימא שהם תפילין של החתן כי בשבת הם מגולין ואין לך בזיון כמו זה והוא סוד עריה תעור קשתך כדאיתא בתיקונים ולכן אם יש סכנה שנהנים מהם סטרא אחרא בזמן החרבן כדאיתא פרשת אחרי מות לכן מכסן והולך לו למעלה לפי כי גם הכלה עולה ומלבשם אותם ואם אין סכנה של סטרא אחרא אם יש בהם רצועות הנמשכים למטה שבכך ניכר שהם תפילין ולא קמיעין דאלו התפילין הם בסוד הזכר והקמיעין כשהם בבחי' הנקבה כנ"ל . והם קשורות שיכול ללובשם מכניסם זוג זוג לפי שהם ארבע פרשיות מכניסה דרך לבישה כאשר עולה מלבים אותה עד שיכניסם כלם בתוכו ואם היו רבים שאינו יכול ללבשם ולהכניסם זוג זוג לפי כי יש נה"י דאימא נה"י דאבא נמי ולכן יחשיך עליהם עד הלילה חול מוצאי שבת ויביא אותם לפי כי אין תפילין בלילה ואם ירא להחשיך מפני לסטים שהדוגמא לזה הם מאריכון דדינים המתעוררים ליל מוצאי שבת כנ"ל . גם הוא מדורא דאשא שהיתה

שמירה

סמירה בנוקבא דתסומא רבא יולאה ולכן מוליכם פחו' מד' אמות וסענין מתבאר ממ"ם בזוהר פ' חיי שרה דף קכ"ג. וז"ל ת"ח רזא דמלה מאי שנא בכלהו דאמר שנה שנה ובאיכון שבע דאמר שנים דכתיב מאה שנה ועשרים שנה ולבתר ז' שנים אלא כלא חד מאה שנה כללא דכלא קב"ה דאתכליל מאתר עילא' סתימא דכל סתימין במאה ברזא דמאה ברכאן דכל יומא וכן עשרים שנה ובגין כך כתיב שנה רזא דיחודא דלא אתפרש מחשבה ויובלא לעלמין וכו'. הנה למדנו מדברי המאמר כי שני מדות עליונות מחשבה ויובלא נקראים בכלל שנה שנה לפי כי הם רזא דיחודא ולכן הם נמי בחינת מאות. ובפרשת פקודי מסבאר בסוד קו המדה מהו ענין אמה ע"ש דף רל"ג והענין כי במדות עליונות ההם כוד מאות והם מאה באמה. ולכן יאמר מוליכם תפילין אלו פחות מארבע אמות הם ארבע מדות חב"ד שלו או נותנם לחבירו בסוד יעקב עד שמגיע לחצר החיצונה שנא' נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות בית ה' והם סוד עזרת הנשים ועזרת ישראל כי חבירו זה יעקב נותן לחבירו יוסף והוא נכנם לשם ומוליכם עמו בסוד וכל נתיבותיה שלום כדאיתא בזוהר כל איכון ל"ב שבילין עילאין נקיט לון ברית יחידאי ואעיל לון לגו ימא רבא כד איהו בתוקפיה ועביד שלם הס"ד וכל נתיבותיה שלום :

[מג] לענין הרמז בזה על דרך הנזכר למעלה יהי' להעיר לב האדם על ענין הלימוד והקריאה בתורה יהיה לומד בטהרה וכמשחז"ל בזמן שאדם לומד תורה ודיבורו בנחת עם הבריות וכו' מה הבריות אומרים ראיתם פלוני שלמד תורה מה מתוקנים מעשיו אוי למי שלא למד תורה ועליו נא' ונקדשתי בתוך בני ישראל והספך כשאדם למד תורה ומקולקלים מעשיו ואין דבורו בנחת עם הבריות אומרים אים פלוני מה מקולקלים מעשיו אשרי מי שלא למד תורה ועליו נאמר באמור להם עם ה' אלה ומארצו יצאו ולכן הוא אומר המוצא ספר תורה בשדה דהיינו אותו שלמד תורה ואינו מקיים אותה כראוי כד"א כי בשדה מצאה אם אינו שעת סכנה כלומר כי אותו תלמיד חכם מה שעבר עליו הוא דבר קל או אינו אלא מדברים שהם כריתות ומיתות בית דין ולכן אם הוא בשעת סכנה כי עבר על כריתות ומיתות בית דין יושב ומשמרו ומחשיך עליו כמשחז"ל אם ראית תלמיד חכם שחטא ביום אל תהרהר אחריו בלילה כי ודאי עשה תשובה ולכן כסהו בלילה שנאמר וכשל עמך גם נבי' לילה ולכן יושב ומשמרו ממתין לו כד"א ואביו שמר את הדבר עד הערב ומחשיך לקיים מש"ה וכשל גם נביא עמך לילה ובסכנה מכסן והולך לו כלומר אם איכא סכנה שעבר על כריתות ומיתות בית דין מניחו והולך לו ואינו חייב

שמגיע לחצר החיצונה : [מג] המוצא ספר תורת בשדה אם אינו שעת סכנה יושב ומשמרו ומחשיך עליו לשון הרמב"ם ובסכנה מניחו והולך לו ואם היו גשמים יורדים מתעטף בעור וחוזר ומכסה אותו ונכנס בו : [מד] הבא להציל כליו מפני הדליקה לובש כל מה שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף ופושט וחוזר ולובש ומוציא : [מה] מי שנשרו כליו במים הולך בהם ואינו חושש שמא יבא לידי סחיטה ולא ישטחם לננבם מפני מראית העין שלא יחשדוהו שכבסן בשבת ואפילו בחדרי חדרים שאין שם רואים אסור ולא אסרו אלא לשטחן בשבת אבל אם שטח מע"ש כלים המכובסים אינו חייב לסלקן בשבת :
בגדים

לכסות עליו אלא מניחו אינו למד עמו עוד תורה והולך לו שנאמר כי שפתי כהן ישמרו דעת אם הרב דומה למלאך ה' תורה יבקשו מפיהו ואי לאו לאו ואם היו גשמים יורדים והוא הדוגמא לענין הפרנסה כד"א יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים וכו' כמ"ש חז"ל גשמים היינו פרנסה כלו' שהוא מתפרנס ממנו ואם מניחו נמצא חותך פרנסתו לכן מתעטף בעור כד"א עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו ולכן מתעטף בזה כד"א העטופים ברעב ובזה יש לו היתר שלא להניח אותו וחוזר ומכסה אותו כמ"ש חז"ל כסהו בלילה ונכנס בו ולמד עמו כאמור אע"ג שאינו הגון: [מד] הבא להציל כליו מפני הדליקה מאחר שנלטווה האדם על עלמו שנאמר ונשמרתם לנפשותיכם ואם לענין עסקי הגוף מלוה להחיות אותו מכל שכן לענין צרכי הנפש שהנה עד כזה פעמים הזהיר הכתוב ובחרת בחיים ולכן נאמר הבא להציל כליו הם דוגמא לאברים שהם כלים שלו להשתמש בהם ולפי שהתבונן בדעתו שהוא שמוע בעונים וראה משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מלות והיינו מ"ש הבא להציל כליו הם האיברים שלו מפני הדליקה הוא העון כי בערה כאש רשעה בקרבו ויקרא שם המקום ההוא תבערה כי בערה בו אש זרה לובש כל מה שיכול ללבוש היינו שיעשה לדקה ככל יכולתו לפי כי הצדקה שקולה כנגד כל המלות כמשחז"ל שנאמר והעמדנו עלינו מלות לתת שלישית השקל בכל שנה והיינו שאומר ולובש הוא מעשה הצדקה שנאמ' וילבש לדקה כשריון כל מה שיכול ללבוש אע"ג כי חז"ל אמרו המבזבז אל יבזבז יותר מחומש כך אמרו למי שרולה לתקן מעשיו הרעים ע"י מעשה הצדקה ועוטף כל מה שיכול לעטוף בענין הסיגופים ותענית כענין שנאמר ותתעטף עלי רוחי ונאמר תפלה לעני כי יעטוף כד"א העטופים ברעב כדאי' בזוהר פ' בלק ופושט וחוזר ולובש ומוליא ואין לזה קלבה רק עד שירלה שנתקן העון שלו : [מה] מי שנשרו כליו במים עוד זאת מן הדברים של העון המגיעים על אפי הזמן הם הלומדים בספרים החילונים ויכל בהבל כל ימיהם ומניחים חיי העולם הוא התורה והב"ה מתרעם על זה ואומר אותי עזבו מקור מים חיים היא התורה לחלוב להם בארות נשברים וכה"א ולמה תשגה בני בזרה ותחבק חיק נכריה כי אין לה שדים להניק רק חיק ולא תלמד מאותם ספרים כלום והנה לפניך התורה אילת אהבים ויעלת חן מעלת חן על לומדיה דדיה ירווך בכל עת יש בה ללמוד חקים ומשפטים לדיקים ודרך ארץ ולכן מי שנשרו כליו הם האיברים כאמור שהוא משתמש בהם וביותר הלב והמוח
נמרו

נשרו במים זרים אלו והדומה לזה הוא הנכשל באש' זרה כפי פשוטו ולכן אין לו תקנה אלא במים של התשובה ויהי מבדיל בין מים למים וללמוד בתורה מקור מים חיים ולכן מהלך במים אלו בשבת והיינו חושש שמא יבא לידי סחיטה לבכות כמשחז"ל מעין ישיתוהו שמורידים דמעות כמעין ונמצא מבטל עונג שבת מהלך בהם ואינו חושש שלא יבא לידי סחיטה ולא ישטחם העונות לפרסם אותם לנגבם מפני מראית העין שלא יחשדוהו שכבסן בשבת שכבש את יצרו ועשה תשובה בשבת ולכן אפילו בחדרי חדרים אסור לבכות ולהתמרמר בשבת על העונות ועל הפשעים אף על פי שאין שם בני אדם רואים אסור מפני שמבטל עונג שבת אמנם לא אסרו אלא לשוטחן בשבת לפרש ולפרש אותם אבל אם שטח מערב שבת ופרסה עונות הנמצאים עונות שעשה בכל אבר שבו שהם כלים המכוסים והתודה אשר חטא עליה אינו חייב לסלקן בשבת ולשכח אותם שהרי נאמר וחטאתי נגדי תמיד כי כל החוטא ועושה תשובה ומתוד' על חטאתיו וחוזר ומתודה עליהם אף על פי שלא שנה בהם אז טוב לו שנאמר וחטאתי נגדי תמיד כמו ששנינו עבירות שהתודה עליהם ביוה"ך זה חוזר ומתודה עליהם ביוה"ך אחר שנאמר וחטאתי נגדי תמיד: [מו] בגדים השרויים במים עוד אחר והגיד כי האדם הבא ליטהר אין הטהרה שלו שלימה אלא על ידי התורה כדאיתא בזוהר פרשת נשא דף קכ"ג. וז"ל כען צריך לאהדרא על פתח התשובה וכי מכמה מינין איהי תשובה דעבדין בני נשא כלהו טבין אבל לאו כל אפי' שוין אית בר נש דאיהו רשע גמור כל יומוי ואיהו עבר על כמה פקודין דלא תעשה ומתחרט ומודה עלייהו ונשת' כן לא עביד לא טב ולא ביש לדא ודאי ימחול לי' קב"ה אבל לאו דיזכה לתשובה עילאה אית בר נש לבתר דתב מחטאיו איהו אזיל בדרכי מצוה ומתעסק בכל כחו בדחילו ורחימו דקב"ה דא זכי לתשובה תתאה וכו' ואית בר נש לבתר דאתחרט מחובוי ויעבד תשובה ויתעסק באורייתא בדחילו ורחימו דקב"ה ולא על מנת לקבל פרס וכו' הנה למדנו מדברי זה המאמר כי כמה מדרגות יש לעושה תשובה ואין הכל שוים והעוסק בתורה אחר שובו מרשעו למעלה מן הכל הלא זה דברי כמש"ה אשת חיל מי ימצא היא הנשמה שמרויח העושה תשובה על ידי עסק התורה אילת אהבים מי ימצא אפילו צדיקים גמורים אין יכולים להגיע למדרגה זו וכל הפרשה מדבר בענין זה וחזר ואמר רבות בנות עשו חיל כמה בני אדם שתשש כחן כנקבה ואחר כך עשו חיל של מצות ואת העוסק בתורה שנאמר בה ותקם בעוד לילה לעסוק בתורה לא יכבה בלילה נרה לעסוק בתורה לכן עז והדר לבושה אין עז אלא תורה והדר זקנים שנאמר והדרת פני זקן זה שקנה חכמה ואת עלית על כלנה ולכן יאמר בגדים השרויים במים היינו בגד בוגדים שחזר בו ועשה לו טלית על כנפי בגדיהם אשר תכסה בה העון כנ"ל לפי שהיא שקולה כנגד כל המצו' ולכן עשה לו הלוקא דרבנן כהסיא דרבי יוחנן קריה למאניה מכבדותי' ובגדים אלו שרויים במים של תורה שנאמר הוי כל צמא לכו למים אסר לנגבם סמוך לאש דאף

על גב כי היה בו מעשים רעים שאין נתקנים אלא ע"י אש של גיהנם לפי כי מן האש של העבירה יצאו כי בערה כאש רשעה בלבו לעבור עבירה ולכן האש של גיהנם תאכל אמנם העושה תשובה ועוסק בתורה אינו רואה פני גיהנם שנאמר הלא כה דברי כאש ולכן אסור לנגבם בגד בוגדים אלו סמוך לאש של גיהנם כי הנה נתלבנו על ידי התשובה והתורה והיינו מש"ה סמכוני באשישות שני אשות אש החרטה כי תבער בלבו אש ה' ואש התורה כי חולת אהבה אני היינו מה ששנינו בשעה שהאדם מצטער מה הלשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי ואם כך מצטער על הרשעים קל וחומר על הצדיקים והיינו כי חולת אהבה שלכם אני ולכן סמכוני אמרה השכינה בבני אשות הללו לצאת מן הגלות כך אמרו חז"ל אם אין עושים תשובה אין נגאלים ולכן יחיד העושה תשובה מקרב הגאולה וביותר ע"י עסק התורה וניצול מאש גיהנם ולכן הוא אומר אסור לנגבם אפילו נגעו דרך ניגוב סמוך לאש של גיהנם כאמור: עוד תשוב ותראה מה שאמר המוצא ספר תורה כי הנה נתבאר מן התיקונים כי קב"ה מתלבש בעשר כתרים דמסאבותא לקיים ומלכותו בכל משלה ולכן יאמר המוצא ספר תורה בשדה על דרך מש"ה כי בשדה מצאה לתורה שבעל פה כי המלך מצוה וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר אם אינו עת סכנה הוא מ"ש בזוהר עת לעשות לה' בגין דאית עת רעה כמש"ה לעת רעה כשתפול עליהם פתאום הוא משחז"ל בזאת תדע כי אני ה' מי שיש לו אויב בא עליו פתאום כדי שלא יוכל להמלט ממנו לא כן אני בזאת תדע כי אני ה' והיינו מ"ש לעת רעה כשתפול עליהם הוא פתאום הפך מן העת של הקדושה ולכן אם אינו שעת סכנה כי אינה קליפה גמורה למטה יושב ונשמרו כדאיתא בתיקונים כצפור דא שכינתא נודדת מקינה דא ירושלים כן איש ה' איש מלחמה נודד ממקומו בגין לנטרא יתה ומחפיך עליו ומגינו ובסכנה אם הוא בעולם התחתון אשר שם עשו שנאמר ויבא עשו מן השדה מניחו והולך לו והדוגמא לזה ויתן לשבי עזו הארון שנשבה בשדה פלשתים ואם היו גשמים יורדים גשם נדבות מתעטף בעור באותם כתנות עור וחוזר ומכסה אותו באותם כתנות עור לפי כי הם לשניהם שנאמר ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם ולכן חוזר ומכסה אותו ונכנס בו לבית: הבא להציל כליו מפני הדליקה כבר נתבאר למעלה כי לא נצטוינו על שבירת כלים אשר לכן הבא להציל כליו הוא משחז"ל כי הזק הוא ממנו אמרו אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא את כליו משם והענין בקיצור הוא כי הנה כאשר מתו מלכין קדמאין ירדו הכלים שלהם למטה בעולמות ובעל הבית ת"ת ישראל הוא המתקן אותן הכלים או בסוד אבא עילאה כי אין ראוי להאריך בזה אמנם אמר בזוהר במחשבה אתבריר כלא והם אמרו כי אפילו בעל הבית זה אינו יכול להוציא כלים אלו משם ולכן הבא להציל כליו אלו מפני הדליקה אש זרה לובש כל מה שיכול ללבוש שהם בסוד עשר לבושים שנתלבש הקב"ה כדאיתא במדרש

ה' אחד

ה' אחד לעתיד לבושיה כתלג חיור ועוטף כל מה שיכול לעטוף מן הגילולות ופושט וחוזר ולובש ומוציא וכל זה הענין צודק במדה האחרונה היינו בעל הבית של העולמות לפי כי כלם הם עלמא דנוקבא והכלים הם המלכים אשר בארץ אדום שהם שלה והיא הלובשת מהם להפרע מעשו כמ"ש חז"ל הוא אדום ר"ל מאשר מלכו בארץ אדום שנא' ארצה שעיר שדה אדום מאכלו אדום שנאמר הלעיטני מן האדום מאותם חמשה דמים טמאים ולבושו אדום מגן גבורתו מאדם ופורע ממנו אדום שנאמר דודי צח ואדום מלך הגבורה בלבוש אדום מדוע אדום ללבושיך והם אלו הלבושים ועוטף כל מה שיכול לעטוף ופושט וחוזר ולובש ומוציא כי כך היא המדה לעולם שנאמר דודי ירד לגנו וגו' לרעות בגנים וללקוט שושנים: מי שנשרו כליו במים הנה דין זה בא מיוסד על הדין הקודם מוסב למאי דסליק מניה הם כלים האמורים שנשרו במים כי אלו הם כלי בית המקדש שנאמר בהם ואת הכלים הביא בית אוצר אלהיו ולכן לעתיד נאמר הברו נושאי כלי ה' כי הצדיקים מעלים אותם ואמנם מדי עלותם לבית ה' עם הכלים אלו צריך לעבור במים היינו מ"ש מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ואיתא בזוהר פרשת תרומה דף קמ"ו: וז"ל כיון דאזיל ההוא אהבה שלימא כלילא בכל אינון ארבע רוחין פגע בחד ממנא עילאה רברבא די ממנא על אלף וחמש מאה ושתין רקיעין ואיהו מתנא על נגידו דתליסר נהרי אפרסמונא דכייא דנגדא מעלא דלעילא וההוא נגידו אתקרי מים רבים וכו' ועל דא אמר שלמה בסיום שבחיה מים רבים אלין מיין עילאין דנגדין גו טלא עילאה ונהרות לא ישטפוה אלין אינון נהרי אפרסמונא דכיא דאינון תליסר ההוא ממנא איהו שליח מן קדם ה' ודא איהו דקשיר כתרין למאריה וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר מה הם מים רבים ומה הם נהרות אלו ולכן יאמר מי שנשרו כליו במים אלו הולך בהם ועולה למעלה ואינו חושש שמא יבא לידי סחיטה ולא ישטחם לנגבם מפני מראית העין הנגלה שם שנאמר ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו' שלא יחשדוהו שכבסן בשבת ואפילו בחדרי חדרים באצילות שאין שם רואים אסור ולא אסרו אלא לשטחן בשבת אבל אם שטח מערב שבת כלים המכובסים שכבר עברו את הנהר ונתכבסו אינו חייב לסלקן בשבת וגם בגדים הללו השרויים במים של נהרי אפרסמונא דכייא אסור לנגבם סמוך לאש שהוא בחינת הדין שהרי נשרו במים רבים של החסד גם י"ג נהרי אפרסמונא דכייא שהם רחמים לא נכון אחר כך לקרבם לאש שורש הדין:

[מז] **עוד** חוזר ומזהיר את האדם להיות מפשפש במעשיו בכל אבר ואבר שבו כי בזה מקיים סור מרע ועשה טוב על הכלל ועל הפרט כי כאשר הוא ירא ה' וסר

[מו] בגדים השרויים במים אסור לנגבם סמוך לאש:
[מז] לא ישטח אדם את כליו בשבת אפילו מן הזיעה:
[מח] מסתפג אדם באלונטית ומביאה בידו ולא חיישינן שמא יבא לסחוט ולא ימסור ללבנים שהם השודים על הסחיטה: [מט] מותר לרחוץ ידיו בנהר בשבת ובלבד שלא יוציאם עם המים עליהם חוץ לנהר

מרע מתקן עונות ראשונים של אדם וישראל כאמור וכאשר עשה טוב נמצא מזכה לראשונים אשר כן עמו ומה גם לעצמו נמצא השלימות כפול וכאשר ימשמש באיבריו אף על גב כי לא מצא כמו שאחז"ל ויסב חזקיהו פניו אל הקיר אמר לפניו רבונו של עולם חזרתי על כל איברי ולא מצאתי אבר שהכעסתי בו לפניך ולכן אם פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה כמשחז"ל לענין הייסורין ולכן יאמר לא ישטח אדם את כליו הם האיברים שלו שהוא משמש בהם אפילו מן הזיעה היינו הרהור רע שלא הם דברי חז"ל במלחמת מדין אמר להם משה חזרתם על עון שלכם אמרו משה רבינו ולא נפקד ממנו איש לדבר עבירה אמר להם אם כן קרבן למה אמרו לו ולא הזיע היצר בשעה שהיינו מפרקי' איש אשר מצא עגיל וכומז מיד ונקרב קרבן ה' הנה כי ההרהור כינו אותו לזיעה לכן כך הוא אומר אם כאשר אדם זה יזכור כי הזיע יצרו וחשב מחשבת פיגול בלי ספק כי צריך לעשות תשובה לפי כי אחז"ל הרהורי עבירה קשים מעבירה אמנם לא ישטח כלים אלו האיברים שלו לנגב אותם בשבת אפילו מן הזיעה הרהור רע לפי כי נמצא דואג עליהם והוא ממעט בעונג שבת: [מח] מסתפג אדם באלונטית עודינו מדבר על מעשה החיפוש האמור באיברים לעשות תשובה על החטאות ועל העונות שעשה במעשה או במחשבה וכאשר ירחץ מטומאת מעשיו במים שעולה כל גופו בהם אחר כך מסתפג באלונטית וזה יהיה כינוי למצוה מיוחדת כמו שאמרו חכמינו ז"ל לכן הרחיבה שאול נפשה וכו' לבלי חק למי שאין בו מצוה קבועה וענין הציצית גדול מאד שמסתפג בו כי כן אחז"ל שקולה כנגד כל התורה וכבר ביארתי בהלכות ציצית שמצוה זו תלויה בלב ובעינים שנאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם ולכן אמר ומביאה בידו כי לא יזוז ממנה ואוחז הציציות בידו ולא חיישינן שמא יבא לסחוט וימצא מן המים לימוד התורה דמאחר שמדקדק במעשיו לא יבא לידי ביטול תורה ולא ימסור ללבנים מצוה זו למלבנים העונות על ידי התשובה בלבד כמשחז"ל הידעתם את לבן המלבן עונות ישראל לפי שהם השודים על הסחיטה סומכים עצמן על התשובה שעושים ונמנעים מן התורה ואם יבינו על מצות ציצית ואז יתרחקו מן התורה לגמרי כאמור: [מט] רוחץ אדם ידיו למעלה נתבאר בדין הנטילה על כל דבר פשע המכונה לידים כי צריך לנקות עצמו ולמשוך ידיו מהם וכן נמי הוא אומר מותר לרחוץ ידיו מכל עון הנמצא בהם גזל ועריות בנהר הוא ענין עסק התורה כענין ששנינו רבי מאיר אומר העוסק בתורה לשמה נעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק והולך כך יעשה בשבת כי כך אמרו חז"ל לא ניתנו שבתות לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה ובלבד שלא יוציאם עם המים של תורה שעליהם חוץ לנהר הוא מ"ש רבינו גלוי
וידוע

לנהר ארבע אמות : [נ] יוצאים בפשתן סרוק וצמר מנופץ שבראשי בעלי חטטין אימתי בזמן שצבען וכרכן או שיצא בהם שעה אחת מבעוד יום : [נא] מותר לצאת במצנפת שתולים בצואר למי שיש לו מכה בידו או בזרועו וכן בסמרטוטין הכרוכים על היד או על האצבע שיש בו מכה : המנער

טור פטדה

וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהנתי מהם אפילו באצבע קטנה ולכן אמר ולא יוציאם עם המים שעליהם של תורה לענין הנאה חוץ מארבע אמות היינו ארבע סעודות של שבת כדאיתא בגמרא ג' סעודות כנגד ג' היום דכתיבי אכלוהו היום מ"ש לבד מדאורית' הרי ד' ולדידן סעודת מוצאי שבת הרי ד' שהנה כד' אלה הסעודות הם מצוה מן התורה ואין זה לענין הנאת הגוף כי מצות לאו ליהנות הגוף נתנו אמנם לבד מארבע אמות הם הסעודות לא יוציאם כי יפסיד מה שהוא יגע בתורה יצא שכרו מאכילת התורה בהפסדו של אכילה להנאת הגוף :

[נ] יוצאים בפשתן סרוק הואיל ונתן תרופה לעושה תשובה ביגיעת התורה ועסק המצוה חזר ואמר כי כן נמי מועיל אחד מצות הטלית להועיל לו ענין נוסף על המצוה כי יהיה מאותם יראי ה' שאינם תחת רשות יצרם לפי שנאמר ועבד חפשי מאדוניו כך אמרו חז"ל האדם יש לו שני אדונים עשה רצון יצרו מכעיס את יוצרו עשה רצון יוצרו מכעיס את יצרו ולכן על ידי מצות ציצית נאמר ולא תתורו אחרי לבבכם היינו לב רע יצה"ר והיינו מ"ש יוצאים בפשתן סרוק הוא ציצית של פשתן או של צמר ובזמן המקדש היה זה וזה כי שם נותנים פתיל תכלת ומתחברים צמר ופשתים אמנם יהיה פשתים סרוק שיהיה טווי לשמו כי בזה מועיל נמי להנצל מאשה רעה כמו שביארתי בהלכות ציצית מן הסמוכות גדילים תעשה לך וסמיך ליה כי יקח איש אשה והצמר נמי יהיה מנופץ דבהכי יוצא מתחת רשות יצה"ר ומתקיים בו לאמר לאסורים צאו היא יציאה של שמחה נמי כי לעתיד מתקיים בו ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים ופשתן וצמר זה הם שבראשי בעלי חטטין הנמצא בהם כל ראש לתני מן הגאוה והקפת הראש ויעבור מלכם שבראשם ויאמרו נתנה ראש מועיל להם מצות ציצית כמ"ש אמו לר"י כסי רישך כי היכי דתהוי אימתא דמארך עליך ופורק עול היצר כאמור אימתי בזמן שצבען וכרכן שמתגאה במצות או שיצא בהם שעה א' מבעוד יום היינו לענין היציאה שנאמר ויצאו וראו בפגרי הפושעים זה יהיה לו כשיוצא שעה אחת מבעוד יום כאשר ניצוחים הרשעים לפי כי אז כבה אש של גיהנם ובכן יצא לחוץ לראות באותם הפושעים :

[נא] מותר לצאת במצנפת שתולים בצואר הוא דוגמא למש"ה החכם עיניו בראשו שנתבאר במאמר מן הזוהר כי החכם מתבונן באותו אור הדולק על ראשו להרבות משפע הטוב כדי שיהיה מדליק והולך ולכן מצנפת זו יהיה מענין שנבא הפרים ואמנם כתר שם טוב עולה על גביהן כד"א כשמן הטוב על הראש ולכן יוצאים בה למי שיש לו מכה בידו מגזל ועריות או בזרועו שעושה ביד רמה בזרוע וכן בסמרטוטין הם מצות שהם קלים בעיני האדם כגון ענפי מצוה הכרוכים על היד או אצבע שיש. בהם מכה בענין יד ליד

ממקור חיים

לא ינקה ידיהם דמים מלאו ונאמר כפיהם נגואלו בדם ואצבעותיהם בעון כגון סופרי הדיינים וכותבי פלסתר כמשחז"ל יוצאים בסמרטוטים ע"ד משחז"ל הני בגדי דבלו מנייהו הוי נמצא שהם כינוי ללומדי התורה והכי שרו ליה לרבי זירא ורבי אבהו כל מן דין סמוכו לנא ולא מסמרטוטי כי התורה מכפרת על כל הדברים יגעים :

שבתי וראה לנהר הדינים אלו לגד עילאה וכך היה אומר לא ישטח אדם את כליו על דרך משחז"ל היא הכניסה לו בשמים וכלים והוא נתן לה בשמים וכלים והנה יאמר לא ישטח אדם היא הכלה הנקרא אדם שנאמר כתפארת אדם שנא' בה והכלה תעדה כליה לפי כי ביומין דחול יורדת ביצירה להתייחד עם הצדיק ע"י מטטרון כדאיתא בתיקונים אמנם בשבת אינה יוצאת משם גם הכלים שלה שכבר הכניסה אותם לחתן בשמים וכלים לא תשטח אותם אפילו מן הזיעה שמזיעה עם הצדיק וכן נמי החתן דין שיכנס שוב. לא ישטח אדם את כליו הם האיברים בבחינת הכלים שלהם כאשר הוא מתעלה במעלות העליונות לא מבעיא מן המים כמ"ש למעלה אם נשרו כליו במים הם מים תחתונים מיין נוקבין אלא אפי' מן הזיעה שהם מזיעים אבריו כשהוא מתייגע בתורה שבע"פ כמש"ה ולעג הרבה יגיעת בשר על דרך מה שביארתי במה שאינו אשרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו כך ביארתי בענין הכהן שהיה עושה ת"ק טיפה וש' בעיע' בלחם הפנים הכל בסוד מ"ש בזוהר שמן זית זך כתית למאור דמאמר שנעשה שמן כילד הוא כתית אלא רמז הוא לשמשא בנוקבא לאפקא משחא עלאה הצדיק הוא דכתיש כתישין ואפיק משח רבות מאיכון זמין קדישין הם האיברים ובזה מזיע ודאי והיינו סוד משחז"ל לא יגעתי ומצאתי אל תאמן יגעתי ולא מצאתי אל תאמן יגעתי ומצאתי האמן כד"א מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה' על ידי יגיעת בשר: מסתפג אדם באלונטית איתא בזוהר פ' פנחס בגד חשוב שלש על שלש וכן יהיה אלונטית זו בסוד הכלה כי בה מסתפג הזכר בה ומביאה בידו להעלות אותה אליו למעלה ולא חיישינן שמא יבא לסחוט דמאחר שהיא בידו אז היא נעשית בסוד נקודה אחת כדאי' בזוהר פרשת פנחס דף ר"ן וז"ל כיון דאיהי אזעירת גרמה בשירותא כדין כתיב וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי ודאי מסטרא דשמאלא היך אחיד לה הושיט ידא דשמאלא תחות רישה מגו חביבו והי תימא כיון דאיהי נקודה חדא איך יכול לאחדא בנקודה זעירא אלא לגבי עילא כל מה דהיא מלה זעירא דא תושבחתא ודא איהו ענוייא ורב ברבו עילאה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי שבת היא לכלה כאשר נעשית בחינת נקודה ואז היא נכללת ביד שמאל שלכן נקראת בת לוי והיינו מ"ש בזה ונוטל בידו אותה ולכן לא חיישינן שמא יבא לסחוט

לסחוט מפני שסרי היא כאלו נחית בחינת נקודה קטנה ולא ימסור ללבנים הם בחינת הכהנים שהם שושבינים דמטרוניתא והם מלבנים אותם כי אין האשה נטהרת אלא על ידי מימי החסד וכנז' במאמר הקודם כדין עאל כהנא רבא בסימנוי ובקישוטוי וכו' ואז מקדשים את החדש הרי כי הם אבודים על השחיטה להוציא ממנה ענין טומאת הנדה: מותר לרחוץ ידיו בנהר כמה מדברים שמנו חז"ל כי צריך לרחוץ ידיו בפרט המשמש מטתו ולכן אמר מאחר כי נסתפג באלונטי' הנז' ונטל אות' בידו כמש"ה וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי צריך לרחוץ ידיו כאמור ולכן בא כדין זה מותר לרחוץ ידיו ומה גם אם רצונו לאכול הלחם אשר הוא אוכל בסוד אכלתי יערי עם דבשי ירחץ ידיו בנהר הגדול הוא פרת בשבת ובלבד שלא יוציאם עם המים שעליהם חוץ לנהר ארבע אמות לפי שהם מים קדושים: יוצאים בפשתן סרוק כי הנה אף על גב כי קרבן קין היה פשתן כמשחז"ל ונאמר ואל קין ואל מנחתו לא שעה מפני כי הפשתן מכחיש הארץ כמו שפינו ולא יזרענה פשתן אבל פשתן זה שהוא סרוק והוציא הקליפה מתוכו יוצאים בו וכבר ביארתי כי יציאה האמורה בענייני' הללו הוא סוד הוצאת המת תחלה הוא שמאל מת מעיקרו ולאחר שמעבירין מת זה מלפני הכלה אז יוצא חתן לקראת כלה כנז' ולכן יוצאין בפשתן סרוק כאמור וצמר מנופץ היינו קרבנו של הבל כמשחז"ל והיינו שבראשי בעלי חטין סטרא אחרא כי נוקחים אותם מהם לצורך הייחוד אימתי בזמן שלבשן וכרכן הרי נשתגו לשבת או שילא בהם שעה אחת מבע"י כי אז אלו מוצילים לאותו ייחוד של קבלת שבת ותו לא כי זה יהיה בסוד ההוא מדורא דאשא מסטרא אחרא שמתעורר באותה שעה ונפיק ההוא שלהובא מסטרא דימינא ומכנים אותה לנוקבא דתהומא רבה וכן ענין קליפת נוגה המתעוררת אז כדאיתא פ' ויקהל ע"ש. מי שיש מכה בידו או בזרועו רוצה לומר כי נפי שנמלא בידו מכה או בזרועו כמש"ה מה המכות האלה בין ידיך והוא אומר אשר הוכתי בין מאהבי ולכן אף על גב שנאמר הסר המלנפת בזמן החרבן תולים אותה בצוארו נרפאת אותם המכות וכן בהמרטוטין מאותם שנא' בהם בלע אמרתו ונעשו קרעים ויוצאים בהם הכרוכים על היד או על אצבע הוא הצדיק סוד הבריח התיכון שהוא מבריח מקצה אל הקצה כדאיתא בזוהר פרשת בלק והיינו כי כל בשמי' ובארץ כתרגומו דאחיד בשמי' ובארעא ולפי כי בזמן החרבן נמצא בו מכה שנ' עני ורוכב על חמור כורכין עליו המרטוט כמו שפינו ועושין לה חלוק:

ש"ב. דיני נקוי וקפול הבגדים בשבת. ובו י"ג סעיפים:

[א] המנער טלית חדשה שחורה מן הטל שעליה חייב שהניעור יפה לה כמו כיבוס והוא שמקפיד עליה שלא ללבשו בלא ניעור: [ב] הלוקט יבולות שעל גבי בגדים כגון אלו היבולות שבכלי הצמר הנשארים בהם מן האריגה חייב משום מכה בפטיש והוא שיקפיד עליהם אבל אם הסירם דרך עסק פטור:

מקפלים

[א] אחר כלותו לדבר בענין השלימות הצריך אל האדם בענין סור מרע ועשה טוב לתיקון האיברים שלו כדי שלא יהיה מחוסר אבר ועתה בא ההודעה מענין השלימות הצריך אל האדם בענין הבגדים שיעשה להלבים נפשו רוחו ונשמתו כענין שאחז"ל תלמיד חכם שנראה רבב על בגדיו ואמרי ליה רבד ואיתא להאי ואיתא להאי כאן בלבוש העליון כאן בלבוש התחתון והנה לבוש התחתון כמשמעו הוא הלבוש שמתלבש בו הרוח בגן עדן תחתון כאשר נראה שם רבד דבר עבירה חייב מיתה שנא' ונכרתה הנפש ההוא מלפני ולבוש העליון הוא חלוקא דרבנן אשר מתלבשת בו הנשמה למעלה כדי להיות צרורה בצרור החיים עם ה' ולכן וסביביו נשערה מאד אם נראה בהם רבד איזה נלוך כל משנאי אהבו מות משניאי שנא שנא אמ' ה' והוליאו חוץ למחנה שכינה ולכן יאמר המנער טלית חדשה והדוגמא לחלוקא דרבנן שהיא שחורה כמו שאחז"ל שחורה אני ונאוה וכו' אלו תלמידי חכמים שנראים שחורים מבחוץ בעה"ז מראיהם כברקים לעתיד ועתיד הב"ה לחדש פניהם כגלגל חמה שנ' ואוהביו כצאת השמש בגבורתו ולכן יאמר המנער טליתו חדשה הוא דוגמא אל הגוף שלמד תורה כמשחז"ל וחרשה שחירשו בה דברי תורה והם מנערים זה הגוף כדין היבוש הקבר כאותם שרביעים של אש מן הטל שעליה היינו טל תורה שנאמר כי טל אורות טליך וכן זה יהיה לו אחר כך שמנער טליתו הוא חלוקא דרבנן חדשה שעשה מן המלות והיא רק היא למענה מן הטל שעליה דנגיד מעתיק' קדישא כטל חרמון שיורד על הררי ציון וכל זה סיבה כי לעתיד חוזר ונעור לזמן התחיה שנא' הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך כך אמרו חז"ל העוסק בטל תורה טל תורה מחייהו ולכן על כלם אמר חייב היינו חייב חטאת על דרך משחז"ל וחטאת אמו אל תמח חטאת שעשה עם אמו כך יאמר חייב להעביר החטאת מכל אחת מהלוקות אלו כדי שימצא שלם בכל פרטיו לא יעלרנו הגשם לפי שהניעור יפה לה כמו כיבוס להיות נקי בלי עון והוא שהוא מקפיד עליה כמש"ה וסביביו נשערה מאד שלא ללובשה בלא ניעור אז חייב להפרים ממנו כל חטא: [ב] הלוקט יבולת שעל גבי בגדים והוא דוגמא ליבלת האמור בתורה שהיא בעלם אדם כך הוא אותה שנמלאת על גבי בגדים הנז' עליון ותחתון חלוקא דרבנן והם כגון אלו היבולת שבכלי הלמר הנשארים בהם מן האריגה חייב משום מכה בפטיש לפי כי בענין המעשה לריך להזהר מאד שתהא הכונה נכונה לא תחסר כל בה כדי שלא ישאר מן העון כלום וכאשר האדם קנה לו בגדים נאים ללורך ג"ע עליון ותחתון ולא נתכוין במעשה כדבעי למעבד נשאר איזה רושם בבגד כאמור שנראה רבד על בגדו והיינו כמו יבלת

שנאמר

[ג] מקפלים כלים בשבת לצורך שבת ללבשם בו ביום ודוקא באדם (אחד) ובחדשים שעדיין לא נתכבסו ולבנים ואין לו להחליף ואם חסר אחת מאלו התנאים אסור . ויש מי שאומרים דלקפלו שלא כסדר

שנשאר מן האריגה כך משייר זה האורג את ההלכה ואורג את המצוה וכאשר יתן אל לבו לתקן הענין בשבת לא טוב עשה לפי כי כל ענין של תשובה לא נכון לעשות אותו בשבת לפי כי דרך התשובה הוא החרטה והוידוי בדמעה וכל זה נאסר בשבת ולכן ימלא כמו מכה בפטיש לשטן הוא יצה"ר והורג אותו ונמנע מעונג שבת והוא שיקפיד עליהם אבל אם הסירם דרך עסק כי שהם ידים עסקיות הם וכאשר יזכור בדרך העברה מתחרט ומעביר אותם מותר : [ג] מקפילין את הכלים בשבת הנה נתבאר למעלה כי בענין המעשה האדם קונה רוח ונשמה חדשה כפי מה שנתכוין כי לכן המצוה נקראת נר שנאמר כי נר מצוה ר"ל נשמה רוח כדאיתא בזוהר פ' משפטים ושם נא' זכה יתיר יהבין ליה נשמתא וזה ימלא ביותר ביום השבת להיות מוכן לתוספת נשמה ולכן יאמר מקפלים כלים הם כלי הרוחניות שהאדם לתת בהם תוספת כי לכן ימלא באדם בו ביום ב' רוחות או שני נשמות או זה וזה כדאיתא פ' משפטים אם אחרת יקח לו דף צ"ז: וז"ל מאי אם אחרת וכי נשמתא אחרא זמין קב"ה לאתבא לצדיקייא בהאי עלמא ולאו האי נשמתא דאשלימת בהאי עלמא רעותא דמארא אי הכי לית אבטחותא לצדיקיא כגג וכו' ת"ח ביומא דשבתא כד מקדשי ישראל יומא בבי כנישתא נפקו נשמתין מגו אגנא דחיי ומנשבן נשמתין לתתאי קדישין ונייחין ביה כל יומא דשבתא הנה מבואר כי האדם יתוסף בו רוח ביום השבת והיינו קיפול כי שיתוסף הרוח או הנשמה בשבת ולכן הראשון מקופל ומונח והשני הוא מתפשט בכל גוף האדם בכל חלקיו ולכן יאמר דוקא ללובשה בו ביום ודוקא באדם ודוקא בחדשים שעדיין לא נתכבסו דשייך ברוח השורה מחדש ולבנים ואין לו להחליף אותה בו ביום ואם חסר מאלו התנאים אסור ויש מי שאומר דלקפלו שלא כסדר הראשון כי הנה הרוח הראשון של ימי החול מקופל ומונח בתוך בחינת הנפש אמנם רוח האדם של שבת אינו כן אלא שורה על הרוח ונפש של חול נמצא כי אינו מתקפל הרוח השני כפי קיפול הראשון של חול ולכן בגשמי מותר לעשות כן בכל ענין :

חזרנו לענין ראשון וכך הוא אומר המנער טלית חדשה והענין כי הנה נתבאר בהלכות ציצית מה ענין הטלית שמתעטף בו ת"ת ישראל והענין יהיה בשני פנים לדקו יחדיו זה יצא ראשונה כי הטלית הוא כינוי לכלה שהחתן מתעטף בה ונכרך עמה בהשבתו אותה והיינו טלית חדשה לנוי שהיא מתחדשת בסוד חידוש הלבנה והיא שחורה שנא' שחורה אני ונאוה כנומר אין זה שחרות אלא על דרך כי אשה כושית לקח ולכן ונאוה ועוד נמי הוא במה שפינו שחורי הראש כי הינדות והשחרות הכל אבל הוא נוי לה זה השחרות של השערות והטל עניון יורד עליהם מלמעלה למטה שנא' כטל חרמון שיורד על הררי ציון ובימי החול הצדיק מנער טלית זו כמש"ה אני ישנה מן הגלות ולבי ער ואז קול דודי זה

יוסף דופק ומנער אותה כמש"ה התנערי מעפר קומי שבי ירושלים וזה מן הטל שממשיך מלמעלה מאותיות יה"ו שהם במילוי טל בגימ' כדאי' בזוהר ובתיקונים ואז היא יורד על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה מהוות מקורא דברכאן עילאין שהם נמשכים עד העולם למטה אמנם בשבת המנער טלית חדשה זו שחורה מן הטל שיורד עליה חייב מפני כי הניעור יפה לה כמו כיבוס והכיבוס הוא להעביר ממנה ס"א כמש"ה רחצתי את רגלי ואחז"ל בשבת לפי כי בחול נאמר רגליה יורדות מות אבל בשבת נאמר אם תשיב משבת רגלך ולכן נאמר רחצתי את רגלי איככה אטנפם ולפי כי הכיבוס יפה לה אבל בשבת כבר עלתה למעלה ולכן נאסר הכיבוס בגשמי ולכן המנער בשבת חייב והוא שמקפיד עליה שלא ללבשה בלא ניעור כי כן נמי הצדיק מקפיד ואינו לובש טלית זו עד שמקיים מש"ה לאחוז בכנפות הארץ הם כנפי טלית זו וינערו רשעים ממנה ולכן נמי המלקט יבלת שעל גבי בגדים כי כן למעלה נאחזים סטרא אחרא בבגדים שלה כאשר נתבאר אצלי בפ' אדם כי יהיה בעור בשרו כי הכלה היא שאר בשרו שנאמר עצם מעצמי ובשר מבשרי והעור היינו הלבוש שנאמר כתנות עור ושם נאחזים הקליפות והם ארבעה שאת או ספחת או בהרת כי שאת היינו אשת זנונים הנמלאת עם קין שנאמר הלא אם תטיב שאת כי לכן הרג לאחיו מסטרא דילה וספחת היא מספחת לכאן ולכאן כמשחז"ל היא שפחה רעה ובהרת היא הגבירה שנא' ואם בהרת לבנה היא סוד נעמה שטעו אחריה בני האלהים הרי ארבעה ואלו הם בסוד היבולות שבכלי הצמר הנשארים בהם מן האריגה בסוד בן יערי אורגים כמו שחז"ל זה דוד שהיו מעלים לו את ההלכה ואורג אותה כדי שלא ישאר בה יבלת ולכן העושה כן בשבת חייב משום מכה בפטיש לאותם הקליפות והא ניתי בשבת והוא שיקפיד עליהם אבל מסירם דרך עסק כשמתעסק עם הכלה הוא עוסק בתורה לשמה פטור שנאמר באהבתה תשגה תמיד וכן מקפלים כלים הם המדות של הכלה היורדים בעולמות התחתונים בשבת מקפלים אותם ועולים למעלה באצילות ללובשם בו ביום כי הכלה מתגבשת בהם שנאמר וכלה תעדה כליה ודוקא באדם דאצילות ובחדשים שעדיין לא נתכבסו ולבנים שהם מסוד עול' הבריאה ואין לו להחליף אותם כי אלו הם לבושי שבת כדאיתא בתיקונים ואם חסר אחד מאלו התנאים אסור ויש מי שאומר דלקפלו שלא כדרך קיפולו הראשון כאשר נפלו בעולמות מותר בכל גוונא וכן עיקר כי כולם עולים למעלה בשבת בשינוי כי אין שבת זו כשבת אחרת לעולם והבן כל זה ובדרך שני שחזרתי לפרש הדינים כך הוא המנער טלית חדשה כי הלא לך לדעת כי ת"ת נתעטף בטלית שנותנה לו אימא עילאה בכל יום הם חדשים ואין הענין כי הם חוזרים ומתחדשים אלא כי הם חדשים ממש לא מגיעה שהם נתחדשים בענין הנשמות כמו שאמור הכתוב חדשים לבקרים

בסדר קיפולו הראשון מותר בכל ענין ונראין דבריו : [ד] מכבש הוא כלי שכובשין בו בגדים אחר הכביסה והם שתי לוחות זה על זה והבגדים ביניהם של בעל הבית מתירין אותו ליטול ממנו בגדים לצורך השבת ושל אומן אסור מפני שהוא תחוב בחוזקה והתרתו דומה לסתירה : [ה] חלוק לאחר כביסה הוא מתקשה ומשפשפים אותו בידים לרככו מותר לעשותו בשבת שאינו מתכוין אלא לרככו אבל סודר אסור מפני שמתכוין לצחצחו

לנקיים ולכן ראשי תיבות חדשים לנקיים רב"ה רח"ל שמתחדשת בכל יום וגם הבגדים היינו מפחז"ל בקהלת רבה וזרח השמש וגו' וכשם שהקב"ה מחדש פני הצדיקים כך מחדש בגדיהם בכל יום כי היום אליריקון ולמחר מין אחר ונתבאר אצלי כי זה יהיה לכם מן הכוונה שמתכוונים בתפלה ובתורה בכל יום לא ראי זה כראי זה וכן נמי למעלה והכי מתבאר בזוהר פ' פנחס דף רל"ע . וז"ל כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם כל אשר עשה מבעי ליה אלא מקרא אחרא משמע כתיב עין לא ראתה וגו' יעשה למחכה לו עשית מבעי ליה אבל אתר עילאה הוא דנגיד ונפיק ואדליק בוצינין לכל עובר ואקרי עולם הבא ומניה נפיק חד אילנא עילאה ויקירא הוא וכו' והסוא עולם הבא דנגיד ונפיק אשקי ליה מעטר ליה בעטרין עילאין וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי לעולם זאת על ישראל לחדש לו אורות בכל יום מחודשים ובפ' בלק דף ר"ט בפירוש אמר ופרישת עליה ועל מטרוניתא לבושין דיקר ולכן יאמר המנער טלית חדשה שחורה לפי שהיא נמצאת הטליה מצד אבא שהוא סוד אות יו"ד שנאמר בה שחורה אני ונאוה כדאיתא בזוהר פ' בלק מן הטל שעליה אותיות יה"ו כאמור שעולים ט"ל בגימ' חייב שהניעור יפה לה כמו כיבוס שהוא אסור בשבת והוא שמקפיד עליה שלא ללובשה בלא ניעור לפי כי הניעור הוא צורך עתה וגם לעתיד כדאיתא באדרא רבה דף קכ"ח וז"ל ומההוא טלא דאנער מרישיה ההוא דאיהו לבר יתערון מתיא לעלמא דאתי דכתיב שראשי נמלא טל מלאתי לא כתיב אלא נמלא וכתיב כי טל אורות טליך אורות נהורא דחוורתא דעתיקא ומההוא טלא מתקיימין קדישי עליונין והוא מנא דטחנין לצדיקייא לעלמא דאתי ונטיף ההוא טלא לחקלא דתפוחין קדישין כו' הנה מבואר מדברי המאמר כי טל זה הוא צורך עתה למדות עליונות וגם לעתיד ולכן מקפיד אדם עליון שלא ללבוש אותו הטלית בלתי ניעור מן הטל שעליו אך לא בשבת : הלוקח יבולת שעל גבי בגדים כי הנה נתבאר פר' בלק במאמר הנ"ל דף ר"ט . וז"ל ופרישת עליה ועל מטרוניתא לבושין דיקר כדין קלא אשתמע בכולהו עלמין אהנה ורחינה וגו' כדין חדוותא איהו בכל בני מלכא ומאן אינון דאתו מסטרייהו דישראל וכו' וישראל נטלי כולא ומשדרי חולק מניה לשאר עמין וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי השמחה והשפע של לבושים הם לעטרא דקדושה וישראל ומשם נותנים תמלית לשערה אחרא הם היבולות הנשארות באותם הבגדים ליגק משם התמלית ולכן המסיר אותם חייב פי כך היא המדה והם צורך עליון והוא שיקפיד עליהם ולכן חייב משום מכה בפטיש וכן לא יעשה כך אמרו חז"ל יצר שמאל דוחה וימין מקרב' אבל אם הסירם דרך עסק פטור. וכן מקפילים כלים בשבת והנה המקפל כלים משמע

שלובש בגדים אחרים ולכן צריך שלשה תנאים ראשונה שיהיו לצורך שבת ללובשם בו ביום והא ליתי למעלה כי הכלים של המדות העולים למעלה אין חוזרים ללבוש אותם בו ביום ודוקא באדם של אצילות ובחדשים שעדיין לא נתכבסו והא נמי ליתי כי הכלים של הצולמות העולים למעלה הם מכובסים ואינם חדשים ולבנים שהרי מזמן הבריאה כאן נמצאו וכאן היו ואין לו להחליף הא נמי ליתי ולכן אם חסר אחד מאלו התנאים אסור ויש מי שאומר דלקפלו שלא כדרך הקיפול ראשון מותר בכל ענין ונראין דבריו להתיר:

[ד] **באשר** הקב"ה מטיב עם עמו אחת מן המדות הוא נושא עון היכי עביד כובש והנה מכבש זה של העונות בתחילה צריך כי כן האדם יהיה מכבש בגדיו ומנקה גופו מן העונות ונטהר על ידי התשובה ובהכי נמצא שהוא כובש אותם היינו מפחז"ל עשה אדם תשובה זדונו' נעשו' כשגגות נמצא כי הם מתמעטים כדרך הבגדים שנותנים לכובש והוא נותן אותם בתוך שני דפים זה על זה והבגדים שבאמצע מתמעטים כך אמרו חז"ל הרי שעבר אדם עבירה שחייב עליה מיתה מה יעשה ויחיה אם למוד ללמוד דף א' ילמוד שני דפים והיינו הדוגמא לשני דפים של הכובש והבגדים של בעל הבית באמצע היינו בגד בוגדים והם מתמעטים על ידי כך וזדונות נעשות כשגגות ולכן מכבש זה של בעל הבית מתירין אותו בשבת דהיינו כי אינו חייב ללמוד כל כך בשבת כמו שהיה עושה בחול ולוקח כלים אלו היינו הבגדים שעשה מענין הלימוד לצורך השבת לקנות רוח או נשמה חדשה בכך להתלבש בהם ושל אומן אסור היינו הקב"ה הוא האומן אשר עשה את האדם והוא הכובש האמיתי כובש עונותיהן של ישראל שנאמר יכבוש עונותינו אסור להתיר אותו מכבש להוציא הבגדים שעושה האדם חלוקא דרבנן להשתמש בהם בעה"ז מפני שהוא תחוב בחזקה כי אין מדת הדין נותנת לעשות כן לאדם שחטא במעשה וכמפחז"ל אלא בהבראם העוה"ז נברא בה"א מה ה"א זה פתוח כך אם רוצה האדם לצאת יוצא ולמה פתוח באותו צד מקום לו שאם עשה תשובה מקבלו הקב"ה משם ופריך ולעייל בהך ומשני מפני מדת הדין הרי שהוא כובש בחזקה של מדת הדין והתרתו דומה לסתירה לפי כי מתאחז' ממנו מדת הדין ונמצא השטן לקטרג עליו : [ה] חלוק לאחר כביסה הוא מתקשה והדוגמא לזה הוא חלוק' דרבנן להיות כי אינו צריך כביסה לכן התוספת הנמצא בו על ידי הכביסה הוא שמתקשה ומתגבר מפני העונות הנמצאים שם ולכן משפשפים אותו בידים לרככו היינו מעשה הצדקה שמרכך אותו מן הקושי שהיה מצד הדין היינו מ"ש בזוהר פרש' פקודי דף רמ"ז . וז"ל בזמנא דבר נש עביד פיקודין דאורייתא בהאי עלמא כגוונא דאיהו אשתדל גרמיה הכי

אשעיד

אתעביד ליה בהאי היכלא נעילא מלבושא לאתלבשא ביה
בההוא עלמא וכד נשמתא סלקא ההוא ממנא נטיל ההוא
לבושא דילה ואזיל עמה עד דימטא לנהר דינור די נשמתא
אצטריכא לאתסחאה תמן ולאתלבנא וכו' אי זכאת האי
נשמתא ואסתלקת האי ממנא
לדקיאל נטיל לה לגבי נשמתא לצחצחו והוי כמלבן :
ואלביש לה ההוא לבושא ואתתקנ' בכותל אבל לא בקרקע
ביה וסלקא לקרבנא על ידו
דמיכאל כהנא לקיימא תדיר כל יומין קמי עתיק יומין וכו'
הנה מבואר מדברי המאמר כי אותם הבגדים הוא חלוקא
דרבנן הנעשה על ידי מעשה הטוב אף ע"ג כי נעשה על
ידי מעשה הטוב אינו מתלבש בו האדם עד שיטבול בנהר
דינור ואז מי שאין בו מעשה הצדקה טובע בתוך הנהר
כדאיתא שם וז"ל ולזמנין דטבעא ההיא נשמתא תמן ואתוקדא
ולא סלקא עד דכל יומא בצפרא כד אתער רוח דסטרא
דדרום כדין קיימי כלהו ומתחדשן ואמרי שירתא ומזמרן
כגוונא דמלאכי עילאי דאיתעבר שולטנהון ואתוקדן וקיימן
ומתחדשן כמלקדמין ואמרין שירתא ואזלי לון הכי אינון
נשמתין עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי יש נשמות
שהם טובעים בנהר דינור ואין עולים משם ואמנם הם אותם
שלא נתלא בהם מעשה הצדקה כדאיתא בזוהר פרשת מקץ
דף ר"א . וז"ל ר"ש אמר בזמנא דנשמתא נפקת מהאי
עלמא בכמה דינין אתדנת עד לא תיעול לאתרה לבתר כל
אינון נשמתין אית לון למעבר בהך נהר דינור דנגיד ונפיק
לאתסחאה תמן ומאן איהו דיקום מתמן ויעבר בלא דחילו
כד"א מי יעלה בהר ה' וכו' ומאן דאשתדל בצדקה בהאי
עלמא ויהן ממוניה בצדקה כדין ועבר בההוא אתר בלא
דחילו וכו' הנה למדנו ממאמר זה כי המועיל להציל מנהר
דינור שלא יטבע הוא מעשה הצדקה ולכן אמר כי כאשר
חלוק זה מתקשה מטפטפין אותו בידים הוא הצדקה הנתנת
ביד דאף על גב כי חלוק זה הוא חלוקא דרבנן שלם בכל
פרטיו הרי פעמים אינו מועיל ונשאר כמלאך והמלבוש
בידו והנשמה טובעת בנהר כי לכן אמרו חז"ל בפ' זה וכן
נגוזו ועבר משל לשתי רחלות גוזה עוברת שאינה גוזה
אינה עוברת ולכן מותר לעשותו בשבת שאינו מתכוין אלא
לרככו אבל סודר אסור לפי כי הסודר אינו לבוש גמור שהוא
כולל כל המצות אמנם הסודר מורה על שלימות מלוה הא'
וזה פשוט הוא כי אינו מציל מנהר דינור ולכן אסור לרככו
ביד מפני שמתכוין לצחצחו והוי כמלבן : [ו] טיט שעל רגלו
שהדוגמא לזה הוא שחטא בעון עקבי ולכן נתלכלכו רגליו
מקנחו בכותל אבל לא בקרקע לפי כי הכותל הוא דוגמא
למש"ה ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ואחז"ל שהתפלל מקירות
לבו וכן אמרו ז"ל המתפלל לא יהיה דבר מפסיק בינו
לבין הכותל ולכן מקנחו בכותל ר"ל על ידי כי ירבה בתפלה
הוא משחז"ל אמרו ישראל להקב"ה לכל נתת קרבן ולנו לא
אשר נפשו יחטא וגו' אמר להם עסקו בתורה אמרו אין
אנו יודעים אמר להם התפללו לפני ושם נאמר כמה נענו
על ידי תפלה ולכן נמי יקנח אותם עון עקבי בתפלה

פניו בכותל אבל לא בקרקע דהיינו בור קרקע כי זה אין
לו תקנה בתפלה שהרי שנינו אין בור ירא חטא דילמא אתי
לאשווי גומות כלומר כי יחשוב שגם העבירו' גדולו' שאדם
עושה מתכפר בשפלה כי העונות נקראים גומות כמש"ה
חופר גומץ בו יפול וימלא
[ו] טיט שעל רגלו מקנחו מזה גומו' שנעשה על דברי
דילמא אתי לאשווין גומות העבירות בהשואה אחת עם
ויש עון עקבי וגורם רעה בארץ
שנאמר בה ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה ולא די
שנהקלקלה פעם א' בעון אדם שנאמר ארורה האדמה
בעבורך וכבד עליה פשעה בעון קין שנאמר ארור אתה
מן האדמה וכו' ונוסף נמי עתה על ידי העון הפרטי זה
שמקנח רגליו בארץ בקרקע ויש מי שאוסר אף בכותל כי
לא יספיק לכפר העון שברגליו ענין התפלה :

ואמנם נחזור להבין מ"ש הדין זה המכבש של בעל
הבית כי הנה נתבאר בזוהר פרש' עקב ובכמה
מקומו' כי בעל הבית הוא סוד ת"ת ישראל ולכן מכבש זה
שהם שני דפים יהיה בסוד הזרועו' כדאיתא בזוהר פרש'
ויקהל דף רי"ד . וז"ל ארון דא איהו רזא לאטלא תורה
שבכתב ואתגניז ביה ואינון שית לוחין וכו' הנה נלמד
מזה המאמר כי שש קלוות של תורה שבכתב הם שש לוחות
הדפים של הארון וכן יהיה שני דפים אלו סוד השני זרועו'
שבהוכם נכבשים הכלים והבגדים של הכלה שנאמר שמאלו
תחת לראשי וימינו תחבקני מתירין זה המכבש ליטול ממנו
בגדים לצורך השבת ושל אומן אסור דהיינו משחז"ל ואהיה
אצלו אמון אמון פדגוג אמון מוצנע וכו' דבר אחר אמון
אומן כי הענין מדבר בסוד חכמה ובינה שבשם נאמר ה'
בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה והתורה אמרה אני
הייתי כלי אומנותו של הקב"ה שנאמר בראשית בי ראשית
ה' קנני ראשית דרכו ולכן של אומן זה אסור להתירה לפי
שהוא תחוב בחזקה והתרתו דומה לסתירה ואין להוציא
מהם ללבוש בשבת אבל המדו' עולים למעלה אלא האומן זה
ושם לובשים בגדים עליונים : חלוק לאחר כביסה מתקשה
הנה המדות עליונים יש להם דוגמא לחלוק ובגדים ודאי
שהרי נאמר ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם
ולכן יאמר כי דרך החלוק שמכבסין אותו כאשר נתבאר
באותם ארבע' שהותר להם הכיבוס במועד הבא ממדינת
הים כו' והכיבוס נלמד מדור המדבר שהיו מתגלגלין
בגדיהם בטל היורד עליהם כך אלה הבגדים מתכבסים
על ידי הטל אמנם כדרך שבזמן המדבר לא היה יורד
בשבת לכן נמי נאסר הרחילה והכביסה בשבת ולכן חלוק
לאחר כביסה מתקשה מאותו טל לפי כי נמלא בו בחינת
דין דהכי איתא באדרא רבא אורות תרי בתרי גווני
וכן באדרא זוטא דף רל"ג והיינו דין ורחמים כמ"ש ועינו
כעין הבדולח ולכן מתקשה החלוק ומרככין אותו בידים
העליונים מותר לעשותו בשבת וכן הענין בחלוק תחתון של
הכלה שהרי נאמר ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות והחלוק
שלה מתקשה על ידי הכביסה במים של החסד המתגברים

לדפוס

ויש מי שאוסר אף בכותל : [ז] טיט שעל בגדו משפשפו מבפנים ולא מוכחא מילתא לאתחזויי כמלבן אבל לא בחוץ דדמי למלבן ומגררו בצפורן ויש אומרים דהני מילי לח אבל יבש אסור דהוי טוחן : [ח] אין מגררין מנעל בין חדש בין ישן מפני שקולף

טור פטדה

לדחות סטרא אחרא למטה והדינים הנאחזים בחלוק שלה כדאיתא בזוהר בפסוק ואל זועם בכל יום כי בכל יום מתגברים הדינים בעולם וחסד עליון נהירו רב דחכמתא עילאה יעיר בבקר בבקר והוא זועם לאחריהון דדינין שנאמר וישכם אברהם בבקר ויחבוש את חמורו וכאשר מתכבס חלוק שלה על ידי מדת החסד ודוחה כל הטומאה לחוץ החלוק מתקשה ולכן מרככין אותו בידים הוא סוד הפסוק קמתי אני לפתוח לדודי דאף על גב דכתיב נפלה ולא תוסיף קום הרי קמתי אני בשבת לפתוח לדודי וידי נטפו מור זה אברהם כמו שאחז"ל ואצבעותי מור עובר וזה על כפות המנעול הם שני לוחות של מכבש הנזכר כי החלוק כתיקנו ללבוש אותו ולכן משפשפין אותו בידים בשבת שאין זה מתכוין אלא לרככו וסוד הדבר משאחז"ל תמר בקשו חכמים למתקה לכן מיעכה באצבע וכן הכא אבל סודר אסור שנאמר והיה צדק אזור מתניו וצריך לסתלא בו בחינת דין כדאיתא בזוהר הובא למעלה חד דינא וחד רחמי צדק דין ואמר והיה צדק אזור מתניו ולכן סודר אסור שמכוין ללחלחו והוי כמלבנו טיט שעל רגליו הנה נאמר רחצתי את רגלי והיינו בשבת כמשאחז"ל לפי שנאמר רגליה יורדות מות וכן בזהר ת"ת ישראל נאמר ויגע בכף ירכו ולכן כאשר יש בהם טיט בשבת מקנחו בכותל היינו מש"ה הנה זה עומד אחר כתלינו זה כותל בית המקדש כי לא זזה שכינה משם ובכותל זה של הכלה מקנח רגליו היינו מ"ש בתיקונים כ"ו ת"ל בסוד בחינת נוגה כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ג. וז"ל ונוגה לו סביב וכו' מהכא אוליפנא דאף על גב דלית סטרא אלא סטרא דמסאבו נוגה לו סביב ולא אצטריך ליה לבר כו לדחיי' ליה לבר מ"ט בגין דנוגה לו סביב סטרא דקדושא דמהימנותא אית ליה ולא אצטריך לאנהגא ביה קלנא ועל דא אצטריך למיהב ליה חולקא בסטרא דקדושה דמהימנותא ולכן אמר מקנחו טיט זה היינו קצת קליפה בכותל הכלה והיינו כדי שלא לדחות קליפה זו לגמרי לתת לה מקום בסטרא דמהימנותא שנאמר ונוגה לו סביב :

[ז] **עוד** אזר והגיד להזהיר האדם שיהיה שלם בכל הפרטים שלו לא מבעיא דגופו באיברים שלו כי צריך שיהיו שלמים כדי שישרה עליהם הקדושה כמש"ה ושכנתי בתוכם בתוכו של מקדש אינו אומר אלא בתוכם של כל אחד ולכן מתחייב כי כל איש אשר בו מום לא יקרב אליו הקדושה מאחר שהוא מחוסר איברים מצד העונות איך תשרה בתוכו הקדושה ולא זו בלבד אלא כי גם צריך להיות נזהר בענין העשה דאילו סור מרע מועיל לשלימות האיברים והגוף אבל המעשה מועיל לעשות לו בגדים מצוינים שונים כנ"ל ואמנם אחר שקנה חלוקה דרבנן צריך להזהר שלא יעשה בה פגם כנ"ל בענין משחז"ל ת"ח שנמצא רבב על בגדיו חייב מיתה שנאמר כל משנאי אהבו מות ואמרי-

ממקור חיים

לה רבד ולא פליגי רבב בחלוק רבב במלבוש ולכן יאמר טיט שעל בגדו שנפל במקרה בשוגג איזה שעבר באותו בגד שקנה ללבוש בג"ע משפשפו מבפנים בענין החרטה כי אין מכיר בה שום נכרא שנאמר אני ה' חוקר לב כדי שלא יהיה מתחסר מענין תוספת שבת שהוא מבפנים נמי זה כנגד זה דלא מוכחא מילתא למחזי כמלבן בענין התשובה המלבנת העונות לפי כי כאשר האדם עושה תשובה ניכרים מעשיו לעין כל ולכן נאסר בשבת כנ"ל לפי שנמנע מלקיים עונג שבת אבל בענין החרטה שהוא בפנים בלב לא מוכחא מילתא לאתחזויי כמלבן העון אבל מבחוץ לא דהיינו כי לא יעשה דבר מדרכי התשובה כי יהיה ניכר לרואים אותו שדומה למלבן היינו המלבן העונות ומגררו בצפורן אותו הטיט הוא העון על דרך משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות אם חטא באצבע וצפורן היינו שלח אצבע ודבר און ואומר כפיכם נגאלו בדם ואצבעותיכם בעון יעשה מילה וכנגד הצפורן חטאת יהודה כתובה בצפורן שמיר יעשה פריעה ויראה לפירניו בהבדלה ולכן נאמר מגררו העון בצפורן באותם מצות מכוונות לצפורן להעביר טיט העון הנזכר ויש אומרים דהני מילי לח ר"ל כאשר העון עדיין לח לא נתיישן בו ולא הושרש באותו עון אבל יבש אסור דהוי טוחן כי שב על רשעו ונשתרש בעון זה : [ח] אין מגררין מנעל כי הנה אמר הכתוב מה נאו פעמיך בנעלים כנסת ישראל משתבחים בענין הרגלים בנעלים דהיינו ההולכים במרוצה לב"ה ולבית המדרש דמצוה למרהט אפילו בשבת שנאמר ונדעה נרדפה לדעת את ה' כאשר נתבאר למעלה כי שני ידיעות נמצא בפסוק א' הוא לימים של חול לפי שאמרו אסור לפסוע פסיעה גסה ולכן צריכה לחלק בין כאשר הולך האדם לצורכו אסיר אבל לדבר מצוה מצוה למרהט וידיעה אחרת לשבת שנצטוינו אם תשיב משבת רגליך ומצוה נמי למרהט בשבת לדבר מצוה הרי צריך שתי ידיעות לפי ששנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ולכן יאמר מאחר כי לא נעלם מעין הקורא כי מצוה למרהט לבית הכנסת ולבית המדרש אפילו בשבת שלכן משבחן הכתוב מה יפו פעמיך בנעלים שרוצה לומר כשהולך לבית הכנסת ועדיין הדלת נעול להמנות עם עשרה ראשונים שנאמר אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום ולכן אם באולי יהיה טיט כפשוטו על המנעל טוב לגרור אותו שהרי שנינו לא יכנס להר הבית וכו' ולא באבק שעל רגליו מכל שכן טיט שעל מנעליו כי צריך לקנח אותו ואחר יכנס ומה גם לענין הדוגמא לזה היינו העון שנאמר ויצלני מטיט היון ולכן יאמר כי אינו כן הדין אין מגררין מנעל לא חדש ולא ישן כפי פשוטו ומה גם לענין העון אין מגררין אותו בין חדש בין ישן כי כבר נתבאר כי ענין התשובה נאסרה בשבת כדי שלא יהיה מיצר ודואג

ונמצא

שקולף העור והוי ממחק : [ע] מותר ליתן מים על גבי מנעל לשכשכו אבל לכבסו דהיינו שמשפשף צדו זה על צדו זה אסור אבל בגד שיש עליו לכלוך אסור אפילו לשכשכו דזה כיבוסו אלא מקנחו בסמרטוט

ונהנה מעונג שבת וכן נמי בענין זה אסור דהוי כמו ממחק מפני שקולף העור : [ט] מותר ליתן מים אין מים אלא תורה שנאמר הוי כל צמא לכו למים על גבי מנעל שחטא בו כמדובר לשכשכו אבל לכבסו דהיינו שמשפשף זה על גב זה זה בצד זה שהדוגמא לזה הוא לנקות עצמו מן העון של עון עקבי לגמרי אסור מן הטעם האמור כי התשובה נאסרה בשבת כי היא הפך מכל דברי העונג שהאדם מחוייב להתענג בשבת אבל בגד שיש עליו לכלוך מן מעשה הרע שנתלכלך בו אסור אפילו לשכשכו כי בשלמא מנעל לפי כי נמצא בו דבר טוב שעושה בו בשבת דהיינו למרהט לפרקא או למרהט לבה"כ לכן אסור לכבסו זה בצד זה אבל לשכשכו מותר אבל הבגד אין נמצא דבר של מצוה בו לצורך שבת זה אסור אפילו לשכשכו מפני כי זה הוא כיבוסו אלא מקנחו בסמרטוט בקל ולא בדוחק שלא יסחוט והדוגמא בזה לקנח העון הנמצא בבגד שעשה ללבוש בגן עדן ונתלכלך מעט היין של העון בסמרטוט איזו מצוה גם שאינה כתקנה ולא בדוחק מן ההרגל בה כדי שלא יסחוט ויבא להתבונן לדחות העון לחוץ על ידי התשובה כאמור :

ומאחר שנעשה הנחה כי אין לדחות סטרא אחרא ולא לזלזל בה מפני שנאמר ונוגה לו סביב דמאחר כי נמצא בה נוגה של סטרא דקדושה צריך שיהיה לה אחיזה בצד מה ולכן יאמר טיט שעל בגדו דהיינו צד מן הקליפה הנאחזת בבגדי הקדושה תמיד כמשחז"ל הני מאני דרבנן דבלו מנייהו הוי ולכן משפשפו מבפנים כי הנה נתבאר בדין הלילית כי כל מה שנמצא כתוב בספר הזוהר גם בתקונים מאמרים חלוקים מהם אומרים כי אין קליפה מגיע בעולם האצילות שלכן נאמר לא יגורך רע ונמצא בהפך מזה כמה מאמרים בפרט פרשת אחרי מות בפי' איתמר בענין אוי לנו כי פנה היום והפרש הנמצא בין מלת אוי למלת הוי דבר גדול כל ענייניהם מפורשים שם באורך וכלל הדברים הוא כי בענין הפנימית אין שם קליפה נוגע כלל שלכן נאמר אני ה' לא שניתי אין שם שינוי כלל כל ענין אתאחזות סטרא אחרא והקליפה הוא בבחינת החיצוניות המכונה בבחינת כלים או בבחינת בגדים ובזה יובן מ"ש בדין זה טיט שעל בגדו היינו ענין הקליפה הנאחז' בבגדו בסוד בגדי החיצוניו' כאמור משפשפו מבפנים כי לפי שבפנים אין נכנס שם סטרא אחרא לכן משפשפו משם מפני דלא מוכחא מלתא דמחזי כמלבן ר"ל שאין מזה מובן לעין כל הרואה שדעתו ללבן הבגד ולנקות אותו דהיינו להעביר ממנו הטיט סטרא אחרא כי לא נכון להעבירו מן הטעם האמור וצריך לתת לו מקום ובהכי מותר אבל לא מבחוץ דמחזי כמלבן וכבר אמרנו כי מלבן אסור לדחות הטומאה שיא הקליפה לגמרי אמנם מגררו בצפורן כי בזה מתרצה הקליפה לפי כי הקליפה

נאחזת בצפורנים כדאיתא בכמה מקומות מן הזוהר והתיקונים ואיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ח . וז"ל לבוש' קדמאה דאתלבש אדם בגנתא דעדן הוה מאינון מלבושין וכו' ואקרון לבושי טופרא וכד הוה בגנתא הוו נהרן ליה כמה רתיכין ומשריין קדישין והוה אתנטיר מכלא ולא הוה יכיל מלה בישא למקרב בהדי' כיון דחב אתעדו מני' אינון לבושין ודחיל מאילין בישין ואסתלקו מניה אינון ומשריין קדישין ולא אשתארו ביה אלא אינון טופרי דאלבשן דסחרין לטופרין סטרא דזוהמא אחרא ובגין כך לא לבעי ליה לאניש לרבאה אינון טופרין דזוהמא וכו' ובעי לספרא לון ולא ירמי לון דלא לאחזאה קלנא בההוא אתר דיכיל לאתזקא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הקליפה נאחזת בצפורנים כאמור ולכן אמר מגררו בצפורן כי בזה נמצא אף על גב שמגרר הטיט הוא הקליפה ומעביר אותה מן הבגד של הקדושה הרי נתן לה אחיזה שם כי גררה בדבר שנאחזים בו הוא בצפורן כאמור ויש מפרשים דהני מילי שמגררין לא דהיינו דאיכא תרתי לטיבותא דהשונה כי לא מורה כי מעתה נאחזה שם הקליפה לפי שעה ולכן ימצא יכולים לגרר אותה אבל יבש שהוא שנאחז מזמן רב דהיינו אותה שנאחז בעקב יעקב שנא' בכף ירכו אסור להעביר אותה דהוי טוחן ועוד ימצא טובה אחרת בזה כי כאשר הוא לא מורה היות בו צד מן הקדושה מים חיים בסוד ואתה מחיה את כלם ולכן מגררו כי די לו בחלק זה שנמצא בו שנא' ונוגה לו סביב אבל יבש שמורה שהוא קליפה גמורה ולכן יבש היה נקודים דהיינו מ"ש בזוהר למה נקרא סטרא אחרא מלך זקן וכסיל לפי שאינו מתחדש והיינו מ"ש שהוא יבש ועוד מטעם מ"ש בזוהר פרשת משפטים אל אחר אסתרס ולא עביד פירין ולכן הוא מן יבש ולכן אסור לגררו משום דהוי טוחן ואל אחר אסתרס ואינו טוחן ולכן תטחן לאחר אשתו דרך אשה מנאפת ולכן צריך לתת לה אחיזה כנזכר במאמר : אין מגררין מנעל בין חדש בין ישן כי הנה המנעל הוא בבחינת אשה יראת ה' כדאיתא בזוהר פ' חקת דף ק"ן וז"ל של נעלך מעל רגלך הכא פקיד ליה על אתתא לאתפרשא מנה ולאזדווגא באתתא אחרא דנהירו קדישא וכו' . הנה מבואר מדברי המאמר כי המנעל הוא רמז באשה יראת ה' ולכן יאמר אין מגררין מנעל בסוד האשה הנז' אשר רגליה יורדות מות אף על גב כי בשבת נאמר רחצתי את רגלי ונאמר אם תשיב משבת רגלך אין מגררין מעליו טיט בשום ענין אפי' בצפורן כאמור בין חדש בזמן של חידוש הלבנה בין ישן בזמן של המיעוט שלה מפני שקולף העור שלה מקום שנאחזים משם הקליפות שנא' אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת כנ"ל והוי ממחק וכבר נתבאר מן המאמר למעלה כי לא נכון לאתנהגא קלנא בסטרא אחרא מאחר שנאמר ונוגה לו סביב וצריך לתת מקום לקליפה להתאחז משם כדי להתפרנס : מותר ליתן מים על גבי מנעל

היא

בסמרטוט בקל ולא בדוחק פן יסחוט : [יז] הרוחץ ידיו טוב לנגבם בשבת זו בזו ולהסיר מהם המים כפי יכלתו קודם שיקנחם במפה : [יח] מי שנתלכלכה ידו בטיט מקנחה בזנב הסוס ובזנב הפרה ובמפה הקשה העשויה לאחוז בה קוצים אבל לא במפה שמקנחים בה ידים שלא יעשה בדרך שהוא עושה בחול

היא האשה אשר אמר במאמר שצריך לתת מקום לקליפה וזה המנעל שלה מפני כי מהם נאחזים שנא' רגליה יורדות מות וביום השבת צריך לעשות שינוי בענין הרגלים שנא' אם תשיב משבת רגלך שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול ולכן ביומין דחול מתקיים בה לכי ומעטי את עצמך בהליכה תלייה מלתא ולכן בשבת נצטווינו בהשבת הרגלי' וביותר מה ששנינו לא יכנס להר הבית באבק שעל רגליו ושלמה מפרש לה הכי שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שלא יהיה עליהם טיט או אבק גשמי ולא בענין עון מפני כי מתאחז בהם הקליפה מתת הכסילים סטרא אחרא זבח כי אתה נותן בזה להם זבח גדול בבמה והזהרה זו לאותם שאינם יודעים לעשות רע אמנם זה יהיה לענין טומאת הרגלים אבל לענין ההליכה מצוה למרבה האמור ולכן אמר מותר ליתן מים היינו של תורה שנא' הוי כל צמא לכו למים במרובה היכן מצויה בב"ה וב"ה על גבי מנעל זה היא האשה לשפשפו מן הטיט היא סטרא אחרא כאמור לדחות אותה ממנה מעט קט אבל לכבסו דהיינו שמשפשף צדו אחד של זה על צדו של זה אסור שהרי מעביר מהם הליכלוך לגמרי כאמור אבל בגד של הנה שיש עליו טיט ליכלוך מסטרא אחרא אף על גב כי בשבת משלה רגליה למטה כאמור ופירשה מסטרא אחרא כאשר מתבאר מן הזוהר אבל בגד זה שיש עליו לכלוך אסור אפי' לשפשפו דהוי כיבוס שזהו כיבוסו ואין ראוי לדחות ולעקור הקליפה מן הקדושה לגמרי שלא תינק לפי כי לעולם הם יונקים והתמצית הוא להם כדאיתא פ' בלק בפ' במשעול הכרמים היינו שביל דקיק כי דרך שם יורד להם התמצית להתפרנס ולכן תלמד מזה כי אסור לכבסו אבל מקנחו בסמרטוט כדין הרואה קרי והכן וזה יעשה בנקל כי בכך לא ישאר מאתו מאומה להיות יונק מהם ולא בדוחק פן יסחוט ויעקור הסטרא אחרא לגמרי ולא יתכן להיות זה עד לעתיד שנאמר בלע המות לנצח :

[יז] **דבר** טוב הוא אף על גב כי המים שעל גבי הידים הנשארים מעט הם ואין בהם כדי שריית בגד ראוי להזהר האדם בכל האפשר ומה גם לענין הדוגמא לזה יהיה כמעט מן החטא נקל ראוי להזהר כדי שלא יהיה שום ענין עקב דבר למצא בו להיות מונע תוספת נשמה ולכן יאמר הרוחץ ידיו דהיינו העושה עברה בידיו מן העבירות הנוגעים לידים כדאיתא בזוהר פ' עקב עמי הארץ מה מועיל לון עברה ועבירה ושרץ בידם מן גזל ואשר גוזלים להקב"ה הברכות שנאמר גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע ולכן הרוחץ ידיו ובא ליטהר מגזל ועריות שנמצא בהם שנאמר יד ליד לא ינקה רע וכתיב ידיכם דמים מלאו ולכן לאחר שרחץ אותם מכל עון בתשובה טוב לנגבם להנצל ממש"ה ככה יאכלו בנ"י את לחמם טמא בגוים ואמרו חז"ל לחמם לא מים כי לענין הרמז יהיה כאשר המים של התשובה

מעטים לפי כי התשובה נמשלה למים שנא' שפכי כמים לבך נכח פני ה' ולכן טוב להיות המים רבים דהיינו שתהיה התשובה שלימה ככל הצריך לה כמ"ש רב חסדא אנא משאי ידי מלא חפני מיא ויהבו לי מלא חפני טיבותא וכאשר הם מצומצמים מרביעית דהיינו כי אינו מקיים רביעית היום לקבוע עתים לתורה אחר התפלה או הגם שהוא אוכל עדיין טמא לא מים לפי שאין בהם שיעור וכן נמי אחר כלותו להזהר בכל אלה טוב לנגבה בכח במש"ה כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה כמו שנתבאר בזוהר כי כח זה היינו של הנשמה הקדושה בכח זה ונגב אותם מכל טומאה זו בזו דהכי אמרו חז"ל יד ליד לא ינקה רע מי שנתן מצוה לזונה בידו אחת ועשה צדקה בידו אחת לא ינקה מן העון מדין רע הוא ולכן טוב לנגבם בכח הנשמה זו בזו ואין צורך לנגבם במפה כי כבר נעקרו מאחיזה וכן מי שנתלכלך ידו בטיט הוא העון טיט היון שלכן נתלכלך ידו הגשמית כי אין האדם מגיע לו שום דבר בדרך מקרה רק בהשגחה גמורה שנאמר ואם תלכו עמי בקרי והלכתי אף אני עמכם בחמת קרי ולכן מקנחם בזנב הסוס כדי להעיר לבו שעבר על מש"ה אל תהי כסוס כפרד שהם אוהבים הזנות או בזנב הפרה להעיר אותו שעבר על מש"ה כפרה סוררה סרר ישראל על שפרק עול התורה ובמפה הקשה שעשוי לאחוז בה קוצים . אבל לא במפה שמקנחים בה הידים שהיא רכה ואין מעבירים בה קוצים השגגות אלא חטא שוגג של ידים שהקניות שלא יעש' כדרך שהוא עושה בחול נרדוף אחרי המותרו' ואזי לכבס המפה הוא מאחז"ל בקהלת רבה לשועל שמצא כרם מלא כל טוב התבונן להכנס ולא מצא רק נקב קטן התענ' שלשה ימים עד שהכחיש ונכנס ואכל עד שנתמלא כרסו בא לצאת בדרך הנקב ולא יכול כי קטן הוא הוצרך להתענו' ג' ימי' אחרים עד שהכחיש ויצא כך מה יתרון לאדם לעומת שבא כן יצא והדוגמא לאדם הרודף אחרי המותרו' למלאת כרסו בטנו מה הנאה יהיה לו אחר צאתו מן העוה"ז הדומה לכרם כמאחז"ל לאחר ג' ימים כרסו נבקעת ונהפכת על פניו ואומר לו טול לך מה דיהבת בי וכו' . ולכן זה שנתלכלך בטיט הוא מאכל כי סוף נעשה טיט היון אחר שמתבונן בכל הענו' האמורות זנב הסוס והפרה והמפה הקשה שאז המלבוש כאשר הוא קשה כלומר אינו רק משופע כי הלובש בגדים נאים מעותד על החטא כמאחז"ל ראית איש חכם בעיניו משלסל בשערו מתגאה בבגדו תקוה לכסיל ממנו אומר יצר הרע הדין דידי הוא . וכבר נתבאר מאמר זה . ולכן מקנח ידיו מן העון במפה קשה כי זו עשויה להעביר קוצים של הטעות לפי כי אין מתגאה במלבוש זה אבל לא במפה רכה שמקנחים בה הידים שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול אע"ג כי בשבת מצוה להרבות בסעודה

צריך

בחול ויבא לכבס המפה : [יב] אסור לנגב כוס שהיה בו מים או יין במפה משום דאתי לידי סחיטה : [יג] אין מסתכלין בשבת במראה של מתכת שהיא חריפה כאיזמל דחיישינן שמא ישיר בה נימין המדולדלין ואפילו אם היא קבועה בכותל אבל מותר להסתכל במראה שאין בה חשש זה אפילו אינה קבועה :
לא

צריך שתהיה כוונתו לשמים שלא יהיה כדרך שעושה בחול לתאות בטנו ויבא לכבס המפה הוא הטונה בלאחר המיתה חיבוט הקבר כדי לטהר אותו : [יב] אסור לנגב כוס שהיה כוס מים או יין דהף ע"ג שאדם מוזהר למנוע עצמו מלרדוף אחרי המותרות' של אכילה ושתיה לא כך הוא לענין שבת כאמור כי אדרבה מצוה קא עביד ולכן בא הרמז כי אסור לנגב כוס שהיה בו מים ר"ל כינוי של יין כמ"ש חז"ל ובכך את לחמך ואת מימיך זה יין כי מי שאין נשפך בביתו יין כריבוי כמים אין בו ברכה או יין מעט אין לנגב אותה למנוע עצמו מהם אסור דאתי לידי סחיטה לנמנע לגמרי ממאכל ומשתה בשבת ואסור לעשות כן כאמור לעיל : [יג] אין מסתכלין בשבת במראה של מתכת דבר זה ראוי למנוע האדם עצמו ממנו אפילו בחול לפי כי המראה הוא כלי שהוא מוכן לפורעניות כדאיתא בזוהר פרשת פקודי דף רס"ג וז"ל לגו דהאי היכלא קיימא חד ממנא אחרא ואתער ליה לבר לם נבתר דאיהו מתקן גרמיה ומשגל שעריה נטיל חד מראה דאיהו חיזו לאסתכלא ביה שוי ליה בידיה ואסתכל ביה ואמי דיוקני' בהאי חיזו ובהאי אתער לההוא רוחא אחר' וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי אחרת מפלת האדם שנעשה מוכן להטא הוא המראה שמסתכל בה והוא מעורר לסטרא אחרא. ואמנם בשבת ימנא איסור נוסף בזה כי אין מסתכלין במראה של מתכת שהיא חריפה כאזמל בשבת דחיישינן שמא יסיר בה נימין המדולדלין ואפילו היא קבועה בכותל וכבר נתבאר מן המאמר כי בכל גוונא אסור : מדה שנית בזינים הנו נגד עיניה ימנע וכך הוא אומר הרוחץ ידיו הוא הענין שנתבאר בנטילת ידים כי למעלה הידים שה עסקניות למי לויות כי אות המיעוט שבת הוא לגו ענין מ..שמש בשפינן בכל שעה וכן בלילות. ולכן כאשר תיקן שהע"ה נטילת ידים לאוין יצאת בת קול ואמרה בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני. והנה הרחיצה הוא מאותם המים עליונים בנכתו לשפיל ידו בנהר פרת לפי כי ידיו רב לו והם עושים מלאכת שמים שנאמר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. ואיתא בזוהר פרשת פנחס ובהיכלו כלו אומר כבוד דף ר"ן וז"ל מאן היכלו דא היכלא עילאה פנימאה תמן מקדשין למאן דאתחזי לאתקדשא כיון מקדשין ליה בההוא היכלא בקדמיתא אשפשאו תרעין וכו' כדין עאל ההוא לבא בההוא פתחא ואזדרז בשימינוי ויקונוי ואתער בשערה דקודשא ולבים חושנא ואפודא ומעילא וכו'. ופתח פתחא אחרא דבסטר צפון כדין עאל לוי מעברא דיעקב דאפרים לקב"ה וכגוון דעבד לימינא עמיה וכו' מיד כהנא רבא אחיד לה ואביק לה וכו' ויתבא בין תרין בעדין תנין כדין ההוא עמודא דקיימא באמצעיתא אתחבר בהדה ברחימו דנשיקין מתדבקן דא בדא בלא פירודא כדין וישק יעקב לרחל וגו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי בכן ועי' הם

הגורמים הייחוד וישק יעקב לרחל והם סוד הידי' כנודע מן הזוהר. ולכן הם רוחצים בההוא מקורא עילאה' נהר היוצא מעדן. ואמנם אותם המים קדושים הם נבלעים בהם בכ"ח תיבו' הנרמז בהם. כדאיתא בזוהר פרשת עקב דף רע"ב שם נאמר שלשה יד גם הכח שלהם של כ"ח אותיות נמלא שהם מתנגבים ידים אלו בכח זה זו עם זו ואחר כך מתקנחים במפה בסוד כנסת ישראל : מי שנתלכלכה ידו בטיט וכו' הנה תקנות אלו גם שהם גשמיים ואין הכרח להיות כך למעלה. אמנם כדי שלא נכוליא הדין אנן רואי לאת רמז בהם כי לא דבר ריק הוא. ולכן יהיה טיט זה בסוד הקדושה והיינו הוד שם מהיטבאל שהוא כולל זכר ונקבה שבקדושה אתן וכלה כדאיתא באדרא רבה מה ענין מלך השמיני ואשתו שהוא נקרא הדר ושם אשתו מהיטבאל היינו אתן וכלה ושם נרמז ענין טיט זה וכאשר נתלכלכה ידו של האתן בטיט קודם זה כדאיתא בזוהר פ' בלק דף קפ"ו: וז"ל ובגין כך איכון באמצעיתא רב ועילאה על כלא ביה קיימין שאר אחרנין וכו'. וברית קדיש' אתער בחמש אלבען דידא ומנה תימא הוא על מה דאמרת וע"ד כל ברכאן דכהנא באלבען תליין פרישו דידא דמשה ע"ד הוה אי כל דא איה בהו לית דינא למהוי בנקיו כד מברכין בהו לקב"ה בגין דבהו ובדוגמא דילהון מתברך שמא קדישא עכ"ל. והנה מבואר מה מועיל היד העליונה ומהו הפעולה שלה ולכן מתחייב לקנח אותה. ואמנם אחז"ל כאשר הכלה מתלכלך ידיו אם מקנח אותה במפה המפה מתפחמת ואין ידה נקיות וכאשר מקנח אותם בשערה ידה מתנקו' ושערה מתגלה. ולכן מקנחם בזנב הסוס כדאיתא בזוהר איהי סוסיא. דיליה לית דרכא דמלכא למרכב על חמרא אלא על סוסיא דאין מזלזלין בכבוד מלכות. ולכן זנב הסוס יהיה מדה אחרונה שנה וזנב הפרה נמי היא סוד פרה אדומה דרגא תמינאה ובמפה הקשה העשויה להעביר הקולים היינו מפה של תכלת כי היא מעברת סטרא אחרא קולים כקוצים. כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך דף קס"ג וז"ל בשעתא פריש במתיבתא דסיהרא קדישא ספירא איהי באוורו וכל גוונין מגלגלן בה ומרקמן ואיהו כההוא ספירו ותוורו דשמשא ממש ובההוא ימא דינא גו בבעין שנין נפקא נוגא חדא ואפיק מינה גוון תכלת ואיהו נטלא גוון דא ותקינ' ליה ואתחפייא לבר בהאי גוון לאו דהאי גוון לבושא דילה דהא שם ואתרגמן לבושה אבל חופאה דלבר האי גוון הוא וכו'. מאי טעמא בגין דאתוון יה דא אית מלונות י"ה בגל דכר ונוקבה ואית לון עינא בישא לאסתכלא וכד מסתכלין זמין לעיניהו גוון תכלת ולא יכלא עינייהו לשלטאה וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי נגד תכלת הוא כדי למנוע הסתכלות עין הרע של הקליפות והיינו המפה קשה העשויה ליטול בה את הקולים הקליפות ולדחות אותם כאמור. אבל
לא

לא במפה שמקנחים בה ידים והיא נכון עד של כאשה ולכן שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ויבא אחר כך לכבס המפה ולנקות אותה: אסור לנגב כוס שהיה בו מים או יין וזהו מה שאמר הכתוב כי כוס ביד ה' ויין חמר מלא מסך כי כוס זה הוא סוד הכלה ע"ד מה שאמרו לא ישתה אדם בכוס אלא אם כן בודקו תחלה ונאמר כי יתן בכוס עינו. ואיתא בזוהר פרשת עקב וז"ל כוס על דרך החכמה אלהים בגימטריא ולפי שנאמר מלך אלהים על גוים. לכן אסור לנגב כוס זה שהיה בו מים בסוד מים קרים על נפש עיפה או יין שנאמר ויבא לו יין וישת דלא הוי בלאו הכי לכיון' בתוך כוס זה בחינת דין ורחמים מימי החסד הוא הענין מה שביארתי בפ' ולך ה' חסד כי שם זה כתוב אדני וכן הפסוק טעם מאחר שהוא אדני דין דינא דמלכותא כיצד ימלא בה חסד והשיב לפי כי עתה השלם להם כמעשהו כי ישלם לעושה הרעה כרעתו וכן גומל להם חסד כמפעלו. ולכן מוכרח כי ולך ה' נמלא כך חסד ולכן אסור לנגב כוס זה שהיה בו מים או יין במפה שזה כאמור משום דאתי לידי סחיטה ולא ישאר ממנו מאומה וכן לא יעשה מפני תיקון העולם: אין מסתכלין בשבת במראה איתא בזוהר פרשת תצוה דף קפ"ה. וז"ל תא חזי עלמא תתאה קיימא לקבלא תדיר והוא אקרי אבן טבא ועלמא עילאה לא יהיב ליה אלא כגוונא דאיהי קיימא אי איהי קיימא בנהירו דאנפין מתתא הכי נהרין לה מלעילא ואי איהי קיימא בעציבו יהבין ליה בקבליה וכו'. הנה נתבאר מדברי המאמר כי המדה האחרונה הנקראת אבן טבא הוא דוגמת אבן שמקבלת כל הגוונין. וזה גורם לה לקבל כל הגוונים העליונים ומה גם של התחתונים. ולכן נקראת מראה אספקלריא דלית לה מגרמה כלום שלכן נאמר במראה אליו אתודע והנה מראה זו נכלל בה צורה העליונה הלא זה משחז"ל צורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד ובמדה זו מצוה לראות ולהסתכל בה פנים בפנים. שלכן נאמר פנים בפנים דבר ה' עמכם ומזה ראו כל הנביאים כמשחז"ל כל הנביאי' ראו מתוך אספקלריא דלא נהרא. אמנם מה שנאסר להסתכל במראה היינו מפני כי יש מראה מסטרא אחרא. כדאיתא בזוהר פרשת פקודי דף רמ"ה. וז"ל היכלא קדמאה שירותא גו מהימנותא והאי איהו שירותא לרזא דמהימנותא ובדרגין דחיזו דמהימנותא נביאי קשוט וכו'. ובגין דהאי איהו שירותא דמהימנותא כתיב תחלת דבר ה' בהושע וגו' ובגין דהושע חמא מגו שירותא דא סופא דכל דרגין אצטריך וכו' בגין דישראל אתאחדן מתמן לתתא וכו'. ועל דא כתיב קח לך אשת זנונים וגו' וכי נביאה דקשוט אצטריך לדא אלא בגין דבר נש אסיר לאצלא באינון היכלין בגין דלא יתמשך אבתרייהו כגוונא דעבד נח וישת מן היין וישכר ויתגל והושע דחיל לאסתכלא באינון היכלין דאסתאבו בהו ישראל עד דאמר ליה קח לך אשת זנונים גו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי הסטרא אחרא נמי היא מראה אבל הוא בהיכלות הטומאה. ועוד מפורש פרשת ויצא דף קמ"ד. וז"ל ויעקב עאל בהאי רזא דמהימנותא כיון דאתדבק במהימנותא דא אצטריך לאתבחנא בההוא אתר דאתבחינו אבהתא דיליה דעאלו בשלם ונפקו בשלם אדם עאל ולא אסתמר ואתפתא אבתרהא וטעא בהיא אשת זנוני' נח קדמאה נח עאל ולא אסתמר ואתפתא אבתרהא וטעא דכתיב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה אברהם עאל ונפק דכתיב ויעל אברם ממצרים וכתיב וירד אברם מצרימה יצחק עאל ונפק דכתיב וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה וכתיב ויעל משם יצחק וכו'. הנה מבואר כי סטרא אחרא דוגמא של סטרא דקדושה בכל הפרטים. ולכן יאמר אין מסתכלין בשבת במראה מלוטשת היינו הקליפה אשת זנונים לפי כי קודם היום להצלינו שהוא הריפה כאמור לפי שהוא עושה כמה מיני הריפות להכשיל בני אדם. כדאיתא בזוהר פרשת ויצא דף קמ"ח. וז"ל רוחא דנוקבא בכמה אורחין ושבילין אתפרש' קביעת גרמא כזונה קיימת לפתחא בני נשא שערהא מתתקנין סומקין כוורדא אנפהא סומקין וחיוורין וכו' ליבא חדא כחרבא בעיין מגלה כמשחא בפומא יאה סומקין כוורדא מתיקן בכל מתיקו דעלמא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר היות אשה רעה זו מראה עושה כמה מיני קישוטין כדי להטעו' בני אדם ועל הכל חדידא בלישניה. ולכן אין מסתכלין בשבת במראה של מתכת שהדוגמא אשת זנונים נחש נחשת שהיא הריפה כאומר שנאמר בחלק שפתיה תדיחנו דתייבינן שאז יכיר בה נימין המדולדלין כי זו רעה אחרת נעקור ליגורות מן הקדושה של הזקן ואפילו אם הוא קבועה בכותל לפי שיונקת מסטרא דקדושה הנה זה עומד אחר כתלנו וכדאי' בזוהר משה הוה חמי שערא אחרא כמאן דחמי בכילון דקיק מבתר כותלא אבל מותר להסתכל במראה על דרך הארבעה שנכנסו לפרדס כל אחד הציץ כפי השגתו כדאיתא בזוהר פרשת בראשית ולכן הוא אומר מותר להסתכל במראה הקדושה שנאמר בה במראה אליו אתודע ומראה כבוד ה' וגו' לעיני בני ישראל מראה כבוד שאין בה אשה זה לעקור נימין לפי כי שם הוא כל האחדות אפי' אינה קבועה לפי שמדה זו מתפשטת בכל העולמו' וחוזרת לעלו' למעלה ואינה קבועה במקום אחר ועוד ירצה דאף על גב כי שאדם יושב ויסתכל במראה זו אינה קבועה עמו דאיפשר שיהא בדבר דק ובזה מסתלקת ממנו כמה שאינה קבוע' ונוסף עוד דאף על גב כי עומד בצדקו אינה קבועה עמו לגמרי היינו מ"ש בזוהר פרש' פנחס דף ר"ך. וז"ל מנ"ל מצדיקו של עולם כי יהיב לה רשו למשוי גו לדיוקייא בהאי עלמא ויתבא ההיא בקיסטרא עמהון ודיוקא דעלמא חמי והדי אזל בין דרועי דשעה בכיתא ותבת לשעה כד"א בערב היא באה ובבקר היא שבה לגבי לדיוקייא דעלמא וכו' ולכן אינה קבועה כאמור:

ש"ג. דיני תכשיטי אשה. ובו כ"ז סעיפים:

[א] לא תצא אשה בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ברצועות שבראשה מפני שצריכה להסירם בשעת טבילה חיישינן שמא תוליכם ארבע אמות ברשות הרבים ואם הם קלועות בשערה מותר ויש מי שאוסר

[א] **מפני** שבלשונו לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה ויש כלים ובגדים השוים לאיש ולאשה ונוסף עוד בענין שבת דאף על גב כי במעשה העגל היו הנשים צדקניות כי לא נתנו מנזמיהן לעגל אמנם ישראל עשו אשר לא כן הנה בענין הקלקלה היו שוים איש ואשה והורידו עדיין ומה גם כי אחר כך חטאו ביותר כאשר מפורש בירמיהו שמעו דבר ה' בית יעקב אלו הנשים שהיו עיקר לעבוד' עכו"ם שנאמר הנשים לשות בצק לעשו' כונים למלאכת השמים ולכן צריכים להיו' זהירו' בענין העדי שלהם בשבת בענין סור מרע ועשה טוב דוגמא לאנשים כנ"ל ואמנם גם בזה יהיה דוגמא לאישי הזמן אשר בעונם נשתה גבורתם היו לנשים ולכן יאמר הדין לא תצא אשה בחוטי צמר והנה יציאה זו יהיה על דרך שנזכר לעיל למעלה שנרמז בהם שני דברים האחד גורם לפני ראשונה יהיה שיוצא משעבוד יצר הרע כמו שחז"ל ועבד חפשי מאדוניו האדם יש לו שני אדונים עושה רצון יצרו מכעיס את יוצרו עושה רצון יוצרו מכעיס את יצרו וכאשר עושה רצון יצרו הנה הוא אסור במאסר תחת רשותו ולכן יאמר לא תצא אשה בחוטי צמר ר"ל אדם העושה מאלו הדברים לא יוכל לצאת מתחת רשות יצה"ר ולא במהרה יוכל להמנע ממנו ולכן מוכרח הולך לידון בגיהנם ולא יוכל לצאת משם בנקל לפי כי משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש ואין הענין כפי פשוטו כי יש סוד בענין הלא הוא מבואר מדברי הזוהר פרש' פקודי דף רס"ג. וז"ל אלין שבעה היכלין דאינון שבעה מדורים דגיהנם תריסר ירחין אקרון בגין דהא כמה דאית לסטרא מהימנותא תריסר ירחין דרגין קדישין הכי נמי אית לסטרא אחרא דא תריסר ירחין דחייביא אתדנו בהו ונשמתא דילהון אתדנת בהו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מה שחז"ל משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש היינו בתוך סטרא אחרא הנקרא גיהנם ושנים עשר חדש הם מדרגות הנמצאים בה ולכן נאמר לא תצא אשה כפשוטו לפי כי הנשים אין בהם תורה הם נידונים בגיהנם ומה גם האיש אשר דוגמא לאשה כאמור לא תצא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן כאשר הובא בדין הגליו' כי לפי שנמצא חטאת בקרבן קין והבל והיה סיבה לשפוך דם נקי של הבל אמר ה' לא יתחברו לעולם ולכן כמה מן העונות הם מכונים לצמר וכן נמי פשתן כנז' שם ולכן נאמר באשת חיל דרשה צמר ופשתים נמה הם נפרדים לפי כי נמצא בהם עון ולכן ותעש בחפץ כפיה הגלית להיות שוי לשמה ולא ברצועות שבראשה ענין קלות ראש שהוא מרגיל לעבירה מפני כי דעתן קלה וטעם לדבר מפני שצריכה להסירם בשעת טבילה כאשר האדם מתחרט ממעשיו והסכים בדעתו להיות טובל מטומאתו

כמו שאמר הכתוב רחצו הזכו ומאחר כי צריך להסיר כל הדברים האלו כדי להיו' טובל ונשאר נאסרן בשבת וביותר כי צריך להסירם בשעת טבילה כאשר נכנס בגיהנם מלטבול מטומאתו להצטרף ולהתלבן שם ולכן נאסרו כאמור חיישינן שמא יוליכם ארבע אמות ברשות הרבים דאף על גב כי דברים האלו הם קלים חיישינן כי מעבירה עובר עליהם ברשות הרבים נמצא שחוטא במזיד ומה גם יראו רבים וילמדו לעשות כן ואם הם קלועות בשערה מותר כלומר אם יודע אדם זה איש או אשה אשר יעשו מכל חטאת האדם נקשר בהם ואמונה ויודעים שאין הקב"ה וותרן כי מאן דאמר רחמנא וותרן יוותרו בני מעוהי אלא מאריך אפיה וגבי דיליה וביותר וסביביו נשערה מאד מדקדק עם חסידיו כחוט השערה מותר כי בלי ספק ישתדל לצאת מתחת רשות יצר הרע ויש מי שאוסר אפילו בהודעה זו ואם הם מעשה אריגה ר"ל כי כבר הוא רגיל בלימוד כי בזה ימלא לו הידיעה כי חוטים אלו גם שהם סיבות לחטא ועניינים קלים הם אמנם הם יודעים כי אלו העונות הקלים עון עקבי הם מעשה אורג הרגיל בהם אינו יכול לפרוש מהם ונעשים קבע לו וכמ"ש הר"ם במז"ל כ"ד דברים אלו אף על פי כי הם קלים הם סותמים את התשובה אם הוא יודע כי הם מעשה אורג וקשה לפרוש מהם מותר לצאת בהם ר"ל ודאי כי משתדל לצאת מתחת יצר הרע על ידי התשובה והיוצא שאינה צריכה להסירם בשעת טבילה כאשר יורדת ליטהר בגיהנם לטבול שם אינה צריכה להסירם קודם שתכנס בעולם הזה כי גם הם בכלל מה שנטהרים שם:

וכאשר נאמר עוד שמדבר למעלה יהיה כוונת הדין כך לא תצא אשה בחוטי צמר כי כאשר עולה אשה כשרה מן העולמות למעלה בע"ש עוד אינה יוצאה משם עד זמן החול ולכן יאמר לא תצא אשה בזמן של ערב שבת שיוצאין לשדה להזמין שערא דקדושה כחתן היוצא לקראת כלה כי אז נקראת חקל תפוחין קדישין ושניהו יוצאה בהינומא וראשה פרוע להודיע כי היא בתולה ואם לא ידעה לפי שנאמר דודי ירד לגנו לעולם הזה נראות בגנים ונאמר ויבא עשו מן השדה ואחז"ל בא על נערה המאורסה שנאמר כי בשדה מצאה אינה אלא בתולה מאורסה היא כאשר ביארתי בהנהגות ליליא לעקה הנערה נער כתיב והיא בצדקתה עומדת ולכן לא תצא אשה כשרה זו לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן שהם דוגמא לעון קין והבל בענין הסוד שלהם כנ"ל ולא ברצועות שבראשה הם הרצועות של התפילין עליונה שמגיעים עד ראשה מפני שצריכה להסירם בשעת טבילה כדאיתא בזוהר פ' אמור דף צ"ח: וז"ל לבתר עיילת גבי כלה חמאת עולמתא דקא מתקני עטרהא ולבושהא ותכשיטהא

ותכשיטהא לתקנא לה אמרה לון הא אתקינית בי טבילה אתר דמיין נבעין וכל ריחין ובוסמין סוחרני אינון מיין לדכאה לכלתי ליתי כלתי מטרוניתא דברי ועולמתהא ויתדכון בההוא אתר דאתקינת בההוא בי טבילה דמיין נבעין דעמי וכו' הנה מבואר כי אשה כשרה זו טובלת באותם מים עליונים ולכן חיישינן שמא תוליכם ארבע אמות ברשות הרבים והם ארבע מדות שנאמר בהם והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה וכאשר הולכת להם עוברת ברשות הרבים ולא נכון להוליך את אלו בשבת ואם הם קלועות לה הרצועות אלו שהם מדובקים נראה בשערה מותר ויש מי שאוסר אמנם אם מעשה אריגה כמ"ש חז"ל בן יערי אורגים זה דוד שהיו מעלים לו את ההלכה ואורג אותה מותר שאינה צריכה להסירם בשעת טבילה לפי שכבר הם קבועים בה ואינם חוששים :

[ג] **ובאשר** יצא באופן שיוכל האדם לצאת מרשות יצר הרע מתקיים בו לאמר לאסורים צאו לכן מותר לצאת נמי בשבת להתבונן באותם פושעי ישראל שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וכן נמי לזמן העתיד לזמן הגאולה שנאמר כי בשמחה תצאו כי הנה נתבאר כי בכל מעשה של איש הישראלי מועיל לו לשלש זמנים וכן נמי מועיל לו לזמן התחיה שיוצאים מן הקבר שנאמר בפתחי את קברותיכם והוצאתי אתכם וגו'. מותר לצאת בחוטין שבצוארה היינו מצות ציצית שצריך להתעטף בהם כשמברך ונותנם על צוארו סביב כי בהם זוכה האדם להנצל מדין גיהנם וכדאיתא בזוהר פ' שלח לך דף קע"ה. ח"ל מאי קמ"ל דכל בר נש דלא זכי בהאי עלמא לאתעטפא בעטופא דמצוה ולא לאתלבשא בלבושא דמצוה כד עייל בההוא עלמא מלבישין ליה בחד לבושא דאשתמודע לגבי מאריהון דגהינם והאי לבושא ווי למאן דאתלבש ביה דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין לאחדא ביה ועייל ליה לגיהנם ושלמה מלכא צווח ואמר בכל עת יהיו בגדיך לבנים עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר מי שאינו מתעטף בציצית מוליכין אותו לגיהנם ולזמן התחיה נאמר הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך היינו מי שנמצא בו טל אורות של ציצית כדאיתא בזוהר פרשת פנחס ולכן יוצאה הנשמה מגיהנם ולזמן התחיה בחוטים שבצוארה של ציצית אבל בקטלה שבצוארה אסור מפני שצריכה להסיר אותה בשעת טבילה היינו ענין הגאוה כי הגה הוא בראש ואחז"ל וכראש שבולת ימלו מי גרם לו לפי שמתגאה. אמנם לת"ח שרי אחת משמנה בשמינית היינו מאחז"ל הנה רבי צוה לבנו נהוג נשיאותך ברמים וזה יהושפט מלך יהודה כשהיה

שאוסר ואם הם מעשה אריגה מותר שאינה צריכה להסירם בשעת טבילה: [ג] מותר לצאת בחוטין שבצוארה שהם רפויים ואינה צריכה להסירם בשעת טבילה אבל בקטלא שבצוארה אסור מפני שצריך להסירה בשעת הטבילה לפי שהיא מהדקת אותה כדי שתראה בעלת בשר וחיישינן דילמא אתי לאיתויי ארבע אמות ברשות הרבים ולא תצא בטוטפת והוא כמין ציץ ומגיע מאזן לאזן ולא בשרביטין והוא גם כן ציץ ואינו מגיע אלא עד לחייה שבורכתו על ראשה ותולה לה על לחייה מכאן ומכאן והוא שאינם תפורים בשבכה דחיישינן דילמא שלפא לאחזויי ואתיא לאתויי ארבע אמות ברשות

רואה לת"ח קם מכסאו מחבקו ומנשקו ואומר לו רבי רבי מארי מארי ומשני כאן בצנעא כאן בפרהסייא. ולכן יאמר כי זה התכשיט שבצוארה בביטוי פה הגוי לומר בצנעא רבי רבי ובפרהסייא זרוק מרה בתלמידים ונהוג נשיאותך ברמים צריך להסיר אותה בשעת הטבילה כשהוא יורד לטבול בגיהנם ולהטהר מן העונות גם זה הוא בכלל כמ"ש מר זוטר מאי דכתיב תועבת ה' כל גבה לב. ולכן אפי' אחת משמנה בשמיני' דהיינו להתגאות על הרשע ולהוכיחו על פניו דהיינו במזמור למנצח על השמינית שנאמר כי פסו אמונים מבני אדם שוא ידברו איש אל רעהו וגו' סומכין על מאחז"ל מותר להחניף לרשעים בעולם הזה מדקאמר לא יקרא לנבל נדיב משמע דבהאי עלמא מותר לא הותר זה לתלמיד חכם להחניף שלכן מתרעם הכתוב כי מאת נביאי ירושלם יצאה חנופה לכל הארץ כי היו מתירים לעצמן להחניף לרשעים כאמור. ולכן בענין הגאוה מותר לתלמיד חכם להתגאות בזה כדי להוכיח לרשע מומו. אמנם התבונן כי צריך להסיר קטלה זו בשעת טבילה כאשר יעבור בנהר דינור כי שם טובלים הנשמות כדאי' בזוהר פרשת ויקהל הובא למעלה שם נידון על כך שנאמר תועבת ה' כל גבה לב והטעם מפני שהיא מהדקת אותה לפי כי באותה תוכחת מגולה לא סגי בלאו הכי כי מהדק ודוחק עליו באותו תוכחת לפרט מה מעשיו כדי שתראה בעלת בשר שהוא בן תורה בא עליו בחזקת היד והתורה אמרה ולא תשא עליו חטא. התבונן שלא יתחייב מדרכיך כי יחשב לך לחטא גמור וחיישינן דילמא אתייא לאתויי ארבע אמות ברשות הרבים כי הרגל נעשה טבע ומזה התוכחה שדוחק על העובר עבירה ימשך להיות עמו בקנין ברשות הרבים להוכיח הרשע ברבים וימשך להיות נוהג כך בענין הרבים להתנהג עמהם ברמות רוחא. ולכן תכשיט זה שבצוארו ילין עז אסור ולא תצא בטוטפת והוא כמין ציץ שמגיע מאזן לאזן הרמז לענין עזות מצח ולא בשרביטין והוא ג"כ ציץ ואינו מגיע עד לחיים דהיינו עזות נמי אלא שאינו מגיע עד לחייו להוציא מתוך פיו הדבר של עזות שבורכתו על ראשו ואינו מגיע למטה לבטא בפיו אלא תולה לה עד לחיים מכאן ומכאן והוא שאינם תפורים בשבכה והוא משולל בלשונו דחיישינן דילמא שלפה לאתויי ברשות הרבים לדבר בעזות מצח אבל אם תפורים והאדם גורר עצמו מזה מותר שהרי שנינו הוי עז כנמר לעשות רצון אביך שבשמים :

עדיין צריכים אנו למודעי בדינים אלו נגד עילאה והכי קאמר דרך קצרה יוצאה אשה כשרה

מותר

מותר לצאת לקראת החתן בחוטים שבצוארה הם חוטים של ציצית שהם רפויים ואינם שלה אלא נמשכים לה מלמעלה כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך דף קע"ה : וז"ל תאנא יסודא ושרשא במלכא מתעטרן כחדא ובגין הוא כתרא ופתחא לכל שאר כתרין דכתיב פתחו לי שערי צדק וכתיב זה השער לה' ועל דא כתיב וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' לאכללא בהאי כל שאר כתרין וכו'. אמר רבי יצחק אינון חוטין לאחזאה היך תליין מכאן ומכאן לארבע סטרי עלמא מהאי אתר ואיהי שלטא על כלא ברזא דלב דאיהו לבא דכל האי עלמא ולבא דצלאי ותלייא בלב עילאה וכלא הוא בלב דנפק מחכמה עילאה עכ"ל . והנה מבואר מדברי המאמר כי חוטי הציצית הם בסוד אשה כשרה אמנם באים לה מלמעלה מחכמה עילאה והיינו מ"ש יוצאה אשה אשת חיל זו בחוטין שבצוארה שהם סוד חוטי הציצית מפני שהם רפויים ואינם מעצמה ואינה צריכה להסירם בשעת טבילה כאשר היא עושה טבילה באותו מקוה עליון מים עליונים כנ"ל . ועוד יעלה לרמוז חוטין שבצוארה הם בתולות אחריה רעותיה שנאמר צוארך כמגדל השן בנוי לתלפיות מפי פיות הרבה הם הצדיקים הגשמיים שמתקנים צוארה על ידי לימוד התורה ועטיפת ציצית בצואר כדי שיהיה לה ד' כנפות מארבע רוחותיה כמ"ש במאמר תליין מכאן ומכאן לארבע סטרי עלמא והיא צריכה להסירם אלו הצדיקים שמקשטים אותה בשעת שעושה טבילה דהכי איתא במאמר הנ"ל. ליתי כלתי מטרוניתא דברי לאתדכאה היא ועולמתהא בבי טבילה דאינון מיין נבעין דעמי וירמוז נמי לבתולות שלה שבע עולמתאן דמטרוניתא שמכונים לחוטין שבצוארה לפי שהם מעלים אותה למעלה . כדאיתא בזוהר פרשת תרומה בפרות שמעלים הארון הוא כסא הכבוד למעלה לבית שמש כי שמש ומגן ה' צבאות והנה גם אלו הם רפויים ואינם קבועים עמה רק השורש שלהם הוא בבריאה ומעלים אותה בשבת למעלה ואינה צריכה להסיר אותם בשעת טבילה שכן כתוב במאמר הנ"ל פרשת אמור ז"ל ליתי כלתי מטרוניתא דברי ועולמתהא ויתדכון בההוא אתר דאתקינת בההוא י טבילה דמיין נבעין דעמי וכו' אשתכח דמלכא ומטרוניתא וחברייא מדוריהון כחדא ולא מתפרשין לעלמין . הה"ד ה' מי יגור באהליך וגו' הולך תמים ופועל צדק מאן הוא אלא אינון דמתקני למטרוניתא לתכשיטהא בלבושה' בעטרהא כל חד פועל צדק אקרי עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי אין צריכה להסירם בשעת הטבילה . אבל קטלה שבצוארה שמתקנת בה אימא עילאה כדאיתא בזוהר פרשת בלק דף ר"ע . וז"ל כד אימא מתעטרא. וכו' כד מזדווג מלכא דמטרוניתא סלקא עטרא דא ואתייהבת ברישא במטרוניתא וכו' . והנה תכשיט זה צריכה להוציאה בשעת הטבילה שאמורה לפי

ברשות הרבים אבל אם תפורים ליכא למיחש להכי ומותר : [ג] לא תצא בכיפה של צמר דהיינו חוטי דעמר' דגדילין ועבידי כי הוצא ורחבים כשתי אצבעות כשיעור ציין ולא באיצתייעא דהיינו מטלית שתולין בו חוטין של צבעונין ותולין אותו לכלה להפריח ממנה הזבובים : [ד] לא תצא בעיר של זהב ופירש"י שהוא תכשיט עגול ומציירין בו כמין עיר ויש באמצע לשון שמחברים אותו למלבוש ור"ת פירש שהוא כעין

שהיא מהדקת אותה כדי שתראה בעלת בשר בפני בעלה וחיישינן דילמא אתיי לאחויי ארבע אמות ברשות הרבים ולא . תלא בטוטפת והוא כמין ציץ שנותנת מאזן לאזן ולא בסרביטין כמי והם דומה לציץ וכל זה הם האורות שנמשכים לה מלמעלה בסוד ישר יחזו פנימו כדאיתא בזוהר כאשר פנים עילאין דעתיקא קדישא מאירים בפנים דזעיר אנפין וכן הוא כאשר מאיר באשת חיל שנא' תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה כדאיתא בזוהר בפסוק עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן וכו' ולכן יש האורה שאינו מגיע זולת עד לחיים מכאן ומכאן והוא שאינם תפורים בשבכה והדוגמא רשת גידים הנזכרים בזוהר דחיישינן דילמא שלפא לאחויי ואתייא ברשות הרבים כאמור למעלה שמעבירה אותם דרך ארבע מדות ברשות הרבים אבל אם תפורים וקבועים בה ליכא למיחש להכי ומותר לשתמש בהם כאמור :

[ג] **הנה** הכיפה היינו על ראשה והוא מ"ש בזוהר בענין מש"ה החכם עיניו בראשו תמיד כי היודע כל פגיותיו ומחשבתו להשתדל במעשיו להיות לו על ראשו מאור של השכינה . ולכן יהיה בראשו כיפה של חשבונות דהיינו חוטי דעמרא היינו מה ששאל רבי יהודה כל עמר דנחית ליורה סליק אמר כל דנקי אגב אמיה . ולכן הללו דגדילן ועבידי כי הוצא ורחבים כשתי אצבעות אין יוצאים בהם כאמור ולא באצטייעא דהיינו מטלית שתולין בו חוטין של צבעונין ותולין אותו לכלה היינו טלית של תלמיד חכם כי צריך להיות דוגמא לכלה כמשחז"ל להפריד ממנה הזבובים היא היצר כמשחז"ל בפ' זבובי מות יצה"ר דומה לזבוב והוא יושב על שני מפתחי הלב . ואמנם אמרו חז"ל כל המתגאה בטלית של תלמיד חכם ואינו תלמיד חכם וכו' . ולכן אין יוצאים באלו התכשיטים שהם מכוונים לתלמיד חכם : [ד] לא תצא בעיר של זהב היינו אותו השלם דהיים מסאני אוכמי פגעו ביה דבי נשיאה אמרו ליה מאי האי אמר להו מתאבלנא על ירושלם חבשוהו עד דאמר להו גברא רבא אנא ובדקו בענין הדין האי מאן דקן כופרא מאי יהיב וכו' ולכן לא כל אדם רשאי לעשות כך ולכן הוא אומר לא תצא בעיר ופירש רש"י שהוא תכשיט עגול ומציירין בו כמין עיר ויש בתוכו לשון שמחברים אותו למלבוש ור"ת פירש שהוא כעין עטרה לראש ואמנם ר' עקיבא מפייס לבת כלבא שבוע שהי' עני וגני גו תבנא והוה שקיל ממזייא תבנה אמר לה אי הוה לי עבידנא לך ירושלם די דהבא היינו עיר של זהב עיר ה' זו ירושלם וכל זה נאסר כדי שלא יהיה מתנהג האדם לפרוש מדרכי הציבור והכתוב אמר אתהלך בתום לבבי בקרב ביתי :

ובאשר ניתן לב להבין בדינים הללו צד עילאה כדי

כעין עטרה לראש: [ס] כלילא והוא תכשיט שמניחתו על פדחתה מאוזן לאוזן וקושרתו ברצועות התלויות מותרת לצאת בו בין שהוא עשוי מחתיכות של זהב חרוזות בחוט בין שאותם חתיכות קבועות במשית: דסוקיא

שלא להוציא אותם חוץ לכן יאמר לא תצא בכיפה לומר כי הנה השיפה הוא סוד מה שאחז"ל מציאה שתי שערות ויפנו ראש בכיפה וכיפה של צמר ר"ל מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ח וז"ל אשכחנא בספרא דחנוך דאמר כמה דברא חדש דאתדכיאת סיהרא לקרבא בבעלה אצטריך למיהב לספרא אחרא חולקא דא בההוא זינא דיליה אוף הכי נמי אצטריכת לאתתא למיהב חולקא חדא לההוא זינא בשעתא דאתדכת לאתקרבא בבעלה ומאן איהו ההוא חולקא טופרהא בזוהמא דילהון ומשיר שערא דשערה ולאכרכא לון דא בדא ולא יזיל אבתרה ההוא ספרא בישא לאבאשא לה ויתפרש מינה בכל סטרין עכ"ל וזה הטעם של שעיר בראש חדש אמנם בקרבן התמיד הוא כבש מפני כי השעיר הוא שערא כדאיתא בזוהר פרשת ויקרא עז דסלי שערה דיליה ומפני כן אמרו חז"ל ויצא לך שם בגוים ביופיך כי כלול הוא כי בנות ישראל לא היה להם שער בית השחי ובית הערוה ולכן לא תצא אשה בכיפה של צמר ומה גם עתה בזמן הגלות שהקב"ה תלה שק על מתניו וה' יכפר בעד כי הוא היודע ועד שהכונה להודיע ליודעים כמה מן הצורך ימלא בשפי הדינים ועומק הדברים עד היכן מגיעים וזה כפי קוצר דעתי ולא יהיה המצוה בעיני ההמון גזרות וחוקים בלתי טעם ולכן יוכל האדם בהם והנה כיפה של צמר היינו חוטי דשערא דנדילן ועבידי כי הוא ורחבים כשתי אצבעות כשיעור זין כמש"ה עליך מן הרבים ולא באלמייתא דהיינו מטלית שתולין בו מוטין של צבעונין והדוגמא לטלית של תכלת שהם פורסים כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך טובא למעלה בגין דבההוא י"ס איהא ספרא אחרא מלוטה ים דכר ונוקבא ללוטים דעייכון בישא לאסתכלא ונותנים כנגד תכלת זה לנגדם ועיני רשעים תכלינה ואין יכולים להביט בקדושה והיינו מ"ש שתולין אותו לבלה כדי להפריד מהם הזבובים הם ספרא אחרא כאמור שלא יביטו בה בטעם הייחוד. לא תצא בעיר של זהב וה דוגמא מש"ה עיר קטנה ואנשים בה מעט כדאיתא בזוהר פרשת אחרי מות דף ס"ח. וז"ל ר' אבא פתח עיר קטנה כד"א עיר עז לנו וכתיב ולא אבא בעיר עיר קטנה זעירא היא דהיא משראה מכלא שתאה מכלא שירוי רברבין תקיפין קדישין וכו' ולכן יאמר לא תצא בעיר של זהב ופירש רש"י שהוא תכשיט עגול וכו' אמנם לדידן ירצה את הכלה הקדושה היא בסוד המיעוט אז היא יוצאה ויורדת בעולמות למטה כאשר נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך ולכן היא יורדת בעולמות למטה לארץ אבל בשבת כיון שעולה לא ירד ואחר כי נכנסה בעולם האצילות לא תצא משם ואפילו בזמן שהיא בסוד קטנה כד"א עיר קטנה כאמור לא תצא בעיר של זהב כי הנה היא בסוד מנורת זהב כלה:

[ח] בענין כלילא מצינו שאמרו אותו חז"ל ושאלו על פסוק הסר המצנפת והרם העטרה מאן שהמצנפת בראש כהן גדול תהיה העטרה בראש כל אדם ניטלה המצנפת מראש כהן גדול ניטלה העטרה מראש כל אדם. ולכן אף על גב כי נאמר על הנשים יוצאה אשה בו. אמנם הדוגמא לזה הוא ענין הענוה כי הוא עטרה בלי ספק לאנשים ולנשים וכמו שמצינו מאד מאד הוי שפל רוח כאשר ביארתי בפסוק הוי עטרת גאות שכורי אפרים כי יתרפס עליהם הנביא הוי על עטרה שהיא ביד אפרים שהיה מקפיד עצמו כמ"ש חז"ל והוא הלעיר כי מדה זו היא על הגאוה להשפיל גאות אדם ימעט עצמו ישפילה עד עפר ואין שהי' להם על מלאו תמיד לרצון להם לפני ה' שהוא הענוה כמ"ש חז"ל שלשה מדות טובות ביד אומה זו ביישנים הפך ממש"ה ומצח אשה זונה היה לך ואין זה נוגע לבי שפארתו כענין ההוא דחזא בבואה שלו על המעין. וכן שמתגאה בתפארתו הענוה שלו תבוסה כאשר הוא מתגאה בס' תורת חכם וכל זה היה נוגע אשר על ראש גיא שמנים ההדום כללו הם עטרה לראש דוגמת השמן שעולה על הכל והם שאליהו זה הענוה לסיו' הלומי יין שהוא בראש ולכן אמר כלילא זה הכליל והעטרה אע"ג שנאסרה העטרה שנשמית הנה לך שמותרת והיא רומזת כלילא יוצאה בו מחמת דשום יצה"ר כאמור ויצא מן ההבר לזמן המחיה שנאמר הקיצו ורננו שוכני עפר מי שהיה שכן לעפר בעולם הזה כמאחז"ל כי ישפיל עצמו הדק לעפר כמ"ש אברהם אבינו ע"ה ואנכי עפר ואפר והיינו מ"ש חכמים שמניחתו על פדחתה מאיה הבושה והענוה על מצחו תמיד מאזן לאזן היינו מאחז"ל שמעו והאזינו שמעו לדברי תורה אל תגבהו והוא הגרלה אלי בפ' להקשיב לחכמה אזנך שניהם כי כזה נחשב שמקיים עצה ותושיה כמ"ש חז"ל וקשרתו ברצועות זה התכשיט של הענוה כי יראה נעדר משום בראש ושפל אנשים מתגדל עליו כמ"ש הרחק ממקומך רד כי טוב אמור לך עלה הנה ואם באולי לא יאמרו עלה ותאמר למטה התכונן מ"ש הלל השפלתי שאני משפיל עצמי היא הגבהתו ולכן קשרתו ברצועות התלויות בה של השפלות והענוה. ולכן מותר' לצאת בו כאמור בין שהוא עשוי מחתיכות שמשפיל עצמו לפעמים לפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה ובמנין כי זה הוא דוגמא שהוא עשוי מחתיכו' של זהב היא החורש חרוזות בחוט היינו מאחז"ל לעתיד מביא הקב"ה יצר הרע ושוחטו לפני הכל כללו בוכים איך לא יכולנו לכבוש את זה שהוא כחוט ולכן זה מהר ומשפיל עצמו ברצועות אלו חרוזות רגיל בהם על ענין אותו כחוט בין שאותם חתיכות קבועות במשית לא ימיש ממנו מדת השפלות והענוה. מועיל לו בהוה וגם לעתיד לבא בגן עדן

נעסק

וגוסף עוד לזמן הסתיה כאמור : [ו] רסוקיא דהיינו חתיכת מעיל רחבה והוא על דרך מפחז"ל בענין מעיל פל כהן גדול יבא קול ויכפר על הקול פל לפון הרע. ופס נתבאר דאהנו מעפיו הא דלא אהנו מעפיו. ולכן מדמה הענין חתיכת מעיל רחבה ויפ הפרפ בזה אם יפ בה רלועו' היינו מפחז"ל מאי תקנתה פל מספרי לפון הרע יעסוק בתורה

[ו] רסוקיא דחיינו חתיכת מעיל רחבה אם יש בה רצועות קצרות תלויות בה לקושרם בהם ולהדקן סביבותיה

פנאמר מרפא לפון עץ חיים : ופריך והרי כרתו דוד ברוח הקדפ יכרת ה' וגו' לפון מדברת גדולות אלא מאי תקנתו ילך אגל חכם וילמדנו פלא יספר לפון הרע הנראה אללי דלימוד זה ר"ל פילמדנו הא דרבינו פאמר לפניו אין זו כתיבתי אלא פל פלוני. ופריך בפלמא כפהיתה כתיבה רעה ואמר פל פלוני היכא לפון הרע. אמנם כפאמר על הכתיבה תמה אין זו פלי אלא פל פלוני למה אמ"ל רבי כלך מלפון הרע ומפני מפחז"ל לעול' לא יספר אדם בפבחו פל חבירו פמתוך כך בא לספר בגנותו זהו הלימוד דבענין לפון הרע ז"ל קאמר כי רב הוא יכרת ה' כל ספתי חלקות וגו' ומה גם מענין בר חובן. ולכן הוא אומר פתחת מעיל רחבה היינו לפון הרע דאהנו מעפיו כאפר הרחיב פיו לדבר כמפ"ה אל תרבו תדברו גבוהה גבוהה וגו'. אם יפ לו רלועו' קלרות תלויות בה דלא אהנו מעפיו או מענין פלא כלך אגל חכם ללמוד מהו סגנון לפון הרע והוא לא ידע ואפס כגון פסיפר בטובתו פל חבירו וכיולא בזה. ולכן והוא דוגמא פהרלועות קלרות תלויות בה לקופרם בהם ולהדק סביבותיה כגון מפחז"ל עפה הקב"ה ללפון פני חומות הפינים והספתים לגדור הלפון פלא לדבר לפון הרע ולכן דמהדק פרי ואם יפ לו רלועות מאלו הדברים המונעים האדם מדבר לפון הרע כי לא למד ולא מנע הלפון אסור : עוד זה מדבר בעד הנעם' למעל' וכך הוא אומר כלילא והוא תכפיט פמניחתה על פדחתה ואזן לאזן והדוגמא לזה הוא מפחז"ל המלאך יופב ומלפה עד פמפלימין כנסיה האחרונה התפלה וקופר אותם עטרה לראפ חי העולמים פנאמר פומע תפלה עדיך כל בפר יבאו עדיך בלפון ואעדך עדי. ואמנם יפ בענין זה עטרה לאפת חיל וגם התפלה פלה היא עטרה לבעלה פנאמר אפת חיל עטרת בעלה ויפ תפלה כמפחז"ל פהקב"ה מתפלל ואומר יהי רלון פיעפו בני רלוני ואתנהג עם בני במדת החסד וכו'. ועוד אמרו חז"ל ויהי בפלם סוכו מלמד כי מאז מתפלל הקב"ה ואמר יהי רלון פאראה בבנין ביתי. ולכן על כל לדדים אלו יאמר כלילא והוא תכפיט פמניחתו על פדחתה וכו' היינו מ"פ בזוהר פרפת תרומה דף קמ"ו וז"ל כיון דאזיל הכוא אהבה פלימא כלילא מכל איגון הרבע רואין פגע בה חד ממנא עילאה רברבא די ממנא על אלף ותפע מאה ותפעין רקיעין ואיהו ממנא על נגידו דתליסר נהרי אפרסמונא דכייא דנגדא מרזא דטלא דלעילא וההוא נגידו אחקרי מים רבים וכו' ההוא ממנא איהו מלאכא דפליט מן קדם ה' ודא איהו רב

מפירין דקפיר כתרין למאריה רזא אכתריאל מעטר עטרין למאריה וכו'. ולכן על עיקר זה יאמר כלילא והוא תכפיט פמניחתו על פדחתה פממפיך עליה הארה ממלא הרלון מאזן לאזן על ידי התפלה פל התחתונים פאומרים בלחפ כך אחז"ל המפמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה פנאמר וקולה לא יפמע רק מאזן פל המתפלל כי כן לריך להפמיע לאזניו לאזן פל מעלה פנאמר פומע תפלה ואם פומעים אותה פסולה וקופרתו ברלועו' התלויו' מן המוליכים התפלה לקפר הכתר פלה כמ"ש בזוהר פרפת אמור מאן פועל לדק אלין איגון חבריא דמתקנין לבופפא ומעטרין כתרהא למטרוניתא מותרת ללאת בו לפני בעלה לקיים מלא אפה מלא טוב בין פהוא עפוי מחתיכו' פל זהב הוא מפחז"ל למלך פעפו לו עטרה זהב ואבנים טובות ומרגליות בא עני אחד והפליך את העופרת אל פיה אמר המלך וכי בפביל זה אני מניח העטרה וכו'. לכן בין פהוא עפוי מחתיכות פל זהב חרוזות בחוט על פי האדם חורז בדברי תורה ותפלה כמפ"ה לוארך בחרוזים בין פאותם חתיכות פל תורה ותפלה קבועות במטלית דוגמא למי פהפליך העופרת מותר ללאת בה כמדובר וכן נמי הוא הדין בתפלה פהכלה מפללת פנאמר ואני תפלה וכאמר אלהים אל דמי לך ונעפה עטרה לחי העולמים היינו כלילא והוא תכפיט פמניחתו על פדחתה ובכלל נמי התפלה פמתפלל הקב"ה בקילור והוא תכפיט פמונח על הפדחת מאזן לאזן היינו מה פכתוב בזוהר פרפת נפא דף קל"ו. וז"ל מלחא דגלגלתא אפגחותא וכו' ואהנא כד אתגלייא האי מלחא אתערו כל מאריהון דדינא וכל עלמא בדינא אתמסר בר הפיא פעתא כד סליקו ללותהון דיפראל לקמי עתיק יומין. ובעי לרחמא על בנוי גלי מלחא דרעוא דרעוין ונהיר בהאי דזעיר אפין ואפתכיך דינא ע"כ לפונו ולכן יאמר פהוא תכפיט פמניחתו על המלח מאזן לאוזן כי זה מועיל לחתן ולכלה כמ"ש בזוהר יפר יחזו פנימו אתגלייא עתיקא קדיפא בזעיר אפין ומסתכלין כל איגון אנפין בהנפין עילאין סתימין וכו' וכדין אתקרי ה' אחד ופמו אחד עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי העיקר הוא כאפר מסתכל פנים בפנים כל המדות והיינו העיקר על המלח כאמור לתקן מפ"ה ומלא אפה זונה היה לך ולכן אז התפלה היא מאזן לאזן כך אמרו חז"ל כל אפה פמדברת ופכיניה פומעין קולה יולאה בלא כתיב' וכן נמי מן החתן לה כמו פביארתי במזמור הפנוים מספרים בתחלה ללורך פיים ולכן מספרים עם הכלה כבוד אל לזאת יקרא אפה כדאיתא בזוהר אבל בפעת מעפה אין אומר מלד הזכר אליה ואין דברים מן הכלה אליו דפייך בה דברים רק הכל מאזן לאזן וקופרתו ברלועות אהבה התלויות ביניהם פנאמר אחזתיו ולא ארפנו עד פהבאתיו אל בית אמי הוא היכל ואל חדר הורתי זה ק"ק בסוד החדר והפרוזדור. ולכן מותרת ללאת בו בין פהוא

סביבותיה דמהדק שרי ואם אין לו רצועות אסור: [ז] לא תצא בקטלא דהיינו בגד שיש לו שנצים כעין מכנסים ומכניסים בו רצועה רחבה וקושרה סביב צוארה והבגד תלוי על לבה והוא חשוב ומצוייר בזהב: [ח] לא תצא בנזמי האף אבל יוצאה בנזמי האוזן: [ט] לא תצא במחט נקובה ואם יצאת חייבת ושאינה נקובה אם מעמדת בה קישוריה מותר לצאת בו ואם אינה מעמדת בו קישוריה אסור:

לא

טור פטדה

שהוא עשוי מתחילה של זהב הם שבעה מיני זהב שנאמר בזוהר פרש' תרומה שהיו במקדש כד"א מנורת זהב כלה בסוד שמאלו תחת לראשי והם חרוזות בחוט כמו שאמר הכתוב כחוט השני שפתותיך בין שהם קבועים במעלית של הכלה והכן מותר לצאת בו כאמור: רסוקי' היינו חתיכת מטיל רחבה כד"א ומטיל קטון תעשה לו אמו אם יש בה רצועו' קצרו' בסוד ציציו' לקושרם בהם ולהדקן כי דיכותיה כי כן הציצי' הם בארבע רוחות סביבותיה של הכלה כדאיתא בזוהר פרש' שלח לך כנ"ל דמהדק שרי ואם יש לו רצועו' ציציות אסור:

[ז] **גם** בזה באה הערה לאדם על ענין סור מרע דהיינו כי לענין המשכת קדושת שבת על האדם צריך לדקדק במעשיו ולאו דוקא עונו' אלא כל ענין של קריבות אסרה תורה שנאמר לא תקרבו לגלות ערוה ואמרו חז"ל שלא יאמר אדם נקי כי הערוה אסורה אמנם אנשקנה אחבקנה לכן נאמר לא תקרבו כל מין קריבו' אסור ולא זו בלבד אלא במראית העין כך אמרו חז"ל יפה ראיה אחר האשה יותר מן המעשה עצמו שנאמר טוב מראה עינים וכו' שלכן נאמר ועין נואף ואומר כי יתן בכוס עינו יתהלך במשרים דומה עליו שהוא מותר ואין איסור בדבר. ולכן הוא אומר לא תצא בקטלה דהיינו בגד שיש לו שנצים כעין מכנסים כי כמו שהאדם מתחייב לפרוש מן האיסור גם האשה מצווה להיו' אשה צנועה שלא תהא פדרנית כך אמרו חז"ל כשברא הקב"ה לחוה התבונן מאיזה מקום נבראת אותה שנאמר ויבן ה' את הצלע לאשה אמר איני בורא אותה מן הרגל שלא תהא פדרנית ויושבת לפתח ביתה לקרא לעוברי דרך לפי כי פדרנית קורא לגנב וכן בשאר. ולכן יאמר נא לא תצא בבגד זה בגד בוגדים שדומה למכנסים שנאמר אשתך וגו' בירכתי ביתך ומכניסים בו רצועה רחבה וקושרה סביב צוארה להיו' הצנית נמי והבגד זה תלוי על לבה כך אמרו חז"ל מדה זו יפה בנשים שאינה תובעת בפה שנאמר אסורים ידים. אבל מתאוה בלבה וזה הוא חשוב ומצויין בזהב נאשה כשרה שאינה יוצאה בזה: [ח] לא תצא בנזמי האף כפי פשוטו ויש בזה נמי אזהרה שלא תצא מבוסמת כך אחז"ל ולא תנאף לא תהנה אף מריח של הנשים ולכן גם היא תזהר שלא להכשיל בני האדם כאשר תצא לחוץ בריח טוב אבל תצא בנזמי האזן והדוגמא לזה הוא מאחז"ל אמר הקב"ה לא בראתי אותה מן האזן שלא תהיה צייתנית כמש"ה ושרה שומעת. ולכן אמר אבל יוצאה בנזמי האזן דהיינו שהוא צייתנית ולפי כי במדה רעה זו אין בה רעה לזולת רק היא מריעה לעצמה לכן יאמר אבל יוצאה בנזמי האזן כי לדידה שביע הוא לה ואיהי דאפסיד אנפשיה: [ט] לא תצא במחט נקובה אמר חז"ל אמרו מה יעשה אדם עצמו בעולם הזה

ממקור חיים

כאלם שנאמר לך דומיה תהלה וכן הוא אומר וידעת היום והשבות אל לבבך אל תהיה מטיח דברים כלפי מעלה חשוב בלבך מה מעשיך וכן אמר רבי יהושע לר"י חשיק שפתיך ואומר תאלמנה שפתי שקר הדוברו' על צדיק חי העולמים ולכן לא תצא במחט נקובה שהוא דוגמא להוצאה בביטוי פה כי מחט מורה על העון כמש"ה ואחשוך גם אנכי אותך מחטא לי דלא תיקון לי במחטך אמנם היות נקובה מורה על הדיבור כד"א ונוקב שם ה' מות יומת לכן אם יצאת חייבת חטאת כי עון גדול הוא ואם אינה נקובה אם מעמד' היא קשוריה כי דרכן של נשים דברניו' אמנם אם אין זה לדבר עבירה רק להעמיד הקשר שבין איש לאשתו דמגלי אהלויי ומשדלת בעלה בדברים כמאחז"ל בענין לאה שאמרה כי שכור שכרתיך בדודאי בני מותר לצאת בו שנאמר ותצא לאה לקראתו ואם אינה מעמדת קשוריה כגון ותעמוד מלדת כי עמדה עם בעלה מסיבה שילדה והיא אינה מעמדת קישוריה עם בעלה אלא שהוא אלופה תובעת בפה והיא נקובה נמי אסור:

הזרנו לענין ראשון וכך הוא אומר לא תצא בקטלא והרי נתבאר כי ענין איסור יציאה הוא למעלה כי מאחר שקדם היום כבר עלתה הכלה למעלה בסוד חקל תפוחין קדישין ואסור לצאת משם עוד עד מוצאי שבת כי לא יהיה יום שבת כמו יום של חול שנאמר בה בערב היא באה ובבקר היא שבה אל בית הנשים שני אלא לא תצא משם בקטלה מאחר שיש לה תכשיט זה שנקרא קטלה וזה הוא בגד שיש לו שנצים כמין מכנסים ומכניסים בו רצועה רחבה וקושרת סביב צוארה דהיינו השבת שנאמר בה צוארך בחרוזים והבגד תלוי על לבה והדוגמא לענין התפילין הנעשים לה מבחינ' הרגלים של הזכר כדאיתא בזוהר פרש' ואתחנן וכן אתמר פי' וילא בפסוק והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה אלין נצח הוד יסוד וקושרת הרצועה סביב צוארה היינו התפילין של ראש הרצועה שלהם והבגד עצמו חשוב ומצוייר בזהב לפי כי כן כל המדו' שלה הם נוטים לדין כי היא מנורת זהב כלה וכדאיתא בזוהר וכן בענין דוד שהי' מתגונן בו שבעה מיני זהב ולא תצא בנזמי האף לפי כי מן החוטם הם מתעוררים הדינים כדאיתא בזוהר אדרת האזינו דף רצ"ד. וז"ל חוטמא דזעיר אפין תיקונא דפרצופא וכו' והאי חוטמא נוקבין נפקא אשא דאכלא כל שאר אשין מחד נוקבא תננא ומחד נוקבא אשא והא והאי אשתכך במדבחא ואתגלייא האי עתיקא קדישא ואשתכך כלא והיינו דאתמר ותהלתי אחטם לך וכו' בספרא דרב המנונא סבא אוקים הני תרי נוקבי מחד תננא ואשא ומחד נייחא ורוחא טבא דאית ביה ימינא ושמאלא דכתיב וריח לו כלבנון ומה בנוקבתא כתיב וריח אפך כתפוחים כל שכן

ביה

[י] **לא תצא בטבעת שיש עליה חותם ואם יצתה חייבת וכשאין עליה חותם לא תצא ואם יצתה פטורה:** [יא] **לא תצא בכולייאר והוא תכשיט שקושרת בו מפתחי הלוקח ולא בכובלת והוא קשר שקשור**

ניה שכל הנה מבואר מדברי המאמר כי מן החותם יוצא אחד נקבה שנה ושבה ואחד נוקבא נייחא ורוחא ולכן לא תצא בנזמי האף לפי כי נמצא הכה מציאות דין כאמור אבל יוצאה בנזמי האזן שנאמר אזן שומעת תוכחת חיים לא תצא במחט נקובה איתא בזוהר פ' שלח דף רע"ח. וז"ל ומאן דבעי לאתקפא בסלע דמארי מהימנין דאינון שנאים בפי למיהוי תקיף ליסב חדידא חריפא כי ינקוב עד דמטי לתהומ' רבא דשמן ויפא נקן ולא יכזב ואוקמוה דהאי קרא נוקב ויורד עד תהומא רבא מאן הוא נחית לתהומא רבא לאשכחא דא זמנא אנא אנא דאשמר בך לדקאן כהררי אל משפיך תהום רבה כמה מארי מהימני בעו לנחתא לעומקה של הנהר דא לאשכחא קץ דפורקנא ונחתו תמן ולא סליקו ואף על גב דאינשיהון הוה כספים ישולן סלע וכו' ובזמנא דנוקבא פתיחא כל מאן דהוה נפיל לא סליק וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אותם השלמים הוה לישנשון חדידא חריפא ולא סליקא משום דהוא נוקבא פתיחא כמו שאמר הכתוב כי יפתח איש בור כנ' לקמן ולכן יאמר לא תצא במחט הוא השתן חריפי ושדיד כמחט וזה להיו' נקובה הבור שלה ואם יצאת חייבת שנאמר בעל הבור ישלם ושאינה נקובה אם מעמדם בה השוריה במחט זו סוד הצדיק לשון למודים שנקרא כך כמש"ה כי כל בשמים ובארץ כתרגומו דאחיד בשמיא ובארעא והוא המחבר הקשרים שלה עם בעלה ולכן מותר לצאת בו בשבת ואם אינה מעמדת בו הצדיק קישורי' אסור אמנם אשה כשרה לעולם היא מעמדת בו בצדיק קישורי' כאמור:

[י] **אשר** חכמים הגידו כי ישראל מתרעמים לפני הקב"ה רבונו של עולם השתא פני בתורה נאמר הן ישלח איש את אשתו הישוב אליה עוד והקב"ה משיב איזה ספר כריתות אמכם אשר שלחתים וביארתי בפירוש התורה דאיך יתכן מחלוקת במציאות והרי הכתוב אומר שלחתים והאן ספר כריתותיה אליה והפסוק עצמו הוא אומר ובפשעכם שולחה אמכם אלא כי הכל אמת מש"ה שלחתיה ואכן ספר כריתותיה אליה היינו בעשרת השבטים שלכן נתנו בשבה ואמרו עשרת השבטים אינם עתידים לחזור שנאמר וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה ר"י אמר אם הם מעשיהם דומים כיום הזה אין חוזרים כלומר כי יהיה מש"ה שלחתיה ואמן ספר כריתותיה אליה על הדור ההוא באינם חוזרים אבל בניהם חוזרים. אמנם לשבט יהודה ובנימין לא נתן הקב"ה גט כריתות אלא גט זמן ולכן משיב הקב"ה איזה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה אין זה אלא גט זמן שנאמר למלאת לחרבות ירושלם שבעים שנה. ולכן גם הגט זה נפסל כי כן שנינו לשון גט וכו' והיה הולך ובא נפסל הגט מאחר שנתייחד עמה וכן נמי כאשר הלכו שבי לפני צר מיד שלכה שכינה עמהם שנאמר ויצא מן בת ציון כל הדרה. ולכן נפסל הגט והיינו פ"ש לא תצא

אשה זו כנסת ישראל אינה מתגרשת בטבעת שיש עליה חותם אין שייך בה ענין יציאה של גירושין מאחר כי היא עדיין בקידושיה שנתקדשה מהקב"ה בטבעת שיש עליה חותם אין שייך בה ענין יציאה של גירושין מאחר כי היא עדיין בקידושיה שנתקדשה מהקב"ה בטבעת שיש עליה חותם של הקב"ה שנאמר כי לי בני ישראל ביום הוציאו אותם מארץ מצרים על ידי המילה חותם של הקב"ה בהם לכן לא ימכרו ממכרת עבד לנבוכדנצר שהרי אחז"ל מאי דכתיב לנבוכדנצר עבדי אלא אמר הקב"ה כי כן עתידים לומר ישראל עבד שמכרו רבו כלום יש לו עליו. לכן הקדים וקרא אותו עבד ר"ל עבד שקנה נכסים למי הרי כי עדיין אשת חיל אלו ישראל הם בטבעת שיש עליה חותם מן הקב"ה. ולכן אם יצאת חייבת כי לכן כשאמרו לפני הנביא נהיה כגוים אמר להם חי אני כי בחמה שפוכה אמלוך עליכם. וכשאין עליה חותם זה של אות ברית קודש אעפ"כ לא תצא. כי כן במצרים השנו ברית מילה אמרו נהיה כמצריים ועם כל זה אם יצאת פטורה וכן נמי היה להם בבבל כי נשאו נשים נכריו' הרי עמהו חותם הקב"ה המילה כמאן דליתיה דמי. ולכן לא תצא לא היו ראויים לצאת מן הגלות ואם יצאת פטורה: [יא] לא תצא בכולייאר והוא תכשיט שקושרת בו מפתחי חלוקה ויהיה כדרך כינוי על דרך מאחז"ל מהופכות תבנית היכל שהם אוגדות פתחיהן לבעליהן כך זה התכשיט של אשה כשרה שקושרת בו מפתחי חלוקה לבעלה לכן לא תצא והיינו השבת של ישר שלכן הם נקראים כלה והכלה מעדה כליה בעבור נעוריה ולא לזולת כך הוא אלהינו ואין עוד אחר. ולכן לא תצא בכ"ש ולא בכובלת שנאמר לא תצא מן הגלות כצאת העבדים שהם בורחים ממה שהם בכבלי ברזל שנא' כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון והיינו כינוי הובלה וכפי מה שמבואר והוא קשר שקשור בו בושם שריחו טוב היינו שמייחדים שמו בכל יום פעמים ואומרים ה' אחד לא כא כבושם ההוא אשר נתנה מלכת שבא הם ישראל למלך שהשלום שלו. ולכן מפני כל אלו השבחים המצואים באשת חיל אלו ישראל לא תצא אינה מגורשת והקשר אמיץ ביניהם וכן נמי לעתיד לא תצא כצאת העבדים אלא כבתולה היוצאה בכינומא וכו':

וזה יהיה משפט דינים אלו נגד עילאה לא תצא בטבעת שיש עליה חותם כי לאחר שנתקדש היום ועלתה למעלה לעולם העליון לא תצא עוד משם עד מוצאי שבת מפני כי היא אז בטבעת שיש עליה חותם כי היא בייחוד עם הצדיק שניהם יחדו כי הוא בסוד חותם באות ברית קדש בתוך טבעת של הכלה אשר עליה חותם הוא הצדיק ואם יצאת דהיינו חוץ לעולם העליון חייבת לפי כי אז ממנה סטרא אחרא דוגמא של ימי החול כי רגליה יורדות מות וכשאין עליה חותם זה הצדיק כי זה מורה שאינו בייחוד עמה בחותם שלה ולכן לא תצא מן הקדושה מעלה

בשלעת

שקשור בה בושם שריחו טוב: [יב] אם חסר אחת משיניה ומשימה אחר במקומו אם הוא של זהב לא תצא בו דכיון שמשונה במראה משאר שינים דילמא מבזו לה ושקלא ליה וממטיא אבל של כסף שדומה לשאר שינים מותר וכל שכן שן דאדם: [יג] לא תצא במנעל הקרוע למעלה דמחכו עלה ואתיא לאתויי ולא במנעל חדש שמא לא יבא למדתה אלא אם כן נסתה ללכת בו מאתמול שהיא למדתה אבל איש מותר שאינו מקפיד כל כך: [יד] יוצאת בחוטי שער בין שהם עשויים משערה או משער של חברתה ואפילו משער בהמה ובלבד שלא תצא זקנה בשל ילדת

האלילים ואם יצאת פטורה מעולם האלילות: לא תצא בכוליאר איתא בזוהר פ' תצא שכינתא איהי בבית האסורין בתי סוהר ובתי שבתי והם כבלי ברזל לא. תצא כלאת השעדים אלא בת חורין בארמא על רישא וכאשר היא כובלת היינו קשר שקשור בה בושם שריחו טוב יהיה בסוד מש"ה אוהב שערי ציון שערים המצויינים בהלכה כי שם נקשר הקב"ה עמה ונותן בה י"ג מיני בשמים נרד וכרכום וכו':

[יב] **להיות** כי חז"ל אמרו אם עשית חבילות של עבירו' עשה כנגדן חבילו' של מצות ולכן יהי' האדם מסכון בכל מעשיו לתקן אותם. ולכן יאמר אם חסר אחד משיניה מפני רוע מעללם אשר חז"ל הגידו בפסוק שיני רשעים שברת משל לשנים שנכנסו לפונדק הצדיק אמר לבעל הפונדק תן לי מעט ירק ופת לחם והאכל הרשע היה מתלוצץ עליו אמר ראה פונדק מלא כל טוב וזה מענה את נפשו אמר לפונדקי תן לי כמה כלים תן לי גלוסקאות תן לי יין כשבא לילך הצדיק א"ל כך אכלת נתן לו א"ל לך לשלום הרשע אין לו מה לתת התחילו שוברים שיניו לכך נאמר שיני רשעים שברת כי הנה במשל זה בא התוכחת לאדם משני דברים ראשונה שיהיה בורח מן הגזל כי כן הרשע אכל הרבה אדעתא לגזול הפונדקי כנז' שם והצדיק בורח מן הגזל ועשה עמו חשבון באמת. זאת ועוד אחרת בא בזה תוכחת מגולה כי זהו דרך לכל הרודף אחר רסן בטנו לאכול לשבעה ולמרווח עתיק כך שוברים שיניו לעתיד וכרסו נבקעת ונהפכת לו על פניו ואומרת לו טול לך מה דיהבת בי. ולכן יאמר אם חסר א' משיניה מפני כי כן היה מאותם הנאה בהם שיני רשעים שברת. ולכן נאמר שן רועה ורגל מועדת ומשימ' אחר במקומו לתקן העון כי כך אחז"ל הגזלנין ומלוין ברבי' אע"פ שבאו להחזיר אין מקבלים מהם ולכן אין לו תקנה אלא משימה אחר במקומו ר"ל מצוה אחרת במקום העון שנתחסר המקום אם הוא של זהב דהיינו מעשה הצדקה או ענין תורה וזהב הארץ ההוא טוב לא תצא בו לפי כי אין האשה נתקנת במעשה צדקה כי אסור ליקח ממנה כי אם דבר מועט. ולענין התורה הרי אין לה תורה ולכן לא תצא בו דכיון שמשונה במראה כי הנה אין הנשים רגילות בזה נמצא משונה משאר שינים דילמא מבזו לה מפני כך ושקלה ליה וממטייא. אבל של כסף והוא ענין צדקה מעוטה שדומה לשאר שינים שנותנים להם לאכול כמו שחז"ל אשה מקרבה הנייתה לפי שנותנת לעני לחם לאכול תכף וכל שכן שן דאדם כי כן הוא: [יג] לא תצא במנעל הקרוע למעלה אשר חז"ל הגידו שתלמיד חכם אסור לצאת במנעל טלאי על גבי טלאי ובלי ספק כי דבר זה הוא ענין הערה לתלמיד חכם כי מדבר זה הקל הגשמי יתבונן לענין החמור לרוחני בשני ענינים. אם לענין סור מרע כי בלי ספק הוא יהיה מחלל את השם לפי כי אינו דומה מעשה הדיוט למעשה אומן. ולכן אחז"ל תלמיד חכם אין צריך התראה ואמר והגד לעמי פשעם אלו תלמידי חכמים כי שגגות נחשב להם כזדונות ולבית יעקב חטאתם אלו עמי הארץ כי שגגות נחשב להם כזדונות. וכן נמי יתן אל לבו לקיים ועשה טוב דמאחר כי מנעלים מטולאים גנאי הוא לו מכל שכן אם יחסר המנעלים לגמרי מכל שכן אם נמצא חסר המלבוש שהוא חלוקא דרבנן הנעשה ממעשה המצות קל וחומר אם הוא מחוסר אבר. כי לא קיים המצוה המכוונת לו ולכן על כל אלה הדברים יתן אל לבו. ולכן יאמר לא תצא במנעל הקרוע למעלה דבר הנראה לחוש דמחכו עלה ואתייא לאתויי ולא במנעל חדש גם זה מענין אזהרה כי צריך האדם כי יהיו דרכיו מתוקנים ולא יהיה למד ואינו מקיים או מוכיח לרשע מומו והוא צריך להוכיח כי יאמרו לו טול קורה מבין עיניך אלא יקיים צדק לבשתי וילבישני שיהיו מעשיו ודברים מכוונים והיינו דוגמא למנעל חדש שמא לא יבא למדתה ואין מכוון לה. אלא אם כן נסתה לילך בו מאתמול שהוא למדתה אבל איש מותר שאינו מקפיד כל כך לפי כי כל ענינים של הצניעות צריכים ומכוונים אל האשה יותר מן האיש. אמנם כיון אחז"ל לא ילבש אדם מנעל דחוק שהוא קשה לחולי הרגלים והיינו כדוגמא בזה ממש כי כאשר אין המעשה מכוון למדתו קשה להמשך לעון עקבי: [יד] יוצאה בחוטי שער המובן מזה כי צריך להזהר לענין הצניעות דוגמת השער שאסור להראות ממנו לחוץ כלל כדאיתא בזוהר. וכן כמו שבענין השער מי שאינו נזהר בו גורם כל הרעה האמורה לה ולבעלה ולבניה אשר תוליד כך צריכה להזהר בחוט השערה בכל הדברים כדי שלא ימצא תקלה על ידה. ולכן נמי בענין שהאדם מוזהר על חבירו כי כלנו בני איש א' אנחנו וערבים זה לזה. ולכן בא החיוב הוכח תוכיח את עמיתך כמו כן שהאשה יראת ה' חייבת להוכיח לחברותיה ולכל מה שתראה במעשי הנשים מן השגיאות והיינו מ"ש הדין יוצאה בחוטי שער בין שהם עשויים משערה בין משער חבירתה צריכה להודיע אותה על דקדוקי הדברים ואפילו משער בהמה ר"ל אם עשתה מעשה בהמה ובלבד שלא תצא זקנה בשל ילדה ולא ילדה בשל זקנה כי כל אחת צריך להתנהג עמה לפי רוב השנים ומה גם להזהר כמו שאמרו חז"ל תמיה אני אם יש מי שיודע להוכיח וכן אמרו מי שיכול להוכיח וכן נמי מי שמקבל תוכחת כל זה בא הדוגמא

כדין

בדין זה מ"ש שלא תלא זקנה בשל ילדה בענין שהיו אומרים אשרי ילדותינו שלא ביישה את זקנותינו אז לא תלא הזקנה בבזיון בשל ילדה במעשה ילדות לא יאמרו לה טול קורה מבין עיניך לא תלא בבזיון בשל זקנה כי אין ראויה להוכיח ושאר הלדדים מ' בנים אין להאריך :

ובענין השבחים של כנסת ישראל נאמר שיניך כעדר הרחלים ונאמר שיניך כעדר הקצובות ונתבאר אצלי כי פסוק אחד מדבר בשבח הכהנים כתרגומו וכהניא אכלין קורבניך ופסוק שיניך כעדר הקצובות מדבר על המלכים שהם דוגמא לשינים כד"א אכלה ומדקה ויאכלו ישראל בכל פה משנה והומר שהיו כעדר הקצובות פתגמין קצובין מה שהיו לוקחין מישראל חק המלכות הוא שנאמר ויכתוב בספר וינח לפני ה'. ומה גם לענין מעשים רעים שבהם נתעלו מן הרחלה מהם רחצו בתשובה כגון מנשה ושאר נתעלו מן הרניחה כי נהרגו ואחז"ל נתנו את נבלת עבדיך וכו'. היינו עבדיך היינו חסידיך ומשני עבדיך אותם שמתו שלא כדרכן אף על גב שחטאו נקראו עבדיך. וכן נמי הנהרגים יש להם חלק לעולם הבא נמלא שכלם מתאימות הם תמימים כערך הלדיקים שלא חטאו וענין מעשה ושכולה אין בהם כי ריקנין שבך מלאים מלות כרמון ושכול מן המלוה אין בהם הרי כלם מתאימות שוים לטובה ולענין דידן נמי אנה שני בני היצהר כהנים ומלכים אם חסר אחד משיניה של כנסת ישראל הוא א' מיוחד לה הכהן שהוא שושבינא דמטרוניתא כדאיתא בזוהר פרשת בשלח דף מ"ט. וז"ל פתח ואמר עוד היום בנוב לעמוד מאן יומא דין אלא כתיב ויקח אהרן את אלישבע וגו' ורזא הוא על כנסת ישראל דאהרן הוא שושבינא דילה לתקנא ביתא ולשמשא לה ולמיעל לה למלכא לאזדווגא כחדא מכאן ולהלאה כל כהן דמשמש בבי מקדשא בגוונא דא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי הכהן הוא שושבינא דמטרוניתא לעשות כל לורכה. ולכן יאמר אם חסר אחד משינים הנז' הוא אחד משניהם היינו הכהן שהרי נחרב הבית ומשימה אחר במקומו הוא הלדיק כדאיתא בזוהר פרשת אמור מאן פועל לדק אלין חברייא דמתקנו למטרוניתא בתכשיטהא בגנובהא בעטרהא וכל חד פועל לדק אקרי. וכן יאמר במקום שן שחסר לה הוא הכהן משימה אחר במקומו לעשות כל לרכה יש בזה חילוק אם הוא של זהב היינו המתקנים אותה על ידי עסק התורה כגון חברייא הנז' דמתקני למטרוניתא בתכשיטהא בגנובהא בעטרהא לא תלא בו דכיון דמשונה משאר שינים הם הכהנים כי התיקון שהיו עושים לה היה על ידי מעשה. אמנם חברייא מתקנים אותה על ידי התורה נמלא משונה דילמא מבזו לה כנ"ל. כל מכבדיה הזילוה ושקנה לה ומטייא שמא לא יהיה ראוי שנאמר הן בעבדיו לא יאמין. אמנם אם הוא של כסף שנמלא בו מעשה דומה לשינים הם הכהנים מותר וכל שכן שן דאדם היינו מה שאמר בזוהר פרשת ויקהל דף רי"ח. וז"ל הכא רזא דרזין כד בעי קודשא בריך הוא לאתתקנא בתיקונוי ולאתקשטא בשבתי ובזמני ובחגי מסדר ארבע אנפין דנשר כו' ויהבין קלא ולית מאן דישמע לון בר איכון נשמתין דאתחזון לסלקא לעילא ומתכנשין תמן והמאמר ארוך כללו של דבר כי על ידי אותם הנשמות שעולים אצל הכלה בסוד אור חוזר מתייחדים חתן וכלה ונעשה הזווג ולכן יאמר הדין אם הוא של כסף כמשחז"ל בפ' קערת כסף על שם כסף נבחר לשון לדיק שדומה לשאר שינים שהם הכהנים שושבינים דילה כי על ידי מעשה הקרבן היו מייחדים השם בבעלה מותר וכל שכן שן דאדם כאמור : לא תלא במנעל הקרוע למעלה כי הנה בימי החול מדה זו יורדת למטה בעולם היצירה ומתייחדת שם עם הלדיק על ידי שליח שלה מטטרו"ן כדאיתא בתיקונים כי עוף השמים דא מטטרון על ידו מתייחדים לדיק ולדק ביומין דחול בסוד הייבום כי ישבו אחים יחדיו אמנם כאשר הכלה עולה אז נאמר שלף איש נעלו ונתן לרעהו ולכן נחלקו חז"ל מי נותן למי הקונה או המקנה בועז נתן לגואל רבי יהודה אמר הגואל נתן לבועז וסוד הענין כי אלו ואלו דברי אלהים חיים הא והא איתנהו בועז שהוא הלדיק עליון נתן לגואל זה מטטרו"ן הנעל היא האשה כמו ש"ה של נעלך כדאיתא בזוהר דפקיד ליה על אתתא לאתפרשא מינה כך עתה שלף איש הלדיק נעלו אשה יראת ה' ונתן לרעהו הגואל וזה נקיים כל דבר הם חתן וכלה כי החתן נקרא כל בסוד יוסף הנקרא כלכל והכלה נקראת דבר והעיקר לקיים כל דבר כמו שפינו ראוה מדברת. ולכן בועז נתן לרעהו הגואל הנעל וכן נמי לאחר שנעשה הייחוד שם ביצירה שלף איש נעלו זה הגואל היינו בסוד מטטרו"ן ונתן לרעהו בועז הלדיק לקיים כל דבר חתן וכלה למעלה באצילות וזאת התעודה הוא בישראל עליון הוא מארי דביתא ולכן יאמר לא תלא אשה כשרה זו במנעל הקרוע למעלה בשמא ביצירה מנעל זה הוא שלם והוא לורך להם אי אפשר זולתו אבל כאשר היא עולה למעלה באצילות מנעל זה שהוא הוראה על הייחוד בסוד היבום ביצירה שהוא ע"י מטטרו"ן נקרע ולא יועיל עוד ולכן אשה כשרה לא תלא בפני הבריות במנעל קרוע מלמעלה דמחכו עלה כי איך בשבת נעשה ייחוד שלה ע"י מטטרו"ן ולא כן הוא ולכן אתיא לאתויי ולא במנעל חדש שמורה על ייחוד עליון שנעשה מחדש שמא לא יבא למדתה שכן אחז"ל לא ישא אדם גרושה נפי כי לא כל האלבעות שוות אלא אם כן נסתה נגכת בו מאתמול שהוא למדתה אבל איש לדיק מותר שאינו מקפיד כל כך : יולאה בחוטי שער הנה ביארתי בשבת הכנה נאמר שערך כעדר העזים מה עז זה חשוף כך השער שלה תנינן שער באשה ערוה אמנם אין היקש זה בהשואה אחת לעזים רק הלד השוה הוא אותם שגלשו מהר גלעד הוא סוד מ"ש בזוהר פ' יתרו אחר דא הר לאומו' ובית לישראל וש"ה אל הר בית ה' וסוד הענין כי שני מדרגות הם בכלה הם בשינו משל משנו באשה החדר והפרוזדור והנה החדר הוא סוד בית שנאמר חדר הורתי מקום ההריון הר הוא סוד הפרוזדור והנה בחינה זו היא בעדר העזים אותם שגלשו מהר שגמרע השער

ממקום

ילדה ולא ילדה בשל זקנה : [טו] יוצאת בקשר שעושין לרפואת קיטוף עין הרע שלא ישלוט ובמוך הקשור ומהודק באזנה ובמוך שבסנדלה הקשור בסנדלה ובסנדל ומנעל הסתומים מכל צד אפי' אינו קשור מותר ובמוך שהתקינה לנדתה אפילו אינו קשור דכיון שהוא מאוס לא חיישינן דילמא שקלא ליה אפילו יש לו בית יד ובפלפל ובגרגיר מלח ובכל בשם שתתן לתוך פיה ובלבד שלא תתנם לכתחלה בשבת ואם נפל לא תחזיר ובבתי שוקים שקושרים במשיחה סביב שוקים אף על פי שאין המשיחה קשורה בהם ולא חיישינן שמא ישתלשלו למטה ויוצאה באצעדת שמניחין בזרוע או בשוק והוא שתהא

ממקום הנקרא הר והוא גל ועד לאומו' העולם כמשחז"ל לפי שבנו' ישראל אין להם שער שם כמש"ה ויצא לך שם בגויים כמשחז"ל ולכן יאמר יוצא' בחוטי שער בין שהם שלה בזמן החרבן שהם עשויים משערה כמש"ה שגלשו מהר גלעד או משער חבירתה אפילו משער בהמה והדוגמא לבהמה הרבוצה על אלף הרים וכדאיתא בזוהר פרש' אחרי מות דף ס'. הנה מעתו שלשלמה וגו' וכלהו אתפיין בשערה' ובלבד שלא תצא זקנה בשל ילדה והיינו ההי פנים ילדה בזקנה ע"ד מש"ה אל תבוז כי זקנה אמך כשיורדת בעולמו' ילדה בסוד מולד הלבנה או איפכא ילדה היינו חדשים מקרוב באו זקנה למעלה והכל אמת :

[טו] גם בענין דין זה ימצא דוגמא להועיל לאדם ילמד מן המפורש אל הסתום כי לענין הגשמי של עין הרע עושה לו תרופה איך לא יעשה לענין הרוחני הם עיני ה' המשוטטים בכל הארץ לראו' מעשה האדם וכאשר לא כן ידמה ולבו יקבוץ און לו והוא נהנה ממראית העין להסתכל בדברים האסורים לכן נמי שולט בו עין הרע הם סטרא אחרא להפרע ממנו בבית ובכל מקום כדאיתא בזוהר פרש' ואתחנן דף רס"ה : וז"ל רבי חייא אמר האי מאן דבעי דישתמר ארחוי לא יעבר על מיא דאושדין קמי פתחא בגין דתמן שארי חד שידא והוא בין תרין דשין. דפתחא ואנפוי לקבלי' דפתחא ואסתכי כל מה דעבדין בביתא וכו' ולא עוד אלא דיהדר רישיה לקבלי ביתא וכל מה דאסתכל אתלטייא תלת מאה ושתין וחמש כחושבן ימי שתא אית ליה במשין דהוא שליט עלייהו וכלהו נפקין עם בר נש כד נפיק מתרעא דביתיה וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כמה מקטרגים הם בעלי עין הרע המביטים בבית להשרו' עין הרע שם גם הולכין עמו לראו' מה מעשיו אולי יחטא במראית העין לשלוט עליו ולכן כדרך שהאדם עושה קשר גשמי לרפוא' עין הרע גשמי גם ראוי לעשו' קשר להמלט מעין הרע שלהם על דרך משחז"ל לפרקך אתה עושה דלבן ולילך המחטיא אותך אין אתה עושה ולכן קשר זה יהיה מש"ה קשרם על אצבעותיך והיותר מוכן לבעל זה היא קשר של תפילין כי הרלועה מועיל לקשור המזיקין וסטרא אחרא כדאיתא בתקונים הובא למעלה ויוצאה במוך הקשור מהודק באזנה היינו אזן שומע' תוכחת חיים ובמוך שבסנדלה היינו מה שהנינו הוי רץ לדבר מצוה ובורח מן העבירה וזהו הקשור בסנדלה ובמנעל וסנדל הסתומים מכל צד הוא ענין מה שהיינו לא יכנס לחצר הבית במנעלו ובסנדלו שהוא דוגמא לעון עקבי שהם מינים ממינים שונים הלך השוה שבהם כי האדם דש אותם

בעקיביו ובשבת נאמר אם תשיב משבת רגליך כי צריך לעשו' תשובה מהם כדי שיסרה עניו קדושת שבת ותוספת נשמה ומאחר שהם סתומים דהיינו משחז"ל כל שמעשיו סתומים אף על גב שאינם קבועים המדו' טובו' אלו בו יוצא בהם ובמוך שהתקינה לנדתה היינו כמשחז"ל ומה אשה זו שפירשה שבעה ימים נקראת דוה אנו שפירשנו מבית חיינו כמה שנים על אחת כמה וכמה ולענין דידן הוא קל וחומר לחוטא שפירש מחי העולמים ומחיי עולם הבא ולכן ראוי לתקן מוך לענין נדות של האדם הכל לפי מעשיו ותיקון זה אף ע"פ שאינו קשור עמו תמיד מותר לפי שהוא מאוס בעיניו כמש"ה נבזה בעיניו נמאס לא חיישינן דילמא שקלא ליה וחוזר לחטא ואפילו יש לו בית יד הוא ע"ד כל ידות הכלים שניטלים בהם והיינו דברים של קריבו' לעון כמש"ה לא תקרבו לגלות ערוה כמש"ה יד ליד לא ינקה רע המרל' מעות לאשה מידו לידה כדי לראו' ידה רע הוא ובפלפל ובגרגיר מלח ובכל דבר שתתן לתוך פיה כדי להעביר ריח רע של העון לא תאמר לו והוא מונע' אותו ע"י שם שהוא פלפלא חריפא לענין סור מרע וגרגיר מלח ממון חסד ובכל בשם מן המלות שחייבת בהם ובלבד שלא תתן לכתחילה בשבת שהנה נתבאר כי כל דבר רפואה נאסר בשבת וביותר רפואת הנפש לפי כי צריך חרטה ודברי וידוי ונמנע מעונג שבת ולכן נמי אם נפל מעשה התשובה בשבת ולא גילה עלמה בענין שצריך לו לא תחזיר לפי שמבטלת עונג שבת כאמור ובבתי שוקים שקושרים במשיחה סביב השוקים והיא ענין השתוקקו' כך פירשוהו חז"ל בשיר השירים שוקיו עמודי שש שוקו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראתו וכן נמי בענין זה בתי שוקים הוא ענין השתוקקו' דאע"ג כי נכספה גם כלתה נפשה לאיזה איסור כמשחז"ל זה חלק טוב בנשים אף על גב שמתאוה בלבה אינה תובעת בפה אסורו' ידיה ולכן אף ע"ג שעברה על מש"ה ואל איבך תשוקתך באיזה לד שיהיה הנה יש לזה רפואה מדה כנגד מדה שתהלך לדבר מצוה כמו שלמדנו קיבול שכר מן האלמנה והיינו משיחה שקושרים סביב השוקים כי משיחה הוא ענין מדידה כי כן אמר ר' יוחנן לאותה אלמנה דאתייא לצלויי בב"ה שלו א"ל ולא ב"ה בשכינתך אמרה לו ר' ולאו שכר פסיעו' אית לי ולכן כאשר מספקת משיחה במשיחה למדוד שכר פסיעו' זהו שקושרים סביב הירכים לרפואה של חטא שלהם גם אם היא במחשבה והשתוקקו' בא זה ואבד את זה אף על פי שאין המשיחה קשורה בהם ואינה נוהגת כך לעולם מותר ולא חיישינן שמא ישתלשלו למטה ותבטל מלהלך בדרך הזה עוד ויוצאה

בתלעדה

באצעדה שהוא סביב לזרוע או לשוק והוא כמשמעו שמביעים בה בני האדם עכ"ז שחטאה באצעדה זו בזרועה או בשוקה כד"א איש אשר מצא אצעדה וצמיד יש לה תקנה נמי בדומה לזה להיו' מקדמת לענין בירך ושוק וזרוע נטויה כמש"ה וידיה שלחה לאביון והוא שהיה דבוקה מצוה זו לבשר כי הנה אחז"ל עניך ועניי עירך עניך קודמים ולכן היה מצוה זו דבוקה לבשר היינו שאר בשר ולא תשמע כך אמרו חז"ל הרגיל להת לדקה לעני אחת ופסק אותה כאלו הרג אותו ולכן צריך שלא תשמע לעולם ויש מי שאוסר בשל זרוע הוא ענין מפורסמת רק בענין הפסוק שמורה על צדקה בסתר כענין מאחז"ל מה ירך בסתר וכו': ולענין הנוגע בדרך הסוד והנה ענין דין זה מדבר על אשת חיל הנ"ל יוצאה בקשר שעושים לרפואת עין הרע אלו קשרים של טלית בחוט התכלת כדאי' בזוהר פרש' שלח לך דף קס"ג הבאת פריה במתיבתא דסיהרא קדישא שפיר' איהי בחוורו וכל גוונין מכללן בה ומרקמן ואיהו כההיא ספירו והוורו דשמשא ממש ובההוא ימא דילה גו שבעין שנין נפקא חד נונא ואפיק מניה גוון תכלת ואיהי נטלה גוון דא ותקינת ליה ואתחפייא לבר בהאי גוון לאו דהאי גוון לבושא דילה דהא שש וארגמן לבושה. אבל חופאה דלבר האי גוון הוא וכו' מאי טעמא בגין דתחות ים דא אית מזלו' י"ס לאמום דכר ונוקבא ואית לון עינא בישא לאסתכלא וכד מסתכלן זמין לעינייהו גוון תכלא ולא יכלא עיינימו לשלטאה וכו'. הנה הדבר מבואר מן המאמר כמה מועיל לכלה העליונה ענין התכלת ואמנם הענין הוא בסוד הטלית דווקא וכן הוא מפורש בזוהר פרש' שלח דף קע"ה: וז"ל ואתנא יסודא ושרשא במלכא מתעטרין כחדא והאי היא כתרא ופתחא לכל שאר פתחין דכתיב פתחו לי שערי צדק וגו' אמר רבי יצחק היכון חוטין לאחזאה היך תליין מכאן ומכאן לארבע סטרי עלמא מהאי אתר ואיהי שלטא על כלא ברזא דלב דאיהי לבא דכל האי עלמא ולבא דעילאי ותלייא בלב עילאה וכלא הוא בלב דנפק מחכמה עילאה עד כאן לשונו. הנה מבואר הדבר כי ענין הטלית היא במדה אחרונה שהיא לב ולכן מה שאמר דאיהי אתחפייא בגוון תכלא היינו בענין הטלית שנמצא בו תכלת כאמור ולכן הוא אומר יוצאה בקשר שעושין לרפואת עין הרע היינו הטלית כדי שלא ישתכלו בה עין הרע הנקראים מזלות ים והם דכר ונוקבא צל מות שלא ישלוט ובמוך הקשור ומהודק באזנה מן התפלה של התחתונים ובמוך הקשור לה בסנדלה שנא' שם מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב כנז' למעלה ובמנעל ובסנדל הסתומים מכל צד שלא זה הדבר שנתבאר למעלה בענין מנעל הקרוע מלמעלה כי זה הוא בסוד מטטרו"ן כי בימי החול נעשה הייחוד על ידו אמנם בשבת שלף איש זה נעלו בסוד הכלה ונתן לרעהו הצדיק חי העולמים וזאת התעודה נעשית בישראל עליון ולכן יוצאה במנעל וסנדל הסתומים מכל צד כי זה מורה כי היא בתולה ואיש לא ידעה כמו שאחז"ל בתולה כדרכה איש לא ידעה דהיינו מוכת עץ כי בזה הסוד הוא שהיא בתולה מבחינת מטטרון ואיש יודע ליד לא ידעה היינו שלא כדרכה והבן ולכן מאחר שהם סתומים מותר אפילו אינו קשור זה הסנדל ומנעל שהם סוד סנדלפון ומטטרון מאחר כי הם סתומים ולא נגעו בה אפילו אינו קשור עמה ולא אחד מהם מותר ובמוך שהתקינה לנדתה הוא מ"ש בזוהר ויספתי לייסרה אתכם דהיינו מש"ה ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים גו' אפילו אינו קשור עמה הוא מה שביארתי בפ' ואת דמי ירושלם ידיח מקרבה וזה ברוח משפט על ידי הצדיק וברוח בער היא אימ' המבערת כל סטרא אחרא והיינו מוך שהתקינה לנדתה הוא הצדיק הדוחה ממנה כל אחריהון דדינא גם הימין עליון בסוד ואל זועם בכל יום כדאיתא בזוהר בכל יום יעיר בבקר בבקר יזוס לאחריהון דדינים המתעוררים היינו מש"ה וישכם אברהם בבקר ויחבוש את חמורו חמור לוטק של משמרת האבוקה וזהו מוך שהתקינה לנדתה אפילו אינו קשור עמה דכיון שהוא מאוס לא חיישינן דילמא שקלא ליה וכאשר נעמיק בענין מוך זה יהיה מ"ש בזוהר פרש' פנחס על אילת השחר כאשר כורעת לילד זמין לגבה חויא רברבא ואתי ונשיך לה ונפק דמא ואין להאריך בזה וזהו מוך שהתקינה לנדתה דלא שני בלאו הכי יוצאה בו על פי שאינו קשור עמה ביום השבת דכיון שהוא מאוס סטרא דחויא כדאיתא בזוהר שנאמר בזוי אתה מאד לא חיישינן דילמא שקלא ליה אף על גב כי יש לו בית יד שנאמר והידים ידי עשו הוא הסורח שלו למעלה שנאמר שממית בידים תפשש זה עשו כמאחז"ל והיא בהיכל מלך מלכו של עולם פשט ידו בבית המקדש והבן ובפלפל ובגרגיר מלח ובכל בושם שתתן לתוך פיה להתבשם ולכתחלה שלא תתנם לכתחילה בשבת לפי כי כל זה הוא דרך חול אבל בשבת יש בשם יותר עליון שנא' ברח דודי ודמה לך לצבי על הרי בשמים ברח מלמטה ועלה למעלה דודי היא הכלה ודמה לך לצבי הוא הצדיק שמחזיר ראשו למקום שיצא ממנו. כך תעשה גם כן לעלות עמה על הרי בשמים וחוזר נמי לצבי הנז' שהוא עולם על הרי בשמים הם הררי ציון ולכן לא תתנם לכתחילה בשבת ואם נפל לא תחזיר אותו ובבתי שוקים שקושרים במשיחה היינו מ"ש פ' ויצא והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה הם בתי שוקים שלה שקושרים במשיחה סביב שוקים ואין אלו עדרי צאן שוקים אף על פי שאין המשיחה קשורה בהם ולא חיישינן דילמא ישתלשלו למטה גם יוצאין באצעדה שהיא סביב הזרוע או בשוק והוא שתהא דבוקה לבשר ולא תשמע היא סוד הגבורה שנותנת לה אימא עילאה בסוד ויביאה אל האדם ואמרו חז"ל כ"ד קישוטין עשה לה כמנין ויביאה ולכן צריך שתהיה סמוכה לבשר היינו הבשר החי בבשר היורד מן השמים ויש מי שאוסר בשל זרוע כי לא תלא בו לפי כי הזרוע הוא סוד שמאלו תחת לראשי לפי שעה אבל אחר כך העיקר הימין:

סעיף

שתהא דבוקה לבשר ולא תשמט ויש מי שאוסר בשל זרוע: [טז] בכל מה שיכולה לצאת יכולה להתירו בר"ה ולא חיישינן דילמא מתיא ליה: [יז] יש אוסרים להביא מפתח אפילו בחצר הבית כי אם בידו אבל לא בחגורתו שמא ישכח ויוציאנה לרשות הרבים:

כל

[טז] **הוסיף** להודיע הקדמה אחרת בדין זה כי הנה ענין יציאה והכנסה דשבת כבר נתבאר שהוא כולל כמה דברים ראשונה יגיד באיזה דברים יכול אדם לעשות כדי לתקן עונות ראשונים של אדם הראשון וגם של ישראל אשר שבו על עון אבותם והמה כאדם עברו ברית וכל זה בענין הכולל ומה גם לצורך עצמו כיצד יתקן נשמתו לצאת מן העון שגורם לו להיו' אסיר במאסר יצר הרע כיצד תהיה הוצאה מתחת רשותו כי בזה הוא הוצאה מרשות הרבים כי הם הרבים ובזה חטא רבי' נשא של הקודמים וכאשר מתקן מעשיו נכנס ברשות היחיד יחידו של עולם ובזה ימצא כי נמלט מדין גיהנם וכי יצא משם בכח ואחר המות בפועל ונכנס ברשות היחיד ג"ע מושב אלהים אשר משתעשע עם נשמות הצדיקים וכן נמי ימצא יוצא מרשו' היחיד מגן עדן והולך לרשו' הרבי' שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי. וכן אחר שני' עשר חדש הנשמה עולה למעלה ויוצא' מרשו' הרבים הצדיקים כי ברבים היו עמדי ונכנס ברה"י יחידו של עולם שנ' והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' סוף דבר יוצאה מרשות היחיד יחידו של עולם ונכנסת ברשו' הרבים לזמן התחיה בעה"ז שנאמר בפתחי את קברותיכם והוצאתי אתכם וגו'. ולכן הוסיף להודיע בדין זה בכל מה שיכולה לצאת היינו כינוי אל הנשמה הנקראת אשה כדאיתא בזוהר או יהיה הגוף בערך אשה אל הנשמה כלא זה מש"ה ויוסף אברהם היינו הנשמה ויקח אשה הוא הגוף ושמה קטורה שנקשרת תמיד הגוף עם הנשמה. ולכן בכל מה שיכולה לצאת בכל מיני יציאות השבת שהם שתים שהם ארבע כאמור. יכולה להתירו ברשות הרבים מן הקשרים האמורים ואתה תבחר שב וברור לעצמך ולא חיישינן דילמא מתיא ליה: [יז] ויש אוסרים להביא מפתח אפילו בחצר הבית כי הנה ענין המפתח הוא יהי' דוגמא לענין התשובה כענין שנאמר ותפתח ותראהו ואיתא בזוהר פרשת שמות דף י"ב וז"ל אמר רבי יהודה כל מלין דעלמא תליין בתשובה ובצלותא דצלי בר נש לקב"ה וכל שכן מאן דאוריד דמעין בצלותיה דלית תרעא דלא עאלין אינון דמעין מה כתיב ותפתח ותראהו את הילד ותפתח דא שכינת' דקיימ' עלייהו דישראל כאימא על בנין והיא פתחא תדיר בזכותיהון דישראל כיון שפתחה ותראהו את הילד ילד שעשועים דאינון ישראל דחטאן קמי מלכיהון בכל' ומיד הדרן בתשובה ובכאן קמי' כברא דבכי קמיה אבוי מה כתיב והנה נער בוכה כיון דבכי אתעדו כל גזרין בישין דעלמא מיד ותחמול עליו וגו'. הנה מבואר מדברי המאמר כמה מועיל התשובה לאדם כי השכינה תחמול עליו ומשבר כל גזרי דינין אפילו גזר דין שיש עמו שבועה אינו עומד בפני התשובה כמשחז"ל שהרי נאמר חי אני אם יהיה כניהו חותם על יד ימיני וכו': ולאחר שעשה תשובה נאמר בני כניהו אסיר בנו שאלתיאל בנו כי לאחר שאסר הקב"ה עצמו בשבועה נשאל על השבועה בבית דין של מעלה והתירו לו. ולכן יאמר יש אוסרים להביא מפתח של תשובה שנא' פתחי לי אחותי כמ"ש חז"ל פתח של תשובה ולא מפתח של תפלה שנאמר אדני שפתי תפתח אפילו בחצר הבית בית הכנסת שנאמר אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך כי אם בידו שיהיה מוכן ורגיל בו מקודם אבל לא בחגורתו באזור שעל מתניו בדרך קבע שמא ישכח מענין השבת ויוציאנה לר"ה ויעשה הדבר בפרהסייא וימנע מלענג את השבת כאמור שהרי נאמר ועתה פן ישלח ידו ואמרו חז"ל מלמד שפתח לו הקב"ה פתח של תשובה אין ועתה אלא תשובה שנא' ועתה ישראל וכו' ונתבאר אצלי משחז"ל אין ועתה בלשון שלילה שר"ל לא יתכן להיות דבר בעולם מן התורה והמצוה בשעה אחת ברגע אחד אלא תשובה שהרי שנינו המקדש את האשה על מנת שהוא צדיק גמור ואינו אלא רשע גמור מקודשת דאיפשר הרהר בתשובה אם כן הרי אין מלת ועתה צודק אלא תשובה. ולכן א"ל הב"ה ועתה והשיב פן ר"ל אינו רוצ' כדאחז"ל השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה ולמה השיב כן פיו הכשילו לפי כי עבירה גוררת עבירה דקאמר ליה הנחש אף כי אמר אלהים וגו' פן תמותון וקבל ממנו לכן אמר נמי פן אז אמר נמי הקב"ה ישלח ידו ואכל גם מעץ החיים כלומר אני אמרתי יעשה תשובה ועתה ברגע זה וזה ימצא בהרהור הלב ועל הרוב בביטוי פה כי יתודה בפיו ולא רצה וזה בא לו מפני שחטא במחשבה כנ"ל לכן והיינו שאמר לו הב"ה איכה לאן נטה לבך כמשחז"ל מין היה. ולכן לא יכול לשוב במחשבה. ולכן אמר הקב"ה ישלח ידו ויעשה תשובה במעשה כנגד מה שחטא במעשה ויקח מפריו ויאכל ואכל וחי לעולם הבא. ולכן אמר בדין זה כי מפתח זה של תפלה ותשובה לא יביאם אלא בידו במעשה ולא בחגורו שהוא על הלב שמא ישכח ענין שבת ויוציאנה לרשות הרבים לפי שהוא מהרהר בזה נמנע מעונג שבת והרבים אין מכירים בו להוכיח אותו אבל בידו במעשה הוא נראה לכל וימנע ויחזור לעשות עונג שבת כאמור:

והודעה זו נמי יהיה הסוד שלה לצד עילאה ימצא וכך היה אומר כל מה שיכולה לצאת היינו אשה יראת ה' האמורה למעלה כי יש דברים רבים שמותר לה לצאת בהם מרשות הרבים לרשות היחיד והם נמי יציאות השבת שתים שהם ארבע כי יש יציאה מרשות הרבים של העולמות והכנסה לרשות היחיד הוא עולם האצילות כי הוא רשות יחידו של עולם וגם יציאה משם מרשות היחיד זה והכנסה לרשות הרבים בעולמות וכל אחד נחלקת לשתים כנזכר לעיל ואמנם נמי נתבאר כי ענין יציאת השבת היינו

כאשר

ז

כאשר יוצאת מן העולמות כי לאחר שנגזר עליה לכי ומעטי את עצמך ויצאת מרשות היחיד הוא יחידו של עולם והלכה לרשות הרבים. לעולמות למטה בסוד יציאה של גלות כד"א ויצא מן בת ציון כל הדרה שלכן נאמר שלחתיה ואתן ספר כריתותיה אליה שנאמר למענכם שלחתי בבלה עוד חזרה ויבא אותה מרשות הרבים מן העולמות ונכנסה לרשות היחיד ברשות יחידו של עולם ויצאה בהינומא כדין הבתולה וענתה שמה כימי נעוריה וכיום עלותה מארץ מצרים שנאמר וה' הולך לפניהם יומם כדאיתא בזוהר פ' בלק כמה מעלה היה לכלתא דא שיצאה בארמה על רישה וכו' ולכן וה"ה זקיף טעמא לעילא ולכן יאמר שמענה ואתה דע לך בכל מה שיכולה כלה זו לצאת מרשות לרשות ומה גם לצאת לחופה להראות לפני בעל נעוריה יכולה להתירו ברשות הרבים ולא חיישינן דילמא אתיא ליה אמנם יש אוסרים להביא מפתח בסוד בנימין הצדיק שפתח דלתי בטנה ויהי בצאת נפשה כי מתה אפילו בחצר הבית שלה היינו עזרת הנשים כי אם בידו יד הגדולה מדת החסד כי הוא שושבינא דמטרוניתא אבל לא בחגורתו כמש"ה והיה צדק אזור מתניו שמא ישכח כי בזה שולט השכחה כדלקמן ויוציאנה לרשות הרבים ושם יאמר ותקבר בדרך אפרת. עוד יהיה מדבר כנגד החתן והכי קאמר בדרך כלל בכל מה שיכולה לצאת בסוד ותצא לאה לקראתו וכל זה הוא עוד יציאות השבת כאשר מתבאר בענין ארבע רשויות לשבת כי רשויות אלו כדרך שמתבארי' בסוד העולמות כך יצדק לפרש אותם בעולם האצילות יען כי הוא השורש של העולמות כלם וכן נמי מתבאר בענין מה ששנינו יציאות השבת שתים שהם ארבע בשלשה מקומות הנקראים שבת והוא מפורש בזוהר שבת דמעלי שבתא שבת של יום בבקר שבת של מנחה ובכל אחד משלשה אלו יצדק יציאות שתים שהם ארבע ר"ל כי הוא מלמד כל מה שמתבאר מענין המקומות אמנם כל מדה מהם בעצמה הם שתי תיבות בסוד שם יה כי שם זה הוא יצא ומתעלה תחילה שנאמר כי ביה ה' צור עולמים בתחילה שם יה ואחר כך נעשה שם הויה בשלימות לפי כי בי"ה צייר שני עולמות העולם הזה ועולם הבא הם שני אותיות י"ה ונשלם שם הויה ואמנם יציאות השבת שתים שהם ארבע ועוד השני אותיות בעצמן הם שתים שהם ארבע כאשר הם במלוי כזה יו"ד ה"א בגימ' כ"ו היינו הוי"ה העולה כ"ו ועוד עיקר הדבר אין לנו רשות לדבר בזה כי הם שתי יציאות שנאמר אך יצא יצא יעקב שהם ארבע יעקב יעקב ישראל וישורון והשורש למעלה ה"ו שתי יציאות שתי הכנסות והם שתים שהם ארבע והבן ולכן על כל הצדדין והמדות של שבת חוזר הדין ואמר בכל מה שיכולה לצאת והוא כינוי לכל האצילות בסוד מה שהיה הכהן מונה ואומר אחת אחת ושתים בלשון נקבה ואינו אומר אחד ושנים והבן מאד זה ולכן כל מה שהוא יכולה לצאת בכל הדרכים האמורים של יציאות השבת יכולה להתירו ברשות הרבים גם בענין רשות הרבים הוא בכל המקומות הנקראי' רשות הרבים ולא חיישינן דילמא אתיא ליה. יש אוסרי' להביא מפתח גם בזה חוזר על כל צדדים הנזכר ראשונה מפתח זה היינו מ"ש בזוהר ס' בראשית דפתח רחמה באות ה' בסוד פטר רחם אפי' בחצר הבית הוא בית עליון בית דבראשית כד"א בחכמה יבנה בית אלא אם בידו יד העליונה אבל לא בחגורתו כי שם הוא בסוד ישראל סבא שמא ישכח כי מתגבר סוד האחורים שהם תשכח בגימ' ויוציאנה לרשות הרבים אצל האבות הם הרבים כדאיתא בתיקונים בסוד יחיד ורבים הלכה כרבים ועוד יהיה מפתח זה נתיב לא ידעו עיט והכי קאמר יש אוסרים להביא מפתח אפי' בחצר הבית שלה כי אם בידו אבל לא בחגורתו כאמור בסוד התבונה ונתן טעם שמא ישכח כאמור מפני השכחה של האחורים ויוציאנה לרשות הרבים ולא כן הוא צריך להכנס בתוכם ועוד יתבאר בסגנון אחר ושם נאמר יש אוסרים להביא מפתח היינו מ"ש בס"ד אתא מפתח' דכליל שית וכסי פתחה' ומאחר כי מפתח זה צריך להיות מלבים אותה מבחוץ לכן אסור להביא אותו להכנס אפילו בחצר הבית שלה כי אם בידו כי פעמים עולה ת"ת ישראל לבינה כמש"ה ותצא לאה דא אמא לקראתו של ת"ת ותאמר אלי תבא לאעלא לך תחות גדפאי ולרוואה' לך בתפנוקין עילאין וכו' אמנם עולה לשם בידו רוצה לומר כי מעלה סוד מ"ן בידו לצורך הייחוד שלה שנא' וישכב עמה בלילה הוא יעקב לא נאמר אלא הוא ההוא דסתים ההוא דמתחזי למשכב עמה וכן נמי עולה לצורך הכלה הנקראת ידו כדאי' בזוהר ובתיקונים וכנזכר שם פ' ויצא למיהב להכוא שדה דלא יתוקד באשא תקיפא דיצחק הרי שעולה בידו לצורך עליון ותחתון הנקראת יד ה' שנאמר היתה עלי יד ה' אבל לא בחגורתו אינו נותן מפתח עליון זה דאתפתח לחמשין תרעין כנזכר בזוהר ובתיקונים שמא ישכח ויוציאנו לרשות הרבים היינו מאריהון דדינים כדאיתא בזוהר אימא אף על גב דלא איהו דינא דינין מתערין מינה וכן נמי ירצה במאמרו יש אוסרים להביא מפתח הוא ת"ת ישראל כי הוא יסגור על אים צדיק זה יוסף ולא יפתח אף על גב שנאמר בו וזה שער השמים ולכן אסור להביא מפתח זה אפילו בחצר הבית היינו חצרות בית ה' שנאמר שער החצר הפנימי יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח אסור להביא שם מפתח זה כי אם בידו הוא סוד מ"ש בזוהר פ' בלק דף קפ"ו : וז"ל ואינון חמש בריחים דאקרון חמש מאה שנין דאילנא דחיי אזיל בהו וברית קדישא אתעטר בחמש אצבען דידא ומלה תימא הוא ועל דא כל ברכאן דכהנא באצבען תליין פרישו דידא דמשה על דא הוה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הייחוד אינו נעשה אלא ביד ולכן אסור להוליך מפתח זה אלא ביד אבל לא בחגורתו שמא ישכח ויוציאנו לרשות הרבים למעלה ואמנם עיקר מ"ש אלא אם בידו היינו סוד מ"ש בזוהר פ' בלק דף ר"ד. וז"ל נהורא קדמאה דברא קב"ה הוה נהיר עד דלא הוו יכלין עלמין למסבליה מה עבד קב"ה עבד נהורא לנהורא לאתלבשא דא בדא וכן כל שאר נהורין עד דעלמין כלהו אתקיימו בקיומייהו ויכלין למסבל וכו' עד דמטו לההוא בקר דיוסף ואיהו נטיל כל

אינון

[יח] כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים אסור לצאת בו לחצר שאינה מעורבת חוץ מכבול ופאה נכרית דהיינו קליעת שער שקלעה בתוך שערה. ויש אומרים דכל שאסרו לצאת בו אפילו להתקשט בו בבית אסור וכל שכן לצאת בו לחצר המעורבת חוץ מכבול ופאה נכרית וי"א שהכל מותר לצאת בו בחצר אפילו אינה מעורבת והאידנא נשי דידן נהגו לצאת בכל תכשיטין. ויש שאמרו דמדינא אסורות אלא שכיון שלא ישמעו מוטב שיהיו שוגגות ואל יהיו מזידות ויש שלימדו עליהם זכות לומר שהן נוהגות כן על פי סברא אחרונה שכתבתי שלא אסרו לצאת בתכשיטין לחצר שאינה מעורבת והשתא דלית לן רשות הרבים גמור הוה ליה כל ר"ה שלנו כרמלית ודינו כחצר שאינה מעורבת ומותר. ומיהו טבעת שיש עליה חותם לאשה ושאין עליה חותם לאיש דתנן בה חייב חטאת אף בכרמלית אסור אפילו לדידן והוא הדין לכל מאי דאתסר ביה חיוב חטאת. ויש מי שאומר שבזמן הזה שנהגו האנשים לצאת בטבעת שאין עליה חותם הרי זה להם כתכשיט ושרי ולפי זה אפשר דכיון שנהגו עכשיו הנשים להביא טבעת שיש עליה חותם הרי הוא להן כתכשיט ושרי ומכל מקום צריך להזהיר לנשים שלא תצאנה אלא במחטים שהן צריכות להעמיד קישוריהן ולא יותר כי בזה שאין להן תועלת בו ישמעו לנו:

צריך

אינון נהורין עילאין ומגו דנטיל כל נהורין זוויה סליק מסייפי עלמא עד סייפי עלמא ולא יכלין למסבל אתא דוד ואתקן חופאה להאי בקר וכו' הה"ד בקר אערוך לך ואצפה כד"א ויצפהו זהב טהור עכ"ל הנה מבואר כי עיקר האור הנמשך ליוסף הצדיק הוא אור קדמאה והיינו מ"ש דין זה אסור להוציא מפתח זה יוסף כאמור אפי' בחצר הבית אין בית אלא אשה יראת ה' זו וחצר שלה כאמור חצר בית ה' כי אם בידו הוא סוד ה' אלבשו' כמ"ש במאמר ברית קדישא אסער בהמם אלבשן דידא אבל העיקר הוא להמשיך האור לפה אותו אור קדמאה של מעשה בראשי' עד יוסף הצדיק כאמור באותו יד ואז יכנס בחצר ובבית כאמור אבל לא בחגורתו לא יתן מפתח זה פה נעורר ייחוד עליון של לאה שמא ישכח כי סוד השכחה נמשך מן האחורים אשר שם ויניקתה לר"ה ויתאחזו הקליפה משם:

[יח] ועתה חזר והגיד על עיקר אחר וכן הוא אומר כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים דהיינו כי אסרו חז"ל לעשות הדבר בפרהסייא כגון מה שחז"ל כתוב אחד אומר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וכתוב אחד אומר מכסה פשעיו לא יצליח ומשני כאן בדברים שבין אדם למקום ועוד תשובה אחרת כאן בחטא מפורסם כאן בחטא שאינו מפורסם דאמר מר חציף עלי מאן דמפרש חטאיה ולכן הוא אומר כלל הדברים כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים בין לענין העון כמאן דאמר חציף עלי מאן דמפרש חטאיה בין לענין התשובה מה שאסרו לצאת בו לר"ה דהיינו כי אסור לעשות תשובה מפורסמת בשבת אף על גב כי לא ידע האדם את עתו ועובר על מה שנ' בכל עת יהיו בגדיך לבנים ואמר רבי אליעזר שוב יום אחד לפני מיתתך נאמר הענין בשבת לצאת בו לרשות הרבים היינו בדברים שבפרהסייא מפני שיבא לבטל מעונג שבת כאמור ולכן כלל זה יהיה בידך כל שאסור לצאת בו לרשות הרבים אסור נמי לצאת בו לחצר שאינה מעורבת וזה יהיה נמי דוגמא כי באדם נמצאים שתי חצרות בלב כמו שנ' לב חכם זה יצר הטוב לימינו ולב כסיל זה יצר הרע לשמאלו ולכן חצר המעורבת יהיה כאשר האדם מקיים ולעבדו בכל לבבכם יצה"ט ויצה"ר כמו שמערבין יצר הרע עם יצר הטוב ועובד להקב"ה בשניהם והסיפא חצר שאינה מעורבת כי לא נכנס היצר לעבודת הקב"ה ולכן אסור להוציא שם ולפרסם ענין התשובה כאמור לפי כי צריך הכנעה גדולה ואין לעשות כן בשבת ולכן אסור לצאת בו חוץ מכבול היינו החוטא שהוא נלכד בעונו בכבלי ברזל של העון ולכן הוא במאסר יצר הרע כמו שנתבאר אלו בנים שהיו ישראל מצדיקים עליהם את הדין ואומרים כי היצר שהחטיא אותם במאסרים הושיבני כמתי עולם רשעים בחייהם קרויים מתים ועוד גדר בעדי כדי שלא אצא מתחת רשותו הכביד נחשתי ואני בכבלי ברזל תחת רשותו ולא אלא כמו שנאמר לאסורים צאו ולכן אמר חוץ מכבול היינו החוטא שהוא ברשות היצר בכבלי ברזל לפי שנשתרש בחטא אם יכול להוציא מתחת ידו הנה מה טוב ופאה נכרית היינו א.תם הסוגרים נכתי קרקיסאות שנקרא כפתת מעט דהיינו קליעת שער ההולך בשערי צלמות שהם שקולעת בתוך השערה לא מבעיא שהקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה וזה מוסיף על חטאתו פשע שקולע בתוך שער שלו במקום שצריך נקיים פתחו שערים ויבא גוי צדיק אלו ישראל לאותם שערים של ב"ה שנאמר אוהב ה' שערי ציון שערים המצויינים בהלכה כי לא נתנו שבתות לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה על שער בת רבים והוא הפך השיטה והלך לאותם שערי מות ובשערי צלמות נמצא קליעת שער חיצון בתוך שערה הם יצרה לחזור בו הרי זה משובח ויש אומרים דכל שאסרו לצאת בו כאמור בפרהסייא אפי' להתקשט בו בבית קישוטי הנפש מענין התשובה כאמור אפי' בבית דיחיד אסור מפני שממעט בעונג שבת כאמור וכל שכן לחצר המעורבת חוץ מכבול ופאה נכרית שני דברים מותר לעשות הותם כאמור ויש אומרים להפך הכל מותר לעשות בשבת לצאת בו לחצר אפי' אינה מעורבת שיצר הרע לא נתערב עם יצר הטוב והאדם עובד בשניהם להקב"ה ועכשיו נשי דידן נהגו לצאת בכל תכשיטין מי יתן שהאדם יעשה תשובה אפי' בשבת ויעשה תענית וכל הצריך לעשות לו זה הוא עונג הנפשות ויש

אומרים

אומרים דמדינה אסורות מפני שהם מבטלים עונג שבת אלא שכיון שלא ישמעו כי האדם בשול לחזור בו כי לא יאמין בעצמו מוטב שיהיו שוגגות ולא יהיו מזידות ויש שלמדו עליהם זכות לומר שהם נוהגין כן על פי סברא אחרונה שכתבתי שלא אסרו לצאת בתכשיטים של הנפש לחצר שאינה מעורבת ואינם שניהם שוים לטוב יצר הרע עם יצר הטוב לעבוד ה' בכל לבבך והשתא דלית לן רשות הרבים גמור בפרהסיא תשובה של רבים הוא ליה כל רשות הרבים שלנו מה שעושים רשות הרבים הוא בחינת כרמלית ודינו כחצר שאינה מעורבת שעדיין לא נתיישבו [illegible] הרע ויצר הטוב בהשואה אחת לעבוד את ה' מיהו טבעת שיש עליה חותם לאשה ושאין עליה חותם לאיש דתנן בה חייב חטאת אם בכרמלית אסור לדידן והדוגמא היא בענין העון כאשר האדם עושה תשובה יש הפרש בין איש לאשה כי הנה חז"ל אמרו כתיב אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וכתיב מכסה פשעיו לא יצליח ומשני כאן בחטא מפורסם כאן בחטא דלא ידעו ביה רבים ולכן יאמר כי הנה בכל הדברים הנאמרים למעלה רבו בהם הסברות אם יוצאים בהם אם לאו דהיינו הדוגמא לענין התשובה שיוצא האדם מרשות יצר הרע וכחותיו הם הרבים ונכנס ברשות היחיד הוא יחידו של עולם כי להיות השבת נצטוינו לענגם לכן לא נכון לעשות תשובה בו ביום לפי כי מגביר הדאגה והעצבון על ידי החרטה של וידוי אמנם בחטא מפורסם ליכא מאן דפליג כי טוב לעשות בו תשובה לפי כי זה יהיה העונג האמיתי לנפשו כגון טבעת שיש עליה חותם לאשה ושאין עליה חותם לאיש וההפרש בזה הוא דאע"ג שנעשה הפרש בין חטא מפורסם לחטא סתום זה יהיה משפט האיש אבל האשה לא כן וזה נראה מן הסברא דאיך יתכן כי האשה שחטאה תפרסם הענין לעין כל כי גנאי גדול הוא לה כנראה בגלוי לחוש וגדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה והיתה לאיש אחר הישוב אליה עוד והא זנית רעים רבים ושוב אלי נאם ה' דמאחר כי בא הלימוד של התשובה מן האשה שזינתה תחת בעלה אם כן נלמוד מזה לאשה עצמה שאם זנתה ועשתה תשובה כדרך שהאיש בתשובה זו אין צריך לפרסם החטא כך האשה וההפרש ביניהם יהיה בחטא מפורסם ולכן יאמר ומיהו טבעת שיש עליה חותם לאשה היינו חטא דידעו בו הרבים כחותם המפורסם ושאין עליה חותם לאיש היינו חטא דלא ידעו ביה רבים הם בהשואה אחת מאחר כי דבר גדול הוא דתנן בה חייב חטאת לכן אף בכרמלית אסור אפי' לדידן והוא הדין לכל מאי דאתמר חייב חטאת אין יוצאים בהם בשבת לפי שמבטל עונג שבת כאמור אמנם ויש אומרים שבזמן הזה שנהגו הנשים לצאת בטבעת הוא העון שאין עליה חותם היינו שאינו מפורסם הרי זה תכשיט להם ענין התשובה ועונג נפשות ושרי ולפי זה איפשר דכיון שנהגו עכשיו הנשים להביא טבעת שיש עליה חותם שהוא עון מפורס' הרי הוא להם כתכשיט ענין התשובה ושרי בכל גוונא כי הוא עונג שבת האמיתי ומכל מקום צריך להזהיר נשים שלא יצאו אלא במחטין שהם צריכים להעמיד קישורין בו היינו עונות כנ"ל מחט היינו מחטוטך לא יצאו ויפרסמו אלא אותם שהם צריכין להעמיד קישוריהן שבין איש לאשה על דרך מש"חז"ל ואת ערובתם תקח דבר המערב בינו לבינה ולא יותר כי בזה שאין להם תועלת בו בענין הפרסו' ישמעו לכן ודאי כי כן דרך הנשים רצונם לזכות עצמן לעולם :

ובדברים הנוגעים למעלה יהיה הענין דרך קצרה כל שאסרו חכמים לצאת בו לרה"ר דהיינו ענין היציאה בכמה פנים מפנים שונים כנ"ל אם לענין איסור היציאה מעולם האצילו' הוא רשות היחיד יחידו של עולם לרשו' הרבים הם העולמו' למטה כי שם נמצאת סטרא אחרא כי הם הרבים גם לענין יציאה מרשו' היחיד כי לאחר שעלתה מן העולמו' בערב שבת וקדש היום הנה היא ברשו' החתן בעלה בסוד חקל תפוחין קדישין והוא יחידו של עולם אין לה רשו' לצאת מאצלו ולילך לרשו' הרבים הם האבות כמ"ש בתיקונים יחיד ורבים הלכה כרבים ולא יותר למעלה ולכן נמי אסור לצאת בו לחצר שאינה מעורבת כי הם שתי חצירו' בית ה' היינו מה שמינו משל משלו באשה החדר והפרוזדור והנה החדר נקרא חצר המעורב' כי שם מתערב עמה הצדיק על דרך מש"חז"ל ואת ערובתם תקח דברים המעורבים בינו לבינה והפרוזדור הוא מכונה לחצר שאינה מעורבת דאף על גב כי שם נכנס הצדיק הוא בדרך העברה בלבד וכן נמי הוא הענין הודעה לחתן כל דבר שאסרו חכמים לצאת בו מרשו' היחיד היא הכלה שהיא מתייחדת עמו משעת הכנס' שבת שאומרים באי כלה אסור לצאת מייחוד שלה לעלו' לרשו' הרבים הוא לבדו לפי כי האשה עולה עמו ואינה יורדת וכן נמי אסור לצאת בו לחצר שאינו מעורבת כאמור חוץ מכבול הוא מש"ה ויקרא לה ארץ כבול עד היום הזה הוא דוגמא לנקודה שלה הנשאר' במקומה ואינו עולה רק בחינ' הכלי ופאה נכרית היינו קליפה של שער בסוד מדרגה האחרונה וכבר נתבאר למעלה אין ראוי לשנו' עליו משום כבוד אלהים הסתר דבר ויש אומרים דכל מה שנאסרו לצאת בו אפילו להתקשט בו בבית כגון מ"ש בזוהר פ' אמור תכשיטהא ומלבושהא וכתרהא וכל שכן לצאת בו לחצר המעורבת חוץ מכבול ופאה נכרית כאמור ויש אומרים שהכל מותר לצאת בו בחצר אפילו לחצר שאינה מעורבת והנה אנו מבארים כל אלו המחלוקו' של דברי הפוסקים להודיע כי לא דבר רק הוא והכל יש לו שורש למעלה אמנם המסקנ' בזה באחרונה לקיים כל דבר המחלוקו' ולכן יאמר והאידנא נשי דידן נהגו לצאת בכל תכשיטין דהיינו להתראו' לבני בעלה מקושטת עד שיאמר לה יפה את רעיתי כתרצה בשעה שאת מתרצה לי כמו שחז"ל נאוה כירושלים ויש שאמרו דמדינה אסורו' אלא שכיון שלא ישמעו כי כונתה להתגאו' מוטב שיהיו שוגגו' ואל יהיו מזידו' ויש שלמדו עליהם זכות לומר שהם נוהגו' כן על פי סברא אחרונה שכתבנו שלא אסרו לצאת בתכשיטין לחצר שאינה מעורבת וכך הוא הענין למעלה כי יוצאה

[יט] צריך להזהיר לנשים שלא יטלטלו מחט שניט' חודה או עוקצה לשים בצעיפיהם אלא אם כן ניטל מערב שבת חודה ועוקצה לשם כך וע"ל סימן ש"ח סעיף י"א: [כ] הבנות קטנות שנוקבים אזניהן כדי לתת בהם נזמים כשיגדלו וכדי שלא יסתמו הנקבים נותנים בהם קסמים מותר לצאת בהם והוא הדין אם נותנין חוטים באותם נקבים שמותר לצאת בהם אם אינם צבועים אבל אם הם צבועים אסור:

יוצאה

יוצאה אשת חיל בתכשיטין שהם האמורים לחצר שלא המעורב' כאמור וביותר עם התכשיטין המאמתים הם הצדיקים כדאי' בזוהר פרש' ויקהל כד בעיא לאתקשטא בשבתין וזמנין וחגים עולים הנשמו' של הצדיקים מגן עדן התחתון למעלה והם נכנסים דרך העמוד הנקרא מכון הר ציון עד שנכנסים בתוך אותה נקודה ומעוררים את האהבה והיינו מקום הנקרא חצר המעורבת כאמור הרי כי האשה עליונה יוצאה בתכשיטים שלא לחצר המעורבת ועוברים דרך החצר שאינה מעורבת להכנס שם ולכן הוא אומר מותר לצאת האשה הגשמית בתכשיטין שלא לחצר שאינה מעורב' והשתא דלית לן רשו' הרבים גמור לפי שהם נתקנים המדו' עליונו' כאשר יבא היאור במקומו והדברים נלמדים ממ"ש בזוהר פרש' וירא ובכל שיתין ושתין שנין מהשוא אלף שתיתאה אתתקף ה"א וסלקא בדרגוי לאתקנא דף קי"ז תמצאנו ולכן צדק החכם במאמרו והשתא דלית לן רשות הרבים גמור שהיא סוד סטרא אחרא תדע שהרי אחז"ל שני בלים שני אגוזים הלכה למשה מסיני והשתא דשו ביה רבים ואין מי שניזוק מדברים של הזוגות יען כי למעלה מתגבר סטרא דקדושה והולך כאמור ולכן ליכא רשו' הרבים כמשפט הראשון לכן הוה ליה כל רשו' הרבים שלנו ככרמלי' ודינו כחצר שאינה מעורבת. הנה ביארתי למעלה כי כדרך שנאמר ארבע רשויו' בארבע עולמו' כך יהיה נמי שורש ארבע רשויו' בעולם האצילו' עצמו ובכן ימצא כרמלית בחינת חצר שאינה מעורבת כדלקמן ומותר ומיהו טבעת שיש עליה חותם לאשה ושאין עליה חותם לאיש שהדוגמא למעלה הוא טבעת בסוד המדה האחרונה של הכלה שיש עליה חותם כי כן צריכה חותם כאשר יבא במקומו בע"ה והוא מפורש בחותם של יוה"ך ושל הושענה רבה והם חותם בתוך חותם שיש לאשת חיל להראו' לבעלה כי טהורה היא בתולה והיא לא ידעה שלא כדרכה כנ"ל וטבעת שאין עליה חותם לאיש דאף על גב כי הוא חתום באות ברית אין זה חותם לפי כי הוא מעצמו ולכן נקרא טבעת שאין עליה חותם והבן שניהם אלו דתנן בה חייב חטאת ליוצא בהם לפי שנדבק שם הקליפה חטאת היא אף בכרמלית אסור אפי' לדידן היינו החצר שאינה מעורבת כנ"ל והוא הדין לכל מאי דאתמר ביה חייב חטאת: ויש מי שאומר שבזמן הזה שנהגו הנשים לצאת בטבעת שאין עליה חותם הרי זה להם כתכשיט ושרי ולפי זה איפשר דכיון שנהגו עכשיו האנשים להביא טבעת שיש עליה חותם הרי זה להם כתכשיט ושרי והכל עם היצר הולך דבזמן הזה ליכא רשו' הרבים כאמור ומכל מקום צריך להזהיר לנשים שלא יצאו אלא במחטין שהם צריכו' להם כי זה הדוגמא למעלה כמו ש"ה צדיקים ירשו ארץ וכל אחד הוא סוד מחט כנ"ל

לפי שהוא מחבר חתן וכלה שנאמר כי כל בשמים ובארץ ומתרגמינן דאחיד בשמיא ובארעא שהם צריכו' להעמיד קשוריהן שהוא הקשר שבין החתן עם הכלה ולא יותר כי בזה שאין להם תועלת נשים הגשמיו' ישמעו לנו:

[יט] **בהיות** כי נתבאר למעלה כי דינים אלו שייך באנשים החוטאים לס'אשר בעונם נשתה גבורתם היו לנשים ועל הכל צדק מ"ש הדין צריך להזהיר לנשים שלא יטלטלו מחט הוא ענין עון כאמור למעלה שנאמר ואחשוך אותך מחטוא לי מחטונך לי כמשחז"ל והוא היצר המחטי' לבני האדם והוא קוץ מכאיב בעצם אדם כי בנפשו הוא ולכן צריך להזהיר שלא יטלו מחט שניטל חודה או עוקצ' היינו שניטל חודה שניטל התאוה לעבירה שהיא חד וחריף לעבור עליה ועתה לא כימים הראשונים או עוקצ' דהיינו הנקב שהיה נוקב במעשה כד"א ונוקב שם ה' ואמרו חז"ל הרשע דומה לנוקב בספינה וכו' וזה ניטל ממנו חודה או עוקצה של עבירה לפי שהם מקיימים מה שחז"ל אם פגע בך מנוול זה מושכהו לבית המדרש אם ברזל הוא מתפוצץ שנאמר וכפטיש יפוצץ סלע ולכן נוטל חודה או עוקצה לא יטלטלו נשים בצעיפיהם היינו חלוקה דרבנן הנעשה להם אלא אם כן ניטל מערב שבת חודה ועוקצה לשם כך והוא רגיל להכניע היצר בהכי ואם לאו לא יעורר אותו בשבת: [כ] הבנו' קטנו' שנוקבו' אזניהן הדוגמא להן היינו משחז"ל קטן שלא כלו לו חדשיו שנוקבו' אזניהן כמש"ה ולא שמעתי לקול מורי ולמלמדי לא הטתי אזני כדי לתת בהם נזמים ותכשיטין כשיגביר יצר הרע על דרך משחז"ל כאשר היצר רואה אדם מסלסל בשערו ממשמש בבגדיו מתנה בעקיבו אומר הדין דידי הוא מה טעם שנאמר ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו וכדי שלא יסתמו הנקבים ויתקיים בהם מש"ה החרשים שמעו מי חרש כי אם עבדי לכן נותנים קסמים באזניה' והדוגמא ובית עשו לקש כלומר כי לא תהיה אחרית לרע ובליעל כקוץ מונד כלהם ולכן נכנסים דברי מוסר באזניהם מותר לצאת בהם כי בלי ספק יוצאים מנהיו' עבדים ליצר הרע יוצא לחירו' מלהיו' עבד שנאמר ועבד חפשי מאדוניו והוא הדין אם נותנים חוטים כי זוכרים מה שעתיד להיו' כמו שאמרו חז"ל לעתיד מביא הקדוש ברוך הוא יצר הרע ושוחטו לפני הכל רשעים נדמה להם כחוט והם בוכים ואומרים איך לא יכולנו לכבוש חוט זה ולכן קטנו' אלו שהם מקטני אמנה נותנים באזניהם חוטים כאלו קול קורא באזניהם כי יצר הרע דומה לחוט וכאשר האדם מתעורר עליו בנקל כובש אותו ולכן מותר לצאת בו מחמת עבודת יצר הרע כאמור אם אינם צבועים כלומר כי אין עושים התשובה לפנים כדרך הצבועים דחפי גונדי ואם

הם

הם לבושים אסור כי נמצא נמנע מעונג שבת לבלתי הועיל: עוד זה מדבר בענין הרומז למעלה וכך הוא אומר צריך להזהיר לנשים וכו' כי הנה כשנכנס קדושת שבת אז כל הנשים שהם רוחניו' יש להם אזהרה כל א' לפי דרכה שלא לעבור עליה כי הנה הנשים

[כא] יוצאה אשה רעולה והוא שמעטפת כל ראשה חוץ

שנאמר בהם או תבאנה שתים נשים זונות אל המלך רב אמר רוחות היו והם זונות ממש נשים אלו הם זהירות שלא יטלטלו מחט הוא המחטיא את הבריות יצר הרע הוא דכורא שבקליפה שנוטל חודה או עוקצ' לתת בצעיפיה' כבר נתגבר' הקדושה בנועלי שבת וכאשר נתגברה המדורה דאשא מסטרא אחרא נפק ההוא שלהובא מסטרא דימינא והשפיל אותה והכנים אותה בנוקבא דתהומא רבא כדאי' בזוהר פרשת ויקהל וכן נמי קליפת נוגה כאשר מתגברת ומדלגת לתוך הגוונים ומתקרב' אצל הנקודה הפנימית בקדושה למיעל נהורא דילה אז נעשה חשמל מכו חשמל חש ומתגלה מל כד"א מל יהושע וכן נמי סטרא אחרא בפרוח רשעים למעלה הוא סיבה כי יתפרדו כל פועלי און כדאית' פ' בלק אשר הלך חשכי' דשארי בחיבורא והיים בפירודא והיינו מ"ש בזוהר פרש' משפטים אל אחר אסתרס ולכן נשים אגו אשות הזימה לא יטלטלו מחט זה סוד אל אחר המחטי' בני האדם כנז' שנוטל חוד' ועוקצה כדוגמת הנחש שקצצו ידיו ורגליו ולבושו והולך על גחונו לשים בצעיפיהם אלא אם כן ניטל מערב שבת חודה או עוקצה כאמור לשם כך כי לא יועיל להתחבר עוד עם נשים הללו משימי' אות' בצעיפיהם כי לא יועיל להם כמדובר. ואמנם נמי הנשים כשרות הצנועו' אין מטלטלי' מחט הוא הצדיק התופר הבגדים של הכלה. כדאיתא בזוהר פרש' פנחס דף רכ"ד וז"ל לאומן דחסך לבושין דמלכותא ועבד מנהון חתיכן שגיאין איכון דידעין אתר דחסרין איכון חתיכו' או איכון דמשתארין איכון מתקנין לבושים לון וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי הצדיקים הגשמיים אשר המה חיים עד הנה הם מתקנין הבגדים לכלה. וכן הוא מפורש בזוהר פ' אמור וז"ל ה' מי יגור באהלך הולך תמים ופועל צדק מאן פועל צדק אלין דמתקנין למטרוניתא לבושהא ותכשיטהא ועטרהא כל אחד פועל צדק אקרי הרי מבואר לענין הצדיקים הגשמיים שהם בעולם הזה וכן נמי הצדיקים שהם בגן עדן למטה שהם עולים למעלה דרך העמוד הנקרא מכון ליון כנז' בזוהר. ולכן על כלם כאחד יאמר כי הנשים הצנועות לא יטלטלו מחטהם אגו הצדיקים בין מן החיים בגוף בין מן המתים בנפש שלהם היינו מחט שניטל חודה או עוקצה הוא יצר הרע שבהם וכלם קדושים לשים בצעיפיהם המלבושים שלהם כאמור לפי כי הנשמות נכנסים תחת המלבוש הנקודה הפנימית בסוד אור חוזר לעורר הייחוד בין חתן וכלה כאמור אלא אם כן ניטל מערב שבת חודה ועוקצה מן החטאות שנאמר שגיאו' מי יבין וכן נמי נשים כשרות אין מטלטלין מחט הוא הצדיק התופר ומחבר איש ואשה ת"ת ישראל עם הכלה כמש"ה כי כל בשמים ובארץ כתרגומו דאחיד בשמיא ובארעא שנוטל חודה או עוקצ' הוא הקליפה הסותם הצדיק סוד קליפת נוגה היינו חודה או עוקצה הוא האשה היא זונה כמש"ה עני ורוכב על חמור אלין כתרין תתאין כדאיתא בזוהר פרש' אחרי מות לשים אותו בצעיפיהם להתחבר עמו אלא אם כן ניטל מערב שבת חודה עוקצ' לשם כך ולהתפרש מסטרא אחרא שנאמר הב"ה אנכי אשלח גדי עזים כדאיתא בזוהר למלכא דאזדווג במטרוניתא עילאה אמר מה יהיב לי מלכא אמר לה אנא אתרך ברא דאמהו מהיכלא דילי כך הדוגמא כאשר ניטל חודה ועוקצה ממחט זה הצדיק היינו מש"כ חמור ועיר בן אתנות דרכיב עליהון ביומין דחול מה שאין כן עתה בשבת הבנות קטנו' שנוקבין אזניהם גם בענין זה באה הדוגמא לאותה נערה קטנה בתו של אברהם אבינו ע"ה שהוא מגדל אותה בי"ג מדות של רחמים וכאשר עדיין היא קטנה נוקבת אזנה לשמוע כאשר קול ה' לעיר יקרא ואומר קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי והיינו כדי לתת בהם נזמים כשיגדלו שהחתן נותן לה תכשיטין וכן אימא עילאה מקשטת אותה ויביאה אל האדם כמנין ויביא' נותנת לה כ"ד קישוטין והוא פסוק ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שהוא כ"ד אותיו' דהיינו משחז"ל משל לבת מלך שהריחה ציקי קדרה תאמר גנאי היא לה לא תאמר היא מצטערת מה עשו לה עבדי' הביאו לה בחשאי היינו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ולכן כדי שלא יסתמו הנקבים מה עושה נותנים בהם קסמים כמש"ה קסם על שפתי היינו שצריך להשמיע לאזניו קריאת שמע פסוק ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אע"ג שהוא בחשאי צריך להשמיע לאזניו מותר לצאת בהם לפני החתן להתראות לפניו בתכשיט זה והוא הדין אם נותנים חוטין ע"ש שנאמר כחוט השני שפתותיך בסוד וישק יעקב לרחל כי מותר לצא' בהם אם אינם צבועים לפי כי סטרא אחרא שפוואה סומקין כוורדא כדאיתא בזוהר פרשת ויצא. אמנם אין זה השבת שלה מעצמה רק מתקשטת בו לפי שעה לפי שנאמר והחזיקה לו ונשקה לו. אמנם אח"כ הכל מתבטל אמנם השבת היקרה זו שניתנה לאברהם החוט שלה אינו צבוע שהרי אברהם אמר אם מחוט ולכן נותן לה זה החוט כחוט השני שפתותיך ומאחר כי חוטים הללו אינם צבועי' כאמור מותר לצאת בהם לפני החתן כאמור:

[כא] **נחזור** לומר על עיקר הקודש כי מלבד פשט הדברים נמצא בהם הרמז והדוגמא לחוטאים בנפשותם אשר בעונם הורע כחם היו לנשים. ובזה יהיו כל דינים הללו צודקים בהם לא יעדר דבר ולכן הוא אומר יוצאה אשה קשת רוח הנז' מפני העון רעולה והוא שמעטפת כל ראשה חוץ מפניה הא כך אמרו חז"ל עשר קללות נתקללה האשה אחת מהנה שמתעטפת כאבל והכא

חוץ מהפנים: [כב] פורפת בשבת על האגוז ועל האבן שיחדתו לכך ויוצאה בו אבל על המטבע אסור לפרוף בשבת דלאו בר טלטול הוא ולא מהני ביה יחוד ואם פרפה עליו מערב שבת מותר לצאת בו בשבת: [כג] אם היתה צריכה להוציא אגוז לבנה ופרפה עליו כדי להוציאו אם לר"ה אסור ואם לכרמלית

והכא בנדון דידן אין לך ענין אבילות כמו החוטא שהוא אבל לב כמש"כ ואשלם ניחומי' לו ולאבליו הם האברים שמתאבלים עליו לפי שבעונותיו הוא פוגם אותם ולכן מותר לצאת בהם בשבת כדי להנצל מיצר הרע להיות עבד חפשי מאדוניו ובענין התשובה יוצא לחירות לפי שנדבק בתשובה עליונה. ולכן נאמר אשרך ארץ שמלכך בן חורין כההוא דאמר שלם עליך בר חורין אקפד אמר ליה כלום שמעת עליו שהיה עבד אמר ליה לאו אלא שאתה בן חורין לעולם הבא. ולכן משבח ואומר הכתוב אשרך שמלכך מאן וכו' רבנן המיוחד לכך הוא בן חורין ואינו משועבד ליצרו כי לכן ימלא ושריך בתורה בעת יאכלו לאחר שקובעים עת לתורה. ולכן יוצאה אשה רעולה בפרט תלמיד חכם כמו שחז"ל אי ת"ח שחשש כתן כנפים והם עושים גבורה כאנשים דאשר לא טוב עשה בקרב עמיו איכא תרתי לריעותא כי היו נשים וצריך להתעטף כנשים כי אין להם מלא לבריי' ראש. אמנם מותר לצאת כמשחז"ל האי צורבא מרבנן דסנן שומעניה ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתעטף שחורים ויעשה מה שלבו חפץ. ולכן חזר הדין שיוצא ממקומו לרשות הרבים שאין מכירים אותו ומתעטף ראשו חוץ מהפנים ללמד תורה כי כן צריך להראות פנים לגמרא כמשחז"ל הלל פנים בפנים דבר ה' עמכם פנים למקרא פנים למשנה פנים לגמרא: [כב] פורפת בשבת על האגוז ועל האבן שיחדו לכך הוא משחז"ל אל גנת אגוז ירדתי למה נמשלו דברי תורה לאגוז מה אגוז זה שנתלכלך לא נמאס מה שבתוכו כך תלמיד חכם אף על פי שסרח אין תורתו נמאסת. ועל האבן נמי כמשחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית הכנסת אם אבן הוא נימוח מאחר שייחדו לכך ויוצאה בו מרשות יצר הרע כאמור אבל לא על המטבע אע"ג כי הצדקה שקולה כנגד כל המצו' אין יוצא בה החוטא מן החטא שלו מרשו' יצה"ר ולכן על המטבע אסור לפרוף עליו בשבת דלאו בר טלטול הוא לפי כי חז"ל אמרו האי צורבא דרבנן דסנן שומעניה ילך למקום שאין מכירים אותו הנה אין לו תקנה אלא על ידי טלטול וכן כל אדם שפגע במנוול הוא היצר צריך למשוך אותו לבית המדרש הרי כי התקנה על ידי טלטול והיינו דוגמא לאגוז ואבן כאמור אבל מעשה הצדקה הוא המטבע לאו בר טלטול הוא. ולכן אין יוצאים בו בשבת מרשות יצר הרע ולא מהני ביה יחוד אפילו עשה צדקה בקבע ואם פרפה עליו מערב שבת כנראה שמהלך ברגליו לעשו' הצדקה דאהנייא ליה שהוא מענין טלטול ולכן מותר לצאת בו בשבת מרשות היצר כאמור: [כג] ואם נחזור ונאמר שמדבר הדין על דבר שנזכר לעיל הכי קאמר אם היתה צריכה להוציא אגוז לבנה הוא ענין למוד התורה כאמור כי אע"ג שאמרו חז"ל שהאב חייב ללמד את בנו תורה אבל האשה אינה חייבת

אם היתה צריכה להוציא אגוז לבנה כי בנה האגוז הוא דרך שחוק לתינוקו' כמשחז"ל והדוגמא מש"ה הייתי שחוק לכל עמי. ולכן צריכה להדריך אותו בדרך טובה ופרפה עליו כדי להוציאו כאמור אם לר"ה אסור ואם לכרמלי' מותר כי אין ראוי לפרסם לעין כל מה נעשיו:

ואלו הדברים הנאמרים גם כן למעלה והכי קאמר יוצאה אשה רעולה היא אשת חיל יוצאה יציאה של שמחה כמשחז"ל הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח ולכן יוצאה כלה על דרך שנאמר ויוצא משה את העם לקראת האלהים כדרך חתן לקראת כלה כמשחז"ל וזה יהיה הענין שמעטפת כל ראשה חוץ מהפנים וזה ידקדק בענין הטלית שהיא מתכסה בה כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך דף קס"ג. וז"ל השתא פריש מאן דפריש במתיבתא דסיהרא קדישא שפירו איהי בחוורו וכל גוונין מגלגלן בה ומרקמן ואיהי כסהיא שפירו וחוורו דשמשא ממש ובהאי ימא דילה גו שבעין שנין נפקא נוגא חדא ואפיק מניה גוון תכלא ואיהו נטלא גוון דא ותקינת ליה ואתחפיאת לבר בהאי גוון לאו דהאי גוון לבושא דילה דהא שם ואתרגמן לבושה אבל חופאה דלבר הוא גוון דא וכו' מ"ט בגין דתחות ים דא אית מזלות י"ם כלל דכר ונוקבא ואית לון עינא בישא לאסתכלא וכד מסתכלין זמין לעינייהו גוון תכלא ולא יכלא עינייהו לשלטאה וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי אשה יראת ה' היא מתכסה באותו לבוש של תכלת כדי שלא יראו אותם החיצונים הנק' צל מות. ולכן יוצאה אשה רעולה דהיינו שמעטפת ראשה חוץ מהפנים לפי כי החיצונים אינם יכולים להביט רק באחורים לא בפנים ואיפשר לדרוש מלת רעולה מלשון רע לה דהיינו כי זה הלבוש אינו שלה דהא שם ואתרגמן לבושה אלא מפני כי רע לה מאותם דתחות י"ם דילה הנקראים צל מות שהם בעלי עין הרע ולכן מתכסה בלבוש זה של תכלת כאמור ועוד אפשר לומר כי זה יהיה ענין הטלית המקיף אותם של ראשה כאשר נתבאר למעלה כמ"ש במאמר פרשת שלח לך ואין להאריך: פורפת בשבת על האבן אשר נתבאר בזוהר כי אבן הוא כינוי לכנסת ישראל. ואמנם עוד תשכיל ותדע ממולא דבר מ"ש בזוהר פ' נח דף ע"ב. וז"ל פתח ר' יהודה ואמר והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וגו' אמר ליה שאילנא על מה דאמרת בפסוקא והאבן הזאת דא אבן שתיה והא אבן שתיה הוה עד דלא אתברי עלמא וכו'. פתח ואמר אני בצדק אחזה פניך דוד מלכא חביבותיה ודבקותיה בהאי אבן הוה ועליה אמר אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה וכד בעא לאסתכלא בחזו יקרא דמאריה נטל להאי אבן בידיה בקדמיתא ולבתר עייל בגין דכל מאן דבעי לאתחזאה קמיה מארי לא אעיל אלא בהאי אבן דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו'. והנה ענין מאמר זה נורא מאד ממנו תבין מאמרים רבים ועוד תבין למה נצטער כל כך יעקב אבינו ע"ה על האבן.

ועוד

לכרמלית מותר : [כד] יוצאה באבן תקומה ובמשקל ששקלו כנגדו כדי שלא תפיל ואפילו לא נתעברה עדיין

ועוד תבין מהו כונת די התגזרת אבן דילא בידין ולכן הענין בקיצור כי להיות כי מזמן הבריאה כאשר קטרגה הלבנה ואמרה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד לכן נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך . ולכן יורדת בעולמות התחתונים עד מקום העשיה למטה . ואמנם בכל עולם ימצא ממנה כמה חלקים במספר . אמנם הנשאר לחלק עולם העשיה הוא החלק האחרון שבה הלא זה הדבר מ"ש בתיקוני' ה' תתאה מקננא בעשיה והנה חלק זה עליו נאמר משם רועה אבן ישראל מתפרנס לפי כי עליו נאמר דודי ירד לגנו לעולם הזה לרעות בגנים . והנה כאשר תתבונן לא יתכן להבנות מלכות שמים אלא כאשר תאסוף חלקיה אליה כי זהו תכלית התפלה להעלות חלקים הללו שבעולמות ולבנות הכלה שתהיה ראויה לזווג נמצא כי חלק זה האחרון הוא הנרצה והנבחר יותר ועליו נאמר אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב והם שערים המצויינים בהלכה והנה חלק זה עליו נאמר אבן מאסו הבונים לפי שיורד למטה במקום הקליפות ואין להאריך בזה . ולכן אמר דוד המלך ע"ה אני בצדק אחזה פניך אני דוקא לפי כי ידעתי עומק הדברים ואע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי ולכן דבקותיה וחביבותיה בהאי אבן לפי כי עמה הוא מתייחד למעלה ועליה אמר אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה כי הכל צריכים לה לענין היחוד והנה מזה תבין למה נאסר טלטול אבן בשבת לפי כי מתחלה היינו חטא אדם הראשון לפי כי מדה זו חלק הטוב הוא . אמנם מתלבשת בעשיה בחלק הרע כדאי' בתיקונים באילן עשר כתרין דמסאבותא אתלבש קודשא ב"ה ושכינתיה בגין לנטרא להו לישראל ולקיימא ומלכותו בכל משלה . וכאשר אכל אדם הראשון מעץ הדעת נאחזו ממנה הקליפות לפי כי רגליה יורדות מות . והנה ביום השבת חוזרת לעלות למעלה ולכן בא דין מוקצה דמאחר דאתקן לביני שמשי נאסר לטלטל אבן זו שהרי עלתה למעלה ואינה יוצאה משם בשבת ולכן יאמר נא פירפת על האבן היינו סוד אבן זו או על האגוז שהוא בסוד המרכבה כדאיתא בזוהר פרשת שמות דף ע"ו : וז"ל א"ל רבי עקיבא מהו דכתיב אל גנת אגוז ירדתי א"ל ת"ח האי גנתא נפקא מעדן ודא היא שכינתא אגוז דא היא רתיכא קדישא דאינון ארבע רישין דנהרין דמתפרשן מן גנתא כהאי אגוזא דאינון ארבע רישין לגו וכו' . הנה הדבר מבואר מן המאמר כי אגוז הוא המרכבה שהשכינה יורדת מלמעלה ומתלבשת שם ומ"ש ירדתי הוא כד"א ירד פלוני למרכבה כנז' במאמר ולכן הוא אומר כי אשה כשרה זו פורפת על האגוז ועל האבן הנז' שייחדתו לכך לפי כי זה מורה על אבן זולת הקדושה האמורה לפי כי כמה אבנים הם תחת אבן זו כדאיתא בזוהר פ' ויצא דף קמ"ז : וז"ל ויקח מאבני המקום אבני המקום לא כתיב אלא מאבני המקום אלין אינון אבני יקר מרגלאן טבאן דאינון תריסר אבנין עלאין כמה דכתיב שתים עשרה אבנים ותחות אלין תריסר אלף ורבוון אבני פסילן וכלהו איקרון אבנין

בגין כך מאבני המקום ולא אבני עכ"ל . הנה מבואר מדברי המאמר כי מלבד אבן העליונה שנאמר ויקח את האבן יש כמה אבנים מסטרא דקדושה . ולכן כאשר ייחד אבן לכך יוצאה בו אבל על המטבע אסור לפרוף בשבת דלאו בר טלטול הוא והם כמה מיני מטבע הלא הם בסוד המתכות שנאמר בהם לי הכסף ולי הזהב אמר ה' ודוק מ"ש לי ולא לזולת לפי כי הם אחסנתא דאבוי ואמיה ות"ת ישראל יורש אותם נעשים אלו מטבע וזה לאו בר טלטול הוא כי אין יוצאים מאלו רק חלק מהם נותן לכלה לעת מצא שנא' מצא אשה מצא טוב והיינו ויפק רצון מה' והבן . ולכן לא נהני ביה יחוד ואם פרפה עליו מע"ש דמשמע כי הם מדות הללו דרך חול מותר לצאת בו בשבת : אם היתה צריכה להוציא אגוז שהוא חלק מן המרכבה לבנה היינו מה ששנינו משמרה שליפית תינוק יונק משדי אמו וכדאיתא בזוהר בדין הסות תינוק שנאמר בו ונער קטן נוהג בם יונק משדי אמו בגין לדכאה להו והיא היתה צריכה להוציא אגוז זה אחד מן הנהרות אשר שם לבנה זה מטטרון ופרפה עליו כדי להוציאו אם לרשות הרבים אסור לפי שהוא מקום מיוחד לקליפות ואם לכרמלית מותר :

[כד] **אשר** חכמים ז"ל הגידו מה הן פירותיו של צדיק מצו' ומעשים טובים שנאמר פרי צדיק עץ חיים ומאחר כי למדנו מזה כי הבנים העקריים הם המצו' ומעשים טובים באה הערה אל האדם בדין זה שני דברים טובים הבאים כאחד ראשונה כי מי יתן אל לבו להיו' לו בנים אלו שעליהם נאמר אשתך כגפן פוריה כי הנה הנפש הזאת היא דוגמא לאשה שמשמשת בה האדם לצורך ביתו וכמשחז"ל ומה גם להוליד בה בנים מן המצו' והיא יושבת בירכתי הגוף . ולכן כי יהיה לה בנים כשתילי זתים שיהיו קבועים כמ"ש ז"ל ופערה פיה לבלי חק למי שאין בו מצוה שתציל אותו והיינו מצוה קבועה כאשר נתבאר במקומו ובלי ספק כי זה ימצא ביותר סביב לשלחנך מענין הצדקה וגמילו' חסדים כי כן יבורך גבר ירא ה' על ידי מעשה המצו' וצריך שתהיה המצוה קבועה בו ולכן יאמר נא יוצאה באבן תקומה כי הנה נתבאר למעלה ענין היציאה מרשו' לרשו' בכמה פנים ואין לחזור עליהם אמנם זה יצא ראשונה לפי שנאמר לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חק למי שאין בו מצוה אחת לכן באה ההודעה בדין זה כי יוצאה נפש זו מכלל זה וניצלת מגיהנם רשו' הרבים והולכת לרשו' היחיד הוא גן עדן שהוא ברשו' יחידו של עולם כאבן תקומה היינו אבן שקולה שלא תפיל דהיינו כי נפש זו נתגברה על היצר הנקרא אבן במעשים טובים קבועים או יהיה כפי פשוטו על דרך משחז"ל הני נשי במאי זכיין וכו' כי כאשר מוליכו' את בניהם ללימוד התורה וממתינו' לבעליהן העוסקים בתורה יש להם חלק כמש"ה כחלק היורד למלחמה היא מלחמה של תורה וכחלק היושב על הכלים היא האשה הממתנת לו בבית יחדיו יחלוקו ולכן יוצאה באבן

הקומה

תקומה שעל ידי כך אין תפלת פרי בעני' הם המצו' ומעשים טובים שהם פרי צדיק עץ חיים ונשארים בה קבועים ובמשקל שמקלו כנגדו היינו משחז"ל אם עשית חבילות של עבירו' עשה כנגדן חבילו' של מצות עינים רמו' והיו לטוטפו' בין עיניך והנה ימצא כי המצות כנגד העבירו' משקל שקל כנגדו וגם בזה יוצאה מן הדוגמא האמורה ואף על פי כי עדיין לא נתעברה כי אין לה מצוה ידועה כדי להכין לה שתהיה בה קבועה עם כל זה יוצאה מדין גיהנם והולכת להתראו' לפני הקב"ה בגן עדן כאמור : [כה] אסור לאשה שתעביר סרק על פניה בשבת והדוגמא לזה מה שהיו מצוירים לרבי זירא ע"ה לא כרק ולא כחל ויעלת חן דהיינו לומר כי הנה התלמיד חכם על ידי ההגדה והדרשה שאומר ברבים מוצא חן בעיניהם ובמעשה דרבי אבהו ורבי חייא כי רבי אבהו דרש הגדה ורבי חייא שמעתא שבקוה כולים עלמא ואזלו אצל רבי אבהו וכמשחז"ל רודף צדקה וכו' צדקה וכבוד נותן לו הקב"ה בנים בעלי הגדה דהיינו הכבוד לעיני ההמון ולכן היו מצוירים לפני רבי זירא כד סמכוהו לא כחל ולא סרק דהיינו כי בלאו הכי אף ע"ג כי הוא לא ידרוש בדברי הגדה ודרשה הוא מעלה חן וזו היתה כונת ריב"ל שהיה כורך עצמו בבעלי ראתן ועוסק בתורה כי אמר אילת אהבים ויעלת חן אם מעלת חן על לומדיה פשיטא דמצלה ואגוני מגינה כי כן אורייתא בין בעידנא דעסיק ביה בין בעידנא דלא עסיק בה מגינה ומצלה . ולכן יאמר אסור לאשה זו הנפש שתעביר סרק על פניה בשבת היינו ענין הגדה ודרשה ואל תתמה אם נאמר אשה ממשמעו כי כן אחז"ל למה נמשלו הנביאים לנשים מה אשה זו אינה מתביישת לתבוע צרכי ביתה מבעלה כך אין מתביישין לתבוע צרכי ישראל מהב"ה וכן נמי הצדיקים ועוד אמרו אליכם אישים אקרא אלו תלמידי חכמים שעושים גבורה כאנשים ותשש כחן כנשים . ולכן יאמר אסור לאשה זו תלמיד חכם להעביר סרק על פניה דברי הגדה ודרשה משום צובע כלומר לא ענין הדרשה בצבור וההגדה אסורה בהרי משה תיקן להם לישראל לדרוש הלכו' פסח בפסח הלכו' עצרת בעצרת ועוד אמרו חז"ל מאחר כי אין לך יום שאין בו קללה על מה קאים עלמא על קדיש של ההגדה אבל זה שאמר אסור היינו משום צובע לעושה שלא לשמה לפרסם עצמו בקהל עם שלא לצורך ותוצלת אסור ודאי ומטעם זה אסורה לכחול בשבת היינו הלימוד למראי' העין בלבד ומטעם זה אסור לטוח על פניה בצק היינו שאומר קריאת שמע ועושה בפניו תנועו' כגון קורץ בעיניו בענין בשלה כדי שיאדימו פניו כך אמרו חז"ל כל הקורא קריאת שמע ומורה באצבע וכיוצא עליו נאמר ולא אותי קראת יעקב ולפי כי חז"ל אמרו משל לבת מלך שבריחה ציקי קדרה בה

עדיין : [כה] אסור לאשה שתעביר בשבת סרק על פניה משום צובע ומטעם זה אסורה לכחול בשבת ומטעם זה אסורה לטוח על פניה בצק וכשנוטלתו מאדים הבשר : [כו] אסור לקלוע האשה שערה בשבת ולא להתיר קליעתו אבל יכולה לחלוק שערה : [כז] אסור לסרוק במסרק בשבת ואפילו אותו שעושים משער חזיר שאי אפשר שלא יעקרו שערות :

אדם

הדוגמא בענין הצק לטוח על פניה וכשנוטלתו ומגלה פניו לעין כל מאדים הבשר כמו שנתייגע הרבה בענין ייחוד בק"ש כגון זה אסור : [כו] אסור לקלוע שער' כך אמרו חז"ל כאשר היצר רואה בן אדם מסלסל בשערו מתלה בעקיבו אמר הדין דידי הוא מה טעם דאית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו . ולכן האדם אשר ירצה להשלים עצמו צריך להתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו ולא יקלע שערו לתקן אותו ומכל שכן בשבת ולא להתיר קליעתו כך אמרו חז"ל באותו בחור שהיה שערו שחור ויפה ועמד על המעין ופתח יצרו עליו אמר מה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך העבודה לגלחך לשמים וכך עשה . ולכן אסור נמי להתיר קליעתו כי בכך מתראה נמי יפה קווצותיו תלתלים שחורו' . אבל יכולה לחלוק שערה מכאן ומכאן ומה גם אשר חז"ל הגידו אלא ויען ה' את איוב מן הסערה משערו' דאמר מי פלג לשטף תעלה כי הנה ברא הקב"ה לכל שערה גומא אחת כדי שלא יינקו שתי שערו' מתוך גומא אחת כדי שלא יכהים מאור עיניו של אדם וכל זה ימצא בהשגחת הבורא יתברך כי עיניו על דרכי איש והוא מדקדק עם חסידיו כחוט השערה שנאמר וסביביו נשערה מאד ולכן אסור לאשה הירא את דבר ה' לקלוע ולא לסתור השער היינו עיקר זה אשר הוא בנוי על ענין השער אבל יכולה לחלוק שערה ללמוד מזה כמו שאמר הקדוש ברוך הוא לאיוב ומה בין שער לשער בין גומא לגומא לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי כך ראוי לחלוק בענין השער : [כז] אסור לסרוק במסרק בשבת הנה דוגמת זה לפי פשוטו כדי להתראות להתנאות ואפילו אותו שעושים משער חזיר כי הוא חזק והענין כי יהיה האדם נזהר מכל דבר קל כגון עון עקבי ואף על גב כי דבר קל הוא בענין מסרק שהוא להוציא את הכנים ונפיק מיניה חורבא שמשיר השער בשבת . וכן יזהר מלהביא עצמו לידי נסיון שיחשוב להתגבר על היצר ולדחות ממנו הקליפה ואחר כך יהיה להפך וגם שיגלח הרי שער באשה ערוה אפילו שער חזיר כלומר כי חוזר בו ולא יחטא לא כך יעשה דילמא יעקור איזה שער של מחשבה או דיבור והיינו חטא ודאי :

מדה שנית בדינים הללו לצד עילאה והכי קאמר יוצאה באבן תקומה היינו מ"ש בזוהר פרש' ויצא דף קפ"א. וז"ל תא חזי בשעתא דההיא נהר דנגיד ונפיק אפיק כל אינון נשמתין ואתעברת נוקבא כלהו קיימין לגו בקורטא דלגו בשיטו קורטא וכד שירתא אתפגים בההוא סטרא דהוויא שיבא כדין כל אינון נשמתין דנפקין אף על גב דכלהו דכיין וכלהו קדישין הואיל ונפקי בפגימו בכל אינון אתרי דמטו אינון נשמתין כלהו אתברו ואתפגימו בכמה לטרין בכמה כאבין ואלין אינון נשמתין אתרין דאתרעי בהו קב"ה

לבתר

לבתר דאתברו ואף על גב דאינון בעציבו ולא בחדוון וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי אותם נשמו' הנמצאו' בזמן המיעוט מגיע להם הייסורין. ואמנם יש נשמו' שהם בסוד נפלים אלא הם דברי חז"ל וקטן שלא כלו לו חדשיו כי אמרו דבר גדול במתק דבריהם כי הנשמה שלו לא מעוברה היא מפני כי היה בסוד נפל שנאמר הנפילים היו בארץ בימים ההם ואמרו חז"ל נפלים כתיב שהיו מפילים ביותר. ולכן יאמר כי אשה הרה זו יוצאה באבן תקומה כדי שלא תפיל וסוד הענין מבחז"ל משל לבת מלך שהריחה ליקי קדר' תאמר גנאי הוא לה לא תאמר מצטערת מה עשו עבדיה הביאו לה בחשאי. ולכן אנו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בלחש. והנה סוד הדבר תבין עתה כי בת מלך שהריחה ליקי קדרה למה תהיה מצטערת אלא מפני כי היא מעוברת ומתייראה שלא תפיל וכי תימא ומנין היה לה העיבור והרי עדיין לא עלתה למעלה באצילות עד שאומרים תהילות לאל עליון גואלם כי אז מלכא נפיק לקדמותה ומעלה אותה למעלה ואחר כך נעשה הייחוד ומתעברת אמנם סוד הענין הוא כי הלא נתבאר בתיקונים בפ' כי עוף השמים דא מטטרו"ן יוליך את הקול וכו' כי על ידו מתייחדין בשית יומין דחול צדיק וצדק בסוד קול ודיבור ולכן מאז הכלה היא מעוברת מן הצדיק למטה ולכן כשעולה למעלה בסוד הבריאה והריחה מן הייחוד עליון הנעשה באצילות מתייראה שלא תפיל לפי כי עדיין אינן בני קיימא ולכן עבדיה הצדיקים מביאים לה בחשאי לפי כי אם תשאל גנאי הוא לה יאמרו הנה היא הרה לזנונים לפי כי הם לא ידעו כי הצדיק נתחבר עמה בפתח עינים בדרך תמנת ולכן יאמר יוצאה באבן תקומה היא אבן ישראל כי לכן אינה מפלת פרי בטנה ובמשקל ששקלו כנגדו והנה ענין המשקל מובן מן הזוהר פ' תשא דף קפ"ז. וז"ל מאן מחצית השקל דא ו' ממוצע בין שני ההין אבנא למשקל בה דא יו"ד וכו' הנה נלמד מדברי המאמר כי משקל היינו סוד השוים ששוקלין כנגדו היינו כי אותיות השם הם כפולים י' יש במילוי שלה ו' ד' היינו י' נמי וכן אות ה' במילוי שלה ה' אחרת וכן אות ו' במלוי שלה ו' אחרת וכן אות ה' אחרונה במילוי שלה ה' אחרת הרי נמצא משקל זה ששוקלין כנגדו משקל אחר וזה כדי שלא תפיל לפי כי שם זה עולה בגימטריא ב"ן ולכן מועיל שלא תפיל בן של העיבור ואפי' לא נתעברה עדיין לפי כי אותו הייחוד תחתון אינו נחשב לעיבור רק הייחוד עליון הוא היצר העובר שמתעבר' ממנו כנודע. אסור לאשה וכו' כי הנה בזמן החול אשה הרה זו נמצא למטה בין הצדיקים כדאי' פ' פנחס דף ר"ך. וז"ל לא אצטריך לאפקא לאתתא למהוי באתר אחרא עד דבעל יהיב לה רשו מנ"ל מצדיקו של עולם דיהיב לה רשו למיהוי גו צדיקי בהאי עלמא ויתבא עמהון כללה גו קישוטא וצדיקיא דעלמא תמן וחדי בהאי אבל בין דרועי מלכא שכיבת ואתהדרת למהוי בהדייהו ותבת לבעלה כד"א בערב

היא באה ובבקר היא שבה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אשת חיל יושבת עם הצדיקים למטה וכדאיתא בזוהר כי לכן הם נקראים פני שכינ' לפי דאשתארת בגווייהו אמנם יאמר כי זה יהיה בימים של חול אמנם בשבת לא כן נאמר בערב היא באה לגבי בעלה ובבקר היא שבה אצל הצדיקים כי אסור לאשה זו להעביר סרק מן הצדיקים אלו על פניה שהם פני השכינה בשבת משום צובע אבל בשבת הוא באופן אחר כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף רי"א. וז"ל כד נקוד' דא בעיא לאתקשטא בשבתי וזמני וחגי משדר ארבע אנפין דנשר וקיימין על היכלא דאקרי מר דרור ויהבין קלא כדין כל אינון נשמתין דאתחזון לסלקא מתכנשין תמן וכו' כדין נשמתין סלקין בההוא פתחא עד ההוא עננא דסחרא וכו' ואיהי תאיבה לגבייהו ומתקשטא בהו כדין אלביש קנאה מנהורא חד צדיק עילאה ואסתכל בשפירו דהאי נקודה ובתיקונהא ואחיד בה וסליק לה לגביה ונהיר נהורא בנהורא הוו חד וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי בשבת זהו הקישוט של הכלה עליונה ולכן אסור לאשה להעביר סרק על פניה בשבת משום צובע אבל קישוט זה הוא פנימי ומטעם זה אסורה לכחול בשבת נמי ומטעם זה אסורה לטוח על פני' בצק וכשנוטלתו מאדי' השער: אסור לקלוע האש' שער' איתא בזוהר פ' אחרי דף ע' וז"ל לית חושבנא לאינון דמתאחדין בשערהא ולכן אסור לקלוע שער' בשבת כדי שלא יבאו להתאחז משם לכן אמרו חז"ל שער באש' ערוה וכדאי' באדרא רבה וכן אסור להתיר קליעתו אבל מותר לחלוק שערה לפי כי בתוך השער יש דרך ישר הנמשך משם שפע כדאיתא באדרא רבה דף קל"ו. וז"ל בפלגותא דשערי אית ארחא דקיק דמתאחדא מארחא דעתיק יומין ומההוא ארחא אתפרשן שית מאה ותליסר ארחין דאתפלגון ארחין דפקודי אורייתא וכו'. ואמנם בענין הכלה נאמ' דף קמ"א. וז"ל כד אתברי פרצופא דרישא דנוקבא תלייא חד קוצא דשערי מאחורא דז"א ותלי על רישא דנוקבא ואתערו שערי ברישא כלהו סומקי דכלילן בגו גווני' הה"ד ודלת ראשך כארגמן וגו' ולכן יכולה לחלוק שערה. אסור לסרוק במסרק בשבת דמאחר שנא' כי השערות הם מחנות הנמשכים ממנה כדאי' בזוהר שערהא כל הפקודים דלית לון חושבנא ומאחר כי כל השערות שלה נרמזים בהם מחנות עליונים אסור לסרוק במסרק בשבת ואפילו אותו שעושים משער חזיר היינו מ"ש הרשב"י ע"ה פרשת פקודי דף רל"ז: וז"ל ת"ח להאי רוח מסאבא קב"ה יהב ליה שלטנו לשלטא בעלמא וכו' ועל דא רזא חדא אית לן דבעינן למיהב ליה דוכתא זעיר בגו קדישא דילן דהא מגו קדושה נפיק שלטנו דיליה דבעינן גו רזא דתפילין לאצנעא חד שערא דעגלא דיפוק לבר ויתחזי וכו'. הנה הענין מבואר מדברי המאמר דמאחר כי צריך לתת מקום לסטרא אחרא לכן אפילו מסרק של שער חזיר לא תסרוק בו דלא כגי שלא יתעקר איזה שער כאמור:

אסר

ש"ד. על איזה עבד מצווה על שביתתו. ובו ג' סעיפים:

[א] אדם מצווה על שביתת עבדו שמל וטבל לשם עבדות וקבל עליו מצות הנוהגות בעבד אבל אם לא מל וטבל אלא קבל עליו ז' מצות בני נח הרי הוא כגר תושב ומותר לעשות מלאכה בשבת לעצמו אבל לא לרבו ואסור לכל ישראל לומר לו לעשות מלאכה בשבת לצורך ישראל אפילו מי שאינו רבו ואם לא קיבל עליו שום מצוה אלא עדיין הוא נכרי גמור דינו שוה לקיבל עליו שבע מצות ולפי זה צרכי חולה. שאין בו סכנה דקיימא לן אומר לנכרי ועושה וכן מת ביום טוב ראשון דקיימא לן יתעסקו בו עממין אסור לומר לעבד ישראל אפילו הוא ע"א דכיון דמלאכת העבד אסורה מן התורה לא הותרה בדבר שאין בו פיקוח נפש ויש חולקים ומתירים בזה. ומכל מקום אם היה עושה מלאכת רבו שלא מדעתו וניכר שאינו עושה לדעתו מותר ואינו צריך להפרישו ולישראל אחר שאינו רבו אפילו עושה לדעת ישראל מותר כל שאין שם אמירת ישראל ובלבד שלא יהנה ישראל בשבת מאותה מלאכה וי"א שכל שלא קבל עליו שבע מצות בני נח כיון דכותי גמור הוא אין רבו מוזהר עליו ולפי זה צרכי חולה שאין בו סכנה. וכן צרכי מת ביום טוב ראשון מותר

[א] **אשר** חז"ל הגידו בפ' ועבד חפשי מאדוניו כי האדם יש לו שני אדונים יוצרו ויצרו עשה רצון יצרו מכעיס את יוצרו עשה רצון יוצרו מכעיס את יצרו ואמנם כאשר האדם זוכה נהפך היצר לעבד לו כמ"ש בזוהר פרשת תולדות דף קנ"ד: וז"ל אתי בר נש לאתדכאה ולאשתדלא בפקודי אורייתא הוא יצר הטוב דאזדווג ביה כבר איהו אתתקף על הוא יצה"ר ואשתליט בהדיה ואתהפיך ליה לעבדא וכו' מאי ועבד לו דא יצר הרע וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי יצה"ר שהאדם עבד לו כשהוא הולך בדרכי יושר מתהפך ונעשה עבד לאדם ולכן יאמר כאן אדם מצווה על שביתת עבדו היינו יצה"ר שנאמר ולעבדו בכל לבבכם איזו עבודה שבלב זו תפלה וכל ענין עבודה של קדושה שהאדם עובד להקב"ה שנא' כי אדם לעמל נברא מצווה על שביתת עבדו זה יצה"ר דאף על גב כי הוא רע ולא ישקוט ממלאכה של איסור להטעות את האדם להעביר אותו על דעת קונו האדם מצווה על שביתתו נעשות באופן שישבות ממלאכה של איסור כמש"ה ואליך תשוקתו ואתה תמשול בו והיינו עבד שמל וטבל לשם עבדות כמש"ה השירו את ערלת לבבכם וטבל כמ"ש בזוהר פרשת ויצא ולבן הלך וגו' מאי לבן דא יצר הרע דטבל ממסאבותיה ואתדכי וזה טבל לשם עבדות להיות עבד לאדם כמש"ה כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכך וקבל עליו מצות הנוהגות בעבד וכדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רל"ח. וז"ל ובג"ד אוקמוה איזהו גבור הכובש את יצרו ואית למאן דאתהדר ליה חמור דלאו איהו מלעיל וכו' ופה נאמר כמה מצות שעושה האדם כי בזה יצה"ר נהפך לעבד לו ונעשה יצה"ט במקום שד נעשה שדי אבל אם לא מל וטבל כאמור אלא קבל עליו שבע מצות בני נח כד"א שבע ביום הללתיך שאמרו חז"ל שהם ציצית ותפילין ומזוזות כי על ידי מצות הללו הוא נכנע הרי הוא כגר תושב לפי כי היצר הוא בכמה פנים כי היצר הוא קבוע באדם מיום שהוא לעולם שנאמר לפתח חטאת רובץ ואמנם לכל עבירה אשר יעשה האדם לחטא בהנה נמצא לו יצה"ר זולת זה הנה הם דברי חז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות ובה"א אלא והייתי רוח שקר בפי כל נביאיו ולכן זה יקרא גר תושב ומותר לעשו' מלאכה לעצמו להטעות בני האדם כי זו היא מלאכתו המיוחדת לו אבל לא לרבו לפי שהוא הולך בפקודי אורייתא כאמור ואסור לכל ישראל לומר לו לעשות מלאכה שלו שהיא של איסור לצורך ישראל אפי' מי שאינו רבו ואם לא קבל עליו שום מצוה אלא עדיין הוא כותי גמור יצה"ר דינו הוא שוה למקבל עליו שבע מצות ולפי זה צרכי חולה שאין בו סכנה אשר נתבאר למעלה כי החולה הוא החוטא כמשחז"ל אין ייסורין בלא עון ולפי כי יש ארבעה חלוקי כפרה שהשי' ר' ישמעאל דורש כי [illegible] שעבר על מ"ע ויש מי שעובר על כריתות שבתורה ומיתו' בית דין והיינו חולה [illegible] סכנה אמנם זה החולה שאין בו סכנה לפי שעבר על מצות לא תעשה ולכן אמר [illegible] צרכי חולה שאין בו סכנה דקיימא לן אומר לנכרי ועושה והיינו משחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח וכן מת ביום טוב ראשון דהיינו החוטא בזמן שבחרות כי זה הוא יום טוב ראשון שלו שנאמר שמח בחור בילדותך והטיבך לבך בימי בחורותיך דקיימא לן יתעסקו בו כותים הם כחות הטומאה לפי שכן אמרו חז"ל בא לטמא מטמאין אותו מלמעלה מטמאין אותו מלמטה בעולם הזה מטמאין אותו לעולם הבא הנה מבואר כי ישמעאלים רבים מתעסקים בו אסור לומר לעבד ישראל אפילו הוא עובד עו"ג דכיון דמלאכת העבד אסורה מן התורה לא הותר בדבר שאין בו פיקוח נפש ויש חולקים ומתירים בזה לפי כי יש צדדים בדין זה ומכל מקום אם היה עושה מלאכת רבו כי נכנע לפניו כמש"ה טוב נקלה ועבד לו נעשה לו עבד או כדאי' במאמר שנעשה כדוגמת חמור לרכוב עליו כדי שלא יצטער רבו וכמלא עושה מלאכת רבו לעבודת הבורא שלא מדעתו וניכר שאינו עושה לדעתו מותר ואינו צריך להפרישו כי כן אמרו חז"ל יצר לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת ולישראל אחר שאינו רבו אפילו עושה לדעת ישראל מותר כל שאין שם אמירת ישראל ובלבד שלא יהנה ישראל בשבת מאותה מלאכה לפי כי מצות לאו ליהנות ניתנו. יש אומרים שכל

בכל שלא קבל עליו שבע מצות בני נח היינו הדוגמא שבע ביום הללתיך כיון דעו"ג גמור הוא אין רבו מוזהר עליו להחזירו למוטב על דרך אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש יהיה בדרך אחרת ולפי זה צרכי חולה שאין בו סכנה הוא פחותה ועבר על מל"ת וכן צרכי מת ביום טוב ראשון שהוא רשע גמור מותר לומר להם לעשותו כדי להטעים את שניהם כפי ראות השגחתו יתברך:

ועוד צריך להבין בענין הפרש הנמצא בעבדים הלא זה הדבר מ"ש בזוהר פ' תצא דף רע"ז ושם נאמר דשכינתא אית לה כמה עבדים וכמה שפחות מהם נכריו' ומהם עבריות שעליהם נא' וגם על העבדי' בימים ההם אשפוך את רוחי ואיתא במדרש קהלת ראיתי עבדים רוכבים על סוסי' שרא' נבוזראדן רוכב ומיכאל מושך ברסן שלו ומכניס אותו לק"ק ואיתא בזוהר פרש' בא דף מ"ג. וז"ל ותקין לכרסייה כיתות לשמשא ליה דאינון מלאכים אראלים וכו' והם עשר כתות דמלאכיא ואינון עבד שמשין שמאלא וכל כיתות דיליה דאינון כסוסוון לון וכו' הנה מבואר כי יש כמה מיני עבדים ועל הכל יתגדל מ"ש בזוהר פרש' בלק דף קע"ה וז"ל בקדמיתא עבד לסדרא שבחא קמיה מאריה ונזמרת קמיה ודא בתושבחן דקמיה צלותא ולבתר עבד לבתר דצלי צלותא דעמידה איהו עבדא דסדר צלותא דמאריה ולבתר עבד לבתר דצלי כל צלותיה ואזיל ליה ועל דא תלת זמנין עבד גרמיה בצלותא דא עבד דכתיב הושע עבדך אתה אלהי שמח נפש עבדך וכתיב תנה עזך לעבדך הא תלת זמנין אצטריך לשוואה גרמיה עבד וכו'. הנה מבואר כי הם שלשה מיני עבד אמנם הינם שוים לעבדים הנז' כי הללו בנפש עבדים דקדושה אמנם אין להאריך בזה רק לבאר הדין הנוגע בהם בקיצור והכי קאמר אדם מצווה על שביתת עבדו שנאמר לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ועבדך. ולכן אדם דקדושה מצווה על שביתת עבדו ומעלה אותו למעלה לשבות אצלו והיינו מל וטבל לשם עבדות. ובכלל הדבר הזה הוא הגר שנאמר וינפש בן אמתך והגר שניהם שוים לענין זה. והעבד קבל עליו ז' מצות הנוהגות בעבד טוב שהוא משרת דמטטרו"ן שהוא עבד שנא' עבד אברהם אנכי. אבל אם לא מל וטבל ולא קבל עליו שבע מצות בני נח הרי הוא כגר תושב ומותר לעשו' מלאכה בשבת לו לעצמו' והם ל"ט מלאכות שהם צורך לעה"ז שהוא מתנהג בהם אבל לא לרבו סטרא דקדושה כי האסורים עליו ל"ט מלאכות של חול והאסור לכל ישראל שהוא מסטרא דקדושה לומר לו לעשו' מלאכה לצורך ישראל לפי כי כל מלאכה מל"ט מלאכות שהעולם מתנהג בהם הינם נעשים לצורך ישראל כגון ירידת גשמים וביוצא בו לצורך העולם אבל לא לצורך ישראל וכן לענין הרוחני בענין הנשמות שהם עולות למעלה ועשה בהם מלאכה לצורך ישראל עליון מלאכ' הקדש אינם נעשי' על יד עבד זה נמצא כי מכל מקום אסור לכל ישראל לומ' לו לעשות מלאכה בשבת לצורך ישראל אפילו מי שאינו רבו. אלא ישראל בכלל והם הנשמו' כאמור. ואם לא קבל עליו שום מצוה היינו עבד השניה הנגרע מן השלשה עבדים הנז' אלא עדיין הוא כותי גמור הוא שמאל עבד רע דינו שוה למקבל עליו שבע מצות לענין זה אבל הוא עו"ג גמורה שנאמר לא תעשה לך תמונת כל סמל הוא שמאל ולפי שהטעה לאדם הראשון ועשה עצמו אלוה נתחסר ממנו אות אלף ונעשה עו"ג גמורה כאשר ביארתי כמ"ש בפרקי ר"א שמאל מלאך גדול היה בשמים נתקנא באדם הראשון ובקש אכם להרע ולא מצא כמו הנחש שנאמר והנחש היה ערום ורכב עליו והטיאו אותו מה עשה הקב"ה קצץ כנפיו ואפילו ממקום קדושתו כי לאו דוקא מן המקום אלא מה שהיה מתאחז ממקום הקדושה נמי והיינו אות אלף שבתוכו ונקרא סמאל כאמור והיינו ע"ז גמורה. ולכן יאמר על עבד רע זה שלא קבל שום מצוה דהכי איתא בזוהר פרש' בלק קרא הקב"ה לסמאל אמר לו תבעי אורייתי אמר לו מה כתיב בה אמר ליה לא תרצח אמר והא כל הכח שלי הוא החרב שנאמר ועל חרבך תחיה אי הכי לא בעינא אורייתא הא כלוי דיעקב וכו'. הנה בפירוש אמר כי לא רצה לקבל עליו אפילו מצוה אחת. ולכן עדיין הוא כותי גמור ודינו שוה למקבל עליו שבע מצות ולפ"ז עושה צרכי חולה שאין בו סכנה. והענין בקיצור כי הנה הכלה יש בה מציאות דוגמא לחול' שיש בו סכנ' דהיינו כשמתלבשת בקליפות כדאיתא בתיקונים וכן נמי הצדיק יהיה בזה חולה שיש בו סכנה לפי כי שניהם נקראים חולים מסיבת החרבן והגלו' כי כן נאמר כי חולת אהבה אני כדאיתא בזוהר פרשת שמיני כי לכן אומרת לישראל בניה סמכוני לפי שנאמר נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל למה כי חולת אהבה שלכם אני וכו"ל. וכן נמי נאמר בצדיק איך נפלת משמי' הילל בן שחר כדאיתא בזוהר פרשת פנחס והוא חולה מאהבת הכלה ושניהם מתלבשים בקליפות כדאי' בתיקונים באינון עשר כתרין דמסאבותא אתלבש קב"ה ושכינתיה בגין נטרא לון לישראל הרי אלו חולים שיש בו סכנה מאותם עשר כתרין דמסאבותא שהם סוד המות וגם פעמים הם בסוד חולה שאין בו סכנה כאשר הם מתלבשים ביצירה אין בה סכנה לפי שהם מתלבשים בסוד מטטרון כי הוא עבד טוב כי מל ועשה טבילה ולכן לעבד זה הרע שהוא כנעני גמור לענין צרכי חולה שאין בו סכנה דקיימא לן אומר לכותי שמתלבש שם ועושה. וכן מת ביום טוב ראשון שנתבאר במקומו כי מדבר באדם רשע שנקרא מת. אמנם הוא בי"ט ראשון והוא זמן הבחרות כי הנה שני ימים טובים הם לאדם שנאמר בהם וזכור את בוראך בימי בחרותך מטוע רבים שנים הם ימי והם בני זמנים שהאדם שמטיב בהם מעשיו נקרא בן להקב"ה כדאיתא פרש' משפטים האחד נאמר עליו ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך והשני מש"ה כי בן הייתי לאבי האחד בזמן שנתחייב במצות. והשני כשהוא בן עשרים שנתחייב בדיני שמים. אמנם בלי ספק כי מי שהוא בשני ימים אלו בשני הזמנים הם י"ט אליו קדש הוא לאלהיו וזה הרשע ביום טוב ראשון שלו ולא עשה תשובה ומת בלא תשובה לכן בכל זמן שימות יקרא מת

ביום

מותר לומר להם לעשותו : [ב] והיכא דמותר העבד לעשות מלאכה לעצמו אם אמר ליה האדון שיעשה לעצמו ויזון עצמו ביום השבת כיון שהתנה עמו מבע"י עושה הוא לצרכי מזונותיו ובלבד בצנעה שלא יהא בדבר חשש רואים : [ג] נכרי גמור שהוא שביר אין רבו מצווה על שביתתו :

בהמה

ביום טוב ראשון ולכן יתעסקו בו כותים והם מלאכי חבלה והיינו מקביל פני שכינה ולא עוד נמי כי מתגלגל בכותים כדאיתא בזוהר אם רעה בעיני אדוניה הנשמה והפדה האדם פודה נפשו על ידי התשובה אז הקב"ה נמי לעם נכרי לא ימשול למכרה והפך מובן כי מי שלא פדה נפשו לעם נכרי ימשול למכרה ויתעסקו בו כותים ואין לו רשות להניחו עד יו"ט שני שלו שנאמר לא תלין נבלתו על העץ כדאיתא בסוף התיקונים . ולכן עבד רע זה סמאל שהוא כנעני מתעסק בו אסור לומר לעבד ישראל אפילו הוא עעו"ג כיון דקיימא לן דמלאכת העבד אסורה מן התורה וכו' . ואמנם את ביו"ט ראשון נמי הוא גרמז למעלה כי הנה ראשונה מתבאר על סמאל הנקרא מת כדאיתא בזוהר פרשת שופטים אלא על פי שנים עדים יומת המת דא סמאל מת מעיקרו כלומר מזמן הבריאה נעשה מת לפי שניטלה ממנו קדושתו הוא אות אל"ף ונעשה סמל כנ"ל . וזה מת ביום טוב ראשון שהיה מזמן הבריאה לפי כי בראש השנה נברא העולם . ולכן יתעסקו בו כותים נעשה ראש לשעירים ולמלאכי חבלה ולכן דין זה נוהג לעולם כאשר הוא יום טוב מת הוא והיינו עולה לעולם שעליון עולם החיים כמו שאר המלאכים שהם משפלא דקדושה כדאיתא בזוהר פ' קרח קריאי מועד חכמת שלמה זמינא לכל חילהא לאסערא יתהון וכו' . לא כן הוא לסמאל אלא מתעסקים בו כותים והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש ונדחה מסעודת אסתר דזמינא לכל חילהא ומה גם בכל יום ויום דבייך יום טוב ראשון ושני לסערא דקדושה כי הנה בזמן קריאת שמע הוא יום טוב ראשון לגבי הקדושה מלמטה למעלה כי אז הוא סוד בת מלך בהריחה ניקי קדרס ועבדים הצדיקים מביאים לה בחשאי הוא נדחה משם סמאל כדאיתא בזוהר פרשת תרומה כבר נתבאר בענין הוצאת השבת והכנסת כנה.. וכאשר נדחה סמאל מתעסקים בו כותים הערא דיניה וכן הוא לענין התפלה בפ' אשר הלך הפכיה הערא אחרא בנדחיה למטה בזמן התפלה וזה הוא נעשה ע"י עבד כותי זה כאמור . ואמנם כל זה נעשה מפני כי הערא דקדושה מפני החרבן והגלות נק' מת שנאמר הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי ולכן נאמר רחל מבכה על בניה וכן הצדיק נאמר בו מפני הרעה נאסף הצדיק וביארתי במשמ"ל שלשה נקראים מתים מי שאין לו בנים כאמור . ומי שירד מנכסיו זה הצדיק . כדאיתא בזוהר ומיומא דאתחרב דבי מקדשא לא אתעטר קב"ה בעטרוי ומגורע זה סמאל כמבואר"ל שני הלעין שבנחש לרעת הוא ולכן את ביום טוב ראשון יתעסקו בו כנענים הוא סוד מ"ם בזוהר פרשת תרומה דף קמ"ב . וז"ל ואי קימא נפש לעילא דאתייהבת גו גופא בקברא אן הוא קברא אלא בההוא קליפה תקיפא וכן לענין הצדיק וכבר נתבאר בהלכות יום טוב כל הצורך . אין להאריך בזה

ומכל מקום אם היה עושה מלאכת רבו שלא מדעתו וניכר שאינו עושה להיות כי כן הערא אחרא מפתה האדם ומעביר אותו על דעת קונו ועושה מלאכת רבו זה הקב"ה אשר הפקיד אותו לפתות בני אדם כדאיתא בזוהר לזונה שלוה אותה המלך לפתות את בנו כדי לראות אם יעמוד בצוויו נמצא כי הפיתוי הוא מלאכת רבו שליחותיה קא עביד אבל הוא שלא מדעת רבו כי לא היה רצונו בכך כי הנה כשהאדם צדיק גמור אין לו רשות עליו כגון אותם שהיו מכריזים עליהם ברקיעא הזהרו בפלוני ובתורתו וניכר שהוא אינו עושה לדעתו מותר ומה גם לענין אחיזה הקליפה למעלה כנ' והנה אשה נקראתו שית זונה ונלוזת לב וגו' והחזיקה בו ונשקה לו נמצא שעושה מלאכת רבו שנאמר ויבא הביתה לעשות מלאכתו והוא שלא מדעתו מותר ואינו צריך להפרישו כי הנה קליפת נוגה נמצא בה צירוף ולישראל אחר שאינו רבו שנאמר בו כי נער ישראל אפילו עושה לדעת ישראל מותר כל שאין שם אמירת ישראל עליו רק מעצמו נעשה בזמן המיעוט של הלבנה ובלבד שלא יהנה ישראל בשבת מאותה מלאכה לפי כי ישראל זה עולה למעלה בסוד הבנים כנ"ל ויש אומרים שכל שכן קבל עליו שבע מצות בני נח הוא סמאל כאמור כיון דכנעני גמור הוא אין רבו שבקדושה מוזהר עליו שהרי מרד בו כדאיתא בזוהר פ' תצא בתר דעבד גרמיה אלוה קב"ה עתיד לאעברא ליה מעלמא וכדאיתא בתיקון ה' לפי דאחזי קב"ה לסמאל דהוו ישראל עתידין למהוי תחות רבותים ואוחמי ליה אגריה בו' ואינון משזין יתהון ואמרין אית אלהך שנא' כל מעבדיה הזיעה ולכן אין רבו מוזהר עליו שהרי מרד בו ולכן לפי זה לצרכי חולה שאין בו סכנה וכן לצרכי מת ביום טוב ראשון מותר לומר להם לעשותו דהיינו מה שדוחים אותם לחוץ ונעשה אח"כ היחוד כנזכר לעיל :

[ב] **מאחר** עלות השכמה כי העבד הוא יצה"ר דאף על גב כי האדם הוא עבד לו . כמו ש"ה ועבד הפשי מאדוניו הרי נאמר ברצות ה' . דרכי איש גם אויביו . זה יצר הרע ישלים אתו נהפך נעבד לו שנאמר טוב נקלה ועבד לו זה יצר הרע כנ"ל ולכן יאמר עתה והיכא דמותר העבד זה לעשות מלאכה לעצמו והיינו מלאכה הידועה לו לפתות בני אדם להטעות אותם וזה עושה לעצמו להנאתו להיות כי נפש רשע אוותה רע אם אמר לו האדון זה הקב"ה אדון כל הארץ יקרא . שיעשה לעצמו ויזון עצמו ביום השבת לפי כי המלאכה הפיתוי והטעות הם פרנסתו כדאיתא בזוהר ובתיקונים אתמר פ' תרומה והיא זונה וכו' כך יצר הרע אתתקף בעבור העון ומתחזק ולכן כיון שהתנה עמו אדון כל הארץ מבעוד יום עושה הוא לצרכי מזונותיו ובלבד בצנעה כגון הרהורי עבירה שהם קשים... מעבירה שמתחזק בהם שלא יהא בדבר חשש רואים כנזכר : [ג] נכרי

גמור

ש"ה. במה בהמה יוצאה בשבת. ובו כ"ג סעיפים:

[א] בהמה יוצאה במה שמשתמרת בו אבל אם אינה משתמרת בו או הוי נטירותא יתירתא ביותר והוי משוי וכן כל דבר שהוא לנוי ולא לשמור לא תצא בו הילכך נאקה יוצאה בזממא דברזלא שהוא טבעת של ברזל ונוקב חוטמו ומכניסו בו וחמר' לובא בפגא דפרזלא דהיינו בריג"א והגמל באפסר שהוא קביסט"רו ופרד וחמור וסוס יוצאים באפסר או ברסן שהוא פריג"ו אבל לא בשניהם ומותר לכרוך חבל האפסר סביב צוארה ותצא בו ומותר לטלטל האפסר וליתנו

גמור זה יצר הרע שהוא שכיר שהרי נהנה מן העבירה ובעבור כן נמצא ונאמר ואתה מחיה את כלם אין רבו מצווה על שביתתו שהרי אף על גב כי שבת קודש הוא הנה הקליפה מעניקים לחוטא גם ביום השבת לאותם שהם מחללים שבת בפרהסיא וכן נמי הם מפתים בני אדם וכמה מעשים רעים נעשים ביום השבת וכל צרכי עוה"ז נעשה ביום השבת לפי שאינו מצווה על שביתתו שהנה מעיקרא לא רצו לקבל התורה כנ"ל ולכן נמי הם נמצאים כבני אדם שהם מחללים השבת לפי שהם דוגמא לערב רב שעשו להם אלהי זהב בעבור יום השבת שנאמר ביני ובין בני ישראל וכדאיתא בזוהר פ' בראשית וכאשר נמצא ערב רב איגון נחתין נאתגשמ' בהון וזה לך האות כי הם מחללים שבת בפרהסייא ואין רבו מצווה על שביתתו כי הבחירה בידו :

וכאשר חוזר למעלה עיקר דין זה הכי קאמר והיכא דמותר העבד לעשות מלאכה לעצמו כי הנה נתבאר כי שלשה עבדים הם עבד רע זה סמאל עבד טוב זה מטטרון ולכן יאמר והיכא דמותר העבד לעשות מלאכה לעצמו היינו מ"ש בזוהר פרשת בלק אשר הנך חשכים הנך לגון יחיד חשכים לגון רבים והיינו הקליפה דשארי בחיבורא והיים בפירודא כי כאשר סטרא אחרא מתעוררים להתייחד זה עם זה בסוד זכר ונקבה דוגמא אל כתרא דקדושא מיד מתפרשאן לפי כי בא כח מסטרא דקדושה ומפריד אותם דאלמלא כן היו מטריפי עלמא וכדאיתא בזוהר פ' ויקהל כד אתער ההוא מדורא דאשא מסטרא דשמאלא ומתגבר ועייל מגו מאותם גוונין ומתקרב אל ההיא נקודה פנימית למיטל נהורא כדין אתער חד שנהובא דאשא מסטרא דימינא ופוגע בה ומכניע המדורה דאשא ואעיל לה לנוקב' דתהומ' רבא ולכן יאמר היכא דמותר העבד כי כל ס"א מכלל עבד רע הם וזה מותר לעשות מלאכה זו לעצמו ואינו מתבטל שהרי במוצאי שבת חוזר ויוצא מנוקבא דתהומא רבא וחוזר לאיתנו לתגאו הראשון ולכן ימצא שמותר לעשות מלאכה זו לעצמו אם אמר לו האדון שיעשה לעצמו ויפרנס עצמו ביום השבת כיון שהתנה עמו מבעוד יום עושה הוא לצרכי מזונותיו שנאמר אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און ומה גם אותה קליפת נוגה שנאמר בה והנה אשה לקראתו שית זונה והחזיקה בו ונשקה לו ואמרה לו שכבה עמי נפי שנאמר בה ואלך ממן תכה כדאי' בזוהר פ' ויקהל כיון שהתנה עמו מבעוד יום עושה הוא לצרכי מזונותיו כי בכך פרנסתה נע' בנוקבים מאור בטרא דקדושה וממנה הם מתפרנסים והם קיים עדינה שנאמר ואתה מחיה את כלם

ובלבד בצנעא שלא יהא בדבר חשש רואים ודבר זה משמע לתרי אנפי ושניהם אמת והם מעכבי זה לזה ואמנם לענין אותה מדורה דאשא הנה היא טמונה בנוקבא דתהומא רבה כל יום השבת ולא תראה לחוץ כלל שלא יהיה בדבר חשש רואים : וכן לענין קליפת נוגה כי מפריסין אותה ונעשה חשמל כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל מהו חשמל חש ואתגלייא מל כד"א מל יהושע וגם זה יהיה בענין שאינו נראה והיינו מ"ש ובלבד בצינעא שלא יהא בדבר חשש רואים וגם מזה מובן כי הם נמי לא יהיו מתבוננים ורואה בסטרא דקדושה מפני כי כל אלו נמצא בהם עין הרע וכדאיתא בזוהר פרשת שלח לך במתיבתא אתמר דסיברא קדישא וכו'. ואיהי אתכסייא בלבושא דתכלת נאו דאיהו לבושא דילה דהא שם ואתרגמן לבושה אלא בגין דתחות ימא דא אית מלולו' י"ם ואיכון דכר ונוקבא ואית לון עין הרע וכו' ולכן יאמר ובלבד בצנעא דאע"ג כי סטרא אחרא הוא יעשה הדברים האלה לצרכי מזונותיו כאמור אמנם ובלבד בצנעא כאשר מתחבאים כל אחד במקום הראוי לו שלא יהא בדבר חשש רואים כי הם לא יהיו רואים בסטרא דקדושה. ואמנם בשני דברים האחד סיבה לשני כי לפיו' שהם נטמנים בנוקבא דתהומא רבא לכן אין מגיאו' לראו' בסטרא דקדושה עו"ג גמור היינו סמאל אל אחר עו"ג גמור שהוא שכיר שהרי נוטל שכר טרחו מן התפלות של ארץ ישראל כדאיתא בזוהר פרש' בלק במשעול הכרמים היינו שביל דקיק דמתפרנסין תניה כתרין תתאין ודא קרינן ליה תפלות והיינו מה שאמרו חז"ל כל הטועם שותה מתפלה ארץ ישראל ואינו מצווה על שביתתו. ולכן הוא עולה ומקטרג יורד ומשטין לפי כי סטרא אחרא אין מקיימין השבת שנאמר ביני ובין בני ישראל :

[א] **הגה'** נצטוינו בתורה למען ינוח שורך וחמורך והיינו שביתת בהמה והדוגמא להם זה הטוע' מעשה בהמה כמשחז"ל מן הבהמה תקריבו אלו עמי הארץ והם אמרו נמי זה הטועה מעשה בהמה. ולכן ימצא כינוי בהמה נשתמע עלתה או יהיה עם הארץ דומה לבהמה שאין בו לא תורה ולא מצוה. אמנם אין טועה עבירה ונמצא נמי כינוי בהמה לרשע עושה מעשה בהמה שנאמר בו אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו והם מצוע רבים בנים והם המפורשים בפסוק ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע והם המוזהרים עליהם בתורה שנאמר למען ינוח שורך וחמורך. והעיקר בא הלווי לתקן עון ישראל כאמור שהוא נוגע בכבוד השבת לפי שעברו על התורה בגיהנה

וליתנו עליה ובלבד שלא ישען עליה: [ב] אם קשר חבל בפי הסוס הרי זה משוי לפי שאינו משתמר לו: [ג] לצאת חמור בפרומביא אסור: כל

שניתנה להם בשבת כמשחז"ל המודה בע"ז כופר בכל התורה כולה ומה גם כי אמרו עשה לנו אלהים ופרקו עול הקב"ה שנאמר וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר אנכי ה' אלהיך והם אמרו אלה אלהיך ישראל והנה העגל היה דמות שור והמור יחדיו כמשחז"ל קרא משה רע"ה לעגל לעיני כל ישראל א"ל מי עשה אותך פתח פיו ואמר ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראללא ידע אלא הגרי' עשו אותו ולכן לתקן עון זה נאמר למען ינוח שורך וחמרך כאשר אים הישראלי שומר שבת מחללו מתקן עון הקודם וגם מתקן עון עצמו שהוא דוגמא לזה. ולכן כמו שהאדם מצווה על שביתת בהמתו גם אנו מצווים על הדוגמא שלהם שנאמר הוכח תוכיח את עמיתך. ואמנם נמצא עוד כינוי בהמה לעלמי' כמשחז"ל אדם ובהמה תושיע ה' אלו בני אדם שהם ערומים בדעת ומשימים עצמן כבהמה ולכן יאמר אלו הדינים סובבים על ג' חלקי אנשים הללו המכונים לבהמה מן התור' וכך הוא אומר בהמה יוצאה במה שמשתמרת בו זה ילא ראשונה על שהוא עושה מעשה בהמה זה חלק אדם רשע מאד כי כאשר יוצא מגיהנם בשבת הנה נפשו לא מטוהרה עדיין. לכן נפשו יוצאה מגיהנם במה שמשתמרת בו היינו הלבוש שמלבישים הנפש כדי להכנים אותה לגיהנם הם בגדים הצואים כדאיתא בזוהר ואלו אינם נשרפים לגמרי עד תום חטאת העון לפי כי אלו הם תמור' הלוקא דרבנן הנעשה על ידי המצות אמנם במעשה העבירו' נעשים בגדים הצואים שנאמר הסירו הבגדים הצואים מעליו ואחז"ל לפי שבניו לקחו נשים נכריו'. ולכן כאשר הרשע ביום השבת נותנים לו רשו' לצאת מגיהנם יוצאה במה שמשתמרת בו הם בגדים הצואים כי לכן מוכרח להזור לגיהנם במ"ש למרק אותם אבל אם אינה משתמרת בו אז הוי נטירותא יתירתא מאחר שנתקן והוי משאוי ולכן אינה יוצאה בו רק הולכת לג"ע והוא הדין לנקרא בהמה לפי כי אין בו תור' ולא מצוה שנאמר לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה למי שאין בו חק מצוה שתליל אותו כילד ילא אם לא שמלבישים אותו לבוש זה עד תום זמן הנגזר עליו. ואמנם לאותו השלם שהוא אדם ומשים עצמו כבהמ' בא הדין בהמ' זו יוצאה מגן עדן הארץ לעלו' למעלה כמו שאמרו חז"ל כל שביה עשר הדש הנשמה עולה ויורדת ויוצא' במה שמשתמרת בו היינו אותו עמוד הנקרא מכון ליון כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל בתוכו נכנס ואין רואה אותה אבל אם אינה משתמרת בתוכו אז הוי נטירו' יתירתא אם המלאכים מעלים אותה והדוגמא להוא לורבא מרבנן דאמר לאליהו ז"ל הראיני תלמידי חכמים שעולים לישיבה אמר בכל הסתכל הוך מגוהרקא דרבי חייא אמר מאי סימניה אמר כלם מלאכי השרת מעלים אותם וגוהרקא דרבי חייא עולה מעצמה ולכן יאמר בהמה זה השלם יוצאה במה שמשתמרת בו הם המלאכים כלומר אותם המלאכים עמו מתחילה שנאמר כי מלאכיו יצוה לך לשמרך והיינו נמי מלת כל לרבו' כל הדרכים אפילו העליונים שנאמר יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות היינו מ"ש בזוהר פ' משפטים דף צ"ז. וז"ל עלובתא איהי נשמתא דכד נפקת מעלמא בעאת לסלקא לעילא זכתה כמה משיריין דמלאכין קדישין קא מתעתדאן לה לאתחברא בהדא ולמיעל לה לג"ע לא זכתה כמה משריין נוכראין מתעתדין בארחא דגיהנם ואינון משריין זמינין למעבד בה נוקמין וכו' ולכן אמר הכתוב לשמרך בכל דרכיך ומה גם בעלותם למעל' כך אחז"ל כל הדרכים בחזקת סכנה ולכן נשמת צדיק זה שנעש' כבהמה יוצאה במה שמשתמרת בו בעולם הזה הם המלאכים הממונים לשמרו אבל אם אינה משתמר' בו הנשמה על כל צדדים השמורים אז הוי נטירותא יתירתא ביותר והוי משוי וכן כל דבר שהוא לנוי ולא לשמור לא תלה בו הילכך נאקה יוצאה בזממא דפרזלא שהוא טבעת של ברזל ונוקב חוטמו ומכניסו בו והדוגמא לזה אותו שהוא קשה עורף שהוא יותר רע מעע"ז שנאמר ראיתי והנה עם קשה עורף הוא ואלו עשו העגל לא קאי לפי כי עע"ז יש לו תקנה וקשה עורף אין לו תקנה אמנם על אפו ועל חמתו נוקבין נחיריו ומכנים טבעת של ברזל היינו משחז"ל משל לאותו שקנה עבד רע התקין לו מגבלין של ברזל ובזה אף על גב כי מנחיריו ילא עשן הכעס כך עושים לו מן הייסורין ויוצא בהם. וכן חמרא לובא הוא סוג השני מן הבהמה כאמור כי אין בו לא תורה ולא מצוה כך אמרו חז"ל טיפש שבבהמה חמור כרזא דפרזלא דהיינו ברזא שהוא נוקב כך שולטין בו הייסורין עד שיאמר הלא על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה. והגמל שיש בו סימן טומאה וסימן טהרה כן אדם זה פעמים צדיק פעמים רשע יוצא באפסר שהוא רסן מסוה הבושה תעמוד לו כמו שביארתי בפסוק ורסן מפני שלחו היא רסן הבושה שבפנים ופרד וחמור וסוס כל הגמלא אתו מדברים הרעים הנמצאים כבהמות אלו יוצאין באפסר או ברסן אבל לא בשניהם ומותר לכרוך חבל האפסר הם ייסורין חבלי יולדה יבואו לו להשפיל גאותו שהוא סביב צוארו ותלא בו ומותר לטלטל האפסר אף על גב כי לא יהיה בו ייסורין בקבע אלא טלטולי גברא ובלבד שלא ישען עליה כי אין זה עיקר אלא התשובה: [ב] אם קשר חבל בפי הסוס היינו האדם הרודף אחר המשגל כסוס ונתן אל לבו מה שאמרו חז"ל וחבל נמרץ זה הבא על אשת איש והוליד ממנה פסק החבל מה ש"ס ישראל חבל נחלתו כדאיתא פ' נשא הרי זה משוי לפי שאינו משתמר לו בכך כי יאמר נהי בו הבא על הערוה והוליד ממזר נפסק החבל אם לא הוליד לא נפסק ואינו משתמר מן העבירות: [ג] לצאת חמור זה שהוא ע"ה גמור בפירומבי' רסן ברזל היינו הייסורין כאמור אסור כי מאי מהנייא ליה לענין הלימוד ולא כלום:

אדברה וירווח לי בדינים אלו בענין הרומז למעלה דמתאריתא

[ד] כל בהמה שעסקי' רעים אע"פ שאין בנות מינה צריכות לאותה שמירה והיא צריכה מותר לצאת בה : [ה] בעלי השיר כגון כלבים של ציידים וחיות קטנים שיש להם כמין אצעדה סביב צווארן וטבעת קבועה בה ומכניסים בה רצועה ומושכין אותה בה מותר שיצאו בשיר הכרוך על צווארן ויכולים למשכם בהם : [ו] אילים יוצאים לבובים והוא עור שקשורה להם תחת זכרותם שלא יעלו על הנקבות והרחלות יוצאות

דמתרוייהו שמעתתא כמו שאמר הכתוב ברחובות תתן קולה וכן הוא אומר בהמה יוצאה במה שמשתמרת בו והענין כי גם בזה ימצא דוגמא לג' בהמות הנז' בדרך הפשט לעומתם ימצא בסוד שרפי קדש בהמה א' זה חלק אדם רשע סטרא אחרא הנקרא בהמה כדאיתא בהיכלות פקודי כי סטרא דקדושה בסוד אדם ולכן הקשרים מכפנים שנא' וכל אחוריה' ביתה וסטרא אחרא בסוד בהמה קשריהם לחוץ ובעטי' באינון דבעטי במאריהון ויש חלק בהמה טהורה דוגמא לחלק האדם שהוא ע"ה דוגמא לבהמה כאמור היא הבהמה הרבוצה על אלף הרים כמש"ה הנה נא בהמות אשר עשית עמך דוגמא לך שאין אתה בן תורה אליר בבקר יאכל כך ע"ה לא נאה לו לאכול לחם רק מי שיש בו דעת כמשחז"ל אילן שאכל ממנו אדם הא' חטה היה תדע כל-זמן שאין התינוק אוכל לחם אין בו דעת וחלק שלישי מן הבהמה הוא בסוד הכלה לעומת מי שהוא ערום ביראה ועושה עצמו כבהמה ולכן אמר בדרך כלל בהמה יוצאה במה שמשתמרת בו זה יצא ראשונה בהמה קדושה המוכנת לרכוב עליה הצדיק ולא יהיה חרפת אדם כמ"ש קיבר אמריתו משיחא אתי על חמרא דכתיב עני ורוכב על חמור אשדר ליה סוסיא ברקא דאית לי ואיתא בזוהר פרשת תלא לית דרכא דמלכא ומטרוניתא למרכב על חמרא דאין מזדלזלין ביקרא דמלכותא הה"ד כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה ולכן יאמר בהמה זו היא הכלה שהגיע לה בזמן החרבן מעוף השמים ועד בהמה נדדו הלכו נ"ב שנה כמנין בהמה אפילו עוף לא פרח בארץ ישראל הוא הצדיק שנאמר ועוף יעופף על הארץ כדאי' בזוהר עתה יוצאה כד"א יוצא לקראתך כחתן לקראת כלה לקיים מש"ה כי בשמחה תצאו היא הכלה הנק' שמחה בזוהר ואחר כך יוצא' לעומת החתן כד"א ויוצא משה את העם מלת את היינו בסוד הכלה כמשחז"ל כחתן היוצא לקראת כלה במה שמשתמרת בו הוא הצדיק שומר ישראל אבל במה שאין משתמרת היינו מטטרון אמר שומר כדאיתא פ' תרומה אין בו יכולת לשמור אותה אזי הוי נטירותא יתירתא והוי משאוי וכן כל דבר שהוא לנוי בסוד המרכבה ולא לשמור לא תצא בו וכן כמו שהוא בענין בהמה הרבוצה על אלף הרים יוצאה במה שמשתמר' בו היא מטטרון הנקרא שומר אבל אם אינה משתמרת בו היינו אותם ממונים שהם אלף הרים מה מועילים לה והרי היא רבוצה עליהם והוי נטירותא יתירתא ביותר והוי דרך משוי וכן כל דבר שהוא לנוי ולא לשמירה לא תצא בו ולכן בא הביאור לחלק שלישי מן הבהמה לעומת חלק אדם רשע היינו מ"ש הילכך נאקה יוצאה בזממא דפרזלא שהוא טבעת של ברזל ונוקב חוטמו ומכניסו בו על דרך מש"ה ונתתי חחים בלחייך כל אלו הם בחינת הקליפות

שנותנים בהם בחינות דין והוא קדום כדי להעמיד אותם ולמנות אותם שלא יחריבו העולם כל אחד מהם נותנים בו בחינת דין קשה כפי היכול' למנוע אותם מלהחריב את העולם לא ולמד ממה שכתוב בזוהר בענין התנין הגדול ושם נאמר זעירין אינון דידעין לרמז ביה ומה נעשה אחר זה רק לקיים משחז"ל יפה שתיקה לחכמים קל וחומר לטפשים כמוני . אם קשר חבל בפי הסוס זה סמאל ושיעתו כנז' בזוהר פ' בא דף ל"ג . וז"ל ואילין עבד שמשין סמאל וכל כיתות דיליה דאינון למרכב בהון לנחתא בארעא ואינון כסיסוון לון וכו' . הנה מבואר כי סמאל הוא נקרא סוס ולכן אם קשר חבל בפיו הרי זה משוי לפי כי חבל הוא מסטרא דקדושה כדאיתא בזוהר בפסוק וימדדם בחבל דהיינו יעקב חבל נחלתו לא יועיל בו לפי שאינו משתמר בכך כי הוא עבד מורד באדוניו וצריך כבלי ברזל מצד הדין וכן נאקה חמור שהוא קליפה גמורה כדאיתא בזוהר אסור לצאת בפרומביא הוא רסן של ברזל דין חזק כי אין צריך לזה והוי משוי :

[ד] **עוד** הוסיף מן הסודעם על שלשה מיני בהמה הנ"ל זה כלל גדול לא מבעיא חלק האדם מן הבהמה שהוא רשע וגם לא מחלק שהוא בהמה עם הארץ אלא אפילו הבהמה השלישית חלק אדם השלם שהוא עדיף כאדם ועושה עצמו כבהמה העיקר הוא מי שיש בו מדות טובות כי כן דרך א"ץ קדם לתורה ולכן יאמר כל בהמה מדוגמת שלש בהמות האמורים שעסקים רעים דהיינו כי נמצא בו מנהגים רעים ומדות רעות אעפ"י שאין בנות מינה צריכות לאותה שמירה לפי שהיא מיוחדת כאמור ואינה צריכה לכך מאחר כי היא צריכה לכך מותר לצאת בה כדמפרש וה"ל :
[ה] בעלי השיר כגון כלבים של ציידים והם עזי פנים שדור אלופים ככלבים והם צדים את הבריות בפיהם וילמד לטרוף טרף אדם אכל וחיות קטנות הם רשעים הנמשלים לחיות כההוא דרבי אלעזר דאמר לתופס הגנבים איך מצית להו והא נמשלו לחיות שנאמר בו תרמוש כל חיתו יער ולכן חיות קטנות אלו יש להם כמין אצעדה סביב צווארן וטבעת קבועה ר"ל כי נמצא בהם ענין תורה שנאמר וענקים לגרגרותיך וטבעת בה היינו הלכה או דבר תורה ומושכין אותה בה לפי כי התורה היא תמשכם למוטב כך נאמר אותי עזבו ואת תורתי לא שמרו דאילו שמרו התורה השימור שבה מחזיר אותם למוטב וכן אמרו חז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש ולכן מותר שיצאו בשיר זה שעל צוארן ויכולים למשכם בהם ולהחזיר את זה למוטב :
[ו] אילים יוצאים לבובים גם זה בחלק שלישי מן הבהמה הנ"ל שהוא מן השרידים אשר ה' קורא אמנם הוא קשה עורף אינו מקבל תוכחה כנ"ל בענין והנה עם קשה עורף

הוא

הוא ולכן בא הכינוי זה להם כך אמרו חז"ל כתיב היו שרים כאילים וכתיב ורעו כבשים כדברם לא קשיא כשהם רכים נמשלים לכבשים וכשהם קשים נמשלים כאילים ולכן בזה בא הכינוי לאילים שהם קשים כאמור יוצאים לבובים והיא עור שקושרים להם תחת זכרותם שלא יעלו על הנקבות והרחלות שהם דוגמא כשהם רכים כאמור יוצאות שחוזות והוא שקושרים אליתן כלפי מעלה כדי שיעלו עליהם הזכרים והיינו זה הפך מזה דאלו אותם שהם דוגמא לאילים קשים מונעים אותם מן העבירה ומה גם גודרים אותם שלא יהיו נמצאים אלא נשואיהן כתרנגולים והרחלות שהם לאידך גיסא חסידים עושים להם הכנה ויוצאות שחוזות כדי שיהיו נוהגים דרך ארץ שצריך להם מן הדין הטיילין בכל יום וביוצא ויוצאות כבונות שקושרין בגד סביב לומר שיהא נקי היינו מה שאמר החכם כל עמר דנחית ליורה סליק א"ל הכוא דנקי אגב אמיה ולכן כדי שיהא אדם נקי מן העון יקשור בגד הטלית תמיד עליו שנאמר בו על כנפי בגדיהם כי הוא מציל מן החטא כאותו שניצול מן הזונה מפני הציצית והעזים צרורות והדוגמא לזה אותם עזי נפש עזי פנים שבדור קושרים ראשי דדיהן כדי שלא יהיה להם ממון ודוקא כשקושרים אותם כדי שיצטמקו דדיהן ולא יחלבו ממון לתת לזולת כי בזה יושפל גאון עוזם דאי מהדק שפיר והצניעי מחזיר אותם למוטב אבל אם קשר לשמור חלבן שלא יפול לארץ דהיינו כי יהיה להם דוחק כי אין יכולת בידם להוציא לזולת ושומרין חלבן הוא הממון להם לבדם שלא יפול לארץ לזולת אסור דלא מהדק שפיר ואין זה נקרא דוחק דילמא נפיל ואתי לאתויי ועדיין העזות הוא לתפארת בין עיניו :

נחזור ונאמר כנגד הנרמז למעלה וכך הוא אומר כל בהמה שמשקיה רעים כלומר כי הנה אף על גב כי כבר נאמר שהם שלשה בהמות לא ראי זה כראי זה אמנם הנני מודיעך בפעם הזאת כי ימצא הפרש גדול ביניהם וזה לך האות כל בהמה שעסקים *רעים יודע לך כי אין ע' מסוג הבהמה הקדושה שעניינה רק בסוד הבהמות אחרות שהם בעולמות למטה ולכן עסקיה רעיה לפי כי הם מסטרא דאילנא דטוב ורע ומה גם כי יש בהמה טמאה כלה רע גמור ולכן אף על פי כי בנות מינה אין צריכות לאותה שמירה והיא צריכה מותר לצאת בה ואיתא בזוהר פ' שמות דף ט"ו: וז"ל אמר רבי עקיבא האי לבליבא דהיא בקליפוי דאגוזא למאי רמיזא וכו' ת"ח מנהון מריקן ומנהון מתיקן ורמיזא לית לון אית מארי דדינא קשיא ואית מארי דפירותא וכו'. הנה ממאמר זה נקח כי יש מלאכים מארי דדינא קשיא ויש יותר מסטרא דדינא רפיא ויש מלאכים הנקראים מלאכי שלום ואין להאריך ולכן אומר כלל זה כי אין להתבונן על

יוצאות שחוזות והוא שקושרים אליתן כלפי מעלה כדי שיעלו עליהן הזכרים ויוצאות כבונות הוא שקושרים בגד סביבן לשמור הצמר שיהית נקי והעזים צרורות והוא שקושרים ראשי דדיהן ודוקא כשקושרים אותם כדי שיצטמקו דדיתן ולא יחלבו דאז מהדק שפיר אבל אם קשר כדי לשמור חלבן שלא יפול לארץ אסור דלא מהדק שפיר ותיישינן דילפא

כללות הבהמה דאף על גב כי בהמה זו הרמז שלה בסוד הבריאה לא מפני כך מתחייב להיות כל החלקים שלה בהשוא' כי ימצא בה מאריהון דדינין מאריהון דיבבא ויללה כדאיתא בזוהר פ' שמות ואית מארי רחמנותא וכן בכל העולמות אפי' בקליפות אין הכל בהשואה אחת ולכן כל הצריך שמירה יוצא בשמירה הצריך לה כמדובר: בעלי השיר כגון כלבים של ליידים כי הנה חז"ל אמרו משמרה שנייה כלבים צועקים ואיתא בזוהר פ' בהר דף ק"ז: וז"ל ס"ח כיון דעאל ליליא ותרעין סתימין דינין תתאין מתערין בעלמא ואזלין ושאטין חמרי ואתני וכלבי חמרי הא אוקימנא וכלבי ואתני לא שטאן ולא אזלין אלא בהו עבדי חרשייא לבני נשא וכו'. הנה מבואר כי אלו הג' מיני קליפות הם השולטים בלילה ולכן הוא אומר כגון כלבים של ליידים כי הדוגמא להם הם קליפות החוצפים הנשמות כי לזה התפלל דוד המלך עליו השלום הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי הוא כלב זה הידוע כי הוא דוגמא לכלבים של הליידים וחיות שעליהם כמין אלעדה סביב צוארן וטבעת קבועה בה ומכניסן בה רצועה ומושכין אותה והדוגמא כי מלמעלה בא בחינת החסד ומתעורר עליהם בכל יום ומונע אותם שלא יזיקו את הבריות ולכן מותר שיצאו בגמי בשיר הכרוך על צוארן ויכולים למשכה בהם ואיתא בזוהר פ' נח דף ל"א. וז"ל אל בכל אתר נהירו רב דחכמתא עילאה הוא וקיימא בקיומיה ואלמלא דהאי אל אתער בעלמא לא יכיל עלמא למיקם אפי' שעתא חדא מקמי דינין תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא הה"ד אלה תולדות השמים והארץ בהבראם באתערותא דאברהם קיימי וכל דינין דמתכפין בכל יומא ויומא דחיין לבר ולא קיימין קמיה הה"ד ואל זועם בכל יום זעום או נזעם אינו אומר אלא זועם בכל יומא דדינא אסתלק דחי לון לבר וקיימא איהו ומנהג עלמא וכו'. הנה למדנו מדברי המאמר כי המונע הדינים מלעבור פעולתם הוא מדת החסד היינו הרצועה של מרדות הנמשך בה והוא במבע המלך הקדוש המנהיג עולמו במדת החסד כדי שיוכל לעמוד: האילים יוצאים לבובים והנה הללו הם מסטרא דבהמה הקדושה ואיתא בזוהר פרשת שמות דף ד'. וז"ל מהו דכתיב איש וביתו באו אמר ליה ודאי הכי הוא אלא הא תנינן כל דמקבל מאחרא איהו ביתא מההוא דיהיב ועל דא איש וביתו באו עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר דשייך לומר במלאכים זכר ונקבה ולכן יאמר האילים הם הזכרים שבהם המשפיעים לביתות אשר הם למטה מהם יוצאים לבובים והוא עור הקשור' לאת תחת זכרות' שלא יעלו על הנקבות דהיינו כי פעמים הם נמנעים מלהתחבר אלו עם אלו בסיבת מעשה התחתונים כדאיתא בזוהר פ' פקודי דבר ושפכו באורך בהיכלות והרחלות שהם הביתות התחתונים המקבלים השפע של העליונים דוגמת הנקבות

דילמא נפיל ואתי לאיתויי : [ז] חמור יוצא במרדעת
והוא שתהא קשורה לו מערב שבת ושאר כל
הבהמות אסורות ולא יצא באוכף אף על פי שקשור
לו מערב שבת : [ח] מותר ליתן מרדעת על החמור
מפני הצנה ובלבד שלא יקשרנו בו מפני שכשקושר
צריך ליקרב אליו ונמצא משתמש בבעלי חיים אבל
על הסוס כיון דלית ליה צער צנה אסור ליתן עליו
מרדעת כלל ולהסיר מרדעת בשבת בין מן החמור
בין מן הסוס אסור כיון דלית ליה צער אם לא יסירנה
ואוכף אסור בין ליטול בין להניח בין לחמור בין לסוס :

אוכף

כאמור יוצאות שחוזות והוא שקושרים אותן כלפי מעלה
כדי שיפלו עליהם הזכרים מדרגות עליונים וישפיעו עליהם
ראיות כבונות שקושרים כנגד סביב לשמור הנאמר שיהיה
נקי והדוגמא למעלה לפי שהם מדות החסד וצריך להיות
נקי מן הדין ולא יתאחזו
הקולים הקליפות ממנו והעזים
צרורות לפי כי העזים מתאחזו
סטרא אחרא כנזכר שלהם
כדאיתא בזוהר פ׳ צו ע״ש .
ולכן קושרים ראשי דדיהן שלא
יהיו משפיעים להם ודוקא
שקושרים אותם כדי שיצמקו
דדיהן שלא יינקו מהם החיצונים
ולא יחלבו להם דאז מהדק
שפיר ואין לחוש אם יוצאים
בשבת. אבל אם קשר כדי לשמור
חלבן שלא יפול לארץ וילך לאיבוד אסור דלא מהדק שפיר
ואיישינן דילמא נפיל ואתי לאתויי ברשות הרבים ולכן אסור
לצאת בו בשבת כאמור :

[ז] **עתה** חוזר הדין לבאר על חלק הבהמה אשר הוא
עם הארץ כחמור ולכן בא הדוגמא שלו לחמור
כי הוא טיפש כמאחז״ל טיפש שבבהמה חמור ולכן יאמר
כי הוא יוצא במרדעת והוא לימוד בלתי הגנה כדאמרי
בגמרא סודרא דמר כמרדעת של חמור כי הנה חז״ל אמרו
חמרא אפילו בתקופת תמוז קרירא ליה והיינו הטיפש בלתי
מרגיש והוא מלומד כי לא ייחם לבבו מאת התורה ולא חלי
ולא מרגיש ולכן יוצא במעט מן ההגנה בלימוד התורה ינצל
מדין גיהנם כחמור דמאחר שנגזר עליו להיות טיפש קלקלתו
תקנתו אמנם צריך שתהיה קשורה לו זאת התורה מערב
שבת היינו בעולם הזה הדומה לערב שבת כמו שאומרים
לחוטא עולם שיצאת ממנו דומה לערב שבת וזה דומה לשבת
מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת ושאר כל הבהמות אסור
דהא לפי כי זה הוא טיפש כמלא חוטא נשכר אך לא עמי
הארץ ניצולים בטענה זו כי אפשר להם לעסוק בתורה
והיינו במקרא ולא יצא באוכף אף על פי שקשור לו מערב
שבת כי לא יועיל לו : [ח] מותר ליתן מרדעת על החמור
היינו ענין הלימוד ואם מעט הוא מפני הצנה כי לא די
שהוא טיפש עם הארץ אלא גם כן מתרשל מללמוד בתורה
ובלבד שלא יקשרנו בו הלימוד אלא מעט מזער לפי שאינו
מקבל בדעתו ויאבד הכל מפני שכשקושר צריך ליקרב אליו
בדי ללמדו התורה ונמצא משתמש בבעלי חיים ואסור
ליהנות מדברי תורה כמו שהיינו אל תעשם עטרה להתגדל
בהם ולא קרדום לחפור בהם אבל על הסוס כי אין זה מכלל
ע״ה שאינו לומד בתורה אבל אין בו עבירה אבל הסוס נמצא
בו דברים רעים כי אוהב זנות כמאחז״ל ואינו מצטנן אלא תמיד
יחם לבבו לענין המשגל ולכן אין לו צער צנה ולכן אסור ליתן
עליו מרדע׳ היינו התורה שנא׳ ולרשע אמר ה׳ מה לך לספר
חקי ולהסיר מרדעת בשבת בין מן החמור בין מן הסוס
אסור כי יאמר מפני עונג שבת נתיר להם שלא ללמוד אסור
דכיון שהם צריכים ביותר הלימוד לתיקון שלהם כיון דלית
ליה צער אם לא יסירנה דהא יכול לאכל ולשתות וללמוד
כמי ואוכף אסור בין ליטול בין להניח בין לחמור בין לסוס
והדוגמא לזה הוא מה שאחז״ל
אם פגע בך מנוול זה משכהו
לבית המדרש אם אבן הוא
נמוח שנאמר אבנים שחקו מים
וכו׳ היינו אוכף דבר שכופה
אותו ליצר והיינו לימוד התור׳
ואמנם באופן זה אסור מפני
כי הוא נכפה . והנה לפי
שעה וחוזר וניעור ואין זה
דומה למרדעת שהוא ענין
לימוד של קבע ולכן בסגנון
זה אסור :

ובאשר תשוב להתבונן בדינים אלו מה משפטם נגד
עילאה כך היה אומר חמור שהוא הקליפה
האמור׳ למעל׳ כי היא נוער במשמרה ראשונה וחוזר וניעור
ולכן כך יעשה לו כי יצא במרדעת והוא שתהא קשורה
לו והיינו כי בהכי משתמר מפני הצנה דהא על גב כי הם
קליפה נמי כי צריך לעשו׳ להם ענין שמירה כדי שלא יזיקו
את הבריו׳ לפי כי הם מועדים להזיק אבל מכל מקום אין
חפץ להקב״ה לבטל אותה לפי כי הם צורך העול׳ להעניש את
הרשעים ולהחזירם למוטב שלא הם דברי חז״ל כשם שקילוסו
של הקב״ה עולה מג״ע מן הצדיקים כך עולה קילוסו מגיהנם
היינו הקליפ׳ מן הרשעים שהם מצדיקין עליהם את הדין
ואומרים יפה דנת וכו׳ ולכן שמור זה יוצא במרדע׳ שלו
להנאתו והוא שתהא קשורה לו מערב שבת כדי שלא יתבטל
בשבת מרוב הקדושה ושאר כל הבהמות אסור לפי כי לא
לעזר׳ להם ולא יצא באוכף אף על פי שהוא קשור לו מערב
שבת לפי כי הוא מעט מזער להגן עליו ולהעמידו כאמור
מותר ליתן מרדעת על החמור מפני הצנה כי הלא זה
הדבר כי לפי שנמצא בהם צורך לעולם לכן אין לבטל אותם
ומה גם כי צריך לתת להם מקום בסטרא דקדושה כמו
שאמר הרשב״י ע״ה פרש׳ פקודי דף רל״ז . וז״ל תא חזי
להאי סטרא דאיהו רוח מסאבא קב״ה יהיב לי׳ שולטנא
למשלט בעלמא בכמ׳ סטרין ויכיל לנזקא ולית רשו לאנהגא
ביה קלנא דבעינא לאסתמרא מיני׳ דלא יקטרג עלן ועל דא
לגו קדוש׳ דילן גו רזא דתפילין בעינא לאצנעא חד שערא
דעגלא דיפוק לבר ויתחזי וכו׳ וההוא שערא בעי לאצלא ליה
בגו קדוש׳ עילא׳ דילן ולמיהב לי׳ דוכתא דלא יקטרג עלן
וכו׳ . הנה מבואר מדברי המאמר כי יש צורך אל הקליפ׳
ודאוי לחלוק לה כבוד וצריך לתת להם מקום בתוך הקדוש׳
לפי כי כן מתוך סטרא דקדוש׳ נפקי ולכן יאמר כי צריך
לתת מרדעת על החמור בסמ׳ עמא׳ סטרא אחרא להגן
עליו מפני הצנ׳ כדי שלא יתבטל ובלבד שלא יקשרנו בו
מפני שכשקושר עליו מסטרא דקדוש׳ צריך ליקרב אליו ונמצא

משתמש

[ט] אוכף שעל גבי החמור שבא מן הדרך ונתיגע וצריך להסירו לצננו לא יטלנו בידו אלא מתיר החבל מתחתיו ומוליכו ומביאו בחצר והוא נופל מאיליו: [י] אין תולין לחמור טרסקל בצווארו ליתן מאכלו בתוכו שיאכל משם אבל עגלים וסייחים שצווארן קטן ומצטערים לאכול ע"ג קרקע שרי בחצר
אבל

משמש אדם הקדוש' מבעלי חיים בשבת ואסור אבל על הסוס שהוא בסוד סמאל כדאיתא בזוהר פ' בא. וז"ל ועבד שמשין לאלין סמאל וסטרא דיליה דיהון כסוסוון למרכב בהון כיון דלית לי' נער לגה לפי שהוא יוצא מפסולת הגבורו' אסור ליתן עליו מרדעת כלל אמנם להסיר מרדעת והוא ענין המועיל להם כאמור. בין מן החמור בין מן הסוס בשבת אסור כיון דלית ליה נער אם לא יסירנה ואוכף שהוא מועט מן המרדעת אסור בין ליטול בין להניח כענין שאמרו לא מעלין ולא מורידין בין לחמור בין לסוס כי הנה הכל הם סטרא אחרא כמדובר:

[ט] **עודנו** מדבר בענין עם הארץ כי הוא נמשל כבהמו' נדמו ולכן יאמר אוכף דהיינו אותו הלימוד שילמד כדי לכוף ליצר הרע ולהתיש כחו כענין מאחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אוכף זה שבא עליו שבא מן הדרך כמ"ש אם פגע בך מנוול זה דהיינו בזמן שמהלך בדרך כל הארץ ונתייגע כי כן התור' נקראת תושי' שמתשת כחו של אדם וצריך להסירו לצננו מן הלימוד ולא יטלנו בידו בקום עשה אלא מתיר החבק מתחתיו היינו ענין המחשב' שהור' כי היא מתחבקת ומדבקת האדם לתור' וכיון שהסיר המחשב' והחשק של הלימוד מתחתיו כד"א תכבדך כי תחבקנה ובין שמתיר חבק זה מתחתיו ומוליכו ומביאו בחצר הוא נופל מאליו זה הלימוד ובכן יהי' מקיים עונג שבת: [י] אין תולין לחמור זה עמא דארעא טרסקל הנא זה דברי חז"ל במדרש חזית משל הטיפש לטרסקל נקוב השכיר פועל מהו אומר מאהר שאינו מתמלא מים למה אני מתייגע הפקח מהו אומר ולא שכרי אני נוטל כך הטיפש מהו אומר מה אני לומד תורה ושוכח אות' הפקח מהו אומר ולא שכרי אני נוטל ולכן יאמר אין תולין לחמור זה עם הארץ טרסקל בצוארו לומר לו כך ליתן מאכלו היינו שכר עמלו שהוא בתוכו שיאכל משם אין להכריח אותו על הלימוד מטעם זה אבל עגלים וסייחים כי הדוגמא להם מאחז"ל כי אם יאהב מחשבון גו' אם הולך אדם כשיח זה שהולך אחר החמור' וכו' וכן לענין העגל נאמר בו כעגל לא לומד כגון אלו שצוארן קטן ואין סובלים עול תורה שנאמר בם וענקים לגרגרותך ואין יכולים לאכול על גבי קרקע היינו אכיל' בתור' שנאמר בה לכו לחמו בלחמי לפי כי הם בור קרקע שרי אתא להם אכיל' של תור' בטרסקל החמור וזה בחצר דהיינו כאשר יזכור לו יום המית' והוא לקברו' יוכל לחצר מות אבל אין יוצאין בו מדי דופיו לקיים מש"ה לאמר לאסורים צאו שהם האיברים הנתונים תחת רשות יצה"ר כנ"ל וכן אין יוצאין בו מרשות הרבים של הקליפו' והרשעים כי הם הרבים להכנס ברשות היחיד יחידו של עולם בגן עדן: ובאשר נעמיק בענין על דבר אמת כדרך החמור בענין שלא בהמות מן הבהמ' הטמא' שהם ענין סטרא אחרא

והקליפות הוא כי' אומר אוכף שעל גבי החמור דהספר' אגדה המשמ' אותו ומעמידו ומקיימו בשעה שבא מן הדרך דאזלא למשטעא במאמר' האשוג' חמור נושא שלכן יוסף שלח לאביו עשר' חמורים ועשר אתונות כי הם עשר' כתרין דמסאבותא להודיע לאביו כי הפולה צריך להם ולא מפני שלמד ממנו ענין עגל' ערופה ואנחנו מצווים לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו היינו אדמתין כי לפי שאין צורך לעולם בהם ולכן נאסר להתחבר זה לזה בו לכך המה יאבדו אין זה אלא הלווי הוא כדי שלא יתאחז במד' שור העליון ויתגברו בעולם ויהי' תקל' ולכן נאסר התחברות שלהם אבל עכ"ז הם צורך לעולם. והנ' הם נושאים מטוב מצרים ומכניסים אל הקדוש' אל יעקב וכן בדוגמא שלהם ולכן אוכף זה שעל גבי החמור תמיד כאשר בא מן הדרך כי כן יהי' דרכם חשך ואלקלקות ונתייגע וצריך להסירו ממנו כדי לצננו מטעם לא הכיר אלא הדין אשר נתגבר עליו בסוד אלהים אחרים לא יטלנו בידו האדם כי כן נמי אדם וקדוש' עליון לא יטלנו בידו מעליו כי מחלים כחו לגמרי אלא מתיר החבק מתחתיו אותו הכח' המחבר האוכף אתו ומוליכו ומביאו בחצר והוא נופל מאליו ואיתא בזוהר פרש' ויחי דף רמ"ב: וז"ל תא חזי בשעתא דעאל ליליא פתחין סתימין וכלבי וחמרי שריין ושאטן בעלמא ואתייהיבת רשו לחבלא וכל בני עלמא ניימי בערסייהו ומאתהון דלדיקייא סלקין לאתענגא לעילא כד אתער רוח לפון ואתפליג ליליא אתערותא קדישא אתער בעלמא ואמר בכמ' דוכתי זכא' ההוא בר נש דאיהו קאים בההיא שעתא ואשתדל באורייתא כיון דאיהו פתח באורייתא כל אינון זינין בישין אטיל לון לנוקבא דתהומא רבא וכפית לי לחמו' ונחית ליה בעפסרי דתחות טפרא דזוהמי קטרא מפני כך ישתכר דאשתדלותי' באורייתא כפית ליה לחמור ונחית ליה מהשו' גרם המעלו' דאיהו סליק לנזקא עלמא ושוי מדורי' בין המשפתים בין זוהמי דעפסרי דעפרא עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי עסק התור' הוא המכניע חמור זה ומשפיל גאותו ומוריד אותו למט' לאחר שעל' בגדר המעלו' לנזקא בני עלמא ולכן הוא אומר החבק הוא כח המגביר אותו ומעמידו ואז יהי' על ידי התור' תכבדך כי תחבקנה ומוליכו ומביאו בחצר הוא עולם העשיה הנקרא חצר כנ"ל והוא נופל מאליו: אין תולין טרסקל לחמור זה בצוארו לאכול והיינו סוד הפרנסה הנמשך אליו מלמעלה אותה האחרה לפי שהוא המתגבר בצוארו ילין עז כאשר יתן מאכלו בתוכו שיאכל משם אלא יוריד ראשו לארץ שיהיה רובץ בין המשפתים בעפסרי עפרא אבל עגלים שהיא מספרא דקדושה וסייחים כי עדיין קטנים הם וצוארו קטן ומצטערים לאכול על גבי קרקע שהוא מלד הדין גמור כדאיתא בזהר בפ' ומן ספפר אשר יהיה בקרקע המשכן אלין אינון מאריכון דדיקן כד"א יתן בעפר חרבו וכן נמי יהיה קרקע זה מאריכון

דדיינן

אבל אין יוצאין בו: **[יא] לא יצא חסום בזנב שועל שתולין בין עיניו שלא תשלוט בו עין הרע ולא בזהורית שעושים לו לנוי ולא עזים בכיס שבדדיהם שקושרים אותם שלא יסרטו דדיהם בקוצים ולא פרה בחסום שבפיה שחוסמים פיה שלא תרעה בשדות אחרים ולא כל בהמה בסנדל שנועלים ברגלים שלא תנגף אבל יוצאת באגד שעל גבי מכה ובקשקשים שעל גבי השבר והם לוחות שקושרים להם סביב העצם הנשבר בהן ובשליה שיצתה מקצתה ותלויה בה ופוקק זוג שבצוארו ומטייל בה בחצר אבל לא תצא בו לרה"ר אע"פ שהוא פקוק בין אם הוא בצוארה בין אם הוא בכסותה:** לא

דדינן קשה להם להוסיף על נתינה הדין שבהם ולכן הרי צאת להם המאכל שלהם באותו טרסקל כאמור וזה יהיה להם כאלו בעולם העשיה במקום המיוחד להם אבל אין יוצאים בזמן שהם יוצאים משם למשעה בעלמא דיכלין לנזקא וכרשות עבדי כאשר מבואר בדברי המאמר:

[יא] **כאשר** נתעורר על דינים אלו כפי הרמז שלהם כך הוא אומר על היסוד הקודם כי ידבר בחנק הבהמה הפנימית שהוא הטובה מעשה בהמה ועתה בא הדוגמא לענין הסוס לפי שמוזכרים מן הכתוב אל תהיו כסוס כפרד דהיינו אזהרה לאדם לא מבעיא בהוא צריך נזהר מן העריות שהוא מפורש בתורה ניח דין צריך בשם אבג אזהרה זו למנוע האדם מריבוי המשגל ולא ידמה לסוס בהיות שאוהב זנות וכן צריך לקדש עצמו במותר לו שלא יחטא במחשבת פיגול ימלא כי בני זנונים המה כמשה מלך הכושי שהוליד בן לבן ולכן יאמר לא יצא הסוס זה הרודף אחר המשגל ואם במותר לו הרי נמשל לסוס לא יצא מדי דפיו מרשות יצר הרע כאמור לאמר לאסורים לאו בזנב שועל דהיינו ענין התבונה אשר יעשה לאשמה בה להיות נבנה בעיניו ולמנוע עצמו מן המעשה שאמר ועין נואף להודיע מאמחז"ל טוב מראה עינים טוב ראיית האשה מגופו של מעשה אם כן מה מועיל לו שנותן זה נגד עיניו שלא תשלוט בו עין הרע של היצר להתגבר עליו וזה רע ומר ולא בזהורית שעושים לנוי אף על גב שאמרו חז"ל גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה היינו לענין קיבול שכר אבל לתיקון זה לצאת מתחת רשות יצר הרע ולא יועיל לו זה הזהורית היינו אם יהיו חטאיכם כשנים עבירה לשמה כשלג ילבינו אבל אם יאדימו כתולע שעשה מעשה ומחשבה רעה כלומר יהיו ולכן יצא בזהורית שעושים לו לנוי דהיינו לשמה ולא עזים בכיס שבהם והדומה לאדם הנוף במעשיו ועשה בעזות מצח לא יצא מדי דפיו במעשה הצדקה דהיינו בכיס שלו כמאחז"ל כי ה' יהיה בכסלך בכיס שלך ואף על גב כי חז"ל אמרו אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות והצדקה היא שקולה ככל המצות כמאחז"ל שנאמר והעמדנו עלינו מצות לתת שלישית השקל בכל שנה אינו מועיל לו כפי שצריך שיהיו מקבילות המצות לעומת העבירות כך אמרו עינים רמות והיו לטוטפות בין עיניך אם כן אין יוצא בכיס שבדדיהם שקושרים שלא יסרטו דדיהם בקוצים מן העונות שעשה שהם קוצים כסוחים ולא פרה זה חנק מן הבהמה הטהורה דוגמת לאדם הבינם דקאמר ליה רבי עקיבא לרבי שמעון ענין השלום יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק

כי השלם כל חפצו להטיב לזולתו ללימוד התורה ולמעשה המצות כי גדול מעשה יותר מן העושה וכן המלמד תורה ולכן הפרה שהוא המלמד להועיל לא תצא בחסום שבפיה שחוסמים פיה מלדבר בתורה ולהורות בענין המצות כענין להפרים מן האיסור דמאחר שהוא נחסם פיו נמנע מלהדריך את הבריות בתורה ובמצות לפי שחוסמין פיו שלא תרעה בשדות אחרים מבני אדם שמוכיח אותם שמפקירין עצמן כשדה ופושטים ידיהם בגזל בענין הפקר נפל בשדה והוא רועה ומתפרנס לענין הרוחני לצורך נשמתו בשדות אחרים אלו ומונעים אותו אעפ"י כן מפני שנמנע ואינו מקיים הוכח תוכיח עד נזיפה עד הכאה אינו יוצא ידי חובת דין שמים שהרי נאמר וכל איש אשר עליו התי"ו אל תגשו וכאשר הענה מדת הדין ואמרה איזה מהם נפלט מוחו על שמך מיד ויחלו באנשים הזקנים אשר בפני הבית ומאחר כי אין יוצא מדין שמים כן נמי אינו יוצא מרשות יצר הרע לאמור לאסורים לאו ולכן אינו יוצא מגן עדן הארץ שהוא דוגמא לרשות הרבים לעלות לגן עדן עליון לרשות היחיד ליחידו של עולם כדאיתא בזוהר פ' ויקהל שעולים נשמות הקדושים דרך העמוד הנקרא מכון הר ציון להיות בסוד קיסופין כמ"ש כד קב"ה בעי לאתקשטא בשבתי ובזמני ובחגי כדלקמן ולא כל בהמה אף על גב כי הוא אדם צדיק מחלק שהם ערומים בדעת ועושים עצמן כבהמה אם נמצא בו עון עקבי לא תצא בהמה זו ולא תעלה במעלות למעלה בסנדל שנועלים ברגלים שלא תנגף אעפ"י שמקיים מאחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות רגלים ממהרות לרוץ לרעה ירוץ למילה ולבית הכנסת ולבית המדרש אמנם אף על גב שעשה סנדל שנועלים ברגליה שלא תנגף כמ"ש פן תגוף באבן רגליך שמועיל לו לתקן העון לרדות ממנו היינו לפי שעה אך אין זה תיקון גמור כמו שנתבאר במקומו ולכן אין יוצא בו אבל יוצאה באגד שעל המכה כך אמרו חז"ל הבונה בשמים מעלותיו אימתי כאשר ואגודתו על ארץ יסדה משל למדינה שהיא על הים כל זמן שהספינות קשורות עומדת כך אם באולי נמצא באדם מכה מן העון כדאיתא בזוהר אותו שסגג באהותו בלילה וביום נכנס נכליל בין שני אגפים שהיו מריבים ובא בראשו מכת חרב ונסתכן גוני שעשה תשובה וניצול כי אין יסורין בלי עון לכן מי שהיתה בו מכה מצד העון יוצא באגד שעל גבה שנומד באגודה כמש"ה הסכת ושמע ישראל עשו כיתות וחבורות לשמוע דברי תורה וכן שלאו מהם הוזכרו בחבורה ובקשקשים שעל השבר והם לוחות שקושרים סביב העצם הנשבר והדוגמא נחוצה באותם הדברים שנאמר בהם ותשי

עוזותש

[יב] לא תצא בחותם בין שהוא בצוארה בין שהוא בכסותה: [יג] אין הגמל יוצא במטוטלת והוא כמין כר קטן שנותנים תחת זנבו אפילו היא קשורה לו בזנבו אלא אם כן תהיה קשורה בזנבו ובחטוטרתו
או

שומתם על עצמותם ולרפואה של המין קושרים לוחות סביב העלם על דרך שאחז"ל הרי שאדם נכשל בעבירה שנתחייב מיתה לשמים מה יעשה ויחיה אם למוד לקרות דף אחד ילמוד שני דפים וזה מועיל לשבירת זה העלם של השטן ושליה שיצאת מקצתה ותלוייה בה כמש"ה ושליתה היוצאת מבין רגליה ר"ל שהוא יחשוב שאחז"ל בעון האדם בניו מתים ולכן יכנע ויעשה תשובה ובכן אין צריך שימות הוולד אלא עדיין תלוי ועומד כאשר האדם מהרהר בזה יצא מן השטן והיינו שיצאה מקצתה ותלוייה בה ופוקק זוג שבצוארה מן הלימוד ומטייל בו בחצר שבגן עדן הארץ שנאמר בו כי טוב יום בחצריך אבל לא לרשות הרבים דהיינו ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי הם הרבים אין בזה כח לכל כך אע"פ שהוא פקוק בין אם הוא בצוארה כד"א וענקים לגרגרותיך בין אם הוא בכסות' מצות ציצית דכתיב ביה על ארבע כנפות כסותך לא תצא:

וכבר נתבאר למעלה בדין הקודם דוגמת הסוס הוא שמאל והשלומתין לו כדאיתא בזוהר פרשת בא וז"ל ולאלין עבד משמשין שמאל וכל כיתות דיליה דאינון כסוסוון למרכב בהון ולכן יאמר לא יצא הסוס זה שהוא מועד לקלקל בזנב שועל שתולין בין עיניו היינו שאחז"ל מה שועל רץ ומביט לאחוריו כך תולין בין עיניו לזכרון על שם סופו דעתיד קב"ה לממחי יתהון מעלמא שנאמר יפקוד ה' על צבא המרום במרום שמפיל אותו ולשבעים שרים שלו לגיהנם ולכן זה יהיה לו על תפארת ראש עיניו שמתגאה יזכור לו מה נעשה בפלשתים על ידי שמשון שנאמר וילכוד שלש מאות שועלים ויפן זנב אל זנב ולפיד אש בתוך וישלח בשדות פלשתים וגו' כך זה סימן לעתיד והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום כך ישים נגד עיניו כדי שלא תפגע בו עין הרע לזולת וגם שנאמר כפשוטו כדי שלא תפגע בו עין הרע דסטרא אחרא על הממשלה שלו לפי כי הענוה צריך לו כמ"ש לעיל במאמר צריך להנהגה בהו יקר וכן בחז"ל ויצום אל פרעה צוה לחלוק כבוד למלכות ולא בזהורית שעושים לו לנוי כי לכן הסטרא אחרא נאמר בה שית זונה כדאיתא בזוהר פ' ויצא בפומה סומקין כוורדא זהוריתא לבשה כדי להטעות בהם את הבריות ולכן לא יצא באלו להטעות את הבריו' מפני קדושת השבת המגין עליהם ולכן אומרים ופרוש עלינו סוכת שלום להגין מסטרא אחרא כאמור ולא עזים לפי דתני שערא דילהון ונאחזים בהם החיצונים כדאי' בזוהר ולכן עושים להם כיס בדדיהם וקושרים אותם כדי שלא ישרטו דדיהן נק לים הם הקליפו' לינק מהם ולא פרה הקדושה אף על גב כי היא מצד הדין כדאיתא בזוהר בענין פרה אדומה בחשוב שנפיהם שחוסמים פיה שלא תרעה בשדות אחרים שנאמר דודי ירד לגנו לרעות בגנים של אומות העולם וללקוט שושני' אמנם בשבת אינה יוצאה כלל ולא כל בהמה אע"פ שאינה מסטרא דמסאבותא אלא בהמה טהורה ומאחר שהם בסוד בהמה הקשרים שלהם לחוץ כדאי' בזוהר כי אותם שהם בסוד אדם הקשרים שלהם לפנים שנ' וכל אחוריהם ביתה אבל המחנות שהם בחינת בהמה הקשרים שלהם לחוץ ולכן לא תצא כל בהמה בסנדל שהרגליה נעולים כדי שלא תנגף בהם אבל יוצאה באגד שעל גבי מכה שבה מצד הדין כמש"ה בזוהר ויך את האתון במקל דאמעין לה בתרשוי ובקשקשים של עץ שעל גבי השבר שבה והם לוחות שקושרים להם סביב העלם שנשבר בהם היינו מ"ש בזוהר פ' ויקהל דף רי"ד וז"ל פתח ואמר הכל נתן ארוגה המלך למנך וכו' אמאי אקרי ארוגה אלא כתיב ארוגה וכתיב ארון בעוד דהוא אחר הוה שחות ידי' אקרי ארון הרון דסטרא אחרא ועל דאיתוסף בו אתוון יתיר ג' כי בעינן לאתוסף לגבה דאקרי רע עין דסטרא אחרא והוא תוספ' דלוי גריעותא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי יש ארון מסטרא אחרא והם על דרך מ"ש למענה שית לואין מהתחרן וכו' ולכן נמי בענין זה הם אלו הלוחות שקושרים סביב לעלם שנשבר בסטר' אחרא כנ' ושליה שיצאת מקצתה ותלויה בה והסוד כי סטרא אחרא חוטפת מסטרא דקדושה אותם הוולדו' שעליהם נאמר והנה דמעת העשוקים כדאיתא בזוהר פרש' תרומה אינון ינוקין דמתין גו תוקפא דאמהון ופוקק זוג שבצוארה ומטייל בה בחצר באותו עונש שהם בתוכו אבל לא תצא בה לר"ה אע"פ שהיא פקוק שלא תזיק לבריות בין אם הוא בצואר' בין אם הוא בכסותה הכל בהשואה אחת:

[יב] **החזר** הדין לענין הנוי בסוד הבהמה של שלשה ענקים הנמצאים בנוי שלה כי לא תצא בחותם והדוגמא כל הנמצא אתו חותמו של הב"ה שהוא מצוין במצות בין בסוד בצוארו דהיינו דברי תורה שנאמר בהם וענקים לגרגרותיך בין שהוא במצוה בבגדו היינו מצות ציצית דכתיב על כנפי בגדיהם הכל בהשואה אחת לא תצא בהם: [יג] אין הגמל יוצא הנה הדוגמא לזה הוא כי הגמל יש נמצא בו סימן טומאה סימן טהרה כך אדם זה פעמים צדיק פעמים רשע ולכן אין יוצא במטוטלת והוא כר קטן שנותנין תחת זנבו והדוגמא לזה למשפט המשגל שהיה מתאוה מורדף בגי אבך אחר כך נרחב ונמשך לדבר עבירה ועתה נתמעט והוא כר קטן והוא תחת זנבו כינוי למעט התאוה כמו ועם כל זה לא יצא ידי חובתו בזה גם לא יצא מגיהנם רשו' הרבים להכנס בה, עדן הוא רשו' היחיד יחידו של עולם שנאמר מתהלך בגן נראה היום אפי' היא קשורה לו בזנבו והוא בה זמן מה אלא אם כן היא קשורה בזנבו ובחטוטרתו היינו מקום שחטא בו ונתעוות דוגמא נחטוטר' כי בזה נמצא לו תקנה
מאחר

מאחר שעשה התיקון במקום שחטא על דרך מה שכתב בזוהר פרשת פנחס נגד השמש למקום שחטאו ומי שאינו מתוקן במקום שחטא אין לו תקנה לעולם: [יד] לא תצא שום בהמה חזר הדין לבאר דרך כלל מין בהמה על דרך הנ"ל והכי קאמר לא תצא שום בהמה משום חנקי בהמה האמורה למעלה לא עקוד ולא רגול פירוש עקוד שעוקד יד אחת עם רגלה והענין משמע נמי אגפי כי חנק הבהמה שהוא עושה מעשה בהמה לא יצא באחת מהנה מאחר כי ידיו לא אסורות נדבר עבירה ורגליו לא לנחושתי' הוגשו והוא ממהר לעשות העבירה אנא יצא גם חלק השני מן הבהמה שהוא טיפש עם הדומה לחמור הרי ידיו ורגליו אסורו' כי אינו יודע לחלק ולהפריש בין איסור והיתר ומשפטי התורה אם כן איך יצא מרשות יצר הרע ומה גם כי נתחייב נרדת גיהנם ואיך יצא משם ואין בידו תורה ולא מצוה והחלק הבהמה שהוא ערום בדעת ועושה עצמו כבהמה ועתה הנה הוא עקוד ורגול בידיו וברגליו ולא קיים הוכח תוכיח את עמיתך ואינו יוצא לקראת עושה הרעה למנוע אותה ולהחזיר אותה לדרך ישרה לא יצא נמי מרשו' יצר הרע ואחריו אל המתים כאשר הם יוצאי' מגן עדן הארץ לעלו' למעלה דרך העמוד הנקרא מכון הר ציון כדאי' בזוהר פ' ויקהל לא יצא נמי מהלל שיושבים שם כי הוא דוגמא לרגול שקושרין אחת מרגליה כלפי מעלה שלא תלך אלא על שלש רגלים. מדה שנית בענין הבהמה בכל מין שיהיה לא תצא בחותם והענין מובן כמ"ש בזוהר פ' שמיני וז"ל דף מ"א. אמר ר' אלעזר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה מכל אינון דאחידן מן סטר דא שארי לכו למיכל וכל אינון דלא אתיין מסטרא דא אסיר לכו למיכל בגין דחיה בעירן דאתיין מסטרא דא והית דאתיין מסטרא אחרא מסאב' וסימנא דילהון כל מפרסת פרסה וגמרינן כנהו רשימן ובלהו אתפיס נהו קרא וכו' רבי שמעון אמר כגל כלא כמה דאית עשר כתרין דמהימנותא לעילא כך אית עשר כתרי דחרשי מסאבא לתתא וכל מה די בארעא מנייהו אחידן בסטרא דא ומנייהו אחידן בסטרא דא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כל מה שהוא מסטרא אחרא נרשם בו סימן למטה גם דוגמא שהוא למטה מפרסת פרסה וכו' ולכן חזר הדין לא תצא בחותם דהיינו החותם שנרשם בה למעלה כל אחת מסטרא דילה בין שהוא בצורה כי יהיה למעלה ענין מעלה גרה בין בבגדה בכסותה ע"ד משחז"ל הני שינוין דבנחש לרעה הוא ועוד אמרו בענין הטור כל ענין שינוי לרעה הוא כגון לבן בשחור או שח"ר בלבן וכיוצא בזה כל שינוי רע והיא יוצאה בו או יהיה יציאה לרעה מפני שהוא שבת וקדש קדש אין להם רשות לצאת ולפשוע בעולם להרע וכן לענין הטוב וכל מין בהמה שיש בה אוחז של הקדושה מפרשת פרסה ופושעת פשע פרשות

או בשליתה: [יד] לא תצא שום בהמה לא עקוד ולא רגול פירוש עקוד שקושר ידה אחת עם רגלה ורגול היינו שקושר אחת מרגליה כלפי מעלה שלא תלך אלא על שלשה רגלים: [טו] לא יקשור גמלים זה אחר זה והוא תופס באפסר הראשון וכולם נמשכים ע"י אבל אם תופס כמה איפסרים גמלים בידו מותר. ויש

על פי שנים עדים או שיש בה מעלה גרה לזעל' בשבת ונתקדשה בעולם עליון ואינה יוצאה משם עד מוצאי שבת כי כל זה הוא נקרא יציאה מרשות הרבים לרשות היחיד או מרשו' היחיד לרשו' הרבים כאשר נתבאר יציאו' השבת שתים שהם ארבע דשייך בכל בחינו' בהמות הללו כדרך כלל עד מקום שיכלול נמי המדה העליונה שמכונה בשם בהמה מפני כי כן הוא בגימ' והיינו שם הנכלל בה כך יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה ועוד מפני כי היא מוכנת לרכוב עליה הצדיק ולכן יאמר לא תצא בחותם לפי כי בה סוד הדברי' הצריכים שני חותמו' כנודע מן הזוהר והתיקונים כי היא סוד בשר מבשר"י ולכן צריך חתימה ומאחר כי יש בה חותם עליון להודיע כי היא בתולה ואיש לא ידעה לא תצא חוץ מעולם האצילו' בשבת כי קדש היא ואמנם לא חותם דווקא אלא בין שהוא בצורה כי זה הוא התכשיטין של הכלה בין שהוא בבגדה כי שם ותרגמן לבושה לפי כי מתפשטת מבגדים של חול ולובשת בגדי הבריאה' כדאיתא בתיקונים ולכן לא תצא כלל אין הגמל יוצא במטוטלת אשר חז"ל הגידו הרואה גמל בחלום ישכים ויאמר אשירה לה' כי גמל עלי כי ניצול מן המיתה והם נמי אמרו היה רכוב עליו וכו' למדנו שהוא קליפה גמורה ואמנם להיות כי הכל בידי שמים לכן חזר הדין אין הגמל יוצא במטוטלת והוא כמין כר קטן שמניחים תחת זנבו והוא להטעין אותו ולהכניע כחו ועם כל זה אין לו רשות לצאת בשבת לרשות הרבים שלא יזיק את הבריות אפילו היא קשורה לו בזנבו אלא אם כן תהיה קשורה בו בשני מקומות בזנבו ובחטוטרתו כי בזה הורע כחו ולא יוכל להזיק כאמור: לא תצא שום בהמה גם זה ענין כלל חוזר על שלשה מיני בהמה הנ"ל לא תצא לא עקוד ולא רגול כי הנה עקוד הוא שקושר ידה עם רגלה לפי כי הם הכח שלהם הוא בידים ורגלים כי ביד הוא שולטת באדם והרגל מועדת לקלקל ורגול היינו שקושר אחד מרגליה כלפי מעלה שלא תלך אלא על שלש רגליה וסוד הענין כי הנה בדרך שהוא ענין המרכבה שבסטרא דקדושה כך הוא בסטרא אחרא כדאיתא בזוהר פרשת בא דף ל"ז: וז"ל מבכור פרעה היושב על כסאו בתרא שתאה דקוזמיטא דמלכותא דלעילא עד בכור השפחה בתרא שמאלא תתאה מינה דקוזמיטא מבתר ארבע רחיין ארבע משריין משמע דכתיב אחר הריחיים ולא מן הריחיים וכל בכור בהמה תתאין מתתאין נוקבא מניקבא דאשתכחו באתני בבעירי וחמרי ברברבי בזוטרי ומקבלין מנהון גוברין ונוקבין וכו':

[טו] **אשר** נתבאר למעלה כי אין מספיק לאדם לקיים סור מרע ועשה טוב צריך נמי להוכיח את כל הקרב לקיים מה שאמר הכתוב וחרפה לא נשא על קרובו ואם הוא אדם גדול צריך להוכיח את הרבים ולהחזיר אותם

ויש מי שאוסר גם בזה ולא התיר אלא להוציא בהמה אחת לבדה והוא מושכת בחבל: [טז] המוציא בהמה והוא מושכת באיפסר צריך ליזהר שלא יצא ראש החבל מתחת ידו טפח למטה דדמי כמי שנושאה בידו ולא מתחזיא מאפסר הבהמה וגם לא יניח הרבה מן החבל בין ידו לבהמה כדי שלא יכביד עד

אותם למוטב כך אחז"ל אשר לא למד אינו אומר אלא אשר לא יקים הרי שלמד ולמד והיה ספק בידו להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל ארור הרי שלא היה ספק ללמוד ולא לעשות ולא להחזיק והחזיק הרי זה בכלל ברוך וכן מצינו שנענשו הזקנים אשר בפני הבית שהעיד עליהם הקב"ה שהיו צדיקים גמורים וקיימו את התורה מאלף ועד תי"ו וגזר עליהם הקב"ה וכל איש אשר עליו הת"ו אל תגשו וכאשר קטרגה מדת הדין ואמרה איזה מהם נפלע מוחו על שמך חזר בו הקב"ה ואמר וממקדשי תחלו ויחלו באנשים הזקנים אשר בפני הבית ולכן חזר הדין להעיר לב הנלבב לא יאחר מלהיות עשה מלאכת הרוכל לומר מאן בעי סם חיי יאתי לגבאי ולכן יאמר לא יקשור גמלים זה אחר זה ותוספו ר"ל כי הנה בענין התוכחת נאמר הוכח תוכיח את עמיתך ופירשו חז"ל בתחילה הוכח שלא לנוכח כמדבר בעד הזולת וזהו הנראה אצלי בפ' אל תוכח לץ פן ישנאך וכו' דקשה טובא איך החכם עקר מה שכתוב בתורה הוכח תוכיח עד כמה פעמים והוא אומר אל תוכח ועוד קשה מ"ש פן ישנאך מה טעם יש בזה וכי מפני שלא ישנא אותו ויעבור על מצוה של תורה אמנם בספר תורת חכם ביארתי שני פירושים ע"ש ואמנם זה יהיה טעם נכון כפי הדין דאלו מה שכתוב בתורה הוכח תוכיח לא חלק הכתיב וביותר כי אמר את עמיתך ואמרו חז"ל עם שהוא אתך בתורה אם כן נלמוד מזה כי כאשר הרשע יעבור עבירה אין להוכיח אותו כלל ואיך יתכן הדבר הזה ולכן מפרש לה שהשע"ה כי לעולם מצוה מן התורה להוכיח לרשע מומו אבל צריך להיות בסגנון זה כדי לקיים מש"ה ולא תשא עליו חטא הא כיצד אל תוכח לץ בפרהסיא לנוכח ונמצא שעברת על ולא תשא עליו חטא לפי כי ישנאך והכתוב אומר ולפני עור לא תתן מכשול אמנם כיצד אתה מקיים הוכח תוכיח הוכח לחכם בפניו של לץ ואמור לו חראה כי העושה כך עונשו כך והכן הלץ יבין כי חוזר עליו התוכחת ונהגת בו כבוד ויאהבך הלץ וכן הוא אצלי מש"ה תחת גערה במבין מדלא קאמר למבין משמע כי אין הגערה לו אלא המוכיח הוא גוער בזולת והמבין שומע ועושה בו רושם יותר מהכו' כסיל מאה ולכן יאמר נא אזהרה למוכיח לא יקשור גמלים זה אחר זה דהיינו דוגמא לבני אדם שהם בלתי הגונים כענין הגמל שנמצא בו סימן טומאה וסימן טהרה כך זה פעמים צדיק פעמים רשע יזהר לא ימשיך גמלים בני אדם אלו הדומים לגמל למשוך אותם בענין התוכחת לנוכח זה אחר זה כלם כאחד והוא תופס באפסר הראשון הוא העון שלו וכלם נמשכים על ידו דאוושא מלתא וזה יהיה להם בזיון גדול והתורה אמרה ולא תשא עליו חטא אבל אם תופס כמה אפסרים שהם העון של כל אחד לבדו. בידו אחת דהיינו שלא בפרהסייא מותר ויש מי שאוסר גם בזה ולא התיר בענין הסמך התוכחת אלא בבהמה אחת לבדה שלא בפני רבים כי אז אינו מתבייש מן התוכחת ויהיה בחבל היינו מ"ש חז"ל פרשה נאה וחבל נמרך זה הבא על הערוה פסק החבל דאלו ישראל הם חבל נחלתו מה החבל אין פחות משלשה חוטים כך ישראל משולשים מן האבות והם מיוחסין פ' בן פ' עד אברהם וכאשר בא על הערוה והוליד ממנה בן נפסק החבל איך הוא אומר בן פלוני והא ליתי ולכן כאשר מוכן המוכיח לאיפא יהיה בענין חבל כמש"ה בחבלי אדם אמשכם מהו חבלי אדם זה הענין כי כאשר הוליד בן ממזר נפסק החבל שהוא חבל אדם זה אברהם אבינו ע"ה הנקרא אדם שנאמר אדם אחד מאלף מצאתי זה אברהם וכה"א האדם הגדול בענקים כך יעשה והוא מושכה בחבל: [טז] המוציא בהמה זה העושה מעשה בהמה ונתן לב להוציא אותו מן העון כמו ש"ה לאמר לאסורים צאו אלו הם האיברים של החוטא שהם נתונים במאסר יצר הרע כנ"ל והיא מושכה באפסר הוא העון על דרך מש"ה מושכי העון בחבלי השוא צריך ליזהר שלא יצא ראש החבל מתחת ידו ר"ל לא יפרסם העון שלהם כדי שלא יבא תקלה מתחת ידו שיהיה שונא אותו כמש"ה וישנאך ולכן צריך ליזהר שלא יצא ראש החבל ויפרסם מה ענין החבל ולא יצא מתחת ידו טפח למטה דדמי כמי שנושאה בידו והוי מש"ה ולא תשא עליו חטא ולא מתחזיא מאפסר הבהמה מאותו עון אלא דומה כי אין כונת המוכיח אלא כמתכבד ומתנשא על החוטא וגם לא יניח הרבה מן החבל הוא העון חבלי השוא בין ידו לבהמה כי אם מרויח לו בענין האיסור ימעט בעיניו ואם הרבה מניח כמלא מכביד עליו העון וימנע מן התשובה ולכן יתכוון עד שלא יגיע בטפח הסמוך לארץ כי ישפיל גאותו עד עפר עד הארץ ולא עד בכלל כי גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה שלכן נאמר אל תוכח לץ לנוכח כאמור ואם הוא ארוך כי נשרש בעון יכרוך אותו סביב צוארה דמאחר שיצא ידי חובת התוכחת העון יהיה כרוך בצוארו של החוטא מהם ואילך. מפני כי מעשה האדם הגשמי הוא מעורר המדות עליונות לכן צריך ליזהר בענין השבת הדק היטב בכל הפרטים כאמור ולכן נמי חזר הדין להזהיר לאדם לא יקשור גמלים זה אחר זה וימשול כי הנה נתבאר כי הגמל הוא סטרא אחרא וכדאיתא נמי בזוהר פ' וגם לגמלך אשאב אלין עשרה דרגין דהאי עבד שליט עלייהו ולכן לא יעורר האדם הגשמי כחות אלו למעלה והוא תופס באפסר הראשון וכלם נמשכים על ידו והדוגמא לזה הוא אור הנמשך מלמעלה מסטרא דקדושה להנהיג אותם באופן כי לא יזיקו לבריות אבל אם תופס כמה אפסרים גמלים בידו מותר מפני כי בזה ימצא שכל אחד ימשך בו מצד הקדושה להנהיג אותו ויש מי שאוסר גם בזה האופן להוציא

גמלים

גמלים הרבה ביחד ולא התיר אלא להוציא בהמה אחת לבדה כי כן פיזור לרשעים הנאה להם והנאה לעולם וכדאיתא בזוהר פ' בלק אמר הלך שפים כי הלך לשון יחיד שפים לשון רבים והיינו דשארי בחיבורא וסיים בפירודא לפי כי בתחלה סטרא אחרא מזדמנים

עד שלא יגיע בטפח הסמוך לארץ ואם הוא ארוך ירדוך אותו סביב צווארה: [יז] אין חמור יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה לו מע"ש ולא בזוג אף על פי שהוא פקוק ולא בסולם שבצווארו והן לוחות שקושרים סביב צווארו שלא יחכך מכתו ולא ברצועה שברגלו והוא כמין טבעת עבה שעושים מקש וקושרים ברגלי הבהמה

להתחבר שניהם כאחד דכר ונוקבא ותיכף מתפרשים לפי כי בא עליהם מונע מסטרא דקדושה ומפרים אותם ולכן ימשוך כל א' לבדה כדי שלא תהיה אחרית לרע ולא יהיה להם חיבור כלל והוא מושכה בחבל שהיא מבחינת הקדושה ומפרים אותם ולכן ימשוך כל אחת לבד' כדי שלא תהי' אחרית לרע ולא יהי' להם חיבור כלל והוא מושכ' בחבל שהוא מבחינ' הקדוש' כדאיתא בזוהר פרש' בלק דף ק"ע. וז"ל אמר דוד כד כל עלמא מדידנא ישראל חבל נחלתו הוה דכירנא מה דעבדו בההוא חבל נחלת ה' כל אינון דהוו מההוא חבל אחיד בהו מהו מלא החבל ההוא דכתיב מלא כל הארץ כבודו הוה אמר דא לאחייא ודא הוא לקטלא ובג"כ אחיד בחבל וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי החבל הוא מסטרא דקדוש'. ולכן יאמר והוא מושכ' בחבל כי על ידי כך לא תוכל להרע כלל: כמוציא בהמה מן הבהמו' הללו והוא מושכ' באפסר והוא כח הנמשך עליה מסטרא דקדוש' כדי למנוע אותה שלא תזיק לבריות כאמור. צריך ליזהר שלא יצא ראש מחבל של סטרא דקדוש' מתחת ידו טפח למט' לפי דדמי נמי שנוטל בידו החבל של הקדוש' לעצמו ולא מתחזייא מאפסר הבהמ' שהוא כדי לעכב אות' שלא תזיק וגם לא יניח הרבה מן החבל של הקדוש' בין ידו לבהמ' כדי שלא יכביד נמי על סטרא אחרא לבטל אותה לגמרי עד שלא יגיע בטפח הסמוך לארץ ונמצא מתבטל סטרא אחרא ואם הוא ארוך יכרוך אותו סביב צואר' ובהכי אינה מתבטלת לגמרי:

[יז] **הנה** אנכי הגדתי למעל' כי ענין החמור משמע לתרי אנפי ראשונ' כפי פשוטו היינו עם הארץ כמשחז"ל טיפש שבבהמ' חמור ואמר רבי עקיבא כשהייתי עם הארץ הייתי אומר מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור למה לפי שהחמור משבר העצם הלא הם הגמלאים במקומינו היום. חמש' מינים שאמר בזוהר פרש' בראשית עליהם נאמר היו צריה לראש. ועתיד קב"ה למחי יתהון מעלמא דאתי. ולכן חזר הדין אין חמור יוצא במרדעת ר"ל כי להיות שאמרו חז"ל דרך ארץ קדם לתור' שנאמר לשמור את דרך זו דרך ארץ עץ החיים זו תורה ולכן הוא זה אין חמור יוצא במרדעת דאע"ג כי ימצא בו מעט דעת הוא מר כלענה מענין עץ הדעת רע לעקור מילי דרבנן כדאיתא בזוהר פ' נשא דף קכ"ה: וז"ל ר"מ הא שעתא איהי לסלקא לעילא דהא בגינך אנא בעי לסלקא דיהיב לי קב"ה רשו לאתגלייא לך בבית אסורין דילך ולמעבד עמך טיבו דאנת מחולל

בחובין דעמא וכו'. והנה חשיב בעינייהו בין ערב רב רשיעייא ככלב מת דסרח בינייהו דחכמת סופרים תסרח בינייהו בכל קרתא וקרתא ובכל אתר דישראל מפוזרין בין מלכוון אתהדרו אינון ערב רב רעיין על ישראל עאנא דקב"ה וכו'. וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בלעדא בדוחקא ביגונא חשיבין ככלבים בנים המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות דלא אשכחו אכסנייא בינייהו ואינון ערב רב עתירין אינון בשלום בחדוה בלא צערא בלא יגונא כלל גזלנין מארי בחד דאינון דיינין רישי דעמא כי מלאה הארץ חמס מפניהם וגו'. הנה מבואר מדברי זה המאמר כי אותו הדעת הנמצא באותם הבלתי הגונים הוא לרעה הוא הנגל' במלת מרדעת כדאמרי בגמר' ירושלמי סודריה דמר דמי למרדעת של חמור ולא נפלאת היא מן התלמוד בבלי ההוא דאוקמוה כי נשיאה נחין עליה ולא אמר ליה מדי פתח ואמר הוי אומרים לעץ הקיצה וכו'. ולכן אין חמור זה הטיפש יוצא מרשות הרבים הוא נכנס כאמור באותו מרדעת שלו דהכי נעש' לו בגדים צואים בזמן שאינה קשור' לו מערב שבת דהיינו בעולם הזה כמו שאומרים לרשעים העולם הזה דומ' לשבת ועוה"ז שיצאתה ממנו דומ' לערב שבת אם אין אדם מבשל מערב שבת מהו אוכל בשבת. אמנם אם קשור' לו מערב שבת יוצא משם הוא מ"ש בזוהר פרש' אחרי מות דף ע' בענין משחז"ל נשמותן של רשעים הן הן המזיקים בעולם אם כן טוב להם שאינם נידונים בגיהנם אלא אין הענין כן אלא כי נשמותן של רשעים הם נידונין תמיד בגיהנם. אמנם שלשה פעמים בכל יום יוצאים משם ומשוטטין ומזיקין לאותם אשר נסתם פתח התשובה בפניהם וחוזרים לגיהנם להיות נידונים שם. ולכן חזר הדין אם אינה קשורה מרדעת זו לטיפש מערב שבת אינו יוצא מגיהנם עד תום חלאת עונו כמשפט הרשעים שמתלבנים שם בגיהנם ויוצאים משם נקיים ונכנסים בגן עדן. אמנם אם היתה קשורה לו כמש"ה אולת קשורה בלב נער מערב שבת יוצא משם כאמור לרעה ונעשה כאחד מן המזיקין לבריות וחוזר לידון בגיהנם ולא בזוג אעפ"י שאינו פקוק והוא דוגמא לענין התפילין שאין מועילין לו כדברי נתבאר למעלה כי לרשעים הוא קשר למזיקין עמו ולא בסולם שבצוארו הוא ענין התפלה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה אי עסק התורה והיינו לוחות שעושים וקושרים סביב צוארו שלא יחכך מכתו ע"ד מה שחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח וכבר נתבאר כי זה יהיה תועלת למי שאינו יכול להתגבר על יצרו מפני כי כבד עליו פשעו וירא כי לא יכול לו אז ימשוך אותו לבית המדרש. וכאשר תשש כחו בהכי אח"כ יעשה תשובה אבל אין הרצון לומר כי זה יהיה תקנה לרשע שהרי מקרא מלא הוא ולרשע אמר ה' מה לך לספר חקי אלא כאמור. ולהכי נקט לשון פגיע' אם פגע בך כד"א

ויפגע

הבהמה שפסיעותיה קצרות ומכה רגליה זו בזו ועושים לה זוז להגין שלא תכה זו בזו. ואין התרנגולים יוצאים בחוטים שקושרים ברגליהם לסימן ולא ברצועה שקושרים ברגליהם כדי שלא ישברו הכלים ואין האילים יוצאים בעגלה שתחת אליותיהם שעושים להם כן כדי שלא תהא האליה נגררת בארץ ואין העזים יוצאת בעץ ידוע שנותנים בחוטמיהם כדי שיתעטשו ויפלו תולעים שבראשיהם ולא העגל בעול קטן שנותנים על צוארו ולא בזמם שמניחים בחוטמו של עגל כדי שלא יינק ולא פרה בעור שנותנים על דדי' כדי שלא יינקוה השרצים. ולא ברצועת שבין קרניה בין אם היא לשימור בין אם

ויפגע בו וימות והכה תנא אז ימלא לו עוד כסכי להתגבר על יצרו. ולכן הוא אמר אין יוצא בלוחות הברית אלו שקושרים סביב צוארו בלימוד שלא יחבק מכתו של השביר'. ולא ברצועה שברגלו והוא כמין טבעת עבה שעושים מקש וקושרי' ברגלי הבהמ' זה הטיפש שבפשיעותיה קלרו' בדבר מלוה כמשחז"ל לעולם ירוץ אדם לבית הכנסת ולבית המדרש אפילו בשבת שנאמר ונדעה נרדפה לדעת את ה' כנ"ל. וטיפש זה פשיעותיו קלרו' גם אינו הולך אחר הכר פסיעו' כהסיה שלמדנו קיבול הכר מן האלמנה וגם מכה רגליה בענין עון עקבי. ולכן עושים לה זה כדי להגין שלא תכה זו בזו כאמור לא לעזר' לו. ואין התרנגולים יוצאים בחוטים והוא דוגמא לחוטא הנמצא אצל אשתו התרנגולים וקושרים ברגליהם סימן והיינו חוט של ציצית שנאמר בה כחוט השני שפתותיך אבל זה נותנים אותה ברגלים כד"א וברגליהם תעכסנה וכדי שלא ישברו הכלים הם האברים שהם לצורך האדם ולפי כי הטיפ' מושכת הכח מן הראש ומוצאת כח כל הגוף כמ"ש הר"ם במז"ל וכדי שלא ישבר אותם ברוב המשגל ילבש הטלית המונע העבירה כנזכר בהלכות ציצית גם בזה לא בחר ה'. ואין האילים יוצאים בעגלה שעושים להם תחת אליתם. והנה נתבאר משחז"ל כשהם רכים נמשלים ככבשים שנאמר ורעו כבשים כדברם וכשהם קשים נמשלים באילים שנאמר היו שרי' כאילים. ולכן יאמר אין האילים אלו הקשים יוצאים בעגלה דהיינו שמראי' להם עון שלהם כי גדול הוא כמש"ה כעבותו' העגל' חטא' וזה הוא תחת אלייתם. ולכן יתבוננו כי לא לעולם חוסן וגלגל הוא שחוזר בעולם וזה יהיה להם תחת אלייתם כענין אליה וקוץ בה שעושים להם כן כדי שלא תהי' האליה והעושר שלהם נגררת בארץ כלומר על יושבי הארץ כד"א וכל הארץ באו מצרימה שלא היה להם מניאות להתגדר עליהם כאמור. ואין העזים כמשמעו בני אדם עזים חצופים כמו העזים שהם חצופות אין יוצאים בעץ ידוע שנותנים בחוטמיהם שהם מודיעים אותם מש"ה עץ חיים היא למחזיקים בה ולא נאמר ללומדים בה אלא למחזיק שהוא העיקר כנ"ל מחז"ל כך נותנים עץ זה הלימוד בחוטמיהם אע"ג כי הוא מעלה עשן באפו כדי שיתעטשו ויפלו התולעים שבראשו הם הסברות והאמונות הרעות שבראשו להחזיר אותם לדרך ישרה ולא העגל בעול קטן שנותנים על צוארו כאשר האדם כעגל לא לומד בדרכי התורה והמצוה נותנים על צוארו עול תורה ומצוה ולא בזמם שנותנים בחוטמו של עגל דהיינו פועל הרעות עגל מרבק בכרה קלה משרכת דרכיה ונותנים זמם של תורה

י

על אפו ועל אמתו להודיעו הפוגם של המוכר על מלות לא תעשה כדי שלא יינק מאותם דברים הרשעים חיק נכריה ולא פרה זה המועיל לזולת ע"ד מ"ש יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק. לא תצא בעור שנותנים על דדיה כדי שלא יינקו השרצים היינו מה שחז"ל המלמד תורה לתלמיד שאינו הגון כזורק אבן למרקולים. ולא ברצועה שבין קרניה הוא המרדות יתבונן כי לא לעולם חוסן שנאמר ועוללתי בעפר קרני בין אם עושה כן לשימור מן החטא בין לנוי לפני הקב"ה מדת חסידו'. ולא תצא פרה ושור אנשים טהורים. לא תצא בחבל שבצוארה חבל נחלתו מאחר שהם נגדרים מן הערוה ויש להם שלשלת היחס יעקב חבל נחלתו כנ"ל עד אברהם אבינו ע"ה ראש החבל לפי כי חבל זה שבצוארה לא לצורך לפי שאינה צריכה שימור שהם צדיקים. ולכן לא תצא בהם מרשות היחיד יחידו של עולם מגן עדן לרשות הרבים גיהנם כי הם הרבים אפילו לראות ברשעים שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי. אבל עגלים מותרים לפי שהם כעגל לא לומד לכן הם מורדים בקל. ולכן צריכים שמירה בצוארו חבל כאמור:

חזרנו לענין ראשון לבני אדם שהם ערומים בדעת והם עושים עצמן כבהמה והיינו חמור בתורה. כדאי' בזוהר פרשת ויחי דף רמ"ב. וז"ל יששכר חמור גרם אי בגין דישתדל באורייתא קרינן ליה סוס או אריה או נמר אמאי חמור אלא אמרי בגין דחמור נטיל מטולא עליה ולא בעיט במארי כשאר בעירי ולא אית ביה גסות הרוח ולא חייש למשכב באתר מתתקן אוף הכי יששכר באשתדליתיה באורייתא נטיל מטולא דאורייתא ולא בעיט ביה בקב"ה ולא אית ביה גסות הרוח כחמור ולא חייש ליקרא דמאריה רובץ בין המשפתים כדאמרינן ועל הארץ תישן עכ"ל. הנה מבואר הסיבות שנקרא ת"ח חמור וכדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רל"ח. וז"ל ואית למאן דמתקרי ליה חמור ולאו איהו מלטער ואלין איכון דמשתדלין בקל וחומר ובגין דא אתמר באברהם ויחבוש את חמורו ובגין דא אתמר על משיח עני ורוכב על חמור. הנה למדנו מדברי המאמר כי כינוי חמור יהיה לטובה ושבח על צדדים הנאמרים בו מן השבח. ולכן הוא אומר אין חמור יוצא במרדעת היינו העוסק בתורה בענין קל וחומר אין יוצא מגן עדן הארץ היינו דוגמא לרשות הרבים לעלות למעלה דרך אותו עמוד שנקרא מכון הר ציון כדאיתא בזוהר פ' ויקהל כד הויא נקודה בעי לאתקשטא בשבתי וזמני ותני משדר ארבע אנפין דנשר ועומדים על היכל מר דרור ויהבין קלא ומתכנשין תמן אותם נשמות הראויות לעלות למעלה זה הצדיק המשתדל בענין קל וחומר

בלבד

בלבד לא יעלה מרשות הרבים זה למעלה לרשות היחיד יחידו של עולם במדרגה זו בזמן שהיא קשורה לו מערב שבת כי אם עדיין לא נתיישב בג"ע הארץ זמן מה לא יוכל לעלות תכף ולא בזוג אע"פ שהוא פקוק לענין טמאות ולא בסולם שבצוארו היינו לענין השפלה . ואמנם כאשר נתיישב הדוגמא במטטרון כי בלי ספק נמצא בו כל צדדי השלימות

אם היא לנוי ולא תצא פרה או שור בחבל שבצוארה לפי שאינה צריכה שמירה אבל עגלים מותרים לפי שהם

הנזכר כי לכן בחר בו הקב"ה והעלה אותו למעלה ונעשה מלאך משרת ואיתא בזוהר פ' וישב דף קפ"א : וז"ל הנה ישכיל עבדי דא הוא רזא דמהימנותא הנה ישכיל דאתער אתערותא לעילא וכו' . עבדי רזא דמפתחן דמארי' בידיה כד"א אל עבדו זקן ביתו וכד"א ויאמר אברהם אל עבדו דא סיהרא כמה דאתמר מטטרו"ן דאיהו עבד שליחא דמאריה זקן ביתו כד"א נער הייתי גם זקנתי המושל בכל אשר לו . בגין דכל גוונין אתחזיין ביה ירוק וחוור וסומק עכ"ל והנה למדנו מדברי המאמר כי מטטרון כלול בתוכו סיהרא קדישא הוא הנא' עליו עבדו זקן ביתו וגו' . ולכן יצדק בזה כינוי חמור דנטיל עליה מטולא דרביה וכל הדברים הנז' לעיל ובזה יצדק הפסוק במאמרו כי הצדיק הוא עני ורוכב על חמור זה ולכן כאשר אמר שבור מלכא לר"י אמריתו דאתי משיחא על חמור אשדר ליה סוסיא ברקא דאית לי השיב לו כלום בר כמה גווני מי אית לך הנה כי יצדק במאמרו כי כאשר מתלבש הצדיק עליון במטטרון הנקרא חמור ונכלל בו כל הגוונים ירוק סומק וחוור כאמור . ולכן יאמר אין חמור זה יוצא במדרגה מאחר שכבר עלה למעלה מפני קדושת השבת כנ"ל . אינו יוצא משם במדרגה היינו דוגמא לבהמה שנותנים לרכוב עליו שנאמר דמות כמראה אדם עליו מלמעלה וכאשר ימצא בו בחינה זו לא יצא מרשות יחידו של עולם לרשות הרבים בזמן שאינה קשורה לו מערב שבת אמנם משעה שקדש היום פ"ש כבר נמצא בו תוספת קדושה ולא בזוג אע"פ שהוא פקוק בענין שנאמר ותחל רוח ה' לפעמו שהיתה שכינה מקשקשת לפניו כזוג ולא בסולם שבצוארו שהנה נאמר והנה סולם מוצב ארצה ואיתא בזוהר פרשת ויצא דף קמ"ט . וז"ל סולם מצב ארצה וגו' חמא מטטרון שבא דביתא דשליט בכל דיליה דאיהו קאים בשלטנו על האי עלמא שד"י וסליק לעילא בסליקו דשמא דמאריה יהו"ה אתר דיעקב אשתלים ביה לבתר וראשו דשם שד"י איהו י' ודא מגיע השמימה וגו' . הנה מבואר מדברי המאמר כי סלם הוא בסוד מטטרון והיינו מ"ש ולא בסולם שבצוארו וא"ו לוחות שקושרים סביב צוארו שלא יחכך מכתו היינו מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף רי"ד . וז"ל ארון דא איהו רזא למיעל תורה שבכתב ואתגניז ביה בשית לוחין מסחרין ודא אקרי ארון כד סחרין אינון שית למהוי כחדא כדין איהו גופא חד לאעלא ביה רזא דאורייתא בשית ספרין ואינון לוחין אינון חמש ועאלין ביה חמש ספרים ואינון חמש אינון שית בחד דרגא דאטיל בה בגניזו דמקרי רזא דכלא ואיהו רזא דברית וכו' . הנה מבואר מדברי המאמר כי ארון נקרא למען השש לוחות שהם מסבבים ובכן הוא מקום להכניס שם התורה והדוגמא לזה מטטרון כאשר נמצא בו אלו הלוחות שקושרים בו כדאיתא בתיקונים שית ספיראן מקנן במטטרון והם סביב לצוארו לפי כי בצוארו נעשה הייחוד בסוד קול ודיבור כדאיתא בתיקונים כי עוף השמים דא מטטרון יוליך את הקול וכו' . וכל זה נעשה לו שלא יחכך מכתו כשהוא בסוד המיעוט ולא ברצועה שברגלו והוא כמין טבעת עבה שעושים מקש וקושרים ברגלי הבהמה אותה הרגולה על אלף הריס הוא טבעת המלך וזה נתון לרגלי של מטטרון לסוף וירמוז לבת זוגו של מטטרון שפסיעותיה קצרות ואלו למעלה הם סוד פרסאות לא כך הוא למטה . ולכן מכה רגליה זו בזו לפי כי שם נאמר רגליה יורדות מות ועושים לה טבעת זו כדי שלא תכה זו בזו להגין עליה . ואין יוצאים התרנגולים וכו' הנה נודע מן הזוהר כי הוא בעולם המלאכים כד אתער ההוא שלהובא דאשא ובטש תחות גדפוי דתרנגולא וקארי וכו' ושם הם התרנגולים אלו יוצאים בחוטים שברגליהם כדי שלא ישברו את הכלים והיינו חוט של חסד דאברהם כדאיתא בזוהר פ' לך לך דף קע"א : וז"ל מבתר פלגו ליליא שלהובא דעמודא דיצחק נפק ובטש בהאי תרנגולא דאקרי גבר כגוונא דגבר אחרא עילא' עליה כיון דבטש ביה האי גבר קרי ויהיב שית קלין וכלהו בסכלתנו וכו' ודא איהו תרנגולא דקארי ולא שכיך ולבתר קארי כמלקדמין ומאי קרי כל עובדין דבני עלמא בגין דאיהו מאריה דאחמת' וקסת הסופר בחרצוי וכל עובדין דבני עלמא כתב בכל יומא ובליליא בתר דקארי כל קריאן אלין קרי כל מה דכתב ביומא ואלמלא רגלוי אלבשאן דיליה דאינון תרין דרגין וחד ההוא דקיימא באמצעיתא דאיהו רב וההוא דקיימא מאחורא דאיהו זעיר דקא מעכבין ליה יהא מוקיד עלמא בשלהובוי ומה עבדי כיון דסליק צפרא וחוטא דנהירו נפיק מסטר דרום כדין מתחברן כלהו ואתעבדין תרין רגלין וכו' . הנה מבואר מדברי המאמר כי הרגלים שלהם הם מתבסמין על ידי אותו חוט של אור היוצא מסטר דרום שהוא מדת החסד והיינו . ואין התרנגולים יוצאין בחוטים שברגליהם לסימן . ולא ברצועה שקושרים ברגליהם מצד החסד כאמור כדי שלא ישברו את הכלים מחמימות הדין שלהם ואין האילים יוצאים והם בחינת מחנות מלאכים כדאי' בזוהר פרש' וירא דף קי"ז וז"ל וירא והנה איל כד"א אלי נביות ישרתונך ומתרגמינן רברבי נביות כך אילים אלו המחנות אין יוצאים בעגלה הוא בחינת המרכבו' אשר שם תחת האליה שלהם כדי שלא תהא האליה נגררת בארץ ואין הנשי' יוצאות בעץ ידוע גם זה מבואר מן הזוהר פ' שמיני דף מ"א וז"ל רבי שמעון אומר כלל כלא כמה דאית עשר כתרין דמהימנותא לעילא כך אית עשר כתרי דחרשי מסאבא לתתא וכל מה די בארעא מנייהו אחידן בסטרא דא ומנייהו אחידן בסטר' דא ואי תימא האי עז דשרייא עליה רוח מסאבא לגו לאו

הכי

שהם מורדים בקל : [יח] אין רוכבין על גבי בהמה ולא נתלים עליה ואפילו בצדה אסור להשתמש אבל צדי צדדין כגון שדבר אחר מונח על צדה והוא משתמש בו מותר ואם עלה עליה אפילו במזיד ירד משום צער בעלי חיים ומטעם זה פורקין משאוי שעליה כיצד עושה מכניס ראשו תחת המשוי ומסלקו

הכי דאי רוח מסאבא שרייא ביה אסיר לן למיכל אלא אעברן בגווייהו ויתחזון לקבליהון ולא שריא לדיירא בהו דכד אינון שריין רוח אחרא אעבר עלייהו ופריחן מגרמייהו ובג"כ אתחזון לקבליהו מקטרגי בגווייהו ולא שלטי בהו בגרמייהו ועל דא שרי לן למיכל וכו' והנה נתבאר מדברי המאמר כי מין העז הוא טהור אבל רוח אחרא מקשקש בתוכה ומקטרג בהם ולכן אזר הדין ואמר ואין העזים אלו יואלים בעץ ידוע שנותנים בחוטמם כדי שיעטשו ויפלו התולעים שבראשם היינו רוח אחרא דשרייא בגוויהו כאמור ולא העגל והם מתנו' אחרי' שנאמר בהם וכף רגליהם ככף רגל עגל בעול קטן שנותנים על צוארם כאשר הם בסוד המרכבה פני שור והאדם העליון למעלה כי בזה נמצא עול מלכות שמים עליהם וגם בזמם שנותני' בחוטמו של עגל זה כדי שלא יינק זולת חלק הראוי לו כדאיתא בזוהר פרש' פנחס דף רמ"א וז"ל פני שור כלהו פנים דמתפשטן לאינון זינין כדקאמרן כלהון מתקרבי לעיקרא דיסודא דילהון וכו' אבל לית רשו לחד מנייהו למיכל לא לדרגי עילאי ולא לדרגי תתאי למתהני שום הנאה ולא לאושטא ידא בקרבנא עד דמלכא עילאה אכיל ואתהני ויהיב לכון רשו לבתר כיון דיהיב לון רשו כל חד וחד אתהני ואכיל כדקא יאות והיינו דכתיב אריתי מורי עם בשמי וכו' מכאן ולהלאה יהיב רשו אכלו רעים וכו' ולכן יאמר לא בזמם שמניחים בחוטמו של עגל כדי שלא יינק עד שנותנים להם הכו' כאמור ולא פרה בעור שנותנים על דדיה היינו בסוד אותה בהמה הרבוצה על אלף הרים ומניחים עור להפסיק בינה ובין התינוקות הוא ענין עור זה על דדיה שהם סוד דדי בהמה והכן לפי כי מהם יונקים סטרא דקדושה ועל ידי זה ההפסק אין יונקים מדדיה הבבלים סטרא אחרא ולא ברצועה שבין קרניה הוא אור עליון כאשר אחז"ל ואף בהמות בהררי אלף היו זכר ונקבה והרג הקב"ה לנקבה ומלח את הזכר היינו הרצועה שבין קרניה בין אם הוא לשימור כדי לגנן עליה כאמור בין אם הוא לנוי מכאן והילך שאין צורך לשימור ולא הגאה פרה ושור בחבל שבצואר' מטעם האמור לפי שאינה צריכה שמירה דהא אינה מקלקלת וכבר נלטנה אבל עגלים שהם בסוד הגבורות מותרים בהכי לפי כי הם מורדים בנקל להיו' שהם דינים וצריך להם חבל שהוא מבחינה עליונה מדת הרחמים למנוע אותם כנ"ל במאמר :

[יח] **באשר** נתבאר למעלה היות כינוי בהמה נמצא בשלשה סוגים מבני אדם ולכן אזר הדין זה להגיד על שלשה בני אדם אלו בדרך כלל הוא אומר אין רוכבים על גבי בהמה דהיינו כי זה חלק אדם רשע שמאל להיות יונק מבחינות ישראל דאילו נגד חיה הישראלי נאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ואחז"ל בתוכו לא

נאמר אלא בתוכם ר"ל של כל א' מישראל נעשה משכן להקב"ה ומשרה שכינתו בתוכו אמנם לא כן יהיה לרשע כי הוא אינו נעשה מרכבה להקב"ה ולכן אמר אין רוכבין ע"ג בהמה ולא זו בלבד אלא כי ג"כ לא יהרס היינו העוש' מעשה בהמה עליו מצד הקדוש' כלום כאשר איש ישראל כי בע"ה שורה עליו חלק מן הקדושה כפי הראוי לו רוח או נשמה כמו שנתבאר למעלה ממאמר הזוהר אמנם זה העושה מעשה בהמה אינו שורה עליו צד מן הקדושה ולכן אמר אין רוכבים על גבי בהמה הוא ולא זו בלבד אלא ולא נתלים עליה כי כאשר האדם זוכה כל העולמו' נתלים בו דהיינו לפי כי האדם נמצא בו חלק מכל עולם ועולם כדאיתא בתיקונים מעשיה נפשין מיצירה רוחין מבריאה נשמתין אמנם הרשע כל יראה ובל ימצא בו חלק מאלו לפי שהוא עובר על כריתות שבתורה שנאמר ונכרתה הנפש ההיא מלפני ואין לו קשר בעולמו' הרי כי צדק במאמרו ולא נתלים עליה ואפילו בצדה אסור כך שנינו ואל תתחבר לרשע ואחז"ל אוי לרשע ואוי לשכנו ומה גם כאשר קוברים אותו כל המתים מתרגזים לפי שמתחדש עליהם העונש בעבורו כדאיתא בזוהר אמנם צדי צדדים כגון שדבר אחר מונח על צדה והוא משתמש בו מותר והיינו רמז למשחז"ל אבל אין חברו מטפל עמו בטיחה שנאמר ועפר אחר יקח וטח את הבית הוא לבדו והנני מודיעך סוד הענין כי מאחר דקים לן כי הקב"ה בחסדו חשב מחשבו' לבלתי ידח ממנו נדח לכן נאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר דהיינו בענין הגשמי נגעי בתים נגעי בגדים נגעי אדם כמשחז"ל אין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחילה וזה הוא ענין הערה לאיש הנבוב ילמד הנסתר מן המפורש לפי כי האדם הוא כולל נפש רוח ונשמה כאמור והם משלש עולמות ולכן כשחטא בתחילה בא עליו הנגע ונפרע ממנו בבית היינו בעולם הזה הגשמי לא חזר בו בא הנגע ונדבק ברוחני סוד הרוח והיינו כי פוגם הלוקא דרבנן לא חזר בו מטמא אדם בשורש נשמתו היינו מ"ש בזוהר מטמא עצמו מנשמה בגשמי מטמאין אותו למעלה ברוחני הוא בסוד הרוח שמפסיד הלוקא דרבנן ונעשה לו בגדים צואים מטמא עצמו בעולם הזה מטמאין אותו לעולם הבא היינו בשורש הנשמה שהוא מן הבריאה נתקן כל זה בא סוד הגלגול הרי מתקיים שגם פעמים אתים ומנא צדק הכתוב פעמי' שלש עם גבר ר"ל שני פעמים של שלש עשה הקב"ה עם גבר והנה המגולגל הוא צדיק ורע לו כדאיתא בזוהר פרש' פנחס לפי שהרוח חטא בתחלה נמצא כי אוי לרשע ואוי לשכנו אמנם אין חבירו מטפל עמו בטיחה שהוא בניין הגוף לפי כי הגוף נידון עד תום תגלתו והוא נקי ומזומן לזמן התחייה ולכן אזר הדין בצדה אסור דהיינו גוף הראשון

לפי

לפי כי אוי לרשע ואוי לשכינו אבל זכי לזכין דהיינו גוף אחר כגון שדבר אחר מונח על גבה והוא משתמש בו מותר ואם עלה עליה אפי' במזיד ירד משום צער בעלי חיים שהרי נא' כי לאיש אשר לא טוב עשה אין הקדושה רוכב' עליו ולכן הגשמי שרכב אפי' במזיד ירד משו' צער בעלי חיים דמאחר כי אין הקדושה שורה על האדם תכף שורה עליו כח הטומאה כמשאחז"ל בא לטמא פותחין לו

ומסלקו לצד אחר והוא נופל מאליו : [יט] בהמה שנפלה לאמת המים אם המים עמוקים ומפני כך אינו יכול לפרנסה במקומה מביא כרים וכסתות ונותן תחתיה משום צער בעלי חיים אף על פי שמבטל כלי

ומעתה זה פורקין משאוי שעלי' כיון שהוא שוהה מכניס ראשו תחת המשאוי כך אחז"ל לאחד שהיה עובר בנהר ומשאוי על ראשו והמים שוטפין אותו אמרו לו השלך משאוי מעל ראשך ועבור כך בחינת העון נאמר כי עונותי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו ממני השליך אותם עבר ולכן משום צער בעלי חיים פורקין משאוי שעלי' בשבת מן הקליפה מפני העון כיון שהוא מכניס ראשו תחת המשאוי ומשפיל גאותו ותגוי ראש שהי' לו כי זה הוא הגורם הראשון לחטא שנאמר גאות אדם תשפילנו ומסלקו לצד אחד הוא צד של מלך זקן וכסיל לשמאל של הלב ולכן משגבר יצר הטוב והוא נופל העון מאליו ולא ישוב לחטא : [יט] בהמה שנפלה לאמת המים הוא דוגמא למש"ה אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בורות וגו' ולכן אם המים עמוקים לפי כי נשרש בחטא ומפני כך אינו יכול לפרנסה במקומה כמשאחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אינו יכול לפרנסה פרנסת נפשו בתורה מביא כרים וכסתות על דרך משאחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות היינו כרים וכסתות ענין גמילות חסדים ונותן תחתיה משום צער בעל חיים אף על פי שמבטל כלי מהיכנו כי הנה נאמר כי האיברים נקראים כלים לשמש האדם ועכשו שעשה מצוה מקביל נעון שהוא באותו האבר מבטל אותו לפי כי אינו נעשה בזה האבר אלא לפי שעה נמצא כי אין אבר זה מוכן להשראת הקדושה נמצא שמבטל כלי זה מהיכנו משום צער שבה מותר :

וכאשר נחזור לדרך האמת כי בהמה זו הוא רומז בסטרא דקדושה בסוד בהמה הרבוצה על אלף הרים ומה גם יותר למעלה על הכלה שהוא בסוד אדם ערום בדעת ועשה עצמו כבהמה להיות מוכנת לרכוב הצדיק ולכן הוא אומר אין רוכבין על גבי בהמה דהנו בחול נעשה הייחוד על ידי מטטרון כדאיתא בתיקונים כי עוף השמים דא מטטרון על ידו מתייחדין צדיק וצדק שית יומין דחול אמנם בשבת אסור אין רוכבין על גבי בהמה זו ואיתא בזוהר פרשת חקת דף ק"פ . וז"ל אסור לחרוש בשבת הריבה דבור דאתמר על גבי חרשו חורשים ובחינת' תתאה איהו פרה אדומה מסטרא דגבורה תמימה מסטרא דחסד דאיהו דרגא דאברהם דאתמר ביה התהלך לפני והיה תמים אשר אין בה מום מסטרא דעמודא דאמצעיתא אשר לא עלה עליה עול מסטרא דבינתא עילאה דאיהו חירו באתר דאיהו שלטא והזר הקרב יומת לית רשו לסטרא אחרא לשלטאה לא שטן ולא משחית ולא מלאך המות דאינון מסטרא דגיהנם עכ"ל . הנה מבואר מדברי המאמר כי אין רוכבין על בהמה זו דהכי כתיב אשר לא עלה עליה עול אמנם זה יהיה לזולת אבל לצדיק לא כן יהיה כדלקמן ואין תולין עליה דאף על גב כי בחול כמה מחנות מן העולמות תלין עליה עד מקום שנאמר רגליה יורדות מות לא כן הוא בשבת שנאמר בה רחצתי את רגלי ואפילו צלה אסור להשתמש בהם סוד עולמתאן דמטרוניתא שמעלים אותה למעלה וכדאיתא בזוהר פרשת תרומה בסוד הפרות שמעלים הארון זה לבית שמש כי שמש ומגן ה' אבל צדי לצדיה כגון שהיה דבר אחר מונח על צדה והוא בסוד הצירה והוא משתמש בו מותר דהיינו בסוד מטטרון ואם עלה עליה עול אפילו במזיד אחד מן הבחינות הנזכר ירד לפי כי אין עולים למעלה בהעליות אלא בסטרא דקדושה ולכן אם עלה זר ירד משום צער בעלי חיים שהכלה מצטערת מזה ומעתה זה פורקין משאוי שעליה כמש"ה אשר לא עלה עליה עול כיצד יעשה מכניס ראשו תחת המשאוי ומסלקו לצד אחר והוא נופל מאליו לעולמות למטה כמדובר: בהמה שנפלה לאמת המים איתא בזוהר פרשת תרומה דף קמ"ו : בספרא דרב המנונא סבא קדמאה הוה אמר על האי קרא נביעא דרחימו אתפשט לארבע רוחין וארבע רוחין אינון כחדא ואינון גו רזא דמהימנותא וכו' כיון דאזיל וסליק ההוא אבנא שמשא כלילא מכל אינון ארבע רוחין פגע בחד ממנא עילאה רברבא די ממנא על אלף ותשע מאה וחמשין רקיעין ואיהו ממנא על נגידו דתליסר נהרי אפרסמונא דכיא דנגדא מעלא דלעילא והוא נגידו אתקרי מים רבים כיון דפגע לגבי ההוא רב משריין קאים לגביה ולא יכיל לאעכבא ליה עד דאעיל לגבי היכל אבבה וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי מים רבים הם תליסר נהרי דפרסמונא דכיא ולכן יאמר אם נפלה בהמה זו לאמת המים הוא נגידו דתליסר נהרי דאפרסמונא אם המים עמוקים מביא כרים וכסתות ונותן תחתיה כי הנה המים אלו עמוקים מאד כדאיתא במאמר ולכן מביא כרים וכסתות היינו מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ב . וז"ל ויליפנא מהאי אורחא דעלמא דמאן דמזמן לאתרא ההוא דאתי לגביה אית ליה למעבד רעותיה אע"ג דלאו אורחיה בכך כך ויקח מאבני המקום הואיל ואתא חתן לגבי כלה אף על גב דלאו ארחיה למשכב אלא בכרים וכסתות ואיהי יהבא ליה אבנין למשכב כלא יקבל ברעותא דלבא הה"ד וישכב במקום ההוא על אינון אבנין אע"ג דלאו אורחוי בכך וכו' . הנה מבואר מדברי המאמר כי מן החתן הם כרים וכסתות ולכן משה נותן תחתיה כרים וכסתות משום צער בעל חי אף על פי שמבטל כלי זה מהיכנו

כלי מהיכנו: [כ] מותר לומר לנכרי לחלוב בהמתו בשבת משום צער ב"ח שהחלב מצערה והחלב אסור בו ביום וי"א שצריך לקנותו מן הנכרי בדבר מועט שלא יהא נראה כחולב לצורך ישראל: [כא] גבינות שעושות השפחות מעצמן מחלב של ישראל מותר כיון שאינו אומר להן שיעשו: [כב] מי שיש לו נער נכרי ורוכב על הבהמה בשבת כשמוליכה להשקותה אין צריך למנעו שהחי נושא את עצמו אבל צריך שלא יתן עליה בגדיו ולא שום דבר: [כג] מותר למסור סוס או פרד או חמור לרועה נכרי ואף על פי שהנכרי משתמש בהם בשבת אין בכך כלום כיון דשלא מדעת ישראל הוא עושה ואינו ממתין שכירות ממנו. ואם רואהו משתמש בה בשבת מוחה בידו:

ממצא

מהיכנו מלמעלה מותר כדי לתת לה נחת רוח כאמור:

[כ] **הנה** נתבאר למעלה כי בענין כינוי בהמה משתמש על שלשה מיני בני אדם והנה בדין שעבר נתבאר לענין הרשע שעשה מעשה בהמה. אמנם עתה מדבר על חלק האדם השלם שהוא פרוש בירא ועושה עצמו כבהמה כמאמז"ל בפסוק אדם ובהמה תושיע ה' ולכן יאמר מותר לומר לכותי זה היצר כנ"ל לחלוב בהמתו זה השלם הנקרא בהמה והחלב שלו יהיה התורה והשלום ודאי ולפי כי האדם מצווה לענג את יום השבת במאכל ומשתה ומלבוש ועונה והאדם זה עקב נמלא בו חלב של תורה שנאמר דבש וחלב תחת לשונך. ואמנם בכל הדברים שהאדם יעשה בשבת יש לו הנאה מהם מענין אכילה ושתיה ומלבוש ועונה ולכן ניחא ליה בהכי. אמנם לענין התורה לא כן לפי כי התורה מתשת כחו בלי ספק כי יהיה מונע ענין הלימוד בשבת ביותר ומקטרג לאדם למונע אותו מן התורה והרי חז"ל אמרו לא ניתנו שבתות לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה ומה לעשות ולכן יאמר מותר לומר לכנעני זה היצר לחלוב בהמתו בשבת כדי ללמוד בתורה או ללמד תורה ברבים משום צער בעלי חיים מפני השומעים נמי ולפי שהחלב מצערה שלכן בא המשל בזה כמ"ש רבי עקיבא לר' שמעון ע"ה יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק נמצא שהחלב מצערה אמנם החלב אסור בו ביום לעשות מעשה כי ימנע מעונג שבת כדלעיל. ויש אומרים שצריך לקנותו מן המצרי הוא היצר בדבר מועט כי אין לדחות אותו לגמרי. וצריך על כל פנים לתת לו הנאה מן הדברים שנהנה מהם מעט לא כביר כדי שלא יתגבר עליו שלא יהיה נראה כחולב לישראל. ולכן צריך לתת לו מקום שמאל דוחה וימין מקרבת: [כא] גבינות שעושות השפחות מעצמן מחלב של ישראל והדוגמא לזה יהיה היצר עצמו דפעמים נעשה כנקבה לבני אדם כדאיתא בזוהר פרשת ויצא ומקרא מלא הוא והנה אשה לקראתו ומשמש לפניו כשפחה ובכלל מעשיו כך יעשה גבינה מחלב של ישראל דמאחר כי החלב הוא ענין התורה פעמים עשה מהם גבינות על דרך מאמז"ל אם זע עליך ילך שמשהו בדברי תורה ובכן יעשה גבינה הבין במועט מותר כיון שאינו אומר להם שיעשו: [כב] מי שיש לו נער כנעני ורוכב על הבהמה זו מתגבר עליו כשמוליכה להשקותה דהיינו מאמז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח שנאמר אבנים שחקו מים ואז הוא מגבר עליו כי אינו נפגע בהכי ומה לעשות אין צריך למנעו שהחי נושא את עצמו והאדם זה חי הוא מאחר שנתן אל לבו לתקן ליצר הרע שמתגבר עליו ומוליכו לבית המדרש חי הוא והוא נושא את עצמו לא יפול נפניו של היצר ודאי אבל צריך למונעו שלא יתן עליו בגדיו לפי כי בכך חוזר וניעור כך אמרו חז"ל כשהיצר הרע רואה בן אדם מסלסל בשערו מתגאה בבגדיו אמר הדין דידי הוא ומה טעם ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו ולכן חזר הדין אבל צריך למונעו שלא יתן עליה בגדיו היינו בגד בגדו ולא שום דבר מהם שלא להזכיר בשבת להתענג בו בבגד. [כג] מותר למסור סוס או פרד או חמור לרמז הכותי והדוגמא לזה חוזר על כל מין בהמה כנ"ל והם שלשה מינים לכן הרועה זה הוא רועה האויל עו"ג יצה"ר מוסרים לו בהמות הללו הנ"ל בהם דברים הרעים כי הסוס והפרד הם דוגמא נאותו רע מעלגים הרודף אחר הזנות והחמור הטיפש מוסרים אותם ליד יצר הרע על כי הם עושים ברצונם בשבת דמאחר כי אין נעשות עניני התשובה בשבת כנ"ל לפי כי הוידוי והחרטה מוגיד באדם העלבון והדאגה ונמצא נמנע מעונג שבת ומאחר כי דברים הללו הם נמנעים בשב' לכן ימנ' כי אלה בני האדם שהם דוגמא לסוס ופרד וחמור הם מסורים עדיין ביד יצרם לכך הוא אומר מותר למסור אותם לרועה כותי כאמור אף ע"פ שמשתמש בהם בשבת נרצונו כי הנו אין פורשים ממעשיהם וכל אחד מהם כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אין בכך כלום כיון דש"א מדע' ישראל הוא עשה עתה בכל הדברים של עונג שבת ישראל עמ' נפש קדושת שבת נפש עונג שבת אבל היצר לא מדעת ישראל עשה אלא להנאתו ואינו ממתין שכירו' והנא' ממנו בעבור כך אמנם אם רואהו זה האדם ליצר שמתגבר עליו ביותר דהיינו משתמש בה בשבת לכל הדברים של עונג ממשיך אותו ביותר ומוחה בידו שלא יכשל בעבירה. מדה שניתי בדינים אלו לצד עינא' ימלל וכך הוא אומר מותר לומר לכנענים לחלוב בהמתו דמאחר כי הקליפ' היא ניזונת מסטרא דקדושה כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת באם לא כן מתבטל העונג דלא סגי בלאו הכי ולכן חדש דקדוש' מותר לומר לנכרי שסטרא אחרא לחלוב בהמתו בשבת היינו סוד חות' בהמ' שרובצת על אלף הרים כי צריך לה להניק נכמ' מחנו' עליונים בשבת נמי לא יעדר דבר משום צער בעל חי שרוצ' להניק שהחלב מצער אות' והחלב אסור בו ביום ואיתא בזוהר פ' ויקהל דף ר"ד. וז"ל ת"ח רזא דמל' כל אינון שית יומין קיימא מל' דכלא אתאחד' בהו' דחד נקוד' קדיש' וכלהו

יומין

יומין אתאחדן ביה ואית יומין אחרנין דקיימין לבר בסטרא אחרא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי כמ' ימי' מתאחדין באות' נקוד' פנימית של הקדוש' וממנ' הם יונקים וניזונים הנה והחלב אסור בו ביום כי כן נאמר במאמר זה וז"ל וכיון דעאל שבתא כדין סלקא ההיא נקוד' ואתעטר' ואתאחד' לעילא וכלהו טמירין בגווה ולכן החלב אסור בו ביום ויש אומרים שצריך לקנותו מן הכותים בדבר מועט כדי שיהי' לו הנא' קלא להתפרנס ממנה בו ביום שלא יהא נראה כחולב לישראל שהם סטרא דקדוש' בלבד ולצורך שלהם דווקא ואינו כן כי כן נמי מתפרנסים כל העולמות והחיצונים:

גבינו' שעושים השפחו' מעצמן איתא בזוהר פ' תצא כמה שפחות נכריו' אית לה למטרוניתא לקיימ' ומלכותו בכל משלה ולכן מה שעושים כן ביום השבת מעצמן מחלב והשפע של ישראל מותר הטרא דקדושה סטרא דישראל לפי שאינו אומר להם שיעשו כך: מי שיש לו נער מצרי זה סמאל עבד הוא לקב"ה ורוכב על הבהמה שרובצת על אלף הרים כשמוליכה להשקותה כך אמרו חז"ל כל מה שהירדן עשה לי"ב חדשים עשה אותה בגמיעה אחת הה"ד יבטח כי יגיח ירדן אל פיהו ולא יש בהם כלום ע"ש ולכן הוא מכניס ראשו לגן עדן ושותה מאותו נהר והג' כאשר היא צמא' הוא מתעוררות סטר' אחרא הוא עכו"ם הנז' נמצא שהוא הסיבה כי הולכת לשתות ולפי שמתגבר עליה נקרא שרוכב עליה להוליכה להשקותה אין צריך למוצאו שאינו נושא את עצמו בגשמי למטה וכן הוא אף על גב כי סמאל נקרא מת שנאמר על פי שנים עדים יומת המת דא סמאל כדאיתא פרש' שופטים אמנם נקרא חי עתה בדרך השאלה אבל צריך למוצאו שלא יתן עליה בגדיו לפי שהם בגדים צואים ולא שום דבר: מותר למסור כוס או פרד או חמור והם בחינות שונות כנ"ל לרועה מצרי כי הוא המנהיג כדאיתא בזוהר פ' ויקהל ויקרב אליו רב החובל זה יצר הרע המנהיג הספינה ואף על פי שהמצרי משמש בהם בשבת לפי כי סמאל לא רצה לקבל את התור' ולכן אינו שומר שבת מחללו אין בכך כלום כיון דשלא מדעת ישראל הוא עשה דייקו ישראל עליון והינו ממתין שבירות ממנו כי הנה אין לו שכר ועונש והם רוצהו משמש בה בשבת מוחה בידו למוצאו:

ש"ו. באיזו חפצים מותר לדבר בשבת. ובו י"ד סעיפים:

[א] ממצא חפציך חפציך אסורים אפילו בדבר שאינו עושה שום מלאכה כגון שמעיין נכסיו לראות מה צריך למחר או לילך לפתח המדינה כדי שימהר לצאת בלילה למרחץ וכן אין מחשיכים על התחום לשבור פועלים אבל מחשיך על התחום להביא בהמתו וי"א שאם אין הבהמה יכולה לילך ברגלים כגון

[א] לא נפלאת היא ממך מה שהקדמתי בחלק זה כי ענין השבת מיוסד על התיקון של חטא אדם הראשון ואחריו ישראל אשר שבו על עון חטאם ולכן נאסרו ע"ל מלאכות בשבת אשר מתחילה' נתהוו בעון אדם הראשון שאל"כ לא היה צריך לכלו' שהרי היה מסיב בגן עדן ומלאכי השרת משמשים לפניו ובחטאו נתקללה האדמ' נמי ולעומת הקללות באו המלאכות וכן נמי ישראל עד שבא להם התיקון במלאכות המשכן והם ע"ל ואמנם נכיו' התיקון לעונש נאסרו ע"ל מלאכו' בשבת כאמור והיינו לענין מקביל כנגד המעשה ואמנם אדם הראשון חטא בכל חלקיו במחשבה בדיבור במעשה כנ"ל מה שחז"ל מין היה שנאמר ויאמר לו איכה לאן נטה לבך. גם בדיבור מ"ש האשה אשר נתת עמדי וחזר ואמר ואוכל אכלתי ואוכל נמי. ובמעשה שלקח הפרי ואכל וכן נמי ישראל חטאו במחשבה כי כאשר ראו המרכבה שמאלו פני שור. בדיבור קום עשה לנו אלהים. במעשה וישתחוו לו ויזבחו לו וגו' ולכן לא תלוי על הדיבור בשבת וכן נמי מלאכת מחשבת אסרה תורה ולכן אמר הכתוב ממצא חפציך חפציך אסורים אפילו בדבר שעושה שום מלאכה ואמנם זה התיקון הוא על מה שעבר וביותר נמצא כי צורך לפרטים להעיר לב האדם שיהי' רודף אחר השלימות כי הנה מה שאכל אדם ועבר מאותו אילן לפי כי חשבו כי בו ימצא השלימות שנאמר ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכו' ואחז"ל ג' דברים נאמרו באותו העץ כולהם הוא להגיד דמאחר שנאמרו ר"ל בתורה כך הוא האמ' נמצ' כי רדפו על צורך השלימו' וכן במעשה' העגל שנאמר עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו להיות להם אמצעי כדרך שעשו דור אנוש כמ"ש הר"ם בנז"ל לתועלת אשר ילכו לפנינו שתפו שם שמים ודבר אחר וכאשר נודע שחטאו בכל הפרטים כאמור לכן נתקן זה האשר בשבת כל ענין שלימו' לצורך עונג הזה כדי שיתבונן האדם לקנו' שלימו' האמיתי בכוונה בתוספת שבת וביותר לעת מלא זו מיתה ונוסף עוד לזמן התחיה כי הנה אנה הם דברי חז"ל בפ' ההולך תנא' הואך בעונג הזה בשכך תאמר עליך לקבל והקילות היא תשייך לזמן התחיה ולכן יאמר חפציך אסורים אפי' בדבר שאינו עושה שום מלאכ' שהרי מלאכת מחשבת אסרה תור' אבל חפצי שמים מותרים לכן בכל דבר מאלו המפורשים אחר כך ימצא דבר והפכו כי זה המפורש נאסר שהוא בענין הגשמי אבל בענין המקביל לעומתו בדבר הרוחני מה טוב לאדם לעשו' אותו ולכן יאמר שמעיין נכסיו לראו' מה צריך לעשותו למחר והנגל' בזה לענין הרוחני לשלימו' הנפש שמעיין בנכסי הנפש כמ"ש ההם אורחא רחיקא וזוודין קלילין עמד ובזבז מנכסיו ונה גם יתבונן כי צורך זה למחר כי לא ידע האדם את עתו כמ"ש יעשה תשובה היום שמא ימות למחר או לילך לפתח המדינ' כדי שימהר לצאת בלילה למרחץ אבל לענין צורך נפשו מה טוב לו לילך לפתח המדינ' הוא גופו כמ"ש חז"ל עיר קטנ' זה הגוף ופתחה הוא הפה ישתמש בזה בכמה דברים רעים הנמצא בו כמ"ש כל עמל האדם לפיהו שבועת שוא ושקר וגנו' הפה ודברים בטלים שנאמר בהם הוגעתם
ה'

כגון שהוא טלה קטן אינו רשאי להחשיך דאינו רשאי להביא דאסור לטלטל ב"ח שהם מוקצים : [ג] היתה בהמתו עומדת חוץ לתחום יכול לקרות לה

ס' בדבריהם יתבונן למהר לצאת מהר' מעונו' אלו בלילה בהיותו בעולם הזה לילך למרחק שנאמר רחצו הזכו על ידי וידוי דברים גם השדע' וכן אין מחשיכים על התחום לשכור פועלים אבל מחשיך לשכור פועלים בחור' להחזיק ביד עמלי תורה ומחשיך על התחום

להבי' בהמתו הוא הגוף הרוכב עליו הבהמ' שהוא חוץ לתחום בעונותו אבל לא הדת להביאו בדרכי יושר ויש אומרים שאם אין הבהמ' יכול' ללכת ברגלי' כגון שהוא טלה קטן והדוגמא קטן שלא כלו חדשיו כי הנה חז"ל אמרו האי צורבא מרבנן דשנן שומעניס ילך למקום אחר כו' אבל זה הקטן טלה טהור אינו יכול להלך ברגליו ולכן בגשמי אינו רשאי להחשיך עליו דאינו רשאי לטלטל בעל חי שהם מוקצים אבל בענין טלה טהור זה מותר לטלטל אותו טלטולי גברא והוא בעל חי שצריך טלטול ותנועה להתעורר לתקן מעשיו קודם שיהיה לו עונש טלטול בגופו או בממונו או כי יהיה צריך לטלטול בענין הגלגול ולכן הוי יתן אל לבו : [ב] היתה בהמתו עומדת חוץ לתחום כי הדוגמא לזה הוא על הבהמה הוא הגוף שלו כאמור שהוא חוץ לתחום של הקדושה כמשחז"ל מפני מה נברא העולם הזה בה"א שאם רוצה לצאת יוצא וכן זה יצא חוץ לתחום של הקדושה יכול לקראת כדי שתבא והיינו בקול וזה יהיה על דרך מה שחז"ל בקולה שנואה ובקול שלה אהובה שלכן אדם זה יצא בעבור הקול שנאמר נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה ובקולה אהובה השמיעיני את קולך על ידי וידוי והחרטה כמש"ה הקול קול יעקב ונתבאר במקומו שהם שני קולות קול תורה וקול תפלה. עוד זה מדבר ופנה למעלה ממצ' חפצך הלא זה הדבר מ"ש בזוהר פ' יתרו דף פ"ח וז"ל ובחרו באשר חפצתי שהם מאי באשר חפצתי שהם זווגא דמטרוניתא עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי חפץ הוא בסוד מטרוניתא והעיקר לענין הייחוד כי בו ענין החפץ כמ"ש באשר חפצתי ולכן על עיקר זה ידבר בראשונה ממצוא חפצך חפציך אסורי' לא כך יהיה בענין חפצי שמים כדלקמן אמנם גם בענין דינים אלו יובן כי כן זה יהיה הדוגמא למעלה ולכן יאמר חפציך אסורים אפילו בדבר שאינו עושה שום מלאכה כגון שמעיין נכסיו לראות מה צריך למחר כן הענין למעלה יהיה דבר המקביל כי מאחר שהאדם הגשמי על ידי מעשיו גורם החיבור והייחוד במדות העליונות לכן כאשר האדם מעיין מעשיו לראות מה צריך לעשות למחר יהיה פועל כך למעלה שהרי קיי"ל הרהורי עבירה קשים מעבירה לפי כי הוא פוגם במחשבה למעלה וכאשר ימנע מחשבה זו מתקיים חפץ עליון וכמו ש"ה עצתי תקום וכל חפצי אעשה. אשר חז"ל הגידו הקורא פסוק זה סבור שמא יש נקמה למעלה ומהו וכל חפצי אעשה שאני חפץ לצדק את הבריות שנא' חי אני אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשובו מדרכיו וחיה והנגלה אלי יעשה משחז"ל אפריון זה

עה"ז עשה לו מלך שהשלום שלו מעצי הלבנון בעולם התור' המלובש' בדברים ובעל' התשובה המלבב' במעשי' והיינו מ"ש בזוהר כשרצה הקב"ה לבראות העולם אמרה התורה רבש"ע האי אדם דאת בעי למברי זמין הוא לארגז' קמך אי את עביד ליה כעובדוי למה לך למברי יתיה אמר לה הקב"ה וכי למגנא אתקריאנא ארך אפים וברא קב"ה תשובה שאם חטא יעשה תשובה ויתכפר לו ולכן יאמר הקב"ה עצתי תקום של זמן הבריאה שאמר שהוא ארך אפים וברא העולם בעבור התורה והתשובה וכל חפצי אעשה כאשר הם נמי בחרו באשר חפצתי אלו המצות שנאמר וכל חפציך לא ישוו בה ועל ידי עסק התורה מתעורר רצון עליון ונעשה היחוד למעלה וכאשר המלכים נועדו אז עברו כל העונות ומאריכין דדינין לפי כי הם יחדיו כדאיתא בזוהר ולכן נמי אסור לילך לפתח המדינה כדי שימהר לצאת בלילה למרחק דהכי נמי נמצא ממהר אדם דקדושה לילך לפתח המדינה עליונה הנקראת עיר קטנה כדאיתא בזוהר וממהר לצאת תכף כשתחשך למרחק בסוד העולמות וכן אין מחשיכים לשכור פועלים כי הנה הפועלי' עליונים הם בתוך התחום וגם התחתוני' כדאיתא בזוהר פרשת אמור הולך תמים ופועל צדק מאן פועל צדק איכון דמתקנין למטרוניתא מנהא ותכשיטהא ועטרהא כל חד פועל צדק אקרי ואלו הפועלים הם בתוך התחום של הקדושה וכן נמי הפועלי' עליונים הם בתוך התחום שלא זה הדבר מ"ש בזוהר פ' תרומה מעצי הלבנון אלין שית יומין עילאין דעבדין בהאי אפריון סדורא דאתחזי ליה וכו' הנה מבואר כי גם פועלים אלו הם בתוך התחום של הקדושה ולכן אין להחשיך על התחום לשכור פועלים אבל מחשיך על התחום להביא בהמתו דהכי נמי ימצא כי אדם דקדושה מחשיך על התחום עליון של הקדושה להביא בהמתו אשר היא למטה כדאיתא בזוהר פרש' פנחס דף ר"ך : וז"ל לא אצטריך לאפקא אתתא למשרי באתר אחרא עד דבעלה יהיב לה רשו וכו' מנ"ל מצדיקו של עולם דיהיב לה רשו למהוי גו צדיקי בהאי עלמא ויתבא עמהון ככלה זו קשוטה' וצדיק' דעלמא חמי וחדי בה אבל בין דרועוי דבעלה שכיבת ואתסדרת למהוי בהדייהו ותבת לבעלה כד"א בערב היא באה ובבקר היא שבה לגבי צדיקיא דעלמא וכלא ברשותא דבעלה הה"ד וצדיק חונן ונותן עכ"ל הנה נתבאר מדברי המאמר כי הכלה נמצאת ביום למטה בין הצדיקים ברשות בעל' הצדיק אמנם בלילה חוזרת בין דרועי בעלה ולכן הצדיק נמצא שהוא מחשיך על התחום להביא בהמתו זו שהיא למטה עם הצדיקי' ואמנם ביום השבת נמצא ענין נוסף הוא מ"ש בזוהר פ' ויקהל דף ר"ד וז"ל האי רוחא אתשני כל שתא יומין מרוחא עילאה עתיקא דכל עתיקין וביומא דשבתא כיון דנחית ואתשפי בגנתא דעדן בליליא אתענג מעינוגא דגופא מסעודתי' דמהימנותא וכו'

לה כדי שתבא : [ג] מחשיכין על התחום לעשות צרכי כלה או צרכי מת להביא לו ארון ותכריכים ויכול לומר לחבירו שיחשיך כדי שיביא לו ויכול לומר לו לך למקום פלוני למחר ואם לא מצאת במקום פלוני לך למקום פלוני לא מצאת במנה קח במאתים ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח כלומר שלא

כו' הוא השפעות' כד התוסף קדישן ונהרין מלעיל אתגליא כלא ואתעביד רוחא נהירא בכל סטרין אתפליג לעילא ונהיר אתפליג לתתא ונהיר ודא הוא דכתיב ביני ובין בני ישראל וגו' אתבס' אית לן בחדא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי אותו רוח עליון שורה על ישראל בשבת ואחר כך הולך לו ולכן אדם העליון הוא מחשיך על זה התחום של הקדושה להביא נשמתו זו אשר היא שורה למטה על איש הישראלי ויש אומרים שהם אין הנשמה יכולה לילך ברגליה כגון עולה שהוא קטן וזה יהיה בסוד מטטרון כי אין לו רשות לילך ברגליו אלא על ידי כאשר רוח עברה בו כדאיתא בזוהר פרש' פנחס דא רוח עילאה דאתכליל בגייהו ולכן ואיננו כד"א ואיננו כי לקח אותו אלהים והוא דוגמא עולה קטן כד"א ונער קטן נוהג בם לכן אינו רשאי להחשיך על התחום להביאו דאסור לטלטל בעל חי בשבת לפי שהם מוקצים מבערב ואין עולי' למעל': היתה נשמתו עומדת חוץ לתחום עוד נוסף יתן ההודעה בדין זה כי הנה נתבאר מן הזוה"ר פרשת ויקהל דף ר"ת וז"ל כד בעי קב"ה לאתתקנא בתיקונוי ולאתקשטא בשבתא ובזמני ובחגי משדר ארבע אנפין דנשר וקיימין על היכלא דאקרי מר דרור ויהבין קלא ולית מאן דישמע ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואינון מתכנשין תמן ונטלי לון אלין ארבע אנפין ועאלין לון לגו בההוא עמודא דקיימא באמצעיתא וכו' ומגו נהירו דחדווה מההוא דתמן סלקין ונחתין רבבין ואלפין ואיתי תאיב לגבייהו ומתקשט' בנהירו כדין אלבים קלא מהירה חד צדיק עילאה ואסתכל בשפירו דהיא כך דה ובתיקונא ואחיד בה וסליק לה לגביה ונהרין נהורא בנהורא והוו חד וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי נשמות הצדיקים הם עולים מגן עדן התחתון למעלה ומתקשטת בשם הלה ובהם נעשה הייחוד העליון בשבת ולכן חזר הדין והני קאמר היתה נשמה עומדת חוץ לתחום כי הדוגמא לנשמת הצדיק כי הוא נעשה בשיד בהמה כמו שאחז"ל אדם ובהמה תושיע ה' אלו בני אדם שהם ערומים בדעת ועושים עצמן כבהמה ואלו הם חוץ לתחום שהנה הם למטה בגן עדן הארץ חוץ מעולם העליון וקורא אותה אדם דקדושה מלמעלה להעלות אותה אליו ע"י ארבע אנפין דנשר כאמור והנשמה באה אליו למעלה :

[ג] בכלל הדינים שנאמרים מענין השבת הוא התיקון לפרטים שהרי כאמר למעלה כי דיני השבת יש צורך בהם בכלל ובפרט על הכלל היא לתיקון עונות ראשונים של אדם וישראל ועל הפרט כל אחד לעצמו. ולכן ואמר נא כי כן נמי מחשיכין על התח' לעשו' צרכי כלה או מת כי זה חוזר בתחלה לתיקון האדם שהקב"ה עשה עמו חסד לעשו' לו עזר והוא כנגדו ואמר האשה אשר נתת עמדי. וכאשר חטא נפק מניה חיבה כאשר פירש מן האשה ק"ל שנה הוליד מזיקין ורוחין ולילין כמש"ה והוכחתיו בנגעי

בני אדם למז"ל ולהיות כי נמצא שלימות בזה אנשי דור המדבר זולת אותם הנשים משבט שמעון שהיו נשים לערב רב כדאיתא בזוהר אשר על כן חזר הדין להתיר מחשיכין על התחום לעשות צרכי כלה וצרכי מת דוגמא לאדם שנגזר עליו מיתה וכן ישראל שנאמר אכן כאדם תמותון והדוגמא בזה הוא כי ראוי לאדם להתבונן בעצמו לתקן מעשיו כדי לקנות השלימות בשווה ביום השבת וביותר על העתיד ולהיות כי כל מה שנמצא שלימות באדם כך צריך להזהר יותר בכל פרטיו להיות כי וסביביו נשערה מאד. שלכן חז"ל אמרו תלמיד חכם צריך להיות דומה לכלה שמתקשטת בכ"ד קישוטין שנאמר ויביאה אל האדם כך צריך להיות בקי בכ"ד ספרים להשיב אמרים נכוחים והם אמרו מה אם אותם דברים שדורש אינם ערבים על שומעיהם ככלה על בעלה ויהיה נוגע ככלה וכו' אשר לכן כי נמצא כי ת"ח הוא דוגמא לכלה בכל פרטיו. ואמנם בקצה האחרון הוא הרשע שנקרא מת בחייו כמש"ה ואתה חלל רשע. ולכן בא הדין מחשיכים על התחום לעשות צרכי כלה או צרכי מת. ועניין זה יהיה לפי כי לענין התיקון של האדם בא הדוגמא לענין זה כי כן אחז"ל וינפש כיון ששבת ווי נפש כי אותו תוספת נפש יתירה שנמצא לאדם בשבת ליל ראשון מסתלק ממנו. ולכן זה יהיה דוגמא לחוטא נמי כי מסתלק ממנו הרוח בעון שלו. ולכן יאמר בענין הרמז מחשיכין על התחום לעשות צרכי כלה זה תלמיד חכם מן הדברים הרוחניים אם מבקש לו דבר לצורך השלימות או צרכי מת הוא הרשע ממה שנתחסר ממנו כפי רשעו אשר פגם אבריו לפי מעשיו מעט או הרבה להביא לו ארון ותכריכים התורה והמצות להשלים אבריו כאשר יזכור לו ענין המיתה כמאחז"ל לעולם ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע אם נצחו מוטב ואם לאו יזכור לו יום המיתה שנאמר ודומו סלה והיינו צרכי מת זה הרשע להביא לפניו ענין ארון ותכריכים לצורך המיתה אז יכנע לבבו הערל וישוב אל ה' בתשובה ותהיה תורתו רצויה לפני הקב"ה לאחר שנאמר ולרשע אמר ה' מה לך לספר חקי כאשר נכנע ומתודה אז ראוי להביא לו ארון של תורה ותכריכין של מצוה ויכול לומר לחבירו שיחשיך ר"ל כי יזכור לו יום המיתה כאשר לקברות הובל לארץ עיפתה כמו אופל והוא נותן דין לפני אדון הכל שנאמר אין חשך ואין צלמות להסתר שם פועלי און ויכול לומר לו לך למקום פלוני למחר ואם לא מצאת במקום פלוני לך למקום פלוני שהדוגמא להודיע לחוטא כמה מקומות יש לו לעבור דרך שם ונידון בכלם והם מדרגו' גיהנם ושבעה עידנין יחלפון עלוהי לא מצאת במנה טול במאתים כך אחז"ל כתיב לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות וכתיב לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות שתי. צדקות הללו למה אחת שמצלת ממיתה

משונה

ממונו ואחת שמצלת מדין גיהנם דכתיב ביום עברה כיום הסוף. ולכן נמי אומר לא מצאת במנה קח במאתים והיינו לענין הצדקה. ואמנם לענין התכריכין ממש יש נפקותא כפי פשוטו. אלא זה הדבר הוא בזוהר פ' תרומה דף קכ"ח. וז"ל בספרא דחדשי דאוליף אשמדאי לשלמה מלכא כל מאן דבעי לאשתדלא לאעברא מניה רוחא מסאבא ולאכפייא רוחא אחרא ההוא עובדא דבעי לאשתדלא ביה בעי למקני ליה בתגר שלים בכל מה דיבעון מניה בין רב בין זעיר וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר ענין גדול כי הרוצה להעביר ממנו רוח הטומאה שלא ישרה עליו צריך לקנות הדבר הצריך אליו בכל מה ששואלים ממנו במטבע שפתים ובזה נכנע כח הטומאה ומה מאד נמצא צורך בזה למת להעביר ממנו רוח הטומאה ששורה עליו בשעת המיתה. לכן צריך להזהר בשקונים התכריכים שלא להקפיד בערכם אלא מה ששואל יתן לו דבהכי מעביר רוח הטומאה מן המת וכן יעשה בכל דבר המצטרך למת. ולכן אומר לו לא מצאת במנה קח במאתים ובלבד שלא יזכור לו סכום מקח כלומר שלא יאמר לו סך ידוע שלא להוסיף עליו. וכן אם לקח ממנו בשמנה לא יאמר לו תן לי שנים ואהיה חייב עשרה וכן לענין הצדקה אע"ג שאמר אל יבזבז אדם יותר מחומש זהו מחיים אבל בשע' המיתה נותן כל מה שירצה כענין מר עוקבא ע"ש:

ועתה בא הדין ברוב ענין מחשיכין על התחום כי הנה התחום של הקדושה מוכרח לומר כי זה יהיה עד סוף עולם העשיה לפי כי כך נאמר בתיקונים ה' תתאה מקננא באופן בעשיה. ולכן כך הוא אומר מחשיכין על התחום כי לפי שהקליפה הוא סוד חשך כנודע מן הזוהר והתיקונים. ולכן יאמר מחשיכים על התחום של הקדושה לעשות צרכי כלה. וסוד הענין איתא בזוהר פרשת בלק דף קצ"ו פתח רבי אלעזר ואמר מי בכם ירא ה' וכו' וכי בגין דלא אתא לצלויי הלך חשכים אלא אוקמוה אבל עד לא יתכנשון ישראל לצלאה בבתי כנסיות סטרא אחרא קיימא וסגיר כל נהורין עלאין דלא יתפשטון ויפקון על עלמא ותלת זמנין ביומא אזלי סטרא אחרא דכר ונוקבא ומשטטין בעלמא וההוא עידן אתקן לצלותא בגין דלא הוי תמן קטרוגא כצ"ל וכדין איהו עידן לצלותא בגין דאינון אזלין לשטטא בטורי חשוך והר נשפה כדין פתחן כוי נהורין עילאין ושריאן על בתי כנסיות על רישיהון דצלאן צלותין ומתפלגין נהורין על רישייהו וקודשא ב"ה שאיל על ההוא דלא אשתכח תמן וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי בשלש זמנים ביום סטרא אחרא הולכים לשטטא בהרי חשך והיינו מש"ה אשר הלך חשכים ולכן בא הדין ברוב ענין מחשיכים על התחום של הקדושה ר"ל דוחים אותם הנקראים חשכים וזה לעשות צרכי הכלה הקדושה הם ענייני התפלות שאומרים ישראל כי הם צורך הכלה קדושה לתקן אותה ולייחד אותה עם בעלה ומחשיכין נמי לעשות צרכי מת וזה ימצא בכמה פנים זה ראשונה כמה שביארתי. מה שאחז"ל שלשה נקראים מתים כי שלשתן נאמרים באשה יראת ה' בזמן החרבן זה יצא

ראשונה הסומא היינו עולמתא שפירתא דלית לה עיינין שנא' ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה. ואמנם לא נזכר בה עינים מפני שנא' תמיד עיני ה' אלהיך בה ובעבור החרבן נאמר במחשכים הושיבני כמתי עולם. ועוד כי הנה האשה לוקחת עישור נכסים מבית אביה לא כך בזמן החרבן אין לך יום שאין בו קללה ולא ירד הטל עליה לברכה דאלו מתחלה נאמר וברדת הטל על המחנה לילה כדאי' בזוהר. ועוד כי תקשית בניה ללא לה שלכן נאמר הבה לי בנים ולכן ראוי להחשיך לדחות הקליפה למטה לעשות צורך מת זה שאמרה ואם אין מתה אנכי להביא לה ארון שנא' הנה ארון הברית אדון כל הארץ ר"ל ומי הוא זה אדון כל הארץ המדה שהיא ארון הברית ולעשות לה תכריכין הם המלבושים עליונים שנא' ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור. ולפי כי בזמן הגלות נאמר בצע אמרתו אשר צוה בימי קדם ואחז"ל בזע פורפירה דיליה ונאמר מעדה בגד ביום קרה יום שנזדווג נבוכדנצר לישראל העדה מהם שני לבושים בגדי כהונה ובגדי מלכות. לכן מחשיכים על סטרא אחרא להביא למת זה התכריכים אלו ויכול לומר לחבירו וכו'. ועוד ירצה צרכי המת בסוד הצדיק שנאמר כי מפני הרעה נאסף הצדיק כאשר נאמר והנה אשה לקראתו שית זונה והחזיקה בו ונשקה לו העזה פניה ותאמר לו לכה נרוה דודים עד הבקר אז מפני הרעה זו נאסף הצדיק. ולכן צריך לעשות צרכו להביא לו ארון זה שנאמר הנה ארון הברית אדון כל הארץ ותכריכים בגדי זהב. וכן נמי את זה פנה למעלה מה שאחז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה וכאשר ממית עצמו אז צריך להביא לו ארון היינו מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף רי"ד. וז"ל ארון דא איהו רזא למיטל תורה שבכתב ואתגניז ביה ואינון שית לוחין מסחרין ודא אקרי ארון כד סחרן אינון שית למהוי כחדא כדין איהו חד גופא לאעלא ביה רזא דאורייתא בשית סטרין ואינון לוחין אינון חמש ועאלין ביה חמש ספרים וכו'. והנה למדנו מדברי המאמר כי ארון הוא סוד ת"ת ישראל בשית לוחין דסחרן שם קלוות לאעלא בהון התורה דכתיב בה עץ חיים היא למחזיקים בה ר"ל אע"פ כי ממית עצמו לקיים התורה היינו שנותנת לו חיים לחתן ולכלה המחזיקים בה ותומכיה הוא מאושר תמיד בסוד שביל דקיק ולכן את זה עושים צורכו להביא לו ארון זה ותכריכים היינו לבושין דיקר כדאיתא בס"ד. ולכן על כל צדדין אלו יכול לומר לחבירו שיחשיך כדי שיביא לו היינו הדין כי תלמיד חכם מתפלל בטליתו ובוצע ויכול לומר לו לך למקום פלוני למחר אצל מטטרון לעשות שם הייחוד הנעשה בחול על ידו של צדיק וצדק. ואם לא מצאת מקום במקום פלוני בהיכל אהב' כי שם נאמר וישק יעקב לרחל כדאי' בזוהר פרש' משפטים. גם פרשת פקודי לך למקום פלוני אצל מטטרון להתייחד שם כי בכל המקומו' נמצא שם ארון ותכריכים והם בגדי שרת דלבישי כהנא רבא לשמש' כי הוא השושבין למט' ולא מצאת במנה קח במאתים שנאמר ומאתים לנוטרים את פריו ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח לפי כי

שלא יאמר לו סך ידוע שלא להוסיף עליו וכן אם לקח ממנו בשמנה לא יאמר לו תן לי עוד בשנים ואהיה חייב לך עשרה: [ד] השוכר את הפועל לשמור זרעים או דבר אחר אינו נותן לו שכר שבת לפיכך אין אחריות שבת עליו היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע נותן לו שכר שבת לפיכך אחריות שבת עליו ולא יאמר לו תן לי של שבת אלא אומר תן לי שכר השבוע או החדש או יאמר לו תן לי שכר עשרה ימים: [ה] אסור להשכיר חזנים להתפלל בשבת ויש מי שמתיר:

חפצי

אין הברכה שורה על המנוי כדאיתא פרש' פקודי כלומר שלא יאמר לו סך ידוע שלא להוסיף עליו. וכן אם לקח ממנו בשמנ' היא דרגא תמימה לא יאמר לו תן לי שנים והיה חייב לו עשר' לפי כי אין קדושה פחות' מעשרה לכן נמי זה השפע שנמשך מלמעלה לקנו' ההכריכים לא יהיה פחו' מעשר והם כתנו' אור והבן:

[ד] **חזר** הדין להזהיר על הנזהר להמציא שלימו' לנפשו לקנות לו תוספ' שבת בסוו' להשאיר אחריו ברכ' לעתיד. ולכן יאמר השוכר את הפועל היינו אדם השלם כי אדם לעמל נברא להיו' פעולתו תמימה ושלימ' לפני הבורא יתברך כי הנה הוא מצווה. והאדם שוכר לפועל הוא יצר הטוב הוא עיקר המעש' וזה היה לשמור זרעים הך אחז"ל כל הנוטל אשה לשם יופי לשם ממון חדש נכנס חדש יוצא הכל נאבד. אוי לו לפוגם זרעו הקב"ה כופתו ואליהו רוצעו. ולכן זה השכיר אותו במעשה המצות לשמור זרעים הם כמה מיני זרעים דאסו' לשמור זרעו שלא יהי' רע בעיניהם כענין דור המבול משחיתים ארצה כמש"ה שוחטי הילדים וזאת שנית שלא יהיה פוגם זרעו בענין ביא' אסור' נשג"ז וכדאיתא בתיקונים כמשחז"ל אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו במה לשמור לה היפו' שלא יזרוק אותם בביאות אסורו' ועל הכל יתגדל להזהר מליטול אשה לשם יופי או ממון כי הוא פוגם זרעו הרי כי ישכור זה הפועל לשמור זרעים שלו זרע אדם או דבר אחר מן האיסורים אינו נותן לו שכר שבת שהנה שהיינו אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא וכו' ואלו שבת לא קאמר לפיכך אין אחריות שבת עליו כי כן האדם צריך לענג אותו גם במצות עונה ולא יאמר לו תן לי של שבת היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע דהיינו כי כן פועל זה יצר הטוב הוא שכיר עמו לעולם. אמנם להיות כי הבחירה ביד האדם כי אפשר לו לחטא לכן ימצא כי אינו שכיר קבוע לעולם פעמים הוא שכיר שבוע פעמים שכיר חדש וכו'. ולכן מאחר כי אדם זה נשתרש בצדקו עם שכיר זה נותן לו שכר שבת ממעשיו כך אמרו חז"ל כל הוצאה של האדם קצוב' לו מראש השנה חוץ מהוצאת שבת ולכן מוסיף בענין העונג לתת לו שכרו בכל הדברים ולא יאמר לו תן לי של שבת בפירוש אלא אומר תן לי שכר השבוע או החדש או תן לי שכר עשר' ימים וכל זה דוגמא כי לפי שהאדם צריך לשאול מזונותיו מן הקב"ה והוא הפועל שעשה באמונה עם בע"ה זה הקב"ה. אמנם אין זה מן הראוי שיאמר לו תן לי שכר שבת וכהאי דר"ש בן חלפתא שראה פועלים צועקים אמר שואלים מב"ה אמר ואעשה כן גם אני ושאל מהקב"ה ונתן לו. אמנם לא שאל בעבור השבת אלא בסתם שאל וכן ראוי לשאול האדם מן הקב"ה הפרנסה בסתם: [ה] אסור להשכיר חזנים להתפלל בשבת ויש מי שמתיר ובהשכלתה מותר ודאי והדוגמ' לעשה כמו הרוכל שמכריז מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי כי זה יש לו שכר טוב בעמלו כדאיתא בזוהר פרשת תרומה מאן דעביד נפשיה לחייבא שכרו מרובה ע"ש:

ועוד ימצא דרך האמת בזה דרך הקדש יקרא לה השוכר את הפועל. כי הנה בענין עבודת הקב"ה יש פועלים על התורה ועל העבודה אלא זה הדבר הובא בזוהר פרש' פנחס דף רכ"ד. וז"ל לאומן דהוה מאני לבושין דמלכותא ועבד מנהון תיכן סגיאין איגון דידעין אתרין דחסרין אלין תיכו' או אילין דמשתארין איגון מתקנין איגון לבושין ושווין איגון תיכו' דאתוספן באתר דמעוטין ותיכו' דאינון מעטין מוסיפין עלייהו והאי איהו על פי התורה אשר יורוך וגו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי שלומי עדתינו הם האומנים הפועלים באמונה עם הכלה לתקן לה הלבושים ועוד איתא בזוהר פרש' אמור ה' מי יגור באהלך וגו' הולך תמים ופועל צדק מאן פועל צדק איגון דמתקנין למטרוניתא מנהא ותכשיטהא ועטרהא כל חד פועל צדק אקרי. ולכן הוא אומר השוכר את הפועל הוא הקב"ה שוכר פועל צדק זה לשמור זרעים היינו מ"ש בזוהר פרש' ויחי דף רל"ה. וז"ל רבי אלעזר שאל לרבי שמעון אמר הואיל וקב"ה גלי קמיה דבני נשא ימותון אמאי נחית נשמתין לעלמא ואמאי אצטריך ליה וכו' אבל קב"ה יהיב נשמתין דנחתין להאי עלמא לאשתמודעא יקריה ונקיט לון לבתר אי הכי אמאי נחתי אלא רזא דא הכי. הוא פתח ואמר שתה מים מבורך וכו' בור אתר דלא נביע מגרמיה ואימתי נבעין הני מיא בשעתא דאשתלים נשמתא בהאי עלמא כד סלקא להוא אתר דאתקשר ביה כדין הוא שלים מתתא ומעילא ומכל סטרין וכד נשמתא סלק' כדין אתער תיאובת' דנוקב' לגבי דכורא וכדין נבעין מיא מתתא לעילא ובור אתעביד באר מיין נביעין וכדין אתחברותא ויחודא ותאובתא ורעוא אשתכח בהאי צדיקא דהא אשתלים ההוא אתר ואתער חביבותא ורעותא לעילא ואתחבר בחד וכו': והנה נמי מבואר מדברי המאמר שהצדיק גורם ייחוד עליון ולכן שולח הקב"ה הנשמה לעולם הזה והיינו שהקב"ה שוכר פועל זה הצדיק לשמור זרעים עליונים של חתן וכלה כי לא יצאו לחוץ שלכן נא' ונוזלים מתוך בארך או דבר אחר כי כן נשמת הצדיק עולה יותר למעלה ואינו לשמור זרעים אלא להוריד אור עליון בסוד תפילין ששם הדר להקב"ה שנאמר ישראל אשר בך אתפאר אינו נותן לו שכר שבת רק גנוז הוא לעתיד ועוד ירצה במאמרו זה השוכר פועל לשמור זרעים היינו בסוד

ח"ס

ת"ת ישראל שהוא השוכר למטטרון כדאיתא בזוהר פרש' תצא דף רע"ח: וז"ל פתח רעיא מהימנא ואמר פקודא דא לתת שכר שכיר בזמנו הה"ד ביומו תתן שכרו וגו'. מטטרון איהו ש"ם מחי עלמין שליח דילי' לקבלא ח"י ברכאן דצלותא בכל יומא תלת זמנין ובגין דא ביומו תתן שכרו דא צלותא דשחרית ולא תבא עליו השמש דא צלותא דמנחה דאי עבר יומו בטל קרבנו וכו' ואליו הוא נושא את נפשו דא צלותא דערבית וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי מטטרון הוא שכיר מחי עלמין ולכן הוא אומר השוכר את הפועל זה והוא לשמו' זרעים או דבר אחר לפי כי קבלת התפלה היינו לפי כי על ידו נעשה היחוד ולכן נותן לו שכרו בענין התפלות כי כן הייחוד נעשה על ידו אמנם בשבת לא כן כנזכר בתיקונים בשבת נחית קב"ה לקבל התפלה וכן בזוהר ולכן יאמר אינו נותן לו שכר שבת לפי כי התפלה של שבת מתקבלת על ידו לפי' אין אחריו' שבת עליו כי הנה אין היחוד הנעש' בשבת של חתן וכלה על ידו אלא למעל' היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע נותן לו שכר שבת כדמפרש לקמן. לפי' אחריו' שבת עליו כי הנה שית יומין דחול מתפרנסים ממה שנמשך לו בהשפעת שבת כדאי' פרש' ויקהל הובא למעלה: ולא יאמר לו תן לי של שבת אלא אומר תן לי שכר השבוע כו' והיינו מה שאינו תינוק יונק משדי אמו וזה ימצא גם בשבת. ואיתא בזוהר תינוק דא מטטרו"ן יונק שדי אמו בגין לדכאה לה וזהו שכרו. ואמנם כאשר נאמר כי ת"ת ישראל הוא השוכר את הפועל זה הצדיק כאשר ביארתי בפ' פעולתי השמיני כי ברכו אלהים. אשר חז"ל הגידו שעשה פעולה גדולה לפני הארון שהיה מדליק לפניו נר בשחרית ונר בין הערבים כי הנה עובד אדום נמצא בו סמך בסוד עובד אדמתו. ולפי כי היה מארץ אדום אמרו חז"ל שלא היה הגון. ולכן הוליד שמנה בסוד שמנה מלכים אשר מלכו בארץ אדום אמנם פעולתי השמיני בסוד הדד לפי כי אשתו היתה מהיטבאל לכן עשה פעולה גדולה לפני הארון שהיה מדליק לפניו נר בשחרית ונר בערב כדאיתא בזוהר פרשת תרומה כי נר מצוה מאי נר אלא כד מקבלא רמ"ח שייפין עילאין מבין תרין דרועין ופתחת תרין דרועין דילה אתעביד נר כך עשה פעולתו לפי שהיה פועל פעולה גדולה בסוד הצדיק כדאיתא בזוהר פרשת פנחס שמן זית זך מאי כתית דא צדיק דכתיש כתישין ואפיק משח רבו מאינון זתין קדישין ויהיב לכלה כך פעולה זו עשה פעולתי זה לפי כי ברכו אלהים ומשתמע לתרי אנפי חוזר לעובד אדום וחוזר לפעולתי כי ברכו אלהים במעשה בראשית. לכן המשיך זה השמן מאינון זתין קדישין והאיר לפני הארון ולכן אמר השוכר פועל זה הצדיק לשמור זרעים או דבר אחר היינו מ"ש בזוה' פרש' תרומה דף קס"ו: וז"ל וכגנה זרועיה תצמיח מאן זרועיה אלין זרועי דאור קדמאה דאיהו זרוע תדיר ועם נאמר

[ו] חפצי שמים מותר לדבר בהם כגון חשבונות של מצוה ולפסוק צדקה ולפקח על עסקי רבים ולשדך התינוק' ליארס וללמוד ספר או אומנות. ודוקא לדבר אם רוצה להשתכר אבל לשכרו ולהזכיר לו סכום מעות

הא' אור זרע ליה קב"ה בגנתא דעדנוי ועביד ליה שורי שורין על ידיה דהאי צדיק דאיהו גננא דהאי גנתא ונטל להאי אור וזרע ליה זרוע דקשוט. הנה מבואר מדברי המאמר כי הצדיק הוא גננא דגנתא הוא הלוקח הזרעים וזורע אותם בגן עדן ולכן יאמר השוכר את הפועל זה הצדיק לשמור זרעים שנאמר וכגנה זרועיה תצמיח או דבר אחר לעולם הוא פועל הזורע בגן עדן עליון כאמור. אינו נותן לו שכר שבת רק השכר הוא לכל' לפי' אין אחריות שבת עליו היא הכלה הנקראה שבת לפי שהי' עולה למעלה שנא' ושמרתם את השבת כי קדש היא היה. שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע נותן לו שכר שבת כי כן הצדיק הוא שכיר שבת כאמור וגם שכיר חדש שהנה בראש חדש אומרים מוסף וגם הוא שכיר שנה ושכיר שבע' שנים עליונים שני שבוע. ולכן נותן לו שכר שבת של הכלה לפיכך אחריות שבת של הכלה לעולם הוא עליו. כדאיתא בהקדמת התיקונים וז"ל בצפר דא שכינתא נודדת מקינה דא ירושלם כן איש דא איש צדיק נודד ממקומו בגין לנטרא יתה ולא יאמר לו תן לי של שבת אלא אומר לאימא עילאה תן לי שכר השבוע או החדש דמשמע שהוא שואל מעצמו או יאמר לו תן לי שכר עשרה ימים ר"ל שכר מן עשרה מדות כל אחד יתן בו חלקו. וכך היא המדה אסור להשכיר חזנים להתפלל בשבת דמאחר כי הצדיק יכול להיות חזן הכנסת עם הכלה אין צורך לזולת ולכן יש מי שמתיר:

[ו] למעלה נתבאר וזאת תורת האדם אשר חטא במחשבה בדיבור ובמעשה וכן נמי ישראל שבו על עון אביהם ולכן נאסרו מחשבה דיבור מעשה של חול בשבת כדי לתקן הפגם ומה גם כי עון זה יוקשים בני האדם בכמה מינים ממינים. שונים שבועת שוא ושקר ניבול פה ועל אודות הרעה הגדולה של דברים בטלים כי אמר ה' כרואה הרים וגבעות אלו חובב. שים לפני יגיעה אינו כן שנאמר לא ייגע ולא יעף. ובמה אני מתייגע בדברים בטלים שנ' הוגעתם ה' בדבריכם. ולכן. חזר הדין דאלו הדברים שהם צרכי אדם אסורים אמנם חפצי שמים מותר לדבר בהם דלהכי קאמר קרא ודבר דבר לא הוה קרא צריך למימר אלא דבר מהו ודבר דבר אלא למעט דיבור. של חול אבל דבר של קדושה מותר כגון חשבונות של מצוה גם לפסוק צדקה ומה גם בכלל הדבר הזה יחשוב אדם חשבונות של מצוה בינו לבין עצמו כדרך שאמרו חז"ל ויסב חזקיה פניו אל הקיר אמר לפניו רבונו של עולם חזרתי על כל איברי ולא מצאתי אבר שהכעסתי לפניך בו וכן יעשה האדם לחשוב חשבונות של מצוה אלו לפי כי האדם קרוב אל עצמו שנא' גומל נפשו איש חסיד ושנינו איזהו חסיד המתחסד עם קונו ואין מספיק לאדם לחפש בו באיבריו להוציא המומחה מהם ולנקות אותם מן השטן

אלא

אלא כי גם צריך לחשב חשבונות של מצוה כמו ששנינו והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה פי' שהמצוה כאשר הוא נצרך ע"ד מה שאמרו חז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות עינים רמות והיו לטוטפות בין עיניך ובסגנון זה אף על גב כי עשה מצוה מפסיד אותה לפי כי הנה עשה אותה לתקן העבירה בה זה ואיבד את זה כמו

מעות אסור: [ז] מותר למדוד בשבת מדידה של מצוה כגון למדוד אם יש במקוה מ' סאה ולמדוד אזור מי שהוא חולה וללחוש עליו כמו שנוהגות הנשים

ששנינו עבירה מכבה מצוה כך מצוה מכבה עבירה והיינו הפסד מצוה כמאן דליתיה דמי הוי מחשב הפסד מצוה אם תעשה כך כנגד שכרה אם אין בך חבילות של עבירות ואתה עשה מצוה שכרה מרובה ושכר עבירה כשחדש לא עשה בסגנון זה אם עשי' חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות לא כך עשה אלא כי עשה תשובה מעול' על עונותיו ובכן זדונות נעשו זכיות הוי מחשב שכר עבירה כשתעשה בסגנון התשובה כנגד הפסדה אם תעשה חבילות של מצות כנגד חבילות של עבירות אמנם טוב משניהם השתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה ולכן צריך לעשות חשבונות של מצוה לעצמו ולפסוק לדקה ולפקח על עסקי רבים כענין הרוכל שמכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי ונשדך התינוק יהרס לנגוע אותו מן הרהור רע כמשחז"ל מצוה וגוף הסור יפה אשה ואח"כ יעסוק בתורה ולנמדו ספר או אומנות ודוקא אם רוצה להשתכר לדבר עמו אבל לשכרו להזכיר לו סכום מעות אסור: [ז] מותר למדוד בשבת מדידה של מצוה הנה זה דברי הפ' ומדדו את תכנית כי הנה האדם כשיחזור בתשובה אינו מספיק כי יתודה ויתחרט שהם אבל צריך להרהר בעון שלו למדוד בדעתו כמה מן השיעור עשה פגם בעצמו באיבריו ובנפשו דהם אחרים למדו ממנו ופנה למעלה עד היכן נגע העון שלו עד כי יגדל בעיניו שיעור העון ואם קל הוא הוא הנרצה בפ' השמן לב העם הזה וכו' ולבבו יבין שיעור העון ושב ורפא לו כך מותר למדוד בשבת מדידה של מצוה משיעור העון ואף על גב כי ענין התשובה מצוה הוא בשבת כנ"ל לפי שנמנע מעונג שבת אמנם ענין זה מותר כגון למדוד אם יש במקוה מ' סאה דהיינו שיכול לטהר אותו מעונותיו וכדברי חז"ל בפ' ויש רחוקים נמשל' התשובה למקוה והתשובה לים. המקוה הזה פעמים סגור פעמים אדם שם ומתביים ממנו והולך לו אבל הים לעולם הוא פתוח אם יהי' שם אדם מפליג ממנו קמעה וטובל ולכן יאמר הפ' דרשו ה' בהמצאו בעבור שהוא נמצא תמיד כמ"ש הר"ס במז"ל מצוה לידע שהוא נמצא ולכן מותר למדוד בשבת המקוה זה למי שרוצה לטבול מטומאת עונו אם יש בו מ' סאה דהיינו על ענין התפלה ולמדוד אזור מי שהוא חולה היינו חולי הנפש דאמר רבי אמי אין ייסורין בלא עון וללחוש עליו והדוגמא לענין התפלה ואף על גב שהוא מן השפה ולחוץ כמש"ה יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני וכמ"ש רצין אמגושא ולא ידע מא' קא רטין כך והכי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה והיינו כמו שנוהגות הנשים שדעתן קלה מותר דהוי מדידה של מצוה כאמור:

גם עתה יהיה הענין על דרך הנ"ל כי ירצה במאמרו לזה חפצי שמים מותר לדבר בהם לפי כי הדיבור עשה רושם למעלה כדאיתא בזוהר פרשת בשלח דף מ"ז וז"ל ממצוא חפצך ודבר דבר הא אתמר בגין דההיא מלה סלקא ואתער מלה דחול לעילא וכו' ת"ח ההיא מלה דנפיק מפומיה סלקא ואתער אתערותא לעילא אם לטב אם לביש ומאן דיתיב בעינוגא דשבתא אסיר ליה לאתערא מלה דחול דהא פגים פגימו ביומא קדישא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי הדיבור הוא עושה רושם למעלה ומפריד הקדושה ולכן יאמר כי חפצי שמים מותר לדבר כי הדיבור זה קדש הוא וגורם ייחוד למעלה וכדאיתא בזוהר פ' אמור. ה' נתן לי לשון למודים וכנ"ל כי לעולם הדיבור מעורר למעלה אי טב טב ולכן חפצי שמים מותר לדבר בהם כדאי' בזוהר פרשת יתרו דף פ"ט ובחרו באשר חפצתי כהם מהו אשר חפצתי דא זווגא דמטרוניתא ואיתא בזוהר פרשת מקץ דף קנ"ד ז"ל רוצה ה' את יראיו כתיב ולא ביראיו מאן דבעי ברעותיה לאחרא ואתרעי ליה לאתפייסא בהדיה ובגין כך רוצה ה' את יראיו ולא ביראיו עכ"ל. והנה מבואר מדברי המאמר כי הקב"ה רוצה אפי' למי שגורם נסתלקות כלה לבעלה. והיינו לפי שנאמר ובפשעכם שולחה אמכם וכך אמרו חז"ל עתידה כנסת ישראל לומר כתבת עלי נאמר הן ישלח איש את אשתו וכו' הישוב אליה עוד ולכן רוצה אותם יראי ה' שמרצים הכלה עם בעלה והיינו ובחרו באשר חפצתי לתקן הכלה ולהיות מפייסת עם בעלה והיינו זווגא דמטרוניתא ולכן חפצי שמים אלו מותר לדבר בהם כגון השבונות של מצוה כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף ר"ך: וז"ל אמר ר' יוסי כתיב אחת לאחת למצא חשבון חשבון דגמטריאות דקיימין בסיהרא באן דרגא דיליה תיקון וכו' עד דהוה נפיל על אנפוי נפל בפומיה האי קרא דכתיב עיניך בריכות בחשבון על שער בת רבים ואנין עיינין דילה פרפראות לחכמה עילאה דאסתכלת מלעילא ומגו חשבון ותקופין ועבורין אתמניין ואתעבידו בריכות דנפקן מימין לכל סטרין עד דנפקין לכל חושבן ועבורין דסיהרא וכו' לכן מותר להשוב השבונות של מצוה ולפסוק לדקה שמתקן הכלה הנרצה בפ' עשה צדקה בכל עת דהיינו כי הנה שנינו היו לו מאתים חסר דינר אפי' אלף נותנים לו כאחד ה"ז יטול וסוד הענין כי הנה הכתוב יש לו מנה מאתים בסוד ומאתים לנוטרים את פריו הם הצדיקים השומרים את הכלה לפי כי הם מחצר הקל ולכן ימצא להם דוגמא מה שנוטלה הכלה עצמה ושבוען של דברים לפי כי הם מאה ברכות שמברך אדם בכל יום שתיקן אותה דהע"ה שנאמר נאם הגבר הוקם

על

הנשים מותר דהוי מדידה של מצוה: [ח] הרהור בעסקיו מותר ומכל מקום משום עונג שבת מצוה שלא יחשוב בהם כלל ויהא בעיניו כאלו כל מלאכתו עשויה: [ט] אסור לומר לנכרי שילך חוץ לתחום בשבת אחר קרובי המת שיבאו להספידו אבל חולה דתקיף ליה עלמא ואמר שישלחו בעד קרוביו ודאי שרי: [י] להחליף משכון לנכרי בשבת מותר אם הוא מלבוש ויוציאנו הנכרי דרך מלבושו:

מותר

על ואיתא בזוהר פ' חיי שרה וז"ל דף קכ"ג. וז"ל ת"ח רזא דמלה מ"ש דאמר בכלהו שנה שנה כו' אלא כלא חד מלה שנה כללא דכלא קב"ה דאתכליל מאתר עילאה סתימא דכל סתימין במאה ברזא דמאה ברכאן דכל יומא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי מאה ברכות הם נמשכים מלמעלה ולכן הכלה נעשית בסוד מאה בזה הציור אדן י' שהנה האלף הוא בגימ' בו והאות ה' נעשית סוד י' למעלה ושתיה ן' והאות ד' פשוטה הרי בגימ' ק' נמצא כי יש לכלה הנקראת אדני מנה מאתים והנה זה יהיה לה בשעת התפלה לא כן אחר כך נמצא כי יש לה פחות ממאתים ולכן אפילו אלף נותנים לה כאחד הם מש"ה האלף לך שלמה והוא חול כמשחז"ל והיינו אלף יומין דחול כדאיתא בזוהר כל אלו נותנים לה שפע בסוד אור חוזר נמצא כי הצדיק הגשמי עושה לדקה בכל עת כנומר כי לפי שהכלה נמצא עמה אורות המנין לדקה שהם מאתים אחר דיגר לכן עשה לדקה בכל עת נותן לה אורות מחדש ע"י התורה והמצות ולכן פוסקין נמי לדקה ונפקא על עסקי רבים כי בזה נמי נעשה גרכי רבים עליונים ולשדך שהתינוק ניתרם היינו תינוק יונק משדי אמו מטטרון בדרך שהוא היה עושה נכביא הכלה דבקה לשעה כך במדה זו נמי משדכין לו אשה כשרה כדאיתא בזוהר פ' פנחס אנוש כחציר ימיו דא מטטרון כי רוח עברה בו דא רוח עילאה דאתכליל בגויה ולכן ותיבנו כד"א והיינו כי לקח אותו הגביה ונלמדו ספר דא ספרא דאגוף הנזכר בזוהר או אומנות כדאי' בפר"א אמר מטטרון תופר מנעלים הייתי ועל כל תפירה הייתי מייחד שמו של הקב"ה ולכן נמי מלמדו אומנות זו לעשות למעלה בסוד הייחוד ודוקא לכבוד אבל לשכרו בתורת מעשה להזכיר לו כך המצות אסור: מותר למדוד בשבת מדידה של מצוה היינו מ"ש בזוהר פ' פקודי דף רנ"ג. בענין קו המדה וקנה המדה והיינו מדידה של מצוה שנעשית בשבת כי הכלה מתגדלת במדידה זאת ועוד יש מדידה למדוד המקוה אם יש בה ארבעים סאה היינו מ"ש בזוהר פ' פנחס דף ר"ן. וז"ל משכו יומין עילאין לגבי פתחין למהוי כלהו כחדא בחיבורא חדא ומאן משיך לון אינון עשרה דלסטר ימינא דכתיב בעשור בעשרה מבעי ליה מאי בעשור אלא תשע אינון לכל סטרא ונקודה חדא דאזלא באמצעיתא והכית נקודה אשלימת לעשרה וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר שיעור ארבעים סאה דהיינו ט' לכל סטר והנקודה האמצעית משלמת עשרה הרי מ' וכן איתא בזוהר פ' אמור דף כ"ח. וז"ל נטלא עלמא לגבי הכא אמאי עלמא אתמשא דקא מתקני עטרהא וכוספא ואשפיעתא אמרה לון שם אתקינית בי עטיבה אתר דמיין נבעין וכל ריחין ובוסמין שומרני אינון מיין לדכאה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר דאשון ואני הוית נמצא למעלה ענין מקוה מ' סאה לטבול הכלה

בו הקדושה וזה ימלא ע"י מעשה התחתונים שמודדים למקוואו' ומודדים אזור מי שהוא חולה ויש סמך לזה על דרך מש"ה והיה לדק אזור מתניו כדאיתא בזוהר פ' בלק דף קנ"ח: וז"ל והיה לדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו לדק היינו אמונה מתניו וחלציו כלא חד לא אשכחן קרא כגוונא דא אלא תרין דרגין אינון חד לעילא וחד לתתא וכו' כד אתתא בצערא מגתקן אינון חלציה מרים ירכין ושויאת ידהא בגאינא עלייהו ובגין כך לגבורה ולקרבא לדק אזור מתניו והכי אצטריך לאתמנו ולבתר אמונה אזור חלציו וכו' ולכן יאמר מודדים אזור מי שהוא חולה היינו הכלה שנאמר כי חולת אהבה אני ונגאוש עליו כמו שנוהגים הנשים מותר דהוי מדידה של מצוה דהכי מתייהב' דעתי' עלוי':

[ח] **הרא** זה הדבר אשר דברתי אליך מתחלה דאע"ג כי ענין התשובה שקולה ככל התורה כולה שנא' כי המצוה הזאת וכו' כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו אמנם אין דהוי לעשות אותה בשבת לפי כי כל ענייני התשובה הם מנגדים לעונג שבת ומבטלים אותו וזה לך האות כי אזר הדין נכוליע כי הרהור שהאדם מהרהר בעסקיו מותר לפי מלאכת מחשבת אסרה תורה וגם' ודבר דבר דיבור אסור הרהור מותר אבל אמרו חכמים לא נכון לעשות כן משום עונג שבת לריך שלא יחשוב בהם כלל ויהי' בעיניו כאלו כל מלאכתו עשויה וכה"ת תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל דהיינו שיחשוב כי אין לו לורך כלל אין מחסור כל דבר והיינו בזמן שמתפלל אפי' בחול: [ט] אסור לומר לכותי שילך חוץ לתחום בשבת אחר קרובי המת היינו הרשע כמו שאחז"ל רשעים בחייהם קרויים מתים לפי שנאמר ואשלם ניחומים לו ולאבליו היינו שמנחכים המגוים להדם כדאיתא בזוהר פרשת משפטים והם נמי החיברים המתאבלים עליו ולכן כאשר האדם פקר עצמו עד שנקרא מת או הקרובים שלו הם חבריו אוהן להמה של הקדושה גם המלאכים פורשים ממנו ולכן יאמר אסור לומר לכותי הוא היצר כאמור שילך חוץ לתחום בשבת אחר קרוביו של מת זה אבל רשע שיבוא להספידו מטעם האמור למעלה כי ימנע מעונג שבת אבל חולה דתקיף ליה עלמא הוא הנוגה הנפש כי אין ייסורין בלא עון אמנם לפי כי לא עבר על כריתות ומיתות ב"ד אינו נקרא אלא חולה ולפי שהוא מצטער על מעשיו אמר שישלחו בעד קרוביו היינו החיברי' שלו שבות שיגוד לו לפי כי הוא מתחרט על מעשיו מותר לעשות כן אף על גב כי נמנע מעונג שבת זהו עונג שלו: [י] להחליף משכון לכותי הנה נתבאר למעלה כי האדם על מעשיו אשר יעשה ימלא שהחיברים שלו הם הפודים אותו יד יצר הרע כדין מי שיש לו עליו מלוה וכדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רמ"ו. וז"ל ובזמן דאשך דאיהו יצה"ר מכסה על

יצה"ט דאיהו אור איהו כמאן דתפוס בבית האסורין דיליה אוף הכי כד יצה"ט איהו תפוס ברשו דיצה"ר הכי אינון תפוסין חיילין דיליה ברשו דחיילין דיצר הרע ובזמנא דיתבר בר נש רוחי' בכל איברין דיליה קדש ה' מה כתיב לאמר לאסורים צאו לאשר בחשך הגלו עכ"ל . הנה מבואר מדברי המאמר כי כפי העונות אשר יחטא איש הכי הם תפוסים איברים שלו ואסורים ברשות יצה"ר לכן הוא אומר להחליף משכון לכותי בשבת מותר דהיינו כי הנה בעבור העונות נמלאו האיברים של החוטא ממושכנים בידו עד שיפרע מהם מכל אבר מהם כפי מה שחטא נמלא משכון זה של החוטא ביד העו"ג אמנם כבר נתבאר למעלה כי נמנע ענין מעשה התשובה בשבת מפני כי ימלא האדם מרוב הכנעתו והווידוי והחרט' מבטל עונג שבת עד מקום כי בדוחק התירו ענין הרהור ואעפ"כ לא טוב להרהר בעון כנ"ל ולכן יאמר כי הגם שנמנעה מעשה התשובה ביום השבת מטעם האמור אמנם להחליף המשכון מותר דהיינו לעשו' כמ"ש ז"ל אם עשית חבילו' של עבירו' עשה כנגדן חבילות של מצות עניים רמו' והיו לטוטפת בין עיניך וכיוצא היינו שמחליף זה בזה מותר כי אין מבטל בזה מעונג שבת היינו אם הוא מלבוש שהנה במקום עבירו' שעשה לו בגדים הצואים עתה מחליף זה הבגד במעשה המצות והוא חלוקא דרבנן ויוציאו העכו"ם דרך מלבוש שהי' לו בגדים הצואים כאמור : נחזור לענין ראשון והכי קאמר הרהור מותר כי מאחר שנתבאר למעלה ודבר דבר ענין דיבור של חול אסור לפי דעביד פגימו והספק לדבר בעניינים של מצוה מה טוב לאדם לכן חזר והגיד כי הרהור נמי בדברים הצריכים מותר ומזה תלמד לענין הרהור של הכונו' הטובו' כמה הם מועילו' בעצם אדם ומה גם למעלה כי כך אמרו חז"ל תפלה בלא כונה כגוף בלא נשמה וכבר הסכימו כי מצות צריכו' כונה כאשר נתבאר בחלק הקודם אמנם בענין הכונה ימצא הפרש גדול לפי שכלו יהלל איש להקב"ה כי לאו כל מוחא סביל דא ונאמר סוד ה' ליראיו והיתא בזוהר פרש' פנחס . וז"ל מאן דמזלזל בפירורין דנהמ' הכי כל שכן מאן דמזלזל בפירורין דאורייתא וכו' או מסר רזין לאנשים דלאו אינון הגונים וכו' ואמנם שינו לעולם יעשה אדם עצמו תלמיד חכם ופרש"י ז"ל ולית ביה משום יוהר' ואית' בזוהר פ' ויקהל דף ר"ט . וז"ל ידענא דכלהו מלין סלקין יומא דא לגו כרסייא עלאה ונטיל לון ההוא מאריה דאנפין ועביד מנייהו עטרין למארי' ויומא דא מתעטרן שתין רתיכין קדישין ליקר' דכרסייא באינון מלין דאתאמרו הכא יומא דא וכו' . הנה מבואר הדבר הגדול הזה מענין דיבור בתורה אמנם לענין הרהור וכונה נמי מבואר בזוהר פ' חקת דף קפ"ד . וז"ל ת"ח כל מאן דידע לסדרא עובדא כדקא יאות ולסדרא מלין כדקא יאות הא ודאי מתעטרי לקב"ה לאמשכא מלין עילאין אי הכי כל בני עלמא ידעי לסדרא עובדא ולסדרא מלין מאי שיבו דילהון דצדיקייא דידעי עקרא דמלה ועובדא וכוונ' לבא ורעות' יתיר מאילין אחרנין דלא ידעי כל כך אלא אלין דלא ודעי וכו' משכין עלייהו משיכו דנהר כתפוי דקב"ה וכו' ואלין דידעי ומכווני לבא ורעותא מפקי ברכאן מאתר דמחשב' ונפקי בכל גזעין ושרשין באורח מישר כדק' יאות עד דמתברכן עילאין ותתאין ושמ' קדיש' עילאה מתברך ע"י וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כמה תועל' יעשה המכוין בכל המעש' אשר יעשה והכל בעבור המחשב' כי כן מגיע עד מחשב' העליונ' וממנה ממשיך השפע על כל המדות עליונים והעולמו' ומה מאד מועיל לעצמו נמי דהכי איתא בזוהר פ' ויקהל דף ר"י . וז"ל זכא' איהו מאן דזכי להני לבושין דקאמרן דאתלבשן בהו צדיקים בג"ע אלין אינון מעובדין טבין דעביד בר נש בהאי עלמא בפיקודי אורייתא ובאילין קיימא נשמתא בגנתא דעדן ואתלבשא בהני לבושין אחרנין יקרין כד סלקא נשמתא בההוא פתחא דרקיעא לעילא אזדמנן לה לבושין אחרנין יקירין עילאין דאינון מרעותא וכוונה דלבא באורייתא ובצלותא כד סלקא מתעטרא מההוא עטרא מאן דמתעטרא ואשתאר חולקיה לההוא בר נש ואתעביד מיניה לבושין דנהורא לאתלבשא בהו נשמתא לסלקא לעילא ואף על גב דאוקמוה דאינון לבושין בעובדא תליין אלין לא תליין אלא ברעותא דרוחא כמה דאתמר לקיימא גו מלאכין קדישין ודא איהו ברירא דמלה ובוצינא קדישא אוליף הכי מאליהו ז"ל וכו' . הנה מבואר מדברי המאמר כמה מועיל הכונה כי נעשה ממנה עטרה למעלה לחי העולמים וממנה נעשה לאדם לבושים להתלבש נשמתו למעלה להיות נכנס בין מלאכין רוחין קדישין ולכן יאמר הרהור מותר בעסקיו מכל שכן בכל מלאכת הקדש כי אין זה רשות אלא מצוה ומכל מקום משום עונג שבת מצוה שלא יחשוב בהם כלל ויהיה בעיניו כאלו כל מלאכתו עשוית והספק מזה מה טוב חלקו למהרהר בתפלתו לייחד המדו' עליונו' כנז' : אסור לומר לעו"ג הוא הקליפה שילך חוץ לתחום אחר קרובי המת והנה נתבאר למעלה ענין המת מהו וכל הפירושים צדקו יחדיו ועוד נחזור לומר כי מת זה היינו בסוד העשיה מאותם מלכין קדמאין דמיתו היינו מ"ש פרש' תרומה דף קמ"ד וז"ל ותנינן ביומא תניינא לעובדא דבראשית דאתברי ביה גיהנם אתעביד חד גופא רזא דאדם ואינון שייפין ממנן דמתקרבין לאשא מאין ומסדרן כמלקדמין ודא בגין דאינון אתקריבו לגבי האי חויא ואיהו אדם דאתפתא גו משכנא דהאי חויא ועל דא מית וחויא גרים ליה מיתא דאיהו קריב ליה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי נמצא אדם שהוא מת למעלה והוא שנתפתה מן הנחש ויש לו אברים שהם סוד דיניה ועל זה יאמר אסור לומר לעו"ג ההוא נחש קדמאה דאתפתא ביה שילך חוץ לתחום של הקדושה עילאה בשבת אחר קרובי המת זה הם ממנין דילי' שיבואו להספידו כאשר מת גו משכנא כאמור אבל חולה דתקיף ליה עלמא והדוגמא לו אדם עליון דקדושה שנקרא חולה מפני החרבן והגלות ואמר שיבואו בעד קרוביו הם ממנין דילי' להתחבר עמו ודאי שם : להחליף משכון מכותי אמר חכמים הגידו בפ' פקודי המשכן משכן לומר שנתמשכן שני פעמים שנאמר חבול תחבלנו לך והנה אף על גב כי הפשע לא יופשע שהרי הוא ביד זרים בעונותינו אמנם

אינו

אינו צודק הענין בעלם אלא על המשכן עליון שהוא רוחני ואמרו חז"ל משכן נקרא מקדש שנאמר ועשו לי מקדש והנה המקדש עליון הרוחני הוא שנתמשכן למעלה כדאיתא בזוהר פ' שלח דף קס"ז. וז"ל כד אתא לצפרא זקף עינוי וחמא חד נהירו דהוה נהיר ברקיעא מאיך עינוי לתתא אהדר כמלקדמין וחמא נהירו בכל רקיעא דנהיר וסליק בההוא נהירו דיוקנא דביתא בכמה ציורין. חדי ר"ש ולפום שעתא אגניז ההוא נהורא אדהכי הא אינון תרין שליחן אתיין אשכחוהו ליה בין ברכוי אמרו ליה שלמא עליה דמר וכו' קם ר"ש וחדי בהו אמרו ליה ולא חמית נייחא דרוחא דעביד לן מאהך חמית נהירו דביתא ברקיעא אמר לון חמינא אמרו ליה ביה שעתא אפיק תהומא בי מקדשא ואעבריה קב"ה בימא רבא ומנהירו דילי' הוה נהיר ברקיעא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי בית המקדש ממושכן ביד הקליפה ולכן אמר להחליף משכון למארי סטרא אחרא הוא המקדש הממושכן בידו ולתת תמורתו מותר וכן הדין למי שנדר שלא לשתות יין יום שבן דוד בא בשבת אסור דאיפשר שיבא בשבת דאין תחומין למעלה מעשרה כדלקמן וכן נמי בא הדין זה ברוב ענין דאע"ג דקים לן כי אור של גיהנם כבה בשבת והרשעים יש להם מנוחה אמנם ההוא טיקלא דעשיקת נשמתין אין לה ביטול אפילו בשבת כדמוכח מלשון הזוהר פ' משפטים דף צ"ה. וז"ל בעמודא דקיימא לטיקלין גו אוירא דנשבא אית טיקלא חדא בהאי סטרא ואית טיקלא אחרא בהאי סטרא בהאי סטרא מאזני צדק ובהאי סטרא מאזני מרמ' והאי טיקלא לא שכיך לעלמין ונשמתין סלקין עאלין ותבין אית נשמתין עשיקין כד שלטא אדם באדם דכתיב עת אשר שלט האדם באדם לרע לו וכו' וכד אתהפכן בני עלמא בסטרא דטוב טיקלא קיימא ואכרע לסטרא דטוב וכד אתהפכן בסטרא דרע אכרע להאי סטר' וכל נשמתין דהוו בההיא שעתא בטיקלא הוא עשיק לון ונטיל לון וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי האי טיקלא לא שכיך לעלמין דמשמע לא בחול ולא בשבת ומוכרח להיו' כך מפני הפעולה שלו והנה מפורש כי זה דרכו לעשוק הנשמו' מפני רוע מעשה התחתונים ולכן יאמר הלא זה דין חדש כי להחליף משכון זה שביד המארי הוא הטיקלא דעשיקת נשמתין שנקראים משכון כדאיתא בזוהר וז"ל יבושו כי ידברו את אויבים בשער מאריהון דדינא בגין דמשכונין שבקו בהאי עלמא ובאמת הם משכון לפי כי הם ערבים בעבור אבותם והם ממושכנים בעונם ולכן אין הטיקלא בטל ביום השבת דעשיקת נשמתין נמי ביום השבת ויוצאים נמי הנשמות משם ביום שבת הרי כי מותר להחליף אלו המשכונו' ביום השבת לכותי ומה גם לענין אדם דקדושה חזר הדין לפי שנתבאר בתיקונים וז"ל באילין י' כתרין דמסאבותא אתלבש קב"ה ושכינתי' בגין לקיימא ומלכותו בכל משלה וביום השבת קדם היא מתעל' הקדוש' למעל' ונשאר שם איזה חלק מלמטה שמתעלה ונכנס במקומו כפי סדר עליית העולמו' נמצא כי אותו המשכון שהיה ביד עו"ג בזמן החול מתחלף ביום השבת ועל הכל אמר אם הוא מלבוש כי בכל ענין מאלו הוא דרך מלבוש ויוציאנו עו"ג דרך מלבוש ודאי:

[יא] מותר לקנות בית בארץ ישראל מן הנכרי בשבת וחותם ומעלה בערכאות: [יב] מותר להכריז בשבת על האבידה אפילו היא דבר שאסור לטלטלו להכריז:

[יא] **הנה** זאת חקרנוה למעלה כן הוא כי כל איש מישראל יש לו חלק בגיהנם וחלק בגן עדן זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בגן עדן שנאמר לכן בארצם משנה יירשו נתחייב נוטל חלקו וחלק חבירו בגיהנם שנאמר ומשנה שברון שברם ולכן חזר הדין ואמר מותר לקנות בית היינו הבית האמיתי קרבם בתימו לעולם בארץ ישראל הוא כינוי לגן עדן והוא הנגלה בפסוק ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ זו גן עדן דאלו ארץ ישראל הגשמי' מאי איריא אלא על ארץ הרוחנית וזה הבית שהוא בגיהנם נשאר לו ולכן נקרא שקונה מן הכותי לפי שכאשר זוכה האדם ונוטל חלק חבירו שבגן עדן נמצא כי נשאר חלקו שבגיהנם לאותו שנתחייב ולפי כי גיהנם הוא של עו"ג הממונים שם להעניש החוטאים ולכן יאמר כל כי האי גוונא מותר לקנות בית זה מן הכותי סטרא אחרא בשבת וחותם ומעלה בערכאות כי כן מלאך רע עונה בעל כרחו ואמנם קנין זה צריך לקדם קנין אחר בתחלה הנה זאת תורת הבית הוא הגוף של האדם אשר הוא של היצר משעה שנולד שנאמר לפתח חטאת רובץ ואמנם אחר כך על ידי תורה ומצות הוא קונה אותו האדם מיד היצר כאשר נתבאר אצלי בפ' כי תבנה בית חדש כי צריך ליזהר מאד בדברי חז"ל שנאמר ויותר מהמה בני הזהר לא יהיה פורץ גדרן של חכמים הוא המעקה לבית זה הגוף ובהן נמצא קונה בית חדש ממש אותו חלק שהיה לחבירו בגן עדן כי זה גורם לזה וכן נמי בנדון דידן כי יקנה הגוף שלו מן היצר אז קונה נמי הבית בגן עדן: [יב] מותר להכריז בשבת על כל אבידה הנה זה הדבר נתבאר בזוהר פרשת פנחס דף רי"ג. וז"ל ר' שמעון אמר האי בר נש דנטיל גלגולא דנשמתא ולא זכי לאתתקן בה כאלו משקר בקוסטא דמלכא ואנא קרינא עליה האי קרא או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר וכחש בה טב ליה דלא אברי עד כאן לשונו הנה מבואר מדברי המאמר כי אבידה נקרא גלגול הנשמה ולכן יאמר מותר להכריז בשבת על האבידה היא הנשמה שאני אבודים דהכיחי הוא משחז"ל איקונין של מ"ה הולכת לפני האדם ומכריז ואומר פנו מקום וכן מבואר בזוהר פרשת אחרי מות דף ס"ו. וז"ל ותאנא כל אינון עיני ה' דאזלין ומשטטין בעלמא למנדע אורחוי דבני נשא כלהון זקפין לו עייניו ומסתכלין באנפוי דההוא בר נש ותמאן לה: וכלהי פתחי ווי ווי וכו' הכי נמי מאן דעבר על פתגמי אורייתא משכאן עליה רוחא דמסאבא ואתרשים באנפוי ומניה ערקין עילאין ותתאין וכל' מכריזי קמיה אסתלקו מסחרני' דפלניא דעבר על פקודא דמאריה וכן

לענין

[יג] להכריז בשבת על קרקע הנמכר שכל מי שיש לו זכות עליו יבא ויגיד ואם לאו יאבד זכותו אסור : [יד] מי ששלחו לו שהוציאו בתו מביתו בשבת להוציאה מכלל ישראל מצוה לשום לדרך פעמיו להשתדל בהצלת' ויוצא אפי' חוץ לשלש פרסאות ואי לא בעי כייפינן ליה :

לענין הטובה מפורש שם ולכן הוא אמר מותר להכריז בשבת על אבידה דהיינו על אותו שנאבד בעונו שמכריזין אסתלקו מסחרניה דפלניא וכן על אותה אבידה של הגלגול הנשמה שנתגלגלה חוטא ילכד בה וכחש בה ונשבע להקב"ה להיות צדיק ונשבע על שקר אפילו היא דבר שאסור לטלטלו הוא רוח בני אדם דאף על גב שחטא אינו מת באותה שעה ואינו מטלטל מזה העולם מותר להכריז בשבת על קרקע הנמכר והיינו על דרך הנזכר כי הנה הקרקע היינו גוף האדם ומשמע נמי על קרקע הרוחני והיינו כי החוטא מאבד הקרקע שלו הוא הגוף בעבור העון ונמסר ביד היצר וכחות הטומאה כנ"ל ואז הכרוז מכריז ואומר אסתלקו מסחרניה דפלניא כאמור וכאשר הפליג ברשעו ונשתרש בו ונגזר עליו מיתה אז מכריזין עליו שכל מי שיש לו זכות עליו יבא ויגיד כדאיתא בזוהר פרשת אמור דף נ"ט. וז"ל בהאי גוונא שוי קב"ה קמיה להאי דתבע דינא על כל בני עלמא וכו' תרין סופרין קיימין תדיר קדם מלכא בשעתא דדינא סהדין כל סהדי קמיה מלכא וכו' כרוזא קם וכריז פלוני עבד כך מאן יוליף עליה זכות וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מכריזין על החוטא אם יש עליו מלאך מליץ ללמד עליו זכות יבא ויגיד ואם לאו יאבד זכותו אסור אבל מכריזין סתם ולכן אומרים לחולה יכולה שבת שתרחם עליך ומשמע מינה כי כן יהיה לענין קרקע של הרוחני שיש לאדם בגן עדן כי להכריז עלי' בשבת על קרקע זו הנמכר לאותו שזכה בו בעבור מעשיו כאמור שכל מי שיש לו זכות עליו יבא ויגיד ואם לאו יאבד זכותו אסור : [יד] מי ששלחו לו שהוציאו בתו מביתו בשבת להוציאה מכלל ישראל והדוגמא לזה הוא מ"ש בזוהר פרשת משפטים וכי ימכור איש דא קב"ה ה' איש מלחמה את בתו דא נשמתא לאמה למהוי משתעבדא בהאי עלמא וכו' ולכן הוא יאמר מי ששלחו לו שהוציאו בתו מביתו כי הנה זה השליחות הוא מן הקב"ה הנכנס בלב האדם הרהורי תשובה כדאיתא בזוהר פרשת משפטים דף ק"ו : וז"ל ת"ח מה כתיב וילך שובב בדרך לבו וכתיב בתריה דרכיו ראיתי וארפאהו וכו' קב"ה חמי אורחוי דקא אזלן בחשוכא בלא תועלתא אמר קודשא ב"ה הא אצטריכנא לאתפקא בידיה הה"ד דרכיו ראיתי דקא אזלין בחשוכא אנא בעי למיהב ליה אסוותא וכו' והיינו מי ששלחו לו מן השמים שהוציאו בתו זו הנשמה בתו של הקב"ה הוציאוה בעונו בשבת להוציאה מכלל ישראל כי בעונו נמסרת הנשמה לבעל חובו להוציאה מכלל ישראל שלכן אנו אומרים בכל יום שלא עשאני עכו"ם מצוה לשום לדרך פעמיו להצילה כד"א ואני את נפשי הצלתי וזה לו על ידי התשובה שהיא מצוה מן התורה שנאמר ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו וימסר להשתדל בהצלתה כי לא ידע האדם את עתו ולכן נאמר ושוב יום אחד לפני מיתתך ויוצא אפילו חוץ לשלש פרסאות שהוא תחום שבת מן התורה והיינו כאשר הפליג נשתרש ברשעו שהוא משתלח חוץ לשלש מחנות כדין טמא מת תחת אשר הערה למות נפשו בעונו ומחזיר אותה כענין חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש אי לא בעי כייפינן ליה מן הדין היינו מ"ש בזוהר במאמר הקודם דרכיו ראיתי דאזלין בחשוכא וארפאהו כי באים עליו היסורין ובזה נמצא עושה תשובה בעל כרחו :

עדיין צריכין אנו למודעי להבין דינים אלו על העיקר שלהם וכך הוא אומר מותר לקנות בית בארץ ישראל לפי כי חז"ל אמרו לעולם יראה אדם עצמו כאלו כל העולם תלוי בו עשה מצוה הכריע עצמו וכל העולם לכף זכות והנה חז"ל אמרו המפנה עצמו ומניח תפילין ומתפלל מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן ומה טוב לאדם אם מגדל מעשיו ראוי כי יבא הגואל ויבנה בית המקדש ועל עיקרים אלו הוא אומר מותר לקנות בית בארץ ישראל הוא הבית שאנו מצפים שירד בנוי מן השמים כדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רכ"א. וז"ל ועד כען בנינא דקב"ה לא הוה בעלמא דכתיב בונה ירושלם ה' איהו ולא אחרא ובניינא דא אנן מחכאן ולא דבר גם דלית ליה קיומא כלל בית ראשון ושני יהיב לון קב"ה כחדא מלעילא בית ראשון באתכסייא ובית שני באתגלייא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי שני בתים אנו מצפין מעשה ידי הקב"ה ולזה יהיה מעשה האדם גורם לקנות בית זה ומה גם כי זה גורם לשני בתי ישראל לחזור היינו בית אהרן לכהונתם ובית דוד למלכותם ובזה הבית העליון הוא השכינה תשוב כימי קדם להיות שם כדאיתא במדרש חזית בין שדי ילין זו השכינה שהיתה במקדש כלולה ככלה בתוך חופתה והנה כל הדברים האלה יש יכולת ביד איש הישראלי הגשמי לקנות בית מן המצריים שאנחנו בתוכם ואם לאו הקב"ה יעשה כמש"ה אם יגאלך טוב יגאל שר"ל אם יגאלך הנקרא טוב כמ"ש יבא טוב ויקבל מטוב לטובים אלו ישראל יגאל על ידי מעשים טובים בדור שכולו זכאי ואם לא יחפוץ לגאלך לקיים מש"ה חי אני אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשובו מדרכיו וחיה וגאלתיך אנכי בדור שכולו חייב ולכן מותר לקנות בית בארץ ישראל מן הישמעאלים כמו שאמרו חז"ל אם יאמר לך אדם צור וירושלים שניהם חרבו או נבנו אל תאמן חרבה צור ונבנית ירושלם האמן שנאמר אמלאה החרבה אם מליאה זו מלאה זו וחותם ומעלה בערכאות מן הדין שנאמר ציון במשפט תפדה : מותר להכריז בשבת על אבידה היינו הכהונה ומלכות בית דוד שנאמר בהם תעיתי כשה אובד ובעבור כן מכריזין על האבידה כדאיתא פרשת משפטים דף קי"ד וז"ל פקודא בתראה לאתבא אבידה וכו' עיקרית שנאמר

גם

בה אדם האמונה זו הכלה ובעבורה גם בעלה הצדיק נקרא אובד שנאמר יש צדיק אובד בצדקו להחזיר כל א' על מקומו יבא בשלום אפי' הוא דבר שאסור לטלטלו טלטולי גברא ואתמהא כי לא מלאו הימים הרי נאמר בעתה אחישנה : להכריז בשבת על קרקע הנמכר כמ"ש הסתר קרקע עולם היתה ונאמר ומכרתי את הארץ ביד זרים שכר מי שיש לו זכות עליו יבא ויגיד ואם לאו אבד זכותו אשר הוא כמחז"ל אבקש להשמיד את כל הגוים אבקש מי מעכב אלא אבקש בפנקס שלהם אם נמצא להם זכות ואז אני מאבד אותם ועוד אמרו לשעבר היה אדם עושה מצוה והנביא מגיד לו עכשיו אדם עושה מצוה והקב"ה כותב ואליהו ומלך המשיח כותבים שנאמר אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וגו' ויכתב בספר זכרון לפניו והנה דבר והפכו כתובים באצבע אלהים לפניו יתברך ולכן יאמר להכריז וכו' ואם לאו איבד זכותו אסור וכן לא יעשה הקב"ה לא בזכות ישראל ולא בזכות אומות העולם : עד בא יום ה' הגדול : מי ששלחו לו שהוציאו בתו מביתו היא התורה כמחז"ל למלך שהיה לו בת יחידה וכו' כך אמר הקב"ה לישראל בת יחידה היתה לי ונתתי' לכם איני יכול לפרוש ממנה אלא ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ולכן נקראו ישראל בת שנא' שמעי בת וראי נמצאת אומר שלשה בחינות של בת הם התורה וישראל והקב"ה ולכן יאמר מי ששלחו לו שהוציאו בתו מביתו בשבת כי כן נחרב הבית ליל מוצאי שבת וגלתה שכינה ואין האיש בביתו ישראל והקב"ה נדדו הלכו להוציאם מכלל ישראל כי הנה ישראל הגשמי כך הוא כי כמה גזרות עשו להם להעביר אותם על דת ושרפו התורה והגלו השכינה לבין האומות כמש"ה ויצא מן בת ציון כל הדרה וכמו שאחז"ל גלו לבבל שכינה עמהם וכו' עד גלו לאדום שכינה עמהם שנאמר מי זה בא מאדום ולכן מצוה לשים לדרך פעמיו להשתדל בהצלתה ויצא אפי' חוץ לשלש פרסאות והיינו שלש עולמות כדאיתא בזוהר פרשת אמור דף פ"ט . וז"ל ר' אבא פתח מי זה בא מאדום וכו' זמין קב"ה ללבשא לבושי נוקמא על אדום דאחריבו ביתיה ואוקידו היכליה וגלו לכנסת ישראל ביני עממיא למעבד בהון נקמת עלמין וכו' וכל כך למה בגין דגרמו לכנסת ישראל למנפל לארעא הה"ד נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל ובשביל כך קב"ה ילבש לבושי נוקמא עלייהו לסחבא לון בהניהו דקטוליא דכתיב וכל מלבושי אגאלתי וכל כך למה דכתיב ולאחותו הבתולה לה יטמא עכ"ל והיינו מ"ש ואי לא בעי הייפינן ליה היינו מן הדין כאמור לה יטמא ואיתא במדרש קומי אורי אמר הקב"ה עלי לילך

ש"ז. דיני שבת התלוים בדבור . ובו כ"ב סעיפים :

[א] ודבר דבר שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול הילכך אסור לומר דבר פלוני אעשה למחר או סחורה פלונית אקנה למחר ואפילו בשיחת דברים בטלים אסור להרבות : [ב] אסור לשכור פועלים ולא לומר לנכרי לשכור לו פועלים בשבת אע"פ שאין הישראל צריך לאותה מלאכה אלא לאחר השבת שכל מה שהוא אסור לעשותו אסור לומר לנכרי לעשותו ואפילו לומר לו קודם השבת לעשות בשבת אסור אבל מותר לומר לו אחר השבת למה לא עשית דבר פלוני בשבת שעבר אף על פי שמבין

לפייסה לפי שעברתי על הדין לא תשנא אחיך ולא תעבוד בבכור שורך וכו' וכדאיתא בגמרא אני מחוייב מן הדין שנא' כי תצא אש וכו' שלם ישלם המבעיר את הבערה ואני הצתי אש בציון שנאמר ממרום שלח אש ולכן אני אהיה לה חומת אש סביב במהרה בימינו אמן :

[א] **מאחר** כי כל עניני השבת הם תיקון לעונות הראשונים אשר נתבאר למעל' כי אדם הראשון חטא במעשה בדיבור ובמחשבה וישראל נמי המה כאדם עברו ברית שנאמר וישתחוו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל ולכן בא הציווי על כל ישראל לענין הדיבור ומה גם לענין הפרט כי נמצאו בעמי כל פה דובר נבלה ושבועת שוא ושקר וכנגד הכל דברים בטלים הלא זה הדבר מפורש אצלי בפ' אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות כי בדברים אין שייך עשיה דקאמר לעשות אלא שאמר להם משה אתם חטאתם בדברים שנאמר ויאמרו אלה אלהיך לכן תנו זה כנגד זה אלה הדברי' אשר צוה ה' לעשות לתקן אותם דברים ולכן יהיה תיקון נמי לפרט כי אמר ה' בכל איני מתייגע שנא' לא ייגע ולא יעף ובמה אני מתייגע בדברי' בטלי' שנא' הוגעתם ה' בדבריכ' ולכן נאמר ודבר דבר שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול שמדבר דברים של שמועות קרובות או רחוקות כי אין זה עונג נגע הוא ופוגם הנפש המדברת ואותו תוספ' נשמה שנמצא לו בשבת מפסיד אותה הילכך אסור לומר דבר פלוני אעשה למחר או סחורה פלונית אקנה למחר כי בעבור כך מתחסר אותו דיבור ומתחסר מה שקנה מן הקדושה בתחלה אם מעט או הרבה כנודע מן הזוהר ואפילו בשיחת דברים בטלים שמתענג בהם אסור להרבות זולת לענין המצטרך בשבת לפי כי זהו התיקון שלו : [ב] אסור לשכור פועלים והענין כי הנה האדם הוא שכיר בעולם הזה כמש"ה וכשכיר יקוה פעלו ונאמר תזרח השמש וכו' יצא אדם לפעלו והיינו מלאכת שמים ואמנם אין להם שכר כמש"ה כי ישר דבר ה' ר"ל אדם המקיים דבר ה' נעשה ישר שהרי נאמר אשר עשה ה' את האדם ישר אבל והמה בקשו חשבונות רבים ונתעותו וכאשר לב האדם רע מנעוריו משעה שננער מבטן אמו כאשר עשה דבר ה' מעשה המצוה נעשה ישר אבל וכל מעשיהו באמונה בהקפה כמחז"ל שכר מצוה בהאי עלמא ליכא ולכן אף על גב כי ימצאו פועלים רבים כל האיברים של האדם הם פועלים ברמ"ח מצות עשה אבל שכר אין להם ואפי' בשבת ואסור לומר לכותי הוא היצר לשכור לו פועלים בשבת כי הנה נאמר ואהבת את ה' בכל לבבך בשני יצריך ביצר הטוב וביצר הרע דלא יחשוב כי

שמבין מתוך דבריו כי רצונו שיעשנו בשבת הבאה : [ג] אסור ליתן לנכרי מעות מערב שבת לקנות לו בשבת אבל יכול לומר לו קנה לעצמך ואם אצטרך אקנה ממך לאחר השבת : [ד] מותר לתת לנכרי מערב שבת לקנות לו ובלבד שלא יאמר לו קנה בשבת

יבין הילד שהאדם עובד להקב"ה על מנת לקבל פרס כדי להחזיר אותו לעבודת הקב"ה אסור לומר לו שעובד על מנת לקבל פרס דהיינו. השכירות זה כי כך שנינו אל תהיו כעבדים המשמשים. את הרב על מנת לקבל פרס אלא הוו כעבדים המשמשים את הרב על מנת שלא לקבל פרס ר"ל שיאמר בפי' אני עושה על מנת שלא לקבל פרס ואע"פ שאין ישראל צריך לאותה מלאכה אלא לאחר השבת כי הנה לא נעלם מאיש הישראלי כי עיקר העבודה הוא להועיל לו לעתיד מכל מקום כך צריך לומר בפירוש לפי כי בזה ימצא מתקן חלק הדיבור כאמור שכל מה שהוא אסור לעשותו אסור לומר לכותי לעשותו ואפילו לומר לו קודם השבת לעשות מלאכה בשבת אסור הרי נמצא שעושה על מנת לקבל פרס אבל מותר לומר לו אחר השבת והענין הוא מה שאחז"ל כי יאמרו לרשע הטוען הניחוני ואעשה תשובה אומרים לו עולם הזה דומה לשבת ועולם שיצאת ממנו דומה לערב שבת אם אין אדם מבשל בערב שבת מה יאכל בשבת ולכן אדם זה כשהוא מדבר עם הכותי הוא הילד ורוצה להחזירו אליו כמו שאחז"ל והאדון שרודה את יצרו אז מדבר עמו דברים המתיישבים על הלב והם בכלל ודבר דבר כד"א קחו עמכם דברים והוא הנרצה אצלי כי מה טוב לאדם שלא יצטרך לזולת להוכיח אותו אלא הוא עצמו מרדה את יצרו והיינו קחו עמכם בעצמיכם דברים דברי כיבושים ושובו אל ה' ולכן האדם זה אומר לכנעני זה יצרו ודבר דבר שהוא מותר לומר לו אחר השבת למה לא עשית כך בשבת שעברה כלומר התבונן מ"ש החכם אין איבוד כאיבוד הזמן כי בזה נאמר מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות אם כן למה לא עשית כך וכך בשבת שעבר הר"ל מענין התשובה אף על פי שמבין מתוך דבריו שרצונו שיעשנו בשבת הבאה מותר ואין לומר כי בזה יהיה מתגבר עליו : [ג] אסור ליתן לכותי זה הילד מעות מערב שבת לקנו' לו בשבת והדוגמא לענין זה הם המצות שנקנים בכסף לקנו' לו נשמה בשבת כאשר יבא בעזרת האל כי אשה זו הנשמה נקנית בכסף הם המצות שנאמר שדה בכסף יקנו היא הנשמה הנמשכת מן השדה אשר ברכו ה' בשער היא התורה בביאה לבית הכנסת שנאמר ברוב חסדך אבוא ביתך ולכן אדם זה אסור ליתן ליצר זה העו"ג מעות אלה המצות על דרך משחז"ל אם עשית חבילו' של עבירו' עשה כנגדן חבילו' של מצות כי בזה נמצא שנותן אותם מצות לעו"ג במקום הטובו' לקנות לו בשבת נשמ' יתירה אבל יכול לומר לו קנה לעצמך הנה אלה המצות תמור' אותם הטובו' זה תמורת זה ואם אצטרך אקנה ממך מהם לאחר השבת גם יהיה ענין הקניה זו לשבת היינו לעתיד לזמן שאומרים לאדם מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת ולכן יאמר כדי לרדו' את יצרו כאמור כדברים האלה להביאו למוסר ולכן יאמר אסור ליתן לכותי

זה הילד האמור מצות מענין המצו' מע"ש בעולם הז[ה] הדומה לערב שבת ולקנו' לו בשבת היינו לעולם הבא כי לזכות לקנו' לו בית מושב ולקנו' חיי הנפש שכן שנינו ו[...] יבטיחך יצרך שהשאול בית מנוס לך דקשה מה הבטחון ה[...] אשר מבטיח האדם על ש[...] וכי השאול הוא מנוס והלא [...] ומר הוא אמנם הענין על ד[...] זה כי יאמר תעשה חבילו[...] חבילו' ושם אלו נוכח אלו ו[...] יהיה השאול בית מנוס [...] כי כך אחז"ל לך הסד שא[...] מוציא הטובו' כנגד הזה אלא תשלם לאיש כל ענין לבדו כמעשהו העונות נענש עליה[ם] ואחר כך נכנס בגן עדן בשכר המצות לכן שמענה והא[...] דע כי זה יהיה למי שכבר חטא שכן אמרו אם עשית א[...] לא אמרו לאשר יעשה בזדון ויעשה מצות לפי כי העו[...] כן אין מספיק לו עונש של גיהנם כי על כרחך אתה נו[...] וכו' מוכרח לבא בגלגול לתקן מעשיו ולכן אסור לעשות לתת מעות מצוה לכותי הילד בעולם הזה מע"ש לקנו' כל צרכי שבת חיי הנפש כאמור אבל יכול לומר לו קנה א[...] לעצמך טול לך מה שבחרת מן הטובו' ואם אצטרך א[...] ממך למחר היינו בדרך זו בעבור החבילו' של מצות שיעש[ה] יחזור לקנו' הטובו' מן הכנעני הוא הילד כנז' : [ד] מו[תר] לומר לכותי זה הילד מערב שבת היינו בעולם הזה הדומ[ה] לערב שבת לקנות לו כאמור חבילו' של עבירו' כנגד חבילו' של מצות ובלבד שלא יאמר לו קנה בשבת הבאה מעש[...] הנזכר ואמנם לענין הפשט אף ע"ג כי מן הדין מותר לומ[ר] לכותי ולתת לו מעות לקנו' ועו"ג קונה בשבת לא ראי[תי] ולא שמענו מי שהנהיגו בענין זה ודין ספק בים הוא עוד לאלוה מלין בדינים אלו וכה יאמר ודבר דבר ש[...]

יהא דיבורך של חול כדיבורך של שבת שלא זה הד[...] שנתבאר בזוהר פרשת בראשית גם בתיקונים כי בענין שמפי[...] האדם לאשתו צריך להראות חיבה יתירה והיינו שינוי [...] החול כנזכר דף מ"ט וז"ל ובגין דא תא חזי עונתן מלי[...] שבת ללילי שבת לשנויי שבת מיומא דחולא בכלא ואם אי[...] לון שלמא בכל שית יומין דחולא ועבדין תוספת בשבת בפיוסא דא לדא ברחימו סגי כגוונא דלעילא דאתמר לג[...] שכינתא פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי הוספת מנ[...] דפיוסא וכו' לא מבעיא כי אין דנין בשבת אלא לומר בענ[...] דיבור כך אני עשה למחר אסור לומר דבר פלוני אני עוש[ה] למחר או סחורה פלונית אקנה למחר אפילו בביאת דברי בטלים אסור לספרו' וזה ימצא למעל' בענין גזר' לרעה ח[...] כענין שנאמר ויחר אפי בהם ואכלם כי הוא מגזים ואינו עוש[ה] אפי' בענין זה אסור וכל שכן לאיש הישראלי מלבא ונלכד יתבין וי למאן דעייל ביניהון מלין בטלין . אסור לשכור פועלי[ם] הנה נתבאר מן הזוהר כי הצדיקים וכל העוסקים במלא[כת] הקדש נקראים פועלים כדאיתא בזוהר פרש' פנחס לאו דחסך לבושי מלכותא חתיכו' כגיהין ונתערבו בהתיכו' וכו'

יודע

יודע מקום אותה התיבה שחסירה ונותנה שם. ולכן נאמר על פי התורה אשר יורוך וגו' וכן איתא נמי בזוהר פרש' אמור הולך תמים ופועל צדק מאן איהו פועל צדק דמתקנין למטרוני' מנהא לגובהא ועטרהא כל חד פועל צדק אקרי ולכן יאמר אסור לשכור פועלים שלו בשבת לפי כי תיקון של הכלה נאתמול מאי דאפשר לתקוני מתקנינן אבל ביום השבת אין שייך עוד תיקון רק היא עולה אל בעלה כפעם בפעם למעלה וכן אסור לשכור פועלים לכרות לו ארזים מעלי הלבנון לבנות לו בית שהרי נבנה נמי מבערב וגם לא ישכור פועלים לדחו' הקליפה מאותם הצדיקים מתלמידי הקבלה לפי כי זה נעשה נמי מערב שבת כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל בההוא מדורא דאשא שמתגבר על אותם גוונים ונכנס למיעל נהורא בההוא נקודה ומתעורר ההוא שלהובא מסטרא דימינ' ומתגבר עליו ומכניס אותה בנוקב' דתהומא רבה ולא לומר לכותי לשכור פועלים והענין כי הנה אי' בזוהר פרש' תרומה דף קנ"א. וז"ל בכל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכל אינון מדורין דגיהנם סליקו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתיא ויומא אתקדש ואיהו אגין על כלא ומיד דינין מסתלקין וחייביא אית לון נייחא וכו'. ולכן יאמר לא יאמר לכותי זה סטרא אחרא לשכור לו פועלים בשבת והם פועלים מסטרא אחרא לעשו' מלאכת הרשעים כמשחז"ל מנין כי העונש והפורענו' של רשעים נקר' מלאכה שנאמר פתח ה' את אוצרו ויוצא את כלי זעמו כי מלאכ' היא. ואיתא נמי בזוהר פרשת ויקהל דף רי"ח. וז"ל הכא רזא דרזין כד בעי קב"ה לאתקשטא ולאתתקנא בתיקונוי בשבתי ובזמני ובירחי מגדר ארבע אנפין דנשר וקיימי על היכלא דאקרי מר דרור ויהבי קלא כו' כדין מתכנשין תמן כל אינון נשמתין דאתחזיין לסלקא לעילא ונטלי לון ארבע אנפין ועאלין לון בההוא עמידא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי אותם הנשמו' עולו' למעלה ומעלים אותם ארבע אנפין דנשר. ולכן אין צורך לשכור פועלים לעשו' מלאכה זו לפי כי זה לא נעשה על ידי עו"ג כלל רק על ידי סטרא דקדושה כאמור ואף על פי שאין ישראל צריך לעשו' מלאכ' כי היא נעשית מאליה ביום השבת מפני קדושת היום ואינו צריך לעשות מלאכה אלא לאחר השבת לפי שכל מה שהוא אסור לעשותו בסטרא דקדושה אסור לומר לכותי סטרא אחרא לעשותו אבל מותר לומר לו לאחר השבת למה לא עשית כך דבר פלוני בשבת שעבר אף על פי שמבין מתוך דבריו שרוצו שיעשה לשבת הבאה: אסור ליתן לכותי סטרא אחרא מעות מערב שבת היינו מן השפע העליון לקנות לו בשבת כי לפי שכל ענין מעשה הנעשה למטה הוא גורם התעוררות למעלה להיות נעשה דוגמא שלו לכן אסור לתת לו מעות לעו"ג מע"ש לקנות לו בשבת לפי כי בזה נמלא שנוטל הקליפה למעלה אור נוסף יותר על התמלית שנותנים להם אבל יכול לומר לו קנה לעצמך ואם אצטרך אקנה ממך לאחר השבת כי בענין זה לא יוכל למעלה ליקח יותר ממה שלוקח לעצמו תמיד: מותר לתת לכותי מע"ש מעו' לקנו' לו ובלבד שלא יאמר לו קנה בשבת כי הנה בזה ימלא הנאה לישראל ומתעורר למעלה השפעת שפע ועו"ג אין לו ריוח בזה רק בענין צורך ישראל ערח:

בשבת: [ס] דבר שאינו מלאכה ואינו אסור לעשות בשבת אלא משום שבות מותר ישראל לומר לנכרי לעשותו בשבת והוא שיהיה שם מקצת חולי או יהיה צריך לדבר צורך הרבה או מפני מצוה כיצד אומר ישראל לנכרי בשבת לעלות באילן להביא שופר לתקוע תקיעת מצוה או להביא מים דרך חצר שלא עירבו

[ה] **עוד** חזר והגיד כלל אחר על דבר שאינו מלאכה והוא מיוסד על האמור כי הנה אלה המלאכות נאסרו לתקן עון הקודם אותם ע"ל קללות של זמן הבריאה ואע"ג כי נתקן העון של ישראל לאחר שנתפייס הקב"ה עמהם במעשה המשכן בע"ל מלאכות צריכים אנו לשמור אותם מפני כי נתמשכן בעונותינו. ומה גם לענין צורך הרשעים יש צורך כנ"ל. לכן מאמר כי נודע באמת כי החוטא נידון בגיהנם לכן בא הודעה בדין זה דבר שאינו מלאכה ואינו אסור לעשותו בשבת אלא משום שבות והדוגמא לזה הוא הענין שנתבאר בזוהר כל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכל רקיעין סליקו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתיא ואתקדש יומא ואיהו אגין על כלא כדין נורא דגיהנם אשתכך וכו'. הנה מבואר מלשון המאמר כי בערב שבת קול קורא להסיר העונש מעל הרשעים. והנה ענין זה הוא מלאכה גמורה כמשחז"ל מנין שפורענותן של רשעים הוא מלאכה שנאמר פתח ה' אוצרו ויוצא את כלי זעמו כי מלאכה הוא לה'. אמנם ענין אשר נעשה במחלל שבת אין זו מלאכה דהכי איתא התם דף קנ"א וז"ל וכל אינון מחללי שבת וזמני והגי בפרהסיא דינין סלקין מינייהו אבל נורא דגיהנם לא אשתכך מעלייהו לעלמין וכל חייבי גיהנם שאלי עלייהו מאי שנא הני דלית לון נייחא מכל חייבין דהכא אינון מאריהון דדינא תייבין להון אגין אינון חייבין דכפרו ביה בקב"ה ועברו על כל אורייתא כלה בגין דלא נטרו שבת תמן בגין כך לית לון נייחא ואינון חייבין כלהון נפקין מדוכתייהו ואתייהיב לון רשו למיסך למחמי בהו ומלאך אזיל ואפיק להההוא גופא דילהון ועייל ליה לגיהנם לעיניהון דחייביא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי מחללי שבתות המלאך מוציא הגוף מן הקבר ומוליך אותו לגיהנם לידון שם. ולכן יאמר הדין כל דבר שאינו מלאכה היינו דין של מחלל שבת לפי כי אינו נידון בגיהנם רק האש נשאר מלהט על גופו ואינו אסור לעשות בשבת דבר זה לפי כי נעשה מעצמו ואינו אסור אלא משום שבות שהיה נינוח בשבת מותר ישראל לומר לכותי לעשותו לפי כי כן נמי אותו המלאך כך הוא עושה שמוליך הגוף לגיהנם לעין כל אף על גב כי אינו נידון אותה שעה בשבת והוא שיהיה שם מקצת חולי ואין לך חולי כאותו חולי של מחלל שבת או שיהיה צריך לדבר צורך הרבה ואין צורך הרבה יותר מאותה שמוליך גוף מחלל שבת בפרהסייא לפי שהוא

עירבו לרחוץ בו המצטער ויש אוסרין: [ו] אסור לחשוב חשבונותיו אפילו אם עברו כגון כך וכך הוצאתי על דבר פלוני ודוקא שעדיין שכר הפועלים אצלו אבל אם פרעם כבר מותר: [ז] מותר לומר להבירו הנראה בעיניך שתוכל לעמוד עמי לערב אף על פי שמתוך כך מבין שצריך לו לערב לשוכרו אבל

שהוא צורך עליון שהרי מכריזין עליו זהו פלוני שכפר בהקב"ה וכפר בכל התורה והוא נמי צורך גדול שמחלל שבת נקבל התשובה שלו כדי שיהיה לו כפרה או מפני אנוס כיצד אומר ישראל נכרי זה היה בשבת ועלות בחינם להבי' שופר והענין להעיר עצמו על כי עון אדם הראשון עדיין ככלו שמטעים בו בהכל מעץ הדעת ושם היו כל הנשמות. וכדאיתא בתיקונים דף ק"מ. וז"ל ד"א לא תלין נבלתו על העץ דא נבלות הפה על העץ דא אילנא בישא דא גרים מיתה קודם זמניה ודא איהו כי קבור תקברנו ד"א לא תלין נבלתו דא יצר הרע על העץ דא נשמת חיים דאתן דאתגלי בה אתמר ביה כי קבור תקברנו ביום' בעלמא דין ובעלמא דאתי דא איהו בחלק מאן דעבד על דא עכ"ל: והנה הדברים מבוארים וכל העניינים הללו הוא יען אל לבו כדי לרדות את יצרו כמשחז"ל אם רואה אדם את יצרו מתגבר עליו יזכור לו יום המיתה וכדאיתא בזוהר דאין הכונה להכניע היצר שהרי זה הוא יום שמחתו בעצם וכלליה לנשמת האדם הוא מפני כי על ידי שהאד' יזכור יום המיתה אז יכנע לבו הערל ולכן נדחה ממנו יצר הרע אמנם לדידי מפרשה הכי יזכור לו ליצר יום המיתה שלו לפי כי כך אמרו חז"ל לעתיד מביא הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הכל דהכי ימצא לו שרתי לריעותא כדי בזיון שמביאו בפני הכל וגם שוחטו ולכן יכנע ודאי וילך לו ולכן יאמר לעלות לאילן יזכור לו כל אלו הדברים. וענין השופר שמערבב אותו כי לכן תוקעין בראש השנה לזכור לו איך עתיד להתבטל וזה יהיה לתקוע התקיעה מאוה להכניע יצרו כאמור דאין לך מצוה כמו התשובה שהיא שקולה כנגד כל התורה או לשתות מים של תורה שנאמר הוי כל צמא לכו למים דרך הצר שלא ערבו כי הם בתי אצרות בתוך הבל לב חכם לימינו זה יצר הטוב ולב כסיל לשמאלו זה יצר הרע והקב"ה צוה להשבה ולדחה אותו בשני יצרים שנא' ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך בשני יצריך ביצר הטוב וביצר הרע דהיינו לערב השני אצרות יצר הרע עם יצר הטוב לעבוד ה' וזה עדיין לא עירב ורוצה לשתות מים של תורה לרחוץ מטומאת השטן המצטער ממנו כמשחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש. ויש אוסרין לעשות כן את כל אלה בשבת מפני כי מתבטל מעונג שבת כי ישבך על לבו הדאגה והעצבות מדברים אלו וימנע מלענג את השבת: [ו] אסור לחשוב חשבונותיו היינו מ"ש בזוהר פרשת קרח דף קע"א וז"ל מאן דאיהו מארי דחושבנא הא אוקמוה בגין דכל ליליא וליליא עד לא ישכב ועד לא נאים בר נש בעי למעבד חושבנא מעובדוי דעבד ההוא יומא ויתוב מינייהו ויבעי עלייהו רחמי וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כמה מועיל לאדם לעשות חשבון ממעשיו בכל לילה ולילה. והיינו הנקראים

מאריהון דחושבנא. ולכן יאמר אסור לחשוב חשבונותיו כגון אלו אף על גב שעברו ולא חטא בשוא אלא מחשב ואומר כך וכך הוצאתי על דבר פלוני הפסדתי. ענין הראיה באיסור או השמיעה כיוצא או הפסיעות לדבר עבירה ואין לך הפסד כאיבוד הזמן כי על כל אלה נאמר ויכל בהבל ימיהם בהבלים רעים שיוצאים מפה האדם ואיתא בזוהר פרש' ויחי דף' ויקרבו ימי ישראל למות כי הצדיק הימים שלו חיים וקיימים מתקרבים לפני הקב"ה והרשע ימיו כלל עובר אינם קרבים לפני הקב"ה כי אותם הימים שחטא בהם הם עומדים בחוץ ואותם הנמצא בהם זכות יקרבו והימים הראשונים יפלו ולכן יאמר כך וכך הוצאתי על דבר פלוני אשר לא טוב עשה ודווקא שעדיין שכר הפועלים אצלו הם האברים שהם נקראים פועלים הללו כי בהם יעשה מלאכתו לכל צרכו ולפי כי לא שב אל ה' עדיין ימצא כי לא נתן להם השכירות לפי כי הוציא ימיו בשס"י פס"י לכן אסור כל זה משום שמתבטל מעונג שבת כאמור. אבל אם נתן להם השכירות כבר ועשה תשובה רק כי יזכור בדרך העברה אלה הדברים לקיים מש"ה וחטאתי נגדי תמיד מותר דהא בהכי אינו נמנע מעונג שבת אדרבא ישמח לבו כי נדבק להקב"ה: [ז] מותר לומר לחבירו הנראה בעיניך שתוכל לעמוד עמי בערב כי חבר זה היינו חבר רע והוא מבקש לשבית אותו למוסר לקיים ולעבדו בכל לבבכם בשני יצרים. ולכן כדי לרדות את יצרו כך אומר לו הנראה בעיניך שתוכל לעמוד עמי לערב בזמן שיערב שמשו ונוטה למות התעמוד עמי בשעה שאני נותן דין לפני הקב"ה שנאמר כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון תוכל לעמוד עמי לשטן בעדי היזק לכך להשיב בעדי להצילני מיד הגזים האדירים האלה אעפ"י שמבין מתוך דבריו שצריך לו לערב לכבדו שידבר בעבורו כי מתגבר יותר האבר יזכור לו יום המיתה יכנע. אבל לא יאמר לו היה נכון עמי לערב דמשמע כי הוא ברשותו שהרי נאמר ואתה תמשול בו כי הבחירה מסורה ביד האדם ויכול להכניע אותו ולעשות תשובה: ולהרחיב הענין כמש"ה ברחובות אתן קולה כך הוא אומר דבר שאינו מלאכה כי הנה נאמר לשנה מאמר מפרשת ויקהל ז"ל כד בעי קודשא בריך הוא לאתקדשא ולאתתקנא בשבתי וזמני משדר ארבע אנפין דבשר וקיימין על היכלא דאקרי מר דרור ויתבין קלא ושם מתכנסים הנשמות הראויות לעלות למעלה ומכניסים אותם דרך אותו עמוד הנקרא מכון הר ציון וכו'. ומתקשטת בהם הכלה ונעשה הייחוד בתענוגותם ולכן ימצא כי מלאכה היא ענין זה שנאמר וככלה תעדה כליה. אמנם דבר שאינו מלאכה ואינו אסור לעשות בשבת אלא משום שבות. מותר ישראל עליון דקדושה לומר לכותי שטרא אחרא לעשותו בשבת והוא שיהיה שם מקצת חולי שהנה נאמר כי חולת אהבה אני

אמי. וכדאי' בתיקונים הא כלא בבי מרעא צריך לאתערא לגבה בדפיקו דילה יתיר דהא קול דודי דופק קול רהימנא דפיק לגבה בתקיפו שגי לארבע סטרין וכו'. או שיש בדבר צורך הרבה כגון לאותם שנא' בהם מי יעלה בהר ה' וגו' הולך תמים ופועל צדק מאן פועל צדק אילין אינון דמתקנין מנה' ותכשיטהא ועטרהא של הכלה כל חד פועל צדק אקרי וזה נמצא בו צורך גדול ביום השבת כי זה מצוי מן הגשמיים התחתונים והוא דבר שיש בו צורך הרבה או מפני מצוה כיצד אומר ישראל עליון לכותי סטרא אחרא בשבת לעלות באילן להביא שופר היינו משחז"ל עץ מאכל זה ת"ח וסטרא אחרא יכול לעלות באילן זה ת"ה להביא שופר וזה ימצא בכמה פנים כי פעמים היצר מקנה בת"ח כהיא שראה רבי מתיא בן חרש עוסק בתורה דומה למלאך פניו וכו'. ונתן לו רשות להטיא אותו ובזה נתנה הקב"ה פעמים צריך לת"ח כהכאה דרבה בר נחמני שנתנו רשות למ"ה להביאו כדי שיכריע הדין אם בהרת קדמה לשער לבן וכל זה הוא נקרא שעולה באילן זה ת"ח להביא שופר כמשחז"ל שפרו מעשיכם לפני. ועוד איתא בתיקונים דף ק"מ וז"ל לא תלין נבלתו על העץ דא תלמידי חכמים דאשתדל באורייתא דאיהי עץ חיים היא למחזיקים בה על העץ דא שבת דירית בר נש נשמתא יתירא לא אצטריך לאתחזאה קדמאה נפשא דאול דשלטא בבר נש במלאכה דאיהי אסורה בשבת וכו'. והענין כדי שיהיה מלאך רע עונה בעל כרחו ומעיד שאדם זה צדיק כי בזה ימצא שמתעלה הקדושה למעלה באילן עליון הנקרא עץ החיים להביא ולהמשיך בחינת השופר עליון היא אימא עילאה לתקוע בו כדאיתא בזוהר פרשת בראשית דף י"ג: וז"ל פרשתא תניינא והיה כי יביאך דא ה' היכלא דאתפתח רחמא דילה מגו יו"ד בחמשין פתחין אכסדראין ואדרין סתימין דביה דהוא פעל דעביד יו"ד בהאי היכלא לאשמע בה קלא דנפקא מגו שופר בגין דשופר דא איהו סתים מכל סטרין ואתא יו"ד ופתח ליה לאפקא מניה קלא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר מהו ענין השופר והיינו לתקוע התקיעה של מצוה שמתחבר אות יו"ד עם אות ה"א בסוד שביל דקיק ואפתח רחמה כמו שפינו התוקע ליבמתו או להביא מים היינו סוד מים הנז' במעשה בראשי' כ"פ כדאיתא בזוהר פרשת תרומה בסוד אור מים רקיע כי הוא סוד הטיפה בתחלה אור ואח"כ נעשה בחינת מים והיינו מ"ש להמשיך מים אלו דרך חצר שלא ערבו היא הכלה באותו חצר שנאמר נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות בית ה' לחצר פנימי של ערבי עדיין לא נעשה דבר המעורב בינו לבינה של חתן וכלה. וצריך להמשיך שם מים אלו לרחוץ בו המצטער זה הצדיק שהוא מצטער עד מתי יבאו לו מים קרים אלו לקיים מש"ה מים קרים על נפש עיפה ויש אוסרי' להמשיך בסגנון זה ולא היא ואסור לחשוב חשבונותיו כי הנה נאמר ולא אבא בעיר נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנסו ישראל בירושלים של מטה. ואיתא

אבל לא יאמר לו היה נכון עמי לערב : [ח] יכול לומר לחבירו לברך פלוני אני הולך למחר וכן מותר לומר

בזוהר ובתיקונים ירושלים של מעלה הוא ה' עילאה ירושלם של מטה ה' תתאה ודבר זה יש לו קץ שנאמר ואתה לך לקץ. אמנם כך אמרו חז"ל טיפח רוחן של מחשבי קיצין. ולכן אסור לחשב חשבונותיו אדם דקדושה היינו חשבון זה אפילו אם עברו כי הנה כמה קיצין עברו ואין בן דוד בא כגון כך וכך הוצאתי על דבר פלוני מן הטובות היינו מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רנ"ט. כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם כל אשר עשה מבעי ליה וכו'. אלא אתר עילאה איהו דנגיד ונפיק ואדליק בוצינין לכל עובר ואקרי עולם הבא ומניה נפיק חד אילנא לאשתקיא ולאתקנא והאי אילנא עילאה ויקיר' הוא על כל אינון שאר אילנין והא אוקמוה והוא עולם הבא דנגיד ונפיק אשקין ליה נטעי אילנא תדיר אתקין ליה בעבידתי' מעטר ליה בעטרין לא פסיק מבועי מניה לעלם ולעלמי עלמין עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי האלהים הנז' אתקין להאי אילנא תדיר הוא ת"ת ישראל והיינו מ"ש הדין כי אין לאדם לחשוב כגון כך וכך הוצאתי לדבר פלוני כי הנה למעלה נמי אין מחשב אבא עילאה כמה מן האורות המשיך לת"ת ישראל ומה גם השכר הגנוז לצדיקים אע"ג כי נותן להם אינו מחשב מה שנתן להם שהרי נאמר עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה ולא אמר עשה אלא תמיד יעשה וחוזר ועשה למחכי לו. ודוקא שעדיין שכר הפועלים עמו כי בזה שייך לומר אפי' שכר הפועלים הם הצדיקים שהם פועלים פעולה גדולה נמצא על ידי הנשמה שלהם הם גורמים ייחוד בין אבא ואימא כנודע מייחוד ק"ש וכן נמי משמע לפועלים הם זו"ן הפועלים פעולה גדולה היינו מ"ש בזוהר פ' ויצא וז"ל ותצא לאה דא אימא עילאה לקראתו של ת"ת ישראל ותאמר אלי תבא לאגנא לך תחות גדפאי וגרוואה לך בתפנוקין עילאין וכו' מיד וישכב עמה בלילה הוא וישכב עמה מאן דאתחזי לאתערא לגבה הוא ההוא סתים יעקב לא כתיב אלא הוא וכו'. הנה מבואר כי עניית ת"ת ישראל למענה אצל אימא עילאה גורם ייחוד בין אבא ואימא וכן נמי כשעולה הכנס למענה והיינו הפועלים שהם שעדיין השכר אצלו. אבל אם פרעם כבר מותר : מותר לומר לחבירו כי הנה יובן הענין כי ת"ת יש אל יאמר לצדיק כך וכן נמי אימא עילאה אמריה תאמר לת"ת ישראל כך הנראה בעיניך שתוכל לעמוד עמי ועצות אלי לערב אע"פ שמתוך כך מובן כי צריך לו לערב שנאמר ויבא יעקב מן השדה בערב מיד ותצא לאה לקראתו אבל לא יאמר לו עמוד עמי לערב או היה נכון עמי לערב כי זה הוא בפירוש אמר כי רוצה לשכור אותו וכן לא יעשה למענה כחמור :

[ח] כבר נתבאר למעלה כי גדול הוא ענין הערבות שאנחנו ערבים זה לזה אשר על כן בא לנו שלוי בחזקת היד הוכח תוכיח את עמיתך אשר על כן היה הרוכל מחזר בעיירות ומכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי דמשמע כי כך היה עושה לקיים מש"ה הוכח שלא

לגופה

לומר לו לך עמי לכרך פלוני למחר כיון שהיום יכול לילך ע"י בורגנין וכן כל כיוצא בזה שיש בו צד היתר לעשותו היום יכול לומר לחבירו שיעשנו למחר ובלבד שלא יזכיר לו שכירות אבל בדבר שאין בו צד היתר לעשותו היום אפילו אם אין בו אלא איסור דרבנן כגון שיש לו חוץ לתחום פירות מוקצים כיון שאי אפשר לו להביאם היום אסור לומר לחבירו שיביאם לו למחר וכן אסור לו להחשיך בסוף התחום כדי שימהר הלילה לילך שם להביאם אבל יכול להחשיך בסוף התחום כדי למהר לילך שם לשמרם שאפילו היום היה יכול לשמרם אם הם היו בתוך התחום ואם לא כיון להחשיך אלא לשמרם יכול אף להביאם :

מותר

לנוכח ואח"כ תוכיח לנוכח. דאפשר להבין כי לעולם מחוייב האדם להוכיח ולומר דברי כיבושים אע"ג כי לא ראה בחבירו שעשה מעשה בלתי טהור. ולכן זה יהיה משפט התוכחת זה שלא לנוכח ובזה מקיים מ"ש תמיה אני אם יש מי שיכול להוכיח. וכן אמרו מי שיודע להוכיח ובלי ספק כי לכן נענשו הזקנים שבפני הבית דליכא למימר כי אותם השלמים היו רואים דבר ערוה ואינם מוכיחים אלא לפי כי היו יודעים שהולכים בדרך לא טוב ולא היו מוכיחים סתם. ולכן יאמר יכול לומר לחבירו לכרך פלוני אני הולך למחר והדוגמא לזה הוא כי יאמר בפני חבירו מה האדם בעולם הזה היום כאן ומחר בקבר וכבר אמרו שוב יום אחד לפני מיתתך וכי אדם יודע מתי ימות אלא ישוב היום שמא ימות למחר. ולכן זה יהיה לו ענין התעוררות כדי שיתן אל לבו לשוב אל ה' וכן מותר לומר לו לך עמי למקום פלוני למחר ר"ל גם את צריך לדבר הזה כי הולך האדם אל בית עולמו לכרך פלוני אני הולך למחר לך עמי כיון שהיום יכול לילך שם על ידי בורגנין והיינו דוגמא לארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש ותשובה עם כל אחד מהם עבר אדם על מצות עשה וחזר בו לא זז משם עד שמוחלים לו שנאמר שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם מיד עבר על מצות לא תעשה תשובה תולה ויום הכפורים מכפר וכו'. ולכן יאמר כיון שהיום יכול לילך דרך בורגנין ואע"ג כי מעשה התשובה לא נכון לעשות אותה בשבת מפני שנמנע מעונג שבת כנ"ל. אמנם לענין שעבר על מצות עשה יכול לעשות דאין בזה ענין דאגה ועצבון שהרי באותה שעה נמחלין לו והיינו דרך בורגנין לאט לאט ואח"כ יעשה תשובה על השאר וכן כל כיוצא בזה שיש בו צד היתר לעשותו היום יכול לומר לחבירו לעשותו למחר ובלבד שלא יזכור לו שכירות היינו שכר המזומן לבעלי תשובה מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד כדי שלא יעשה על מנת לקבל פרס. אבל בדבר שאין בו צד היתר לעשותו היום אפילו אין בו אלא איסור דרבנן שהדוגמא הוא לאותם השאר חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש כאמור כי הנה העושה תשובה מהם יום השבת ומלא מן הדאגה והעצבות וימנע מעונג כאמור כגון שיש לו חוץ לתחום פירות מוקצי' היינו כי העושה תשובה בלי ספק כי יש לו פירות שכר פעול'. אמנם הם מוקצים לפי כי שכר מצות בהאי עלמא ליכא. ולכן כיון שאי אפשר להביאם היום שהרי נאמר אנכי מצוך היום לעשותם ולמחר ליטול שכרם. אסור לומר לחבירו שיביאם לו למחר שהרי כדוגמא שלו אי אפשר כאמור : וכן אסור לומר לו להחשיך בסוף התחום כדי שימהר הלילה לילך שם להביאם כי הדוגמא לזה הוא האדם שלא יעשה תשובה אלא עד שחשכה עליו מן הייסורין והוא בסוף התחו' שהגיעו עליו ימי הרעה של הזקנה לסוף ימיו וימהר בלילה כיון שחשיכה עליו להביאם אותם הפירות. אבל יכול להחשיך חוץ לתחום שהדוגמא בענין עבירה לשמ' שמחשיך בתוך התחום בזמן שבאו ימי הפקודה והוא בסוף התחום של ימיו שנאמר ימי שנותינו בהם שבעים שנה והיינו כדי למהר לילך שם לעה"ב לשמרם שאפי' היום היה יכול לשמרם אם היו בתוך התחום היה יכול לעשות מצות לאכול פירותיהן בעה"ז והקרן קיימת לו לעה"ב. ואם לא כיון להחשיך עד שיהיה בסוף ימיו לעשות תשובה אלא לשמרם רוצה לומר למצות לא תעשה יכול אף להביאן על ידי התשובה כי הפורש מן העבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה. חזרתי לבאר דין זה מה שנוגע למעל' וכך יהיה הענין יכול לומר אדם עליון לחבירו זה מטטרון ע"ד מש"ה שלף איש נעלו ונתן לרעהו : וכן נמי יאמר אדם הצדיק לחבירו לכרך פלוני אני הולך למחר היינו לעולם היצירה לפי כי ביום השבת מטטרון הוא חלוץ הנעל והייחוד נעשה למעלה באצילות אמנם בחול נעשה ביצירה ע"י כדאיתא בתיקונים מטטרון על ידו מתייחדים צדיק וצדק בשית יומין דחול ולכן יאמר לכרך פלוני אני הולך למחר שהוא יום חול כי הולך הצדיק שם להתייחד עם כלתו וכן מותר לומר לו לחבירו היינו הכלה חבר טוב שנאמר והיא חברתך ואשת נעוריך מותר לומר לו לך עמי לכרך פלוני ליצירה דהיינו לצורך הייחוד כי שניהם מתייחדים שם על ידי מטטרון בסוד קול ודיבור כמש"ה כי עוף השמים יוליך את הקול כיון שהיו' יכול לילך שם ע"י בורגנין כי ילך לעולם הבריאה תחלה ואח"כ הולך האדם אל בית עולמו ביציר' וכן כל כיוצא בזה שיש בו צד היתר היום יכול לומר לחבירו שיעשנו למחר כי כן מותר לעשות נמי למעלה ובלבד שלא יזכור לו שכירות למטטרון הכי איתא בזוהר פרשת תצא דף רע"ח וז"ל פתח ר"מ פקודא דא למתן שכר שכיר בזמנו הה"ד ביומו תתן שכרו וגו' מאי מתיבתאן עילאי ותתאי שמעו מטטרון איהו שכיר מאי עלמין שליח דיליה לקבלא ח"י ברכאן דצלותא בכל יומא תלת זמנין ובגין דא ביומו תתן שכרו דא צלותא דשחרית ולא תבא עליו השמש דא צלותא דמנחה. הנה מבואר מדברי המאמר כי מטטרון הוא שכיר לקבל התפלה. ולכן הוא אומר אף ע"ג שיכול לומר לכרך פלוני אני הולך למחר דהיינו שהולך אצלו ליצירה עכ"ז לא יזכור לו שכירות שהרי שנינו אלא הוו כעבדים המשמשים את הרב על מנת שלא לקבל פרס

וזהו

[ט] מותר להשיך לתליש פירות ועשבים מגנתו והרבתו שבתוך התחום ולא אסרו להחשיך אלא בסוף התחום משום דמינכרא מילתא: [י] מותר לומר להבירו שמור לי פירות שבתחומך ואני אשמור פירותיך שבתחומי: [יא] השואל דבר מחבירו לא יאמר לו הלויני דמשמע לזמן מרובה ואיכא למיחש שמא יכתוב אלא יאמר לו השאילני ובלשון לע"ז שאין חילוק בין הלויני להשאילני צריך שיאמר תן לי

והנו מטטרון עבד נאמן והטרא דיליה עבדי' המלומתין לו בכך עובדים להקב"ה. על מנת שלא לקבל פרס והיינו מ"ש ויהי מורא שמים עליכם הוא ענין הבטחה דכי היכי שעבד זה משמש את רבו שלא על מנת לקבל פרס ובזה זוכה שמורה יראת ה' עליו הוא הכלה כאמור. כמו כן יהיה לכל העובד בתנאי זה שלא ע"מ לקבל פרס ובזה יזכו ויהי עליכם מורא שמים זו היא שיראה היא הכלה שמורה עליו. אבל בדבר שאין בו לד היתר לעשותו היום היינו ענין ההליכה למטה בעולמות אפילו הם אין בו אלא איסור דרבנן כגון שיש לו חוץ לתחום פירות מוקלים והם נשמות מן הלדיקים שעדין לא נתקנו לגמרי או שהם בג"ע הארץ: אמנם עדיין הם מוקלים לפי כי אין ראויים לעלות למעלה. כדאיתא בזוהר פ' ויקהל כד בעי קב"ה לאתתקנא ולאתקבעא בשבתי וזמני וחגי משדר ארבע אנפין דנשר וקיימין על היכלא דאקרי מר דרור ויהבין קלא ומתכנשין תמן אינון נשמתין דאתחזון לסלקא לעילא. והנה מבואר מדברי המאמר כי יש נשמות של לדיקים היושבים בגן עדן אבל עדיין אין ראויים לעלות למעלה לצורך תמן וכלה כנז' שם. ולכן הם מוקלים מאהמול פירות אלו הלדיקים שכן נאמר פרי לדיק עץ חיים הם הנשמות דכולהון נפקין מההוא נהר דנגיד ונפיק וכדאיתא בזוהר בפ' משפטים פריך נמלא ואלו אין בהם איסור של עון כלל אלא מדרבנן לדיק ולדק הם מוקלים כאמור כיון שאי אפשר לו להביאם היום למעלה לאליגות אסור לומר לחבירו מטטרון להביאם לו למחר כי הנה אמרו חז"ל פקודי המשכן משכן. למה ב' פעמים מלמד שהראה הקב"ה למשה משכן למעלה ומזבח בנוי ומטטרון מקריב עליו נשמות הלדיקים וכן איתא בזוהר פרש' תרומה המשכן הוא של מטטרון והמלאך מיכאל מקריב הנשמות עליו. ולכן יאמר אסור לומר לחבירו להביאם לו שנשמו' למחר שהם עדיין לא נתקנו וכן אסור לו להחשיך בסוף התחום כדי למחר בלילה לילך לשם להביאם. והענין הוא מ"ש בזוהר חדש הגל ולקח הכהן הענא מידך זה המלאך שלוקח הנשמה ומעלה אותה למעלה ונפקדת ביד קונו. ולכן אחז"ל אע"ג שהוא ת"ח ותורתו אומנותו מבעי ליה למימר חד פסוקא דרחמי בידך אפקיד רוחי הרי כי אסור להחשיך בסוף התחום שלא למחר בלילה לילך שם להביאה. אבל יכול להחשיך בסוף התחום כדי למחר לילך שם לשמרם כי הוא נקרא שומר. כדאיתא בזוהר פרשת תרומה שומר מה מלילה דא מטטרון שומר ישראל. וכן אנו מתפללים ושמור לאתינו ובואינו מן המזיקים כדאיתא בזוהר פרשת תרומה שאפי' היום בשבת היה יכול לשמרם אם הם בתוך התחום שלו בישיבה של מטטרון ואם לא כיון להחשיך אלא לשמרם בלבד יכול אף להביאם בלילה למעלה כאמור.

[ט] אף על גב כי אמרו חז"ל שכר מלות בהאי עלמא ליכא כך שנינו אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא. ולכן בא הדין להתיר לאדם לעשות על פי הדברים האלה מאלו המלות והא על גב כי חז"ל אמרו אורח חיים פן תפלס שלא תהא יושב ומשקל במלותיה של תורה ותאמר זו אני עושה וזו איני עושה היינו בזמן כי הוא יושב ובטל ואינו רולה לעשות אותה המלוה מפני שהיא קלה בעיניו. אבל לעשות מלוה מאותם שאוכל מפירותיהן בעולם הזה מותר לו לעשות בכונה לכך ולכן יאמר מותר להחשיך ולהמתין לתלוש פירות הם המלות כמשחז"ל פרי לדיק עץ חיים מה הן פירותיו של לדיק מלות ומעשים טובים ועשבים נמי מגנתו שהוא גן עדן המזומן לו לחלקו כמשחז"ל כל אדם יש לו חלק בגן עדן כו'. וזה שעוקר ר"ל לכיו' נהנה מהם בעולם הזה וכן מחרבתו מאותו חלק שיש לו בגיהנם עוקר משם מלות לתועלת שלו שבתוך התחום כלומר שאין זה תולש דהיינו שעוקר אותם על ידי עון או שהוא מאותם שהם תוהים על הראשונות אין זה נקרא אלא חוץ לתחום. אבל זה נקרא תולש בתוך התחום לפי כי אין כונתו לעקור המלוה אלא מן הפירות שלה רולה להיות נהנה מהם מותר. ולא אסרו להחשיך אלא בסוף התחום שנראה שכונתו לעקור המלוה כאמור משום דמנכרא מלתא ומתגלה מהו הכרתו בזה שעושה: [י] מותר לומר לחבירו שמור לי הוא הדבר אשר חכמינו ז"ל הגידו כל אחד יש לו שני חלקים חלק בגן עדן וחלק בגיהנם זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בגן עדן שנאמר לכן בארלם משנה יירשו נתחייב נוטל חלקו וחלק חבירו בגיהנם שנאמר ומשנה שברון שברם. ולכן יאמר מותר לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך הם המלות פרי לדיק עץ חיים. שבתחומך באותו חלק שבגן עדן ואני אשמור פירות שלך הם המלות שיש לך בתחומי בחלק גן עדן שלי וכל אחד נשאר בחלק המלות שעשה לו לבדו: [יא] השואל דבר מחבירו לא יאמר לו הלויני דמשמע לזמן מרובה ודוגמא לזה יהיה בשני מליאות ושניהם אמיתיים ראשו' יהיה הלואה זו לענין הבית הלא הוא מפורש בדיני הביטול כמה בתים אפשר להיו' לאדם אחד וכילד ימלא השכירו' שמשכיר הבית שלו לזולת. וכן יהיה ענין הלוא' זו לענין בית מושב לשכון שם לא יאמר לו הלויני דמשמע לזמן מרובה ואיכא למיחש שמא יכתוב. וכן נמי יהיה הלוא' מענין הנשמה לפי כי בשבת כל א' שורה עליו חלק הראוי לו כדאיתא בזוהר ובתיקונים הובא למעלה ויכול להלוות אדם לחבירו אותו חלק נשמה או רוח שהיה בו מתחלה לזולת לזכו' אותו הגם כי בענין זה האדם אינו יודע אבל נפקא מינה כי יתכן להיו'

הלואה

לי: [יב] זימון אורחים והכין להם מיני מגדים וכתב בכתב כמה זימן וכמה מגדים הכין להם אסור לקרותו בשבת אפילו אם הוא כתוב על גבי כותל גבוה הרבה משום גזירה שמא יקרא בשטרי הדיוטות דהיינו שטרי חובות וחשבונות אבל אם חקק בכותל חקיקה שוקעת מותר אבל בטבלא ופנקס אפילו אם הוא

הלואה זו בשני עניינים הנז' ואם ירצה האדם לקיים הדבר באמת ישמש תלמידי חכמים ומקרא מלא הוא נחה רוח אליהו על אלישע לפי שיצק מים על ידי אליהו ומאחר דאיפשר להרויח הרוח שלו בדרך קבע מכ"ש בדרך הלואה דאפשר להיו' אבל לא יאמר לו הלוני בלשון הלוא' דמשמע לזמן מרובה ואיכא למיחש שמא יכתוב לפי כי זה הוא גמילו' חסדים ובלי ספק כי נכתב בספר שנאמר ויכתב בספר זכרון לפניו: [יב] זימון אורחים והכין להם מיני מגדים הנה נתבאר מן הזוהר פרש' ויקהל כי האדם על ידי מעשיו יקנה נשמה חדשה בכל יום דהכי משמע דף ר"ד. וז"ל תא חזי רזא עילאה דמלה כל אינון שית יומין קיימא מלה דכלא אתאחדאן ברזא דחד נקודה קדישא וכלהו יומין אתאחדן ביה ואית יומין אחרנין דקיימין לבר בסטרא אחרא ואית שית יומין אחרנין דקיימין לגו מעגול' קדישא ואתאחדן בנקודה קדישא וישראל קדישין וכל אינון דמתעסקין בקדוש' כל יומין דשבתא אתאחדו כל אינון שית יומין באינון שית יומין דלגו דאתאחדן בהאי נקודה אתאחדן בגין לנטרא לון וכו'. הנה הדברים מבוארים מן המאמר כי האדם המתעסק בתורה ומצוה הוא מתאחז באותם ימים פנימיים ולכן זה הרוח השורה על האדם בכל יום נקרא אורח כאשר ביארתי בחלק הקודש בשיטה דהלל הזקן שהיה פורש מתלמידיו ואומרים לו להיכן הולך והוא אומר להם לגמול חסד עם אורח שיש לו אמרו לו וכי בכל יום יש לך אורח אמר להם וכי הנפש זו אינה אורח היום כאן ומחר הולכת כי דוגמא זו צודקת בענין זה על הרוח שהוא שורה על האדם בכל יום לא ראי זה כראי זה כי בכל יום הוא במדרגה א' כפי מעשיו ולכן יאמר מי שזימן אורחים כדאיתא בזוהר אושפיזא בשבת כי בשבת הוא ענין נוסף על ימי החול ודאי כי בכל ערב שבת באים אורחים אלו ושריין על עמא קדיש' איש כפי הראוי לו כנ"ל והכין להם מיני מגדים ממעשים טובים וכתבם בכתב כמה זימן שנאמר ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו וכתב נמי כמה מגדים מן המצות הכין להם אסור לקראתו בשבת אפילו אם הוא כתוב על גבי כותל גבוה הרבה משום גזרה שמא יקרא בשטרי הדיוטו' דהיינו שטרי חובות של העונו' והחשבונו' ליתן זה כנגד זה כמו שחז"ל אם עשית חבילו' של עבירו' עשה כנגדן חבילו' של מצות ויבא לעשו' חשבונו' להקביל אלו כנגד אלו וכן לא יעשה בשבת לפי שמבטל עונג שבת אבל אם חקוק בכותל חקיקה שוקעת שהדוגמא הוא לאדם שהורגל במעשה המצות ונשרש בהם דליכא למיחש לטעמו' אלו מותר אבל בטבלא ופנקס כי לא נשרש הרבה במעשיו אפי' אם הוא חקוק אסור לקראתו וההפרש הוא לענין המצוה אם הם חקוקים בכותל דהיינו שעשה על דרך מה ש"ס ויסב חזקיהו פניו אל הקיר אשר חכמים ז"ל הגידו אמר לפניו רבונו של עולם נסתכלתי בכל אבר ואבר שבי ולא מצאתי אבר שהכעסתי לפניך בו אם הפך פניו לכותל שבלבו וחקק שם אותם המצות אלו כנגד אלו מותר אבל אם עשה על טבלא ופנקס שאין זו אלא בדרך הזדמן אסור לעשות כן לקראתו בשבת דאתי להמנע מעונג שבת ולחשוב במעשיו אם מקבלים אלו לאלו: ובדרך זה אשר בו הלך מתחלה לשמור דרך עץ החיים ירצה במאמרו זה מותר להחשיך לתלוש פירו' ועשבים מגנתו הוא כדבר אשר הובא בזוהר פרש' בלק דף קנ"ו. וז"ל אשר הלך חשכים וכי בשביל אשר הלך חשכים אין נוגה לו בגין דלא אתא לגלויי אבל עד לא יתכנשון ישראל לצלאה לבתי כנסיו' סטרא אחרא קיימא וסגר כל תרעין עילאין דלא יתפשטון ויפקון על עלמין ותלת זמנין ביומא אזלי סטרא אחרא דכר ונוקבא ומשטטין בעלמא והשתא עידן אתקן לצלותא בגין דלא הוי תמן קטרוגא כלל והדין איהו עידן לצלותא בגין דאינון אזלין לסדרא בטורי חשוך והכי נשפה כדין פתיחין הוי תרעין עילאין ונפקין ושריין בבתי כנסיות ברישיהון דצלאן צלותין ומתפלגין על רישייהו דאינון דצלאן וכו' הנה מובן מדברי המאמר כי סטרא אחרא נקראים חשכים והם הולכים שלש פעמים בכל יום להררי חשך כי הם נחים מלמעלה והוא עת רצון כדי להתפשט הקדושה לשרות בבתי כנסיו' על ראש המתפללי' ולכן יאמר מותר להחשיך דהיינו לדחו' סטרא אחרא עד שפנה יום השבת שהגיע עת ערב ואין זה כמו בימי השבוע כי ג"פ ביום הלך חשכים ותו לא כי בשבת מותר להחשיך עד הערב לתלוש פירות היינו נשמו' וגילוי' מגנתו מעה"ז וחרבתו משבעה מלכין קדמאין דמיתו שנאמר דודי ירד לגנו העולם הזה לרעות בגנים של התחומו' וללקוט שושנים מאותם שהם בתוך התחום של הקדושה ולא אסרו להחשיך אלא בסוף התחום כי זה מורה על סוף עולם העשייה משום דמוכחא מלתא והוא מבטל כח סטרא אחרא לגמרי וזה לא יהיה בזמן זה עד לעתיד שנאמר ואת רוח הטומא' אעביר מן הארץ: מותר לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך היינו מ"ש בזוהר בפ' ממני פריך נמצא כי החתן אומר לכלתו ממני פריך נמצא וכן נמי הכלה אומרת לו ממני פריך נמצא ולכן ימצא כי כל הנשמו' הם יוצאים מלמעלה זוגות זוגות זכר ונקבה כדאיתא פרשת תזריע ולכן אומר אדם לחבירו זו הכלה הנקראת חבר טוב שנאמר והיא חברתך ואשת בריתך אומר לה שמור לי פירות שבתחומך הם הנשמו' מסטרא דדכורא: השואל דבר מחבירו והיינו ענין כינוי לייחוד של חתן וכלה כד"א ראוה מדברת ולפי כי הכלה מתחברת תמיד עם הצדיק ואסור לאפרשא לון לא ברעיוני ולא בדבורו כדאיתא בזוהר פ' וארא ומהכא אית למילף שנא' ואזכור את בריתי אמנם יכול לומר אדם השאילני לחבירו זה הקב"ה שנאמר למען אחי ורעי ונאמר חברים מקשיבים אומר

הוא חקוק אסור לקרותו : [יג] שטרי הדיוטות דהיינו שטרי חובות וחשבונות ואגרות של שאלת שלום אסור לקרותם ואפילו לעיין בהם בלא קריאה אסור : לקרות

לו השאילני דבר פלוני היא הכלה שלו כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף ר"ך . וז"ל לא אצטריך לאפקא אתתא למשרי באתר אחרא עד דבעל' יהיב לה רשו ואודעין לבעלה בקדמיתא וכו' מנא . לן מצדיקו של עולם דיהיב לה רשו למהוי גו צדיקי בהאי עלמא ויתבא עמהון בהלה גו קישוטהא וצדיקא דעלמא חמי וחדי בהאי אבל בין דרועי דבעלה שכיבת ואתהדרת למהוי כהדייהו ותבת לבעלה כד"א בערב היא באה ובבקר היא שבה וכו' . והנה למדנו מן המאמר כי אין ראוי להוציא הכלה שתלך למקום אחר אלא ברשות בעלה צדיקו של עולם ולכן בא הדין ברוב ענין השואל דבר מחבירו היא הכלה הנקראת דבר כנודע שואל מהצדיק עליון הנקרא חבירו כאמור לא יאמר לו הלויני דמשמע לזמן מרוב' ולא יתכן להיו' שהרי נאמר בערב היא באה ובבקר היא שבה ואיכא למיחש שמא יכתוב שנאמר ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו כדאיתא בזוהר שהוא לשון קישוט כד"א בחשב האפוד אלא יאמר לו השאילני לשון השאלה לשעה להיו' עמו בזמן שעוסק בתורה כי אז שכינה כנגדו וכן נמי משמע מינה אומר ת"ת ישראל לצדיק חי עלמין להשאיל לו הכלה והיינו מ"ש השואל דבר הוא הכלה הנקראת דבר כדאיתא פ' וארא ופ' ואתחנן וזה השואל ת"ת ישראל השואל דבר זה מחבירו לא יאמר לו הלויני דמשמע לזמן מרובה כי אין הייחוד רק לשעה אחת ואיכא למיחש שמא יכתוב ת"ת ישראל בספר עלמין ומתעסק באות' כתיבה עליונה ומניח צורך הכלה וכן נמי חיישינן שמא יכתוב הצדיק בספר תורה שבעל פה אלא יאמר לו השאילני שמובן כי הענין לפי שעה ולעולם הכלה מתייחדת עם הצדיק : זימן אורחים והכין להם מיני בגדים הוא מ"ש בזוהר פרשת אמור דף צ"ג : וז"ל למלכא דזמין אושפיזין לסעודתי' אעטר קמייהו מכל זיני מיכלא דעלמא אפתח להו גרבי חמרא שפיר בריחא שפיר למשתיי' דהכי אתחזי מאן דמזמין למיכלא ומשתייא זמין כך מקראי קדש כיון דאינון זמינין לסעודתא דמלכא זמינין לחמר טב ושפיר דמנטרא כד"א כי טובים דודיך מיין . הנה מבואר מדברי המאמר כי מלכא ת"ת ישראל זמין אושפיזין והם האבות ויש טעם לדבר לפי כי הם היו מגדלים הכלה ואי איפשר להיות הייחוד בין חתן וכלה אלא עמהם שנאמר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני . ולכן בא הדין ברוב ענין זימן אורחים שה"ס אושפיזין עילאין והכין להם מיני מגדים כאמור וכתב בכתב בסוד תורה שבכתב בבחינת הזרועות כמה זימן וכמה מגדים הכין להם אסור לקראתו בשבת אפי' הוא כתוב על גבי כותל גבוה הרבה כותל בית המקדש שהוא סוד ה"ו ת"ל כדאיתא בתיקונים וזה משום גזרה שמא יקרא בשטרי הדיוטות שבעולמו' כי הנה כבר נתבאר למעלה שהעולמות עולים למעלה ביום השבת והנה שם נמצא שערות רבים והענין בשני הבנות ושניהם צדקו

יחדיו לאשונה יהיה שערות אלו מעשה הגשמיים לפי כי כל מעשה של איש הישראלי נכתב למעלה עד מקום אשר שם מגיע הנשמה שלו להרע או להטיב ולפי כי באדם נמצאים נפש רוח ונשמה מן העולמות כדאיתא בתיקונים גם בזוהר נפשין מעשיה רוחין מיצירה נשמתין מבריאה לכן כפי שורש הבחינות הנמצאים באדם זה כך נכתבים למעלה באותה מדה וכל זה מפורש מן הזהר וכאשר ביום השבת עולים למעלה כל העולמות נמצא כי אותם שערות הם באצילות לפני הבורא יתברך ולכן חיישינן שמא יקרא שטרי הדיוטות אלו מעשיהם של התחתונים וימשך מזה איזה הפסד מן השמחה למעלה וכן נמי ימצא שטרי הדיוטות היינו מ"ש בזוהר כתיב אברך ארץ שמלכך בן חורין וכתיב אי לך ארץ שמלכך נער ל"ק מה"ס אי לך ארץ דא שאר ארעאן ומה"ס אברך ארץ היינו ארץ עילאה ארץ החיים וכן הענין בזה כי שטרי הדיוטות היינו שאר ארעאן אבל ארץ החיים נקרא ספר ונק' אגרת כנ"ל בדין השואל אגרת אמנה שאר הבחינות העולים למעלה הם נקראים שערות והם שטרי הדיוטות כאשר מתבאר בדין שלאחר זה והיינו מ"ש שהם שטרי חובות וחשבונות ובמקום שהוא קורא בספר בתורה שבעל פה חיישינן שלא יקרא באותם שטרי הדיוטות כי יהיה מתייחד עמהם אבל אם חקק בכותל זה של בית הכנסת שהוא היכול שני שמות ה"ו ת"ל חקיקה שוקעת שהוא מסטרא דצדיק מותר וכדאיתא בזוהר פרשת וילך דף רפ"ו . וז"ל באתר חפרוה שרים דאולידו לה אבא ואימא לעילא כרוה נדיבי העם אלין אבהן כריבי עמים כרוה אתר לאזדווגא בה מלכא בברכן ובמה הוא זווגא במחוקק דא יסוד כו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מחוקק הוא היסוד ולכן כאשר חקק בכותל חקיקה שוקעת עד היסוד בה מותר לקראת אבל בטבלא ופנקס היינו סוד החלל החיצונה אפילו אם הוא חקוק אסור לקראתו דלא שייך חקיקה שם :

[יג] **במעשה** כאדם ימצא חילוקים רבים והם ד' חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש ותשובה עם כל אחת מהם עבר אדם על מצות עשה ועשה תשובה לא זז משם עד שמוחלים לו שנאמר שובו בנים שובבים וכו' עבר על מצות ל"ת תשובה תולה ויום הכיפורים מכפר שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם עבר על כריתות ומיתות בית דין תשובה ויום הכיפורים תולים וייסורין ממרקין שנאמר ופקדתי בשבט פשעם וגו' ולכן יאמר שטרי הדיוטות היינו חוטא כי אין לך הדיוט כעובר על דת שלכן אמרו חז"ל אין עני אלא מן התורה ומן המצות ואמרו בלשון שלילה לומר כי העוני הגשמי אין זה נחשב להעדר כי אין זה נחשב להעדר לאיש הישראלי אדרבא שבח הוא לו כך אמרו חז"ל בקש הקב"ה מדה יפה לישראל ולא מצא אלא עניות ואמנם אין עני אלא מן התורה ומן המצות

יג

[יד] לקרות באיגרת השלוח לו אם אינו יודע מה כתוב בה מותר ולא יקרא בפיו אלא יעיין בה ואם הובאה בשבילו מחוץ לתחום טוב ליזהר שלא יגע בה : [טו] כותל או וילון שיש בו צורות חיות משונות או דיוקנאות של בני אדם של מעשים כגון מלחמת דוד וגלית וכותבים זו צורת פלוני וזה דיוקן פלוני אסור לקרות בשבת : [טז] מליצות ומשלים של שיחת חולין ודברי חשק כגון ספר עמנואל וכן ספרי מלחמות אסור לקרות בהם בשבת ואף בחול אסור משום מושב לצים ועובר משום אל תפנו אל האלילים לא תפנו אל מדעתכם ובדברי חשק איכא תו משום מגרה יצר הרע ומי שחיברן ומי שהעתיקן ואין צריך

השלום ובלי ספק כי זה יקרא הדיוט ולכן יאמר שערי הדיוטות אלו דהיינו שערי חובות שיש על אדם הגשמי מצד מעשיו הרעים כחשבונות אשר פעל ועשה במחשבת פיגול ואגרו' של שלום שעבר על משחז"ל לעולם ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע שנאמר רגזו ואל תחטאו ואדם זה בשלום ובמישור הולך עם יצרו והיינו אגרות של שאלת שלום כי כל זה כתוב למעלה מה מעשיו ומה גם ביד כל אדם יחתום כמ"ש חז"ל והיינו מה שמסיים קרא הכי לדעת כל אנשי מעשיהו של הקב"ה כל אלו אסור לקרות אותם בשבת בין למעלה לפי כי אין דנין בשבת בין למטה אם האדם נתן אל לבו לחזור מהם אפילו לעיין בהם בלא קריאה אסור לפי כי ישבר רוחו בקרבו ויבא להמנע מעונג שבת כנ"ל: [יד] לקרות באגרת השלוח לו שהדוגמא לזה יהיה ענין גזר דין שנכתב עליו מפני מעשיו אם אינו יודע מה כתוב בה אמנם ברי לו כי כן נכתב עליו מפני מעשיו דלא סגי בלאו הכי לפי כי כאשר האדם חוטא תכף כותבין עליו גזר דין כפי מעשיו אבל לא נודע ודאי מה כתוב בה מותר לקראת מה ראוי להכתב עליו כפי חטאו כמו שכתוב בתורה אבל לא יקרא בפיו בתורה מה שנגזר על עון זה שנמצא בידו אלא יעיין בה כדי שלא ימנע משמחת שבת והעונג ואם הובאה בשבילו מחוץ לתחום שהדוגמא לזה אם יראה ייסורין באים עליו נראה שהגיע הגזרה וירדה מלמעלה הגיע לארץ זה עולם השפל שהוא חוץ לתחום עליון ולכן טוב ליזהר שלא יגע בה בשבת היינו להיות מפשפש כמשחז"ל אם רואה אדם ייסורין באים עליו יפשפש במעשיו וכו' : [טו] כותל או וילון שיש בו צורות חיות משונות היינו אשר חז"ל הגידו אין אדם מושלים בו החיות אלא אם כן נשתנית צורתו שנאמר נמשל כבהמות נדמו והנה אדם שמתהפך צורתו למטה בעולם הגשמי משתנה למעלה ברוחני אל מקום שהנשמות חקוקות שם ולכן יאמר כותל או וילון שיש בו צורת חיות משונות שהענין דוגמא להוטאים בנפשותם שהם משנים צורתם לחיות רעות וכדאיתא בזוהר פרשת משפטים או דיוקנאות של בני אדם כגון מלחמת דוד וגלית וכותבין זו צורת פלוני וזו דיוקן פלוני אסור לקראת בהם בשבת ואיתא בזוהר פרשת קדושים דף פ"ד. וז"ל תא חזי אסור לבר נש לאסתכלא באתר דקב"ה מאיס ביה ורחיקא ביה נפשיה ומה במה דרחים קב"ה אסיר לאסתכלא ביה במה דמאיס עאכ"ו ות"ח אסיר לבר נש לאסתכלא בקשת וכו' אסיר ליה לבר נש לאסתכלא באצבעאן דכהני בשעתא דפרשי ידייהו בגין דתמן שריא יקרא דקב"ה ומה באתר עילאה קדישא אסור לאסתכלא באתר מסאבא רחיקא לא כל שכן בגין כך אל תפנו אל האלילים וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כל ענין צורה אסור להסתכל בה שנאמר ושכנתי בתוכם : [טז] מליצות ומשלים של שיחת חולין אין צורך להאריך בזה שהרי גם בחול נאסר כי אמר הקב"ה מן הכל איני מתייגע שנאמר לא ייגע ולא ייעף אבל אני מתייגע בדברים בטלים שנא' הוגעתם ה' בדבריכם וכ"ש בשבת ואמרו חז"ל ואת שלום. הלאן מכאן שמותר אדם לשאול בדבר שיש לו הנאה ממנו משמע שהשאר אסור ואם לענין דברי חשק הוא בכלל ואלהי מסכה לא תעשו לכם כנ"ל במאמר והרי אמרו חז"ל לא ניתנו שבתות לישראל אלא לעסוק בתורה וכל ההולכים בדרכי חשק אלו והעושים להם ספרים הם בכלל מגלה פנים בתורה ואין להם חלק לעולם הבא ומחטיאי הרבים עונשם מפורש אמנם בכלל הדברים האלה המנהיגים הרבים מנהגי' שלא מן הדין ומחזיקים ביד הטועים מדרך השכל לבקש להם צד היתר על מה שיסמוכו ולא די שאין מוכיחים אותם אבל מבקשים להם סמך עליהם נאמר וחנפי לב ישימו אף לא ישועו כי אסר רחמנא לשזבינן : עוד אמרתי להשיב על דינים בדרך אלו הנ"ל וכן היה אומר שערי הדיוטות וכו' כי הנה אחז"ל אין הקב"ה עושה דבר עד שנמלך בפמליא של מעלה שנאמר בגזרת עירין פתגמא וכו' והקב"ה חותם והנה נודע מן הזוהר והתיקונים כי ב"ד הם בסוד מטטרון והוא אב בית דין כדאיתא פרשת פנחס והנה מטטרון נקרא הדיוט ואיתא בזוהר אף ע"ג דמטטרון הדיוט איהו לגבי' מארי מלך איהו לתתא ובגין דא אוקמוה אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך ולכן על עיקר זה הוא אומר שערי הדיוטות דאע"ג כי הם בית דין ונאמר בגזרת עירין פתגמ' ובמאמר קדישין שאלתא כדאיתא בהיכלות פקודי דף רכ"ז עכ"ז להיות כי הם בית דין של מטטרו"ן הנק' הדיוט כאמור גם הם יצדק בהם כינוי הדיוטות לגבי בית דין עליון מתיבתא עילאה והכי קאמר שערי הדיוטו' אגזרי דינין שהם עושים דהיינו שערי חובות מן העונות של בני האדם שכבר נכתב גזר דין עליהם ותשובו' היינו מה שנכתב עליהם בספר ועדיין הדבר תלוי ועומד ואגרות של שאלת שלו' אשר חז"ל הגידו בזמן שהצדיק נפטר מן העולם שלשה כיתות של מלאכי השרת הולכין לקראתו אחת אומרת יבא שלום וכו' וכל זה בלי ספק כי יהיה על פי הדין כפי הראוי לו. ועוד איתא בזוהר פרשת וירא דף ל"ח וז"ל אמר ריב"ז בהאי שעתא אזיל קב"ה ובגין דשמעין אבהתא אברהם ויצחק דקודשא ב"ה אזיל תבעין מן יעקב למיזל

צריך לומר המדפיסן מחטיאים את הרבים : [יז] אסור ללמוד בשבת ויום טוב זולת בדברי תורה ואפילו בספרי חכמות אסור ויש מי שמתיר ועל פי סברתו מותר להביט באצטור"לב בשבת : [יח] לשאול מן השד מה שמותר בחול מותר בשבת :

סחורה

למיזל עמהון ולאקדמא ליה שלם ואינון קיימין עלויה מאי דכתיב וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו שלשה אנשים דקיימין אלין אבהתא אברהם יצחק ויעקב דקיימין עלוהי וחמו עובדין טבין דעבד וירץ לקראתם וגו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי כל אלו הם הולכים אצל הצדיקים וקוראים להם שלום. ולכן יאמר והגרות של שאלת שלום אסור לקרות ואפילו לעיין בהם בלא קריאה אסור. לקרות באגרת השלוח לו וכו' כאשר נכתב בענין המגילה הנקראת ספר ונקראת אגרת והיינו הכלה כי נמצא בה ב' בחינות להיות כי היא הולכת מן האצילות בכל העולמות עד למטה בעולם העשיה לכן נקראת אגרת וכאשר השורש שלה נמצא למעלה בעולם האצילות לכן נקראת ספר שנאמר וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר. ולכן יאמר לא לקרות באגרת השלוח לו כי הנה מדה זו יורדת למטה שנאמר דודי ירד לגנו לעולם הזה ומטטרו"ן הוא שליח להביא אותה מעם לבן הארמי לזווג אותה עם יצחק בעלה בסוד קץ חי נמצא שהוא שליח הולכה כנז' במקומו והוא השולח מדה זו למעלה בסוד הכלילה כאשר אומר לו חלון הבעל שולח אגרת זו למעל' להתייחד עם דודה עם הצדיק עליון אינו יודע מה כתוב בה לפי כי מדה זו בה אתרשימו כל עובדין דבני עלמא ואיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ע וז"ל אמר רבי אבא עד הכא לא ידענא דכל אלין מלין סתימין הוו תחות ידייכו שבתא דתמינאה דברעותא דמאריכון אתאמרו מלין אלין ידענא דכלהו מלין סלקין יומא דא לגו כרסייא עילאה ונטיל לון ההוא מאריה דאנפין ועביד מינייהו עטרין למאריה ויומא דא מתעטרין שתין רתיכין קדישין ליקרא דכרסיא באלין מלין דאתאמרו הכא. הנה מפורש בזה שכל מזה המאמר כי דברי תורה הנאמרים בתחתונים הגשמיים הם נחקקים למעלה בכרסייא עילאה היינו אגרת זו. ולכן אמר אם אינו יודע הצדיק מה כתוב בה מותר ולא יקרא בפיו דהיינו בסוד וישק יעקב לרחל בהיכל אהבה כדאיתא פ' משפטים ופ' פקודי היכל חמישי אלא יעיין בה בדעתי הוא סוד והאדם ידע את חוה אשתו ואם הובאה בשבילו מחוץ לתחום טוב ליזהר שלא יגע בה והיינו בגשמי למטה אבל אגרת עליונה אינה באה מחוץ לתחום שנאמר בערב היא באה מערב שבת ואינו יוצאת משם עד יום ראשון : כותל או וילון שיש בו צורות גם בזה יתבאר כי מדה האחרונה הוא נקראת כותל כאמור. וגם נקראת וילון שאינו משמש כלום נכנס שחרית ויוצא ערבית כך מדה זו צייר בה כל ציורין חקק בה כל גליפין. כדאיתא בזוהר והנה חיות רעות הם דוגמא כמ"ש רבי אליעזר לתופס הגנבים היכי מלית להו והלא נמשלו לחיות שנאמר תשת חשך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער. ולכן למעלה הם הקליפות שהם

חיות משונות ובפרט ארבע מלכיות שנאמר ארבע חזוון רברבן סלקן מן ימא וכדאיתא פרשת בראשית והיה לארבע' ראשים הם ארבע מלכיות ודיוקנאות של בני אדם. ולכן בגשמי אסור לקרות בענייניהם אלו לפי כי על ידי כך מתעורר הרוחני למעלה. ואיתא בזוהר פ' מצורע דף נ"ג. וז"ל במלה דלתתא אתער מלה אחרא פתח ואמר איכה היתה לזונה קריה נאמנה מאן דהות מהימנא אתהדרת לזונה וכו' צדק ילין בה דא כנסת ישראל בגין אתערו דמלה אחרא אסתלק מינה קב"ה ושריא בה רוחא דקטולי וכו': ומבאר כי כן הוא מה לנו לדבר בענייניהם אלו עוד כי בלי ספק הם יותר מן העבירות גדולות המפורשות בתורה ולולי יראה האדם בעיניו העונש הגדול הנעשה לעושה כן ולמעתיק ספרים אלו לבריות גם כי בל יראה ובל ימצא בזה רק איבוד הזמן הנה חז"ל אמרו אשרי האיש אשר לא הלך וגו' מפני שגורמים איבוד הזמן ואין לך רע ומר מאיבוד מזמן הלא זה דברי בפ' אם ימות גבר היחיה כי אמר איוב אם אחר שימות גבר יחזור ויחיה אפילו שעה אחת כל ימי צבאי איחל לפי כי הוא יגיד לנו העונש המגיע נחוצא בפרט הדברים אלו אבל הבריות רואים כי הוא יושב בראש והכל אוהבים אותו ומכבדים אותו ומה יש לנו לתקן בדברים הללו זולת להודיע לבריות דרך קצרה שהם מתגלגלים בדברים שהיו ללעג וקלס לעין כל כפי רשעתם כי אין להם תשובה כך אמרו חז"ל כל המחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה רחמנא לשזבינן. אסור ללמוד בשבת ויום טוב זולת בתורה והנה זהו קל וחומר רב הערך בכל הדברים הקודמים וכדאיתא במאמר הקודם אי במלין דקודשא אסור לאסתכלא בהון דאסור לאסתכלא בקשת וכן אסור לאסתכלא בידוי דכהנא בשעתא דפרסי ידייהו בגין דשכינתא שריא עלייהו ומה במילין קדישין אסור לאסתכלא במלין דקב"ה מאים עאכ"ו. וכן כמו תשוב ותדין בענין זה אם לענין הלימוד בספרי החכמו' אסור כל שכן באותם דברים בטלי' שאסור מכל שכן בדברי' של חשק שהאדם נידון עליהם בגיהנם אף על גב שילמוד בהם בחול. ולכן יאמר אסור ללמוד בשבת ויום טוב זולת בתורה כי הנה אמרו חז"ל לא נתנו שבתות וימים טובים לישראל אלא לעסוק בהם בתורה ואפילו בספרי החכמות אסור רק בחכמת התורה. וכן שואלים מן האדם עסקת בתורה ואין שואלים עסקת בחכמות הן אמת כי בכל הדברים התירו חז"ל להתלמד דווקא. אבל לא להתעסק בהם שהרי הובא במאמר כפי מה שמדבר האדם כך מתעורר למעלה. וכן לענין לשאול מן השד אין בזה איסור זולת לעשה מעשה אמנם לשאול אין ענין איסור. אמנם יזהר שלא ישימו קטורת זרה ואמנם איש הישראלי הנשאל בזה מסמא את נפשו בלי ספק והכי איתא בזוהר פ' תזריע

דף

דף נ"א וז"ל אמרו גזיל בהדי כאי גברא ונחמי אמר רב יצחק אסיר לן וכו' בריך רחמנא די שזיב לן מנייהו וכאי בר נש אסיר ליה אמר רבי יהודה והא תנינן בכל מתרפאין חוץ מעצי אשרה אמר ליה ודא עו"ג איהו ולא עוד אלא דכתיב לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגו'. וכמאמר ארוך למדנו מזה כי אין זולת המפורשים בפ' איסורה. אמנם מטמא נפשו כאמור ויותר עון נמצא במי שעושה קבלה מעשיות אין סוף לרעתו ואין להאריך בדברי' הללו לא הותר זולת לשרידים הפועלים על ידי מחשבה כענין רבא דברא גברא וכרא עגלא תלתא ע"י ספר יצירה כי בזה מתגדל שמו של הקב"ה :

[יט] בדברי קדשם של חז"ל נאמר משל נאות למלך שאמר לבנו לא לפרקמטייא ה"ל מתיירא אני מן הלסטים ומן האפרטוטין שבים מה עשה המלך נטל קמיע ונתן לבנו א"ל טול זה ואין אתה מתיירא משום בריה כך אמר הקב"ה בני עסקו בתורה ואין אתם מתייראים מכל אונס ונזק. הנה למדנו כי הסחורה היא התורה וכן אמרו דברים שאתה נושא ונותן בהם דברי תורה וכן הוא אומר כי טוב סחרה מסחר כסף והנה סחורה זו התורה הנפסדת בשבת אשר חז"ל אמרו לא ניתן שבת לישראל אלא לעסוק בתורה ואין הרצון בזה לומר לא נצטוו על השבת אלא כדי שיעסקו בתורה כי הנה יום השבת מוכרח היה לקדש אותו מזמן הבריאה. אמנם הרצון לומר לא נתן בו כל כך צווי על הכינה ושתיה ועונג אלא כדי שיעסקו בתורה וכן נמי איכא למידק ממ"ש במאמר לא ניתנו שבתות וימים טובים לישראל בכל כך צווי על העונג ועל השמחה אלא שיהיו שמחי וטובי לב לעסוק בתורה ואמנם חזר הדין כי פעמים סחורה זו של התורה הנפסדת בשבת וזה ימצא בא' מב' פנים או נפסדת בקום עשה או נפסדת בשב ואל תעשה מפני שאינו עוסק בה ושני הצדדים שנפסדת בהם בשבת הוא מרוב גשמים היינו ברכות הטובה על האדם ואכל ושבע ודשן ופנה אל אלהים אחרים הו כי יעזוב אל לימוד התורה כי הנה הגשמים היינו פרנסה כמשחז"ל וכה"א בברכות גשמי ברכה יהיו וכן אמר חוני עמך ישראל אין מקבלים רוב טובה על ריבוי שגשמים או דבר אחר מן התענוגים והיינו על העדר עסק התורה או אתי בידקא דמיא הם מים הרעים כד"א אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות אשר לא יכילו המים היינו כינוי למש"ה ובאר לרה נכריה וזה מפסיד ממונו דאין לך דבר מפסיד הממון וגורם עניות כמו הזנות שנאמר כי בעד אשה זונה עד ככר לחם סוף שמבקש לחם לאכול ואינו מוצא. או שנתרועעה

[יח] סחורה הנפסדת בשבת על ידי גשמים או דבר אחר או אתי בידקא דמיא ומפסיד ממונו או שנתרועעה חבית של יין והולך לאיבוד מותר לקרות נכרי אף על פי שודאי יודע שהנכרי יציל הממון. וכן מותר לומר לנכרי כל המציל אינו מפסיד כמו בדליקה שהתירו לומר כל המכבה אינו מפסיד. ויש מי שאומר שלא התירו אלא בדליקה דוקא: [כ] ישראל שאמר לנכרי לעשות מלאכה בשבת מותר לו ליהנות בה לערב בכדי שיעשו: [כא] אסור לומר לנכרי בשבת הילך בשר זה ובשל אותו לצרכך ואפילו אין מזונותיו עליו: [כב] כל שבות דרבנן מותר בין השמשות לצורך מצוה כגון לומר לנכרי להדליק

חבית של יין מן התורה שנאמר ושתו ביין מסכתי. מותר לקרות כותי זה יצר הרע היינו משחז"ל אם רואה אדם יצרו מתגבר עליו יזכור לו יום המיתה אף על פי שהוא יודע שהכותי יציל הממון ויניח מלהטעיא אותו מפני כי יזכור לו יום המיתה אז יכנע לבבו הערל ולא יחטא מותר ואף על גב כי בזכירה זו ימנע ממנו השמחה ואינו מענג השבת. וכן מותר לומר לכותי זה היצר ע"ד מה שאחז"ל המרדה את יצרו כך יאמר לו כל המציל אינו מפסיד כי הנה כבר נתב' למעלה כי היצר הנתון באדם הוא שד אחד וכאשר עובד להקב"ה עם היצר ומקיים ולעבדו בכל לבבכם חוזר ונכנע לעשות רצון האדם אז נעשה שדי מלאך טוב כדאיתא בזוהר פרשת פנחס כנ"ל. ולכן על עיקר זה יאמר מי שהוא מציל מן החטא אינו מפסיד כאמור כמו שהתירו בדליקה שמותר לומר כל המכבה אינו מפסיד ויש מי שאומר שלא התירו אלא בדליקה דוקא כהסיא דרב עמרם חסידא שנתגבר עליו היצר וצעק בקול מר נורא בי עמרם: [כ] ישראל שאמר לכותי לעשות לו מלאכה בשבת מדברים הצריכים אליו לענג את השבת והישראל הוסיף על הצווי דהיינו כי היצר מתגרה בו בכך מותרים לערב בכדי שיעשו מונע עצמו משם זמן מה ואחר כך מותר בהם: [כא] אסור לומר לעו"ג זה היצר בשבת הרי לך בשר זה בשל אותו לצלמך דהיינו כינוי כמש"ה מי יאכילנו בשר אשר חז"ל אמרו שנתאוו לעריות כד"א אל כל שאר בשרו לא תקרבו והאדם זה כאשר רואה שגברה עליו התאוה אז אמר כי טוב לקדש עצמו במותר לו אז אמר ליצר הא לך מה שבחרת בשר עזים שאורות או לבנות הכל בהשואה ולכן הילך בשר זה ובשל אותו לצרכך כי בזה ימצא שנעשה רצונו במקצת ואפילו אין מזונותיו עליו שהרי הרבה רשעים יש לך אצלם להתפרנס כדאיתא בזוהר שאומר אברהם הוא נשמת הצדיק אל לוט זה היצר המקולל כתרגומו ליטא הפרד נא מעלי לך אצל הרשעים. ולכן וישא לוט את עיניו וירא את כל ככר הירדן הרשעים שנא' בהם כי בעד אשה זונה עד ככר לחם כי כנה משקה הכל חוטאים מפני משקה היין וכן נמי יאמר ליצר מאחר כי אין מזונותיו עליו כנך אצל הרשעים ואני נתתי לך הלקך בבשר תאוה זה מן המותר לי אף על פי כן אסור כמ"ש הר"ם במז"ל משום דאתי למסרך ולכן העו"ג שרואה אדם יצרו מתגבר עליו אל יאמר אנך למותר לי אלא מתגבר על יצרו ומונע תאותו אז טוב לו: [כב] כל שבו' דרבנן מותר בין השמשות לצורך מצוה כגון לומר להדליק לו נר בין השמשות דהיינו נר מצוה הבאה בעברה או. אם היה ישראל טרוד מן היצר והולך לעשר בין השמשות:

ולענין

להדליק לו נר בין השמשות או אם היה טרוד והוצרך לעשר בין השמשות:

ש"ח. דברים המותרים והאסורים לטלטל בשבת. ובו נ"ב סעיפים:

[א] כל הכלים נטלים בשבת חוץ ממוקצה מחמת חסרון כיס כגון סכין של שחיטה או של מילה ואזמל של ספרים וסכין של סופרים שמתקנים בהם הקלמוסים כיון שמקפידים שלא לעשות בהם תשמיש אחר אסור לטלטלו בשבת ואפילו לצורך מקומו או לצורך

ורענין הנוגע למעלה כך הוא אומר השורה הנפסדת בשבת על ידי גשמים כי הנה השורה זו היא כנסת ישראל טעמה כי טוב סחרה והיא סחרה ואתגנה קדש לה' והיא נפסדת בשבת כי קדש היא על ידי גשמים שנמשכים עליה מלמעלה מפני שהם מטשטשים את הארץ ואינה מספקת לבלוע אותם או דבר אחר או אי אתי בידקא דמיא ומפסיד ממונו והענין כי הנה המלכיות נמשלו לנהר כדאיתא בב"ר ונאמר הנה ה' מעלה את מי הנהר העצומים את מלך אשור דהיינו כי הם נאחזים מזאת המדה ומפני כך מפסיד הממון אחסנתא דאבוי ואגיה דירתין חתן וכלה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קמ"ה: וז"ל כגוונא דא ירתין חתן וכלה ירותא דאבא ואימא ואתהדרו אחסנת ירותא בגוונא אחרא ירותא דאבא ירתא ברתא בשליקו דשמא קדישא ואתקרי דא אוף הכי חכמה וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי הכלה יורשת עטרה מאביה ונקראת חכמה ואמנם כאשר נאחזים ממנה סטרא אחרא מפסדת שלימות זה או שנתרועעה חבית של יין כי הנה נמי נמשך לכלה יין עליון המשומר בענביו מששת ימי בראשית שנאמר שתו ושכרו דודים ונתרועעה החבית והולך לאיבוד מותר לקרות לכותי הקליפה אע"פ שיודע כי הכותי יציל הממון לפי כי הקדושה כשנקרב סטרא אחרא להאחז שם מסתלק למעלה כן אמת כי הכלה מפסדת בזה אמנם וכן נמי מותר לומר לכותי כל המציל אינו מפסיד כמו שהתיר בענין הדליקה לומר כל המכבה אינו מפסיד כשמתגברים הגבורות כך בענין זה ויש מי שאומר כי דווקא בדליקה התירו מפני כי כאש אין לה שיעור: ישראל שאמר לכותי לעשות לו מלאכה בשבת והיא מלאכה של חול אסור ליהנות בה לערב בכדי שיעשו: אסור לומר לכותי סטרא אחרא בשבת הילך בשר זה ובשל אותו לצרכך לפי שנאמר ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו והדוגמא לזה הוא בענין הנשמה שהיא טרפה מפני כי הוא טורף נפשו באפו מתוך הכעס ונוסף עוד מן העון זה כשנעשה בשבת לפי שנא' לא תבערו אש בכל מושבותיכם והוא ענין הכעס כדאיתא בזוהר אף על פי כן שהאדם נעשה טרפה ונכנס בתוכו אל זר כמו שאחז"ל לא יהיה בך אל זר זה הכועס אסור לתת בשר זה לעו"ג בשבת לומר בשל לך זה לצרכך רוצה לומר להטעים אותו בשבת לפי כי לא הותר להטעים אותו בשבת זולת המחלל שבת בפרהסיא כדאיתא בזוהר פר' תרומה כל מעלי שבתא כרווין אזלין בכלהו רקיעין סליקו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתיא ואתקדש יומא ואיהו אגין על כלא וכו' בר אינון דמחללי שבתי וזמני בפרהסיא וכו' דאע"ג כי אם של גהינם

השה אינו מכשה מעליהם שנא' ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות מן הגוף ואשם לא תכב' מן הנפש דוקא אלו אין להם מנוח' לא כן הרשעים אפי' טורף נפשו באפו יש לו מנוח' בשב' ולכן אסור לומר לכותי בגשמי הילך בשר זה ובשל אותו לצרכך שהדוגמא חוזר על אותו שנאמר ובשר בשדה טרפ' גו' ומה גם כי עושה פגם למעלה כי יהיה שערה אחרה נאחז בשערא דקדושה ח"ו ואפי' אין מזונותיו עליו כי אין הדוגמא כך למעלה שהרי נאמר ואתה מחיה את כלם ונותנים להם השמלית כדאי' בזוהר פ' בלק בענין שביל הכרמים עם כל זה נאסר משום גדור עבירה: כל שבות דרבנן מותר בין השמשו' לצורך מצוה וסוד הדבר מ"ש בזוהר פרש' פקודי דלית לאנהגא קנאה בסטרא אחרא ובעינן למיהב ליה חולק בגו קדושא דילן וכנ' שם כי צריך לתת שער בתוך התפילין כדי לתת להם מקום לינק מתוך הקדושה כדי שלא יקטרג על ישראל וכן נמי בדוגמא לזה מותר לומר לעו"ג להדליק נר בין השמשו' כי הנה נר של שבת קדוש הוא כי כן אז הכלה קונה השלימות שהיא בסוד נר כדאיתא בזוהר פ' תרומה כי נר מצוה מאי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין ופתחת תרין דרועין דינה כמנין נ"ר ועכ"ז מותר לומר לכותי להדליק לו נר בשבת בין השמשו' דהכי נמי שנותנים לו צד אחיזה בשערא דקדוש' כדי שלא יקטרג על ישראל וכן אם היה טרוד ואין לו פנאי לעשר אומר לעו"ג בין השמשות לעשר כדי לתת להם מקום לינק מן הקדושה כך אמרו חז"ל יצר תינוק ואשה תהא לעולם שמאל דוחה וימין מקרבת בכי האי גוונא כדי שלא יקטרג עלינו כאמור:

[א] **בענין** הטלטול יש צדדים רבים והם דוגמא לענין היציאה והכנסה שהם יציאות השבת כמו שמנינו שתים שהם ארבע וכן הוא לענין הטלטול שהדוגמא הוא לענין טלטולי גברא שהם קשים כמאחז"ל שנאמר הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר וסוד הענין לפי כי האיש יש לו ענין גלגול אבל לא האשה שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר ר"ל עם גבר דוקא אבל לא עם האשה וזהו הסוד אגלי בכינוי איש ואשה על דרך שאחז"ל שכן אש אש ודאשה עדיף האי מצרף והאי לא מצרף כי חז"ל במתק דבריהם הודיעו סוד גדול כי דין גיהנם הוא נוהג יותר בנשים מן האנשים לפי כי אותיו' אש הם מרוחקו' באיש כי אות יו"ד מפסיק באמצע וסוד לאות יו"ד של ברית קדש כי כל הזהיר בו אין מכניסים אותו לגיהנם כלל רק מתגלגל עד תום חלאת עונו אבל אש דאשה מצרף לפי שאין

בה

זה בריא ותורה לכן הדין שלה הוא בגיהנם דוקא הרי כי טלטולי גברא עדיף נפי כי אין באמת דין גלגול זולת בענין ויצאת אשתו עמו כדאיתא פרש' משפטים ולכן בא דין הטלטול בשבת כי ימצא טלטול אסור ויש שהוא מותר והיינו דין מוקצ' ולכן בא הדין כל הכלים ניטלים בשבת חוץ ממוקצה מחמת חסרון כיס והענין כי הנה נתבאר מן הזוהר פ' תרומה כי בכל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכל רקיעין אעדו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתיא ואתקדש יומא ואיהו אגין על כלא ואז ניתן רשו' לרשעים לצאת מגיהנם ולראו' בפגרי האנשים הפושעים שהם מחללי שבתות בפרהסיא ואמנם הרשע שלא שקעה האש מעליו כמש"ה והאש לא תכבה והיה זה מוקצ' נבדו חוץ מכל הרשעים אשר שם שכבה האש שלהם חסרון כיס לפי שלא נתנו ממונם לצדק' כך אחז"ל שתי צדקות הגלו למה דכתיב לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות וכתיב לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות אחת שמצלת ממיתה משונה ואחת שמצלת מדין גיהנם זו שכתוב בה עברה נמצא שלמדנו דאנו רשע זה היה עשה צדקה כראוי היה ניצול מדין גיהנם נמצא מי גרם לו להיות מוקצה ונשתנה לרעה מכל הרשעים חסרון כיס שלו ועוד נמצא מוקצה אחר מחמת חסרון כיס הוא מ"ש בזוהר פ' תרומה כי הנה הרשע אף כל גב כי עדיין לא נתקן לגמרי והוא עדיין בגיהנם מכניסים אותו לגן עדן בשבת ואחר כך חוזר שם עד תום חנאת עונותיו שנאמר והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר ה' אמנם ימצא מי שאין מכניסין אותו בשבת והיינו מי שלא עשה צדקה לפי כי בה נאמר אני בצדק אחזה פניך וזה אין בו כדאי לראות והבדילו ה' לרעה מכל הרשעים מחמת חסרון כיס ועוד ימצא מוקצה אחר מחמת חסרון כיס הלא הוא מ"ש בזוהר פרשת ויחי דף ר"א . וז"ל בשעתא דנשמתא נפקא מהאי עלמא בכמה דינין אזדנת לגבר כל דא אית לון למעבר בהך נהר דינור דנגיד ונפיק לאתסחאה תמן ומאן איהו דיעבר תמן בלא דחילו מאן דאשתדל בצדקה ויהב ממוניה בהאי עלמא בצדקה כדין ועבר בההוא אתר ולא דחיל וכרוזא קארי להאי נשמתא ועניתך לא אענך עוד מאן דזכה למעבר תמן ניח ליה דינא יתיר כלל . הנה מבואר מדברי המאמר כי הצדקה מצלת מנהר דינור אמנם יש מוקצה כמי מש"ה והבדילו ה' לרעה וטובעת הנשמה בנהר זה מחמת חסרון כיס לפי שלא עשה צדקה כדאיתא בזוהר פ' פקודי דף רמ"ז . וז"ל וכד נשמתא סלקא האי ממנא נטיל ההוא לבושא דינה ואזיל עמה עד די מטא נהר דינור די נשמתא אצטריכת לאתסחייא ולאתלבנא תמן ולזמנין דטבעא ההיא נשמתא תמן ואתוקדא ולא סלקא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי יש נשמה שהיא טובע' בנהר דינור לפי שלא עשה צדקה ואע"ג כי יש לה מצות וקנה מלבוש חלוקא דרבנן והמלאך עומד והלבוש בידו על שפת הנהר להלבישו אך טובע בנהר הרי כי הוא נעשה

לצורך גופו והוא הדין לקורנס של בשמים שמקפידים עליו

מוקצה מחמת חסרון כיס שלא עשה צדקה ולכן מפרש והולך מה ענין מן הרעה ימצא לאיש מוקצה זה כגון סכין של שחיטה או של מילה ואזמל של ספרים וסכין של סופרים והנה לבאר הענין אקדים דיש ענין מוקצה אחר אע"ג כי הוא איש צדיק הוא המאמר פ' ויקהל דף רי"א . וז"ל כד בעי קב"ה לאתתקנא בתיקונוי ולאתקשטא בשבתי ובזמני ובחגי משדר ארבע אנפין דנשר וקיימין על היכלא דאקרי מר דרור ויהבין קלא ולא שמעין ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואינון מתכנשין תמן ונטלי לון אינון ארבע אנפין ועאלין לון לגו עמודא דקיימא באמצעיתא וסלקין לון לעילא וכו' . הנה מבואר מדברי המאמר כי יש נשמות שעולים למעל' באותו עמוד הנקרא מכון הר ציון כדי לקשט הכלה בהם והם משמחים חתן וכלה ויש נשמו' אחרו' שאין עולים למעלה ונקראים מוקצה מחמת חסרון כיס של מעשה הצדקה כדבעי למעבד לא עביד ואותם העולים באמת לקיים מש"ה אני בצדק אחזה פניך ולכן ימצא ענין מוקצה מחמת חסרון כיס בשני פנים בצדיקים ורשעים כי הם יציאות שתים שהם ארבע ובכן יהיה אלו הדברים דוגמא סכין של שחיטה וכו' כלם הם מקבילים למעשה הצדיקים אמנם הם מוקצים כי לא מצאו הימים כך אמרו חז"ל שנים עשר חדש הנשמה עולה ויורדת ולכן הדוגמא לסכין של שחיטה היינו מאחז"ל אלו ת"ח שמראים בעצמן הלכות שחיטה ושל מילה וסכין של סופרים שהם מענישים לחוטאים ובההוא דיהיב עינוי ביה ואתעביד תלא דגרמי והיינו שמתקני' בו הקולמוסין זה בני אדם החוטאים בנפשותם כיון שמקפידים שלא לעשות בהם תשמיש אחר אסור לטלטלו בשבת ואפילו לצורך מקומו או לצורך גופו והענין מה שכתב בזוהר פרשת ויקהל כי הנה מאמר שהנשמות עולות למעלה מאחר שהמקום נשאר פנוי אינו כן אלא נשמתין אזלין ונשמתין אתיין ואתרא לא יתבא ברקנייא בגוונא דלחם הפנים הנה מבואר מזה כי יש נשמות שהולכים ויש נשמות באים לגן עדן מחדש אותם בנתגבנו אמנם יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים שיש בהם דין מוקצה ואסור לטלטלו בשבת אפילו לצורך מקומו או לצורך גופו לתיקון שלו והוא הדין לקורנס של בשמים שהדוגמא לאדם צדיק הממלא אותו מצות ושם טוב עולה על גביהן וריח לו כנגבון שמקפידין עליו שלא יתגלגל בלד עון שאסור לטלטלו וכאשר נחזור לומר כי הטלטול הוא ענין גלגול טלטולי גברא כאמור יהיה הנגלה בדין זה כל הכלים שהם הגופים שהם באמת כלים מוכנים לתשמיש האדם ואמנם יכלול בזה צדיקים ורשעים כי הנה הצדיקים נקראים כלים שנאמר ולמית והלכת אל הכלים אלו הצדיקים שנאמר הברו נושאי כלי ה' והכי קאמר כל הכלים שהם הגופים של הצדיקים והרשעים ניטלים בשבת דהיינו לעתיד על דרך שאומרים לאדם עולם שיצאת ממנו דומה לערב שבת ועולם הזה דומה לשבת חוץ ממוקצה

מחמת

מחמת חסרון כיס כאמור כגון סכין של שחיטה וכו' כי אף על גב כי הם דוגמא לצדיקים כאמור אסור לטלטלם בשבת בגלגול אפי' לצורך מקומו שבגן עדן או לצורך גופו לענין שלימותו וכן הקורנס כאמור : [ב] כל כלי אפילו הוא גדול הנה חזר הדין להודיע כלל גדול בענין זה כי לא מביא בענין ההדיוטות כי הגלגול מוכרח בהם לשתי סיבות אחת הוא לעונש על העונות והשנית על העדר המצות אבל עוד ימצא גלגול בצדיקים גמורים לענין זכות להם ולדור כמש"ה פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים לשונאי ולצדיקים ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי ולכן יאמר כל כלי דהיינו הצדיק הנקרא כלי שנאמר הברו נושאי כלי ה' אפילו הוא גדול בענין החשיבות שלו והכבד הרבה והיינו ענין כבוד כמו שאמר הכתוב וידי משה כבדים כתרגומו יקירין חשובים ומכובדים לא נתבטל שם כלי ממנו להועיל לו להיות כלי מוכן להשראת השכינה כמו ש"ה ושכנתי בתוכם ולא נתבטל שם כלי ממנו לא מפני גדלו במצוה ולא מפני כבדו בתורה הנקראת כבוד כמשחז"ל . כלי שמלאכתו לאיסור חזר הדין להודיע מה משפט האיש אשר לא טוב עשה והוא הפך מכלי הקודש לפי כי זה מלאכתו לאיסור שעושה דברים של איסור מותר לטלטלו כמו טלטולי גברא ואין מספיק לו עונש של גיהנם אבל צריך לגלגול בין לצורך גופו כגון קורנס של זהבים לפי שהיה בוטח בעשרו וישמן ישורון ויבעט או נפחים נופח באש פחם של עבירה מותר לטלטלו טלטולי גברא לפצוע בו אגוזים היינו משחז"ל למה נמשלו ישראל לאגוז מה אגוז זה חלק ומי שאינו יודע לעלות נופל ממנו כך המנהיג לישראל יזהר שלא יטול את שלו מתחת ידיהם ולכן אע"ג כי אדם זה מלאכתו לאיסור צריך ליזהר בכבודו לפי כי מפצע אגוזים וכן קורדם לחתוך בו דבילה אם מלאכה של איסור היינו שהיה משתמש בכתרה של תורה כמו שנינו אל תעשם עטרה להתגדל בהם ולא קרדום לחתוך בהם בכך מטלטל לצורך גופו לתקן אותו כמו נוטל לצורך מקומו דהיינו שצריך להשתמש במקום שהכלי מונח שם מותר לו ליטלו משם להוליכו בגלגול לצורך מקום גופו ולהניחו באיזה מקום שירצה הקב"ה לגלגל אותו שם מחמה לצל דהיינו שגיהנם שהוא דוגמא לחמה כמש"ה כי הנה היום בא בוער כתנור שהקב"ה מוציא חמה מנרתקה רשעים נידונים בה שנאמר ולהט אותם היום הבא ולכן אין מוליך כלי זה הרשע מחמה של גיהנם לצל של גן עדן דהיינו כשאינו צריך לטלטלו אלא מפני שישבר או יגנב אסור הוא משחז"ל למה נגזר מיתה על הרשעים לפי שכל זמן שהם חיים מכעיסים לפניו וכיון שמת ניחא באופן זה אסור לטלטלו בשבת :

עליו שלא יתלכלך : [ג] כל כלי אפילו הוא גדול ובכד הרבה לא נתבטל שם כלי ממנו לא מפני זה גדלו

ובאשר נחזור על ענין דינים אלו לבאר אותם כנ"ל הכי קאמר כל הכלים ניטלים בשבת כי הנה כבר נתבאר למעלה כי בשבת עולים כל העולמות למעלה בסוד מקראי קדש כדאיתא בזוהר פרשת קרח גם פרשת תרומה דף קל"ח . וז"ל בשעתא דאינון חיות נטלי כורסייא לסלקא ליה לעילא אינון אמרי תושבחתא דא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הכסא מעליה אותו למעלה חיות הקדש וכן היא המדה בכל העולמות שהם עולים זה אחר זה ואמנם מה שעולה למעלה הם הכלים דוקא ולא העצמות ואמנם אותם מלכין קדמאין דמיתו עולה מן העצמות שבהם ולא הכלים ולכן הוא אומר כל הכלים נטלים בשבת דהיינו הכלים של כל העולמות שהם עולים כל אחד למעלה ממדרגתו כאמור חוץ ממוקצה מחמת חסרון כיס וזה יהיה באותם מלכין קדמאין שהנה כל הכלים של העולמות כשעולים למעלה ממדרגתם הם מרויחין בענין לפי כי הם מלבישים את המדות שלמעלה מהם והמדות שלהם נמי אשר נשארים למטה עולים הכלים התחתונים ומלבישים אותם אבל אלו אין למטה מהם מי ילבישם העצמות שלהם ולכן נקראים מוקצה מחמת חסרון כיס וכן הוא בענין הקליפות שאם יעלו הכלים שהם למעלה הם מתחסרים לפי כי תחשכנה עיניהם מראות כנודע מן הזוהר פרשת שלח לך ולכן אמר כגון הסכין של שחיטה הוא סוד סמאל כמ"ש מ"ה לריב"ל שאלמלא דחייסנא ליקרא דברייתא פרענא להו בית השחיטה כבהמה וזה מוקצה מחמת חסרון כיס כי יתן בכוס עינו ולכן אסור לטלטלו וכן הסכין של מילה היא הקליפה הנקראת נוגה הוא מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ג : וז"ל ומתוכה כעין החשמל מתוכה דמאן מתוכה דהיא נוגה כעין החשמל וכו' כד ערלה שארי על קיימא קדישא לשאבא מקדשא כדין ההוא מקדשא אתעכב מלאתגלאה רזא דאת קיימא מגו ערלה וכד האי נוגה עאל לגו ואפריש בין ערלה ובין מקדשא כדין אקרי חשמל חש ואתגלייא מל מהו מל כד"א מל יהושע רזא דאת קיימא דלא אתעכב מלאתגלאה מגו ערלה עכ"ל . הנה מבואר מדברי המאמר כי קליפת נוגה הוא המפריש בין הערלה והקדושה ולכן יהיה הכינוי לה הסכין של מילה ואזמל של ספרים שמעביר הדין הוא השער והסכין של סופרים נמי שמתקנים הקולמוסים בהם והדוגמא בחינת החסד היוצא משני מדות עליונות שהם סופרים לתקן בחינת ואז הוא קולמוס לכתוב בספר כיון שמקפידים שלא לעשות בהם מלאכה אחרת דהיינו תשמיש אחר אסור לטלטלם בשבת אפילו לצורך מקומו כדי שיהיה פנוי משם או לצורך גופו אסור כאמור והוא הדין לקורנס של בשמים שמקפידים עליו שלא יתלכלך והדוגמא לזה הוא בקדושה בסוד הכלה הקדושה בחינת בנימין הצדיק שנשחק בו הבשמים של הכלה שהם י"ג מיני בשמים שנאמר נרד וכרכום וגו' והיינו כלי של הכלה שנאמר והכלה תעדה כליה שמקפיד עליו שלא יתלכלך מן הקליפה שרחל קראה לו בן אוני ולכן אף על גב כי אביו תכף קרא לו בנימין יש יראה שלא יתלכלך שלכן יעקב יצא מבית לבן קודם שנולד ולכן אסור לטלטלו טלטלה גבר מחמת חסרון כיס

כי

כי המדה אחרונה יהיה לה הדר כאשר מטלטל ממקומו כי היא נקראת כוס כד"א כי יתן בכוס עינו ולכן ממקומו לא ימים :

כל כלי הזר והגיד כלל אחר כל כלי מאלו הנזכרים אפילו הוא גדול וכבד לא נתבטל שם כלי ממנו והענין יובן עם מ"ש בזוהר פרשת בא דף מ"ב : וז"ל ווי ליה מאן דישוה ליה לשום מדה אפילו באילין מדות דיליה וכו' אלא דמיונא דליה כפום שולטנותיה על הוא מדה וכו' כאתפשטותא. דמיא דימא על מאנא דאיהו ארעא אתעביד דמיון ויכילנא למעבד חושבן תמן כגון המקור דימא הא חד נפיק מניה מעיין כפום אתפשטותא דיליה בההוא מאנא כעגולא דאיהי יו"ד הא מקור חד ומעין י' נפיק מניה הא תרין לבתר עבד מאנא רברבא כמאן דעבד חפירא רברבא אתקרי ים והוא מאנא תליתאה וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר שמכנה הספירות לכלים שהם מאנין ועוד למדנו שהספירה השלישית הוא כלי גדול והיינו מה שכתבתי בדין זה אפילו היה כלי גדול וכבד מאד לא נתבטל שם כלי ממנו לא מפני גדלו ולא מפני כובדו. כלי שמלאכתו לאיסור והיינו הקליפה סטרא אחרא כי כל מלאכתו הוא להטעות בני אדם לעשות איסור שיעברו על דת מותר לטלטלו כדי להרחיקו מן הקדושה כדי שלא יהיה מעכב ענין הייחוד כדאיתא בזוהר פרשת תרומה בין לצורך גופו כגון קורנס של זהבים או נפחים דהצטריך כדי לפצוע בו אגוזים להפרים הקליפות שהם דוגמא לקליפת האגוז ולברר ממנו המאכל וקורדום לחתוך בו דבילה היא הכלה המתוקה בפי הכל כדבילה והקרדום דוגמא לצדיק שנותן רשות לכלה לילך אצל הצדיקים ביום וחוזרת אליו בין דרוצי מלכא שכיבת כדאיתא בזוהר פרשת פנחס בערב היא באה אצל בעלה ובבקר היא שבה אצל הצדיקים כמלא שחותך דבלה זו לתת ממנה חלק לכל צדיק אפילו יחיד עוסק בתורה שכינה כנגדו וגם יהיה לו חלק ממנה כאמור ולכן אין מטלטלין אותו וכן לצורך מקומו דהיינו שצריך להשתמש במקום שהכלי נתון שם כי הנה אף על גב כי הכלי של הכלה עלה למעלה במקום אימא עילאה הנה יש צורך בכלי זה להשתמש בו במקום שהכלי מונח שם. כי לא יתכן להתחסר מן השימוש הוא הייחוד ביום השבת ומותר לו ליטלו משם ולהניחו בכל מקום שירצה לעשות הייחוד שם אבל מחמה שהוא דין נגל הוא בחינת הת"ת דהיינו שאינו צריך לטלטלו אלא מפני שירא שישבר מפני החמה מדת הדין חמה מגרתקה או שלא יגנב מן סטרא אחרא הנאחזים מן הגבורה אסור לטלטל כלי זה של הכלה אלא הטלטול יהי'

גדלו ולא מפני כבדו : [ג] כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו בין לצורך גופו כגון קורנס של זהבים או נפתחים לפצוע בו אגוזים קורדום לחתוך בו דבילה בין לצורך מקומו דהיינו שצריך להשתמש במקום שהכלי מונח שם ומותר לו ליטלו משם ולהניחו באיזה מקום שירצה אבל מחמה לצל ; היינו שאינו צריך לטלטלו אלא מפני שירא שישבר או יגנב שם אסור : [ד] כלי שמלאכתו להיתר מותר לטלטלו אפילו אינו אלא לצורך הכלי שלא ישבר או יגנב אבל שלא לצורך כלל אסור לטלטלו וכתבי הקדש ואוכלים מותר לטלטלם אפילו שלא לצורך כלל : [ה] יש מתירים לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור אפי' מחמה

לצורך הייחוד בלבד או מן החמה בחינת הדין נגל מותר לפי כי כן מתקיים שמאלו תחת לראשי ואחר כך וימינו תחבקני :

[ג] **מאחר** שנתבאר למעלה כי גוף האדם הוא נקרא כלי מפני שהוא מוכן להשתמש בו לכל המצטרך לו לכן אזר הדין זה להגיד על אימי הזמן ההולכים בדרכי יושר כי הם כלי שמלאכתו להיתר אינו הולך אחר דברים הרעים של איסור זולת במותר לו מן התורה מותר לטלטלו טלטולי גברא והיינו סוג אחד של בני אדם שהם כשרים ובא עליהם יסורים בעה"ז או כי ימות בלא עתו דהיינו מש"ה יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים והיינו מ"ש בדין זה מותר לטלטלו בעולם הזה על ידי יסורין או מיתה אפילו אינו אלא לצורך הכלי זה האדם שלא ישבר על ידי אשר יחטא ואשם ולכן הקב"ה מביא עליו יסורין והם יסורין של אהבה כדי לכפול שכרו ואם יתרא' נהשגחת הקב"ה כי עתיד לישבר על ידי עון מסלק אותו קודם זמנו כמו שעשה לחנוך כענין בעל התאנה כי הוא יודע מתי עונתן ולוקח אותם קודם שישבר על ידי עון או יגנב מן היצר המתעה אותו אבל שלא לצורך כלל אסור לטלטלו עד ימלאו ימיו הקצובים לו שנות דור ודור כמשחז"ל אם זרוזים ימיו מזמן הבריאה תרן הקב"ה ימיו של כל אחד זכה משלימין לו וכתבי הקדש הם תלמידי חכמים הלומדים בהם ואוכלים הם בעלי מצות כמשחז"ל עץ מאכל הוא אלו ת"ח מותר לטלטלם להוליך אותם טלטולי גברא בין לענין המיתה שתבא עליהם פתאום או לענין יסורין או לענין טלטול מגוף זה לגוף אחר על ידי הגלגול מותר לטלטלם אפילו שלא לצורך כלל אלא כדי לכפול להם שכרם ואיתא בזוהר פרשת תרומה אמר רבי שמעון ברעותא דקב"ה לארחא בסאי תפוח וכו' :

[ה] יש מתירין לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור דהיינו העובר על איסורים שבתורה לטלטל אותם לא מבעיא בטלטול לטובה שהוא בגן עדן ממדרגה למדרגה אלא אפילו מחמה נגל דהיינו מגהינם שהיא דוגמא לחמה כמ"ש אין גהינם לעתיד לבא אלא הקב"ה מוליא חמה מנרתקה וכו' וזה הטלטול מותר על ידי ככר הוא מעשה הצדקה שהיא שקולה ככל התורה כמשחז"ל שנאמר והעמדנו עלינו מצות לתת שלישית השקל בכל שנה וכמשחז"ל צדקה מצלת מגהינם שכתוב בה עברה שנאמר לא יועיל הון ביום עברה של גיהנם שנאמר יום עברה היום ההוא וצדקה תציל ממות מדת גהינם והיינו ככר שנותן לעני ותינוק כמי מציל לאביו ברא מזכי אבא כמש"ה בניך כשתילי זתים והיים בה הכי לא יבושו כי ידברו את אויבים אלו מאריסון דדינין לפי דשבק משכונין

בבא

מחמה לצל על ידי ככר או תינוק: [ו] כל הכלים שנשברו אפילו בשבת מותר לטלטל שבריהם ובלבד שיהו ראוים לשום מלאכה כגון שברי ער״בה לכסות בה החבית ושברי זכוכית לכסות בה פי הפך אבל

בהאי עלמא כדאיתא בזוהר: [ו] כל הכלים שנשברו עוד אזר והגיד כל הכלים שנשברו אפילו בשבת מותר לטלטל שבריהם היינו מ״ש בזוהר פ׳ ויקהל דף קפ״א: וז״ל תא חזי בשעתא דשכיחא נהר דנגיד ונפיק אפיק כל אינון נשמתין ואתעברת נוקבא כולהו קיימו לגו בקורטא דלגו וכד סיהרא אתפגים בההוא סטרא דחויא בישא כדין כל אינון נשמתין דנפקין אע״ג דכלהו דכיין וכלהו קדישין הואיל ונפקי בפגימו בכל אינון אחרי דמטו אינון נשמתין כלהון אתברו ואתפגימו בכמה לערין בכמה מכאובין והלין אינון נשמתין אתרין דאתרעי קב״ה וכו׳ ובגין כך איהי שרייא בגוויהו תדיר דלא שבקא לון כד״א ואת דכא ושפל רוח וכתיב קרוב ה׳ לנשברי לב וגו׳ ולכן יאמר נא כל הכלים שנשברו הם הגופים שהם נשברים בעולם הזה והם בשני פנים או שהם בעצמם השפילו עצמן ושבר גאון עוזם ונאותם ברצונם להכנעות לפני בוראם להיות כי קרוב ה׳ לנשברי לב או כי נשברו ביסורין בהשגחת הבורא עליהם מפני כי כך היה מוכרח להם מסיבת עת התולדה שלהם כאמור במאמר בין כך וכך אפילו שנשברו בשבת ואין זה מן הראוי לפי כי ימנע מלענג את השבת וימלא אלנו קעלבות והדאג׳ אין זה מעכב דהא קיימי כגוונא דלעילא כנזכר שם ולכן מותר לטלטל שבריהם בסוד הגלגול ובלבד שיהיו ראוים לשום מלאכה כגון שברי עריבה לכסות בה החבית ושברי זכוכית לכסות בה פי הפך והדוגמא לזה אם קדם זה ושבר את עצמו על דברים ערבים הנמצא בו ונתחרט עד שמתקיים בו כי הולך ערב ונמצא בא״חה שבירת הלב שיעור לכסות פי החביות שעליו וכן הזכוכי׳ הוא הנמצא בו הייסורין שנשבר ככלי זכוכית ובשיעור היסורין יש כדי לכסות פי הפך איזה דברים בעלים היואים הלו הפך לבן אז מטלטלין אותם בשבת ומוליכין ׳הנשמה למעלה בשבת ומטלטלין אותם בענין הגלגול להרבות שכרם כאמור אבל אם אין ראוים לשום מלאכה לא:

עוד נעמיק בענין דינים אלו וכך הוא אומר כלי שמלאכתו להתיר מותר לטלטלו בשבת כי הנה נתבאר כי הכלים של כל העולמות הם מתעלים בשבת ואמנם גם הכחות של המלאכים הם נקראים איברים וכלים כדאיתא בזוהר פרשת וישלח דף ק״ע. וז״ל גיד הנשה מתקיף ליצר הרע דאיהו זיניה וישראל לא אכלין ליה וכו׳ בגין דאית בבר נש רמ״ח שייפין לקבל רמ״ח פקודין דאורייתא דאינון למעבד אתייהיבו ולקבל רמ״ח מלאכין דאתלבשת בהון שכינתא ושמא דילהון בשמא דמאריהון וכו׳ הנה מבואר מדברי המאמר כי יש כחות מלאכים שמתלבשת בהם השכינה שלכן נקראים כלים שלה שהיא פועלת בהם וכן מבואר פ׳ וירא ולכן יאמר כלי שמלאכתו להיתר לפי שהם מסטרא דטוב ומה גם הנקראים מלאכי שלום ומה גם הכלים עצמן של העולמות כלי שמלאכתו להיתר שהוא מסטרא דקדושה מותר לטלטלו כאשר יעלה למעלה

ומה גם הכלים דאצילות עצמן שהם כלים שמלאכתן להיתר ודאי מותר לטלטלן והם מתעלים יותר ביום השבת אפילו אינו אלא לצורך הכלי שלא ישבר או יגנב כמו שאמר יוסף כי גנב גנבתי ובדברי חז״ל כתוב לאמר אלה תולדות יעקב יוסף כל מה שאירע לזה אירע לזה יעקב נגנב שני פעמים שנאמר גנבתי יום וגנבתי לילה ויוסף נגנב שני פעמים וכדי שלא להאריך אלך מדבר זה הקשה שם לכך בהדום של הכוונה שכתב מורי הרב זלה״ה או תבין קלא מזה ואמנם שעתיות המאמר יהיה עם מה שאמרו חז״ל כל מה שאירע לאבות סימן לבנים ושם נאמר ויצא יעקב כד״א ויצא מבאר ליון כל הדרה וישכב במקום השכבה בבשתינו וכו׳ וכן נמי שני פעמים נגנב הוא ויוסף בשני חרבנות בית ראשון ושני שנגנבו ממנו והם עצמן נקראים שנגנבו לפי כי יעקב נטמן בבית עבר יוסף נטמן מפני אביו ואחיו יסוד הדבר מה שכתוב בזוהר פרשת אחרי מות כד אתחרב בי מקדשא כדין סליק מלכא עילאה לעילא לעילא ואנגיד ליו״ד ריישא דיסוד עמיה וכו׳ וזה היה שני פעמים בשני חרבנות ולכן ימלא מליאות שלא ישבר הכלי שלהם או יגנב והבן ולכן מותר לטלטלו ולהעלותו למעלה אבל שלא לצורך כלל אסור לטלטלו והתני הקדש הם הקליות והוכלים דהיינו נשמות של הצדיקים שהם בסוד קרבן וכן אוכלים הנמשכים מלמעלה למדות עליונו׳ כי לכן נאמר אכלתי יערי עם דבשי מותר לטלטלם לעולם אפילו שלא לצורך כלל דלא שייך בהם דין מוקצה לפי כי לעולם יש בהם צורך ואינם פוסקים: יש מתירים לטלטל כלי שמלאכתו לא יסור מן העולמו׳ ולהעלותו מן הארץ ההיא אל ארץ טובה ורחבה באצילות אפי׳ מחמה לצל שנאמר בה ותפרה הלבנה ובושה החמה אבל על ידי ככר או תינוק היינו סוד מטטרון תינוק יונקי משדי אמו והככר הנקבה שלו שהוא פת קיבר והתכלית לתת מקום להם בקדושת שבת על דרך שפירש הרשב״י ז״ל פ׳ פקודי דבעינן לשות׳ שערא דעגלא בגו קודשא דילן דהא מתמן נפקא כדי שלא יקטרג ואין להאריך בזה. כל הכלים שנשברו אפילו בשבת כי הרצון בזה על אותם מלכין קדמאין דאינון מאנין תבירין מותר לטלטל שבריהם ולא תקשה לך מידי ממה שנתבאר למעלה בענין מוקצ׳ מחמת חסרון כיס שלכן אין מטלטלין אותם כי בזה הותר זה הספק במה דברים האמורים שמותר לטלטל שבריהם ובלבד שיהיו ראוים לשום מלאכה כגון שברי עריבה הנעשיי׳ לכסות בהם פי החבית שברי זכוכית הנעשים לכסות בהם פי הפך כך צריך להמצא באותם שברי כלים שהם מאנין תבירין לורך עליון לכסו׳ פי חבית הקדוש׳ כד״א אכלה ומחת׳ ופי הפך הכי׳ קטנים שלה לקיים והכל׳ תעד׳ כליה אז מותר לטלטל׳ דאי לא תימא הכי הבריר׳ אסור׳ בשבת כדלקמן אלא מה יש לך לומר כי שברים אלו הם מוכנים ועומדים לצורך זה אבל אם אינם ראוים לשום מלאכה לא:

אבל אם אינם ראויים לשום מלאכה לא: [ז] התיכת חרס שנשברה בחול מכלי וראויה לכסות בה כלי מותר לטלטלה אפילו במקום שאין כלים מצויים שם לכסותם בה ואם זרקה לאשפה מבעוד יום אסור לטלטלם כיון שבטלה מהיות עוד כלי. ודוקא התיכת חרס משום דאתיא משברי כלים אבל דבר שאין בו שייכות כלי כגון צרורות או אבנים אף על פי שראוים לכסות בהם כלי אסור לטלטלם: [ח] כל הכלים הנטלים בשבת דלתותיהן שנתפרקו מהם ניטלים בין נתפרקו בחול בין נתפרקו בשבת: [ט] דלת של שידה תיבה ומגדל יכולים ליטלה מהם ואסור להחזירה גזירה שמא יתקע ושל לול של תרנגולים

[ז] **למעלה** נתבאר שני מיני בני אדם שנשברו והם שברי עריבה ושברי זכוכית האחד נשבר לבו בקרבו לרצונו לפני ה' אף על גב כי אין בו מום וקולו ערב והשני של זכוכית כי נשבר משעת הולדה לפי שנולד בזמן חסרון הלבנה כנ"ל ושני האנשים אלו מסוג הצדיקים מטלטלין אותם כנ"ל אמנם עוד זאת ימצא בני אדם דוגמא לכלי חרס והם עמא דארעא כדאיתא בזוהר פרש' בהעלותך דף קנ"ג. וז"ל ואי נשמתין חומריים דאינון כמאני חרס שבירתן זו היא טהרתן כד"א נשברו נטהרו ורזא דמלה זבחי אלהים רוח נשברה עכ"ל. הנה נתבאר מדברי המאמר כי אלו הם חומריים והיינו עמי הארץ ולכן יאמר חתיכת חרס שנשברה בחול כי נשבר לבו בקרבו מכלי שהיה מתחילה כלי שלם וראוי' לכסות כלי כד"א כסוי חטא' ר"ל באות' שבירה שנשבר לבו בקרבו יש בה כדאי לכסות איזה עון אשר חטא והוא כלי מותר לטלטלה מגיהנם לגן עדן שנאמר והיה מדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אפילו במקום שאין כלים מצוים שם לא מבעיא שמותר לטלטלו טלטולי גברא מגיהנם למקום שנמצאים כלים אחרים והם הנשמו' שהותר להם הטלטול לצאת מגיהנם שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כי הוא בכלל זה אלא גם במקום שאין שם כלים היינו בגן עדן שעולים הנשמות לגן עדן עליון בשבת ואין שם כלים בגן עדן תחתון שאין כלים מצויים שם לכסות בה לפי שהרוח מכסה לנשמה שנאמר כי רוח מלפני יעטוף כדאיתא בזוהר פרשת משפטים אף על פי כן מותר לטלטלה להוליכה לגן עדן ואם זרקה לאשפה מבעוד יום כי מסר אותה לקליפה שהיא אשפה מטונפת כדאיתא בזוהר פרש' תצא וזה ימצא במי שכועס שנאמר בו טורף נפשו באפו כי עוקר הנשמה ממקומה והולכת לקליפה ונכנס במקומה אל זר כדאיתא בזוהר כנ"ל זה זורק אותה לאשפה ונפרע אם השליך מידו איזה דבר לארץ מתוך הכעס כי נעשה קרבן לע"ז כדאיתא בזוהר שלוקחים הכלי סטרא אחרא ומכריז ואומר זה הקרבן של פלוני שהקריב לסטרא דילן ובת קול מכריז ואומר אוי להם כי נדדו ממני שלכן אמרו חז"ל מה ששנינו שאומר עשרתן ערבתן הדליקו את הנר בעי לממרינהו בניחותא כדי שלא לעורר צד כעס כלל ולכן אם זרקה לאשפה מבעוד יום על ידי עון של הכעס אסור לטלטלה אחר כך אינה נכנסת לגן עדן בשבת כיון שביטלה מהיות עוד כלי להשראת הקדושה כך היא המדה נמי בעה"ז לענין טלטול הנשמה מלמעלה להביאה אליו לא מבעיא כי לא יהיה לו עוד תוספת שבת אלא גם הרוח שלו כבר זרקו לאשפה ואין עוד תקנה לטלטלו להחזירו אליו כיון שביטלה מהיות עוד כלי ברצונו ודוקא חתיכת חרס משום דאתיא משברי כלים שנאמר לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה אבל דבר שאין בו שייכות כלי שאינו מקבל מרות של' והנה עם קשה עורף הוא כגון צרורות או אבנים שהיצר נמשל בהם היינו לב האבן אף על פי שראוים לכסות כלי דהיינו כסוי חטאה אסור לטלטלם ואין יורד עליהם תוספת שבת בעולם הזה וגם לעתיד אסור לטלטלם מגיהנם כמו אותם שנאמר בהם ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כגון אלו אסור לטלטלם: [ח] כל הכלים הניטלים בשבת וכו' חזר ואמר כלל אחר דהיינו על כל אשי הזמן הנקראים כלים כאמור לפי כי הגוף הוא כלי לעשות בו האדם כל צרכו. ולכן יאמר כל הכלים הנטלים בשבת שמותר לטלטל אותם דלתותיהן שנתפרקו מהם היינו דלת של התשובה אשר חז"ל הגידו העולם הזה נברא בה"א לומר מה ה"א פתוח אף האדם אם בקש לצאת יוצא ומאי טעמא תלייא כרעא דה"א שאם חוזר בו ליעול בהאי ואיתא בזוהר ותפתח ותראהו כיון דפתחת בתשובה וכו'. וכן הוא אומר פתחי לי אחותי פתחי בתשובה פתח כחודה של מחט. הנה מכל זה נלמוד כי הוא דלת של תשובה ועוד יובן ענין דלת של צדקה וגמילות חסדים כדאיתא בפרק הבונה הנכו דרדקי דאתי לבית הוועד ואמרו ג"ד גמול דלים וכדברי חז"ל שלא לנעול דלת. ועל שני עיקרים אלו חזר הדין כל הכלים הניטלים בשבת שראויים לטלטל דלתותיהן שנתפרקו מהם בין לענין מעשה הצדקה בין לענין התשובה שהיו רגילים בה ניטלים בין נתפרקו בחול שהניחו אותם אשי הזמן הרגילים בהם בין נתפרקו בשבת שהניחו אותם לסיבו' כדמפרש ואזיל הכל ניטלים בשבת: [ט] דלת של שידה תיבה ומגדל והם דוגמא לבני אדם שיש להם ממון דוגמא לכלים אלו והוא טמון אצלם ועתה הרגישו בעצמם כי לא טוב הדבר להיו' קמצנים בממונם ועושים תשובה והלב שהיה סגור פותחים אותו. ולכן יאמר כי דלת שלהם יכולים ליטלה מהם ולפתוח סגור לבם בתשובה ואסור להחזירם שאם הגיע להם שבזבזו יותר מדאי אסור להחזירם דאף על גב שאמר הר"ם במז"ל כי בכל הדעו' הרעו' כשחוזר בו צריך להטו' לאידך גיסא כדי לבא אחר כך אל הצד השוה הממוצע הנקרא דרך ה' כילד הרי שהיה כילי קמצן יטה לצד אחר לבזבז יותר מדאי כדי שיבא אחר כך אל הממוצע. אמנם הכי קאמר הדלת יכולים ליטלה מהם לפתוח לבם לעשו' צדקה. ואסור להחזירם לסגור דלת הצדקה מהם גם אם מבזבזים גזירה שמא יתקע חיישינן שיחזור לתקוע עצמו במה שהיה רגיל מתחלה. ושל לול של תרנגולים אם אדם זה

היה

תרנגולים אסור בין ליטול בין להחזיר דכיון דמחובר לקרקע אית ביה בנין וסתירה: [י] כסוי בור ודות אין ניטלים אלא אם כן יש להם בית אחיזה דאז מוכח שהוא כלי ושל כלים אפילו הם מחוברים בטיט יכולים ליטלם אפילו אין להם בית אחיזה והוא שתקנם ועשה בהם מעשה והכינם לכך או שנשתמש בהם מבע"י וכיסוי חביות הקבורות בקרקע לגמרי צריכים

היה רגיל אצל אסרו התרנגולים והזה בו אסור בין ליטול לפתוח לו פתח להיתר בין להחזיר שהוא למנוע אותו דכיון דמחובר לקרקע אדם זה לנוע אחר שאשה קרקע עולם כמשחז"ל אסתר קרקע עולם היתה איכא בהם בנין וסתיר' ואין זה כשאר האדם שהם ממוצעים בזה אמנם זה האיש אם נפתח לו ימצא בנין ליצר הרע ואם יסגר הפתח למנוע ממנו המנהג יהי' לו ענין הסתירה שמבטל מצות עונה והוא עונג שבת כאמור ולכן אסור בין ליטול בין להחזיר כאמור. [י] כיסוי בור ודות הנה בזה בהם הדוגמא לעושה מעשי' אשר לא יעשו כד"א כי יכרה איש בור. ואיתא בזוהר פ' נשא דף קכ"ב וז"ל פתח רבי יהודה ואמר כי יפתח איש בור וגו' מה כתיב בתריה בעל הבור ישלם ומה על דא כך מאן דגרים לאבאשא עלמא בחובוי עאכ"ו אלא תווהנא דאף על גב דאבאיש עלמא אית ליה תשובה דכתיב איש או אשה אשר יעשו מכל חטאת האדם והתודו את חטאתם וגו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי ענין פתיחת בור הוא דוגמא לחוטא והיינו משחז"ל הקודח בספינה. ולכן יאמר כיסוי בור ודות כי זה הוא כינוי לחוטא שכרה הבור ועשה לו כסוי מענין התשובה כד"א כסוי חטאה כסוי זה אין ניטל אלא אם כן יש להם בית אחיזה והוא לצורך שעה בדבר המוכרח דאז מוכח שהוא כלי ורוצה להשתמש תמיד בענין התשובה ושל כלים בני אדם אחרים אפילו הם מחוברי' בטיט שהם להוטים אחר אכילה ושתיה למלאת רסן בטנם ואין בהם עון אשר יכולים ליטלם אפילו אין להם בית אחיזה ואין להם כיבה והכרח להתרשל מהתשובה והוא שתקנו כמשמעו ועשה בהם מעשה של התשובה והכינם לכך הכלים אלו האברים שלו או שנשתמש בהם מבע"י וכיסוי חביות הקבורים בקרקע לגמרי כי זה מורה על מעשים רעים שבו שנקראת חבית קבורה כד"א ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו צריכים בית אחיזה להוציאם ע"י התשובה שהוא בית יד של הקב"ה כי ימינו פתוחה לקבל שבים שנאמר וירא לכרובים תבנית יד אדם וזה ימצא לאדם בכח הצדקה הנעשה ביד כאמור כי לכן עוד ידו נטויה עלינו אע"ג דאהדרינהו אפיה כמ"ש ר"י למין שחיק מחיק: שבתי וראה לבאר דינים אלו בדרך ישר וכן הוא אומר חתיכת חרס שנשברה וכו'. כי הנה סטרא אחרא נק' חרס כדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רכ"ט וז"ל אם יתן איש וגו' דא סמאל באהבה דישראל למהוי ליה חולקא בהדייהו באינון מים דרשימין הכא בוז יבוזו סימנא דאינון בוז יבוזו לו דהא כלהו אתחשיבו לגבן חרס נשבר דלית להו תקנה לעלמין מים דילהון אתפליגי ביומין בוז אשתארו שאר יומין וסי' חרס וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי סמאל והקליפות סימן דילהון חרס. ולכן יאמר חתיכת

חרס שנשברה בחול דהיינו חלק מכלי של הקליפה וראויה לכסות בה כלי של הקדושה לפי כי הקליפה לא ילדק בה בחינת כלי כאשר נתבאר בחלק הקודש ומקרא מלא הוא אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות נשברים אשר לא יכילו המים לפי שהם נשברים ומנוקבים. ולכן אם בחלק הקליפה זה יש בו כדי לכסות כלי של הקדושה מותר לטלטלם. וכדאיתא בזוהר פ' ויקהל בענין קליפת נוגה שמכס' על קיימא קדישא דף ר"ג תמלאנו. ולכן מותר לטלטלם דהכי נמי מטלטלין אותם למעלה אפי' במקום שאין כלים של סטרא דקדושה נמצאים שם לכסותם בה מותר ואם זרקה לאשפה כי לכן אותו חלק מן הקליפה חוזר אצל הקליפה שהיא אשפה מטונפת כדאיתא בזוהר פרשת תצא אם זרקה מבעוד יום אסור לטלטלם ולהעלות אותם למעלה כיון שבטלה מהיות עוד כלי וזרקה חתיכת חרס משום דאתייא משברי כלים של הקליפות שהם כלים נשברים כאמור. אבל דבר שאין בו שייכות כלי שהם צרורות או אבנים שהם ענפים מהם כגון היצר שנקרא אבן לחז"ל שנאמר לב האבן אף על פי שראוים לכסות בהם כלי של הקדושה אסור לטלטלם לפי כי אלו אינם ראוים לעלות למעלה לכסות על קיימא קדישא: כל הכלים הניטלים בשבת שהם מסטרא דקדושה הנקראים כלים דלתותיהן שנתפרקו מהם וסוד הענין מ"ש בזוהר פרשת וירא דף ק"ג: וז"ל פתח ואמר דא הוא פתחא דצדק כד"א פתחו לי שערי צדק דא פתחא קדמאה לאעלא ביה ובהאי פתחא אתחזון כל שאר פתחין עילאין מאן דזכי להאי זכי למנדע ביה ובכלהו שאר פתחין בגין דכלהו שראן עליה והשתא דפתחא דא לא אתיידע בגין דישראל בגלותא וכלהו פתחין אסתלקו מניה ולא יכלין למנדע ולאתדבקא. אבל בזמנא דיפקון ישראל מן גלותא זמינין כלהו דרגין עילאין למשרי עליה כדקא יאות כו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי כל המדות עליונות יש להם פתחים ובעבור הגלות אינם ידועים היינו משחז"ל משחרב ב"ה כל השערים ננעלו: ולכן הוא אומר כל הכלים ניטלים בשבת הם מדות העליונות שהכלים ניטלים בשבת ועולים למעלה דלתותיהן שנתפרקו מהם בעבור החרבן והגלות ניטלים והיינו הסוד מש"ה טבעו בארץ שעריה היא ארץ הידוע אצלה שעיר ולעתיד נא' שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם. ולכן ניטלים ועולים למעלה בין נתפרקו בחול בין נתפרקו בשבת: דלת של שידה תיבה ומגדל כל בחינות הללו הם במדה האחרונה. ולכן יאמר יכולים ליטלם מהם כדי לפתוח אותה כי כן נמי הכלה פותחת דלתותיה לצדיק כשאומר פתחי לי אחותי רעיתי מה כתיב תמן פתחתי אני לדודי ואסור להחזירם לסגור אותם דאף ע"ג שהיא

בסוד

בסוד בחולה היינו בחול אבל בשבת כאית' נחה שנקראת אבה לפי דלא מתפרשן אבא ואימא וכן היא הכלה בשבת ולכן אין מחזירין גזרה שמא יתקע ויבאר הגור ושל לול של תרנגולים שהדוגמא יהיה בסוד הצדיק מלך הגבורות אשר אין ליטול בין להחזיר דכיון דמחובר לקרקע היא רחל קרקע עולם אית ביה בנין וסתירה . ולכן לית לאפתיה

צריכים בית אחיזה : [יח] מחט שלימה מותר לטלטלה ליטול בה את הקוץ ניטל חודה או חור שלה אסור וחדשה

להו כלל : כסוי בור ודות שהם במדה האחרונה שניהם דמאחר שהיא בסוד בחולה יש להם כיסוי אין ניטלים בשבתי אלא אם כן יש להם בית אחיזה ולמעלה היא היד שניוכה בנוטל הכיסוי זה היינו סוד תמר שמעיכבה באצבע דאז מוכח שהוא כלי . ולכן אין השבה כורסת בריח אלא למי שעשאה כלי וכל הניס בדוגמא לכלים של הבנה שנאמר וכלה העדה כניה אפילו הם מחוברים בטיט בסוד מהיטבאל יכולים ליטנס אפי' אין להם בית אחיזה והוא שתקנה בסוד ויבן ה' את הצלע לאשה ושבה בהם מעשה של הייחוד והכינה לכך להיות מתחבר עמהם או שנשתמש בה מבע"י בזמן קבלת שבת וכיסוי חביות הקבועות בקרקע שהדוגמא הוא האבר שבעו בארץ שעריה לגמרי צריכים בית אחיזה שנא' ביום ההוא אקים את סכת דוד הנופלת :

[יא] **אשר** נתבאר בזוהר בפסוק ואחשוך גם אנכי אותך מחטוא לי דהיינו מחטוגך וכן בחז"ל למדנו כי זה הוא היצר המחטיא האדם ועוקץ אותו במחט עד שהורג אותו וגורם לו התולעת שקשה למת כמחט בבשר החי . ולכן כאשר זה היצר הוא חוזר להיות בהשואה אחת עם האדם לעבוד ה' דהיינו מש"כ חז"ל ברצות ה' דרכי איש גם אויביו זה יצר הרע ישלים אתו נמצא כי ראוי לכנות שם ליצה"ר זה מחט שלימה בזמן שהוא בשלום עם האדם לעבוד את ה' כמש"כ גם אויביו ישלים אתו . ולכן חזר הדין כי מחט שלימה מותר לטלטלה דהיינו כי כאשר האדם מושלם עם היצר בא אליו גם כן שם זה והוא נקרא מחט שלימה והיינו על שם הפעולה אשר הוא עשה על ידי העבודה ולימוד התורה הלא זה דברי חז"ל בפסוק אחו' לנו קטנה זה אברהם שאיחה כל באי עולם עם הקב"ה כקרע זה שמאחין אותו . ולכן מטעם שהאדם אוחז מעשה אברהם נכיו' מאחה היצר עמו ושניהם מאחים הקרעים של החברים שמתפרקים מסיבת העון ועל ידי העבודה איש באחיהו ידובקו ובכן אחר שנקרע מן הקב"ה ונאמר רחוק ה' מרשעים נעשה קרוב לכל קראיו כמ"ש הר"ם במז"ל בהלכו' תשובה אתמול היה זה אדם משוקץ מתועב קורא ואין הקב"ה עונה אותו ועתה על ידי התשובה נעשה אהוב וקרוב וכו' . ולכן יאמר מחט שלימה מותר לטלטלה היינו טלטולי גברא אשר בתחלה מטלטל ממדרגה למדרגה ואשר בתחלה היה נקרא מת והוא היה לאבן כי אסור לטלטל אותו עתה חוזרים הבחינו' של רוח ונשמה אשר הלכו ממנו מפני העון מטלטלים אותם וחוזרים עליו ונוסף עוד אשר בלאתו מן העולם מותר לטלטלו להכניסו לגן עדן וחוזרים לטלטלו במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים יכולים לעמוד ועוד מטלטלים אותו כמש"ה ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי ועוד מטלטלים אותו כמשחז"ל צדיקים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא שנאמר ילכו מחיל אל חיל ומוליכים אותם מישיבה לישיבה ועוד חוזרים ומטלטלים אותה נשמה מגן עדן התחתון לגן עדן עליון להיו' בצרור החיים עם ה' אלהיו ובכל אחד מן הטלטולים הללו היינו ליטול בה את הקוץ כי הנה כאשר הוא מטולטל בעולם הזה בייסורין וכיוצא מועיל ליטול את הקוץ הם הרשעים קוצים כסוחים כההיא דר' מאיר שהיה מתפלל שימותו הנהו בריוני דהוו בשבבותיה א"ל ברורי' דביתהו מאי דעתיך משום דכתיב יתמו חטאים מי כתיב חוטאים אלא התפלל עליהם שיעשו תשובה וכן היה הרי כי מותר לטלטלם ביסורין ליטול הקוץ ובכן יתמו חטאים מן הארץ ולפי כי כך אמרו חז"ל רשע בא לעולם רעה באה לעולם נאבד הרשע הלכה הרעה לכן בהתבטל הסבה יבוטל המסובב כמ"ש ועוד מעט ואין רשע ורע תדרוש רשעו שגורם בעולם בל תמצא הרי כי ניטל הקוץ לגמרי ונוסף עוד כי על ידי תורתם ועבודתם הם מחצדי חקלא קדישא ונוטלים משם הקוצים כדאיתא בזוהר כי כרם ה' בית ישראל מה הכרם צריך לעדור ולזמור ולעקור הקוצים כך כנסת ישראל גם אחרי מותו מותר לטלטלו ליטול הקוץ כי מאחר דקי' לן גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם לכן נמי עוקרים הקוצים והצרות מישראל וביותר מ"ש בזוהר פרש' פנחס דף ר"ך . וז"ל כי אין מעשה וחשבון בשאול אשר אתה הולך שמה וכי כל בני עלמא אזלין לשאול אין אבל סלקין מיד דכתיב מוריד שאול ויעל גו' ואפי' צדיקים גמורים נחתין תמן אמאי נחתין בגין דנטלין כמה חייבין מתמן וסלקין לון לעילא ותמן עבדין לון להרהר בתשובה וכו' . הנה לדק הדין במאמרו מטלטלין אותה נשמה מוריד שאול ויעל ליטול בה הקוץ אותו רשע קוץ מכאיב שהוא בשאול ולהעלותו מן הארץ ההוא אל ארץ טובה זו ג"ע ועוד חוזר ומטלטל נשמה זו ועולה מגן עדן התחתון למעלה גם בדרך שהולך נוטל את הקוץ הוא משחז"ל לשני דרכים האחד מופנה יתהלך למשרים מעט קט ואחר כך מלא צרור' וקוצים ודרך שני בהיפך תחילתו קוצים ואבנים וצרורות מעט ואחר כך כלו מישור כך יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות . וכן איתא בזוהר פרש' משפטים דף ל"ח . מאן עם נכרי עלובתא איהי נשמתא דכד נפקת מעלמא זכאה לסלקא לעילא גו משריין קדישין וכו' . זכתה נשמתא כמה משריין קדישין קא מתעתדן לה לאתחברא בהדה ולמיעל לה לגן עדן לא זכתה כמה משריין דמלאכי חבלה זמינין למעבד בה נוקמין אתא קרא ואוכח לעם נכרי לא ימשול למכר' וגו' והנה נמצא כי מותר לטלטלה מלמטה למעלה ליטול בה את הקוץ אלו מלאכי חבלה . אמנם ניטל חודה היינו השלימו' שפעל ועשה כל הגדולו' האלה

פ"ד

וחדשה שלא נקבה עדיין מותר: [יב] שירי מחצלאות מותר לטלטלם דחזי לכסות בהו טינופת ואם זרקן לאשפה מבע"י אסור לטלטלם: [יג] שירי מטלניות שבלו אם יש בהם שלש אצבעות על שלש אצבעות מותר לטלטלן ואם לאו אסור. ויש מתירין אפילו אין להם שלש על שלש ובלבד שלא יהא טליתות של מצוה: [יד] מנעל חדש מותר לשמטו מעל הדפוס אף על פי שמלאכתו לאיסור כיון דשם כלי עליו מותר לטלטלו לצורך מקומו: [טו] סנדל שנפסקה רצועה הפנימית עדיין תורת כלי עליו ומותר לטלטלו נפסקה החיצונה בטל מתורת כלי ואסור לטלטלו. ואם הוא בכרמלית מותר לכרוך עליו גמי לח שהוא מאכל בהמה לתקנו שלא יפול מרגלו

ע"ד שהיינו הוי עז כנמר לעשו' רצון אביך שבשמים ואינו חד או ניקב חור שלם הוא דוגמא לתשובה הוא הנרמ' אצלי בפסוק דודי שלח ידו מן החור ואמרו חז"ל מה טיבו של חור מגדל פרצים ר"ל דאע"ג כי האדם הוא מגדל פרצים בעונו דודי זה הקב"ה שלח ידו שהיא פשוטה לקבל שבים מן החור של אות ה"א כמ"ש חז"ל מפני מה העולם הזה נברא בה"א מה ה"א פתוחה כך אם בקש אדם לצאת יוצא ומאי טעמא תלייא כרעא דה"א שאם חוזר בו מכניסו מבה הקב"ה ולכן כאשר ניטל חור שלה אסור לטלטלה. וחדשה שלא ניקבה עדיין דהיינו אף על גב כי עודינו לא ישוב מותר שהרי יש לה חודה קיים ובזה יהיה חד וזריז לעשות רצון אביו שבשמים: [יב] שיירי מחצלאו' מותר לטלטלם והדוגמא לזה בני האדם אשר השפילו עצמן להיות מדרס ליסב עליהם ונעשו שיריים כמשחז"ל אין העולם מתקיים אלא במי שעושה עצמו שיריים שנאמר לשארית נחלתו. ולכן בא דין זה שיירי מחצלאו' מותר לטלטלם שעולה גבר על כל הדרכים האמורים דחזו לכסות בהו טינופא על כל דברי הטינוף של העונו' שהכנעה היא מכפרת כמש"ה הראית כי נכנע אחאב מלפני לכן בימיו לא אביא הרעה מפני שנכנע ואמר לדיק ה' ואם זרקן לאשפה מבעוד יום וחזר בו כמ"ש החכם מ"ד וממדבר מתנה אם אדם עושה עצמו כמדבר כעפר לדוש נותנים לו התורה מתנה וכיון שניתנו נחלו אל ואם נתגאה מנחליאל במות הקב"ה משפילו מבמו' הגיאה כך כיון שזרקן לאשפה מבעוד יום והוא תוהה עליהם אסור לטלטלם: [יג] שירי מטלניות כך אמרו חז"ל יאכל אדם כפי ערכו וילבש יותר דהא ר' יוחנן קארי למאניה מכבדותי ואדם זה נתן אל לבו לעשו' עצמו שירים ללבוש מטלניו' שמרטוטים כדי להכניע יצרו לובש מטלניות שבלו אם יש בהם שלש אצבעו' על שלש אצבעות כלבוד דמי ובודאי הוא דבק בענין השפלו' ומותר לטלטלן כאמור ואם לאו אסור כי אין זה נחשב לשפלו' ויש מתירין אפי' אין בהם שלש על שלש אצבעו' מאחר שתפס מדת השפלו' אע"ג שהינו מאד מאד הוי שפל רוח אע"ג כי אינו כל כך מותר ובלבד שלא יהיו טליתות של מצוה לפי כי אין רשות לאדם להתבזו' בענין תורה ומצוה כמ"ש רבי לבנו נהוג נשיאותך ברמים ושינו לעולם יעשה אדם עצמו תלמיד חכם ולית ביה משום יוהרא ושאול שמחל על כבודו נענש: [יד] מנעל חדש זה יהיה דוגמא לאדם שטוב לפניו ודש בעקיביו איזה חטא בשוגג דהיינו מנעל חדש אין דרכו בכך לכן מותר לשמטו מעל הדפוס כי להיו' שהרשע מתקלקל צורתו שנא'

נמשל כבהמו' נדמו והיינו הדפוס' של הגלם שלו כך אמרו חז"ל אדם טובע כמה חותמו' בחותם אחד וכולם דומים זה לזה והקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין פרצופותיהן דומין זה לזה ולכן שומטו מעל הדפוס ללא דפוס תבניתו כי אין מתקלקל צורתו להיו' שהוא אדם כשגגה היוצאה אף על גב שמלאכתו לאיסור אשר חטא על הנפש כיון דשם כלי עליו דהיינו צדיק הנקרא כלי שנאמר והלכת אל הכלים ונאמר הברו נושאי כלי ה' מותר לטלטלו לצורך מקומו ר"ל דהא לצורך עצמו אין צריך טלטול מן הייסורין והיוצא לפי כי שגגה הוא. אמנם לצורך מקומו לקיים העולם להיו' צדיק יסוד עולם מצטריך טלטול ובזה יקנה מקומו הראוי לו בגן עדן ואפשר כי יזכה לחלק חבירו כמ"ש חז"ל כל אדם יש לו חלק בגן עדן זכה נוטל חלקו וחלק חבירו שנאמר לכן בארצם משנה יירשו הרי לצורך מקומו כענין כל הקובע מקום לתפלתו: [טו] סנדל שנפסקה הרצועה הפנימית כך אמרו חז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שנאמר מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה ופריך וכי אין להקב"ה בגנזיו אלא יראת שמים שנאמר יראת ה' היא אוצרו ומשני לגבי משה מלתא זוטרתי משל למלך ששאל כלי זהב וכו' כי הנה להיות שהם ב' מיני יראה והקב"ה שאל מישראל היראה החיצונה היינו יראת העונש וזו אינה כלום לגבי משה לכן יאמר זה האדם שעשה עצמו דוגמא לסנדל כעפר לדוש אמנם נפסק ממנו רצועה הפנימית היינו היראה הפנימית יראת הרוממו' עדיין תורת כלי עליו וצדיק הוא מאחר כי נמצא בו השפלו' מפני יראת החיצונה יראת העונש מותר לטלטלו כאמור נפסקה החיצונה היראה החיצונה בטל מתורת כלי לא מבעיא לסברת ר"ג שהיה אומר מי שאין תוכו כברו שימצא בו יראה פנימית והחיצונה אל יכנס לבית המדרש הנה זה בטל אלא אפילו לסברת רבי אליעזר שאמר לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוה אף על פי שלא לשמה דהיינו ביראה החיצונה הרי נפסקה ובטל תורת כלי ממנו ואסור לטלטלו ואם הוא בכרמלית שהוא רשות בפני עצמו ואין מכירים בו כורך עליו גמי לא יתבונן כי אנוש כחציר ימיו אע"ג כי הוא לא רוח עברה בו ואיננו כי זה הוא מאכל בהמה עם הארץ העושה מעשה בהמה מבעט ברבו דאלו היה ת"ח אין צריך להתבונן בדוגמת הגמי הוא החציר אבל להיות זה מאכל בהמה צריך אדם זה להתבונן בו לתקנו שלא יפול מרגלו כי יהיה רגליו לדבר רגיל לחטא ודש ברגליו. אמנם בחצר שהוא נשמר שם היינו הלב כי שם שני חצרות הנ"ל מאחר שהוא שם שם יצר

יצר הרע הצפון בלבו ונקרא שם אסור לטלטלו בכל הדרכים הנ"ל :

האמנם ענין מטה זו יהיה הסוד זה בב' מקומות זה יצא הראשונה מדבר במטטרון לפי שכן היה אומנתו מעשה של מטה כדאיתא בפרקי רבי אליעזר אמר מטטרון תופר מנעלים הייתי ועל כל תפירה ותפירה הייתי מייחד שמו של הקב"ה ולכן יאמר מטה שהיא שלימה היינו מטטרון לפי שפעמים נחלק כדאיתא בזוהר פרשת ויצא דף קמ"ט. וז"ל והנה סלם חמא מטטרון הנה דביתא דשליט בכל דיליה דאיהו קאים בשלמנו על האי עלמא בשם שד"י וסליק בסליקו דשמא דמאריה יהו"ה אתר דיעקב אשתלים ביה לבתר וראשו דשם שדי איהו יו"ד ודא מגיע השמימה כיון דמטי וסליק את דא לבתר אשתלים ואתקרי בההוא שמא דמאריה וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי מטטרון נחלק אות יו"ד שבו הנתלה בשם שדי ועולה למעלה. ולכן הוא אומר מטה שלימה זה מטטרון כאשר הוא שלם ונקרא שד"י מותר לטלטל אותו להעלותו למעלה באצילות ליטול בה את הקוץ לפי כי כאשר מתגבר ועולה אז נופל השמאל כך אמרו חז"ל ולאם מלאם יאמץ כשזה קם זה נופל זה ישפיל וזה ירים. ניטל חודה הוא אות יו"ד או חוד שלה היינו המדה המתלבשת בתוכו כי רוח עברה בו דא רוח עילאה כדאיתא בזוהר פרשת פנחס ואז ואיננו כי לקח אותו אלהים או יהיה חודה היינו שם רבו חוד שלה היינו יו"ד של שם שדי אסור לטלטלה ולהעלותו למעלה ואם חדשה מותר לפי כי מטטרון מתחדש בהם בחידוש הלבנה. כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך דף קע"ט. וז"ל טוב ילד הה"ד נער הייתי וגו' ואמאי אקרי נער בגין דאית ליה חדתו דסיהרא מתחדשא תדיר ותדיר איהו ילד מסכן כמה דאמרן וכו'. והנה מבואר מדברי המאמר כי מטטרון הוא מתחדש תמיד. ולכן אמר ואם חדשה שלא נקבה עדיין אלא נתחדש בחדתותי דסיהרא מותר לטלטלו גם יבא הסוד בצדיק עליון כי יהיה מכונה למטה לפי כי הוא מחבר ת"ת ישראל עם הכלה כמש"ה כי כל בשמים ובארץ כתרגומו דאחיד בשמיא ובארעא ולכן אמר מטה שלימה שהוא הצדיק בשלימותו מותר לטלטלה טלטולי גברא בסוד שמן כתית כדאיתא בזוהר פרשת פנחס מאי שמן כתית דא צדיק דכתיש כתישין ואפיק משח רבו מזתין קדישין כאשר ביארתי בענין אשרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו מותר לטלטלה דכתיש כתישין וזה להסיר בה הקוץ סטרא אחרא היינו מ"ש בזוהר כי הנה המלכים נועדו כדין עברו כל נוקביהון דדינין מפני ששם יחדיו התן וכלה. וכן נאמר ויקרא הוציאו כל איש מעלי וניטל חודה היינו אות יו"ד כדאיתא בזוהר פרשת אחרי מות כדין סליק מלכא קדישא לעילא וסליק ליו"ד רישא דיסוד עמיה כדין וי' או חוד שלה בחינת העטרה א"ס והוא חדשה שעדיין לא ניקבה היינו סוד מ"ש בזוהר פרשת בלק בקר אערוך לך ואצפה אתא דוד ואתתקן חופתה לגבי בקר דכיד ואצפה כד"א ויצפהו זהב טהור. והיינו זמן שהיא חדשה כמו ששנינו בעיר חדשה שביהודה מותר לטלטלה :

שירי מחצלאות בסוד הכלה מטה שמתפשט ממנה בעולמות למטה מותר לטלטלה דחזו לכסות בהו טינופא של סטרא אחרא שהם מטונפים כדאיתא בזוהר אשפה מטונפת פרשת שלח ואם זרקן לאשפה זו הנזכר מבע"י אסור לטלטלם להעלות אותם למעלה. שירי מטליות שבלו והדוגמא לאותם הבגדים שלה שנאמר ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם מה שמתחייר מאלו הלבושים ויעשו בגדי שרד כדאיתא בזוהר פרשת פקודי כי מאלו נעשים הבגדים של המלאך לבוש הבדים שירי מטלניות אלו שבלו מפני כי נאחז מהם בעלי הדין ע"ד משחז"ל הני מאני דרבנן דבלו מנייהו הוי אם יש בהם שלש על שלש אצבעות מותר לטלטלן לפי כי עדיין נקראים בגד כדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רכ"ח. וז"ל אלא ודאי בגד חשוב לאו איהו אלא שלש על שלש לכל סטרא איהו תריסר לקבל ארבע בגדי זהב וארבעה בגדי לבן וארבעה דכהן הדיוט וכו' ולכן מותר לטלטלן ואם לאו אסור ויש מתירים אפי' אין להם שלש על שלש ובלבד שלא יהיו עליות של מלוה שאם אין בהם שלש על שלש אסור לטלטלן ממקומן לפי כי הם כיסוי לכלה כדאיתא בזוהר ובתיקונים אשר תכסה בה בגלות ואם לאו במה ישכב וגו'. מנעל חדש היינו בסוד הכלה שנאמר מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב בתו של אברהם אבינו ע"ה שנאמר אם מחוט ועד שרוך נעל לפי כי שני נעלים יש לה האחד שנאמר למשה של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו קדש הוא כדאיתא בזוהר פרשת קרח מקראי קדש כמה דקדש עילאה זמין לכל אינון כתרין קדושין הכי קדש תתאה זמין לכל חילהא מאן קדש תתאה חכמת שלמה ונאמר ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם והשני הוא הנאמר ליהושע של נעלך מעל רגלך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא האדמה של קדש היינו הבחינה המתפשטת למטה ומתלבשת בסוד מטטרון כדאיתא בזוהר פ' פנחס כי רוח עברה בו דא רוח עילאה ואיננו כד"א ואיננו כי לקח אותו אלהים ולכן יאמר הדין מנעל חדש כי הנה איתא בזוהר פרשת שלח לך דף קע"א. וז"ל שיר חדש וכי אית שיר עתיק אלא שיר דעד כען אינון מלאכין קדישין לא שבחו ליה כען דאיהו חדש מאי טעמא איהו חדש בגין דהוא דמחדש עולימוי משבח ליה וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי מטטרון נקרא חדש לפי שהוא מתחדש ומסיכן בא לו מחידוש הלבנה והיינו מנעל חדש כי זה היה דרכו כדאיתא בפרקי רבי אליעזר אמר מטטרון תופר מנעלים הייתי ועל כל תפירה הייתי מייחד שמו של הקדוש ב"ה ולכן הקב"ה מדד לו מדה כמדתו והעלהו למעלה והוא תופר מנעל של היבמה ונעשה על ידו ייחוד הקב"ה בין צדיק וצדק כדאיתא בתיקונים. הנה מבואר כי הכלה נקרא מנעל חדש מסטרא דמטטרון ועוד נקראת מנעל חדש כמש"ה אחרי בלותי היתה לי עדנה וזה הוא להיות בתו של אברהם כמ"ש בת היתה לו לאברהם ובכל שמה והוא גדיל לה. בי"ג מכילן דרחמי

דרחמי כדאיתא בזוהר פרשת תצא ולכן נאמר מה יפו. פעמיך בכל מיני נעלים וזה להיות בת נדיב ולכן מותר לשומטו מעל הדפוס של מטטרון אף על פי שמלאכתו של מטטרון זה הדפוס לאיסור בהרי אין נעשה על ידו ייחוד זולת בזמן החול אך בשבת הוא חוץ הנעל ונאסר עליו הייבום כיון דהם כלי עליו שהוא מסטרא דקדושה מותר לטלטלו לצורך מקומו כדי שיטלו הכלים של עשיה לשם:

הנעל שנפסקה הרצועה הפנימית וה"ה זהו דוגמא לכלה הקדושה והוא בכלל מש"ה מה יפו פעמיך בנעלים דהיינו מנעל וסנדל כי מסטרא דמטטרון הוא מנעל ומסטרא דסנדלפון הוא סנדל ולכן יאמר והנה סנדל זה יש לו שתי רצועות דהיינו הדוגמא כי נאחז בשני עולמות עליונים ממנו ולכן יאמר נפסקה רצועה פנימית עדיין תורת כלי עליו והוא יעלה להלבים המדות של עולם עליון ומותר לטלטלו ולהעלותו מן הארץ שהוא נפסקה החיצונה הוא אחיזתו בעולם העליון בטל מתורת כלי ואסור לטלטלו והדוגמא לזה בכלה הקדושה הנקרא מנעל כאמור אם נפסקה הרצועה הפנימית בסוד בנימין הצדיק תורת כלי עליו ומותר לטלטלו טלטולי אתתא כדי להתייחד עם החתן נפסקה החיצונה היינו בסוד החצר החיצונה בטל מתורת כלי הוא הנרצה תלוי בענין יראה פנימית ויראה חיצונה. והענין מ"ש בזוהר פרשת בראשית דף י"א: וז"ל יראה אתפרש לתלת סטרין תרין מנייהו לית בהו עיקרא כדקא יאות וחד עיקרא דיראה. אית בר נש דדחיל מקב"ה בגין דייחון בנוי ולא ימותון או מעונש' דגופיה או דממוניה וכו' אית בר נש דדחיל מעונשא דההוא עלמא ועונשא דגיהנם תרין אלין לאו עיקרא דיראה אינון. יראה דאיהו עיקרא בגין דקב"ה איהו רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין וכו' והנה נתבאר כי שלשה מיני יראה הם ואמנם הם נכללים במדה האחרונה כי היא יראה אשה יראת ה' השני יראות והשלישית היא יראה רעה כמ"ש לקמן באתר דיראה קדישא שרי מצרע אית יראה רעה דלקי ומחיי ומקטרג וכו' ובזה מתיישב כי לא פירש הרשב"י אא"כ רק שתי יראות יראת ה' ויראה רעה והנה הוא אמר ששם שלשה וכי תימא כי השני יראות נכללים ביראה רעה אי אפשר לפרש כן שהרי אומר מאן דדחיל מעונש אשתזיב ואם היראה השנית דהיינו שמתיירא מעונשא דההוא עלמא ועונשא דגיהנם הוא בכלל יראה רעה היתכן שהירא בעבור זה ימלט מדין גיהנם אם כן נמצא חוטא נשכר ובעל דין שמים. ולכן מוכרח הוא כי ה' מיני יראות הם באשה יראת ה' ולכן אחת נק' יראה חיצונה והב' נק' יראה פנימית והם שתי רצועו' אלו הנמשכים על בני האדם והם כנגד ב' בחינו' שבכל' הפנימית והחיצונה כמו שהיינו החדר והפרוזדור ואי' בתיקונים דף י"א וז"ל מפתחות החיצונית אנפין דלבר ואנפין דלגו מפתחו' הפנימיים וכו': ולכן נפסקה הפנימית עדיין

מרגלו ובחצר שהוא נשמר שם אסור: [טז] חלוק שכבסו אותו ותחבו בו קנה לתלות בו לייבשו יכול לשמטו מעל הקנה אבל ליקח הקנה מתוכו אסור לפי שאינו כלי ואם תחבו בו כלי מותר ליטלו מתוכו אפילו

תורת כלי עליה ומותר לטלטלו להלבים את הצדיק ואם נפסקה החיצונה בטל מתורת כלי ואם הוא בכרמלית הוא חוש מארבע רשויות של הכלה כדלקמן שיש בו צד היתר לכן הורך עליו גמי לא מאוסה היתות הנקראים חציר כדאיתא בזוהר פרשת פנחס בפסוק מצמיח חציר לבהמה והיינו מ"ש מפני שהוא מאכל בהמה וזה לתקן הסנדל שלא יפול ובחצר שהוא נשמר שם שנאמר אשר נסתרת שם ביום המעשה שלכן נקראת אסתר כאשר היא בסתר המדרגה ואינה מטלטלת משם כלל:

[טז] **נודע** הוא מחז"ל כי מעשה המצות הוא להועיל לאדם כמו שנתקן בנוסח הברכה אשר קדשנו במצותיו אם יהיה להועיל לכל עושיהם בשלשה זמנים בהווה ולאחר מותו ולזמן התחיה וכל זה הוא יהיה התועלת בגוף ונפש כנ"ל הוא הנרצה בפ' בהתהלך תנחה אותך בעה"ז בשכבך תשמור עליך בקבר והקיצות היא תשיחך לזמן התחיה. ואמנם בכל זמן מאלו מועיל גמי לשלשה בחינות הנמצאו' באדם נפש ורוח ונשמה וגם מתקן לו בגדים נאים הנקראים חלוקא דרבנן והם שלשה בגדים כדאי' בזוהר ויחי דף רכ"ד: וז"ל כמה לבושי אינון אמר רבי אלעזר. טורי דעלמא על דא פליגו. אבל תלת' אינון חד דמתלבש ביה רוחא דבגנתא דבארעא וחד יקירא מכלא דמתלבשא ביה נשמתא בגו צרורא דחיי בין פורפירא דמלכא וחד לבושא דלבר וכו'. והנה כבר נתבאר בחלק הקודם כי בענין שלשה בחינות הנמצאים באדם נפש רוח נשמה כל א' מלבים את חבירו בכל חלקיו שנאמר כי רוח מלפני יעטוף ולכן ימצא כי כל חלק מאלו יקרא חלוק וכאשר האדם שלם בכל חלקיו יהיה מכוון אליו יותר כינוי זה לפי כי הקדושה שורה בתוכו כמ"ש ושכנתי בתוכם של כל אחד ולכן על הכל הוא אומר בדרך כלל חלוק שכבסו אותו דהיינו כי אדם זה הכין את עצמו לסיו' שורה הקדושה בתוכו. וזה יהיה לו כאשר נטהר מבית ומחוץ כד"א וכבסו שמלותם ולכן חזר הדין חלוק שכבסו אותו לטהרו ותחבו בו קנה כד"א קנה חכמה קנה בינה לתלות בו לייבשו מן מים רעים יכול לשומטו החלוק מעל הקנה בשבת דאף על גב כי לא ניתנו שבתו' לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה מכל מקום צריך לענג את השבת במאכל ומשתה ולכן יכול להשמיט עצמו מקנה זה של התורה עד שיקיים עונג שבת. אבל ליקח הקנה של חכמה מתוכו דהיינו לגמרי לא לפי שאינו כלי התורה להשתמש בו שהרי הנאה מכתר' של תורה נוטל חייו מן העול' אבל אם תחב בו כלי איזו מצוה מותר ליטלו מתוכו כדי לקיים עונג שבת אפי' הוא מלאכתו לאיסור שהם חז"ל אמרו כתיב אורח חיים פן תפלס וכתיב פלס מעגל רגלך ומשני כאן במצוה דאי אפשר להיות ע"י אחרים וכו'. ולכן יאמר כי יוכל ליטול אותו כלי הוא המצוה מתוכו אע"ג שמלאכתו לאיסור

דהיינו

אפילו הוא מלאכתו לאיסור. כירה שנשמטה אפילו אחת מירכותיה אסור לטלטלה: [יז] לבנים שנשארו מהבנין מותר לטלטלם דמעתה לא קיימי לבנין אלא למזגא עלייהו ואם סידרום זה על זה גלי אדעתיה שמקצן ואסור לטלטלם: [יח] קוץ המונח ברשות הרבים מותר לטלטלו פחות מארבע אמות ובכרמלית מותר לטלטלו להדיא משום דחיישינן שמא יוזקו בו רבים ובמקום הזיקא דרבים לא גזור רבנן שבות: סולם

דהיינו מצוה דאי אפשר לעשות ע"י אחרים מותר ליטלו מתוכו משום עונג שבת: כיר' שנשמטה והדוגמ' לה אדם אשר בלבבו יבין לתקן מעשיו ולכן יבער בקרבו את הרעה לתקן קרבה יחמו כתנור ולכן אפילו נשמט אחד מירכותיה הם הדברים הסומכים התשובה היינו הוידוי והחרטה וכיוצא אסור לטלטלה בכל הדברים הנ"ל: [יז] לבנים שנשארו מן הבנין אשר למדנו מחז"ל שני דברים בכינוי הלבנים ראשונה אשר חז"ל אמרו אלו לבנים לבני בני ובזוהר אמרו ותוכן לבנים תתנו מעות לבנים ולכן יהיה הדין וכדין וכך הוא אומר לבנים שנשארו מהבנין אחר שהגיד על בלימו' שאדם במה יזכה את ארחו להתראו' לפני בוראו לענין הטלטול כי כאשר יוצא האדם מן העולם הזה יהיה לו טלטול מכל ענין הטלטול. הנז' לטובה עוד חזר והגיד כי באופן זה יזכה על ידי מעשה הצדקה והיינו לבנים כינוי למצות שנשארו מהבנין כי אדם שבונה ביתו בגן עדן קרבם בתימו לעולם על ידי מעשה המצות שהם נעשים על ידי ממון אחר כך לבנים המצו' שנשארו מהבנין בונה איתו בצדק מותר לטלטלה להוציא אותם לכל. מצוה שירצה ואין שייך בזה אין מבנין שהרי לא קבע אותם לשם מצוה ידועה דמעתה לא קיימי לבנין הבית המצטרך לו אלא למזגא עלייהו רוצה לסמוך עצמו ולשכב עליה' בנחת כד"א בשכבך תשמור עליך ואם סידרום זה ע"ז בענין המצות שנהוגו' על הסדר כמאחז"ל שבע ביום הללתיך הם שבע מצות הסדורות לעשות בכל יום גלי אדעתיה שתיקון אלו המצות לבנין הבית ואסור לטלטלם ממצוה למצוה אחרת וכאשר נאמר בדרך אחרת שהם בנים הכי קאמר לבנים שנשארו מהבנין כד"א ואבנה גם אנכי אותם הבנים הנשארים מותר לטלטלם ר"ל גם אם מתו כבר קיים הבניין מצות פריה ורביה דמעתה לא קיימי לבנין העולם שהרי נתקיים והלכו להם לא קיימי אלא למזגא עלייהו להסמך עליהם ההיא אתתא דאמרה בעינא חוטרא לידי ואם סידרום זה על זה זכר ונקבה גלי אדעתיה שתקנן לבנין שלו ולבנין העולם ואסור לטלטלם שהרי הם מוקצה כאמור: [יח] קוץ המונח ברשות הרבים היינו כינוי אל הרשע שנאמר בליעל כקוץ מונד כלהם והוא ברשות הרבים מחטיא את הרבים ומה גם לענין האדם הפרטי אשר נמצא בו עון מזיד קוץ מכאיב בפרט אם הוא מענין יודע את רבו ומכוון למרוד בו שהו' מונח ברשות הרבים כי לומדים ממנו הרבים מותר לטלטלו טלטלה גבר בייסורין וכיוצא דמאחר שהוא רע לשמים ולבריות אף ע"ג כי הקב"ה ארך אפים לעוברי רצונו היינו לדברים שבין אדם למקום אבל לדברים שבין אדם לחבירו פורע לו מיד הלא זה דברי כמאחז"ל כל מאן דאמר רחמנא וותרן וכו' אלא מאריך אפיה וגבי דיליה אבל מה שהוא בין אדם לחבירו אינו ארך אפים ולכן קוץ זה שהוא רע לבריות שהוא ברשו' הרבים מותר לטלטלו בייסורין ואף ע"ג דקיים לן שאין הקב"ה מנסה את הרשעים שנאמר והרשעים כים נגרש וכו' ומותר לטלטלו מן הקבר בשבת לידון כדאיתא פרשת תרומה כאיכון מחללי שבתות בפרהסייא שמוליכין הגוף כמי לגיהנם ומותר לטלטלו פחו' מד' אמות כי הוא גבול הקדוש' ובכרמלית שאין בה קדושה כל כך כדלקמן מותר לטלטלו להדיא משום דחיישינן שמא יוזקו בו רבים לפי כי כך אחז"ל נפשותן של רשעים הן הן המזיקים בעולם ובמקום הזיקא דרבים לא גזרו שבות שיהיה לו מנוחה בשבת שילך מוליכו להדיא לגיהנם כאמור:

עדיין צריכים אנו לדעת מה ענין חלוק זה אמנם כבר נאמר בפ' מעדה בגד ביום קרה יום שנזדווג נבוכדנאצר הרשע לישראל העדה מהם שני לבושי מלכות ובגדי כהונה וכדאיתא בזוהר פ' משפטים אל אחר נכנס לבי רבוניה וכו' ובושת דמטרוניתא דאשתארת ערומה מארבע בגדי זהב ולכן יאמר חלוק שהכבסו אותו שהוא דוגמא לאלו הבגדים אשר בוגדים בגדו בהם ונאמר בלע אמרתו בזע פורפירא דיליה ולכן כאשר חלוק זה מכבסים אותו ממה שנגעה בו הקליפה מזמן הבריאה אשר חז"ל הגידו בפסוק חמד רשע מצוד רעים אלו הבגדים של אדם הראשון שבאו לידו של נמרוד והרג אותו עשו ולקח אותם שנאמר בגדי עשו החמודות ואמנם הרשב"י עליו השלום הקשה על זה ואמר סלקא דעתך כמה אתקברו והבגדים של חוה מה היה להם והיים בה הכי אלא חברייא ידעי בהני לבושין וכבר ביארתי כל זה בפירוש איכה הנקרא מגינת לב ואמנם אמר חלוק זה שכבסו אותו מן הקליפה ותחבו בו קנה כי המשיכו עליו אחר כך המדות העליונות קנה חכמה קנה בינה לתלות בו ליבש מן המים הרעים שנגעו בו מי מרה יכול לשמטו מעל הקנה ללבוש אותו ת"ת ישראל או הכלה כל אחד יקח חלקו אבל ליקח הקנה מתוכו אותה הארה הנמשך עליו מלמעלה אסורה וכן לא יעשה למעלה לפי כי קנה זה אינו כלי רק הארה בעלמא אבל אם תחבו בתוך חלוק זה כלי של הכלה מן הכלים שלה מותר ליטלו מתוכו אח"כ אע"פ שמלאכתו של כלי זה לאיסור היינו סוד מטטרון שהוא כלי של הכלה שמשתמש בו בסוד כי שמי בקרבו אמנם זה הוא בחול אבל בשבת מלאכתו זו לאיסור לפי כי היחוד הוא למעלה: כירה שנשמט כבר נתב' למעלה כי כינוי כירה בסוד הכלה כד"א אשר אור לו בציון שנשמטה אפי' אחת מירכותיה שהם סומכי הבית כמש"ה ביום שיזועו שומרי הבית אסור לטלטלה אחר כך: ועוד ירצה במאמרו חלוק שכבסו והוא בסוד הצדיק כמו שפירשו ועופים

ועושים לה חלוק לכלה ואיתא בזוהר פ' ויקהל דף ר"ג . וז"ל כד ערלה שרי על את קיימא קדישא לסאבא מקדשא כדין ההוא מקדשא אתעכב מלאתגלאה רזא דאת קיימא מגו ערלה וכד האי נוגה עאל לגו ואפריש בין ערלה ובין מקדשא כדין אקרי חשמל חש ואתגלייא מל מהו מל כד"א מל יהושע וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הערלה שורה על אות ברית קדישא עד שמפרים ביניהם קליפת נוגה ולכן יאמר חלוק שהכהו מן הזוהמא הנדבק בו ותחב בו קנה היינו הקנה שנעץ המלאך בים כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רכ"א . וז"ל גער חית דא חיה דאתאחד בה עשו קנה תנינן דנעץ קנה בימא רבא ועליו נבנה כרך גדול של רומי מאי קנה דא דכורא דהאי חיה בישא דאית ליה סטרא זעירא באחדותא דקדושה ודא איהו קנה דנעיץ בימא רבא ובין כך שלטא על עלמא ועל שולטני דא כתיב קנה וסוף קמלו קנה שולטנותא ורחם לכל מלכוון תו קנה דזמין קב"ה לתברא ליה כקנה עכ"ל ולכן יאמר חלוק שהכהו ותחב בו קנה זה לתלות בו לתת לו מקום אמנם לייבשו כי כן הוא יבש זקן וכסיל אין בו לחלוחית דהא אסתרס ולא עביד פירין יכול לשמטו החלוק מעל הקנה כי כן עתיד לתברא רגליה ונעשה הנה כנזכר שם אבל ליקח הקנה מתוכו אסור כי צריך לתת לו מקום בימא רבא לפי שהקנה זה אינו כלי לפי שהוא נקוב דהא אסתרס כאמור תחב בחלוק זה כלי שהוא בסוד מ"ש בזוהר פרשת בלק בקר אערוך לך כד"א ערכתי נר למשיחי מהו ואלפה דאתא דוד ואתתקן תופאה להאי בקר כד"א וילפהו זהב טהור הוא סוד כלי זה והבן . מותר ליטלו ממנו אע"פ כי מלאכתו לאיסור ושורה עליו הערלה כאמור מותר ליטלו ולהעלותו שהוא סוד סלם מוצב ארצה וכדאיתא פ' ויצא עולים ויורדים כד סליק האי סלם סלקין עמיה כד מאיך יורדים בו : כירה שנשמטה היא הכלה שנשמטה מתחת הצדיק בעון התחתונים כדאיתא פרשת בלק וכד איהו סליקא למלקט כיסופין ועגוגין ומומא אשתכח בישראל לתתא כדין מטי לגבה טיפה ואתעדיאת יומין במנין וכו' ולכן יאמר אם נשמטה הכירה אחר עלותה אפילו אחת מירכותי' היינו מדת הוד שנאמר והודי נהפך עלי למשחית ונעשית דוה ולכן אסור לטלטלה עד מלאת ימי טהרה : לבנים שנשארו מהבנין הנה הבנין של הכלה נתבאר בזוהר פרשת תרומה אפריון דא עלמא תתאה עשה לו להנאתו לאשתעשעא ביה המלך שלמה מלכא דשלמא כלא דיליה מעצי הלבנון כד"א ארזי לבנון אשר נטע וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי הכלה נבנית מאותם שית יומין דבראשית כל חד וחד עביד עבידתיה בהאי אפריון ובכן יובן מ"ש לבנים שנשארו מהבנין כי מאחר אשר חז"ל הגידו מאי לבני לבני בני כל דבריהם כגחלי אש היינו מה ש"ס וכל בניך למודי ה' והם סוד הגלחים ואמנם חז"ל אמרו בני בנים הרי הם כבנים ואיתא בזוהר פרשת שמיני דף ל"ו . וז"ל פתח ר' אלעזר ואמר עטרת זקנים בני בנים בנים הא אוקימנא בני בנים אלין שאר בתרי מלכא כד"א וכל בניך למודי ה' וכתיב בני ציון היקרים ותפארת בנים אבותם לא מתעטרן בנין אלא

טו

באבהן עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי בני ציון מכונים בני בנים והנה הוא פירש בתחלה בני בנים אלין שאר בתרי מלכא וכי תימא כי פסוק בני ציון היינו וכל בניך למודי ה' הרי קראי למה לי אמנם שטחיות הדברים כך הוא כדי להבין לבנים אלו כי בתחלה הגיד למ"ה ותפארת בנים אבותם ואמר בנים הא אוקימנא שהם בנים עליונים בני בנים אלין שאר בתרי מלכא כי הם נבנים מאותם בנים עליונים כד"א וכל בניך למודי ה' כל בניך העליונים נעשה מהם למודי ה' הם הגלחים וכתיב נמי בני ציון היקרים כי מאותם הבנים נבנים והיינו משחז"ל מהו היקרים בנוהג שבעולם אלף נכנסים למקרא וכו' . הנה דברי חז"ל כגחלי אש שיוצא מהם ניצוצות רבים היינו מ"ש פ' תרומה דף קמ"ה : וז"ל ויהי שירו חמשה ואלף היינו חמש מאה שנין דאילנא דחיי אזיל בהו ואלף דא איהו אילנא דחיי חתן דנפיק מסטריה ואיהו ירית כל אינון חמשה למיתי לגבי כלה יומיה דקב"ה אלף שנין איהו ודא איהו נהר דנגיד ונפיק מעדן וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר סוד אלף שהם אלף שנין יומוי דקודשא ב"ה והיינו אלף שנכנסים למקרא בתורה שבכתב יוצא מהם מאה לגמרא בסוד הכלה יוצא מהם אחד להוראה הוא החתן הנזכר שהוא מורה הוראות כדאיתא בזוהר פרשת משפטים דף ק"י . וז"ל משכיל דא נהר היוצא מעדן דאיהו תורגמן לדוד לאודעא ליה מאינון מלין סתימין עילאין וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי זהו המורה הוראות ומלין סתימין . ולכן נאמר אדם אחד הוא יוסף הנקרא אדם לחז"ל שנאמר אהל שכן באדם וזה הוא אחד מאלף יומיה דקודשא בריך הוא אלף שנין ולכן נאמר בני ציון היקרים כאמור הרי כי בני בנים הם כבנים וסוד הענין מ"ש הכתוב וכל בשלים עפר הארץ כדאיתא פ' פקודי בענין קו המדה ע"ש ולכן יאמר לבנים שנשארו מהבנין כי הנה הבנין משמע נמי על בנין הזכר ת"ת ישראל ושם הם בנים אמנם הנשארים ממנו לבנין הכלה הנקראים לבנים שהם בני בנים שנשארו מהבנין שנאמר ויבן ה' את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם מותר לטלטלם להעלות אותם למעלה דמעשה לא קיימי לבנין אלא למזגא עלייהו דהיינו לצורך הזווג ואם סדרום זה על זה בסוד קוים גלי אדעתיה דמתקן לבנין ואסור לטלטלם עד שיהיו בסוד שלש קוים ימין שמאל ואמצע כי אז ראויה לזווג כמשחז"ל רבקה בת שלש שנים היתה : קוץ המונח ברשות הרבים היינו הקליפה והוא נאחז במדה האחרונה נקראים רשות כמו שאינו הוו זהירין ברשות אמנם ענין השכינה מלוה כאשר מתלבשת למטה אמנם עתה נאמר כי זה הרשות הוא רשות הרבים אבהן עילאין בסוד הלכה הרבים כדאיתא בתיקונים מותר לטלטלו פחות מארבע אמות כדי לתת לו מקום מעט מארבע אמות של הקדושה ובכרמלית שהוא בחוץ מן האצילות מותר ליטלו בהדיא לגמרי ולפי הנראה צריך היה להיות בספק לכן מבאר הטעם משום דחייבי' שמא יזוקו ביה רבים לפי כי שם יש לו כח להזיק לא כן למעלה ובמקום הזיקא דרבים לא גזרו רבנן משום שבות

ואין

[יט] סולם של עלית שהוא גדול ועשוי להטיח בו גגו אסור לטלטלו אבל של שובך מותר לנטותו ממקום למקום אבל לא יוליכנו משובך לשובך כדי שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ויבא לצוד : [כ] חריות של דקל שקצצם לשריפה מוקצים הם ואסור לטלטלם ישב עליהם מעט מבע"י מותר לישב עליהם בשבת וכל שכן אם קשרן לישב עליהם או אם חשב עליהם מבעוד יום לישב עליהם אפילו בחול : [כא] אבל נדבך של אבנים אף על פי שחשב עליו מבעוד יום אסור לישב אלא א"כ למדום פירוש סדרום

ואין נוהג שם ענין מוקצה וכן זאת תורת האדם הצדיק עליון כד פרי ערלה על את קיימא קדישא הוא קוץ מכאיב והוא רמות הרבים כי כל המדות העליונות משפיעים בו לתת לכלה מעבירו פחות מארבע אמות ארבע אותיות של הכלה אדנ"י לפי כי הוא סוד קנה שנעץ בים כנ"ל ואם הוא בכרמלית היינו בבחינת מדה האחרונה לפי כי נאמר וחלק משמן הכה והוא מפתה אותה כדאיתא פ' ויקהל מעבירה להדיא לגמרי משום דחיישינן שמא יזוקו ביה רבים המדות עליונות כי כולם מתחברים עם הכלה ובמקום הזיקא דרבים לא גזרו רבנן משום שבות אלא יצאו מן הצילות ולכן מותר להוציאו לקוץ :

[יט] חזר הדין להזהיר האדם שלא יהיה סיבה שלא תשרה עליו קדושת שבת וזה בעבור מדת הגאוה לפי כי הוא גורם סילוק שכינה כמש"ה גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל כמשחז"ל אמר הקב"ה אין אני והוא יכולים לדור בעולם נמצא כי עזב ה' את הארץ בעבור הגאוה ולאיש כזה איך יתכן כי ישרה עליו תוספת שבת הרי אפי' הקדושה שבו היא מסתלקת ולכן יאמר סולם של עליה כלומר התבונן כי מה האדם ומה מעשיו כי הנה הוא נברא בצלם ודמות כמו שנינו חביב האדם שנברא בצלם וכי תימא והרי זה כל האדם נברא בצלם לכן חזר ואמר אמת הדבר אבל חיבה יתירה נודעת לו לאדם זה היינו מ"ש הכתוב כי בצלם אלהים עשה את האדם כי זה נאמר על ישראל ולמה נברא בצלם להיות מוכן להשראת שכינה כמש"ה ושכנתי בתוכם שהרי מתחילת הבריאה נתאוה הקב"ה לעשות דירה קבועה בתחתונים והאדם הוא סולם מוצב ארצה בעולם השפל וראשו מגיע השמימה ואיך יהיה האדם מתגאה ודוחק רגלי השכינה על ידי הגאו' ולכן בא הדין להעיר לב האדם כמ"ש בזוהר איכון דדמיכי בשינתא בחוריהון אמר סלם זה האדם של עליה שהוא גדול בענין הגאוה ועשוי להטיח בו גגו היינו מה שחז"ל בפ' מה לך איפה כי עלית כלך לגגות אלו בעלי גאוה ולכן אסור לטלטלו להעלות אותו במעלות השלימות בתוספת שבת שהרי נאמר ולא תעלה במעלות על מזבחי אזהרה לגסי הרוח אף כי אחרי מותו אסור לטלטל אותו כדרך הצדיקים שאין להם מנוחה שנאמר ילכו מחיל אל חיל וכן אסור לטלטלו מגן עדן תחתון להעלותו לגן עדן עליון אבל של שובך שהדוגמא למה ששנינו לעולם יעשה אדם עצמו תלמיד חכם ולית ביה משום יוהרא והיינו סולם של שובך לצורך היונים היינו משחז"ל במדרש חזית ים מין יונה שאוכלת וחברותי' מריחות אותה ובאות כך תלמידי חכמים כשהזקן דורש מתקבלים ובאים ולכן יאמר סולם של שובך מותר

לנטותו ממקום למקום היינו הזקן שדורש שהולך ממקום למקום ללמוד תורה אם תלמיד הגון הוא שנאמר לקראת צמא התיו מים אבל לא יוליכנו ממקום למקום רחוק היינו משובך לשובך כדי שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול וימנע מעונג שבת וכן כמו משמע כשהולך משובך לשובך הזקן הוא נוהג בו דרך חול ויבא לצוד המוליך סלם זה הזקן משובך לשובך נפש הוא חובל אי בעית אימא מפני הזקן עצמו ואי בעית אימא להולכים אצלם צדים אותם ואין יכולים לפרוש במעשה המצות הנודעות בשבת ואיתא בזוהר פרשת תרומה כי בשבת לאחר המנחה אין ללמוד כי תרעין דבי מדרשא דמשה ננעלו וכיון שנפטר דוד המלך עליו השלום כניסת נהורא אורייתא דבע"פ ולכן אין ראוי ללמוד תורה ומה גם כי הוא זמן סעודה שלישית : [כ] חריות של דקל אמר חז"ל הגידו יש בני אדם שיש בהם תורה ומצות דומים לאתרוג כי יש בו טעם וריח ויש שבהם מצוה ולא תורה דומים להדס כי יש בו ריח ואין בו טעם. ויש בני אדם שבהם תורה ולא מצוה והם דומים ללולב. ולכן על יסוד זה יאמר נא חריות של דקל כי הנה הדקל הוא מי שיש בו תורה כי עץ מאכל הוא אמנם חריות שלו יהיה הדוגמא שלהם שני דברים ראשונה יהיה מורה על שאין בו לחלוחית של תורה ומצוה ומה גם הוא מורה על דברים הרעים הנמצאים בו וסביביו נמצא עונות וחטא אותם וקצצם לשרפ' נמצא שהם מוקצים ואסור לטלטלם הוא משחז"ל השב מירא"ה זדונו' נעשו' כשגגות השב מאהבה זדונו' נעשו' כזכיות ומאחר כי קצצן לשרפה משמע כי שב מיראת עונש השרפה של גיהנם. לכן הם מוקצים ואסור לטלטלם לפי כי הם נעשו שגגות ישב עליהם מעט מבעוד יום דהיינו כי נתיישב בדעתו על מה שעשה מותר לישב עליהן בשבת עליהם חיה יחיה וכל שכן אם קשרן לישב עליהן בשבת לעולם שכלו שבת או אם חשב עליהם מבעוד יום לישב עליהם אפילו בחול דמשמע כי מאהבה הוא עושה. ולכן מזה תבין כי כן יהיה לו ולעתיד כי כן אחרי מותו עליהם חיה יחיה וישב עליהם באמת בג"ע אפילו בחול : [כא] אבל נדבך של אבנים הרי נאמר אבנים שחקו מים כי הנה התורה הנקראת אבן מכניע היצר הנקרא לב האבן וכאשר האדם חוטא באברים שלו הנקראים אבנים ע"ד משחז"ל מי מעיד באדם אבני ביתו ואיתא בזוהר ובתיקונים אלו האיברים של אדם שמעידים עליו. ולכן יהיה הענין דוגמא נדבך של אבנים מן האברים שבאדם אשר להיות שולט בהם יצר הרע הנקרא אבן לבו יצוק כמו אבן שלכן נאמר והנה עם קשה עורף הוא. ולכן מאחר כי דבר קשה הוא אף על גב שחשב עליו מבעוד יום אסור לישב עליו

כי

כי זה עון פלילי אלא אם כן שדרש ויודע כל אבר שחטא בו על הסדר כי בכך יהיה מעותד לעשות תשובה :

אשר עוד בקשה נפשי לפרש דינים אלו על דרך הקודש וכך הוא אומר סולם של עליה שהוא גדול זה שאמר הכתוב ויחלום והנה סלם מוצב ארצה איתא במדרש רבנין פתרי בהאי קרא שית שיטין סלם זה צלם נבוכדנצר שחיק מחיק סלם זה סיני וכו' הנה כי חז"ל פירשו בפ' דבר והפכו וכן נמי אלכה גם אני אחרי עקבותיהם וכך הוא אומר סולם של עליה היינו סטרא אחרא סמאל ברשע כלם כמש"חז"ל סלם היינו סמאל אתווי דדין כאתווי דדין והיינו סמאל שעליו נאמר לא תעשה לך תמונת כל סמל לפי שניטלה אות אל"ף מתוכו היינו הקדושה כנ"ל שהפילו הקב"ה ממקום קדושתו ונשאר סמל וזה הוא של עליה שהוא גדול כדאיתא בזוהר פ' ויקהל רב החובל זה סמאל רב לכל מנהגין דארבא והוא ענן גדול ולכן יאמר שהוא גדול ועשוי להטיח בו גגו שנאמר ועשית מעקה לגגך כי יפול הנופל ממנו היינו סמאל הנופל לעולם כד"א כי נפול תפול לפניו והוא נופל מזמן הבריאה כנ"ל שהפילו הב"ה ממקום קדושתו ואח"כ נאמר איך נפלת משמים הילל בן שחר ונאמר קל מן שמיא נפל ואמרו חז"ל שרו של נבוכדנצר קל שמו היינו סמאל הנזכר ולעתיד נמי ולכן אסור לטלטלו שהוא מוקצ' ואינו עולה למעלה בשבת סטרא אחרא . אבל של שובך דהיינו בסוד טיקלא דשקיל נשמתין שהוא דוגמא לכולם של שובך לצוד בו יונים מותר לנטותו ממקום למקום באותו עולם עצמו . אבל לא יוליכנו משובך לשובך לצוד יונים הם העשוקים כדי שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ויבא לצוד כך הוא טיקלא אם מוליכן משובך לשובך בהיכלות אשר שם יבא לצוד מאותם העשוקים . וכאשר נאמר בספר כי סולם זה הוא בקדושה כמש"חז"ל סלם זה [סיני דמהימנותא] כך הוא אומר סולם של עליה ר"ל כי הנה הכלה היא עולה במעלות עד מקום שהיא בסוד כאמה בתה ויותר עולה שנאמר ושמרתם את השבת כי קדש היא שהוא גדול שנאמר גדול אדונינו ורב כח לפי כי בתחלה היא קטנה עוד נגדלת נעשית נערה עוד נגדלת שנעשית בוגרת הוא סוד מה שחז"ל למלך שהיה לו בת יחידה לא זז מחבבה עד שקראה בתי לא זז מחבבה עד שקראה אחותי לא זז מחבבה עד שקראה אמי והיינו גדול ועשוי להניח בית גגו של אדם דקדושה היינו גג בית המלך מלכו של עולם . אמנם עוד תשכיל ותדע ממולא דבר מ"ש בזוהר פרשת ויצא דף קמ"ט : וז"ל מהו סלם דרגא דשאר דרגין ביה תליין והוא יסוד דעלמא ורישו מגיע השמימה הכי הוא לאתקשר' בהדיה ורישו מאן רישו דהוא סלם ומאן איהו דא דכתיב ביה ראש המטה בגין דאיהו ראש להאי מטה ומניה נהיר מגיע השמימה בגין דאיהו סיומא דגופא וכו' וקאים בין ירכין וגופא ועל דא מגיע השמימה וגו' . הנה למדנו מדברי המאמר כי הצדיק נקרא סולם ולכן יאמר סלם של עליה דהיינו כי עליה היא הכלה שנאמר נעשה עליית קיר קטנה . כדאיתא בזוהר היא הכלה והצדיק הוא בעל נעוריה ולכן נקרא סולם של עליה באמת שהוא גדול לפי שנאמר עני ורוכב על חמור ואז אינו גדול כדאיתא בזוהר גדול ה' ומהלל מאד אימתי בעיר אלהינו . אבל בזמן שאינו עם הכלה לאו הוא גדול ולא מהולל . ולכן אמר דוד כי אני ידעתי כי גדול ה' ר"ל כאשר מתחבר עם בחינ' דכנ"י אז נק' גדול כדאי' פרשת ויקרא ואם עיני שכל לך תבין כי באמת אז הוא גדול ולכן חזר הדין סולם זה של עליה שהוא גדול ועשוי להטיח בו גגו כמו שהיינו מעשה באחד שהטיח באשתו תחת התאנה כמש"ה תחת התפוח עוררתיך הלא כמוה עמדי בפי' שיר השירים כמו שהיינו תפוח היה באמצע המזבח שמה חבלתך אמך כד"א העמוסים מני בטן ולכן אסור לטלטלו טלטל' גבר כי מן הראוי הוא שיהיה תמיד מחובר עם הכלה ולית לאתפרשא לון . אבל של שובך והוא עליון שמתקבלים שם היונים הוא סוד מ"ש בזוהר פ' פנחס דף רי"ז וז"ל עלי ה' אלין אינון עץ החיים ועץ הדעת טוב ורע ארזי לבנון אלין חמשין תרעין דאקרון חמש מאות שנה אשר שם צפרים יקננו בטוליהון מקננן נשמתיהון דצדיקיא וכל חיילין קדישין אתזנו מתמן חסידה ברתיה דאברהם דאקרי חסד ועביד חסד בעלמא בגין כך אקרי חסידה ברושי' ביתה בין דרועין עלמא עכ"ל . הנה למדנו מדברי המאמר מה הם הצפרים הנז' שהם הקרבנו' שעושי' מתורים ובני יונה בזה הוא השורש שלהם . אמנם עוד אחזור ואלמוד לענין מ"ש חסיד' ברושים ביתה היינו מ"ש בזוהר פ' ויצא דף קס"ג וז"ל חסידה אמאי אקרי חסידה בגין דנפיק מתמן חסד דאיהו נהורא קדמאה דכתיב ויאמר אלהים יהי אור ברושים ביתה אל תקרי ברושים אלא בראשים וכו' . הנה מבואר מדברי המאמר כי חסידה היא אימא עילאה ולכן נאמר אשר שם צפרים יקננו והיינו מ"ש דין זה . אבל סולם של שובך כי זה הוא עליון לקחת היונים מאותו שובך אשר שם צפרים יקננו . מותר לנטותו ממקום למקום כי כן הוא שורה על הבנים פעמים על אלו פעמים על אלו אבל לא יוליכנו משובך לשובך דהיינו בית התחתון בסוד הכלה כדי שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול האדם הגשמי כי על ידי המעשים הנעשים למטה כך הוא המדה למעלה פעמי' האם רובצת על הבן פעמים נאמר ויבן ה' את הצלע לאשה ויביאה אל האדם ויבא לצוד היינו מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רכ"ד : וז"ל היך לדין לידה דהאי לפרא קדישא מתקנין לקמה מיכלא יקירא בחדוותא וכל ענוגין ועאלין לבי כנשתא ולבי מדרשא ומצלאן לגבה בקל לחישו כדקא יאות ואיהי דמטמרא תחות גדפהא דאימ' זקפת רישא וחמא' פתורין מתקנן וצלותין לגבה כדקא יאות נפקת ופרחת לגבייהו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ישראל הם היודעים לצוד ליד של השכינה במעשיהם וממשיכים אותה אללם אבל זה נעשה בחול בערב לצוד אותם בלילה אבל ביום אסור ענין הלידה מטעם זה כדלקמן . ולכן נמי נאסר לטלטל סלם זה משובך לשובך כדי שלא יבא לצוד ליד כדרך שעושה בחול : חריות של דקל שקללם לשריפה אמר חז"ל הגידו

מה

סדרום: [כב] אסור לכסות פי חבית באבן או בקעת או לסגור בהן את הדלת או להכות בהן בברזא אף על פי שחשב עליה מבעוד יום אסור אלא אם כן ייחדה לכך לעולם אבל ייחדה לשבת זו בלבד לא והני מילי בדבר שאין דרכה לייחדה לכך כגון הני דאמרן אבל בכל מידי דאורחי' בהכי כגון לפצוע בה אגוזים ביחוד לשבת אחת סגי ויש מי שאומר דלא שנא ויש אומרים שצריך שיעשה בה שום מעשה של תיקון מבעוד יום: [כג] מותר לחתוך ענף מן הדקל מבעוד יום ומותר להניף בו על השלחן בשבת להבריח הזבובים כיון דלצורך חתכו עשאו כלי גמור:

פשתן

מה תמר זה אינו עושה פירות עד שבעים שנה וכו' ומלאכו ראינו כי התמרים נותנים פירות לשמנה או עשרה שנים. ולכן אשר אני אחזה לי כי הם שני מינים התמר היינו מה שחז"ל. אמנם דקל שאמר במשנה הם מין אחר והם הנותנים פירות תכף וכאשר נאמר כן יהיה ענין דקל בסוד מטטרו"ן והוא עושה פירות בכל יום כי הוא מקבל התפלה ועושה מהם עטרה לחי העולמים כמשחז"ל המלאך הממונה על התפלה ממתין עד שמסיימין כנסיה האחרונה ועושה העטרה ומשביע אותה בשם המפורש והיא עולה למעלה וניתנת בראש חי העולמים וכדאי' בתיקונים כי זהו ענין השליחות שהלך אליעזר להביא את רבקה. ואמנם שלית זה הנה לוקח אותה מבית בתואל ולבן הארמי אשר על כן שביבותיו קוצים כסוחים באש יצתו והנה אדם זה קצץ חריות של דקל זה לשרפה מוקצים הם לכך ואסור לטלטלם ולהעלותם מן הארץ ההוא ישב עליהם מעט מבעוד יום מותר לישב עליהם בשבת להמשיך עליהם מעט מן הקדושה וכל שכן אם קשרן לישב עליהם או אם חשב עליהם מבעוד יום לישב עליהם אפילו בחול מותר. אבל נדבך של אבנים אף על פי שחשב עליו מבעוד יום אסור לישב עליו אלא אם כן למדום. והנה הענין עם מה שאמר בזוהר פרשת ויצא דף קמ"ז וז"ל ויקח מאבני המקום אבני המקום לא כתיב אלא מאבני המקום אלין אינון אבני יקר מרגלאן טבאן דאינון תריסר אבנין עילאין כמה דכתיב שתים עשרה אבנים ותחות אלין תריסר אלף ורבוון אבנין פסילן וכלהו אבנין בגין כך מאבני המקום ולא אבני וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי יש אבנים מסטרא דקדושה ויש כמה אבנים מסטרא אחרא ולכן בענין נדבך של אבנים ימצא הפרש שאף על פי שחשב עליו מבעוד יום אסור לישב אלא אם כן סידר אותם לפי כי כאשר אינם מסודרות הם דוגמא לאותם אבנים פסילן כנז' במאמר לפי כי כן סטרא אחרא אין להם סדר אמנם כאשר סידר אותה מורה כי הם מסטרא דקדושה כדרך אותם האבנים שסידר אותם יעקב אבינו עליו השלום כי היו תלת לכל סטרא כנזכר בזוהר ולכן אינו דומה לחריות של דקל וכן עיקר לענין הדין:

[כב] ראוי להבין חבית זו מהו דאמר חביתא דעפרא לפלוני חביתא דמוכין וכו' שהוא כינוי אל בעלי חיים כך יהיה חבית זו כינוי לאי מדבר אמנם בלי ספק כי כינוי זה יהיה לגוף נגוף שנאמר בו כל עמל אדם לפיהו לפי כי הוא פה דובר נבלה שבועת שוא כדאיתא בזוהר ובתיקונים בהבלים דשקר דנפקין מפיו ולכן חזר הדין להודיע ולהזהיר כי אדם זה מסוגל לרעה מאחר שעונות המכוונים לאיברי הגוף ולכן יאמר אסור לכסות פי חבית זה פה אדם זה וביותר אם הוא מאותם בעלי חביות הרודף אחר רסן בטנו דאף על גב שאמרו חז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח שנאמר אבנים שחקו מים אמנם אדם זה אסור לכסות פיו באבן של תורה לתקן עצמו בסגנון זה שנאמר ולרשע אמר ה' מה לך לספר חוקי או בקעת היינו דבר הלכה כמ"ש חז"ל בוקע עליה יסכן בם זה בעל תלמוד או לסגור בהם את הדלת דהיינו מה שאחז"ל בפ' מגביה פתחו מבקש שבר מגביה פתחי פיו כך זה שפיו פתוח לדברים הרעים אין לו תקנה לסגור דלת זה של פיו בהכי וביותר אם הוא נמי עצל כד"א הדל' תסוב על צירה ועצל על מטתו אין לו תקנה בדברי' אלו או להכות בהן בברזא להוציא היין של תורה אסור אלא אם כן ייחדה הלכה זו או תורה זו ללמוד בה לעולם דהוי ענין קביעות כמ"ש קבעת עתים לתורה אבל ייחדה לשבת זו בלבד לא מהני והני מילי בדבר שאין דרכה לייחדה לכך כגון אלו דאמרן לפי כי אין להם תיקון בהכי אבל בכל מידי דאורחיה בהכי כגון לפצוע בה אגוזים היינו משחז"ל מה אגוז זה אע"פ שמתלכלך אין תוכו נמאס כך תלמיד חכם שסרח אין תורתו נמאסת ולכן בייחוד לשבת אחת סגי הלכה זו ויש מי שאומר דלא שנא ואין הפרש בין זה לזה ויש אומרים שצריך שיעשה בה שום תיקון מבעוד יום ולכן אם ייחדה לכך סגי כדאמרן: [כג] מותר לחתוך ענף מן הדקל מבעוד יום כי הנה הדקל כבר נתבאר מחז"ל שהוא דוגמא לפי שנמלא בו תורה ולכן יאמר מותר לחתוך ענף היינו מה שחז"ל למה הרשעי' דומי' בעולם הזה לאילן שכולו עומד במקום טומא' ונופו נוטה למקום טהרה נקצץ נופו נמצא כולו עומד במקום טומאה ולמה הצדיק דומה בעולם הזה לאילן שעומד במקום טהרה ונופו נוטה למקום טומאה נקצץ נופו נמצא כולו עומד במקום טהרה והיינו מ"ש מותר לחתוך ענף מן הדקל זה השלם מבעוד יום בעולם הזה שהוא דוגמא לערב שבת כנ"ל להביא עליו קצת מן הייסורין לטוב לו להניף בו על השולחן שלו שבגן עדן כמו ששנינו ששולחנך גדול משולחנם ואיתא בזוהר פרשת תרומה וכי פתורין אית לנשמתין בההוא עלמא אין וכי נשמתין אכלין אין וזה יועיל לו להעביר הזבובים היינו מה שאמרו חכמינו ז"ל פרשת ויצא הנה ה' נצב עליו לבן שהיה מוטל בעריסה ובאו עליו זבובים מה עשתה מניקתו גחנה עליו ברחו כלם שברצון שהמלאכים היו שוטנים בו עולים ויורדים בו ולכן להציל

לכליל אותו והנה ה' גלג עליו למדנו כי הזבובים הם דוגמא למקטרגים והמשחיתים וכך אמרו חז"ל בפ' זבובי מות שני מפתחות יש בלב וילר הרע יושב שם ולכן יאמר כי זה הענף שקלץ שהגיע לו מן היסורין להועיל לו להליל אותו מן הזבובים המקטרגים על השולחן שלו למעט בכבודו וכיולא דהכי הם נדחים דכיון דללורך חתכו להטיב לו עשאו כלי גמור ומותר להניף בו כאמור :

עדיין ראוי לפרש הדינים אלו על דרך ראשון והכי קאמר אסור לכסות פי החבית כי הנה מבואר בזוהר גם בתיקונים כי חבית היינו בסוד הכלה הוא חבית הנמלא בתוכה כמה דברים ולכן הוא אומר כי אסור לסתום פי חבית זו באבן לפי כי ביומין דחול מדה זו היא בסוד בתולה אמנם בשבת כי כל היום אינה וזה מעולם האצילות והיא בבחינת ייחוד עם המדות עליונות לכן יהיה הדוגמא שלה בסוד אשה ולא בסוד בתולה לפי כי בשבת כאשה בתה ולכן אסור לסתום פי חבית זו והוא בדרך כינוי פה זה על דרך מש"ה אכלה ומחתה פיה ולכן אסור לסתום פה שלה באבן דהיינו מדה מן אותה שנים עשר אבנים מרגלאן טבאן כאמור או בבקעת הוא בחינת ען היינו מאותם עלים שנאמר מקושש עלים אלא יהיה פתוח ומוכן אל הייחוד או לסגור בהם את הדלת הוא בסוד הכלה ד' של יהודה כדאיתא בזוהר בפסוק אבן מאסו הבונים או להכות בהם בברזא סוד היסוד בחינת בנימין הלדיק אף על פי שחשב עליה מבעוד יום אסור אלא אם כן ייחדה לכך לעולם אבל ייחדה לשבת זו בלבד לא והני מילי בדבר שאין דרכה לכך כגון הני דאמרן אבל בכל מדי דאורחיה בהכי כגון לפלוע בה אגוזים לשבת היינו מ"ש בזוהר פ' שמות דף ע"ו : וז"ל מהו אל גנת אגוז ירדתי אלא משום דהיא שבחא דאגוזא מה אגוזא עמירא וסתימא מכל סטרוי כך רתיכא דנפקא מגנתא סתימא מכל סטרוי מה איגון ארבע קריסין די באגוזא מתחברן בהאי גיסא ומתפרשן מהאי גיסא כך רתיכא מתחברן באחדותא בחדוותא בשלימותא בשלימו ומתפרש כל חד בעברוי על מה דאתמני וכו' והנה למדנו מזה המאמר כי המרכבה מכונה אל האגוז ולכן הוא אומר אבל לפלוע בה אגוזים לשבת דהיינו להסיר הקליפות מהם כמ"ש שם ולהעלותם למעלה לשבת אחת סגי ויש מי שאומר דלא סגא ויי"א שלריך שיעשה בה שום מעשה של תיקון מבע"י : מותר לחתוך ענף מן הדקל כי הנה כאשר אמר כי הדקל זה הוא בסוד מטטרון כנ"ל ירלה במאמרו כי ענף זה הוא יהיה בסוד מיכאל אשר הוא כהן גדול המשמש במשכן שלו כדאיתא בזוהר פרשת תרומה וזה יהי' הועיל להניף בו על השולחן הטהור בשבת כדאי' בזוהר פרשת יתרו דף ס"ז ת"ת ברזא דשמא קדישא איהו מלך

[כד] פשתן סרוק וצמר מנופין שנותנים על המכה אם חשב עליהם מבעוד יום לתתם על המכה או שישב עליהם שעה אחת מבעוד יום או שצבען בשמן דגלי דעתיה דלמכה קיימי או שכרכן במשיחה ליתנם על המכה בשבת תו לית בהו משום מוקצה ומשום רפואה נמי ליכא שאינו אלא כמו מלבוש שלא יסרטו בגדיו ויש אומרים דלא סגי במחשבה לחוד :

עורות

וכהן דמשמשא ברזא דקדושא בין לעילא בין לתתא אית מלך לעילא דאיהו רזא דקדש הקדשים ואיהו מלך עילאה ותחותיה אית כהן רזא דאור קדמאה דקא משמש קמיה ודא איהו כהן דאקרי גדול סטרא דימינא אית מלך לתתא דאיהי כגוונא דההוא מלך עילאה ואיהו מלך על כלא לתתא ותחותיה אית כהן דמשמש ליה רזא דמיכאל כהנא רבא דאיהו לימינא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי מיכאל הוא בסוד כהן גדול והוא משמש לפני המדה האחרונה הנקרא מלך ולכן יאמר מותר להניף בו על השולחן של הכלה להבריח הזבובים הם הקליפות כנודע וכן נמי נחזור ללמוד מדברי מאמר זה כי דקל זה יהיה בסוד ת"ת ישראל והענף ממנו יהיה מדת החסד כמ"ש אור קדמאה וזה יהיה להניף על השולחן היא הכלה כדאיתא בזוהר פרשת בשלח ונשים לו שם מטה ושולחן כסא ומנורה ארבע אלין למה אלא בגין דאיגון תיקונא דכנסת ישראל והכי אתקרי מטה ושולחן ומנורה דף מ"ד תמלאנו וזה יהיה להבריח הזבובים מעל השולחן הטהור והיינו הקליפות הנאחזים ממנה והעד בעל זבוב אלהי עקרון וכדאיתא בזוהר בפסוק ואל זועם בכל יום כי מדת אל הוא החסד יעיר בבקר בבקר לזעום ולהכניע מאריכון דדינים ולכן כיון דללורך חתכו עשאו כלי גמור ומותר :

[כד] **חזרנו** לענין ראשון כי הנה ענין השבת הוא כדי לתקן עונות הראשונים וזה עיקר ובכלל יהי' תיקון נמי לאדם הפרטי והנה נתבאר בענין המוכר שדה כי זה יהיה הערה לחטא של קין והבל והוזר לפרטי נמי כי הוא נמי בחינת שדה הפקר לענין העון כנ"ל ולכן חזר הדין עתה כה אמר פשתן סרוק ולמר מנופץ שהוא דוגמא לקרבן של קין והבל כי קין הביא פשתן והבל הביא מבכורו' לאנו למר וזה היה הסבה שנהרג הבל שנא' ויהי בהיותם בשדה וכו' ולכן אמר הדין שנים אלו שנתקנו דהיינו כי הפשתן היה סרוק לא כך היה בקרבן קין ולמר מנופץ לא כך היה בקרבן הבל ושניהם ניתנים על המכה הקודמת ומה גם עתה לפרטי הנמלא בו מעשה בלתי טהור דבר של ערוה והיינו עתה סוד הלילית כי זה הוא המועיל לתקן המכה שבחלל הפנימית כי כמו שנתבאר בחלק הקודש כי הלילית מועיל מאד לתיקון העבירה שכן נאמר אשר תכסה בה היה לריך לומר תתכסה בה אלא בא להודיע כי בלילי' תכסה בה עונותיך כמשחז"ל כתיב וכסה ענן הקטורת אין אנו יודעים מה מכסה ומדכתיב כסית כל חטאתם סלה היינו מה שמכסה וכן נמי היינו מש"ה אשר תכסה בה העונו' ולכן הוא אומר אלו הדברים שנותנים על המכה הרוהנית לכן זה יהיה להועיל בכמה לדין אם חשב עליה מבעוד יום לתתם על המכה כי מחשבה זו יהיה סיבה אל הרעה והוידוי

[כה] עורות יבשים בין של אומן בין של בעל הבית מותר לטלטלן: [כו] נסרים של בעל הבית מותר לטלטלן ושל אומן אסור אלא אם כן חשב עליהן מבע"י ליתן עליה פת לאורחים או תשמיש אחר:

עצמות

והוידוי כי זהו עיקר מן התורה שנאמר והתוודו את עונם או שישב בהם שעה אחת מבעוד יום היינו דוגמא למה שאינו יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה והיינו ערב שבת מכל חיי העולם הבא ולכן מועיל לו או שלבשן בשמן היינו מעשה הטוב על דרך משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות לכן לבשן בשמן דגלי דעתי' דלמכה קיימי לרפאות העון או שכרכן במשיחה מצות תפילין היינו הרצועה כמו שאמר א"א מחוט ועד שרוך נעל לכן נתן להם הקב"ה רצועה של תפילין דתו ליה בהו מוקצה לפי כי זדונות נעשות כזכיות כמו שנתבאר בפסוק ולא רככה בשמן כי היה אומר הנביא איך יתכן לישראל להמלט מן העונש מאחר כי מכף רגל ועד ראש אין בו מתום מן העונות ולא רככה אפילו עון אחד בשמן תורה ומצוה דגלי דעתיה דלמכה קיימי לתקן אחד או שכרכן במשיחה של תפילין ליתנם על המכה של עון בשבת דתו ליה בהו משום מוקצה כאמור ומשום רפואה נמי ליכא שהרי אין זו תשובה גמורה שאינו אלא כמו מלבוש שלא יסרטו בגדיו חלוקא דרבנן כדי שלא תאבד ממנו ויש אומרים דלא סגי במחשבה של התרטה לחוד: [כח] עורות יבשים שהדוגמא למש"ה עור בעד עור ובענין ההוא זרנוק' דמלו ביה מיא כך באה הדוגמא לבני אדם שאין בהם פנימיות מדברים של תורה ומצוה רק בענין עור לחוד והם דוגמא לעורות יבשים ולכן אמר בין של אומן הרגיל לכך או של ב"ה כי כן דומה לפרקין מותר לטלטלן טלטלה גבר כנ"ל ומה גם אחרי מותם: [כו] נסרים של ב"ה הדוגמא שלהם הם האיברים כי כל א' מכונה נסר א' בחיבור כלם הוא נעשה ארגז ותיבה הוא דוגמא לגוף ולכן יאמר נסרים אלו האיברים של ב"ה מותר לטלטלן בכל ענין מן הטלטול הנ"ל בחייו ואחריו אל המתים טלטול ראשון שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים ואחר כך טלטול להכניסה לגן עדן הארץ ועוד טלטול אחר מגן עדן הארץ להעלותם מן הארץ ההוא לגן עדן עליון בצרור החיים ושל אומן אסור הוא המתקן מעשיו כדאמרי רופא אומן תקרא ושכר הרבה תטול אלא אם כן חשב עליהם בענין התרטה מבעוד יום ליתן עליהם פת לאורחים הם אורחים הבאים בשבת כדאיתא בזוהר והוא על תוספת רוח או נשמה אושפיזין עילאין או תשמיש אחר מצרכי דברים הרוחנים:

נחזור לבאר דינים אלו כי הם המורים על מדות העליונות שנעשה מהם מלבושים מהם לחתן ומהם לכלה שנאמר ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור והנה הפשתן נאמר בו ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה והצמר נמי לעשות בגד לחתן כדאיתא בזוהר פרשת בלק כד אימא מתעטרא וכו' וכדין פרים על מלכא ועל מטרוניתא לבושי יקר וכו' ואיתא בזוהר פסוק דרשה צמר ופשתים אשת חיל דרשה על מאן דמחבר לון כחדא אבל וטעם באפן כפיה והענין לפי כי במקדש היה מותר צמר ופשתים אמנם אמר ליתנם על המכה בשבת היינו משחז"ל מעדה בגד ביום קרה יום שנזדווג נבוכדנצר הרשע לישראל העדה מהם שני לבושים בגדי כהונה ובגדי מלכות ואיתא בזוהר פרשת משפטים. אל אחר גרם בשכינתא נזק צער ריפוי שבת ובשת דמטרוניתא דאשתארת ערומה ואין לך מכה גדולה מזו ולכן נמי צמר מנופץ מן הקליפה ופשתן סרוק מן סטרא אחרא אם חשב עליהם מבעוד יום ליתנם על המכה זו או שישב בהם שעה אחת כמ"ש כל הדוחק את השעה ושאינו דוחק את השעה אין השעה דוחקתו או שלבשם בשמן כדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ז. וז"ל מאי בשמן כתיב אלא רמז הוא דקא רמיז לשמשא בנוקבא לאנגדהא לגבה שמן רבות כתיב כדקא יאות וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי השמן הוא להמשיך אותו לכלה והיינו דגלי דעתיה דלמכ' שלה קיימי או שכרכן במשיחה הוא בסוד הצדיק ליתנם על המכה שלה בשבת דתו לית בהו משום מוקצה ומשום רפואה נמי ליכא דהא אינו אלא כמלבוש שלא יסרטו בגדיו הם הלבושים האמורים ויש אומרים דלא סגי במחשבה לחוד צריך מעשה נמי: עורות יבשים הנה כבר נתבאר למעלה ענין המלבושים דהיינו אותם שנותנת אימא עילאה הלבנים ולכן צריך לפרש מה הפרש יש ביניהם לעורות הללו ואמנם הענין הוא כי אותם הנז' של צמר ופשתים דהיינו בסוד הטלית כמשמעו שהם צמר ופשתים וזה הוא מ"ש בזוהר פרשת בלק דף ר"ע. וז"ל תאנא מסטרא דאימא כד איהי מתעטרא ונפקין בעטרהא אלף ות"ק סטרי גליפין בתכשיטהא וכו' כד מזווג מלכא עילאה במטרוניתא סלקא האי עטרא ואתיישבת ברישא דמטרוניתא וכו' לבתר אתהדר ההוא עטרא ומעטרא ליה אימא עילאה בההוא עטרא ופריסת עליה ועל מטרוניתא לבושי יקר כדין קלא אשתמע בכולהו עלמין צאינה וראינה בנות ציון וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אלה הבגדים דפריסת אימא עילאה על מלכא ועל מטרוניתא היינו בסוד הטלית אמנם הללו שהם עורות יבשים הוא סוד מש"ה ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם והתבונן מ"ש וילבישם כי שני הבנות יש במשמע כי מלת וילבישם יובן לאדם ולאשתו או יהיה וילבישם לאלו הכתנות בתוך אדם ואשתו ולכן זה יהיה החילוק בין עורות יבשים או עורות לחים כי הנה כשאתה אומר וילבישם לאדם ולאשתו להיות כי עורות אלו הם נוהגים תמיד נקראים עורות יבשים וכשאתה אומר וילבישם לאלו הכתנות בתוכם הם עורות חדשים ולכן נקראים לחים ושניהם אמת ועוד יש עורות יבשים ועורות לחים היינו סוד משחז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה אז הם עורות יבשים אמנם לאחר שמתקיימת התורה הם עורות לחים שנאמר עץ חיים היא למחזיקים בה והבן כל זה ולכן אומר בין של

אומן

[כז] עצמות שראוים לכלבים וקליפים שראוים למאכל בהמה ופרורי' שאין בהם כזית מותר להעבירם מעל השלחן אבל אם אין הקליפים ראוים למאכל בהמה אסור לטלטלם אלא מנער את הטבלא והם נופלים ואם יש פת על השלחן מותר להגביה הטבלא ולטלטלה עם הקליפים שאינם מאכל בהמה שהם בטלים אגב הפת ואם היה צריך למקום השלחן אפילו אין עליה אלא דברים שאינם ראוים למאכל בהמה מותר להגביה ולטלטלה: [כח] חבילי עצים וקש שהתקינן למאכל בהמה אפילו הם גדולים הרבה מותר לטלטלן: [כט] כל שהוא ראוי למאכל חיה ועוף המצויים מטלטלים אותו ואם אינו ראוי אלא למאכל חיה ועוף שאינן מצויים אם יש לו מאותו מין חיה או עוף מותר לטלטל מאכל הראוי לאותו המין

אומן בסוד ואהיה אצלו אמון אמון פדגוג בין של בעל הבית לאחר שהתורה מתקיימת מותר לטלטלן להכנס באדם ועזרו כאמור נסרים של בעל הבית איתא בזוהר פרשת ויקהל דף רי"ד. וז"ל ארון דא איהו רזא למיעל תורה שבכתב ואתגניז ביה ואינון שית לוחין מסחרין ודא אקרי ארון כד סחרין אינון שית למהוי כחדא כדין איהו גופא חד לאעלא ביה רזא דאורייתא בשית סטרין ואינון לוחין אינון חמש ועאלין ביה חמש ספרים ואינון חמש אינון שית בחד דרגא דאעיל בה בגניזו דאקרי רזא דכלא והאי איהו רזא דברית וכו'. והנה על עיקר זה הוא אומר נסרים של בעל הבית היינו שית לוחין האמורות שהם הארון אלו הם של בעל הבית מותר לטלטלן לפי כי כן בשבת עולים הכלים למעלה כמו שנתבאר ושל אומן היינו התורה הנכנס בתוכם בסוד ואהיה אצלו אמון אמון פדגוג אמון מוצנע אסור לטלטלן שהנה הכלים שלמטה מהם הם עולים ומלבישים אותם אלא אם כן חשב עליהם מבעוד יום ליתן עליהם פת לאורחים דהיינו כי האורחים הם הכלים של עולמות העולים למעלה כאמור והפת הסועד לבם הוא בסוד הכלה או תשמיש אחר:

[כז] **אשר** חכמים הגידו כי העונות אשר יעשה האדם כי הם כתובים בידו שנאמר וביד כל אדם יחתום אמנם יש עונות אחרים כמשחז"ל הפורש מדרכי ציבור עליו נאמר ותהי עונותם על עצמותם הלא זה דברי הפ' ונשמת באחריתך ר"ל בזמן שראוי להיות לך אחרית טובה אימתי בכלות בשרך ושארך כי כאשר כלה הבשר אז העונות הכתובים ביד כל אדם ספו תמו כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך יכל בשרו מראות אחר כך ושפו עצמותיו לא ראו לפי כי השטן אין לו מקום לקטרג כנזכר שם אמנם אז כאשר מתגלים העונות שנאמר ותהי עונותם על עצמותם או ואמרת איך שנאתי מוסר דהיינו דברים שהאדם דש בעקיביו ולכן יאמר עצמות שהם ראויים לכלבים דאלו הבשר פשוט הוא שנאמר ביד כל אדם יחתום וכבר נתבאר בהלכות שחיטה מש"ה ובשר בשדה טרפה לא תאכלו ולכן לכלב נק' דר"ל לכלב הידוע שנאמר מיד כלב יחידתי הוא סמאל והכלבים עזי נפש הם מסטרא דיליה אמנם בעצמות שראויים לכלבים הם אותם שנאמר ותהי עונותם על עצמותם וקליפים שהם ראוים למאכל בהמה הם העונות שהעושה אותם ראוי להמסר לאותו חמור שאמרו חז"ל משמרה ראשונה חמור נוער ופירורים שאין בהם כזית היינו מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ד. וז"ל מאן דמזלזל בפירורין דנהמא האי כל שכן מאן דמזלזל בפירורין דמותא דאינון דזרע דזריק לון בארעא דאתמר כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ או דזריק לון בנדה או בבת אל נכר וכו' ולכן יאמר ופירורין שאין בהם כזית מותר להעבירם מעל גבי השולחן הטהור הוא הלב כדאיתא בזוהר ובתיקונים וזה על ידי החרטה וכיוצא אבל אם אין הקליפים ראויין למאכל בהמה אסור לטלטלם לפי כי ימנע מעונג שבת כדלעיל אלא מנער את הטבלא דהיינו ענין סור מרע בלבד כי ימנע מלחטא בהנה והם נופלות והולכים ממנו מאליהן ואם יש פת על השלחן היינו לחם של התורה ולכנו יכין מותר להגביה הטבלא של הלב ולטלטלה עם הקליפין של העונות שאינם מאכל בהמה מן הקליפה הנז' לפי שהם בטלים אגב הפת של תורה ואם היה צריך למקום השולחן הוא הלב כי הוא רוצה המקום אשר שם משכן היצר להשרות שם הקדושה אפילו אין עליה אלא דברים שאינם ראויים למאכל בהמה היא החמור הנזכר מותר להגביה ולטלטלה כאמור: [כח] חבילי עצים היינו משחז"ל אפריון זה מועד' עשה לו המלך שלמה מלך שהשלום שלו מעצי הלבנון בעצת התורה המלובנת במעשיה ולכן יאמר חבילי עצים הם עצת התורה והתשובה וקש היינו על דרך ובית עשו לקש כי הנה בעצת שניהם אלו הוא דוחה הקש של העון לפי שהתקינן למאכל בהמה התיקון של העון הוא על ידי החרטה והתשובה ואז תכף ומיד ונתן אותם על ראש השעיר זה עשו ובית עשו לקש אפילו הם גדולים הרבה העונות שעשה מותר לטלטלן ממנו ולהניח אותם על הקליפה בחינת עשו שהוא הקליפה על ידי מעשה התשובה. [כט] כל שהוא ראוי למאכל חיה ועוף המצויים מטלטלין אותם הנה חזר והגיד על דברת בני אדם לברא האלהים לטובה ויש בהם מעשים טובים שהם ראוי למאכל חיה והם חיות הקדש ועוף יעופף על הארץ אלו הם המלאכים לחז"ל לפי כי כל מעשה התחתונים הוא במקום קרבן להם כדאיתא בזוהר פרש' פנחס דף רמ"א. וז"ל אמר רבי שמעון על רזא דא אסיר לבר נש לטעום כלום עד דאכיל מלכא עילאה ומה איהו צלותא בקדמיתא מזמנין לארבע דיוקנין דחקיקן בכרסייא וכו' והלשון ארוך והענין כי הנה מן התפלה של התחתונים הוא מאכל חיות הקדש החקוקים בכסא והמלאכים כאמור ולכן הוא אומר כל שהוא מאכל מן תפלה ועודה לחיה ועוף המצויים בגין אלו הנז' שהם חקוקים בכסא מטלטלים אותו ויעלה למעלה כדי לפרנס אותם כאמור וכל שהוא אינו ראוי אלא למאכל חיה

חיה ועוף שהם מלוים לפי שהם מסטרא אחרא מהחיצונים אם יש לו מאותו המין חיה או עוף מותר לטלטל מאכל לאותו המין ואם לאו אסור ובדרך הנ"ל כי ענין הטלטול הוא להמשיך עליו תוספת רוח או נשמה שמטלטלין אותו מלמעלה והם שורים על האדם כפי הראוי לו. וזה יהיה סיבה לטלטול אחר אשר בצאתו מן העוה"ז מוליכין אותו מישיבה לישיבה כמשחז"ל בפ' ילכו מחיל אל חיל עד מקום ועשיתי לך כשם הגדולים אשר בארץ :

עוד תשוב ותראה מה ענין דינים אלו עצמו' הראויים לכלבים היינו עצם עמא ובשר טמא כדאיתא בזוהר פרש' פנחס ולכן ימצא עצם שהוא ראוי לכלבים והענין מ"ש בזוהר פרשת שלח לך דף ק"ע. וז"ל אי חסידא קדישא את ואגלי לך מלה סתימא בניינא דגופא דבר נש הכי הוא רוחא מעם רוחא דקודשא וכו' כיון דרוחא קדישא יהב ביה חילא מיד רתיכין דיליה יהבין חילייהו חילא דילהון גרמי ושייפין כלהון מסטרא דילהון ותקונייהו דא על דא סטרא אחרא יהבת בשרא ומסטרא דילה אתיא בשרא ולא מלה אחרא וכו'. והנה הדבר מבואר כי העצמות הם מחילין דקדושה. אמנם יש בתמורה הפך בזה אדם בליעל כדאית' בזוהר פ' תצא דף רפ"ב. וז"ל גבירתא גן שפחה אשפה מטונפת מכל מיני טינוף ושרץ דזרקין בה כלבים מתים וחמורים דאינון פלוני ופלוני כלבים מתים שקץ וריח רע מטונפת מוסרחת וכו' ואחידת בעצם עמא ובשר טמא בשר בשדה טרפה ועלה אתמר לכלב תשליכון אותו וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי יש עצם מת ובשר טמא ולכן יאמר עצמות שהם ראוים לכלבים לפי כי יש עצמות אדם דקדושה שהם ראוים לקרבן כנ"ל רק אלו שהם ראויים לכלבים וקליפים שהם ראויים לבהמה שהם סטרא אחרא ופירורים שאין בהם כזית שממונים עליהם סטרא אחרא כהוא דכריך רפתא איבלי אחר כך הביא מרא ועקר הכל והשליך ליאור שמע קול שהיה אומר ווי דאפקיה וכו'. ולכן כל אלה מותר להעבירם מעל השלחן לפי כי בזה נעשה שלחן עליון כדאיתא בזוהר פרשת בשלח ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה מאי טעמא אלין משום דאינון תיקונא דכנסת ישראל. אבל אם אין הקליפין ראוים למאכל בהמה אסור לטלטלם ולהעלותם מן הארץ ההוא למעלה אלא מנער את הטבלא של הקדושה והם נופלים כי כן סטרא אחרא הם נופלים תמיד מזמן הבריאה שהפיל הקב"ה לסמאל ונחש ואם יש פת בשלחן של קדושה מותר להגביה הטבלא ולטלטלה למעלה עם הקליפים שאינם מאכל בהמה שהם בטלים אגב הפת ומצטרפים עם הפת של קדושה ואם היה צריך למקום השלחן לפי שהוא עולה למעלה בסוד הכלי והמקום שלו הוא צורך לעולם העולה למעלה באותו מקום ולכן אפילו אין עליו אלא דברים שאינם ראויים למאכל בהמה מותר לטלטלה ולהעלותם למעלה : חבילי עצים איתא

המין ואם לאו אסור : [ל] גרעיני תמר במקום שמאבילים אותם לבהמה מותר לטלטלן ואדם חשוב צריך להחמיר על עצמו שלא לטלטלן אלא דרך שינוי

בזוהר פרשת שלח לך דף קנ"ח. וז"ל כתיב וימצאו איש מקושש עצים מאן עצים הכא ומאן הוא זה צלפחד הוה והוה דייק על אילנין אלין הי מנייהו רב על אחרא ולא חשש ליקרא דמאריה ואחלף שבת לשבת וכו' רבי יוסי אומר שאר עצים בהדי שבת הוה מקושש וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי עצים הם בעולמות למטה ולכן חבילי עצים הם המחנות הגלוים אליהם ומה שאמר חבילי היינו מ"ש פ' ויצא הצאן המקושרות כי אותם מחנות שהם מסטרא דקדושה נקראים מקושרות והיינו מש"ה אל תאמרו קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר דהיינו קשר של רשעים אין קשר רק סטרא דקדושה והיינו מ"ש הדין חבילי עצים וקש היינו ע"ד מה שחז"ל את קשתי נתתי בענן דבר המוקש לי ר"ל דבר שבקדושה וכן קש זה את כל אלה התקינן הגשמי למאכל בהמה ובכן הם מאכל בהמה הרבוצה על אלף הרים אפילו הם גדולים הרבה מותר לטלטלן כי כן העליונים נמי מטלטלין ועולים למעלה בקדושה. כל שהוא ראוי למאכל חיה ועוף המלויים שהם סטרא דקדושה לפי כי הקב"ה נמצא תמיד ובכלל הם הנשמות הקדושות כדאי' בזוהר פרשת בלק דף קצ"ו תנינן תלת שורין אית לג"ע ובין כל חד וחד כמה רוחין ונשמתין מטיילין תמן וכו' ויומין רשימין אית בשתא דאינון יומי ניסן ויומי תשרי דאינון רוחי משטטן וכו'. ואתחזון על שורין דגנתא כל חד וחד כחיזו דצפרין מצפצפן בכל צפרא וצפרא וכו'. ואמנם איתא בתיקונים מעשיה נפשין מיצירה רוחין מבריאה נשמתין ולפי כן הם מכונים לחיה ולעוף המלויים והמאכל שלהם היינו הטל הנמשך מלמעלה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה וז"ל וכי נשמתין אכלין אין כגוונא דא אכלי מלאכי עילאי מן דאכלו ישראל במדברא וכו'. ולכן מטלטלים אותו ונמשך עליהם ואם אינו ראוי אלא למאכל חיה ועוף שהם דורסים שאינם מלויי' מסטרא מסאבא היינו התמלי' הנותן להם כדאי' פרשת בלק בשביל הכרמים אם יש לו מאותם מן חיה ועוף מותר לטלטל מאכל שלהם מאותו התמלית לתת להם להחיותם ואם לאו אסור :

[ל] **אחרי** הודיע אותך כי התמר הוא דוגמא לצדיק שנאמר צדיק כתמר יפרח הגרעינים יהיו מנהגים קשים כי אינו נוח לבריות וכיוצא מקום שמאכילים אותם לבהמה היינו מ"ש מורי הרב זלה"ה אם רעב שונאך הרשע שמותר לשנאתו כמש"ה כי תראה חמור שונאך האכילהו לחם של תורה ואם צמא השקהו מים של תורה כי גחלים אתה חותה על ראשו מן העונות שלך וה' ישלימנו עמך חלק הטוב הנמצא בו הולך אצלך ואתה נשלם בכך והוא הנרצה אצלי בפסוק יגמר נא רע רשעים על ידי לימוד התורה נגמר הרע של רשעים שהולך אצלו מן המלמדו תורה ותכונן צדיק נשלם על ידי כן. אמנם לא למראה עיני בשר הדבר הזה רק ובוחן לבות

לבות וכליות ה' צדיק ואין לאדם ללמד תורה על הנה' זו ולכן יאמר מקום שמאכילים אותם לבהמה הוא הטעם מעשה בהמה מותר לטלטלם ואדם חשוב צריך שלא לטלטלם אלא דרך שינוי כי אין כחו לסמוך על הנחה זו שהרי נאמר ובוחן לבות וכליות אלהים ולא לעיני בשר: [לא] בשר חי הוא דוגמא לאדם הגון כמשאחז"ל בשר כתיב בו ורפא והוא צדיק חי כמש"ה בן איש חי מותר לטלטלו בכל מיני טלטול כנ"ל. בחיין יהיה לו טלטולי גברא להמשיך עליו תוספת שבת כראוי לו ומה גם אחרי מותו מתקיים בו וילאו ורצו בפגרי האנשים הפושעי' בי. ועוד מטלטלו והכהנ לגן עדן אף על גב כי עדיין לא נגמר דינו שנאמר והיה מידי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני וחוזר ומטלטל מגן עדן הארץ למעלה כדאיתא בזוהר פרשת בלק ולכן אפילו תפל שאינו מליח כלל כי לא עשה צדקה מלח ממון חסר מותר לטלטלו בכל הדברים הנזכרים משום דחזי לאומלא להיות בסוד קרבן למעלה וכן אם הוא תפוח אדם זה הבאיש ריחו היינו צורבא מרבנן דסנן שומעניה מותר לטלטלו לרעה ספך מכל הנז' משום דראוי לכלבים שנאמר ובשר בשדה טרפה לכלב תשליכון אותו: [לב] דג מליח הנה הדוגמא על האדם הנמצא בו תרתי לטיבותא כאמונה לפי שהוא עוסק בתורה מכונה לדג כדאי' בזוהר דגים ותגבים אינן בני שחיטה דוגמא לצדיקי' שנא' ויגוע ויאסף אל עמיו והוא מלוח שנמצא בו מעשה הצדק' מלח ממון חסר ולכן מותר לטלטלו בכל מיני טלטול כנ"ל. ושאינו מלוח אף על גב כי נמצא עמו תורה רק שאין בו מלח של הצדקה אסור לטלטלו דהיינו כאשר יעבור בנהר דינור טובע בנהר כנ"ל. כמ"ש פרשת ויחי וכן אם נגוזו ועבר אז אם גזז מממונו לצדקה ועבר ואם לאו המלאך העומד על גבו אינו מוציאו לפי שאסור לטלטלו משם מפני שאינו ראוי: [לג] קמיע שאינו מומחה כבר נת' היטיב למעלה. אמנם גם חזר והגיד כי הלמד תורה שלא לשמה שלכן אינו מומחה אף על פי שאין יוצאים בו ר"ל אינו יוצא ידי חובת הלימוד מטלטלין אותו כך אמרו חז"ל לעולם יעסוק אדם בתורה אעפ"י שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה. ולכן מטלטלין אותו ומה גם אחרי מותו יהיה לו טלטול אחר טלטול כדרך הצדיקים שאין להם מנוחה שנאמר ילכו מחיל אל חיל: [לד] כל דבר מטונף או רעי וקיא וצואה והדוגמא על העונות ועל הפשעים של האדם בין של אדם המעלה אשר נכשל בעבירה בין של תרנגולים לפי שהיה מצוי אצל אשתו כתרנגולים לכן נכשל בעבירה כך אחז"ל ושביעו רעב וכיוצא

שינוי: [לא] בשר חי אפילו תפל שאינו מליח כלל מותר לטלטלו משום דחזי לאומצא וכן אם הוא תפוח מותר לטלטלו משום דראוי לכלבים: [לב] דג מליח מותר לטלטלו ושאינו מליח אסור מפני שאינו ראוי: [לג] קמיע שאינו מומחה אע"פ שאין יוצאים בו מטלטלין אותו: [לד] כל דבר מטונף כגון רעי וקיא וצואה בין של אדם בין של תרנגולים וכיוצא בהם אם היו בחצר שיושבים בה מותר להוציאם לאשפה או לבית הכסא ואפילו בלא כלי ואם היו בחצר שאינו דר שם אסור להוציאם ואם ירא מפני התינוק שלא יתלכלך בה מותר לכפות עליה כלי:

אף

בהם מכל חטאת האדם אם היו בחצר שיושבים בה ר"ל אם העונות הם מפורסמים שידעו בהם רבים והם בגלוי נעין כל דוגמא לחצר שהוא מפורסם מותר להוציאה לאשפה לב"ה לדחות אותם ממנו על ידי מעשה התשובה ואפילו בלא כלי מכלים הצריכים לתשובה תענית שק ואפר יצע לרבים ואם היו בחצר שאינו דר שם דהיינו מעשה שאינו מפורסם והוא בשוגג כמאן דליתיה דמי ואינו דר שם אסור להוציא' ולעשות מהם תשובה לפי כי ימנע מעונג שבת ואם ירא מפני התינוק עלדרך מאחז"ל שותא דינוקא דאבוה ודאמיה ולכן מתיירא שלא ילמד ממעשיו מותר לכסות עליהם כלי ולא לפרסם אותם שנאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה: מדה שנית בדינים אלו לצד עילאה ימלל וכך הוא אומר גרעיני תמרה היינו מ"ש בתיקונים דף ל"ו וז"ל ואית אילנא דטוב ורע דקליפין דאינון גרעינין אינון מלגו ומוחא מלבר וכו' ולכן יאמר גרעיני תמרה הם הקליפות דאדם דעשיה שהם מבפנים במקום שמאכילים אותם לבהמה מותר לטלטלן ואיתא בפרשת פנחס דף רי"ז וז"ל וכי שבחא דבהמה דאית לה אליר אתא דוד למימר ברוח קדשא אלא מלמיח חליר אלין אינון שתין אלף רבוא דמלאכין שליחן דאתבריאו ביומא תניינא דבראשית וכלהו אשא מלהטא וכו' ועל דא כתיב מלמיח חליר לבהמה הה"ד יודע צדיק נפש בהמתו וכו' ולכן הוא אומר מקום שמאכילי' אותם לבהמה היינו בהמה זו מותר לטלטלן ואדם חשוב שאני היינו אדם עליון צריך להחמיר על עצמו שלא לטלטלן אלא דרך שינוי כדי להעלותם למעלה: בשר חי הנה הכלה נקראת עצם מעצמי ובשר מבשרי היינו שאר בשרו וכו' בשר חי וכאשר אינון מליח היינו כי לא היה בה מליחות מלח אף על גב כי אין מתקיים מותר לטלטלו ולהעלות אותו למעלה משום דחזי לאומלא לאותה שעה ליחוד וכן אם הוא תפוח דהיינו בספרא אחרא מותר לטלטלה משום דראוי לכלבים דספרא אחרא. דג מלוח שהוא בסוד הצדיק כדאי' בתיקונים ההוא נונא דקאי אכיף ימא והוא מלות מותר לטלטלו לפי כי הנה איתא בזוהר דרכיה דרכי נועם אלין דרכים דכראן בה אבהן ועאלין לימא רבא וכל נתיבותיה שלום אלין ל"ב שבילין עילאין דכולהו נקיט לון ברית יחידאי ואעיל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה ועביד שלם הה"ד וכל נתיבותיה שלום. הנה מבואר מדברי המאמר כי בחינת הגבורות נוטל אותם ברית קדישא נמי והם הדרכים הנז' בסוד והיה האוכל לפקדון לארץ ולכן כאשר אינו מליח אסור לטלטלו מפני שאינו ראוי לייחוד כאמור: קמיע שאינו מומחה הנה נתבאר למעלה כי זה

הוא

[לה] אף על פי שמותר להוציא גרף של רעי ועביט של מימי רגלים אסור להחזירם אלא אם כן נתן לתוכם מים: [לו] אין עושים גרף של רעי לכתחלה דהיינו להביא דבר שעתיד לימאס כדי להוציאו לכשימאס ואם עבר. ועשאו מותר להוציאו: [לז] במקים דאיכא פסידא מותר להכנים מטתו אצל גרף של רעי לקבוע ישיבתו שם כדי להוציאו: [לח] מכנים ידם מבעוד יום מלא קופתו עפר ומייחד לו

הוא הדוגמא לענין הגלגול שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר ולכן צריך שלשה פעמים להיות בקמיע מומחה ולכן יאמר קמיע שאינו מומחה היינו הנשמה כי עדיין לא נתקן אף ע"פ שאין יוצאין בו לפי כי עדיין צריך גלגול מטלטלין אותו בעולם הזה גם כי אחרי מותו מתקיים בו ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים ומטלטלין אותו להוליך אותו לגן עדן ומטלטלין אותו כד"א ילכו מחיל אל חיל מחבורה לחבורה ועוד מטלטלין אותו לעלות למעלה כדאיתא פ' בלק כד בעי קב"ה לאתתקנא ולאתקשטא בשבתא וכו'. כל דבר מטונף כגון רעי וקיא וצואה בין בין של אדם דקדושה בין של תרנגולים וכיוצא הענין מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קע"ג. וז"ל מלאכי עליונין וישראל לתתא כלהו דחקי בהא סטרא אחרא מלאכין עילאין כד בעאן לאתאחדא במלכיהון לא יכלין עד דדחיין לה לבר מה עבדין נחתין שתין ריבוא דמלאכי קדישי ואפילו שינתא על כל בני עלמא וכד איהי נחתא דדחיין לה לבר וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי סטרא אחרא דוחים אותם למטה בתחילה ואחר כך המלאכים מתייחדים במאריהון ואומרים שירה ולכן יאמר כל דבר מטונף וכו'. בין של אדם דקדושה בין של תרנגולים שהם המלאכים בסוד התרנגול עליון כנודע מן הזוהר והיינו הקליפה הנמצאת בעיניהם כאמור אם היו בחצר שיושבים בה כמה שאמר הכתוב אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך הם שני עולמות הנקראים חצר ולמעלה היא בית ולכן יאמר אם היו בחצר שיושבים היינו באותו עולם מותר להוציאם לאשפ' ועם נאמר תיכח לתתא אבל לעילא מאי קטרוגא תמן אלא לעילא בגין דאיהו רוח מסאבא ואינון רוחין קדישין עד דמפרדי רוח מסאבא מבינייהו לא יכלין לקרבא לגבי מאריהון וכו' ולכן אמר מותר להוציאם לאשפה או לב"ה ואפי' בלא כלי והוא כי הנה אותם המלאכים שדוחים הקליפה למטה הם נקראים כלי אפי' בלתי אלו יכול להוציאם לחוץ היינו מ"ש בזוהר פרשת בלק תלת זימנין ביומא סטרא אחרא אזלא למבטעא בטורי חשוך והר נשפה ואתקן לגלותא. הנה מבואר מדברי המאמר כי סטרא אחרא מעצמן הם הולכים ולכן הוא אומר כל דבר מטונף וכו' יכול להוציאם לאשפה ולדחות אותם או לב"ה אל מקום שנמשך להם שביל הכרמים באותו התמלית כי הוא דוגמא אל ב"ה הגשמי ואפי' בלא כלי שהם מוכנים לדחות אותם לחוץ ואם היו בחצר שאינו נרשם שהדוגמא לחצר מות אסור להוציאם ואם ירא מפני התינוק היינו מה שהנינו תינוק יונק משדי אמו דיניק כדי לדכאה לנו ומתיירא שלא יתלכלך בה בבחינת הקליפה כי כך אמרו חז"ל תנוך פעמים לדיק פעמי' רשע ואיתא בזוהר פרשת משפטים מטטרון נקרא מטה פעמים

מטה כלפי זכות פעמים מטה כלפי חובה כי בזמן המיעוט שולט בו הקליפה זקן וכסיל ונאמר עליו כן משחת מאים מראהו. כדאי' בזוהר ולכן כופה עליו כלי של הקדושה הוא הכלה להציל לו מרעתו:

[לה] באמת ובתמים כי העונות שהאדם עושה הם דוגמא לגרף של רעי לא תאמר לו אמנם העדר המצות עשה דבר קשה כך אמרו חז"ל מעוות לא יוכל לתקן זה הבא על הערוה כי אסרה על בעלה וחסרון לא יוכל להמנות זה שנמנו חביריו לדבר מצוה והוא לא נמנה עמהם. ולכן על שני סוגים מן האדם חוזר הדין כי גרף של רעי הדוגמא שלו הוא העובר על מצות לא תעשה. ועביט של מימי רגלים היינו המתרשל מלעשות מצוה כי העביט לא תעלה ריח כמו גרף של רעי זה וזה מותר להוציאם בשבת היינו לעשות מהם תשובה לפי כי על ידי התשובה מוציא העונות מעשה רע. ואמנם אף על פי שמותר להוציאם כאמור ועכ"ז אסור להחזירם והוא כאשר שב מאהבה כי אז הזדונות נחשבות כזכיות ולכן אסור להחזירם אלא אם כן נותן לתוכם מים של תורה שאם אינו עושה עונג שבת כאשר רוצה לעשות תשובה מאהבה ישליך נפשו מנגד בחרטה ובדברי וידוי והכנעה. ולכן צריך למוד התורה שהם משמחי לב: [לו] אין עושים גרף של רעי לכתחלה כך אחז"ל לעולם לא יביא אדם עצמו לידי נסיון שהרי דוד המלך עליו השלום הביא עצמו לידי נסיון ונכשל והיינו מ"ש אין עושים גרף של רעי לכתחלה היינו עבירה שהוא דבר נמאס כילד להביא דבר שעתיד לימאס הוא הדבר של עבירה שהוא מאוס בעיני אלהים ואדם כדי להוציאו לכשימאס כי יכשל בעבירה ויצטרך אח"כ לעשות תשובה להוציא העון ואם עבר ועשאו הדבר הרע מותר להוציאו אחר כך ע"י התשובה כאמור: [לז] במקום דאיכא פסידא והדוגמא משחז"ל גדולה עבירה לשמה כענין אתי עשה ודומה לא תעשה ולכן מכנים מטתו שהיא דוגמא אל עבירה אצל גרף של רעי והמטה דבר מצוה ולקבוע ישיבתו שם והרצון הוא כדי להוציאו העון ולעשות ממנו תשובה והיותר נראה בזה יהיה כי כאשר איכא פסידא מענין אשה רעה שנמשלה לדלף שנא' דלף טורד ביום סגריר ואשת מדיינים נשתוה וראה עצמו שנתגבר עליו יצר הרע מכנים מטתו אע"ג כי לא טוב הדבר לעשות כך מטעם שאמרו חז"ל אבר קטן יש באדם משביעו רעב מכל מקום מאחר דאיכא פסידא ורואה אדם כי לא יכול להכניע יצרו ומתיירא שלא יחטא מכנים מטתו ומשמש בה במותר לו. וכן לקבוע ישיבתו אצל גרף של רעי של העבירה ולשמש מטתו דרך קבע ביותר כדי לינצל מן העון להוציאו לגרף של רעי: [לח] מכנים אדם מלא קופתו עפר להיות כי עיקר העון נמצא כאשר מפנק מנוער עבדו אז היצר

היצר מתגבר עליו ואחריתו יהיה מנון . ולכן אמרו חז"ל אם רואה אדם יצרו מתגבר עליו יזכור לו יום המיתה כי אז יכנע לבבו הערל ונרצה לו . ולכן יאמר מכנים אדם היינו להכניס בלבו בכח מצא קופתו עפר כי יזכור כי לא נשאר ממנו זולת תרווד רקב וישוב העפר אל הארץ כשהיה ומייחד לו קרן זוית ר"ל לו לעצמו כמ"ש אשמדאי לשלמה כלומר יש לך זולת ד' אמות קרקע ויהי' אז בקרן זוית במחילו' עפר מפני פחד ה' בקומו לערוץ הארץ לעשות בו משפט כתוב ובכן עושה בו כל צרכיו בשבת אכילה ושתיה ומצות עונג ואין ליירא עוד מן היצר מאחר שהשפיל גאותו הדק לעפר וכן מועיל הכנעה זו לכסות בו צואה של עבירה או רוק עונות שבפה שנאמר כל עמל האדם לפיהו שנאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וכיוצא בזה . אבל אם לא ייחד לו קרן זוית ולא נכנע הדק לעפר הרי זה בכלל עפר הבית כי לא נעלם מעין כל כי יטמן בעפר קרבם בתימו לעולם והרי זה בכלל עפר הבית שעתיד להיות שם ואסור לטלטלו כאמור : [לט] וכן לענין הטועה אסור לטלטל בהמה חיה ועוף טלטולי גברא והם שלשה בחינות הנמצאים בבני אדם כאשונה מה שאמרו חז"ל אדם ובהמה תושיע ה' אלו בני אדם שהם ערומים בירא"ה בדעת ועושים עצמן כבהמה . ועוד ימצא בני אדם דומים לחיה כמשחז"ל היאך ישבו בה אם אין אדם עושה עצמו כחיה זו שדורסת ואוכלת וכתיב במסרת' ואוכלת אין תלמידו מתקיים בידו . ועוד יש בני אדם דומים לעוף מצפצף בקולו בבתי כנסיות ובתי מדרשות . ולכן בהמה חיה ועוף אלו אסור לטלטלם בשבת כי תוספת שבת הנמשך עליהם ממקומו לא ימים וכמו שהם פורשים מדרכי פחול הם המלאכות שהם חולין לאדם לעשותם ונעשו מוקצה מהם כך הם מוקצה בשבת לטלטל עקב עבודתם בתורה ובתפלה ואעפ"כ מותר לכפות את הסל היינו ת"ח שהוא ספינה של מלא ספרים . ולכן יאמר מותר לכפות את הסל לפני האפרוחים והענין כי סל זה משמש על דבר הפכו לפי כי הסל הוא מורה על דבר המקבל לתוכו כל הדברים כנראה בענין גשמי ולכן סל זה יהיה מקבל כל הדברים יגעים מדברי איסור וכן בהפך מקבל כל דברי התורה והעבודה והענין כי כן נמי האפרוחים אלו משמע הם דבר והפכו כך אמרו חז"ל מן הארץ הבוא יצא אסור ותמול אפרוח והיום ביצה אתמול מפריח מצוה ומעשים טובים . וכן איתא בתיקונים האפרוחים לפרחא בהון בפיקודין עשה וכן אמרו בהפך אפרוח שלא נתפתחו עיניו . ולכן א הדין כופין כל זה שהוא מלא מרמות יתיך לפני האפרוחים שלא נתפתחו עיניהם בתורה ועבודה כדי שיעלו וירדו בו ידעו ללכת בדרכי ה' . ולכן כל זמן שהאפרוחים אלו עליו אסור לטלטלו כדי שלא יבואו לכשלה וכן נמי כופין הסל שהוא מלא תורה ומצוה לפני האפרוחים אלו הזריזים

לו קרן זוית ועושה בו כל צרכיו בשבת כגון ליטול ממנו לכסות צואה או רוק וכיוצא בזה אבל אם לא ייחד לו קרן זוית בטל אגב עפר הבית ואסור לטלטלו : [לט] אסור לטלטל בהמה חיה ועוף ואף על פי כן מותר לכפות את הסל לפני האפרוחים כדי שיעלו וירדו בו ובעודם עליו אסור לטלטלו :

כל

בפיקודין דעסק בשבת כדי שיעלו וירדו בו לעשות עונג שבת והמצות המתחייב בהם כי הם עיקר עתה ובעודם על הסל זה אסור לטלטלו כי אין ראוי לאדם להתעסק בתורה ובמצוה זולת בתורה הצריך לשבת ולמצות שהם עונג שבת :

עוד זה מדבר מגיד משנה על דינים אלו וכך הוא אומר אף על פי שמותר להוציא גרף של רעי היא הקליפה לפי שהם נתכוו מן הפסולת של הדינים של מלכין דמיתו והמזון שלהם הוא מן המותרות לא תאמר לו ולכן הם גרף של רעי באמת ולא בדרך המשל וביותר כי כל פעולתם להכשיל בני אדם בעבירה היא רעי ולבסוף נידון החוטא באותם מדרגות של צואה רותחת כדאיתא בזוהר והם הממונים שם לדין לחוטא הרי מכל לד הם באמת גרף של רעי אף על פי שמותר להוציאם לא תאמר לו כי הם דוחים אותם מלמעלה מלאכי עילאין ומוציאים אותם לחוץ כנ"ל במאמר ובתר כן מתייחדים במאריהון אסור להחזירם כלו' כי הנה זה הוא ההפרש הנמצא בין יום השבת לימות החול דאלו בימים החול מוציאין גרף זה של רעי לחוץ לפי כי אין יכולים לאתייחדא במאריהון כל זמן שהקליפה רוח מסאבא שם לפי כי אין הקב"ה שורה באתרא דאיכא מסאבותא אבל אחר דמתייחדין במאריהון חוזר רוח מסאבא למקומו כמתחלה אבל ביום השבת כיון שנדחה נדחה ואסור להחזיר אותו אלא אם כן נתן מים וכמו כי בענין הגשמי מתירין להחזיר גרף של רעי מידי דחזו לבהמה שאם לא כן גם המים נעשים מוקצה כך הענין ברוחני מים אלו הם מועלים לקליפה והיינו התמצית הנמשך לזון אותם מאותו שביל הכרמים ולכן הם חוזרים כדי לינק מן המותרות כי יש צורך לעולם בהם עד זמן שמתקיים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ : ולכן אין עושים גרף של רעי לכתחלה בגשמי לפי כי כן נמי לא נעשה כן למעלה כי אין מחזירים את הקליפה שהוא גרף של רעי בידים אלא הוא חוזר מעצמו לינק מן התמצית דהיינו להביא דבר שעתיד לימאס כדי להוציאו כשימאס כדרך שעושה למעלה שמוציאין הקליפה לחוץ כאמור אבל אינו דומה לפי שהקליפה לעולם הוא בערך גרף של רעי ולעולם הוא מאוס ולכן בגשמי לא הותר לעשות גרף של רעי לכתחלה אמנם אם עבר ועשאו מותר להוציאו לפי כי כן נמי למעלה גרף של רעי הוא הקליפה מוציאין אותו לחוץ כאמור : במקום דאיכא פסידא בגשמי מותר להכניס מטתו הלל גרף של רעי כי כן נמי נעשה למעלה כי הנה קדושת שבת הוא מתפשט ויורד מלמעלה בכל העולמות שלכן אנו אומרים ופרוס סוכת שלום עלינו לפי כי כן הקדושה פריסת גדפאה על כאי עלמא כדאיתא בזוהר וזה האור הוא נמשך מן המדה הנקראת מטה כדאיתא פרשת בשלח מטה ושולחן וכסא ומנורה ארבע אלין למה אלא כולהו בכנסת ישראל והרי כי אדם דקדושה מכניס מטתו זה האור הנמשך ממנה עד

למטק

[מ] כל בהמה חיה ועוף מדדים אותם בחצר דהיינו שאוחז בצווארן ובצדדין ומוליכן אם צריכים הבעלי חיים לכך ובלבד שלא יגביהם בענין שיעקרו רגליהם מן הארץ דמוקצין הם דאסור לטלטלן חוץ מתרנגולת שאין מדדין אותה מפני שמגבהת עצמה מן הארץ ונמצא זה מטלטל אבל דוחי' אותה מאחריה

למטה אל גרף של רעי הקליפה וקובע ישיבתו שם באמצעות קדושה זו כדי להוציאו משם לגרף של רעי אל הקליפה. מכניס אדם מלא קופתו עפר מבעוד יום היינו אדם דקדושה אדם דעשיה מכניס מלא קופתו הם הכלים אשר שם עפר מן האדמה מייחד קרן זווית על דרך מ"ש בזוהר פרשת ויקהל בסוד ובא לו לקרן דרומית מזרחית ועושה בו כל צרכיו בשבת כגון לכסות צואה או רוק מן הקליפה שלא יכנס ויערבב השמחה של סטרא דקדושה אבל אם לא ייחד לו קרן זווית בטל אגב עפר הבית שהנה בחינת העפר של עולם העשיה מתערב בו הקליפה כי כן נגזר ועפר תאכל כל ימי חייך ולכן יהיה אסור לטלטלו אחר כך. אסור לטלטל בהמה חיה ועוף והדוגמא לאלו הוא יהיה בסוד העולמות גם בענין הנשמות והוא כי הנה בחינת בהמה חיה ועוף הוא בסוד שלשה עולמות כי הנה סוד החיה היינו מ"ש בזוהר חיה דמרבעא לארבע סטרין דעלמא והנה בענין זה ימלא שני הבנות לדקו יחדיו הוא מ"ש בזוהר פרשת ויגש דף ר"ה. וז"ל ודמות על ראשי החיה רקיע וכו' תא חזי אית חיה לעיל מן חיה קדישא דקיימא על רישי חיותא ואית חיה עילאה לעילא על כל שאר חיותא והאי חיה שלטא על כולהו וכו' ואית חיה על תתאה וכו' וארבע סטרין דעלמא רשימין בה וכו' למדנו מדברי המאמר כי יש חיה למעלה והנה כאשר נאמר כי חיה הוא בסוד הבריאה יהיה מאחז"ל חיה בכלל בהמה ר"ל כי מתפשט נמי למטה עד המדה הנקראת בהמה וכאשר נתבונן מש"ה כי רוח החיה באופנים שהם בעשיה נמצאת כי חיה זו נמעט ממדרגת בהמה ולכן יהיה כונת מאחז"ל חיה בכלל בהמה היינו שנכלל למעלה ואמנם גם בהמה וחיה שניהם לדקו יחדיו דהיינו כי הבהמה היא הרבוצה על אלף הרים והוא בעולם היצירה כדאיתא בזוהר וכן נמי שם הוא בחינת חיה דהיינו חיה בכלל בהמה קילור הדברים כי בהמה חיה ועוף שייך נמי בשלש עולמות ושייך נמי בעולם אחד ואמנם הנשמות של בני אדם הגשמים הם בסוד בהמה חיה ועוף כדאיתא בתיקונים מעשיה נפשין מהיצירה רוחין מהבריאה נשמתין לכן חזר הדין אסור לטלטל בהמה חיה ועוף בשבת דהיינו כי הכלים של עולמות כבר עלו ממדרגתם משעה שקדש היום בערב שבת אבל ענין זה יהיה על העצמות שלהם כי אין זה מטלטל כלל ואף על פי כן מותר לכסות את הסל מדה האחרונה לפי כי כל המדות עליונות נכנסים לתוכה כדתנן קופה שהיא מחזקת וכו' לפני האפרוחים שית ספיראן דיצירה כדי שיעלו למעלה ובעודם על הסל אסור לטלטלו ולהעלותו מן המקום ההוא וכן הדין לענין הנשמות כי אסור לטלטל טלטלה גבי בחינת בהמה חיה ועוף מן העולמות בשבת לפי כי מערב שבת שנתבטל דין גיהנם הנכנס לגן עדן הארץ נכנס והשאר נעשו מוקצה. אמנם כופין הסל לפני האפרוחים הם הנשמות שפורחים מן הארץ ההוא מגן עדן ועולה למעלה ולכן הסל זה כינוי לעמוד הנקרא מכון הר ציון ונקרא סל לפי שבתוכו נחבשים הנשמות וזה נמשך עד למטה ובתוכו עולים ויורדים אלו האפרוחים להתקשט הכלה כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל כנ"ל וכל זמן שהאפרוחים הנשמות עליו אסור לטלטלו:

[מ] **גם** זה מענין הנוגע אל הטובה להולך בדרכי יושר והכי קאמר כל בהמה חיה ועוף מדדים אותם בחצר והם שלשה סוגי בני אדם אשר נמצא בהם ענין השלימות זה יצא ראשונה בן אדם הנמשל כבהמה כמאחז"ל בפסוק אדם ובהמה תושיע ה' שהם בני אדם ערומים בדעת ועושים עצמן כבהמה וכן בהמה האמורה בזה וענין החיה היינו מאחז"ל בפסוק איתך ישבו בה אם אין אדם משים עצמו כחיה זו שדורסת ואוכלת ומסרחת ואוכל אין תלמודו מתקיים בידו ולענין העוף הוא הנגלה בפסוק יונתי בחגוי הסלע מה יונה זו מגינין עלי' כנפיה כך ישראל והענין כי יונה זו השבח שלה הוא כי כאשר יגעה בכנף אחת פורחת באחת ואינה יושבת על הר ואילן כשאר עופות כך ישראל הינם בעלים או תורה או מצוה ולכן עוף זה הוא שלימות להם הישראלי כי הקול קול יעקב הוא הנגלה אלי בפ' ובענפוהי ידורן צפורי שמיא הם ישראל כי לא היו תחת רשות נבוכדנצר לפי כי יש להם שני קולות קול תורה וקול תפלה ולכן נמשלו לעוף ולכן זה כלל גדול כל בהמה חיה ועוף ממינים אלו הנמצאים בעם ישראל מדדים אותם בחצר בעודם בחיים בחצר בית ה' לפי כי מעשיהם גורמים להם לעלות במעלות רמות כי ע"י התורה ומצוה נשמתו למעלה כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ז. וז"ל רזא דא אשכחנא בספרא דחנוך דכל מילין דצדיקיא די בארעא איהון מתעטרן וקיימין קמיה מלכא ואשתעשע בהו קב"ה וקיימין קמיה בדיוקנא דההוא צדיק דקאמר להו ואשתעשע קב"ה בההוא דיוקנא וכו' ועל דא כתיב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וכו' אבל הא דאיתוסף כמראה אדם לאכללא איהון דיוקנין דמלין דחכמתא ואינון רזין דחכמתא דסלקן ומתעטרן לעילא ולבתר קיימין בדיוקניה ובכלא אשתעשע קב"ה בעטרוי וכו' הנה למדנו ממאמר זה כי אנשים השלמים הם ודבריהם חקוקים למעלה לפני הקב"ה והיינו מ"ש מדדים אותם בחצר לפי שהם ודבריהם מדדים ופורחים למעלה בחצר בית המלך וביותר בשבת דהכי איתא בזוהר פרשת שלח לך דף קע"ג. וז"ל הא חזי כד מלה אתחדש באורייתא ונשמתא דסלקא בשבתא אתעסקת באינון מלין חדתין וסלקין לעילא כל פמליא דלעילא צייתין ההוא מלה וחיות הקדש מתרבן בגדפין ומתלבשין בגדפין וכו' ולכן כך הוא הדין במדדים אותם בחצר

מאחוריה בידים כדי שתכבנם : [מא] האשה מדדה את בנה אפילו ברשות הרבים ובלבד שלא תגררנו אלא יהא מגביה רגלו אחת ויניח השניה על הארץ וישען עליה עד שיחזור ויניח רגלו שהגביה שנמצא לעולם הוא נשען על רגלו האחת : [מב] דבר שהוא מוקצה מותר ליגע בו ובלבד שלא יהא מנענע אפילו מקצתו : [מג] מותר לטלטל מוקצה על ידי נפיחה :

כלי

בחצר ומה גם בצאת מן העולם הזה כמה מלאכי השרת מדדים אותם ומוליכין אותם לגן עדן הארץ ומוליכים אותם מישיבה לישיבה שנאמר ילכו מחיל אל חיל ועוד מדדים אותם להעלותם מן הארץ ועוד לאחר שהנשמה עולה ואינה יורדה היא בעשיה בערך מלאך העומד לשרת את פני ה' כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"י : וז"ל כד סלקא נשמתא בההוא פתחא דרקיע לעילא אזדמנן לה לבושין אחרנין יקירין עילאין דאינון מרעותא וכונה דלבא באורייתא ובצלותא כד סלקא מתעטרא מאן מתעטרא בההוא עטרא ואשתאר חולקיה לההוא בר נש וכו' לקיימא גו מלאכין רוחין קדישין ודא איהו ברירו דמלה וכו' והנה ימצא כי אנשים שלמים אלו מדדים בשליחות הקב"ה בערך המלאכים שנאמר בהם ועוף יעופף על פני רקיע השמים דהיינו שאוחז בצואר אשר יוצא משם הקול קול יעקב והם תורה ותפלה ובצדדים במעשה המצות ומוליכם אם צריכים הבעלי חיים לכך ובלבד שלא יגביהם בענין שיעקרו רגליהם מן הארץ דמוקצין הם והם עדיין בארץ הלזו עד מלאת הימים מספר ימי חייהם ואסור לטלטלן מן העולם הזה חוץ מתרנגולת והדוגמא לאדם העשה מצות ומעשה לאחרים ואמרו חז"ל גדול המעשה יותר מן העושה שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום וכו' ולכן אין מדדין אותה וזה להיות כי היא מגבהת את עצמה כך המעשה הוא מגביה עצמו למעלה מבלי סיוע להקימו וכן יהיה הענין דוגמא לרוכל שהיה מכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי כי זה מעשיו מעלין אותו למעלה מגבהת עצמה מן הארץ ונמצא זה מטלטל אבל דוחין אותה מאחריה בידים שהרי המזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו : [מא] האשה מדדה את בנה אשר חז"ל הגידו למה נמשלו הנביאים לנשים מה אשה זו אין מתביישת לתבוע צרכי ביתה מבעלה כך אין מתביישין לתבוע צרכי ישראל מהקב"ה וכן נמי זה יהיה משפע האיש השלם לתבוע צרכי ישראל מן הקב"ה ולכן יאמר האשה זה השלם במעשיו מדדה את בנה דהיינו כללות ישראל הם נקראים בנה על דרך מה שאחז"ל הנה אנכי והילדים אשר נתן לי ה' וכי ילדיו היו אלא מכאן שהתלמידים נקראים בנים ולכן יאמר מדדה את בנה אלו ישראל ובכלל הדבר מדדה מצוה שלו הם בניו כמשחז"ל פרי צדיק עץ חיים מה הם פירותיו של צדיק מצות ומעשים טובים הלא הם הבנים שלו והוא מדדה אותם ומעלה אותם למעלה זה אפילו ברשות הרבים כמה שחז"ל כל המזכה את הרבים אין חטא בא ע"י שלא יהיה הוא בגיהנם והרבים בגן עדן נמצא כי מדדה התלמידים עמו ברשות הרבים הצדיקים היושבים בגן עדן ובכלל הרבים מעשיו נמי עוברים ברשות הרבים לפי כי

זכות הרבים תלוי בו ובלבד שלא תגררנו כי לא יעשו התורה והמצוה באנגרייא סחוב והשלך שלא יהא מגביה רגלו אחת ויניח השניה על הארץ לקיים סור מרע יגביה רגלו אחת אפילו מדברים שהאדם דש בעקיביו וכנגד ועשה טוב מניח רגלו א' לקיים אפי' כשהולך יהיו פסיעות של מצוה כאשר ביארתי בפסוק וילו את שלמה לאמר אנכי הולך כי הגיד לו מה היה בדעתו כי כל יום היה אומר לבתי קרקסאות אני הולך ואחר כך חוזר לב"ה כדי להשתכר הפסיעות להיות כי תמיד היה לנגד עיניו כי אנכי הולך בדרך כל הארץ והפסיעות הולכות לאיבוד ובכונה טובה שהייתי הולך על עיקר זה מלת הולך מלא כי הולך האדם אל בית עולמו אמנם הרשע אמר הולך למות כי כל פסיעה היה מתחבר מחייו העיקריים ולכן מניח רגלו האחרת בארץ וישען עליה עד שיחזור ויניח רגלו שהגביה מענין סור מרע שנמצא לעולם נשען על שתי רגליו לפי כי נשתרש בענין סור מרע עד מקום כי נחשב לו שגגות כזכיות ונמצא כי שתי רגליו נשען עליהם על הארץ יעמודו : [מב] דבר שהוא מוקצה מותר ליגע בו אין לך דבר שהוא מוקצה יותר מהחוטא כי הוא מוקצה מחמת מיאוס בעיני אלהים ואדם אמנם מותר ליגע בו אף על גב כי מלאך טמא מכריז לפניו סורו נא מהטמא הזה אל תגעו בו כמש"ה וטמא טמא יקרא ר"ל מלאך טמא יקרא לפניו טמא עם כל זה מותר ליגע בו האדם עצמו להעיר עצמו אל התשובה ובלבד שלא יהא מנענע בעונות שבגופו אפילו מקצתו : [מג] מותר לטלטל מוקצה היינו החוטא שהוא מוקצה כי הבדילו ה' לרעה לעשות בו משפט כתוב על ידי נפיחה הוא הדיבור שיאמר חטאתי לה' כמ"ש דוד המלך עליו השלום ותו לא מידי לפי כי במעשה אסור כי יבא להמנע מעונג שבת כאמור : הדרי בי לבאר אלו הדינים נגד עילאה והכי קאמר כל בהמה חיה ועוף מדדים אותם בחצר היינו מה שכתבו בזוהר פרשת קרח דף קע"ה וזה לשונו רבי שמעון אמר קריאי מועד קראי כתיב חסר יו"ד אמאי אלא מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא ורזא דא כל אינון כתרין עילאין דשמא קדישא אתאחיד בהו כלהו זמינין מאתר דאקרי קדש הק"ד מקראי קדש ואימתי בשעתא דמועד שרייא בגווה' דאינון כתרין עילאין דזמינין מקדש עילאה הכי נמי קדש תתאה זמין לאילוי לאתעטרא להו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי המדה האחרונה קדש תתא' זמינת לכל אילנא והם המחנו' אשר יש לה בעולמות למטה אותם שהם מסטרא דקדושה והיינו מ"ש כל בהמה חיה ועוף שהם המחנות של שלשה עולמות מדדים אותה בחצר היינו חצר בית ה' כי הנה נתבאר חלק בהמה היינו אותה בהמה הרבוצה על אלף הרים

הרים והם מגדלים מיני בהמה ואוכלת אותם כדאי' בזוהר פרשת פנחס שאין אלף ריבוא מלאכין הנקראים חציר אוכלת אותם שנאמר מצמיח חציר לבהמה וחיה הוא החיה דמרכבה לארבע סטרין דעלמא ועוף היינו המלאכי' שנא' ועוף יעופף על הארץ שאינן מלאכין דאתבריאו ביום שני והנה כל אלו הם מזומנים מערב שבת ועולים למעלה והם מדדים ביום השבת ועולים יותר מדרגה אחר מדרגה הכלים של העולמות בחצר העליונה עזרת הנשים ואח"כ בעזרת ישראל דהיינו שאוחז בצוארן הגדול שבהם ובצדיהם הה המרכבה ומוליכן כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קל"ח. וז"ל בשעתא דאינון חיות נטלי כרסייא לארמא ליה לעילא אינון אמרי תושבחתא דא ואי תימא אמאי כתיב הכא חדש והא תדיר קאמרי תושבחתא דא אלא ודאי חדש איהו וחדש לא אקרי אלא באתחדתותא דסיהרא כד אתנהירת מן שמשא כדין איהו חדש ודא איהו שיר חדש. הנה מבואר מדברי המאמר כי החיות מעלות הכסא למעלה וכך היא המדה בכל עולם ועולם ולכן מדדים בחינו' אלו בסגנון זה ומוליכן אם צריכים הבעלי חיים לכך כי כל אשר נשמת רוח חיים באפיו צריכים לקבל הארה ושפע מדי שבת בשבתו להועיל להם כל ימי השבוע ובלבד שלא יגביהם בענין שיגביהו רגליהם מן הארץ לפי כי אין למעלה מסתלקי לגמרי דאם כן היה העולם נחרב וחוזר לתהו ובהו אל הכלים בלבד של כל עולם עולים למעלה כנ"ל ולכן צריך שיגביה אותם אמנם לא יעקרו רגליהם מהארץ כי כן הם הנשארים בעולם שלהם דמוקצין הם ואסור לטלטלם לגמרי מאותו עולם חוץ מתרנגולת היינו השכינה כי עליה נאמר והאם רובצת על האפרוחים מפני שמגבהת עצמה כמש"ה היא העלה ועתה נתתי אל לבי להגיד לך סוד גדול לפי שמנגד דין זה אם באמת תרנגולת זו היא מדה האחרונה כילד נאמר נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל וכי תימא כינוי זה לקחתי אותו בהשאלה לא כך היא מדתי אלא הכל מיוסד על האמת כי כך אמרו חז"ל עתה אקום יאמר ה' וכו' כתרנגולת דמנערה גדפהא מן קטמ' ולכן התבונן כי פירוש זה הדבר מבואר בפסוק ואין המקרא חסר כלום היינו מש"ה לא תוסיף קום בתולת ישראל היינו הבחינה הנקראת בתולת ישראל והענין תבין ממשחז"ל כאשר אמרה הירח לפני הקב"ה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד אז נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך ולכן יורד' בכל עולם ומתמעטת ואמנם הלא לך לדעת כי חלק ממנה נשאר בעולם האצילות ואינו זז משם והיינו הכתר שלה היינו כתר מלכות ושאר החלקי' מתחלקו' בעולמות עד כי המדה האחרונה שבה יורדת בעולם העשיה כדאיתא בתיקונים וז"ל הא תתאה מקננא בעשיה לזאת יקרא בתולה לפי כי שם בחלק זה מתראה אם היא בתולה או בעולת בעל ועליה נאמר לא תוסיף קום מעצמה בתולת ישראל אמנם הלך ראבון זאת תורת העולה האשה זו עולה עמו ואינה יורדת היא העלה ואין אחר מקימה ובזה תבין שאלת מה נשתנה גוהרקא דרבי חייא שכל כסאות שהיו עולים על ידי מלאכים וגוהרקא דרבי חייא עולה מאליו למה כי לפי כי היה מלמד תורה לר"י תורה שבעל פה לתקן החלקים שיורדים בעולמות והוא היה עוסק בסוד התורה להעלות חלק כתר מלכות ולכן אין הכסא שלו צריך להעלות אותו כי זה יהי' כנזכר במאמר שהחיות מעלות הכסא למעלה הוא חלק היורד בבריאה אך חלק הנשאר למעלה היא העלה מעצמה ולכן במדה שהיה מודד מדדו לו כי הכסא שלו עולה מאליו שלכן אמר עליו הרשב"י עליו השלום דא רבי חייא נהירו דאורייתא פרש' בראשית תמלאנו ובזה תבין מ"ש ישעיה אני אמרתי לריק יגעתי וכו' וכן רבי אבהו חשבו מזימ' שהשכר שלהם על תיקון עולם התהו להעלות חלקי המלכות היורדים בכן אכן משפטי את ה' הוא החתן הנקרא משפט ופעולתי את אלהי הוא כתר מלכות שהוא אלהי ישראל כמשחז"ל כל הנשמות הם חלק אלוה ממעל ר"ל הם נמשכים מאלוה הוא הכלה כד"א ממני פריך נמצא אמנם הוא לוקחה אותם ממעלה כמ"ש הרשב"י הרעיפו שמים וזה יהי' להם ממעל מעתיקא קדישא וכן בזה הנשמות הם חלק אלוה שלוקחת אותם ממעל הוא מ"ש בזוהר ממרחק תביא לחמה מרישא ומעילא דרישא על ידא דחד צדיק וכו' ולכן אמר ופעולתי את אלהי כדאי' בזוהר פרשת אמור הולך תמים ופועל צדק מאן פועל צדק אינון דאלבישו למטרוניתא מנהא ותכשיטהא ועטרהא כל חד פועל צדק אקרי ומטרוניתא הוא חלק זה כתר מלכות ולכן יאמר חוץ מתרנגולת שאין מדדין אותה מפני שמגבהת עצמה מן הארץ וכנגד זה מטלטל אבל דוחים אותם מאחוריה בידים כדי שתכנס לפי כי כן נמי למעלה ימין ושמאל דוחים מדה זו עד שתכנס אל אימא עילאה בזמן קידוש החדש כדאיתא בזוהר פרש' פנחס עיין שם: האשה מדדה את בנה והסוד כי אשת חיל מדדה את בנה מטטרון שהוא תינוק יונק משדי אמו ומעלה אותו למעלה אפי' ברשות הרבים לעין כל עין קוץ ובכן נמי האשה עליונה מדדה את בנה כדאיתא בזוהר פרשת ויצא וז"ל ותצא לאה דא אימא עילאה לקראתו של ת"ת ישראל ותאמר אלי תבא לאצלא לך תחות גדפאי לרווא' לך בתפנוקין עילאין וכו' והיינו כי אימא הנקראת אשה ולא בתולה לפי כי לעולם הוא בייחוד עם אבא כדאיתא בזוהר פ' ויקרא דף ד' בחדא יתבין לא מתפרשן והיא מדדה את בנו ת"ת ישראל ותאמר אלי תבא אפי' ברשות הרבים הם אבהן דעלמא כדאיתא בתיקונים הלכה כרבים ובלבד שלא תגררהו שנראה שהוא קטן שנאמר ונער קטן נוהג בם ולמעלה נאמר כי נער ישראל ונאמר מי יקום יעקב כי קטן הוא שנאמר קטונתי מכל החסדים אלא יניח בארץ רגלו אחת וישען עליה ומגביה רגלו אחת שנמצא לעולם נשען על רגלו לקיים מש"ה והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה על הארץ יעמדו: דבר שהיה מוקצה ההם והיינו בין שהוא מוקצה מחמת מיאוס בין שהוא מוקצה מחמת חסרון כיס מותר ליגע בו כי המוקצה מחמת מיאוס היינו הקליפה אינה עולה למעלה אמנם מותר ליגע בה לתת להם

[מד] כלי שנתרועע לא יתלוש ממנו חרש לכסות בו או לסמוך בו : [מה] אסור לשחוק בשבת ויום טוב בכדור : [מו] אסור לשאת תחת אציליו זרע התולעים שעושין המשי מפני שאסור בטלטול ועוד שהוא מוליד בחומו : [מז] יש אוסרים לטלטל בגד שעטנז ויש מתירים : [מח] מותר לטלטל מניפה בשבת להבריח הזבובים : [מט] מכבדות שמכבדים בהם

להם התמלית כדי לפרנסה שלא יחרב העולם כמש"ה ואחר מהיה את כלם ובלבד שלא ינענע אפי' קלתו לפי שאסור להם להתנועע ממקומם למעלה וכן נמי מוקלה מחמת חסרון כיס היינו הערא דקדושה כנ"ל כי כן הפנימיות אינו זז משם ממקומו לא ימיש והיינו מ"ש ממקומו יפן ברחמיו לעמו דאיכא תרתי לטיבותא ברוך כבוד ה' ממקומו שעלה נשם בסוד הכלים גם ממקומו שהוא שם הפנימיות יפן ברחמיו לעמו והיינו סוד הקובע מקום לתפלתו ולכן הוא מוקלה ומותר ליגע בו אבל לא יהא מנענע אפילו קלתו כי כן הוא למעלה : מותר לטלטל מוקלה על ידי נפיחה והם שני מוקלה הללו כי המוקלה שהוא מחמת מיאוס היינו הערא אחרא שהוא נמאס למעלה מותר לטלטל אותו לרחק אותו מן הקדושה למטה על ידי נפיחה כי רוח עילאה נפח בו היינו מש"ה נופח באש פחם הנדרש על בצלאל גם למעלה חסד עליון הוא זועם בכל יום למאריהון דדינים גם הכלה שהיא מוקלה מחמת חסרון כיס שהרי הכלי עלה למעלה מותר לטלטל על ידי נפיחה של רוח עילאה והבן : [מד] **אשר** נתבאר למעלה כי גוף האדם נקרא כלי לפי כי כן הוא הנשמה משתמש בו וכאשר נתרועע הוא מורה כי נמצא בו עון כמ"ש ר' אמי אין ייסורין בלא עון ולכן לא יתלוש ממנו מן הגוף חרש היינו אבר אחד חלק ממנו דהיינו חרש לכסות בו והכינוי של חרש היינו של הקליפה כדאי' בזוהר פרשת פנחס כנוגע לכסות בו העון כד"א כסוי חטאה או לסמוך בו העון : [מה] אסור לשחוק בשבת ויום טוב בכדור דאף על גב דאיכא תרתי לטיבותא כי יש שמחה לשבת והחי יתן אל לבו לומר הנה כך היא לאדם גלגל הוא החוזר בעולם והחי יתן אל לבו מאחר כי לא כל אדם הוא יחשוב בזה אסור לשחוק זה אמרתי מהולל לא נלטווינו על ההוללות אלא בשמחה של מצוה ואין שמחה כשמחת התורה כי לכן אחז"ל לא נתנו שבתות לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה וזהו עונג נפשות : [מו] אסור לשאת תחת אציליו זרע התולעים אמר חז"ל הקשו כתיב שאול תעלו כי הרשעים כאשר הם נידונים בגיהנם של אש כאשר מוליכין אותם לגיהנם של שלג יגזלו מן האש ומניחין תחת שיחיהן כדי להתחמם בהם וכתיב גם ברכות יעטה מורה כי הרשעים מצדיקין עליהם את הדין ואומרים יפה דנת יפה חייבת גיהנם לרשעים ומשני לא קשיא כאן ברשעי ישראל כאן ברשעי הישמעאלים ולכן הזר הדין כי אסור לשאת תחת אצילי ידיו זרע התולעים זכרון לבני ישראל כאשר יריש תולעים ותהיה נשמתו נידונת בגיהנם לא יעלה על לבו לעשות כמשפט הרשעים כי יגזלו מימי שלג כדי להתחמם בהם בגיהנם של אש מפני כי זרע המשי אסור בטלטול גם בעולם הזה אסור לטמון העון תחת ידיו שנאמר מכסה פשעיו לא יצליח ועוד מוליד עיית אחרים עבירה גוררת עבירה וכו' לכן נמי אים הישראלי אף על פי שחטא ישראל הוא ואסור בטלטול טלטולי גברא כי כאשר קדם היום וגיהנם כבה אז הרשע נשאר שם ויוצא לראות באותם המחללים שבת בפרהסייא שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים והגוף שלהם במנוחה בקבר . לא כן המחללים שבת בפרהסייא כי מוליכין הגוף נמי לגיהנם אמנם גופו של זה אסור בטלטול זה ועוד נאסר מפני שמוליד בחומו מרשעים יצא רשע ללמד לפושעים לעשות כן ומוליך אותו שלג בחומו בגיהנם של אש להצטנן בו כאמור : [מז] יש אוסרין לטלטל בגד שעטנז והדוגמא לזה יהיה האדם שהוא פעמים צדיק פעמים רשע ומשמע נמי כי נמצא בו עבירות שבין אדם למקום ועבירות שבין אדם לחבירו לפי כי ענין שעטנז היינו דוגמא לקרבן של קין והבל לפי כי קרבן קין היה פשתן וקרבן הבל היה צמר והנה חטא של קין היה בין אדם לחבירו לפי שמתחלה בא על אחת הבל שנאמר ויהי בהיותם בשדה ושם נאמר כי בשדה מצאה וכנ"ל ממש"ה אם תטיב שאת היינו אחת לרמוז שבא על אחת של הבל ואחר כך הרג להבל שהנה בשניהם חטא בין אדם לחבירו אמנם הבל חטא כי הציץ בשכינה כמשחז"ל והיינו עון שבין אדם למקום ולכן זה שמוליא שעטנז נמצא שמעורר מחדש עון קין והבל ומה גם עונות שלו ולכן בא הדין יש אוסרים לטלטל בגד שעטנז ומטעם האמור ויש מתירים אולי יתבונן בעיקר הדבר מה טעם נאסר ויירא עון הגורם ויזכור מעשיו וזה יהיה סיבה כי ישוב אל ה' וירחמהו : [מח] מותר לטלטל מניפה בשבת היינו מה ששנינו יפה שעה אח' של קורת רוח לעה"ב מכל חיי העולם הזה וכאשר יזכור משנה זו אז יעלה על לבבו מחשבה טובה כי יאמר האזכה במאזני רשע אז יכול על מגן יהיה לי קורת רוח זה אז ינופף ידו על מעשיו כי יאמר יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא ולכן יטלטל מניפה זו בשבת כדי להבריח הזבובים כמו ש"ה זבובי מות אמרו חז"ל שתי מפתחות יש בלב והיצר נתון עליהם נמצא כי כל המקטרגים שהם מסטרא דיליה נקראים זבובים וכן איתא במדרש והנה ה' נלב עליו לבן מלך שהיה על גבי עריסה והזבובים עליו מה עשתה מניקתו גחנה עליו ברחו כלם כך לפי שהמקטרגים עולים ויורדים בו שוטנים בו לכן והנה ה' נלב עליו הנה מבואר כי הזבובים מכנים חז"ל למקטרגים והיינו מ"ש להבריח הזבובים בשבת הם המקטרגים עליו מגד מעשיו מבריח אותם כאשר מהרהר בתשובה כאמור : [מט] מכבדות שמכבדים בהם הקרקע הנה גם בזה יהיה הדוגמא למדת הענוה כי אין לך דבר שמקיים העולם כמו השפלות והענוה שבה נשתבח משה רבינו עליו השלום מפי

הקדוש ברוך הוא שנאמר והאיש משה עניו מאד וכו' כלומר כי הנה אברהם אבינו עליו השלום אמר ואנכי עפר ואפר והוא דבר שיש בו ממש ומגדל זרעים והוא למעלה מן האדמה אמנם האיש משה ולא אמר משה האיש על דרך הצדיקים כי שמן קודמן

בהם הקרקע מותר לטלטלם : [ג] הרשב"א מתיר לטלטל האצטורל"ב בשבת וכן ספרי החכמות ולדעת הרמב"ם

עניו מאד מכל האדם היינו אברהם אבינו עליו השלום הנקרא האדם שנאמר האדם הגדול בענקים אשר היה על פני האדמה דהכי קאמר ואנכי עפר ואפר אבל משה אמר ונחנו מה לכן נא' תולה ארץ על בלי מה והיינו מ"ש מכבדות שמכבדים בהם את הבית כמו שהמכבדת מסירים בה דבר המאוס מן הבית הגשמי ומשוה הגומות שבקרקע כך מדת השפלות שנאמר וענוים ירשו ארץ ואם יש בו גומות מן העון או דבר שאינו הגון מטהרת אותו ולכן מותר לטלטלה טלטולי גברא כמחז"ל צדיקים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא לעולם הבא אלא מוליכים אותם מישיבה לישיבה שנאמר ילכו מחיל אל חיל וכו' : [נ] האצטורל"ב וספרי חכמות עליהם נאמר כל הדברים יגעים מייגעים האדם שעושה בהם ליום כדין לפי שהוא מפסיד הזמן בהם וכלם בכלל מושב לצים שהרי אין לך דבר חכמה שאינו נכלל בכ"ד ספרים ועניני רבה בר מארי יוכיחו מנא הא מלתא דאמרי אינשי וכו' ומה טוב לאדם יתבונן מ"ש בזוהר פ' ויקרבו ימי ישראל למות ויקרבו ימי דוד דקרבין קדם מלכא עילאה והימים כי אין בהם תורה ומצות אין קרבין לפני הקב"ה ע"ש מוקצה לעשירים הוי מוקצה אשר חז"ל הגידו אצל עשיר ורש נפגשו עשיר בתורה ורש בתורה אמר העני בתורה לעשיר למדני פרק אחד אם למדו מאיר עיני שניהם ה' ואם לאו עושה כלם ה' מי שעשה את זה חכם יכול לעשות אותו טיפש ומי שעשה לזה טיפש יכול לעשו' אותו חכם ומי ישמע לדבר הזה אם בריאה יברא ה' מחדש לעשות החכם טיפש והטיפש חכם אמנם הוא הדבר אשר ביארתי מש"ה משפטי ה' אמת השני משפטים שעושה הקב"ה דווקא מה שאין כן במשפט אחר לפי כי כך אמר ר' יוחנן אין הקב"ה עושה דבר אלא א"כ נמלך בפמליא של מעלה שנאמר בגזרת עירין פתגמא רק שני דברים לחוד הם משפטי ה' שהם חכם וטיפש עני ועשיר כי הוא הגוזר ולא על פי בית דין רק המלאך אמר רבונו של עולם טיפה זו מה תהא עליה והוא אומר מה משפטי ה' אמת כיצד צדקו יחדיו לפי כי זה החכם שהיה עשיר בתורה לא רצה ללמד לעני בתורה לכן כשבא בגלגול זה שהיה עשיר בתורה נגזר עליו להיות טיפש וזה שהיה עני בתורה נעשה חכם וכן אתה דורש בענין השפע כי הענין הרעב והשבע הם משפטי ה' לפי כי הוא הגוזר אותם והם אמת על עני ועשיר צדקו יחדיו כי העשיר שלא נתן לעני נעשה עני וכאשר לא כן מתקיים אחר כך בענין הטיפה כי יאמר ה' על העשיר להיות עני ועל העני להיות עשיר דאי לא תימא הכי קשיא ולמה לא יעשה ה' כלה חכמים כי יתן ה' את רוחו עליהם ולמה לא יהיו כלם עשירים היד ה' תקצר אלא משפטי ה' אמת ובזה תבין מה ששאלו לר"י מה יעשה אדם ויתחכם ירבה בישיבה א"ל הרבה עשו ולא הועילו א"ל ישאל מהקב"ה שנאמר כי ה' יתן חכמה ותקשו ליה נמי כי הרבה עשו כן ולא הועילו אלא כי זהו האמת ישאל מהקב"ה וכי היתכן כן אם בריאה אחריתי יברא ה' מחדש אלא הכי פירושו ישאל מהקב"ה כי בגלגול יהיה חכם ויועיל לו באמת וכה"א כי יתן חכמה אימתי כשגוזר על הטיפה ולכן אמר יתן לשון עתיד וזה יהיה לפי שהאדם שואל מפיו דעת ותבונה מהקב"ה הוא הנרצה אלי כמשחז"ל יגעת ולא מצאת אל תאמן כי הנה כמה בני אדם יגעים ולא השיגו כלום מן החכמה אלא ולא מצאת פעם אחרת ובזה תבין מ"ש יהי רצון מלפניך שלא ניגע לריק ולא נלד לבהלה מהו כן אלא הכי קאמר זה שאנו יגעים להבין התורה לא יהיה לריק אלא תגזור עלינו להיות חכמים ולא נלד לבהלה כענין הטיפה והיינו מה שהתפלל החנה כמה תעניות עד שאמרו לו לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך וכי בתענית תלייא מלתא והרי כמה בני אדם אין מתענים ויש להם בנים חכמים ועו"ק מאי לא ימושו מפיך היתכן שיהיה ע"ה הגם כי בזה אפשר לפרש כי שאל שלא יהיה לך בענין השלמים כי מפני הייסורין שכחו אמנם העיקר הוא לעתיד הכל ואין להאריך והיינו מוקצה לעשירים הוי מוקצה וגם לעניים דלאחר כי לא יגע בתורה ולא שאל מהקב"ה חכמה הוי מוקצה לו ומכ"ש אם לא הלך אצל עשיר בתורה לשאול ממנו נעשה מוקצה ודאי :

ובאשר יאחז צדיק דרכו לדעת בדרך הפנימי דינים הללו הכי קאמר כלי שנתרועע היינו המדה האחרונה שיש עליה תורת כלי כאשר נתבאר בכלי של נטילת ידים שלכן מתרעם הקב"ה אותי עזבו מקור מים חיים דאיכא תרתי לטיבותא כלי מחזיק מים חיים והלכו ונדבקו לקליפה דאיתא תרתי לריעותא שהם בורות נשברים כלי מנוקב אשר לא יכילו המים ולכן יאמר כלי זה של הקדושה היינו מ"ש בזוהר פרשת בלק נהורא עילאה הוה נהיר מסייפי עלמא לסייפי עלמא ולא הוה יכיל עלמא למסבליה עד דאתא דוד ואתתקן חופאה לגבי בקר הס"ד בקר אערוך לך כד"א ערכתי נר למשיחי ואצפה כד"א ויצפהו זהב טהור ולכן כלי זה הגשמי שנתרועע שהדוגמא לו הוא כלי עליון בסוד הלבנה שאמר לה הקב"ה לכי ומעטי את עצמך שנתרועע גם כי בחול יורדת בעולמות התחתונים אמנם בשבת לא יתלוש ממנו חרס היינו מדה אחת דוגמא לגשמי שהוא חרס לכסות בו או לסמוך בו בך אותה הבחינה האחרונה שלה לא יתלוש אותו ממנה לכסו' בו אחר כך כמש"ה ואצפה אתקן חופאה לההוא בקר או לסמוך בו שנאמר סמכוני באשישות כי זה יהיה בחול אך

אך לא בשבת: אסור לשחוק בשבת ויום טוב בכדור בגשמי וכן כנגד יהיה ברוחני הוא משחז"ל דברי חכמים כדרבונות ככדור של בנות ר"ל כמו שכדור זה משחקים בו הבנות ושמחים בו כך דברי חכמים שמחה למבינים וכדרך זה הכדור יהיה דוגמא לירח שהוא עגול ומתגלגל פעמים מלא פעמים חסר ויותר מעותד אל הסדר הוא בחינה אחרונה היורדת בעשיה והנה כדור זה לפי שיורד למטה ומתלבש בקליפות לכן שינו היה כידה של ע"ז כדור וכו' ואמנם זהו כדור של בנות היינו מש"ה רבות בנות עשו חיל הם שבעה עולמתאן דמטרוניתא שנאמר בהם בנות צעדה עלי שור והם המעלות הארון לבית שמש כי שמש ומגן ה' והיינו עשו חיל שמתקנים הכלה ומכניסים אותה לחופה כשאנו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שהם כ"ד אותיות ב' פעמים הם בגימט"י חי"ל ולמעלה נאמר ושמתי כדכד שמשותיך הם כד שני פעמים ובשב' נאסר בגשמי לפי כי אין צריכה להתחתוני': אסור לשאת תחת אציליו זרע התולעים בגשמי וברוחני יהיה הדוגמא לשורש הקליפות הוא הגרלה כמשחז"ל לעתיד נוטל הקב"ה עונותיהן של ישראל וטומנן תחת לבושו ונעשים אדומים שנאמר מדוע אדום ללבושך וחוזר ומכבסן שנאמר לבושיה כתלג חוור כי שטחיות הדברים הוא לפי שנטלו הבגדים של הכהונה ומלכות שנאמר מעדה בגד ביום קרה יום שנזדווג נבוכדנאצר לישראל העדה מהם שני לבושים בגדי כהונה שהיו מתכפרים בהם ובגדי מלכות לענין הדין שנאמר בית דוד דינו לבקר משפט וזה הוא הגורם לישראל להיות בהם עונות ולכן נוטלם הקב"ה ומכניסם תחת לבושו להיות כי הוא אמר ויהי נקראים לבושו ולפי כי הוא הגוזר כך נוטלם מהם בדין ומכניסם אמנם נעשים אדומי' לפי כי בעון ישראל היה זה מעיקרא ולכן מלאכי השרת טוענים מדוע אדום ללבושך והרי הם גרמו ולכן חוזר הקב"ה ומכבסן שהרי הוא נשבע בכסא הכבוד להיות יוה"כ מחילה וסליחה לישראל לכל הדורות שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם בעולם הזה גם לעתיד לפני ה' תטהרו שנאמר לבושי' כתלג חוור ובדרך זו אלך מ"ש במאמר תחת בגדיו היינו תמורת בגדיו שלקחו כדאיתא בזוהר פ' משפטים דאשתארת שכינתא ערומה מארבע בגדי זהב וכו' ולכן אסור לשאת תחת אציליו זרע התולעים זה שעושים המשי דאף על גב שנאמר שם וארגמן לבושה הרי לקחה אותם הבגדי' הקליפה ומה גם שמורה על העונו' שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים ונאמר אם עונות תשמור יה ה' מי יעמוד ולכן אף על גב כי יש לתת מקום לקליפה כדאיתא בזוהר פ' פקודי אך לא בענין זה מפני שאסור בטלטול כי מדה זו אף על גב שנגזר עליה טלטול לא כן הוא בשבת אם כן לא יתכן לתת מקום לקליפ' בסגנון זה להיות המדה זו יורדת למט' וגם להעלות הקליפה למעלה תחת אצילי ידיו אסור בטלטול זה ועוד שהוא מוליד אם יהיה לו אחיזה במקום זה נפיק מינה חורבא שיהיה דוגמא לגשמי ויהיה מוליד והרי אל אחר אסתלק כדאיתא פרשת משפטים ולכן אסור לעשות כן: יש אוסרים לטלטל בגד שעטנז ויש מתירין ואמנם צריך לתת כיסוי לכלה מן התכלת כדאיתא פרשת שלח לך מפני מראית העין של אותם מצולות י"ם ומאחר כי במקדש הותר כמו שאמר הכתוב דרשה צמר ופשתים כי אשת חיל דרשה מי הוא זה המחבר אותם להנקם ממנו אבל ותעש בחפץ כפיה במקדש ולכן בגשמי יהיה מותר לטלטל ויש סברא לאסור בזמן החרבן: מותר לטלטל מניפה והדוגמא בחינת החסד המבריח הזבובים הם בעל זבוב אלהי עקרון והדומים לו שנאמר ואל זועם בכל יום יעיר בבקר לזעום לבעלי הדין: מכבדות שמכבדות בהם הקרקע היינו מה שביארתי בפסוק אם רחץ ה' צואת בנו' ציון היינו קרקע זה כדאמרינן אסתר קרקע עולם היתה ונאמר ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן אלין מאריהון דדינין כד"א יתן כעפר חרבו וכדאיתא בזוהר וכל זה יהיה ברוח משפט זה יעקב שנאמר משפט וצדקה ביעקב אתה עשית וברוח בער זה יוסף שנאמר הוציאו כל איש מעלי וגו' ואלו הם מכבדות שמכבדים בהם את הקרקע של הכלה צואת בנות ציון ודמי ירושלם ולכן מותר לטלטלם לחברם עם הכלה לכבד את הבית: [נא] מה שמורה על השעות זה שאמר הכתוב עת לעשות לה' וגומר כך אמרו חכמינו ז"ל העושה תורתו עתים מפר התורה מכל שכן ביום השבת דאף על גב כי בחול שואלים מן האדם קבעת עתים לתורה לא כך שואלים ממנו בעבור יום השבת לפי כי לא נתנו שבתות לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה ואיתא בזוהר פרשת תרומה דף קנ"ה: וזה לשונו עת לעשות לה' אית עת ואית עת עת לאהוב ועת לשנא עת איהו לעילא דאיהו רזא דמהימנותא ודא אקרי עת רצון והאי איהו דאתחייב בר נש למרחם לה' תדיר כמה דאת אמר ואהבת את ה' אלהיך וגו' ואית עת אחרא דאיהו רזא דאלהים אחרים ואתחייב בר נש למשנא ליה ולא יתמשך לביה אבתריה ועל דא עת לשנא וכו' והכא בזמנא דישראל משתדלי באוריי' ההוא עת דרזא דמהימנות' מתתקנא בתיקונה' ומתקשטא בשלימותא כדקא יאות ובזמנא דישראל מתבטלי מאורייתא כביכול ההוא עת לאו איהו בתיקונא ולא אשתכחת בשלימו ולא בנהורא הדא הוא דכתיב עת לעשות לה' מאי לעשות כד"א אשר ברא ה' לעשות מאי לעשות דאשתארי גופי דשידי דאתקדש יומא ולא אתעבידו ואשתארו לעשות רוחין בלא גופי אוף הכא עת לעשות אשתאר בלא תיקונא ובלא שלימו מאי טעמא משום דהפרו תורתך בגין דאתבטלו ישראל לתתא מפתגמי אורייתא בגין דההוא עת הכי קיימא או סלקא או נחתא בגיניהון דישראל עד כאן לשונו. והנה מבואר מדברי המאמר שני דברים הראשונה כי יש שני מדות הנקראים עת אחת

קדושה

הרמב"ם יש להסתפק בדבר: [נא] מה שמורה על השעות שקורין רילוגי"ו בין שהוא של חול בין שהוא של מין אחר יש להסתפק אם מותר לטלטלו:

מוקצה

קדושה ואחת מסאבא ועוד כי עת הקדושה נתקנת ע"י ישראל וכאשר מתבטלים מן התורה נבנית עת רעה דהיינו מה שאמרו חכמינו ז"ל אתמלאה החרבה אי מלאה זו חריבה זו ומעתה מי האיש הירא ה' יתקן עת כל הבילו"ג דבר שלחול שהוא הפך עת הקדושה שנתקנת בשבת ולכן יקיים עת לאהוב בתורה לתקנה ועת לשנא כדי שלא יהיה נתקן עת רעה חלילה גם אם יתקן אותה ללמוד יהיה גורם לתת לעת רעה חלק בתורה שלומד ולכן אסור : [נב] מוקצה לעשירים הוי מוקצה הנה נאמר עשיר ורש נפגשו עושה כלם ה' כונת הפסוק להגיד דאף על גב כי עשיר ורש נפגשו והם שני גופים נחלקים עושה כלם ה' מי שעשה לזה עשיר יכול לעשות אותו עני וזה שהוא עני יכול הקדוש ברוך הוא לעשות עשיר לחז"ל אמנם סוד הענין כי גם למעלה כך היא המדה כי שני מדות הם עשיר ועני אספקלריא דנהרא ואספקלריא דלא נהרא עושה כלם ה' הוא המאציל יתברך ואמנם לעתיד נאמר והיה אור הלבנה כאור החמה ובכן ימלא כי עושה כלם ה' ולכן אינו אומר עשה לשון עבר אלא עושה ויותר מזה יצדק מה שאמר הכתוב עושה שהוא לשון הווה תמיד היינו מה שכתב בזוהר פרש' פנחס דף רל"ט. וזה לשונו האי קרא הכי מבעי ליה כי כל אשר עשה האלהים הוא יהיה לעולם מהו כל אשר יעשה אלא מקרא אחרא אשתמע כתיב עין לא ראתה וגו' יעשה למחכה לו עשית מבעי ליה וכו' אלא אתר עילאה הוא דנגיד ונפיק ואדליק בוצינין לכל עיבר ואקרי עה"ב ומני' נפיק חד אילנא לאשתקיי' ולאתתקנא וכו' והאי עה"ב דנגיד ונפיק אתקין ליה להאי אילנא תדיר מעטר ליה בעטרין לא פסיק מבועי מניה תדיר וכו' . הנה למדנו מדברי זה המאמר שני דברים הבאים כאחד ראשונה כי הנה אילנא דא שהוא סוד ת"ת ישראל צריך תיקון ועולם הבא מתקן אותו ומעטרת אותו וכו' נמצא כי הוא עני ועשיר בפרק אחד וכן המדה האחרונה הוא ענייה לית לה מגרמ' כלום ולכן נאמר ויקח אחת מצלעותיו וגו' ויבן ה' את הצלע לאשה ויביאה אל אדם הנה מבואר כי מדה זו היתה עניה ואחר כך היא עשירה ולכן חזר הדין באמת מוקצה לעשירים הוי מוקצה אותם האורות כבר הוקצו להם כאמור ואפילו עניים אין מטלטלין בזמן העוני שלהם אותם האורות הנמשכים עליהם מלמעלה כאמור : וכאשר נאמר עוד מוקצה לעשירים הם ישראל ויוסף הוי מוקצה ואפילו בזמן שהם עניים אין מטלטלין אותם האורות הנמשכים עליהם מלמעלה בזמן שהם עשירים וביותר כשהם עניים והנה ישראל היינו יעקב אמר קטנתי מכל החסדים וצדיק נאמר צדיק ונושע הוא עני ורוכב על חמור ואותם אורות הנמשכים עליהם מוקצים הם להם שנאמר כשמן הטוב וגו' כדאיתא בזוהר פר' אמור דף פ"ח : וז"ל כשמן הטוב על הראש האי קרא אוקמוה אבל כשמן הטוב דא משח רבות קדישא עילאה דנגיד ונפיק מאתר דנהרא עמיקא דכלא ד"א דנגיד ונפיק מרישא דכל רישין סתימא דכל סתימין על הראש ודאי רישא דאדם קדמאה יורד על הזקן דא דיקנא יקירא כמה דאוקמוה זקן אהרן דא כהן גדול דלעילא והא אוקמוה והוא שמן יורד על פי מדותיו וגו' . הנה מבואר בדברי המאמר כי שמן עליון שנמשך מן הראש עד למטה וזה הוא מוקצה לעניים ולכן חיים בה הכי כטל חרמון שיורד על הררי ציון הם שני הרים המצויינים בהלכה כי נמשך אור זה לשם בסוד שמן וכאשר הצדיק כתיש כתישין ממשיך זה השמן מן הראש ויעשה שמן כתית ואפיק מאינון זתין קדישין הוא שמן ולפי כי הוא לוקח שנים ושלשים שבילין עילאין כדאיתא בזוהר וכל נתיבותיה שלום הצדיק נוטל שנים ושלשים שבילין עילאין ואעיל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה ועביד שלם הדא הוא דכתיב וכל נתיבותיה שלום . ולכן סמיך ליה כטל חרמון שיורד על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה על ידי הצדיק שנים ושלשים שבילין עילאין והם חיים בסוד חיי המלך ובטל זה מחיי' המתים שנאמר הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך כדאיתא באדרא רבא דף קכ"ח : וז"ל מהאי גלגלתא נטיף טלא לההוא דלבר ומליא לרישיה בכל יומא ומההוא טלא דאנער מרישי' יתערון מתייא לעלמא דאתי הנה מבואר מדברי המאמר כי מן הטל הזה יקיצו הנרדמים ויחיו המתים כל הכתוב

לחיים בירושלם .

[נג] מוקצה לעשירים הוי מוקצה ואפילו עניים אין מטלטלים :

